UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Het Leven Vande H. Maghet Geertrvyt Abdisse Tot Eisleben

Gertrudis <de Helfta>

T'Hantvverpen, [1607]

urn:nbn:de:hbz:466:1-43080

Visual Library

vnder dem Creutz christi
begere ich zu leben vnsterbē
o mein aller süsseter Jesu

~~N.II.1~~ K.II.51

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Th. 2451.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Z: III:
32.

v. Nackeborn
Äbt in Helpede.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

HET LEVEN VANDE H. MAGHET GEERTRVYT ABDISSE TOT EISLEBEN, ALS EENEN INVLOEDT DER GODTSDIENTIGHEYT, ENDE GODTVRVCHTIGHEYT,

Hier wortse ghesien lieffelijck rustende onder de schaduwe vande Seraphische vlogelen der Goddelijcker liefde.

Tot een ghenoechelijck vermaken der beschouwende sielen/ eñ om te blusschen den dorst van vele de innighste Godts dienaers ende dienerssen/ die lange naer desen hemelschen verborghen dranck verlangt hebben.

Ouer-ghestelt uyt den Latijne in nederlandtsche tale, door C. D. VV.

Margareta gruben gehört diß buch zu 1643

99 dono Doctor Sch. Padub. 1672

T'HANTVVERPEN,
By Hieronymus Verdussen / op onser lieuer Vrouwen Kerck-hof/ inde X. Gheboden.

Met Gratie ende Priuilegie.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sancta et Deo amabilis Virgo D. Gertrudis Eislebiensis
Abbatissa Monasterij Helffedę Ord. D. Benedicti, in Comit. Mansfeld.
Vixit a°. 1273. temp. Rudolphi Imp. Socia D. Mechtildis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

AEN DEN
EERWEERDIGHSTEN
VADER IN CHRISTO
ende Heere, mijn Heere
IOANNES LE MIRE
Biſchop van Antvverpen.

INT midden der ſtrijdt-redenen, tuſſchen de claroenen onſer Catholijcken, ende de trompetten der vvederſtrijderen, hier vlieghende de vierighe pijlen der ſaligheyt teghen Syrien, die ghelijck die vã Ionathas treffende noyt te rugge vvederom en comen, ſonder het bloet vande verſlaghen ſonden, eñ het vet vande ſterecke die met Nemrod Godt beſtrijden: daer treckende de vvederhakige ſchichten der adderſche neus-vvijſige verdraeyde gheeſten, die int verborghen door den boghe vande quade natuere ſchieten, ſulcke die recht zijn van herten: tuſſchen ſperen, eñ lancien, hier, ende daer ghevelt: tuſſchen bli-

4. *Reg.* 13.
2. *Reg.* 1.
Pſal. 10. *Verſ.* 2.

blixemen eñ donderſlaghen des geſchuts, aen d'eene ſijde vande yverige beriſpinge ende vervaringhe? aen d'andere ſijde der hertneckige yvederſpannigheyt, eñ dreyghementen: come ic Eervveerdighſte Va-
Cant. 7. der, inleyden en Sulamitinne vvel gemoet met haer reyen ende orden der heyrlegheren vande Goddelijcke liefde: vvant,
Ouidius Alle beminder is een crijghſman ſeyde
Cant, 8. eens eenen Poeet. Ende naedemael de liefde ſterck is als de doot, comt ſy met heyligh ſteruen haers ſelfs de doot ouervvonnen hebbende, om met de tvvaelf Ionghelingen die ſpeelden inde tegenvvoor-
2. Reg. 2. digheyt vande legers van Ioab eñ Abner, t'haervvaerts oock te trecken de ooghen van deſe tvvee legeren: om ſoo een vveynigh beſtants te makē. Sy comt met vreedſamighe muſiecke inde plaetſe van trommelen claroenen en trompetten. Ick hoor terſtondt, ick en vveet van vvaer eenen vvederclanck *importuna in luctu Muſica*. Maer hier op vveynigh achtende comt ſy gheſtoffeert met gulde laken ammonitie rocken der oeffeninge des Godtsdienſticheyts: om de ſvverte rou-cleederen te veranderen in leuereyen des blijſchaps. Iſſer ſorghe, eñ quaet vermoeden, gelijck

het

het in oorloghs tijden pleegh, siet onnoo-
selheyt leydt hier den dans, maeghdelijc-
ke suyuerheyt onghemomt, gecroont met
de gouvve croone der Goddelijcker lief-
den, singhende het soet liedeken van hae-
ren beminden, reyckt uyt den olijstack des
peys. Eñ nademael bouen int hemels Ie-
rusalem niet voor haer besloten is, ende *Apoc. 14. Vers. 4.*
volght het lam alvvaer dat het gaet: soude
haer yet hier connen vvederstandt doen?
hoe schoon zijn de ganghen inde schoe-
nen (dat is: daer gheen beletsel en is) des
Princens dochter! Yemant sal tot my seg- *Cant 7. Vers. 1.*
gen herault der Sulamitinne vvat is v be-
staen, en vreest ghy niet ongevvapēt zijn-
de te comen int midden vande batalien
der gevvapender mannē? vvant naert ge-
bruyck des Israhelitischen legers vinde ic
v niet genoegh gheharnast als een vroom
voor-vechter, eñ de Philistijnen die sullen
v doch beschimpen. Ick antvvoorde dat
ick my magh verdadigen met het gemeyn
recht van alle volck, het vvelc alle Gesan-
ten, Herauten, oft taelmannen ongeschent
houdt. Daer by voeghe ick noch dese vol-
gende gheschiedenisse, die ghebeurt is int
Concilie van Nicen. Als dien simpelen,
doch Heyligen Bisschop van Trymithon-

Socrates lib. 1. c. 8. Sozomen. lib. 1. c. 18. Nicephor. lib. 8. cap. 18.

ten Spyridion, die eertijdts in Cyprus een schaepherder ghevveest vvas, hoorde de treken die eenen Griexschen Sophist gebruyckte, vvaer mede hy telkens ontslibberde de gevvichtige redenen vande Vaders int Concilie van Nicen, ghedrongen zijnde door den gheest Gods, vviens rijc meer steunt op de cracht dan op de vvoorden 1. *Cor.* 4. *Ver.* 19. heeft oorlof ghevraeght aende voors. Vaders, om teghen den Sophist te disputeren eñ so hy gheen oorlof en vercreeg, ouermidts dat hy voor een slecht eñ recht man, eñ int disputeren luttel ervaren bekent vvas, heeft hy inden naem Iesu alleenlijck de naecte vvaerheyt vant gelooue hem voorgehouden, eñ dat gedaē hebbende, heeft hy tot den Sophist geseyt. Gelooft ghy datte o Philosoph? eñ liet eē groot mirakel al oft dē Philoosooph noyt sijn konst der Reden-kauelinge gehoort en hadde, so is hy als eenen stommē stil svvijgende gevvorden dit alleenlijck seggende: Het dunckt my ooc so vvaer te zijn: vvaer op den ouden Spyridion vervolghde, staet op eñ volght my naer de Kercke om gedoopt te vvorden. Den Philosooph hem omkeerende tot sijn discipulen die vervvondert vvaren seyde, hoort

soo

soo lange alsmen met vvoorden vocht, so hebbe ick vvoordē gebruyet, maer so saen als inde plaetse der vvoordē een cracht is gecomen uyt den mont van desen ouden man, so en hebben de vvoorden daerniet tegen geconnē, vvant den mensch en vermagh teghen Godt niet, vvaerom so vvie van v lieden soo can verstaen als ick, die magh in Christo geloouen, eñ met my desen ouden man volgen, door vviens mont Godt gesproken heeft. Dus oock hoe vvel in my soo volcomelijck niet ghevonden en vvorden de geharnaste strijdt-redenen der cloecke Catholijcke verstandē, die genoeghsaem inden strijdt tot beschaemthz der onbesnedenen hen met volder eeren, eñ grooten lof, onuervvinnelijc vertoonē: bemerckende nochtans dat de tegen-partijdige hun tiaffen des niet teghenstaende geensins achter en laten, eñ voor redenen het schimpen voor-vvendē: vande vvelcke S. Iudas in sijnen brief gheprophēteert heeft, dat sy inde leste tijden sullen comen als bedriegers, naer hun begeertē vvandelende in ongoddelijckhedē, die hen seluen afscheyden, vleesschelijcke menschen, den gheest niet hebbēde. Niet achtēde op hun schimpen, bevveeght zijnde door yveric- *Vers.* 18.

heyt is mijn meyninge hen met deſen ſpi-
ghel der eerbaerheyt, eñ Godtsdienſtig-
heyt, met vvijſe ſimpelheyt te ſtraffen, eñ
hun dubbelheyt int openbaer te brengen:
ende die int perijckel zijn van vervoert te
vvordē, te trecken uyt den viere, maer die
nu helaes verleydt zijn bermhertelijck
inde vreeſe Godts te vermanen. Eñ alſoo
Eervveerdighſte Vader V.E. alle de ſielen
van uvve onderſaten als eenen anderen
Aſſuerus is noyende, tot het hemels ban-
ket der glorien, nu naer de felle orloghen
den gevvenſten peys als rieckende, ende
ouerſulcs verſcheyden ſpijſe naer ghele-
ghentheydt der ghenoyde ſeer loffelijck
gereet makende: als ſoete melc der Cathe-
chizatiē voor de ionge plantſoentkēs der
kinderen, eñ ander verſcheyden crachtige
geſonſte ſpijſen, ſo der geleerder vrucht-
barige Sermoonen, als van andere Godt-
vruchtige oeffeningen tot vercloeckinge
in deughden voor de onderdanige Godt-
vruchtige Gemeynte, miſgaders ooc man-
nelijcke ſpijſe der hooger ſcholē: tot for-
meringe der Paſtooren in v lofvveerdige
Seminariē, vvetende dat in een goet ban-
ket de geconfijte ſpeciē eñ ſuycker-vverc
niet vveynigh gratie en geuen, tot verſoe-
tinge

tinge eñ vermakinge vande beſchouvvē-
de ſielen die met Maria het leſte eñ beſte
deel vercoſen hebbē, hebbe ooc voor my
genomen deſe Confituren die ic gevondē
hebbe int cabinet van Sinte Geertruyt van
Eiſleben voor een lieffelijckeyt, als die ge-
backē zijn in het vier vande Goddelijcke
liefde aen V.E. toe te eygenen: om tot blij-
ſchap, onder de benedictie van v H. handt
uytgereyckt te vvordē: ter eeren van dien
is den oorſpronck van alle ſoetigheyt, aen
ſulcke die de ſoetigheyt beminnē, verho-
pende Eervveerdigſte Vader eñ Heere de
cleyne giften van my uvvē onderdanigen
Sone inden Heere, oock ſullen aengheſien
vvorden met ſulcken ooghe, vvaer mede
V.E. gevvoonlijck is te aenſchouvven na
hare gevvoonlijcke goedertieréthz ſulc-
ke, die met een oprecht herte te recht de
ſelue Eervveerdichz zijn beminnende eñ
eerende, onder de vvelcke ic my hoe vvel
onvveerdigh ben rekenende. VVenſchen-
de eñ biddēde dat Godt al machtigh, V.E.
als die geroepen hebbende, lange iare ge-
ſpare tot vertrooſtinghe eñ ſtichtinge van
ſijn H. Kercke. t'Hantvv. 30. May. 1607.

V. E. goedt willighen die-
naer C. D. VV.

Tot

Tot den Godtvruchtighen Leser.

Iudith. cap. 14.

ALs Vagao den Camerlinck vanden opperſten velt-Heer der Aſſyriers Holofernes ſach ſijns meeſters lichaem ſonder hooft te nedergeuelt doort cloeck beſtaen vande vrome Iudith, al huylende met gheſcheurde cleederen riep hy ouerluyde: Een hebreuſche vrouwe heeft een beſchaemtheyt ghemaeckt in Nabuchodonoſor des Conincs huys. Sekerlijc Godvruchtige leſer, ghy weet wat een groote vervolginghe de H. Kercke gheleden heeft door dien droncken Holofernes Marten Luther, gheboren van Eiſleben int graefſchap van Mans-velt, eñ hoe wel de H. Stadt van Bethulien die int Hebreus beduyt de Maeght Gods, oft oock het huys dat Godt baert, door hem is bevochten geweeſt, niet anders als van dien draeck

Apo. 12. die ſtondt voor de vrouwe die ſoude baren: op dat hy, als ſy ghebaert ſoude hebben haeren Sone, die ſoude verſlinden. Soo iſt dat Godt oock verweckt heeft een andere ſuyuere Iudith, nu niet een weduwe, maer een eerbaer ſedigh eñ H. Maeghdeken, het welck uyt haer wit korſken der ſuyuerheyt ſtroyende ouer de heele Chriſtelijcke Kercke, de bloemkens, dieſe ghepluckt heeft als een andere

S. Do-

S. Dorothea int Goddelijc Paradijs der wellustigheyt de beschouwinghe, als weerdige Abdisse int Clooster van Elffede by Eisleben, heeft voor comẽ den stanck van dien onsuyueren draeck, eñ drinckende de leuende wateren der gratien, oft wel eer den soeten wijn der suyuerheyt diese ghetapt hadde met haer Abra, dat is de Cameriere van haer suyuere lichaem inde kelderen vanden hemel- Cant. 1.
schen Bruydegom, haer afgheseden hebbende vande werelt in heylighe steruinghe haers selfs, heeft door haeren soeten asem met sobere hemelsche versadinghe versterckt zijnde ouerwonnen de stinckende dronckenschap van dien onsuyuerẽ Holofernes, sijn hooftstel des hoereringhs door het swaert der Heyligher Religie af-houdende. Dit is dese uytnemẽde Maeght S. Geertruyt die Godt almachtigh (gelijck hy gemeynlijck daer het meeste venijn comt daer teghen sijn medecijne voorbeschickt) gestelt heeft als een teghen-venijn oft ghesonden theriakel teghen dien venijnigen ketter. Leest leest Godvruchtigen Leser, ghy sult ontmoetẽ den soeten reuck van dese dienst-maeght des Heeren, diese mede ghedeylt heeft volghenãe den reuck vande saluinghe van haeren hemel- Cant. 1.
schen bruydegom. Ghy sult oock segghen, hoe soet is, o Heere uwen gheest eñ roepen met de Bruyt: Cant 2.
Staet op noorden windt, eñ comt suyden windt,

ende

eñ door waeyt mijnen hof, eñ laet sijn welriecken-
de specerijen vloeyen. Ghy sult hier een nieu Pa-
radijs geplant vinden eñ ge waer word:n hoe dat
de hemelsche sluysen der gratien als uytberstende
hunnen uytvloedt der wateren op dese lustighe
plaetse verspreyden. Op de cruyden sult ghy vin-
den dat de bouen-hemelsche sterren haren in-
vloedt door een lieffelijck opsicht, stieren. Hier
vindt ghy sonder venijn den waerachtigen boom
des leuens, ick meyne het minnelijck brandende
herte des Heeren, geplant seer lustigh int midden
des Paradijs. Pluckt, pluckt, want het v so lust,
eñ vry v lusten blust, smaeckt eñ siet, want lief-
dens soete vrucht, de eggigheydt der tanden, die
veroorsaeckt is door de suericheyt des booms der
doot, die eerst helaes by ons eerste ouders geproeft
is, gheheelijck verdrijft, haer gulde laken uyterste
schelle bedeckt de naeckheyt der ouertredinghe,
1. Petri 4. Vers. 2. want de liefde bedeckt de menighvuldigheyt der
sonden, haer goudt son-schijnende aenschijn ver-
drijft de tastelijcke dockerheyt vant ouertredē de
Egypten. Beswijkende sult ghy haer ouer v de
ouerhāt geuē, verleckert v eygen lant vergetende
sult ghy seggen: het is ons goet alhier te zijn, laet
ons hier de Tabernakelē uytspreyen, maer te wij-
Cant. 2. Vers 3. len ghy sult rusten onder de lieffelijcke schaduwe
van uwen beminden ter eeren van hem, die v ge-

leert

leert heeft te biddē voor die v ouervolgē, beschict doch een tabernakel des medelijdens voor de verdoolde sielen, die verstroeyt door ketterijen vande armen Luther, eñ sijn na broetsel, hem hebben als spotters van dese hemelsche banquetten. Dese zijn helaes inde valleye eñ en connē sonder hulpe opdē berch der transfiguratie, eñ ouerbeeldinge niet geraken. Strect uyt de handen vā v vierige gebeden tot de ellendige, reyct uyt themwaerts de coorden vā uwe heylige handelinge eñ trecktse opwaerts. Dese arme eygen sin-rijcke creupelen eñ blinden: mogelijck niet anders als ghelijck de dienaers van Saul die gesonden werden om Dauid te vanghen, comende in Naioth in Ramatha onder de kinderen der Propheten, vallende den Gheest Godts in henlieden, hebben begost oock te propheteren, soo oock dese blinde gheckers smakende de soeticheyt, ende wel rieckenden reuck der suyuerder minne, de Heere hun tongē rakende eñ hun neusgaten door discretie eñ bescheydentheyt openende bekeert eñ verandert wordende, sullen van spotters, Godts louers, eñ sijnder H. dienaers wordē. Eñ wie weet wat Coninc Saul seluer mochte oock onder de Propheten comen. Ghy weet dien Saul die als ghemachtight zijnde door beseghelde brieuen de gheloouighe vervolghde, noch blasende dreyghementen, ende doodt-slaghen teghen des

Mat. 5. Vers. 44.

1. Reg. 19. Vers. 20.

Ibidem Vers. 24. Act. 9.

Hee-

Heeren Discipulen, gheraeckt wordende door de handt Godts, hoe hy in eenen Paulum verandert
Act. 18. wert die eenen Tabernakel-maker was, eñ noch
2. Cor. 12 meer eenē gheestelijcken Tabernakel-maker wert, als hy het model oft voorbeelt inden derdē hemel ontfinck. De handt Godts en is niet vercort, ende
Cant. 7. die door het ghebedt van S. Steuen die voor sijn vervolghers bat, ons Paulum gegeuen heeft, die is gereet noch dierghelijcken te gunnen, door een ootmoedigh gebedt, het welc tot bekeeringe der sondaren, t'sijnder opsicht, gheschort wordt. Voorder Godtvruchtige Leser, als ghy nu door wandelende de hooge Tabernakelen met den schencker den
Gen. 40. wijn der deuotien sult schencken door danckbaerheyt aenden oppersten Coninck Pharao, so is mijn hertgrondige begheerte: dat ghy mijnder gedachtigh ooc gelieft te wesen, alst met V. E. wel is: op dat ick arme gevangen liggende in mijn sonden moghte door genaden des Heeren uyt den kercker der ghebreckelijckheyt met onderstant der verdiensten van dese glorieuse maeght S. Geertruyt verlost wordē, eñ vervoordert tot den eerlijcken staet der deughden. Daer nae gheerne bekennende mijn onuervarentheyt inde Nederlātsche tale, die ic (ouermidts onse Neerlāders maniere is, een yder vremdelinck in sijn eyghen tale te groeten) oock door verstroytheydt niet seer

ver-

verciert en hebbe, ende in alles haer eygentheyt getreft, is mijn hertelijck versoeck, dat uwe Eersaemheden gelieuen willen niet hen te bekeeren so seer tot de volmaecktheyt der talen, die in dusdanige hooge dingen seer selden haer personagie volcomentlijck speelt, als wel tot mijnen goeden wille, door den welcken ick bedwonghen hebbe gheweest desen honich geuonden hebbende, dien opt gherinckste aen V. E. mede te deylen: te meer oock om dat hy voor sommige deuote herten te proeuen ghegheuen zijnde, sy my voorts gestout hebben, om dese vrucht al eer sy haer uyterste blosen door de Sonne des tijdts gecregen hadde, voor V. E. al wat noch te seer onrijp af te plucken. Ick wensche dat dien wel-sprekenden Brydegom eñ Sone des Maeghts Maria, die het eeuwigh woort is van Godt den Vader, door de verdiensten oock van onse S. Geertruyt oock sijne lieue ende ouer-beminde bruyt in V. E. herte schrijue door den vingher des H. Gheests de oprechte ouersettinghe, van dat hier onvolmaecktelijck door my versuymt is, tot kennisse van dat eeuwigh is, inde schoone veranderinghe der beschouwinghe, met den gulden inckt vande Goddelijcke beminninghe: op dat ghy lieden gherakende tot de kennisse vanden alderhooghsten ende bespieghelende inden spieghel van uwe ghe-

suy-

suyuerde sielen de gedaẽte vande schoonheyt van uwen hemelschen Bruydegom, hem hier moeght aenhangen in geaurige eñ wassende gratien, ende naemaels genieten inde eeuwige glorie, Amen.

Voorts nademael dese Godtvruchtige Maeght door de beloftenisse vã Godt almachtigh ontfangen heeft, dat soo wie voor oft nae haer doot verstaende hoe ghemeynsaem dat Godt hem tot haer ghetoont heeft, deuotelijck, ende ghetrouwelijck, uyt liefde den Heere soude louen, oft dancken voor de weldaden, die hy aende selue S. Geertruyt gedaen heeft, sulcken een noyt vande werelt eñ soude scheyden, voor al eer dat den Heere in sijn siele eenige genuchte soude scheppẽ vã een sonderlinge gemeynschap. Vmde ic dat den Eerw. Heere Lowys Blosius Abt vã Letien tot desen eynde gemaeckt heeft dit naervolghende gebedeken, het welck oock een yder naer sijn gelieste sal moghen lesen.

In moni. Spirituali

Ghebedt.

ALdersoetsten Heere Jesu Christe ick louë v / ende dancke v / met de meeste deuotie mijns vermogẽs / voor alle de weldadẽ die ghy aen v beminde Bruydt eñ maeght S. Geertruyt ghegunt hebt / ende ick bidde v door die liefde waer door ghy se vander eeuwicheyt tot een sonderlinghe gratie verkosen hebt / eñ op den

den tijdt die v behaeghlijck was haer soetelije tot v getrocken hebt/ ende gheneynsamelijck met v vereenight hebt / ende ghenoeghlijck in haer siele gewoont hebt/eñ den loop van haer leuen met een saligh eynde besloten hebt / ick bidde v/ dat ghy mijnder wilt ghenadich zijn/ ende dat ghy my v behaeghlijck wilt maken/ ende brenghen tot het eewigh leuen/ Amen.

Hier volghen sommige ghetuyghenissen van treffelijcke ende Heylige Mannen die seer vveerdelijck van dese H. Maeght S. Geertruyt in hunne schriften gheschreuen hebben.

INden eersten den Eerw. H. Ioannes Lanspergius naer dat hy wijt ende breet wederlept heeft de schimpers die de Heylige Reuelatien der Brouwen versmaden int eynde van synen beschерm-brief voor desen boeck (dien ick om de langheyt achterlate) schrijft aldus. Wy weten dat dese Maeght opgevoedt is gheweest int Clooster van Elffede vande Orden van S. Benedictus/ het welck is in Eisleben/ welcke stadt is int Graefschap bã Mansvelt eñ dat de H. Maeght Mechtildis eens Grauē dochter haer mede suster is gheweest van Professie ende'samen-woninge. De welcke oock seer vermaert is door de veropenbaringen/die nu al ouerlangen tijdt te Parijs/te Venetien/ eñ te Lipsich in druck upt ghegaen zijn. Ten lesten heeft het my goedt ghedocht / hier by te voeghen de ghetuygenisse van gheleerde mannen/die desen boeck lesende ondersocht hebbē/ op hun uyterste beste merck nemende/oft daer yet berispelijcs in was / het welcke de Godtvruchtige ooren soude mogen quetsen hebben/

VVaer dat dese H. Maeght is opgheuoedet ghyyeest.

oft van wiens volmaecktheyt men soude hebben mogen twyfelen. Dese getuygenisse so wy die niet anders al int Duyts en hebben connen becomen / hebben wy die int latyn overgheset. Ghelyck volght.

Int Iaer 1289. is desen boeck begost gheschreuen te vvordē

Alst was het Iaer vande gheboorte Christi duysent ende twee hondert eñ neghenentachtentich: so is desen boeck door een H. Religieuse begost geschreuen te worden / wiens H. leeringe naer dat hy voleyndt was / soo die aenden Prelaet vant Clooster wonderlyck wel aenstondt/op datter niet op en soude vallen te segghen/ende op dat niemant door vreese vant perijckel/ vā dien te lesen soude af gekeert worden / heeft den Vader vant Clooster begheert dat hy overlesen soude worden / eñ datmē hem soude geuen om te ondersoecken / aen seer gheleerde ende Godtvruchtighe mannen. Want alle de geschickste mannen inde Godtheyt soo van S. Franciscus orden als van S. Dominicus/die hy heeft connen vinden aen die heeft hy desen boeck gegeuen om te overlesen / ende daer over hun goetduncken eñ oordeel te gheF. Henricus de Mulhusen

nuen. Onder de welcke is gheweest F. Henricus de Mulhusen die desen boeck eerst gelesen heeft ende gepresen. Desen was sekerlycs een vande geleertste mannen ende vol vanden H. Gheest.

Henricus a Veriungerede.

Naer desen is hy ondersocht gheworden vanden Eerw. Vader Heyndrick van Veriungerede/ doen hy woonde int Clooster van Hallen/die niet minder en is gheweest in gheleertheyt als hy was in Godtvreesenthz. Daer na is hy wederom ondersocht geweest van eenen Vader die leser was eñ een man van grooter opsicht ende gheleertheyt die ghenoemt wordt

A Burgo.

A Burgo die Minnenbroeder was in Halberstadt

stadt ontrent den iare des Heeren 1300. ende hy is seer van hem ghepresen geweest dese twee voors. mannen en zyn niet minder verlicht gheweest door de saluinghe des H. Gheests/als sy ervaren zyn gheweest in gheleerthept die ongeloofflyck in hun groot was/eñ dese hebben hen verwondert inde gauen/ die Godt aen dese Maeght ghedaen hadde/ ende inde vertroostinghe die sy doorlesen van desen boeck verwonen hadden/daer nae is hy seer neerstelycken ondersocht geweest vanden ouer-gheleerden man Nicolaes Leser in Hildesheym die int Jaer ons Heeren 1301. Prioor was in Halberstadt eñ een seer treffelyck eñ ghepresen Theologant/eñ hoe wel dese nu voor de Godtvruchtighe ghenoechsaem souden zyn tot ghetuygenisse/aenghemerckt hun treffelyckheydt van leuen/gheleerthept/ende deuotie:nochtans en can ick hier niet verswyghen noch andere ghetuyghenissen / naementlyck van dien Godtvruchtighen ende gheleerden Vader Theodoricus de Apuldia die dickwils met dese Heylygh Maeght/aende welcke Godt dese veropenbaringhen gedaen heeft/ eñ die den boeck oock voorts gevrocht heeft/ghesproken heeft:wiens woorden/gheest ende schriften hy wonderlyck was prysende. Maer op dat niemant en soude de Religieusen als suspect / vermoeden dat sy door toeghedaenthept desen souden ghepresen hebben/ het welck van so treffelycke mannen quaet soude zyn te vermoeden/ so is desen boec oock gecomen in handen van wereltlycke geleerde mannen/ die nochtans niet naer de werelt en leefden/dienen wiste dat hadden de bescheydenthz des gheests die t'samender-handt desen boeck gepresen hebben/als seggende dat-

Nicolaus lector in Hildesheim

Theodoricus de Apuldia.

men hē niet sonder groote bzuchten des geests en las. Onder de welcke is gheweest M. Godefridus die een wonderlijck gheleert man was ghenoemt/die niet alleenlijck desen boeck ende de gheleerthepdt van dien ghepzesen en heeft/ maer oock dooz de woozden van dese Maeght S. Geertrupt/ die hp wel eertijdts ghespzoken hadde/soo beweerght is gewozden eñ soo ontsteken inde liefde Godts/eñ soo is gheraeckt ghewozden dooz den gheest Godts/dat hp de reste van sijn leuen hem heel tot Godt gewent hebbende/ met wonderlijcke deuotie ende met lof van groote heplichepdt ouer ghebzaght heeft. Daer zijn noch meer andere gheleerde mannen ende sonderlinghe vande ozden der Pzedick-Heeren die dese maeght te wijlen sp noch leefde ghehoozt hebben ende die haer schziften ghelesen hebben/ die t'samender-handt getuyghen zijn gheweest van haer optrechtichepdt eñ eenbuldige gheleerthepdt. Onder de welcke ick niet en can verswijghen het getuyghenisse van eenen al te gheleerden man: die nae dat hp desen boeck neerstelijck ouer-lesen hadde / dusdanighen ghetuyghenisse beschrijft. Mijn ghevoelen is inde waerachtighe waerhepdt des Goddelijcks lichts / dat niemandt die inden gheest Godts verlicht is/can berispen ende bestrijden t'ghene in desen boeck beschzeuen staet want versterckt zijnde inden gheest des waerhepts/waer van alle de wijshepdt comt soo offere ick my / ende verbinde my tot de doot toe dooz de bescherminge van dese Catholijcke eñ Heylighe leere/die hier in desen boeck gheleert wozt/ tegen wie dat het oock zp. Dus verre is dit upt den duptschen boeck. Ten lesten dient hierby ghevoeght: dat desen boeck niet alleenlijck

M. Godefridus. Rex.

Het ghevoelen vā eenē seer geleerden man ouer desen boeck.

lijck is gebruyckt geweest/ als sy noch leefden die de Maeght ghekent hebben/maer hy is tot noch toe met grooter vlijticheyt ouersien ghe-worden oock van veel geleerde eñ Godtvruch-tighe mannen/ende hy is ghepresen geworden niet sonder weynige vruchten vandē binnen-sten mensche/ diese vercreghen hebben doort ouerlesen/door wiens raet ia pramen ick ghe-dwonghen zijnde hebbe goet ghevonden dien aen een yder ghemeyn te maken. Maer wy bidden/soo hier yet door menschelijcke cranc-heydt versuymt is (want door luttel achten en isser niet achterghelaten) dat ghy het ons goeden leser wilt vergheuen/ want naer dat ick opt neerstichste ghesocht hadde/ en hebbe ick maer eenen latijnschen boeck connen beco-men/ waer van als den eersten boeck die haer leuen inhout verscheurt ende niet heel en was wy ghedwonghen zijn geweest dien uyt eenen Duytschen boeck die getrouwelijck was ver-betert/int Latijn ouer te stellen/inde reste heb-ben wy den Latijnschen boeck ghevolght.

Vaert dan wel Leser ende neemt onsen ar-beyt in danck. Och oft Godt my oock ghena-digh en bermhertich waere door de ghebeden van dese Maeght/ ende der ghener die dese schriften sullen lesen.

Het

Het ghevoelen van den Eervv. Heere Ludouicus Blosius Abt van Letien ouer dese boecken.

In Monil. Spirt.

DE veropenbaringhe van S. Geertruyt die zijn voor haer doodt ende naer hae doot seer neerstelijck onder-socht ghe weest van seer treffelycke ende doorluchtigh mannen. Onder welcke eenen / naer dat hy die neerstelijck overlesen hadde / aldus sijn ge voelen gheschreven heeft. Ick (sept hy) ghe voele inde waerheyt vant Goddelijc licht / da niemandt / die met den Gheest Godts verlich is / can berispen ende bevechten de dinghen di in desen boeck beschreue zijn: want sy zijn Ca tholyck ende heylich. Waer door aen een yde ghenoegh mach blycken / hoe verre dat sy van den gheest Godts zijn. Die de voorsz. veropen baringhe als voukens droomen verworpe ende begecken. Godt wilt het hen vergheven ende wil hem gheweerdighen ons allen / na dit ellendigh leven / door de verdiensten en ghebeden van sijn liefste Bruydt / die hy ou bloedelijck met sijnen gheest overgoten he ende met het licht sijnder waerheydt uytn mentlijck verlicht heeft / te versamen m sijn eewighe salighevt.

Da

Daer is ghevonden ghevveest eenen onden boeck in een Clooster by Stirien gheleghen, inden welcken dese voor-reden vvordt ghestelt voor de veropenbaringhen van Sinte Mechtildis ende S. Geertruyt.

DEse twee Maeghden/ te weten Mechtildis (wiens Vader was eenen rycken Vry-heer oft Baender-heere vande heerlyckheyt van Hackubozn) ende S. Geertruyt vande welcke desen boeck spreeckt / zyn opgeoffert gheweest aen Godt ende syn ghebenedyde Moeder Maria tot een leuende offerhande van hun ionghe Jaren af / int Clooster van Helpede/het welck een half myle gheleghen is vande stadt Eisleben vant Graefschap van Mgns-belt / onder het Bisdom van Halberstadt. Het welck Clooster by de grauen van Mans-belt ghefondeert is geweest/ int welck sy met noch andere Heylige Maeghdekens die Godt toe gheheylicht waren/ soo wonderlycken/ heyligben ende beschouwende leuen gheleydt hebben / dat alle het landt verwondert was / ouer de ouervloedighe gratie die haerlieden dooz Godt inghestozt was. Waerom so wie desen boeck wilt lesen / is dat hy ommers wilt/die sal daer dooz een groote verbeternisse van syn leuen becomen ende syn siele Godt behaeghlyck maken. Voozts dit Clooster / dat op de spzake van Saxen Helpede genoemt wozt/ al waer Godt dickwils dooz syn uytvercozen hem gheweerdight heeft wondere dinghen te wercken/is met verbolgh des tyдts/ int Jaer ons Heeren. 1342. inde ozloghe die de Hertoghen van Bzunswyck tegen de Grauen van

Mans-

Mans-velt ghevoert hebben/ dooyt gehengen Godts deerlyck omghewozpen ende verbzant ghewozden. Eñ hoe wel sommighe de maeghden die op dien tydt alaer gevonden werden/ sochten tot schande haerlieden lichamen schoffierende te bzengen/ soo zyn sy nochtans wonderlyck dooz Godt beschermt ghewozden/ soo dat niemandt vande vyanden (ghelyck sy dat selver beleden hebben) haerlieden heeft connẽ aenraken / ende hierom is het vooz. Clooster dooz de vooz. Grauen van Mans-velt van daer overghebzocht tot inde vooz-stadt vande stadt Eisleben, Alwaer veel religieuse Maeghden Godt deuotelyck dienen.

Den Eerw. Vader Franciscus de Ribera, vermaert Doctooz inder Godtheydt / vande Compaignie der Jesuiten/ in synen boeck die hy ghemaeckt heeft int Spaens vande Eerw. Moeder Teresa de Jesus / ghedzuckt te Madzid/ int 22. ende 23. blat / vermaent seer treffelyck van dese onse Sinte Geertruydt / ende S. Mechtildis: wonderlyck haerlieden veropenbaringhen verheffende.

HET EERSTE BOECK DER invloedinghe des Godtdienſticheyts: in het vvelcke ghehandelt vvort vande Heylicheyt, ende verheuentheyt der deughden, vvaer door de Stichterſſe des boecs is vermaert ghevveeſt.

Voorreden der navolghende Boecken.

DEN wtreycker van alle het goet, den vertrooſtenden H. Gheeſt, die alwaer, in wat manieren, ende alſt hem ghelieft, toegheeft: ghelijckerwijs hy voor hem verkieſt het alderbequaemſte ſecreet, alwaer hy werckt, ende veropenbaert ſulcs alſt hem ghelieft: ſoo beſchickt hy oock de bequaemſte middelen, ende tijt, waerdoor hy wilt veropenbaert hebben, t'ghene hy eerſtmael tot veel menſchen profijt int heymelijck gheſproken heeft. Doch dit zijn wy meeſt ghewaer worden in ſijn dienareſſe S. Geertruyt, de welcke hoe wel die ouervloedighe, ende gheduerighe ghebenedijdinghe S. Geertruyt.

Godts niet opgehouden en heeft haer te be-
soecken, ende haer met menichvoudighe
verlichtingen te vernieuwen, so ist nochtan
dat sy niet en heeft begeert, dat alle t'gene da
sy in haer ghevrocht hadde t'samen, endeaer
een yeghelijc soude openbaer wordē. VVae
by het oock compt dat desen geheelen Boec
niet en is beschreuen geweest, op eenen tijt
want het eerste deel is beschreuen naer he
achste iaer van dat sy haer gratie ontfangher
hadde. Het ander deel is ten eynde gebrogh
int twintighste Iaer. Maer hoe vriendelijc
dat de Heere beyde dese stuckē op dese twe
tijden ontfinck, dat heeft hy met sijn mede
weerdicheyt verthoont. VVāt alst eerste ge
schreuen was, ende sy dat met heel groot
ootmoedicheyt den Heere beuolen hadde,
soo heeft sy gehoort dē Heere haer antwoor
den. Niemant en kan van my wegh neme
den memorie-Boeck des ouervloedicheyt
mijnder Goddelijcker soetichz. Eñ de Heer
heeft hier noch by ghevoeght seggende: All
devote menschē, die door begeerte vā geeste
lijckē voor ganck in desen Boeck willē lese
die sal ic soo tot my treckē, en so met my ver
binden, dat hen duncken sal, dat sy dien nie
anders als onder mijn handē en sullen lesen
Ende daer by honck hy noch, waer dat twe
in een bladt van eenen boeck te samen le
sen, daer ist nootsakelijck dat den eenen den
anderens adem gevoele, soo sal ick ooc in my

VVāneer desen Boeckgeschreuē is

Profijt vā desen Boeck.

trecke

trecken dē Geeſt, eñ begeerten vā dien, die in dit Boeck leeſt om beneerſtinge der devotiē: waer door ſal gebeuren, dat het binnenſte vā mijne goedertierenthz oūer hē ſal beweeght worde: eñ wederō ſo ſal ic ſo geweldelic mijn Godthz in hem geeſten blaſen, dat ſijn binnenſtē menſche door mijnen Geeſt vernieut ſal wordē. Maer ooc ſo wie in ſulcker voegē wt deſen Boeck yet ſal ſchrijuen, ſo menighmael als hy dat ſal doē, ſal ic in hē ſchieten de ſchichten der minnen, die in ſijn herte ende reyne; ende ſoete verheuginghen mijnder Godtheyt ſullen voortbrengen. Voorder als t'weede deel vā deſen boec geſchrēuen wert, eñ ſy hier op dē wille des Heerē verſocht, te weten, die door haer alte grooten ootmoedichz voorleggende ha.r verworpenthz beſchaēt was: ſo heeft de Heere haer ſeer lieffelijc vertroōſt, onder ander dingē daer byvoegende: Ic heb v gegeuen tot een licht van het volck, op dat ghy mijn ſalighmakinge moegt ſijn van t'wterſte des aertrijcs, welcke ſy verſtaende van t'Boeck dat doen ter tijt nauwelijcs begoſt vvas, haer ootmoedelijck verwonderēde heeft geſeyt: En hoe iſt mogelijc o Goēt dat yemāt vercrygē ſal t'licht des vvetenſchaps vvt deſen Boec, die ic voor my genomē heb nā te volmaeckē; nademael het my ſo tegē is voorder te ſchrijuē, dat ic ooct'vvey nigh datter geſchreuen is, vā ſinne bē niet te latē vvtgaē. V Vaer op de Heere geantvvoort

Het profijt vā yet vvt deſen Boeck te ſchrijuen.

Ootmoedicheyt van Sintē Geertruyt

heeft: Doen ick Hieremiam den Propheet verkoos, hoe wel dat hem dochte dathy noch de gratie des welsprekentheyts, noch de beschеydentheyts en hadde, segghende: Och och, ick ben een kint, ick en kan niet spreken soo ist nochtans dat ick door sijn wtsprake en volcke en de Conincrijcke verbetert hebbe. Indier voegen ooc soo wie ick voorghenomen hebbe door v te verlichten, met het licht mijnder kennisse, ende de rechte waerheyt, ist om moghelijck dat hem dese wel daet soude ontrocken worden, want niemant mijn voorschickinghe beletten kan. Dus die ick voorschickt hebbe, die hebbe ick ooc gheroepen, ende die ick gheroepen hebbe die sal ick oock rechtveerdigh maken, ende dat op sulcken maniere alst my ghelieft.

ad Rom. c. 8. v. 30.

Item op eenen anderen tijdt als sy haer beneerstighde, om vanden Heere te verkrijghen door het Gebedt, dat hy haer soude toelaten, datse soude moghen verbieden dat den Boeck niet gheschreuen en soude worden, ende dat meest, om dat sy nu soo seer niet ghepraemt en werdt doorde ghehoorsaemheyt van haer ouerste, als sy wel eenweynigh tijts te voren wert. Den Heere heeft haer seer minnelijck geantwoort seggende: en weet ghy niet dat die door mijnen wille gedwongen wort, dat die bouen alle gehoorsaemheyt gedwongen wort? Nademael dat v kennelijck is dat mijnen wille die niemant

en kan wederſtaen, ſo bevolen heeft, dat deſen Boeck geſchreuen ſoude worden, waerom zijt ghy beſwaert dien te vervullen, nademael dat ick voor my genomen hebbe den ſchrijuer te ontſteken, ende getrouwelijck te helpen, ende voor ſoo vele my belanght, onghequeſt te bewaren. De Heylighe maghet dit hoorende, ende haeren wille volcommentlijck ouer een ſtellende met het welbehaghen Godts, heeft geſeyt tot den Heere: Hoe dan alderſoetſten Godt beveelt ghy dat deſen boeck geheeten worde? Dē Heere heeft geantwoort: Deſen Boeck ſal genoemt wordē *Den Gheſant vande Goddelijcke Goedertierenheyt.* Ende dat niet te vergeefs: want die ouervloedicheyt van mijn goedertierenheyt ſal in dien eenighſins van mijn devoot herte voorſmaeckt worden. VVaerom de devote Maghet haer ſeer verwonderende ſeyde: Nademael de gheſanten, die gheſonden worden, bouen andere meer authoriteyts hebben, wat ſult ghy geuen voor authoriteyt deſen Boeck, den welckē ghy gheweerdight hebt met ſulcken naem? De Heere heeft geantwoort. Dat gunne ic door de cracht mijn ſeer Godtheyt: Dat ſoo wie deſen Boeck leeſt tot mijn glorie met een goet voornemen, ende ootmoedighe deuotie, ende godtvruchtighe danckbaerheyt, ſoo dat hy begeert gherecht te worden, ſal verweruē vergeueniſſe van ſijn daghelijckſe ſonden, ende crijghen

Den Gheſant vāde Goddelijcke goedertierenthz.

de authoriteyt van deſen Boeck.

de vrucht van deſen Boeck.

gratie vã geeſtelijcke vertrooſtinge, eñ hy ſa
bequaē worden om mijn ouervloedige grati
te vercrijghē: maer als ſy in haer gebedt ver
ſtont, dat het den Heere beliefde carmen de
Boeckē ſoude t'ſamen voegen: ende beſorgh
zijnde vraegdein wat manieren dat dit ſoud
geſchieden, ouermits dat hy elck ſijnen tijt
ſelfs gheweerdight hadde te gheuen, heeft
Heere geantwoort: t'Gebeurt dicwils dat
opſicht vãt wtvercorē kint, beyde ſijn oude
ooc lieffelijc aengeſien wordē: ende waero
en ſoude ic dat ooc niet doē, als ic bevolē h
datmen vã twee eenen Boeck maken ſoud
Eñ daerō vãde twee tijtelen iſt vã noode
denBoeck eenen crijge, te weten, *Den Gheſ*
der gedachteniſſe vande ouervloedichz der Goddel
ker Goedertierenheyt. Om dat hy ſoude zijn
eenē *Gheſant* by mijn wtvercorene en tot e
ghedenckeniſſe van mijn Goddelijck: gh
dertierenthz. Voorts om dat het blijckt,
t'gene datter volghen ſal dat de Goddelij
gratie, en de Goddelijcke tegenwoordich
van haer niet eenen oogenblick tijts gewe
en is ſoo moghte hem yemant verwon
ren hoe dat het te verſtaen is, t'gene ſomw
len hier na int vervolgh geſeyt wort, te w
de Heere heeft hē haer veropenbaert, oft
Heere is by haer gheweeſt, al oft hy te vo
eerſt vã haer gheweeſt hadde. Soo moetm
ãtwoorden, hoe wel de Heere in der wae
geduerlijck en dicwils by haer geweeſt is,

Voor cominge voor den Leſer.

Hoe vvel de Heere altijt byde Maghet vvas, daer by heeft hy hem ſomvvijlē op een beſonder maniere veropenbaert.

nochtans na gelegentheyt der saken ende des tijts (ghelijck soo wanneer datter yet voorts was te brengen, tot onderwijsinge vã haeren euen naesten, op dat sy het soudē connen begrijpen) hy hem dan haer vertoonde in eenige schijnlijcke ghedaēnte. Het welcke dan meest te kennen wort gegeuē, als dese woorden daer gelesen wordē: dat hy by haer is geweest, ofte dat hy hē haer veropēbaert heeft.

Daer staet oock gade te slaen, dat hoe wel het schijnt dat in desen Boeck geleert wordē dingen die deen den anderen contrarie zijn, datse nochtans niet en zijn contrarie: want Godt die een yeghelijck salicheyt gheeft, en gebruyckt niet alleen eenen wegh, maer verscheyden wegen, ende manieren, om de verdoolde weder tot hē te brengen. Daerom al en spreect hy maer aen eenen, so ist nochtans dat hy niet alleenlijc eenē, maer vele soect te leeren, ende int besoecken vã eenen, aen vele profijtelijck te zijn. VVaerom dattet ooc redē is, ende seer nootsakelijc, daer verscheydē gelegenthedē der menschē zijn, datter ooc verscheydē raden gegeuē wordē. Ten lestē dient hier by gevoeght, dat hoe wel Godt hem gevveerdight heeft dese Maghet te besoeckē, nu op H. dagē, en dā ooc op vverc dagē, geduerlijc sijn gratiē in haer stortēde, en dat op veelderley manierē, oft door verbeeldinge vã lichamelijcke dingē, oft door gelijckenissen, oft door pure verlichtenisse des verstāts, oft door instortinge der wetēschapē, dese nochtās hier-

eenander voor comminge.

beſchreuen worden na het begrijp der verſtanden, ſo ſy beſt verſtaē mogē wordē ende meer ſtichtē, in alles de waerheyt beſtaende.

onſienlijcke dingen vvordē vvtgedructdoor ſienlijcke

VVāt t'is blijckelijc dat de onſienlijcke ende geeſtelijcke dingen niet anders als door ghelijckeniſſe der lichamelijcke dingē (ſoudenſy door t'menſchelijc verſtant begrepē vvordē) vvt gedruct konnē wordē: en daerom iſt vā noode, datſe met mēſchelijcke inbeeldingen omlūmert worden. Het welc betuyght *Hugo de ſancto Victore* in een ſijn ſermoon vādē binnenſte menſche: ſeggēde dat de H. Schrifturē op datſe hen voegē mogē ter beſchouwinge der neder dingen, ende dalen tot de cranchz der menſchen, betrecken die onſienlijcke dingen met gedaentē der ſienlijcker dingen, ende ſy drucken in onſe verſtāden haere gedachteniſſē door eenighe frayicheyt der behaeghlijcker gedaentē. Hier door comt datſe nu de aerde beſchrijuen, melc ende honich vloeyende, nu noemenſe blommē, nu reuckē nu ſo geuen ſy te kennē de ouer eē kommingе der hemelſcher blijſchappen door geſanc der menſchē en der vogelē. Leeſt de veropēbaringe Ioannis eñ ghy ſult vindēn Ieruſalē verciert met gout en ſiluer en peerlen ende andere geſteentē menichvuldelijc beſchreuē en wy weten dat vā diē daer niet en is, daer nochtās niet en can onbrekē, want daer en is diergelijcke niet na gedaentē daert nochtans al is door gelijckeniſſe, ende dit ſeyt hy.

Hugo Victorinus.

HET

HET EERSTE BOECK

VANDEN ROEP DER STICHsterſſe des Boecs, tot de Religie, van haer wtnemende verſtant, neerſticheyt, welſprekentheyt, ende andere ghauen der naturen.

HET I. CAPITTEL.

DIepte der rijckdommen vande wijshept ende wetenschap Godts/ hoe onbegrijpelyck zijn syn oordeelen/ ende hoe onbespoziich zijn sijn wegen. Ende dat meest ouer syn wtvercoze/de welcke hy roept dooz soo verschepden ende wonderlijcke manieren. Die te weten hy voozschict heeft: Wāt de selue maect hy rechtveerdigh / hoe wel vooz niet/ ende hy maecktse hem aengenaem/hy werckt oock in hen/hoe wel niet sonder hun verdiensten/die hy hen schenckt/op dat hy soude hebben rechtveerdighe oozsake om hen te croonen / ende mede deelachtich te maken synder salichz/dat is / van alle syne rijcdommen ende glozien der gensechten. Dit is blijckende in dese Heylighe Maghet S. Geertrupt/ vande welcke wy sul-

Rom. 11.

Rom. 8.

len spreken / de welcke hy pluckte ghelijck een witte Lelie inden hof vande H. Kercke/onder de beddekens vãde welrieckende cruyden/ dat is / onder de vergaderinge der rechtueerdigen ende haer treckende van het ghewer des werelts/van dat sy maer vijf iaren out en was/ heeft haer verborghen in sijn slaepcamer der heyliger Religie int Clooster. Voorder oock en heeft hy hem niet ghenoech vermaeckt in haer iongheiarighe onnooselheyt / maer hy heeft oock haer schoonheyt ende reuck vermeerdert / haer toeworpende ouervloedelijck den luyster eñ soeticheyt van alderhande soorten vã groyende deuchden / waer door datse soude een yders ooghen behaeghelijck zijn / ende allemans gratie verweruẽ. Ende hoe wel dat sy ionck was van iaren ende teer nae den lichame/so was sy nochtans rijp van manieren ende soo wijs van verstant / dat hoe wel sy bemint wert van een yeghelijc/ ouermits haer saechtmoedicheyt:ende liefde/ gedienstige ende clare ootmoedicheyt/niet te min sy ooc bouen maten van een yeghelijck gheeerdt wert door haer rijpicheyt van manieren/ ende overvloedicheyt der gratien/ende den Geest des wijsheyts/die in haer scheen. Sy was seer toenemende / ende ghelijck ick gheseyt hebbe/wonderlijck van verstant / soo dat sy alle die met haer ter scholen ghinghen / die haer ghespelen ende van eender ouderdom waren / verde te bouen ginck in alle wetenschap ende wijsheydt. Voorts den ongheloofelijcken yver die sy hadde om alle goede konstẽ te leeren/ die ginck te bouen haere teere iaren/ waer toe dat haer oock niet weynigh en holp de suyuerheyt vãherten/ daer sy seer omarbeydde/nochtans

Rijpichz van manieren.

Haer toenẽmẽ int leeren. endegoet verstant.

Begeerte om teleeren.

soo,

ſoo ſoude haer bewaringe / luttel haer te ſtade ghecommen hebben / ten hadde gheweeſt dat ſy oock hadde bewaert geweeſt door den Vader der bermhertichеyt voor de lichtveerdicheden ende ghebreken oock inde ionghe iaren / daer andere ionghe meyſkens mede plochten beſmet te worden. Want dien goedertierenſten haeren beminder zijn alleen toe te ſchrijuē die weldaden die hy haer toegevoeght heeft: den welcken wy oock dancken voor haer ende ghebenedijden inder eeuwicheyt. Suyverhz vāheiten.

Vande binnen vverckende gratie, waer door ſy tot de vrijheyt met Godt is ghetrocken gheweeſt, ende van hare overvloedighe gheleertheyt tot bekeeringhe der ſielen.

DAT II. CAPITTEL.

DAer nae alſt dien ghelieft heeft die haer voor hem wtverkoren hadde / van dat ſy gheboren wert / ende noch bycans ſuyghende ingheleyt hadde inde ſlaepcamer van het Clooſterlijc leuen / te roepen vā uyterlijcke dinghen binnenwaerts / eñ vande lichamelijcke oeffeninghe tot de Geeſtelijcke. So en heeft hy niet opghehouden / tot dat hy door den tree van ſijn gratie / met bequame veropenbaringhe het ſelue in haer vervult heeft. Wāt het is gheſchiet door de verlichtinge vā ſijn Goddelijcke gratie / dat de Maghet terwijlē ſy noch beſigh was met de weerlijcke ſtudien / bemerckt heeft / dat ſy noch verde van Godt was. Want ſy bouen maten beſigh inde ſtudien / tot dier uren toe haer herte niet en hadde ghereedt ghemaeckt om te ontfanghen de Godlijcke

Te veel vveten-schap der vveerel-scher din-gen belet de Godde-lijcke ver lichtinge ende ver-troostin-ghen.

lijcke verlichtinghen/sy heeft daer by verstaen ende niet sonder suchten des herten overlept/ dat sy alsdan haer selven berooft hadde so van de vertroostinghe / als vande verlichtinghe vande Goddelycke wijshept/doen sy te seer ge-r echte nam inde werelsche wetenschappen / ende van dien tijt af werden haer alle sienlijc-ke ende weerlycke dinghen als versmadelijck. Eñ dat niet te vergeefs: Want de Heere hadde haer nu gebrocht ter plaetsen der vreughden ende verheugens:te weten opden bergh Sion/ alwaer sy wtghetrocken hebbende den ouwen mensche / aengedaen hadde den nieuwen / die naer Godt geschapen is/inde rechtveerdichept ende heylichept des waerheyts. Endaeromme wetende dat sy int Clooster besloten was / op dat sy niet min inde deught ende wijshept aennemen soude / als sy van iaren toenam / achterlatende Grammaticam , waer van sy nu verstants genoech hadde / heeft sy haer bege-uen tot Theologiam , dat is/ter studiē vande H. Schrifture. Noch sy en heeft niet opgehoudē haer te beneerstighen om te verstaen alle de Heylighe Boecken die sy coste becomen. Waer door sy vercregen heeft sulcken overvloe-dicheydt ende ghereetschap van sententien (waer van sy die beste vergadert hadde wt de H. Schrifture / ende Boecken der Doctoren) dat sy altyt ghereet hadde / ofte sy nu wilde vermanen/nu straffen / nu troosten / eenighe plaetse vant out eñ nieu Testament/die sy seer bequamelijck verhaelde / ende daer mede be-vestighde / sulcks als sy wilde segghen. Ofte als sy dan wilde berispen ofte yemant raden/ soo ghebruyckte sy de getuyghenisse vande H. Schrifture/ende dat soo/datter niet teghen en

viel

viel te segghen. Sy en coste dan in dien tijt haer niet versaden vande wonderlijcke soetichept/vande ghedurighe beschouwinghe/ ende onderbindinghe des verborghen lichts / datse vont inde H. Schrifture / die haer nu bouen honich soeter/ ende bouen oorghelen lieffelijcker ghewordē was. Ende naedemael de liefde haer tot een pder wtstort / begheerde sy een pder van haer blijschap mede deelachtich te maken. Waeromme al wat dese H. Maghet vont inde H. Schrifture eñ bemerckte swaer te zijn om te verstaen voor de swacke verstanden/dat leyde sy wt met neerstigh poogen. Sy heeft als een duyue vergadert wt de sententien der Doctoren verschepden graenkens / iae de beste / vande welcke sy tot stichtinghe van veel menschen / veel Boecken ghemaeckt heeft.

onvvtspre kelijcke soetichz int onder soecken vande H. Schriftu re.

Sententiē der Doctoren.

Sy heeft oock ghemaeckt veel gebeden bouen den honich soet / ende meer andere dingen in gheenen ghemeynen stijl / de welcke ghera kende in handen van treffelijcke mānen/ doorhen niet als versmadelijck/ maer seer prijselijck geweerdeert zijn . Want sy en waren niet alleenlijcken naer menschelijck vernuft gheschreuen:maer oock soo gheconfijt doorde salunghe vanden H. Gheest/ dat niemant oock vande vernaemste Godtgheleerde die sonde hebben moghen versmaden. Dese dingen hoe wel datse by de ongheleerde menschen ploghten ghepresen ende toegheschreuen te worden de menschen die daer in vermaert zijn/ inder waerhept nochtans en moghen sy niemant toegheschreuen worden / als den geuer van alle gratien/ die ons gheft niet alleenlijck al watter is/maer oock sy seluen. Maer aen wien

Gebeden by S. Geetruyt ghemaeckt.

De gratiē moeten toeghe schreuen vvordē dē gheuer.

wien dat hy dat doet/ofte behoort te doen/ en staet ons niet toe voorder te oordeelen: dan dat wy weten dat sijn gratie haer niet en can wederhouwen / daer sy plaetse vint weerdigh om ontfanghen te worden. Waerom naer-
Proverb. 31. V. 30. demael de Schrifture seyt: Bedrieghelijck is de bevallicheyt, ydel is de schoonheyt, een vrouwe Godtvreesende die salgepresen worden: Soo en ist hier niet te swijghen / hoe dese Maghet haer weerdigh ghemaeckt heeft / om de gratie Godts te ontfanghen. Want sy is gheweest een stercken ende vromen pilaer van religie / een ghetrouwe voor-vechster des rechtveerdicheyts / ende heylicheyts. Sy is altijdt ontsteken gheweest metden sterckſten yuer der goddelijcker eere: soo dat van haer te recht mocht gheseyt worden/het ghene wy lesen int Boeck Ecclesiast. vanden grooten Priester Simeon/dat hy in sijn leuē was het steunsel des huys (te weten vande Cloosterlijcke Religie) ende dat hy in sijnen tijt den Tempel verstercte (te weten vande geestelijcke deuotie.) Want sy door haer leeren en leuen vele menschen tot een beter leuen ende tot meerder deuotie noodde: waerom dat van haer oock niet qualijck mach geseyt worden/dat in hare daghen de waterputten bloeyden. Want inder waerheyt/ter tijt dat sy leefde en isser niemant ghevonden geweest/wt de welcke de riuieren van de heylighe gheleertheyt ouerbloediger/vrucht baerlijcker/ ende crachtiger bloeyden als wt haer: want sy hadde ontfanghen vāden Heere een discrete tonghe / die een yder aenghenaem was/ ende vol vertroostinghe/ ende crachtdadicheyt: soo dat sy doorginck tothet binnenste der hertē toe. Het welcke vele menschē dickwils

Yver vande eere Godts.

Haer neerstigheyt in andere stucken.

ghe-

gepzoeft hebbende getupgt hebbē/ verseker-
de dat den H. Geest in haer woonde ēn spzack/
waer dooz de herten ende de willen van haer
hoozders tot goet bekeert werdē. Maer hier in
en is niet te verwonderen. Want het leuende
ende crachtigh wooxt / meer doozgaende als
eenigh sweert aenbeyde zyden snijdende/ dooz-
gaende tot de scheydinge van ziele ende Geest/
dat in haer woonde/ vzocht alle dese dinghen.
Sommighe vande ydelheyt bekeerende tot de
salichcyt/ andere verlichtende tot de kennisse
van hen selven ende van oock Godt / ende
sommige bemhertelijt vertroostende/ andere
blakende dooz de Goddelijcke liefde vierigh-
lycker onstekende. Selden coste haer yemant
spzeken/ hoe wel dat hy hem nocy innighlyck
tot haer niet begheuen en hadde / oft hy en
moeste bekennen dat hy dooz haer spzake ver-
troost wert. Men moet nochtans niet denc-
ken/ dat sy hierom oft om die dingen dier vol-
gen eerst dooz menschelycke vernunfthcyt ouer-
penste/ het ghene sy spzeken wilde / oft dat syt
dooz kunst ende verstant eerst dichte / gelijck
sommighe doen / om yemant wat wijs te
maken/ dat was al te verre van haer (hoe wel
sy een besondere cracht hadde om de hertē der
menschen tot verbeteren te leyden.) Maer dat
is meer sonder twijfel van haer te gheloouen:
te weten / wat sy spzack oft wat sy dede toz
salichcyt der menschen ofte vertroostinge/ dat
het selue dooz den H. Gheest inghegeuen wert/
die nae ghelegenthcyt des tijts / tot stichtinge
der sielen / sulcks als hem ghelieft/ leert ende
werckt.

Haer spraeck troostelijc

Sy heeft gesprokē doorden H. Geest.

Vande

Vande ghetuyghenisse der gratien die haer ghegheuen sijn, ende vanden eesten ghetuyghe te weten Godt.

HET III. CAPITTEL.

DAnckt den Heere onsen Godt / alle het gene dat den omvanck des hemels ofte den cloot des aertrijcks/oft den afgront des zees begrijpt/laetse hem gheuen onmetelijcken/eewelijcken/ ende onveranderlijcken lof/ ende sulcken als wt hem vloeyt/ ende wederom tot hem vloeyt: ende dit voor sijn ouervloedighe goedertierentheyt / waer door hy stiert tot de valleyen vā onse ellendicheyt de water-beken sijnder bermhertichеyt: ende dese maget ghevonden heeft/dese aenghesien heeft / ende ten lesten dese voor hem wtgelesen heeft / ende om dat hyse aensien soude om te beminnē/ alleenlijck door sijn eyghen liefde tot haer genoot is. Dat sy dan vanden Heere wt verkosen is gheweest ende datse dē Heere tot hem voor hem getrocken heeft/op dat hy door haer/ als door een sonderlinghe instrument sijns goedertierentheyts verborghentheden de werelt bekent soude maken/wort met ghetuygen bevestight / ende voornamentlijck dry / door wiens mont (als de Schrifture betuyght) alle woort bestaet.

d'eerste ghetuyge van haer gratie ende heylicheyt is Godt.

D'eerste ghetuyghe / iae die voornaemste is Godt selue / die soo hy gunt aen vele te bevinden de crachtdadicheyt van haer gebeden/als hy tot haeren opsichteveel menschen gebeden verhoort/als hy veel becoorde die door haer verdiensten hem ootmoedelijc aenbidden verlost/ wat doet hy anders als ghetuyghenisse geuen

dat

dat hy haer opghetrocken heeft/ ende met sijn gratien ende ghiften verbult heeft/ ende onder de sijne/ dat zijn sijn huysghenooten/gherekent heeft. Wy souden hier vele dinghen moghen verhalen (hoe wel sommighe alleen ghenoech zijn) waer door blycken mochten die groote verdiensten/die sy by Godt ghehadt heeft. Ten tijden als Rudolphus Roomsch Coninck overleden was / als dese onder andere badt om de verkiesinghe van eenen goeden nasaet / op den selfsten dach ende bykans op de selfste ure (ghelyckmen ghelooft) als de verkiesinghe op een ander plaetse ghebeurde: soo heeft sy dese aen de moeder veropenbaert als gedaen zijnde aldaer by voeghende (ghelyck het namaels heeft ghebleken) dat den verkosen/van synen nasaedt oock ghedoot soude worden.

Rudolphus Roomsch Coninck.

Geest der Prophetien in S. Geertruyt

Op een anderen tydt / alst ghescheen was dat het Clooster/daer sy woonde/overcomen soude een groot pergckel / ende dat het / soot scheen/niet gebetert en mochte worden / overmidts het dreyghen van eenen Tyran / soo is sy ghekomen byde moeder vant Clooster en seyde dat de vreese vant Clooster heel weeh genomen was/ (wat baet het veel ghesept?) naer corten tyt is ghecommen den bewint hebber van die hoeue/daermē vreesde dat het qualyck mede vergaen soude hebben/ ende hy heeft gebootschapt sulcks als de Maghet eerst heymelyck aende moeder ghesept hadde/te weten dat het al ghestist was/ende in peys door de Rechters. Waer door de Abdisse met de andere Godt ghedanckt heeft/ want sy en kende haer anders niet wijs ghenoech om dit pergckel te ontghaen.

Een sekere maghet die met langhe ende

quellijcke becoringhe aenghevochten werdt / woert inden slaep vermaent te gaen naer dese Maghet ende haer te beuelē in haer gebeden / het welck sy ghedaen hebbende is verblijt ghe- worden / alle de becoringhe haer verlaten heb- bende. Hier en dient oock niet achter ghelaten het ghene een andere gheschiet is / die door een- oorsaecke die haer ouer quam / met soo veel ge- pepsen beswaert wert / dat sy nu bytans ghe- trocken wert om te verstaen tot eenighe beha- ghelijckheyt / ende het wasser soo ghestelt / dat sy na ghewoonten vanden reghel nu stont om onder de Misse ten H. Sacramente te gaen. Als sy dan met dusdanighe beangste vreese ge- praemt wert / inder voegen datse met sulcken ghepepsen niet en doorste gaen tot dat saligh- makende Sacrament / noch oock haer om der schaemte wille ontreckē / so is sy ten lesten door de Goddelijcke insprake (ghelijck te ghe- looven is / vermaent geweest heymelijck op te nemen een lapken / dat vande kousen van des H. Maghet afghesneden was ende wech ghe- worpen / ende dat met soo grooten betrouwen als haer moghelijck was / te drucken op haer borst. Dese insprake gehoor gheuende / heeft sy het lapken opghenomen / eñ dat met eerweer- dicheyt ende groot betrouwen gheperst aen haer herte / dē Heere biddende dat hy haer door de liefde / waer mede hy het herte van sijn wt- vercorene vriendinne supuer vā alle werelsch liefde hadde verkosen voor hem / om daer in te woonen / ende dat met gheestelijcke gauen te verdullen / ende door haer verdienstē / haer sou- de verlossen van dese temtatie. Een wonder- lijcke sake ende weert om aenmerct te worden. Also haest als sy het lapkē op haer herte hou-

dende

houdende dit badt/alle die becoringhe soo van den wterlijcken mensche/als vanden binnensten / heeft haer soo verlaten / datse niet meer en soude kommen. Hier wordt sekerlijck gheproeft warachtigh te zijn dat den Salighmaker seyt: Die in my ghelooft die wercken die ick doe sal hy oock doen, ende grooter als dese sal hy doen. Want den selfsten Heere die eertijts doort ghenaken vanden boort van sijn kleederē de bloetloopighe vrouwe ghenas/ die heeft oock int betrouwigh ghenaken van een verworpen lapken door de verdiensten van sijn wtvercorene/ de siele voor de welcke hy gestoruen was/verlost wt het perijckel des bekoringhe. Ende dese/hoe wel datmen daer veel meer andere soude moghen segghen/sullen genoech zijn tot bevestinghe vande eerste getuyghenisse.

Vande tweede ghetuyghe, die is van veel verlichte menschen de een formighe ghetuyghenisse, die in haer eyghen persoon haer gauen gheproeft hebben.

HET IIII. CAPITTEL.

DE tweede ghetuyge/die de Heylicheyt van dese Maghet bevestight/is den gemeynen roep van allen mensche/ die altijdt voor wonder vercondight hebbē haer Heylicheyt. Want soo wanneer yemant den Heere yet door haer liet vraghen / t'zy tot verbeteringhe van sijn ghebreken/ofte tot voorderinghe van een geestelijck leuen/alle het gene sy door de veropenbaringhe Godts daer op beantwoorde / is altijt inder waerheyt soo bevonden gheweest.

Waer doormen sekerlijck gheleert heeft dat
sonderlinghe bouen maten den Heere aen
ghenaem was / als die welcke hy bouen an
dere met sijn schijnsel verlicht hadde. Het
dickwils ghebeurt / dat dese Maghet/hoe w
sy nu ghehecht was inden afgrondt des oo
moedicheyts/ haer seluē onweerdigh rekenē
tot dusdanighe gauen/ghinck tot andere die
hielt als vervuldt met grooter gauen/weerd
gher als haer seluen/om ghetuyghenisse en
raet voor haer. De welcke medelijden hebbe
de met haer ootmoedicheyt/als die dochtē d
het van Godt te vercrijghen stont/dat sy ou
dese vreese soude vertroost worden/ hebben d
Heere daer voren ghebeden. Ende sy hebb
terstont vanden Heere verstaen / dat sy n
alleenlijck in die dinghen / daer sy hem nu
baden/maer in alle andere verlicht zijnde/
stiert wert/ende versterckt door hem tot sal
heyt der sielen. Ende tot beuestinghe d
waerheyts dient de gheschiedenisse die volch

Het is ghebeurt op eenen tijdt dat een s
deuote persoone/ ende die seer volmaeckt w
inde gratie vande goddelijcke openbaringh
ghetrocken zijnde door den reuck vande go
fame/van verde ghekommen is int Cloos
daer dese woonde/ ende soo sy daer aen niem
kennisse en hadde/ soo heeft sy den Heere ge
den / dat sy soude moghen te sprake com
met soo danighen Maghet/door de welcke
soude moghen vercrijghen salicheydt v
haer siele / tot de welcke de Heere antwoo
de: dat die naest haer soude sitten / dat sy d
was/die hem alder ghetrouste was / ende d
sy was sijn warachtige wtvercorene. Soo g
beurdet dat dese naest haer sat / eñ als sy m
ha

haer te ſprake ghecomen was / ſoo wert ſy ghewaer/dat ſy de gauen Godts verborghde/ ende dat ſy haer gheliedt al oft ſy gheheel vremdt gheweeſt hadde vande gauen Godts/ waer om meynende dat ſy bedroghen was/ heeft dat met ootmoedicheydt des gheeſts den Heere int ghebedt verclaerdt: maer den Heere ſijn ghetuyghenisſe bevestighende heeft haer verſekert/dz ſy het was die hy eerſt gheſeyt hadde. Het is ghebeurt dat deſe ſelfſte perſoone quam te couten met S. Mechtildis, (want S. Mechtildis was oock gheprofeſſyt int ſelfſte Clooſter eñ ſangerſſe) een Maghet door Goddelijcke gratien bouen maten verheuen: (wiens woordē waren inder waerheyt bouen honich ſoeter/ ende wiens gheeſt brandigher als vier) als dan de woorden van deſe haer ſeer behaeghden / ſoo heeft ſy den Heere ghevraeght: hoe het by quam dat hy die Maghet/ te weten S. Geertuyt/ſoo bouen alle verhief/ ende dat hy deſe te weten Mechtildis, die ſy niet minder en achte/ſoo niet ghepreſen en hadde. De Heere heeft geantwoort: groot zijn de dingen /die ick in deſe wercke/maer noch grooter zijnſe / die ick in die Geertruyt wercke / ende noch wercken ſal. Deſe ghetuyghenisſe ſoude nu ghenoech zijn/ten ware noch andere van meerder weerden ons bedwonghen / om die niet onghemerckt te laten voor by gaen. Op eenen anderen tijt een andere perſoone voor deſe Maghet biddende / heeft ghevoeldt een crachtighe beweghinghe der Goddelijcker gratien tot haer / waerom wat verwondert zijnde ſeyde ſy. O liefe Godt/wat merckt ghy in deſe/dat ghyſe ſo groot acht in v/tot de welcke ghy oock ſoo ſoetelijck v herte gheſtelt

Heylighe liedē verborgē de gauen.

S. Mechtildis.

hebt? De Heere heeft gheantwoort/mijn go
willighe goedertierentheyt dwinght my da
toe/die in haer herte hout ende volmaect v
deughden/daer ick my meest in verheuge/w
sy heeft in haer een puerheyt door den ghedu
righen invloet van mijn gratien: sy heeft oo
moedicheyt/ door de menighvuldighe groo
heyt vā mijn gauen. Wāt hoe ick grooter di
gē in haer wercke/hoe sy haer meer neer dru
door de kennisse vā haer eygen crācheyt: da
by heeft sy een waerachtighe goetgunstichey
waer door dat sy begeert de salicheyt van al
menschen ende dat tot mijnder lof. Noch he
sy mede een waerachtighe getrouwicheyt/w
sy alle haer goet mededeylt/met ganscher h
ten/tot mijnder eeren voor de salicheyt vā h
ghemeyn menschelijcke gheslachte. Ten lest
sy besidt een waerachtighe liefde: want sy b
mint my met gansch haer herte/ gheheel ha
siele/ende met alle haer crachten/ende haer
euen naesten als haer selven / eñ dat om m
nen wille. Naer dese woorden heeft Godt v
thoont voor sijn herte een blinckendē karka
wonderlijc verciert (maer hy was drykanti
ghelijck een klaverbladt) segghende desen ka
kant sal ick ghedurigh dragen ter liefden v
mijn bruyt/ende hy is drykantigh op dat i
hemelsch hof blijkē soude/ dat int eerste blin
kende bladt te kennen ghegheuen wordt / d
sy my onder alle andere aldernaest is / wa
daer en is heden niemant onder de leven
menschē/die my naerder is ende meer met m
vereenight als sy / t'zy door haer puere m
ninghe/als haeren goeden wille. Int twee
bladt wort verclaert/ dat ick tot gheene sie
noch opaertrijck leuende/soo gheneyght be
doo

vijf deugden Christo meest behagēde.
1. puerhz.
2. ootmoedicheyt.
3. goetgunsticheyt.
4. getrouwicheyt.
5. liefde.

door gratien eñ voorcominghen/ als tot haer. Ut derde blijckt datter niemāt hedensdaechs leeft/die getrouwelijcker/ oprechtelijcker/ alle mijn gauen die hy van my ontfanghen heeft/ stiert tot mijn glorie alleen als sy/ soo dat sy niet met allen daer van tot haer en treckt eñ haer eyghen maeckt. Ende de Heere heeft hier noch by ghehanghen: sprekende tot dese selue sijne devoterssse oft gheestelijcke dochter. Ghy en kunt my op gheen bequamer maniere binden als in het H. Sacrament des autaers/ ende daer naer in het herte ende inde siele van dese mijne beminde: want ick hebbe door een wonderlijcke maniere alle het genoeghen van mijn Goddelijck herte tot dese ghekeert.

Het en is niet seer onghelijck het ghene den Heere heeft gheantwoort aen een andere/ in wiens ghebeden dese Maghet haer hadde bevolen: Ick ben gheheel voor haer/als die my ghebanghen ghegeuen hebbe met alle mijn begheerten in haer omhelsinghen: want de liefde des Godtheyts/die heeft haer met my soo onverscheydelijck vereenight/ ghelijckerwijs het gout ende silver door het vier t'samen gesmolten worden in een stoffe. Waer op sy verwondert zijnde heeft voorder ghevraeght seggende. Wat ist dan alderbeminsten Godt/ dat ghy met haer maeckt die ghy soo seer bemint? Ick seyde de Heere verwecke ende beweghe alle het cloppen ende verroeren van haer herte met mijnen amoureusen ende leuentmaeckenden Gheest/ waer in dat ick een onbegrijpelijcke ghenoechte hebbe. Dit doende en dunckt my noch niet ghenoech ghedaen/ dan ick bewaere in my de cracht van dit werck tot inde ure van haer doot. Alsdan sal sy dry wonderlijcke

1. werckinghen in haer ghevoelen. Waer van
2. 't eerste is dat sy ghevoelen sal / met wat een
3. glorie dat Godt de Vader haer tot hem roepen sal. Daer nae sal sy ghevoelen / met wat een blyschap dat ickse ontfanghen sal. Ten derden sal sy ghewaer worden / met wat een vierighe ende soete / eñ voor de sterffelijcke menschen onbegrijpelijcke liefde / haer den H. Gheest met my vereenight.

Het is gheschiet / op dierghelijcke maniere hoe wel op eenen anderen tijt / als een andere voor haer ghebeden wert / dat den Heere tot haer sepde / dese voor de welcke ghy bidt / dat is mijn duyve sonder galle: want sy alle de bitterheyt der sonden / niet anders als die galle van haer herte werpt / sy is my een wtgelesen lelie / die ick ghenoechte hebbe in mijn handen te draghen: want het is my al te grooten ende wellustelijcken genoechte te woonen in alsulcken pure ende suyvere ziele. Sy is mijn welrieckende roose / want haer lijdtsaemheyt / ende haer danckseggbinghe in allen teghenspoedt / die stoxten in my eenen al te soeten reuck. Sy is voorts myn altijdt bloeyende eñ groeyende bloeme / in wiens aenschouwen mijn ooghen scheppen een seer groote ghenoechte: want sy hout ende voedt in haer een gedurige begeerte eñ pooghen niet alleen ter deughden / maer tot alle volmaecktheyt. Ten lesten sy is een soet ende wellustende accoort voor de hupsgenooten des heynels / ende dat om alle den teghenspoet / die sy soo gewilligh lijck verdraeght / als bellekens die hanghen en clincken in mijn goude croone. Maer hier van ghenoegh / laet ons tot andere dinghen comen.

Een suyver ziele is de wvellusticheyt Godts.

Danckseggbinghe in tegenspoet Godt seer genenaē.

lijdtsaemheyt in teghenspoet.

Het is ghebeurt / dat sy voor den vasten de

ghesette

ghesette lessen las int Convent/naer het ghebruyck der Oorden: in de welcke als sy quam tot dese woorden: Ghy sult uwen Heere lief hebben wt gheheel uwer herten, wt geheel uwe siele, ende wt alle uwe crachten. So heeft sy die woorden terstont naer haer devotie wederom verhaelt. Daer was alsdoen oock een andere devote by haer/de welcke dese woorden hoorende ende beweeght zijnde heeft tot den Heere biddende gheseyt: O Heere hoe seer wort ghy van dese bemindt/die met sulcken vierighen herte leert dat ghy te beminnen zijt? Tot de welcke den Heere seyde: Ick hebbe dese ghedraghen vā haere kintsheyt af/ ende ick hebse gebroedt tusschen mijn omhelsingen / haer bewarende onbevleckt tot die ure toe / dat sy haer met my door een volmaeckte/ende volle wille versaemt heeft. Want alsdan soo hebbe ick my seluen wederom gegheuen/met alle de cracht mijnder Godtheyt / in haere omhelsinghen/ waer door dat haer alderbrandenste liefde t'mywaerts alsdan so ghesmolten is geweest / ende wederom de mijne t'haerwaerts/ gelijck den rooc die voor t'vier comt versmilt door de vlamme die daernaer volght. Op die maniere oock soo is de soeticheyt mijns Goddelijc herte ghesmolten gheweest ende ontsloten / door de vierichеyt haerder herte/ soo dat sy niet op en hout te druypen in haer siele de druppelen der liefdē/die door een wonderlijcke soeticheyt vierigh zijn. Ende hy heeft daer by gevoeght: Ick hebbe sulcken ghenoechte in dese siele/ dat ick dickwils/wanneer d'ander menschen my vergrammen/ my seluen tot ruste in haer begheue / ende alsdan stier ick tot haer eenige benautheyt des herten / ofte eenighe andere

moyelijcheyt des lichaems / de welcke als sy met sulcken danckseggingh naer haer ghewoonte aenveert / eñ lijt met sulcken ootmoedicheyt / eñ vervuldichz / eñ met sulcken devotie my die opoffert / inde vereeninge van mijn passie / soo stelt sy my gheheel te vreden / ende maeckt dat ie ontallijcke menschen spare om haeres liefden wille.

Als dese ootmoedighe Maghet op eenen tijt gebeden hadde aen een devote / dat sy voor haer soude bidden / ende als sy dat dede / heeft sy den Heere hooren antwoorden: De ghebreken van dese mijne wtverkorene / die sulcs schijnen te zijn / en zijn sulcks niet / veel eer behoorden sy genoemt te worden voortganck van haer siele. Wāt de ouervloedicheyt der gratien die ick geduerelijck in haer wercke / soude qualijck door de menschelijcke crancheyt beschermt connen worden van den wint der ydel glorie / ten ware dat haer deughden onder de kennisse van haer ghebreken verborghen werden: want eenen acker hoe hy beter ghemest is / hoe hy rijckelijcker vruchten voorts brenght. Soo dese oock door de kennisse van haer eyghen swacheyt / brenght my voorts ouervloediger vruchten der dancseggingen. Waerom ooc voor ele gebreck / daer door sy haer so vernedert / hebbe ick haer gegeuen soo veel gauen / die soodanigh zijn / dat sy daer door voor mijn ooghen alle de onvolmaectheyt kan wegh doen. Niet te minten bequamen tijde / als ick alle haer gebrekē in deughden sal verandert hebben / so sal haer siele als een schijnēde licht blincken / ende dese dingen sullen nu genoegh zijn voor de tweede getuygenisse / want inde naervolgende dingē daer noch vele ander by gevoeght sullē wordē.

ydel glorie.

Kennisse van eygē broosheyt verdrift ydel glorie.

Hoe

Hoe sy in als Godts glorie alleen sochte, haer seluen heel versmadende.

DAT V. CAPITTEL.

DE derde ghetuyghe is blijckelijck ghenoech : te weten/ haer leuen ende handelinghe / waer in niet anders als heylichevt en is ghebleken. Want sy niet alleenlijck met de woorden / maer oock met de daet betuyghde / dat sy in alles niet haer eyghen wille / maer Godts wille ende glorie sochte. Sy dede alle haer neerstichevdt / ende ghebruychte alle haer verstandt om wijselijck te ondersoecken desen goddelycken wille. Om wiens wille datse dickwils haer eyghen eere / haer lichaem / haer leuen / iae haer eyghen siele veracht heeft. Dese ghetuyghenisse moetmen te beter met redene ghelooven / om dat S. Jan sept: Die de glorie soeckt, van de ghene die hem ghesonden heeft, die is waerachtigh. Ende onrechtveerdicheydt en is in hem niet. O gheluchighe siele die Godts glorie alleen soo vierighlijck ghesocht heeft: wiens leuen oock warachtelijck heylich betuyght wort / als steunende op de vaste ghetuyghenisse / vande Euangheliesche waerheyt.

Ondersoeckinge vandē wille Godts.

Voorts aengaende haer volstandicheydt/ hoe sterckelijck sy op niemāt passende de eere/ de rechtveerdicheyt / eñ waerheyt Godts met yver voorghestaen heeft (daer ick eerst af beghonst te spreken) dit moetmen ontwijffelijck houden / datse van niemant ghenoechsaem wtghelept magh worden. Want met rechte magh

Volstandigē yvervāde eere Godts.

magh haer toe gheschreuen worden dat den Wijsen man seyt: Den rechtveerdighen als eenen leeu betrouwende en sal niet versaeft zijn yemanden te ontmoeten. Want door dien dat Godts liefde haer alleē dreef/ alleen regeerde. daerom wast dat sy haer seluen om sulcken sake (te weten voor de eere Godts / sijn lof eñ der sielen salicheydt) soo versmaede/ soo haer seluen overgaf tot alle swaricheden: dat sy nergens op en paste/ niet en ontsach wat haer daer af moghte ouercomen / als sy slechs Godts eere oft vermeerderen moghte/ ofte verbreyden. Daerom oock al wat sy koste putten wt de H. Shrifture dat sy naermaels moghte storten/ tot salicheyt van haeren euen naestē / ofte tot de eere Godts / was sy sorchvuldigh ende neerstigh omme te vergaderen / ende dat niet anders dan om de eere Godts doende / gheenen lof/ gheen ghevoelen/ gheenen danck der menschen daer voor verwachtende. Maer daer voor was sy alleenlijc sorchvuldigh / dat waer sy meerder vruchten verwachte/ sy daer ouervloedigher soude wtstorten het ghene sy inde H. Schrifture ghelesen hadde. Want tot die plaetsen / daer gheen Schrifture toe en diende/ stierde sy andere Boeckē/ die sy meynde meest van noode te zijn ter sielen salichz/ om dat sy so een yeghelijc Christo soude winnen. Hierom heeft sy oock haer seluen dicwils den rust eñ slaep ontrockē/ wtgestelt t'eten/ eñ heeft versmaet eñ veracht andere gemaecken des lichaems/ om dat sy de sielē soude dienen / ja meer Christo / mits de sielen tot hem brenghende. Sy dede alle dese dinghen met groote blijschap des Gheests/ al of sy hier in geenē arbeyt maer alle wellusticheyt gevoelt hadde.

Ende

Ende dit en was haer noch niet ghenoech / maer ſy ontrock haer ſelues ſomwijlen de ſoeticheyt der contemplatien/ alſt van noode was/ om die getemteerde te helpē/ ofte de verlatene te vertrooſtē / of (het gene ſy aldermeeſt wenſche) om yemant inde goddelijcke liefde t'onſteken: want ghelijck het iſer int vier heel vierigh wort/ ſoo oock ſy onſteken zijnde door de goddelijcke liefde/ en ſchē anders niet als liefde te zijn/ als de ghene die een yeghelijcks ſalicheyt ſochte. Des niet te min ſoo was ſy ghenietende ſoo dickwils/ ende ſoo ghedurichlijck de t'ſamenſpreckinge Godts / als yemāt anders in haerē tijdt/ nochtans en heeftmen niet bemerct dz ſy haer hier in verhoveerdighde/ maer als ſy eenigh gebrec in haer vont dat aenſtende verootmoedighde ſy haer opt alder diepſte. Hierom ſeyde ſy altijt/ dat ſy de gauen die haer door de overvloedighe barmhertichz Godts gegunt waren/ te vergeefs ontfangen hadde/ ende dat ſy die ſonder vrucht te doen verſuymde. Sy dochte haer de onweerdighſte onder alle menſchen te weſen / ende principalijck als ſy haer gauen met andere menſchen niet gemeyn en maechte. Alſdan docht haer dat ſy/ het gene ſy niet alleen voor haer ſelues ontfangen en hadde/ dat door haer eygen onachtſaemheyt nochtans verſuynt en the inden meſhoop begrauen hadde. Maer ſoo wanneer ſy yemant hadde van deſe yet medegedeylt/ ſoo dochte haer dat ſy de coſtelijcke ſteenen / dat is / de gauen Godts int gout geſeelt hadde. Wat menſchen ſy ſach / die ſtelde ſy voor haer / ende achteſe beter als haer ſelues / ende daerom als ſy de gauen Godts aen andere mededeylden / ſoo liet ſy haer voorſtaen/

Gelijckenisse.

met Godt gedurich ſpreken.

Ootmoedicheyt.

mededeylinge der gauen.

staen/dat sy lieden alleē dooz hun ghepeysen / onnooselheyt / ende suyvere handelinghe meer verdiendē/ende dat Godts lof daer dooz meer vermeerderde / dan dooz alle haer oeffenunghen / ende lichamelijcke crachten : ende dat meynde sy soo te gheschieden dooz haer eygen onweerdicheyt/verwozpenthey t/ende onachtsaemheyt. Ende dit alleen/ te weten/de ootmoedige kennisse haers selfs ende alderdiepste ootmoedicheydt /dwong haer om de gauen Godts mede te deylen / om datse (soot haer dochte) in haer verbozghen blijuende ledigh waren / maer booz licht ghebzoght zijnde in andere menschen/te minsten bzuchten ende de eere Godts wercken mochtē:te meer gelijck ic segghe om dat sy haer liedt booz staen/datse niet om haeren wille / maer om die salicheyt van andere/die al ontfanghen hadde.

Hoe den Heere der crachten in haer als in eenen Hemel ghewoont heeft, diemen metten verstande begrijpt.

DAT VI. CAPITTEL.

OM dat gheseydt is/dat inden monde van twee ofte dzy alle woozdt staet / soo veel te meer salt staen/daer soo veel gheloofweerdighe ghetuyghen zijn / soo dat het oock anders niet en is als pure quaethey t/als dan de waerheydt gheen ghehooz te gheuen/oft die te verachten / of te bestrijden. Hier om soo yemant dooz ongheloovicheyt dese wilde bevechten/die behoozde beschaemt te zijn vā sijn vermetenthey dt/ende verwaenthey t/heeft hy niet verdient in sijn seluen ofte dierghelijcke

oft

oft hoogere giften te ontfangē. Daer en bo-
uen ſoude hy oock ſchande weerdigh zijn /
aenghesien hy hem verblijdende met eens
anders voortganck/ als hy die oock ſyne
eyghen daer door coſt makē/nochtans dat
verſuymdt heeft. Een yegelijck dan magh
ghelooven dat deſe Maghet is een vāde wit-
vercorenſte vrienden Godts/ſoodanighe als
S. Bernart beſchrijft opdē Boeck der San-
» ghen / aldus ſegghende : Ick meyne alle
» duſdanigē ſiele niet alleēlijc hemelſch te zijn
» van weghen haeren oorſpronck / maer dat
» ſy den hemel ſelfs niet te vergeefs magh ge-
» noemt worden / om de ghelijckeniſſe wil.
» Eñ dā toont ſy dat haeren oorſpronc waer-
» achtigh hemelſch is / als haer converſatie
» indē Hemel is. Daerom ſeyt de Schrifture :
» De ſiele van eenen rechtveerdighen is den
» ſtoel des wijſheydts. Ende den hemel is mij-
» nen ſtoel, ſeyt de Heere ? die dan door de ghe-
» leertheyt weet / dat den gheeſt des Saligh-
» makers Godt is / die weet oock wel dat hy
» eenen gheeſtelijcken ſtoel heeft. Ende hier
» in verſterckt my noch die ghetrouwe be-
» lofte : Ick (ſeyt den Soon) ende den
» Vader ſullen tot hem (dat is tot den Hey-
» lighen menſche) komen , ende wy ſullen
» onſe woon-plaetſe in hem maecken. Ende
» ick meyne dat den Propheet ooc van ghee-
» nen anderen hemel geſproken heeft/ſeggen-
» de : Maer ghy woont in het Heylige den lof vā
» Iſrahel. Maer claerlijc ſeyt den Apoſtel dat
» Chriſtus woont in onſe herten doort ghelooue.
» Maer ick ſien van verre die Heyli-
» ghen/ vande welcke gheſeyt wort : Ende
» ick ſal in hen woonen, ende ick ſal in hen wan-
delen.

Blyde zijnde met een anders voorganc makē vvy dien ons eyghen.

Bern. ſerm. 27. ſup. Cant.

Een ghelooughe ſiele is eenen hemel.

Sap. 7.

Eſaiæ. 66.

Ioan. 14.

Pſalm. 21

Epheſ. 3.

2. Cor. 6. delen. Och wat een breedde heeft die siele ende hoe wtneemende verdiensten/ die weerdigh wort ghevonden t'ontfanghen / ende suffisant om t'ontfanghen in haer de Goddelijcke teghenwoordicheyt. Maer wat is sy die oock de ruymte heeft ende wandelplaetsen tot het werck des maiesteyts? wāt sy wort daghelijcks eenen Heyligheu tempel inden Heere/ wiens breedde is de liefde.

De breedde vā een gelooui-ghe siele is de liefde.

Soo dan moet de groottе van een yegelijcx siele gherekent worden nae de groottе vande liefde die sy heeft. Soo is dan een Heylighe siele eenen hemel/hebbende een Sonne dat is het verstant/een Mane het gheloue/ Sterren de deuchden. Oft immers de Sonne is den yver des rechtveerdicheyts oft de brandende liefde/de Mane is de suyverheyt. Eñ het en is geen wonder dat den Heere Jesus geerne in desen Hemel woont/ den welcken hy niet ghelijck de andere Hemelen ghesept en heeft dat hy zoude geschapen worden/maer hy heeft ghevochten om dat hy hem crijghen soude / ende hy is ghestoruen om dat hy hem verlossen zoude. Eñ daerom nae sijnen arbeyt tot sijn begeerte ghecomen zijnde / seydt hy : Dit is mijn ruste van eewe tot eewe , hier sal ick woonen, want ick se verkosen hebbe. Tot hier toe zijn de woorden van S. Bernaert. Nv sal ick dan thoonen t'ghene ick voorseyt hebbe. Te weten/ dat dese is eene vā dese saligher sielen/die Godt veel excellenter/als eenigen materialen Tempel om in te woonen/verkoren heeft. Tot wiens lof (want het soo van noode is) sal ick als het ghene dat ick veel iaren door een heymelijcke samenwoo-

Hoedanigen hemel de gelooui-ge siele is.

Psal. 131.

ninghe

kinghe hebbe connen verstaen van dese Heylighe Maget/int openbaer brenghen. Soo dan S. Bernart seyt dat tot eenen Hemel / diemen met den verstande begrijpt/dat is tot een salighe siele / daer Godt hem verweerdight in te woonen/vã noode is het ciraet der deughden/ gelijck de claerheyt der Sonnen/der manē ēn der Sterren. t'Welck hoe in dese Heylige gebeurt is / ende hoe sy als met eenighe stralen der deughden gheschenen heeft / sal ick met corte woorden verclaeren. Waer door ghelijck ick hope een yeghelijck sal voorseker bemercken/dat den Heere der crachten in haer ghewoont heeft/aenghesien hy haer van buyten verciert heeft met het soo blinckende licht der gratien.

Van haer volstandighe rechtveerdicheyde.

DAT VII. CAPITTEL.

DE rechtveerdicheyt/ofte yver vande Godtdelijcke liefde / die S. Bernaerdt boven schynt te prijsen onder den naem der Sonnen die heeft soo wtnementlijc in haer geschenen / dat sy/indient haer betaemt hadde oft behoorlijck ghedocht hadde / haer soude ghewoorpen hebben int midden van een heyr van duysent ghewapende mannen/om de rechtveerdicheyt voor te staen. Sy en hadde niemant soo lief / ia oock al waert sulcken geweest/die haer van haeren doot-vyant soude willen verlossen / die sy met een woordeken soude by gestaē hebben / alst tot achterdeel vāde rechtveerdicheyt soude gheweest hebben. Veel eer soude sy/ voor alsoo veel alst gheoorloft was/ in haer eyghen

moeders schade gheconsenteert hebben / dan datse de onrechtveerdicheydt eenighe plaetse soude ghegheven hebben / al wast tegen haren alder meesten wyandt. Daer en boven alst van noode was yemant te bekijven / so ginc se te buyten haer natuerlijcke beschaemthept / (de welcke nochtans onder andere deughden de meeste plaetse in haer hadde) achter stellende alle menschelijcke ende onghereghelde vreese / betrouwende alleē in hem / met wiens gheloove sy ghewapent was / wiens dienst sy sochte aen heel de wereit te verbreyden. Daer naer met sulcken begheerte van Godtvruchtichept ende gratie des wijsheyts ginckse hem toe die te berispen was / ende soo verstandelijc ende discretelijck bestierde sy haer woorden (als die ghene die eerst haer tonghe stack in bloet van harē beminde / om alsoo te schijnen int herte van haeren euen naesten) soo dat niemandt soo versteent van herte en ceste wesen / al en hadde hy maer een druppelkē van Godtvruchtichept in hē gehadt / die door haer woorden niet beweeght en werdt tot beternisse / of inmers tot wille van beternisse. Maer als sy bemerckte / dat yemant door haer vermaninghen beweeght wert om leetwesen te hebben / so keerde sy haer tot hem met sulcken begeerte / ende werdt met sulcken medelijden tot hem beweeght: dat sy terstondt open dede het binnenste vā haer goet hertige goedertierenthepdt: ende met haer gheheel herte smeltende gaf sy haer selven teenemael voor hem / om hem te vertroosten soo veel als haer mogelijck was. Ende dit en liet sy niet soo seer blycken voor de menschen met ciraet der woorden / als sy wel meer dat selue verboorderde by Godt /

Eē Godtvruchtige maniere om de tonghe te beltieren

met

met neerstigh toedoen der ghebeden ende begheerten: want sy en sochte niet in haer woorden yemants herte soo tot haer te trecken / of soo te comen in yemants vrientschappe / dat sy door die oorsake eenighsins soude getrockē gheweest hebben van Godt. Sy schoude oock alle menschelijcke vrientschappe / die sy sach dat op Godt niet en steunde / als een dootelijc fenijn. Waerom dat dese alderoprechste uitverkorene sulcken yver om de liefde Godts gehadt heeft / dat sy niet een woordt met goeder herten soude verdraghen hebben / dat eenighsins menschelijcke ende sinnelijcke liefde mede broght. Want al hadde sy het grootelijcks ghebreck gehadt / soo hadde sy liever yemants dienst ende weldaden te deruen / dan dat het herte van yemant door eenighe menschelijcke liefde met haer soude bekommert gheweest hebben.

Hoe datmen de menschelijcke vrientschap moet schouvvē.

Vanden yver die sy ghehadt heeft om de menschen saligh te maecken.

DAT VIII. CAPITTEL.

HAer woorden ende werckē hebben connen ghetuyghen / hoe dat haer herte ontsteken is gheweest met de liefde / om de sielen saligh te maecken / eñ tot vervoorderinge der Religie / eñ Godtsdienstichеydt. Waerom als sy ghewaer werdt eenigh gebreck in haeren euen naesten / dat sy gheerne soude hebben ghebetert / ende dat het nochtans onghebeterdt bleef / om dat misschien hy niet en coste / oft dat hy hem soo niet en beneerstighde tot beternisse / als hy wel soude hebbē connē / dat beswaerde so haer

herte dat sy niet en koste vertroost worden of sy en hadde biddende den Heere voor sulcken persoone / of vermanende / soo voor haer als voor andere / die daer toe bequaem warē / de salu soo verde gebroght / dat sy bemercken coste al tijt eenighe beternisse. Als het ghebeurde (als de menschen ghewoone zijn) dat haer yemant wilde vertroosten / seggende / dat sy niet en hoefde te passen op die hem seluen niet en wil de bekeeren / dat sy daer gheen schade af en soude hebben / maer dat hy sijn eyghen pack soude draghen: soo hoorde sy ende ouerleyde dese woorden met sulcken droefheyt / al ofmen met een sweert haer hadde doorsteken. Want sy seyde dat sy liever die doot soude ghestoruen hebben / dan so getroost te worden in pemants ongheluck / dat hy dan eerst soude ghevoelen / als hy sonder eenighe bate / naer de doot inde eewighe pijnen soude vallen.

Hier toe stierde sy oock als sy yet salighs eñ beweghelijcks in de H. Schrifture vont / dat nochtans swaer was om te verstaen: dat sy terstont ouer sette wt den Latijne in eenen sin die lichter was om te verstaen / om dat sy dat profijtelijck soude maken voor de ongeleerde. Met dese becommeringhe ende occupatien broght sy hy naer den dagh om / te weten van smorghens tot den auont / of nu met dinghen die verdrietelijc langh waren / int cort te stellē / of die swaer warē / te verclarē / of inmers met profijtelijcke dingen te vergaderē: waer mede sy haeres naesten salichepdt (daer sy bouen al naer haeckte) soude verboorderen. Het welck van hoe grooten weerde dat het is beschrijft alte fray Beda / seggende: Wat hooghet gra- tie / wat glorioser conuersatie soude daer mo-

Beda.

ghen

ghen zijn/dan met een dagelijckse oeffeninghe andere soecken te bekeeren tot de gratie van sijnen Schepper/ende diewils door winste dā gheloovige sielen/de blijschap vant hemelsche vaderlant te vermeerderen. Het welck oock Bernardus versterckt seggende: Dat heeft in haer de oprechte eñ suyvere contemplatie/dat hoe de siele meer met het Goddelijck vier ontsteken wort/hoe sy meer verbult wort met begheerten om Gode te winnen die hem ooc des ghelijcs moghen beminnen: soo dat sy gheerne achterlaet de stillicheyt der contemplatie/ om te ghebruycken die Predicatie. Op dat sy vercreghen hebbende sulcs als sy begheerde / soo veel te vierigher haer wederom daer toe magh begheven/als sy ghedachtigh is bruchtbaerlijcker die achter ghelaten te hebben. Is het dan nae de ghetuyghenisse van S. Gregorius schrijvende op den Proph. Ezech. datter geen lofweerdiger offerhande en is voor Godt / als den over tot der sielē salicheyt/hoe ist dā wonder/ dat den Heere Jesus soo gheerne ende soo gheweerdelijck woont in desen sijnen leuenden autaer: op den welcken hem soo diewils/ende soo soetelijc/ den alderaenghenaemsten reuckt der sacrificien ghebrant wort? Op eenen seker ren tijt/soo heeft Jesus Christus die schoon is van ghedaente / bouen de kinderen der menschen hem haer geopenbaert/die met sijn Coninclijcke schouderen scheen te onderhouden een groot ende breed huys dat op hē steunde. Ende hy heeft dese sijne wtvercorene aldus aengesproken: Siet ghy wel (seyde hy) met wat eenen arbeyt / ende sorghe/ ende wake dat ick dit mijn beminde huys/ dat is de religie / ophouwe? wāt dese de geheele werelt door vallen

niet hooger noch niet goddelijcker als met Godt te vvercken inde bekeeringe der sielen

wilt / om datter soo weynigh menschen ghe-
vonden wordē / die om die te beschermen ende
te vervoorderen ghetrouwelijck wercken oft
lijden willen. Daerō / o mijn beminde dochter
moet ghy medelijden nemen met mijne ver-
moetheyt. Eñ de Heere heeft daer by gevoegt:
Alle de ghene die metwoorden oft eenigh wert
dese religie pooghen te vervoorderen / ende sor-
ghe dragen om die tot beternisse op te rechten
dese ondersetten met my als vaste pilarē / voor
soo veel als hen moghelijck is / dit huys / ende
ende sy ontlasten mijnen last / ende vermoet-
heydt. De Maghet met dese woorden in het
binnenste des herten beweeght zijnde / door
medelijden van haeren Heere ende Godt / ende
bruydegom / wert noch gheweldelijcker als
sy plochte / geport om naer haer uyterste best
de voorderinge vande religie te vermeerderen
soo dat sy sommighen tijdt ghedurende / oock
bouen haer crachten inde onderhoudinghe
ende strengicheydt van haer oorden haer ver-
moeyde / om dat sy aen andere soude gheuen
een exempel om nae te volghen. Maer als sy
dit eenen langhen tijt ghetrouwelijck volhert
hadde / soo en heeft haeren goedertierensten
Heere ende beminder niet toeghelaten dat sijn
beminde dus soude beswaert zijn: maer hy
heeftse willen brenghen tot de ruste van een
soeter contemplatie / sonder de welcke sy noch-
tans / ghedurende dese wtwendighe oeffenin-
ninghen / hoe swaer ende moyelijck sy ooc wa-
ren / niet gheweest en is. Waerō de Heere haer
vermaent heeft door sommighe sijne ghetrou-
we ende verborgen vrienden / dat sy haer soude
mijden van dierghelijcken arbeyt / ende dat sy
haer heel soude becommeren met haeren al-
derlief-

Hoe aenghenaem dat het Godt is de de Religie te vervoorderē

Sy vvordt vanden vyterlijcké arbeyt gero epen om met God haer te becommeren.

derliefſten / haer tot inwendighe dinghen bekeerende. Het welck de Maghet ontfangende niet ſonder groote danckſegghinghe / heeft haer begheuen met groote vlijticheydt tot de heylighe ruſte van de ſeer begeerde contemplatie/inde welcke ſy haer ſoetelijck / met den eenighen haerder begheerte / was becommerende: den welckē ſy ooc gevoelde heel tot haer ghekeert / met de aldervolmaeckſte inſtortinghe van alle gratien.

Voorts van deſe ſecrete vriendē Godts / die haer vermaent haddē / dat ſy ophoudēde van lichamelijcke oeffeninghe haer ſoude begeuen tot de ſtilte der contemplatie/iſſer eenen brief van een ſekere devote / die ick gheerne hier by voeghe: want ſy dien door goddelijcke veropenbaringhe ontfangen hadde / eñ heeft dien aen onſe Geertruyt geſondē/ aldus luydende.

O deuote bruyt Chriſti gaet inde blijſchap ws Heeren want tot v ſoo is ſijn Goddelijck herte met een onwtſprekelijcke ſoeticheydt aldermeeſt gheneyght: ouermidts de ghetrouwicheydt, waer door ghy ſoo ſeer hebt ghearbeydt tot ſijnder glorie, om de waerheydt te beſchermē, waerom ſijne ende uwe opperſte begheerte is, dat ghy voortaen ſout moghen ruſten onder de ſchaduwe van ſijne alderliefſte conſolatie, want ghelijck eenen goeden boom gheplandt neffens den watervloet als hy ſijn wortelen diep ende breedt wtgheſpreydt heeft, alderouervloedighſt vruchten voorts brenght. So brenghdy oock voor uwen beminden Bruydegom voordts

Eenen Brief aen S. Gheertruyt geſonden.

die alderſoetſte vruchten, die ghy met elck woort ende werck door de gratien, die Godt in v vverckt, hem voortbrengt. Ghy en ſult door gheen hitte der vervolginghe dorre vvorden, overmidts dat ghy ghedurelijck vochtigh ghemaeckt vvort door de invloedinghe der Godlijcker gratien. VVant om dat ghy in alle uvve vvercken ſoeckt de eere Godts, ende niet de uvve, daer door compt dat ghy met een Heylige vierichey t van een vrucht uvven beminden het honderſte deel opoffert: ende dit niet alleen inde Heylighe vvercken die ghy doet, maer oock in alle het goet dat ghy gheerne ſout doen, oft by andere vervoorderen, hoe vvel dat ghy het niet en kunt. Niet te min ſoo vervult de Heere Ieſus ſelue voor Godt ſijnen Vader, alle de armoede ende ghebreckelijckheydt, of in v, of in andere, om de vvelcke ghy beroert vvordt: vvant voor elcke beſondere goede vville, al of ghy die met der daedt volbroght hadde, is hy ghereet v te loonen, ende daer door is oock al het Hemelſche hof verheught, v als gheluck biedende ende Godt voor v louende hem bedanckende.

Van

Van haer moederlijck medelijden, dat ſy met een yeghelijck hadde.

DAT IX. CAPITTEL.

BOuen den yver nae de rechtveerdicheyt / daer wy nv af gheſproken hebben / ſo was in haer een deught des medelijdens daer hem een yeghelijck af verwonderen moght. Want als ſy hoorde dat yemandt met een redelijcke droefheyt bevanghen was ende beſwaert (hoe wel dat hy van haer verde geſeten was) ſoo dede ſy hem vertrooſten of met woorden of brieuen / ende ſy en koſte hem daer en tuſſchen wt haeren ſin niet ſetten of ſy en verſtont dat het beter met hem ginghe. Want ghelijckerwijs yemant met cortſe ofte andere krancheydt bevanghen zijnde van daghe tot daghe hopende haeckt na beter geſontheyt / ſoo haeckte ſy ooc van ure tot ure / dat ſy ſoudē vanden Heere vertrooſt wordē / die ſy wiſte beſwaert te zijn. Sy en maeckte de menſchen niet alleenlijck deelachtigh van dit medelijden / maer oock alle andere creaturen: ſoo wanneer ſy wiſte t'zy de vogelen des lochts t'zy de beeſtē des aertrijcs / dat ſy in eenigen noot waren / als door honger ende couwe. Met deſe dan medelijdē hebbende / als met het hant-werck ende ſchepſel Godts offerde ſy Godt met inwendighe deuotie alle het onghemack tot een eeuwighen lof / te weten inde vereeninghe vande weerdicheydt: waer door elcke creature van Godt volmaect is / ende nae ſijn gheſlachte op het alderhoochſte edel is. Ende ſy badt den ſelfſten Heere dat

hy sijn benaude creature bermhertigh soude zijn/ende hem ghtweerdighen die vande swaricheydt te verlichten.

Van haer wonderlijcke suyverheydt.

DAT X. CAPITTEL.

SInte Bernaerdt op de bouen beschreuen plaetse die ghelijckt de suyverheydt by de mane. Hoe claer dat dese in haer gheschenen heeft/dat blijckt daer by / dat soo wel sy / als oock andere die haer kenden/plagen te bekennen / dat sy noyt soo langhe man int aenücht ghesien hadde / dat sy daer door sijn ghedaente ofte beeldenisse soude onthouden hebbē / om kennisse van hem te draegen. Waerom sy met hoe heylighen man dat sy te spreken hadde/eñ hoe seer heymelijck de sake oock was / die sy te handelen hadde/so suyverlijck van hem ginc/ dat sy haer oogen niet eens op hem en sloegh. Dese suyverheyt en ghebruyckte sy niet alleen in haer ghesicht/maer oock in haer woorden/ ende in alle haer sinnen : waer wt quam dat de suyuerheydt soo claer in haer altijdt scheen/ dat haer heymelijckste ghesellinnen somtijdts lieffelijck coutende met den anderen/van haer ploghten te segghen/datmense te recht wel onder de reliquien opden autaer soude moghen stellen. Maer die met my wilt ouerlegghen/ hoe sy bouen alle menschen die ick kenne haer ghenoechte nā int lesen vande H. Schrifture/ iae in Godt den Heere selue/ en sal hem soo seer niet verwonderen van dese hare suyuerheydt. Welcke de beste hulpe eñ bescherminghe is om de suyverheydt te behouden . Want dat betuyght oock S. Gregorius Paus / segghende:

Den

Den ghenen dis smaeck inden gheest ghebanden heeft/en heeft geen smaecke meer in vleeschelijcke dinghen. Sinte Hieronymus seyt oock: Hebt het de Schrifture ende ghy en suit die sonden des vleesch niet beminnen. So dan dit alleen/ te weten dat sy altydt in haren sin hadde de H. Schrifture soude ghenoech zijn/al waert datter gheen andere ghetuyghenisse en waren/om haer suyverheydt te bevestighen. Maer door dien wy hier mentie maecken bā het lesen/soo en dient niet achterghelaten/ dat soo wanneer onder het lesen (ghelyck het ghebeurt) sy inde Heylighe Schrifture yet vondt dat onsuyver was/of te waer door naermaels eenighe verbeldinghe / oft ghepeys van onsuyverheydt/haer soude mogen hebben te boren comen:als sy alleē was/oft als sy anders heymelijck dat doen mochte/ soo sloegh sy dat door maechdelijcke beschaemtheydt ouer / sonder dat te lesen. Maer als sy dat niet en coste sonder lesen achterlaten / soo las sy dat rasch heen/ende gheliet haer / oft sy dat niet verstaen en hadde / hoe wel dat sy de maeghdelijcke schaem-verwe die haer wanghen ouer liep/ niet en coste verbergen. Doorts als sy oock/ghelyck het somtydts ghebeurde/ghebraeght wert van sommighe/die niet veel van duysdanighe dinghen en wisten / van saken die oock sonder sonden int vleesch gheschieden:soo antwoordde sy opt eerlijckste / nochtans in sulcker voeghen/dat sy al het ghene men niet eerlyck ghenoech en kost seggben/met een dertel bewimpelde. Daer en tusschen soo keerde sy haer herte daer soo af/ dat het scheen dat sy lieber met een scherp swoert soude, ghequest geweest hebben/dan sulcs te hooren. Maer als

sy

sp tot profijt der sielen van sulcken dinghen nootsakelijck moeste spreken / als dan als of haer eerbaerheyt dat niet tegē gegaen en hadde (als het haer rechts oorboorlyc docht sulcx wt te legghen) sprack sp vrijlyck wt.

Als sp op eenen tijt sprack met eenen ouden man van heel goedt leuen / van haer secreten / soo heeft hy sulcken supverheydt in haer ghevondē / dat hy betuyghde / dat hy noyt yemāt ghesproken hadde / die hy ghevonden hadde so supuer van alle vleesschelycke beroerten eñ genepghlijcheyt als dese Maghet. Ick slaen hier veel dinghen ouer / die haere wtnemende supuerheydt souden moghen betuyghen: want waer dat yemant alleenlijck dese eene gaue Gods / te weten de supverheyt des herten / wilde ouerlegghen / die en soude hem niet verwonderen / waerom dat Godt haer sijn secreten te kennen ghegheuen heeft / aengheseen hy seluer int Euangelie seyt: Saligh zijn de suyvere van herten, want sy sullen Godt sien. Het welck S. Augustinus wtlegghende / seyt: Godt en wort niet ghesien met de oogen des lichaems / maer met de ooghen der herten / ende ghelijck het licht der sonnen niet en kan ghesien worden dan met supuere ooghen / soo en can Godt niet gesien worde / als met de supverheyt des herte daer de conscientie door sondē niet en wroeght maer is eenen H. Tempel Godts. Ick moet hier ock by voeghen tot ghetuyghenisse van haer supverheydt / t'ghene ick van een deuote eñ gheloofweerdighe persoone ghehoort hebbe. Dese als sy den Heere badt dat hy hē geweerdigen wilde yet te doen bootschappen aen dese sijne wtverkorene eñ dat door haeren mont / soeckende misschiē daer mede oorsake om met

alleen vā suyvere sielē vvort Godt gesien.

haer

haer te spreken/soo heeft de Heere geantwoort dat sult ghy haer vā mijne wegen bootschappen: Schoone eñ genoechlijcke. Eñ als sy dese woorden niet en verstont so heeft sy noch eens gebeden / sulcs als sy te voren gebeden hadde/ maer sy en heeft vanden Heere noch die reyse: noch oock die derde reyse / anders gheen antwoorde connen krijghen. Waer ouer seer verwondert zijnde/ mijnē alderliefsten Heere seyde sy: Leert my doch wat ick met dese woordē verstaē sal. Tot de welcke de Heere: Seght haer seyde hy/ om dat sy my behaeght door de fraycheyt van haer inwendige schoonheydt: daer om ist dat haer herte verlicht wordt door sulcken schijnsel des supuerheydts / met de onbegrijpelijcke cierlijckheydt/ van mijn onveranderlijcke godtheyt. Ende dat sy my behagelijc is door een sonderlinghe lustigheyt der deughden/ om dat mijn bloeyende ghenoechlijcheyt van mijn Godt-ghemaecte menschheyt in alle haer wercken met een ghedurelijcke leventheydt bloeydt.

Vande gaue des betrouwens, waer door sy soo wel in droefheydt, als blijschap vastelijck op den Heere betroude.

DAT XI. CAPITTEL.

Aenghesien dat wy nu / naer mijn goet duncken/ genoech ghesprokē hebben van den ydertot de rechtveerdichz eñ medelijden eñ supverheyt van dese Maghet/ so en staet oock niet te swijghen wat een groot betrouwen sy op Godt ghehadt heeft. Dese gaue (want dus schijn-

schijnt sy beter genoemt te wordē als deught) hoe wtnemende sy in haer gheweest is / magh met veel getuygen bevestight wordē. Want sy hadde altijt sulcken vast betrouwen, dat noch tribulatiē/noch schadē/ noch eenige beletselen ia oock eenige sonden/so daer eenige gheweest hebben/of haer gebreken / dese sonden hebben connē te niet doē/ of sy en behiel altijt een vast eñ gerust betrouwē/op de aldergoedertierenste vermhertichheydt Godts. Noch sy en was niet qualijck te vreden noch ontstelt / al ontrock haer de Heere somwijlen die gevoelijcke gratie: want het was haer alleens/ oft sy die hadde oft niet dan dat sy in tegenspoet grooter hope creegh: waer door sy seker wist dat soo wel teghenspoet/als voorspoet/alsoo wel inwendige als wtwendighe dingen haer al bekeert werden tot goet/door de voorsichtichheydt Godts. Ghelijck eenen bode die tijdinghe moet brengen daermē na verlanght met grooter hope eñ verlangē verwacht wort:so oock in tegenspoet verwachte sy overvloedelijcker de goddelijtke vertroostinghe: wetende datse tot de selue ghereet ghemaeckt wert door de teghenwoordighe tribulatien. Noyt en was sy soo neer gedruct/ noyt en scheense om haer eyghen ghebreken / soo verslaghen / ofte sy en werdt/opgheheuen zijnde door de Goddelijcke gratie/terstont bequaem om alle soorten vande ganē Godts te ontfanghen. Want als sy haer seluen docht doncker te zijn als een wtghebluste kole / terstont nochtans door de mede-werckēde gratie Godts moet crijghende / als sy haer tot Godt socht op te heffen/ontfinc sy in haer de inbeeldinghe Godts: ende ghelijck een mensche die wt de duysterheydt com: int licht / soo werdt

Ontreckinge der ghevoelijcke gratie doet de hope groeyen.

Doort ontreckē der gratien vvort smenschē verstant verduystert.

dese

dese verlicht door de goddelijcke teghenwoordicheydt/ eñ licht sijnder gratie: eñ ghevoelde dat haer wederom wert gegheuen alle frayicheyt ende cierlijcheydt/ die betamen soude een Coninghinne becleet metguldē habijt / al om behangen met menigerhande cieraet/ om so te staen by den onsterffelijckē Coninck der eewē/ ende daer by wertse oock ghewaer datse was weerdigh ghemaeckt om met Godt vrylijck te hanteren.

Sy was nochtans gewoon wt haer eygen opset / soo wanneer sy ghewaer wert / dat sy besmet was met eenighe vlecke der sonden / (sonder de welcke men in dit teghenwoordigh leuen niet leuē en can) als dan te loopen tot de voeten des Heeren Jesu/ om daer/ door sijn bloet vā alle smetten gewasschen te worden des niet te min als sy ghewaer wert/ dat de goddelijcke gratie / haer ouervloedelijck gegheuen was/ als dan en begaf sy haer niet tot de oeffeninghen der penitentien / maer haer voeghende naer het wel behaghen Godts/ ende sijn voorcomende treckinghe/ gaf sy haer seluen ouer als een bequaem instrument/ om alle werck der liefden in haer seluen/ ende met haer seluen te wercken/ so dat sy haer dan niet en ontsach (gelijckmen ghemeynlijck spreect) met Godt den Heere als met haers ghelijck te spelen. Door dit betrouwen creegh sy so grooten begheerte van ten H. Sacrament te gaen: so dat sy/ al wast dat sy door de H. Schrifture of oock door het segghen van andere verstont hoe groote perijckelen daer zijn/ van onweerdelijck ten H. Sacramente te gaen/ koste daer door verveert zijnde/ oyt dat selue achterlaten: maer veel meer steunende op de goetheydt

Godts

Godts/ginck sy daer seer gheerne toe met een vaste hope. Sy wert hier toe ghedreuen door haer ootmoedicheydt/waer door sy alle haer wercken/ende alle de oeffeninghen / daer de menschen hen plochten mede ghreeedt te maken/ soo cleyn achte ende als van geenē weerde: soo dat al hadde sy die achter gelaten / niet en liet (ghelijck andere doen) al euen wel t'onsen lieuen Heere te gaen. Wetende dat alle de neerstichept ende bereydinge vā een devoot mensche tot de weerdicheydt van dese goetwillighe gifte/te weten / tot het H. Sacrament/ qualijck als een druppel was vergheleken by de gheheele zee. Ende daerom al wast dat sy niet en hadde verkosen eenighe sonderlinghe maniere van bereydinghe/nochtans betrouwende opde ouervloedicheyt vande onveranlijcke goetheydt Godts/dede sy haer beste/om met een suyuer herte / ende brandende deuotie der liefden te ghaen tot dit Sacrament. Al wat sy vanden Heere ontfanghen hadde / dat schreef sy toe haer vast betrouwen op hem: wetende dat het des te beter van Godt om niet ghegunt was/overmidts sy die edele gaue des betrouwens waerachtelijc om niet/ eñ sonder verdiensten wt lauter gratie vā Godt/die den ghever is van alle gratien / ontfangen hadde. Door dit vast betrouwen wert sy so versterckt dat sy dickwils haeckte naer de doot / nochtans altijt haer voegende na den wille Gods/ nae den welcken sy haer altijt so schickte / dat haer het leuen ende steruen al euen eens was: want door de doot hoopte sy de eewighe salicheydt te vercrijgen/maer door het leuen sijnen goddelijcken lof te vermeerderen. Het ghebeurde op eenen tyt / als sy ouer den wegh ginck/

Hem stellen indē Goddelijcken vville in leuē ende steruen.

ende

ende soude climmen op eenighe heuuelen/ dat sy wederom tot benedē viel/ waer door blyder inden geest/ spraeck sy tot den Heere. Alder beminsten Heere Jesu hoe wel soude het met my gheweest hebben / hadde dien val my een oorsake gheweest/ om rasscher by d te kōmen. Als wy om dese woorden verwondert waren/ ende vraechden of sy niet verveert en was te sterue/ eer sy ghewapent was met de H. Sacramenten. Soo antwoordde sy/ ick wensche wel eerst met ganscher herten ghewapent te zijn met de H. Sacramenten eer ick sterue/ nochtans sonder achter dencken achte ick meer de voorsinnelyckheydt ende den wille van mynen Heere ende Godt / want ick en twyfele niet of dit is de beste bereydinghe tot de doot. Soo dat ick seer begheere by hem te comen / t'zy door ghestinghe/ t'zy door langhe doot / soo het hem gelieft: want ick hope/ door wat doot dat ic oock sterue sal/ dat de vermhertichevt Godts my niet en sal onvreken/ sonder de welcke ic alsoo wel soude moeten verdoemt zijn/ inde onuersinnelycke doot/ als in die langhen tydt voorsien soude zijn. In dier voegē verblyde sy haer in alles wat haer ouer quam/ want sy hadde altyt tot Godt een seker betrouwen/ een vroome eñ stercke moedt/ die sonder ophouwen altydt bloeyde. Om dit betrouwen te beuesten ben ic bedwonghen te vrenghen voor ghetuyge Godt selue die niemant en bedriecht/ die als een syne deuote int ghebedt yet van hem begheerde / eñ hy haer het selue niet en cōsenteerde noch haer en antwoorde ende sy daerom seer verwondert was / ten lesten seggende/ daerom soo hebbe ick d niet gheantwoort om dat ghy niet en betrout inde dingē die myn vermhertichevt in d

Die alder salichste bereydinghe tot Godt.

Hoe aenghenaem dat Godt is het betrouwen

wilt wercken / gelijck doet mijn wtuerkorene (sprekende van S. Geertruyt) die soo vast ghewortelt is/ eñ soo steunt op mijne voorsinnicheyt/ datter niet en is oft sy en betrouwet vãde overvloedicheyt van mijn goetheyt te vercrijghen/ waer om oock ick haer niet en sal weygheren/ dat sy van my begheert.

Vande deucht der ootmoedicheyt, ende van andere dinghen die aen haer hanghen.

DAT XII. CAPITTEL.

ONder andere deuchden met de welcke dese heylighe Maghet van Godt seer wtnemelijck als met eenige sterren is verciert gheweest/ waer deur sy oock een weerdighe woonplaetse Godts geworden is/ soo heeft de deucht van ootmoedicheydt claerder als alle andere in haer gheschenen / als in een groot vat van alle gratien / ende bewaerplaetse aller deuchden. Want haer dochte dat sy de gauen Godts soo onweerdich was / soo dat sy geensins haer heeft kunnen laten voorstaen/ dat sy yet ontfanghen hadde voor haer / dat is tot haer voorderinge: maer dat sy alleenlijck door de Goddelijcke gehenckenisse was als een gote/ deur de welcke de gratiẽ eñ gisten Godts vloeyden tot sijn wtuerkoren: eñ dat principaelijck om dat sy daerse (ghelijck haer dochte) de ondanckbaerste ende onweerdichste was/ de gauen Godts te vergheefs ende sonder vruchten ontfinck: wtghenomen nochtans / dat sy de selfste gauen Godts eensdeels met schrift/ eensdeels met worden socht mede te deylen tot profijt van haren euen naesten. Ende dit dede sy met sulcken betrouwen tot Godt / met sulcken

ken puer vande goddelijcke eere / met sulcken ootmoedicheydt op haer seluen siende / dat sy somwijlen van haer seluen peysde ende seyde: Alwaert dat ic naer de doot om mijn misdaet ghepijnicht werde inde helle / soo sal ick my noch verheughen / dat Godt de Heere van andere menschen dooz mijnen arbeyt / ofte anderßins gheeert wozde. Sy en kende niemant soo snoode of sy en docht dat de gratien Godts vzuchtbaerlijcker in hem waren als in haer. Nochtans en heeft sy nimmermeer de gauen Godts ontloopen / maer van selfs offerde sy haer als ghereet om alle sijn gauen te ontfanghen / om die namaels tot pzofijt van haren naesten te besteden / want sy die meer meynde dooz hem / als dooz haer seluen ghegheuen te wozden / hoe wel sy lieden alleenlijck deur haer inbloedinghe / de selue ontfangen hadden. Ende hier in en kende sy niet dat hare was / als alleenlijck die inbloedinghe. Ick laetet staen / dat sy haer seluen yet toeghescheuen soude hebben / ooch het minste vande weldaden ende gauen Godts. Ten is nochtans niet te verwonderen / dat sy (ghelijck ick boozsept hebbe) alle de menschen weerdigher als haer achte: naedemael sy haer seluen dooz het licht der waerheydt sonder eenighe ghebeynsthept oozdeelde / haer achtende ooc de verwozpēste onder soodanighe / vande welcke de Pzopheet sept: Alle de lieden (al ofte sy niet en vvaren) soo zijn sy in sijn tegenvvoordicheyt, ende daer volcht: Als een cleyn stofken der aerden. want ghelijck een cleyn stofken schuplende onder de schaduwe van den struyck van eenich verwozpen dinck / verbozghen wozt dooz den Sonnen schijn: soo begheerde sy ooch te schuplen dooz

de wtnementheyt vande gauen Godts/tot de
welcke sy haer onweerdigh achte ende daer
ouer als van die verbreint : besorghende dat
die alleenlijck souden kommen daer sy souden
betamen ende voegen / te weten tot sulcke die
Godt door sijn toegheestinghe voorkomt ende
die hy rechtveerdich ghemaeckt hebbende met
sijn hulpe naeuolcht : daerentusschen haer
seluen anders niet als de schult toeschrijvende
waer door (ghelijck haer dochte) sy haer hadde
betoont ondancbaer ende onweerdich voor de
aengenaemste gauen Godts. Ende daerom en
koste sy de milste gauen Godts t'haerder glo-
rie by haer niet houden / maer sochte soo die/
als ooc de gaefgunstichept Godts selue / aen
andere kennelijck te maken. Aldus sprekende
in haer herte: ten sal seker niet betamē dat van
sulcken ouervloedigē goedertierenheyt Godts
tmywaerts anders niet goets meer komme/
als van my alleen/de verworpenste sondersse.
Daerom ist gheschiet dat sy op eenen tijt rey-
sende/deur haer groote verworpētheyt sprekē-
de tot den Heere/seyde: Och mynē Heere/onder
de principaelste miraculen/die ghy weret/soo
meyne ick dat dit een sonderling is/dat de aer-
de mijn alderonweerdighste sonderse draeght.
Op welcke woorden de Heere / die verheft die
hen vernederen / lieffelijck ende minnelijck
antwoordende seyde: seer gheerne eñ te recht
soo gheeft v hem het aertrijc/ om van v voeten
betreden te worden/ aengesien dat alle den He-
mel selue met een onwtsprekelijcke begheerte
verwacht die ghenoechelijcke ure / van weer-
dich te wordē om v eens te dragen. O wonder-
lijcke soetichept vande Goddelijcke goetheyt/
die de siele soo veel te meer / tot hoogher eer

ver-

verheft / hoe sy door een ootmoedighe kenniſſe haer seluen meer neerdruckt. Ende hoe wel sy ydele glorie seer hatende was / soo heeft sy die op deser voeghen eer versmaet / als bevochten. Om dit te verstaen: alst ghebeurde dat haer een gepeps van ydel glorie overquam / te wijle sy belicht was met het gebedt ofte eenigh goedt werck / soo en vocht sy daer niet teghen / denckende dat dese begheerte al te slechten saecke was om daer teghen te vechten / versmadende dan dat ingheven (al oft sy daer in gheconsenteert hadde) soo bekeerde sy dat om haer daer in te verootmoedighen / op dese maniere haer seluen vertroostende / ende by haer seluen denckende: Ist dat (seyde sy) yemant dit goet siende ghetrocken worde om naer te volgen / soo heeft de Heere wt d ten minsten dese vrucht / dat hy van andere gheloeft wordt / als ghy hem van uwen weghen gheen vruchten en brenght. Sy liet haer voorstaen / dat sy door sulcke wercken was inde Kercke Godts / als een maenlicht in een huys / dat nerghens toe en dient / dan om ten tijde van de vruchten aen eenen stock op eenen boom gheset te worden / om de voghelen te verjaghen / op dat de vruchten souden moghen behouden worden. Op dese maniere / om dat haer docht / dat sy onnut was / vertrooste sy haer daer in dat sy ten minsten gestelt was tot profijt vã andere. Want sy hadde een groote puer tot de ootmoedicheyt / waerom oock / hoe wel de vierichevt van een wonderlijcke devotie eñ de soetichevdt vande Goddelijcke vertroostinge hen soo in haer verthoonden / datse niet en costen verborghen blijuen / nochtans onder veel dinghen / die sy ghescreven heeft tot salicheyt van andere / soo

Hoe sy de ydel glorie verwan.

heeft sy achterghelaten die bequaemste getuy-
ghenissen van haer heylichept / ende dat door
haer eyghen ootmoedichepdt. Nohtans Godt
die de nieren ende de herten doorsoeckt / die
heeft selue van haer getuygenisse gegenē. Wāt
als een deuoot persoon op eenen sekeren tyde
inde meeste vierichepdt sijnder deuotie Godt
badt / soo heeft de Heere tot hem ghesept. Weet
dat mijne wtvercorene / die ic voor my verkiert
hebbe om ghemeynsamelijck in haer te woo-
nen / ghedurelijck besocht wordt met sulcken
soetichept der deuotiē als ghy nv doet. Voorts
dat dese beminde Godts inden Heere alleen
haer vertroostinghe ghevoelt heeft / dat blijckt
ommers daer wt / dat sy van alle vergancke-
lijcke eñ wereltsche genochtē een onwtsprekē-
lijcke walginge hadde / want sy en en vont daer
ghenen troost in. Het welck hoe dat het den
genen die Godt beminnen / seer ghemeyn is be-
tuyght dien soeten beminder Godts S. Ber-
nart seggende: Die Godt bemindt die heeft een
walginghe van al / soo lange als hem ontroo-
ken wort dien die hy bouen al begheert: Dit
zyn de woorden van S. Bernaert. Het is een
ghebeurt aen dese wtvercorene Godts / dat sy
bemerckende de pdelheydt des menschelijcken
ghenoechte / moede zijnde seyde tot den Heere:
Ick en vinde niet opder aerden dat my sou-
kunnen vermaken / dan v mijnen beminsten
Heere. Op het welcke de Heere antwoordde
ende ick seyde hy en vinde niet inden Hemel
noch op de aerde / waer in ick my vermaken
sonder v / eñ alle het vermaken dat ic in v heb-
be / dat stelle ick in v door de liefde / ende dus
vermake ick my altijdt in v met alle de ghe-
daer in ic my vermake: eñ hoe dat dit verma-

Walginghe van vergancklijcke dinghen.

ken my ſoeter is/hoe het v oock vruchtbariger is. Hier van gheeft Bernardus oock getuygeniſſe ſeggende: ghenomen dat de eere des Conincs het oordeel bemindt / ſoo iſt dat de liefde des bruydegoms allenlijck vereyſcht vergheldinghe der liefden en ghetrouwicheydt. Voorder hoe ſorchvuldigh eñ dicwils ſy haer gheneerde met de gebeden ende waken meyne ick ghenoech daer door claer te zijn/om dat ſy noyt eenighe ghewoonlijcke ure des ghebedts ouergheſlaghen en heeft: ten ware ſy te bedde ſieck lach / ofte bekommert was/arbeydende tot de ſalicheydt van haren euen naeſten/ ter glorien Godts. Waerom oock de Heere haer gheduerlijck ſaluende in haer gebeden / met de olie vande binnenſte verblijdinghe/ door de gedurighe vertroſtinghe van ſijn teghenwoordicheydt / heeft haer veel ſtercker ende gheweldiger gemaeckt tot de geeſtelijcke oeffeninghe/ dan haer de lichamelijcke wel ſouden hebben connen maken. Sy onderhiel alle de inſetſelen van haer oorden/ met ſulcken vrolijcheydt des gemoets/ te weten/ter chooren te gaen/te vaſten/gemeyne wercken te doen/eñ diergelijcken/dat ſy die noyt achter en liet/ten hadde geweeſt dat ſy ſeer beſwaert gheweeſt hadde. De oorſake hier van beſchrijft S. Bernaert / ſegghende: Och als yemant deur den ſmaeck der liefden/ droncken ghewordẽ is / van ſtonden aen is hy blijde tot allen arbeyt eñ pijn. Sy was een beminſter van gheruſticheyt der conſcientien ende ſy hadde een vrymoedicheyt des ghemoets/ ſoo dat ſy niet en koſte verdraghen yet dat deſe ſoude verſtoort hebben/ daerom iſt dat ſy wonderlijck is ghepreſen gheweeſt van Godt / aen eenen deuoten perſoon: Want als

Gheduericheyt int gebet.

Deur het ghebedt, ſterckte ende vvackerheyt.

De liefde Godts verſoetet al.

hy int bidden den Heere vraeghde wat dat hem meest in syne beminde behaeghde: De Heere heeft geantwoort: De vrijheyt des herten. Dese woorden hy verwonderende/ als minder achtende dese gaue als hy wel behoort soude hebben/ soo heeft hy wederom tot den Heere geseyt/ ende ick Heere meynde dat dit v alderbehagelijcst was bouē andere/ te wetē: dat sy nu door v gratie ghecomen was tot meerder kennisse haers selfs/ ende vieriger tot v gheworden was. De Heere antwoordde. Het is soo ghelijck ghy meynt/ nochtans dese gratie des vrijmoedicheyts is een middel/ ende is sulcken grooten ende costelijcken goet / dat door haer sonder twijfel de opperste volmaecktheyt wort vercreghen/door dese wort dese mijne wtverkorene tot allen uren bequaem om edelder ende edelder goet te ontfangen. Want sy en laet niet toe/dat haer herte nieuers in hangē soude/ dat my soude tegenstaen/ oft waer deur ic belet soude worden. Wt dese vrijheyt ghebeurdet/datse noyt toe en liet / yet by haer te houden / dat sy niet van doen en hadde/ oft terstont oorlof begheerende/ gaf sy dat aen andere / nochtans met sulcken onderscheyt/ dat sy altijt verkoos de ghebreckelijckste/ende armste/ ende en nam hier in geen onderscheyt oft sy haer liefste vrienden waren/ oft haer meeste vyanden. Als haer yet voor quā te seggē/oft te doē dat veerdichde sy terstont af/ op dat sy daer na inden dienst Godts oft inde oeffeninge des beschouwings niet en soude belet worden. Het welck hoe behagelijc dat het Godt was/is blijckelijck geworden door dese openbaringhe. Als S. Mechtildis sangersse sach den Heere sitten op eenen verheuen throon / eñ dese syne wtverkorene ontrent hem wandelende/die

Vrijheydt des hertē

Het ouer vloedich vvech doen.

waer

waer dat ſy haer keerden / altijdt aenſach ſijn aenſchijn/hoe wel dat ſy daerentuſſchen het gene dat wterlijck is/te weten/de oeffeninge vant wterlijck leuen/die ſy te doen hadde / ſeer vlijtelijck beneerſtichde. Als dit S. Mechtildis ſach/ ende daerom niet weynigh verwōdert en was/ ſoo heeft ſy gehoort vanden Heere/ dat hy ſeyde: De handelinge van deſe mijne wtgeleſene/is in mijn tegenwoordicheyt ghelijck ghy ſiet/ want ſy wandelt altijdt voor my/begheerende ſonder ophouden / ende ſoeckende te kennen die opperſte geliefte mijnder herten/ ende alſoo haeſt als ſy die verſtaen heeft / ſoo haeſt ſy haer / om die met die meeſte neerſticheyt te voldoē / noch daer mede en ruſt ſy niet / maer ſy bekeert haer terſtont wederom / om wat anders te kennen/ eñ dat wederom te voldoen / ende daerom is alle haer leuen/my eenen lof ende eere. Waer op ſy antwoordde. Mijnen Heere iſt dat haer handelinghe ſulcks is/ hoe comt het dan/ dat ſy ſomwijlen eens anders gebreken / eñ ouertredinge ſoo ſwaer oordeelt. De Heere heeft ſeer minnelijck geantwoort/ſeggende: daerom iſt certeyn/ om dat ſy niet en can ghelijden eenige vlecke in haer herte / ſoo en can ſy oock met gheen goedt herte de gebreken lijden in heuren euen naeſten. In haer cleeren ende anderen huyſraet/ſoo en ſochte ſy in geenderhande maniere (gelijck wel andere doen/niet ſonder perijckel) eenighe curieuſheydt oft vertrooſtinghe / maer alleen den noot ende het profijt/ ende een yeder dinck hadde ſy ſoo te lieuer in Godt/hoe ſy meer daer deur verboordert wert tot de glorie Godts : waerom het ſchrijfboecſken / daer ſy dickwils in ſchreef/ ende den boeck daer ſy dickwilder toeginck om te leſen/oft ſekerlijck de boecken/daer de andere

Hoedanich de cleeren moeten zijn.

Hoe ende in vvat manieren men de ſchepſelē beminnē ſal,

dickwilder in lasen / oft die sy betuychde haer stichtelijcker te zijn/die hadde sy ock liever/om dat het scheen dat sulcken dinck meer Godt diende/ ende bekeert wert boven andere tot sijn eere. Want sy en beminde niet dan om Godts wille/daerom ock de dinghen die meer dienden tot de liefde/tot Christum/ende sijn eere/die beminde sy ock meest. Sy plochte alle dinghen soo te stieren tot de eere Godts / dat sy ock de weldaden/die haer van Godt ghegunt waren/ niet en gebruyckte voor haer/maer voor de eere Godts: waerom ock als sy yet uytgaf aen haer selven / als des noot hebbende / soo was sy seer verblijt boven maten/niet anders dan oft sy het selfste gheoffert hadde op den autaer tot Godts glorie / oft dat sy dat den armen uytgherepckt hadde: want sy beschoude den Heere in haer selven/ende sy was blij/als sy hem in haer versien hadde. Waerom oft sy nu sliep/ oft at/ oft yet gemacks oft ruste gaf aen haer lichaem/ niet anders dan oft sy dat aen Godt ghedaen hadde/was sy verblijt. Want/gelijck ick gesept hebbe/sy sach Godt in haer / en wederom haer in hem. En daerom was sy blijde/om dat sy in haer hem ende haer moghte dienen ende goet doen/om sijnen wille: op dat sonde mogen vervult worden dat vanden Heere ghesept is: Het gene dat ghy eenen van mijnen minsten ghedaen hebt, dat hebdy my ghedaen. Want het dochte haer/dat sy was de minste / en de verwoppenste van alle de schepselen. Waerom al wat sy aen haer selven bestede / meynde sy dat het selfste besteet wert aen de minste die aen Godt hoort. Maer hoe aenghenaem dat Godt dusdanighe deuotie was/dat is haer op dusdanige maniere betoont geweest. Als sy eens op eenen tijt haer

Hoe sy Godt in heur selven ghemack aen dede.

hooft

hooft beſwaert met eenighen arbeyt wilde ver-
maken/ende dat ſy daerom eenige ſpecerijen in
den mont nam: ſoo heeft de Heere hem tot haer
ghebogen door ſijn goedertierenheydt/al oft hy
van haer hadde willen ontfangen de ſoeticheyt
des reucks/ hem gelatende al oft hy dien reuck
van doen hadde gehadt / ende dat hy daer deur
verſterckt wert. Want eorts daer na hem op-
rechtende / gaf hy wt eenen al te ſoeten reuck/
door ſijnen aſem / daer naer als met een blijde
aenſicht / al oft hy daerom ghegloꝛieert hadde/
ſprack hy tot alle de heylighen: Siet wat nieus
dat ick nu van mijn bruyt ontfanghen hebbe.
Nochtans hoe wel (gelyck ick gheſeyt hebbe) ſy
deſe oeſſeninghe met haer ſeluen hadde. Soo iſt
dat deſe heylige ongelijck meer blyſchap gevoel-
de / ſoo wanneer ſy eenighe dierghelycke wel-
daet aen haren euen naeſten hadde beſteet/dan
wel eenigen vreckaert plochte te verheugen als
hy van eenen penninc hondert marc vercreech.
Sy hadde oock alle het hare ſoo ghemeyn met
Godt / dat ſy niet en begheerde te hebben dan
ſulcks als hy gaf. Waerom ſoo wanneer haer
yet wert gegeuen/dat ſy ſoude ontfangē/oft het
nu cleeren warē oft diergelijcke / ſoo ſy de keur
hadde om ſulcks te verkieſen/alſt haer geliefde/
ſoo en wilde ſy niet verkieſen/ maer met geſlotē
oogen reycte ſy haer hant wt om te ontfangē/
te weten/met ſulcken meyninghe / dat al dat
Godt beſtiert hadde dat ſy ſoude hebben/dat ſy
dat ſoo deur ſijn wtreyckinghe ende voorſienic-
heydt op deſe maniere ontfanghen ſoude. Soo
dan ſulcs als ſy tot dier tijt ontfinck/ dat ont-
finck ſy met de meeſte danckwillicheydt/ al oft
het haer van Godt hadde gegeuen geweeſt. Eñ
oft het beſte oft het ſlechſte haer ontmoete / ſoo

Goetda-
dicheydt
tot heurē
naeſten.

en

Het moet alle vande handen vande voorsichticheydt Godts genomen worden.

en beminde sy dat niet anders / dan oft haer met de Goddelijcke handen hadde gegunt geweest. Ende dierghelijcken al wat haer te doen stont/dat stelde sy dus te wercke/haer meyninge tot Godt bestierende. Ende sy hadde een gheweldighe vertroostinghe daer in / dat sy al Godts voorsichticheyt toe schreef/alles ontfanghende door sijn goetwillichste bestieringhe / de welcke sy al om in alles aensiende/was aenschouwende. Sy hadde dickwils medelijden met de ongheluckichept der Joden ende Heydenen/om dat sy niet en souden mede deelachtigh zijn van hun gauen die sylieden van Godt ontfangen hadden. Voorts soo scheen in haer niet luttel de deught der beschepdenthept. Het welck dickwils hier deur is gebleken. Want hoe wel sy seer wijs was/ ende vol van sententiē vande H. Schrift / soo dat sy op een ure aen veel verschepden luydē antwoort gaf/die raet van haer versochtē/ende dat in verschepden saken / ende dat met sulcken verstandichepdt / dat te verwonderen was: nochtans inde saken die haer belangden/soo int doen/als int laten/lietse die/ ouermits haer alle groote ootmoedichept ende aldermeeste beschepenthept/ondersoecken ende oordeelen by andere: ende aldus raet gevraecht hebbende / soo ruste sy daer op soo saechtmoedelijck ende ootmoedelijck/ dat selden haer soo behaeghde het gene sy eerst voorgenomē hadde/ oft sy en volchde veel lieuer de meyninghe van andere. Nu waert dat ick in besonder wilde schrijven van alle haer deughden / ende die een yder besonder prijsen / soo soude het boeck onmatigh vallen. Laet dit ghenoech zijn dat alle de deughden in haer claer zijn gheweest in oprechticheyt/ als haer ghehoorsaemheyt/ matic-

heyt/

heyt/armheyt van geest/wijsheyt/sterckheydt/ volstandicheyt/danckwillicheydt/ blyschap in missien te zijn/ende versmaetheyt des werelts/ ende diergelycke meer andere. Want aengaende de deughden / die wy voren verhaelt hebben die hebben in haer soo claer gheschenen/soo dat die genoegh te kennen geuen haer heylicheyt/al sloeghen wy die andere ouer. Want de deught des beschevenheydts / vande welcke wy eerst ganes gesproken hebben/de welcke genoech bekent is te zijn een moeder van alle de deughde/ die hadde haer ghemoet ganscb beseten. Het betrouwen in Godt / welck is het grontsteunsel van alle andere deughden / ende aen het welck niet en woet gewevgert/datmen van Godt soude wenschen moghen/dat en heeft in haer nimmermeer opgehouden/ wat swarichevdt datter was. Nu dan ooch de ootmoedichevt / die een bewaerster is van alle de deughden / die hadde soo diepe woetelen ghemaeckt in haer herte: soo dat sy met geen onweder der bekoringen hadde connen wtgeroept woede. Ten laetsten de liefde tot Godt ende haeren naesten/als Coninginne van alle de deughden / gelyck bouen gheseyt is: die heeft haer heel van binnen ende van buyten beseten. Haer andere deughden moet ick om de corthevt wille ouerslaen. Hoe wel waert/dat ick daer van begost te schrijuen/ick meyne dat ons veel dinghen souden ontmoeten / die den leser moghelyck meer stichtinghe by brenghen souden / als walginghe: ia die niet min te prijsen souden zijn/ende te verwonderen/als die geseyt zijn. Maer ghelyck ick ghesept hebbe/ dese zijn genoech om te bevestighen / dat dese wtverkoren maecht Godts/waerachtigh is ghewees een van die hemelen (ghelyck bouen S. Bernaert schrijft).

Beschevenheyt moedet van de deughde.

Betrouwen in Godt.

Ootmoedicheydt.

Liefde.

schrijft) inden welcken de Heere rust / als in eenen ghesetten throon.

Vande wonderlijcke cracht van haer woorden, ende haer ghebedt.

DAT XIII. CAPITTEL.

OM dat de H. Kercke bäde verstandige hemelen/te weten bande H. Apostelen singt: Dit zijn de hemelē inde welcke ghy o Christe woōt/ deur wiens woorden ghy dondert / in wiens teeckenen ghy blicksemt. Ende door de welcke ghy dauwet de gratien / soo sal ick ock naer mijn vermogen soecken te toonen / hoe dat dese dry dinghen ock ouer een comen met dese uytverkorene Godts. Ende op dat ick/ om te beginnen / spreke bande cracht van haer woorden. Wy hebben altijdt seker ghehouden / dat haer woorden selden oft nimmermeer ydel wederom tot haer quamen. Want daer was sulcken cracht inne/ datter weynigh gebonden werdē/ diese niet deur en ginghen. Maer soo wat/ oft daer sy henen wilde dat vercreegh sy deur haer woorden. Waer ouer datmen haer niet onbequamelijck soude connen toeschrijuen hebben dat van Eccles. De woorden van eenen wijsenman zijn als prickelen, ende als naghelen die diep ingheslaghen zijn. Maer om dat het broos verstant somwijlen schout te hoogen de waerheydt met den geest der vierichheyt wtghesproken / soo ist gebeurt dat eene met de welcke sy bry was/ die sy met herde woorden hadde vermaent / beroert wert: de welcke als sy deur gebeden banden Heere sochte te vercrijghen (als gelept zijnde deur toeghedaenthedt der goedertierenheydt) dat

dat hy de vierichеyt vanden yuer in S. Geertruyt ſoude temperen/ ſoo is ſy op deſe maniere vanden Heere gheleert gheweeſt: Als ick op aertrijck wandelde/ ſoo hadde ick vierige toebeweginghe tot de deughden/ waerom dat alle onrechtveerdicheyt my tegen was/ende hier in is deſe my als ghelijck. Ende daer op ſeyde ſy: Heere dat v woorden op der aerden aen ſommighe verdraeyde menſchen hert ſchenen / dat quam om een ander reden / maer deſe ſchijnt oock te beroeren met hardicheyt der woorden/ ſulcke die anders gheſeyt worden goet te zijn. Waer op de Heere antwoorde: Oock de Joden op dien tijt ſchenen heyligh te zijn/die nochtans aldermeeſt in my verergert werden. Hier by ſoo heeft Godt de Heere gedauwet deur haer woorden in vele van ſijn wtvercorene ſijn gratien/ die betuyghden / dat ſy meer beweeght werden met een woort / als ſy haer hoorden ſpreken/ dan deur het langhe ſpreken oock vande beſte Predicanten. Deſe waerheyt betuyghden oock de ouervloedige tranen/die ſy ſtorte te wijlen ſy ſprack. Wy hebben dickwils gheſien wederſpannige ende herde menſchen by haer comen die deur niemandt en coſten verootmoedicht worden / alſſe maer een weynigh tijdts haer woorden gehoort en hadden/ datſe terſtont veraudert zijn geworden: ſoo dat ſy beloofden terſtonden aen te gheloouen / ende te doen alſulcs als ſy ſchuldigh waren. Eñ deſe gratie hebben wy ghevonden dat niet alleen in hare woorden en was gegeuen/ maer veel meer in haer gebet. Want dagelijcks vele beſwaert met groote becoringhen eñ moeyelijckheden / die hen hadden bevolen in haer ghebedt / zijn ſoo ganſchlijck van alle ſwaricheden verloſt gheworden / ende

Cracht des ghebedts.

daerom

daerom quamen sy deur secrete vrienden eerst Godt bedancken/ ende daer na dese / ende dat om haer ontlastinghe. Onder dese zijnder sommighe (dat niet en staet te swijgen) inden slaep vermaent geweest/ dat sy hun swarigheden aen haer te kennen sonden gheuen / ende als sy dat ghedaen hadden/ soo zijn sy volcomelijc ontlast gewozden. Wat andere hier af gheboelen / dat laet ick daer/ van mijns haluen ick en weerdere dit niet minder als de gaue van miraculen ende teeckenen. Want het en is niet minder weldaet dat de sielen ghenesen wozden / als de lichamen. Maer op dat ick claerder mach vertoonē dat de gratie der miraculē haer oot niet gewepgert en is geweest / maer doozluchtigher gemaeckt is geweest vanden Heere der crachtē/ die in haer woonde/ dooz het onweder-leggelijc getuygenis van sommige teeckenen/ soo sal ick hier by voegen eenige tot ciraet van dese maget/ ende tot lof ende glozie van dien/ die haer sulcke wonderlijckheden gheschoncken heeft.

Van sommighe hare miraculen.

DAT XIIII. CAPITTEL.

HEt is gheschiet op een seker iaer dat het weder inde Meerte gheduerlijck soo straf bleef / dat de menschen ende de beesten gesahaen waren te vallen in een groot perijckel des doots. Het was een gemeyn clachte/ dat in dat iaer geen vruchten oft cozen sonde wassen: ende dat ouermits de coulve/ sy ten oost niet en sonden comen. Want men seyde dat den oogst ouermits de gesteltenis des maents / ende gheskeltenis der mane ende sterren/ noch langē tijt sonde

soude dueren. Wat soude sy doen dese wtverkoren Godts hoorende alle ghemeyne schade? Sekerlycks gelyck sy gewoon was/soo vroghte sy het alle voor onsen lieuen Heere. Als sy inde misse was ende soude het H. Sacrament ons Heeren ontfanghen: soo badt sy den Heere voor dit ende voor andere meer dinghen. Het dochte haer dat het haer werck was te ghevoelen allemans onghemack / met elck medelyden te hebben / ende ten lesten allemans ongheluck te verbidden. Soo dan naer het eynde des gebedts is haer door den Heere gheantwoort: Weest voor seker dat ghy in alles wat ghy begeert hebt/verhoort zijt geweest. Waer op sy antwoorde: Heere sal ick seker weten dat ick verhoort ben / ende gelyck het betaemt moet ick v niet daerom bedancken. Ist dat het soo is geeft my tot versekeringe dit teecken/ ende laet desen fellen vorst getempert worden. Als sy dan dit ghesept hadde haer bekeerende tot haer gewoonlycke oeffeninghe/is sy ghegaen om het H. Sacrament te ontfanghen. Als de misse wt was/ende als sy niet meer en dachte op het gene sy met den Heere gehandelt hadde: soo heeft sy bevonden dat den wech heel nat was / ende dat den sneeu ende het ys alomme smolt. Andere menschen die niet en wisten van haer ghebedt / noch de cracht van dat/ die verwonderden hen om dat dese dinghen gebeurden teghen den natuerlycken ende ghewoonlycken loop der natueren / ende sy seyden dat het was een tentatie die niet langhe en koste dueren / ouermidts dat dit niet en ghebeurde na de natuerlycke oorden / maer om dat Godt soude verthoonen dat hy waerachtelyck haer ghebedt verhoort hadde / soo isser terstont ghevvorden een genoechlycke claerheyt des weders/

ghelijck inde Lenten / die langhe duerde.

2. Op eenen tijt des oosts ghebeurdent dat den regen soo gduerich was/datmen vreesde / datmen de terwe ende ander kozenwerck vanden velde niet en soude hebben connen crijgen / ende daerom soo riepen sy met geduerige gebeden tot Godt/ onder de welcke als op eenen tijt dese oock bat/soo was sy soo geweldich / ende soo moeyelijck den Heere / datse niet en begheerde op te houwen van het gebedt/ vooz al eer sy den Heere versoent ghevoelt hadde/ende ontsanghen belofteniſſe van schoon weder/het welck alst de Heere haer belooft hadde soo is het terstont al te fraeyen weder gewozden : hoe wel dat de dicke wolcken op dien tijdt alle de locht bevangen hadden.

3. Op eenen auont na het auondtmael/als die vant conbent om eenich werck te doen / waren ghegaen nae het voozhof / ende te wijle noch de sonne scheen / haer vertoonden sommighe wolcken die reghen dzeychden / soo versuchte sy wt het binnenste van haer herte / ende sy spzack soo tot den Heere/dat wy het hoozden. O Heere Godt die een schepper zijt van alles/ick en wensche niet dat ghy als ghedwongen sout gehoorsaem zijn aen mijnen alderonweerdichſtē wille: maer ist dat v aldermilste goetheydt teghen het betamen van v rechtveerdicheyt haer gheweerdicht om mijnen wille alleen desen regen op te houwen/soo wensche ick dat veel eer v welbehagende wille geschiede/ende dat sy ontluycke. Dit seyde sy haren wille ouergeuende aen Godt/alsdoen anders niet nepsende als sun voozsinnicheyt / wenschende dat sijnen wille soude volbzocht wozden. Een wonderlycke sake / sy en hadde die woozden niet gheeynt / de blixemen/ donderen/ ende dzuppelen vanden regen die begosten

Gosten met ghewelt wt te bersten / ende sy verbaert zijnde/ door medelyden met haer medesusters heeft weder tot den Heere gheseyt. Goedertierenste Heere laet v goethept v wederhouwen (is dat het v gheliefte is) tinmers soo langhe tot dat wy het werck dat ons bevolen is volbrocht hebben. Door dit ghebedt/om dat de Heere toonen soude dat hyse in alles verhoorde / heeft hyden regen op gehouwen / tot dat den arbeyt volbrocht was. Als sy nu volbrocht was ende dese bant convent wederom gecomen waren binnewaerts/ter wijlen sy noch inde doze waren/ soo isser sulcken grooten tempeest ouergecomen van reghen/blixem/ende donder/ dat die buyten gebleuen waren opt boozhof heel nat t'huys quamen. Soo geeft Godt gehooz aende gebeden der geenre die om sijnen wille alle hun begheerten verloochent hebbe.

Wy hebben geseyt sulcks als de Goddelijcke goedertierenthept booz haer gebzocht heeft booz haren euen naesten / nu / om dat niemandt en soude dencken dat sy booz een ander alleen dese gratie ghehadt soude hebben: soo staet het te seggen/hoe dat sy booz haer seluen miraculeuselijcken sommige dinghen bycans sonder ghebedt/ als de Heere met haer spelende verreghen heeft. Als sy gheseten was op eenen grooten hoop stroys/ende wt haer handen quam te vallen oft een spelle/oft naelde / oft diergelijcks yet cleyns dat niemant ouermidts de menichte des stroys en soude willen soecken hebben/ als wilt te vinden/ soo seyde sy datment hoorde. O Heere hoe wel ick soude soecken/ soo soudt ic sonder bzuchten verlozen moeyten doen / ten ware dat ghy het wedergaeft. Dit geseyt hebbende/haer oogen anderstins wendende / soo reyckte sy met haer 4.

handen / die van Godt ghestiert worden / ende trock terstondt wt sulcks als sy sochte : al euen oft sy dat siende vander aerden opghenomen hadde. In alle diergelijcke dingē die haer ouerquamen watter te doen stont / t'sy groot / oft cleyn/soo voor haer/als voor andere/soo nam sy haer toevlucht tot den alderghetrousten raetsman / ende helper haerder sielen / want desen heeft sy altijdt ghevonden haren volstandighen beminder.

5. Daer is ghebeurt namaels een al te grooten tempeest van winden ende onweer / ende een al te groote droochte/ de welcke de menschen seydē (ghelijck het gebeurt) dat seer schadelijck soude zijn / als sy den Heere badt om dit quaet te verdrijuen/ soo heeft de Heere tot haer geantwoort/ de redene/ waerom dat ick somwijlen de gebedē van mijn wtvercorene verhooren / die en heeft gheen plaetse tusschen v ende my : want door mijn gratie soo is uwen wille soo vereenicht met den mijnen / dat ghy niet en soudt connen anders willen als ick/maer om dat ick door dit weder / voor my ghenomen hebbe te verbeteren sommighe wederspannighe herten tegen my/op dat sy ten minsten door het ghebedt my soecken (want als sy nieuers gheen hulpe en vinden/ soo comen sy tot my) soo ist nu van noode dat teghenwoordelijck v ghebedt niet verhoort en worde : maer om dat ghy niet en soudt meynen dat ghy te vergeefs ghebeden hadt / soo sal ick v nu een andere gheestelijcke gifte gheuen/ende sy dat hoorende heeft dat wel genomen/ verheucht zijnde/als sy ock in andere diergelijcke dingen van Godt niet verhoort en wert. Maer nademael S. Gregorius seyt: dat de proeue van heylichept niet gelegen en is inde miraculen / maer

inde

ende liefde tot sijnen naesten die een peghelijck moet beminnen/ ghelijck sijn seluen (het welck hoe dat het in dese wtverkozen Godts verbult is/ghenoechsaem bouen gheseyt is) dunckt my genoech te zijn het ghene ick hier gheseyt hebbe vande lupster der miraculen / dooz de welcke Godt haer geglozificeert heeft/om dat hyse soude betoonen weerdich om in haer te woonen. Hoe wel dat wy meest ghetrocken zijn geweest tot de dingen die wy verhaelt hebben/ op dat niet verswegen wozde/waer mede men sommighe monden stoppen can/die tegen de genadichste bermhertichcyt ende goedertierenheyt Godts deruen snozren/ende op dat gezesen wozde het berrouwen der ootmoediger die tot hun groot boozdeel verheugen in het goet dat sy gelooven te zijn in hun euen naesten al oft het hun eyghen waer.

Vande sonderlinghe wtnementheydt der gratien die aen dese Maecht van Godt ghegunt zijn tot salicheyt van haren euen naesten.

DAT XV. CAPITTEL.

NV volghender sommighe dinghen die niet te verswijghen en waren/hoe wel dat ick die met gheen minder arbeyt en hebbe connen achterhalen / al hadden sy onder eenen grooten steen verbozgen gheweest. Ick hebbe oock sommighe andere dinghen verstaen van geloofweerdighe persoonen van dese maecht die my goet ghedocht hebben hier by te voeghen. Want vele plochten hun toeblucht te nemen tot dese / als tot eenen goddelijcken mont / als sy in twijfelachtige dingen tusschen beyde warē hangende/ om dat sy raet van haer souden ontfangen: ende

meest die door vroeghen ghepraemt stonden/ in twijfele oft sy om dat / oft wat anders daer sy door beweecht werden / souden hen onthouden van ten H. Sacramente te gaen / aen de welcke sy sonderlijck raedt gaf/ghelijck het van noode was/hen aenleydende. Andere bedwonck sy te betrouwen op de bermhertichevdt Godts/ ende soo te gaen godt-vruchtelijck ende ghetroulijck tot dit Sacrament. Het is eens gheheurt als sy vreesde (het welck de suyuere sielen somwijlen ouercomt) dat sy soude berispelijck zijn vande verwaenthevt ende stoutichevdt by Godt: ouermidts haer dochte dat sy te ghereet was op dierghelijcke saken/als voor ghesevt is/ te beantwoorden/oft sekerlijcks ouermidts dat sy tot haer te veel auctoritevts nam. Waerom dat sy met vast betrouwen haer toevlucht nam tot den Heere / hem te kennen gheuende de vroeginge daer zy mede gheperst wert / waer op dat de Heere haer met dese woorden vertroost heeft. En wilt niet meer voortaen vreesen/vertroost v/ versterckt v/ende weest voor seker. Ick ben uwe Heere v Godt. Ick v beminder hebbe v ghescha-pen door mijn gewillige liefde. Ick hebbe v wtvertoren/ op dat ick in v door mijn gratie soude woonen / ende dat ick v ghebruycken sonde in mijn wellustichevdt. Waerom soo wie my door v deuotelijck ende ootmoedelijck soecken die sal ick oock waerachtelijck beandtwoorden door v. Ende ick en sal nopt toelaten dat niemant/dien ick onweerdich oordeele om te ontfangen het H. Sacrament van mijn lichaem ende bloet/by v come om raet daer op van v te ontfanghen/ende daerom alle die ick tot v seynde beswaert met vreesen ende vroeginghen vertondicht die/dat sy vry tot my moghen comen.

Want

Want ick en ſal niemandt van dien om uwen wille den vaderlijcken ſchoot ſluyten/ maer ick ſal hen bekent maken de omhelſinghe van mijn lieflijck gheneyghen / ende ick en ſal hen niet weygheren dat alderſoetſte kuſken des peys. Daer na als ſy voor eenen ghebeden hadde/ende daerom beſchaemt was om dat dien voor den welcken ſy ghebeden hadde/gheen ſekerder ende grooter betrouwen en hadde om meer te vercrijghen als ſy nu hadde vercregen. De Heere heeft haer ſeer minnelijcken gheantwoort/ſegghende: ſoo veel als yemant hoopt door v te vercrijghen/ dat ſal hy ſonder twijfel vercrijgen. Oock al wat ghy yemant wt mijnen naem belooft dat ſal ick hen ſekerlijck geuen: want hoe wel hy voor den welcken ghy bidt moghelijck door menſchelijcke cranckheyt belet zijnde / mijn werckinghe niet gewaer en wort/ nochtans ſal ick voorderinghe wercken in ſijn ſiele. Nu ſommighe daghen gheleden zijnde als ſy haer verwonderende deſe beloftenisſe Godts ouerdochte / niet ondachtich zijnde haer eygen verworpentheyt/ſoo vraechde ſy den Heere/hoe dat het by quam/ dat hy haer die de verworpenſte was/beweerdichde met deſe gratie/ende dat hy ſoo wonderlijcke dinghen in haer vrochte. Tot welcke de Heere antwoorde. En bekent de heylige Kercke niet dat ick alleen tot Peeter eertijts geſeyt hebbe: Al dat ghy ſult ontbinden op der aerden/ dat ſal ontbondē zijn inden hemel/etc. Als ſy nochtans t'ſamen heden gelooft dat het ſelfſte gheſchiet oock door de dienaers der H. Kercke/ waerom en gheloofdy ghy dan oock niet dat ick al t'ſelfde vermach ende wil volbrenghen/ dat ick door het ingheuen van mijn goddelijcke liefde oock met mijnen mont v beloue. Daer na rakende haer tonghe ſeyde hy:

Siet ick hebbe mijn woorden ghegeuen in uwen mont/ ende al dat ghy aen andere door mijn ingeuen / ende in mijnen name sult segghen / dat bevestighe ick met de waerheydt / ende soo wien ghy yet van mijn goethept belooft opder aerde/ dat sal ick vasten van weerden houden inden hemel. Op dese dingen heeft sy den Heere geantwoort: Heere ick soude droef zijn dat yemandt daerom soude verdoemt zijn/als dat den Gheest my dwonck en seyde/ datter gheen sonde onghestraft en blijft / oft dierghelijcken wat. Tot de welcke de Heere seyde : Alst ghebeurt / dat ghy door den yuer der rechtveerdicheydt / ende der sielen sulcs spreect:soo sal mijn voorcomende genade sulcken menschc ./ tot den welcken ghy spreeckt/vermanen/dat hy leetwesen neme van syn misdaet/ op dat hy sulcke straffe niet en verdiene / v woorden versmaepende. Waer op sy wederom tot den Heere sprekende/seyde: Ist dat het waer is/ mijn Heere/ ghelijck ghy selver belydt/dat v goethept door mijnen mont spreeckt/ hoe comt het dan / dat mijn woorden soo weynigh wercken in sommighe die ick nochtans so vierighlijck wensche te verbooderen tot v glorie ende hun salichept? Waer op de Heere antwoorde. En weest niet verwondert dat v woorden somwijlen te vergeefs/ende sonder vrucht blijue. Als ick wel eertijts prekende in mijn menschept met de Goddelijcke vierichept ende maght/mijn woorden nochtans geen vruchten der salichepdt en baerden in allemans herten. Want in sonderhept worden alle dingen ghescbict door mijn goddelijcke voorsienichept / ende sy worden volmaeckt op hunnen bequamen ende door mijnen gheseetten tijdt.

Niet langhe daer na gebeurdet dat eenē door

haer

haer om eenigh ghebreck bekeuen wert / waerom ootmoedelijck vreesende oft sy mogelijck onbeschepden oft ouertolligh geweest hadde / heeft sy haer toevlucht tot den Heere ghenomen / biddende dat sy soude verlicht worden met het licht vande Goddelijcke kennisse / op dat sy met niemant en soude ouer een comen / als met hem / dat is / met het welbehagen Godts / soo wanneer sy in eenighe sake soude antwoorden. Tot de welcke wederom de Heere seyde: En wilt niet vreesen dochter / maer betrout. Ick geue v voordeel met dese sonderlinge priuilegie: dat soo wie / oock in wat sake dat het zy / ootmoedelijck v versoeckt ende getrouwelijck / dat ghy het binnenste van die sake / door het licht van mijn waerheyt sult doorsien / ende onderscheyden / gelijc ick dat onderscheyde ende oordeele / na de ghelegenthey der saken ende des persoons. Ende wiens sake ick swaerder oordeele / dien suldy herder om mijnen wille antwoorden. Ende daer teghen in lichter sake suldy oock saechter antwoorde gheuen. Sy dit hoorende ende haer onweerdicheyt bekennende / heeft ghesey tot den Heere. O heerschapper des hemels ende der aerden hout nu op de ouervloedicheyt van v bermhertigheden / want sulcken gauen / als maer zijnde asschen ende aerde / ben ick gheheel onweerdigh. Tot dit de Heere als soetelijck toespelende / seyde: Eñ hoe is dat groot te weerderen / dat ick v geue te onderscheyden de saken van mijn vyantschappen / daer ick v dickwils te kennen gegeuen hebbe de verholentheden van mijn liefde. Ende hy heeft daer noch by ghevoegt: soo wie met eenige droefheyt ende perssinge bevanghen / ootmoedelijck ende door simpele waerheydt in v voorden eenigen raet ende vertroostinge soeckt / die en sal

van sijn meyninge niet wederlept worden. Ick dan Godt in d woonende/gedreuen door de goedertierenheyt van myn alderbloedighste liefde/ wil door d aen veel menschen goet doen. Doorts de blyschap die d herte daer door ghevoelt / die putter wt de overvloedicheyt/ sonder twyfelen/ van mijn goddelijck herte.

Op eenen anderen tyt / als sy badt voor die haer waren bevolen / soo heeft sy verdient dese antwoort vanden Heere: Ghelijck eertijts / soo wie batten den horen vandē autaer blyde wert/ om dat hy peys ende vrydom gevonden hadde: soo nu ock om dat ick d bermhertelijck vercoren hebbe/om in d te woonen/so wie betrouwēde hem beveelt aen d gebeden/ die sal door mijn gratie behouden worden. Ende de waerheydt van dese goddelijcke beloftenisse wert ock van een ander syde versterckt/te weten/ door het getuyghenis van ionckvrou Mechtildis sangster/ (soeter memorien:) Aen de welcke/ als sy voor dese badt/is vertoont gheweest haer herte / als een vaste brugge: die van de eene zijde / door de menschept Christi/ende van de andere zijde door zijn Godtheydt / als twee mueren / werdt beschermt. Ende sy heeft verstaen dat de Heere tot haer seyde: Alle die hun beste doen / om over dese brugghe tot my te comen / die en connen niet vallen noch struncklen: dat is / die haer voorden aenbeerden / ende ootmoedelijck haer vermaninghen onderdanigh zijn / en sullen inder eewicheyt vanden rechten wegh / die tot het eewigh leven leyt niet missen.

Tot wat eynde Godt bevolen heeft, datmen deſen boeck in het licht ſoude brenghen.

DAT XVI. CAPITTEL.

ALs deſe H. Maget verſtaē hadde/dat het den wille Godts was / dat deſe ſchriften ſouden vande menſchen bekent worden / haer verwonderende dachte ſy wat profyt datter van comen ſoude: ouermits dat ſy vinnen haer leuen voorgenomen hadde/niemanden die te veropenbarē. Ende na haer doodt datter anders niet te verwachten en ſtont dan ſtoornisſe: ouermits datmen daer niet profijtelijcks wt ſoude connen halen. Als ſy dit ouerdacht/ſoo herft de Heere op haer gepeyſen geantwoort/ſeggende. Ende wat profijt meyndy dat daer af coint datter geſchreuen is / hoe S. Catharina ter wijlen ſy inden kercker was van my is beſocht gheweeſt/eñ dat ick haer geſeyt hebbe: VVeeſt volſtandigh dochter: want ick ben met v. Ende wat volght daer na dat ick gheleſen worde / beſocht te hebben mijnen beſonderen beminden Joannem / ſeggende: Comt mijnen beminden, &c. Maer ende andere meer diergelijcke ſoo van deſe eñ andere mijne heyligen / waerom worden ſe geleſen/ anders dan om dat de deuotie des leſers ende der hoorders/daer door ſoude vermeerdert worden/ ende om dat mijn goedertierenthept tot het mēſchelijcke geſlachte ſoude veropenbaert worden. Ende daer by doende ſeyde hy: Op deſe maniere magh ontſteken worden de deuotie van ſommige met begeerte tot ſulcke dingen/ als ſy leſen/ dat ghy van my ontfanghen hebt. Guermerckende mijn gratie/ ende de milthept / van mijn goethept/die daerom ſullen beneerſtigen hun leuen tot beterniſſe te bekeeren.

Op

Op eenen anderen tijt / als sy wederom haer verwonderde / hoe sy soo vanden Heere inden geest haer geboelde/ gedzeuen te wozden/ om dese schzisten te veropenbaren/ als hy wel wiste datter veel souden gevonden wozden van soo cleyne genoet/ dat sy daer dooz niet alleen gheen stichtinge en souden crijgen / maer die oock verachten ende verispen souden/ soo heeft de Heere gheantwoozt: Ick hebbe mijn gratie soo in d gheselt/ dat ick groote vzuchten daer af sal epsschē. Ende daerom wilde ick wel / dat die dooz hun onmachtsaemheyt cleyn achten / die diergelijcke gauen hebben: dese dinghen van d hoozende vermaent werden om oock hun gauen te bekennē/ ende soo in danckbaerheyt (op dat mijn gratie in hen mochte vermeerderen) oock moghten wassen. Maer soo wie met een ergh herte lieuer die soeckt te verispen/ hun sonde sal op hen zijn/ ende ghy sult onschuldigh ten eynde toe blijuen. Want de Pzopheet die seyt wt my: Ick sal hen stellen een scrucksel. Al oft hy wilde seggen. Ick bestiere veel / ende laet oock toe / ende bevele tot salichept van mijn wtvercozene: hoe wel de verwozpene daer dooz verergenisse lijden. Ende na desen sin / soo heeft oock dese maghet dese woozden verstaen / wetende dat de Heere somwijlen sijn wtvercozene stiert/ om sommige dinghen te doen/ daer andere mede verargert wozden. Eñ daerom en hoeuen de wtvercozene die wercken niet achter te laten/ om dat sy vzede souden hebben met sulcke/ die alle dinghen verstoozen ende verkeeren. Den besten peys is/ dooz het goet het quaet te verwinnen/ dat is/ niet achterlatē dat yemant weet dat Godt behaghelijck is/ hoe wel de quade menschen dat verkeeren/ ende daerom vzeutelen. Want diergheliicke menschen en zijn niet

De beste peys.

niet te winnen ende te versoenen met Godts wille achter te laten/ maer door eenighe andere dienſten ende goetwillicheden. Dit is den alderheplighſten middel om ſynen euen naesten te winnen. Ende hoe wel het ghebeurde datmen hier door niet en voorderde / ouermidts hun hertneckighe herdichept / door de welcke ſy het goet willen wederſtaen / ſoo en ſalmen niet verlieſen de groote verdieſte vande ootmoedichept: Maer van ſuicke / die Godts wercken niet en willen gelooven/ſpreeckt Hugo aldus. Dat de geloouige altijt wat hebben waer van ſy ſouden connen twijfelen / eñ dat de ongheloouige altijt wat hebben / dat ſy ſouden connen ghelooven: op dat den ghelooufighen om hun gelooue rechtveerdelijck ſoude loon ghegheuen worden / ende aen de ongheloouighe om hun ongeloouichepdt ſtraffe.

Hoemen ſijnen euē naeſten vvinnen ſal.

De S. Victore.

VVaerom de gelooуige loon ende de ongelooуighe ſtraffe crijghen.

Van noch blijckelijcker ghetuyghenissen, dat de Heere door deſe ſijn welbehaghen vrochte ſonder eenigh wederſtandt.

DAT XVII. CAPITTEL.

ALs onder andere deughden de ootmoedichept wies/ in deſe wtvercoren Godts/ſo wies ooch in haer de ſuyuere vreeſe Godts/ ende ooch een grondighe kenniſſe haers ſelfs/door de welcke dagelijcs ouerleggende haer eyghen verwoerpenthept ende onweerdichept/ſy haer ſeluen ondanckbaer oordeelde / ouer ſoo groote ende ſoo vele weldaden Godts. Waerom comende hy S. Mechtildis die ſeer vermaert was alſdoen inde gratie der veropenbaringe/heeftſe hare eerweerdichept ſeer ootmoedelijck gebeden/dat ſy aen dē Heere op de voorſeyde gratien te rade ſoude gaē.

Sy

Sy en wilde niet als twijfelachtigh vande voorseyde gratien sekerheyt crygē: maer tot meerder danckbaerheyt verweckt worden / ende voor de toecomende cleynhertichēyt versterckt worden: als sy voorts aen / ouermerckende de groothēyt van haer onweerdicheydt de selue haer om te wanckelen soude becozen. Waerom als S. Mechtildis/gelijck sy gebeden was/haer begeue hadde tot het gebet/om met den Heere voor haer te beraden:so heeft sy gesien den Heere Jesum de blommigen bruydegom/ den teeren eñ schoonen van ghedaente ouer dupsent Enghelen / die aen hadde groene cleederen/ die van binnen schenen vergult te zijn/ ende dat hy met syn lustige rechter hant lieuelijck omhelsde dese / daer sy voor bat/soo dat de slincker zijde vande Maget/ daer het herte lept/als aenghehecht aencleefde aen de openinge vande amoureuse wonde van Jesus. Sy sach oock daer-en-tegen/dat S. Geertrupt met haer slincker handt tot op den rugghe den Heere Jesum omhelsde. Des haer verwonderende begeerde sy te weten wat dit visioen seggen wilde. Tot de welcke de Heere seyde: Voor de groenicheyt van mijn cleederen/die van binnen heel vergult zijn / weet dat bediet wort / hoe dat de werckinge van mijn Godtheyt gheheel door liefde groept ende bloept. Ende dit weder verhalende. Mijn geheele werckinghe seyde hy/ bloept ende is groen in dese siele. Ende in dat ghy siet dat haer herte aen mijn zijde gehecht is/soo verstaet dat ickse my soo bequamelijck toegevoegt hebbe/dat sy tot elcken stont magh ontfangen/ den invloedt van mijn Godtheydt. Alsdoen soo vraechde sy voorder/seggende: Hebdy dan/mijn Heere / aen dese uwe wtvercozene sulcke gauen ghegeuen/ door de welcke sy sonder sorghe magh ant-

Visioen van Sinte Mechtildis.

antwoorden alle de gene die by haer comen om licht in hun handelingen ende twyfelingē/ ende hun twyfelachticheden te ontknoopen/ eñ hen ſeker ende ſonder ſorge te maken/ inde waerheyt van v kenniſſe. Is dat by v vaſte/ dat alle/ die door haer v ſullen ſoecken/ ſullen oock hulpe vinden tot hun ſalicheydt? Hebt ghy haer dit ſelue beloeft met deſe ende deſe woorden/ die ſy my tot haer onderwyſinghe/ ende ouermidts haer ootmoedicheydt veropenbaert heeft? Waer op ſeer vriendelijck de Heere antwoordende gheſeydt heeft. Ick hebſe ſekerlijcks met die ſonderlinghe voordeelen begift. Al wat yemant hoopt door haer te moghen vercrijghen dat ſal hy ſonder twijfel vercrijghen. Daer naer: ſoo wie ſy oordeelt weerdigh te zijn/ om de gemeynſchap des autaers te genieten/ die en ſal mijn vermhertic-heyt nimmermeer onweerdigh oordeelen. Ten derden/ ſoo wie door haer tot de nuttinge des H. Sacraments vermaent wort/ die ſal met meer geneyghlijckheydt van my aengheſien worden. Ten vierden: een yegelijcks gebreken der genen die by haer comen/ ſal ſy oordeelen naer mijn Goddelijcke beſcheydētheyt oft lichter oft ſwaerder te zijn gelijck ickſe oordeele. Maer ouermits datter dry zijn inden hemel die getuygeniſſe geuen/ te weten. Den Vader/ het woort/ ende den H. Geeſt/ ſoo moet ſy oock opſicht nemen tot het ghetuygeniſſe van dry dingen die hier volghen. Eerſt gancs: ſal ſy gade ſlaē als ſy met yemanden ſpreect/ oft ſy ghevoelt/ dat ſy door den Geeſt van binnen gedreuen wort om te ſpreken. Ten tweeden: ſal ſy bemercken oft die met haer ſpreeckt/ leetweſen heeft van ſijn ghebreken/ oft immers hy begheert leetweſen te hebben. Ten derden: ſal ſy daer op letten/ oft hy goede meyninghe

Voordeelen der ganē van S. Geertruyt.

1.
2.
3.
4.
1.
2.
3

ninghe heeft. Ende waer sy dese dry dinghen vint maghse vry ende sonder twijfel ende eenige vroeginghe / alles wat haer weert denct te spreken / antwoorden. Want sekerlijck ick salt al van weerden houden dat sy van mijn goedertierenheydt aen sulcke menschen sal beloonen/ ende hy heeft noch daer by ghevoeght: So dickwils als sy yemant wil aenspreken laetse voor allen als tot my toegheestende versuchten: op datse tot haer intrecke de Goddelijcke ingeestinghe van mijn herte / daer na al wat sy sal spreken/ laet dat sonder twijfel / ende voor seker al oft van my gesproken ware/ gehouden worden/ noch sy/ noch oock de hoorders sullen bedrogen worden: want het verborgheu van mijn herte sal door haer woorden kennelijc worden. Daer na soo heeft de Heere dit hier noch by gehangē. Laet haer getrouwe houden het ghetuyghenisse van v woorden (want sy v tot my ghesonden heeft) op dat/ so wanneer sy naer eenigen langen tijt soude gevoelen/ dat dese ontfangen gratie in haer een weynighsken soude verflauwen (gelijck het somwijlen ghebeurt) door verscheyden ende veel becommeringhen) dat sy alsdan nochtans niet en mistrouwe / noch en twijfele van mijn gratie: want ick sal de priuilegien vande voorseyde gauen haer sekerlijck ende vastelijck bewaren: so datse nimmermeer en sullen vergaen/ alle de daghen haers leuens. Wederom heeft S. Mechtildis ghebraecht oft dese wtvercorene Geertruyt daer eenige besmetheyt door creegh: oft waerom dat het quam dat sy tot allen uren haer beneerstighde om te volbrenghen sulcs als haer inden sin quam om te doen. Want altijdt was haer ghemoet euen bereyt / oft sy badt/ oft schreef/ las / oft haren naesten onderwees / yemant

VVat maniere mē gebruycken sal eer men yemant aen spreeckt.

mant bekeeft oft vertrooste. De Heere heeft ghe-
antwoort: Ick hebbe mijn herte soo bermherte-
lijck ende soo onberschepdelijck met haer siele
vereenight/dat sy met my is gheworden eenen
geest. Hier door comt het haer dat sy in als ende
tot als soo eendraghtelijck ouer een comt met
mijnen wille/datter geen meerder eendrachtic-
heyt is der leden van een lichaem met het herte/
als haer herte met my. Ghelijckerwijs als een
menschе in sijn herte peyst / doet dat terstont de
handen ouer een comen met het herte ende ghe-
hoorsaem zijn / ende beweghen hen om te doen.
Als hy wederom peyst/ siet dat de ooghen ghe-
hoorsaem zijnde terstont gheopent worden: soo
ock is sy geduerigh by my. Ende tot alleu uren
volbrengt sy dat ick meyne: want ick hebbe haer
voor my op een sonderlinghe maniere vercosen
om in haer te woonen: waerom dat haren
wille / ende oock het werck van haren goeden
wille in mijn herte gebestight is/ als mijn rech-
ter hant/ door de welcke ick wercke sulcks alst
my ghelieft / haer verstant is my voor mijn oo-
gen/ als sy verstaet die dingen die my genoegen.
Ende de drijftigheyt van haren gheest is my als
een tonghe: want ghedreuen zijnde door desen
Gheest / soo spreeckt sy sulcks als ick wil. Ick
gebruycke haer beschepdenthept voor mijn oo-
ren. Want de oozen mijnder bermhertichepdt
neyghen hen daer toe / al waer sy door de goet-
heydt des medelijdens toe ghebogen wort. Ick
ghebruycke haer voornemen tot voeten als sy
sulcs voornemt dat my betaemt te volgen. Hier
om so ist dat sy na de drijftigheyt dā mijnē Geest
altijt gedwongē is te haestē: om als sy een dinck
gedaē heeft/ terstōt soude gereet gebonden wordē
eñ beerdigh tot een ander/ naer mijn ingheuen.

Haer conscientie is wel gherust / noch sy en is niet beangst door eenigh vroeghsel/ al versuymt sy somwijlen wat van haer gewoonlijcke oeffeninghe: want hoe wel dese schijnen achtergelaten/om my gehoorsaem te zijn:nochtans aē een ander oort / daer mijnen wille door volbroght wort/ist dat het selfste met dobbel vruchten vergolden wordt.

Een ander seer deuoot herte des Heeren / die genoechsaem was verlicht inde geestelijcke kennisse/ende die gheproeft was/ die danckte Godt voor die gauen die hy aen dese Maget ghegeuen hadde. Aen den welcken oock een visioen ende openbaringe ingebroght wert vande priuilegiē van dese wtvercorene/ ende vande vereenige van haer siele met Godt/die gelijckformich ende heel gelijc was met dat van S. Mechtildis voorseyt is. Waer wt blijct het gene voorseyt is waerachtich te zijn / ende vast sonder missen wt Godt te comen / wiens getuygenissen zijn al te gelooffelijck geworden. Want Godt heeft dese alle beyde (te weten van S. Mechtildis/ ende van dese deuote) haer oorē/dat is haer verstant ontbondē; om dat sy al euen ghelijcke aderen van een sijn ghedruys/ als het schuyfelen van een dun windeken souden ontfangen / belangende den staet van dese maget / eñ dat op een gelijcke maniere. Hoe wel de veropenbaringe van de eene / aen de andere niet meer oorkont en was / als die van Roomen op desen oogenblick ghegeuen wort/ te weten/ wat daer-en-tusschē die van Jerusalem doen. Maer dese deuote die seyde:dat haer noch daer-en-bouen was veropenbaert in haer visioen oft veropenbaringhe/te weten: Dat alle de gauen der gratien Godts die dese Geertruyt doē ontfangen hadde/veel minder waren als die sy

noch

noch ſoude antfangē door de inſtortinge Gods. Daer by hanghende ſeyde ſy: dat ſy tot ſulcken vereeninge met Godt comē ſoude/ dat haer oogē anders niet en ſouden ſien dan ſulcks als Godt door die ſal willen ſien/ noch haren mont en ſoude anders niet ſpreken/ dan dat Godt door dien ſal willen ſpreken/ ende ſoo van d'andere. Maer wanneer ſy die gauen vanden Heere ontfangen heeft/ ende hoe dat dit vervult is/ dat meynen wy alleen bekent te zijn aenden wtreycker van alle gratien/ ende aen haer die gegont is geworden die te gevoelen/ hoe wel datſe oock niet onbekent en zijn geweeſt voor de gene die neerſtelijck onderſoeckende de gauen in deſe heylige die hebben connen verſtaen.

Hoe ſy de ſaechtmoedicheyt, lijtſaemheydt, ende ſtillicheyt des gemoets bewaerde, ende alle de werckinghe Godts van ſijn hant blijdelijck ontfinck.

DAT XVIII. CAPITTEL.

ALs deſe wtvercorene Godts op eenen tijt S. Mechtildis gebeden hadde/ dat ſy door haer gebedt voor haer vercrijgen ſoude de deught des ſaechtmoedicheyts/ ende lijdtſaemheyts. Want het dochte haer dat ſy deſe meeſt van doen hadde. Ende als S. Mechtildis ghelijck haer gebeden was/ den Heere badt/ ſoo heeft ſy deſe antwoorde van hem ontfangen. De ſaechtmoedicheyt/ int latijn Manſuetudo, die my in haer behaeght/ die heeft haren naem in haer gecregen/ à manendo, dat is/ blijuen. Om dat ick in haer woone/ ſo betaemt het oock dat ſy met my blijue. Oft iſt van noode dat ſy uyt gaet/ laetſe doen als een teere bruyt/ die harē bruydegom by haer heeft. Deſe als ſy moet uyt gaen/ ſo neemt ſy ha-

Manſuetudo quaſi manſionis conſuetudo, aut manēdi conſuetudo.

ren bruydegom met der hant / ende sy lept hem upt met haer / niet anders alst haer goet ende noodigh duncken sal/ upt te gaen vande soete ruste der binnenste beschouwinghe tot de werckinge des salichepdts van haren euen naesten/ laetse op haer herte drucken het salighmakende teecken des cruys/ ende eer dat sy upt spreeckt/ salse immers met een woordeken mijnen naem noemen / ende daer naer salse voorts-brenghen al wat haer door mijn gratie sal inballen. Diesgelijck oock de lydtsaemheyt int latijn Patiëtia, die my in haer moet behaghen / heeft haren naem gecregen van Pax dat is vrede / eñ scientia dat is wetenschap. Want sulcken beneerstigen moet sy hebben soo tot de vrede/ als tot de lydtsaemheydt / dat sy in teghenspoet geen van dese beyde en verliese/ laet se oot altijt inden sin hebben ende weten waerom dat sy lijdt/ dat is/ dat sy in haer niet en vinde waerom dat sy lijdt/ oft waerom dat sy haer ouer geeft om te lijden/ als alleen de liefde/ op dat sy my tooge een waerachtigh teecken des getrouwicheyts.

Eermen spreeckt vvat men doen sal.

Patientia pacis scientia.

Eenen anderen die dese Maget heel onbekent was/ anders dan dat sy ouer langen tijt haer in sijn ghebeden bevolen hadde / als hy voor haer badt/ soo heeft hy dusdanighen antwoorde van Godt ontfangen. Ic hebbe haer verkosen om in haer te woonen/ op dat ick mijn ghenoechten in haer soude hebben/ so dan al dat in haer bemint wort dat is mijn werck/ ende soo wie haer beminт die bemint mijn werck in haer. Waerom soo wie in haer niet en can begrijpen haer binnenste gauen ende geestelijcke / laet die ten minsten mijn wterlijcke gratien in haer beminnen/ te weten haer heblijcheyt/ welsprekentheyt/ ende dierghelijcke. Want daerom heb ickse ballinck

ghe-

ontmaeckt van alle haer vrienden ende maghen/ in dat niemant haer soude beminnen om haer maegschap wille/ maer om dat ick alleen soude de oorsake zijn/ waerom datse van elck een soude bemint worden.

Noch een ander/ als hy oock op deser voeghen voor dese Maget dat/soo vraechde hy den Heere daer by: waer door dat het quam dat dese Maget/die nu soo veel iaren onderbonden hadde de gemeynschap vande Goddelijcke tegenwoordichept/haer nochtans liet voorstaen datse soo onachtsaem leefde/daer sy nochtans in haer niet en vont sulcken swaere sonde/dat sy daer door sonde ghebonden hebben den Heere op haer verstoort. De Heere antwoorde: daer door coomt het dat ick my nimmermeer op haer verstoort en toone/om dat sy alle mijn wercken oordeelt de alderbeste ende rechtveerdighste te zijn. Ende daerom en laetse niet toe in haer eenigh beroertsel/ende hoe wel het somwijlen gebeurt / dat het haer moeyelijck valt sulcks als haer overvalt/ soo ist nochtans dat sy alle moeyelyckheyt des ghemoets oft tempert oft verdrijft / als sy peyst dat het soo is gheschiet door de bestieringhe van mijn voorsichtichept. Ende daerom vertoone ic my aen haer altyt als versoent. Ende als dese maghet dit verstaen hadde/te weten/ dat de Heere door sijn eygen goetheyt soo geantwoort hadde/soo heeft sy hem (gelijck het betaemde) alder deuotighste danckseggunge gegeven voor de baderlijcke meweerdicheydt. Onder andere aldus seggende: Mijnen aldersoetsten beminder/hoe ist mogelijck dat v goedertierethept mijne so groote en menighvuldige boosheyt soo lanemoedelijck verdraeght/en dat daerom/dat v voorsichtichept ende bestieringe ende alle uwe volmaeckste ende

Hoe dat men de beroerte en moeyelijcheden des ghemoets schouwen sal.

pzijselijcke wercken my niet en connen mishagen: daer nochtans dat sy my behagē niet mijn deught en is/maer van d ouerghebenedijde volmaecthept ende gheluckichepdt die niet en cont werckē dat onrechtbeerdigh is/ maer het alderbeste ende loffelijcste: Waer op de Heere dese gelijckenisse gebzupckende geantwoozt heeft. Als eenen leser eenigh cleyn schzift siet / dat hē dunct hy niet wel en sal connen lesen / soo neemt hy eenen bzil/ dooz wiens gebzupck de letter grooter schijnt. Dit en ghebeurt nochtans niet dooz de veränderinge des schzifts/ maer dooz het gebzupc vanden bzil. Soo ooch/o dochter/alle uwe onvolmaechtheden ende gebzeken/ so icker eenighe vinde/verbulle ick ende rechtese op/dooz de ouervloedichept vā mijn al te milde goedertierēhept.

Fraey ghelijkenisse

Van noch claerder verlichtinge eē ghemeynsamer vereeninghe van haer siele met Godt.

DAT XIX. CAPITTEL.

ALs sy in een wijle tijdts dooz Godt niet versocht en hadde geweest/ende daerom niet beswaert en was/so ist eens geschiet/ alst wel pas gaf/dat sy den Heere bzaeghde waerom dat het quā. Waer op de Heere antwoozde: Het gebeurt somwylen/dat de bzienden malcanderen niet en connen beseen/om dat sy al te na den anderen zijn/te weten/als yemant synen bzientomhelst/ die by hem comt/ so geschiet het / dooz dien sy al te na den anderen ghenaken/dat het ghenoegen der oogen daer dooz belet wozt. Ende sy dat hoovende heeft terstont verstaen dat dooz de ontreckinghe der gratien de verdiensten der menschen menighvuldelijc somwylen vermeerdert.wozdē/ is dat nochtans/ als de gratie ontrocken wozt/ de

Ontreckinge der gratien vvanneer die de verdiensten vermeerdert.

de menſchе daer-en-tuſſchen niet ſlapper en woꝛdt in wel te doen/ende hem te beſteruen/hoe wel dat hy met arbeyt dan werckt eñ meerder ſwarichеpt gheboelt.

Daer na/als ſy eens ouerdochte/waer by dat het toe quam / dat ſy nu anders banden Heere beſocht wert/als ſy in voꝛgaende iaren gedaen hadde. De Heere heeft haer gheſeyt. Inde eerſte iaren hebbe ick v gheleert met berſchеyden andwoꝛdē te geuen/op dat ghy ooc aen ander menſchen mijn welbehagen ſout hebben mogen mededeylen. Maer nu doen ick v gheboelen in uwen geeſt/dien ick berlichte allenlyc/ende oock v berſtaen mijn ingeeſtinge/ die ſeer ſwaer ſoude zyn om met woꝛden wt te legghen. Want daerom hebbe ick v bercoſen/ daerom ghebruycke ick v/ om dat ghy my ſoudt zijn als een cabinet van mijn ſchatten/ daer ic berſame de ryckdommen van mijn gratien/ voꝛſiende dat een yeghelyck in v magh vindē/ dat hy ſoect/als in een bruyt/ die mededeelachtigh is van alle de verboꝛgentheden van haren bruydegom/ ende die doꝛ een lanckduerige by woonē met haren bruydegom in alles weet ende kent ſijn welbehagen. Want dit welbehagen/dat ſy doꝛ een ſonderlinge bryheyt van haren bruydegom geleert heeft / moet ſy oock andere te kennen gheuen.

Voꝛts hoe dat ſy op een beſondere maniere/ gelyck bouen gheſeyt is/verlicht is ghewoꝛden/ ende hoe ſy dat in haer was gewaer gewoꝛden/ dat heeft ſy by andere beleden. Want als ſy om eenige ſekere ſake / hoe wel op het vierichlyckſte was biddende/ ſoo en heeft ſy gheen antwoꝛde vanden Heere connen crijghen gelyck ſy pleegh. Maer daer in wert ſy alleen meeſt berrooſt/dat ſy in haer ghevoelde de gratie/ om voꝛ penan-

den te bidden. Want sy heeft geleert / so door die erbarenthept / als oock door de Godtlycke ingeestinghe / dat het dan soo voor seker soude ghe-schieden / daer sy voor badt / als oft sy gheweest hadde op dien tyt als den Heere haer antwoor-dende verseckerde. Soo wanneer voorts pemant eenigen raet oft vertroostinge sochte / soo voelde sy dat haer ingestort wert in syn tegenwoordic-hept de ontknoopinghe ende raet / waer door sy soude antwoorden / eñ dat met sulcken betrou-wen rust ende sekerhept / dat sy om te bevestigen sulcken ingestorte waerhept die voor soude wil-len sterven hebben. Hoe wel dat sy eerst gancks om sulcke dinghen te beantwoorden van eenigh mensche oft boeck het minste niet gheleert en hadde / ia oock eenichsins voor ghepeyst.

Teecken vande goddelijcke tegen-woordicheydt.

Als sy oock om eenigh dinck badt / waer in dat de Heere haer niet sekers en veropenbaerde / soo vertroostę sy haer / ende was seer blyde / om dat sy vant dat de wysheydt Godts / die onbe-spoorlyck is ende onvindelyck / haer oock ver-borghen wert: hoe wel dat het haer kennelyck was dat die aen alle menschen sonder wtne-minge der persoonen toe gedient woort / ende dit als de gene die volcomentlyck met de Godlycke liefde versaemt was. Daerom gheloofde eñ rade sy als het sekerste alle dingen te belaten aen syn voorsichtichept / ende dat dede sy oock wolycker ende lieuer / dan oft sy hadde voorsoeht alle de verholentheden Godts.

VVy moeten ons ende het onse bevelen aan die Goddelijcke voorsinnicheydt.

Het eynde des eerstẽ Boecks.

Het

Het tweede boeck vanden

invloet der Godtsdienſticheydt, ende der Goddelijcker goedertierenheydt.

Inhoudēde den loſ vande Goddelijcke goethept ende de belijdinghen vande weldaden Godts/ende s'menſchen eygen ondanckbaerheydt.

Voorreden des tweeden boecks.

DEſen Boeck, die den tweeden is in ordinantie, is beſchreuen gheweeſt door de H. Maghet ſeluer, als ghedreuen zijnde door hem, die haren gheeſt hadde in ſijn handen. Het is eenen ſeer godtvruchtighen ende profijtelijcken boeck. VVant hy vertoont aen elcke deuote ſiele in deſe heylighe Geertruyt onderwijſinge, ende als een leuendich voorbeelt omnaer den Gheeſt te leuen inden binnenſten menſche, te weten, hoe dat elck een ſijn onvolmaecktheyt ende ghebreken behoort te kennen, ende die voor Godt te beſchreyden, hoe dat hy daerom ſijn ſelue behoort te verſmaden, ende ten leſten hoe dat een yeghelijck daghelijcks ſijn leuen moet aenſtellen tot beterniſſe. Hy leert daer by hier tegen hoe datmen Godt ende ſijn weldaden ſal louen, ende hem voor die bedancken, ende alle dinghen te beſtieren tot haren oorſpronck, daer ſy van ghecomen zijn. Hier leertmen oock wat dat

Profijt van deſen boec.

een siele ghevoelt die by Godt ghetrocken is, wat datse Godt, ende wat datse haer seluen sal toeschrijuen, ende wat onderscheyt dat sy ten lesten moet hebben tusschen haren Geest, ende Godts Gheest, op dat sy tot de lieffelijcke vereeninghe met Godt moghte gheraken. Het is wel waer dat dese dinghen met slechte woorden ende die niet ouer een en comẽ met de weerdicheyt der saken ghehandelt worden, des niet teghenstaende, en moetmen de edelste dinghen, die hier voor gehouden worden ghecreghen te worden wt lauter gratie, by de deuote sielen, van Godt niet weerderen naer den stijl: want het is seker dat veel dinghen die hier ghehandelt worden, wel moghen ghevoelt worden (ende dat alleenlijck by die sulcs ontfanghen) ende datse nochtans niet en connen weerdelijck ghenoech wtgedruckt worden, naer haer maiesteyt. Die desen boeck dan gheschreuen heeft (ghelijck ick gheseyt hebbe) is S. Geertruyt. Ende sy heeft hem gheschreuen met haer eyghen hant, van Godt daer toe ghedwonghen zijnde, want naer het neghenste iaer van dat sy ontfanghen hadde die sonderlinghe gaue vande gemeynsaemheyt met Godt. Alst op witten donderdagh was, ende sy met die vant Convent onder andere stont ende verbeyde, om datmen het H. Lichaem ons Heeren soude brenghen tot een siecke suster, ghedwongen zijnde door eene al te gheweldighste treckinghe des H. Geests,

De vveerdicheydt ende hoocheydt van de stof deses boecs.

S. Geertruyt die heeft desen boec gheschreuen.

Den tijdt.

Hoe dat het by quã

Geests, heeft sy genomen een schrijf boecsken dat aen haer sijde hinck, ende heeft daer met haer hant ingheschreuen in cracht der danckbaerheyt tot Godts lof, sulcks als sy ghevoelde in haer herte met haren beminden inde verborghen stillicheydt, ghelijck volght met dese woorden. Hier begint den memorieboec vande ouervloedicheydt vande Goddelijcke goedertierentheyt; soo genoemt door dē Heere des maiesteyts.

DanckseggingheWt het binnenste oft innichste bedanckinge voor d'eerste gratie waer door de Heere de siele tot hem ghetrocken heeft.

DAT I. CAPITTEL.

DEN afgrondt vande ongheschapen wijsheydt moet aen-roepen den afgrondt van de wonderlijcke almoghentheydt / tot lof ende verheffinghe van sulcken wonderbaren goetwillicheydt. O mijnen soetsten Godt / mijns leuens eenighen beminden mijnder sielen / de welcke door die bouenwtvloeyentheydt van v oneyndelijcke vermhertichеydt neder ghevloet is / door de woestijne ende onbeganckelijckheydt / ende onbewatertheden (dat is door de menichfuldighe beletselen die ick gheset hebbe teghen v gratie) tot de valleye mijnder ellendicheydt. Als int

sessen-

seffentwintichste iaer mijnder ouderdom/ op dit mijnen al te salichsten dijnsdach/die quam voor Lichtmisse (die was den 27. dach Januarij) op een seer ghewenste ure/ na de Completen als de sonne begost onder te gaen: ghy waerheydt o Godt/claerder als eenigh licht/maer oock dieper dan eenighe verholenthept (die voor v genomen hadt de diehtichepdt van mijn dupsterheden te verdrijuen) mijn bekeeringhe soo soetelijck ende goedertierentlijck begost hebt/door het stillen vã een berocrte / die ghy voor een maent in mijn herte verwerkt hadt: met de welcke (gelijck ick geloue) ghy voor v hadt neder te vellē den tozen van mijn ydelheyt ende neuswijsheyt / die mijn hoogeerdije in my seluen gesticht hadde/hoe wel ick het cleet ende naem der Religien ydelijc voerde/om dat ghy immers also sout vinden eenigen wegh/ waer door ghy my v salighmakinge sout vertoonen. Als ick dan op die ure die ick geseyt hebbe/ stont int midden van onsen dozmter/ eñ naer de eerbiedinge van onse oozden mijn hooft wederom ophief/naer dat ick dat eerst gebooght hadde tot een bande ouderlingen. Siet so hebbe ick v gheuen mijnen soetsten bemindere ende verlosser / die schoon zijt bouen de kinderen der menschen/staende by my als inde gedaente van eenen lieffelijcken ende eerlijcken iongheling/ vanden ouderdom als van sesthien iaren/soodanigh als ten minsten voor mijn sterffelijcke oogen soude mogen behaghelijck gheweest hebben (want soo gheweerdichde ghy de onmetelijcke claerheyt van v glorie te temperen/ naer het begrijpen van mijn swackheyt) met lieffelijcke eñ saerhte woozden tot my spzekende aldus: Seer haest sal v salichepdt comen/ waeroin beswijckt ghy door dzoefheyt? en hebt ghy gheenen raets-

Visioen.

man

man/ om dat de pijne in d vernieut is. Als ghy dat gesept hadt/ hoe wel dat ic wiste dat ic stont op de plaetse die ic gheseyt hadde/ soo docht my nochtans / dat ick was in onsen choor in het hoetsken daer ic mijn lau gebedt plochte te stoor-ten/ daer hebbe ick ghehoort dese naervolghende woorden/ te weten. Ic sal d saligh maken/ende verlossen / en wilt niet vreesen. Het welc als ick gehoort hadde/ soo hebbe ic gesien dat ghy mijn rechter hant naemt met d al teedele ende teere hant/ al oft ghy die woorden hadt willen belonende bevestighen. Ende ghy hebt daer by ghehangen/seggende. Ghy hebt de aerde met mijn vyanden gelect / ende ghy hebt honich opgelect onder de doornen / nu coomt dan tot my / ende ic sal d ontfanghen/ ende ic sal d vroncken maken met de waterbeken van mijn goddelijcke ghenoechte/ende als ghy dat gesept hadt/ so is mijn siele gesmolten/ ende als ic d wilde genaken/ aensiende hebbe ic gesien tusschen d ende my/ te weten/ aen d rechter hant ende mijn slincker hant een hage van sulcker lengde/dat noch voor my/ noch achter my gheen eynde hem vertoonde/ende die scheen boven so dick bedect te zijn met doornen / dattet nieuers geen plaetse en was om tot d het eenigh genoegen mijnder sielen ouer te comen. Waer door als ic om mijn gebreken ende sonden wille (die sonder twijfel bedupt werden door de hage die tusschen d ende my was) stont en versuchte/ende als blakende door begheerten t'uwaerts / ende als beswijckende. Ghy Vader der armen (wiens barmhertigheden alle uwe wercken te boven gaen) ghenomen hebbende mijn hant/hebt my gestelt sonder eenige swaricheyt beneffens d: Maer als ick beschoude d coostelijcke hant / met de welcke ick de beloftenisse door-

Noteert het vigor

voorsept ontfint/ so ben ic in v kennende gewor-
den de costelijcke inweelen vande wonden/ waer
mede alle de handtschriften der vijanden te niet
gedaen worden. Met dese dan ende andere meer
als eerste giften van v mede-weerdichste beroe-
pinge myn ydel verstant verlichtende ende ver-
mogwende hebt ghy my door v binnēste saluin-
ge geweldelijck afghetrocken vande ongheor-
neerde liefde der letteren/ ende aller mijner yde-
heden/ so dat alle wreelijcke dingen/ die my eer-
gancks niet sonder sonden behaeghden/ ende al
dat ghy niet en zijt/ o Godt mijnder herten/ ter-
stont my versmaepelijc gheworden zijn/ ende ghy
alleen dat geheimelte mijnder sielē begost zijt als
smakelijc te worden: waerom ick v loue/ gebene-
dijde/ aenbidde ende danche gelijck ick can/ ende
niet gelijc ick behoorde wt het binnenste merck
mijns verstants. O wijse barmhertichepdt ende
barmhertige wijsheyt om dat ghy mijnen schep-
per ende verlosser met soo lieffelijcke maniere
hebt gepooght mijnen herten neck te buyghen
onder v soet iock/ verepdende eenen al te ghetem-
perden dranck/ als van noode was tot mijn
cranckheyt/ waer door ghy mijnen gheest door
iustoringen van een nieu licht soo claer hebt ge-
maect/ dat ick van dien stont aen begoste te loo-
pen naer den reuck van v welrieckende saluin-
gen/ so dat my dochte v iock soet/ ende uwen last
licht te zijne/ die my eerst schenen hert ende on-
verdraghelijck te zijn.

Van de verlichtinghe vanden binnensten menschē door de gratie Godts.

DAT II. CAPITTEL.

VDeest ghegroet o salichepdt en verlichtinghe
mijnder sielen/ v moet danckseggghen al wat
den

den ombanck des hemels ende der aerden/ende den afgront der diepten begrijpt/ voor die ongewoonlycke gratie / waer voor ghy mijn siele inghelept hebt/ om te verstaen/ende te bemercken het binnenste mijnder herten: waer voor ic eerst niet meer sorge en droegh/ als van het binnenste (ist datment soo seggen magh) van mijn handen ende voete. Maer na de instortinge van d alderseotste licht/ hebbe ic begost te bemercke in mijn herte vele dingen die d alder-reynichste suyerheyt te kennen gauen. Ja ick hebbe alle mijn binnenste so ongeschict ende ongeordineert ghevonden / soo datse gheen plaetse en lieten voor d om daer in te woonen. Nochtans noch dese/ noch alle mijn verwerpenthedt en heeft d soo connen van my verdryuen / mijnen alderminnelijcsten Jesu: oft ghy en hebt my dickwils verweerdicht met d sienlycke tegenwoordicheyt/ op die dagen als ic ginc tot die leuentmakende spyse van d lichaem ende bloet: hoe wel dat ick d niet claerder en sach/ als ghelyck de dingen diemen met den dagheraet siet / met de welcke seer goederhande medeweerdicheydt / ghy d beneerstichde mijn siele tot d te locken/ om datse vrymoediger met d soude vereenight worden / diepsinnigher d soude aenschouwen/ende vryer sonde genieten. Ende als ic mijn stelde om sulcs nu met arbeyden te verkrijgen op den feestdagh vande Boodtschap vande H. moeder / als ghy de menschelycke nature getrout hebt in het maeghdelijc lichae: Ghy (die eer dat ghy noch geroepe woort/segt: Ick ben hier) hebt dien dagh verrast/ mits my alderonweerdichste voorcomende met de gebenedijdinge van d soeticheden/op de Vigilie vanden voorseyden dach: als ouermidts op den Sondach het Capittel gheschiedde naer de

mette-

mettenen. Hoe ghy my op dien tijt besocht hebt/ o oprysende sonne vanden hoochsten/ door het binnenste ingewant ws goedertierenthepts/ eñ soetichepdts / nademael dat ickt niet en can beschrijuen/gunt my doch o geuer der gauen dat ic d daer mach door opofferen een offerhande des iubileringhs/op den autaer mijnder herten/op dat ick vertrijge na mijn wenschen door my eñ alle uwe wtverkorenen/dat wy dickwils mogen gevoelen d soete vereeninge ende vereenighende soetichepdt/ de welcke my door die ure ghenoech onbekent was gheweest. Want ouermerckende de ghesteltenisse van mijn voorgaende ende vervolgende leuen/ soo belijde ick inder waerhepdt dat het een pure enckele gratie is/die my soo om niet/ sonder die verdient te hebben gegunt is geweest. Ghy besthonckt my van dier tijdt af met een claerder licht van d kennisse / waer in dat my altijt meer lockte d soete liefde van d vriendelijchept: als my wel opt sonde connen verbeteren hebben mijn verdiende strasse van d strengichepdt. Nochtans en gedenct my niet dat ick diergelijcke genieringen gehadt hebbe buyten de voorsepde dagen / op de welcke ghy my ghenoot hadt tot de wellustichedeñ der Coninclijcker tafele. Eñ oft d wijse voorsinnichepdt dat soo ghe schickt heeft/ oft dat mijn ghewilligh e onachtsaemhepdt dat ghebrocht heeft / en can ick niet claer gheweten.

Vande ghenoechlijcke inwooninghe Godts met de sielen.

DAT III. CAPITTEL.

ALs ghy dan dus gracelijck met my handelde ende niet op en hielt mijn siele van alle pdelhept binnenwaerts te trecken. Soo ist ghe-

beurt

beurt op eenen dach / tusschen Paesschen ende hemelvaerts dach/ als ick vooz den pzimen tijt was opt voozhof ghegaen/ende sittende ontrent den vyver ouermerckte de lustichеydt van die plaetse / die my behaeghde vooz de claerhеydt van wateren die daer voozby liepen / ende vooz de groenichеyt vande omstaende boomen / ende vyhеyt vande ombliegende voghelen/ ende sonderlinge der duyuen/ ende meest vooz de verbozgen rust vande secrete sidtplaetse: soo hebbe ick begost te ouerpeysen wat dat ick soude hebben mogen wensчen/op dat de ghenoechte van het sitten aldaer my mocht pzofytelijck zijn. Ende als ick dochte waer hier by my eenen ghemeynsamen bequamen ende ghebuerlijcken gheselle die mijn eenichеyt hier verrooste oft vzuchtbaer maecte. Vooz andere/ Ghy o Heere mijnē Godt/ die een beke zijt vā onwerdeerlijcke genoechten (die ghelijck ick hope het beginsel voozcomende met v toegeestinghe/ het eynde oock van dit gheпeys tot v getrockē hebt) stoztende in my/ waert dat ick den invloedt van v gratien met een gheduerige ende behoozlijcke dancseggінghe wederom instozte in v/ als in hunnen oozspzonck/ gheлijckmen dat water instozt/ eñ int beneerstighen der deughden wassende als de boomen bloeyden vooz de groen ichеyt vande goede wercken/ daer by versmadende alle aertsche dinghen / als een duyue met eenen vyen vlucht my tot de hemelsche begaue/ eñ hier vooz met mijn lichamelijcke sinnen verzeent van het geruchte vande unterlijcke dingen/ my met alle mijn verstant tot v begaue/ dat mijn herte v alsdan soude gheuen een al te ghenoechlijcke woon-plaetse in alle lustichеydt.

Als ick met dese dinghen dien dagh mijn me-

moyte becommert hadde/t'sauonts slapengaende als ic met gevouwen knien my tot het gebedt gebooght hadde/soo is my terstont inde gedachtenisse gecomen dese plaetse vant H. Euangelie. Soo wie my lief heeft die sal mijn woort onderhouden,ende mijn Vader sal hem liefhebben,ende wy sullen by hem comen, ende een woonplaetse by hem maken. Onder welcke woyrden soo is mijn slijckich herte ghewaer gewoyrden/ dat ghy den mijnen oueraldersoetsten Godt/den eenigen beminden mijnder herten tegenwoordich waert gecomen. Och oft ick duysentmael/ och oft ic de heele zee verandert in bloet mochte lepden door mijn hooft als bloedige tranen/op dat immers soo mochte gesuyuert woyrden het mosiergat dā mijn wterste versmaethepdt / die ghy het eynde bande ouverdenckelijcke weerdichepdt verkosen hebt om in te woonen. Oft dat mijn herte ten minsten een ure tijdts wtghetrocken zijnde wt mijn lichaem/ my ghegeuen wert om soo te beproeuen stucks gewijs op vierighe colen/op dat het opt suyuerste de duplichepdt vercoockt ende verbzant zijnde/alsoo b mochte gegeuen woyrden waert tot geen weerdighe/ immers ten minsten tot een luttel weerdiger woonplaetse. Want ghy mijnen Godt van dier uren af hebt b verthoont tot my somwijlen als beter gepaept/somwijlen strengher / na dat vereyschte mijn verbetert oft veronachtsaemt leuen. Hoe wel om de waerheyt te belyden/de neerstighste beteringe/tot de welcke ick op eenighen oogenblick ghecomen ben/al hadde sy geduert gehadt voor allen den tijt van mijn leuen/en soude my niet/als dies weerdich konnen vercrijghen hebben. Ja maer eene de strengste b gonste der gratien die ick opt na soo menichvuldige ende helaes sware sonden van b

Ioan. 14. Vers. 23.

ontfan-

ontfangen hebbe: want v ouer groote soetigheyt die vertoont dat ghy om mijn sonden wille meer beroert zijt als gram daer mede willende naer mijn duncken betoonen / v meerder deught/ des lijtsaemheyt dat ghy soo stilmoedelijck soo veel mijn gebreken hebt connen verdragen/ ghelijck ghy ten tyden van v sterffelijckheyt goedertierlijck verdroeght u'wen verrader Judam. Maer ick/ hoe wel dat ick ginghe met mijn verstandt laueren/ verstroyt/ ende my behaghende in verganckelijcke dinghen: ten laetsten naer uren/ ende helaes na daghen / ende ghelijck ick vreese (dat te iammeren is) na weken my bekeerende tot mijn herte/ hebbe v altijt den selfsten gevonden/ soo dat ick niet en soude connen clagen dat ghy oyt eenen oogenblick my ontrocken zijt geweest vande voorseyde ure af tot desen teghenwoordighen tyt toe / waer van nu loopt het negenste iaer dat ick de gratie ontfinck: wtghesondert eens elf dagen voor de feest van S. Jan dē dooper: inde welcke ic gewaer wert dat ghy my ontrocken waert/ende dat ghebeurde (door een wereltsche coutinge/gelijck ic my laet duncken) donderdaechs / ende duerde tot sinaendaechs die op dien tyt was de Vigilie van S. Jan den dooper onder de Misse/die begint: Ne timeas Zacharia. Alsdan v soete ootmoedicheyt ende wonderlijcke goetheyt van v wonderbare liefde siende: hoe dat ic so verlozen sot was dat ick sulcken schat een niet en achte: want ten staet my niet te vozen dat ick daerom vroeme geweest ben/ oft dat ic dien met eenige begeerte weder gewenscht hebbe. Waerom dat ick my nu seer verwondere wat raserije mijn verstant bevanghen hadde/ ten ware om dat ghy my sout laten onderbindē in mijn selven/het gene S. Bernaert seyt. Ghy

Noteert wat een suyuerhz dat Godt in ons begeert.

loopt ons na als wy vluchten / wy keeren den rugge/ende ghy beiegent ons voor ons aensicht: ghy bidt ende wort versmaept: maer gheen beschaemthept geen versmaepthept en can v keeré van sonder ophouden / ende sonder moede te worden te besorghen/dat wy ghetrocken souden worden tot het gene noch ooge gesien/ noch ooze gehoort en heeft / noch int herte der menschē geclommen en is/ gelijck ghy int beghinsel sonder mijn verdiensten (want wederom in te vallen is quader als simpelijc te vallen) soo hebt ghy my diet noch minder verdient hadde/v beweerdicht te geuen de blijschap vande salichmakinge van v tegenwoordichept geduerich tot deser uren toe.

VVēsche van een godvruchtige siele.

Waer voor v zy dien lof ende danckseggínghe de welcke soetelijck comende wt de onghescheppen liefde/ over alle schepselen onbegrijpelijc wederom tot v toevloet. Ende om dat ghy v beweerdicht my te bewaren dese costelijcke gaue van v salichmakende tegenwoordichept / soo wil ick v offeren/ v wtnemende ghebedt: het welck ernstich heeft gemaecht het ghetuyghenisse van het bebloet sweet door angst des doots/ eñ deuoor: de onnooselhept vande pure simpelheydt / ende crachtich: de vrandende liefde ws Godtheydts.

Eé crachtich opofferen.

Hoe dat men in vvterlijke dingen hem gheneerē sal, ende dan vvederō keeren tot het binnenste

V biddende dat v gelieue door de cracht van dat alderbolmaeckste ghebedt / my te volmaken in uwe vereeninge/ ende in het binnēste t'uwaerts te trecken/ op dat so wanneer het gebeurt dat ic sal moeten dienen tot wterlijcke dingen / tot salichept van mijnen naesten / dat ick onverdeylt ende onverandert van die blijue. Ende als ic die opt volmaeckste tot uwen lof sal volbzocht hebben/dat ick terstont tot v in mijn binnenste wederkeere. Ghelijck een water door een onweer beroert wort/ het welck ghedaen zijnde terstont

wederom

wederom tot sijn stilte keert / op dat ghy my altijt moeght vinden so devoot als ghy my v selue altijt vertoont teghenwoordich / ende daer door gelieue v my te brengen tot soodanige volmaecthept / als v rechtveerdichept opt toe heeft mogen laten aen v barmhertichept / te brengen een siele die beswaert was met het gewicht des lichaems ende v ganschelijck wederstont / ende dat v mijn leste wtasemen gelieue te ontfangen met de vaste omhelsingen / ende het alderrachtichste kusse / op dat sonder vertoeven mijn siele haer daer mach vinden / daer ghy sonder plaetse / ende onverdeylt in v bloeyende eewichept / met den Vader / ende den H. Gheest leeft ende regneert Godt in onverstorffelijcke eewen der eewen. Amen.

Vande wonden die in haer herte ghefchreuen zijn geworden ende oeffeninge tot de vijf H. vvonden.

DAT IIII. CAPITTEL.

IN T beginsel van dese dinghen / te weten / int eerste / oft tweede iaer gelijck ick gheloone / alst winter was / soo hebbe ick in eenen boec gevonden een gebedeken in dese woorden. Heere Jesu Christe Sone vanden leuenden Godt / gont my dat ick wt ganssher herten / ende volle begeerte / ende doorstiger siele / tot v magh mijnen geest stieren / ende in v den alderspoetsten mijnen Gheest herscheppe / ende dat mijnen geheelen geest / ende alle mijn binnenste mach hijgen naer v / die zijt de waerachtige salichept. Schrijft o alderbermhertichste Godt / alle v wonden in mijn herte / met v costelijck bloet / op dat ick daer in lese / v pijne / v samen oock v liefde / ende laet de gedachteniisse van v wonden ghedurlijck blijuen int verholen van mijn herte / ende laet de droefheydt

Een devoot ghebedeken.

van d medelyden in my verweckt worden/ ende den brant van d liefde in my ontsteken worden. Gunt my ooc dat alle schepselen my versmaepelyc worden/ ende dat ghy alleen soet ghevonden wort in mijn herte. Welck ghebedeken my aenghenaem zynde / nam voor my dat dickwils te gebruycken / waer toe ghy/die nimmermeer en versmaept het wenschen vande cleyne/ d toeghevoeght hebt om de daet te gonnen dant voorsepde ghebedeken. Want na corten tijdt op dien selfsten winter/ sadt ick naer de vesperen om te collatien / in onsen Reuenter / besijden een persoone / aende welcke ick myn secreet van sulcke saken eenichsins te kennen hadde gegeuen. Eñ dat selfste stelle ick hier by als voorcomende tot nutbaerheyt des lesers/ te weten. Dat ick dickwils ondervonden hebbe / dat in my vermeerdert is ghewerst de vierichheydt der deuotie door soodanige ontdeckinge. Maer oft uwen Gheest dat gevrocht heeft/ mynen Heere/ mijnen Godt/ oft eenige menschelijcke genepgēthept / en sonde ick niet vastelijc connen weten/ hoe wel dat ick van eenen verstaen hebbe die in soodanige dingē geoeffent was/ datmē diergelijcke dingen altijt profijtelijck veropenbaert / niet daerom aen een yegelijck : maer alderbest aen sulcke die niet alleenlijck door een minnelijcke tronwicheydt met ons vry is / maer oock door de eerweerdicheyt van meerder te zijn ons ouerhooft wordt gehonden. Nochtans ghelijck ick gesept hebbe nademael dat dit my onbekent is/ so bevele ickt al aen d mijnen getrousten besorger/ door wiens Geest (die bouen den honich soet is) alle cracht der hemelen bestaet. Indien dat soodanige vierichheyt wt een menschelijcke genepchlijckheydt gesproten was / soo ist des betamelicker dat ich my

Parenthesis oft tusschen sprekinge

Aen vvie dat men de godtvruchtige secreten sal mede deylen.

my verworpe inden afgront des dancſeggings/ hoe ghy o Godt meweerdelijcker v beweerdicht hebt te voegen het gout van v onprijſeerlijcheyt met het flijck van mijn verworpentheyt/om dat ō nmers ſo de geſteenten vande gratien aen my cleuen ſoudē. Ic ſegge dan/als ic op de voorſeyde ure ſittende in onſen Reuenter/ mijn gedachteniſſe deuotelijck beſich hadde met diergelijcke dingen/ ſo hebbe ic gevoelt dat van Godts wegē my alderonweerdichſte gegont waren de gauē/ die ic met het voorſeyde gebedekē begeert hadde. Want ic hebbe verſtaen door den geeſt dat binnen in mijn herte als in lichamelijcke plaetſen ingedruct waren/die eerweerdighe ende aenbiddelijcke licteeckenen van v alderheylichſte wonden/ door de welcke wonden ghy mijn ſiele gheneſen hebt/ende my als toeghebrocht den croes van v hemelſche liefde. Maer noch en heeft mijn onweerdicheyt den afgront vā v goedertierentheyt niet wtgeput gevonden: maer daer-en-bouen hebbe ick noch ontfanghen door die bouenouervloedicheyt van v alderliberaelſte miltheyt deſe onverſwijgelijcke gaue/dat ſo dickwils als ic alle dagen my beneerſtigen ſoude inden geeſt/ om te beſoecken de ſegelen vande amoureuſe indruckinge met de 5. veerſen vanden Pſalm 102. Benedic anima mea Domino, dat ick my niet en ſoude connen beclagen van geen beſondere weldaet ontfangen te hebben. Want ic hebbe van v gheleert dat ick door het eerſte veers Benedic anima mea,&c. ſoude moghen te neer leggen aen de H. wonden van v ſalige voeten/ alle den roeſt van mijn ſonden / ende de verſmaetheyt vande wereltſche ghenoechte/ daer na door het tweede veers. Benedic & noli obliuiſci, &c. ſoude mogē afwaſſen int amoureuſe vat dat my wtgevloet

Vervolgh

In haer hertevvorden ghedruckt de lickteeckenen vā de vvonden des Heeren.

Pſai. 102

heeft bloet ende water/ alle smetten vande vleeschelijcke ende verganckelijcke genoechten door het derde veers. Qui propitiatur, &c. loopende met rust des Geests om te rusten tot de slincker wonde / inde selue als een duyue inde steenrotse mijnen nest mochte maken / daer na door het vierde veers. Qui redimit de interitu, &c. gaende aen de rechter handt / dat ick al dat my onbreect inde volmaectheydt der deuchden daer tot my soude vast betrouwende eyghenen vant gene daer voor my als gheset is van v goet/ om daer mede fraey verciert te worden. Door het vijfde veers. Qui replet in bonis, &c. nu alle beschaemtheyt der sonden gesuyuert zijnde/ eñ de armoede der verdiensten vervult zijnde/hoe wel ic onweerdich ware van v alderghewenste ende soetste tegenwoordicheyt / dat ic nochtans door v soude verdienen weerdich ghenoech te worden om my te verheugen in v suyuerste omhelsingē. Waer mede ic belijde dat my gegeuen is sulcks als door het gebedt begeert wort / te weten / dat ick in haer soude lesen/ v pijne / t'samen oock v liefde. Maer helaes dat heeft corten tijdt in my geduert/hoe wel dat ickt v niet en wijte dat ghy het my ontrocken hebt/ maer ick beclage dat ic dat door mijn eygen onachtsaemheydt verloren hebbe/ het welc nochtans v onmetelijcke bermhertichеyt ende ouervloedige goedertierenheydt door de vingeren siende my de eerste ende meeste gauen / te weten / de indruckinghe der wonden sonder mijn verdiensten ende my dat niet schuldich zijnde/zijt bewarende tot desen tegenwoordigen tijt toe/ waer voor v zy eere ende regeringe lof/ende iubilatie tot de eewige eewen. Amen.

Oeffeninghe vande vvonde der liefden vant badt, ſaluinghe ende verbinſel.

DAT V. CAPITTEL.

NAer deſe dinghen int ſeuenſte iaer vooꝛ den Aduent/ ſo hadde ick vooꝛ v die alle goet beſtiert / een ſeker perſoone my verbonden dat ſy alle dagen vooꝛ my ſoude in haer gebet weſende/ vooꝛ het Crucifix/deſe woꝛden ondervoeghen. Vooꝛſchiet o alderlieſſten Heere / vooꝛ v vooꝛwont herte/ haer herte/met de ſchichten van v liefde / ſoo datter niet aertſch in en blijue/ maer dat het alleen blijue behouden vooꝛ de cracht van v Godtheyt/ vooꝛ wiens ghebedt gelijck ick betrouwe/ ghy verweert zijnde op den Sondach alſmen ſingt. Gaudete in Domino. Als v bermhertigheyt wt de ouerbloedichſte wtgeſtoꝛtheyt van v milthеyt onder de Miſſe toegelatē hadde/ dat ick ſoude gaen tot die verſaminge van v alderheylichſte Lichaem ende Bloet / ſo hebt ghy my nu int toegaen ingeſtoꝛt deſe begeerte/waer vooꝛ ghedwongen zijnde / ick wtgheboꝛſten ben gheweeſt in deſe woꝛden. Heere ick belyde dat ick naer mijn verdienſten niet weerdich en ben om te ontfanghen het alderminſte deelken van v gauen/ nochtans vooꝛ de verdienſten ende begeerten van alle de ooꝛſtaenders bidde ick uwe goedertierenheyt / dat v ghelieue mijn herte te vooꝛſchieten met den pijl uwer minnen. Welcker woꝛdens cracht/ ic terſtont gewaer gewoꝛden ben datſe tot v Goddelijck herte toe geraect was/ ſoo vooꝛ de inſtoꝛtinghe vande binnenſte gratie/ als vooꝛ een blijckelijck teecken des vertoonſels int crucifix. Soo dan naer dat ic genomen hebbende de leuentmakēde Sacramenten/

Begeerte van een deuote ſiele.

EenGodt vruchtich ghebedt.

wederom in mijn plaetse was ghegaen / dochte my dat wt de wonde vande rechter zyde des Crucifix dat om hoogh geschildert was/ quam als een strale der Sonnen / die scherp was als een schichte / die doort visioen scheen wt geschoten te worden/ende wederom ingetrocken/ ende dit soo een lange wijl geduerende/wert mijn begeerte daer door soetelijc aengelockt. Maer noch en ben ick niet alsdoen gecomen tot mijn bermerten/tot dat op s'woensdaechs toe/alsinen naer de Misse gedachtenisse hout vande weerdicheyt van d aenbiddelijcke Menschwordinghe/ ende Bootschappe/waer mede ick my oock/ hoe wel niet weerdich ghenoech becommerde / ghy als onversienlijck schoot in mijn herte een wonde/ met dese woorden. Laet hier toe sincken alle het gesuil van d genepchlijcheden/te weten/ laet de sonne van d verheughen/hope/ blijschap/ droefheyt/vreese/ende andere doorts uwe genepchlijcheden in mijn liefde bevestight worden. Ende terstont is my inde gedachtenisse gecomen het gene ic wel eertijts gehoort hadde / datmen tot de wonden moeste gebruycken/wasschinge/ salvinge/ende verbindinge. Maer hoe dat ic dit int werc soude stellen / en hebt ghy my alsdoen niet eyndelijc geleert / maer daer na hebt ghy my door een ander persoon geleert/ die haer ooren so ick deneke des verstants veel neerstelijcker ende subtijslijcker gewent gemaeckt hadde tot uwen lof om met hun aderkens te ontfangen d liefselijcke oorveselen als ic helaes: want sy heeft my geraden/dat ick met een geduerige deuotie ouerdenckende de liefde ws herten / als ghy waert hangende aent cruys/ soude neme vande vochticheyt der liefden die doortsgebrocht is geweest door den vrant der minnen/ het water der deuotien/

Het water der deuotien.

tien/tot afwasschinge van alle gramschappen/ ende wt de natticheyt des goedertierentheydts/ die voorts ghecomen is door de soeticheydt van sulcke onwederlijcke liefde / soude hebbē de dāt-barichevt des saluinghs voor alle teghenspoet/ ende wt de maghtichevt der liefdē die volbzocht is geweest/ door de stercte van sulcken onbegrypelycken brant/soude hebbē den bant des recht-beerdichmakincks / op dat ick alle myn gepeysen/woorden / ende wercken door de cracht der liefden tot v soude beschicken / ende soo sonder ontbonden te worden / v mochte aencleuen. Al wat ic door myn hoosheyt eñ snoothevt bedoruen hebbe/laet dit gebetert wordē door de cracht der liefden / waer van de vollichevdt woont in hem/die sittende aen v rechter hant/o hemelschē Vader/ghewozden is been van myn beenderen/ ende vleesch van myne vleesche: want door hem so offere ick v/inde cracht des H. Geests/met de edelheyt des medelydens/ des ootmoedicheydts ende eerbiedinge/ gelyck ghy ons gegunt hebt te vermogen de beclaginghe van myn ouergroote ongeluckicheden daer ick door geperst worde tegen de uwe so edele Goddelijcke goethevt/ die ick in veel manieren met gedachten/ woorden/ende wercken bevochten hebbe/maer in sonderheyt/ om dat ick de voorseyde gauen soo ongetrouwelijck/ onachtsamelijck / ende onweerdelijck gebruyckt hebbe/ hadde ghy aen my onweerdighe ghegeuen maer eenen draet bant vlas tot v ghedachtenisse/ ick hadde dien te recht met vlijtiger eerbiedinge behoort geacht te hebben/ dan ic nu alle v gauen geacht hebbe. Ghy weet het mynen Godt die eenen kender zijt van myn verholentheden/dat dit de oorsake is/waerom dat ic verre bupten/ia tegen myn wel behagen bedwongen worde

De danebaerheyt des salvinghs.

De verbindinge des salichmakings.

woorde dese dingen te schrijuē / om dat ic bemerckende hoe weynich ick daer in gheoordert hebbe geen sins en can toe staen te gelooven datse voor my alleen gegeuen zijn/nademael d eewige wijshepdt van niemanden en can verlept worden. Soo dan geuer der gauen die soo veel my door d eygen gelieste om niet/ende sonder my yet schuldich te zijn/ gegont hebt/ gheeft oock aen die dit lesen dat het herte van die uwe vrienden mach medelyden hebben met d/ om dat uwē puer der sielen heeft bewaert sulckē Couinclijcke gesteente / soo veel uren geduerende int slijck vant mostergat mijnder herten. Laet haer prijsende ende aenbiddende verheffen d bermhertichepdt met woorden des herten ende des monts/seggheude: D Godt den Vader wt den welcken alle dingen zijn/ te rechte prijsen wy / ende d zy eere/ gebenedijdinge ende claerhepdt/op dat ommers soo eenichsins mijn gebreck mochte gebetert worden. Van desen tijdt af houde sy op van schrijuen tot October toe.

Hoe het kindeken Iesus innichlijck vereenight is gheworden met het herte van dese bruyt.

DAT VI. CAPITTEL.

O Ongenakelijcke hooghde vande wonderlijcke mogēthept. O diepte des afgronts vande onbespoorlijcke wijsheyt. O onmetelijcke breede vande ghewenstelijcke liefde / hoe crachtelijck zijnse verheuen de hemelsche waterbeken van d als honich soete Godthepdt/ die soo ouerbloedelijck wtghestort zijn/ ouer my alderverwoestenste wonden / cruppende in het sant van mijn onachtsaemheden/ende ghebreken/dat my geoor-

loft

loft woordt / ende lust oock in dese ballinckschap mijns pelgrimschaps naer mijn cleyn begrijpelijckheyt te handelen van het voorspel van d genoechlijcke wellusten / ende die al te soete soeticheden / waer door yemant Godt aenhanghende eenen Geest met hem wort / wiens salicheyts onwederhouwelyckheyt bouen-overvloedelijcken wtgestort zijnde aen my arme sierken / stoutcheyt ghegeuen heeft om te lecken / eenighe hare druppelkens / door ghedachtenisse vande gauen die my gegont zijn / die ick met sulcken woorden als my mogelijck is my beneerstigen sal om wt te spreken. Soo dan in dien nacht als de hemelen zijn honichvloeyende gewordē ouer de gantsche werelt door den soetmakenden dauwe des Godtheyts / soo is dat het vlies oft vel mijnder sielen nat gemaeckt zijnde op den acker der gheneynten rontom my / hem heeft verstout door ouerpeysen by te comen / ende door de oeffeninge der denotie dienst te bewijsen aen die meer als hemelsche baringhe ; waer door de maeght niet anders als een sterre haer stralen / heeft voortgebrocht den Sone waerachtich Godt ende mensche. Eñ mijn siele die heeft verstaen hoe dat aen haer (als inde vertooninge die op eenen oogenblic geschiede) gegeuen wert / ende dat sy ontfinc als in een plaetse van mijn herte een cleyn teer kindeken als op die ure geboren (in het welcke sekerlijck verborgen was een die alderbolmaetste gifte ende alderbeste gaue) het welck als mijn siele in haer hadde / soo scheense terstont met dat verandert te zijn in eender verwe / is dat het nochtans verwe ghenoemt mach worden / dat met geen sienlijcke ghedaente mach vergheleken worden / ende hier door heeft mijn siele ontfangen een onwtsprekelijck verstant van die soet-

vloey-

bloeyende woorden: Godt salt al zijn in alle, doen sy ghevoelden dat haren beminden bevanghen wert in haer binnenste inghewant/ende sy haer verblijden dat haer niet gheweygert en was de aengename tegenwoordicheyt vanden bruydegom des aldergenuechlijcste salicheyts. Waerom dat sy door een onversadelijcke begheerte dronck den gehonichden beker der navolgende woorden die haer van Godts weghen toeghebracht worden/te weten. Ghelijck ick ben de ghedaente vande substantie/dat is/ selfstandicheyt van Godt den Vader inde Godtheydt/ soo sult ghy zijn de ghedaente van mijn substantie / dat is/ selfstandicheyt/ van wegen des menschheyts/ ontfanghende in d Godt-gemaerte siele/ de wesendinge mijns Godtsheyts. Ghelijck de locht ontfanckt de stralen vāde claerheyt der sonnen/ op dat ghy door dese vereenigende strale tot het merck toe doordronghen zijnde / sout bequaem gemaect worden/ tot mijne noch gemeynsamer vereeninge. O seer edele balsem des Godtheyts aen allen kanten wtspruyende de beeckskens der liefden / groeyende ende bloeyende inde eewicheyt: maer nochtans in het eynde der tijden verspreyt. O ware cracht der onverwinlijcke rechter hant des alderhoochstē/ door de welcke sulcken aerden dat so door sijn eygen gebreck verworpen tot beschaemthept/heeft in hem blijuen houden sulcken costelycke smiltinghe! O ware alderblijckelijcste ghetuygenisse vande ouerwtbloeyende goedertierenthept Godts/ als sy van my niet gebrucht en is/ die was soo verre dolende inde onwegen der sondē/maer in my gedruct heeft de soeticheyt vande alderselichste vereeninge in mijn cleyn begrijpelijckheydt.

Een vvōderlijcke meddeylinge van Godt den Heere.

Vande

Vande indruckinghe des Godtheyts in haer siele ghelijck die van eenen seghel int was.

DAT VII. CAPITTEL.

HIer na op Lichtmis/ als ick naer een sware cranckheyt te bedde lach/ende smorgens ontrent den opganck des daghs droef zynde my dan binnen beclaeghde / dat ick moeste derven de Goddelycke besoeckinge/ waer door ick dickwils op sulcken eenen dagh vertroost gheweest hadde/ ende dat om dat it met sieeten bevangen was/ so ben ick vertroost gworden vande moeder die een middelersse is tusschen Godt ende de menschen/met soodanige woorden: Gelijc v niet te vozen staet dat ghy bitterder pijne des cranckheyts in v lichaem verdragen hebt/soo weet ooc dat ghy nopt soo edele gifte ontfangen en hebt/ als ghy nu ontfangen sult/ om de welcke weerdelijck te ontfangen uwen geest versterckt is geweest/ door de voorgaende cranckheydt des lichaems. Waerom hier door verlicht zijnde/ als aenstaende de ure vande processie / ghenomen hebbende de leuentmakende spijse / ick my met Godt alleen becommerde / hebbe verstaen dat mijn siele ghelijck als was dat by het vier neerstelijck morwe ghemaeckt worst om een figuere daer in te ontfangen/was aen de voorste des Heeren / eñ my dochte terstont dat sy daer aencleefde / eñ dat een deel van haer inghetrocken wert in die schadt-camer / inde welcke lichamelijck woont alle de vollichept des Godtheyts/ geteeckent met het hant-teecken vande blinckende eñ altijt stille Dryvuldichept. O kole der verwoestheyt mijnen Godt-hebbende/wt-treckende/ende indruc-

De cranckheyt des lichaems plochte voor te gaen de versterckinge des Gheests.

indruckende den leuenden brant/ als ghy so on-
wtblusschelijck de ouerhant hebt gecregen ouer
de vochtichept van mijn slibberige siele/in haer
eerstgancks verdroogende den vloet vande we-
reltsche ghenoechten / ende daer naer oock haer
saechtmakende vande strengichepdt des eyghen
wils/door de welcke sy met verloop des tijts soo
herde was geworden. O waerachtich verslinde-
de vier/ dat soo v cracht ghebruyert tegen de ghe-
breken/ dat ghy v ghelaet als oft ghy waert een
soete saluinge inde siele. In v ende geens sins in
yet anders crijgen wy dese cracht/dat wy mogē
hervormt worden naer het beelt eñ gelijckenisse
van onsen oorspronck. O ouerwinnende ouen
int genoechlijc aenschouwen des waerachtigen
peys/ door wiens werckinge de vuylichept wor
verandert in het gesuyuert ende wtgelesen gout/
als de siele vermoept door de bedriechlijchedē ten
lesten met het heel begheeren wilt ondersoecken
het voor-namelijckste goet dat in haer is/ het
welck ghy selver zijt/ inde waerachtichept van
v eeuwichepdt.

Vande innichste intreckinge haerder siele in God.

DAT VIII. CAPITTEL.

DAer na op den Sondagh/ Esto mihi hebt ghy
onder de misse mijn verstant verwect / ende
mijn begeerten verbreyt tot noch edelder gaven
die ghy my geuen sout/eñ dat sonderlinghe door
twee woorden / door de welcke ick noch stichte-
lijcker daet in mijn siele gewaer gewrorden ben/
te weten inden beers vant eerste Responsorium
Benedicens benedicam tibi, &c. eñ in het beers by
het 9. Responsorium: Tibi enim & semini tuo
dabo

dabo has regiones,&c. Tusschen welcke ghy met v eerweerdige hant rakēde v alderselichste bozst my bertoont hebt wat landtschappen uwe onweberhouwelycke miltheyt was belouende. O ghy o saligh lantschap/salichmakende dooz den wtvloet der salicheden/ acker der wellustichedē/ wiens minste greynten aldergenoechsamelijck voldoen can het begheeren van alle uwe wtuercozen in verscheydenthept der dingē/die dooz een menschelijck herte mogen wenschelijc/beminnelijc/genoechlijc/bzolijc/ eñ soet bedocht wozden. Als ick dan besich was met de dingen daer ick mede behoozde besich te zijn/ soo nochtans niet ghelijck het behoozde: siet soo heeft haer beropenbaert de goedertierenheydt ende liefde van Godt onsen salichmaker / niet wt de wercken des rechtveerdichepts/waer dooz ic onweerdige dat soude moghen verdient hebben: maer naer sijn onwtspzekelijcke berunhertichepdt met een verkosen herbozinge my versterckende ende ghereetmakende/die om mijn wterste verwozpenthept de alderonweerdichste ben / ende met recht als afgrijselijck ende te verfoepen/om te ontfangen in my/die aenbiddelijcke/bouenhemelsche/ eñ ouerweerdeerlijcke uwe noch innigher vereeninghe. Maer mijnen Godt dooz welcke mijne verdiensten / dooz wat uwe oozdeel hebt ghy connen die onweerdeerlijcke gaue in my volmaken? Seker de liefde die gheen weerdichepdt en kent/nochtans dooz meweerdichepdtrijck is. Ic segge de dziftighe liefde die gheen oozdeel en verwacht/noch dooz eenige reden begrepē wozt/die heeft v mijnen alderseetsten Godt / al oft ghy dzoncken waert(derue ickt soo segghen) sot ghemaeckt: dat ghy soo ongelijcke dingen sout versamen/oft om betamelijcker te seggen / de ingebozen

De salicheyt van het hemelrijck.

Intreckende vereeninghe met Godt.

Sōmighe eyghenschappen vāde Godlijcke liefde.

bozen/ende eyghen natuerlijcke soetichepdt ws goedertierenhepts/ als van binnen in v getrocken hebbende de soetichepdt der liefdē (waer dooz dat ghy niet alleenlijck en bemint / maer heel liefde zyt / wiens aldernatuerlijcksten invloet ghy gestiert hebt tot de salichepdt vant menschelijck ghesiachte) die heeft v geraden dat ghy het alderbzemste menschken / arm van gheneyne/ ende toeghewozpen goeden / versmadelijck van leuen ende manieren soudt roepen vande palen vande wterste verwozpēthepdt tot een geselle der Coninclijcker/ia Goddelijcker weerdichepdt/ op dat alle menschē die inde H. Kercke is des te grooter betrouwen neme. Het welcke ick van alle Chzisten menschen tot eerweerdichepdt van mijnen Heere hope ende wensche / datter oock niemant gevonden magh wozden minder als ic doozt bederuen vande gauen Godts ende verargenisse synes euen naestens. Maer om dat de onsienlijcke dingen Godts dooz de dingen die ghescheppen zyn met verstant der wterlijcker dingē eenichsins wtgedzuckt connen wozden/ gelijc ic bozen verhaelt hebbe/ soo heeft de Heere beropenbaert (dooz soo vele als ick een onwtspzekelijcke sake can wtdzucken) inde plaetse van syn gebenedyde bozste/ daer hy op Lichtmis dagh mijn siele heeft ghenomen / als was dat neerstelijck weeck gemaert was by het vier (gelijck ic bozen geseyt hebbe) voechtich zijnde/ als met dzuppelkens sweets/ die crachtigh wtbozrelden / al oft de substantie des was boozseyt dooz de menichfuldichepdt der hitten die van binnen verborgen was/ in sulcke ontsluytinghe ghesmolten hadde geweest/ welcke gedaente nochtans der dzuppelen die Goddelijcke schadt-camer tot haer met sulcken wonderlijcken / nochtans onwtspzekelijcken

VVensch van een godvruchtige siele.

lijcke/ia onouerpeyſelijcken cracht intrack/ ſoo dat het blijckelijck werdt een cracht een daer gebruyct heeft d onwederhouwelijke liefde/daer ſulcken ſoo grooten ende ſoo onbegrijpelijcken uwe binnenſte ſecreet ontſloten woꝛt. O eewighe ſon-ruſtighe/o geruſte woonplaetſe / plaetſe die het al bevanght dat ghenoechlijck is/Paradijs vande eewige welluſticheden/ vooꝛby bloeyende beke der onweerdeerlijcke ghenoechten/aenlockende met de blomdꝛagende groenicheyt der alderhande luſticheden / vermakende met de ſoetluydende/ia ſoetelijck rakende geſangen der verſtandiger ſangers/ verfraeyende met het reuckbꝛengende windeken der leuent-makender ſpecerijen: dꝛoncken-makende dooꝛ ontſluytende ſoeticheyt des binnenſtens geſmaecs / verandeꝛende met een wonderlijcke ſaechticheyt der verholen omhelſingen. O dꝛywerf/ia vierwerf gheluckich is datment ſegghen magh hondertfout heylich is hy/die beweecht dooꝛ de leydende gratie/onnooſel van handen eñ ſuyuer van herten/ ende puer van lippen verdient heeft daer toe te gerake / daer hy met ſynen beminden magh innichlijck verſaemt woꝛden / eñ een lichaem met hem. Och wat ſiet hy/ wat hooꝛt hy / wat riect hy/wat ſmaeckt hy/wat geboelt hy! maer wat wilt mijn becommerde tonghe daer van ſtamelen/ die hoe wel ick dooꝛ de Goddelijcke goedertierenheyt daer toe gecomen ben: nochtans dooꝛ de weeren van mijn eygen onachtſaemheden eñ ghebꝛeken als dooꝛ een dick leder omwonden zijnde/ en coſte niet waerſchijnelijcs begrijpen/ daer nochtans waert dat alle Enghelſche ende menſchelijcke wetenſchap t'ſamen ghebꝛocht wert niet en ſoude connen te vollen ſegghen een woꝛdeken / waer mede datmen de wtnement-

Noteert de onvte ſprekelijcke ende vervvonderlijcke ſoeticheyt der liefden.

heyt van sulcken excellentie int minste soude weerdelijck connen raken oft wtdrucken.

Vande onverscheydelijcke vereeninghe haerder siele met Godt.

DAT IX. CAPITEL.

NIet langen tijt daer na/te weten/ inden vasten als ic wederom door een sware cranckte bedde lach/ende de andere susters met anderdingen becommert zijnde / ic ouersulcks alleen was. Hy de Heere die niet en can verlaten die van menschelijcke hulpe ende vertroostinge verlaten zijn/was by my/waer makēde dat vāden Propheet die seyt: Ic ben met hem inde tribulatie. Hy verthoonde wt de slincker sijde als wt het binnenste van sijn ghebenedijdt herte eenen wtvloet eender riuiere van cristalijnsche suyuerheyt ende vastichept / de welcke voortscomende bedecte de eerweerdighe borst / al oft eenen kackant hadde geweest/ende was doorluchtigh van gout/ende roosenverwe / die nu d'een/ nu d'ander als weerschijn geleyt werden. Onder welcke dingen de Heere geseyt heeft. V cranckheyt die ghy lijt die heylight v siele daer door/inder voegen/dat soo wanneer ghy om mijnen wille met v gepeysen/woorden/eñ wercken/v te nedergeeft tot andere/al oft ghy verder vā my wech gingt ghelijck vande riuiere vertoont is : alsdan gelijt de gulde ende roose verwe schijnt door de cristalijne suyuerheydt / sal die medewerckinghe van mijn gulde Godtheyt ende de volmaectheyt der lijdsaemheyt van mijn roos-verwige menscheyt maken dat alle uwe wercken my sullen behaghen door de puericheydt van v meyninghe. O weerdicheyt van dat cleynste veesken dat opghenomen

Een veropenbaringhe.

De cranckheydt maeckt heyligh de godtvruchtige siele.

Godt aen siet in ons de suyuerhz van meyninghe.

nomen wort door dat vernaemſte coſtelijck ghe-
ſteente der hemelſcher eeldommen / van het ſlijc
der ſtraten om met dat ghevoeght te worden. O
wtnementheyt van dat cleyn blomkē/het welc-
ke de ſtrale der ſonnen tot haer treckt wt de wa-
terachtighe plaetſen al oft ſy daer mede wilde
blincken! O ſalicheyt van die ſalige ende gebene-
dijde ſiele die de Heere des maieſteyts ſoo weer-
dich acht/hoe wel hy almachtich is int ſcheppē/
dat hijſe nochtans ſoo ſoet trect eñ vereenight/
die met hem ſalichmakende. Die ſiele ſegge ick:
die hoe wel ſy verciert is met ſijn beelt ende ghe-
lijckeniſſe/nochtans ſo verre van hem verſchey-
den is / als verſcheyden is het ſchepſel van den
Schepper / ende daerom is ſy duyſentfout ghe-
luckich die ghegont wort in ſulcken ſtaet te vol-
ſtaen/tot den welcken ick helaes (gelijc ic ſorge)
niet eenen oogenblic tijts en ben gecomen: maer
ick wenſche dat de Goddelijcke bermhertieheyt
my gonne de gaue van immers eenigherhande
gratie / door de verdienſten vande ghene die hy
langen tijt (gelijc ick hope) in ſulcken ſtaet on-
derhouden heeft. O gaue bouen alle gauen / te
weten / in die apothekerije ſoo ouervloedelijck
verſadicht te worden door de ſpecerijen des
Godtheyts/ende in dien wellustigen kelder ſoo
bouen ouerwtvloedelijck droncken ghemaeckt
te worden met den wijn der Goddelijcker liefde/
ia tot den croppe toe vervult te worden/ſo datter
niet toegelaten en worde eenen voet te beroeren
tot die palen daermen ſoude mogen ſorghen dat
de cracht van ſulcken welrieckentheydt ſoude
mogen verflout worden. Daer-en-bouen oock
dat waer nootſakelijckheydt quam/om toe te
gaen door den leydtſman der liefden/datmen
mochte met hem draghen het oprupſelen van

Een begeerte vā een godtvruchtige ſiele.

sulcken verbullinge/op dat den ryckdom vande
Goddelijcke overvloedicheyt ende de soeticheydt
des reucks aen andere mochte mede ghedeyt
worden. Dat ghy dese gaue o Heere Godt aen
wtuertoren sout connen geuen door de overm
nichfuldicheyt van d almogenthepdt betrouw
ick/oock dat ghy my die wel sout willen gheu
door d lieffelijcke goetdadicheydt: maer hoe da
ghy my die sout geuen connen/ ouermidts myn
onweerdicheyt en can ick van d onbespoorlijck
wijsheyt niet doorgronden. Maer nu glorificer
ick ende make groot d wyse ende goederhand
almogenthepdt / ick pryse ende aenbidde d alm
gende ende goederhande wijsheyt. Ick ghebe
dyde ende dancke d almoghende ende wyse go
derhandicheydt mijnen Godt/want al wat my
opt heeft connen gegunt worden door d milth
dat hebbe ick ontfangen verre onweerdeerlyc
bouen myn weerden.

Hoe sy vanden Heere ghedwonghen is ghevve
eñ verlicht om dat sy dese dingē schrijuen sou

DAT X. CAPITTEL.

ALs ick doordeelde heel onbequaem te zijn d
ick dese schriften int licht soude brenghen
daerom in myn conscientie niet en cost ghen
zijn/ ende ouersulcks die opgehouden hadde
H. Cruys verheffinghe toe/ende onder de m
my meynde met andere oeffeninghen te bezo
meren/soo heeft de Heere myn verstant gebo
tot dese woorden / te weten: Weet seker dat g
nopt wt den kercker des vleesch en sult gaen
tijt toe dat ghy het leste mijtken betaelt sult
ben dat ghy noch by d hout / ende als ick m

mijn gemoet ouerpeysde / dat ick de nu verhaelde Godts gauen / hoe wel sy niet door schrift nochtans mits die geseyt hebbēde/ gestelt hadde tot profijt van mijnen naesten/ so heeft de Heere my dit woordt voor geschoten dat ick op dien nacht onder de mettenen gehoort hadde:te wetē/ soo de Heere sijn leere allē tot de tegenwoordige gesept hadde/soo souwet maer wtspraake geweest hebben ende niet schrifture / maer nu ist ock schrifture tot salichept van vele. Ende de Heere heest daer by gheboeght. Ick wil sonder wederseggen een seker ghetuygenisse hebben van mijn Goddelijcke goedertierenheydt in v schriften/ in dese leste tijden / inde welcke ick voor my neme vele menschen goet te doen. Waer ouer beswaert zijnde hebbe in my seluen begost te ouerdencken hoe swaer ende onmogelijck dat het my was te vinden eenigen sin/oft woorden/ door de welcke dese nu dickwils gheseyde dinghen souden mogen gebrocht worden/om sonder verarghernisse vande menschen verstaen te worden. Sulcken mijne clepnmoedicheyt de Heere seer crachtelijcken in my beterende scheen wt te gieten op mijn siele eenen al te ouerbloedigen regen / door welckens geweldigen nederval ick versmaept mensken / noch soo tonghen ende teere plantsoenken als nederghedruckt ghevelt zijnde en hebbe niet anders tot my connen ingedrincken ten profijte als sommige gewichtige woorden/tot de welcke ick met mijn verstandt niet en coste ghenaken/ waerom noch meer beswaert zijnde hebbe versocht wat van sulcks soude gheworden. Welcke swarichepdt o mijnen Godt v goederhande goedertierenheyt naer v gewoonlijcke saechticheyt verlichtende met dese woorden / mijn siele vermaert heeft. Om dat v dunckt den invloet der

goluen onprofijtelijck te zijn: siet soo voeghe ick v nu aen mijn Goddelijck herte / op dat ick die woorden saechtelijck ende soetelijck deen na d'andere in v soude doen vloeden / naer v cleyn begrijp. Welcke uwe beloftenisse belijde ick mijnen Heere Godt dat alderwarachtighste sal zijn naer de ghewoonte van v ouersekere betalinghe. Als ghy alle daghen smorgens op de alderbequaemste ure nu vier daghen my altijdt een deel vant voorseyt verhael soo claerlijc ende soetelijck inghevloet hebt/ dat ick sonder arbeyt al oft ickt langhen tijdt van buyten gheweten hadde / ende sonder ouerpeysen hebbe connen schrijuen/nochtans met sulcken bestieringe/dat soo wanneer ick een tamelijck deel gheschreuen hadde/ verder oock met alle de oeffeninge mijnder sinnen niet een woordt en soude connen ondervinden hebben / vant ghene t'sanderdaechs daer naer soo ouer-vloedelijck sonder eenighe swaricheyt ghereet quam. Onderwijsende ende toonende daer mede eensdeels mijn drifticheydt ghelijck de Schrifture leert. Dat niemant soo en moet hanghen inde werckinghe dat hy daer door belet wordt inde beschouwinghe. Aldus alomme beyverigende mijn salicheydt/ als ghy my stont geeft om te verblijden met de genoechlijcke omhelsinghe van Rachel/ en laet ghy my oock daer-en-tusschen niet sonder de gloriense vruchtbaricheydt van Lia. Het welck op dat ghijt beyde saechtelijck volbrenghen moeght/ gonne my uwe wijse liefde.

De cranc heyt des menschē, verstant sonder de gratie Godts.

De vvt-vverckinghe moet getēpert vvorden met de beschhe-vving

Vande

Vande listen des duyuels ende de maniere vandie te wederstaen.

DAT XI. CAPITTEL.

OMder dese dingen hoe dickwils ghy my den smaec van v salighmakende tegenwoordicheyt verandert hebt / eñ met wat een gebenedijdinghe wy soetichcyts dat ghy myn cleynheydt geduerlijc voorcomen hebt / sonderlinghe de dry eerste iaren / ende noch sonderlinghe als ick toegelaten wert tot de mededeplinge van v gebenedijt Lichaem ende Bloet) als ick voor dupsent dese dinghen niet een en can wederom geuē / dat beuele ic al aen die eewige onmetelijcke ende onveranderlijcke dancbaerheyt / door de welcke v / o blinckende eñ altijt rustende Dry vuldicheyt! wt v seluen / en door v seluen / eñ in v seluen / alle schult te vollen betaelt woort: ende in dese als een cleyn stofken oft sierken my invoegende door hē die in myn substantie oft selfstandicheydt by v staet / offere ic v sulcken danckseggínge als ghy ghegunt hebt te vermoghen door hem inden H. Geest / voor alle uwe weldaden / eñ sonderlinghe daer voor / dat ghy door sulcken blijckelijcken gelijckenisse myn onwijsheyt wtghebreelt hebt / dat ic mach sien eñ kennen hoe dat de pnerheyt van v gauen van my verargert woort.

Dancseggínghe door Iesum Cristum.

Op eenen anderen tijt als ick om ten H. Sacrament te gaen inde Misse was / ende gewaer wert dat ghy door een wonderlijcke meweerdicheydt tegenwoordigh waert / hebt ghy dese gheliickenisse ghebruyckt tot myn onderwijsinghe / te weten: dat ghy als eenen doorstigen van my te drincken begheerden / het welck als ick my beclaeghde te ghebreken / ende als ick ten lesten

Kenniſſe zijns selfs comt van Godt.

Noteert het dunc ken dat de Heere begeert.

betuyght hadde / dat ic niet een druppelken wt mijn oogen coste crijghen / soo docht my dat my doorb handen als eenen gulden kelck ghegeuen wert / den welcken als ick ghenomen hadde / terstont soo is wt de soetvloeyende smiltinghe mijnder herten wt geborsten een ghedruys van vieriger tranen / daer-en- tusschen soo stont aen mijn slincker hant eenen versmaepelijcken die heymelijck in mijn handt stack wat venijnighs ende bitters / ende hy wilde my heymelijck oft verborgens dwingen dat ic dat inden kelc worpende den wijn daer mede bederuen soude / maer soo geweldige ende soo groote beroerte van ydel glorie isser gevolght datter claerlijck te bemercken wert ghegeuen met wat bedrogh den ouden vyant benijdende b gauen / ons teghen strijdt. Maer danc zy b getrouwicheyt o Godt / danck zy b behoedinge / ware ende eene Godtheyt / eenige ende Dryvuldige waerheyt / Dryvuldighe ende eene Godtheyt / die niet toe en laet dat wy sonder getemteert worden bouen het gene dat wy vermogen. Want somwijlen tot oeffeninghe onser toeneminghe / laet ghy toe de maght van te temperen / ist dat ghy siet dat wy betrouwelijck op b bystant steunen / soo maert ghy het proces dat tegen ons was / uwe / soo verre dat ghy ost door b ouervloedighste milthcyt voor b houdende den strijdt ons gheeft de victorie / is dat wy immers blijuen inde vierichcyt van eenen goeden wille. Ende dat gunt ons sonderlinghe b gratie onder andere b gauen tot vermeerderinge der verdiensten / dat gelijck ghy den duyuel niet toe en laet onsen vrijen wil ons te benemen / soo oock en benecmt ghy selver ons dien niet.

Ydel glorie is inghcuen vanden duyuel.

Den vrijen vvil vvort ghegeuen tot meerderinge der gratien.

Noch op eenen andere tijt hebt ghy my door een andere gelijckenisse geleert / dat waer in yeman

mant dē vyant geeft haester consent / daer door oock maect hy den vyant stouter/ overmits dat de schoonheyt van v rechtveerdicheydt dat vereyscht/ dat ghy somwylen eenichsins verbozcht de macht van v vermhertigheydt in die sonden/ die ons eygen onachtsaemheyt/ ons ghebuerlijcker maect/ ende daerom hoe eer/ hoe dat wy des profytelijcker vruchtbaerlijcker ende geluckiger connen alle quaet wederstant doen.

Noteert hoemen lichter sondighe hoe den vyāt stouter vvort. Mē moet de sonden int begin sel vvederstaen.

Hoe goedertierlijck Godt onse ghebreken verdraeght.

DAT XII. CAPITTEL.

OP de bouen-verhaelde maniere so bedancke ick v oock door een andere ghelijckenisse die my niet minder profytelijck ende aenghenaem was / door de welcke te weten ghy my kennelijc gemaect hebt met wat een goederhande verduldicheyt ghy onse gebreken verdraeght. Als ic op eenen avont tot gramschap verwect was/ ende sanderdaechs voor der sonnen opganck my ghelegenthept viel om te bidden/ soo hebt ghy v/ my vertoont in soo vremde gedaente/ dat my dochte naer v wesen dat ghy heel waert verlaten vande hulpe der dinghen ende crachten/ als doen myn gemoet ende conscientie my knagende door den voorgaenden val / als clagende hebbe ick begost te overleggen hoe onbequamelijck dat het was datmen den oorspronck van alle puerheyt ende ghesaetheydt soude als in onruste setten met de prickelen van een quaet beroersel/ ende ic hebbe geoordeelt/ ia vast gemeynt veel beter te zijn/ t'uwer eeren/ dat ghy verre van my sout zijn/ van tegenwoordigh/ op die ure als ick versuyme den vyant wederstant te doen: die my stiert tot dinghen

Om de sonden vvilvvort Godt van ons vervremt.

Puerheyt ende ghesaetheyt.

ghen die v soo teghen zijn/ daer op hebbe ick een antwoorde ontfangen op dese maniere. Hoe can eenen crancken menschе die nauwelijcs bercregen heeft ghebzocht te wozden met ander mans voeten tot het aenghenaem licht der sonnen/als daer op comt een haestigh tempeest bertroost wozden/anders dan inde hope dat het wederom schoon weder wozden sal? soo ic ooc die bercosen hebbe by v te woonen/ ouerwonnen zijnde dooz de liefde ooc onder alle de baren der sonden die daer ouerbloepen neme mijn opsicht tot het schoon weder van v beterniſſe / cñ na de hauen van v berootmoedinghe. Wat dat ghy my noch ouerbloediger die dzy dagen geduerende gegont hebt/ouermits de daet der tongen beswijckt om dat wt te spzeken/so bidde ick v laet dat berbulle het toegeneygen des hertē/ende wt de diepte des ootmoedicheyts (tot de welcke v meweerdicheyt bā v liefde my alsdoē meest was lockende)/leert my stieren de daet des danckbaerheydts tot de affectie van v goedertierenthеydt/die tot ons is al te teer ende berwonderlijck.

Noteert dese ghelijckenis

Van een neerstige bewaringe van onse affectien.

DAT XIII. CAPITTEL.

ITem so belyde ic aen v goedertierēheyt alder-goedertierenste Godt dat ghy noch op een ander maniere geboozdert hebt mijn traecheyt te berwecken. Ende hoe wel dat ghy my dooz een derde persoone genopt hebt/ so ist nochtans dat ghy dat immers dooz v selues met niet minder bermhertichеyt als meweerdicheydt volbzocht hebt. Dese persoone als sy my boozhiet na het H. Euangelium hoe dat ghy op aertrijc gebozen waert/ende vande herderkens gebonden / heeft daer by gheboegt dat dit woozt my van uwen

wegen

wegen geſonden was/om waert indien dat ic v
waerachtelijck wilde vinden dat ick mijn beſte
ſoude doen om te waken ouer mijn ſinnen/gelijc
de herderkens doen ouer hun kudden. Het welc
my niet ſeer willecom zijnde ende oordeelende
dat het my niet ſeer wel en geleeck/wetende dat
ghy mijn gemoet anders geſtelt hadt / dan dat
ic v ſoude dienen gelijck eenen gehuerden herder
aen ſijnen Heere ende dat van ſmorgens tot t'ſa-
uonts toe in mijnen ſin met eenen verſlaghen
geeſt herwaerts eñ derwaerts verleggende. Na
de Completen als ic my hadde ghekeert tot de
plaetſe des ghebedts/ hebt ghy mijn droefheydt
verlicht met deſe inleydinge. Ghelijckerwijs als
een bruyt ſomwijlen aen de ſperwers van harē
bruydegom/ hun aes beſorght / ende nochtans
niet daerom berooft en wort van ſijn omhelſin-
gen / dat ick oock daerom niet berooft en ſoude
worden vande ſoeticheydt uwer gratien/ waert
dat ick om uwen wille my bearbeyde tot be-
waringe mijnder affectien ende ſinnen/ eñ daer
toe hebt ghy my gegeuen den Geeſt vande vreeſe
onder de gedaente van een groene roede/ door de
welcke by v blijuende eñ ten minſten niet wijc-
kende van v vaſte omhelſingen ter ſijden gaēde
ſoude moghen wtreycken tot alle de eynden der
wtwegen/ inde welcke de mēſchelijcke geneych-
lijckheden plochten te dolen. Ende ghy hebt
daer by ghevoeght/ dat ſoo wanneer datter yet
in my quam dat ſijn beſte ſoude doen om mijn
geneychlijcheden tot hem te trecken / oft tot de
rechter ſijde/als de blijſchap eñ hope/oft tot de
ſlincker ſijde als vreeſe ende droefheyt oft gram-
ſchap: dat ick terſtondt de roede van v vreeſe
ſoude beweghen/ende de affectie door beſnijdin-
ghe der ſinnen gecoockt hebbende inde hitte des
herten/

Hoe dat mē Chriſtum vinden ſal.

Dē Geeſt vande vreeſe Godts.

Beſnijdinghe des affectien

herten / als een teer lammeken dat onlancks geboren is v soude voorsetten om te bancketteré/ maer hoe dickwils helaes ghedreuen door mijn snoothept hebbe ic wederom het gene dat ick v eerst opgeoffert hadde / alst soo slaeghs viel door lichtveerdichepdt / oft door eenighe beroerte in woorden eñ wercken los laten loopen / het dochte my dat ic v dat wt den tanden troc / ende aen v vp anden gaf / ende onder dese dinghen scheent ghy my met sulcken goedertieren claerhepdt te beschouwen / alleneleens al oft ghy van gheen arch wetende gemeynt hadt dat ick v dat al lieflijc met v spelende gedaen hadde / waer door dat ghy mijn herte dickwils gebrocht hebt tot sulckē soetichept der godtvruchtiger bewegenthept dat ick niet en geloove dat ghy met eenige dreyghementen verbaert makende my sout moghen soo beweeght hebben om mijn affectie oft genepchlijckheden tot het toecomende te beteren ende te verhoeden.

Vande suyueringen ende oeffeninghen, waer door de siele gheoeffent wordt.

DAT XIIII. CAPITTEL.

DEn Sondagh voor den vasten alsmē singt / Esto mihi, hebt ghy my te verstaen gegeuen dat ghy o eenigen mijnder herten van vele menschen toenamen ende verbolgingen geleden hebbēde / door de woorden des voorseyden aenvancks der missen van my begheerden het huys van mijnder herten / om daer in te rusten / waerom die dry dagen geduerende soo dickwils als ic my bekeerde tot mijn herte / soo docht my dat ghy inde gelickenisse van eenen siecken op mijn borste ruste. Die heele dry dagen geduerende en hebbe ic niet connen vinden / waer door ic behaeghlijcker

De blijschap des vvereldts is Christo moeylijc.

lijcker v mede sonde vermaken/dan dat ick door gebeden/stille swyggen/ eñ andere pijnlijcheden/ sonde arbeyden tot v glorie/ tot beteringe vande wereltsche menschen. Als de gratie ws goedertierenheydts verlichte myn verstant / soo hebt ghy my dickwils veropenbaert hoe dat de siele blijuende int lichaē vande menschelijcke broosheyt wort verduystert / gelijc een die staende int midden van een enge wooninge van alle canten ontfangt in hem / soo ontrent als bouen / ende ock onder hem den neuel die int hups slaet gelijc eenen kokenden besloten pot sijn dompen geeft. Eñ wederom alst gebeurt dat het lichaem door eenigh lijden gepijnicht wort/soo ontfangt de siele van wegen het litmaet dat lyt als locht/ die door het licht der sonnen claer wort / eñ daer door wortse wonderlijck claer/ ende hoe de pijne gemeynder eñ swaerder is / hoe sy de siele claerder maect/ende in sonderheydt de pijninghe oft oeffeninge des herten in ootmoedicheydt / lijdtsaemheydt/ende dierghelijcken/ eñ des te witter schilderen sy de siele/hoe sy die ghemeynsamer/ crachtelijcker ende nader raken / eñ alderclaerste wordtse ende blinckt se door de wercken der liefden. O zy danckseggínghe o beminder der menschen dat ghy my aldus sommighe reysen tot verduldicheyt ghelockt hebt. Maer och arm my ende duysentmael ocharm my/dat ick v soo weynichmael ende selden gehoor gegeuen hebbe. Ja dat ick niet gedaen en hebbe dant gene dat ick van rechts weghen schuldigh was te doen. Ghy weet Heere hoe dat mijnen gheest hier ouer droef beschaemt ende verslaghen is / ende de begeerte mijnder herten alleen is dat mijn gebreck eenichsins voor v mochte gebetert worde. Item als ghy my op eenen tyt doen ic communiceren

Ghebedt eñ svvijghen.

De siele svvort vet duystert door de benauthz des lichaems.

De pijninge des lichaems verlicht die siele.

De oeffeninge des godvruchticheyts ende pyninge des vvils verciert de siele ende de vvercken der liefden.

sonde

soude onder de misse v selven mildelijck waert gunnende / ende ick daer na trachte om te onderbinden wat ick soude moghen doen hebben om v eenichsins van mijnent wegen te moghen vergelden soodanighen uwe meweerdicheydt. Ghy alderwijsten leeraer hebt my voorgebracht dat vanden Apostel: Ick vvenste oock een ver-
Ad Rom. 9. vers 3. vloeck te zijn voor mijn broeders. Ende als ick tot dien tijt toe wiste door v onderwijsen dat de siele int herte woonde/ hebt ghy my ooc getoont haer woonplaetse inde herssenen het gene ic daer na belijde door getuygenisse vāde H. Schrifture oock geleert hebbe hoe wel dat ick dat eerst niet en wiste. Ende ghy hebt gesept dat het een groote sake was als de siele achter stellende de soeticheyt van het ghenieten des herten / om uwen wille haer verwackerde om te regeren haer lichamelijcke sinnen ende arbeyden inde wercken der liefden tot salicheyt van haren euen naesten.

Hoe behaechlijck dat Godt zijn de oeffeninghen der liefden, ende de wackerheyt in sijnen dienst.

DAT XV. CAPITTEL.

Soete oeffeninghe des Kersdachs.

OP Kersdach hebbe ic v teer kindeken opghenomen wt het cribbeken inghewonden in doecskens/ eñ inghedruct in mijn binnenste/ op dat ic soude vergaderē wt alle de bitterheden vā v kintsche behoeffelijcheden een bundelken van mijrrhe/ om dat te herbergen tusschen mijn borsten / op dat den tros van v Goddelijcke soeticheyt wtdruckelijcker soude gebracht worden aen mijn binnenste. Eñ als ic meynde dat ick gheen grooter gaue en soude connen ontfangen hebbē: Ghy die dickwils/ dien ghy eerst voorcomen hadt
Cant. 1. ver. 3. vervolght met eene noch edelder gaue / hebt v

oock

oock verweerdicht op dier voeghen de ouerbloedichept van v salighe gratie t'mpwaerts te veranderen. Want opt naestcomende iaer op den selfsten dach / onder de misse heeft de Heere ghesept: Ick hebbe v genomen onder de ghedaente van een al te teeren ende delicaet kindeken vanden schoot vande maeghdelijcke moeder: dat ic een wijle tijts op mijn bozste ghedzaghen hebbe. Waer toe my dochte dat mede vzochte het medelyden dat ick booz den boozsepden feestdagh betoont hadde int ghebedt aen eenen beswaerden menschе. Maer ic bekenne als ick die gaue hadde/dat ick die met geen behoozlijcke deuotie gheoeffent en hebbe / maer oft dat by gheromen is booz v rechtveerdichept / oft mijn onachtsaemheyt en weet ick niet/ daer ick nochtans hope v rechtveerdichept met de medewerckinge van v bermherrichept dat soo bestiert sal hebben/om dat my hier booz claerder mijn onweerdichept bekent soude wozden / ende daer by oock soude vzeesen dat my dit gebeurt is / ouermidts mijn onachtsaemheyt / booz de welcke ic my lupelijcker afgetrocken hebbe van onnutte ghepepsen. Maer welcke vã dese twee de oozsake is geweest beantwoozt/Ghy dat o Heere mijnen Godt. Als ick dan mijn crachten een wepnigh vergaerde/ om dat ic v met een minnelijcke soetichept soude vermaken: ben ic gewaer wozden dat ick wepnich boozderde/ tot dat ick mijn woozden des ghebedts stierde booz de sondaers ende supueringhe der sielkens oft andere beswaerde menschen: daer ic terstont de daet af ghewaer wert. Ende sonderlinghe doen ic booz eenen puer booz my naw / dat ic in alle gedachtenisse der sielen/ gelijc ic gewoon was geweest/mijn ouders booz te stellen met de Collecte / Deus qui nos Patrem

Siet de lieffelijcke vergeldinge des Heeren.

De vvercken der liefden versterckken de deuotie.

& Matrem, &c. daer in soude stellen v sonderlinge vrienden met de Collecta: Omnipotens sempiterne Deus qui numquã sine spe, &c. eñ daer docht my dat ghy meest v ghenoegen oft vermaken in hadt. Oock scheent dat ghy daer ooc soetelijc mede vermaect wert/ als ic mijn crachten wtgenende om te singen soo tot elcke note mijn meyninghe in v bestighde/ gelijck yemant die singhende dat hy door ongewoonte niet wel en can neerstelijck inden boeck siet. Hoe wel nochtans dat ic in dese ende meer andere dinghen die ic wiste dat tot v lof streckelijc waren versuymt hebbe/ dat bekenne ic v goedertierenste Vader inde bitterheyt des lijdens van uwen alderonnooselsten sons Jesu Christi/ inden welcken ghy betuyght hebt dat ghy v meeste behagen hebt/ seggende: Dit is mijn beminden Soon, inden vvelcken ick hebbe mijn welbehaghen. Ende door desen soo doen ick v beternisse/ op dat alle mijn onachtsaemheden door hem moghen verbult worden.

Vande onweerdeerlijcke goedertierentheyt vande glorieuse Maeght r'onsvvaerts.

DAT XVI. CAPITTEL.

OP Lichtmis dagh als de processie gehouden wert/ door de welcke ghy o onse saligheyt eñ verlossinge met offerhande/ geweerdight hebt v te laten dragen nae den Tempel. Onder de Antiph. Cum inducerent, &c. heeft v maeghdelijcke moeder begeert dat ick v den beminden Soone haers lichaems/ haer wederom soude geue/ ende dat met een rijp aensicht: al oft ick v/ die zijt de eere eñ blijschap van hare onbevlecte maeghdelijcheyt/ niet wel genoegh naer haer welbehagen opgehoestert en hadde. Ende ick overdenckende

dat

dat ſy om die gratie wil / die ſy voor uwen oogen ghevonden heeft / was gegeuen als een verſoenſterſſe der ſondaren / ende tot een hope voor de miſtrooſtighe ben wtgeſtort gheworden tot deſe woorden. O moeder des goedertierenheydts / iſt daerom niet dat v ghegunt is de fonteyne der ſielen tot eenen Sone / op dat ghy aen allen die gratie van doen hebben die voor hun ſoudt verweruen / ende dat v ouervloedighſte liefde ſoude bedecken de menichvuldicheyt onſer ſondē ende ghebreken? onder welcke woorden ſy goedertierlijck verthoonende een claer ende verſoent ghelaet / heeft te kennen gegeuē dat hoe wel ſy ouermits mijn quaet my als rijp ſcheen: dat nochtans haer inghewant was vol / tot ouerloopens toe / van goedertierentheyt / ende datſe doordrongen was tot het merch toe met de ſoeticheyt van Goddelijcke liefde. Het welc ſekerlijcks terſtont bleeck: als door ſoo weynigh woordekens de gelaten rijpicheydt verginck / ende de natuerlijcke ingeboren ſoeticheyt wederom verſcheen. Laet dan de ouervloedige goedertierentheyt ws moeders zijn by v bermhertichеyt een gratieuſe voorſpreeckſter van alle mijn ghebreken.

Een gode vruchtige maniere om de H. maghet Maria aen te roepen.

Voorts nu dat ghy de ouerwtgeſtortheyt van v ſoeticheydt niet en cont wederhouwen / blijckt claerder als het licht / door dien ghy int volgende iaer op den heylighſten Kerſmiſſe my beſchoncken hebt met noch aenghenamer gaue / hoe wel niet op een ſeer verſcheydē maniere al euen eens oft mijn groote neerſticheyt der deuotien van v dat int voorgaende iaer verdient hadde / daer ick nochtans niet de navolghende gaue / maer veel eer ſtraffe verdient hadde / om dat ic de voorgaende gaue verloren hadde. Want alſmen onder het Euangelium las: Peperit filium ſuum

primogenitum, &c. O onbevlecte moeder met haer onbevlecte handen heeft my ghelangt het maeghdelijc cleyn ende minnelijck kindeken/al oft van my met al sijn cracht hadde willen omhelst zijn/ ende ick hoe wel och de onweerdighste hebbe v ontfanghen het teer kindeken met v delicate armkens om mijnen hals vattende/waer over wt het toe-asemen van uwen soetvloeyende Geest/die wt uwen gebenedijden mont wtasemde / hebbe ick ghevoelt sulcken leuentmakende vermakinghe/dat mijn siele daerom met recht moet gebenedijden mijnen Heere mynen Godt/ ende daer by ock al dat in my is uwen heyligen naem. Ende als v salichste moeder v wilde winden in v kintsdoecskens. Ick begeerde ooc t'samen met v ingewonden te worden / op dat ghy noch ooc door het midden van een fijn doecsken van my niet sout verschepden zijn / wiens omhelsingen ende kuskens te bouen gaen verre den dranck des honighs. Ende my dochte dat ghy soo ingewonden wiert in een wit cleedeken des onnooselheyts / ende gebonden door een gouden windel der liefden. Met de welcke waert dat ick begheerde ingewonden te worden ende gebonden/ meer my moeste bearbeyden in alle suyuerheydt des herten ende wercken der liefden.

Suyuerhz des hertē ēn vvercken der liefden.

Met vvat deughden dat vvy Iesum ende sijn moeder moeten becleeden.

DAT XVII. CAPITTEL.

Hoe dat men het kindeken Iesum cleeden sal.

VAder danck Schepper der sterren / becleeder der hemelscher lichtbaten/ende der groepender blommen: om dat ghy/hoe wel dat ghy mijn goet niet gebreck en hebt/nochtans tot mijn onderwijsinge/naer dese dinge op den H. Lichtmis dagh/

dagh van my begeert hebt/ dat ic v cleyn kindeken soude cleeden/eer datmē v inde kercke soude dragen/ende dat hebt ghy my ock geleert uit de verholen schat-cameren van v Goddelijcke toegeestinge/hoe dat ickt te weghe brenghen soude. Te weten dat ic my soude beneerstigen met alle mijn vermogen om te verheffen die onbevleckte onnooselheydt van v suyuerste menschheydt/met sulcken gheheelen ende ghetrouwen deuotie/dat waer dat ick soude mogen hebben in mijn eygen persoone alle de glorie/diemen schuldich is aen v goedertierenste onnooselheydt / dat ick die geern soude verlaten om dat ick v daer mede in v onnooselheydt soude loffelijcker maken. Waerom ghy (wiens almogenthey t roept die dingen die niet en zijn al oft sy waren) door sulcken meyninge scheent gecleedt te zijn/met een wit cleedeken inde ghedaente van een cleyn kindeken. Eñ ock als ic den afgront van v ootmoedicheyt met diergelijcke deuotie ouerlende/ soo docht my dat ghy bouen met een groen cleet becleedt wert /in een teecken dat v bloimmige gratie altijt groeyt/ ende nopt verdorren en sal inde valleye des ootmoedicheyts. Ende als ick ock op de voorseyde maniere ouerdachte den brant uwer liefden (die v bedwongen heeft tot alle uwe werckingen) soo wert ghy becleet met een purpuren cleet / om te toonē dat de liefde is waerachtelijc dat Coninclijc cleet/ sonder het welck niemant in hemelrijc comt. Als ic ock naer mijn cleyn vermogen die voorseyde deughden in v glorieuse moeder loofde/soo docht my dat sy ock also ghecleet wert. Ende nademael de selue ghebenedijde maeght/ blommige roose sonder doornen/ ende witte lelie sonder vlecke ouervloedigh is/ia bouenouervloedigh vande blommen van alderhande deughdē/

Christus onnooselheyt is een vvit cleetken.

Christus oōtmoedicheyt is een groē cleedt.

Christus liefde is cē purpur cleedt.

ten eynde dat onse armoede door haer mochte rijck ghemaect worden / bidde ick dat sy die goedertierenste moeder by v voor ons zy een gedurighe voorsprieckster.

Hoe dat Godt onse crancheden te ghemoete comt, ende vande ootmoedicheydt.

DAT XVIII. CAPITTEL.

OP eenen dagh als ic mijn handen gewasschē hebbende stont inden rinck aen tafel onder die bant Conuent/ende aensach de claerheyt der sonnen die in haer cracht claer scheen/hangende in ghepeysen hebbe ick in mijn seluen gheseyt. Waert indien de Heere die de Sonne geschapen heeft/ ende wiens schoonheyt de Sonne ende de mane geseyt worden te verwonderen/die ooc een verslindende vier is soo waerachtelijck met my waer/ ghelijc hy my dickwils hem seluen teghen woordelijc vertoont/hoe soude het mogelijck zijn dat ic met sulcken couwen herte soo ongeschict/ ia soo snoodelijck onder de menschen soude leue? Ende siet ghy (wiens wtspraake hoe wel datse altijts soet is/ soo wast datse doen soo veel te soeter was/ als sy mijn strunckelende herte meer noodigh was) hebt terstont daer op geantwoort/ seggende: Waer in doch soude mijn almogentheyt mogen verheuen worden/ende vermoghte sy dat niet/ dat soo waer ick ben dat ic my seluen can wederhouwen in my/ op dat ic niet en soude gevoelt worden oft openbaer zijn meer alst bequaemelijc is/ voor de plaetsen/ tijt/ ende persoonen. Want vant beginsel des scheppings des hemels ende aertrijcks/ende in het werc des verlossings hebbe ic meer ghebruyct de wijsheyt des goedertierentheyts als de almoghentheydt des maiestepts/

Een vertoon van de almogentheyt Godts.

De goetheydt des wijsheyts wyaer in die meest blijckt.

ſteyts/welckens wijſheyts goetheyt aldermeeſt geſien wort int verdragen der onvolmaecten/tot dat icſe brenge door den eygen wil tot den wegh des volmaectheyts.

Op eenen feeſtdagh als ic veel perſoonen ſachten H. Sacramente gaen die hen in mijn gebedē beuolen hadden/ende ic door mijn lichamelijcke crancheyt/ia door mijn onweerdigheyt (gelijck ick vreeſe) belet/van Godts weghen daer niet toegelaten zijnde / ouerdachte veel weldaden Godts die my gegunt waren/ hebbe begoſt vervaert te worden voor den wint der ydel glorie die de beken vande Goddelijcke gratie ſouden hebben moghen verdrooghen/ ende wenſten dat my ſoude inghegheuen worden ſulcken wetenſchap/ waer door ic in toecomende tijden ſoude bevrijt zijn / waer ouer ic van v Vaderlijcke goedertierentheyt aldus ben onderrecht geworden:te weten/dat ick v liefde t'mywaerts ſoude vergelijcken by eenen Vader des huyſgeſins/die ſijn ghenoechte heeft inde begracide frayheyt van veel kinderen die niet alleen gepreſen en worden van ſijn huyſgenooten/maer ooc vande gemeynte der gebueren / onder welcke kinderen nochtans een cleyn ſoude zijn/dat noch niet gecomen en ſoude zijn tot de frayheyt van d'andere/met het welck hy door een vaderlijcke toegeneygentheyt medelijden hebbende dickwils op ſijnen ſchoot neemt ende nu met woorden / eñ dan met giften ſoeter als d'ander vrindelijcheyt bewijſende voorcomt / ende ghy hebt daer by gevoegt waert indien dat ick my alſoo achte onvolmaecter als d'ander/ dat de waterbeke van v honichvloeyende Godtheyt nimmermeer op en ſoude houden van in mijn ſiele te vloeden. Ic dancke v mijnen alderliefſten Godt den beminder der menſchen door

Een fray remedie tegē ydel glorie.

Danceſegginghe.

een versaemde danckbaerheyt / aende altijt eerweerdige eñ aenbiddelijcke Dyvuldicheyt/vooz dese eñ meer andere salige vermaninghen/waer dooz ghy den bestē meester mijn onwetentheydt menichmael geleert hebt/eñ inde bitterheyt des lijdens Jesu Chzisti uwē Sone doen ic beclagh/ d offerende alle sijn pijnen eñ tranen vooz mijn onachtsaemheden/waer dooz ic uwen soetvloeyenden Geest in mp wtgedaen hebbe/ende ick begeere inde vereeninge van het aldercrachtichste gebedt vanden selfsten uwen Sone/inde tracht des H. Geests/ beternisse van alle mijn sonden/ eñ verbullinge van alle mijn gebzeken : het welc ghy mp wilt gelieuē d te verweerdigen om mp te gunnen dooz de liefde die d bevangē heeft/ als d Vaderlijcke wellustichepts alderliefsten eenigen Sone is gerekent gewozden onder de schelmē.

Hoe datmen moet gebruycken de gauen Godts alleenlijc door begheerten des lofs Godts.

DAT XIX. CAPITTEL.

Ick dancke d goedertierē vermhertichept ende d vermherrighe goedertierenhept alderliefsten Godt/vooz het blijckelijck ghetupghenis van d meweerdichste goedertierenhept/waer dooz ghy mijn verloopende ende wagghelende siele vast geset hebt. Als ick naer mijn gewoonlijcke maniere van doen dooz een moepelijcke begheerte sochte ontbonden te zijn vanden kercker vande ellendichept des vleesch/niet daerom/om dat ic de ellendichepdt niet meer ghevoelen en sonde/ maer om dat d goethept soude ontlast zijn vande schult der gratien/om den welcken te betalen tot de salichept mijnder sielen/ d geweldige liefde van d eygen Godthept d bestrict heeft/niet al oft d Goddelijcke almogenthept eñ eewige wijs-

hept

heyt aldus door noot bedwongen zijnde die niet geern en gaf / maer om datſe dat wt de bouenouervloedichſte miltheydt gaf aende alderonweerdichſte ende ondancbaerſte. Als ick dan alſoo begheerde ontbonden te zijn / ſoo docht my dat ghy de eere ende croone vande hemelſche glorie / v waert neerwaerts begheuende ende v buyghde tot de ſondaers / vanden Keyſerlijcken ſtoel ws maieſteyts met een al te ſoetē ende ſaechte neerbuyginghe. Ende door die neerbuyginge ſo wordender verſpreyt ouer de heele breede des hemels als riuieren van al te ſoeten wateren: waer toe een yeder vande heylighen met dancbaerheyt hen toeneygende / eñ genoechlijckē gelaeft zijnde als door een hemelſche vreucht van deſe beke / berſte wt in een ſoetluydende gheſanc des Goddelijcs lofs / voor ſijn meweerdicheyt tot de ſondaers. Onder deſe dingen hebbe ic ooc deſe woorden ontfangen. Bemerct hoe ſoetelijc dat deſen lof gaet inde ooren vā mijn Maieſteyt / ende doorwandelt om te ghenaken tot de gheſmolten binnenſte deelen van mijn beminnende herte / ende ſiet toe dat ghy niet meer ſoo moeyelijck begheert ontbonden te worden met ſulcke meyninge / te weten / dat ghy niet en ſout zijn in v leuen ſulcke / aen de welcke ick ſoodanighe gauen van mijn ghewillighe goedertierentheyt als deſe die ick v nu gunne / ſoude moghen geuen. Want hoe dat ic my tot onweerdigher neerbuyge / ſoo ick met grooter eerbiedinghe te recht van alle ſchepſelen te meer verheuen worde. Ende als deſe vertrooſtinge my geſchiet was inde ure als ick ginck tot v leuentmakende Sacramenten / ende als ick daer toe mijn meyninghe (ghelijck dat betaemde) bekeert hadde / ſoo hebt ghy tot de voorſeyde veropēbaringe ooc by

Een vrōderlijcke meyveerdicheydt Godts.

Hoemen ten H. Sacramẽt moet gaẽ

ghevoegt dit verstandt/ dat een yegelijck in dier voegen ende meyninghe moet gaen tot de vereeninge van d alderheylighste Lichaem eñ Bloet/ dat hy ter liefden van d liefde ende glorie oock daer op niet en soude passen/ al soude hy waert mogelijc een groote verdoemenisse crijgen in dit Sacrament/ waert dat ten minsten d Goddelijcke goedertierenthey dt daer door doorluchtigher soude worden/ voor soo veel dat sy haer meweerdicht te versamen met sulcken onweerdighe als hy is. Als ick tot dese dingen dese onschuldinghe voorts brocht / dat soo wie door opsicht van syn onweerdichey t hem onthout vande Communie dat hy dat doet om dat hy niet verwaentelijck oneer soude aendoen sulcken al te weerdighen Sacrament. Hier op hebbe ic d gebenedijde antwoorde ontfanghen met dese woorden/ die met sulcken begeerte van mijnen lof gelijc ic gheseyt hebbe syn meyninghe neemt / die en can nimmermeer onweerdelijck daer toe gaen. Waer voor d zy lof ende glorie tot oneyndelijcke eewen der eewen. Amen.

Nota.

Danesegginge voor besondere priuilegien die haer van Godt gegunt zijn, ende vande gratie die beloott is aen die ghedachteniſſe van haer ſullen houden naer haer doot.

DAT XX. CAPITTEL.

MIjn herte/ mijn siele/ met alle de substantie oft wesen van mijn vleesch/ ende alle mijn sinnen/ eñ crachten mijns lichaems eñ Geests/ met de gemeynte van alle de schepselen/ die moeten d louen ende dancken / alder soetsten Godt/ beminder vande salichey t der menschen / voor d

meweer-

meweerdichſte vermhertichеydt/ waer door dat het niet genoech en is geweeſt aen v goedertierēt-heyt door de vingeren te ſien/ dat ick ſoo dickwils onbetamelijck bereet zijnde niet en vreeſe te gaen tot die ouerwtnemenſte maeltijdt van v alder-heylighſte Lichaem ende Bloet: maer dat v af-grōdelijcke ouerwtgeſtortheyt haer geweerdicht heeft / my die ben de verſmaetſte ende onnutſte van v inſtrumenten te gunnē door v gifte aldus beſchildert te worden.

Ten eerſten/ ghelijck ic door v gratie ſekerheyt gecregen hebbe / dat ſoo wie wenſchende te gaen tot ſulcken hoogh Sacrament / maer hebbende vreeſe van een beuende conſcientie oft ghemoet door ootmoedicheyt vā my/ die de minſte is on-der v dienſtmaeghden begeert verſterct te wordē: dat v onwederhouwelijcke goedertierentheydt hem voor die verootmoedinge oordeelt als weer-dich tot ſulcken grooten Sacramenten die hy waerachtelijcken ſal ontfangen tot ſijn eewighe ſalicheydt. Daer by voeghende dat waert dat v rechtveerdicheyt yemant niet toe en liet van my weerdigh gheoordeelt te worden / dat ghy oock nimmermeer toe en ſout laten/ dat hy om mijnē raet te nemen ſoude verootmoedicht worden. O hooghen heerſchapper die inde hooghde woont ende ſiet de valleyen. Wat heeft doch v goddelijc mededooghen verſiert/ als ghy ſaeght dat ick ſoo dickwils onweerdich gaende verdiende door de ſchale des rechtveerdicheyts de verdoemeniſſe/ nochtans willende ander weerdigh maken door de deught des ootmoedicheyts/ als ghy dat ſon-der my beter vermoght: nochtans v goedertie-renheydt als beſorght voor mijn armoede / dat heeft door my willen te wege brenghen/ op dat ic immers alſoo ſoude moghen mededeylen vande

1. Raet eñ verſterckinge tot de Communie.

verdien-

verdiensten der ghener/die door mijn vermaen souden comen te ontfanghen de vruchten des salichepdts.

2. Maer nademael mijn ellendichept helaes dat niet alleen van doen en heeft/so heeft v medegedoogen o mijnen goederhäden Godt niet te vreden geweest met een remedie alleē: waerom dat ghy noch daer bouen my alderonweerdichste hebt willen versekeren/ dat soo wie met een vermorwet herte/ende verootmoedichden Geest beclagende my eenich sijn ghebreē verclaerde/dat naer dat hy door mijn woorden dat gebreē grooter oft clepnder soude hoozen ghy hem ook den bermhertigen Godt sout schuldiger oft onschuldiger oordeelen/eñ dat hy door v medewerckende gratie van dier uren af soude hebben sulcke verlichtenisse/dat hy nimmermeer soo sorghlijc en soude connen gepraemt worde/gelijc hy eerst geweest was/ende hier mede ook mijn alderallendichste allendichept besorghende/op dat die alle de dagen mijns leuens so onachtsaem gheweest ben/dat ic nopt/ia ook het minste gebreē gebetert hebbe ten minsten soude medeplen met de victorie van andere/als ghy mijnen Godt v geweerdicht mijn het verworpenste instrument daer toe te nemen/dat ghy door de woorden van mijnen mont andere uwe weerdigher vrienden toe repte de gratie der victorie.

Verlichtenisse vā de gebreken.

3. Ten derden heeft v ouerbloedighe milthept uwer gratie de armoede mijnder verdiensten rijck gemaert met dese voorsekerhept/ dat so wie ic soude belouen eenigh weldaet oft vergiffenisse van eenigh misdaet/door vertrouwen van v Goddelijcke goedertierenhept/ dat v goedertieren liefde voor haer naem/mijn woort soo vast te houwen/al oft ghy dat door uwen gebenedijden mont

Seker beloftenisse vāde vergiffenisse.

mont inder waerheyt gheswozen hadt ende dat het waerachtelijck gheschieden soude / daer by voegende/waert indien dat yemant den saligen daet langher wtgheselt wert/ als hy wel soude gewilt hebben/dat die persoone volstandelijck by spzekende soude moeten voozhouwen dat ic hem van uwent weghen de salichepdt belooft hadde. Hier in dus besozgende myn salichepdt naer dat vant Euangelium: Met sulcken mate als ghy sult vvtmeten, sult ghy gemeten vvorden. Op dat als ic niet op en houwe helaes dooz groote sonden te sondigen: inmers ghy also sout hebben voozsake om myn sonden saechtelijcker te beooz deelen.

Vã vveerdenhoudinge by Christus.

Volstandich betrouvveu vã gauen ende verdienst en aen S. geertruyt ghegont. 4.

Ten vierden om mynen noot met goet te voozcomen soo hebt ghy dat hier oock by gheboeght/my verseckerende onder andere / dat soo wie met een ootmoedige ende deuote meyninge hem beuelen soude in myn gebeden/dat hy sonder twijfel soude verctijgen alle de vzucht die yemant soude mogen geloouen te verctijgen dooz yemãts anders gebet. Hier in oot myn onachtsaemheydt voozcomende / dooz de welcke nademael ick geen middelen en hebbe om te betalen behoozlijcke ende danckbarige gebeden dooz de Kercke/dooz de welcke ic soude mogen winnen/ ghy my (naer datter geschzeuen is/ V gebet sal in uwen schoot wederom gheschut worden) vande vzuchten van d wtvercozen/ die dooz my de onweerdichste begeeren weldadẽ/dooz mededeplinge eenige poztie sout geuen tot voldoeninghe.

Profijt vã hem te begeuen int gebet van S. Geertruyt.

Ten vijfden/noch hier mede en hebt ghy niets opgehouden myn salichepdt te verneerderẽ/mits dat ghy my ghegunt hebt dooz een sonderlinghe gratie / dat soo wie met een goede wille eñ rechte meyninge ende ootmoedich betrouwen/met myn coutende handelde vãde voozderinge der sielen/

dat

Vertroostinge eñ geestelijcke voorderinghe.

dat hy nimmermeer van my en soude gaen sonder stichtinge oft geestelijcke vertroostinghe/ als oock dat voorsiende/ dat het bequaem was tot mijn gebreckelijcheyt: want om dat ick dickwils helaes door onnutte woorden wtvloeyende het pont gewicht van welsprekenthepdt dat my onweerdige door b milthepdt ghelooft ende betrout was/ verstrope langs der aerden/ dat ic ten minsten van het ghene een ander wt lept tot profijt/ oock eenighe vruchten van Gheestelijck profijt soude vergaderen.

6. De verdienste van voorsprekers van dese maecht.

Ten sesten/ soo heeft b milthept goedertierenste Godt my tot vermeerderinge dese gifte gegunt die my in allen voegen noottelijck is / te weten: my hier van versekerende/ dat soo wie door liefde voor my de verworpenste van alle schepselen Godts met een deuoot betrouwen bidt/ oft oock die tot verbeteringe mijnder sonden ende onwetentheden mijns ionckheyts/ ia hoosheyts ende snopheyts met verbiddende woorden ende goede wercken hem voor b vertoont/ dat hy met desen loon van b aldermilste goedertierenthept soude vergolden worden: te weten/ dat hy nopt wt dese werelt en soude scheyden/ eer dat hy sulcken gratie soude verweruen/ door de welcke sijn handelinge b soo soude behagen/ dat ghy sout moghen hebben in sijn siele de genoechte van eenige sonderlinghe ghemeynsaemhept. Ende dat geuende door b goedertieren baderlijckheydt/ ouermidts mijn groote nootsakelijckheydt om dat ghy wel wist hoedanigen ende hoe grooten beternisse dat ick van doen hadde voor so vele ontallijcke mijne sonden ende onachtsaemheden/ als b beminnende bermhertichept my in geenderley manieren en wilde laten verloren gaen / eñ daer tegen de schoonhept van b rechtueerdichept geens sins

tot-

roeliet dat ick met soo veel verschepden onachtsaemheden soude connen saligh worden hebben/ ten minsten ic hier mede soude voorsien worden als door het mededeylē van dele een peders winninghe soude wasschen.

Noch by dese dinghen goedertierenste Godt hebdy gevoecht / door de onwederhouwelijcheyt van d milthept: dat soo wie naer mijn doot verstaende dat d gemeynsaemheyt meweerdelijcker tot mijn cleynheyt haer hadde geboocht binnen mijn leven / ende dat hy daerom ghewilt hadde dat hy hem in mijn gebeden hoe wel onweerdige ootmoedelijck bevolen hadde / dat ghy hem soudt soo meweerdelijck verhoozen willen/ als ghy sout connen verhoozen yemanden doozt gebedt van een ander. Waert soo nochtans dat hy om te verbeteren dat versuymt was met een ootmoedige denotie d bedancte/eñ sonderlincks voor vijf weldaden/ te weten. Eerst voor de liefde waer door d lautere ghewillige goedertierenthept vander eewichepdt my vercosen heeft / de welcke om de waerheydt te segghen onder alle d begracide weldadē wel de aldergraciewillichste is/als d niet onkennelijc en was/maer voorsien hadt alle het verbolgh van mijn verkeerde handelinge/ende de snoyheyt ende archept/ende het gebreck mijns ondanckbaerheyts in elcke van d weldaden/ soo dat ghy my ock te recht soudt mogen weygeren hebben het vercierssel des redelijcheyts ock onder de Heydenen. Daer nochtans d goedertierenheyt verre te bouen gaende ons quaet/my vercosen heeft bouē andere Chrisstenen/om inde H. Religie aen gheschreuen te worden. Ten tweeden dat ghy my salichlijcken getrocken hebt. Ende dat bekenne ick dat coomt door d natuerlijcke saechtmoedicheyt ende goedertie-

Verdienssten des dancseghingks voor vijf vveldadē aen Sinte Geertruyt ghegont.

Vyf vveldadē haer gegunt. 1. Liefde.

2. Aētreckinghe.

dertierenheyt: als ghy myn ongetemtheyt (daer ick met pſere ketenen te recht behoorde ghebonden te zijn) met ſulcken lieffelijcke aenlockinge een tot v ingetrocken hebt/ al oft ghy in my ghevonden hadt als eenen gheſelle vs ſaechtmoedicheyts / ende al oft v boven alle dinghen ghenoechlijck geweeſt hadde met my vereenicht te worden.

3. Vereeninghe. Ten derden dat ghy my met v ſoo ghemeynſamelijck vereenicht hebt/ ende dat ſelfſte schrijue ic toe (gelijc ic behoore) de bouenoverbloedicheyt van v onwederhouwelijcke miltheyt/ al oft het getal der rechtveerdighen v niet groot ghenoech en ſoude gheweeſt hebben om te bevatten den overdraght van v goedertierentheydt: hebt ghy v gheweerdicht te roepen my de minſte in verdienſten/ niet om dat ghy my als bequaemſter/ lichter ſoudt ſalichmaken/ maer om dat in rene mindere in bequaemheydt claerder ſoude lichten het mirakel van v meweerdicheydt.

4. VVelluſtige in vvoonin ghe. Ten vierden/ om dat ghy v geweerdicht hebt ſoetelijc in te woonen/ ende welluſtichevt te hebben in mijn ſiele/ ende dat ſelfſte schrijue ic v toe (mach ic ſoo ſpreken) den overdracht uwer liefden/ doer de welcke ghy v oock geweerdicht hebt met woorden te betuygen/ dat ghy welluſtichevt hebt/ als v almogende wijſheyt met ſulcken verwonderlijcke meweerdicheyt can verſaemt worden met die v geheel ongelijc is/ eñ ondanckbaer.

5. Een gheluckighe volmakinghe. Ten vijfden dat ghy v geweerdicht my te volmaken/ welcke weldaet ick hope oodmoedelijck ende vaſtelijck te ontfanghen na de ghetrouwe beloften van v waerheydt vande ſoerſte goedertierentheyt van v goederhandichſte liefde / ende overſulcks aenbeerde ick die verſekerſte liefde verſaemt met danckſeggínghe/ ende dat o myn opperſte

opperſte / ia eenich waerachtich eewich goedt/ niet door mijn verdienſten / maer door uwe goedertieren bermhertichеyt. Elcke beſondere van deſe alſſe ſoo wonderlijck zijn/onermidts v meweerdicheydt / ende als ganſch niet betamende mijn cleynheyt:ſo dat in geenderley maniere die dancſeggingen die ic gevaen hebbe genoechſaem zijn: hebt ghy hier in mijn armoede oock willen helpen/ mits dien dat ghy andere verwect hebt/ met goederhande beloftenisſe tot dancſegginge/ door wiens verdienſtē mijn gebrec ſoude mogen vervult worden: waer voor v zy lof/alſt betaēt/ ende dancſegginge van weghen die inden hemel zijn/op der aerden/ende onder d'aerde.

Danckſegginghe voor de beveſtinghe vande voorſchreuen Priuilegien.

DAT XXI. CAPITEL.

BOuen alle deſe dingen ſo heeft de onweerdeerlijcke deught van v liefde/ o mijnē Godt! hier noch by gevoeght dat ghy de voorſeyde weldadē op deſe manieren op het meweerdichſte hebt willen beveſtigen/te weten: Als ic op eenen ſekeren tijdt die ouerleyde by my ſeluen eñ door verlijckinge van v goedertierentheyt met mijn ongodtvruchticheyt (die ick verheuge datſe oneyndelijck het mijn te bouen gaet) gecomen was tot ſulcken verwaentheydt dat ick beclaeghden dat ghijſe my niet naer de gewoonte van die beloften doen hant aen hant verſekert hadt. V aldergevoeghlijcſte ſoeticheyt heeft my terſtont belooft dat ghy terſtont ſeer minnelijck op mijn voorwendige ſout voldoen/ſeggende en wilt niet claghen / comt ende ontfangt de beveſtinghe van

mijn verbont. Ende terstont heeft mijn clepnic-
hept ghesien dat ghy my als met beyde v handt
opende de kiste van de Goddelijcke ghetrouwic-
hept ende onwtspzekelijcke waerhept/ te weten:
Een vvō- derlicke verbindin ghe. v Godt-ghemaeckt herte my beuelende/die als verkeert zynde met de Joden teeckenen socht/ dat ic mijn rechter hant wtreycken soude / ende soo v alderheylichste herte my open gedaen zyn-
de wederom toe treckende / als mijn hant daer in gesloten was/ hebt ghy ghesept: siet de gauen die ick v gegeuen hebbe die belone ic v/dat ick se v ongeschent sal bewaren:soo nochtans/ist indien dat ick somwijlen de daet daer van vooz eeni-
gen tijt dooz mijn bestieringe ophouwe / dat ick my verbinde dien daer na met dzyboudige win-
ste te betalen van wegen mijn almogende wijs-
hept ende goedertierenthept vande crachtighe Dzyvuldichept / in wiens midden ick leue ende regere warachtich Godt dooz eewige eewen der eewen. Naer welcke uwe al te soete goedertieren-
hepts woozden als ic mijn handen t'inpwaerts
Seuē gou de ringen trock / soo zijn daer in ghesien als seuen goude reepkens inde ghedaente als ringhen/in elcke vinger een/ ende inden hertbinghet dzye/tot een getrouwe getupgenis dat de voozseyde seuen pzi-
uilegien naer mijn wenschen waren versekert.
De beken nisse van ons on- vveerdic heyt hoe aengenaē datse Got is, Daer na soo heeft de onwederhouwelychept van v goedertierenthept ooc dese woozden daer noch by gevoecht: soo menichmael als ghy ouerden-
kende v onweerdichept meynende dat ghy mijn gauen niet verdient en hebt / ende daer-en-bo-
uen op mijn goedertierenthept betrout/soo dick-
wils offert ghy my den chijns van v goet. O hoe subtijlyck besozcht ghy o Vader v kinderen/die opt wterste hen van v verscheyden/ als ghy na verquistinghe vande haue des onnooselheydts/

ende

ende dooz goet verbolch na de verquistinge van
d aengename devotie/d verweerdicht te ontfan-
ghen die ghy weet hoe groot dat sy is / te weten/
de kennisse van mijn onweerdichepdt tot ver-
diensten. Welcke kennisse gunt my doch o gun-
ner der gauen/van wien alle goet comt / sonder
den welcken niet vast oft goet mach geacht woz-
den/dat ick die mach hebben tot uwen lof/ ende
tot mijn salichepdt / in alle d weldaden soo van
binnen als van buyten. Ende daer-en-bouen
oock dat ick mach volcomentlijck betrouwen
van d goedertierenthepdt.

Dancsegginghe voor een visioen door het vvelcke Godt voor haer in een ander gedaente is veranderd gew orden, ende van sijn kusskens ende omhelsinghen.

DAT XXII. CAPITTEL.

HEt heeft my ghedocht niet te behoozen/ ouerdenckende de vzywilligbe weldaden van d vziendelijcke saechtmoedichepdt t'mpwaerts/ hoe wel seer onweerdighe/dat ick als ondancbaere soude ouerslaen het ghene ick op eenen vasten hebbe vercreghen/dooz een wonderlijcke medeweerdichepdt van d goedertierenthepdt. Want op den tweeden sijnen Sondagh/als dooz de Misse wert ghesongen dooz den ommeganck het Responsor. vidi Dominum facie ad faciem, &c. Als mijn siele verlicht wert met een wonderlijc ende onweerdeerlijc schijnsel vande Goddelijcke veropenbaringhe/soo is my veropenbaert een aensicht als aengeboecht by mijn aensicht naer dat S. Bernaert sept/niet als wtghebeelt/ maer inbeeldende/ het welck dooz een al te grooten licht

de ooghen niet verbinden / maer dat verblijden het aenlicht des herten met een aengename ionste der liefden ende niet der veruen. Als nu dooz dit honichvloeiende visioen v son-schijnende ooghen recht teghen ouer mijn ooghen gheselt waren/ hoe dat ghy o mijn soete soetichevdt niet alleenlijck mijn siele / maer oock mijn herte met alle syn crachten gestelt hebt/nademael dat het v alleenlijck bekent is: soo gunt my doch dat ick v daer vooz mijn leuen lanc deuote dienstbaerheyt mach betalen. Maer nademael als anders behaeght een roose inde lenthen als sy groen ende blommich haren reuck spzeyt/dan alsmen inden winter soo sy dozre gewozden is seyt/datse wel gheroken heeft / hoe wel datse nochtans schijnt eenichsins te verwecken de ghenoechte dooz de ghedachtenisse vanden reuck diemen te vozen gheroken heeft: daeromme begheere ick oock voozts te vzenghen met dese ghelijckenisse/ soo ick best can/wat dat mijn cleynheyt in dat oueralderghenoechlijckste visioen gheboelt heeft ter eeren van v liefde:op dat of daer yemant van die dit sullen lesen/mochte dierghelijcke/oft mogelijck meerder ontfangen hebben/dooz gedachtenisse soude moghen verwect wozden tot danc-segginghe. Ende ick oock selver dickwils ouerdenckende de duysterheyt vā mijn onachtsaemheden eenichsins die mochte wech wozpen dooz danckbaerheydt / midts desen spieghel voozsettende. Als ghy dan ghelijck ick gesept hebbe my onverdient toegevoecht hadt v alderaengenaemste aenschijn / het welck al het begrijp des salicheyts was bevattende/ soo hebbe ick geboelt wt v Goddelijcke oogen do oz mijn oogen incomen een onweerdeerlijc soetsmakende licht/ het alle mijn binnenste doozgaende scheen v wese

Fray ghelijckenis.

Onvvtsprekelicke soeticheyt van het visioē Godts.

Ouer

maten een wonderlycke cracht in alle mijn lit-
maten te wercken. Eerstgancks als alle het
merch mijnder beenderen wtnemende daer nae
oock de beenderen t'samen met het vleesch te niet
doende/soo dat alle mijn selfstandicheyt niet an-
ders en wert ghevoelt te zijn als de Goddelijcke
claerheydt/de welcke boven een wtspreckelijcke
ghenoechlijcke maniere in haer selver spelende
heeft veroorsaeckt aen mijn siele een onweerdeer-
lijcke lustichevt des claerheyts. Och wat sal ick
meer seggen van dat (om soo te seggben) alder-
soetste visioen: Want om een dingen te belijden/
naer mijn duncken alle de welsprekenthevt van
alle tonghen en souden my alle mijn leven lãt/
niet connen wijs maken hebben dese wtnemen-
de maniere van d te beschouwen / iae oock inde
hemelsche glorie: ten hadde gheweest dat d me-
weerdicheydt / o mijnen Godt / ende eenighe sa-
licheyt mijnder sielen my door bevroeven daer
toe ghebroeht hadde. Dit behaeght my alleen
te segghen / gaet het soo in sijn werck inde God-
delijcke saken gelijck het inde menschelijcke/ soo
dat de cracht van d kussken met ghelijcke euen-
redenheyt te boven gaet dit visioen ghelijck ick
meyne. Jck segghe waerachtelijck / ten ware
dat d Goddelijcke cracht den mensche wederhiel
het soude onmoghelijck zijn dat sijn siele int lic-
haem soude blijven / die suleks ghegont werde/
maer den tijt van een oogenblick lange te sma-
ken. Hoe wel dat my niet onbekent is dat d
onbespoorlijcke almoghenthevdt door de over-
vloedicheyt dã d goedertierenthevt/ dit beschou-
wen/ omhelsinghen/kussens/ende andere min-
nelijcke bewijsinghen tempert seer bequamelijc
naer ghelegenthevt der plaetsen/ tijdt/ende per-
soonen. Ende ick hebbe dickwils onderbonden

Verslin-
dinghe in
het genie
tẽ Godts.

Noch oo
ghe en
heeft het
ghesien
noch oo-
re ghe-
hoort &c.

De soetic-
heydt van
het God-
delijc
kussken.

(waer voor ick v danckseggingheu offere inde vereeninghe vande gemeyne liefde vande altoos weerdighe Oyvuldicheyt) de medeweerdicheyt van v al-te-soetste kusken/als ghy my somwylen als ick sadt/ende in mijn binnenste innich tot v was lesende mijn ghetyden/oft de Vigilien voor de sielen/oft onder eenen Psalm / wel tweemaels oft meer inghedruckt hebt inden mont mijnder herten v kusken/ dat te bouen gaet alle ypocras ende honich dranck/ ende ick ben dickwils ghewaer ghewoorden in mijn siele v alder-soetste oplicht t'mywaerts / ende v al te innichste omhelsinghen. Ende alle dese dinghen hoe wel datse van wonderlijcke soeticheyt gheweest zijn: soo ist nochtans (om de waerheyt te belijden) dat ick noyt in die sulcken daet ghenoten hebbe/als in dat alderwtnemenste beschouwen dat ick nu voorseyt hebbe/ waer voor ende oock voor d'andere/welckēs daet ghy alleenlijc weet/ sy v de vergeldinghe des soeticheydts / die d'een persoone aen d'andere al te lieffelijck bouen ghevoelen mededeylt inde ouerhemelsche speceryen-kamer des Godtheyts. Item dierghelycke danckseggingheu zy v/oft noch meerdere ist moghelijck/voor een gaue die alle wtnementheydt te bouen gaet: die v alleenlijck bekent is / welckens weerdicheydts grootheydt my niet toe en laet haer met woorden te verbreyden/noch oock ongheroert te laten / op dat waert dat s'menschen crancheyt eenichsins die wt mijn memorie trocke (het welck niet en behoort noch mach gheschieden) ick ten minsten door dit schrift wederom mochte verweckt worden tot ghedachtenis ende danckbaerheyt. Nochtans laet v goederhande goedertierenheyt o mijnen Godt van my de onweerdighste van alle uwe schepselen/

weeren

weeren dese verkeerde raserije dat ick eenen oogenblick al willens soude laten ouergaen vande danckbaerheyt die ick v schuldich ben vooz de aldergenoechlijcste gaue van v besoeckinghe die ick soo sonder mijn verdiensten van v onweederhouwelijcste milthеyt ontfanghen hebbe / ende soo veel iaren ghеduerende sonder mijn verdiensten behouden hebbe. Want hoe wel ick onder alle andere de onweerdichste ben/ soo belijde ick nochtans dat ick in die gaue meer ontfanghen hebbe als yemant op der aerden soude moghen verdienen. Ic begeere dan vande soetichеyt van v goedertierenheyt dat ghy my die gaue met de selfste medeweerdichеydt/daer ghijse my sonder mijn verdiensten/ende om niet dooz gheghenen hebt ock wilt in my bewaren tot uwen lof / eñ dat ghy daer dooz in my t'verwozpsel / sulcken daet werct/ dooz den welckē ghy van alle schepselen moeght gepzesen wozden. Want hoe claerlijcker mijn onweerdichеyt blijckt/soo is de glorie van v medeweerdichste goedertierenthеydt des te doozluchtigher.

Met een besluyt verhaeltse de weldaden vande Goddelijcke goetheyt, ende daer teghen de ghebreken van haer onachtsaemheyt, ende dit met het voorgaende plochte sy te lesen op ghesette tijden op het alderdeuootste.

DAT XXIIII. CAPITTEL.

MIjn siele moet v ghebenedijdē o Heere Godt mijnen Schepper/ laet mijn siele v gebenedijden ende wt het merch van mijn binnenste/ laetse belijden v bermhertichedē dooz de welcke v onweederhouwelijckste goedertierenthеyt (sulcs

De note dancsegginghe.

noechtans niet schuldigh zijnde my omcinghelt heeft/ o mijnen alderzoetsten beminder. Ic dăcke van allen canten v onmetelijcke bermhertichept/met de welcke ick louende glozieus make v lancmoedige verduldichept: dooz de welcke ghy met my dooz de vingeren gesien hebt / als ic alle de iaren van mijn iongste onspzekelijckheydt/ kintsheyt/wasschende eeuwe/ende iongheydt/ bycans ten eynde van mijn vijfentwintich iaren toe met sulcken verblinde sottichept doozbzoght hebbe/dat ick met gedachten/woozden/eñ wercken sonde ghedaen hebben/ sonder knaghen des ghemoets (gelijck my nu dunct) al wat my te vozen quam / ende daert my toeghelaten wert (ten hadde geweest dat ghy my dooz een natuerlijcke ingestozte verfoeyinge des quaets/ende genoechte int goet /oft dooz vterlijcke berispinghe van mijnen naesten / oft dooz ander middelen behouwen hadt / ende dooz v bermhertichepdt sonder mijn verdiensten my behoet hadt) al oft ick Heydene onder de Heydenen gheleeft hadde/ ende nopt gheweten en hadde dat ghy mijnen Godt/oft het goet loonde / oft het quaet strafte/ daer ghy my nochtans verkosen hebt vant vijfste iaer af bă mijn kintsheyt om gefatsoeneert te wozden onder uwe deuootste vziendē /inde slaepcamer vande H. Religie. Mijnen Godt hoe wel dat v salichepdt niet en can wassen noch verminderen/ want ghy ons goet niet van doen en hebt/ist dat mijn schuldigh eñ onachsaem leuen (machment soo seggen) is geweest tot verminderinge van uwen lof: den welcken sonder ophouden alle mijn macht/versaemt met alle de schepselen / allen ooghenblicken behoozde te louen. Wat dat mijn herte hier op gevoelt/oft ooc sonde mogen gevoelē beroert wesende dooz v alder-

mede-

medeweerdighſte toegeneygen is v alleen bekẽt/ waerõ in die beweginge o alderliefſten Vader! tot verbeteringe van alle mijn ſonden: ſo offere ick v alle de Paſſie van uwen beminſten Sone/ de welcke hy van die ure af/ als hy int cribbekẽ nedergelept zijnde gheſchreyt heeft/ende verbolgens gheleden heeft dooz ſijn cleyn kintſche behoeffelijcheyt/ kintſche gebreecklijden/ tegenſtrijt ſijns ieuchts/ende iongelincks lyden/ ter tijt toe dat hy met nedergeboochden hoofde met luyder ſtemmen ſynen Gheeſt gegeuen heeft. Item tot voldoeninge van alle mijn onachtſaemheden ſo offere ick v alder-beminſten Vader alle de H. handelinge van uwen Sone / die den aldervolmaeckſten is geweeſt in alle ſijn gepeyſen/ wooz den/ende wercken/ vande ure af dat hy geſondẽ zijnde vanden opperſten thzoon/ingegaen is in onſe werelt / uwen eenigen gebozen/ dooz de ooze des magets/ tot dat hy booz v Vaderlijc aenſicht verthoont heeft de glozie van ſijn victozieus vleeſch. Ende daer na/ gelijc het reden is dat het herte van uwen vzient met v medelijden heeft in allen tegenſpoet/ ſoo bidde ick v dooz uwen eenigen gebozen Sone inde cracht vanden H. Geeſt/ dat ſoo wie van my ghebeden zijnde/ oft eenichſins toegebzocht/ ſijnẽ wille daer toe neyght dat hy tot uwen lof het gene my gebzeect ſoude willen vervullen/ al waert ooc met een verſuchten/ oft met het minſte werck in mijn leuen oft naer mijn leuen: dat ghy ooch booz hem wilt ontfanghen deſen opoffer vande Paſſie ende hantieringhe van uwen beminden Sone/ tot verbeteringe ende verbullinghe van alle ſijn ſonden ende onachtſaemheden. om het welc te verrijgen bidde ick v dat booz ſulcks mijn begheerten ſonder te verflauwen / by v blijuen moghen ten eynde der

Bequaeme offerhãde van Godt dẽ Vader

Noteert de maniere om eē godvruchtige sake van Godt vierichlijcken te begeeren.

eewen toe / ende noch als ick met v door gratie sal regeren inden Hemel. Item tot dancseggin-ge my verdrinckende inden diepsten afgront des ootmoedicheyts met uwe bouenouerdraghende bermhertichеyt/t'samen prijse ic ende aenbidde die soetste minnelijckheydt/ waer door ghy ouer my soo verloren leuende hebt gepeyst gedachten des peys/ende niet der straffen / hoe ghy te weten my soo soudt verheffen met de menichvuldic-heyt ende groote uwer weldaden/al oft ic bouen andere op de werelt een Engelsch leuen gheleyt hadde. Eñ dat hebt ghy begost in dien Aduent/ doen ic op den dry Coningen dach daer na vol-gende nu het vijf-en-twintichste iaer van mijnen ouderdom eynde/met een beweginghe/door de welcke mijn herte soo beroert is geweest / dat my alle ionckheyts sassemheydt heeft begost on-smakelijc te worden / eñ daer door is mijn herte t'uwaerts eenichsins als bereet geworden naer dat ick begost hadde het sessentwintichste iaer/ s'maendaechs voor Lichtmisse/ten sonnen on-derganck van dien daghe na de Complete: als ghy den nacht vande voorseyde beroerte / ghy licht/het welck licht inde duysternisse / ooc ghe-eynt hebt den dach van mijn kintsche ydelheyt/ die verduystert was door de duysternisse van Geestelijcke onwetenschappen: want in die ure waert ghy by my door een al te blijckelijcke me-deweerdicheyt/seer wonderlijc eñ bouen maten genoechlijc/my versamende door een de lieffelijc-ste versoeninghe met v kennisse eñ liefde: my ley-dende tot mijn binnenste/dat my tot dier uren toe weynich bekent was. Ende ghy hebt begost met my te handelen/ met wondere ende verbor-ghen manieren/ op dat ghy voorts aen als in v eygen huys gelijck vrient met vrient/ia bruyde-

De maniere vande Goddelijcke versoeninghe.

gom

gom met bruyt in mijn herte ſoudt gheduerich hebben v welluſten met mijn ſiele. Om welckēs goedertierenheyts wille op verſcheyden uren/ eñ verſcheyden manierē ghy my beſoeckende: maer ſonderlingher ende meweerdigher op de Vigilie vande H. Bootſchappe/ ten leſten voor den Hemelvaerts dagh op eenen dach ſmorgens lieffelijck beginnende/ ende t'ſauonts na de Completen volbrengende / my ghegunt hebt deſe gratie die te verwonderen eñ te vereeren is door alle ſchepſelen/ te weten: dat ic van die ure af tot den tegenwoordigen tijt toe noyt eenen ooghenblick lange v gevoelt hebbe/ oft geweten/ verbremt vā mijn herte / oft ick wiſt altijdt dat ghy by my waert/ als ick my bekeerde tot mijn binnenſte/ wtgeſondert eens elf dagen. Met hoe groote menichvuldige ende aller aenghenaemſte goeden/ ghy daer-en-tuſſchen my v tegenwoordicheydt behaeghlijcker ghemaect hebt/ naerdemael dat ickt met geen woorden wtgeſprekē en can: Geeft o geuer der gauen dat ic v daer voor mach offeren een weerdige offerhande des iubileringhs in den geeſt des ootmoedicheydts / eñ voornementlijck om dat ghy ſulcken luſtighen woonplaetſe gereet ghemaeckt hebt voor v/ naer v ende mijn welbehagen in mijn herte : dat ick dierghelijcke niet geleſen en hebbe noch ghehoort/ ſoo vanden Tempel van Salomon/ als van de ruſtplaetſe van Aſſuerus: dat my dochte weerdigher te zijn als de welluſticheden die ick weet dat ghy ſeluer door v gratie bereyt ghemaect hebt in mijn binnenſte/ ende die ghy my onweerdichſte toeghelaten hebt t'ſamen met v te genieten als een Coninginne met haren Coninck. Onder de welcke ick deſe twee ſonderlinge groot achte / te weten: dat ghy gedruct hebt in mijn herte de coſtelijcke

cleyno-

clepnodien van v al te salichste doorluchtighe wonden. Ende daer by dat ghy in mijn herte gheseteken hebt soo blijckelijck ende crachtelijck de wonde der liefde. Al waert dat ghy my noyt eenighe meerdere vertroostinghe soo van binnen als wterlijcke gegeuen hadt / soo ist dat ghy my in dese twee alleen sulcken salichept gegeuē hebt dat ick (al moeste ick duysent iaren leuen) alle uren meer als genoech vertroostinge/leeringhe/ ende gratie daer door sonde mogē hebben. Ende hier by hebt ghy my noch willen gonnen de onweerdeerlijcke ghemeynsaemheyt van v vriendschappe: my toelatende met verscheyden maniren die alderdeelste arcke vā v Godtheyt/ te weten: v Goddelijck herte/tot ghebruyck van alle mijn wellustichedē/ nu my dat van selfs geuende/nu tot meerder teeken vande onderlinge gemeynschap dat vermangelende vloot het mijne waer mede ghy my veropenbaert hebt soo verborgen dingen van v verholen oordeelen eñ oock wellustichedē/ende oock ghesmolten hebt mijn siele met sulcken aldersoetste vriendelijckheden/ dat waert indien ic niet en wiste de ongrondeerlijcke bouenouerbloepen theydt van v meweerdicheyt my verwonderen sonde/dat ghy sulcken toegedaentheydt van v meweerdichste vriendelijcheyt oock ghegeuen sout hebben aen v alderminnelijcste Moeder die de weerdichste alleen is van alle schepselen ende met v regeert inden hemel. Onder dese dinghen hebt ghy my met sulcken stillen soetichept gebrocht tot een salige kennisse van mijn ghebreken / ende soo vriendelijck hebt ghy ghespaert mijn beschaemtheydt al oft ghy (dat onbetamelijck is te seggen) de helft van v rijt sout verloren ghehadt hebben / waert dat ghy mijn kintsche beschaemtheyt een weynigh be-

beweecht hadt. Ende soo als dooz een loos bewimpsel hebt ghy my te kennen ghegheuen dat sommige liedens gebzeken v niet en behaechden. In welcke gebzeken in mijn siele gaende bevonden hebbe dat ic ooc schuldiger was als pemant van die ghy my toonde / daer ghy nochtans my noch dooz den minsten winck niet te kennen ghegheuen hebt dat ghy sulcken ghebzeken in my waert gewaer gewozden. Daer-en-bouen hebt ghy mijn siele gelockt met soo getrouwen belofteniſſen van het goet dat ghy my wout doen in mijn doot ende naer de doot/ dat ick al en hadick anders geen weldaet van v ontfangen daer dooz alleen dooz een ghduerige hope met mijn herte te recht soude behoozen naer v te haken. Noch daer mede en is de zee van v onwederhouwelijcke goedertierenthept niet wtgeput gewozden / maer ghy hebt my dickwils verhoozt met sulcke gelooffelijcke weldaden / als ic badt dooz de sondaren oft dooz de sielen/oft om ander dingen / soo dat ick nopt ghevonden hebbe sulcken vzient een/aen wien ick sonder dubben de grootheydt der seluer/ soude deruen hebben te kennen gheuen/ soo ick die verstont:ende dat ouermidts de cleynhertichept van s'menschen herte dat soo traech is om te ghelooven. Om den hoop oock van v weldaden te vermeerderen hebt ghy daer by willen voegen/ dat ghy my vsoetste Moeder de salichste Maghet Mariam hebt ghegheuen dooz mijn beschermster/ ende ghy hebt my dickwils aen haer liefde seer minnelyck beuolen: soo als op het neerstichste eenen ghetrouwen Vzupdegom sijn beminde vzupt beveelt aen sijn eyghen Moeder. Daer-en-bouen oock tot sonderlinghe bedienstichepdt hebt ghy my beschickt de edelste Pzincen van v palleys / niet alleen-

Een soete maniere om tot sijn eygen kenniſſe te comen

alleenlijck vande choozen der Enghelen ende aertsch-Engelen/ maer oock hoogere/ na dat v goedertierenthept alderminlijckſten Godt oozdeelden/ dat my meeſt van noode was: op dat ic tot bequamelijcke uwe dienſtichept inde geeſtelijcke handelinghe ſoude verhoozdert wozden. Maer als ick d'alderonweerdichſte dooz mijn boerſche ondanckbaerhept (als ghy beſtierende dat tot mijn meerder ſalichept den ſmaeck vande genoechte eenſdeels ontroct) v gauen terſtont al oft ſy niet gedoocht en hadden vergat / ende naer ſommigen tijdt alſt ghebeurde dat ick wederom wijs wiert / ende wederom eyſchte ſulcken gaue als ic verlozen hadde/ ſo hebt ghy my die onghelchent wederom ghegeuen/ al oft ickſ met de meeſte ſozchfuldichepdt in uwen ſchoot aen v dooz my te bewaren hadde gegeuen / ende bouen alle deſe dinghen dat wonderlijck te verheſſen ſtaet ſeer dickwils / maer ſonderlinge op Kerſmis/ eñ op eenen Sondagh/ Eſto mihi,&c. ende op eenen anderen Sondagh naer Sinxen ſoo hebt ghy my ingelept/ ia met gewelt ghenomen tot ſulcken vereeninghe met v / dat ick my verwondere bouen mirakel/ dat ick t'ſedert die ure hebbe connen leuen als menſche onder de menſchen. Ende dat meer te verwonderen/ia te verſoepen in my is/ dat ic daer na och! mijn gebzeken gelijc ic behoozden niet gebetert en hebbe. Maer noch in alle deſe dingen en is deſe fonteyne ws vermhertichepdts t'mpwaerts niet verdzoocht. O Jeſu die den beminnenſten zijt bouen alle de beminders/ ia alleen waerachtelijck beminnende dooz v gratie/ de onweerdige. Wat als met den verloop des tijts my alderwozpenſte ende onweerdichſte/ ende daerom ondancbazichſte begoſten als te walgen ſulcke dingen (dit

te recht sonder ophouden hemel ende aerde met een onweerdeerlycke dancseggínge souden moeren verheffen/ te meer immers daerom dat eenē soo onbegrijpelijcken hooghsten Godt hem verweerdicht heeft te bupgen tot een wozmken van sulcke onepndelijcke wterste versmaethept) ghy geuer / bernieuwer ende behoeder van alle goet/ hebt my lupe daer dooz verwect tot danckbaerhept dat ghy aen sommige persoonen die ic weet met v bzper ende deuoot zijn/ sulcs vande gauen die ghy my ghegheuen hebt/ haer beropenbaert hebt dat ick sekerlijcks weet/ dat sy dat vande menschen niet en costen hebben/ ouermidts dat ick dat aen geen sterffelijck menschе gheseyt en hadde/ende nothtans wt haren mont hebbe ick gehoozt woozden die ic int secreet van mijn herte kenden. Met dese woozden dan ende andere die onder dese my te bozen comen/soo geue ick v dat v toecomt/ende dooz de soetlupende ozgel/te weten/dooz v Goddelijck herte / dooz de cracht des H.Gheests/ ouerlupde singhe ick v o Heere Godt eerweerdige Vader / Lof ende danckseggínghe van weghen alle de hemelsche ende aertsche ende onderaertsche dingen van alle die zijn/gheweest zijn / ende noch zijn sullen. Nademael dan dat het gout rooder wozt dooz de veruen die daer op gheesmailleert wozden/ende dat de swerte verue onder andere een merckelijc onderschept maect/ om datse den schijn des gouts ongelijcker is/ so brenge ic oock dat mijn is / te weten: de swerticheyt van mijn ondanckbaerste handelinge tegen het groot getal der weldaden die soo Goddelijcken op my schijnen. Want nademael dat ghy anders geen gauen en sout connen ghеuen dan die v betamen/nae v ingebozen Coninclijcke/ia Goddelijcke milthept / soo en hebbe ickse naer

mijn

mijn ingeboren boosheyt niet anders ontfangē/ dan ghelijck betamen soude een al te verworpen brodderſſe / ende dat selfste oock sagh v natuerlijcke Coninckljcke saechtmoedicheydt door de vingheren / soo dat ghy scheent daer om noyt te minder my goet te doen. Naedemael dan ghy (wiens soete rustplaetse is in het Hemelsche palleys van de Vaderlijcke goedertierentheyt) verkoos een rustplaetskē int huys mijnder armoeden/ ic boersche ende onghemanierde weerdinne met sulcken onachtsaemheyt hebbe my gedragē om uwen goeden wille te doen/ dat ick naer natuerlijcke beleeftheyt/ meer soude behooren beweeght geweest te hebben tot eenen melaetschen mensche / die naer veel schamperheyts eñ moelijcheyts my aenghedaen/ door den noot in mijn huys soude moeten hem begeuen hebben. Ende tegen v weldadē die ghy my o becleeder der sterren ghegunt hebt: te weten/ inde lustige beschickinghe van mijn binnenste/ indruckinghe van v heylichste wonden/ openbaringhe van v verholentheden/ bewijsinge vande gemeynsaemheydt ende vriendelijcke min-spelinghe (waer in ghy my soeter ghenoechten hebt doen proeuen inden Geest/ als ic/ gelijc ic gelooue/ soude connen vinden hebben inde lichamelijcke dingen/ al hadde ic de werelt vanden oosten tot den westen omgeloopen) soo hebbe ick de ondanckbaerste v versmaetheyt aendoende/ die cleyn geacht/ eñ wterlijcke genoechten soeckende / hebbe aiuyn ende looc vercosen voor v hemelsch Manna. V aldersekerste beloftenissen / o warachtigen Godt niet gelooue nde/ hebbe mijn geneygē des hoops daer af gewent / al oft ghy een logenachtich mensche waert die sijn beloftenisse noyt gehoudē en hadde. Ende tegen dat ghy dicwils goedertierentlijc

v ge-

v geneycht hebt tot mijn onweerdige ghebeden/ hebbe ic dicwils och! mijn herte verhert teghen uwen wille: ſoo verre (het welck met tranen geſeydt diende) dat ick ſomwijlen gheveynſt hebbe uwen wille niet te verſtaen / om dat ick niet en ſoude gedwongen zijn mijn gemoet my daer toe drijuende dien te doen. Item teghen dat ghy v gheweerdicht hebt my te gunnen de voorſprake van v glorioſe moeder / ende v alderheylichſte Geeſten hebbe ick ellendige dit dickwils beledt/ ſoeckende de voorſprake van wterlijcke vrienden als ick alleenlijck my tot v hadde moeten begeuen. Alſt oock recht ſoude betaemt hebben / dat ick/ouermidts dat v ſoeticheyt my uwe gauen ongeſchēt bewaert onder alle mijn onachtſaemheden / ſoude ooc des te danckbariger worden / ende te beter my behoeden voor de onachtſaemheyt/ daer tegen op der tyrannen voeghen/ ia duyuels voegen/quaet vergeldende voor goet/ worde daer te ſtouter om te leuen ſonder ſorghe. Bouen alle deſe dinghen iſt mijn aldermeeſte ſchult / dat ic naer ſulcken en ſoo ongelooffelijcken / ende v alleenlijck bekende vereeninge met v niet ghevreeſt en hebbe mijn ſiele wederom te beſmetten met die gebreken die ghy daerom toegelaten hadt / datſe in my ſouden hāgen/op dat ic met v hulpe ſtrijdende die ſoude ouerwinnen/ ende daer voor grooter glorie met v inder eewicheyt inden hemel ſoude beſitten. Noch hier in en is mijn ſchult oock niet ontbroken / dat als ghy om my te verwecken tot danckbaerheydt mijn ſecreten aen mijn vrienden openbaerde. Ic achterlatende ſulcks als ghy voor hadt: ſomwijlen daer door meer naer menſchelijcke maniere my verblijdende/hebbe verſuymt v te beantwoorden met danckbaerheydt. Ende nu o goedertierenſte

Schepper mijnder herten voor dese ende andere dinghen die tot sulcken oplicht my inden sinne mogen schieten. Laet het suchten mijnder hertē tot v opclimmen/ eñ ontfangt de clachte die ic v offere/mijnder al te vele ongeluckicheden die tegen sulcke uwe Goddelijcke edele goethept staen/ met sulcken eelheydt des medelijdens ende eerweerdicheyts/ als ghy ons gegont hebt te mogē opofferen door uwen beminsten Sone inden H. Geest/ van weghen die inden Hemel zijn / opder aerden/ende daer beneden. Waerom nademael dat ic onmachtich ben om te verdienen weerdige vruchten des beterincs/bidde v goedertierenheyt mijn soetste lief/dat ghy inde herten die ghy weet dat met v door ghetrouwe deuotie soo verbonden zijn/dat hun vrandt-offerhande des beterschap v can versoenē/wilt ingenē/dat sy mijn gebreck/het welc bouen maten groot is ende onbebbelijc/met sulcke uwe gauen willen vervullē/ door suchten oft gebeden oft andere goede wercken/ende dat alleenlijc onsen Heere eñ Godt/tot uwen behoorlijcken lof. Want ghelijck ghy den beschouwer mijnder herten claerlijck weet/ niet en isser anders dat my gedwongē heeft om dese dinghen te schrijuen / dan de puere liefde alleen van uwen lof/ op dat naer mijn doodt vele dese dingen lesende mogen medelijden hebben met v goedertierenste saechtmoedicheydt / dat v liefde om de salicheyt vande menschen opt heeft moetē tot het nederste soo ghebogen worden/ om te ghyhengen dat soodanighe uwe soo vele ende ontallijcke gauen souden versmaept worden/ gelijc ick och! alle uwe gauen in my verarghert hebbe. Maer ick dancke soo ick can v saechtmoedighe bermhertichept/o Heere Godt mijnē Schepper eñ herschepper / om dat ghy wt den bouenoner-

vloey-

vloeyenden afgront ws goedertierenheyts my op het alderwarachtelijcſte verſekert hebt/dat ſo wat ſondaer ooc met de voorſeyde meyninge zijnen wille daer toe ſal gheboogen hebben: dat hy tot uwen lof mijnder ghedachtich wilt zijn/t'zy int bidden voor de ſondaren/oft danckende voor de wtgeleſene / oft in eenigherley weldaet opt deuootſte als hy dat vermach/dat hy noyt dit tegenwoordich leuen eynden en ſal voor al eer dat ghy hem met ſulcken ſonderlinge gratie ſult vergolden hebben / dat ſijn handelinge v behaghen ſal/ende in ſijn herte hebben ſult eenige gemeynſame vermakinge. Waer voor v ſy dien eewigen lof die vande ongheſchapen liefde wtſpruytende geduerlijcken wederom tot v ſeluer invloet.

Hoe vruchtbaer het is ter ghedachtenisse van S. geertruyt goet te doen.

Beuelinghe vande gheſchreuen dinghen.

DAT XXIIII. CAPITTEL.

SIet beminnenſte Heere het pont van v medeweerdichſte ghemeynſchap/ het welck my opt wterſte verworpen onweerdichſte ſchepſele / betrout is/ dat ſette ic wt/door de liefde van v liefde/tot woecker van uwen lof/ ſoo int gene voorſchreuen is/ als dat naer geſtelt is. Want (gelijc ick ſekerlijcks hope) ſoo derue ick door v gratie wel vaſtelijcken belijden/dat gheen ſake my bedwongen heeft ſulcke dinghen te ſchrijuen oft te ſegghen / dan alleenlijck om te volcomen uwen wille / ende de begheerte van uwen lof/ende den yuer der ſielen. V dan ſeluer nemende tot getuyge/ſoo begeere ick waerachtelijck dat ghy gepreſen wort datmen v dācke/om dat uwe onwederhouwelijcke goedertierentheydt haer aen mijn onweerdicheyt niet en heeft ontrocken. Eñ oock wenſche ick dat ghy ſoudt ghepreſen worden/ te

weten: om dat sommige dese dingen lesende hun genoechten sullen nemen inde soeticheydt van d goedertierenthept/eñ daer dooz getrocken zynde tot hun binnenste meerder saken souden bepzoeuen. Gelijc de scholieren dooz den A B C comen voozts leerende tot de wetenschap der redenkauelinge; so oock dooz de se/ als geschilderde inbeeldingen gelept mogen wozden om te bepzoeuen in hun seluen dat verborgen manna dat dooz geen lichamelijcker inbeeldinghs vermengelinghe mach gedeylt wozden. Maer alleen die het eet die hongert noch. Waer mede wilt o Godt almachtich eñ gunner van alles goets / d verweerdigen ons opt alder genoechsaemste te boeden den heelen wech dooz van dit dallinschap: tot dat wp beschouwende met onderte gedaente d glozie in dat selfste beelt verandert wozden van claerhept in claerhept/ en dat dooz uwen soetsten Gheest. Maer daer-en-tusschen naer d getrouwe belofteniſſe ende de ootmoedighe begheerten mynder meyninghe/gunt dat alle die dese schziften sullen lesen dooz ootmoedichept/ dat sy hen verheugen met d van d meweerdichepdt/ dat sy medelyden hebben met myn onweerdichept/ende leetwesen tot hun eygen gebzeken tot verboozderinghe: op dat wt de gouwe wieroockvaten van hun lefgetallige herten sulcken soeten reuck tot d come/ dat daer dooz alle de gebzeken van myn ondanckbaerhept ende onachtsaemhepdt ouervloedelyck verbult wozden. Amen.

Eynde vanden tweeden Boeck.

Het derde boeck vanden invloedt der Goddelijcker goedertierentheydt.

Inhoudende ſeer Godtvruchtighe vermaningen/die te kennen geuen de ouervloedicheydt vande Goddelijcke ſoetichevdt.

Voor-reden des derden Boecks.

DEſe H. Maecht S. Geertruyt ouermidts haer wtnemende ootmoedicheyt en heeft deſen derden ende naervolghenden Boeck ſelue niet gheſchreuen: maer men mochte beter ſegghen dat ſy dien ghedicht heeft, ouermidts datſe aen een andere gheleerde Maecht veropenbaert heeft t'ghene hier geſchreuen vvort, daer toe bedwongē zijnde doort bevel Godts. VVant ſy meynde datſe hier toe niet vveerdich ghenoech en was, als de gene (naer haer meyninghe) die de gauen Godts in haer verargherde ende verſuymde. Ende daerom vvilde ſy dat de doorluchtighe wercken Godts ſoudē ghepreſen worden, eñ Godt gheeert worden, met een behoorlijckē vereeringe van lof ende danckſegginghe door die, aen de welcke ſy de verholentheydt Godts alleenlijck tot ſulcken meyninghe veropenbaerde. Het dochte haer dat als dan het coſtelijck geſteente wt de vuylicheyt des ſlijcks opghenomen was, ende int

goutgestelt: soo wanneer sy de costelijcke gauen Godts aen andere veropenbaerde: waer door soodanighe glorie ende danckseggínghe tot Godt soude comen, die sy niet en meynden door haer aen hem anders souden mogen comen hebbē. Hier by quam ooc de auctoriteyt van haer ouerste, de welcke bedwonc de eene om te veropenbaren, eñ d'andere om te schrijuen. Desen derden boeck is dan vol van ouervloedighe gheleertheyt ende vertroostinghe, wt leuerende vele ende Godtvruchtige oefeninghen, vvaer door een yeder naer gelegentheyt van sijnē staet mach onderrecht vvordē, hoe dat hy Godt mochte dienē ende behagen, hoe dat hy de verdiensten Christi, ende de vrucht van sijn lijden soude mogē op-offeren aen Godt den Vader tot versoeninghe van sijn sonden ende gebreken, eñ die tot hem voegen, hoe dat hy ten lesten Godt moet wt ganscher herten beminnen. Ten wterstē hoe deuotelijck dat hy die Sacramenten moet ontfangen, ende hoe gereet dat hy hem altijts moet maken ende voegen, op dat hy ghelijcformich werde met den wille Godts. Dese ende diergelijcke meer die hier verhaelt worden, wat connense anders te kennen gheuen, als een onweerdeerlijcke wtgestortheyt vande Goddelijcke goedertierentheydt tot sijn wtuerkoren, door de welcke hy in dese leste tijden sulcken medelijden heeft met onse cranckheydt, dat hy meer als te veel (machment soo seggen) bermhertelijcken

lijcken ende ſijn gauen, ende ſijn heylighen, ia ooc ſijn ſelue̅ geheelijcken ons gevvillichlijcken opoffert: is dat wy immers noch ſo gevonden vvorde̅ met goede̅ wille, om die te ontfanghen. Gaet danvoorts Leſer: want ten ſal v niet berouwen gheleſen te hebben.

Vande ſonderlinghe beſorginghe, waer door de Moeder des Heeren deſe ontfanghen heeft voor haer dochter.

DAT I. CAPITTEL.

ALS deſe H. Maghet S. Geertrupt door een Geeſtelijcke veropēbaringhe verſtaen hadde/ dat haer een ſwarichept tot vermeerderinge vā verdienſten aenſtaende was: ende door menſchelijcke cranckheydt daer voor vervaert was. De goedertierē Heere haer clepnhertichept te gheinoete comende/ heeft haer gegont tot een moeder ende lieffelijckſte beſorchſter ſijn bermhertige Moeder de doorluchtige Keyſerinne des hemels / op dat ſy ſoo wanneer ſy ſoude beſwaert worden bouen haer crachten met de menichfuldicheyt des wederſtruts/ altijt ſoude hebben een ſeker toe-vlucht tot de moeder des bermhertigheyts / als door wiens voorſpraake ſy ſoude weten datſe verlicht ſoude worden. Naer een weynich tijts dan als ſy ſeer beſwaert was/ om dat ſy bedwonghen wert door een ſeer deuote ende godtvruchtige perſoon / om te veropenbaren wat ſonderlinge gauen dat de Heere haer op den voorgaenden Feeſtdach hadde gegont/want

het dochte haer seer swaer te zijn om sekere redenen dat alsdoen te doen / ende nochtans soo sy wepgherich viel vreesde sy te gaen teghen den wille Godts/so heeft sy haer toevlucht genomen tot de vertrooster sse der verlatenen/begheerende van haer gheleert te worden / wat in dese sake meest betaemde. Waer op sy van haer sulcken antwoort ontfanghen heeft. Gheeft wt dat ghy hebt/ want mijnen Soon overtijc is om te vergelden sulcs als ghy tot sijnen lof sult wtgeven. Maer als sy haer secreet met soo veel beslupringen van haer vonden bewimpelt hadde dat het geensins streckelijc en coste zijn tot stichtinghe van andere/soo heeft sy oot haer hier om neder-ghewor pen aen de voeten des Heeren / biddende dat hy soude te kennen geven wat hem alderbehaechlijckste was/ende dat hy haer soude geven den wille om dat te volbrenghen. Waer over sy heeft verdient vande goedertierenthepdt Godts door dusdanigen antwoort versekert te worden. Geeft v gelt wt ter bancke/ende ick comende sal dat met woecker wederom eysschen. Ende dus heeft sy gheleert dat de saken die sy meynden redelijck te zijn/ ende vanden Gheest Godts haer inghestort / waerachtelijcken haren oorspronck hadden vanden wortel van eyghen ende menschelijck ghevoelen. Waer over datse van dien tijdt af heeft begost de strenghichepdt van haer voornemen te temperen. Eñ dat te recht/want naer de ghetuyghenisse vanden Coninck Salomon: † De glorie der Coninghen is het woordt te onderscoeckē: maer de glorie Godts is het woort secreet te houden.

Het is goet sijn gratien mede te deylen.

† Prou. 25

Dese Coninghen zijn die Apostelē gevveest die de secreten Godts onderscocht hebben, ende die verbreyt naert vvtleggen vā S. Salonius.

Dat teghenſtrijdt den trouringck is vant gheeſtelijck houvvelijck.

DAT II. CAPITTEL.

ALS ſy in een gebedeken den Heere opoffer-
de alle het lijden waer door ſy naer den lic-
haem ende Geeſt beſwaert was/ ende alle de ge-
noechte die ſy derfde naer den lichaem / eñ oock
naer den Gheeſt: ſoo heeft hem aen haer de Heere
beropenbaert als dragende tot ciraet van beyde
ſijn handen / deſe twee dingen die ſy opgheoffert
hadde/ te weten: de ghenoechte ende het verdra-
gen inde ghedaente van twee ringhen / die coſte-
lijcke geſteenten hadden. Het welc ſy verſtaende/
ende het voorſeyde ghebedeken dickwils herha-
lende ende naer een weynich tijts wederom her-
gaende heeft ghevoelt dat den Heere Jeſus met
den rinck van ſijn ſlincker hant (den welcken ſy
verſtont dat was het verdragen vande lichame-
lijcke ſwarichept) ſoetelijck ſtreeck op haer ſlinc-
ker ooghe. Ende van dien tijdt af heeft ſy pijne
gehadt in die ooghe des lichaems (die de Heere
ſcheen inden Gheeſt te raken) ſoo datſe voorts
aen nopt meer en is ghenеſen geweeſt tot de eer-
ſte ghеſonthept. Hier door heeft ſy verſtaen dat
ghelijck den rinck is een teecken vande trouwe/
dat ſoo oock de teghenſpoet t'zy lichamelijck oft
gheeſtelijck / is een waerachtich teecken vande
verkieſinge Godts/ende als een ondertrou van-
de ſiele met Godt/ ſoo dat die beſwaert is/ waer-
achtelijck/ia met betrouwen dit mach ſegghen/
te weten: Mijnen Heere Ieſus die heeft my met
ſijnen rinck den Godts-penninc ghegeuen. Ende
als hy in teghenſpoet oock niet en is ſonder deſe
gaue/te weten/dat hy met danckbaerheydt dan
ſijn ſiele ſtiert door lof ende danckſeggінghe tot

Noteert deſe opoſ ferande.

Teghen-ſpoet is een teeckē des ver-kieſinghs Godts.

Danckbaerheydt in tegenspoet hoe aenghenaem datse Godt is.

Godt/soo mach hy met verbolch dooz blijschap dit achtervolghen / te weten: Ende als een bruyt soo heeft hy my vereert met een croone. Want danckseggínghe in tegenspoet is een al te vertierde croone der glozien costelijck / onweerdeerlijck bonen gout ende Topaes.

De menschelijcke vertroostinghe vermindert de Goddelijcke.

DAT III. CAPITTEL.

Deminge vā troost vermeerdert de glorie.

Sy heeft een seer blijckelijck ghetuyghenis ontfangen dat de tegenheyt ende deruinghe van ghenoechten onder de pijne vermeerderinghe is ter glozie: het welck sy eerstgancks niet verstaen en hadde. Alsse dan op eenen dach ontrent den feestdach van Sinxen/ met sulcke onverdzaechlijcke pijne der zijden ghepijnicht wert: dat de omstaenders eer souden geoordeelt hebben datse dien dagh soude ghestozuen hebben/eer dan ontcomen: en hadden sy niet geweten datse van sulcken pijne dickwils wederom was ghenesen ghewozden. De goedertieren beminder ende den waerachtigen vertrooster der sielen die gaf haer dese vergeldinghe / soo wanneer sy lach als ghebzeck hebbende dooz de verstpmenisse van die haer dienden: dat hy dien goedertieren Heere minnelijck haer seluen dan bystont: wiens soetbloeyende tegenwoozdicheyt haer pijne temperde. Alst ghebeurden dat ontrent haer wert ghebzuyckt neerstelijcken dienst / van die haer inbolchden / de Heere dan hem vertreckende wert de pijne meerder: op dat daer dooz blijckelijck soude te kennen gegeuen wozden/dat hoe penāt meer wozt verlaten bāde menschelijcke vermakentlijckheydt / dat hy soo te meer wozt aengesien

sieu vande Goddelycke bermhertichepdt. Ende als den dach ten eynde ginck ende sy door de menichbuldichepdt der pynen als ouerwonnen/ vanden Heere versocht/ dat haer pyne sonde verlicht worden. De Heere zyn armen opheffende die heese getoont dat hy als tot een ciraet op zyn borst droech haer pyne/ diese dien dach gheleden hadde. Als sy sach dat het ciraet als genoechsaē volmaeckt was/ ende datter aen geenen oort yet aen ghebrack/ verheucht zynde/ hoopten sy dat haer pyne van dien tyt af sonde ophouwē. Waer op de Heere seyde / het ghene dat ghy voorts sult lyden dat sal aē dit ciraet syn luysier geuen. Het dochte haer hoe wel dat het bestont van costelycke ghesteenten/ dat het nochtans niet te seer en blonck/ ende was als gont sonder glans. De navolgende pyne is geweest vande pest daerse in viel/ die haer soo swaer niet en viel oft sy en wert meer vermoeyt inde tegenstryt der ghenoechten als inde swarichepdt der pynen.

Hoe snoode ende vuyl dat alle verganckelijcke ghenoechte is.

DAT IIII. CAPITTEL.

OMtrent den Feestdach van S. Bartholomeus isse soo verdupstert geworden door een ongeordineerde droefheyt eñ onverduldichepdt/ dat haer doehte datse een grooten deel vande blyschap vande Goddelycke tegenwoordicheyt verlorē hadde / tot dat sy op dē saterdach wederom verblyt wert/ om datse getempert wert door de voorsprake vande maechdelycke Moeder Godts/ als tot haer eere ghesongen wert de Antiph. Stella Maria maris, &c. Des Sondaechs daer aen volgēde/ als sy haer verblydē om datse

nu

nu lieffelijcker door de minnelijckheydt Godts wert voorcomen / eñ ouerdachte haer voorgaende onlijtsaemheyt ende andere gebreken / so heeft sy begost haer seluen seer te mis haghen ende tot beternisse den Heer te bidden / met sulcken neergeworpenthey dt des Gheests / datse ouermidts de menichvuldichey dt ende groothey dt vande ghebreken diese in haer vont / als half wanhopende seyde tot den Heere: Siet alderbermhertichste Heere maeckt een eynde van mijn quaet / aent welck ick noch mate noch eynde en stelle / Verlost my ende stelt my by v, ende allemans hant sy tegen
Iob 17. v. 3. my. Wiens verwoesthey dt den goederhandē Heere erbermende heeft haer een cleyn hofken ghetoont dat seer nauwe was / doch verciert met alderhande schoone blommen / met doornen omheynt / ende een weynich honich bloeyde daer wt / eñ hy heeft tot haer geseyt: soudy wel willen verkiesen voor my die genoechlijckheyt die ghy deur de lustichey dt der blommen soudt moghen hebben? Waer op sy antwoorde / geensins mijnē Heere Godt. Daer na heeft hy haer vertoont een slijckich hofken / het welck nochtans was wat groen / ouerwassen met eenige snoode cruyden / ende hier en daer vertoonden hem sommige slechte blomkens / van wat verue. Het welē oock de Heere gevraecht heeft oft sy dat voor hem soude willen verkiesen / waer van sy haer als met versmaeythey dt af wendende / seyde: Heere moet het van mijn siele zijn / dat ic voor v die zijt alleē het waerachtich / opperste / geduerich / eñ eeuwich goet sonde verkiesen wat valsch snoy goet / ick laet staen eenich quaet. Ende de Heere: Waerom mistroudy ghy dan al oft ghy niet en waert inde liefde / inde welcke een sulcke gerekēt woert te zijn die soo veel goets beēdt? Ende waerom spreeckt

ghy

ghy als wanhopende om v sondē wil / als door getuygen vande H. Schrifture. De liefde ouerdeckt de menichvuldicheydt der sonden / als ghy uwen wil oock niet en stelt voor den mijnen / door den welcken ghy anders oock ghemackelijc ende eerlijck sonder eenighe tegentheyt sout mogen leuen / hebbende de gratie der menschen / eñ het blasoen des heylicheyts (Want dit hebbe ic v vertoont inden blommigen hof /) ende de ghenoechte des vleesch / die ick v voorgehouden hebbe inde groenicheyt vande slijckachtige plaetse. Waer op sy antwoorde : och ende duysentmael och! oft ick in cleynachtinge vanden blommigen hof die my vertoont is mijnen eyghen wille verloochent hadde. Maer ick vreese oft mogelijc sijn nauwicheydt oft sijn cleyn begrijp my daer toe gheleyt heeft dat ick hem des te eer versmayde / ende de Heere seyde. De ouervloedicheydt van mijn goedertierentheyt die is ghewoon aen alle de wtuercoren de tijteliicke gemacken soo enge te maken door hermakinge der conscientie / op datse die des te lichter souden cleyn achten / waer op sy opt volstandichste verloochenende alle aertsche ende hemelsche genoechten heeft haer te neder ghestelt op de borste van haren beminden met sulck sterck indrucken / ende soo vast aencleuen / dat haer dochte alle de crachten van alle de schepselen niet genoechsaem en souden gheweest hebben om haer voor een weynich tijdts te doen opstaen van haer rustplaetse / al waer door vreuchde haer ghegunt was wt de sijde van des Heeren lichaem te putten eenen leuentmakenden smaeck / verre te bouen gaende de soeticheyt des balsems.

De vvtuercoren en soecken inde lichamelijcke gemackē hun ghenoechten niet.

De cracht eñ brant van een vvaerachtige liefde

De liefde is sterc als de doodt.

Van dat de Heere hem buyght tot een neerghebogen siele.

DAT V. CAPITTEL.

OP den dach vanden Apostel S. Matthens als de Heere haer hadde voorcomen met een vreede gebenedijdinghe des soetichepts/eñ als sy int verheffen des kelcs onder de Misse dien den Heere opofferden tot een dancseggínghe /heeftse begost te ouerdencken datse niet veel gevoordert en hadde inde offerhande vandē voorseydē kelc/ ten ware dat sy haer seluen geerne stelden om te ontmoeten ghewillichlijck alle tribulatien voor Christo. Ende soo inde dijftichept der crachten haer opheffende vanden schoot ons Heerē/waer in haer dochte datse haer wellustichepdt hadde/ heeftse haer seluen nedergevorpen op den vloer als een snoy lijc met dese woorden. Ick stelle my om alles te lijden dat tot uwen lof streckelijck mach zijn / waer ouer de Heere terstont ras opstaende heeft hem neffens haer op den vloer nederghebooght als hem tot haer vergeerende/seggende/dit is myn. Door welckens crachts mogenthept sy als vercloect zijnde/heeft haer opgerecht tot den Heere/ende heeft gesept. Het is alsoo myn Heere. Ick ben het werc uwer handen. Eñ de Heere seyde daer op: dat is v oock daer by ghedaen. Dat myn liefde so in v verweyrt is/ dat ic sonder v niee en begeere salich te leuen. Welckes voorts al te groote meweerdichepdt sy verwonderende heeft gesept. Waerō mynen Heere spreect ghy alsoo? als ghy nademael het v gelieft heeft/ in v schepsel v wellusten te hebben / noch ontallijcke vrienden hebt: soo op der aerden als inden Hemel/ met de welcke ghy salichlijc sout connen leuen: al waert dat ic noyt geschapen geweest en hadde/waer op de Heere seyde. Die altyt een lit-

Ootmoedicheydt ereckt de Heere.

maet

maet gederft heeft/die en wort daer door soo niet gepijnicht als wel sulcken een / aenden welcken als hy nu groot ghewordden ware men dat soude affetten/so ic ooc van dat ic mijn liefde in v ghestelt hebbe/en sal ic niet toe laten dat wy vanden anderen sullen gheschepden worden. Fray ghelijckenis.

Vande medevverckinghe der sielen tot den daet der H. Misse.

DAT VI. CAPITTEL.

OP S. Mauritius dagh als de misse gedaen wert/ eñ alsmen ghecomen was tot de stilte daer de hostie geconsacreert wort/so heeft sy ghesept tot den Heere. Dat werck Heere dat ghy nu sult wercken is so onweerdeerlijc eñ wtnementlijc eerweerdich/dat mijn clepnheyt dat in geenderley manieren en derf beschouwen:waerom my onderwerpende begeere te leggen inde diepste valleye des oot moedicheyts die ic sal connen becomen/aldaer verwachtende ooc mijn deel/ wãt aen alle de wtuercozen sal daer door salicheyt geschieden. Waer op de Heere gheantwoort heeft. Als eenighe moeder wat constichs wil wercken van syde oft peerlen / soo sedtse somwylen haer cleyn kindeken om hooghe/op dat het voor haer soude houwen den draet oft eenige peerle/ op dat het soo eenich behulp soude doen:soo ic ooc v om hooge stellede hebbe bestiert dat ghy in dese misse sout zyn. Maer is dat ghy uwen wille daer toe stiert dat ghy geern met wat swaten arbeyt het oock ware / my sout willen dienen: op dat dese offerhande (die voor alle Chzistenen soo leuende als dooden dient) naer haer weerdicheyt haren daet te vollen soude vercrijghen: soo hebt ghy my naer v cleyn vermoghen gheholpen tot mijn werck. Fray ghelijckenis. Gelatentheyt inals helpt Godts vverck.

Het

Het betrouwen quetst het herte Godts.

DAT VII. CAPITTEL.

ALsse op alder kinderen dach int berepden tot de Communie beledt wert dooꝛt ghedzuys haerder gepepsen: ende daer ouer hulpe bā Gode berepschte / soo heeftse van het meweerdichste medelyden Godts sulcken antwooꝛt ghecregen. Is dat pemant aengebochten zijnde dooꝛ menschelijcke becozinge syn toeblucht neemt tot my/ met een vaste hope: soo is hy onder andere een vande welcke ick mach seggen: Een is mijn duyue alswtgheleſen onder duyſendē die met een van haer ooghen mijn Goddelijck herte heeft doorwont. Soo dat waert dat ick wist dat ickse niet en soude connen helpē dat soude dooꝛ mijn herte sulcken moeyelijcken verwoestinge zijn / dat alle de hemelsche wellusten my niet en souden connē vermaken. Want in mijn lichaem/dat met de Godtheyt versaemt is/hebben de wtuercozen eenen aduocaet die my dwingt met hen medelydē te hebben in verscheyden hunne gebzeckelijckheden / waer op sy seyde. Mijnen Heere hoe comt het dat v onbevleckt lichaem/int welt ghy nopt eenige wederseggynge ghehadt en hebt/v sal connen dwingen / om medelijden te hebben in onse soo menichvuldige verflagentheden. Waer op de Heere seyde: Die verstant heeft aen dien ist licht wijs te maken. Want den Apostel seyt van my: Hy heeft in als syn broeders moeten ghelijck worden,om dat hy soude bermhertich vvorden. Ende hy heeft daer toe noch gesept. Die een ooghe van mijn wtuercozen waer mede sy mijn herte dooꝛwont/is een seker betrouwen datse op my moet hebben/dat ickse in als waerachtelijck can/endt

Cant. 6. Cant. 4.

Christus goedertierentheydt tot syn vvtvercoren.

Ad Heb. 2. v. 17.

De cracht des betrouvvens.

vreet

weet / ende wille ghetrouwelijck bystaen/ welck betrouwen sulcken gewelt gebruyct teghen mijn goedertierenheyt/ dat ick geensins van haer en can wesen/ waer op sy: Mijnen Heere/ nademael het betrouwen sulcken goet is/ dat niemant dat sonder v gaue en can hebben: wat can hy verdienen die dat niet en heeft? De Heere antwoorden. Een pegelijt mach zijn cleynmoedicheyt eenichsins ouerwinnen/ ten minsten door het getuygenisse vande H. Schrifture. Ende ist niet met een gheheel herte/ ommers met den mont mach hy seggben tot my: Al waert dat ic int diepste der hellen nederghesoncken ware, daer wt suldy my verlossen, en oock/ Al waert dat ghy my doodet, nochtans sal ick in v hopen, ende dierghelycken.

Hoe dat men de cleynmoedicheydt mach verwinnen.

Iob 13.

Vijf deelen vande Misse, vvaer door men gheestelijck de Misse hooren mach.

DAT VIII. CAPITTEL.

OP eenen dach alsse ouermits haer cranckheyt te bedde liggende inde Misse niet en coste zijn/ ende nochtans ten H. Sacramente soude gaen/ soo heeftse met een beroert herte tot den Heere geseyt. Siet mijnen alderliefsten waer op can ick nu anders steken dat ick heden belet worde om ter misse te gaen/ anders dan op v Goddelijcke bestieringhe/ ende hoe can ick van daghe ghereet gemaeckt worden/ om te ontfangen v heylichste Lichaem ende Bloedt / als naer mijn duncken mijn meeste berepdinghe altijdt gheweest is het ouermercken vande misse? Waer op de Heere geantwoort heeft. Om dat ghy dese dinghen my wijt / soo let op my / ende ick sal v singhen soetluydende ende minnelijcke bruyloft liedekens. Hoort dan van my/ dat ghy door mijn bloet verM losst

lost zijt / ende ouerdenckt dat alle den tijdt van
dryendertich iaren dat ick in dit ballinckschap
voor v ghearbeyt hebbe / v anders niet en is ghe-
weest als een ghesantschap vant houwelijck tus-
schen v ende my. Ende laet dat zijn voor het eer-
ste deel der missen / hoort oock naer my / dat ghy
met mijnen Geest begaeft zijt / eñ leert van my /
dat ghelijck ick in dat ghesantschap oft ambas-
saetschap dryendertich iaren besteet hebbe inden
arbeyt des lichaems / ghelijck ick gheseyt hebbe /
desgelijcks oock inden Geest gehouden hebbe de
ghenoechlijckste eñ aengenaemste bruyloft van-
de versaminghe van v met my. Ende dit sal zijn
voor v tweede deel der missen. Hoort naer my /
dat ghy door mijn Godtheyt vervult zijt / ende
bekent dat mijn Godtheyt vermach / oock onder
wterlijcke moeyelijckheden des lichaems wt te
reycken geestelijcke wellusticheden / ende laet v
dat zijn voor het derden deel der missen. Hoort
daer-en-bouen van my dat ghy door mijn liefde
heyligh gemaeckt zijt / ende bekent dat ghy niet
en hebt van v seluen / maer alleenlijck van
my / waer door ghy meucht behaeghlijck zijn /
eñ laet v dat zijn voor het vierdẽ deel vãde misse.
Ten lesten hoort van my / dat ghy door mijn aẽ-
cleuinghe verheuen zijt / ende bekent nademael
dat alle maght my gegeuen is inden hemel ende
op der aerden / dat ick niet en can belet worden
om v naer mijn welbehaghen te verheffen met
my / gelijck het betaemt sulcke die met den Co-
ninck een wettighe slaep-plaetse heeft / Conin-
ginne te noemen / ende naer goet vervolgh weer-
delijck te eeren. Waerom hier op lettende ver-
heught / ende en wilt voortaen niet claghen al en
condy gheen misse hooren.

Het eerste deel der missẽ

Dat 2. deel der missen.

3. deel.

4. deel.

5. deel.

Vande

Vande bestieringe der gratie die ontrocken wordt, ende vande cracht des ghebedts dat voor een ander ghedaen wordt.

DAT IX. CAPITTEL.

ALS aen een sekere persoon van Godts wegen veropenbaert was/dat de Heere hem verweerdichde een groote menichte der sielen los te laten vande pijnen door de ghebeden vande ghenepnte/ende om sulcks te verckrijgen aen alle de genepnte het gebedt beuolen was. Dese vande welcke desen boec geschreuen is/ beneffens d'andere het ghebedt dat haer beuolen was op den Sondagh volbroght hebbende/ op dat de voorseyde menichfuldichept der sielkens soude verlost worden / soo offerde sy dat opt deuootste den Heere tot salichepdt der sielen. Alsse dan naerder by den Heere gecomen was/ende hem sach in sijn glorie als die den loon wtreyckten/eñ nochtans niet claerlijck en coste weten waer voor de Heere soo besich scheen: soo heestse tot hem ghesept. Nademael dat ghy goedertierenste Godt int voorleden iaer aen mijn onweerdighe op den feestdagh van S. Maria Magdalena te kennen ghegeuen hebt dat ghy ghedwongen waert door b eyghen goedertierenheyt neder te buygen alle uwe goetdadichepdt aen b boeten / ouermidts dat naert voorbeelt vande salige sonderisse/maer uwe waerachtige beminstere ende liefhebster/ soo veel op dien dagh haer neerworpen voor b boeten / verweerdicht b nu oock het teghenwoordich werck het welck voor d'oogen mijns verstants verborghen is / ghenadelijck my te openen. Waer op de Heere seyde: Ick reycke giften wt. Met dese woorden heestse verstaen dat de Heere de gebeden

S. Maria Magdalena trecket de goetdadicheydt Christi nedervvaerts.

der gheneynte wtrepckte tot een medecijne der sielen/ ende nochtans en coste sy die sielē hoe wel sy tegenwoordigh waren niet sien. Doen hinck de Heere daer by: seggende / wildy ghy ook de winste van v verdiensten my offeren tot vermeerderinge van dese mijne schenckagie: Door welcke woorden sy als soetelijck vermoghwt zijnde/ niet wetende dat het selfste ook alle de gemeynte dede door raet vandē voors. persoon/ aen de welcke de geloftenisse geschiet was vande verlossinge der sielē. Heeft met groote dancbaerheyt genomē dat Godt van haer als yet besonders begheerde/ ende met eenen vrolycken gheest heeft sy gheantwoort. Ja Heere niet alleenlijck het myne dat bycans niet en is/ maer ook alle het goet vande gheneynte / door de gheneynschap die ick daer mede hebbe door v gratie / gheheelijck tot my trecknde / soo offere ick v dat vrywillichlijck met grooter blijschap inde vereeninge van v volmaecktheyt. Het welck de Heere seer minnelijck aenveert heeft. Hier nu de Heere als ontlaghen zijnde van sijn werck/ heeft wtghespreyt als een wolcke boven hem / ende haer by hem seer soetelijck nederstellende/ heeft hy gheseyt. Becommert v nu met my alleen / ende gheniet de soetichevdt mijnder gratie/ Waer op sy. Waerom o mijn soetichevdt mijnen Godt beroofdy my gheheelijck vande gifte die ghy soo blyckelijck aende voorseyde persoone ghegont hebt/ te weten/ de veroppenbaringhe der sielen / daer ghy nochtans soo veel van v verholentheden v geweerdicht my te veropenbaren: waer op de Heere/ weest ghedachtigh dat ghy aen v selven daer door versmaeyelijcker woordt / om dat ghy meynt dat ghy als onweerdich zijt tot de gauen van mijn gratie / om dat ghy oordeelt/ dat v die zijn gegeuen als aen eenen

hier-

huerlinck die met loon wort ghehuert om te dienen/ ende al oft ghy my ſonder die gauen gheen getrouwicheyt en ſout vertoonen/ende ouerſulcs ſtelt ghy andere voor v die met ſulcken loon niet en zijn gehuert/ende nochtans in als my getrouſchijnen/ ſoo dan hebbe ick v deſe willen ghelijck maken / op dat als ghy bouen andere niet en verſtaet vande ſielen/ ende nochtans getrouwelijck voor hen arbeyt/oock niet en ſout zijn ſonder die weerdicheydt die ghy in andere verheft. Onder deſe dingen als opgetrocken zijnde vandē Geeſt/ heeftſe gheleert met wat een wonderlycke ende onwtſprekelijcke meweerdicheyt de Goddelijcke goedertierentheydt haer voeght tot de menſchen / ouervloedelijck haer gratie inſtortende/ ende hoe ſy ſom wijlen cleyne ſaken weyghert/om dat de ootmoedicheydt ſoude bewaert worden/de welcke is het grontſteunſel ende behouplaetſe der gratien / ende hoe dat Godt dat alle beyde doet medewercken aen de beminde ſiele tot goet. Eñ door de al te groote dancbaerheyt ende verwonderinge van ſulcke oneyndelijcke goetheyt Gods t'heurwaerts als oft ſy buyten ſinnen geworden ware/ ende bynaeſt in haer ſeluē te niet comende ende beſwijckende/ is ſy gevallen op de borſte des Heeren met deſe woorden. Mijn Heere mijn cleynicheyt en can dit gewicht niet verdragen / doen verminderdē de Heere haer de grootheyt van dat ghepeys / ende dus cracht herſcheppende heeftſe gheſeyt tot den Heere : Nademael goetdadichſte Godt ſulcken onbegrijpelijcken ende onwtſprekelijcken wijſheyt van uwe voorſinnicheyt vereyſcht dat ick deſe gaue ſal deruen/ van v voorts aen en wille ick die niet meer begheeren. Ende ſy heeſt daer onder gevoeght. Heere verhoordy dā my als ick bidde voor mijn vrienden hoedanich

Ootmoedicheyt is een behouſter der gratiē

sp zijn. Het welck de Heere als met eede bevestigende/seyde. Ja door myn Goddelijcke cracht dat doen ick. Ende sy: soo bidde ic dan voor die persoone die my dickwils is bevolen geweest. Terstōt heeftse gesiē wt de borste des Heerē als wtcomen een beecrkē van cristallijne suyverheyt / het welck vloeyde tot int binnenste van die persoone daerse voor badt. Doen heeft den Heere gevraecht/seggende. Heere wat helpt dit aen dese persoone als sy desen inbloet niet en
Fray ghelijckenis. geboelt? Waer op de Heere Als de medecyn eenen siecken voorbrengt eenen dranck / terstont soo en sien de omstaenders niet dat de siecken gesont gemaeckt is / noch oock den siecken selver en boelt niet dat hy terstont gesont wort/ nochtans weet den medecyn wel/ aen wien de cracht vanden dranck bekent is / hoe dat dien den siecken sal helpen. Ende sy antwoordē hier op. Waerom o Heere en neemdy haer onghe-schickte manieren niet af/ende haer gebreken/ daer ic dickwils v om gebeden hebbe? Waer op
Luc. 2. vers. 53. de Heere: van my kindeken Jesus isser gheseyt geweest: Hy nam toe in iarē ende wijsheyt voor Gode ende de menschen. Soo oock die persoone toenemende van ure tot ure/laetse van het gebreck deughden maken/ende ic sal haer al vergeuen dat menschelijck is/op datse naer dit leuen verrijse al dat ick bereet gemaeckt hebbe/ aen eenen menschе/die ick voor my ghenomen hebbe bouen de Engelen te verheffen. Waer na als ghenaecte de ure datse ten H. Sacrament soude gaen/so heeftse den Heere gebeden dat hy so veel sielen als hy door de gebedē dande voorseyde persoone verlost zijnde vāde pijne/ hadde geboeght by de hemelsche Choozen/ oock voor so veel sondaren die tot salichеyt souden comen

(want

(want sy en dorste niet bidden voor die te verdommen stonden) hunnen tijdt van gratie soude hem geweerdigen te voorcomen/ wiens clepnhertichept de Heere straffende/ sepde. En verdient de weerdichept vande tegenwoordichept van mijn Lichaem ende dierbaer Bloet dat niet/ dat oock die zijn inden staet des verdoemenis sonden ghebrocht worden tot den staet van een beter leuen? Wiens wijsde en breede goedertierēhept sy in dese woorden ouerleggende/ heeft gesept. Nademael dat v onweerdeerlijcke goedertierenheydt haer geweerdicht soo verre haer te buyghen tot mijn onweerdige gebeden/ soo bidde ick uwe maiestept inde vereeninge vande liefde/ ende begeerte van v geheel schepsel/ dat ghy naert getal der sielen oock my wilt gunnen het getal der sondaren die daer leuen / ende zijn inden staet der verdoemenisse/ datse tot v gratie mogen comen/ wie/ ende waer datse zijn/ voor de welcke ghy meest v geweerdicht dat soude gebeden worden. Noch ic en verkiese niemant vande mijne/ oft vrienden/ oft maghen/ oft naeste bloet. Het welck de Heere goedertierlijck aenveerdende/ heeft het haer toe ghesept. Hier na sepde sy. Heere ick wilde wel weten met wat ghebedt dat ick voor dese dinghen soude voldoen. Waer op alsse geen antwoort en ontfinck heeftse ghesept. Ick meyne dat mijn ongheloone niet en verdient antwoort te ontfanghen op dese vrage. Want ghy die alle de herten kent weet dat ick soo onachtsaem ben dat ick moghelijck niet en soude voldoen sulcks als ghy my soudt beuelen. Dus heeft de Heere met een minnelijck aensicht goedertierlijck gheantwoort. Alleen het betrouwen eant lichtelijck al vercrijghen. Maer is dat v deuotie niet op en houdt daer wat by te voegen/ betaelt ECCLXV. maels. Laudate Dominum

De cracht des betrouvés.

De manite vā voldoeninge

minum omnes gentes, tot vervullinge van mijnē Goddelijcken lof die sy versuymt hebben.

Vande volcomen voldoeninge des lofs Godts, eñ vande vvondere daet vande H. Communie.

DAT X. CAPITEL.

Op den Feestdagh van S. Matthijs als sy voorghenomen hadde / ouermits datse belet was door veel verscheyden oorsaken niet ten H. Sacrament te gaen / ende onder de eerste misse haer met Godt eñ haer seluen becommerden / soo bewees hem de Heere aen haer met sulcken lieffelijcken gelaet / als oyt vrient aen sijnē vrient opt vriendelijcste hem soude mogen toe neyghen hebben. Waer mede sy nochtans niet te vreden zijnde (als die gene meerder goet door voornamelijcker maniere ghewent was te hebben) begheerde heel van haer seluen verbremt te zijn / ende ouerghevoert te worden in haren beminden / eñ door een innige vereeninge met hem te aencleuē / ende als sy met alle haer neerstichept op dien tijt dat niet en coste becomen / haer hier oock wendende tot den lof Godts / heeftse haer bekeert tot een ander maniere na haer ghewoonte / louende te weten / eerstgancs de onmetelijcke goetheyt ende meweerdicheydt vande altijt eerweerdighe Dryvuldicheyt voor alle de gratie die oyt wtghevloet is wt de afgrondelijcke ouervloeyentheyt tot salicheyt van alle de saligen. Ten anderē voor alle de gratie die de alderweerdichste moeder Godts gedaen is. Ten derden voor alle de gratie die ingestort is de heylichste menscheyt Christi / biddende alle int gemeyn / ende elck besonder / dat elck van hun hem soude gheweerdigen te offeren ten offerhande vande blinckende ende altijt gestilde Dryvuldicheydt / tot vervullinghe van alle haer onacht-

Danseggingh e.

onachtsaemhedē alle hun poogen eñ berepdingē/ waer dooz sy ten dage dā hun opneminge op het volcomenste volmaect gestaē hebben inde tegenwoozdicheyt des Heerens glozie/om met eewigen loon geloont te wozden. Ende dat met dzy Laudate Dominum omnes gentes: het eerste tot alle de heyligē. Het twerde aen de gebenedyde maget. Het derde aen den Sone Godts. Op dese dingen seyde de Heere. Ende hoe sullen mijn heyligē dooz v connen vergolden wozden/die so veel dooz v opofferen als ghy die offerhande die ghy dooz hen ploght op te offeren toe danesegginge dooz v ghenomen hebt achter te laten. Waer op sy geswegē heeft. Hier na ontrent de offerhande der Hostie heeftse met groote begeerte ghewenscht te binden een offerhande diese weerdelijck Godt den Vader soude opofferen tot eewighen lof. Waer toe datse vanden Heere sulcken antwoozt ontfangen heeft. Waert dat ghy v heden bequaem maeckte om te ontfangen het H. Sacrament van mijn leuentmakende Lichaem ende Bloet/so sout ghy sekerlijcs mogen vercrijgen die dzyvoudige weldaet die ghy inde misse gewenscht hebt/te weten/ dat ghy sout ghenieten mijn minnelijckste soeticheyt / ende dooz den vzant van mijn Godthepdt gesmolten zijnde in my sout vloeyen ghelijck het gout ghesmolten wozt met het siluer / ende daer van sout hebben een ouercostelijcke vermenghelinge / die ghy Godt den Vader sout moghen opt weerdichste opofferen tot eenen eeuwighen lof/ ende daer dooz souden alle de heyligheu te vollen hebben hunne vergeldinghe. Dooz welcke woozden sy ouerwonnen zijnde / wert ontsteken met sulcken begheerte dat het haer dochte ooch dooz t midden der sweerden niet swaer te zijn/te vlieghen tot dat alderheylichste Sacrament.

VVonderlijcke daet vant H. Sacrament.

Alsse dan het Lichaem des Heeren genomē hadde/ende den Heere seer deuotelijc gedanct hadde/ hy den beminder der menschen heeft haer dus aengesproken. Ghy hebt hedē onder andere voor b ghenomen my te dienen in kaf/slijck/ ende kareelsteenen / maer ick hebbe b vercosen onder die versadicht worden seer soetelijck met de wellusten vande Coninclijcke tafel. Ende als op dien selfsten dagh een ander persoon sonder reden haer ontrocken hadde vande H. Communie/soo heeft dese gesept tot den Heere. Waerom o verminherrichste Godt hebt ghy toegelaten datse so soude geteinteert worden? Waer op de Heere. Wat worde ic beschuldicht is dat sy het bedeckſel van haer eyghen onweerdicheyt soo verre voor haer oogen getrocken heeft / datse de goedertierenheyt van mijn Vaderlijcke ghenepchlijckheyt niet en heeft connen beschouwen.

De goedertierenheydt Christi.

Vande vergiffenisse der sonden ende begheerte van hem gelijcformich te maken met dē wille Godts.

DAT XI. CAPITTEL.

HOorende op eenen tijdt datter aflaet vercondicht wert voor veel iaren/ gelijc het gebeurt/ midts aelmoessen gheuende/ heeftse met deuoter herten gesept tot den Heere. Hadde ick nu Heere overvloedige rijckdommen/ ick soude geern veel ponden gouts ende siluers geuen/ op dat ic door den aflaet soude mogen ontbonden worden van sonden tot lof eñ glorie van uwen naem. Waer op de Heere seer minnelijck gheantwoort heeft. Hebt dan wt mijn autoriteyt volle vergiffenisse van alle uwe sonden eñ onachtsaemheden. Ende terstont heeftsy ghelaten haer siele sonder eenighe vlecke

vlecke als sneeu wit blinckēde. Daer na somminge dagen geleden/ als sy tot haer seluen quam eñ vont haer siele noch met de selfste wittichepdt blinckende/ heeftse begost te vreesen/ oftse in sulck vertooghen des onnooselheydts der sielen souds mogen bedzogen zijn by haer seluen ouerleggende/ dat waert dat de vertooghde supuerheyt waer hadde gheweest/ datse ommers eenichsins souds verdupstert gewozden hebben dooz het geduerich vallen in onachtsaemheden eñ lichtveerdichedē/ daerse dooz menschelijcke crauchept in meynden ghevallen te zijn/ welcke verwoestinghe de Heere seer goedertierlijcken vertroost heeft met dese woozden. En bewaer ick dooz my niet meerder cracht als ick aen mijn schepselen gegont hebbe: Want aen dese sichtbare sonne hebbe ick sulcken cracht ghegeuen/ dat soo wanneer eenen witten doeck een plecke ghecregen heeft/ daer naer dooz de cracht van haer hitte de plecke wtgheblepckt zijnde wozt den doeck niet alleenlijck wit/ maer noch witter als hy van te vozen was/ hoe veel te meer sal ick die ben den Schepper der sonnen vermoghen / de siele die ick dooz opsicht mijnder verinhertichept bestiere/ te bewaren vā alle vlecken der sonden eñ onachtsaemheden / supuerende in haer dooz de cracht van mijn gloeyends liefde al dat besmedt is.

Gelijc de sonne de plecken vyt scijnt soo doet Christi opsicht vyt de sonden.

Hier na als sy op eenen tijdt doozt bemercken dan haer onweerdichept ende clepnhertichept so besweeck datse haer niet en coste oeffenen inden lof Godts / oft oock haer begheuen na haer ghewoonte tot het genietē der Goddelijcke beschouwinghe. Ten lesten isse soo gevoozdert gewozden dooz het louter medelijden des Heeren/ die haer mededeylde sijn heylichste hanteringhe: dat haer dochte datse boozts trat na het clepn vermoghen

van

van haer begheerte / ende quam by den Heere den Coninck der Coninghen inde ghedaente als men meynt dat Hesther stont by den Coninck Assuerus / ende dat den Salichmaker door sijn goetdadighe meweerdicheydt haer aensprack met dese woorden: Wat beheelt ghy me-vrouwe de Coninginne? Waer op sy: Ick begeere Heere / ende van gheheelder herten wensche ick dat v loffelijcke wille naer v beste goet-behaghen in my soude gheschieden. Waer op de Heere alle de persoonen die hun in hare gebeden beuolen hadden / elck bysonder noemende / seyde: Wat bidt ghy dan voor die ende die / ende oock die hen sonderlinghe in v ghebeden beuolen hebben. Ende sy: Niet anders en behaeght my voor hen te bidde / dan dat v behaeghlijcste wille in henlieden allen volbroght werde. Ende hier op wederom de Heere: En wat wildy dat ick v doe? Waer op sy / voor alle mijn wellusten wensche ic dat soo in my als in alle schepsel v loffelijckste wille magh volbroght worden / ende om dien te volbrenghen soo soude ick ghereet zijn om elck van mijn litmaten te onderworpen tot wat pijne het ware. Welcke woorden de lieffelijckste goedertierenheyt Godts door sijn toegeestinghe voorcomen hebbende / de selue achtervolghens vergheldende / dus gheantwoort heeft: Naerdemael dat ghy met sulcken yuer der deuotie beneerstight hebt om mijne wille te vervoorderen: siet naer mijn ghewoonlijcke goedertierenheyt vergelde ick v neerstichept met dese gaue / v gunnende dat ghy soo behaeghlijck sult zijn voor mijn ooghen al oft ghy nimmermeer oock int minste mijnen wille te bupte hadt ghegaen.

Wy sullē ons ende alle het onse onderworpen het welbehagē Godts

Hoe

Hoe dat de siele door vier manieren Godt soeckt ende in Godt ouergebeelt vvort.

DAT XII. CAPITTEL.

INde Antiph. die begint. In lectulo meo, &c. als onder andere oock dat woort het welt viermaels inde Antiph. verhaelt wort/ ghesongen wert/ te weten: Quem diligit anima mea, dat is. Die mijn siele bemint: heeft sy verstaen vier manieren door de welcke Godt can ghesocht worden door een gheloouige siele. Voort eerste/ te weten. In lectulo meo per noctem quæsiui, &c. dat is/ In mijn beddeken des nachts hebbe ick ghesocht. Heeft sy verstaen den eersten wegh/ waer door Godt wort gesocht in het beddeken des beschouwinghs/ door verheffinghe des lofs/ waerom volchter: Ick hebbe hem gesocht, ende ick en hebbe hem niet ghevonden. Want de siele gecleet met het sterffelijck vleesch en can nopt te vollen wtghebreyt worden tot den lof Godts. Door het tweede/ waer door volght: Ick sal opstaen ende omgaen de stadt, door de straetkens ende straten sal ick hem soecken die mijn siele bemint, heeft sy verstaen het beneerstigen des danckseggingh/ waer door de siele door de straetkens ende straten/ dat is/ verscheyden manieren der gauen Godts/ waer door hy sijn schepselen goet doet/ ouermerckt: al waerse oock niet weerdigh ghenoegh den lof en can betalen. Ende hier volght oock seer wel. Ick hebbe hem ghesocht, ende ick en hebbe hem niet ghevonden. Door het derde daer volght. De vvakers hebben my ghevonden, heeftse verstaen de rechtueerdicheyt ende barmhertichcydt Godts/ waer door de siele vermaent zijnde tot haer selue cout/ ende ouermerckende haer onweerdicheyde door

Cant. 3.

Door vier manieren can Godt ghesocht vvorden.

De eerste maniere.

De tvvede.

De derde maniere.

dooz de weldaden Godts/ dooz beclach ende leetwesen van haer misdaet beghintse te soecken de bermhertichept Godts/ segghende: En hebdy hem niet gesien die mijn siele bemint? Ende soo als de getrouwe siele van haer eyghen verdiensten mistrouwende met een ootmoedich betrouwen haer bekeert tot de Goddelijcke goedertierenheyt/ dooz een deuoot ghebedt/ somwijlen dooz instoztinghe der gratien vintse dien die haer siele bemint. De Antiph. nu geeynt zijnde als sy met dese eñ andere dingen die onmogelijck waren te schzijuen die de Goddelijcke goedertierenheydt haer dooz dese Antiph. liet booz smaken / ghevoelde dat haer herte soo gheweldelijck beroert was / dat ooch alle haer lidtmaten bysonder beweeght waren/ soo dat haer dochte datse alle de crachten van haer litmaten verlozen hadde: heeftse ghesept tot den Heere. Nu deuckt my dat ick waerachtelijc mach seggen. Siet mijnen beminden/ niet alleenlijck mijn ingewant/ maer ooc alle mijn litmaten die zijn beroert ouer v. Waer op de Heere: Ic ghevoel ende weet best wat van my gebloept ende wederom tot my inghebloept is: maer ghy als noch omringhelt met het sterffelijck lichaem en sult nimmermeer connen weten daer teghen hoe dat alle de soetichept van mijn Godthept ouer v beweeght is. Ende hy heeft daer by ghevoeght/ weet nochtans dat ghy dooz dit beweeghsel van dese gratie sulcken glozificatie vercregē hebt / als mijn lichaem vercregē heeft op den berch Thabor inde teghenwoordichept van mijn dzy liefste Apostelen/ soo dat ic beweeght zijnde dooz de soetichept der liefden als v gheluck biedende van v mach seggen / Dit is mijne beminde, inde welcke ic mijn welbehaghen hebbe. Want dat betaemt aen sulcken gratie/ dat daer dooz het lichaem ende de siele

De vierde maniere.

Matth. 17. vers. 5.

siele op een wonderlijcke maniere inde wtnemde blinckende glorie claer ghemaeckt worde.

Vande verbeteringhe diemen aen Godt voor een groote onachtsaemheyt moet doen.

DAT XIII. CAPITTEL.

HET is eens ghebeurt datter een ouwelken vanden Corporael doeck viel als hy ghebouwen wert/ van het welck men twijfelde oft geconsacreert was oft niet / waer ouer als sy den Heere ghebraeght hebbende/verstont dat het niet geconsacreert en was/wert sy verblijt gelijck het betaemde / dat sulcken onachtsaemheyt niet geschiet en was. Nochtans Godts lof toeghedaen zijnde/heeftse gesept aen den Heere: Hoe wel dat v onmetelijcke goedertierenheyt besorght heeft dat in het Sacrament des autaers hier op dese plaetse v dese oneere niet gheschiet en is: nochtans om dat ghy o Heere van alles/soo onbehoorlijck van uwe ick segge niet alleenlijcke vyanden te weten/ Heydenen ende Joden : maer oock och! van v liefste/ te weten/ gheloouighe die door v dierbaer bloet verlost zijn / ende dat ick schrepende segge/ somtyts van v Priesters ende Religieusen diergelijcken onteert wort: soo en sal ick niet te kennen geuen dat dese hostie niet geconsacreert en is/ op dat ghy door my niet berooft en wort van eenigerhande voldoeninge. Ende sy heeft daer by gevoeght, Gheeft my o Heere Godt te kennen wat voldoenighe v behaeghlijcst soude zijn door elck misdaet/ want al soude ick oot daer in alle mijn crachten moeten besteden / soo soude ick die ter liefden van uwen lof eñ glorie my beneerstighen te doen/soo heeftse verstaen dat het den Heere aengenaem soude zijn/waert datse ter eeren van sijn hey-

heylichste litinaten seyde tweehondert ende vijf-en-twintich Pater nosters. Ende daer by ooch soo veel wercken der liefden aen haren euen naestenbewees/ tot eerbiedinge van hem die gheseyt heeft: Het ghene dat ghy aen mijnen minsten ghedaen sult hebben dat suldy my ghedaen hebben, inde vereeninge vande liefde/ waer door Godt mensche is gheworden/ende daer by noch offerde soo veel sterutinge van ydele ende onnoosselijcke ghenoechten/ter ghenoechten Godts. Och hoe groot ende hoe onwtspreckelijck is de barmhertichevdt ende goedertierenthevt van Godt onsen beminder/ aen den welcken sulcke dinghen van onsent wegen aengenaem zijn: Ja die verghelt alsmense hem offert doot de wercken/de welcke waert datse niet geoffert en werden/te reeht met behoorlijcke wrake der straffen souden behoozen vervolght te worden.

Door tvvee manieren vvort de siele ghesuyuert van alle sonde.

DAT XIIII. CAPITTEL.

De Heer maeckt eleyne saké svvaer om groo ten loon te geuen.

DE Heere alomme puerich naer de salichevdt synder wtuercozen/ gelijck hy gewoon is oock de cleyne saken in hen soo te beswaren / dat niet luttel hun verdiensten daer door vermeerdert worden : soo ooch heeft hy aen dese eens haer biechte soo beswaert dat haer dochte datse die door haer eygen cracht niet en sonde connen spreken hebben / waerom met sulcken deuotie alst haer mogelijck was bevalse die int gebedt aendt Heere. Ende daer toe heeftse dusdanige antwoorde ontfanghen vanden Heere. En bevoeldy my dese biechte niet met sulcken vast betrouwen/dat ghy

ghy met geen neerſtichept en wilt arbeyden om die volmaeckter te ſpreken? Waer op ſy: ia waer-achtelijcken te vollen ende ouervollē betrouwe ick van v almogentheyt ende goedertierentheydt mijnen alderbeminſten Heere. Maer het dunckt my onbetamelijck/ dat nademael ick v ongelijck ghedaen hebbe met mijn ſonden/ dat ick niet arbeydende int ouerdencken inde bitterheyt mijnder ſiele v daer door eenighe beterniſſe doen en ſoude. Als den Heere dit aenghenaem was/ eñ ſy haer geſtelt hadde geheel om haer ſonden te vergaeren/ ſoo heeftſe haer ſeluen geſchenen als met het vel wat verhackelt als een die met ſcherpe doornen ghequetſt ware/ ende alſſe deſe hare ellendicheyt ontdeckte aenden Vader der bermhertichedē/ om door hem als door den cloeckſten ende ghetrouſten medecijn daer van gheneſen te worden. Hy/ den goedertieren hem tot haer voeghende/ ſeyde: Ick ſal door mijn Goddelijck toeaeſſemen v badt der biechten verwarmen/ int welck als ghy naer v welbehagen ſult gewaſſen zijn/ ſoo ſult ghy my als onbeſmet vertoont worden. Tot welcke badt als ſy haer verheuchde om haer te ontcleeden/ heeftſe geſeyt tot den Heere. Ter eeren van v liefde mijnen Heere ſoo verworpe ick van my alle menſchelijcke verbaeſtheyt/ ſoo dat ick oock gereet ben alle mijn quaet voor alle de werelt te belijden. So dan alſſe ontcleet was van alle haer cleederen/ heeftſe de Heere met ſijn cleet bedeckt/ eñ hy heeftſe geſet in ſijnen ſchoot om daer te vertoeuen tot dat het badt ghereet ſoude zijn. Als nu de ure vande biecht was nakende/ ende ſy door wederſtrijt beſwaert wert/ ſoo heeftſe tot den Heere gheſeyt. Nademael dat aen v Vaderlijcke bermhertichept goedertieren Heere niet onbekent en is/ hoe ſwaer dat het my

Het bat: der biechten.

valt dese biechte te doen. Waerom laet ghy toe dat ick door de wederseggbers beswaert worde. Waer op de Heere. Die int badt zijn die plochten dooz vzyuen vande handen der menschen geholpen te mogen worden om datse soo te suyuerder souden zijn. Soo oock wort ghy gheholpen dooz de moeyelyckheyt der wederseggbers. Ende daer na als aen de slincke zijde vandē Heere vertoonde hem een bat / dat dooz grooter hitte ghewelddich roockte/ soo heeft de Heere haer oock aen de rechter hant vertoont als eenen hof van wellustige genoechlycheden vol schoonder bloemmen/ maer nochtans so waren sonderlinge/de schoonste roosen sonder doornen / die dooz de leuende cracht van haer bloeyen / spzeyende een leuentmakēde soetichept/trocken t'hunwaerts met een wonderlycke aenlockinghe alle die daer ontrent quamen:soo seyde de Heere datse soude gaen inde wellustichept van dien hof/waert datse dien verkoos dooz dat bat het welc sy haer te heet claeghde. Waer op sy antwoozden: Gheensins Heere/ maer ick sal sonder vertoeuen gaen in dat badt dat ghy my dooz uwen Goddelycken aessem werm ghemaeckt hebt. Ende de Heere seyde: Dat moet d eewighe salichept zijn. Sy heeft dan verstaen dat dien hof bedupde de binnenste soeticheyt vande gratie Godts die dooz soet windeken van het snyden der liefden de gheloouige siele bespzeyt met den Goddelycken dauwe der lieffelycke tranen / en de terstondt bouen den sneeu wit maeckt/ende te vollen gherust / niet alleenlyck dooz vergiffenisse der sonden/maer oock dooz ophoopinge van ouervloediger verdiensten. Maer om datse wiste dat het Godt aenghenaem was datse t'zijnder liefden verlatende het soetste haer bekeerden tot het strenghste / ende alsse naer de

biechte

biecht en was gegaen tot de plaetse des gebedts/ soo isse gewaer ghewozden dat de Heere haer seer medeweerdelyck besocht / dooz wiens bestieren nochtans de biecht haer onder de hãt swaer viel/ soo oock datse seer arbeyden moeste/ om wt te bzengen de dingen/ die sonnighe oock als haer berommende/ niet beschaemt en zyn te segghen booz de gheneynte.

Op twee manieren wert de siele ghesuyuert vande sonde.

Daer staet te weten dat de siele op twee manieren van alle sonden ghesupuert wozdt. Eerst dooz de bitterheyt der penitentien/ ende dat daer aencleeft die dooz het badt bedupt wozdt. Ten tweeden dooz een soete medebzandinge der Godelijcker liefde / ende wat des belanght die dooz de lustichcyt des hofs oock bedupt wozdt.

Na de biechte isse gestelt gewozdē int beschouwen vande wonde vande slincker hant Godts/ op datse na het badt in het sweet soude rusten ter tyt toe datse de penitencie/ die haer van wegē des Pziesters ghesedt was/ soude volbzoght hebben. Maer ouermidts dat de penitencie sulcks was datse moeste booz eenen tyt uytghestelt wozden/ wertse seer beswaert / om datse booz het voldoen van die moeste deruen de gemeynsaine ende bzye hanteringhe vanden soetsten ende alderliefsten Heere. Waerom als onder de misse wozt opgheoffert dooz den Pziester die heylighe Hostie/ die de waerachtichste ende crachtichste versoeninghe is booz de sonde van het gheheel menschelyck ghelachte/ soo heeftse de selfste den Heere opgheoffert tot een danckseggínge booz de weldaet des badts ende tot een versoenlycke voldoeninghe van alle haer sonden. Als dan dese opghenomen wert: soo wert sy oock opghenomen inden schoot vanden goedertierensten Vader/ daer pzoeuende als dat/ die daer op ryst vande hooghde/ haer waerachte-

lijck dooz sijn inghewant des bermhertichepts ende waerheyts besocht hadde.

Vanden boom der Goddelijcker liefden, ende van sijn blommen bladers ende vruchten.

DAT XV. CAPITTEL.

T'Sanderdaeghs onder de Misse ter uren als de Hostie verheven wert dooz stymmerichept wasse wat slapper in haer deuotie: maer doozt cleppē vande clocke als een die ontspzingt/ heeftse ghesien dat de Heere Jesus met beyde sijn handen hadde eenen boom die tot der aerden toe was afghehouwen. Maer die vol schoone bzuchten hinck/ende dat van elck bladt straelden als sterren van wonderlijck witblinckenthept/welcken boom als hy schudde dooz alle die vant hemelsch hof soo werden sy dooz die bzuchte wonderlijck verheught. Na een wepnigh tijts de Heere den boom nederlatende/heeft dien ghestelt als int midden vanden hof haerder herten/om datse haer soude beneerstigen die bzuchten te vermeerderen/ende om datse onder dien soude rustē/ende daer van gespijst wozden. Welcken dan als sy dit by haer gestelt zijnde soo aenbeert hadde/heeftse terstondt tot vermeerderinghe van sijn bzuchten begost te bidden dooz een persoone die haer onlangs moeyelijc gevallē was/ dooz haer nemēde datse die bittere bzoesheydt wederom soude wel willen verkiesen te lijden/ten eynde/ dat aen die persoone die haer de moeyelijckheyt aenghedaen hadde sor de ouervloediger gratie gegunt wozdē. Onder dese dingen heeftse terstont gesien opt sop van dien boom een blomme van een al te aengenaame berue/die stont om gespeynt te wozden tot

een

een tijpe bzuchte / waert datse den goeden wille ten eynde brochte. Nu door dien boom wordt betreckent de liefde / die niet alleenlijck is vol van bzuchten der goeder wercken / maer ock vande blommen der goeden wille. Jae met stralende blaeyers des soet toegenepgens. Hierom so ist dat de hemelsche inwoonders wonderlijck hen verheughen als den eenen menschе den anderen te gemoet gaende soeckt de gebzeckelijcheyt van sijnen naesten naer sijn vermogen te verlichtē. Op die ure als men de H. hostie verheft soo heeftse een wonderlijck cieraet vercreghen van vergult wederschijn op de roode verue/dieſe daechs te voren ontfanghen hadde/rustende op de borste des Heeren. Op dien selfsten dagh ter noen tijt is haer de Heere veropenbaert inde ghedaente van eenen blommigen ende delicaten iongelinck/ van haer begeerende datse hem noten soude plucken vanden boozs. boom. Want tot sulcken eynde hadde hy haer op genomen vander aerden/ ende gestelt op den tack des booms. Waer op sy antwoordē. O soetsten ionghelinck waer om begeert ghy dit van my die noch teer ben in deughden eñ crachten naer der ionchzouwen voere / daert meer betaemden dat ghy my die sout langen? Neen seyde hy. Want een bzuyt die mach in haer eyghen huys onder haer bzienden meer bzyheyt gebzuycken als den beschaemdē bzuydegom die om haer te besoecken somwijlen tot haer comt: nochtans ist dat de bzuyt eenichsins te gemoete comt de beschaemtheydt vanden Bzuydegom: als hy haer wederom int syne sal gebzoght hebben/soo en sal hy niet laten haer in alles danckbaerheyt te vergelden. Hier mede willende te kennen geuen/ dat de onschuldinge onredelijck is van sommige die voorwenden. Waert dat Godt wilde dat ick dit

Hier climt sy boue haer seluen.

ende dat dede / hy soude my daer wel gratie toe verleenē/ door dien dat het recht is dat een mensche in dit leuen in alles sijnen moet breke om Godts wille/noch dat hy in eenigh eygen gemac sijn eygen wille toegeue/ende dat sal hem int toecomende seer danckbaerlijck vergolden worden. Alsse dan de noten wilde langen / soo is den ionckman by haer geclommen/ende by haer sittende heeft hyse vermaent datse die noten krakende ende de keernen pellende hem die gheuen soude om te eten. Daer mede willende te kennen geuen dat het niet genoech en is dat een mensche synen moet breeckt om synen bvant goet te doen/ ten zy dat hy oock soecke gelegenthept om sulcks te doen: want dat wert daer door al te kennen gegeuen/om datse dese bruchten der noten moeste plucken ende berepden / op datse te weten soude weldoen die haer vervolghden. Eñ daerom wast dat de Heere heeft vertoont de noten die bitter eñ hert zijn van schellen t'samen op eenen boom by de appelē / om dat de liefde tot sijn vranden vermengelt moet zijn met de soetichept Godts/door welcke men oock berept soude zijn de doot voor Christo te sterue.

Vande vrucht des quellings diemen lijdt om eenen onrechtveerdighen ban,ende vande Geestelijcke Communie.

DAT XVI. CAPITTEL.

Interdictum.

ALs de ghemeynte de misse sanck die beghint Salue Sancta parens, &c. Ter eeren vande moeder Godts op den lesten dagh/als ouermits het verbot der kercke men den dienst soude opschortē/ onder de woorden vant gebedt/ sprackse tot

tot den Heere. Hoe sult ghy ons vertroosten goedertierenste Godt in dese tegenwoordige quellinge. Waer op de Heere: Ick sal mijn wellustichheden in v lieden verbreyden/ ghelijckerwijs eenen bruydegom vreelijcker geniet sijn bruyt in hups als int openbaer/ soo sullen v suchten ende verwoestheden mijn wellustichheden zijn / maer in V.L. sal den voortganck der liefden vermenichfuldicht worden / gelijckerwijs een verborgē vier verder ende wijder hem verbreyt. Daer-en-boue tot onser onderlinge vermeerderinge/ gelijck een hoogh water met ghewelt wtberst / soo sal mijn wellustichept in v lieden/ eñ v liefde t'inpwaerts wtbersten. Eñ sy verbolghde daer op: Hoe langhe sal de opschortinghe dueren? Waer op de Heere antwoorden/ soo lange als die dueren sal soo sullen oock dese dinghen dueren. Ende sy heeft daer op gevoeght. Het soude een schande schijnen voor de groote Princen / waert dat yemandt vande slechste ende verworpenste persoonen tot hun innichste secreten ghenomen wert: soo oock sout te recht v denckē onbetamelijc / dat aen my die het verwerpsel ben der schepselen / souden gheopent worden de verholentheden van v bestieringhe/ waerom ick dencke dat ghy my het wterste met v antwoorde niet en wilt te kennen geven / daer nochtans het eynde der sakē v blijckelijc is eerse beginnen. Ende de Heere die seyde: Neen so niet. Maer ick doen dat tot een groote bestieringe van v salichept/ want gelijck ick v somwijlen verheffende door beschouwinghe / laet comen tot mijn verholentheden: soo ist dat ick oock tot behoedinge vande ootmoedichept v somwijlen wt slupte/ om dat ghy van my ontfanghende sout vinden wat ghy door my zijt / ende wederom derruende sout kennen wat ghy wt v seluen zijt. Maer als

Ontreckinge der gratie is somtijdts dienstich tot de oot moedicheydt.

sp aent Offertorium, te weten Recordare virgo Mater, ende onder die woorden, vt loquaris pro nobis bona die in dupts lupden/ VVeest ghedachtigh Maghet Moeder, dat ghy voor ons ten besten spreeckt, haer heel becommerde met de moeder van alle gratien/ soo seyde de Heere: Al waert dat nu niemant voor v en spraake/ soo ist dat ick nu geheel door mijn selven met v versoent ben/ ende sp overleggende vele hare gebreken/ ende sommighe oock van andere/ niet wetende hoe de Heere dat coste segghen dat hy heel versoent was/ heeft gehoort dat de Heere vriendelijck seyde. Mijn natuerlijcke goethepdt booght my dat ick het beste deel moet sien/ ende dat omhelse ick met alle mijn Godthepdt/ de onvolmaecktheden onder de volmaecktheden verborgende. Ende sp hier op: O wijtbloepende Heere hoe hebt ghy my so onweerdige ende so onberepde connen nu mededeplen so groote ende soo vertroostelijcke gauen uwer gratien? Waer op de Heere: De liefde heeft my ghedwongen. Ende sp: Waer zijn de blecken die ick gecregen hebbe wt de onverduldichept des herts daer ick onlancks in gevallen ben/ ende eenichsins met de woorden getoont hebbe? Waer op de Heere. Het vier van mijn Godthept dat heeft die geheel verslonden/ gheljck ick in alle sicle/ tot de welcke ick door mijn goedertierenhepdt my van selfs buyghe/ alle blecken des buylichepts te niet doe. Waer op sp: Vermhertighste Godt/ nademael dat v gratie soo menichmael mijn onweerdichept voorcomt. Ic wilde wel weten oft sulcke dingen als zijn de voors. onverduldichept/ ende dierghelijcke naer mijn doot in mijn sicle sullen gesupuert worden? Het welck als de Heere minnelijck henen liet gaen/ heeft sp daer by gheseyt. Inder waerhept Heere is dat de fraphept van v recht-

De goethz Godts schcyt het goet vant quaet.

rechtueerdicheyt dat vereyscht / ick soude van selfs oock gyeerue ter hellen dalen / op dat ick v daer weerdelyck soude voldoen. Maer ist dat v natuerlycke goetheyt eñ vermhertichеyt meer verheuē wort / datse door v liefde al vernielt worden met ganscher vryheyt sal ick begheeren dat v liefde verre bouen het gene ick weerdigh ben alle de smetten mynder siele suyuere. Het welck oock de Heere naer de ouervloedigheydt van syn goetheydt ende goedertierenheydt minnelijck als aenghenaem aenveert heeft.

t' Sanderdaechs als voor de Borgers de misse gedaen wert inde parochie Kercke / ontrent de ure vande Communie / seyde sy tot den Heere. En hebt ghy geen medelydē goedertierenste Vader dat wy nu om het tytelijck goet / waer door wy behoorden in uwen Goddelijcken dienst onderhouwen te worden / berooft worden van sulcken costelijcken goet als is v Lichaem eñ Bloet? Waer op de Heere: En hoe can ick soo deernis ende medelyden hebben? Als ic mijn bruyt soude leyden tot de blommige eñ ghenoechlijcke plaetsen des banquets / siende eer sy int banquet trat dat haer cleeren ongeschickt waren / en soude icse niet van canten trecken tot eenighe plaetsen alleen / en soudick niet aldaer dat ongeschict ware / oock met mijn eygen hant schicken / op dat ickse soo te eerlijcker inleyden soude? Ende sy daer op: Maer hoe sullense mijnen Heere v gratie mogen hebben die ons dese swaricheyt veroorsaeckt hebben? Ende de Heere: Laet hen / want hier af sal ick met hun handelen. Het is gebeurt hier na ontrent de ure vande oblatie vande salighe Hostie / als sy die den Heere offerde tot eenen eewighen lof / ende tot salicheyt van het heel Connent. De Heere de hostie in hem seluen opnemende / eñ wt

Fray ghelijckenisse

sijn binnenste een leuentmakende soetichept toegeestede heeft gesept: met dese Goddelijcke toegeestinge sal ickse mesten. Daer na seyde sy tot den Heere: En repckt ghy nu de communie niet uyt aen alle de vergaderinghe? Ende hy antwoorden neen: Maer alleenlijck aen die de begeerte hebben/ ende die geerne souden de begheerte hebben.

Siet hoe profijtelic dat het is een goede gemeynte te zijn.

De andere / om datse aent Conuent hoozen die sullen daer sulcken pzofijt af hebbē/ dat haer ooc een sterche begeerte sal gegeuen wozden. By gheliickenisse van die niet veel wercks en maecken vant eten/ maer als sy dooz den soeten reuc langer getrocken wozden/ soo beginnen sy beweeght te wozden om de spijse te ghebzupcken.

Op den dagh vande Assumptie als sy/ ter wijlen men verhief de hostie / verstont den Heere seggen. Ick come/ op dat ick my aen Godt mijnen Vader booz mijn litmaten opofferen soude/ heeft sy geantwoozt. Suldy dan mijnen alderliefsten Heere toelaten dat wy v litmaten van v dooz de van sullen afgesneden wozden/ met den welcken sy ons dzepgen die ons goet willen wegh nemen? Waer op de Heere: Is dat yemāt can nemē het merch van mijn binnēste pijpē/ dooz t'welc ghyliedē my aencleeft die sal v lieden van my afsnijdē. Eñ de Heere heeft daer by gesept desen van tot dese oozsake v opgelept zijnde en can v niet meer schaden dan oft yemant met een houten mesken pet herts soude willen snijden dat daer mede niet en soude connen ghesneden wozden/ende alleenlijcken een wepnigh lickteeckenen liet vant pzaemen ende douwen vant mesken. Daer na heeftse gesept. O Heere Godt/ ghy die zijt de waerheydt sonder falen / hadt my hoe wel onweerdighe te kennen gegeuen dat ghy booz v ghenomen hadt dat ghy v wellusten in ons verbzeyden sout/ ende

Den van sonder oorsake en schaet en, et veel.

onse

onse liefde in d'vermeerderen. Hoe comt het dan datter sommighe hen beclaghen datse in d'liefde vercoelt zijn? Waer op de Heere: Ick ben die in my begrijpe alle het goet/ende aen een yeghelijck geneick op synen bequamen tijt sulcks als hem dient. De voorgenichcyts Godts.

Hoe dat de Heere de sijne geestelijck de commnnie gheeft, ende sijn gratien gheeft oock aen die niet teghenwoordigh zijn.

DAT XVII. CAPITTEL.

Op eenen Sondagh daer den Feestdagh van S. Laureys op viel / ende oock de memorie vande wijdinghe vande Capelle. Als sy onder de misse bat voor sommighe die hen deuotelijck in haer gebeden beuolen hadden: soo heeftse gesien vanden hemelschen throon tot op der aerden toe nederdalen het hout van eenen groenen wijngaert/op wiens loofs wtspruytselen men mocht te climmen van onder tot bouen toe. Welcke opclimminge sy heeft geleert dat was het gelooue/ doort welcke de wtuercoren tot de hemelsche dinge verheuen worden. Ende alsse int opperste als aen die slincker syde vanden throon bemerckte datter veel vande vergaderinghe tegenwoordigh waren/en dat den Sone Godts als inde teghenwoordicheyt vanden hemelschen Vader met betamende eerweerdicheyt daer by stont/ de ure aenstaende dat het Conuent ten H. Sacramente soude gegaen hebben / hadder geen verbodt ghe weest dat beledt dede: heeft dese seer ghewenscht dat soo aen haer als aen d'andere soude geestelijc het leventmakende Sacrament gegont worden doort de Goddelijcke vermhertichcyt daer gheen men-

menschelijcke cracht tegen en magh. Waer ouer sy gesien heeft/dat de Heere Jesus de hostie die hy in sijn hant hadde stack als int herte van Godt den Vader die hy daer voor uytvroghte als voor bloet voor gemaect. Waer op sy veel pepsende in haer seluen dochte wat dit soude te bedieden hebben / ouermits dat de roodichheydt de Passie beteeckent / ende Godt den Vader noyt met eenige smerte der Passie heeft connen voorberwich worden. Eñ alsse hier mede becommert was/heeftse versuymt te ghevoelen den daet voor haer voorsepde begeerte/uytgesondert dat sy na een wijlken tyds heeft verstaen dat de Heere inde herten eñ sielen vande gene daerse voor ghebeden hadde/eñ oock van die sy om hooghe by den throon gesien hadde/bereet ghemaeckt hadde voor hem een behaeghlijcke rustplaetse/ maer hoe dat het in sijn werck ginck en heeft sy niet verstaen.

Onder dese dinghen ghedachtigh zijnde eenen persoone die haer voor de misse seer ootmoedelijcken ende deuotelijcken in haer gebeden bevolen hadde. Heeft sy voor haer ghebeden dat de Heere haer soude mededeelachtich maken vande voorsepde mewerdicheyt. Ende hier op heeftse dusdanige ant woorde ghecreghen. Niemant en can voor den bouendertooghden trap des gheloofs tot hier-en-toe gheraken/ ten zy dat hy voor betrouwen verheuen worde/ van welck betrouwē sy voor de welcke ghy nu bidt wevnigh heeft. Ende sy heeft gheantwoort. Mijn Heere het schijnt dat de ootmoedicheyt het betrouwen verhindert/aen de welcke ghy plocht ouerbloedigher gratie in te storten. Waer op de Heere: Ick sal nederdalen / ende ick sal aen haer ende oock aen d'andere die inde ballene zijn mijn gauen mededeplen. Waer na so scheen de Heere der crachten

De cracht des betrouwēs

neer

meer te tonen als lants een roode gheschilderde leere/ende na een weynigh tijdts is hy beropenbaert int midden vande Capelle verciert met Bischops cleederē/in sijn hant hebbēde een dooseken ghelyck dat/daermen de H. hostie in bewaert/eñ de heele misse sittende ten Priester waerts bleef hy tot de Prefatie toe/ ende tot sijnen dienst was daer sulcken menighte van Engelen/dat de heele Capelle aen de rechter hant des Heeren/te weten/ aent noorden vol scheen die sonderlinge blijschap betooghden: want sy met een al te grooten puer besochten de plaetsen/ inde welcke door hun medebozgers/te weten/ door de vergaderinghe dickwils deuote ghebeden gheoffert waren. Aen de slincker hant des Heeren/ te weten/ aent suyden en stont maer eenen chooz der Enghelen/ by den welcken wat verscheyden stont de chooz der Apostelen / ende oock daer wat verscheyden de chooz der martelaren / daer na de chooz der Confessoren / na den welcken was oock den chooz der maeghden. Het welck als sy bemerckten ende verwonderende ouerdachte dat de onbevlecthept na het segghen der schrifture maeckt datmen naest Godt comt/soo heeftse verstaen dat tusschen den Heere ende de maeghden was als stralende / een sonderlinge licht van sneeuwitser claerhept / het welck bouen andere de maeghdekens met den Heere door een soete vriendelijckhept ende een wonderlijcke genoechlijckhept des gemeynsaemhepts versaemde. Eñ sy sagh oock dat sommige stralen van een wonderlijt schijnsel tot de persoonen vande vergaderinge wtgestrect warē/ al oft tusschen den Heere ende henlieden geen beletsel gheweest en hadde. Hoe wel datter veel muren tusschen de Capelle daer de veropēbaringe geschieden / ende henlieden af scheydinghe maeckten.

Der maechdē voordeel.

Ende

Ende soo dese wonderlijck met dese dinghen verheught was: sorchvuldigh oot zijnde voor andere vande vergaderinge heeftse geseyt tot den Heere. Nademael Heere dat v wtvloeyende goedertierenheyt my nu beschoncken heeft met de gratie van sulcken ougelooflijckē soeticheyt. Wat gunt ghy aende gene die nu moghelijck met wterlijcke dinghen becommert zijnde/ dese dinghen niet en smakē? Waer op de Heere: Ic salfse met balsem/ hoe wel datse sluymerich zijn / welckens cracht dese ouermerckende ende seer verwondert zijnde hoe datse al euen grooten vruchten mochten hebben die hen inden Gheest oeffenden als die hen niet en oeffenden/ verstont sy dat den balsem al euen wel de lichamen onverrot houdt/ die daer mede gesalft worden oftse nu slapē oft datse waken. Doen soo heeftse noch een ander ghelijckenisse ontfanghen die beter te verstaen was voor een voorbeelt/ te weten : Als een mensche eedt/ waer door het heel lichaem in alle de litmaten versterckt wort: soo ist dat den mont alleen inden smaeck vande spijse ghenoechte schept : soo oock als aende wtvercoren een sonderlinge gratie gegunt wort / soo worden door de onwederhouwelijcke goedertierentheydt Godts aen alle de litmatē/ eñ sonderlinge aen die de gemeynte belanghen oock hun verdiensten vermeerdert/ wtghesondert aen die hen seluen oft door haet oft quaden wille dese ghenoechte ontrecken.

Fray ghelijckenisse

Ander fraey ghelijckenis.

Hoe dat Christo hē voeght tot de misse.

Onder dese dinghen/ als gheseyt wert/ Gloria in excelsis, &c. soo heeft de Heere Jesus den oppersten Bischop eenen Goddelijcken toe-aessem inde gedaente van een brandende vlamme na dē hemel gestiert tot glorie vanden Vader. Ende in dat woort: Et in terra par hominibus bonæ voluntatis, soo heeft hy dien selfsten aessem wtgesonden

inde

inde ghedaente van een sneeu wit schijnsel tot die tegenwoordigh waren. Daer na alsmen seyde/ Sursum corda, de Sone Godts opstaende als door een geweldighe intreckinghe/heeft tot hem ingetrocken de begeerten van die tegenwoordigh waren/ende soo heeft hy ghestaen ten oosten waerts omcingelt met de dienstwillichept van ontallijcke Engelen / eñ door de woorden vande Præfatie heeft hy Godt den Vader opgheoffert de begeerten vande gheloonighe. Daer na alsmen begost Agnus Dei. De Heere hem oplichtende vanden autaer met alle sijn macht heeft tot het tweede Agnus Dei het binnenste van elck der gheenre die daer teghenwoordigh waren met sijn onbespoorlijcke wijsheyt door dzongen. Tot het derde Agnus Dei hem wederom na bouen toe bekeerende heeft hy opgeoffert/præsenterende in hem selue alle de wenschen ende begheerten vande teghenwoordighe aen Godt den Vader. Ende soo door de ouerbloedichept des soetichepts alle de Heylighen die daer teghenwoordigh waren met sijnen gebenedijden mont den peys geuende heeft boue andere aen de vergaderinghe der Maeghden dat voordeel gegeuen / dat hy na den kus des monts oock aen haer borst een al te soeten kusken gaf. Ende na dese dinghen de Heere als heel wtbloyende door de honichbloeyende liefde des Godtheyts. Heeft hem selven geschoncken aen de vergaderinghe met dese woorden. Ick ben v lieden gheheel eyghen / daerom elck van v lieden ghemete my vry na gheliefte. Na dese dingen heeftse ghesept tot den Heere. Hoe wel dat ick nu door ongheloofselijcke soetichept versadicht ben /soo ist nochtans dat ghy op den autaer sittende my scheent verder van my te zijn. Waerom tot benedictie vande misse werckt in my sulcken daet dat

Voordeel der macchden.

Mevveerdicheydt vanden Heere Iesus.

mijn

mijn siele ghevoele datse met v versaemt is. Hi welc de Heere met dese maniere volbzoght heeft/ datse ghevoelde dat de Heere haer dooz sijn omhelsingen inde Goddelycke vereeninghe dzuckte aen sijn bozste/ ende dat hoe het sterckelycker gebeurden/ hoe het soetelycker haer smaeckte.

Van een weerdige bereydinghe om te ontfanghen het Lichaem Christi, ende vande andere godtvruchtighe oeffeninghen tot dat weerdighste Sacrament.

DAT XVIII. CAPITEL.

Bemerekinge vã den Sanctus inde Misse.

SOose sotck ginck om te ontfangen het leventmakende Sacrament ende inde Antiph. Gaude & Lætare, ghesongen wert Sanctus, Sanctus, Sanctus, ballende nederwaerts ter aerden badtse den Heere in ootmoedichepdt des herten / dat hy hem soude geweerdigen haer te berepdē/ op datse tot synen lof ende tot pzofijt van alle de gemeynte weerdelijck moghte mededeplen vande hemelsche tafelen. Tot de welcke den Sone Godts als eenen soeten beminder hem terstont buygende/ ende een soet kusken indzuckende in haer siele/ alsmen songh Sanctus. Siet sepde hy in dit kusken met desen Sanctus die mijn persoon toeghevoeght wozt/ gheue ick v alle de heylichepdt so van mijn Godthepdt als van mijn menschepdt/ op dat ghy daer mede genoechsaem berepdt zijnde weerdich daet toe moeght gaen. Maer den naestcomenden Sondagh alsse Godt danckte vooz de voozsepde gratie: siet de Sone Godts die schoonder is als duysent Enghelen / haer vattende in sijn armen als van haer glozierende pzesenteerde haer aen Godt dep Vader inde volmaecthepdt van

van die heylichept die hy aen hem gegeuen hadde in sijn eygen persoon. Waer ouer oock Godt den Vader sulcken welbehagen gehadt heeft in haer siele door sijnen eenigen Sone/ dat hy/ als hem niet connende wederhouwen met den H. Geest/ haer oock ghegeuen heeft sijnen Sanctus. om te bercrijghen volle benedictie vande heele heylichept soo vande almoghenthept als vande wijshept ende goedertierenthept.

VVat dat de Communie belet, ende wat datse vervoordert.

Op eenen anderen tijt als sy soude ter tafelen Godts gaē ende sagh / datter veel ouermits verschepden beweeghselen beledt werden van te communiceren verheugt zijnde door een innich bewegen des herten/ heeftse gesept tot dē Heere. Ick dancke v mijnen ouersoetsten beminder mijnen Godt/dat ghy my tot sulcken staet ghebroght hebt/dat noch mijn ouders/ noch ander saken my beletten connen vande mededeylinge van v zoetste maeltijt. Waer op de Heere na sijn gewoonlijcke soetichept van sijn goedertierenhept aldus geantwoort heeft. Gheluck ghy belijt datter niet en is dat v van my belet: soo weet oock datter niet inden heinel is noch op der aerden/ia dat noch oordeel/noch rechtveerdichepdt vermach dat ick soude belet worden van v goet te doen/na de meeste ghenoechte van mijn Goddelijck herte.

Item op eenē anderē tijt gaende tot de Communie alsse seer begheerde vanden Heere weerdelijcken berept te worden / soo heeft den soeten ende goedertieren Heere haer met dese woorden ghefeesteert. Siet nu trecke ick v my aen / op dat ick mijn teere hant onghequetst moghte

De Heere ghebruycke haer voor sijn hantschoen.

Hy cleet haer met sijn selue.

wtsteken onder de rouwe sondarē om hen goet te doenneñ ic cleede v met my tot dien eynde/dat ghy al die ghy in v gedachtenisse brengt in mijn teghenwoordicheyt / ia alle die v gelijck zijn in nature tot sulcken weerdicheyt/sout trecke/dat icke naer mijn Coninclijcke milthepdt goet magh doen.

Een merckelijcke bereydinghe tot de Communie.

Noch op eenen anderen tijt alsse soude communiceren / eñ overdochte de weldaden Godts t'haerwaerts/ so is haer inden sin gecomen dat vanden Boeck der Coninghen : VVie ben ick, ende wat is het huys van mijnē Vader? Waer van aen d'een zyde stellende dat: VVat is het huys van mijnen Vader ,als oft sy geweest warē menschen/die na de geboden Godts gheleeft hadden op heuren tijt/ soo bemerckte sy haer seluen als een cleyn plantsoenken / het welck dooz de nahepdt van het onwtblusselyck vier van het Goddelijck herte/dooz t ontfangen der weldaden als natuerlyck gloeyent wozdende / ende dooz het misdaet van haer onachtsaemheden van ure tot ure als tot asschen vergaende / ende nu bycans te niet ghedaen zijnde/lagh als een cleyn wtgebluscht koolken/waer over als sy haer bekeerde tot den goetdadichsten versoender Jesum den Sone Godts / hem biddende dat hy haer eenighsins versoent zijnde aen Godt den Vader soude presenteren/soo scheen den beminnenstē Jesus dooz den domp der liefdē van sijn gequetst herte haer tot hem te trecke / ende haer te wasschen in het water dat daer wt vloeyde/ ende daer na nat te maken met het leuentmakende bloet van sijn herte/waer over sy van een cleyn koolken geweeldigh wozdende is ghewas-

schen

schen inde groenichept van eenen boom/wiens tacken in dry deelen inde maniere der lelien gedeylt werden / welcken boom de Sone Godts opnemende met behaeghlyckheydt ende glorie heeft dien ghestelt voor de altydt eerweerdighe Dzyvuldichept. Desen dan so voorgestelt zynde soo heeft de heele Dzyvuldichepdt haer t'haerwaerts geneyght met sulcken meweerdichepdt dat Godt den Vader door syn Goddelijcke almoghenthept in haer bouenste tacken gheselt heeft alle de vzucht / die de siele sonde moghen voorts vzenghen hebben / hadde sy haer ghereet ghemaeckt tot de Goddelycke almogenthepdt. Daer na als sy het lichaem Chzisti ontfanghen hadde / ende (als bouen ghesept is) sach dat haer siele inde ghedaente van eenen boom ghewortelt was inde wonde vande zijde Jesu Chzisti / heeftse gevoelt door de wonde als door een wortel met een nieuwe ende wonderlijcke maniere als haer door vzoughen/door elcken tack vzucht eñ blat/vande cracht vande menschept ende Godthept :soo dat de vzucht van alle syn heyligh leuen door haer eenen nieuwen schyn ghegeuen heeft / ghelijck het gout schijnt doorr cristael:waer door niet alleenlijcken de H. Dzyvuldichept maer oock alle de heyligen verr cregen hebben een verheuginghe van een wonderlijcke vzolijchept/tot welckens eerbiedinghe sylieden altemael opstaende / ende als de knien buyghende elck van hun opgheoffert heeft alle syn verdiensten inde gedaente van croonen die hangende op de tacken vanden voors. boom tot lof ende glorie van dien die door haer schijnende / hem verweerdichde hun met een nieu vermakinge te verheughen. Ende als sy den Heere badt dat hy aen alle die inden hemel / op der

aerden / ende int vaghevier waren (die altemael met recht souden behoozen pzofijt te hebben van hun werken hadde / sp die niet versuymt ghehadt) ommers nu soude gheven het pzofijt vande vzuchten die hun dooz de Goddelijcke goedertierenheyt gegunt waren / soo heeft elck een vande wercken (in welckens ghedaente hem veropenbaert heeft de vzucht des booms) begost te sweeten een al te crachtighe vochtigheydt / waer van een deel vloeyende tot de boxenste schepselen hun glozie vermeerdert heeft / maer een deel vloeyende naert vaghevier heeft daer hun pijnen versaecht. Het derdendeel dat op d'aertrijck vloeyde / heeft aen de rechtveerdighe verooxsaeckt een meerder soeticheydt der gratien / ende aen de Zondaers bitterheydt der penitentie.

Hoe vruchtbaer dat het is Misse te hooren.

Ter uren vande verheffinghe der hostie onder de Misse / als sy de seluighe heylighe hostie offerde Godt den Vader tot een weerdighe verbeteringhe ende voldoeninghe vooz alle de sonden / ende tot een verbullinghe van alle haer onachtsaemheden / soo heeftse verstaen dat haer siele wert verhoont inde teghenwooxdicheydt vande Goddelijcke maiesteyt / in dat welbehaghen / waer dooz Chzistus Jesus den luyster ende het beelt vande Vaderlijcke glozie / sonder vlecke sijn seluen tot dier ure op den autaer gheoffert heeft tot salicheydt van alle de menschen. Want dooz de onnooselste menscheydt Chzisti Jesu soo aensagh haer Godt den Vader als vzy van sonden ende onbevleckt: ende dooz

sijn

sijn wtnemenste Godthepdt rijck ghemaeckt ende verciert met alderhande deughden / waer door de glorieuse Godthepdt ghebloepet heeft door de alderheylichste menschepdt. Maer alsse verheught zijnde in soo wonderlijcke meweerdichept vande Goddelijcke goedertierenthepdt naer haer vermoghen den Heere bedanckte/ soo heeftse van hem gheleert/dat soo wanneer pemandt inde misse met deuotie hem becommert met Godt/die sijn selven offert int Heylich Sacrament door de ghemeyne salichepdt van alle de menschen / die wordt waerachtelijcken aenghesien van Godt den Vader int welbehaghen vande heylighste Hostie die hem opgeoffert wort / niet anders als pemant die comt wt de duysternis treedt op de stralen des lichts der sonnen / terstont verlicht wort. Doen vraeghden sy den Heere/ seghghende: Ist waer Heer dat soo haest als pemant in sonden valt verliest oock de salichepdt / ghelijck pemant comende wt het licht der sonnen in duysternis verliest de aengename claerheyt des lichts? De Heere heeft ghe-antwoort. Neen want hoe wel dat pemant sondighende eenighsins het licht vande Goddelijcke versoeninge in hem selven verduystert/soo ist dat mijn goedertierenhepdt altijdt noch in den mensche laet een teecken vande salichepdt door hem tot het eeuwigh leuen. Het welck hy soo menighmael in hem vermenichvuldighende vermeerdert/ als hy met deuotie hem eneerstight om in die misse te zijn/ ende met de Heylighe Sacramenten.

Hoe profijtelijck dat het is inde misse te zijn.

Christus barmhertichepdt staetaltijt open, maer den menschen moet sijn ooghen open doen om het licht te sien.

VVat coutinghe ende clap de vrucht vant H. Sacrament beledt.

Mē moet sijnē mōt bevvaren. Alsse na de Communie ouerpeysde met wat een sorghvuldicheydt datmen behoorden sijnen mont te besnoeren/ die onder andere een vande voornaemste litmaten is / waer door de weerdighste verholentheden Christi ontfangen worden / soo is sy door dese gelyckenisse onderrecht ghevvorden / te weten: soo yemant synen mont niet bevvarende van ydele/ valsche/ vuyle/ achterclappige woorden / sonder leetwesen gaet tot de H. Communie/ die ontfanght Christum (soo veel als in hem is) ghelijck eenen die synen gast int incomen steenighde op den dorpel met steenen die hy vergheert hadde/ oft met een harde knodse sijn hooft pletterde. Die dit leest laet hem met diep versuchten ouermercken hoe dusdanigen vveethevdt met sulcken goedertierenthevt ouer een comt. Daer die comt met sulcken saechtmoedichevt tot de salichevt der menschen soo vveedelijck verholght vvordt/ door hem die hy comt saligh maken/ende dit machmen oock peysen van elcke andere sonde.

VVat vvellustigheyt der cleeren tot de Communie dient.

Op eenen dagh alsse soude communiceren/ ende ouermerckte datse niet ghenoech bereyt en vvas / ende nochtans den tijt vande Communie nu aenstaende vvas/ heeftse dus tot haer siele gesproken. Siet den vvuydegom die roept u nu/ende hoe sult ghy hem te gemoet gaen/ niet bereyt zynde naer betamen met eenige verciertheyt der verdiensten. Ende soo noch verder haer onvveerdichevt ouerlegghende / ende van haer

seluen

selven heel mistrouwende/ende haer hope alleen inde goedertierenheydt Godts stellende/ heeftse by haer selven gesept/wat batet wtgheselt. Al waert dat ick duysent iaren hadde om my te beneerstighen / nochtans en soude ick my niet weerdelyck connen berepden: nademael dat ick van myn selven niet en can hebben dat eenighsins soude strecken tot sulcken costelycke berepdinghe. Maer met ootmoedicheydt ende betrouwen soo sal ick hem te gemoete gaen/eñ als my mijnen Heere van vers sal sien/door syn eyghen liefde beweeght zijnde/soo is hy machtigh ghenoegh om my int ghemoete te seynden/ sulcks waer mede ick weerdelijc berept mochte in syn tegenwoordicheydt comen. Ende met sulcken meyninge voorts gaende/hadse de ooghen van haer herte gbesticht op haer eygen leelyckheyt ende ongeschickthcyt. Eñ alsse nu een weynigh voorts was gegaen/soo heeft hem de Heere haer beropenbaert / haer aensiende met het opsicht synder barmhertichcyt/ ia liefde. Ende te ghemoete seyndende om haer bequamelijcken te berepden syn onnooselheyt/waer mede hy haer als met een wit en saecht hemdekē becleet heeft/ eñ oock syn ootmoedichcyt/ waer door hy hem geweerdight met sulcke onweerdige versaemt te worden tot eenen violetten rock/ ende oock syn hope waer door hy haect ende blaemt tot de omhelsinghe der sielen / op dat hyse met een groen verwe vercieren soude. Eñ oock syn liefde/waer door hy in syn selven genepght is tot de siele om dat hyse soude met een gulden cleedt becleeden. Syn blijschap/waer door hy syn ghenoechte heeft inde siele: op dat hyse soude een croone van gesteenten opt hooft setten. Ten lesten syn betrouwē/waer door hy hem geweerdicht te rustē

op het broos gesticht des mēscheyts als hy stelt sijn wellusticheden te zijn onder de kinderē der menschen/op dat hyse soo soude schoenen: eñ so verciert zijnde / datse hem soo weerdelijck soude in sijn tegenwoordicheyt gestelt worden.

Met wat een liefde dat de Heere sijn seluen gheeft int Sacrament.

Na datse de Communie ontfangē hadde/eñ haer begaf tot haer innichste/ soo heeft de Heere hem aen haer vertoont als eenen Pellicaen/gelijc hy plochte geschildert te worden die met sijnen beck sijn herte doorsteeckt. Het wele als sy verwonderēde seyde. Wat ist Heere dat ghy my door dese gelijckenisse wilt te kennen geuen? De Heere heeft geantwoort/dat ghy sout bemerckē met wat een onwerdeerlijcke prickelen der liefden ic gedreuē worde/ om dese oueredele gaue te schencken:soo dat (waert bequaem eñ betaemde te segghen) ick na dese gaue lieuer doot soude blijuen dan dat ick dese gaue aen een beminnēde siele soude onthouden. Daer-en-bouen bemerct ooc met wat een wtnemende maniere v siele dese gaue ontfanghen hebbende/daer door leuent gemaect wort tot het eewigh leuen:gelijc een ioncsken vanden Pellicaen leuendigh ghemaect wort doort bloet vant vaderlijc herte.

De goedertierenheyt Christi int H. Sacramēt

Vande wtnemende goedertierenheyt Godts in dit Sacrament.

Item op eenen tijdt als inde Predicatie den theem liep op de rechtveerdicheydt / sy creegh daer door sulcken inkeer datse verbaest zijnde verveert wert ten H. Sacramente te gaē / waer ouer sy door de goedertierēheyt Godts vercloect is geworden met dese woorden. Is dat ghy versuymt

supmt met d binnenste oogē mijn goedertieren-
heyt te bemercken/ die ic so menighfuldelycken
bewesen hebbe/ siet ten minsten met d lichame-
lycke ooghen/ in hoe cleynen doosken ick beslo-
ten zijnde d te gemoete come/ ende weet dooz se-
ker dat de rouwichepdt dan mijn rechtdeerdic-
hept insgelijcks also besloten is/ dooz de saecht-
moedichept dan mijn bermhertichepdt/ die ick
int wtrepcken dan dit Sacrament soo me-
weerdelycken tot het menschelijcke ghestachte
doozwende.

Item op een ander repse op diergelijcke ure
ende diergelycke inlepdinge/ als dooz. is/ heeft
de Goddelycke goedertierenhept haer ghelockt/
om dooz te smaken sijn gesupckerde soetichepdt
met dese woozden. Siet de cleyne ghedaente
der substantie/ waer in ick ghene mijn gheheele
Godthept ende menschept / ende vergelyckt die
groote met de groote dan een menschelijck lic-
haem / ende weerdeert daer dooz de meiweer-
dichept dan mijn goedertierenthept. Want ge-
lyckerwijs het menschelijck lichaem grooter is
als het mijne/ dat is grooter als de groote dan-
de ghedaente des bzoots / waer onder mijn lic-
haem is: soo treckt mijn bermhertichepdt ende
mijn liefde my in dit Sacrament / dat ick toe-
laet dat de beminnende siele eenighsins de ouer-
hant ouer my crijge met euenredenthept/ gelijc
het menschelijck lichaem heeft ouerhant inde
groote ouer mijn lichaem.

Op eenen anderen dagh als wtgerepckt wert
de salichmakende hostie / heeft de Heere weder- Fray ghe
om begost dooz te wennen sijn ouergroote me- lijckenis
weerdichept met dese woozden. En siedy niet
dat die Priester die de hostie repct / het bercier-
dat hy dzaeght tot eerweerdichept om het Sa-

crament te handelen/hout om den arm/eñ dat hy met naeckte handen mijn H. Lichaem handelt. Waer door verstaet/ dat/ hoe wel ick (als recht is) goedertierlycken aenſie de dinghen/die tot mijn glorie gedaen worden/als zijn gebedē/ vasten/waken/ende diergelycke: nochtans (hoe wel de onverstandighe dat niet en begrijpen) ben ick met meerder medelijden met mijn wtvercoren/als sy bedwonghen door de prickelen vande menschelycke cranckheyt hun toevlucht nemen tot mijn bermhertichevdt/ ghelijck ghy siet dat de naeckte vleesschelycke hant des Priesters my naerder is int H. Sacrament als het ciereersel.

Betrouwen op de bermhertichz Godts is hem behaeghlijc

Dat de ootmoedicheydt Godt aenghenamer is als de deuotie.

Op een ander tijt alsmen luyde tot de Communie ende men den sanck nu bestierde. Dese beboelende datse niet recht ghenoegh bereyt en was/heeft ghesept tot den Heere: Siet mijnen Heere nu coint ghy tot my / ende waerom en hebdy my niet ghesonden het ciraet (gelijc ghy wel vermoeght) der deughden: waer mede ick b soude moghen bequamelijck te gemoet comen? Waer op de Heere: Den Bruydegom die heeft oock meer ghenoechte te sien den supueren ende blinckenden hals van sijn bruyt dan als hy met eenen halsbant verciert is. Ende oock de ront-gedraepde supuere bloote handen/dan als sy met hantschoenen verciert zijn/soo ick oock hebbe mijn ghenoechten somwijlen meer inde deught des ootmoedicheyts als inde gratie der deuotie. Op eenē tijt alsser vele vande gemeynte beledt zijnde hen onthielē vande Communie/ ende dese na datse ten H. Sacramente ghebeest

was

was den Heere betaelde dooz danckſeggínghe/ ſeggende: Ghenoyt zijnde tot v maeltijt ben ick gecomen om v te bedancken. De Heere hier op antwoozdende met de ſoetſte ende bouen honich ende honich graten ſmakelijckſte woozden ſeyde. Weet dat ick v uyt gantſcher herten begheerde. Waer op ſy: wat verblijt haer v Godtheyt daer in te glozieren/ dat v onbevleckte Sacramenten dooz mijn onweerdighe tanden gedeylt wozden? Waer op de Heere: De lieſde van het eygen herte vanden eenē vrient verſoet de woozden vanden anderen vrient: ſoo oock dooz mijn eygen lieſde vinde ick inde dingen genoechten/ die mijn wtvercozen ſomwylen niet ſeer en ſmaken.

De ſoeticheyt vant Lichaem Chriſti en wortmen niet ghewaer doort gheſicht, maer doort ſmaken.

Op een ander reyſe alſſe ſeer begheerde te ſien de Hoſtie int wtreycken vant H. Sacrament/ ende daer toe niet en coſte comen / ouermidts de menighte der communicanten / ſoo heeftſe verſtaen dat de Heere haer ſoetelijck noode eñ ſeyde: Het ſoet ſecreet dat tuſſchen ons ghehandelt wozt dat moet henlieden onbekent blijuen die hen van uyt verbzeemden. Maer ghy iſt dat ghy genoechte hebt/ te weten/ comt eñ niet met het geſichte/ maer ſmakende ondervint hoe dat het verbozgen manna ſmaeckt.

Door eerweerdicheydt hem te onthouwen en is niet quaet.

Alſſe een vande ſuſters te ſeer verbzeeſt ſagh gaen tot de leuentmakende Sacramentē/ ende ouerſulcks als dooz afgekeertheyt graun zijnde haer ooghen van haer wende: heeft de Heere dat goe-

goedertierlijck in haer berispt/seggende: En bemerckt ghy niet datmen my schuldigh is niet minder de eerbiedinghe der eeren/ als de soeticheyt der liefden? Maer ouermits dat de gebreckelijcheyt vande menschelijcke cranckheyt met een affectie niet en can die twee dingen t'samen te weghe brenghen/ nademael dat ghy onder den anderen verscheyden litmaten zijt/ soo ist recht dat t'ghene elck by hem niet en heeft/ dat hy dat vercrijghe door een ander/ te weten: die meest door de soete liefde bewreght zijnde minder plaetse gheeft aen de eerbiedinghe/hem verheughe dat een ander die meer hem stelt tot die eerbiedinge/door hem verbulle:ende daer by wensche dat hy daer door wederom vercrijghe het ghenoeghen vande Goddelijcke saluinghe.

Gemeynschap der heyligen

VVat dat het is Godt op sijn eyghen horse te dienen.

Noch op eenen anderen tijt als se om dierghelijcke sake een ander sagh als verbaest/ ende sy door haer badt: heeft de Heere geantwoort. Ick wilde wel dat mijn wtuercoren my soo weet niet en meynden/maer datse geloofden dat ick door goet soude nemen/iae dat het my seer aenghenaem soude zijn/waert dat sy op hun eygen horse eenighen dienst deden/ te weten: sulcken een doet offerhande den Heere op sijn eyghen horse/die/ als hy geen smaeck en heeft der deuotien/des niet te min Godt dient in sijn gebeden/ knielen/ ende dierghelijcken/ ende daer by betrout inde goedertierenheyt Godts/dat hy dat lieffelijcken ontfanght.

VVaer-

Waerom dat ten tyden vande Communie de gratie der deuotien ontrocken Worde.

Item biddende voor een persoon die claeghde dat haer soberder de gratie der deuotie inghestort wert / alsse quam te communiceren / dan op andere dagē/heeft de Heere geantwoort: Dat en gebeurt niet by geballe/maer door bestieringe: want als ic op gemeyne dagen/ende tot onberstenlycke uren/de gratie der deuotie instorte/ daer door meyne ick het herte der menschen tot my te verheffen/dat alsdan mogelyc soude blijuen in sijn lichaem/maer als ick op de Feestdagen eñ op de ure vande Communie mijn gratie ontrecke/soo worden de herten vande wtuercoren meer gedeffent door de begeerte oft door de oetmoedicheyt. Waerom dat sulc poogen ende sulcke persinge meer wint in hun salicheyt als wel somwylen de gratie der deuotien.

Godt laet toe het vallen tot verootmoedinghe.

Biddende oock voor eene die achterghelaten hadde om een cleyn oorsake te ontfanghen de heylige Sacramenten vant Lichaem des Heeren / te weten: om datse dochte dat sommighe dat siende daer door souden hebben mogen verargert worden / heeftse antwoort ontfanghen/ onder dese ghelijckenisse: Ghelyck een menschе die een merckelijcke vlecke in sijn handt vint/ terstont sijn handē wascht/ende naer het wasschen niet alleenlijcken ghesupuert en wordt/ vande blijckelijcke vlecke/maer daer-en-boven de gheheele handen supuerder worden / soo gheheurt het datse valt in een cleyne faute / om datse daer van berou hebbende/my door de oetmoedicheyt des te aengenamer soude worden.

Maer

Maer sommige inde plaetse van sulcke weldaet die worden my teghen/ alsse versuymende hun binnenste schoonheyt / die ick na het leetwesen soecke / hen beneerstigen tot het waterlijck/ daer de menschen van oordeelen/ te weten: als sy niet en achten te verlaten mijn gratie die sy souden mogen genieten int ontfangen vant H. Sacrament/ om datse vande menschen niet en souden geacht worden als versmaepelijcker/ om datse met sulcken sorghvuldicheydt niet ghesien en worden hen te bereyden om te ontfanghen het H. Sacrament.

Mē moet de gratie vāde Cō muuie nz lichtelijc om de menschē wil t versuymen.

Een andere merckelijcke bereydinghe tot de Communie.

Op eenen anderen tijt alsse soude communiceren/ ende ooc daer toe vanden Heere van binnen genoot wert om dat sy soude gaen sitten in t'hemelsch palleys by Godt den Vader int rijck synder glorien/ ende met hem gaen eten aen sijn tafel. Ende tot sulcks sy haer seer onghereet ende ongeschickt sagh / ende overmulcks als beangst sochte te ontgaen : de Sone Godts haer te gemoete comende/ scheense te brengē binnenwaerts / tot het verholenste om daer bereyt te worden / ende als haer handen wasschende tot vergiffenisse van haer sonden/ heeft hy haer gegeven de suyveringe van haer Passie. Daer na hem oncleedende van synen halsbant/ armringen/ ende ringen/ daer hy mede verciert scheen/ heeft hy haer die aengehanghen / haer vermanende datse daer mede manierlijck voorts comen soude / ende niet als een sottinne die door haer onghescickthept ende onghewoonte/ niet wetende haer voorts te doen / maeckt datse met spot meer versmaept wort/ als door haer eerbare

Christus verciert de arme siel met sijn ciraet

re beschaemthept gepresen ende ghe-eert/ waer ouer sy wt dese woorden geleert heeft/ dat sulcke als sotten met het cieraet van Godt gaen / die aensiende hun onvolmaecktheden den Sone Godts verbidden/ dat hy voor hun wil voldoe/ maer nochtans na dat sy de weldaet ontfangē hebben/ noch al euen verbaest blijuen als van te vozen / om datse gheen volle betrouwen en hebben vande ghenoeghsame voldoeninge des Heeren. Betrouvven.

VVat gratie dat door een weerdigh ontfanghen vant Lichaem Christi den geloouigen gegunt wort.

Noch op eenen anderen dagh als sy soude tē H. Sacramente gaen / ende de H. hostie vant Lichaem des Heeren aen den Heere offerde / tot een boete van alle die int bagheuier waren/ soo heest sy vernomen/ dat aen de geloouige sielkens daer door een groote verlichteniſſe quam/ waer ouer seer verwondert zijnde heeftse gesept tot den Heere. Als ghy mijnen goedertierensten Heere (het welck ick segge om v gratie wil) hoe wel ick seer onweerdich ben / nochtans v gheweerdicht my te besoecken met v tegenwoordichept/ ia inne te woonen / hoe comt het dat ghy niet altijt sulcken daet werckt/ als ick nu gheboelt hebbe na het ontfanghen van v alderheylichste Lichaem: Waer op de Heere: Ghelijckerwijs als eenen Coninck woont in sijn palleys niet lichtelijck toe gelaten en wort/ dat elck een tot hem comt/ maer als hy ouerwonnen zijnde door de liefde vande Coninginne die daer ontrent woont/ hem gheweerdicht te comen vant palleys inde stadt om haer te besoecken/ soo geheurt het/ dat alle de inwoonders ende bozgers van die stadt/ door de gratie vande Coninginne

lich-

lichtelijcken ende volcomentlijcken mededeelachtich worden vande Coninclijcke milthept/ ende hen verheugen van syn hulpe: soo ooch als ick ouerwonnen dooz mijn eyghen goedertierenheyt ende soetichepdt van myn herte my voeghe dooz het leuentmakende Sacrament des autaers met eenigen geloouigen (die sonder dootelijcke sonde is) soo geue ick vermeerderinge van onweerdeerlijcke weldaet aen alle de hemelsche inwoonders/ende aen die op aertrijck zijn/insgelijck oock aen die int vaghevier zijn.

Onweerdeerlijcke gaen worden-der gegõt doort H. Sacramẽt

Doort ontfanghen vant H. Lichaem Christi worden daer veel verlost wt het vaghevier.

Het is ghebeurt op eenen anderen dagh dat haer inde sinne schoot/soo sy ter tafelen Godts gaen soude/ende datse haer soude versincken inde diepste valleye des ootmoedicheyts/ op datse aldaer soude schuplẽ om de eerweerdicheyt van die meweerdicheydt/ waer dooz de Heere syn costelijck Lichaem ende Bloet mededeylt aen syn wtuercozen: waer ouer haer open gedaen is die diepste verootmoedinge/waer dooz de Sone Godts neder ghedaelt is in het voozgeburcht der hellen/om dat hy dat soude leech maken. Waer ouer steunende inde vereeninghe van dat nederdalen docht het haer datse tot het diepste des vageviers nederghedaelt was/ende aldaer naer haer beste haer nederzuckende/ heeftse de Heere tot haer woozen seggben: Als ghy sult ten H. Sacramente gaen / soo sal ick v tot my soo intrecken/dat ghy tot v sult trecken alle de gene tot de welcke den reuck van v begeerte gecomen is/die onweerdelijcken in v cleeren is. Na dese beloftenisse alsse begheerde vanden Heere dat hy haer soo veel sielkens wt het vaghevier soude

gheuen

gheuen als de deelen souden zijn vande Hostie die sy in haren mont hadde / ende ouersulcks die in veel deelen bedeylde / soo heeft de Heere tot haer gesept/om dat ghy sout weté dat myn bermhertichepdt alle myn wercken te bouen gaet/ ende datter niemant en is die dié afgront van mijn goedertierenthepdt can wtputten: Siet ick ben ghereet om dat ghy dooz den pzijs van dat leuentmakende Sacrament veel meer soudt ontfanghen als ghy wel soudt deruen bidden:

Noch op eenen anderen dagh als sy noch meer te rugghe keerde dan sy wel ghewoon was int gaen tot het H. Sacrament/ouermits haer onwerdichept/soo badtse den Heere/dat hy dooz haer die H. Hostie soude in sijn eyghen persoon ontfaugen/ende die met hem inneme/ ende dat hy dan daer naer dooz den edelen Geest van sijnen soetsten aessem heur soude tot elcker ure soo veel toegheesten/als hy wiste dat aen haer cleynichepdt van noode was. Hier na als sy maer een wijle gerust hadde inde schoot vanden Heere / als onder de schaduwe van sijn armen / soo dat haer slincker sijde aen de ghebenedijde rechter sijde des Heeren t samen ghevoeght scheen: Naer een weynegh tijts haer opzechtende isse ghewaer ghewozden datse op haer slincker sijde ghecreghen hadde als een rootverwich lichteecken dooz de minnelijcke wonden vandé H. sijde des Heeren. Daer nae alsse ginck om te ontfangen het lichaem Chzisti: soo scheen de Heere met synen Goddelijcken mont in hem te ontfanghen die ouerhepligbe Hostie: de welcke sijn binnenste doozgaende quam wederom wt de wonde van sijn ouerhepligbe sijde / ende sy voeghden haer als een

Een vvõderlijcke mẽvveerdichz des Heeren.

plaester op de leuentmakende wonde / waer ouer de Heere tot haer ghesept heeft : siet dese plaester sal v tot my soo vereenighen / datse op deen syde v lichteecken sal bedecken / ende op d'ander syde myn wonde / als een plaester voor ons beyden. Welcke ghy daghelycks afwagende sult ommekeeren met deuotie / seggheude: Iesu nostra redemptio. Hier naer heeft het haer goet ghedocht / datse tot den wasdom haerder begheerte oock daghelycks soude haer deuotie vermeerderen / soo dat: alsse op den eerstē dagh ghelesen hadde den voorsz. Hymnum / den tweeden dagh dien soude tweemael lesen / ende den derden dagh dry mael / alsoo vermeerderende tot den dagh toe datse wederom soude ter tafelen Godts gaen.

Hymnus Iesus nostra redēptio.

Van het deuoot ghebedt tot de moeder des Heeren, ende hoe ghereet datse is de glorieuse maeght om te helpen.

DAT XIX. CAPITTEL.

OP een ure die tot het ghebedt gheeyghent was / alsse haer tot Godt begheuende vraeghde wat hem meest soude behaghen daerse haer van die ure af mede soude bekommeren. De Heere heeft geantwoort: Schict v by myn Moeder / die benessens my sit ende bevlytich v om haer te louen. Soo dan groetede sy deuotelyck de Coninginne der hemelē met dit versken: Paradisus voluptatis, &c. Haer louende om datse een ouergenoechlycke inwooninghe gheweest is / de welcke de ombespoorlycke wysheydt Godts (die alle schepselen bekent zyn) onder alle de ghenoechte van syn Vaderlycke wel-

wellustichcden vercosen heeft/om inne te woonen/ haer biddende datse dooz haer soude verweruen een herte soo lustigh dooz verschepenthcyt der deuchden/dat Godt hem oock soude verheugen in haer te woonen/ waer toe dat de gebenedijde Maeght scheen haer neder te buygen / als om te planten in haer herte verscheyden blomkens der deuchden/ te weten/de roose der liefden/de lelie des supuerheyts/ de violette des ootmoedicheyts/ sonnevolgende blommē des onderdanicheyts/ ende dierghelijcke. Hier dooz te kennen geuende hoe ghereet datse is by te staen / die haer dooz ghebeden versoecken. Alsse vervolghens haer wederoim groette dooz den veers. Gaude morum disciplina, &c. In haer louende datse boue alle menschen de huysghenooten van haer affectiē/manieren/ende sinnen / ende andere hare beweeghlyckheden met sulcken neerstichcyt gheregeert hadde/dat de Heere in haer herbergende / daer dooz eenen aenghenamen dienst gheschiedde / ouermidts datse nopt met eenigh ghepeys/woozt/oft werc pet onbetamelijcks bedzeuen heeft : biddende datse booz haer oock dierghelijcke soude verkrijgē. Hier toe scheē de maeghdelijcke moeder alle haer affectien wt te seynden inde gedaente van teere schoone ionghe dochters/aen elck van die beuelēn dat elc van haerlieder besonder haer soude boeghen by de affectien van dese/ op datse souden wacker ghemaeckt wozden om soo t'samenderhant den Heere te dienen/ ende datse soude sozghe dzagen te verbullen het gene de hare niet recht ghenoech en deden. Hier mede ooc de H. maecht te kennen geuende/ hoe ghereet datse is om te helpen die haer aenroepen. Maer als dese dooz een seker vertoonen

De goedertieren heyt van de H. maecht Maria.

belet wordt / soo heeftse ghesept tot den Heere. Overmidts mijnen broeder dat ghy daerom mensche zyt gewordt om dat ghy alle de menschelijcke ghebreken sout verbullen: wilt d verweerdigen nu ook voor my te verbullen aen d salighste Moeder / is dat ick yet gedaen hebbe in haren lof onbetamelijcks: tot welcke woorden de Sone Godts op het eerbiedelijckste opstaende / ende comende voor syn moeder heeft syn knien gheboghen / ende syn hooft roerende heeft hyse op het alderbequaemste ende minnelijckste ghegroet / om dat haer te recht soude aenghenaem zyn den dienst / wiens onvolmaecktheyt door haren beminsten Sone soo overbloedelijcken verbult wort.

Maria Wordt door de Lelie beduyt.

Dienderdaechs alsse wederom bat / soo is beropenbaert de selfste maechdelijcke Moeder inde tegenwoordicheyt vande altijt eerweerdighe Dzybuldicheydt / inde ghedaente van een witte Lelie / diemen maeckt met dzy bladeren / een opstaende / en d'ander twee neerhangende waer door te kennen wert ghegeven dat sy de salige Moeder Godts daerom te recht wordt genoemt de witte lelie vāde H. Dzybuldicheyt / om datse bouen alle schepselen op het volcomenste ende weerdelijcste in haer ontfanghen heeft de deughden vande H. eerweerdighste Dzybuldichz / die nopt noch het minste sierke vande daghelijckschen sonde besmet en heeft. Maer door opstaende blat wert te kennen gegeven de almogenthey van God den Vader / door de twee neerhangende / de wijsheyt ende goedertierenheyt vanden Sone / ende vanden H. Gheest die sy aldergelijckste gebonden wert / waer

waer ouer datſe oock verſtaen heeft vande ſa-
lighe Maeght/ waert dat yemandt haer groe-
tende deuotelijcken noemde de witte Lelie van
de H. Dryvuldicheyt/ ende de blinckẽde Rooſe
vande hemelſche luſtigheyt/ datſe in hem ſoude
willen betoonen watſe vermach v n weghen
de almoghentheyt des Vaders: ende hoe veel
vonden datſe wiſt tot ſalicheyt vant menſche-
lijck gheſlachte / wt de wijſheydt des Soons/
ende hoe onweerdeerlijcke datſe ouervloeyt vã
innighe goedertierenheyt door de goedertieren-
heyt vanden Heylighen Gheeſt. Ende de Heyli-
ge Maecht heeft hier by ghehangen: Oock in-
den wtganck vande ſiele ſal ick my veropen-
baren aen hem die my ſoo groet/ inde blom-
micheyt van ſulcken ſchoonheydt / dat ick tot
ſijn wonderlijcke vertrooſtinghe hem ſal wt-
reycken een hemelſche vrolijckheyt. Waer door
ſy voor haer genomen heeft de heylige maeght
oft oock (t'haren opſicht) haer veelt met deſe
woorden te groeten.

Hoe dat-
mẽ de H.
maeght
groeten
ſal.

Een cort ghebedt tot de Heylighe Maeght Maria.

VOeeſt gegroet witte Lelie vande blincken-
de ende altijt gheſtilde Dryvuldicheydt/
ende ſeer blinckẽde Rooſe vande hemelſche lu-
ſticheydt/ vande welcke de Coninck der heme-
len heeft willen geboren worden/ ende met wi-
ens melck geſoeght wordẽ/ voet onſe ſielen met
hemelſche invloedinghe.

Vande ghepreuilegeerde affectie tot Godt met de groeteniſſe vant beelt vande H. Maeght Maria.

DAT XX. CAPITEL.

Sy hadde een ghebruyck gelijck de minnaers doen/die al wat hen behaeght ende ſmaeckt wennen tot het gene ſy beminnen: waerom ſo wanneer alſſe yet hoorde leſen oft ſinghen tot lof oft groeteniſſe vande H. Maeght oft andere Santen/dat ſoetelijcker het gemoet mochte beweghen/dat ſtierde ſy altijt meerder na den Heere den Coninck der Coninghen haren beminden ende wtuercoren (gelijt het recht was) als tot de heyligheu ſelue/wiens Feeſtdagen oft gedachteniſſe men hielt. Waer ouer op den Feeſtdagh vande ontfanghenniſſe/als de H. Maeght dickwils onder de Predicatie verhaelt wert/tot lof/ende geen verhael en gheſchiedde van het ſalichſte werck vande menſchwordinghe des Heeren/ende ſy dat qualijck nemende ende vande Predicatie comende alſſe voorby den autaer ginc vande grootmoedige Maeght ende haer groetende bevont datſe niet vol met ſoete affectie tot de Moeder van alle gratien beweeght en wert. Maer datſe altijt meer in alle haer groeteniſſen ende lof met meerder genepchlijckheydt haer bekeerde tot Jeſum de ghebenedijde vrucht haers lichaems/heeſſe begoſt te vreeſen datſe daer door ſoude moghen vergramment hebben ſulcken ouermaghtighe Coninghinne/wiens vreeſe den goedertieren vertrooſter ſoetelijck geweert heeft/ſegghende: En wilt niet vreeſen liefſte. Want ſulcke groeteniſſe eñ lof van mijn beminde moeder/waer door

door ghy v meer tot my went als tot haer die smaeckt haer seer wel. Maer ouermidts dat v ghemoet daer in beswaert is / soo doet v beste voorts aen/ om deuotelijcker te groeten voor dē autaer het beelt van mijn onbevlecte Moeder/ mijn beelt ongegroet ouerslaende. Waer op sy: Verre zy dat dā my o eenigh/ ia alle mijn goet o Heere/ want daer toe en can mijn herte nopt verstaen dat ick v alle mijn salicheyt/ ia het leuen mijnder sielen verlatende/ sonde stieren mijn ghemoet om pemanden te groeten. Tot de welcke de Heere lieue vriendelijchept bewijsende/ seyde. Laet het mijn nu toe mijn beminde/ eñ soo wanneer ghy soo mijn Moeder groet my ouerslaende/ dat sal ick ontfanghen ende vergelden inde plaetse van sulcken volmaecktheyt/ waer voor pemant ghewillichlijc/ waerachtelijck ende opt getrouste verlaet het hondertfault van alle hondertfauten tot mijnder meerder verheffinghe.

Hoe aengenaem, dat het Christo is dat mē sijn moeder groet

Hoe dat de Heere wilt gheweckt worden van een beminnende siele.

DAT XXI. CAPITTEL.

OP den eersten Sondagh na den Feestdagh van H. Dyvuldicheydt/ soo heeft haer de Heere hem veropenbaert in eenen hof vande blomvragende lustichept / ende ghenoechlijcke groenichept/ al oft hy leggende ten middaghe steunende op sijnen Coninckliicken throon/ eñ als vroncken zijnde vanden wijn der liefden soetelijcks in slaep gevallen geweest ware/ aen wiens voeten sy haer woypende/ ende als sy die na haer ghewoonte dickwils ruste/ ende op

verscheyden maniere vriendelijckheyt bewees aen haren beminden/ en costese nochtans dry dagen geduerende/ hem niet genieten gelijckt gewoon was. Waer over ten vierden dage onder de Misse alsse niet langer en coste verdragen slaep van haren beminden/opstaende van sijn voeten met drifticheydt des brants/soo isse gheballen op sijn borst/door wiens begeerte sy was blakende / en so dedese haerveste om datse den slaep van haren beminden door de cracht der liefden soude breken. Waer over de Heere als wacker wordende met beyde sijn armen haer soetelijcks ombattende ende sterckelijck tot hem druckende/seyde: siet dat ick begheert hebbe dat hebbe ick nu: want ghelijck als den bos de vogelē vangen wilt/achterwaerts over rugghe lept als doot / om datse alsse bryelijck over hem vliegende hem beginnen te verschenren/van hem terstont ghevangen souden worden:soo ick oock als blakende door d liefde(op dat ick na s'menschen doere spreke) hebbe dese ghelijckenisse ghebruyckt/op dat ick d als ghy d geheel tot my begaeft/ geheel besitten soude.

Fray ghelijckenis

Dat de sieckten onse onachtsaemheden vervullen.

DAT XXII. CAPITTEL.

Op eenen tijt belet zijnde door de sieete van de strengicheyt der oorden/ alsse sat om de besperen te hoozen door verlanghen/ende oock droefheyt des hertē / heeftse gesept tot den Heere. En sout d nu niet loffelijcker zijn dat ick nu met die vant convent inde choor ware / en my becommerde met het ghebedt / ende arbeydde inde

inde oeffeninghe van onsen regele/ dan dat ick nu met dese cranckheyt bevangen soo veel tyts onnuttelijck overbrenghe? Waer op de Heere: Dunct v dat den bruydegom minder genoechten heeft vā sijn bruyt / als hy haer gemeynsame hantieringe heeft in huys/dan als hy gloriert datse verciert achter strate gaet om vant volck ghesien te worden. Onder dese dinghen heeftse verstaen dat de siele alsdan verciert voor de werelt coint / alsse inden arbeyt van goede wercken geoeffent wort ter eeren Godts/maer datse dan als inde camer met den bruydegom rust / alsse van sulcken arbeyt door eenigh lichamelyck ongemack belet wort. Want alsdan berooft zijnde vande genoechten van haer eygen gevoelen/worse alleen gelaten ten wille Godts / ende daerom ist dat Godt des te meer inden menschē ghenoechte heeft: hoe den menschē minder in hem vint waer door hy volcomelyck moghte ghenoechte hebben ende glorieren.

Fray ghelijckenis.

De cranc heyt versaemt ons met Godt.

Vande dryvoudighe ghebenedijdinghe diemen onder den Kyrie eleison mach nemen.

DAT XXIII. CAPITTEL.

ALsse op eenē dagh opt devootste inde misse was/ende men gecomen was tot dē Kyrie eleison soo scheent dat den Engel die van Godt ghestelt was om haer te bewaren/haer op sijn armen nam als een cleyn kindeken / ende presenteerde aen Godt den Vader/seggende: Ghebenedijdt Heere Godt Vader dit v dochterken. Waer op als Godt den Vader voor een wepnichsken sweech/al oft hy onweerdigh gheacht hadde / dat hy een soo cleyne soude ghebenedij-

den. Sy tot haer seluen ghecomen zijnde heeft met beschaemthept haer snoyhept eñ onweerdichept begost te ouerlegghen. Waer ouer de Sone Godts opstaende heeft haer gegeuen tot voldoeninge/alle de hanteringhe van sijn heylighste leuen: ende daer door scheense als bereyt met blinckende/ende wel versierde cleederen gewasschen te zijn/tot de mate vande iaren des vollicheyts Christi: waer door oock Godt den Vader hem buyghende tot haer/met de alder-goedertierenste versoenlijcheyt/heeft haer gegeuen dzyboudige vergiffenisse van alle haer sonden/waer door sy tot eenighen tijt met gedachten/woorden/en wercken misdaen hadde tegē sijn almogenthepdt. Hierom heeft sy Godt den Vader tot danckseggínghe opgheoffert de heylichste handelinghe van sijnen eenigen Soon. Alsdoen schenen alle de ghesteenten/waer mede haer cleeren schenen versiert te zijn/d'een tegen d'ander rakende te luyen ende geclanck te geuen van een al te soeten ende ghenoechlijcken musijcke ten eewighen lof van Godt den Vader. Waer door te kennen gegeuen wert hoe aengenaem dat het Godt den Vader is/als yemant hem offert de volmaeckste handelinghe van sijnen Sone. Na dese dinghen heeftse den voorsz. Engel op de selfste maniere gepresenteert aenden Sone Godts/seggende: Gebenedijt sone des Conincks v sustere / vanden welcken alsse oot door dzyboudige benedictie verkregen hadde vergiffenisse vant gene sy gedaen hadde tegen de wijshept Godts: soo heeft hyse oock gepresenteert aenden H. Geest/seggende: Gebenedydt o beminder der menschen dese die uwen godts-penninck nu ontfangen heeft / die haer oock met dzyboudige gebenedijdinghe versien heeft

heeft tot verghiffeniſſe van alle ſonden dieſe tegen de goetheyt Godts ghedaen hadde/ſoo dan die het gelieft die magh op de neghen ghebenedijdinghen aldus oock merck nemen tot den Kyrie eleiſon.

Vant profijt datmen crijcht alſmen ſijn ſinnen ſet opt ghenemen ſingh.

DAT XXIIII. CAPITTEL.

HET ghebeurde op eenen heyligben dagh datſe haer beſte bede/om met aendachticheyt te letten op den ſanck vande getijden/ tot lof vau Godt ende vanden heyligen:ſo hebben haer alle de woorden die ſy ſanc veropenbaert al oft een ſcherpe lancie geweeſt hadde/die van haer herte tot het herte Jeſu Chriſti quamen/ ende beweeghden dat tot het diepſte toe doorgaende/met een onweerdeerlijcke ouerſoete genoechlijcheyt. Want van het opperſte van die ſpeyze ſchenen als verſpreyt te worden ſtralen ghelijck van ſeer lichtſchijnende ſterren / die comende tot elck vande Heyligben hen vercierden met een wonderlijck ciraet der nieuwer glorie/maer ſonderlinghe dien Heyligben wiens feeſt men vierde verſcheen als verheught met een wonderlijcke glorie van een ſonderlingh ſchijnſel/wt het onderſte deel vãde ſpeyze ſcheen. wtghereyckt te worden als een manuere van druppelkens die d'een op d'ander afvielen tot vermeerderinghe van ſonderlinge gratie voor de leuende:ende voor die int vaghevier waren oock een groot behulp tot vercoelinghe.

Het

Het behulp vant Goddelijck herte tot voldoeninghe van onse ghebreken.

DAT XXV. CAPITTEL.

HET ghebeurden noch op eenen anderen tijt als sy haer beste dede om alle de noten ende woorden met aendachticheyt uyt te drucken / ende ouermits menschelijcke broosheydt daer van dickwils belet zijnde / seydese by haer seluen. En wat profijt cander comen van sulcken arbeyt daer sulcken onstantvastichept onder vermenght is? Wiens droefheyt die Heere niet langer connende verdragen / heeft haer geschoncken als met sijn eygen handē sijn Goddelijck herte inde ghedaente van een brandende lampe / seggende: Siet ick stelle voor v ooghen des verstants / mijn herte / het welck is een alderfoetste instrument vande eerweerdichste Dryvuldichepdt / aen het welck ghy suit alle het ghene dat ghy door v seluen niet en cont volbrenghen / bevelen: op dat het ghetrouwelijck daer door magh volbroght worden / ende soo salt ghebeuren dat alle uwe dinghen voor mijn ooghen sullen al volmaeckt verschijnen. Want by ghelijckenisse: Ghelijck eenen ghetrouwen knecht die tot allen dienst sijnen meester ghereet staet / soo sal voorts aen mijn herte altijdts voor v zijn: ten ende dat het tot elcken stont v onachtsaemheden voor v voldoe: door welckens nopt ghehoorde meweerdichept des Heerē sy bevreest zijnde / haer verwonderende heeftse onbetamelijck gheacht dat het eenigh weerdighste herte van haren Heere / het welck is de schat-camer des Godtheyts

Ghelijcke nisse.

heyts/ in hem bevattende alle goet/ soude hem gheweerdigen om by te staen/ sulcke versmaeylijcke als sy was: ende dat gelijck eenen kneeht voor sijnen Meester/ om te voldoen haer onachtsaemheden/ wiens cleynhertichеyt de Heere goedertierlijcken te gemoete comende/ heeft hem gheweerdicht haer met dese ghelijckenisse moet te maken. Ghelijckerwijs seyde hy/ hadt ghy een luydende ende drayende stemme/ ende daer by oock een groote ghenoechte om te singhen/ ende stont by eenen die qualijck songhe/ ende een onlieffelijcke ende afwijsighe stemme hadde/ soo dat hy qualijcken yet oock met grooten arbeyt voorts conde brenghen: Sekerlijcks/ ghy sout het qualijck nemen dat hy het v/ die dat vermoghte/ ende die gereet waert om te singhen/ niet ouer en gaue om te singen/ dat hy soo qualijcken te weghe coste brenghen. Soo sonder twijfel oock mijn Goddelijck herte kennende de menschelijcke broosheydt/ daer by oock haer onghestadicheydt. Wenscht verwachtende altijt met een onweerdeerlijcke begheerte/ dat ghy ist niet met de woorden ommers met eenen wenck commissie gheeft/ op dat het voor v mochte voldoen/ sulcks als ghy door v seluen niet en cont voldoen/ ende dat ghelijck het door de almoghende cracht vermagh/ ende door de onbespoorlijcke wijsheydt best weet/ soo begheert het oock opt wterste het seluighe door sijn natuerlijck ingeboren soeticheyt des goedertierenheyts met de goetwillichste blijschap vol op te betalen.

Andere fray ghelijckenis.

Vande

Vande ouervloedieheydt der sielen door het herte Godts.

DAT XXVI. CAPITTEL.

NA dese dinghen als sy de voors. soo grootdadighe gaue met danckbaerheyt verhalende ouermercte/soo heeftse met begeerten vandē Heere versocht hoe lange dat de Heere haer die soude hem geweerdigen te gonnen. Waer toe de Heere: so lange als ghy die begeert te bewaren/en sult ghy v niet beclaghen dat ick v die ontnomen hebbe. Waer op sy/Hoe seydese: O Godt wercker der onweerdeerlijcker dinghen/ cant ghebeuren dat ick sal weten v Goddelijck herte inde ghedaente van een lampe/hangende int midden van mijn onweerdichste herte/ eñ nochtans door de gonste van v gratie by v verdienende te comen/sal ick my verblijden dat ic dat vinde in v / daert my gheeft het volcomen van alle wellusticheyt? Waer op de Heere: Ghelijckerwijs als ghy yet willende bevatten/v handen wtreyckt/ende nochtans ghenomen hebbende sulcks als ghy begheerde / v handen wederom tot v treckt/ soo ick oock als quelende door liefdē naer v/ als ghy v tot de wierlijcke dinghen bekeert / reycke mijn herte wt om dat ick v t'mywaerts intrecken soude / ende wederom als ghy v andermael naer mijn begheerte bekeert innighlijcken om v met my te becommeren/soo ist dat ick mijn herte t'samen met v in my treckende/v geue het ghenoeghen van alderhande soorte van deughden. Waer ouer sy soo onverdiende goedertierentheydt Godts t'haerwaerts met al te groote verwonderinge

Ouerschoone ghelijcke nisse.

deringe ende danckbaerheyt ouerleggende / en de alderhande snoyheydt van haer ghebreken ouermerckende / haer versoncken heeft met de meeste hare ondergeuinghe inde diepste valleye van haer bekende nederheydt / ende sy achte datse tot alle gratien de onweerdichste was. Ende alsse vooz eenen tijt haer aldaer verbozgende schuylden / de Heere (die hoe wel hy inde hooghde woont / nochtans sijn genoechte heeft als hy wytbloeyende / sijn gratie aen de ootmoedige mededeylt) scheē als een gulde pijpe neder te laten van sijn herte / die scheen inde gelijckenisse van een lampe te hangen ouer die siele / die haer seluen soo neder gedzuckt hadde inde valleye des ootmoedicheyts / dooz de welcke pijpe hy haer inghestozt heeft dooz een wonderlijcke maniere / de ouerbloedicheyt van sijn wonderheden / te weten: alsse ouerdenckende haer ghebzekē verootmoedight werdt / de Heere terstont medelijden met haer hebbende / stozte in haer / uyt sijn salichste herte / de blomdzagende groenicheyt van sijn Goddelijcke deughdē / de welcke alle haer gebzeken te niet doende niet toe en liet datse ergens souden gevonden wozdē / booz de oogen vande Goddelijcke goedertierenheyt. Insgelijcken begheerde sy ruste / tiraet / oft eenighe sake die booz een menschelijck herte moghen behaeghlijck zijn / ende lustich ghepeyst wozden / terstondt alle dese dinghen vloeyden al te soetelijck opt ghenoechlijckste haer inne dooz de boozs. pijpe. Maer alsse nu eenen tijt langhe in dierghelijcke wellustichcheden soetelijck haer volmaeckt hadde / ende oock dooz de medewerckende gratie Godts met alle deughden nochtans niet met de hare / maer met die vā haren Heere als bequaemelijcken verciert zijnde verthoont

ouervloedicheydt van alle goetcōt ons vve het herte vā Christus den Heere.

thoont wert/ ende opt volcomenste volmaect/ soo heeftse gehoort (gelijckmen int herte hoort) een al te soeten stemme als van eenen cieter-speelder/ die soetelijck met een aenlockende melodie speelde op sijn ciether dese woorden. Comt mijne tot my/ comt in het mijne in my. Blijft den mijnen met my. De cracht van dit liedeken heeftse verstaen vanden Heere met dusdanigh honich-vloeyende beduyt. Comt de mijne met my. Want ick v beminnende als mijn innichste bruyt wensche v altijdt by my/ daerom soo roepe ick v. Item om dat mijn wellusticheyt is in v / soo wensche ick dat ghy in my sout comen / ghelijck eenen ionghelinck soude wenschen dat sijn ghenoechte des herten soude volcomen zijn. Item / nademael dat ick de liefde die ben Godt seluer v vercosen hebbe / soo wensche ick dat ghy met my soudt blijuen met een onbindelijcke vereeninghe. Ghelijck eenen mensche teghen sijnen danck sijnen Geest soude verliesen / sonder den welcken hy gheen ure en soude connen leuen. Onder dese soetste ghenoechten soo heeftse ghevoelt datse onweerdeerlijcken door een wonderlijcke maniere dicwils wert door de voors. pijpe ghetrocken in het herte des Heeren / eñ soo heeftse haer gevonden geluckelijck int binnenste van haren Bruydegom ende Heere. Al waer watse gevoelt heeft/ watse gesien heeft/ watse gehoort heeft/ watse gesmaect heeft/ watse getast heeft/ dat is haer alleen bekent / ende hem die hem geweerdicht heeft haer toe te laten/ tot sulcken bouen-ouer-wtnemende hooge sijne vereeninge/ Jesus de bruydegom vande minnende siele die Godt is/ ghebenedijt bouen al/ inder eewen. Amen.

Met Christo veree nicht te vvorden is al te genoechlijc

Vande

Vande begraeffeniſſe des Heeren inde ſiele.

DAT XXVII. CAPITTEL.

Op den goeden vrydagh alſmen naer den dienſt de begraeffeniſſe dede / ende deſe den Heere bat dat hy hem ſoude gheweerdigen begrauen te worden in haer ſiele tot een eewighe inwooninghe. De Heere lieffelijck dat toeſtaende / ſeyde. Ick ſeluer die ghenoemt worde de ſteenrootſe ſal den ſteen zijn van alle de deuren uwer ſinnen / ende tot waeckers ſal ick krijchſknechten ſetten / te weten: mijn affectien oft ghen eychlijckheden ſeluer / die voortsaen v herte ſullen bewaren van alle teghenſtrijdende geneychlijckheden. Ende ſullen in v hun wercken / doen na mijn cracht tot mijnen eeuwighen lof. Na deſe dinghen ſoo ſy eenigh werck gheſien hadde van eenen perſoon / het welck ſy (na datſe vreeſden) ſwaerlijck gheordeelt hadde. Ende daer ouer leetweſen hebbende / ſeyde tot den Heere: Ghy hadt mijn herte beſet met crijchſknechten: maer helaes gelijck ick vreeſe de plaetſe is ydel / ouermidts datſe wegh vertrocken zijn / om dat ick dat werck van mijnen naeſten ſoo ſwaer gheoordeelt hebbe. De Heere heeft gheſeyt: Hoe condy ſegghen dat de plaetſe leech is door haer afweſen daer ghy nu in dit ſtuck haer cracht ghewaer zijt gheworden / die my wilt aenhanghen / die moet oock mits recht miſnoeghen hebben int ghene my niet en behaeght.

Begeerte van een godvruchtige ſiele.

Vant Clooster der sielen inc Lichaem des Heeren.

DAT XXVIII. CAPITTEL.

ALsmen ten vesperen sanck / Vidi aquam egredientem,&c. soo heeft de Heere tot haer gheseyt: siet na myn herte/dat sal uwen Tempel zyn / ende nu soeckt dooz de andere deelen dan myn Lichaem / ende verkiest d daer in andere winckels inde welcke ghy na de regule moeght leuen / want dooztsaen sal myn lichaem d zyn dooz een Clooster. Waer op sy: Heere ick en can niet meer soecken oft verkiesen/want ick hebbe sulcken soeten ouerbloedicheyt in d soetste herte ghebonden dat ghy d ghweerdicht hebt mynen Tempel te noemen/ dat ic buyten dat noch ruste / noch eten en can toelaten. De welcke twee nochtans nootsakelyck schijnen te zyn in een Clooster. Waer op de Heere: Jst soo dat het d ghelieft / dese twee condy oock hebben in myn herte: want ghy hebt verstaen datter sommige wt den Tempel niet en gingen/ daer binnen etende/ende sommige slapende/als S. Dominicus. Verkiest nochtans eenige andere die d duncken te betamen het clooster / waer ouer sy na het ghebedt des Heeren dooz den omganck oft wasplaetse heeft vercosen de voeten des Heeren. Dooz het werck hupys de handen des Heeren. Den mont Godts dooz het spzeckhupys oft Capittel. De ooghen des Heeren dooz de schole/ inde welcke datse sonde lesen. De oozen des Heeren dooz het biechthupys / waer op de Heere haer oock gheleert heeft datse na elcke smette daer toe sonde clim-

Dominicus en ginc vãde Kerc niet Hoe dat men het lichaem Christi moet ghebruycken tot een clooster.

climmen als door vijf trappen des ootmoedicheydts die door deſe vijf woorden gheteeckent worden. Ick verworpen/ſonderſſe/arme/quade/onweerdighe/ come tot v ouerwtvloeyende afgront des goedertierenheyts/ op dat ick van alle ſmetten ghewaſſchen mach worden / ende gheſuyuert van alle ſonden. Amen.

Alſmen geuallē is vvat men dan doen ſal.

Van Godt aen te hanghen ende hem te groeten.

DAT XXIX. CAPITTEL.

BEmerckende eens veel verſcheyden dingen des onghestadicheyts / haer wendende tot den Heere ſeydeſe: Het is my goet mijnen beminden v alleen te hangen. Waer ouer de Heere hem neerbuyghende/ende haer omhelſende/ ſeyde: Ende het is my ſoet v altijdt aen te hanghen mijn liefſte. Het welck als hy ſeyde/ſoo hebben alle de heylighen opſtaende alle hun verdienſten opgeoffert voor den throon tot eerbiedinghe des Heeren / dat hy daer van ſoude gheuen aen haer ſiele :op dat ommers alſoo ſijn woonplaetſe in haer te weerdigher ſoude worden/ waer door ſy gheleert heeft hoe lichtelijck dat Godt hem buyght tot de ſiele / ende hoe geern dat het geſelſchap der heylighen hem daer in dient/ dat door hun verdienſten de onweerdicheyt vande ſiele ſoude verbetert wordē. Daer na alſſe met de liefde der begeerten ſeyde: Ick ſnoy menſchken groete v alderminnenſte Heere: ſoo heeftſe vande ſoetſte goedertierentheyt Godts duſdanighe antwoort ontfangen: Ick groete v wederom mijn beminnēſte/waer door ſy oock verſtaen heeft/ dat ſoo dickwils yemant ſeyt tot Godt mijnen beminden oft

De goedertieren hꝛ Chriſti ende der heyligen.

Hoe profijtelijck dat het is Christum dickwils godvruchtelijcken ende liefkelijcken te groeten.

alderſoetſten/alderliefſten/ende dierghelijcken met aendachtige deuotie/dat hy daer dickwils ſulcken antwoort voor ontfanckt/ſoo dat hy daer door een ſonderlinghe Priuilegie der gratien ſal ontfanghen inden Hemel/ghelijck S. Jan een ſonderlinghe glorie oock heeft op der aerden/ om dat hy genoemt wort den Diſcipel die Jeſus beminde.

Vant profijt van een goede vville ende offerhãde des herten, eñ van ſommige andere onderwijſingen daerſe verſtant af ghecregen heeft, van ſommige woorden des Goddelijcken dienſts.

DAT XXX. CAPITTEL.

Onder de miſſe die beghint/ Veni & oſtende, &c. ſoo heeft de Heere hem verthoont als heel honich ſoet door de Goddelijcke gratie/van hem geuende eenen leuentmakendẽ ende Goddelijcken reuck/nederlatende van ſijnen hoogh Keyſerlijcken throon den inbloet van ſijn glorie door den Feeſtdach van ſyn ſoetbloeyende geboorte. Waer ouer ſy gebeden heeft voor die haer bevolen waren/ dat de Heere aen elck een van hun volcomender gratie ſoude gonnen. Ende ſy heeft dnſdanigen antwoorde ontfanghen: Ick hebbe aen elck een van hunlieden ghegeuen een gouwe pijpe van ſulcken cracht/ dat elck een van hun met die tot hem can intrecken van het binnenſte mijns Goddelijcks herte al wat hy begheert. Welcke pijpe ſy verſtaen heeft/dat is den goeden wille/ waer door een menſche alle geeſtelijck goet/ ſoo inden hemel als op der aerden ſijn eyghen maken can/ te weten: als een menſche onſteken zijnde door begeer-

Den goeden vville.

begheerte / wel soude Godt soo veel lof/ danckseggінghe/dienst/ ende ghetrouwicheyt willen bewijsen / als yemant van alle de heylighen ghedaen heeft: soodanighen wille ontfanckt de onmetelijcke goethеydt Godts als volbzaght. Maer de pijpe wozdt daer-en-bouen met gout verue verciert als den menschе Godt danckt booz dat hy hem heeft ghegeuen sulcken edelen wille / waer booz hy ontallijcken meer can gewinnē als de heele werelt met alle haer crachten soude connen te weghe bzenghen. Hier na heeftse verstaen dat elc een vande vergaderinghe staende rontom den Heere booz de pijpe die hem gegeuen was na sijn vermoghen/ tot hem intrack de Goddelijcke gratie/ ende sommighe sehenen recht vant binnenste vant Goddelijck herte te trecken / andere quaint booz de handen des Heeren datse ontfingen. Ende daerom hoe sy verder vant herte trocken / hoe sy oock qualijcker vereregen t'gene sy begeerden. Ende hoese nader het Goddelijck herte trocken/ hoese lichter/ soetelijcker / ende ouervloedelijcker trocken. Waerom/ booz/ die recht ende alder-naest trocken vant herte des Heeren / werden te kennen gegeuen die hun heel gelijckformich maken ende onder ghеuen den wille Godts bouen al / wenschende dat den loffelijcksten wille Godts in henlieden heel verbult soude wozden/so int geestelijck als int tijtelijck: ende dese bewegen het merch van het Goddelijc herte met sulcken cracht t'henwaerts / datse ten tijde van Godt bestiert/soo te ouervloediger eñ soeter in hen sullen ontfangen de waterbeken vande Goddelijcke soeticheyt/hoe sy haer meer gheheel alleen bevolen hebben aen sijnen Goddelijcken wille. Maer booz die ghene die booz

Schade vā eygen vville.

andere litmaten des Heeren arbeyden om tot hen in te trecken / werdē beteeckent die na hen begeerten sulcke gauen der gratien alst hen beliefden / ende wederom sulcken pooghen der deughden na het bestieren van hun eygen weldunckē bearbeyden om te verrijghen. Ende dese bearbeyden des te swaerder voort ghene sy begheeren/alsse meer steunende op hun eyghen wille minder hen bevelen inde voorsinnicheyt Godts.

Vande offerhande des herten, ende vant Ghebedt.

Een Godt vruchtich opofferen des ghemoets eñ ghebedt.

Ende als dese haer herte den Heere offerden met dese woorden: Siet Heere ick offere v mijn herte / afghetrocken van alle schepselen met ganscher wille/biddende dat ghy dat wast met het crachtich water van v heylighste sijde/ende dat ghy dat opt bequaemste verciert met het dierbaer bloet van v soetste herte/ende dat ghy v dat bequaem maeckt inden vadom der speeren van v Goddelijcke liefde/ soo heeft hem de Sone Godts veropenbaert / dat offerende den Godt den Vader/vereenicht met sijn Goddelijck herte inde ghelijckenisse van eenen kelc/ waer van de twee onderste scherpste deelen aen malcanderen met was t'samen gehecht waré. Het welck sy siende heeftse met smeeckende devotie tot den Heere ghesept. Gunt liefste Godt dat mijn herte altijdt by v mach zijn inde ghelijckenisse van een fleschie diemen ouer weeh draeght tot laeffenisse vande Heeren / op dat ghy dat altijt moeght supuer hebben na v welbehagen om daer inne te gieten ende wt te gieten tot wat ure dat het v belieft/ende voor wie het v behaeghlijc is. Het welck de Sone Godts

Den kelc der liefdē

goedertierentlijck aenveerdende / heeft sy ghesept tot den Vader. O Heylighen Vader laet dat herte wtgieten tot d eewighe glorie/ sulcks als mijn herte heeft ingehouwē in mijn menshept/ om t'zijnder tijt wtgherepelet te worden. Waerom alsse naemaels dickwils den Heere haer herte offerde/ door de doorst. woorden soo dochte haer dat het gebuilt wert somtijts alsoo dat alleenlycke syn wtstortinghe door lof ende danckseggynge gheviel tot die inden hemel woonen / tot vermeerderinghe van hunlieden blijschap / somtijdts oock alsoo dat het te passe quam de aertsche menschen tot voorderinghe/ ghelijck het blijckt int vervolgh. Want van dit tijt af heeftse verstaē dat het dē Heere behaeghde / dat diergelijcke dingen souden gheschreuen worden tot profijt van vele.

Den daet des barmhertichcydts.

Inden Aduent soo heeftse verstaen door het Responf. Ecce venit Dominus protector noster, Sanctus Israhel, &c. dat soo wanneer yemant met volcomē wille in syn herte voor hem nam te begeeren dat alle de maniere van syn leuen/ soo in voorspoet/ als in tegenspoet soude ghheregeert worden na den loffelijcsten wille Godts/ dat hy die met sulcken ghepeys door de medewerckende gratie Godts sulckē eere aen Godt doet/ als yemant die den Keyser de croone des rycks op syn hooft stelt.

VVat dat hy wint die hem heel inden Wille Godts ouergheeft.

Itē door het woort datmē leest in Esaias/ Eleuare, eleuare, consurge Ierusalem, dat is: VVert verheuen, wert verheuē, staet op Ierusalem, &c. Esaias 51. vers. 17.

heeftse verstaen het profyt dat dooz de strijdende Kercke comt vande deuotie der wtuercozen. Want om te weten als een beminnende sich met ganscher herten bekeert wozt tot den Heere dooz een volcomen wille / soo dat waert in haer maght sy geern soude betalen aenden Heere alle de schade die eenighsins syn eere geleden heeft / ende soo int bidden dooz de sackelen der liefden onsteken zynde lieffelijck den Heere tot haer loct. Die versoent hem so / indier boegē dat hy daer dooz de heele werelt spaert. En dat is datter gesept wozt. Vsque ad fundū calicis bibisti. dat is: Ghy hebt tot den gront des kelcks toe ghedroncken, want dooz sulcken middel wozt de strengicheyt des rechtuerdicheyts te vollen verãdert inde claerheyt des bermhertichepts. Maer datter by staet. Potasti vsq; ad fæces. dat is: Ghy hebt gedronckē tot het grōtsop toe, geest te verstaen dat den verdoemden die het gronsop des rechtveerdicheyts toe comt gheen vergiffenisse can gheschieden.

VVar hy ghewint die hem speynt van onprofytelycke woorden ende wercken.

Item dooz dat woozt van Isaias: Glorificaberis, dum non facis vias tuas: dat is / Ghy sult glorieus worden als ghy v eyghen weghen niet en volght, &c. heeftse verstaen dat die eerst ouerpepsende bestiert syn woozden ende wercken / ende daer in gheen profyt bemerckende hem wederhout van die dingen die hem souden lusten / die vercryght daer dooz dzyboudich weldaet. d'Eerste dat hem ghegeuen wozt soeter in Godt hem te verblijden / gelijcker gesept wozt. Ghy sult v verheughen inden Heere. Ten tweeden dat de schadelycke gepepsen weynigher te-

ghen

ghen hem ſullen vermoghen. Ghelijck daer geſeyt woꝛt: Ick ſal v verheffen bouen de hooghde der aerden. Ten derden dat den Sone Godts hem volcomentlijcker bouē andere int eewigh leuen mededeylt de vꝛucht van ſijn alderheylichſte handelinghe / waer dooꝛ hy wederſtant gedaen heeft met een edele victoꝛie glozieuſelijc verwinnende alle becoꝛingen / gelijcker gheſeyt woꝛt. Ick ſal v ſpijſen met het erfdeel van uwen Vader Iacob. Item in die wooꝛdē. Ecce merces eius eum eo. dat is: Siet ſijnen loon is met hem. Heeftſe verſtaē hoe dat den Heere ſelue in ſijn lieſde is den loon der wtuercoꝛen / ſo ſoetelijck hem inboegēde dat de ſiele bā die bemint waerachtelijck can ſegghen datſe verre bouen alle verdienſten opt weerdichſte geloont is. Et opus eius coram illo. dat is: Ende ſijn werck is in ſijn tegenwoordicheyt. Dat is alſſe haer heel beuelende inde vooꝛſinnicheyt Godts / begeert den wille Godts in alle ſijn werck / ſoo woꝛtſe verthoont als volmaeckt dooꝛ de gratie Godts in ſijn teghenwooꝛdicheydt.

Dieleet weſen heeft die wort waerachtelijck opt gherinckſte verloſt.

Item dooꝛ dit wooꝛt / Sanctificamini filij Iſrahel, &c. dat is: VVort heylich ghemaeckt kinderen van Iſrahel, &c. Heeftſe verſtaen / dat ſoo wie geringe beeouwe hebbende van alle dat hy ghedaen heeft / ende verſuymt / met gheheelder herten hem buyght tot de ghehooꝛſaemheydt vande geboden Godts / die woꝛt ſoo waerachtelijck geheylicht ende berept ghevonden dooꝛ den Heere als dien melaetſchen menſche gheſuyuert is gewoꝛden / tot den welcken de Heere ſeyde. Ick wille wort gheſuyuert. Item dooꝛ dat woꝛt. Matth. 8. verſ. 4.

woort. Cantate Domino canticum nouum, &c. Psal. 95. singht den Heere een nieu liedeken, &c. Heeftse geleert dat sulcken een den Heer een nieu liedeken/singht die met aendachticheyt der deuotie singht. Want om dat hy van Godt gratie ontfanckt / waer door hy hem tot heim met aendachticheyt begeeft/daer door als nu vernieut zijnde sal hy Godt aenghenaem zijn.

Godt die breeckt door swaricheyt om dat hy soude gheneesen.

Item door dat woort. Spiritus Domini super me, &c. dat is: Den Gheest des Heeren die is op my, &c. Eñ daer na door dat woort. Vt mederer contritos corde, &c. dat is / op dat ic soude genesen die vermorruwet zijn van herten, &c. Heeftse geleert dat den Sone Godts/nademael dat hy gesondē is om dat hy soude genesen die vermorruwet oft gebroken zijn van herten/ somtijdts sijn wtuercoren door eenige cleyne swaricheyt/ ook in wterlijcke dingen breeckt/ om dat hy daer door soude hebben oorsake om hen te genesen / maer als hy door dese oorsake comt tot de siele/soo en gheneest hy niet de swaricheydt/ waer door het herte mogelijt vermorruwet is. Want dat soo schadelijck niet en is: maer al wat hy int herte vint schadelijck/ dat verwint hy door allen. Item door dat woort: In splendoribus Sanctorum, &c. dat is: Inde blinckende schijnselen der heyligen, &c. Heeftse verstaē dat het licht des Godtheyts soo groot is/ende soo onbegrijpelijt/ dat al waert elc een vande heyligen/van Adam af tot den lesten menschē toe soo sonderlinghe / soo clare / soo wijtberoepde kennisse creghe/ als opt eenighe creature oft schepsel heeft connen crijgen/soo ooc/ al waert dat

De swaricheden gheneesen de gebreken der sielen. Psal. 109. vers. 3.

dat elck een van die heyligen ſyn kenniſſe vooz hem alleen behiel / ghenomen oock / al waert dat de ſchare der heyligher noch dupſentfout meerder ware / nochtans ſoude alle verſtandt te bouen gaende oneyndelijck de Godthepdt onwtputtelijck blijnen: ende dat is datter niet gheſept en is in ſplendore, maer in ſplendoribus Sanctorum, ex vtero ante Luciferum genui te. dat is. Niet in dat blinckende ſchijnſel, maer inde blinckende ſchijnſelen der heylighen, wt den buyck hebbe ick v voortghebraght voor de morghen ſterre, &c.

Hoe datmen het Cruys moet draghen naer den Heere.

Item alſmen van eenen martelaer ſongh. Qui vult venire poſt me, &c. Heeftſe den Heere geſien die ginck dooz eenen wegh die ghenoechlijck was dooz de groente ende luſtichepdt der blommen / maer ſeer enghe ende rouwe dooz de dickte der doornen / vooz den welcken ſy ſach gaē de gelijckeniſſe van een cruys dat de doornen vanden anderen ſchepdende den wech ghemackelijck wijſt maecten / ende ſy ſach hem ommekeeren / ende dat hy de ſyne met vziendelijck aenſchyn noyden / ende ſepde. Die my wil nabolgen / dat hy hem ſelven loochene / ende neme ſijn cruys op hem / ende volghe my na / etc. onder welcke dinghen ſy verſtaen heeft dat elcks becozinghe ſyn cruys is / te weten: Aen ſommighe waſt een cruys datſe dooz het bedwanck des ghehoozſaemhepts bedwonghen werden tot eenige dingen die hen tegen gingen. Andere datſe dooz beſwaringe der ſiecten wozden belet vant gene hen luſte / ende ſoo aen andere is oock een ander / welck cruys een peghelyck

Elcks een becoringe is ſijn cruys.

lijck so op moet nemen dat hy sijnen wille stiere om geerne te lijden dat hem tegen is. Ende daer-en-tusschen dat hy niet achter en late te volbrengen dant gene hy weet dat tot meerder Godts lof dient.

Als de straffe meerder is dan de schult, wat datse by brenght.

Als inden Psal. ghesonghen wert den beers. Verba iniquorum, &c. heeftse geleert dat als yemant door menschelijcke crauchept schuldigh geworden zijnde door sijn schult gestraft wort/ is datter wat meer woorden by gehangē worden / die verwecken de bermhertichept Godts/ ende sy strecken den schuldighen menschе tot vermeerderinghe van syn verdiensten.

Hoe dat de bermhertigheydt de wt vercoren straft.

Als de Salue Regina ghesongen wert/ende sy door die woordē/ misericordes oculos, wenschte dat haer soude gegont worden gesonthept des lichaems. De Heere als soetelijck lachende seyde. En weet ghy niet dat ick v aensie met mijn bermhertichste ooghe als ghy na den lichame gecastijt wort / oft inden Gheest beroert wort? Item noch op den Feestdagh van sommighe martelaren alsmen sonck/ Glorioſum ſanguinem, &c. Heeftse gheleert dat ghelijck het bloet (dat in sijn seluen is verleelijck) om dat het door Christo gestort wort inde H. Schriftuere gepresen wort. So oock die versuymelijckheyt die comt door de gehoorsaemheyt oft door broederlijcke liefde/ is Godt so behaeghlijck datse te recht glorieus mach ghenoemt worden.

Gehoorsaemheyt eñ broederlijcke

Op eenen anderen tijdt heeftse gheleert dat Godt door sijn verholen oordeel somwijlē toelaet/

laet/dat/ als yemant verkeert zÿnde van ghemoet/met bedroch temterẽde/ onderſoect vande wtuercoren de kenniſſe van eenighe verholentheyt / dat hy ſomwijlen ſulcken antwoort crijght/waer door hy hertneckigher wort inde verkeertheyt van ſijn dwalinge / ende dat ghedÿt tot ſijn quaet / maer tot een beproeuinghe der wtuercorenen. Daerom worter gheſeyt by den Propheet Ezechiel: Die in ſijn herte ſtelt onſuyuerheden, ende een voetſtruyckſel van ſijn onrechtveerdicheyt voor ſijn aenſicht, ende comt by den Propheet, hem vraghende door my. Ick de Heere ſal hem antwoorden na de menichvuldicheden van ſijn onſuyuerheden, op dat hy in ſijn herte magh ghevangen worden. Ezechiel.

VVat datſe vercrÿghen die hen Godt bevelen al comt het datſe vallen.

Sy heeft oock gheleert door de woorden diemen van S. Jan ſinght: Haurit virus hic letale, &c. Dat gelÿckerwijs de cracht des geloofs S. Jan ongequetſt heeft behoudẽ vant venijn/ ſoo oock het pooghen vande wille die teghen de ſonde ſtaet / bewaert de ſiele onbevleckt / hoe wennigh dat het ooc is/ dat int herte gebrocht wort tegen den wille. Door den veers. Dignare Domine die iſto, &c. Heeftſe geleert dat waer in oock de menſche hem Godt beveelt / hem biddende dat hy hem van ſondẽ beware/ al waert dat den menſche door het verborghen oordeel dochte dat hy yeuers in ſwaerlijck geſondicht hadde / ſoo en ſal hy nochtans ſoo niet ſondighen/ oft de gratie Godts ſal hem als eenen ſtock onderhouwen dat hy altijdt lichter tot leetweſen ſal keeren.

VVat

VVat dat het is Godt ghebenedijden.

Als gesongen wert het Responf. Benedicens, &c. so stontse voor den Heere inden persoon vã Noe begheerende de benedictie/ de welcke vertregen hebbende/ scheen de Heere wederom de benedictie te verepsschen/waer voor sy gheleert heeft dat de mensche alsdan den Heere de benedictie geeft/als hy in sijn ghepeys sept/ dat het hem leet is dat hy opt sijnen Schepper vergramt heeft/ende sijn hulpe versoeckt dat hy voortaen de sonde mochte schouwen. Tot welcke benedictie de Heere der hemelen danckbaerlijck diep om leeghe hem buyghende heeft verthoõt dat die hem so aengenaem soude zijn/ al oft alle sijn alichepdt daer voor volbracht wert. Item voor dat woort: Vbi est Abel frater tuus, &c. Heeftse verstaen dat de Heere van elck religieus versoeckt/elck werck dat gedaen woort van synen naesten tegen de Religie/t'welck hy eenighsins soude connen verhoeden hebbe/ t'zy voor hem te vermanen oft het seluighe aen de ouerste kennelijck te maken. Ende dat de ontschuldinge/ voor de welcke sommige seggen: Ten is my niet bevolen dat ic een ander soude straffen: Ende oock ick ben arghet dan hy/soo wepnigh helpt by Godt/als geholpen heeft die van Cain/die gesept heeft: Ben ick mijns broeders bewaerder. Want een pegelgt is schuldich voor Godt sijnen broeder vant quaet te trecke/ ende tot het goet te vervoorderen/ende so wanneer hy dat tegen sijn conscientie versuymt/soo sondight hy teghen Godt/ ende ten helpt hem niet dat hy sept/ dat het hem niet bevolē en is/ want waerachtelijck ist hem van Godt na dat sijn ghemoet hem betuyght bevolen/ende versuymt

Hoe dat een mensche aen Godt de benedictie gheeft.

Een yegelijck moet sorge dragen voor sijnen naesten.

seynt hy dat/soo salt Godt van hem versoecken/ende dat somtyts swaerder als vande siele van synen Prelaet die niet teghenwoordich en is/oft is hy teghenwoordich/daer niet op ghemerckt en heeft. Waer ouer de H. Schrifture dreyght/seggende: VVee, wee diet doet, wee, wee diet consenteert. Maer sulcken een consenterende sondight die door de vingeren siet/als hy veropenbarende den lof Godts sonde moghen verhoorderen.

Soo wie de rechtveerdicheydt voorstaet om de Religie wil, die becleedt Godt.

Voort Respons. Induit me Dominus, &c. Heeftse verstaen dat soo wie met woorden ost wercken beneerstight om de Religie te verhoorderen/ende met beschepdenheydt de rechtueerdicheydt voor te staen/die cleedt den Heere/als met het cleet des salicheydts/ende dat opt cierlickste/ende Godt salt hem verghelden int ewich leuen naer de milthept van syn Coninclycke gaefgunstichepdt/hem omhangende het cleedt des blijschaps/ende tot vermeerderinge vanden loon sal hy hem vercieren met de croone vande geestelijcke glorie. Maer sonderlinghe heeft sy verstaen/dat soo wie verhoorderende het goet ende de Religie daerom tegenhept lijt/soo voor Godt aengenamer is/gelijck aenghenamer is den rock aen eenen armen menschc/die niet alleenlijck deckt/maer daer noch by hem verwermt. Ende al gheschiet het dat hy niet op en doet die het goet ende de religie verhoordert/door dien dat andere hem beletten: so ist nochtans dat synē loon geensins daerom by Godt vermindert sal zyn.

Als ghesongen wert het Respons. Vocauit

Ange-

De Engelen om. cingelen de vvtuercoren om hem te bevvaren De ontreckinge van de Engelsche hoede is tot vermeerderinghe vande vergeldinghe der vvtuercorenē

Angelus Domini, &c. Heeftse verstaen als dat de scharen der Enghelen (wiens behoedenisse ter vollen bestandich is) omcingelen de wtuercoren om hen te beschermen. Maer de Heere door sijn Vaderlijcke voorsinnicheyt die schorst somwijlen de behoedinghe op/ om dat hy wilt toelaten dat sijn wtuercoren in eenighe saken souden ghetemteert worden / om datse des te glorieuselijcker souden gheloont worden / als hem meer benomen zijnde de Engelsche behoedinge ende bescherminghe Godts/ sy als door hun eygen craeht triumpheren.

De verdiensten des ghehoorsaemheyts.

Item doort vervolgende Respons. waer door men singt/ Vocauit Angelus Domini Abraham, &c. Heeftse verstaen dat ghelijck Abraham als hy sijnen arm wtstreckte om de ghehoorsaemheyt te volbrengen/ heeft verdient vanden Enghel gheroepen te worden/ soo oock den wtuercoren als hy sijnen moet buyght tot eenigh swaer werck om Godts wille sijnen vollen wille daer toe voeghende/ terstont soo verdient hy vertroost te worden / oock soo betuyghende sijn eygen conscientie / mits dat de soeticheydt vande Goddelijcke gratie hem toelacht / ende dat is een gaue waer mede de onwederhouwelijcke miltheyt Godts voorcomt den eewighen loon/ waer door elck een sijnen eyghen loon sal hebben na sijnen arbeyt.

Alsse op eenen tijt ouersloech den tegenspoet vande voorleden tijden / heeftse den Heere ghevraeght waerom dat hy toe liet datse van sommige op dien tijt ghequelt wert. De Heere heeft gheantwoort: Als de Vaderlijcke hant sijnen Sone wilt castijden/ soo en can die roede gheen

weder-

wederstant doen. Daerom wilde ick wel dat myn wtuercoren nimmermeer de schult en stelden op henlieden/ door de welcke sy ghesupuert worden / maer datse altijdt bemerckten myn Vaderlijcke liefde die geenslins en soude toestaen dat het minste windeken teghen henlieden waepen soude / ten ware dat ick hen eewighe salicheyt bemerckte/ diese sullen vercrijghen ten tijde vande verghelding. Ende daerom behoorden sy medelyden met henlieden te hebben die somwylen om hun supueringe wille besmet worden.

De vvtuercoren vvorden somvvijlen doore gehengen Godts vã de menschen gequelt.

VVat maniere van offerhande d'aenghenaemste is.

Alsse op eenen tijt beswaert met den last van een werck / seyde tot Godt den Vader: Heere dit werck offere ick v door uwen eenighen Soone/ inde cracht vanden H. Gheest tot eenen ewigen lof/ soo isse doort verstant ghewaer worden de cracht van dat woordt / te weten/ datse door sulcken meyninghe wonderlijck bouen menschelijcke weerderinghe edel ghemaeckt wert/ende dat het Godt den Vader lief is t'gene hem soo gheoffert wort. Ghelijckerwijs/ al watmen doort groen siet al groen schijnt/ende doort root al root/ende soo voorts van d'ander verbolgens/ soo oock ist boven al aengenaemste ende liefgetallich Godt den Vader al t'gene datmen hem door synen eenighen Sone offert.

Fray ghelijckenis.

Een begheerte die niet verhoort en wort is weerdiger dan die verhoort wordt.

Alsse int gebedt versocht vanden Heere wat het voorderde aen haer vrienden alsse dickwils voor hen badt/ ende nochtans niet en bemerc-

ten in haerlieden eenighe voorderinge: soo is sy met dese ghelijckenisse onder-recht ghewordē vanden Heere. Als een eleyn kindeken wederom gebroght wort vande teghenwoordicheydt des Keysers / die dat rijck gemaeckt heeft met vele ende groote hoeuen / ende heerlijckheden. Wie is doch die inde ghedaente van dat kindeken soude connen besporen de vruchten van die gifte/hoe wel dat het den getuygen genoech bekent is/ hoedanigh ende hoe machtigh dat het sal worden door de rijckdommen die het vercregē heeft? Daerom en verwondert v niet dat ghy na den lichaem niet en siet de vruchtē van v ghebet/ die ick bestiere na mijn eewighe wijsheyt tot noch profijtelijcker incomen/ende hoe datmen dickwilder voor yemanden bidt/hoe datmen oock saliger wort / want geen gheloouich gebedt blijft sonder vruchten/hoe wel aen de menschen de maniere onbekent is.

Gelijckenisse.

Geen geloouich ghebedt sonder vruchten.

De ghepeysen vercieren de siele.

Sy begheerde te weten die vruchten die daer af comen datmen sijn ghepeysen tot Godt bestiert / soo isse dan aldus ouderwesen worden: Als de mensche sijn gepeysen ende sijn meyninghe aendachtelijck tot Godt stiert/ so vertoont hy aen Godt voor den throon der glorien als eenē spiegel van wonderlijcke claerheyt/ waer in Godt seer vrolijcken sijn eyghen beelt siet/ want hy is die alle goet instort/eñ dat bestiert. Ende hoe den mensche door sommige beletselen somtijts in sulcke dingē swaerder arbeyt doet/ hoe dien spiegel ghenoechlijcker hem vertoont verciert inde tegenwoordicheyt vande eerweerdighe Dryvuldicheydt/ende alle de heylighen/

ende

ende dat ſal eewich blijuen tot de glorie Godts ende tot een eewigh verheugen voor de ſiele.

VVaerom dat op de Feeſtdaghen de beletſelen toeghelaten worden.

Op eenen Feeſtdagh alſſe door hooftpijn in haren ſanck belet wert/ ſoo heeftſe ghevraeght waer door dat het quã dat hy toeliet dat ſulcs dickwils op de Feeſtdagen gebeurdẽ/ ſo heeftſe daer op ſulcken antwoort becomen: op datſe mogelijck door de ſoeticheyt des geſancks verheuen zijnde des te onbequamer ſoude zijn tot de gratie. Ende ſy: Heere/ v gratie ſoude my deſen val mogen verhoeden. Ende de Heere: Het is tot beter profijt vande menſche dat hem de oorſake benomen wort door neerdruckinghe des beſwarincks. Want daer door waſcht hem dobbel verdienſte/ te wetẽ/ des verduldicheyts/ ende ootmoedicheyts.

De verduldichz ende ootmoedichz vvaſſchen door de beſvvaringhe.

De goede daet vanden goeden Wille.

Alſſe op eenen tijt ghedreuen zijnde door een ouergroote liefde tot den Heere ſeyde: Och oft ick hadde ſulcken vier door het welc mijn ſiele als eenighe ſmiltende ſubſtancie oock mochte geſmolten worden/ op dat ic die v opt ſubtijlſte geheel ingieten mochte. De Heere ſeyde: uwen wille is v ſulcken vier. Door welcke woorden ſy verſtaen heeft dat de menſche door ſijnen wille heeft de volle daet van alle ſijn begeerten die tot Godt gaen.

De cracht vanden goeden vville.

De goede daet vande becoringhe.

Alſſe dickwils haer beneerſtichden doort ghebedt om vanden Heere te vercrijgen de wtroeyinge van alle gebreken/ ſoo in haer als in

andere / soo dochtet haer dickwils dat sy dat niet volder en coste verrijgen / dan dat de goedertierenheyt Godts ontbont die nootsakelijcheyt / diemen crijcht door een verkeerde ghewoonte / te weten / datse soo liehtelijcken het quaet wederstant dede al oft haer geen swarigheydt ghewassen ware ghe weest door de ghewoonte diemē noemt de tweede nature te zijn. Want daer in oock heeftse gekent den wonderlijcken raet vande Goddelijcke goedertierenheyt tot salicheyt van het menschelijt geslachte / dat hy toe laet op dat den hoop vande eewighe salichmakinghe voor henlieden wasse / datse door veel gebreken swaerder aenghevochten worden / ten eynde sy des te saligher vande triumphe souden verheughen.

Niemant en wort saligh sonder de liefde Godts.

Item soo sy in een seker Sermoon hadde hooren preken dat niemant salich en wort sonder de liefde Godts / want hy meet daer ten minsten wat af hebben / soo dat hy daer door leetwesen hebbe ende hem onthouwe van te sondighen / soo heeftse begost in haer herte te overdencken datter veel vande werelt scheydt die meer schijnen verou te hebben door vreese der hellen dan om de liefde Godts. De Heere heeft geantwoort / seggende: Als ickse sien door braken die mijnder wel opt soetelijckst gedachtich zijn geweest / oft die yet verdienstelijcks gebrocht hebben / soo vertoone ick my in hun binnerste door goetdadighe goedertierenheyt soo vriendelijcken dat sy leetwesen crijghen wt het binnenste hunder herten dat sy my opt vergramt hebben / waer door datse dan oock door

ſulcken penitentie ſaligh worden/ waerom het my lief ware dat mijn wtuercoren my voor ſulcken meweerdicheyt glorie gauen/ te weten/ datſe onder de ghemeyne weldaden my oock voor deſe danckten.

Dancſeg. ginge die Godtaen genaē is.

Liefde maeckt welbehaghen.

Ouerdenckende eens op eenen tijt heeftſe begoſt te kennen haer binnenſte leelijcheyt/ ende daer in haer ſeluen ſoo te miſhaghen/ datſe als beangſt begoſt te dubben hoe datſe tot eenigen tijt ſoude connen Godt behagen hebben/ die ſo veel ſmetten in haer ſeluen vont: te meer om dat daer ſyer maer een en ſagh/ dat daer de doorſiende ooghe ontallijcke ſiet. Waer ouer ſy met duſdanighe antwoorde van Godt is vertrooſt geworden. De liefde doet behaghen. Hier door heeftſe verſtaen/ is dat inde aertſche menſchen de liefde ſoo veel vermach/ dat oock ſomtijts die leelijck zijn behagen aen die beminnen om der liefden wille/ ende ſomtijts ſoo behagen dat de beminders door de cracht der liefden ſouden willen gelijck zijn met dieſe beminnen. Hoe ſalmen dan miſtrouwen van hem die Godt der liefdē ſeluer is/ dat hy door de cracht der liefden niet en ſal vermogen hem behaeghlijck te maken die hy bemint.

De begheerte van ontbonden te zijn om Godts wille wat datſe verdient.

Item alſſe ſeer begheerde naer den Apoſtel ontbonden te wordē/ ende te zijn met Chriſto/ ende ouerſulcks dickwils ſuchte wt het diepſte haerder herten tot den Heere/ ſoo iſſe op eenen tijt ſoo door den Heere vertrooſt geworden. Dat ſoo dickwils alſſe met gheheelder herten

haer begheerte ouersont / om datse begheerde ontbonden te worden vanden kercker van den doot. Ende nochtans daer by haren wille vastetten datse int lichaem soo lange soude willen blijuen alst Godt soude gelieuen: dat soo dickwils oock de Heere by haer voeghde sijn gheheele alderheylichste leuen tot haer leuen / ende datse daer door wonderlijck volmaeckt verscheen inde tegenwoordicheydt van Godt den Vader.

Somtijdts en ist niet van doen datmen voor de ghegunde gauen Godt danckt.

Eens ouerleggende de verscheydenheyt der menighfoudiger gratien die haer door de wijtbloeyende goedertierenheydt Godts ingheschoten waren / heeftse haer seluen als ellendich ende onweerdich geacht / ouermits datse die ontallijcke gauen diese van Godt ontfangen hadde soo onachtsaemlijc verquist hadde / datse schier geen vruchten daer van gewonnen te hebben / noch in haer seluen door gemetinge oft danckseggynghe / noch in andere / aen de welcke haddense kennelijck gheweest / souden hemlieden oorsake geweest hebben van stichtinge oft verboorderinghe inde kennisse Godts. Waer ouer sy oock met sulcken leere is vertroost gheworden / te weten: dat de Heere somwijlen op sulcken maniere niet en stort sijn gauen der gratie aen sijn vtuercoren / dat hy begeert datse iust van eicke gratie weerdige vruchten moeten genen / ouermits de menschelijcke broosheyt dickwils belet. Maer ouermidts dat de ouervloeyende milticheydt Godts haer niet en can wederhouwen / die / hoe wel hy weet dat den mensche hem in alle die besonderlijck niet en

can

tan oeffenen: soo ist nochtans dat hy dagelijcs vermeerdert den hoop vande gratien / om dat hy ommers soo den menschē soude toevoeghen de opghehoopte mate des salicheyts int toecomende leuen. Ghelijck het plochte oock te gheschieden met dese aertsche dinghen die somwijlen aen een cleyn kindeken ghegeuen worden / dat daer altijts geen profijt door en can genieten: nochtans groot gewordē zijnde daer door overbloedich is van goet: soo oock de Heere als hy aen syn uytvercoren gratie geeft in dit leuē / so bereyt hy hen / ende maect hen eygen het gene waer door sy sullen saligh zijn int eeuwigh ghenieten.

Hoe aenghenaem dat het Godt is te wenschen goede begheerten.

Op eenen tijt haer beclagende in haer herte datse sulcken begeerte niet en coste hebben / alst wel soude betaemt hebben tot den lof Godts. Isse van Godt geleert gewordē / dat het hem genoech is inden menschē als hy anders niet hebben en can / dat hy met synen wille dan heeft een groote begeerte / ende soo grooten als hy soude willen so grooten heeft hy voor Godt. Ende als het herte bevanght sulcke begeerte / te weten: de wille vande begheerte te hebben / daer heeft Godt meer ghenoechten in om in te woonen / als pemant soude hebben te woonen onder de blommē vande uytspruytende ieught des wolijckheydts. De groote vrucht vandeche y lighe begheerten

Alsse belet zijnde door lichamelijcke crancheyt overmits traechlijcker haer tot Godt gewent hadde / ten lesten tot haer selven comende beswaert zijnde bā gemoet / heeftse haer beneerstieht / om dat gebreck met een oetmoedige de-

uotie den Heere te belijden. Ende alsse vreesde datse langhen tijdt soude moeten arbeyden eer datse wederom de soeticheyt vande Goddelijcke gratie soude vercrijghen/ soo heeftse terstond gevoelt dat de goedertierenheyt Godts tot haer gebooght was door eene al te soete omhelsinge seggende: Dochter ghy zijt altijt met my/ ende al dat mijn is/ dat is uwe. Onder welcke woorden sy verstaē heeft/ dat/ hoe wel de mensche somwijlen door menschelijcke crancheydt sijn meyninge versuymt tot Godt te stieren/ so en versuymt nochtans de goedertieren vermhertichеyt Godts niet/ alle onse werckē weerdich te achten tot eewige belooninghe/ als den wille ommers van Godt haer niet afen went/ ende de mensche dickwils leetwesen heeft van t'gene hem sijn ghemoet berispt.

De goedertieren hz Godts tot den mensche vā goedē vville.

Alsse voor eenen Feestdagh ghevoelde een crancheyt: so heeftse vanden Heere begeert dat hy haer tot na den Feestdagh ghesont soude laten/ oft ten minsten dat hy haer cranckheyt so soude temperen/ datse niet en soude belet worden om dien feestdagh loffelijck ouer te brengē/ maer nochtans so gaf sy haer gheheel ouer den wille Godts. Waer ouer datse sulcken antwoorde vanden Heere ontfanghen heeft door dien dat ghy dat van my begeert/ ende daer by alles stelt in mijnen wille/ soo leyt ghy my tot eenen wellustighen hof/ die met beddekens der blommen beset is/ ende voor my seer genoechlijck. Maer weet/ is dat ick v hier inne verhoore/ dat ghy niet en soudt belet worden in mijnen dienst/ so volge ick v tot sulcken beddeken/ daer ghy v meeste genoechte in hebt: maer is dat ick v niet en verhoore/ ende ghy in lijdtsaemheyt volhert/ so volght ghy my tot sulcken

Aengenamer ist Godt dat vvy hebbē

bed-

beddeken daer ick mijn beste genoechte in hebbe/ want ic vinde meer lustichcyt in v/als ghy hebt de begheerte met de beswaringhe/ dan oft ghy hadt deuotie met ghenoechte.

de begeerte met beswaerthz als de deuotie met genoechte

De sinnelijcke ghevoelijckheydt doet de Goddelijcke te niete.

Eens ouerleggede dooz wat oozdeel sommige so ouerbloedich waren inde bettichcyt banden dienst Godts/ daer andere so dozre bleuen/ heeftse banden Heere dusdanighen antwoozde ghecregen dat het herte gheschapen was tot de blijschap/ ghelijck een waterbat tot het water/ maer waert indien dat het bat dat water dooz sommige cleyn gaetkens quam te verliesen / so soudt ten lesten ydel wozden/ soo dat het heel dzooge sonde mogen wozden. so ooch het herte der menschen/ in hem behoudende de blijschap is dat het die upt laet dooz de lichamelijcke sinnen: te weten/ doozt ghehooz ende gesichte/ oft andere sinnen des lichaems/ doende al wat het belieft/ so cant so veel wel wt laté gaen dat het ydel blijue ban te verhengen in Godt. Daerom can elck een dat in sijn selucn onderbinden. Als yemant wil sien oft eenigh woozt spzeken daer luttel oft geen pzofyt in en is: so hy dat terstont te weghe stelt/ acht hy dat als niet/ om dat het als water voozby vloeyt/ maer neemt hy dooz hem om Godts wille hem te onthouwen / soo wast dat in sijn herte so ooch dat hy het qualijcken can verdzagen. Waerom als een mensche leert in sulcke dingen hem ouerwinnen: so ghewent hy in Godt hem te verhengen/ eñ hoe hy dat met swaerder arbeyt volbzengt / hoe hy vzuchtbariger in Godt begint te verhengen.

Fray ghelijckenis.

Hoe hem yemant meer van onprofijtelijcke dingen afsnijt, hoe hy meer in Godt begint te verblijdé.

Alsse in haer selucn om een cleyn sake onver-

De manière hoe dat mē God sijn swaricheydt sal offerē.

draghelijck beswaert was: soo heeftse die verstroytheyt ende verwoestheyt opgeoffert/alsmē onsen lieuen Heere verhief/tot eenen eewighen lof: waer ouer de Heere scheen haer siele te trecken door de heylighe Hostie als door een tralie/ ende die als op sijn borste soetelijc neder te stellen / ende vriendelijck aen te spreken met dese woorden. Siet op dit beddeken sult ghy uwen aessem verscheppen van alle moeyelijckheydt. Maer so dickwils als ghy daer van sult wijcken so sal d de bitterheydt des herten wederom bevanghen tot een saligher medecijne.

De Heere speelt minnelijck met de siele.

De crachten haer begeuende ende ouersulcs vermoeyt zijnde/seydese tot den Heere op eenen tijt. Heere wat salts van my gheworden / oft wat hebt ghy met my voor? De Heere heeft geantwoort / ghelijck een moeder haer kinderen vertroost/so sal ick d oot vertroosten. Ende de Heere heeft voorder gesept. Hebt ghy nopt eenige moeder gesien met haer soontken lieflijcken spelen? Waer op alsse stille sweegh / als daer gheen memorie af hebbende / soo heeft haer de Heer voorgehouden sulcks alsse ghesien hadde een half iaer geleden / van een moeder die haer cleyn kindeken lief lockte. Ende hy heeft haer vermaent van dyy dinghen / daer op sy siende dien tijt niet geacht en hadde. d'Eerste dat de moeder dickwils een cusken vant kindeken begeert hadde / waer toe het kindeken naer de teerheydt van sijn ledekens sijn beste dede om op te staen / seggende: datse soo met arbeyt der beschouwinge behoorden verheuen te worden tot de ghenietinghe van sijn alderseerste liefde. Een tweede dat de moeder hadde betoort den

wille van haer kindeken/seggende: wildy dit/ oft wildy dat/ ende datse nochtans ghеen van beyen volbrocht hadde/so temteert Godt somtijts den menschе/ hem de beswaernissen voorbeeldende/ die nochtans nimmermeer en sullе overtomen: ende nochtans daer door dat den menschе met synen wille consenteert/ soo voldoet hy genoechsaem aen Godt/ende hy maeckt hem weerdich vande eewige vergeldinge. Ten derden dat niemant van die daer teghenwoordich waren heeft connen verstaen die tale van het kindeken dat noch niet en coste sprekē/ als alleenlyck de moeder. Soo oock Godt alleen die weet de meyninghe vanden menschе/ ende na die/ soo oordeelt hy hem/ al verre anders als de menschen/ die alleenlycken het wterste bemercken.

Op eenen tyt als de gedachtenisse der voorleden sonden haer soo te neder geworpen hadde/ datse haer wterste beste dede om te schuplen: soo heeft de Heere hem met sulcken meweerdicheyt t'haerwaerts gheboghen dat het heele hemelsch hof als verwonderende hem wilde wederom trecken. Waer op de Heere geantwoort heeft: Ick en can my geensins wederhouwen van haer te volgen/ die met sulcken crachtigen treckinge des ootmoedichеyts mijn Godbeyt herte tot haer intreckt. Ootmoedicheydt treckt de Heere.

Noteert vande lytsaemheydt.

Begeerende vanden Heere waer mede hem ghelieffde darse haer op die ure soude becommeren/ de Heere antwoorde/ ick wil dat ghy lytsaemheyt leert. Want sy was om een sake wil soer bedroeft. Waer op sy: Gode hoe/ende waer door sal ickse leeren? Waer over de Heere haer

tot

tot hem nemende/ als eenen goederhandē meester sijnen teeren discipel in sijnen schoot/ heeft haer als door dry letteren voorghehouden dry dingen die haer tot de lijtsaemheyt behoorden moet te geuen/ segghende voor het eerste/ ouerlegt met wat een ghemeynsaemheyt dat eenen Coninck bemerckt eenen die hem bouen andere alder gelijckste is. Ende daer door rekent hoe dat mijn liefde tot v wascht als ghy om mijnent wille lijdt sulcken schamperheydt als ick geleden hebbe. Tot het tweede heeft hy geseyt / ouermerckt in wat een eerweerdicheydt dat hy gehouden wort/ van alle de huysgenooten die aldervrijtste ende aldergelijckste is met den Coninck. Ende daer na rekent wat een glorie dat v inden hemel gereet gemaeckt wort voor de lijtsaemheyt. Tot het derde heeft hy geseyt. Ouerdenckt wat een vertroostinge dat brengt aen den eenen vrient het versoetende medelijden vanden anderen sijnen ghetrousten vrient/ ende rekent daer aen met wat een ouersoeten vriendelijcheydt ick seluer v vertroosten sal inden hemel / oock voor de minste gepeysen die v hier beswaren.

Dielijtsaē zijn die zijn Christo gelijc.

Vande processie ende versoeninghe des Vaders met het beelt des Cruys.

DAT XXXI. CAPITTEL.

ALsser een processie gehouden wert die ghestelt was voor den noot des weers/ ende somen het beelt des Cruys voor droegh als die vant Convent wederom inden choor quamen soo heeftse den Sone Godts uyt dat beelt ghehoort/ dat hy seyde: Siet ic come met mijn heyr

om

om doorb te bidden Godt mijnen Vader/ in die gedaente daer ick het menschelijcke geslachte mede hebbe versoent. Door welcke woorden sy gewaer is ghewordē dat Godt den hemelschen Vader met sulcken goedertierenste versoeninge gestilt was/ al oft alle de menschelijcke schult hondertmael bouen alle verdiensten hadde verbetert geweest/ waer ouer oock scheen Godt den Vader het beelt bant voors. Cruys inde wolcken te verheffen met dese woorden. Dit sal een teecken zijn des verbonts tusschen my ende de aerde.

Item/ op eenen anderen tijt als de onghetemperthept des lochts het volck te seer quelde/ ende sy onder andere de bermhertichepdt Godts dickwils aenriep/ noch geen en bont/ heeftse ten lesten tot den Heere gesept. Ende hoe condy goedertierenste beminder de begheerten van so vele/ so lange ophouwen/ daer ick nochtans onweerdige betrout hebbe in b goedertierenheyt/ dat ick b bermhertichepdt alleen tot noch grooter dingen soude connen beweghen. Ende de Heere. Ten soude niet te verwonderen zijn/ dat den Vader soude toelaten dat sijnen Soon verdueren soude van hem eenen penninck te eyschen/ als hy tot elcken eysch hem soude moghen ter syden leggen hondert merecken/ so oock en laet het b niet verwonderen/ al stelle ick uyt b in dese sake te verhoorē. Want so dickwils als ghylieden my daer voor bidt/ ia oock met de minste woorden ende gepeysen/ soo dickwils stelle ick ter syden voor b van het eewich goet verre bouen hondert mercken.

De begeerte die nv verhoort en vvort ismeerder als die verhoort vvordt.

Vande

Vande menichte der goeder begheerten ende moeyelijckhden der droomen ende verwijt des vyants.

DAT XXXI. CAPITTEL.

ALs inde Misse voor de overledenen ghesongen wert den Tractus: Sicut cervus, &c. eñ sy onder die woorden / sitiens anima mea. dat is: Mijn siele heeft ghedorst, &c. verwreckte haer lauwicheyt. Heeftse gesept tot den Heere. O wee my o Heere / dat mijn begheerten so lauwe zijn tot d mijn waerachtich goet / dat ick soo weynich repsen te recht tot d magh segghen: Mijn siele is dorstich geweest naer v, ende de Heere. En segt niet selden / maer dickwils tot my / dat d siele na my dorst. Want de goedertierenheydt der liefden / waer door ick der menschen salicheyt beminne / dwingt my om te meynen dat mijnen wtvercoren my begheert als hy eenigh goet begeert / overmits dat in my verborgē is / ende wt my bloeyt alle het goet / te weten: Als een menschē begeert gesonthey / gerustichey / gemack / wijsheyt / ende diergelijcke / soo rekene ick dickwils dat hy my begheert heeft: om dat ick soo den hoop der verdiensten sijnder vergeldinge soude vermenichvuldigen / wtgesondert nochtans dan als hy met voorraet van my wilde wijcken / te weten: als hy soo soude begheeren de wijsheydt / om daer door verhoorde dicht te worden / oft gesonthey om dat hy het quaet soude volbrengen. Ende de Heere heeft noch daer by gevoeght: Ende daerom ist dat ick mijn besondere vrienden dickwils gheswoon ben met lichamelycke cranckheyt te bes-

De goedertierenheyt Christi om te aenveerden eenē goeden vvil.

Vvaerom dat Christus aen

swa-

swaren / ende met verlatenheydt oft verwoest-
heyt des ghemoets / ende diergelijcken / op dat
alsse begeeren contrarie te vercrijgen de yueri-
ghe liefde mijnder herten henlieden soude ver-
mogen na het welbehagen van mijn miltheyt
ouervloedigher te verghelden.

zijn vvt-
uercoren
besvvarin
ghe toe
sendt.

Noch op een ander tijt heeftse diergelijcken
verhaelt dat haer oock van Godts weghen in-
gegeuen was / te weten: Sy heeft verstaen dat
de Heere wiens wellust is te zijn met de kinde-
ren der menschen: somwijlen als hy niet en
vint inde mensche / waer door het betamen sou-
de dat hy door sijn loutere meweerdicheydt by
hem soude zijn: alsdan toeseynt tribulatien eñ
andere / so lichamelijcke als geestelijcke moey-
lijckheden / op dat hy daer door soude hebben
oorsake om met hem te blijuē / want de Schrif-
ture des waerheyts seyt. By is de Heere alle den
genen die verdruckt van herten zijn. Item / met
hem ben ick in tribulatie. Door de aenmerckin-
ghe van dese ende diergelijcke dingen wordt de
neerstige danckbaerheyt vande cleynheydt der
menschen gedwongen / om door het gheheel in-
gewant der liefden te roepen dat vanden Apo-
stel. O diepte der rijckdommen vande wijsheyt
ende wetentheyt Godts, hoe onbegrijpelijck zijn
sijn oordeelen, ende hoe onbesporich zijn sijn
weghen. Die hy ghevonden heeft tot salicheydt
vant menschelijck gheslachte.

De vvel-
lusticheyt
Christi is
te zijn by
de kinde-
ren der
menschē.

Psal. 33.
vers. 19.
Psal. 90.
vers. 15.

Ad Rom.
11.

Op eenē nacht soose haer begaf tot den slaep
wertse door eenen droom vanden Heere soetelijc
besocht / soo dat haer dochte datse door ghesel-
schap van sijn tegenwoordicheyt als met deli-
cate spijse vervult scheen. Waer ouer ontwect
zijnde heeftse den Heere bedanckt. Wat seydese /
Heere Godt hebbe ick de onweerdichste bouen

andere

andere verdient / die somwijlē so door de droo-
nen beswaert worden / datse ock andere doort
gheroep verbaert maken ? Waer op de Heere
geantwoort heeft : Die mijn vaderlijcke door-
sinnichepdt voorneemt door lyden heyligh te
maken / is datse wakende gheinack soecken
voor hun lichaem / waer door sy hen beroouen
hauden oorsaken der verdiensten : soo seynde ick
hen op door mijn Goddelycke goedertieren-
heyt beswaringhe / op datse also ommers wat
verdienen mochten. Eñ sy: Soude het hen Hee-
re dan yet helpen tot verdiensten het ghene sy
sonder meyninge oft aendachtichepdt / ende als
gen hunnen wille lyden? Waer op de Heere:
Mijn goedertierenheyt die doet dat / want ghe-
lyck men inde wereltsche dingen siet sommige
die hen met glas ende koper behangen / schijnē
fray te zyn / maer die met gout ende gesteenten
behangen zyn worden veel rycker geacht / dier-
ghelycken gebeurt ock met henlieden.

*De duyuelen leggen ons listen ende prin-
cipalyck int ghebedt.*

Alsse op eenen tijt haer ghetijden met cleyn
aendachtichepdt leesde / soo verstontse dat den
ouden vyant vant menschelijcke geslachte by
haer was / ende dat hy als spottende opseyde
het verbolgh vanden Psal. Mirabilia testimo-
nia. &c. Elck vers door haestichepdt overslibbe-
rende / ende als hy den vers uyt hadde / so seyde
hy / uwen Schepper / uwen Salichmaker /
uwen beminder die heeft sijn dingē wel besteet
als hy v sulcken rasschen spraake gegeuen heeft /
dat ghy soo betamelyck cont wtspreken al dat
ghy wilt. Waer ghy met hem spreekēde v woor-
den so afbyt / dat ghy nu in dien Psal. soo veel

letteren/soo veel sillaben/ende soo veel woorden ontrocken hebt. Waer door sy verstaen heeft is dat den boosen vyant in dien Psalm so subtijlijck besonder alle de letteren ende sillaben ghetelt hadde/dat hy na de doot een groote beschuldinge brengen can tegen die gene/die ras ende sonder aendachtichept hun getijde plochten te lesen.

Darmen sijn getijden deuotelijck moet segghen.

Item alsse spinnende door haestichepdt de cleyn hayrkens vande wolle van haer wech werp/ende daer-en-tusschen haer werck met deuote aendachtichept Godt beval/soo heeftse gesien dat den duyuel de hayrkens opnam als tot getuygenisse van haer schult/waerom alsse den Heere aenriep. Hy den duyuel verlaghende heeft hem bekennen/om dat hy hem verstout hadde te moeyen met een werck dat hem int beginsel bevolen was.

Van een ghetrou verhooren ons ghebedts.

DAT XXXIII. CAPITTEL.

EEns met meerder begeerten ontsteken zynde tot den Heere/heeftse tot hem ghesept: O mijnen Heere magh ick v nu bidden? Tot de welcke de goedertierenste Heere gheantwoort heeft: Ja ghy vrou Coninginne ghy moeght my alderbeste beuelen/want ick sal tot allen uwen wille/ende alle uwe begeerten ghereeder ende ghehoorsamer zijn als oyt eenich knape om sijn vrouwe te dienen. Ende sy seyde daer op: Behouden moet zijn in alles het woort vā v goedertierenste meweerdichept mijnen goedertierensten Godt. Doch nademael dat ghy v so bereyt betoont tot my d'alderonweerdichste.

Groote meyveerdicheyt des Heeren.

ste. Hoe comt het dat myn gebedt soo dickwils sonder daet blijft. De Heere heeft geantwoort. Als de Coninghinne sept tot haren dienaer/ gheeft my dien draet die hangt daer achter op mijn slincker schouwer/ meynende dat het soo is/ouermits datse niet en can van achter sien/ ende hy soeckende gheluck hem bevolen is/als hy siet dat hy niet en hãgt op de slincker schouwer/maer op de rechter/so neemt hy hem daer hy hem vint/ende hy gheeft hem aen sijn vrouwe/denckende dat sulcks geraetsamer is/ dan oft hy eenen draet trock wt het cleedt aen de slincker sijde/ om soo het ghebodt te verbullen. Dier gelijcken ick oock / die de onbespoorlijcke wijsheyt ben / is dat ick v ghebedt niet en verhooze so ghy wel sout wenschen/ sonder twijfelen so bestiere ick daer vooz noch profijtelijcker dingen/als ghy dooz menschelijcke vroosheydt niet en cont onderscheyden het beste.

Fray ghelijckenis.

Als Godt onse begheerten niet en verhoort so bestiert hy die tot beter.

Hoe de Heere ende de heylighen ons tot de Communie bereyden.

DAT XXXIIII. CAPITTEL.

Sy was bedroest op eenen tijdt/ om datse niet berept en was om ten H. Sacramente te gaen/so heeftse de gebenedijde moeder met alle de Heylighen ghebeden: datse den Heere souden offeren alle de weerdicheyt / waer dooz elc van hen was berept gheweest om eenighe gratie te ontfangen: daer-en-boven heeftse den Heere Jesum gebeden dat hy hem geweerdigen soude vooz haer te offeren die volmaecthevt/ dooz de welcke hy inde ure van sijn hemelvaert gestaē heeft vooz Godt den Vader/om te ontfanghen sijn glorieusmakinge. Ende naer een wepnigh tyts

tijts alsse wilde weten / watse door soodanigen gebedt gewonnen hadde/ heeft de Heere geantwoort: Dat hebt ghy vercregen dat ghy waerachtelijck voor de hemelsche inwoonders verschijnt met sulcken eiraet als ghy versocht hebt. Ende de Heere heeft noch voorder ghesept: Waerom soudt ghy van my connen mistrouwen (die uwen almogensten ende goedertierensten Godt ben) het ghene eick mensch op der aerden can doen: te weten/ als yemandt heeft een cleet oft eiraet en can hy dat oft diergelijcken niet geuen aen sijnen vrient/ om dat aen te doen / ende daer mede maken dat sijnen vrient voortscome glorieus/ ghelijck hy daer mede plochte te pronckē? de goeder tierēheyt Christi.

VVat het helpt voor een ander te communiceren.

Daer na alsse gedachtigh werdt datse aen sommige belooft hadde dien dagh voor hen ten Heyligen Sacramente te gaen / ende sulcks doende den Heere bat seer deuotelijck/ dat hy hen soude gunnen de voorsepde gaue. Heeftse dusdanigen antwoort ontfangen. Ick gunne die henlieden / maer ick laet het t'hunder ghelieste / wanneer sy daer mede verciert willen worden. Alsse vraeghde waer mede dat hy begheerde dat sy henlieden tot sulcken gaue souden bereyden. Heeft de Heere ghesept: Op wat ure datse na desen een suyuer herte ende eenen vollen wille tot my keerende mijn gratie oock met het minste woordeken oft suchten vereysschen: soo sullen sy my verthoont worden met sulcken vercieringhe/ als ghy voor u ghebedt voor hen vercreghen hebt. Hoe ghereet dat de Heere is om vvel te doen.

Vande daet vant Lichaem des Heeren.

DAT XXXV. CAPITTEL.

Soo sp den Heere bat/dat hy haer soude gonnen dat haer leste spyse in haer wterste ure soude zyn het leuentmakende Sacramẽt syns heyligh Lichaems: so heeftse inden Geest dese antwoort ontfangen/datse daer in niet in als salichlyck begheert en hadde. Soo dan/ de daet van dat Sacrament can door geen lichamelycke noodsakelyckheyt verminderd worde/ noch veel minder sal hy belet worden door de spyse die den patient in sulcks perijckels noot neemt teghen synen danck: alleenlyck dan om het lichaem te onderhouwen tot eeren Godts. Waerom doort nutten van dat Sacramẽt/ouermits de vereeninge/waer door de mensche met Godt vereenicht wort/ wort alle syn goet edel gemaect / soo oock te meer/in dien tyt van syn wterste na het nutten des Sacraments/ al wat hy doet met een simpel meyninghe magh verdienstelyck worden. Als is het lyden/de spyse/den dranck/ ende diergelyken. Dese wassen door de vereeninghe vant Lichaem Christi tot een ophoopinghe van ewighe verdiensten.

Vant profijt van dickwils ten H. Sacramente te gaen.

DAT XXXVI. CAPITEL.

EEn andermael alsse soude communiceren/ soo heeftse ghesept tot den Heere. O Heere wat

wat sult ghy my geuen? De Heere heeft gheantwoort: Myn seluen met alle mijn Goddelijcke cracht soo mijn maeghdelijcke Moeder my ontfangen heeft. Waer op sy: Wat sal ick dan nu meer hebben als d'andere die gisteren v met my ontfangen hebben/ ende van daghe achter laten / als ghy v altijdt gheheel gheeft? Waer op de Heere: Waert dat by de wereltsche menschen yemandt tweemael Borghemeester wert / die soude inde eere meerder zijn als diet maer eens gheweest en ware. Hoe dan en soude hy int eewich leuen in geē meerder glorie zijn/ die my dickwilder op aertrijck ontfanghen heeft? Waer op sy verruchtende seyde: O met wat een glorie sullen de Priesters dan my te bouen gaen / die ouermits hun officie ende ampt dagelijcks communiceren. Ende de Heere: Sy sullen door groote glorie blincken die dagelycks weerdelijck gaen. Maer noehtans al op een ander maniere wort gevoelt de affectie van die verheught is/ als die glorie van die verthoont wort. Waerom andere is de vergeldinge van die wt begeerte ende liefde gaen/ andere van die dat mitten met vreese ende eerweerdicheyt. Ende ock andere der gener die met neerstichept der oeffeninghen bereyt wordē/ vande welcke geen en sal ontfanghen sulcken een/ die alleenlijck door gewoontē celebreert.

Door ghelijckenis wort verclaert het profijt vā dickwils te communicerē

Hoe dat de Heere verbetert de onachtsaemheden vande siele.

DAT XXXVII. CAPITTEL.

Op eenen Feestdagh vande ghebenedijde moeder/ na datse besondere ende wonderlycks

lycke gauen ontfanghen hebbende tot haer selu-
uen quam/ ende haer ondanckbaerheydt ende
onachtsaemheyt by haer seluen met eenen ver-
slagen Gheest ouerleyde / om dat haer dochte
dat se soo wepnighe reuerentie bethoont hadde
aen de moeder Godts eñ aen andere heyligen/
diese nochtans te recht dien dagh/ om dat se soo
sonderlinge gauen ontfangen hadde/ behoorde
geglorificeert te hebben. De Heere met syn ghe-
woonlycke goedertierenheyt haer versoetende
seyde tot syn salichste moeder / ende de andere
Heyligen: Dunckt v niet/ dat ick ghenoech v
voor haer voldaen hebbe/ als ick myn seluen
int soetvloeyende verheughen myn der Godt-
heyt haer mede gedeylt hebbe in v lieden tegen-
woordicheyt: Waer op sy geantwoort hebben/
waerachtelijcken verre ouer die weerden is
ons voldaen/ waer ouer de Heere vriendelijck
hem keerende tot de siele / seyde/ is v oock de
voldoeninge genoegh? Ende sy: ghenoeghsaem
soudese my zyn/ o Heere/ waert datter dat niet
aen en gebrake/ te weten: dat ghy nu de voor-
leden onachtsaemheden voldaen hebbende/ ick
daer nieuwe wederom by hinghe / ouermidts
myn ghenepchlyckheyt tot het vallen my be-
kent is. Waer op de Heere: Ick sal myn seluen
v soo geuen/ dat ick niet alleenlijcken de voor-
leden/ maer oock de toecomende onachtsaem-
heden voor v sal te vollen voldoen. Voert ghy
alleenlijcken v beste/ dat ghy naer het ontfan-
gen vant H. Sacrament v onthout ongequetst
vande sonden. Ende als sy seyde: Helaes Heere
ick vreese dat ick dat niet volbrengen en sal soo
het wel betamen soude. Waerom/ o ghy den
goedertierenste onder alle meesters/ leert my
hoe dat ic die vlecken uyt doen sal als ic die ge-

cregen

tregen sal hebben. De Heere heeft geantwoort: En laetse nimmermeer eenigen tyt in v blijue/ maer alsoo haestals ghy v kent besmet/ soo segt met een deuoot herte den vers: Ontfermt v mijnder o Heere/ oft dien: O mijn eenige salichept Christe Jesu/ geeft dat door v salighe doot alle mijn sonden te niet ghedaen worden.

Hoe dat men de vlecken der sondē moet suyueren. Psal. 50.

Na dese dingen alsse het Lichaem Christi ontfanghen hadde/ soo heeftse haer siele gelijc als een cristallijn vande sneeuwittichept doorluchtich / ende Christus Godthept als gout. mirakeleuselijck daer in besloten/ door cristallijn schijnende/ die in haer seluen soo wonderlijcke ende ouerweerdeerlijcke ghenoechlijcke werckinge vrochte/ endē soo aen de eerweerdige Dyrbuldichept ende alle de Heylighen soo ghenoechlijcke wellustichēden verthoonde / datse daer door verstont waer te zijn sulcs men leest/ te weten: dat alle gheestelijck verlies door een weerdigh ontfangen vant H. Sacrament des Lichaems Christi / can wederom ghecreghen worden. Want soo wtnemende ghenoechlijck scheen die werckinghe des Godthepts/ dat alle het hemelsch hof betuyghde/ dat haer wellustichēden waren te sien/ de siele daer dese dingen in ghevrocht worden. Datter oock bouen ghescreuen is/ dat de Heere beloofde / dat hy haer toecomende onachtsaemheden soude voldoen: is soo te verstaen. Gelijck door cristallijn van beyde sijden ghesien wort datter in gesloten is/ soo oock door dese siele schijnt de voorseyde Godelijcke werckinghe/ so wel alsse met aendachtichept haer veneersticht tot goede werckē: als oock alsse gheen aendachtichepdt en heeft door menschelijcke cranckhept/ wtgesondert alleen/ alsse door den neuel der sonden dupster wordt/

Fray visioen.

hoe crachtich dat is een vveerdich ontfangen vanc H. Sacramēt

want dat alleen belet inde siele dese salichsteñ waerachtighe weerdichste werckinghe.

Vande daet des opsichts Godts, ende vande Gheestelijcke Communie.

DAT XXXVIII. CAPITTEL.

DEse bzupt plochte deuotie ende begheerte te hebben/om dickwils het Lichaem Chzisti te ontfanghen/ende alsse op eenen tijt haer deuotelijcker als op andere dagē tot de H. Communie berept hadde/ ende op den nacht bandē Sondagh haer geboelde soo crachteloos/ dat haer dochte datse niet en soude hebben connen communiceren / heeftse den Heere ghebzaeght naer haer gewoonte wat hem meest behaeghde dat sy doen soude. Waer op de Heere lieffelijck gheantwoozt heeft: Ghelijckerwijs den Bzupdegom nu versadicht dooz de menichfuldichept der spijsen meer genoeghten heeft stillekens met syn bzupt te rusten/als met haer aen tafel te sitten/ so hebbe ick oock lieuer dooz dese repse dat ghy dooz beschepdenthepdt de Communie achterlaet / dan dat ghy daer toe gaet. Waer op sy: Ende waer dooz mijnen alderliefsten gheweerdicht ghy v nu my te versekeren dat ghy nu versadicht zijt? De Heere antwoozde. Eleke van v steruen in woozden/ ende alle v sinnekens / ende daer by alle uwe begheerten/ ghebeden/ende wille/waer mede ghy v becommert hebt in v ghereet te maken tot de nuttinghe van mijn Lichaem ende Bloet/bekenne ic dat my versadicht hebben/ soo/ al haddent geweest de wtgelesen gerechten der leckerheden. Alsse dan seer cranck na de misse quam / ende

snack-

ſnackte na de gheeſtelijcke Communie / ghe-
beurdent dat de Prieſter quam vantdorp / die
aen eenen ſieckē het Lichaem Chriſti gebroght
hadde. Het welck ſy verſtaende doort ghelupt
vande belle onſteken zijnde door groote begeer-
te / heeftſe tot den Heere geſeyt. O hoe geern ſou-
de ick v nu gheeſtelijck ontfanghen / hadde ick
eenighſins tijt gehadt om my een weynighſken
te bereyden. Waer op de Heere antwoordde:
Het opſicht van mijn Goddelijcke goedertierē-
heydt ſal v bequamelijck ghenoegh bereyden.
Het welck geſchiedende ſcheen de Heere ſijn op-
ſicht als de ſtralē der ſonne t'hader ſiele waerts
te ſtralen / ſegghende: Ick ſal mijn ooghen op v
veſtighen. In welcke woorden ſy verſtaen heeft
dryvoudigen daet / die het opſicht werckt inde
ſiele / inde gelijckeniſſe der ſonnen. Ende oock
dry manieren / waer door de ſiele moet bereyt
worden om ſulcks te vercrijghen. Ten eerſten /
het opſicht vande Goddelijcke goedertieren-
heyt gelijck de ſonne maeckt de ſiele wit / ende
ſuyuer van alle ſmetten / ia bouē de ſneeu wit.
En dien daet vercrijchtmen door een ootmoe-
dighe bekenteniſſe van ſijn eyghen ghebreken.
Ten tweeden / het opſicht vande Goddelijcke
goedertierenheyt maect de ſiele morruwe / ende
maecktſe gereet om te ontfangen de geeſtelijc-
ke gaue / ghelijck het was weeck oft morruwe
ghemaeckt wort vande hitte der ſonnen / ende
wort alſoo gereet gemaeckt om op eenen ſegel
ghedruckt te worden / ende deſe daet vercrijght
de ſiele door een deuote meyninge. Ten derdē /
het opſicht vande Goddelijcke goedertieren-
heyt maeckt de ſiele vruchtbarich van veel ver-
ſcheyden blommen der deughden / ghelijck de
ſonne het aertrijck vruchtbarich maeckt om

Dryvoudige daet vverckt het opſicht Godts inde ſiele met dryvoudighe bereydinghe.

1.

2.

3.

voorts te brenghen vruchten van verscheyden geslachte / ende dese daet verrijchtmē door een vast betrouwen / waer door de mensche hem heel Godt bevelende getrouwelijcken betrout vande bouenouerbloedichepdt sijns goedertierenheyts/waer door beyde so voorspoet als tegenspoet hem wercken tot goet. Hier na als het Convent communiceerde onder de twee missen / so heeft hen de Heere met sulcken meweerdicheyt teghenwoordich vertoont/dat hy scheen aen een yegelijc met sijn eygen eerweerdige handt de salichmakende hostie wt te reycken / als nochtans de Priesters elcke van die eerst met het teecken des H. Cruys gheteeckent hadde. De Heere Jesus nochtans die scheen door elcke hostie die hy so aen yemant gaf/ aen dese oock te geuen een werckelijcke ghebenedijdinghe. Maer sy daer door verwondert zijnde/ seyde: Hebbense niet Heere meerder daet die hm Sacramentelijcken ontfanghen hebben/ als ick die met soo vele uwe Goddelijcke ghebenedijdingen voorcomen hebbe gheweest sonder mijn verdienste? De Heere heeft geantwoort: Wort hy rijcker geacht die met costelijcke ghesteenten ende ketenen verciert is/ oft die veel vant beste gout int heymelijck besit/door welcke woorden des Heeren te kennen wort gegeue/ dat hoe wel hy die Sacramentelijcken communiceert sonder twijfele ouerbloedigen daet verrijght des salichepts/ so naer den lichame als na de siele/na het gelooue vande H. Kercke: die nochtans puerlijck ter eeren Godts door de tracht des ghehoorsaemhepts ende des beschepdenhepts hem onthout van het Lichaem Chzisti Sacramentelijck te ontfanghen/ ende door de begheerte ende liefde Godts ontsteken

zijnde

zijnde geestelijck communiceert verdient sulcken benedictie vande Goddelijcke meweerdicheyt te vercrijgen/ ghelijck sy toens vercreegh/ ende soo veel ouervloediger vruchten vercrijcht hy by Godt/hoe wel dat dit voort menschelijck verstant verborghen is.

Vant profijt der gedachteniſſe vande Paſſie Christi.

DAT XXXIX. CAPITTEL.

ALsse bemerckende haer onweerdicheydt op eenen tijt als crachteloos van verdiensten/ lach als verslaghen inden wegh des Gheests/ daermen gaet tot den Heere. Hy door sijn lieffelijcste goedertierenheyt hem tot haer buygende seyde: Het betaemt door recht des houwelijcks dat soo waer de Coninginne lept/dat den Coninck hem haeste om haer aldaer te gaen besoecken. Door welcke woorden sy verstaē heeft dat de Heere door sijn goedertierenheydt hem laet voorstaen dat hy soo gehouden is aen een siele die na haer cleyn vermoghen met deuotie dickwils ouerdenckt sijn Paſſie/als een Coninck aen sijn Coninghinne/ naer de wet des houwelijcks. Want sy heeft verstaen datse de meweerdichste besoeckinghe des Heeren daer door verdient hadde/ om datse op den bysdagh haer beneerstichde te ouerpeysen de Paſſie ons Heeren. Ende sy heeft verstaen dat soo wie flau voort inde deuotie / nochtans lieffelijcker vanden Heere aengesien sal worden/is dat hy niet op en hout te verheffen de ghedachteniſſe vande Paſſie.

Deuote bemerckinge der Paſſie is Godt seer aengenaē.

Hoe

Hoe dat de Sone Godts sijnen Vader versoent.

DAT XL. CAPITTEL.

OP eenen anderen tijt alsse gheerne soude vercosen hebbē wat dat onder de verscheyden gauē/die haer de Heere doorsijn wytbloeyende goedertierenheyt geweerdicht hadde mede te deylen/het profytelijckste was voor de menschen/om dat henlieden tot hun profijt te, veropenbaren. De Heere hem voegende in haer gepeysen ende begeerten heeft haer dusdanige antwoort ghegheuen: Het is seer profytelijck de menschen te kennen te geuen dat het henlieden profytelijcste soude zijn / datse altijt dit gedachtich waren/te weten:dat ick de Sone des Maeghts staen voor Godt den Vader / om de salichept vant menschelijcke ghesslachte. Ende als sy door menschelijcke cranckheyt met hun herte sondighen/dat ick mijn onbevleckt herte voor hen offere Godt den Vader / tot versoeninge. Maer alsse met de wercken sondigen/so vertoone ick myn doorboorde handen/ende so in dierghelijcke/ daerse in sondighen/versoent terstont mijn onnooselheyt Godt den Vader/ op datse leetwesen hebbende/ te geringher vergiffenisse souden verkrijghen. Daerom waert my lief dat mijn wtuercozen soo dickwils als sy vergiffenisse der sonden verkrijghen my bedancken altijdt oock daer vozen: te weten/ dat ick hen soo gheringhe vergiffenisse vereregheu hebbe.

VVāneer en vvaerom dat-mē Godt meest dāe ken sal.

Vant aensien des Crucifix.

DAT XLI. CAPITTEL.

OP eenen Vrydach/als den dach nu ten auont waerts ginc/so sy aensach het beelt vant Crucifix beweeght woordende/seydese tot den Heere: O mijnen soetsten Schepper ende beminder/hoe groote/ende wat voor dinghen hebt ghy heden om mynder salichept wille geleden/het welc ick helaes de ongetrouste cleyn achtende / desen dach soo met andere betommeringen ouergebroght hebbe / dat ick heden met deuotie in mijn memorie niet ouerdacht en hebbe / wat ghy die eewighe salichept elcke ure voor my geleden hebt / ende ghy het leuen dat het alle leuende maect/om de liefde mijnder liefden gestoruen zijt! Waer op de Heere vant cruys haer geãtwoort heeft/ het gene ghy versuymt hebt/dat hebbe ic voor v voldaē. Want t'elcker uren hebbe ic in mijn herte vergaert/ t'gene ghy behoorden vergaert te hebben in v herte / eñ daer door is mijn herte so geswollen geworden met eene al te grooten vollichept/ so dat ic met groot verlanghen verwacht hebbe dese ure/dat ghy dese meyninge die ghy nu gehadt hebt tot my sout sticren / en met die wille ic nu offeren Godt mijnen Vader/alle dat ick desen dach geduerende voor v voldaen hebbe. Want sonder v meyninge en sout v so profijtelijc niet connen wesen. Hier in dan machmen bemercken de ghetrouste liefde Godts tot de menschen/ die door de meyninge alleen / waer door de menschhe peyst dat het hem moeyelijck is dat hy versuymt heeft/voldoet voor Godt de Vader/opt volcomenste alle sijn gebrec. Waer om te recht alle menschen hem louen moeten.

De ghetrouwe liefde Godts vervult onse goede meyninge

Item

Item als sy het beelt vant crucifix met een deuote maniere ende meyninghe handelde/ heeftse verstaen: dat als yemant het beelt vant cruys Christi met een deuote meyninghe aensiet/ dat die met sulcken goedertieren bermherticheyt aengesien wort van Godt/ dat sijn siel als eenen claren spiegel in haer ontfanct door de liefde Godts een seer ghenoechlijck beeldt/ waer door het heele hemelsch hof verheught wort. Ende dat sal hem zijn een eewighe glorie int toecomende leuen/ soo dickwils als hy dat sal doen op aerden.

Hoe vruchtbarich dat het is het beelt vant Crucifix te beschouwen.

VVat dat het beelt vant Crucifix beschout by brenght.

Op eenen anderen tijt heeftse dese onderwijsinge gecregen: dat / als de mensche hem stiert na het crucifix/ dat hy magh dencken in syn herte/ dat de Heere Jesus met lieffelijcke woorden tot hem sept. Siet/ hoe dat ick ter oorsake van d liefde naeckt aent cruys gehangen hebbe ende versmaept / ende in alle myn lichaem gequetst/ ende ock met alle myn litmaten wt gerect/ ende nu is myn herte tot d met sulcken soetichept beweeght/ dat soo het tot d salichept van noode ware/ ende ghy anders niet saligh en soudt connen worden / ick nu voor d alleen soude willen lijden/ al dat ghy sout conné denken dat ick gheleden hebbe/ voor alle de werelt. Daerom sal den mensche door sulcs overpeysen/ syn herte verwecken tot danckbaerheydt. Want inder waerheydt nopt en ghebeurt het datmen het crucifix siet sonder de voorsichticheyt Godts / soo dan en cant niet zijn sonder sonde/ dat een Christen mensche sulcken costelijcken prijs van syn salichept/ als ondãcbaer

VVat dat mẽ peysen moet alsmen het Crucifix siet.

Gheveerdige liefde Christi tot de mẽschen.

cleyn acht: want nopt en ist sonder vruchten datmen het Crucifix met aendachtichcydt aensiet.

Item alsse op eenen anderen tijdt haren Gheest becommert hadde met de Passie des Heeren/heeftse geleert: dat so wanneer pemant herknout met ouerdencken de ghebeden ende lesinge der Passie ons Heeren/ dat sulcken oefseninghe van onepndelijcke hooghcr weerde is dan eenige andere/want gelijck het onmoghelijck is dat pemant het meel handelt/ende niet bestouen en wozt: so ock en cant niet zijn dat pemant met deuotie/ hoe clepne sy ock ware/ dencke op de Passie des Heeren/ende daer geen pzofijt af en geniete. Ende ock als pemandt wat leest vande Passie / te minsten soo maeckt hy sijn sicle gereet om vruchten te ontfangen/ so dat veel pzofijtelijcker is de oefseninghe van een die sijn mepninghe stiert om de Passie des Heeren te handelē/ als van een die sijn opsicht neemt op ander saken sonder de Passie des Heeren. Waerom laet ons besozght zijn dickwils wat vande Passie des Heerē te ouerdencken: op datse ons wozde als honich indē mont ende een soet gheclanck inder oozen / ende een blydschap int herte.

de vrucht vande Passie te ouerdencken.

Van het bundelken van myrrhe.

DAT XLII. CAPITTEL.

Op eenen nacht soo sy ontrent haer bedde hadde een Crucifix dat t'haerwaerts schē te willen omballen/ dat opzechtende als seest betoonende spzack sy dat aen: O aldersoetsten Jesuken/ waerom bupght ghy v/ waer op hy terstont

Noteert dat als de Catholijcken de beelden aenſprekē dat ſe hun meyninghe ſtieren na hemvviēs figure dat s'beeldt voert, ende dat is oock te verſtaē in alle feeſt bevvijſinghe.

terſtont antwoordē: De liefde van mijn Godelijck herte die treckt my t'uwaerts. Waer over ſy nemende dat beeldekē heeft dat geſtelt op haer herte/ ſoetelijcks druckende/ ende met omhelſingen ende kuſkens minnelijcheyt betoonende/ heeftſe gheſeyt: Mijnen beminden is my een bundelken van myrrhe. Welckens vers verbolgh de Heere als wt haren mont nemende/ heeft hy daer op gheſeyt. Deſe ſal tuſſchen mijn borſten woonen. Waer mede hy haer dit verſtant geſchoncken heeft. Dat elck alle ſijn ſwarigheden ende tegenſpoet/ſoo van het herte als van het lichaem neerſtelijcken moet invoeghen in ſyn heylighſte Paſſie / al eens oft yemant eenen ſteck wilde ſteken int midden vā een bundelken myrrhe/ te weten: als yemant beſwaert zijnde met tegenſtrijt verweckt wort tot onverduldicheyt/ laet dien overdencken de wonderlijcke lijtſaemheyt vāde Sone Godts/ die als het alderſaechtmoedichſte lammeken ghedragen zijnde om voor onſe ſalicheydt ten offer ghedoot te worden/ ſynen mont niet geopent en heeft tot eenich onverduldich woordt.

Cant. 1. In tegenſpoet eñ ſwarichz wvatmen doen ſal.

Alſt dan oock den menſche gebeurt dat hy ſijn ſwarigheyt in eenigerley maniere ſoude connē wreken/ t'zy met wercken oft met woorden/ laet hem in ſijn herte neerſtelijck overlegghen met wat een ſoeticheyt des herten ſijnē beminder geensſins quaet voor quaet ſtellende/ hem ſelven / ia oock niet met het minſte woort ghedroken en heeft: maer al dat hy gheleden heeft dat heeft hy met het beſte vergolden / als hy ſulcke die hem totter doot toe vervolght hebbē/ door de ſelfſte ſijne Paſſie eñ doot verloſt heeft/ ende ſoo na het voorbeelt vanden Heere laet hem leeren goet voor quaet ſtellen.

Item

Item is dat yemant onstekē woꝛttot haer tegen die hem schadelijk geweest zijn/ laet hem gedachtich zijn die ouerdꝛagende soetichepdt/ waer dooꝛ den liefsten Sone Godts int midde van die onwtspꝛekelijcke smerten des lijdens ende pijnen des doots ghebeden heeft dooꝛ die hem cruysten/seggende: Vader vergeeft het hen, &c. Ende inde vereeninghe van die liefde laet hy hem beneerstigen te bidden dooꝛ sijn tegenstryders. Ende de Heere heeft daer noch by gevoeght. Soo wie sijn teghenspoet ende swaricheyt stekende in het bundelkē van mijn Passie daer inne wint/eñ na het dooꝛbeeldt van mijn Passie hem instekende dooꝛt beneerstighen des navolghens hem rontom bevestight heeft/ die sal waerachtelijck tusschen mijn booꝛsten woonen/ so dat ick hem dooꝛ een sonderlinge liefde geuen sal/ al dat ick dooꝛ mijn verduldicheydt ende andere deughden verdient hebbe tot vermeerderinge van sijn verdiensten. Waer op sp: Hoe Heere hoe staet het v aen/dat sommige soo gesint zijn tot het beelt van v cruys? Hier op de Heere:dat is my aenghenaem. Maer nochtans om datse ghesint zijn tot mijn beelt/ende niet en volgen het dooꝛbeelt van mijn lijdē int nacomen/ dat sien ick aen/by gelijckenisse/gelijck een ionck dochterken van haer moeder soude mogen nemen/ waer dat sy haer op verscheyden maniere cleedde na haer welbehagen ende na haren staet / ende nochtans niet en volchde den sin vant dochterken/ia daer-enbouen somtijdts hart toe spꝛake/ haren sinne wepgerende. Want soo langhe als de moeder wtstelt te consenteren het gene het dochterken liefste hadde / soo acht het sulcks als haer van haer moeder gegeuen is/ te minder: want het

Hoe datmē moet ghesint zijn tot het cruys.

Ghelijckenisse.

meynt dat haer moeder haer die cleeren gheeft na den inval van haer eygen glorie / ende niet wt eenen soeten treck t'haerwaerts / soo oock alle de sinnelijckheyt / eer / ende dienst diemen aent beelt van mijn cruys doet / en connen my niet te vollen smaken / soo lange als den mensche hem niet en beneersticht het voorbeelt van mijn lijden na te volghen.

Vant beelt des Crucifix.

DAT XLIII. CAPITTEL.

SY was seer sorchvuldich om te crijghen het beelt vant H. Cruys / op datse dat dickwils ter liefden van haren Heere soude eeren. Maer ooc wertse wederhouwen van haer conscientie: want sy vreesde datse door soodanighe oeffeninge soude mogen belet gewordē hebben vant genieten vande binnenste gauen Godts. Waer ouer sy oock vanden Heere sulcken antwoort ghecreghen heeft. En wilt niet vreesen liefste / want ghy en sult gheenssins daer door mogen belet worden inden Geest / als ic alleen ben de oorsake van v becommeringhe / ende ic belijde dat my niet weynigh aengenaem en is de neerstighe deuotie / waer door yemant ghesint is tot het beelt van mijn cruycinge. Ende gelijck het plochte te ghebeuren / dat eenen Coninck / hebbende sijn ouerbeminde bruyt / met de welcke ouermidts dat hy niet gheduerichen can zijn / somwijlen sijnen liefsten neue laet in sijn plaetse / aenden welckē wat vrientschappe ende minnelijckheydt de bruyt bewijst / hy den bruydegom dat acht oft hem ghebeurt wart: om dat hy wel weet dat sy dat doet / niet wt onbe-

VVāneer dat Christo aengenaem is datmen het cruys eert.

onbehoorlijcke liefde tot den cosijn oft neue/ maer door eenen superen puer om synen wille: soo hebbe ic ock genoechte inde eere die bewesen wort aen mijn Cruys/ die puer geschiet t'mijnder liefde. Ten ware dat den mensche alleen sijn ghenoechte nam in het cruys te besitten / ende hem niet en beneerstichde daer door te overdencken de liefde ende ghetrouwicheyt/waer door ick my geweerdicht hebbe de bitterheyt des lijdens aen te gaen: oft op eenige andere maniere noch meer toegaf sijn eyghen sinnelijckheyt dan dat hy hem soude beneerstighen te volghen het eerweerdich voorbeelt van mijn lijden.

Hoe dat de siele door de Goddelijcke soeticheyt ghetrocken wordt.

DAT XLIIII. CAPITTEL.

ALsse op eenen nacht devotelijcker met de Passie ons Heeren haer becommert hadde/ ende daer door als sonder toom verboert wert inden afgront der begeerlijckheden/ soo heeftse haer leven geboelt als onsteken door al te groote brant der begheerlijckheden / ende sy heeft ghesept tot den Heere: Mynen soetsten beminder/waert dat de menschen wisten het gene ick nu ghevoele/ sy souden te recht seggen dat ick my van sulcken vierichevdt soude behooren te onthouwen / om de ghesonthevt des lichaems wederom te crijgen/daert nochtans v den bekender van mijn verholentheden claerlijcken bekent is/dat ick my ock met alle het gewelt van mijn trachten ende sinnen niet en soude hebben connen wederhouwen van v doorzinghende

ghende beweginghe. Waer op de Heere beant-
woordde: Wie isser/oft hy sonde moeten van
sinnen berooft zijn/die niet en weet dat de on-
weerdeerlijcke machtighe soetichepdt mijnder
Godthept onbegrijpelijck verre te boven gaet
alle menschelijcke en vleesschelijcke genoechte:
als alle de soetichept des lichaems vergeleken
by de Goddelijcke soetichept is gelijc een cleyn
druppelken by de groote zee der wateren/daer
nochtans de menschen somwijlen soo sterche-
lijck ghetrocken worden door menschelijcke
sinnelijckhept / datse hen niet en connen ont-
houwen vande dingen/ waer door sy wel weti
datse niet alleenlijck in perijckel van lichaem/
maer ock vande siele sulcken vallen. Hoe veel
te minder dan sal een siele/die doorgoten is met
de soetichept van mijn Godthept/haer connen
wederhouwen van mijn liefde / waer door sy
weet dat haer eewige salichept haer comt. En
sy antwoordde hier op: Sy souden mogelijck
seggen/dat nademael ick Professie gedae hebbe
int Cloosterlijck oorden / dat ic sonde ghehou-
wen zijn de vierichept vande devotie so te tem-
peren/ dat ick ock soude moghen bedienen de
strengichept vanden regel. Waer op de Heere
haer met dese gelijckenisse hem heeft ghewerdicht te leeren/seggende: Gelijckerwijs/waert
datter gestelt waren sommighe Camerlingen
die altijdt souden dienen ock ter tafelen des
Conincks tot sijn eertweerdichepdt/ maer dat
den Coninck nu out gewoorden zijnde oft an-
dersins onghevallich riep eenen vande om-
staenders/in wiens schoot hy genoechte soude
hebben eenen tijt geduerich te rusten: seer on-
betamelijck soude het zijn/waert dat dien Ca-
merlinck/op den welcken den Coninck verco-

Ghelijc-
keniſſe.

sen

sen hadde te rusten/ terstont opriisende hem liet vallen/ om dat hy eertijts gheschickt was om ter tafelen te staen. Soo ooch/ ia noch onbequamelijcker ist/ dat hy dien ic door mijn goetwillighe goedertierenheydt trecke tot het ghenieten van mijn bespiegelinghe/ hem daer van trecke om te volgen de strengicheyt der Oyden van eenighe/ hoedanighe Professie het ware. Als ic den Schepper ende hermaker van alles oneyndelijcke meer genoechte hebbe in een beminnende siele/ dan in alle den arbeydt ende lichamelijcke oeffeninghe die opt soude mogen gedaen woyden sonder liefde ende suyuer meyninghe. Ende de Heere heeft daer noch by ghevoeght: Soo wie niet sekerlijcks ghetrocken en woydt van mijnen Gheest tot de ruste des bespiegelinghs/ ende nochtans versuymt zijn Oyden om te beneerstigen dat hy tot de bespiegelinghe come/ die schijnt als niet gheroepen hem te stellen aen de tafel van synen Coninck daer hy gheselt is om voor de tafel den Coninck te dienen. Waerom ghelijck eenen dienaer die hem aen de tafel vanden Coninck stelt onghenoyt/ weynigh eere ghewint/ maer veel eer versmaeythept/ ouer nits sijn onweerdicheyt/ soo hy ooc die sijn Oyden versuymende met synen arbeyt soeckt het genieten vande Goddelijcke bespiegelinghe te verrijghen/ die niemandt sonder mijn sonderlinghe gratie en can hebben/ crijght daer door dickwils meer schade dan profijt/ als hy daer in niet en verhoordert/ ende daer toe int ghene daer hy toe ghesonden was verstaut. Maer die om het gemack des lichaems (als hy weet dat het gheenen noot en is) versuymt sijn ordinantie/ soeckende winterlijcke ghenoechten/ die doet gelijck eenen

Hoe lief dat de Heere een beminnede siele heeft

Die niet geroepen en is tot de bespiegelinghe en magh sijn Ordē niet versuymen.

eenen dis als hy gheſtelt ware om te dienen aen de tafel des Coninckx/ ginck na den ſtal van ſijn peert / het welck ſtreplende hy hem leelijck begaepde.

Hoe aenghenaem den Heere is de eere des Cruys.

DAT XLV. CAPITTEL.

Op eenen bzydagh alſſe eenen heelen nacht met ghedachten ende begheerten onſteken zijnde ſonder ſlapen ouergebzoght hadde/ haer te vozen comende met wat een lieſde ſy de pſere nagelen getrockē hadde wt een Crucifix datſe by haer hadde / ende hoe datſe daer booz wel rieckende garioffelnagelen inne geſteken hadde/ heeftſe tot den Heere geſept: O ſoetſten beminder hoe gebalt het v/ dat ic de pſere nagelen wt v ſoetbloepende wonden uwer handē ende boeten wttreckende/ daer inde plaetſe welrieckende garioffelnagelen/ booz lieſde ingeſteken hebbe? De Heere heeft geantwoozt: Ick hebbe die affectie ſoo wel ghenomen/ dat ick daerom in alle uwe wonden van v ſonden den edelſten balſem van mijn Godthepdt ghegoten hebbe/ waerom dat alle de hepligen inder eewichepdt wonderlijcken haer ſullen verhengen/ want v wonden ſullen henlieden behaghen om dat de coſtelijcke ólie daer in gegoten is. Waer op ſpi: Myn Heere ſult ghy ſoo oock aen elck doen die ſulcks doen? De Heere antwoozde: Niet aen elck/ maer aen die ſulcke die oock met dierghelijcke affectie dat doen/ die ſal ic ooc goet doen. Maer die booz v exempel verweckt zijnde het ſelfſte doen met ſulcken deuotie alſſe connen/ die

Dē dienſt die met een godtvruchtige meyninge ghedaen vvort hoe vvel dat hy cleyn is, ſoo is hy nochtās Godt aengenaē.

dien sal ick om uwen wille gheuoechsaem vergelden/waer ouer sy nemende het beeldt vant Crucifix dat met soete kussens ende druckēde omhelsinge feest bewysende / heeft dat soo met veel verscheyden manieren vriendelyckheydt betoont. Na een weynigh tijdts soo sy voelde haer herte beswycken door waeck het cruys nederleggende/ seydese: Vaert wel myn lief/ende goeden nacht / en laet my slapen om nieuwe crachten te scheppen / die ick in d meditatie schier altemael besteet hebbe. Dit gheseyt hebbende keerdese haer vant Crucifix/begheerende te slapen. Alsse soo ruste: De Heere wtreyckēde syn rechter hant als vant cruys op harē hals om haer te omhelsen: synē tooden mont vrenghende aen haer ooze met een soet veselen/ seyde tot haer: Hoort my myn beminde/ick sal d in plaetse van liedekens dienen singht om de tooueryen te verdryuen / singen amoureuse liedekens / ende beghinnende met een soetluydende stemme op de wyse vanden Hymnus/ Rex Christe factor omnium, sanck hy dit veerskē: Amor meus continuus tibi languor assiduus: amor tuus suauissimus mihi sapor gratissimus. Dat is: Myn ghedurige liefde die doet d altyt quelen. D alderseertste liefde die smaect my als het spelen. Het welck volcyndt hebbende/ seyde hy: Voeght ghy nu myn alderliefste doorden Kyrie eleison, die aen elc vers vandē Hymnus Rex Christe by gheboeght wordt eenighe begeerte/soodanighe alst d belieft/ende sy sal d gheghenen worden / waer ouer sy deuotelyck door sommighe dinghen biddende lieffelyckervanden Heere verhoort is gheworden. Na dese dinghen: de Heere wederom op een nieuwe het versken singende ende dat volcynt hebbende/

haer wederom nopende om te bidden / ende wederom ginc / ende weder het selfste verscken herhalende ende singende/ en liet haer niet tot na den lichaem te rusten/ tot datse nu bycans als heel crachteloos gewordē zijnde vermaect moeste worden/ende hier na ten lesten voor den opganck des daeghs herftse een wepnichsken gherust. Ende siet de Heere die nimmermeer en ghebreeckt / maer altijdt is hy die hem beminnen/die heeft hem aen haer veropenbaert inden slaep / ende haer in synen schoot delicatelijck vermakende/heeft hy haer als een al te smakelijckst auontmael bereydt in sijn soetbloepende wonde van sijn ghebenedijde syde/ ende met een wonderlijcke lieffelijckheydt/soo stack hy haer met sijn teere hant elcke sopken selver in haren mont om haer te spijsen. Waer ouer sy inden slaep soetelijck verfraept zijnde/ is wacker ghewordē/ende ghevoelende datse haer crachten wederom ghecreghen hadde/ danckte se den Heere opt deuootste.

Vande seuen ghetijden vande Passie des Heeren met lof vande ghebenedijde Maeght.

DAT XLVI. CAPITTEL.

SOose eenen heelen nacht ouerwakende ende met de sinnelijckheydt werckende inde ghedachtenisse vande Passie ons Heeren seer vermoeyt was/ende noch haer Mettenen niet gelesen en hadde / ende daer by gheboelde datse te seer crachteloos ghewordē was / heeftse tot den Heere ghesept: Nu dan mijn Heere/ nademael dat ghy weet dat mijn menschelijcke cranckheyt nu geensins ruste en can verdue/

leert

leert my nu wat eere ende dienst ick soude moghen bewijssen aen d salichste Moeder/ om dat ick haer behoorlijcke ghetyden nu niet en can betalen. Waer op de Heere : Looft my doorr myn soetlupdende herte inde onnooselheydt dan dien onbevleersten maeghdom/ waer doorr sy my maeght zijnde heeft ontfangen/maeght ghebaert / ende naer het baren onbevleckte maeght ghebleuen is/ende myn onnooselheyt nagevolght heeft. Doorr de welcke ick ten mettenen tijt doorr de versoeninghe dant menschelijcke ghesiachte/ghevangen/ghebonden/ met duysten ende stocken ghesiagen/ met verscheyden schamperheydt / ende verwijt / deerlijck ende onbermhertelijck den ghehandelt gheweest. Het welck als sy dede: scheen de Heere sijn Goddelijc herte inde gelijckenisse van eene beker te drenghen om daer wt te drincken aen sijn maeghdelijcke Moeder. Welckens ghehonichde soeticheyt sy soetelijck gedroncken hebbende ende lieffelijc versadicht zijnde/ ia ouervloedelijck droncken ghewoorden zijnde / ende tot het binnenste toe doordronge zijnde/ schee wellustelijck drolijck te zijn. Waerom sy oock de Maeght louende/ seyde: Ick loue d/ic groete d/ Moeder der salicheden/ weerdichste/ende heylichste plaetse des H. Geests. Doorr het soetste herte Jesu Christi/ Godt des Vaders/ende uwen Sone: D biddende dat ghy ons helpen wilt in alle onse behoeffelijckheden / nu ende inde ure des doots/ Amen. Waer ouer sy oock verstaen heeft/ dat soo wanneer pemant gelijc doorr. is/den Heere looft/daer by ooch louende de salighe Maeght met dien woorden: Ick loue d/ ick groete d/ etc. als vooren. Dat hy soo dickwils aen de maeghdelijcke moeder schijnt te geuen

Een seer godvruchtighe maniere om Christum te groeten.

Een godtvruchtige maniere om de maechdelijckemoeder te groeten.

het soetste herte van Jesus Christus haren beminden Sone om daer wt te drincken. Ende dat sulcks haer de Coninclijcke maeght seer aengenaem wesende/ sy wederom aen elc van henlieden door de milthept van haer moederlijcke goedertierenheydt seer minnelijck dat soude loonen.

Primetijt Ende de Heere noch voorder hier by voegede/heeft gesept: Looft my ten primen tijt door mijn soetste herte / in die behaeghlijckste ootmoedichept/ waer door de onbevlecte maeght meer ende meer wert bequaem ghemaeckt om my te ontfangen/ ende nagevolcht heeft mijn ootmoedichept/waer door ick den rechter over leuende ende doode / ten primen tijdt my gheweerdicht hebbe te staen ootmoedelijck voor eenen Heydenschen menschе/om gheoordeelt te worden door de verlossinge vant menschelijc gheslachte.

Tertietijt Ter tertien tijdt: Looft my in die vierighe begheerte / door de welcke sy my / den Sone Godts wt den schoot vanden opperste Vader getrocken heeft in haer maeghdelijc lichaem/ ende my nagevolcht heeft in die vierighste begeerte daer ick de salichepdt vant menschelijcke gheslachte door begheert hebbe / ende met herde gheesselingen gheslagen/ende met doornen getroont ben gheweest/ende op die ure het schandelijckste cruys met mijn vermoeyde en bloedighe schouderen / met d'opperste saechtmoedichept ende lijtsaemhept my geweerdicht hebbe te draghen.

Sextertijt dat is des middachs Ter sester ure: so looft my inde al der vaste hope/waer door de hemelsche maeght door eenen goeden wille ende heylige meyninge altijt tot mijnen lof trachte / ende my naghevolght heeft/

heeft/ die ghehanghen zijnde aenden hooghen boom des Cruys / int midden vande bittere smerten des doodts / met alle mijn crachten/ trachte/tot de verlossinghe van het menschelijcke ghelachte / waerom dat ick oock riep/ Ick dorste, soo te weten/ De salichepdt vande menschelijcke siele/dat waert van noode gheweest noch herder ende bitterder pijnen te lijden/ my gheerne tot alle die te lijden om den menschе te verlossen/ ghereet soude gheoffert hebben.

Ter nonen tijt: Looft my in die vierichste ouer een comende liefde/ te weten: vant Goddelijck herte met de onbevleckte maeght / die de wtnementste Godthepdt heel lieffelijck versaemt heeft ende onverschepdelijck vereenight / met de menschepdt / int lichaem des maeghts die my het leuen der leuenden nagevolght heeft : als ick ter nonen tijdt door de groothepdt der liefden / de bitterste doodt aent Cruys om de verlossinghe der menschen ghestoruen ben. Nonetijt.

Ter vesperen tijt: Looft my in dat betrouwen/ door het welck de maeght alleen/ter tijdt van mijn doot / als alle de Apostelen weken/ ende alle hope verloren hadden / in een ware gheloof onbeweeghlijck volhert heeft / ende is my nagevolcht in die ghetrouwichepdt / waer door ick nu doodt vant Cruys ghedaen zijnde ghevolght hebbe den menschе tot het voorghevurcht der hellen toe/ waer van hem door de almogende handt mijnder bermhertichepdt verlossende ouergeboert hebbe tot de blijschap des Paradijs. Vesperen

Tot het Completorium: looft my in die pijsselijckste stantbastichepdt / waer door mijn soetste Completorium,

soetste moeder in allen goet ende deughden ten eynde toe volhert heeft/ende my naghevolght heeft / die met sulcken neerstichepdt het werck vande menschelijcke verlossinge volbzoght hebbe: die ooc na dat ick vercreghen hebbe de volle vryheydt der menschen/ dooz de doot oock niet achterghelaten en hebbe/ mijn onbederfflijck lichaem op menschelijcke wijse te doen begrauen: om dat ick soude toonen datter niet soo versmaepelijck en is dat ick soude weygheren/ om den menschе te verlossen.

Hoe datmen den Heere feest bewijst alsmen comt vande becommeringhen.

DAT XLVII. CAPITTEL.

BEswaert zijnde dooz verdzietelijckheyt/die sy dickwils hadde van met de menschen te handelen (want die Godt beminт/al wat buyten Godt ghevonden wozt dat schijnt hem een onverdzagelijcke pijne te zijn) ghelijck sy dickwils gewoon was/ inde vierichepdt des Geests stracks opstaende ghinckse tot de plaetse des gebedts/seggende: Siet Heere nu hebbe ic een walginge van alle schepselen/ ende my lust alleen te genieten v gheselschap ende aenspzake/ waerom alle schepselen verlatende/ bekeere ic my tot v mijn eenigh eñ gheheel goet/ ende de blijdschap mijnder herten ende siele. Ende soo vijfwerf cussende de vijf roode wonden des heeren/las sy vijfwerf dit versken: V Veest ghegroet Iesu blommigen Bruydegom, met het verheughen van v Godtheydt met de liefde van al datter is, v groetende omhelse ick v, ende ic cusse v inde wonde der liefden: op datse met desen vers

Een lieffelijcke eñ godtvruchtige groetenis Christi.

vers aende wonden des Heeren/alle walginge soude doen verroockē/ende so door de genoechte der deuotien soude vermaeckt worden. Het welc alsse nu dicmael dede/heeftse op eenen tijt den Heere ghebraeght/hoe dat hem dit beviel. Nademael datse somwijlē daer mede wepnich tijts besich was. De Heere heeft gheantwoort: so menichmael als ghy d met sulcken mepninge tot my went/dat is my so aengenaem/gelijc den eenen vrient vanden anderen aengenaem soude zijn/dat hy hem eenen heelē dach in sijn huys ontfinc/ eñ hem bewees alle vrientschap soo met woorden als met wercken/ende exempelen/ende dat met een wonderlijcke liefselijcheyt/ende blijtelijcke soetichept. Waer ouer gelijc den gast tusschen alle het bewijs van sodanige liefselijckheden dickwils in synen sin soude ouerleggen/hoe dat hy sijnen vrient weerdelijc genoegh soude connen vergeldē/ als hy wederom by hem soude te gast comen/ soo ouerlegge ic ooc soetelijck sonder ophouwē in mijn Godelijc herte/eñ bestiere neerstelijck hoe dat ick d door elcke reyse dat ghy my feest bewijst op der aerden/int eewich leuē na de Conincklycke milthept mijns almogenthepts/wijshepts/ eñ goedertierenheyts/ met honderdmael verdupsende soetichept ende vriendelijckhept mochte verghelden.

Hoe aengenaem dat de Heere zijn debestieringhe van sijn vrienden.

Vande daet der tribulatien ende des ghebedts.

DAT XLVIII. CAPITTEL.

ALs die vant Conuent vernaert waren door de vyanden / diemen seyde datse sterckelijc gewapent by het Clooster souden comen/ende om

om den noots wil men las den Psaulter met den vers. O lux beatissima, &c. ende de Antiph. Veni Sancte Spiritus, &c. daer tusschen beyen. Ende dese oock onder andere deuotelijck haer tot het ghebedt begaf/soo heeftse inden Gheest verstaen/dat de Heere dooz sulcken ghebedt roerde het hert van sommighe met den H. Geest/ om datse hun eygen onachtsaemheden souden leeren kennen/ende verou souden hebben met begheerten van geern hen te beteren/ ende doozts aen hen te wachten naer hun vermoghen/ ende alsse soo beroert werden/heeftse gesien wt de herten van die soo beroert waren dooz den Geest als wtrooken eenen domp die het Clooster/ ende de vpligghende plaetse omringelde ende verre van daer verdzeef alle de vpanden/ eñ na dat eles herte meer beweeght was/ende meer gheneyght tot goeden wille/so ginck daer oock crachtiger domp wt/ die alle tegenstaende macht des te geweldiger te rugge dzeef/waer dooz dat sy oock verstaen heeft dat de Heere dooz sulcken dzeese/ende beswaernisse der vpanden / meest dooz hem hadde t'sijnwaerts te trecken de herten van sijn wtuercoren vergaderinghe / op datse dooz tribulatien bestooten zijnde/ ende van alle onachtsaemheden ghesuyuert zijnde / souden hun toeblucht nemen tot sijn Vaderlijcke beschermínge/ende vatelijcken souden vinden den onderstant der vertroostinghe. Alsse dan dit verstaen hadde heeftse tot den Heere ghesept: Waerom o liefste Heere ist dat de saken die ghy dooz v vzywillige goedertierẽheyt v geweerdicht my te veropenbaren/ soo verschepden zijn vande veropenbaringẽ die ghy aen andere doet: dat het gebeurt datse daerom van sommige wozden als wtgeschey-

De eracht des gebets

De daet der tribulatien.

schepden/ daer ick se nochtans lieuer verswegen wilde als veropenbaert: De Heere heeft gesept: Ghelijckerwijs eenen meester gbzaeght zijnde van veel menschen met verschepden talen / die hy altemael antwoozt met een tale sijn meyninge hen te kennen geuende/ hen niet en soude dienen oft aenghenaem zijn: maer wel soo hy elck in sijn tale besonder antwoozde: te weten/den Latijnen int Latijn/den Griecken int Griecs/etc. soo soude sijn wijshept connen ghepzesen wozden/ soo te bequamer/ als hy elc na sijn tale bequamer soude beantwoozden: so oock/ hoe dat ick mijn gauen verschepdentlijcker aen bele mededeyle / hoe blijckelijcker de diepte van mijn onbespoozlijcke wijshepdt bekent wozdt / dooz de welcke ick aen elck antwoozde na de bequaemhept van sijn verstant/ ende sulcks alst my gelieft / veropenbare ic na het begrijp van elcks ghevoelen/ dat ick hem ghegheuen hebbe/ te weten: den simpelen met lichamelijcke ghelijckenisse de dinghen vertoonende/ maer aen die meerder van begrijp zijn voozwozpender/verbozghender/ ende dupstender omlommeringhen.

Noteert de gelijckenisse.

Godt die voeght hē naert begrijp van elcks verstande.

Een cort ghebedt, dat Godt aengenaem was.

DAT XLIX. CAPITTEL.

Op eenen anderen tijt als vooz den selfsten noot vant Conbēt geleſen wozt dē Psalm. Benedicite omnia opera, &c. met de gesette ghebedekens tot elcken vers. Ende als dese onder andere deuotelijck daer by was: heeft hem de Heere aen haer veropenbaert als heel blommich ende vzolijck/ die/ als die vant Conbent tot

Cāticum trium puerorum Daniel. 3.

tot elcken voors. veers/ midts de aerde cussende / vergiffenisse versochten / dese te ghemoete comende/oplichtende sijnē slincker arm/ haer heeft gegeuen siin soetste Wonde van sijn heylichste sijde om die te cussen. De welcke sy dicwils cussende/heeft vernomen dat sulcks hem seer aengenaem was. Soo heeftse gheseyt tot den Heere: Nademael dat ick ghewaer worde/ dat dit v mijnen liefsten Heere soo seer aenghenaem is: soo bidde ick v/dat ghy my leert een cort ghebedeken dat v goedertierenheydt met dierghelijcke meweerdicheyt oock ontfanghen sal/van wat mensche dat het met deuotie soude geseyt worden. Hierom heeftse door Godts ingheuen verstaen : dat soo wie met een deuote meyninghe soude vijf reysen segghen dese veersen / te weten: Iesu Salichmaker des werelts aen den welcken niet onmoghelijck en is,dan alleenlijck dat ghy niet en sout connen den ellendighen bermhertich zijn, verhoort hem. Ende: Christe die door v Cruys de werelt verlost hebt, verhoort ons. Ende: weest gegroet Iesu honichvloeyende Bruydegom , met de genoechlijcheyt uwer Godtheyt , ick omhelse v met de liefde van al datter is. Ende: soo cusse ick v inde wonde der liefden. Ende: mijn sterckte ende mijnen lof is de Heere,ende hy is my gewordē tot salicheyt,&c. Ende dit ter eeren vande vijf wondē ons Heeren/ende die roode wonden des Heeren opt deuootste cussende daer by voeghde sulcke Collecten oft ghebeden alst hem 'gheliefde. Ende dat hy dat beval door het herte Jesu Christi/ als door de soetste orgel der Heyligher Dryvuldicheyt/ dat soude den Heere soo aenghenaem zijn/als eenigh gebedt / met wat eenen arbeyt dat het oock soude ghedaen zijn.

Item

Item op een ander tijdt als den ſelfſten Pſalm wederom verhaelt wert / heeft hem de Heere beropenbaert / al oft hy wt de wonden vant beelt des Crucifix / dat na de ghewoonte verheuen wert / voor de gemeynte geſtiert hadde / als brandende vlammē / tot Godt den Vader: te kennen geuende de onwederhouwelijckheydt van ſijn brandende begeerte ende liefde / waer mede ſijn hert beweeght werdt tot Godt den Vader voor de ſalicheydt vande vergaderinghe.

Van het vermaken der ſinnen ons Heeren inde ſiele.

DAT L. CAPITTEL.

MEt ſieeten bevanghen zijnde / ende ſoo ſy ten H. Sacrament ſoude gaen / voelende datſe heel ſwack was van crachten / eñ datſe daerom minder deuotie hadde / heeftſe gheſeyt tot den Heere: O ſoetichevt mijnder ſielen / nademael helaes dat ick my kenne al te onweerdich om te ontfangen v heylichſte Lichaem eñ Bloet: coſte ick in eenighe ſchepſelen buyten v binden de vermakinge van eenige genoechte / ick ſoude deſe reyſe de H. Communie achterlaten. Maer want ick vanden ooſten tot den weſten / vanden zuyden tot den nooꝛden niet met allen en can ghevinden / int welck ick my verheugende eenighe laeffenijſſe ſoude moghen verchrijghen / ſoo voor het lichaem als voor de ſiele / als alleenlijcken in v / dus dan verhit hijgende ende loopende door den doꝛſt der begeerten come ick tot v leuende fonteyne. Het welck de Heere meweerdelijcken als aengenaē

ontfanghende dusdanighe vergeldinghe van amoureuse soetichept/haer wederom schenckende/heeft geantwoort: Ghelijck ghy seker segt dat ghy in gheen schepsel v en cont vermaken buyten my / soo bevestighe ick ook door mijn Goddelycke cracht / dat ic nopt in geen schepsel mijn vermaken en wil hebben buyten v. Maer als sy in haer herte overleyde / dat hoe wel de Heere door sijn goedertierenheydt hem geweerdichde te seggen/dat hy in geen schepselen buyten haer en begheerde hem te vermaken/ dat nochtans dat wel namaels sonde moghen verandert worden. De Heere hem voegende in haer gepeys/ antwoordde. Mijnē wille is een met mijn macht/ende daerom en vermach ick niet anders dan dat ick wille. Ende sy: O meweerdichste beminder/wat is het doch dat ghy bindē cont in my het verwerpselvan alle uwe schepselen daer ghy v eenighlins in sout conne vermaken? De Heere antwoordde. Het gesicht van mijn Godtheyt heeft door een onpryseerlycke maniere genoechte om te aenschouwen/ die ick door my soo aenghenaem in als met verscheyden ende vele gauen der gratien gheschapen hebbe. Ende ook mijn Goddelijck ghehoor wordt vermaeckt als door eenighe de soetste musijc-instrumenten in alle/ ende door alle de woorden vs monts / waer mede ghy my lieffelyck vleydt: soo wanneer ghy bidt oft door de sondaren/oft door de sielkens vant vaghevier/ oft soo wanneer ghy yemant berispt/ oft onderwijst / oft eenigh woordt spreeckt tot mijnen lof. Dant welck hoe wel datter gheen profijt af en comt door eenighe menschen oft yet anders volght / soo ist nochtans dat het ouermits den goeden wille / ende om dat de

mey-

meyninghe tot my gestiert woordt/soet luydt in myn ooren / ende tot het binnenste toe beroert het diepste van myn Goddelijck herte. O hope oock/waer door dat ghy geduerigh naer my hijght/die waeyt door mijnen reuck een vermaken van het soetste gereuck. Oock alle v suchten ende begeeren die smaken my soet boven alle specerijen. O liefde die is my een vermaken als vande soetste omhelsinghe. Dus heeftse begost te begeerē / dat de Heere haer hoer eer hoe lieuer soude geuen haer ghewoonlijcke ghesonthevdt/ ende dat om datse deuotelijcker haer soude mogen oeffenen inde strengichevdt haerder Oxden. Waer op de Heere lieffelijck gheantwoort heeft/segghende: Ende waerom soude myn Bruyt my moeyelijc vallen mits tegen mijnen wille gaende? Waer op sy: Oordeelt ghy dat dese mijne begeertē v tegenstaen/ daer ick (soo my dunckt) puerlijck uwen lof in soecke? De Heere heeft geantwoort: Is dat ghy daer maer af en spreeckt / soo sien ick dat door de vingeren/als kinderspel/maer dat ghy moeyelijcker vielt om te verrijghen/ dat en soude my doch niet aenghenaem zijn. In weltke woorden sy verstaen heeft/ dat soo wie wenst gesont te zijn alleenlijc daerom/ om dat hy Godt soude dienen/die doet oock wel; maer veel volmaeckter ist dat de menschе hem heel ouergevende is/inden wille Godts/ende Godt betrouwe: dat al wat hy voor hem beschickt/ t'sy voorspoet oft teghenspoet/ dat sulcks hem aldersalichste is.

Begeerte tot gesontheydt ter eere Gods ofte die Godt aengenaem is.

Vant cloppen des herts Iesu Christi.

DAT LI. CAPITEL.

ALsse d'andere sagh te Sermoone gaē heeftse met eenen clagenden Geest gesept tot den Heere. Ghy weet alderliefsten dat ick nu wt ganscher herten gheerne het Sermoon sonde hoozen/ten ware ick cranck ware. Waer op de Heere: Wildy niet liefste dat ick v pzeke? Ende sy: seer geerne. Dus heeft haer de Heere nedergheselt op sijn herte/so dat het herte van haer siele quam gevoeght te wozden aent Goddelijc herte. Als dan de siele daer een weynigh gerust hadde/soo heeftse int Goddelijck herte gevoelt twee wonderlijcke ende seer soete cloppinghen. Ende de Heere seyde tot haer: elck van dese twee hert cloppinghen werckt dooz dzy manieren de salichept der menschē. De eerste hertcloppinghe oft pols werckt de salichepdt der sondaren/want dooz den eersten pols op d'eerste maniere spzeke ick Godt den Vader sonder ophouwen aen/hem weerdelijcken versoenende/ende tot bermhertichept buygende. Op de tweede maniere soo spzeke ick daer dooz alle mijn heyligen aen/dooz henlieden de sondaers dooz een bzoederlijcke getrouwichept ontschuldighende/ende hem berweckende om dooz de sondaren te bidden. Op de derde maniere soo spzeke ick daer dooz de sondaers aen/henlieden bermhertelijcken tot leetwesen wederom roepende/ende met een onwtspzekelijcke begeerte hun bekeeringe berwachten. Dooz den tweede hert pols soo spzeke ick ten eersten aen Godt den Vader/ om hem met my te verheugen om dat

dat ic den prijs van mijn bloet soo profijtelijcken besteedt hebbe voor de verlossinghe der rechtveerdigen/in wiens herte ick my verheughe soo veel verschepden wellustichedē te hebben. Ten tweeden so spreke ick al het hemelsch heyr aen/om te louen de loffelijckste handelinghe der rechtveerdighe: op dat sy my dancken voor alle de weldaden die ick hen gegont hebbe ende noch sal gonnen. Ten derden soo spreke ick de rechtveerdige seluer aen op veel verschepden manieren hen salichlijck feesterende/ ende ghetrouwelijck vermanende/datse van daghe tot daghe/ van ure tot ure mogen voorts gaē. Ende ghelijck den pols oft slach van s'menschen herte niet en can belet worden voort ghesicht oft gehoor/ oft door eenigh handtwerck/ oft hy en heeft altijt sijn beroersel: soo oock noch hemel / noch aertrijck/ noch de regeringhe oft bestieringhe vande heele werelt/ en sullen dese twee polsen in mijn Goddelijck herte int minste tot het eynde des wereldts toe niet connen stillen oft temperen/oft peuers in beletten.

Vande maniere hoe datmen den slaep vanden Heere vercrijghen sal.

DAT LII. CAPITTEL.

NAdese dinghen heeftse eenen heelen nacht sonder slapen geweest/ waer door alsse soo weeck ghewoorden was datse nu crachteloos werdt/ heeftse dese weeckichepdt na haer ghewoonte opgeoffert den Heere tot eenen eewigen lof/ende tot salichepdt van alle de werelt / met de welcke de Heere medelijden hebbende heeft haer geleert datse hem met dese woorden aen-

Ghebedt tot den Heere om ruste te hebben

roepen soude. Door de stiltste soeticheyt/waer door ghy vande eewicheyt af inden schoot van Godt den Vader gerust hebt/ ende door de lieffelijckste ruste int maeghdelijck lichaem daer ghy negen maenden gerust hebt/ ende door die genoechlijckste vermakinghe/ door de welcke ghy v geweerdicht hebt oyt in eenige beminde siele v wellusticheden te hebben / bidde ick v bermhertichste Godt dat ghy my niet tot mijn ghemack/maer tot uwen eewighen lof/v wilt gheweerdigen te gonnen wat ruste: op dat de vermoeyde litmaten des lichaems tot gebruyc der oeffeningen wederom ghebroght moghen worden. Ende alsse die woorden seyde / docht het haer datse daer door als op sommige trappen tot den Heere quam/so heeft haer de Heere getoont aen sijn rechter hant bereyt eenen seer lustigen setel/segghende tot haer: Comt mijn wtvercoren/ rust op mijn herte ende proeft oft mijn ongeruste liefde v laet rusten. Ende alsse soo op het honichvloeyende herte des Heeren neder ghestreckt was / ende sijn soetste polsen crachtelijck ghevoelde/ heeftse gheseyt tot den Heere: O soetste lief wat seggen my nu die polsen? De Heere antwoordde: dat/ te weten / soo wanneer doort waken yemant vermoeyt zijnde / eñ crachteloos my bidt door die dry woorden die ick v ingegeuen hebbe om te segghen/ dat ick hem tot mijnen lof / ende om de crachten wederom te crijgen/ruste soude geuē/ ende is dat ick hem dan niet en verhoore/en hy dan de lijdsaemheydt aenveerdende ootmoedeli jck my sulcken deruen verdraeght: dat ontfanckt mijn Goddelijcke soeticheyt ende goedertierenheydt soo te soetelijcker van hem in weerden/ ghelijck eenen vrient veel aenghenamer soude

houwen

houwen van sijnen besonderen vriendt / den welcken hy van eenen soeten slaep op wecten/ alleenlijck / om dat hy ghenoechte heeft met hem te couten/ waert dat hy met een blije rassichеyt opstont/ op dat hy sijns vrients ghenoechten soude voorderen. Hoe wel dat het hem seer moeyelijck viel: dan dat eenen anderen sijnen vrient na sijn ghewoonlycke maniere den heelen nacht ouerwakende hun beyden profijt besorghde/te weten/ sijn eyghen ende oock dat van sijnen vrient. Want het is my oneyndelijck aenghenamer als yemant in sijn cranckheyt / naer dat hy voort waken sijn crachten verlozen heeft / dat verlies my ootmoedelijck ende verduldelijck lijdende opoffert : dan als een ander met ghesonden lichame den heelen nacht int ghebedt volherde / als hy wel can waken.

Van een volcomen ouergheuen sijns selfs inden wille Godts.

DAT LIII. CAPITTEL.

CRanck zijnde gebeurdent dat na het sweeten de coortse somwijlen stercker wert/ ende somwijlen verminderde/waeroun alsse op eenē nacht nat was vant sweet heeftse beanghst begost te peysen oft de cranckheyt daer door verargheren soude oft beteren. Ende de Heere Jesus die heeft hem haer veropenbaert heel vrolijck ende blommigh in sijn rechter hant dragende de gesonthеyt/ ende in sijn slincker hant de sieckte. Ende hy heeft haer ghegeuen beyde sijn handen om datse soude verkiesen sulcks alsse meest oft lief begheerde/ maer sy alle bey-

de de handen versmaydende/ ende tusschē beyde de handen des Heeren / voorts gaende inde vierichheydt des Gheests quam aen dat soetste herte / waer in datse wiste de overvloedicheydt van alle goet was rustende/ begeerende sijnen loffelijcksten wille: de welcke de Heere lieffelijck opnemende ende soetelijck omhelsende/ heeft nedergestelt op sijn herte te rusten. Ende sy haer aensicht terstondt afkeerende vanden Heere / ende met het achterste van het hooft/ rustende op de borste des Heeren/ seyde: Siet Heere nu keere ick mijn aenschijn van v/wt gantscher herten van v begheerende/dat ghy mijnen wille niet en wilt aensien / maer dat ghy in als uwen loffelycste gelieffte doet: waer door men bemercken mach dat een getrouwe siele/ met sulcken gherust betrouwen haer heel ende alle het hare moet overgeven aen de Goddelycke bestieringhe / darse oock ghenoechte heeft in niet te weten wat de Heere met haer doet: op datse soo te puerder wete dat het welbehagen Godts in haer volbrocht is. Dus de Heere wt alle bey de syden van sijn soetvloeyende herte twee rapkens treckende als wt een völ dat heeft laten springen twee cleyn riviertkens vloeyende in haren schoot / seggende: Overmits dat ghy geheel verloochende uwen eyghen wille / soo v aensicht van my ghewent hebt / wtlatende alle de soeticheydt ende ghenoechte van mijn Goddelijck herte / soo stiere ick die tot v. Waer op sy: Nademael dat ghy myn soetste lief soo dickwils my v Goddelyck herte ghegheven hebt/ op soo veel verscheyden manieren soo soude ick wel willen weten/ wat vruchten dat ick daer van geniete dat ghy my dat nu wederom soo vryelyck gheeft. Hy antwoordde:

VVy moeten onbevolen aen de Goddelijcke bestieringe met een gerust betrouwen

woordde: En heeft het Catholijck gheloone dat niet/ dat soo wie eens ten H. Sacramente gaet dat ick aen dien mijn seluen gheue tot salichept met alle mijn goet dat begrepen is inde schatten van mijn Godthept ende menschepdt versaemt? ende nochtans hoe den menschedickwilder communiceert / hoe den hoop van sijn salichepdt des te meer vermenichfuldicht ende vermeerdert.

de vruchr van dickvvils te communiceren.

Vande sinnelijcke ghenoechte in Godt.

DAT LIIII. CAPITTEL.

ALs haer van vele geraden wert datse soude ophouwen van te Contempleren ter tijdt toe datse wederom ghesont soude worden. Sy ghelijckse voor maniere hadde lieuer den sinne van andere te doen als haren eygen/ook henlieden hier in gehoor geuende/heeft soo gheconsenteert/datse nochtãs de uyterlijcke genoechte niet en heeft verworpen diese hadde int vercieren der beelden des Crucifix Chzisti / op datse daer mede als spelende wel afghetrocken soude worden vande binnenste neerstichepdt der beschouwinghe / ende nochtans door de uterlijcke vertooninge des beelts Chzisti soude een ghedurige ghedachtenisse hebben van haren beminden. Waer ouer alsse op eenen nacht besich was hoe datse den ghecruysten een behaeghlijck graf soude maken van stroy daerse hem des vrydaechs ter vesperen tijdt in begrauen soude tot gedenckenisse van sijn Passie. De goedertieren Heere die meer de meninghe aensiet vanden beminder als het werck/ hem voegende by sulcken oeffeninge/ heeft tot

haer ghesept: Verheught v inden Heere liefste/ ende hy sal v gheuen de begeerten uwer herten. Door welcke woorden sy verstaē heeft dat als yemandt om Godts wil sijn genoechten soeckt in diergelijcke dinghen / dat dan de Heere sijn ghenoechten heeft in diens herte: gelijc eenigh Vader des hupsghesīn ghenoechte heeft inde const van eenen musyc-speelder die speelt voor sijn gasten als hy hem seluer siet in syn eyghen spel genoechte hebben. Ende dit is de begeerte des herten / die dē menschе gegeuen woordt/ die soo ter eeren Godts sonder schade int waerlijc hem vermaeckt: want het herte wilt natuerlijck / dat is / begheert dat Godt in hem sijn genoechte neme. Hier op seyde dese: Ende wat can v doch comen mijnen liefsten Godt van sulcken ghenoechte die meer de sinnen dient dan den Geest? De Heere antwoordde. Ghelijckerwijs eenen vrecken woecheraer teghen sijnen danck soude versupinen / al en coste hy maer eenen penninck winnen: soo ick ooc/ die voor my genomen hebbe mijn wellustichepdt in v te hebben / veel noyer soude ick toelaten dat oock een gheseps oft beweeghlijcheyt van v cleynste vingerken om mijnent wille gedaē/ soo soude verloren gaen / dat ick dat niet tot mijn meeste eere en soude bekeeren / ende tot v eewige salichept. Ende sy/ is dat v onmetelijcke goethept haer ghewoerdicht soo in dese dingen haer te verheugen/ wat een genoechte hebdy dan in dat liedeken dat ic wt de sententien der Heyligen ghemaeckt hebbe tot uwen lof/ in het welck v heele eerweerdige Passie verhaelt is. De Heere beantwoordde: Ghelijck yemant daer in soude genoechte hebbē dat sijnen vrient tusschen de soetste omhelsinghe hem lepdde in

Ghelijckenisse.

Andere gelijckenisse.

eenen

renen den ghenoechlijcsten hof daer hem ontmoete den soetsten reuck van een de getemperste locht / ende wonderlyck hem verheuchden inde aengenaume groenichept van verscheyde blommen/ende daer by aengelockt werdt met een versoetende accoort van een dat soetste gelupdt/ ende daer toe noch vermaert wert met den soetsten smaeck vande beste vruchte: ende dese ghenoechte sal ick v loonen/ ende oock den genen die dat liedeken dickwils gebruyckt inden enghen wegh die tot het leuen leydt.

Vant quelen der liefden.

DAT LV. CAPITTEL.

VVeynich tijts na dese dinghen alsse nu te seuenste repse sieck te bedde lagh/ ende op eenen nacht haer met Godt alleen becommerde / soo heeft hy hem tot haer met de meweerdichste soetichept buyghende ghesept: condicht my mijn vriendinne/dat ghy om mijnder liefde queelt. Waer op sy: Ende hoe soude ick onweerdige dat deruen bestaen/te weten/ dat ick om uwe liefde quele? De Heere heeft ghantwoort: Alle die synen wille my van selfs offert om eenighe swarichepdt om mijnent wille te verdraghen / die magh waerachtelyck hem beroemen/ende beroemende vercondigen dat hy om mijnder liefdē queelt: als hy inde swarichept verduldich is/eñ dat om mynen wille volhert. Ende sy daer op: ende wat seydese mynen alderliefsten / cont ghy door sulcken vercondinge gewinnen? De Heere antwoordde: sulcken vercondinghe is het verheughen van mijn Godthept/de eere van myn menschepdt/ de

VVie dat queelt om de liefdej Godts.

de genoechlijckheyt mijnder oogen ende eenen lof voor mijn oozen. Ende de Heere heeft daer noch by gevoeght sulcken bode wiens woordt dat hy voert die sal overvloedige vertroostinge daer voor ontfanghen / daer-en-bouen de salvinge mynder liefden die wort so crachtelijck beweeght dat se my geweldelijck doet genesen sulcke die ghebroken zijn van herten, dat is: die gratie begeert: om te preken voor de gevangenē, dat is: de sondaers / vergiffenisse: den beslotenen openinge, dat is: de sielen int vagevier verlossinge. Daer na heeftse gesept tot den Heere / suldy Vader der vermhertigheden ten lesten na de seuenste cranckheyt v geweerdigen my te gonnen myn eerste gesonthept? De Heere heeft geantwoordt: hadde ic inde eerste cranckheyt v te kennen gegeuen dat ghy seuen reysen te bedde sout moeten liggen hebben / mogelijc sout ghy door menschelijcke cranckheyt verbaest zijnde tot clepnmoedichept gevallen hebben. Dierghelycken nu waert dat ick beloofde / dat dit de leste reyse soude zijn dat ghy sout cranc wordē: sekerlijes ghy sout met hope hunckeren na het eynde / ende daer door soudē v verdiensten verminderd worden / so dan de Vaderlijcke voorsinnichept van mijn ongeschapē wijsheyt / die bestiert voorderlijck dat het v beyde onbekent blijue / op dat ghy sout gedwongen zijn altijdt met heel v herte na my te haken / ende alle uwe swaricheden so van buyten als van binnē my ghetrouwelijcken te bevelen / die v aensie met sulcken soeten getrouwicheyt / eñ voor v sorchfuldich ben / dat ic niet toe en late dat ghy verder beswaert en sult worden / dan ghy wel en sult connen verdraghen / daer ick wel kenne de teerichept van v delicate lijtsaemheyt. Het welc ghy

Luce 4. vers, 18.

Esaiæ 61. vers, 1.

Vvaerom dat Godt niet en vvilt dat vvy vvetē onse toecomende svvarichēden.

ghy claerlijcken cont ouerleggen daer aen dat ghy meerder swackicheyt zijt gewaer gewordē na de eerste cranckheyt/ dan ghy nu gheboelt in dese seuenste/ hoe wel dat de menschelijcke reden dat onmogelijck oordeelt/ nochtans vermagh dat mijn Goddelijcke almogenthey t.

Hoe dat het haer al eens was te leuen oft te sterue n.

DAT LVI. CAPITTEL.

Op eenen nacht alsse den Heere veel feests bewesen hadde/ onder andere heeft se hem gebraeght waer door dat het quam dat hoe wel sy nu langen tijt siet ghewees t was/ nochtans geens sins en sochte/ te weten/ oft haer sieckte met der doot oft het leuen eynden soude/ maer dat het haer alleens was te leuen eñ te sterue. De Heere antwoorden: Als den Bruydegom de bruydt lept aendē roosela er/ om dat se daer soude roosen plucken/ om hem eenen roosen hoet te make/ so heeft de bruyt sulckē genoechte inden soeten cout banden Bruydegom dat se nopt en braeght wat roosen dat den Bruydegom plucken wil/ maer alsse aendē roosela er comen soo neemt de bruyt alsulcken roosen als den Bruydegom haer pluct/ eñ die sonder ander onderschey t stelt se aen den crans. Niet anders aen een gelooui ge siele (wiens opperste ghenoechte is mijnen wille/ inden welcken sy haer vermaken heeft als in eenen rosier) ist al euen aengenaem/ oft ic se gesont make oft doen eynden het tegenwoordigh leuen/ ouermidts dat se door volcomen betrouwen haer bevee lt aen mijn Vaderlijcke voorsinnicheydt.

Met een fraey ghelijckenis leert God hoe dat een gelooui ge siele haer heel beveelt dē wille Godts.

Hoe

Hoe dat den duyuel verschrickt is door een discrete vermakinghe.

DAT LVII. CAPITTEL.

Hoe dat het lichamelijck eten ons seer verdienstich wyordt.

NOch op eenen anderen nacht/alsse dooz de menigherley vertroostinghe vande tegenwoozdicheyt des Heeren ende oeffeningen van geestelijck verstandt te seer geswackt was/ nemende dzupuen heeftse haer selnen vermaeckt met sulcken meyninge ende bestieringe/ al oft sy die den Heere t'eten gegeuen hadde. Het welck den Heere seer grootelycks aengenaem zijnde/ seyde hy: nu bekenne ick dat my betaelt is de bitterheydt / die ick aent cruys t'uwer liefden vande sponsie ghedzoncken hebbe: want daer dooz soo supghe ick wt d herte een onwtspzekelijcke soeticheyt. Ende hoe ghy puerlijcker d lichaem tot mijnen lof vermaeckt: soo ick ooc bekenne dat ic soetelijcker in d siele vermaeckt wozde. Daer na als sy de vellekens ende de kerentkens vande dzupuen vergadert hebbende in haer handt/ die int midden vanden bloet wierp/ soo heeft hem oock Satan/die een vervolger is van alle goet/verwoozdert om te vergaderē dat sy wech wierp/om te betupgen het misdaet vande crancke/om datse dooz de metenen tegen de ozdinantie vande Religie gegeten hadde/ als hy nu nauwelijck met syn twee klauwen een vande vellekens aengheraeckt hadde/ terstont dooz een onverdzagelijcke pijne des bzants verbernt zijnde vreesselijck ghehupl makende / is hy wt den hupse ghesprongen/neerstelijck acht nemende/ dat hy gheen ooc met de pooten soude geraken/dooz welckes

gena-

genaken hy gevoelt hadde de pijninge van een onverdraghelijcke pijne.

Vant profijt der ghebreken.

DAT LVIII. CAPITTEL.

OOck noch op eenen anderen nacht haer herte by haer selven ondersoeckende/ ende dit ghebreck in haer vindende/ te weten: datse dickwils door gewoonte plochte te seggē: Godt weet het: sonder bestietinge oft noot/ ende haer selven daer voor berispende/ heeftse vanden Heere begeert dat hy dat ghebreck heel in haer soude verbeteren/ ende dat hy haer soude gunnen datse nopt den honichvloeyenden naem te vergheefs soude noemen. Waer op den goedertieren Heere seer soetelijck gheantwoordt heeft: Waerom soudy willen dat ick van dit eere sonde berooft worden/ ende ghy van oneyndelijcken loon/ die ghy wint/ soo dickwils als ghy dat ghebreck oft diergelijcken gewaer worde/ voortaen voor v neemt dat te beteren. Want soo wanneer yemant soeckt om mijnent wille sijn gebreken te verwinnen/ die bewijst my so veel eeren ende getrouwicheyts/ gelijck eenen soldaet aen sijnen Heere soude doen/ waert dat hy hem vromelijck teghen de vyanden stellende hen met stercker hant overwonne/ ende mannelijck ter neder velde. Waer na alst haer dochte datse inden schoot des Heeren ruste/ ende voelde eenen grooten hertval/ heeftse tot den Heere gesept: Siet alderliefste Heere ick offere v mijn cranck herte met alle mijn gheneyghlyckheden ende wille/ om dat ghy daer in sout v vermaken nemen na v

Hoe profijtelijck dat het is tegen sijn eyghen gebreken te vechtē ēn wat eere Godt daer af heeft.

welbehagen. Waer op de Heere antwoordde: Ick aenbeerde d'cranck herte met sulcken affectie als my aengenamer dan een ander herte dat sterck is/ gelijck men lieuer heeft een wiltbraet dat door veel iagens vermoeyt is/ als een tam gedierte: ouermits dat sijn vleesch teerder is ende soeter om te eten.

Vant ghemack dat de Heere gheniet door een crancke.

DAT LIX. CAPITTEL.

ALsse ouermits haer cranchept niet en coste ter Choozen gaen: soo ghinckse nochtans dickwils om de ghetijden te hoozen / op datse ommers noch soo haer lichaem inden dienst Godts eenighsins soude oeffenen / ende alsse ouermerete / datse haer tot Godt met soo neerstighe deuotie niet en begaf gelijckse wel gewilt hadde / beclaeghde sy dat den Heere dickwils met neergeboogenthept des gemoets/ seggēde: Wat eere hebt ghy nu alderliefsten Heere hier door / dat ick onachtsame ende onnutte hier sittende qualijck door een woordeken ofte twee/ oft oock note/ tot d'my stiere? Waer op ten lesten de Heere op een reyse aldus gheantwoordt heeft. Ende wat soude ghy daer van hebben: waert dat uwen vrient eens oft tweemael d'eenen soeten ende verschen teuch wijns schonck / waer door ghy hoopte seer versterckt te worden? Weet dat ick veel meer genoechten hebbe van elc woort ende note/ waer door ghy d'stiert tot mijnen lof. Maer onder de misse alst haer niet en lusten op te staen aent Euangelium/ door begeeren haerder crachten/ ende alsse

Hoe een ghenaem dat het dē Heere is datmē aendachtich is in den dienst.

alsse haer selven daer voor berispte/ouermits datse niet en wiste wat profyt datter comen soude van sulcke beschepdenthept/ waert datse haer spaerde in dien arbept/ alsse daer mede niet en hoopte wederom heel ghesont te worden. Na haer gewoonte heeftse den Heere ghevraeght wat hem tot meerder lof was. De Heere heeft geantwoordt: Als ghy met swaricheydt pet doet bouen v vermoghen tot mijnen lof/soo ontfanghe ick dat van v/ al oft ick dat nootsakelijck van doen hadde ghehadt tot voorderinghe van mijn eere. Maer als ghy andere dinghen achterlatende toe laet eenigh gemac des lichaems/v mepninge t'mpwaerts stierende/dat ontfange ick al oft ick siet zijnde geensins dat ghemack soude moghen derven hebben/ ende soo sal ict v alle beyde na de glorie mijnder Godtheyts grootdadicheydt verghelden.

Den arbeydt ende ruste des lichaems moetmen Godt altijt Godtvruchtelijck op draghen.

Vande vernieuwinghe der Sacramenten inde siele.

DAT LX. CAPITTEL.

HET is gebeurt op eenen dagh als sy haer herte ondersochte/ ende vindende sommige dingen diese geerne sonde gebiecht hebbē/ ende geenen Biechtvader hebbende/ heeftse na haer gewoonte haer toevlucht ghenomen tot haren eenigen troost den Heere Jesum Christum/ēn hem clagende gaffe te kennen sulcken haer gebreck/ tot de welcke de Heere antwoordde: Beminde waerom zijdy beroert? want soo dickwils als ghy dat van my begeert: Ick den oppersten ende waerachtichsten Bischop sal v

Als den Priester gebreecke dat vervult God

bystaen/ ende t'elckē male sal ick in v siele vernieuwen crachtelijcker de seuē Sacramenten/ als eenighen Priester soude doen/ oft eenighen Bisschop op seuen reysen. Want ick sal v met mijn dierbaer bloet doopen. Inde cracht van mijn victorie sal ick v vormen. Inde trouwe van mijn liefde sal ick v my trouwen. Inde volmaecktheydt van mijn heyligste hantoringe sal ick v heyligen. Door de goedertierenheyt ende barmhertigheyt sal ick v los maken van alle banden der sonden. Inde overvloedicheyt mijnder liefden sal ick v met mijnen spysen/ eñ v genietende sal ick versadicht worden. Ende door de soeticheydt van mijnen Geest sal ic alle v binnenste met sulcken crachtige saluinge doordringhen/ dat door alle uwe sinnen/ ende beweginghen sal druppen het herder deuotien/ waer door ghy sult sonder ophouden gereet gemaeckt worden ende gheheylicht tot het eewigh leuen.

Vande daet vande broederlijcke liefde.

DAT LXI. CAPITTEL.

OP eenen anderen tydt alsse seer swack ter mettenen tydt opstaende nu een Nocturnum volepndt hadde/ ende by haer comende een andere siecke met de selfste door liefde/ op een nieuwe seer deuotelijc de mettenen herlesen hadde: soo heeftse onder de misse soose seer deuotelijck haer tot den Heere keerde/ verstaen dat haer siele met wonderlijcke fraypheyt/ ende wonderlijck blinckende costelijcke gesteenten eerlijck verciert was. Ende sy heeft verstaen van Godt onderwesen zynde/ datse dat cieraet

daer

daer door verdient hadde/ om datse door liefde ootmoedelijc met de ionge suster herlesen hadde het deel der mettenen/ datse eerst ghelesen hadde/ waer voor sy so veel cieraet hadde alsse woorden herlesen hadde. Alsdan ghedachtigh zijnde sommighe onachtsaemheden diese noch niet gebiecht en hadde / door dien datse geenen Biechtvader teghenwoordich en hadde / met clagende woorden gaf sy dat den Heere te kennen. Waer op de Heere antwoordde: waerom claeght ghy ouer d onachtsaemheden / naedemael dat ghy met het cleedt der liefden (dat de menighvuldicheyt der sonden bedeckt) soo glorioselijck gecleedt zijt? Waer op sy: Eñ hoe can ick daer ouer vertroost worden dat de liefde mijn schult bedeckt/ als ic nochtans weet dat ic daer mede besmet bē? Waer op de Heere: De liefde seyde hy en deckt alleen de sonden niet: maer oock gelijc de hitte der sonnen so doetse wt ende te niete alle de onachtsaemheden vande dagelijckesche sonden in haer selven/ende daeren-boven vrenghtse vermeerderinghe der verdiensten.

De liefde en deckt alleē niet maer sy doet te niet de sonden.

Vande broederlijcke berispinghe ende verduldicheydt.

DAT LXII. CAPITTEL.

BEmerckende op eenē tijt dat eenen persoon haer onachtsaem vroegh inde onderhoudinghe der regulen / alsse vreesde datse voor Godt schuldich soude wesen soose versuymde/ sulcks vermoghende dien niet te voorderen tot beteringe/ende daer by oock vreesde door menschelijcke crancheyt dat sommige wat slapper

van conditie souden segghen datse haer meer alst van noode was becommerde om cleyne dinghen te bestieren: soo offerde sy dat den Heere na haer gewoonte tot sijnen eewighen lof/ het welt de Heere bewijsende hem seer aenghenaem te zijn/seyde: Soo menichmael als ghy sulcken ende diergelijcke wederspraet om mijnen wille verdraeght / soo sal ick v oock rontom vastelijck beschermen ende beholwercken van alle becommeringen / die v in eenigh dinc van my souden connen beletten/ inder voegen gelijck een stadt omringelt wort met grachten ende mueren/ende daer-en-boven tot dē hoop uwer verdiensten sal ick by voeghen alle de verdiensten/die pemant soude connen winnē/ waert dat hy ootmoedelijck hem beneerstichde / om tot mijnen lof v vermaninghen ghehoorsaem te zijn.

Dat de getrouwicheyt alleen in Godt te soecken is, ende van de vrucht des lijdtsaemheyts.

DAT LXIII. CAPITTEL.

Ghelijck het ghemeynlijck plochte te gheschieden/dat pemant swaerder valt hetongelijck dat hem van sijnen vriendt aengedaen wordt/als dat van sijnen vyant/ verbolghens dat vanden Psalm: VVant waert dat mijnen vyant my vermaledijt hadde, ick soudt eenichsins verdraghen hebben, &c. Als dese verstaen hadde dat een persoone/tot welckens sielen salichept sy meer neerstichept ende ghetrouwicheyt besteedt hadde/ haer niet en betaelde met behoorlijcke ghetrouwicheydt: ia dat meer is datse sommige dingen diese haer gedaen hadde ver-

Psal. 54. vers. 13.

verkeerde door verſmaeytheydt: hier door beroert zijnde / heeftſe haer toevlucht tot den Heere genomen. Maer de Heere haer ſeer goedertierlijck vertrooſtende/ſeyde: En weeſt niet bedroeft dochter / ick hebbe dat toegelaten tot v meeſte ſalicheyt/want ick hebbe al te grooten genoechte in v gheſelſchap/ende met v te woonen / op dat ick v dickwils ghenieten magh. Ghelijck een moeder die een kindeken heeft dat ſy bouen maten bemint / ende datſe altijdt by haer begeert / als het kint inde ghebuerte wilt loopen ſpelen / ſoo ſteltſe daer inde ghebuerte momaenſichten oft yet ſchrickelijcks/ om dat het kindt verbaert zijnde / wederom ſoude comen loopen tot haren ſchoot : ſoo oock wenſchende dat ghy noyt van mijn ſijde ſout zijn/ laet ick toe/dat v vrieuden in eenige dinghen v tegen vallen: op dat als ghy in gheen ſchepſel volle getrouwicheyt en vint des te vieriger tot my ſout loopen / ſoo ghy in my ſtantvaſtigher ouervloedicheyt bekent van ghenoechten ende getrouwicheydt. Daer na heeft haer de Heere ghenomen in ſijnen ſchoot als een teer kindeken/ende hy bewees haer veel lieffelijckheyts/ ende ſijnen Goddelijcken mondt ſtellende aen haer oore / ende op verſcheyden manierē vleyende/ſeyde hy: Ghelijck een ſoete Moeder met kuſkens plochte te verſaechten alle het quaet van haer kindeken/ ſoo begheere ick oock door het ſoetſte veſelen van mijn lieffelijcke woorden te verſoeten alle v ſwaricheden ende teghenheden. Alſſe nu een wijle lanck inden ſchoot des Heerē door ontallijcke min-ſpelinge der Goddelijcker vertrooſtingen menichvuldelijc verheught was: ſoo heeft haer de Heere ghegeuen ſijn herte/ſeggende: Siet nu mijn beminde/alle

Hy leert door een gelijckenis vvaer om dat Godt toelaet de ſijne vande menſchē bevechtē. De volcomen ghetrouvvicheyt is alleen Godt te ſoeckē.

het binnenste mijnder herten / ende ouerleght neerstelijck hoe ghetrouwelijck ick alle dingen daer ghy my in ghemeynt hebt/ bestiere/ ende schicke tot de profijtelijckste ende salichste vervoorderinge uwer sielen. Ende ouerdenckt oft ghy oock wel een woordeken des ongetrouwicheyts in my cont beschuldigen. Het welck als sy ghedaen hadde/soo scheen haer de Heere met die beswaernis die voors. is / als met gouwe blommen die wonderlijck bloncken te vercieren/so dan sy gedachtigh zijnde sommige persoonen die sy wiste met andere swaricheden bevangen / heeftse gheseyt tot den Heere: O met wat weerdigher loon verdienense gheloont te worden/ende met costelijcker verciersel vereert te worden van v goedertierenheyt bermhertige Vader / die soo sware perssinghen lijdende met sulcken oft diergelijcke vertroostinge niet verlicht en worden gelijck ick/ die hoe wel onweerdige dickwils verlicht worde/ eñ nochtãs met geen gheweerdighe lijdsaemheyt verdrage het gene my ouercomt. Waer op de Heere: In dese/ gelijck oock in alles/soo bewijse ick de delicate sorchfuldicheydt van mijn teerste liefde t'uwaerts. Ghelijck een moeder die een teer kindeken bemindt/als sy dat geern soude vercieren met siluer ende gout / ende nochtans weet dat het niet en soude het gewicht connen verdraghen/ dan verciert syt met cleyn blomkens / die door ghewichte niet en beswarrn/ nochtans luyster van hen geuen/ soo tempere ick oock v praminghen/ op dat ghy onder het gewicht niet en beswijckt/ende nochtans niet sonder verdiensten en blijft des lijtsaemheyts. Hier door verstaẽde de diepte des goedertierenheyts Godts tot haer salichz / isse wt een ouer

groote

groote danckbaerheyt wtgeborſten in deuote lof-ſegginghe. Dus heeftſe verſtaen dat het ciraet dat haer eerſt ghetoont was/ door de praminghe inde gelijckeniſſe van dunne blommē/ maer ſeer blinckende door de danckbaerheydt waer door ſy Godt lof ſanck in tegenſpoet/ als dicker werden. Ende daer wt heeftſe oock geleert/ dat de gratie/ door de welcke ſy door de gunſte Godts in tegenſpoet hem heeft connen louen / met een edelder maniere volmaect het gewight vande pramingen/ gelijc edelder is het ciraet van puer gout dan van ſiluer/ dat maer van bouen vergult wordt.

Hoe profijtelijck dat het is Godt te louen in tegēſpoet

Vande vruchten der goeden wille.

DAT LXIIII. CAPITTEL.

MEN verſochte van s'Heeren wegen ſommige perſoonen vant Conuent / ten eynde men de Religie oock noch in een ander clooſter ſoude oprechten / ende dit int clooſter te kennen gegeuen zijnde quam t'woort tot deſe. Ende gelijckſe van goedē wille was ende altijt gereet tot het welbehaghen Godts / hoe wel ſy ſwack was van lichaem / nochtans door den puer vande eere Godts gedreuen zijnde/ heeftſe voort beelt vant Crucifix inde vierichеyt des Geeſts haer herte opgeoffert ter eeren Godts/ om ſoo na den lichaem als na den Gheeſt te voldoen ſijn welbehagen / door welcke opofferinge de Heere ſoo gheheelijck ſcheen te vreden gheſtelt: dat hy als door een ouergroote blijſchap/ ende vriendelijckſte ſoeticheyt/ hem neerlatende vande galge des Cruys / in ſijn ſoetſte omhelſinge haer ontfangen heeft onwtſprekelyck

lyck verheught zynde/gelyck eenen siecken dis nu heel verlaten zynde/verheught wordt/door datmen hem geeft eenen dranck die hy langhe begeert heeft/ende gewenscht/ door den welcke hy hoopt ter vollen op syn eerste ghesonthepdt geset te worden. Ende haer lieffelyc druckende aen de syde van syn heylichste wonde / seydt hy: Weest willecom mijn liefste de saechste plaestre van mijn wonde / ende soetste verlichtinge van alle mijn pynen. Wt welcke woordē sy verstaen heeft/dat als pemandt offert synen heelen wille tot alle het welbehagen Godts/ al wist hy oock dat hem tegenspoet soude bejegenen/dat sulcks den Heere soo aengenaem is/ al oft dien mensche ten tyden van syn lyden / op alle syn wonden saechte plaesters ghelept hadde. Hier na haer begeuende tot het gebedt/ alsse in haer herte veel saken schickte / waer door sy indien dat het gebeurde datse soude repsen/ den lof Godts ende vermeerderinge vande religie na haer vermoghen soude willen verboorderen / ende staende houwen. Ende daer-entusschen verscheyden ghepeysen in haer herte quamen. Ten lesten tot haer selven comende heeftse haer selven hier af berispt / al oft sy onprofytelyck sulcke dinghen overpeysende den tyt verquiste/ waer van moghelyck den daet niet en soude volghen/ ouermits datse so swack was datse nader de doot scheen/ als tot de reyse: ende daer-en-bouen oft ghebeurde / datse moeste repsen/ datter noch tyts ghenoech was om daer van te schicken/ so heeft hem de Heere Jesus haer veropenbaert als int midden van haer siele in groote glorie omcleedt met verscheyden blommen der sooseu ende lelien/ ende hy seyde tot haer: Siet hoe glorieus dat ick woorde door

Hoe aenghenaem dat den goeden wille is aen den Heere.

het

het bestieren van uwen goeden wille / als met het schijnsel van blinckende sterren ende gulde candelarē / na dat Johannes in sijn veropenbaringe gelesen woort gehen te hebben. Als ghelijck den Sone des menschen int midden van goude candelarē hebbende in sijn rechter haut seuen sterren. Ende door de overblijfselen van verschepden ghedachten die in v herte comen / soo worde ick vermaeckt als door de lustichept ende soetichept van leuende roosen ende lelien. Voens heeft sy gesept: Maer nu o Godt myn der herten / wat bewimpelt ghy myn ghemoet met soo veel verschepden willen sonder daet? Want sommige dagen geleden hebt ghy mijn siele ingelept / ende mijn begeerten voorts ghestout / om te behaestigen het H. Sacrament des Olijssel. Waer over als ick op verschepden manieren becommert was / hebt ghy my met veel vertroostinge bly gemaeckt: ende nu daer teghen beweeght ghy myn gemoet / om te stichten de Religie op een ander plaetse: daer ick nochtans soo swack van crachten ben / dat ick qualijck de noodsakelijcke weghen can door wandelen. De Heere heeft gheantwoort: Om dat ick v stellen soude (ghelijck ick int beginsel van desen boeck gesept hebbe) tot een licht des volcks, dat is: tot verlichtinge van vele / soo ist van noode dat in uwen boet verschepden personen verschepden saken vinden / die hen comen tot onderrechtinghe ende vertroostinghe. Voorts de vrienden hebben sommwijlē genoechte te couten van veel dinghen / daer nochtans geen daet na en volght. Ende ock den eenen vrient bestiert met den anderē somtijts eenige suare dingen: op dat hy daer door eenighsins soude proeuen sijn ghetrouwicheyt tot hem / ende

Apoc. 1. vers. 13.

Esai. 42. vers. 6

Het profijt vā desen boec.

Vvaerom dat Godt toelaet dz de menschen in verscheydē begeerten der vvillen vvorden becōmert

ende hem is seer aengenaem de goetdadicheyt van synen goeden wille t'haerwaerts. In dier voegen hebbe ick ooc mijn genoegen met mijn wtuercozen te schicken van verscheyde saken die nimmermeer en sullen geschieden: om dat ick soude proeuen hun liefde ende ghetrouwicheyt t'mywaerts: ende om dat ick se dooz ontallijcke verdiensten sonde loonen/diese noyt met der daet en sullen connen volbzenghen/ want ick sie alle haren wille als volmaeckt.

VVat dat helpt hem te bereyden tot de doodt.

Ick hebbe v begeerte als verweckt om te wenschen de doot/ende dat om v te verblijtigen tot het H. Olijssel/ waerom ooc al dat v deuotie soo met den wille als met der daet int bereyden van sulcks volbzoght heeft / dat hebbe ick v noth gespaert int binnenste van mijn Goddelijck herte/tot v eewighe salichepdt. Waerom datmen moet weten t'ghene datter gheseyt is. Den rechtveerdigen ist dat hy met de doot voor

Sap. 4. v. 5

comen wort, soo sal hy in vercoelinghe zijn, &c. Oft v ghebeurde dooz eenigh toeval / dooz een rassche doot vooꝛcomen te woꝛdē ende berooft te zijn vande H. Sacramenten oft sonder verstandt ende ghevoelen het H. Sacrament des Olijssel te ontfangen (het welc gemeynlyck de groote wtuercozen ghebeurt) ghy daer dooz gheen schade en soudt hebben. Als alle de dinghen daer dooz ghy v nu dooz sommighe iaren tot de doot ghereet ghemaeckt hebt/groeyende zijn inde groenicheydt van mijn onverdozrelijcke eewicheydt/ dooz de cracht mijns medewerckens bloeyen / ende vooꝛts bzenghen de bzucht des eewigh leuens.

Met

Met wat neerſticheydt datmen can vercrijghen de verdienſten van een ander.

DAT LXV. CAPITTEL.

GHebeden zijnde van een perſoon ſooſe vooz de ſelue offerde den Heere alle het ghene/ dat hy in haer vooz ſijn gewillige goedertierenheyt geweerdicht hadde te wercken/ terſtondt is haer vertoont die perſoone daerſe vooz bat/ ſtaende vooz den Heere / die ſittende op ſynen thzoon in ſijnen ſchoot hadde een cleedt dat wonderlijck verciert was / het welck hy wtgerepckt heeft vooz die perſoone. Nochtans en heeft hy haer daer mede niet becleedt. Het welc deſe ſeer verwonderende/ heeftſe geſept tot den Heere. Nademael dat ghy vooz ſommighe daghen als vooz dierghelijcke mijne offerhande hebt doen comen de ſiele van een arme perſoone/ vooz de welcke ick v doens bat/ ſonder vertoeuen tot ſoo grooten hemelſche blijſchappe/ hoe comt het goedertierenſte Godt/ dat ghy vooz de ſelfſte uwe weldaden die ghy my onweerdige gegont hebt/ deſe ooc niet en palleert met het cleedt / het welck ſy ſoo ſeer begheert/ ende ghy maer vooz haer en houdt. De Heere heeft gheantwoozt: Als vooz liefde my yet geoffert wozt vooz de gheloouige gheſtozuen ſielkens/ nademael ick weet datſe haer ſelues niet en connen helpen / hun armoede erbermende vooz mijn inghebozen goedertierenheyt/ waer vooz het my eyghen is/ bermhertich altijdt te zijn/ ende te ſparen/ gene ick hen terſtondt het gene vooz henlieden geoffert wozdt/ tot een remedie der quijtſchellingen ende ontlaſtinghe/

oft

oft oock verbullinge vande eewige salichepdt na gelegenthept van elcks staet ende verdiensten. Maer als de selue dingen voor de leuende gheoffert worden/soo spare ick hen die tot hun salichept. Ende ghelijck sy noch met rechtueerdige wercken/begeerten/ende goeden wille hun eygen salichept vermeerderen/soo betaemt het datse het gene sy door eens anders verdiensten willen verkrijgen/datse dat met hunnen eygen arbept beneerstigen te verdienen. Waerom ist dat sy/voor de welcke ghy bidt/ begeert gepalleert te zijn met het cleedt vande weldaden/die v door my gegont zijn/ laetse gheestelijck haer tot dyp dinghen beneerstighen. Ten eersten/ laetse haer buygen door ootmoedichepdt ende danckbaerhept: om het cleedt te ontfanghen/ dat is: laetse ootmoedelijck bekennen datse ander mans verdiensten van doen heeft / ende laetse my met der daet danck segghen: om dat ick haer armoede door eens anders ouervloedichept my geweerdige te voldoen. Ten tweeden salse dat cleedt tot haer opheffen met hope ende betrouwen/dat is: verhopende van myn goethept/ laetse betrouwen datse daer door by my groote verhooringhe sal crijgen des salichepts/na der sielen. Ten derden / laetse dat aendoen / inder liefden haer oeffenende ende andere meer deughden. Dierghelijcken sal hy oock doen/ soo wie wilt mededeelachtich worden van eens anders weldaden ende deughdē/ ende soo sal hy daer door moghen profijt ghenieten.

Hoe dat men eens anders verdiensten can crijghen.

1.

2.

3.

Een

een seer deuoot ghebedt, waer door sy Godt loofde dat hem seer aenghenaem was.

DAT LXVI. CAPITTEL.

ALsse op eenen tyt voor den vasten ter aderen ghelaten was/soo vielender onder het spreken dickwils dese woorden wt haren monde Wtnemenste Coninc der Coningē/ voorluchtichste Prince ende dierghelijcke. Ende alsse op eenen morgenstont haer hadde begeuen tot de plaetse haers gebedts/soo heeftse gesept tot den Heere. O alderliefsten Heere wat wilt ghy dat gewordē van die woorden/die my soo dickwils in mijnen sinne ende mont comen? Ende hy houdende in sijn handt eenen gouden halsbāt van vier stucken gevrocht/ heeft dien haer latē sien / ende alsse niet en wiste wat door de vier stucken bedupt werdt/so is haer door Godt in ghegeuen / dat door het eerste stuck betreckent wordt de Godthept Christi/ doort tweede stuc de siele Christi / doort derde stuck de siele van elc gheloouigh mensch die hy door sijn eyghen bloet getrout heeft / ende door dat vierde stuck het onbevlecht lichaem Christi. Ende oock door dien dat in desen halsbant de gheloouighe siele gestelt was tusschen de siele ende het Lichaem Christi/wert te kennen ghegeuen de onbindelijcke t'samencleuinge der liefden / waer door de Heere de gheloouighe siele oock met sijn eyghen siele ende lichaem vereenight. Ende siet terstondt ten opsicht vanden voors. halsbant/ soo zijn haer met een crachtighe dryftichheydt dese volghende woorden inghestort: Ghy o het leuen mijnder sielen laet toe/dat de liefde mijnder herten met v vereenight werde/

ghesmol-

Maniere om Godt godvruchtelijcken ende deuotelijcken te bidden

gesmoltē zijnde dooz des liefdē bzants cracht/ ende waer sy henen wilt sonder v / laetse eerstegancks daer in onderbzaeght wozden: want ghy zijt de lustichept van alle vetuen/ ghy zijt de soetichept van alle smaken/ de welrieckenthept van alle reucken/ het verheugen van alle gelupdt/ ende de soete wellustichept vande binnenste omhelsingen. Jn v soo is de wellustige ghenoechte/ wt v comt de ouervloedighe ouerwtvloeyenthept / tot v soo is de lustige aenlockinghe / dooz v soo is den lieffelijcken invloet. Ghy zijt den ouerwtvloeyende afgrondt des Godtheyts. O alderweerdichste Coninck der Coninghen. O wtnemenste Keyser. O doozluchtichste Pzince. O saechtsinnichste heerschapper ende aldermachtichste bescherme! Ghy zijt dat leuentmakende costelijck gesteente vande meschelijcke edeldom/ alderkonstichsten werckman / saechtmoedichste onderwijser/ alderwijste Raedtsman / goedertierenste helper/ ende aldergetrouwsten vziendt. Ghy zijt die smakelijcke vereeninghe vande binnenste soetichept. O lustichsten aenlocker ende aldersaechsten beweger/ alderbierichsten beminder/ aldersoetsten bzupdegom/ ende aldersupuerste pueraer. Ghy zijt de groepende blomme vande welghemanierde schoonheyt. O alderlieffelijckste bzoeder. O blommichsten iongelinc. O genoechlijcsten medegeselle. O aldermiltste weert. O alderhoffelijcsten dienaer. O soo verkiese ick booz alle schepselen / om uwen wille soo verlake ick alle genoechten. Dooz v soo gae ick alle tegenspoet te gemoete/ ende in alle dese dinghen en begeere ick niemandt dan v die my pzijse. O belijde ick met der hertē/ ende met den mondt / dat ghy zijt die dit eñ alle goet bestan-

dich

dich maeckt. Nu dan inde cracht van v bie, richept soo voege ick de meyninghe van mijn devotie/met de macht van v gebedt/op dat ick door de volcomenheyt vande Goddelijcke vereeninge mochte gelevdt worden tot het sop van de opperste volmaeckthevt/verteert zijnde alle de beweeghselē des wederspannicheyts. Welcke dingen elck bysonder bloncken als ouerclare gesteentē ingestelt zijnde int gout des voorsch. halsbants. Maer op den naestvolghenden Sondagh alsse was inde misse/om tot onsen lieuen Heere te gaen/ende de voorsch. woordē opt devotelijckste verhaelde / ende bemerckte dat de Heere daer in verheughde / heeftse tot hem gesept: O alderliefsten Godt/nademael dat ic gewaer worde / dat ghy v so seer in dese woordē verheught / soo wil ick oock andere raden daer ick vermach/dat sy die selfste in haer ghebedt v offeren als voor eenen halsbant. Waer op de Heere: Niemant en geeft my dat my toehoort: maer so wie dit devotelijc wil verhalen/ in diē sal ick de gratie van mijn kennisse vermeerderen/ende hy sal in hem crijgen den lupster van mijn Godthevt/die hy in hem sal trecken door de cracht vande voorsch. woorden/gelijck een die puer gout houwende teghen de stralen vande sonne siet inde tegenstaende dinghen/ den wederschijn des lichts. Welckens woordēs cracht sy terstont is gewaer gewoorden / ende alsse het voorsch. ghebedt voleyndt hadde / soo heeft het aenschijn haerder sielen geschenē als claerder verlicht / door de strale vant Goddelijck licht/ ende gelijck haer dochte / soo heeftse smakelijcker ontfanghen den smaeck vande Goddelijcke kennisse.

Hoe aenghenaem dat Godt is dese maniere vā bidden ende hem te louen.

Hier

Hier duncket my goet sommighe dinghen by te voeghen, die onder andere de profijtelijckste schijnen, door Godt aen dese persoone veropenbaert, te wijlen sy in haer gebet voor sommige persoonen badt, ende hoe dat Godt door haer de waterbeken der gratien tot vele inghestort heeft.

DAT LXVII. CAPITTEL.

De Heere begheert haer herte

OP eenen tijdt heeft hem aen haer veropenbaert de Heere Jesus/van haer begeerende haer herte / segghende: Gheeft my liefste v herte. Het welck als sy seer geerne dede/dochter haer dat de Heere dat inde ghedaente van een gote / voeghde aen sijn Goddelijck herte/ ende soo nederliet tot op der aerden toe / waer door hy den wtvloet van sijn onwederhouwelijcke goedertierenheyt wijt wtgoot/segghende: Siet voorts aen hebbe ick mijn ghenoechte v herte te gebruyckē als een gote/waer door ic tot alle die haer bequaem maken om te ontfanghen de werckinge van die instortinge/dat is: die met ootmoedicheyt ende betrouwen begeeren van v / de wijde riuieren vande Goddelijcke vertroostinghe / sal wtstorten vande waterbeke van mijn honich-vloeyende herte / welcker woordens daet ins vervolgh eensdeels sal blijckelijck worden.

Vande ootmoedicheydt onder het gheesselen, Godts, ende het ghebedt voor de vyanden.

DAT LXVIII. CAPITTEL.

SOo sy dan op eenen dagh bat booz sommige die het Clooster beroouende schade ghedaen hadden / ende daer-en-bouen noch seer benanden: soo heeft de goedertieren ende bermhertighe Heere hem aen haer verthoont inder ghedaente al oft sijnen arm hem seer dede / onermits dat hy soo achter om ghekeert was / dat hy scheen heel wt het lit te zijn. Ende hy seyde: ouerpeyst met wat een pijne hy my nu soude pijninghen die met vuysten my op desen arm sloeghe / ende rekent dat ick insghelijcks beswaert wozde van alle die wt booshept sonder medelijden vande schade der sielē (diese lijden die v nu schade aen doen) diewils hun gebzeken verhalen / ende het onrecht dat henliedē van hen geschiet: niet onerdenckende datse oock myn litmaten zijn. Maer alle die booz een godtvzuchtich medelijdē beweeght zijnde / myn bermhertichcyt versoecken / dat ick hen bermherteliyck van hun dwalinghen tot een beter leuen bekeeren soude / die saluen mijnen arm als met een soete saluinghe / maer die goedertierlyck met raedt ende vermaninghen henlieden bzenghen tot versoeninge ende verbeteringe / die zijn als herbaren medecijns die mijnen arm soetelijc handelende / wederom in sijn eyghen plaetse stellen. Maer booz sy verwonderende de onwtspzekelijcke goedertierenheydt Godts / heeft ghesept: Ende met wat oozdeel

Het misbaeght Godt dat men eens anders mans quaet verhaelt soo der medelijden te hebben.

Hoe aenghenaem het Godt is de dvvaelders op een goedē vvech te brengē

goedertierenste Godt moghen dese soo onweerdighe uwen arm ghenoemt worden? Ende de Heere: Ouermits datse zijn van het lichaem vande H. Kercke/waer van ick gloriere te zijn het hooft. Ende sy: Mijn Heere sy zijn nu verschepden van het lichaem vande H. Kercke/ door den ban/ ouermidts datse int openbaer voor sulcks wtgheroepen worden voor het onrecht datse mijn Clooster aenghedaen hebben. Waer op de Heere: Nochtans om datse mogen door de absolutie met de Kercke versoent worden/soo ist dat ick door mijn eyghen goedertierenheyt gedwongen ben/ sorghe voor hen dzghende met een ongheloofselijcke begheerte te wenschen/datse tot berou souden moghen bekeert worden. Waer by heeft sy ghebeden/dat hy de vergaderinge soude hem gheweerdighen door sijn Vaderlijcke behoedinge te beschermen van hun lagen. Waer op de Heere: Ist seyde hy dat ghy v vernedert onder mijn moghende handt / voor my in v herte bekennende dat ghy-lieden ouermidts v onachtsaemheden weerdich zijt ghestraft te worden: soo sal mijn Vaderlijcke barmhertichept v ongeschent bewaren/ van alle ouerval der vyanden. Maer ist dat ghy door hooueerdichept snoeplijck tyghen hen die v quaet doen v verheft/hun gunnende ende wenschende quaet voor quaet/ soo salt ghebeuren doort ghehengen van het rechtoordeel van mijn rechtveerdichept/datse tegen v machtigh sullen worden in veel dinghen/v snoeplijck vallende met verschepden quetsinghen.

Die inden ban zijn die hoort noch een nichsins aent Lichaem Christi.

Godt vervvacht met een groote begeerte de bekeeringe der sondaren

Als Godt ons door quade menschen straffvvat dat men doen sal.

Hoe

Hoe dat den arbeyt vande vvterlijcke dinghen oock den Heere aenghenaem is.

DAT LXIX. CAPITTEL.

ALs de ghemeynte seer beswaert was op een iaer met een schult/soo heeft dese ernstelijck met deuotien vanden Heere versocht dat hy de besorgers vant Clooster soude verboorderen/ soo datse die schult souden mogen betalen. De Heer heeft haer lieffelijck feest bewijsende gheantwoort: Ende wat soude ick daer door ghewinnen/waert dat ickse hilpe? Ende sy: datse namaels en voortaē met meerder neerstichеyt ende deuotelijcker hen souden mogen oeffenen in gheestelijcke dinghen. Ende daer op de Heere: wat profijt sal my daer door comen als ick v goet niet van doen en hebbe / ende dattet my alleens is oft ghy v becommert met geestelijcke dinghen / oft dat ghy arbeydt in wterlijck werck/als de meyninghe alleenlijck met eenen vryen wille tot my ghestiert wordt? Want waert indien dat ick alleenlijc mijn genoechte hadde in gheestelijcke oeffeninghe/ soo soude ic de menschelijcke nature wederom na den val opgherecht hebben / soo datse noch eten noch cleeren van doen en souden gehadt hebben oft andere dinghen / waer voor het menschelijck vernuft arbeyt om die te vercrijgen / als dienstich tot behoeffelijckheydt des leuens. Maer ghelijck eenen Keyser ghenoechte heeft te hebben in sijn palleys / niet alleenlijck teere ende vercierde maeghden: maer oock schickt Princen/Hertoghen/Capiteynē/ende crijchslieden/ ende andere dienaers tot allen wercken/die hy

heeft in sijn palleys berepdt / om te dienen tot verscheyden handelinghen: soo is ooc ken hebbe mijn ghenoechte niet alleen inde binnenste wellusten des bespieghelinghs: maer ooc k in verscheyden oeffeninge van profijtelijcke handelinghe/die gheschieden ter oorsaken mijnder eeren ende liefde/worde ick gheport/ om te blijuen ende wellustelijck te banquetteren met de kinderen der menschen: want daer door soo worden sy meer gheoeffent inde liefde/ verduldicheyt/ootmoedicheyt/ende andere deughde. Daer na heeft se gesien dien/op den welcke den meesten last viel sittende voor den Heere / als steunende op sijn slincker zyde/die dickwils met onghemack hem opzerchtende met sijn slincker handt (daer hy op steunde) ten Heere waerts/ hem offerde eenen gouwen penninck/ die verciert was met een costelijck gesteente. Ende de Heere seyde tot haer: Siet waert dat ick hem de swaricheyt daer ghy voor bidt afname / soo soude ick moeten derren dien costelijcken steen die my behaeght in die penninghen / ende hy soude ooc k daer door berooft worden van sijn vergeldinge: want hy soude my dan maer met de rechter handt eenen gouwen penninc offeren sonder ghesteente. Want sulcken een offert als eenen slechten penninck/die sonder tegenspoet/ ende nochtans na den wille Godts alle sijn wercken stiert na Godt. Maer die in alle sijn wercken wordt ghepraemt met beswaringhe/ende nochtans met den wille Godts ouer een coint / die offert Godt eenen gouwen penninck met een costelijck ghesteente. Maer als sy niet en liet noch ernstelijcker den Heere te bidde / dat hy die besorgers des Cloosters soude ontlasten/als voren/ soo heeft de Heere ghe-

Den vvterlijcken arbeyt is Godt ooc aengenaē

Hoe dat den tegenspoet de vvercken vereiert.

antwoordt: waerom duncket v hert dat yemãt om mijnen wille ghepraemt wordt? daer ick nochtans alleen ben dien waerachtigẽ vrient/ by den welcken de ghetrouwicheydt nimmermeer en verouwert. Want als de menschе nu verlaten van alle menschelijcke hulpe ende vertroostinghe / ten vtersten gaet / is dat yemandt dien ghedachtigh wort van eenighe getrouwicheydt die hy hem bewesen heeft / dat doet hy dan met bitterheyt: maer ick den eenighen waerachtighen vrientdt come in dien beangsten noot tot de verlaten siele / met de groeyende blommicheydt van alle de goede wercken/waer mede de menschе opt hem heeft ghecoeffent in dit leuen / t'zy met woorden / oft met wercken: de welcke als roosen ende lelien bloeyen in mijn cleederen/ende door de leuentmakende groenicheydt van mijn Goddelijcke teghenwoordicheydt / wordt de siele wederom groen / tot hope vant eewigh leuen: tot het welcke sy weet dat se geroepen wordt/ om door elck goet werck geloont te worden. Ende daer door ontfanckt die siele met ghenoechte een bequaemheydt / waer door sy ontbonden zijnde vanden vleesschе / mach oock ontfanghen de eewighe salicheyt / op datse haer verblijdende ende vtberstende in lof mach seggen dat Gen. 27. vers. 27. Siet den reuck van mijnen beminden is ghelijck den reuc van eenen vollen acker. Want ghelijckerwijs het lichaem bestaet van verscheyden litmaten / soo bestaet de siele van verscheyden gheneychlijckheden / te weten/ vreese/ vroefheydt/ blijschap/ liefde/ hope/ haet ende schaemte/ etc. In welcke elck besonder so veel de menschе hem sal ghecoeffent hebben tot mijnen lof/ soo veel ghenoechten sal hy vinden

Hoe dat de Heere den Godt vruchtigẽ inde ure des doots vertroost

Den loon vant versteruen der gheneychlijcheden.

Den loon des arbeyts, der litmaten.

in my bande onweerdeerlijcke ende onwtspreckelijcke genoechte ende ruste: ende soo berepdt zynde wordt hy bequaem tot de eewighe salicheyt. Want inde toecomende verrijsenisse/als het sterffelijck lichaem sal aenghedaen hebben de onbederffelyckheyt/ soo sal elck litmaet des menschen ontfanghen besonderen loon der verdienste/ voor elcken arbeyt ende oeffeninge die op mijns naems wille / en d'opsicht mijnder liefden sullen ghedaen zyn: maer de siele sal ongelijck meerder wtnementheyt des edelheyts ontfangen/ voor elck oeffeninghe vande heyligbe geneychlijckheden / waer door sy oyt ter oorsake van myn liefde is beweeght gheworden oft gebroken geweest/ oft oock aen het lichaem heeft cracht ghegeuen. Hier na wederom medelyden hebbende met den ghetrouwen besorger van haer Clooster. Als sy den Heere bat dat hy hem synen swaren arbeydt/die hy dickwils inde saken vande vergaderinge leet/ soude goedertierentlijcken loonen / de Heere heeft ghe antwoort: Syn lichaem dat soo dickwils om mynen wille met arbeydt beswaert wordt/is my als een schat-camer/inde welcke ick t'elcke soo veel dragmen silvers legghe / als hy repsen eenigh litmaet beroert/om te voorderen eenighe nootsakelijckheyt voor de ghene die hem bevolen zyn. Ende syn herte is my als een kiste / inde welcke ick my verheuge dat ick daer in ghelepdt hebbe soo veel gouwen dragmen/als hy gepoyt is ghetweest door ghepeysen om de ondersaten te verlien tot mynen lof. Daer na dese antwoordt heeftse met verwonderinge ghesept tot den Heere: My dunckt dat dien man soo volmaeckt niet en is/ dat hy alle syn wercken aenvanct puerlijck tot uwen lof/

maer

maer ick gheloove dat hy oock somwijlen dooz andere oozsaken beweeght wozdt / als is het tijtelijck ghewin / ende by verbolgh het lichamelijck ghemack. Ende hoe cont ghy dan / o Godt die zijt de onvermengde soetichepdt sulcke wellustigheden hebben / ghelijck ghy segt / in sijn herte ende lichaem? Waer op de Heere seer meweerdelijck gheantwoozt heeft: Guermits dat synen wille soo ghevoeght is met mijnen Goddelijcken wille / dat ic altijt ben de opperste oozsake van alle sijn wercken / daerom ist dat hy in alle sijn ghepeysen / woozden / ende wercken een onweerdeerlijcke vzuchte gewint. Des niet teghenstaende / waert dat hy hem noch beneerstichde op puerder ende deuoter meyninghe / elck van sijn wercken te bestieren / soo soude hy alle sijn werckinghen ende handelinghen soo veel te edelder maken / als het gout edelder is dan het siluer. Item waert dat hy elck van sijn ghepeysen ende sozghen oock beneerstichde / om met puerder ende deuoter meyninghe tot my te stieren / soo soudense oock soo veel edelheyt daer dooz ghewinnen / als het beste ghezoeft ende glimmende gout beter is als het verlegen / ende dat sonder lupster is.

Vande verdienſten des lijtſaemheyts.

DAT LXVI. CAPITTEL.

HET is gheschiet op eenen tijdt dat een sekere persoone in eenen arbeyt onberstenlijck ghequetst werdt / ende met groote weedom ghepijnicht / met de welcke als dese medelijden hebbende / den Heere vooz haer bat / dat hy niet toe en soude laten / dat een litmaet

dat door behoorlijcken ardeyt ghequetst was soude perijckel loopen. De Heere heeft seer goedertierlijck gheantwoort: Geensins en salse perijckel loopen/ maer voor dien arbeydt salse eenen loon coopen die nieuers mede te verghelijcken en is/ende alle de litmatē die beweeght zijn gheweest om dat litmaet te dienen/ om datse de pijne souden verlichten ende genesen/ die sullen daer oock eensgelijcks loon voor ontfanghen. Ghelijck als eenen doeck ghesteken wort int soffraen / al wat daer mede in comt/ gheverwet wordt/ soo ooc als een litmaet lijt/ soo sullen oock alle de litmaten die dat dienen inde eewighe glorie gheloont worden. Waer op sy antwoordde: Mijn Heere hoe connen de litmaten die malcanderen dienen soo veel verdienen / om datse dat niet en doen / op dat het ghequetst litmaet om uwer liefden wil meer oft verduldelijcker verdrage/maer daerom alleenlijck op dat de pijne soude moghen versaecht worden? Waer op de Heere ghegheuen heeft een antwoort van onweerdeerlijcke vertroostinge/seggende: Dat lijdē dat den mensch na dat hy alle laeffenisse tot sijn pijne gedaen heeft / gheduldelijck lijdt t'mijnder liefde/ ouermits dat hy dat met syn beneerstigen niet en can versoeten/soo hebbe ick dat heyligh gemaeckt door dat woordt / waer door ick int wterste van mijnen noot mijnen Vader ghebeden hebbe/seggende: Vader ist moghelijc, laet desen kelck van my wegh gaen. Soo dat den mensch een onverghelijckē loon ende verdienste daer door ghewint. Ende sy: ende ist v niet aengenamer mijnen Godt/ dat yemandt verduldelijc verdraeght sulcks al wat hem ouercomt / dan als hy dan verduldich is als hyt

De verdiēsten des lijdsaemheydts.

Math. 26. vers. 39.

geens-

gheensins en can ontgaen? De Heere heeft ghegantwoordt: Dat is inden afgrondt vande Goddelijcke oordeelen verborghen / ende gaet alle mans verstandt te bouen/ maer voor soo veel als het menschelijck verstandt can onderscheyden / onder dese twee is ghelijck tusschen twee schoone verruen/ die alle beyde soo schoon vande menschen gheoordeelt worden/ datmen qualijck sonde connen segghen/welck men weerdigher d'een voor d'ander soude moghen verkiesen. Doen heeft hy vanden Heere begeert dat hy die persoone datelijcke vertroostinghe gunnen soude in die voors. woorden/alsmense haer soude wtlegghen. Waer op de Heere antwoordde/ neen/maer weet dat ic door een verborghen bestieringhe van myn Goddelycke wijsheyt dat achterlate/ te weten: om dat die persoone des te meer gheproeft soude worden/ ende ghepresen/sonderlinghe in dry deughden. Te weten;in lijdsaemheydt/gelooue/ende ootmoedicheyt. In lijdsaemheydt: want waert datse sulcken daet des troosts in dese woorden ghevoelde/ ghelijck ghy nu ghevoelt/alle haer beswaringe soude verlicht worden;soo dat oock daer door alle de verdienste des lijdsaemheyts daer mede souden verminderen. Int gelooue/ om datse meer een andere soude gelooven vant ghene sy niet en ghevoelt. Want het gheloone en heeft geen verdiensten, dat door menschelijcke reden hervarentheyt gheeft. Inde ootmoedicheyt datse gelooue dat een ander haer daer in te boue gaet / om dat hy door de Goddelijcke ingheestinghe verstaet / het welck sy niet en verdient te verstaen.

Vande bekenteniſſe der weldaden Godts.

DAT LXXI. CAPITTEL.

SOose dat voor een persoone / met de welcke sy deerniſſe hadde/om dat syse hadde hooren spreken een onverduldich woordt / te weten: waerom dat Godt haer soodanige moepelijcheden toesondt die haer niet en gheleken / soo heeft de Heere tot haer ghesept: Draeght dien persoon eens wat moepelijckheden dat haer best souden gelijcken/ende segt haer/nademael datse sonder moepelijckheden het hemelrijck niet en can besitten/datse nu voor haer verkiese onder de moepelijckheden die haer best ghelijcken/ende als die haer overcomen datse dan patientie hebbe. Voor welcke woordē des Heeren sy verstaen heeft dat het de aldersorgelijckſte soorte van onverduldicheyt is/ als yemant dunckt dat hy in andere dinghen wel verduldich soude zijn/ maer niet uit ghene hem Godt toesendt. Dat nochtans anderssins de menſchē altijt moet betrouwen / dat sulcs als hem voordelijcker is/dat hem dat van Godts wegē opghelept woordt. Ende als hy daer in verſuymt verduldich te zijn/soo moet hy daer in verootmoedicht worden. Ende de Heere die heeft hier noch by ghevoeght / als lieffelijck met haer vleyende: Ende wat dunct v van v/ schicke ick v oock toe beswaernisſen/ die v niet en ghelijcken? Waer op sy: Gheenssins mijn Heere/maer ick belijde waerachtelijck / ende ick salt belijden soo lange als ick den asem sal moghen scheppen/dat ghy/ soo wel na den lichaime / als na der sielen / t'zy in voorspoet als

Het rijck Godts en wort niet verkregen sonder moeyelijcheydt.

De alderforchlijckſte soorte vā onverduldichz

in

in tegenspoet/ soo opt bequaemste vooz my ge-
sozght hebt/ dat ghcen wijs heydt opt vant be-
ginsel des werelts af tot den eynde toe/ sulcks
soude vermoghen hebben / als alleenlijck
ghy/ die zijt die onghescheppen wijsheydt / O
myn alderzoetsten Godt/ genakende van d'een
eynde tot het andere sterckelijck / alle dinghen
zoetelijck bestierende. Waer ouer de sone haer
zoetelijck tot hem nemende / heeftse soo ghe-
bzocht vooz Godt den Vader/ haer bzaghende
wat datse beleet. Waer op sy antwoozde: Ic
dancke v hepligher Vader na myn vermogen/
vooz dien die aen v rechter handt sit/ om dat ic
soo ouergroote giften van v milthept ontfan-
ghen hebbe/ dat ick seker weet dat nopt macht
sulcks en soude vermogen hebben als alleen-
lijck v Goddelijcke / die alle haer schepselen is
onderhouwende vooz haer cracht. Daer na
heeft hyse gebzocht vooz den H. Geest/ op datse
oock soude belijden vooz syn goethept. Waer
op sy: Ick dancke v verborgen vertroostende
Gheest vooz dien/ die dooz v medewerckinghe
menschē is gewozden int Maeghdelijc lichaē/
om dat ghy my onweerdige in alles soo vooz-
comen hebt met de gebenedijdinge van v bzy-
dadige ende loutere zoetichept/ soo dat ic seker
ben/ dat nopt eenighe goedertierenhept sulcks
volbzoght heeft / als alleenlijck v onwtspze-
kelycke zoetichept/ inde welcke verborgen is/
vande welcke spzuyt/ ende met de welcke men
ontfanckt alle goet. Daer na de Sone Godts
haer vziendelijck onthelsende ende cussende/
heeft gheseyt: Soo dan na dese belijdenisse sal
ick v ontfanghen bouen alle schepselen in myn
sonderlinghe zozchfuldichepdt / sulcke als ick
aen yemandt schuldigh ben/ ouermits dat ick

Danckseg ginge tot Godt den Vader.

Danckseg-ginge tot den H. Gheest.

syn

Die Godts goetheyt belijden en hen heel ouer genē sulcke vvorden ontfangen in sonderlinghe sorchfuldichz Godts.

sijn Schepper/verlosser/ende sonderlinge verkieser ben. Waer door sy verstaen heeft dat soo wanneer yemandt op dierghelijcke maniere belijt aen de goetheyt Godts/ hem betrouwende ende met danckbaerheyt bevelende aen sijn voorsinnicheydt / dat dan de Heere hem ontfanckt in sijn sonderlinghe sorghfuldicheydt/ ghelijck eenen Prelaet meer schuldigh is na de Professie sorghvuldich te zijn voor sijnen ondersaet.

Vande viericheydt om yet voor andere te vercrijghen.

DAT LXXII. CAPITTEL.

BIddende op eenen anderen tijdt voor die haer beuolen waren/ ende met meerder geneychlijckheydt ghedachtich zijnde een sekere persoone/heeftse tot den Heere geseyt. Verhoort my biddende voor haer goedertierenste Heere na de soeticheyt vā v Vaderlijcke liefde. Waer op de Heere: Ick verhoore v dickwils als ghy voor haer bidt/ende sy seyde daer op/ waerom roeptse dan soo dickwils tot my met soo twijfelijcke woorden/ al oft sy noyt eenige vertroostinghe van v ontfinghe/altijt voor wendende haer versmaytheyt? Waer op de Heere: Dit is de delicaetste beweginghe in mijn bruyt/ waer door sy aldermeest mijn geneychlijckheydt tot haer beweeght/ eñ het bequaemste tiraet daer sy my door behaeght / om datse haer seluen in haren staet mishaeght / ende dit wast in haer te meer hoe ghy dickwilder voor haer bidt.

Hem seluen mishaghen is Godt behaghen.

Item op eenen anderen tijt als sy voor haer badt t'samen met een andere persoone / heeft

de

de Heere gheantwoordt. Ick hebse naerder tot my ghetrocken / waerom dat het haer profytelycker is datse door swaricheden ghesuyuert worde. By ghelyckenisse van een teere dochter die ouermits teerder liefde wil sitten op eenen stoel by haer moeder / die soo hooge is als dien van haer moeder / ende daerom ongemackelycker moet sitten als d'andere dochterkens / die ontrent de moeder haer eyghen stoelkens verkiesen. Daerom ock en sal het soet moederlijck aensicht soo recht tot haer niet gewent connen worden / alst wel is tot die recht teghen ouer haer sitten.

Vant profijt des ghebedts voor andere.

DAT LXXIII. CAPITTEL.

SY soude op eenen tijdt gaen bidden voor veel persoonen / die haer veel verschepden dingen bevolen hadden / ende soo heeftse haer deuotelyck te neder ghesworpen voor de voeten vande Heere Jesus / ende opt deuootste alsse immermeer mochte druckende door een vierighe begheerte / gheweldighe kusskens op de salichste wonden des Heeren / bevalse hem de persoonen ende de saken die haer bevolen waren. Het welck doende soo heeftse ghesien als een riuierken / vloytelende wt het herte vanden Sone Godts / het welck alle de plaetse rontom was besprepende: waer door sy verstaen heeft dat de Heere haerlieden inghestort hadde de daet van alle haer begeerte / diese aen sijn voeten hem bevolen hadde. Ende sy heeft gesept tot de Heere. Wat helpet dan henlieden nu mijnen Heere / door de welcke ic nu gebeden hebbe / als sy niet

en gheboelen de daet van mijn ghebedt / ende daerom niet en gelooven noch oock eenige vertroostinge ghewinnen. Waer op de Heere dese ghelijckenisse ghevoeght heeft. Als eenen Coninck na een langhe oorloghe den peys doet vercondighen / soo en can hy terstont niet kennelijck zijn aen de gene die verre woonachtich zijn / ter tijt toe datmen dien t'zijnder tijt oock aldaer doet vercondighen: soo oock die verre van my woonen door mistrouwen oft andere ghebreken / en connen niet gheboelen alsmen voor hen bidt. Ende sy antwoordde daer op: Heere daer zijnder sommighe onder die / voor de welcke ick nu ghebeden hebbe / die ick weet door eyghen ghetuyghenisse dat se niet verre en woonen. Waer op de Heere: Ghy hebt recht / maer nochtans sulcken een aen den welcken de Coninc selver wilt door sijn eygen persoon / niet door een ander / sijn beuel te kennen geue die moet wachten tot dat het den Coninck soo te passe comt / ende goet duncht / soo oock neme ick voor my door mijn selven te kennen te gheuen de daet aen sulcken van v ghebedt / op den tijt die hen alderbequaemst is. Voorts heeft se sonderlinge gebeden voor een persoone die haer wel eertijdts moepelijck gheballen was / waer op sy sulcken antwoort ontfangen heeft: Ghelijck het onmogelijck is dat yemandts voeten sonden ghequetst worden sonder medelijden van sijn eyghen herte / soo ist oock heel onmogelijck aen mijn Vaderlijcke goedertierenheyt hem niet te aensien met de daet des barmhertichheyts / die hoe wel met sijn eyghen gebreken beswaert zijnde / bekendt dat hy de medetijne vande Goddelijcke barmhertichheyt van doen heeft / daer-en-boven ghedreuen zijnde door de ghe-

Hoe profijtelijck dat het is door de affectie der liefde voor ande te te bidden.

ghenepthlijckheyt der liefden niet op en houdt van te bidden voor de salichepdt van synen euen naesten.

Hademael dat het wel voeght dickwils voor de siecken te bidden / alsse oock op eenen tijdt sonde bidden voor eenen siecken / soo heeftse van de Heere gevraeght wat hem alderaegenaemste was dat sy voor hem soude bidden. Waer op de Heere: Seght maer twee woorden voor hem met een deuoot herte. Eerst bidt voor hem dat ick hem syn verduldichepdt beware. Ten tweeden dat ick alle de ooghenblicken daer hy in lyt vervoordere tot mijnē aengenamen lof / ende tot sijnen profijtelijckeren voortgant / gelijck de liefde dat vander eewichepdt bestiert heeft in mijn Vaderlijck herte tot salichepdt van dien siecke. Ende de Heere heeft daer noch by gheboeght / soo dickwils als ghy dese woorden hergaet / soo dickwils sullen de verdiensten soo van v / als vanden siecken vermeerdert worden. Ghelijckerwijs hoe dat eenen schilder dickwilder bestrijckt syn schilderije met verfe / hoe dat oock de verue claerder wordt.

Hoe dat men voor de siecken moet bidden.

Alsmen voor een ander bit soo vermeerdere v verdiensten.

VVat ende hoedanich dat de meyninghe moet zijn der Prelaten.

Item alsse dat voor sommighe die in officie waren: soo heeftse verstaen dat dit meest behaeghden den Heere inde persoone die de weerdicheyt gegunt is der Prelature / te weten: datse die soo moeten besitten al oft sy se niet en besaten. Ende datse de macht van Prelature soo ghebruycken / al oft een sake oft dinck ware / hen gegunt voor eenen dagh oft voor een ure / ende ghereet zijn tot allen ure die ouer te geue / ende

De Prelaten sullen sien datse den lof Godts eñ haren naesten profijt besorghen.

ende nochtans gheduerlijck sorchvuldigh zijn na het profijt der wercken / op datse de glorie Godts op hun wterste vermoghen souden ghewinnen te verhoogheren. Als altijdt in haer herte/seggende: Neemt moet/ bevlijtight v/ op dat ghy niet en versuymt ter eeren Godts te verhoogheren / ende dat ghedaen hebbende legt dan vzy den last van v officie af/als ghy al verbult hebt na v vermoghen/dat ghy meer tot Godts eere streckelijck / ende tot uwen naesten profijtelijck te zijn.

Soo wie begheert datmen voor hem bidt, die heeft sijn daet al waert dat den anderen versuymden te bidden.

Soose dat vóór eenen die hem soo door middel vã andere / als door sijn selver seer ootmoedelijck ende deuotelijck bevolen hadde in haer ghebedt / heeftse ghesien dat de Heere seer mẽwoerdelijck hem tot dien neyghde / ende dat hy hem omringelde gheheel met het licht vãn eenen hemelschen mensche. Ende in dat licht hem instortende seer gracelijck alle het ghene dat hy hoopte dat hy door de verdiensten van haer ghebedt soude moghen verkregen hebben. Ende dus heeft de Heere haer gheleert/dat soo wanneer pemandt hem in eens anders gebet te vollen betrouwẽde/dat hy door sijn verdiensten inagh verkrijghen gratie / dat den goedertieren Heere sonder twijfel hem geeft na sijn begheerten ende gheloove/ al waert oock dat dien anderen/aen den welcken hy hem bevoelt/versuymde voor hem deuotelijck te bidden.

Het profijt van hem ghetrouwelijc in eens anders gebedt te bevelen.

Onder-

Onderwijsinghe voor verscheyden staten der menschen, hoe dat elck in sijn beroep Godt magh behaghen ende saligh worden, ende eerst van die verghelekent wordt met eenen edelen voghel.

DAT LXXIV. CAPITTEL.

ALsse eens bat voor eenen die een seer groote begheerte hadde / soo heeftse dusdanighen antwoordt ontfangen: Segt hem van mijnen weghen / is dat hy wilt met my versaemt worden door de vereeninghe van een gemeynsame liefde / dat hy hem beneerstige als eenen edelen voghel sijnen nest te stellen aen mijn voeten / ghemaeckt vande tacken van sijn eyghen verworpenheyt / ende lof mijnder weerdicheydt / inden welcken hy ruste door een gheduerighe ghedachtenisse van sijn versmaeytheyt / want den sterffelijcken mensch is van hem seluen altijt gheneyght tot het quaet / ende traegh tot het goet / ten zy dat hy door de gratie voorcomen worde / laet hem oock dicwils mijn bermhertichept ouerpeysen / ghedachtich zijnde hoe vaderlijck dat ick bereydt ben om hem te ontfanghen na den val / als hy door leetwesen tot my keert. Maer alst hem lust vanden nest na de velden te vlieghen / laet hem dan comen tot mijnen schoot / ende daer ouerpeysen door een beminnende danckbaerheydt de verscheyden weldaden / die ic hem door de bouen-oueruytbloeyentheyt van mijn goedertierenheydt / om niet ende vrywillich schencke. Maer ist dat hem noch verder ghelieft de vloghelen sijnder begheerten tot hoogher dingen wt te strecken /

soo laet hy hem als eenen snellen arent verheffen bouen sijn seluen/ door beschouwinghe der hemelscher dinghen/ vlieghende na mijn aensicht / opghelicht zijnde door het bestaen der liefden/ met de vlogelen der Seraphinnē/ ende laet hem bemercken den Coninc in sijn ciraet/ met het claer ghesicht des verstandts. Maer nademael dat het niet en is voor desen teghenwoordighen tijdt/ datmen langhe can staen in het scherp ghesicht des beschouwinghs / het welck men hier nauwelijcks op een selsame ghegunde ure/ ende weynigh gheduerende vercrijght de vlogelen wederom/ t'samen fluytende door ghedachtenisse van sijn eygen verworpentheydt/ laet hy hem terstondt wederom te nestewaerts begeuen/ ende laet hem daer blijuen rusten/ ter tijdt toe dat het hem wederom lust door danckseggingh te vlieghen tot de lustighe velden/ ende by vervolgh / hy in opghetrockentheyt der sielen gherake tot het sop van de Goddelijcke beschouwinghe. Ende dus dicwils dese dinghen hernemende ende veranderende/ t'zy dat hy ingaet door kennisse van sijn eyghen brooshept/ oft wtgaet om de weldaden Godts te ontfangen/ oft oock verheuen wordt door beschouwinghe der hemelscher dinghen/ laet hem altijdt vinden de gheneychlijckheden vande hemelsche blijschappen.

Onderwijsinghe van een ander, die door dry vingeren Godts ghetrocken wordt.

Ghedachtigh oock zijnde een seker persoon/ die hem aen haer deuotelijck bevolen hadde/ die na dat hy het blomkē van sijn eerste ieucht verquist hebbende / als de werelt nu verlatēde

voorts

voorts aen belooft hadde den Heere te dienen onder het cleedt der Religien / haer dan bekeerende tot den Heere/ heeft sy hem gegeuen haer herte/ begeerende dat hy door de liefde daer hy haer door belooft hadde (ghelijt tot voorhaelde blijckt) dat hy haer door de weldaden van sijn Goddelijcke vertroostinghe soude storten als door een gote/ aen sulcke die dat ootmoedelijck van haer begheerden/ oock nu hem soude gheweerdighen te doen/ tot sijnen eyghen meesten lof/ voorts tot vertroostinghe ende profijt van den voors. persoon. Terstont heeftse gesien dat haer herte inde gedaente van een gote verheuen wert / ende gheselt aen het honichvloeyende herte vanden minnelijcksten Jesus de Sone Godts/ die hem veropenbaerde aen haer / als sittende op sijnen Coninckelijcken stoel. Doen heeftse ghesien dien persoon daerse voor bat comende voor den Heere/ eerweerdelijt sijn knien buyghende. Tot den welcken de Heere seer minnelijck sijn flincker handt wtstreckende/ heeft ghesent: Ick sal hem ontfangen in mijn onbegrijpelijcke almogenthept/ en onbesvoorsichtighe wijshept / ende alder soetste goedertierenheyt. Ende soo in dese woorden scheen de Heere dien persoone te gheuen dry vingeren van sijn flincker handt/ te weten: den voorsten vinger/ den middelsten vingher/ ende den hertvingher/ op de welcke vingheren die persoone daer-enteghen behendelijck leyde/ oock syn dry vingeren van sijn flincker oyen handt/ te weten: den hert-vingher op den hert-vinger des Heeren/ den middelsten op den middelsten / ende den voorsten op den voorsten. Het welck ghedaen zijnde / heeft de Heere sijn handt om ghekeert/ soo dat de vingheren vanden persoone onder

schenen ende die vanden Heere bouē/ daer mede te kennen gheuende dry manieren / door de welcke de voors. persoone syn handelinge soude beneerstighen te schicken. Ten eersten als hy eenigh werck soude willen aengaen/ dat hy dat met ootmoedicheydt des herten soude voeghen aen de almoghentheyt Godts/ belijdende dat hy eenen onnutten knecht is / als die de groenicheydt van sijn ieucht verquist hadde: luttel acht nemende op Godt den Schepper/ begheerende ende biddende dat hem door de Goddelijcke almoghentheyt cracht soude ghegeuen worden om wel te wercken. Ten tweeden dat hy belijde voor de onbespoorlijcke wijsheydt Godts/ dat hy onweerdich is om te ontfanghen den invloet vande Goddelijcke wetēschap/ om dat hy tot sulcken eynde van kints af sijn sinnen niet gheoeffent en heeft om te studeren in Goddelijcke saken / maer dat hy die dickwils ghebruyckt heeft tot menschelijcke ydelheydt / ende ydele glorie / ende soo hem verdrinckēde inde diepste valleye des ootmoedicheyts/ laet hem opt hooghste beneerstighen om vant tijtelijck ontslagen zijnde/ hem te becommeren met de Goddelijcke beschouwinge/ ende laet hem beneerstigen om de wtvloeyende riuieren vande Goddelijcke miltheyt die in hem ouervloeyen na gelegentheyt der plaetsen ende des tijts sijnen euen naesten wt liefden mede te deylen. Ten derden dat hy met de grootste danckbaerheyt ontfange/ dat de Heere door sijn goedertierenheydt wt loutere miltheyt hem gegeuen heeft dien goeden wille/ door den welcken de twee voors. dinghen ghevrocht worden. Ende de Heer scheen ooc aen den hert vinger van sijn slincker handt te hebben eenen

Dry manierē om alle onse handelinghen vvel te bestieren.

1.

2.

3.

rinck

rinck van slechte stoffe/die een costelijck ghesteente hadde als van een vierighe roodicheyt/ waer door sy heeft verstaen dat door den rinck te kennen wert ghegheuen de verworpen conversatie vanden voors. persoon die hy Godt op geoffert hadde/als hy de werelt verliet ende beloofde dat hy Godt soude dienen. Maer door den steē de goedertierentheyt vande Goddelycke miltheydt/ die de Heere daer toe beweeght/dat hy hem door de goedertierentheyt van syn Goddelycke miltheyt om niet als wt loutere ghenade instort dien goeden wille/ op dat alle syn wercken voor den Heere volmaect worden. Ende daerom de voys / dat is / de meyninge van sulcken persoon/ en behoorden anders niet te zyn als lof ende danckseggingе voor sulcke de aldermeweerdichste gaue vande Goddelycke miltheyt. Sy heeft oock verstaen dat soo dicwils dien persoon doort medewercken des Heeren eenigē goeden wille volbrochte/dat de Heere die terstont als inde ghedaente van eenen costelycken rinck stack aen syn rechter hant/dien verthoonende als daer mede glorierende/aen alle syn hemelsch heyr/om dat hy sulcken gifte van syn bruyt/dat is/van de siele van dien persoone ontfanghen hadde / waer door alle de hemelsche borghers ghelockt zynde met sulcken affectie tot dien persoone beweeght worden / als oyt Princen lieffelijck connen beweeght worden tot de bruydt van haren Coninck/ belijdende datse hem soo veel liefde ende ghetrouwicheyt schuldich zyn / gelijckt betaemt dat de Princen souden betoonē aen de wtuercoren bruyt van hunliedē Heere. Ende alle die hulpe die de triumphante Kercke schuldich is/ende vermach te vertoonē aen

de Kercke die noch op aertrijck strijdt/ alle die geuen sy aen dien soo menich reysen/ als sy op de maniere als voorseyt is van Godt ghelockt worden.

Item, een ander onderwijsinghe om te nestelen inde holen des muers, dat is inde wonde vande syde Christi.

Nestinge inde vvõde vande sijde Christi

Mẽ moet Christum navolgen eñ meest in dry dinghen.

1. Dat mẽ in allen tegẽspoet tot het gebet moet loopen.

2. Men moet sijnẽ naesten mz vvoorden, vvercken, ende ghelaet stichten met een goet voorbeelt.

Item/ soose deuotelijcker voor eenẽ anderen persoon bat/ heeftse dese onderwijsinge ghecreghen, na de welcke hy alle syn handelinge soude beschicken/ te weten/ dat hy synen nest soude maken inde holen des muers vande salichste sijde ons Heeren Jesu/ ende in het opperste van het hol rustende soude suyghen honich wt de steenrotse/ dat is: de soeticheydt vande meyninghe wt het Goddelijck herte van Jesus. Ende soo na dat hy inde heylighe Schriftuere opt neerstichste coste besporen de handelinghe Christi/ dat hy hem oock so beneerstigen soude die na te volghen in alle de voorbeelden. Ende sonderlinghe in dry: waer van d'eerste is/ dat de Heere dickwils heel nachten was int gebet volherdende/ waerom dat hy oock in alle tribulatien ende tegenspoet sal moeten syn toevlucht nemen tot het ghebet. Ten tweeden/ ghelyck de Heere ginck preken door alle de steden ende casteelkens/ dat hy oock hem beneerstighe/ niet alleen met de woorden/ maer oock in alle werck oft ghelaet/ oft in alle beweginghe sijns lichaems/ sijnen euen naesten te stichten als eenen voorspieghel. Ten derden/ gelijc Christus de Heere verscheyden weldaden aen de behoeftige besteet heeft/ soo sal hy oock dese weldaet aen sijnen naesten besteden/ dat soo

wan-

wanneer hy voor hem neemt wat te doen oft te spreken/ soo sal hy dat eerst voorcomen met dusdanighe meyninghe/ dat hy dat eerstgaets beuele den Heere inde vereeninghe van syn volmaeckste wercken/ op dat het bestiert soude worden na synen loffelyckſten wille/ tot salicheyt van alle de gheemeynte. Ende na dat hy dat volbracht heeft/ laet hem dat dā wederom offeren inde selfste vereeninge dē Sone Godts om te verbeteren ende weerdelyck te presenteren aen Godt den Vader tot seuen eewighen lof. Sy heeft oock verstaen/ dat soo wanneer dien persoon wilde wtgaen wt den nest dat sy dry stocken moeste ghebruycken/ den eenē om te gaen/ ende de twee om op te steunen: den eenen aen de rechter syde/ den anderen aen de slincker syde. Den eersten stock moet dan zyn een deuote liefde/ te weten: Dat hy alle de menschen inde liefde Godts geern na syn vermogē tot Godt soude trecken/ ende elck een gheerne soude behulpich zyn ter eeren Godts/ inde vereeninghe van die liefde/ waer door Godt ghevrocht heeft de gheemeyne salicheyt vant menschelyc geslachte. Den tweeden stock die sy moet ghebruycken aen de rechter handt/ moet zijn de ootmoedige onderworpinge: waer door hy alle menschen om Godts wil begheert onderworpen te zyn/ ende laet hem seer wachten dat niemandt t'zy onderſaet oft ouerhooft in syn woordē oft werckē verargert en worde. Maer den derden stock daer hy door ter slincker syde ondersteunt wort/ moet zijn een sorchvuldighe bewaringhe/ te weten: dat hy door syn vterſte beste hem seluen soo dry houwe/ dat hy noyt eenighe blecke/ t'zy door gedachten/ woorden/ ende wercken crijghe/ waer door hy oock de

3. Met vvat meyninge dz vvy alle ōse vvoorden ende vvercken stieren moeten.

Onse vvoorden en vverekē moetē den Sone Godts geoffert vvorden om verbetert te vvorden.

minste gramschap Godts op hem soude verwecken.

Een andere onderwijsinghe beduydt door den Throon.

Te wijlen sy ock dat voor een ander persoone/so is haer vertoont gheworden den staet vant leuen van die persoone op dese maniere. Want sy is veropenbaert geworden voor den throon Godts als voor haer timmerende eenen fraeyen throon van viercante gesteenten/ende sy ghebruyckte als puer gout tot moortel/ende somwylen sittende steundese op den throon diese timmerde/ maer somwylen opstaende dedese haer beste om dien hooger te timmeren. Waer door dese verstaen heeft dat door de gheHet profijt vande besvvaernisse. Vvaerom dat Godt sijn vytvercoren dē vvegh svvaer maeckt.
steenten bedupdt werden verscheyden swarigheden / waer mede de gauen Godts bewaert werden/ende edel gemaeckt inde siele van dien mensche. Want de Heere maeckt voor syn vvtvercoren hier den wegh swaer : op dat soo sy genoechten namen op den wegh daer door niet vergheten en souden de dinghen vant Vaderlandt. Maer door het gout waer mede de gheesteenten t'samen vergadert werden / werdt te kennen gheghenen de Gheestelijcke gratie diese hadde/waer mede datse moeste t'samē hechten alle tegenspoet ende swarichept / soo vterlijck als van binnen met een volle vertrouwen tot de voorderinghe des salichepts. Maer door dien datse somtyts sittende inden throon ruste werdt te kennen gheghenen datse somwijlen verhenght werdt int ghenieten vande Goddelijcke vertroostinghe. Ende door datse wederom opstaende timmerde / werdt te kennen

ghe-

ghegeuen de geduerighe oeffeninge der goeder wercké/ waer door sy van dage tot dage voorderde ende verheuen wert tot de volmaectheyt.

Een onderwijsinghe van eenen anderen, wiens leuen beduydt werdt door eenen boom.

Alsse oock voor een ander bat/ soo is haren staet aen haer dus veropenbaert ghewordeu. Sy heeft gheuen eenen seer schoonen boom voor den throon der glorien vande maiesteyt Godts/ wiens struyck eñ tacken waren rontsom door groenicheyt ieuchdich/ maer de bladeren die glinsterden als gout blinckende / op welcken boom climmende de persoon daerse voor bat als met een instrument / sommighe tacxkens af snede die nu begosten dorre te worden/de welcke afghesneden zynde/so verscheen haer ende wert haer ghegheuen terstondt vanden throon Godts eenen tack die vol cleyn tacxkens was vande selfste verve als dē boom was / den welcken sy soude inten inde plaetse daer de andere afgesneden waren/die soo haest als hy daer by ghevoeght werdt/ terstont vattende scheen voorts te brengen een vrucht van roode verve. De welcke de voors. persoone afpluckende dien gheoffert heeft den Heere/ ende de Heere hadde wonderlijck syn welbehaghen daer in. Want door dien boom wert beteeckēt de Religie/inde welcke die persoone daerse voor bat ghegaen was om Godt te dienen. Door de gulde bladeren werden beduyt de goede wercken diese inde Religie vrocht/de welcke door de verdiensten van een van haer maegschap / die haer tot de Religie gheleyt hadde/ende door de note begheerten ende ghebeden haer den Heere

bevolen hadde/ soo veel te weerdiger gherekent werden/als het gour te bouen gaet andere metaken. Dooz het instrument waer mede sy de dooze tackskens afsneet/wert te kennen ghegeuen het oplicht op haer ghebzeken / de welcke sy bekennende dooz weerdighe penitentie / afsneet. Dooz den tack oock die haer ghegheuen wert vanden thzoon Godts/om te inten inde plaetse vanden afgesnedē tack/wert te kennen ghegeuen de volmaecthept van het heplichste leuen Chzisti Jesu / die dooz medewerckinghe der verdiensten haers voozs. maeschaps altijt ghereet is om elck van haer ghebzeken te beteren. Daer-en-bouen dooz de vzuchte die sy pluckende den Heere offerde werdt bedupt den goeden wille/ diese hadde om haer gebzeken te verbeteren. Waer in de Heere hem seer verheught/want veel meer hout hy vandē goeden wille van een opzecht herte / als van groote wercken sonder puere mepninghe.

Hoe aen genaem dē Heere is dē goe dē wille.

Onderwijsinghe voor eenen ghekeerden persoon.

Na dese dinghen biddende dooz twee personen die haer deuotelijc bevolen waren/van welckens staet sy nochtans niet en wiste / soo heeftse ghesept tot den Heere: Ghy Heere die de herten kendt van allen / gheweerdight v aen my onweerdighe wat te kennen te gheuen van dese twee/ sulcks als uwen wille behagelijc is/ ende dient tot hun salichept/soo heeft haer den Heere voozghehouden de twee andere beropenbaringhen die haer een wepnigh tijts te vozen ghedaen waren van twee andere persoonen/ dooz de welcke sy doen ghebeden hadde/ waer van d'een was geleert/ende d'ander ongeleert/

doch

doch oock beheert ghelyck d'andere/seggende/ dat sy de selfste veropenbaringhe vande voorgaende ghedaen oock aen dese te kennen soude ghenen tot hun onderwijsinge. Ende de Heere heeftet noch by ghevoeght/door de dyf voorgaende / ende dese twee volghende veropenbaringhen sal elck mensche/van wat oorden oft ampt dat hy is / voor hem vindē een genoeghsame onderwijsinge. De veropenbaringe dan voor den gheleerden persoon was dusdanigh. Alsse voor hem bat/ soo antwoordde de Heere: Ick hebbe hem genomen met myn Apostelen op den berch vant nien licht. Waerom na de wtleggynghe vande namen der Apostelen die op den berch ghenomen werden/ sal dien persoon hem beneerstighen/om syn leuen te schicken. Peeter dan wort ghenomt te zijn bekennende/daerom so sal hy in alle de Schrifturen die hy leest hem beneerstighen om door blytich aenmercken te besporen dat hy syn seluen kenne om dit wel te verstaen: als hy yet leest vande ghebreken oft deughden/laet hem neerstelyc ouerweghen / oft hy in hem yet vande sonden vint/oft hoe veel dat hy in die deught ghevoordert heeft / ende soo volcomentlycker hem seluen kennende / laet hem oock na het bedupdt banden naem Jacobus / die te seggen is eenen bertreder / oft die eenen onder de voete hout/ neerstichevdt doen/ in hem seluen mannelijck worstelende/ om alle ghebreck te ouerwinnen/ ende tot de deught die in hem ghebreeckt ghetrouwelijck te voorderen. Maer om dat Johannes bedupt/inden welcken is gratie / laet hem dagelycks ommers een ure tusschen dach ende nacht/s'morghens oft s'auonts/oft alst hem best te passe comt hem afstrecken vant wter-

Hoe dat men de H. Schrifture lesen sal.

wterlijck binnenwaerts/ om hem met my te becommeren/ende te sien wat mijnen wille is/ ende na dat ick hem dan instorte / dat hy my loue oft dancke voor mijn weldaden die ick soo aen hem/ als aen alle de gemeynte gedaen hebbe / oft dat hy voor de soudaren oft ouerleden sielkens bidde/ laet hem dan daer in hem naer sijn cleyn vermoghen oeffenen/soo langhe als hy voor hem ghenomen hadde.

Onderwijsinghe voor een ongheleerde persoone.

De veropenbaringe voor de ongeleerde persoone was dese. Sy was daer mede beswaert dat haer dochte datse groot beletsel hadde int ghebet door verscheyden sorghen die het ampt medebrocht daerse inne was. Daerom alsse voor haer bat/so heeftse dusdanigen antwoort ontfanghen vanden Heere: Ick en hebse daerom niet vercosen/datse my maer een ure inden dagh soude dienen / maer wel daerom datse den heelen dagh sonder ophouwen by my soude zijn/dat is/ datse alle haer wercken achtervolghens volbrenghe tot mijnen lof/ met sulcken meyninghe / al oft sy wilde bidden / ende daer bysalse altijdt dese deuotie voeghen/datse in allen haer werck het welck sy door haer officie doet/ altijt begheere / dat al die haren arbeyt ghenieten/niet alleenlijck en souden vermaeckt worden naer den lichaem/ maer oock mochten ghetroeken worden inden gheest tot mijn liefde/ ende datse mochten versteret worden in alle goet/ende so menichmael als sy dat doet/ soo veelderley tafel gherechten dan haer wercken ende arbeyt schijnt sy my te bereyden met een de aldersoetste sause.

Hoe die leecken ende ongeleerde hun vvterlijck werck moeten doen.

Dat

Dat de Kercke wtghebeelt wordt door de litmaten Christi, ende hoe datmen de crancke litmaten moet ghenesen.

DAT LXXV. CAPITTEL.

ITem soo sy voor eenen persoon bat/ soo heeft hem aen haer veropenbaert den Coninc der glorien de Heere Jesus/ die inde ghedaente van sijn Lichaem aen haer vertoonde het gheestelijck lichaem vande H. Kercke/ wiens bruydegom ende hooft hy hem gheweerdicht geheeten te worden ende te zijn. Want hy scheen aen de rechter sijde van sijn lichaem met Coninckliycke cleederen na de Godtheyt seer weerdelijc verciert aē de slincke sijde des lichaems/ naect ende als vol seeren/ waer wt dese verstaē heeft/ dat door de rechter sijde de wtuercoren vande H. Kercke te kennen gegeuen worden/ die met sonderlinghe gauen der gratien ende verdiensten der deughden vanden Heere voorcomen zijn in ghebenedijdinge des soeticheyts. Door de slincker sijde de onvolmaeckte die noch zijn vol ghebreken ende sonden. Door het cieraet waer mede de rechter sijde des Heeren scheen verciert/ werden beteeckent de diensten ende weldaden/ die sommige door sonderlinghe denotie haer beneerstighen aen sulcken te doen/ diese weten door sonderlinghe priuilegien der deughden oft gratie van ghemeynschap met Godt andere te bouen gaen. Want soo dickwils als yemant weldoet aen de wtuercoren/ om de gratien wil die haer van Godts weghen ghegont zijn/ die schijnt soo dickwils met een nieu verciersel de rechter sijde des Heerē te vercieren.

Die de vvtuercoren goet doen, die vercieren de rechter sijde Christi.

cieren. Maer daer zijnder sommighe die geerne om de liefde Godts de goede menschen goet doen: maer ouermits datse de ghebreken van de quaede ende onvolmaeckte te herde berispen/ die verscheurē somtijts meer door hun onverduldicheyt alsse verbeteren/ende dese schijnen de seeren des Heeren als rasende met vuysten te slaen/soo dat het etter door den onversienlijcken slach witberstende schijnt te springhen in hun eyghen aensicht/ dat is/ tot de berispers selver/ henliedē besmettende ende vuyl makende. Maer den goedertieren Heere ouermonnen zijnde door sijn eygen goedertierenheyt verweckt zijnde door de liefde van sijn besondere vriendē/ aen de welcke sy goet doen dese dinghen door de vingheren siende neemt sijn opsicht op het ciraet vande weldaet die aen sijn specialen gedaen is/ende soo met sijn rechter cleedt/ dat is/ door de verdiensten van sijn wtuercoren vaeght hy de smetten af. Ende de Heere heeft daer by gevoeght: Och oft sommighe ommers door het wtdouwen vande seeren van hun vrienden hen gheweerdichden te leeren/ hoe datse de seeren van mijn lichaem/ te weten: van mijn Kercke/ dat is: de ghebreken van hunnen naesten mochten gheneesen/ wel verstaende datse eerst soetelijck handelende/ dat is: met soete vermaninghen door de liefde de ghebreken van hunnen naesten beneerstighden te verbeteren. Ende alsse saghen datse soo niet en verboorderden/ datse dan met verbolgh des tijts hun beste deden om herder hen bekijkende te gheneesen. Maer daer zijnder sommighe die schijnen gheen sorghe te draghen door mijn seeren/ te weten: dese die de gebreken van hun euen naesten wetende/ hen daerom bersmay-

Hoe dat men de gebreken der onvolmaeckten moet berispen.

Onsen naesten hoe dat by moet berispt worden.

smayen / ende nochtans en besorghen sy niet hen oock met het minste woordeken te vermanen: om datse moghelijck daer door eenighe moeylijckheyt vreesen te ghemoeten / nemende een blauwe onschuldinge / seggende met Cain: Ben ic den bewaerder van mijn broeder. Dese schijnen op mijn seeren een plaester te leggen / niet die heelt / maer die meer doet verrotten eñ ghewormte groeyen / alsse door hun swijghen toelaten dat de sonden van hunnen naesten wassen diese moghelijck met eenighe woorden souden moghen verbeteren. Daer zijn oock sommighe die alsse de ghebreken van hunnen naesten / om datse ghebetert souden worden / veropenbaren / ende niet terstont en sien / datse bekeuen worden oft gheoordeelt na hun weldunckeu / terstondt daer door verbittert worden / ende met onweerdicheyt voor hen nemen op een ander tijt niemanden te beschuldighen oft te berispen / als hen dunct datmen op hun woorden niet veel en acht / maer nochtans en houwen sy niet op in hun herte van hunnen naesten herder te berispen / ende ooc somwijlen met achterclap te ontcieren / ende nochtans en segghen sy niet een woordeken om hen te vermanen oft te verbeteren. Ende dese schijnen op mijn seeren een plaester te legghen die buyten eenighsins het gheswil bedeckt: maer nochtans van binnen als met een gloeyende drytackich yser mijn seeren vandē anderen scheurende / veroorsaken sy pijnlijcken weedom. Maer die het ghene sy souden connen beteren / niet door archeydt / maer sonder achten ouerslaen / die schijnen als op mijnen voet te tredē. Maer die in alles hunnen eyghen wille volbrenghen / eñ niet en passen wie dat van mijn

Siet hier alsmen sijnē naestē quetst dat Christus ghequetst vvordt.

wtuer-

wtuercoren daer door verarghert wordt/ alsse alleenlijck hun ghenoechten mogen hebben/ die schijnen als mijn handen aenvattende/ die met gloeyende elsenen wreedelijc te doorsteken. Item daer zijnder andere die de Prelaten ende ouersten ende Religieusen door een puere liefde beminnen/ ende gelijc dat betaemt met woorden ende wercken eeren ende verheffen. Maer de onbeleefde Prelaten ende onvolmaecte versmayden sy/ ende alle haerlieden wercken met een onverduldich herte swaerder oordeelende achten sy cleyn / ende dese schijnen de rechter sijde van mijn hooft met peerlen ende gesteenten bequamelijc te vercieren/ maer de slincker sijde die vol seeren is (die ick geerne hadde ghewenscht dat op henliedē soude geruyst hebben) snoyelijc wech te worpen/ eñ met onbermhertige buysten daer-en-bouen te smijten. Daer zijn noch andere die pluymstrijckē de snoydadicheyt der Prelaten eñ Ouersten/ op datse soo hun vrientschappen vererijgende te vryelijcker na hunnen eygen wille souden mogen leuen. Ende dese schijnen seker mijn hooft als met pijne achter om te buyghen / ende spottende schandelijc met mijn pijne inde wormen ende wonden van mijn hooft als hunlieden ghenoechten te hebben.

De Prelaten ofte goet oft quaet sijn salmen eeren.

Hoe dat wy ons moeten draghen tot onse Prelaten.

Nademael dan dat de Heere Jesus door de voors. veropenbaringhe blijckelijck tot hem eygent/ al oft de goede sijn rechter sijde van sijn lichaem waren/ de quade de slincker sijde / soo moet elck Christen mensche besorght zijn / hoe dat hy betamelijcken dienst betoone / t'zy nu

aen

aen het ghesont litmaet Christi / oft oock aent ongheſondt. Want hy ſoude seer afgryſelijck schijnen te doen die de seeren van ſijnen vrient met vuysten ſoude pijninghen / oft met venijnighe plaesters vroeyen / oft die ſijn hooft dat op hem steunde verwirp / ende achterwaerts duer draepde / ſoo oock laet elck in ſijn herte verſchrickt zijn / die bemerckt dat hy ſijnen Godt ende Schepper / ende ſijne verloſſet met ſulcken wreethept tegenſtaet / inde plaetſe van hem te dienen. Dus laet hem ſoo ſijn manieren beſtieren / dat hy aen ſijnen ghetrouſten berghelder in alles naer ſijn cleyn vermoghen meer behulpich zy als teghen / te weten: dat hy aen de volmaeckte ter eeren Godts alle weldaden bewijſe / waer door ſy int goet moghen toenemen / ende tot de onvolmaecte alle ſorchvuldichepdt draghe / op datſe moghen beter worden: ende daer-en-bouen dat hy hem ſijn Prelaten met een deuote affectie onderworpe / tot allen goet ghehoorſaem ende onderdanigh hun ghebreken vredelijck verdraghende / ende nochtans in gheenen ſondighen daet pluymſtrijckende / ende het ghene hy met de woorden niet en can verbeteren / laet hem dat met ghedueríghe begeerten ende innighe ghebeden tot Godt wtgheſtort ſoecken ghetrouwelijck te verbeteren.

VVat dat het gheeſtelijck medelijden helpt.

DAT LXXVI. CAPITTEL.

ALs aen haer noch een ander perſoone opt deuootſte was bevolen / ſoo heeftſe na haer ghewoonlijcke maniere comende tot haer ghe-

bet / gewenscht dat de Heere haer gonnen sou-
de die persoone mededeelachtich te maken
van alle de dingen / die de Heere hem gheweer-
dichde / door haer (hoe wel onweerdighe) te
wercken int waken / vasten / ghebeden / ende
andere wercken der liefden. Waer op de Heere
gheantwoordt heeft: Ic sal haer seker gemeyn
maken alle de weldaden die de onwederhou-
welijcke meweerdicheyt van mijn Godtheydt
in v door gratie werckt/ ende tot den eynde toe
wercken sal. Waer op sy: Nademael uwe ghe-
heele Heylighe Kercke mededeelachtich is van
alles dat ghy v gheweerdicht in my/ende door
my/als o oc door v andere wtvercoren te werc-
ken / wat moet dan dese persoone sonderlinge
door v goedertierenheyt ontfanghen/ voor dat
ickse door een sonderlinge liefde begheere deel-
achtich te maken van alle de weldaden die my
door v ghegunt zijn? De Heere heeft gheant-
woordt: Gelijckerwijs als eenighe edele doch-
ter die van peerlen ende ghesteenten constelijck
can maken verscheyden vercierselen/waer me-
de sy haer/ende oock haer suster fraey maeckt/
glorie gewint voor haren Vader ende moeder/
ende huysghenooten : nochtans sy die haer
seluen met cleynodien ende arm-ringhen ver-
ciert/ diese voor haer seluen ghereet ghemaeckt
hadde/vercrijght daer door groot blasoen ende
lof vande ghemeynte / ende daer by oock haer
suster/ diese oock met diergelijcke fraeyicheydt
vereert: hoe wel in als soo costelijck niet als de
hare / die heeft meerder oock glorie daer door
als d'andere susters/ die op die maniere niet
verciert en zijn. Dierghelijcken oock hoe wel
de Kercke mededeelt van alle de weldaden die
elck besonder ghegheuen worden/soo ist noch-
tans

Hoe profijtelijck dat het is een ander sijn verdiēstenmede te deylē.

tans dat diese ontfanckt / het meeste profijt heeft/ende by vervolch dien anderen/ welcken hy door sonderlinghe liefde wenst mede te deylen/die crijcht daer door oock meerder vrucht ende profijt. Daer na heeftse den Heere voor ghehouwen dat dese selfste persoone die dickwils S. Machtildis te wijle sy cranck was hadde vermaect t'haren coste / ende nochtans droef zijnde / claeghde dat syse niet dienst ghenoegh ghedaen en hadde / ende daer-en-bouen datse droeue was datse soo selden met haer gesproken hadde van saken die haer salicheyt belanghden/ om datse altijdt sorchde haer te beletten: waer op de Heere antwoordde/door diē goeden wille / waer door sy met een blije miltheyt dickwils aen mijn wtvercoren behulpich is gheweest/ende geern noch meer sonde gedaē hebben / soo dientse my gheduerlijck aen tafel ghelijck eenen doorluchtighen Prince sijnen Heere den Keyser. Want ick hebbe mijn ghenoechten in alle de dinghen / waer in sy mijn wtuercoren ghedient heeft/ haer versterckende door de weldaden diese haer ghedaen heeft in spijse/dranck/ende diergelijcke/in oock in alle haer ghepeysen/woorden/ende wercken/waer door sy oyt is beweeght gheweest/om die mijn wtuercoren te vervoorderen in eenighe hare nootsakelijckheden. Maer dat verlies datse haer beclaeght ghehadt te hebben/ om datse selden met haer sprack / dat sal ick seluer verbullen ghelijck eenen amoureusen bruygom/ die siende dat de teere ende delicate bruyt door beschaemtheydt somtijts niet en derft eysschen het gene sy wel soude begheeren/haer schaemte te gemoet comende/ haer somtijts dobbel portie gheeft vant gene sy maer enckel en begheer-

Dē dienst diemen aen de vvtuercoren Gods doetvvort vvel gheloont.

de / soo sal ick alle dat ghebreck doer mijn seluen voldoen. Daer-en-boven doer die blijdschap / waer doer sy met een deuoot herte verblijt is met mijn wtuercoren in alle de weldaden die haer van my ghegunt zijn geweest / sal haer siele eewelijck in haer ontfangen met een onwtspreekelijcke blijdschap den wederglans van alle mijn weldaden inde siele van die mijne bruydt / die het onbegrijpelijck blincken van mijn Goddelijcke claerheyt in haer stierr want ghelijck de sonne schijnende int water gheeft haer claerheydt op den muer: soo doch het schijnsel van mijn weldaden / schijnende in de siele der geenre die ick met sonderlinge weldaden doorcomen hebbe op aerdrijck / sal eewelijck schijnsel gheuen inde ghebenedijdinge van mijn Goddelijcke soetichepdt / op de sielen der geenre die doer een geestelijck gheluckbiedinghe t'samen met hen verblijdt zijn / ia dat met sulcken onderscheyt ghelijck eenen supueren spieghel beschepdentlijcker het teghenstaende beeldt wtbeeldt.

Vant profijt der tentatien.

DAT LXXVII. CAPITTEL.

SOo sy den Heere badt doer eenen persoon die ghetemteert was / soo heeftse dusdanighe antwoort ontfanghen / ick hebbe haer sulcken temtatie ingestort / ende laet die toe / ten eynde sy sulcken haer ghebreck bekennende ende leetwesen hebbende / ende doer leetwesen benerstigende te ouerwinnen / ende niet vermoyende soude verootmoedicht worden / ende daer doer andere hunne gebreken diese niet en kent / doer

mijn ooghen eenſdeels ſouden wegh genomen worden. Gelijck het gebeurt met de menſchē/ die alſſe een merckelijcke plecke in haer handē ſien/ de heele handen waſſchen: ende ſoo wordenſe oock van d'ander vlecken gheſuyuert/ dieſe anders niet af en ſoudē gewaſſchen hebben / ten hadde gheweeſt datſe door de blijckelijckſte bedwonghen hadden gheweeſt.

Hoe aenghenaem dat het den Heere is, datmen dickwlis ten Heyligen Sacramente gaet.

DAT LXXVIII. CAPITTEL.

EEn ſekere perſoone gedreuen door den yuer des rechtveerdicheyts werdt ſomtijdts beweeght teghen ſommige andere/ dieſe oordeelde by haer ſeluen als weynigh bereydt oft deuoot/ ende ſoo nochtans dickwils ten H. Sacramente gingen/ ende dat verwijtende henlieden ſomwijlen int openbaer maecktenſe ſommighe als cleynhertich om ten H. Sacramente te gaen / voor de welcke als deſe den Heere vadt/ eñ vraeghde hoe hy dat van haer nam. De Heere antwoordde: Nademael dat mijn welluſt is te zijn met de kinderen der menſchē/ ende dat ick dit Sacrament door een groote liefde achtergelaten hebbe om dat tot mynder ghedachteniſſe te herhalen / ende dickwils te ontfanghen / ende daer-en-bouen daer door my verbonden hebbe / dat ick ſal blijuen by mijn geloouige tot den eynde des werelts toe/ ſoo wie yemanden (die in geē dootſonde en is) met woorden oft raet wederhout / die belet eenichſins/ ende breeckt mijn welluſticheden (die ick in deſe ſoude connen hebben.) By ghelijckeniſſe

Hoe geern dat de Heere hem int H. Sacrament mede deylt.

henisse van eenen straffen School-meester die des Coninckx soontken langhe wederhouden soude/oft wederom riep vant geselschap/ ende t'couten van sijn gespelen/hoe wel datse ouelder zijn ende armer (met welckens geselschap dat soonken des Coninckx groot vermaken heeft) om dat hy oordeelt dat het betamelycker soude zijn dat hy Coninckljcke eere soude ghenieten / dan dat hy met den bal ende dierghelijcken speelden op de strate. Waer op sy Heere waert dat dien mensche vooztaen voor hem nam daer van hem te beteren / en soudi ghy het hem niet vergenen/dat hy tot noch toe daer in ghesondicht heeft. De Heere heeft ghesept: Ick en sout hem niet alleenlyc vergenen/ maer daer-en-boven soude my dat soo genaem zijn. Ghelijc eenen Coninckx soon sonde lief zyn van sijnē School-meester/ waer dat hy met een vriendelijc wesen wederom by hem vrochte syn lieue ghespelen die van eender ouderdom met hem zijn/om met hem te spelen die hy eerst met herde rypichepdt verstooten hadde.

Hoe datmen den yuer sal ghebruycken.

DAT LXXIX. CAPITTEL.

ALsse voor eenen persoon dat die daerom beswaert was/dat haer dochte datse voor den Heere sondichden / om datse niet en coste verdraghen de onachtsaemheden van sommighe / door wiens exempel sy vreesde dat den voortganck vande Religie / ende het ontsach helet werdt/ so isse door den beste Meester met dese woorden onderwesen worden: soo wie wilt dat

dat sijnen puer mp zp een loffelijcke offerande ende een de profijtelijcste vervoorderinge voor sijn siele/ die moet met ganscher crachten dzp saken besorghen. Ten eersten dat hy dien persoone/ wiens onachtsaemheden hy vervolght/ als de menschelijckheyt ende de noodtsakelijckheyt dat verepscht/ vlijtelijcker aflicht vertoone/ ende na het behoef der saken vriendelijcker woorden ende wercken. Ten tweeden dat hy gade slae dat hy nergens de onachtsaemheden en verhale/ daer hy gheë beternisse en verhoopt vanden persoone die schuldich is/ oft de behoedenisse van andere diese hoozen. Het derde is/ dat soo wiens conscientie hem betuyght datter yet is te beteren in peinanden/ dat hy dat om geen menschelijcke liefde en verswijghe / maer enckel ter liefden Godts / ende ter sielen salicheyt soecke oorsake hoe dat hy lieffelijck ende profijtelijck sulcken ghebreck soude moghen beteren / ende dan sekerlijcks sal hy gheloont woorden na sijnen arbeydt / ende niet naer het profijt. Want en volchter gheen voorderinge/ dat en sal sekerlijcks sijn schade niet zijn/ maer van dien die niet en wil volgen ende kneutert.

Om den yuer te gebruycken moetmen op dry saken letten.

1.

2.

3.

Den vrederstrijdt des deuchts moet ghematicht zijn.

Item alsse dat voor twee persoonen die met woorden teghen den anderen streden / waer van de eene haer liet duncken datse de rechtheerdicheyt voor stondt/ de andere dochte datse de liefde van haren naesten vervoorderde. De Heere antwoordde: Als een godertieren vader sijn kinderkens voor hem siet spelen / ende int ghenoechte met den anderen vechten / soo siet hy somtijts door de vingheren/ ende hy lacht/ maer is dat hy siet dat den eenen teghen den anderen grammer hem beghint te verheffen/ terstondt opstaende bekyft hy den schuldigen/

Fraey gelijckenis.

soo ick oock den Vader der bermhertigheden te wyle dat ick se sie / met goede meyninghe soetelijck bechtende / ick sien dat wel dooz de bingheren hoe wel dat ick lieuer saghe datse volcomen peys met den anderen besaten / maer ist dat d'een tegen d'ander herder hem opsteert / soo en sal hy sekerlijcks niet connen ontlooper de straffende roede van myn vaderlijcke rechte beerdichepdt.

Vant profijt dat vant ghebedt sal comen.

DAT LXXX. CAPITTEL.

DAer was een ander persoon die haer altijt beclaeghde / datse gheen boozderinghe en ghevoelde dooz ghebet van andere die dooz haer baden / het welck dese den Heere boozhowende heeft bã hem begeert de oozsake. Waer op de Heere gheantwoozt heeft: Vraeght haer wat haer pzofijtelijcker soude duncken dooz eenen haren neue oft maesschap / aen de welcken sy soude wensche dat een Kerckelijcke beneficie gegeuen soude wozden / oft datmen hem de beneficie soude geuen / oft datmen hem de weerde van al het incomen soude gheuen / te wijlen hy noch een kindt is ende studeert / ende wat het kindt met dat ghelt doen soude / waert datment hem liete om synen wille daer mede te doen. Ende nademael datmen na de reden niet anders en can gheantwoozden / dan dat het pzofijtelijcker is datmen hem de beneficie gunt vande Kercke / waer dooz hy ghecomen zijnde tot syn mondige iaren can veel pzofijts ghenieten / dan oft men hem den pzys vant incomen

tomen terstondt gaf dien hy na kinderen voe-
ren onnuttelyck soude verquachelen / ende
naemaels als vozen ellendich ende beropt soude
ghelyck moeten lyden. Laetse dan betrouwē
op myn Goddelijcke goedertierenheydt ende
wijsheyt (die ben haren Vader/bzoeder/eñ be-
minder) dat ick veel sozchvuldelycker ende ge-
trouwelycker besozge ende bestiere/al het vooz
deel van haer siele ende lichaem/als sy het pzo-
fyt van eenige van haer ghelachte. Ende dat
ick sekerlycks de bzucht van alle de ghebeden
ende begheerten die tot my vooz haer salicheyt
ghestozt wozden/haer bewaere met de neerstige
ghetrouwicheyt tot den bequamen ende vooz-
bestierden tydt/ende dan sal ickse haer al te sa-
men instozten alsse vooz niemants ouertollic-
heyt sullen connen besmet noch vermindert
wozden. Ende laet haer dencken dat haer dat
veel saliger is/dan oft ic haer instozte/ terstont
na dat het gebet vooz haer ghedaen wozdt/ee-
nighe soeticheydt/ die moghelyck dooz eenighe
ydele glozie soude moghen verdupstert wozden
oft dooz hoouerdicheydt verzooght wozden/
oft ook dan dat ick haer soude geuen eenigen
tytelijcken voozspoet/die haer soude moghen
oozsake gheuen van verschepden sonden.

Tijtelijck voorspoet is oorsake van veel sonden.

Vant profijt des ghehoorsaemheyts.

DAT LXXXI. CAPITTEL.

ALs eene wiens weke was om ter mettenen het Capitulum te lesen/ het selue van bupten las / soo is haer veropenbaert ghewoz-
den datse dat dede dooz bevel banden regel die
luydt: dat die lesinghe van bupten moet gesept

woorden / ende datse daer door sulcken verdiensten verkreegh al ofter soo veel persoonen biddende ghestaen hadden inde teghenwoordicheyt Godts / alsser woorden waren inde welcke sy ghearbeydt hadde int singhen. Hoorts heeftse verstaen na S. Bernaerts segghen / dat als den menschе sal in sijn wterste beangst zijn dat alsdan sijn wercken sullen spreken. Ghy hebt ons ghedaen / wy zijn d wercken / wy en sullen d niet verlaten / maer wy sullen altijdt met d zijn / ende met d sullen wy naert oordeel gaen. Dan sullen alle de wercken des gehoorsaemheyts door de ghenade Godts inde ghedaente van eerweerdighe personagien hem vertroosten / ende sy sullen voor hem spreken by Godt / soo dat elck goet werck dat tot goeder meyninghe door ghehoorsaemheydt volbracht is / sal voor dien mensch verkrijgē vergiffenisse van eenighe onachtsaemheyt / ende dat sal een seer groote verlichtenisse zijn voor dē mensche die int wterste is.

Het ghetelschap der goeder wercken int wterste.

Hoe dat eene, wiens gebeurte was den Psalter te lesen, haer int gebet van dese beuolen hadde.

DAT LXXXII. CAPITTEL.

ITem / een andere wiens werke was te lesen den Psalter die voor de gheinepnte ingestelt was / hadde aen dese ghebeden / dat se voor haer bidden soude: het welck alsse gedaen hadde / soo heeftse inden Geest gesien dat de Sone Godts / dese / wiens beurte het was te lesen / op nam voor den throon van Godt dē Vader / ende dat hy dat sijnen hemelschen Vader / dat hy die meyninghe vande ghetrouwicheydt der liefden /

liefden/ waer door hy de Sone Godts be-yve-
richt hadde den lof van Godt den Vader/ ende
de salicheyt vant menschelijck gheslachte ghe-
uen soude aen dien persoon tot hulpe ende ver-
crijginghe van alle dese begheerten. Ende als
de Sone vanden oppersten Vader dat ghebe-
den hadde/ soo scheen terstont de selfste persoo-
ne/ voor de welcke hy ghebeden hadde/ als ver-
eert met sulcken cleeren als hy aen hadde.
Daerom gelijck de Sone Godts wort gheseyt
te staen voor sijnen Vader/ hem versoenende
voor de Kercke/ soo stont dese persoone oock
inde ghedaente vande Coninginne Hester/ inde
teghenwoordicheyt van Godt den Vader met
sijnen Sone voort volck/ dat is/ voor de ghe-
meynte om te bidden. Ende alsse in sulcken
staet de schult vanden Psalter betaelde/ soo
ontfinck Godt den Vader/ alle haer worden
elck bysonder voor aenghenaem/ op tweeder-
ley manieren/ te weten: ghelijck eenen Heere
aenveert van eenen die borghe ghebleuen was
het ghene hy voor de schuldenaers betaelt/
ende ten anderen ghelijck hem aengenaem is
dat sijnen Hofmeester hem gelt brengt/ om aen
sijn liefste vrienden te schencken. De Heere
scheen oock aen de dickwils verhaelde persoo-
ne te gunnen/ al wat se voor de ghemeynte door
haer ghebedt begheerde: ende dat hyse stelde
by hem/ om dat se soude wtreyckē aen die van-
de ghemeynte/ alsser yemandt van hen soude
comen bidden om yet te vercrijghen.

Vant

Vant profijt van onderdaen te zijn, ende waerom dat Godt de ghebreken in ons toelaet.

DAT LXXXIII. CAPITTEL.

ALsse bat voor een ghebreek van een van haer ouerste dat Godt hem soude beteren/ soo heeftse dusdanigen antwoort ontfanghen: En weet ghy niet dat niet alleenlijck die Persoone/ maer oock alle de ouerste van dese mijne beminde vergaderinghe niet en zijn sonder gebreken. Nademael dat gheen mensche hier ter werelt can zijn heel sonder ghebreken/ daer ick dat toelaet door de ouervloedicheyt van mijn Goddelijcke goedertierenheyt ende soeticheyt ende liefde / waer door ick dese vergaderinghe wtuercoren hebbe / om dat haer verdiensten daer door wonderlijck souden vermeerdert worden. Want veelmeer deughdt ist hem onderdanich te zijn/ wiens ghebreken men weet/ dan aen eenen anderen / wiens wercken aen alle canten prijselijck schijnen. Waer op als dese seyde: Hoe wel Heere dat ick my verheughe inde verdiensten vande ondersaten / soo soude ick oock wenschen dat de Prelaten sonder sonde waren/ inde welcke ick vreese datse somwijlen vallē door gebrekē. De Heere antwoordde: Ic/ aen den welcken alle hunlieden gebreken bekent zijn / laet toe datse door verscheyden sorchvuldicheden besmet worden / anders en souden sy moghelijck noyt tot sulcken ootmoedicheyt comen/ waerom gelijc de verdiensten der ondersaten wasschen / door haer ghebreken/ ende oock door hun voorderinghe/ soo wasschen oock de verdiensten vande Prelaten

De verdiensten der ondersaten wasschen door de gebreken vāde ouerste, ende

door

door de ghebreken ende dooztganck der onderſaten. Ghelijckerwijs in een lichaem verſchepden lidmaten hen bewegen tot alder verboorderinge: door welcke woorden ſy verſtaen heeft de ouerwtvloeyende goedertierenheydt vande Goddelijcke wijsheyt/ die ſoo ſubtijlijck beſtiert de ſalicheyt der wtuercoren/ als hy toelaet de ghebreken/ om dat hy daer door brengē ſoude tot meerder verboorderinghe/ ſoo dat haer dochte/ al waert dat de goetheydt Godts nopt in gheen andere dinghen ghebleken en ware/ als in deſe goedertieren heyt alleen/ ſoo en ſouden nochtans alle de ſchepſelē hem niet te vollen connen pryſen.

vvederō de verdiēſten der ouerſte door de gebrekē der onderſaten.

Vande beſwaringe, ende hoe dat wy vande menſchelijcke gebrekē connen beſwaert worden.

DAT LXXXIIII. CAPITTEL.

ITem / biddende voor een perſoone die beſwaert was / ſoo heeftſe ſulcken antwoordt ghecreghen: En wilt niet miſtrouwen/ ick en laet niet toe dat mijn wtuercoren ſullen beſwaert worden boven hun vermoghen / maer ick ben altyt by henlieden de mate ghedueriche ouerwegende/ ende gelijck een moeder die haer kindeken wilt wermen by de viere/ altijſt haer handt houdt tuſſchen het vier ende het kindeken / ſoo ick oock / nademael dat ick weet dat het ſoo betaemt dat ick mijn wtuercoren ſuuere deur tribulatie / dat en doen ick niet omhen te niete te doen/ maer tot hun proeue ende ſalicheyt. Daer na biddende voor een perſoone inde welcke ſy een ghebreck bemerckte / door begeerte heeftſe onder andere dinghen geſeyt/

Heere/

Heere/ nademael dat ic hoe wel de minste van
v schepselen/ nochtans tot uwen lof bidde voor
dien mensch / ende nademael dat ghy soo al-
moghende zijt / soo dat ghyt al vermoeght/
waerom en verhoort ghy my niet? De Heere
antwoordde: Gelijck ict door mijn almogent-
heyt al vermach/ soo bescheyde ickt oock alle
door mijn onbespoorlijcke wijsheydt/ noch en
doen niet onbetamelijcks. Ghelijck eenen
aertschen Coninck vermoghende ende willen-
de dat sijnen stal ghesuyuert worde / dat niet
met sijn eyghen handen en doet / want het en
soude niet betamen: soo oock en bekeere ick
niemant vant quaet daer hy door sijnē eygen
wille in valt / ten zy dat hy hem seluen gewelt
aen doende / sijnen wille verandere / ende soo
hem seluen my vertoone als om bemindt te
worden ende ghevoeghlijck.

Het vvelc te verstaē is met de voorcomēde gratie, voorcomen zijnde hē stelle om met de medevverckēde gratie te vverckē

Hoe datmen sal voldoen de ghebreken inden dienst Godts.

DAT LXXXV. CAPITTEL.

BEmerckende dat een sekere persoone onder
de mettenen om den Choor ghinck andere
vermanen datse souden onderhouwen som-
mighe dingen/ waer door somwijlen soose ver-
getē werdē/ verstroytheyt veroorsaect wert in-
den Goddelijcken dienst / soo heeftse vanden
Heere begeert hoe aengenaem dat hem soodanighen neersticheydt was. Waer op de Heere
gheantwoordt heeft: soo wie tot mijnen lof
neersticheydt doet om de onachtsaemheden in-
den Goddelijcken dienst te verhoeden/ ende an-
dere daer toe oock vervoordert / voor sulcken
een vervulle ic ooc sijn versuymelijckheden in-
de behoorlijcke deuotie ende meyninghe.

Vande

Vande offerande der beſwaerniſſen.

DAT LXXXVI. CAPITTEL.

ALſſe voor een ſekere perſoone dat die beſwaert was om de cranckheydt van een hare vriendinne / dieſe vreeſde corts te verlieſen / ſoo iſſe met deſe woorden vanden Heere onderweſen geworden: Als een menſche vreeſt te verlieſen / oft nu verloren heeft eenigē vrient door den welcken hy niet alleenlijc en is vriendelijck vertrooſt gheweeſt / maer oock vermaninghe ghehadt heeft tot voorderinghe der ſielen / is dat hy die beſwaernis die ſijn herte daer door voelt my offert met gheheelder ghelatentheyt / ſoo dat oock / al waert dat hy dien vriendt ſoude mogen houwen / nochtans van ſelfs dien ſoude willen deruen tot mijnen lof / verkieſende meer dat mijnen wille daer in ſoude volbroght worden als hy ſijnen vriendt ſoude verlieſen / dan dat ſijnen wille daer in ſoude gheſchieden / midts ſijnen vriendt behouwende / die moet voor ſeker zijn / ſoo hy maer een ure ſijn herte buyght tot ſulckē wille / dat mijn goedertierenheydt van dier uren af die offerande houdt in ſulcken edelheydt ende volmaecktheydt / ghelijckſe op die ure gedaen is in ſijn herte: ende alle ſwaricheydt die hy namaels door menſchelijcke cranckheyt lijdt / werckt met hem tot voorderinghe vande eeuwighe ſalicheydt. Soo oock / elcke ghepeyſen die ſijn herte beſwaren / te weten: als hy peyſt / die ende die / ſulcke / ende ſulcke vertrooſtinghe oft hulpe / oft verlichtinghe ſoudy connen hebben in ſulcken menſch die ghy nu moet deruē /

ſulcke

sulcke segge ic eñ diergelijcke gepeysen / die den menschе door menschelijcke broosheyt beswaren na de offeranden hebben sulcken daet in die siele/ datse daer in bereyden den wegh door de Goddelijcke vertroostinghe. Want ick wil waerachtelijc in die siele soo veel vertroostinge stoorten/ als sy na de voors. offerande beswarende ghepeysen toeghelaten heeft/ in haer herte opryysen. Ende dat wil ic doen als door noot mijns eyghen goethepts bedwonghen zynde. Ghelijck eenen wetcman in syn werck dat hy van gout ende silver maect soo veel gesteenten moet stellē / als hy kaskens voor de gesteenten daer in te boren gheselt heeft. Soo dan mijn Goddelijcke vertroostinge die voort by de gesteenten vergeleken/ om dat somnigē gesteenten gesept worden crachtē te hebben. Diergelijcken oock alle Goddelijcke vertroostinge die den menschе coopt door tijtlijcke beswarenisse is van sulcken cracht dat nopt eenigh mēsche soo grooten sake en heeft hier connen verlaten in dit leuen/ aen den welcken mijn Goddelijcke vertroostinghe niet hondertfout wederom ghegheuen en heeft in dit leuen/ ende dupsentfout int toecomende.

Vande smette des Maechdoms.

DAT LXXXVII. CAPITTEL.

Op eenen anderen tijt alsse dat voor een die seer wenschte te hebben de verdiensten van den maeghdom by den Heere / ende nochtans vreesde datse door menschelijcke broosheydt eenighsins eertijts eenige smette daer in gecregē hadde / soo is haer die persoon veropenbaert als inde omhelsinge des Heerē / aen hebbende witte

witte cleederen die met ghevoeghlijcke ployen waren ghemaeckt. Waer ouer datſe oock met deſe woorden vanden Heere is onderweſen ghewoorden. Als den maeghdom door menſchelijcke cranckheydt eenighe ſmette crijght/ ende daer na de menſche tot een waerachtigh leetweſen comt/ ſoo ſchickt mijn goedertierenheydt/ dat ſoo in die ſiele/ dat die plecken in diē maeghdom ſoo gheſchict worden als de ployen in een cleedt. Nochtans naerdemael de Schriftuere moet beſtaen/ die ſeydt: Dat de onbevlecktheyt den menſche naeſt Godt maeckt. Deſe ſelfſte ſmetten ſouden wt ſo grooten ſonden connen ſpruyten/ datſe eenſdeels de ſoeticheyt vande Goddelijcke liefde ſouden beletten. Ghelijck de dickte van ghevouwen cleeren eenichſins de bruyt verder maeckt vande omhelūnghe des Bruydegoms. Fraey gelijckenis.

Vant beletſel van eyghen ſinnelijckheydt.

DAT LXXXVIII. CAPITTEL.

ITem ſooſe bat voor eene die wēſchte te hebbē de gratie vande Goddelijcke vertrooſtinghe/ heeftſe ſulcken antwoordt ontfanghen: Sy is haer ſeluen inden wech/ ſoo datſe de ſoeticheyt van mijn gratie niet en can ghenieten/ want nademael dat ick mijn uytuercoren tot my trecke/ als door den vadom vande binnenſte ſmaeck der liefden/ die hertneckich is in ſijn eyghen ghevoelen/ die ſtelt hem ſeluen ſulcken belet/ ghelijck een ſoude doen die met ſijn cleedt ſijnen neuſe ſtopt / om dat hy niet en ſoude riecken den ſoeten reuck der ſpeceryen. Maer

die om mijnder liefden wil sijn eyghen sinnelijcheyt verloochenende eens anders gevoelen volght/ diens verdiensten wasschen soo veel te meer/hoe hy swaerder teghen sijns selfs doet/ want daer in en is niet alleenlijck ootmoedicheyt/ maer oock de cracht der victorie: waerom dat den Apostel seyt. Niemandt en sal ghecroont vvorden, ten zy dat hy vvettelijck ghestreden heeft.

Hoemen swaerder tegen sijnen sin doet hoe het verdiestiger is.

Dat den vville voor het vverck vvordt ghenomen.

DAT LXXXIX. CAPITTEL.

BIddende oock voor een die seer beswaert was/ ouermidts een arbeydich swaer werck dat haer bevolen was / soo isse met dese antwoort vanden Heere onderwesen ghevvorden/ soo wie om mijnent wille eenighen swaren arbeydt wil aengaen / waer in hy vreest sulcken beletsel te vinden in sijn devotie. Ende nochtans achterlaet het profijt van sijn eygē siele/ om dat hy mijnen wille soude doen/diens goede meyninghe achte ick soo veel/dat ick die alleen ontsaghe/al oft sy met der daet volbrocht ware / al en sal hy mogheliick nopt soo verre comen / dat hy dat werck sal beghinnen/het welck nochtans in mijn teghenwoordicheydt sulcken vruchten heeft / al oft hy alle dien arbeydt volbrocht hadde/ende nopt eenighe versuymelijckheyt ghedaen hadde.

Die sijn vertroostinge ēn devotie laet om Godts vvil, verdiet veel.

Datmen

Datmen het vvterlijck niet en moet stellen voort binnenste.

DAT XC. CAPITTEL.

HIer na biddende voor eenen anderen persoone die dickwils beswaert was/ om sommighe saken die na haren raedt volbraght waren/ soo heeftse sulcken antwoordt ontfanghen: Ick supuere door de beswaringhen sulcke onachtsaemheden als sy in die sake naer menschelijck ghevoelen eenighsins het wterlijck profijt gheselt heeft voor den binnensten voortganck. Waer op sy: Nademael dat wy niet en connen blijuen sonder behulp van wterlijcke dingen / wat heeft dese gesondicht als sy dese besorght heeft daerse besonderen last af hadde? De Heere heeft gheantwoordt: Het is eere ende fraey voor een edel dochter/ datse verschepden pelterije heeft onder haer cleeren / de welcke nochtans/ waert datse het rupgh buyten keerde / het ghene dat haer eerstgancks was tot eere ende vercieringhe/ dat soude haer dan strecken tot schande ende oncieringhe. Waerom de moeder die niet en soude connen verdraghen dat haer dochter soude beghreckt worden: coste sy niet beters / soo soudese ommers van buyten eenigh cleedt haer omhanghen: om datmense voor geen sottinne en soude houwen. Soo ick oock die seer teerlijck dese myne dochter beminne / bedecke haer ghebreken met verschepden beswaringhen/ die ick dickwils op haer laet comen / sonder haren schult/ ende daer-en-bouen door de verduldicheydt soo verciere ic haer met een sonderlingh

Ouer fraye ghelijcke nis.

cleedt. Vant eerst (dat ick principalijck hebbe ick beuolen int Euangelie) datmen sal soecken het rijcke Godts, ende sijn rechtveerdicheydt, dat is / den vooztganck banden binnensten mensch/ ende daer na het wterlijck/het welck ick niet en hebbe gheseyt datmen ten tweeden soecken sal: maer ick hebbe belooft dat het toeghewozpen sal wozden. Laet elck religieus seer ouerweghen het ghewicht dan dit woozdt die eenen besonderen vziendt dan Godt wil zijn.

Eynde des derden Boecks.

Dat

Dat vierde Boeck vanden Invloet vande Goddelijcke goedertierenheydt.

Inhoudende seer salighe onderwijsinghen ende oeffeninghen / dienende tot de Feestdaghen vant heelaer.

Voorreden tot den vierden Boeck.

DEsen vierden boeck heeft een deel salige veropenbaringen, die den Leser ondervvijsen om tot de Christelijcke volmaectheyt te comen, hy is daer by ooc inhouvvende met vvat middelen eñ oeffeningen datmẽ Christum ende sijn Heylighen sonderlinghe op hun Feestdaghen na de maniere vande oprechte ghemeyne Kercke (die de selfste feestdaghen inghestelt heeft) vieren sal ende eeren. Ooc hoe dat vvy door hem onsen soetsten middelaer lichtelijck vercrijgen moghen, sulcks als vvy soo voor ons, als voor andere begheeren, ende te vollen voldoen t'ghene ons ghebreeckt, ende door de rijckdommen van sijn leuen ende lijden, onse armoede rijck maken. Voorts de deuote siele

die magh deſe oeffeninghe ſoo tot haer eygen ſalicheydt, als oock tot eens anders, niet alleenlijck gebruycken, op de eygen Feeſtdaghen, maer ſonder onderſcheydt tot ſulcken tijdt alſt haer gelieft. VVt deſe dinghen machmen oock bemercken hoe aengenaem dat aen den Heere is, het ghebruyck vande ceremonien ende dienſt der Kercken. Maer dat ghy hier ſommighe dingen ſiet beſchreue door gelijckeniſſen en afbeeldingen, comt hier om: dat hoe vvel deſe Maeght te vollen is verlicht gevveeſt met het licht vande Goddelijcke vvetenſchappe, ſoo iſt nochtans datſe die dingen dieſe verſtont, om datſe geeſtelijck vvaren, niet anders en coſte vvtdrucken oft bequamelijc vertoonen, op datſe van ons verſtaen ſouden vvorden dan door gelijckeniſſe ende voorbeeldinge. Gelijc het ooc blijct inde Euangelien, vvant van die dingen dieſe ſonder bevvimpſel van eenige gelijckeniſſe geſtelt zijnde in opgetogentheyt des Geeſts dickvvils gelien heeft, daer van en heeftſe nauvvelijcs yet met vvoorden connen te kennen gheuen. Deſen boec houdt in ghelijck oock alle de andere eenen vvonderlijcken reuc vande

God-

Goddelijcke ſoeticheyt, vvaer door Godt ſijn vvtuercoren ſoo teerlijck bemindt, ſoo vvijſſelijc regeert, ſoo bermhertelijc vvederom roept alſſe dolen, ende alſſe vvederom gecomẽ zijn, ſoo t'hem vvaerts treckt ende ontfanght, betoonende dat de Goddelijcke voorſinnicheyt nimmermeer en ghebreeckt ter begheerten der vvtuercoren, ia dat meer is, vvat hen ghebreeckt dat ſulcks vvt den ſchadt van ſijn verdienſten betaelt vvordt.

Met wat deuotie dat wy ons moeten tot de Feeſtdaghen bereyden, ende de ſoeticheydt Godts beweghen.

DAT I. CAPITTEL.

ALS deſe Maeght op den nacht die comt voor de Vigilie van Kerſmiſſe een groot deel van dien ſonder ſlapen voor de Mettenen ouer ghebraght hadde ende herknaude de woordẽ van dat Reſponſ. De illa occulta, &c. ſoo ſeer verheught was / opghetrocken wordende inden Gheeſt / heeftſe verſtaen den Heere Jeſum als ſtille ruſtende inden ſchoot van Godt den Vader / door een de ſoetſte gheruſticheydt / tot den welcken gheſtiert werden inde

gelijckenisse van eenen domp alle de begeerten vande persoonen die van meyninghe waren den toecomenden Feestdagh met devotie te vieren. Maer de Heere Jesus heel bloommigh ende delicaet die sondt wt syn Goddelijc herte een wonderlijck schijnsel in dien domp / waer door hen den wegh werdt geopent om tot hem te comen/door welck schijnsel alsse elck bysonder by Godt op quamen/ heeftse verstaen dat die hen ootmoedelyck hadden bevolen in ghebeden/ van d'andere quamē inder maniere al oft sy met de handen van d'andere gheleydt hadden ghewozden aen beyde sijden onderset/sonder falē ter rechter hane/doozt licht vant Goddelijck herte/tot den Heere. Maer die haer betrouwende op haer eygen pooghen ende gebeden den Feestdagh devotelijc begerde te vieren/ sulcke tredende sontijdts buyten den wegh werden belet dooz dien sy den wegh niet en wisten. Doch/ sontijts dooz het licht dat haer van Godt gegeuē wert naert strunckelen quamen sy wederom tot hem. Ende soo sy begheerde te weten / hoe dat de Goddelijcke goedertierenheydt haer gheweerdichde te voeghen tot elck vande susters/ so heeftse verstaen hoe datse terstondt werden verboert tot de ruste plaetse vande vaderlijcke soeticheyt dooz den Sone Godts/ ende dat elck van haerlieden in hem haer ghenoechte was scheppende: noch d'een en dede aen d'ander gheen beletsel/ maer elck van haerlieden die genoot den Heere dooz soo veel als hy cosde begrijpen met syn volle begeerte / al oft de Heere hem alleen aen een van haerlieden gegeuen hadde. Sommige die omhelsden hem als een teer ionck kindeken dat dooz ons menschē ghewozden was: andere die

Hoe profijtelijck dat het is hem te bevelen in eens anders gebet

De Heere vvort op veel manieren soest bevrolen.

dzoe-

droegen haerliedē t'hemwaerts als aen eenen haren ghetrouſten vriendt/aen den welcken ſy alle haerlieden ſecreten des herten ſouden hebben moghen te kennen geuen: andere als vereenight met den blommigen Bruydegom wtvercoren onder duyſent duyſenden/deden hem ſulcken feeſt aen/ghelyck de genoechte des herten haerlieden t'hemwaerts dreef. Hier werdt oock elck ghegunt dat ſy ſouden vrolycke ghenoechten in hem ſcheppen na haer eyghen begheerte. Nu dan deſe voorts comende op haer ghewoonlijcke maniere / vielſe voor de voeten van haren Heere/ſeggende: Hoedanigh vereytſel mijnen alderliefſten Heere ſal het mijne moghen zijn/ oft wat dienſt ſal ick connen bewijſen aen v ſalichſte Moeder op deſe feeſte van haer heylichſte baringhe/daer ick nu ooc haer ghetijden (waer in ick door beloften der religiē ghehouden ben) door crancheyt des lichaems achter gelatē hebbe te leſen: ſo ſcheen de Heere als medelijden hebbende met ſijn arme/alle de woorden dieſe tot den lof Godts oft tot winſte der ſielen ſoo int ſpreken als int beſtieren den Aduent gheduerende gheſproken hadde/ minnelijck te preſenteren aen ſijn ſoetſte moeder die wonderlijck neffens hem inde glorie ſadt / tot vervullinge van alles/ waer door ſy verſuymt hadde haer met behoorlijcke eere ende dienſt te vereeren / daer by voegende alle de vrucht die door die woorden van dien perſoon aen d'andere tot het leſte des werelts toe ſal moghen comen. Dit ontfinck de Moeder des Heeren als ſeer aengenaem / ende ſy ſcheen daer wonderlijck mede verciert te zijn. Aldus dan de deuote ſiele by haer comende badt haer datſe haren eenighen Sone voor haer ſoude verbidden /

maer sy door moederlijcke goedertierentheydt heel ghepaeyt zijnde neyghde haer t'haerwaerts/ende daer na met soete omhelsinghen ende kuskens haren eenigen Sone feest bewijsende batse voor haer met dusdanige woorden. Laet v affectie mijnen liefsten Sone die met mijn affectie heel vereenighe is/crachtelijck v doen buyghen tot de ghebeden van dese uwe vriendinne. Daer na dese vleyende met haren beminden/sprack hem met dese woorden aen. O soeticheyt mijnder sielen/mijnen beminsten Jesu/ o mijnen alderghewensten/ mijnen liefsten bouen alle dat minnelijck is. Alsse dese eñ noch meer andere lieflijckheyt vermenichvuldichde/heeftse tot den Heere geseyt. Wat vruchten sullen dese woorden voortsbrenghen die mijn onsmakelijcke verworpentheyt voortsbrengt? De Heere heeft gheantwoort: wat leydt daer aen hoedanich dat het spaen is daermen de specerijen ende costelijcke welrieckende saluen mede ommeroert alsse al euen wel rieckē. In dier voeghen als my yemandt aensprekēde/seydt: Aldersoetsten Heere/etc. hoe wel hy die spreeckt onweerdich hem acht door sijn eyghen verworpentheyt/des niet-te-min de ingeborē soeticheyt van mijn Godtheyt tot het innichste toe in haer seluen beroert zijnde/seyndt tot my seluen de welrieckentheyt van een wonderlijcke ghenoechlijckheyt/ ende ooc tot sulcken een die mijn soeticheyt door liefden met sijn woorden soo beweeght / stortse wt den reuck vande eewighe salicheydt.

Het is profijtelic Christum met soete en amourense vvoordē aen te spreken.

Inde

Inde Vigilie vande soetste geboorte des Heeren, hoe dat de siele tot de aenstaende feest gesuyuert wordt door den Vader, ende oock door de Heylighe wonden des Soons, ende vande maniere om deuotelijck te singhen, ende hoe aenghenaem dat de ceremonien vande Ordre der Religie den Heere zijn.

DAT II. CAPITTEL.

MAer sanderdaechs voor de mettenen soose wat tijdts wacker lach/soo ouerwoeghse voor den Heere inde bitterheyt haerder herten een ghebreck van onverduldicheydt dat haer ouercomē was door een onachtsaemheyt van die haer dienden. Ende alsse hoorde dat eerste ghelupdt vande mettenen verheught zijnde in den Gheest/loofde sy den Heere/int eerste ghelupdt van die clocke/ waer mede te kennen werdt gegeuen den aenstaendē feestdagh vande gheboorte van haren aldersoetsten Heere. Ende siet den hemelschen Vader haer vriendelijck aensprekende/ seyde: Siet ick stiere in v herte de affectie die ick voor mijnen eenighen Sone ghesonden hebbe om de werelt te suyueren van haer sonden (ghelijck ghy leest dat ghebleken is geweest inde Sodomiten die op dien heylichsten nacht vande geboorte mijns soons zijn ghedoot ghewoorden) op dat ghy oock van alle vlecken der sonden eñ smetten der onachtsaemheden te vollen ghesuyuert zijnde weerdelijck soudt berepdt worden tot den aenstaēden feestdagh. Alsse dan sulcken gaue ontfanghen hadde/ noch ouerleydese in haer herte met droefheyt haer onvolmaecktheyt/ oorderende

Deuotie tot het ghelupdt der clocken.

datse

datse heel onweerdich was tot alle de gauen Godts/om datse door sulcken clepnen onachtsaemheyt van die haer dienden tot sulcken onverduldicheyt gheballen was. Waer ouer de Goddelycke barmhertichevt haer met sulcken verstandt onderwesen heeft. Dat alle de ghepepsen waer mede de menschē na dat hy weerdighe penitentie gedaen heeft/ noch met droefheyt ouerdenckt syn onvolmaecktheyt (nademael dat de Schrifture seydt. Tot vvat ure den sondaer bekeert sal zijn, ende versucht hebben, en sal ick syn sonden niet meer gedachtich zijn) anders niet en zijn dan bereytselen om de gratie Godts te ontfanghen. Als de cloecke andermael kuyde / ende sy daer ten tweeden mede door hadde insgelycks den Heere te louen/heeft Godt den Vader ghesept: Siet ick sepnde in d siele de selfste affectie die ick door het aenschyn myns Soons ghesonden hebbe om daer mede te suyueren alle de ghebreken vande menschelycke broosheyt/die in d oock alle nwe ghebreken sal wegh nemen daer ghy niet door verdoordert en wort/te weten: daer zijn sommige ghebreken die dē mensch in hem selven kennende daer door verootmoedight wordt / ende beroun crijcht/ ende in dese is profyt door dē menschē van salicheyt/ende dusdanighe ghebreken laet ick oock toe in myn alderliefste/ om datse daer door inde deughden moghen ghoeffent worden. Waer zijn noch andere ghebreken die de menschē kennende versmaeyt / eñ dat noch arger is als rechtbeerdicheyt verweert / ende hy en laet niet toe datmen hem daer in vermaent: door soodanighe ghebreken comt den mensch te vallen in groot perijckel ende eewighe schade/ vande welcke d siele nu gheheelyck ghe-

VVat ghebreken den menschē profijtelijck zijn, ende vvat niet.

ghesupuert is. Tot het derde gelupdt der clocken alsse insghelijcks daer dooz haer beneerstichde den Heere te lonen / soo heeft haer den hemelsche Vader toeghschickt alle de deughden die hy ghesonden hadde dooz de gheboozte van sijnen eenighen Sone inde herten vande oude Vaders / te weten : vande Patriarchen ende Pzopheten/ende andere sijne gheloouige/ om te wenschen sijn ouer seer begheerde toecomste. Dese deughden zijn te weten de ootmoedichept/begheerte/ kennisse/ liefde/ hope/ ende dierghelijcke/met de welcke sy oock weerdelijck wel berepdt zijnde den tegenwoozdigen feestdagh soude vieren : soo dan met dese ende andere deughden haer schickelijck behangende heeft haer de Heere verciert als met blinckende sterren/ende hy heeftse dooz hem gestelt/ segghende: Wat hebdy lieuer dochter dat ick v diene oft dat ghy my dient? Want sy hadde twee manieren van Godt te genieten. D'eene/ waer dooz sy dooz opghetogenthept van Geest soo verstonden werdt in Godt datse van dese ghenietinghe weynigh na de waethept der saken coste te kennen gheuen tot pzofijt van haren naesten. D'ander maniere was waer dooz de sinnen verscherpt zijnde dooz de medewerckinge Godts met de oefseninge vande Schzifture haer gheestelijck verstandt ghenoot eenen wonderlijcken smaeck ende ghenoechte/ al oft sy aensicht dooz aensicht met den Heere ghespeelt hadde (gelijck den eenen vziendt met den anderen somwijlē int secreet speelt met eenigh speelbert/als schaeckspel/etc. Ende hier mede coste sy oock ander liedens pzofijt verdooz derē/ ende dat was het ghene de Heere haer vzaeghde/ te weten : oft sy verkoos dat hy haer soude

Twee manieren van Godt te genieten.

dienen

dienen door de eerste maniere / oft dat sy den Heere wilden dienen door de tweede maniere. Maer sy niet soeckende het hare/ maer t'gene is voor Jesus haren Heere / heeft eer vercosen met arbeydt andere te dienen tot sijnen lof/ als haer te geuen om te smaken hoe soet dat de Heere is/ alleenlijck haer eygen genoechte volgende: het welck den Heere wonderlijck aengenaem was. Als de mettenen dan begosten/ sy aenroepende de hulpe Godts door den Deus in adiutorium, &c. ende wederom door Domine labia mea aperies, &c. welcken veers drymael ghesonghen wordt / groetende de onmetelijcke almogentheyt van Godt den Vader / ende de onbespoorlijcke wijsheyt van Godt den Sone/ ende de soetste goedertierenheyt des H. Gheests met gheheelder herten/ siele/ ende gheheel haer trachten/ aenbadtse ootmoedelijc eenen Godt inde Dryvuldicheyt / ende de Dryvyldicheydt inde eenigheyt. Daer na door de vijf veersen
Psalm. 3. van Psal. Domine quid multiplicati sunt, &c. Gaende na de blommige wonden Jesu/ kusten sy die vriendelijc door den sesten veers vanden voors. Psalm. vallende voor de voeten des Heeren/ aenbadtse ende dancktese seer deuotelijck voor de volle vergiffenisse van alle haer sondē. Door den seuensten oock / bedanckte sy aen de handen des Heeren voor alle de weldaden diese opt sonder haer verdiensten vande goedertierentheyt Godts ontfangen hadde. Door den achsten groete sy opt deuotelijckste de amoureuse wonde vande heylighste sijde des Heeren. Door den Gloria Patri, &c. soo booghde sy haer seer eerbiedelijck met alle de schepselen om te louen de blinckende ende altijt bestilde H. Dryvuldicheyt/ ende door Sicut erat in

prin-

principio, comende tot het herte Jesu / ende dat met de innighste liefde groetende loofde sy den Heere / om dat in hem volcomentlijck verborghen zijn alle de rijckdommen vande onbegrijpelijcke Godtheyt. Hier naer tot den eersten veers vanden Psalm Venite, haer te neder worpende aen de wonde vandē slincker voet des Heeren heeftse vercregen vollen aflaet van alle haer sonden diese gedaen hadde door snoode ghedachten ende woorden. Psal. 94. Maer aen de H. wonde vanden rechter voet / soo heeftse vercreghen door den tweeden vers verbullinge van alle datse versuymt hadde in volmaecktheyt van heylige gepeysen ende woorden. Aen de slincker wonde vande ghebenedijde handt des Heeren / soo heefese door den derden vers vercreghen vergiffenisse van alle haer sonden diese ghedaen heeft in verkeerde werckē. Daer na aen de wonde vande rechte handt des Heeren heeftse verworven door den vierden vers / weerdighe verbullinghe van alle haer versuymelijckheden in goede wercken. Ten lesten comende door den vijfdē vers tot de ouerheylige wonde vande sijde van haren soetsten beminde die ouervloedich / ia bouenouervloedich is van alle goet / ende die deuotelijck cussende / ende in dat roodt water dat de speyze vanden crūchsman daer wtgevloght heeft / gesuyuert zijnde van alle vlecken / wertse bouen alle sneeu wit / ende door dierbaer bloedt wertse verciert met alderhande deughden / ende door den specerijē reuck die daer wt roockte oft dompte / isse inne ghetoghen gheworden inde fonteyne van alle goet / ende soo singhende als voren Gloria Patri, tot lof ende glorie vande ouereerweerdige H. Dryvuldicheyt eynde sy den Sicut erat, door

het

het herte Jesu/het welck in hem is bevangende de invloedinge vande heele Godthept. Met het Inuitatorium, het welck begint aldus: Hodie scietis, &c. Het welck vijfmael ghesonghen wordt met den Psalm Venite, ende ten lesten tweemael herhaelt wordt/ heeftse ontfanghen van Godt den Vader de supueringhen van haer seuen ghenepchlijckheden/de welcke door de vereeninghe vande heylichste ghenepchlijckheden van Jesus Christus op een wonderlijcke maniere edel ghemaeckt werden. Te wijle men de andere Psalmen sanck / soo stontse voor den Heere met een cleedt/ het welc blonck door de deughden al oft met sterren verciert gheweest hadde. Ende alsse hier haer begeerten heel in Godt wirp/biddende dat al watse dede na den lichame / ende na den Gheest ter glorie vande soetste gheboorte Jesu soude luyden tot den oppersten lof vande altijdt eerweerdichste Dryvuldichept. Ende alsmen nu s'nachts de clocken tot het lof luyde/soo heeft de Heere tot haer gheseydt: Ghelijckerwijs doort ghelupdt van die clocken vercondicht wordt den feestdagh van mijn gheboorte/soo gheue ick v oock dat al wat ghy sult ghedaen hebben / t'zy int singhen/lesen/bidden/mediteren/ oft oock int wterlijck werckende/ etende/ slapende / ende dierghelijcken / sal luyden tot eenen lof vande H. Dryvuldichept/inde vereeninghe van mijn begheerte ende liefde: waer door ick altijt ouer een ghecomen ben met den wille van Godt de Vader. Maer alsmen de seuen keerssen soude ontsteken / soo heeft de Heere aen haer siele ghegeue het cirget vande seuen gaue des H. Geests door soo veel als sy coste bevatten in die weerdichept/ghelijck de Heere Jesus daer mede is verciert

De Heere voorcomt oock sijn bruyde.

verciert gheweest. Alsse naer dese dinghen den Heere bat/dat hy dooz die meweerdichepdt/ waer dooz hy inden stal vande herberghe heeft willen ghebozen wozden/ dat het hem oock soude gelieuen haer herte stillekens te beschicken/op dat hy hem soude gheweerdighen daer inne ghebozen te wozden, De goedertierenste Heere minneliyck sulcks toestaende heeft in plaetse van eenen muer ende dack ghestelt syn almoghenthept/syn wysheyt/ syn goedertierenhept. Als dit gheschiedde/isse in haer binnenste in dese herberghe wonderlyck verheught ghewozden / siende langhs het dack henen ende routom de mueren hanghen/ by maniere van ghenoechlijcke bellekens / alle de wercken die met de hulpe vande almoghenthept ende goetheyt Godts dooz eenigh mensche volbzoght waren: die haer ghegont waren tot onderstandt/ op datse dien Feestdagh loffelijcker ter eeren Godts soude moghen vieren. Alsse nu dusdanighe als Goddelijcke wellustigheden was ghenietende / soo heeft hem de Heere aen haer veropenbaert om haer noch nieuwe giften toe te schicken/ ende met de vziendelijckste meweerdichepdt soo heeft hy hem selven daer ghestelt met den dienst vande hemelsche Pzinten. Hier na alsse vooz alle de litanaren / te weten: CCXXV. maels las Laudo, adoro, &c soo scheen sy oock by elck ghebedeken ten dienste te vzenghen een van haer ledekens tot lof vanden Heere. Hier op scheen de Heere dooz een de soetste omhelsinghe alle haer sinnen soo van buyten als van binnen op een wonderlijcke maniere te supueren / ende supuerende te vernieuwen / ende vernieuwende inde vereeninge van syn hepligste sinnen crachtelyck hepligh

te maken. Alsmen clepte ter Capittel / soo loofde sy wederom den Heere / hem danckende om dat hy persoonlijck hem gheweerdichdt als Ouerhooft te zijn vā dat Capittel; Gelijc hy hem oock gheweerdicht hadde dat aen S. Machtildis (saligher gedachtenis) te veropenbaren. Waer ouer sy oock verstaen heeft inden Geest dat de Heere (door de deuotie / waer door vele vande vergaderinghe groote affectie hadden tot dat Capittel / om de voors. veropenbaringhe die S. Machtildis ghedaen was) soo beweeght was dat hy als met een groote blijdschap verwachte die comste van die vant Convent / sittende op die plaetse van me-vrouwe de Abdisse / in wiens persoone hy scheen wonderlijck te ghebieden / ende bouen haer wonderlijc te regeren inde glorie van sijn Maiesteyt / omringhelt met de menichte van alle sijn salighe Gheesten ondersteunt zijnde in sijnen Keyserlijcken stoel door den dienst vande Orden der Throonē. Ende als de vergaderinghe gheseten was / de Heere hem niet connende door blijschap langer wederhouwē / seyde met een vlijtighe vrolijckheyt. Siet mijn alderliefste vrienden zijn ghecomen. Hier na als het dochterken las / Domine iube, ende de andere antwoordē / In viam mandatorum tuorum, &c. De Heere wtreyckende met sijn eerweerdighe handt heeft het Convent ghebenedijdt / segghende: Door de almogentheyt Godts mijns Vaders / soo stemme ick dit toe. Ende als het dochterken voorts vervolghde: Iesus Christus filius Dei viui in Bethlehem Iuda nascitur, &c. Alle de Chooren der H. Enghelen hoorende de soetvloeyende gheboorte Godts des Heeren haren Coninc vercondigen / vervult zijnde

de met een onweerdeerlijcke blijschappe / tot synder eerweerdichept haer ter neder worpende/hebben hem aenbeden. Als alle die bant Conbent om te lesen den Miserere mei Deus, haer na de ghewoonte ter aerden neder wirpen/soo namen de Engelen die de bewaerders waren van die persoonen der vergaderinghe elcks huns persoons herte/ ende presenteerden dat met blijschap aen den Heere/van de welcke scheen de Heere van elck/ alsse den Miserere mei Deus lasen/te nemen als een strickske dat in malcanderen ghebonden was/ ende dat leyde hy in synen schoot. Ende als aen den Heere gepresenteert werden de herten der gheenre die vierichste beminden/ soo dienden de Enghelen vanden Choor der Seraphinnen / den Heere syn armen onderhoudende/ende de herten by hem voeghende. Als hem herten gepresenteert werden der gheenre die verder inde kennisse Godts verlicht waren / soo dienden den Heere de Enghelen vanden Choor der Cherubinne. Maer als hem voorghebroght werden herten die haer meest inde crachten oeffenden/ daer toe dienden den Choor der Enghelen/ diemen Virtutes noemt/ dat is de crachten. Ende soo telcken mael dienden den Heere sulcke Choor der Enghelen/ als hem herten voorghebroght werden/ haer oeffenende inde deughden / met die welcke sy gelijckformichept hadden. Maer de herten der geenre die haer om de voors. veropenbaringhe wil niet bereydt en hadden tot een sonderlinghe deuotie/die werden den Heere voorghebroght wel door den dienst der Engelen: maer sy werden verhoont in haer eyghen lichamen/ als op der aerden neder ghevorpen. Dus dan is dese ghecomen tot den Heere inde

Siet hier de ghemeynscap der Engelen met de menschen

ootmoedicheyt des Geests/ hem offerende den eersten Miserere mei Deus, diemen voor sijn eyghen persoon plochte te lesen/ segghende: Siet mijnen blommighen Bruydegom ghewillichlijck quijtschellende de portie die my ten deele comt/ offere ick v desen eersten Miserere mei Deus tot eenen eewighen lof/ op dat ghy daer mede soudt goet doen aen de uwe ende mijne beste karen/ na het welbehagen van v Goddelijcke goedertierentheyt. Welcke gifte hem geoffert zijnde/ heeftse de Heere die in gelijckenisse van eenen edelen leuenden ende claerschijnenden steen ghestelt int midden vandē karkandt die hy op sijn borst hadde/ wonderlijck blinckende van ghesteente ende gouwe blommen van verscheyden esmailleersel/ tot haer seggende: Siet desen steen der liefden die my nu door v is gheoffert ghewordē/ dien hebbe ick daerom int midden van desen karkandt verheuen/ op dat alle die hen in v ghebeden beuelen/ oft ommers met eenigh ghepeys v voorspraeck wenschen/ daer sulcken salicheyt door vercrijghen moghen/ als vercreghen hebben de Israheliten/ die vande serpenten ghebeten waren doort aenschouwen vant metalen serpent/ dat ick door den dienst van Moyses hebbe doen oprechten. Als nu de Psalmen wt zijnde die vant Convent vander aerden opstonden: soo zijnder ghecomen twee als doorluchtige treffelijcke mannen/ ende droegen een gouwe tafel. De welcke wtspreydende sy voor den Heere hielen. Alsdan ontknoopende de Heere de strickskens die in sijnen schoot waren vergadert/ siet terstondt soo hebben hen vertoont op de tafel alle de woorden vande Psalmē ende ghebeden die het Convent gheseyt hadde inde ghelijcke-

Groot voordeel voor de gheue die haer beuelen inde gebeden van Sinte Geertruit

nisse

nisse van leuende ghesteenten/ die door wonderlycke veranderinghe verschepden waren/ ende elck ghesteente gaf lupster van een wonderlycke claerheydt / met ghelupdt oock van eenen soeten toon / ende door het schynen als spelende met een lieffelyck glans/ scheent den Heere aen te locken/ ende door het ghelupdt te beweghen: op dat hy alle de vrucht/ die door elc woordt aen de heele Kercke soude comen/ verdubbelen soude aen die gene die dat gesproken hadde. Ende sy heeft verstaen dat de Heere alle dese dinghen vroeghte om de sonderlinge deuotie die het Coubent hadde / soose al verstaen hadden dat hy op dien dagh altydt int Capittel soude presideren/ dat is: den ouersten zyn. Als dan ghelesen werdt het rolleken daer de namē wt vercondight werden / der gheenre die ter mettenen souden singhen oft lesen / soo scheen de Heere met suleken lieffelycke vriendelyckheyt aen te sien/ende met buyghen des hoofts als wederom te groeten / dat het een menschelycke tonghe niet en soude connen verhalen/ alsulcke persoonen die hen neerstelyck stelden om te hooren wat hen voorgestelt werdt: maer die met vroefheyt herhaelden waerom datmē hen sulcken ende sulcken Responf. niet bevolen en hadde / der sulcker kinnekens de Heere soetelyck aen te raken/ende dus hem verstreplende vertroosten hy. Dit verstaende dese inden Gheest/ heeft gheseydt tot den Heere: O Heere waert dat dese vergaderinghe wiste dit soet aensehouwen van dese goedertieren vriendelyckheyt t'haerwaerts/ daer souden daer veel vroeuigh worden alsse haren naem niet en souden hooren lesen. Waer op de Heere: sulcke die gheerne souden lesen oft singhen/ waer dat sy

VVonderlycke voorcominghe des Heere

Verdienssten van eenen goeden vril.

mochte / ende droef is / om dat sy dat niet en doet / die sal ick oock met diergelijcke vriendelijckheyt vertroosten / ende ick sal haren goedē wille als volcomende loonen. Ende de Heere heeft daer by gevoeght: Als yemant hoorende dat hem yet ghegeuen wordt om te doen sijnen wille met sulcken meyninge tot sijn ouerhooft buyght: dat hy dat tot mynder eeren begheert te volbrenghen / ende my dat beveelt om dat ic hem soude helpen / om dat weerdelijck te volbrenghen: soo dickwils als dat yemandt sal doen / soo dickwils sal hy mijn goedertierenheyt soo crachtelijck tot hem trecken; dat ick my geenssins en sal connen wederhouwē van hem een soet kusken te gheuen. Na dese dinghen als het Conuent na het ghebruyck van de Orden / die Priorinne eerst voorgaende beleet voor Me-vrouwe de Abdisse haer onachtsaemheden ende door haer gheabsolueert zijnde § haer neder buyghden / soo heeft de Heere met een blij ghelaet daer by ghevoeght. Ende ick absoluere v door de autoriteyt van mijn Godtheyt / van alle de onachtsaemheden / die recht te voren met aendachticheyt in mijn teghenwoordicheyt beleden zijn gheweest. Ende dat soo: als ghy door menschelijcke crancheyt de selfste sult wederom doen: dat ghy my dan altijt bermhertigher sult vinden / ende ghereeder om te vergheuen. Maer als nu naert ghebruyck de seuen Psalmen werden gelesen voor de sonden ende onachtsaemheden; soo hebben haer terstondt vertoont alle de woorden inde ghedaencen van peerlen / maer duystere inde voors. tafel ontrent de leuende ende blinckende ghesteenten (vande welcke voorhaelt is) ghestelt. Ende sy heeft verstaen inden Gheest / dat

Mē moet de hulpe Christi versoeckē

Noteert dat dese absolutie niet en is Sacramentelijck, maer by forme vā gebedt.

dat die Pſalmen inde ghedaente van duyſtere peerlen verſcheuen / om dat het Convent die alleenlijck las wt ghewoonte ende niet met ſonderlinge deuotie. Waer op ſtaet te bemercken/dat hoe wel het gene men den Heere ſchuldich is/ eñ dat na ghewoonte volbroght zijnde opghedraghen wordt aen den Heere / tot ophoopinghe onſer verdienſten / dat nochtans ſulcks oneyndelijcker wtnementlijck edel gemaeckt wordt ende aenghenaem/datmen met aendachtighe deuotie volbrenght. Alſmen onderde Veſperen ſanck in den Hymno/ Gloria tibi Domine, ſoo heeftſe gheſien een groote menighte der Engelen ontrent het Convent vlieghende/ ende met iubileringe ſinghen den ſelfſten vers met luyder ſtemmen: ſoo heeftſe den Heere ghevraeght wat profijt de menſchē daer van hadden/ als de Enghelen henlieden voeghende in hunnen loft'ſamen met hen ſongen. Waer op ſooſe gheen antwoordt vanden Heere en ontfinck/ ende neerſtelijck arbeyde om dat te weten: ten leſten haer dat van Godt inghegeuen zijnde/heeftſe verſtaen: dat ſoo wanneer de Enghelen op aertrijck zijn in onſen dienſt / datſe den Heere bidden op dat die hen beneerſtighen om met henlieden ghelijc te zijn in deuotie/ oock hy hem ſoude gheweerdighen die ghelijck te maken met henlieden in waerachtige ſuyuerheyt des herten ende lichaems. Hier heeftſe begoſt te vreeſen (ghelijck de menſchen pleghen) datſe deſe kenniſſt niet en hadde door den Gheeſt Godts/ maer van haer eyghen verſtandt. Waer ouer ſy vercregen heeft een antwoordt vande Goddelijcke vertrooſtinghe. En wilt niet vreeſen: want om dat uwen wille ſoo te vollen vereenight is met den

Het gene mē door gevvoōte bidt en is nerghens nae ſoo aengenaē als datmē met aendachtige deuotie doet.

Het ghebedt der Enghelen voor ons.

mijnen/ soo dat hy niet en can anders willen dan sulcks als ic wille/ ende na goet vervolgh om dat ghy in alles mijnen lof soeckt: soo zyn alle de Enghelsche Gheesten soo onderdaen uwen Godtvruchtigen wille/ dat waert indien dat sy eerst voor v lieden niet ghebeden en hadden/ ghelijck ghy verstaen hebt door den Geest datse doen: ommers daerom dat het v soo ghelieuen soude/ dat sy dat souden doen van nu voorts aen/ sonder twijfel soo souden sy neerstelijck hen bevlijtighen om dat te doen. Jae om dat ghy van my den Keyser Keyserinne zijt ghemaeckt/ soo ist dat alle de hemelsche Princen uwen wille soo onderdanigh zijn/ dat waert dat ghyse yet beveelde te doen/ terstont om v woorden waer te maken soudē sy beneerstighen om dat opt aldergeringste te volbrenghen. Alsmen na de Vesperen na de ghewoonte de Reliquien der Heylighen met het beeldt vande H. Maeght omdroegh Dese met droefheyt in haer herte ouerlegghende/ datse ouermits haer cranckheyt inden Aduent gheenen dienst ghedaen en hadde/ oft ghebedekens ghelesen/ om datse sulcks soude hebben moghen op-offeren aen de maeghdelijcke Moeder op haren feestdagh: gheleert wordende door de ouersoete saluinghe vanden H. Gheest/ heeftse de onbevleckte moeder op-gheoffert het alder edelste ende aldersoetste herte van Jesus Christus tot vervullinghe van alle haer onachtsaemheden/ het welck de gebenedyde Maeght met de meeste blijschap aenveerdende/ heeftse daer door ghevonden ghenoechsame blijschap des diensts ende eere. Want dat herte alleen alderweerdichste zynde/ ende in hem houwende alle goet vertooghde aen de maeghdelijcke moeder

De offerhande vāt herte Cristi is een vervullinghe van onse onachtsaemheydt.

moeder het volcomen van alle dat aengenaem is vande saken/die door yemandts deuotie ofte neerstichcyt des ghebedts tot haer moederlijcke eere souden moghen gepresenteert worden.

Vande honichvloeyende gheboorte des Heeren, hoe dat wy het kindeken Iesum in ons moeten ontfanghen ende verwermen, ende hoe dat wy het onse ende ons aen hem moeten offerē.

DAT III. CAPITTEL.

ALsse op den nacht vande gheboorte ter Mettenen tijt haer wilde oeffenen gelijckse de voorgaende ghedaen hadde als boven staet/ soo heeft de Heere haren getrouwen dienst vergeldende haer heel tot hem inghetrocken / soo dat hyse met eenen den soetstē inbloedt synder Godthcyt in haer siele / ende wederom met eenen wederbloet des danckbaerheyts haerder siele in Godt was voedende met een kennisse van een onwtsprekelycke ende onweerdeerlijcke soetichcyt in alle de dingen die daer gesongē worden / so inde Psalmē als inde Responsorē. Ende alsse in dese wellustichcden wonderlijc verheught wert/ so heeftse gesiē die vant Conuent staende met grooter eerbiedinge rontom den Heere den Coninck der Coningen die verheuen sat op den Keyserlijckē throon van sijn Goddelycke maiesteyt / ende dat sy daer met grooter deuotie hen Mettenen songhen tot synen lof ende glorie/ soo dan ghedachtigh zijnde vele die henlieden in haer ghebeden bevolen hadden/ heeftse ghesept met grooter deuotie inde ootmodichcyt des Geests tot den Heere: & hoe wel verey scht de reden dat ick onweerdige

voor die bidden soude/die met arbeydt en devotie in v teghenwoordicheydt staen / singhende ende louende daer ick helaes om mijn sieckte wil sulcks als sy doen/ niet en can te weghe brenghen ? Waer op de Heere antwoordde: Ghy cont seer wel voor henliede bidden : overmits dat ick v opnemende gestelt hebbe inden schoot van mijn vaderlijcke goedertierenheyt/ om te verbidden ende te vercrijghen al dat v siele begheert. Ende sy: Heere is dat het v ghelieft dat ick voor hen bidde/ soo begeere ick dat ghy my een ure stelt/ op de welcke ick dat ghetrouwelijck tot uwen lof / ende tot hun profijt soude moghen volbrenghen : soo nochtans dat ick daer door niet belet en worde vant ghenieten vande hemelsche banquetten / waer mede ghy v ghelieft my nu te versaden. Waer op de Heere: Beveelt dan elck van hun aen die mijne Goddelijcke wetenschap ende liefde/ ter welcker opricht ick wt den schoot van Godt den Vader op aertrijck neder gedaelt ben: om den mensche salich te maken. Als sy dat doende elck besonder die haer bevolen waren naer noemde/ de goedertierēste Heere beweeght zijnde door de soetichept vande Goddelijcke liefde/ ende elcks noot int licht van sijn Goddelijcke wetenschap overlegghende is tot henlieden door een minnelijck medelijden nederghecomen. Waer is oock ghesien geweest die heerlijcke Maeght ende moeder zeerlijck verheven/ sittende by haren Sone inde hemelsche glorie/ ende alsmen sanck het Respons. Descendit de cælis. De Heere als vermaent zijnde door die woorden van die minnelijcste meweerdicheyt/ waer door hy nedercomēde wt den schoot van den Hemelschē Vader/ door het Lichaem van

de

de onbevleckte Maeght gedaelt is tot het ballinckschap van onse ellendichepdt / daer dooz als smeltende dooz liefden / heeft met de soetste vziendelyckhepdt met toelachende ooghen aenghesien syn maeghdelycke Moeder / dooz welckens vziendelijckhepts bewegen alle haer binnenste moerste beroert wozden / ende so heeft hy haer vziendelyck een ouersoet kusken gegeuen aen haren mondt: waer dooz hy aen haer alle de blyschappen / waer dooz sy opt op aertryck dooz sijn heylichste menschepdt verblijdt geweest hadde / heeft verdubbelende vernieut. Het onbevleckt lichaem oock vande glozieuse Maeght scheen als een cristael doozluchtich: waer dooz alle haer ingewant als tot het binneuste toe met de Goddelijcke stralē doozschenen. Ende verbult zynde blonck als gout dat in zyde van verscheyden verwen ghewonden zynde / schijnt dooz t cristael / ende het scheen dat het blommich kindeke den eenigen Soon vanden oppersten Vader / syn toevlucht nam om te supghen dooz een blijtighe ghenoechte tot het herte vande maeghdelijcke Moeder. Waer dooz sy verstaen heeft / dat ghelijck de menschepdt Christi ghespyst werdt dooz het maeghdelyck melck / dat soo de Godthept ghenoechte hadde int ghenieten der suyuerhepdt vant onnooselste en amoureuste herte. Maer als die vant Convent haer diep verootmoedichden aent Resp. Verbum caro factum est, en dat om de eerweerdichept vande menschwozdinghe des Heeren: soo heeftse den Heere hooghen segghen: Soo dickwils als yemandt met deuote danckbaerhept hem neerbuyght in dat hoozdt / my bedanckende dat ick om synder liefden wille my geweerdight hebbe menschte te wozden:

Hoe aenghenaem dat Christo is een devote danckseggynghe voor sijn menschwordinghe.

woꝛden: soo dickwils oock dupghe ick myn (als dooꝛ myn eyghen saechtmoedicheydt ghepoꝛt zijnde) wederom op het metweerdichste tot sulcken een/eñ offere dooꝛ het binnenste mijnder herten aen Godt mijnen Vader alle de vꝛucht van myn salichste menschept/ verdubbelt tot vermeerderinghe vande eewighe saligheydt van die menschē. Maer int eynde van dat Responsi. in dat wooꝛdt: Et veritate, dooꝛts comēde de maget Maria met dubbel cieraet/ te weten: des maeghdoms / ende van moeder te zijn/wonderlijck verciert zijnde/is gecomen eerst tot de opperste suster vandē rechtē Chooꝛ/ ende ombattende haer schouderen met haer rechter handt/eñ soetelijcks douwende heeftse dat heerlijck kindeken schoon bouen alle de kinderen der menschen gedꝛuckt op haer sielen ende soo dooꝛtsgaende den Chooꝛ lancs/heeftse dooꝛ een soete omhelsinge insgelijck oock gedꝛuckt het delicaet ende minnelijck kindeken in alle der susters sielen. Ende alsse nu alle het teer kindeken inden arm van haer sielen hadden/ sommige schenen syn hooft seer soꝛghvuldelijck ende ghemackelijck als met een kussken te onderhouwē. Andere dooꝛ onachtsaemheyt schenen dat hooft onghemackelijc als te laten vallen. Waer dooꝛ sy verstaē heeft dat die personen die Godt den Heere hunnen vꝛijen wille gauen om dat hy daer mede soude doen na syn welbehaghen die onderhielen het hooft vandē liefsten Jesus als met een saecht kussken / dat is: sy onderhielen hem met hunnen goeden wille. Sommighe andere/wiens wille soo niet ghebꝛoken en was / ende noch onvolmaeckt/ die lieten het hooft vant kindeken ongemackelijck hangen. Soo dan beminde laet ons onse herten

De goedertieren heyt vāde maechdelijcke moeder tot haer deuote.

Wie dat dē Heere vriēdelijc ende ghemackelijc ontfangt.

herten onledighen/ende onse conscientien van alle eyghensinnelijckheydt/ende laet ons onse herten den Heere offeren met eenen vryen ende vollen wille/tot alle sijn welbehaghen / die in alles begheert ons profijt: op dat wy niet ghevonden en worden/ oock voor eenen oogenblictijts moeyelijckheyt aen te doen het ouersoete ende delicaet kindeken: dat soo meweerdelijck gheleyt is / ende ghedruckt in ons binnenste. Maer onder de misse die begint Dominus dixit heeft haer de Heere goedertierlijck wederom door elcke van die woorden met kennisse vervult van een onwtsprekelijcke soetieheydt. Daer na alsmen onder den Gloria in excelsis sanck primogenitus Mariæ virginis matris, dat is: den eersten gheboren van Maria de maget ende moeder: soo docht haer datmen veel bequamer soude gheseyt hebben/Vnigenitus, dat is: den eenighen geboren/ als den eersten gheboren: om dat de onbevleckte geenen anderen ghebaert en heeft/als alleenlijck dien eenigen/ diese verdient heeft vanden H. Gheest te ontfanghen. Waer op de maeght haer met een vriendelijck aenschijn gheantwoordt heeft/ segghende: Gheenssins en wordt mijnen soetsten Jesus ghenoemt den eenighen gheboren: maer seer bequamelijck mijnen eersten gheboren / dien ick met ghesloten lichame voorts ghebrocht hebbe/ende na hem/ ia door hem/ v liedē altemael (op dat ghy sijn broeders soudt zijn/ ende mijn kinderen) hebbe ick door verkiesinghe ghebaert/door het ingewandt vande moederlijcke liefde. Ontrent het Offertorium heeftse verstaen inden Gheest: dat elck vande vergaderinghe offerde den Heere de giften der ghebeden diese hadden gebeden inden Advent.

Hoe aen genaem: dat Gode is het verloochenē van sijn eyghen vville, eñ hem indē vville Godts ouer te gheuen.

Vvaerom dat Christus is meer den eersten geboren Soon van Maria als den eenigen geboren Soon

Onder

Onder de welcke sommighe offerden de hare inden schoot vant kindeken/ dat in haerlieder siele ghedruckt was/ tot de welcke quam de salighe maeght Marie daerse op haer plaetsen waren / ende sy diendense hier in : datse met grooter liefden den schoot van haren ouerbeminden Sone schicten/ende stierden sijn handekens om te ontfangen de giften die hem gepresenteert werden. Maer sommighe persoonē schenen te comen tot den outaer int midden vanden Choor/ ende daer hunne ghebeden te offeren aen de maeghdelijcke Moeder die het kindeken Jesus op haren schoot droegh. Om welcke gebeden te ontfanghen als het teer kindeken niet gheholpen en werdt/ soo gheliet het hem/ oft het om sijn teerheydt wille die niet en coste ontfangen. Waer door sy verstaen heeft/ dat die deuotelijck offerden inden schoot vant kindeken Jesus waren die in hun binnenste Godt meynden/ende hem dienden/ als die nu geestelijck gheboren was: aen de welcke scheen de H. Maeght ghehoor te geuen/ende met henlieden te wercken / als verheught zijnde met hun deuotie eñ salicheyt. Maer die persoonen die alleenlijck door vertoogē vande H. Kercke dachten dat de Heere in sijnen tijt in Bethlehē geboren was / die schenen int midden vanden Choor te comen voor den autaer / ende aldaer hunlieden giften te presenteren aen de maeghdelijcke Moeder. So dandese ooc comende tot den Coninc der glorien heeft geoffert/ gelijc hy begeert hadde den goeden wille van sommige persoonen die geern sulcke dingen souden gedaen hebben/ ten ware datse door sommige redelijcke dingen die ooc profijtelijc waren / niet belet geweest en hadden. Waer door datse oock

Hoe datmen best de gheboorte Godts sal ouerleggē

geleert

geleert is geweest inden Geest: dat die gebeden die denotelijst gelesen warē werdē geschict in de vooz. tafel inde gedaēte van costelijcke peerlē/ eñ dien goeden wille der geenre die geern sulcs sonden gedaen hebben/ ten hadde geweest datse dooz profijtelijcke dinghen noch hadden belet geweest / eñ daer-en-bouen noch om hun onachtsaemheyt bedzoeft warē/ eñ dooz goet verbolgh verootmoedicht werden/ scheen als ghe-schict te wozdē in dien cierlijckē karkant daer de bozste Chzisti scheē mede verciert te zijn/ eñ daer dooz verkregen sy sulcke bzuchten comēde tot het Goddelijt herte/ gelijc als yemandt een kiste open doet met eenen sleutel / waer wt hy verscheyden ghenoechten magh scheppen.

Vanden Feestdagh van S. Ian Euangelist, eñ vande maniere van te contempleren, ende vandē lof des maeghdoms, ende hoe datmen dien bewaren sal.

DAT IIII. CAPITTEL.

DEn Apostel ende Euangelist S. Jan die heeft hem eens beropenbaert aen dese maghet ter wylen alsse dat inden Aduent / ghecleedt zijnde met gele cleederē die vol met gouwen arenden ghewerken waren/ waer mede te kennen werdt gegeuen/ dat/ hoe wel S. Jan verheuen werdt bouen sijn seluen dooz opghetogenthcyt des Geests inde bespiegelinghe/ ter wijlen hy noch was leuende na den lichame: dat hy hem seluen nochtans altijdts sochte te verwozpen inde valleye des ootmoedicheyts/ dooz kennisse van sijn eyghen versmaepthcyt. Ende alsse sijn fraey cleedt opt neerstichste besach/ soo scheen onder de gulde arenden haer te ver-

De ootmoedicheyt van S. Ian.

De maniere van bespieghelinge van S. Ian.

vertoonen een roode derue die aen alle canten by de arenden haer wat dooz liet blycken/ wt beeldende dat den H. Joannes de ozden vande bespiegelinghe altyt plochte te beginne vande memozie des lydens Chzisti. Het welck hy/ te weten: met syn eygen oogen ghesien hadde/ en tot het binnenste toe van syn herte dooz innich medelyden gheboelt hadde. Ende soo allenskens voortsgaende/ vloogh hy opwaerts tot de hooghde vande Goddelycke maiestept/ de welcke hy sonder pinckooghen des verstandts dooz soo veel een sterffelyck mensche hier toeghelaten wozdt claerder was beschouwende. Hy hadde ook twee goude lelien/ d'een op syn rechter schouder/ ende d'ander op syn slincker schouder / en inde rechter schouders lelie was dooz een wonderlyck grabeersel gheschzeuen: Den Discipel die Iesus beminde : Maer inde slincker stont: Dit is de bewaerder des Maeghts; tot een teecken vande sonderlinghe Pzivilegie/ waer dooz hy alleen boven de andere Apostell verdient heeft gheheeten te zyn / ende ook te zyn den Apostel die Jesus beminde. Ende om dat de Heere hem ook weerdich ghekent heeft aen den welcken hy die witte lelie / dat is syn maeghdelycke moeder als hy sterven wilde sent Cruys sonde bevelen. Hy hadde ook dooz syn bozste een wonderlyck bozst-stuck des redelycheyts tot dooz deel/ om dat hy int auontmael op die honichvloeyende bozst des Heeren gherust heeft/ waer in met leuende gulde letteren gheschzeuen stont : Int beghinsel was dat woorde. Waer dooz te kennen werdt ghegeuen de leuende cracht van die weerdichste woozden die in dat Euangelie gheschzeuen zyn. Doen seyde dese tot den Heere. Waerom mynen lief-

sten

ſten Heere hebt ghy my onweerdighe nu deſen uwen ſoo ſeer beminden voorghebrocht? De Heere antwoordde: Om dat ick hem met v/ door een ſonderlinghe vrientſchap begheere te verbinden. Ende nademael dat ghy gheenen Apoſtel en hebt/ ſoo gheue ick v deſen/ om hem te hebben als eenen ghetrouſten voorſpreker inden Hemel. Ende ſy daer op: Leert my ſeyde ſy ſoetſte Heere/ wat ick hem voor dienſt ſoude moghen bewijſen. De Heere antwoordde: Elck een ſal daghelijcks aen ſijnen Apoſtel eenen Pater noſter moghen leſen: hem vermanende dat ſoetſte betrouwen dat ſijn herte ghevoelde als ick hem leerde dat ghebet/ ende hy ſal hem bidden dat hy hem gheweerdighe voor hen te vercrijghen dat hy mochte verdienen door een gheruſte volherdicheyt/ ten eynde toe my ghetrouwelijck aen te hanghen. Maer op den Feeſtdagh vanden voorſ. Apoſtel/ als deſe noch deuotelijcker/ als haer ghewoonte was onder de mettenen haer hadde: ſoo was daer by haer dien lieuen Diſcipel die de Heere Jeſus waerachtelijck beminde (waer ouer hy ooc te recht van alle de minnarē moet beminndt wordē) eñ hy dede haer veel feeſten aen. Alſſe dan aen deſen veel vande vergaderinghe die haer bevolen waren/ ghetrouwelijck oock wederom bevolē hadde. Ende hy alle haer begheerten aenveert hadde/ ſegghende: Hier in ben ick mijnen Heere ghelijck/ dat ickſe beminne die my beminnen: ſoo heeft deſe tot hem gheſeyt. En wat ſal ick arme voor gratie connen vercrijghen in deſen uwen ouerſoeten feeſtdagh. Ende hy heeft gheantwoordt: Comt met my ghy uytuercoren van mijnen Heere/ ende laet ons t'ſamen ruſten op de ſoetvloeyende borſte des Heerē/ inde

vvat dieſt dat elck aen ſijnē Apoſtel dagelijcs ſal doen.

welcke verborghen zijn alle de schatten des salichepts. Ende haer opnemende inden Geest/ soo heeft hyse ghebroeht tot de honichvloeyende teghenwoordicheyt van onsen Salighmaker/ ende hy heeftse gestelt aen de rechter syde/ ende hy heeft hem selver nedergheselt om te rusten aen de slincker syde/ende alsse beyde inden schoot Jesu nederlaghen: soo heeft Joannes met sijnen voorsten vingher met de eerweerdichste soetichepdt/rakende de borste des Heeren/ghesept. Siet het heyligh der Heyligen dat t'hemwaerts treckt al t'goet van hemelryck ende aertryck. Doen vraeghde sy den H. Joannes/waerom dat hy verkiesende de slincker syde vande borste des Heeren haer gestelt hadde aen de rechter syde. Waer op hy antwoordde: Om dat ick nu alle dingen overwonnen hebbende eenen Gheest met Godt geworden ben / magh ick alle dinghen doorgaen subtylyck daer t'vleesch niet henen en magh/ daerom hebbe ic vercosen de heele vaste plaetsen : maer ghy die noch leuende int lichaem/ niet en cont ghelyck ick doorgaen/ om de heele ende vaste plaetsen te ondersoecken : daerom hebbe ick v ghesel aen de open plaetse van het Goddelyck herte: op dat ghy des te vryer daer uyt moeght trecken den dranck vande soeticheyt ende vertroostinghe die de wtvloeyende cracht vande Goddelycke liefde sonder ophouwen / overvloedelyck is wtstortende voor elck die sulcks begheert. Maer soose door het beroeren vande heylichste polssen (waer doorsonder ophouwen het Goddelyck herte beweeght wordt) een onwtspreekelycke vreughde scheptе/ soo heeftse ghesept tot S. Jan: En hebdy oock niet o beminden Godts gheboelt de genoechte

van

van dese soetste polssen als ghy soetelijck int Auontmael gherust hebt op die soetste borste/ waer door ick nu soo grooten ghenoechte ghenicte? Ende hy heeft gheantwoordt: Ja ick bekenne dat ickse waerachtelijc gheboelt hebbe/ ende doorboelt hebbe/ want die soetichept heeft mijn siele soo tot het binnenste toe doordronge als eenighen soetsten wijn opt heeft connen doordringhen een crupme van eeu nieubacken brsot met soetichept. Waer-en-boue is mijnen Geest soo crachtelijck onsteken geworden/ ghelijck eenen siedende pot door den brandt des biers opt hittichste wort siedende. Waer op sy: En waerom hebdy die dinghen soo heel verswcghen dat ghy noch yet / hoe weynigh dat ware daer van beschreue en hebt tot onse verboorderinghe? Hy antwoordde: Het betaemde my dat ick een woordt soude schrijuen aen de nieuwe Kercke / want onghebozen woordt Godts: waer van het menschelijcke geslachte ghenoech soude hebben om te batten tot het eynde des werelts toe / hoe wel nochtans dat het nopt van yemanden te vollen sal verstaen worde / maer de wtsprake vāde soetichept van dese polsen die is bewaert ghewozden booz desen tijt: op dat door het gehoor van sulcke dinghen die werelt die nu bercout is ende verslaut inde liefde soude verwermt worde. Ende soose haer verwonderde van de schoonheyt van S. Jan die scheen te rusten op de borste des Heeren. Hy antwoordende seyde tot haer: Tot noch toe hebdy my ghesien in die ghedaente ghelijck ic op der aerden op de borste des Heeren minen beminder ende eenighen vriendt int auontmael gherust hebbe: maer nu ist dat het v soo ghelieft/ sal ick v verclijghen dat ghy

my moeght sien inde ghedaente/ waer door ick nu de wellusticheden gheniete des Godtheyts inden hemel/ ende alsse sulcks begheerde/ terstondt soo heeftse gesien de woeste zee des Godtheyts binnen inde borste des Heeren Jesu. Eñ Sint Jan daer inde ghedaente van een cleyn bieken als een visken met een onwtsprekelijcke ghenoechte ende vryheyt in swemmẽ. Ende sy heeft verstaen/ dat waer het ghedruys des Godtheyts alder crachtighste invloedt heeft inde menscheydt/ dat daer oock sijn meeste inwooninghe was. Van welcke aldersoetste beken hy na sijn vierichste begheerte gedroncken hebbende/ ende droncken gheworden zijnde/ scheen wt sijn herte als een aderken wt te latẽ/ ende daer door ouer den heelen omloop des werelts als wt te stroyen de druppelen vande Goddelijcke soeticheydt. De welcke beduyden de salichste vermaningen van sijn salige leere/ ende sonderlinghe van sijn Euangelie: In principio erat verbum, &c.

Item op een ander reyse op den selfstẽ feestdagh/ als sy daer in seer verheught was/ om datse op dien dagh met soo hemel soeten woorden hoordẽ verheffen in S. Jan de onbevlectheyt van den maeghdom. Ten lesten haer keerende tot dien sonderlinghen vriendt Godts/ heeftse ghebeden dat hy hem soude geweerdigẽ ons te vercrijgen door sijn ghebet/ dat wy met de gratie Godts souden moghen ons beneerstighen/ soo sorchvuldelijck onse salicheyt te bewaren/ dat wy int eewigh leuen inde glorie Godts oock mochten na ons cleyn begrijp mede deelachtich wordẽ sulcken soetluydende lof met hem. Waer op sy sulcken antwoorde vanden salighen Joannes ontfanghen heeft:

Die

Die met my begheert inde ſalicheydt mede te deylen den loon der victorien: Laet hem beneerſtighen eenen loop met my te houwē ouer wegh. Ende hy heeft daer noch by ghevoeght: Dickwils ouerdenckende alle den tijdt mijns leuens met wat een ſoete gemeynſame vrientſchap mijnen alderliefſten meeſter ende Heere Jeſus in my aengheſien heeft/ia geloont heeft die ſteruinghe / waer door ick mijn bruyt verlatende vande bruyloft hem ghevolght ben/ hebbe namaels altijdt in alle mijn woorden ende wercken die neerſticheyt ghebruyckt/ dat ick neerſtelijck ſorghe droegh dat ick aen my ſeluen / oft oock aen andere gheen oorſake en ſoude gheuen/ waer door die deught die ſo aengenaem is aen mijnen meeſter / te weten: de ſuyuerheyt eenichſins ſoude beſmet worden. Ende hy voechde daer by: Als alle de andere Apoſtelen ſchouden alle ſaken daer quaet vermoeden af was / ende wederom daert quaet vermoeden geen plaetſe en greep vryer waren in die te ghebruycken: ghelijckmen inde wercken der Apoſtelen leeſt/datſe waren met de vrouwen / ende Maria de Moeder Jeſu / etc. Ick droegh my onder hen altijt ſoo ſorchvuldelijck / dat alſſer eenighen noot was des lichaems / oft als de ſalicheydt der ſielen ſulcks vereyſchte/noyt ſcheen de vrouwen te ontvlieden/nochtans en hebbe ick noyt achtergelatē neerſtighe ſorge voor my te draghen: want ick hadde altijdt voor een maniere/dat waer dat hem vertoonde eenighe oorſake van menſchelijckheyt/dat ick daer altijdt aenriep de hulpe vande Goddelijcke goedertierenheyt. Ende dat is datmen van my ſinght: In tribulatione inuocaſti me, & ego exaudiui te, &c. dat is: Ghy

De ſuyuerheyt van S. Ian.

hebt my aengeroepen inde tribulatie/ende ick hebbe v verhoort / etc. Want de Heere en heeft nopt toeghelaten/dat yemandt door affectie t'mywaerts soude besinet worden/ waer over ick oock dat voor eenen loon hebbe vercreghen van mijnen liefstē Meester/ dat de suyverheyt in my bouen alle de wtvercoren ghepresen wordt. Doch dat niet alleen: maer bouen dien hebbe ick een sonderlinghe plaetse inden hemel vercreghen / die door weerdicheydt andere te bouen gaet: al waer ick staende inde glorie eñ overblinckende claerheyt / te beter ontfanghe met de soetichevt des wellustichevts de stralen van die liefde/die den spieghel is sonder vlecke/ ende de claerheyt vant eewigh leuen. Want so dickwils alsmen inde Kercke verhaelt de ghedachtenisse van myn suyverheyt: soo dickwils oock verbult mijnen Heere mijnen beminder alle myn binnenste / my groetende door het soetste vermaken van sijn ghelaet/met de ghenoechlijckheyt van sijn soetichevdt / de welcke als eenen crachtighen dranck gaet door alle het merch mijnder sielen / ende dat is datter ghesonghen wordt tot mijnen lof: Ponam te sicut signaculum in conspectu meo, dat is: Ick sal v stellen als eenen seghel in myn tegēwoordicheyt/te weten: als een vat/om te ontfangen alle de wtschietinghe van myn vranden ste/ ia alder soetste liefde. Na dese dinghen sy inghe-

dry vvoninghen vande beminders des suyverheyts.

leydt zijnde tot hooger kenniſſe/heeft verstaen door dat de Heere seydt int Euangelie. In mijns Vaders huys zijn veel woonplaetsen/ datter sonderlinghe dry woonplaetsen sullen zijn/inde welcke dat saligh ghemaeckt worden op dry manieren die de onbevleckthevt vande 1. maegdelijcke suyverheydt volghen. Deerste woo-

wooninghe is der gheenre/ghelijck gheseyt is vande Apostelen die alle suspecte dingen schouwen/ende die niet suspect en zijn redelijck toestaen: ende soo yet daer-en-tusschen het ghemoet bewegende becoort/ het seluighe mannelijck vechtende ouerwinnen: maer alsse door menschelijcke cranckheydt eenighsins comen de neerlaghe te hebben / als dan sulcks met weerdighe vruchten des leetwesens wt doen.

De tweede wooninghe is der geenre die in ver- 2.
moepelijcke ende onvermoepelijcke dinghen sorghvuldelijcker handelende/in allen manieren hen verscheyden vant gene hen sonde moghen oorsake zijn van eenighe becoringhe / die hun vleesch castijden ende onderdrenghen/ soo dat het onmoghelijck sonde zijn dat het tegen den Gheest soude rijsen: van welck ghetal dat schijnt te zijn S. Jan Baptist / ende andere gheestelijcke mannen / die allegader in dese tweede wooninghe worden saligh ghemaeckt/ ouersulcks dat hen t'eender sijde/ de goedertierenthept Godts louterlijck door de gratie heyligh maeckt/ende t'ander syde/door dien datse medewerckende met de gratie Godts hen seluen vant quaedt treckende int goet oeffenen.

De derde wooninghe is der geenre die voorco- 3.
menzijnde vanden Heere met de ghebenedijdinghe des soetichepts/ alle quaet als natuerlijck haten / ende nochtans onder de verscheydentheden der toevallende dinghen/nu met de quade / ende dan met de goede handelen na de verscheydentheden der saken/ altijt nochtans door een onbeweeghlijck voornemen het quaet hatende/ende het goet aen hangende / soo soecken / niet alleenlijck hen seluen / maer oock andere onbevlect te bewaren: sulcke menschen

doen wonderlijck veel profijts dooz de menschelycke affectie die in henlieden niet en ghebzeckt/ de welcke sy nochtãs vzeesende/ al isse godtvzuchtigh oft sy bupten de mate soude zijn daer dooz verootmoedicht wozden / ende daerom neerstelijcker wozden om hen selven te bewaren. Ghelijck S. Gzegozius seydt: De goede herten die kennen daer schult daer gheen schuldt en is. Ende onder dese heeft den H. Johannes den Euangelist het Pzivilegie vande booznaemste victozie/ daerom ist ock dat op sijnen feestdagh ghesonghen wozdt: Qui vicerit faciam illum, &c. dat is: Soo wie verwint die sal ick maken/etc. om wel te verstaen. Soo wie verwint, te weten: De menschelycke toeghedaenthept. Ick sal dien maken tot een pilaer in mijnen Tempel, dat is: als een vast steunsel/op het welck als onderschoozende de ouervloedicheyt van mijn Goddelycke ghenoechte ick rusten magh. Ende ick sal mijnen naem op hem schrijuen, dat is: op hem sal ick dzucken als merckelijck blyckende de soetichept van mijn gemeynsame vzientschap met hem. Ende den naem vande stadt van het nieuwe Ierusalem, dat is: soo van binnen als wterlyck sal hy noch cryghen beloninghe vooz elck persoon/wiens salichept hy opt aertrijck sal ghesocht hebben.

Hier mede comt wel ouereen dat alsse op eenen anderen tijdt eens pepsde / waerom dat S. Jan den Euangelist soo verheuen werdt vooz de onbevleckthepdt vanden maeghdom/ als hy nochtans ghelesen wozdt dooz den Heere vande bzuyloft gheroepen gheweest te hebben: daer Sint Jan Baptist verzemt zijnde/ ende vzy van alle vleesschelijckhept/nochtans minder van die deught ghepzesen wozdt. De

Sint Ian Baptist.

Heere

Heere die een onderscheyder is der ghepeysen/ ende beschicker der verdiensten / die he est haer dese alle beyde in een visioen vertoont / te weten/ S. Jan Baptist als sittende op eenen verheuen thzoon alleen van alle menschen verschepden op de zee. Maer S. Jan Euangelist als staende int midden van eenen houen / die soo vzeesselijck onsteken scheen dat de vlamme rontomme hem vloogh/ so wel van bouen als van onder: soo sy dit siende verwondert was/ heeft haer de Heere onderrecht/ seggende: Wat dunct v loffelijcker te zijn dat den Euangelist niet verbzandt en wozdt / oft dat den Baptist onverbzandt blijft? Hier dooz heeftse verstaen dat de deught die bevochten wozdt / groot onderschept heeft inde verdiensten vergeleken by die in peys wozdt onderhouwen.

Gelijckenisse van S. Ian Baptist, ende S. Iã Euãgelist.

Item soose des nachts haer tot het ghebedt begaf/ ende dooz een sonderlinghe deuotie haer beste dede om den Heere te ghenaken / heestse den H. Joannem ghesien op hem steimẽ/ ende hem met de soetste omhelsinghe douwen/ ende op verschepden manieren hem feest bewijsen. Dus heeftse haer ootmoedelijck ghewozpen aẽ de voeten des Heeren/ om haer eygen sonden te bekennen. De welcke den H. Joannes soetelijck aensprekende / seyde: Ontziet v/ om mijn gesellschap niet. Siet den hals die genoechsaem is om van duysent duysenden omhelst te wozden. Ende dẽ mont die soetichept vloeydt dooz het kussen van veel verschepden/ ende de oozen die bewaren het secreet veselẽ van alle de menschen. Maer alsmen onder de mertenen sanc/ Mulier ecce filius tuus, heeftse sien comen wt het herte Godts een wonderlijc schijnsel op S. Jan / dat de ooghen van alle de Heyligen met

een eerweerdige verwonderinge t'hemwaerts lockte. Ende de Heylighe Maeght is ock ghesien geweest alsse sijn Moeder genoemt werdt/ datse hem met een sonderlinghe vriendelijckhept feest bewees/waerom hy ock den wtuercozen Discipel haer wederom met een sonderlinghe lieffelijckhept der soeter affectie gegroet heeft. Dierghelijcken ock alsmen verhaelde eenighe Priuilegien vande sonderlinge vrientschap Godts die hem ghegont was / ghelijck dese: Dit is Joannes die op de bozste des Heeren ten tyde bant auontmael gerust heeft / dit is den Discipel die Jesus beminde/ ende dierghelijcke: soo werdt den H. Joannes met dierghelijcke glozie van een nieu schijnsel aen alle de Heylighen vertoont/ ende daer dooz werden alle de heylighen ghenoodt om henlieden dooz een onweerdelijcke blijdschap te vermaken/ter eeren Godts / inde glozie van sulcken lieuen Discipel/ ende hier dooz werdt S. Jan ock met wonderlijcke vrolijckhept vervult. Maer in die woozden/ Apparuit charo suo, dat is/ hy is veropenbaert ghewozden aen sijnen beminden : heeftse verstaen dat in die gedaente/ waer dooz de Heere alsdoen den H. Joannes besochte/hem vernieut werdt alle de soetichepdt vande ghemeyne handelinghe die hy in sijn leuen opt ghevoelt hadde/ waer dooz hy als in eenen anderen mensche verandert/ eenighsins dooz ghesmaeckt heeft de wellustichedeu vande hemelsche banketten/ sonderlinghe in dzy/ waer dooz hy Godt in sijnen wtganck ghedanckt heeft. Eerstelijck heeft hy ghesept: Ick hebbe v aenschijn ghesien/ende ick ben als wt het graf opghewreckt ghewozden. Ten tweeden / Heere Jesu/uwen reuck die heeft in mp verwreckt

S. Ian heeft Got voor dry dingen in sijn ywter ste gedãct

eewighe

eewige begeerlijckheden. Ten derden: D stemme is vol van honichvloeyende soetichcyt/etc. Want hy hadde ontfangen dooz de cracht van syn soetste teghenwoozdichcydt een leuentmakinghe des onsterffelijckheyts / ende dooz de cracht des Goddelijcs beroeps een hope van de soetste vertroostinghe/ende dooz de liefflijckheyt van syn woozden een ghenoechlyckheydt vant opperste verheughen. Maer in het ghene datmen leest / dat hy tot den roep des Heeren opstaende / heeft begost te gaen als met den ganck/begeerende den Heere te volghen ter hemelen waerts/heeftse verstaen dat Sint Jan soo groot/ende soo gherusten betrouwen hadde vande goedertierenste goethept des Heeren synē Meester/dat de Heere hem soude geweerdighen op te nemen sonder pyne des doodts/ ende om dat hy dooz stout bestaen der liefden sulcks dooz ghehadt heeft: daerom ist dat hy oock verdient heeft sulcks te verrijghen / soo heeft sy haer begost te verwonderen om datter gheschzeuen is/ dat Johannes daerom sonder pyne des doots ouerleden is/om dat hy ontrēt het Crups gheleden heeft inden Gheest / ende oock om de onbevleckthepdt des vleeschs/ hoe dat hy nu ghesept wozdt sulcks dooz het betrouwen verreghen te hebben. Waer op de Heere gheantwoozdt heeft: De onbevleckthept des maeghdoms/ ende het medelijdē met mijn doodt / die hebbe ick aen mijn wtuercozen int eewigh leuen dooz een wtnemende glozie gheloont: maer dat vast betrouwen / waer dooz hy dooz hem ghenomen heeft dat hem niet en soude ghewepgert wozden vande onerbloedicheyt van mijn soetichcyt / die heeft my soo behaeght int sterffelijck leuen te verghelden/ dat ick

De cracht des betrouwes.

ick hem onghequetst sonder eenighe pijne des doodts als in blydschap wt het lichaem ghenomen hebbe/ ende daer by sijn maeghdelijck lichaem onbesmet/ ende als nu bycans glorieus ghemaeckt dooz een sonderlinghe maniere verheuen hebbe.

Vanden feestdagh des besnijdenis, vanden name Iesu, van sijn meyninghe eñ goet voornemen te vernieuwen met den nieuwen iaer.

DAT V. CAPITTEL.

OP besnijdenis dagh heeftse den Heere gheoffert die groeteniſſe vanden soetstē naem Jesus/ die sommighe persoonen ghelesen hadden tot lof vanden Heere / de welcke terstondt haer vertoont hebben booz den Heere inde ghedaente van witte rooſen die ghehecht hinghen als in een firmament / ende van elcke rooſe hinck een gout belleken van wonder ghelupt/ het welck sonder ophouwen beweeghden het Goddelijck herte met een onwtspzekelijcke genoechte / soo van sijns eyghens naems soeticheyt ende goethept/ als oock vande namen die daer by ghevoeght waren/ om datse te weten: niet alleenlijck ghesept en hadden. Weest ghegroet Jesu simpelijck / maer weest ghegroet alderliefste/ goedertierenste / aldergewenschte Jesu/ ende dierghelijcken. Hieronn begheerdese te vinden insoete bynamē/ by den name Jesu/ de welcke noch de andere te bouen gaende het Goddelijck herte tot het binnenste toe doozdzingende souden vermaken/ eñ alsse om sulcke te vinden opt vierichste arbeydende nu besiveech van crachten. De Heere beweegt zijn-

de

de door de affectie des goedertierenheydts/ iae om ſoo te ſegghen/ ouerwonnen zijnde ſoetelijc/ ende als inde driftichеydt vande Goddelijcke liefde hem t'haerwaerts buygende/ heeft haer ghegeuen aen den mondt haerder ſiele een kuſken dat beter was als eenighen honichdranc/ ſegghende: Ick hebbe in uwen mondt gedruct mijnen ſoetſten name / den welcken ghy int openbaer ſult draghen voor alle de wereldt/ ende ſoo dickwils als ghy v lippen ſult beweghen om dien wt te ſpreken/ ſoo ſal my luyden een liedeken van het ſoetſte gheclanck. Als hy dit gheſeyt hadde iſſe ghewaer gheworden/ dat op de opperſte lippe haerder ſiele gheſchreuen was met gulde ende leuende letteren (die met menichvuldigē glans als ſterren blonckē) den naem IESVS/ inde onderſte lippe was oock gheſchreuen met gulde ende leuende letteren/ Rechtveerdich. Waerom ſy door het ſchrift Ieſus (datſe op de opperſte lippe hadde/ ende wtgheleyt wordt Salichmaker) verſtaen heeft: Datſe aen alle menſchen die ſulcks van haer begheerden/ vercondigen ſoude ſalicheyt/ ende de bermhertichеyt vande Goddelijcke goedertierenheyt: maer door het ſchrift dat inhouden rechtveerdicheyt/ het welck ſy in haer onderſte lippe hadde/ heeftſe verſtaē datſe voor die hertneckigher waren/ ende niet en vraeghden naer ſoete vermaninghe/ ſoude moeten voorhouden de ſcherpe wrake vāde Goddelijcke rechtveerdicheyt/ op datſe ommers ſo dieſe met ſoet vermaen niet en coſte tot Godt locken / met dreyghen herder vervaert makende/ ſoude beter maken. Hier na heeftſe gheſeyt tot den Heere: O alderſoetſten beminder/ wilt v geweerdigen uwe beminde vergaderinghe eenen nieuwen

Door een geeſtelijcke maniere vvordē op de lippen van haer ſiele geſchreuē Ieſus eñ rechtveerdich.

iaer

iaer te gheuen als eenen amoureusen Bruydegom. De Heere heeft gheantwoordt: Wordt vernieut inden gheest van v lieden verstandt. Ende sy: Laet v goedertierenheydt niet vergeten vermhertichsten Vader op desen uwen Heylichsten Besnydenis dagh/ alle onse gebreken te besnyden. De Heere antwoordde: Wort besneden doort ouermercken van uwen regel. Waer op sy: O alderliefsten Heere / hoe antwoordt ghy my hier op dus rijpelijck? al oft ghy ons gheen hulpe van v gratie en gheweerdichde te gheuen: maer soudt willen dat wy door ons selfs beblijten daer in souden arbeyden/daer wy nochtans ghelijck ghy selver betuyght niet en vermogen? Met dese woorden als versoent zijnde / ende als door een hoochsoetichept bevanghen zijnde/heeft hy haer siele in sijnen schoot ghestelt/ ende daer mede soetelijck vleyende/heeft hy ghesept. Ick wil sonder twijfel met v lieden blijckelijck wercken/ ende soo yemandt op desen dagh/ dat is int nieuwe iaer/tot mijnder lof ende liefde/door een waerachtighe gebroekenthept des herten wilt overleggen / wat hy in elc artickel van sijnen regel ghesondicht heeft / ende voor hem neemt met neerstichept voortsaen niet meer te falen/dien wil ick helpen/ ende als eenen goedertierenste Meester die aen sijnen overlieuen ende teeren Discipel die om de letteren te leeren in sijnen schoot staet / met sijnen vinghet alle dinghen toonende/wt doet dat niet recht en is/en dat ter vergeten is by schrijft: soo sal ick ooc vermhertelijck alle sijn ghebreken verbeteren/ ende sijn onachtsaemheden vaderlijck verbullē/ en als hy na de kinderen boerē als verstropt met sijn sinnekens/sommighe dinghen sonder acht te

Vermaninge vā een goet voornemen.

te nemen ouerſlaet / ſal ick met het neerſtigh bemercken zijn verſuymelijckheden verbullē. Eñ de Heere die heeft daer noch by ghevoeght: ſoo wie oock hem mannelijck beneerſtight ſijnen wille te trecken van alle dat my teghen is/ ende te ſtieren tot het gene my meeſt behaeght/ aen deſen ſal ick geuen van het ſchijnſel mijns Goddelijcks herte ſulcken licht des verſtants/ ende alle de litmaten van ſijn vingeren ſal ick ſoo beſtieren/dat hy my ſal connen maken eenen den loffelijckſten ende bequaemſten nieuwen iaer die voor hem oock ſalighſte ende profijtelijckſte ſal zijn. Ende dien ſal hy alle iaer als een minnende bruyt aen my ſijnen blommighen Bruydegom weerdelijck als eenen troupandt moghen offeren. Daer na ſooſe voor een ſeker perſoone badt die ſeer begheerde dat ſy voor haer vanden Heere ſoude vercrijghen/dat hy voor den nieuwen iaer/die de wereldtſche menſchen den anderen plochten te geuen/haer dat ſoude gonnen/ datſe hem ſoude moghen ghetrou zijn van gantſcher herten/ ſoo in teghenſpoet als in voorſpoet. De Heere antwoordde ſeer goedertierlijck: daer in datſe de wille heeft van ſulcke dinghen van my te begheeren, hebbe ick eenen ſeer aenghenamen nieuwen iaer van haer ontfangē: maer want het betaemt dat ick haer wederom eenen nieuwen iaer gheue ghelijck ſy begeert/laet dat een zijn tuſſchen haer ende my: ſoo tot haren voordeel/als my tot een vermaken. Te weten: dat mijn deel blincke tot mijn glorie / ende dat ſy haer deel van ure tot ure verciere door mijn medewerckinghe. Want ghelijck een moeder die haer dochter leert / maeckt wel een werck door de handt van haer dochter / maer ſy doet

Een gode vruchtich voornemen is Godt ſeer aengenaē

Degoede begeertē zijn Godt ſeer aengenaem.

daer

Godt helpt de Heylighe begeerte.

daer toe haer vernuft: soo sal ick ock die ben de eewige wijshept desen nieuwen iaer in mijn eyghen persoon maken dooz haer als middelersse. Sy heeft ock verstaen dat de peerlen ende ghesteenten/ daer den nieuwen iaer mede moet verciert wozden / zijn het heyligh pooghen/ ende de begheerten / ende ghepeysen tot Godt streckende/ te weten: de vreese / liefde Godts/ hope/ blijdschap / ende dierghelijcke/ bande welcke Godt gheen en versuymt / met allen/ om daer mede te wercken de eewighe salichepdt der sielen. Doen heeftse dooz veel ghebeden/ende sonderlinghe dooz een persoone die onlancks hadde beswaert gheweest dooz eenige beroerte/ waer toe dese haer onversiens oozsake ghegeuen hadde. Waer op de Heere antwoozdde: Ick hebbe dooz de voozgaende beroerte haren schoot verbzepdt / eñ haer handt bequaem ghemaeckt/op datse des te ouervloedigher ende bequamelijcker mijn giften soude moghen ontfanghen. Hier op sepde sy: Helaes Heere hebbe ick ellendighe int supueren van dese uwe vriendinne v roede moeten zijn? Ende de Heere antwoozdde: Waerom seght ghy helaes / als alsulcken een die mijn wtuercozen so supuert dat hy nopt en meynt haer quellinghe aen te doen / maer met gantscher herten met haer medelijden heeft / is als een saecht roedeken in mijn handt/ wiens verdienstē vermeerdert wozden dooz eens anders supueren.

Op

Op den feeſtdagh vande dry Coninghen, ſommighe deuote offerhanden, aen Godt ſeer aenghenaem.

DAT VI. CAPITTEL.

ALſſe op den H. Derthien-dagh volghende die Coninclijcke offerhande offerde Godt als voor de myrrhe / het lichaem Chriſti met alle ſijn lijden ende verdienſten / waer mede ſy wenſchte voor Godt te verſoenen alle de ſonden der menſchen / van Adam af tot den leſten menſche toe: Item voor den wieroock / de deuootſte ſiele Chriſti / met alle de Gheeſtelijcke oeffeninghen / tot betalinghe van alle de heele onachtſaemheden: Item voor het gout / de wtnemenſte Godtheyt Chriſti met de ghenoechlijckheyt van ſulcks ghenieten / tot vervullinghe van alle de ghebreken der ſchepſelen: ſoo heeft hem de Heere Jeſus veropenbaert als preſenterende die offerhande inde gelijckeniſſe van eenen weerdighen nieuwen iaer / aende altoos eerweerdighe Dryvuldicheydt. Ende ſoo de Heere ſcheen doort midden vanden Hemel ſijnen doorganck te nemen / ſoo ſcheen oock alle dat hemelſche heyr tot eerbiedinghe van ſulcken offerhande de knien buyghende / het hooft opt nederſte neder te buyghen / ghelijck de deuootſte menſchen plochten te doē / als het Lichaem des Heeren voor by haer ghedragen wordt. Daer na ghedachtigh zijnde dat ſommighe perſoonen door ootmoedicheydt haer bevolen hadden / datſe haer ghebedekens (dieſe voor den Feeſtdagh den Heere gheoffert hadden) ſoude andermael voor haerlieden Godt

offeren ter gedachtenisse vande voors. Coninclijcke offerhandē. Ende alsse dat naer haer beste deuotie dede/so heeft hem wederom de Heere Jesus veropenbaert / ende hy heeft die offerhanden ghedraghen door den Hemel / om die aen Godt den Vader te offeren / dies hem wederom het hemelsch heyr te ghemoet gecomen is / ende heeft die offerhanden als seer hoffelijcke nieuwe-iaers giften loffelijck ghepresen.

Deuote offerhanden.

Waer door sy verstaen heeft dat als yemandt syn ghebeden aen Godt offert/ oft ooc andere wercken/dat als dan het heel hemelsch hof die weerdeert als seer aengename giften voor den Heere. Maer als yemandt die sijne hem niet ghenoeghende/ daer by voeght de volmaeckste vanden Sone Godts/dan vereeren (ghelijck ghesept is) de Heylighen die inder voeghen/ al oft niemandt daer aen en soude connen ghenaken / als alleenlijck de weerdichste Dryvuldicheydt.

Op eenen anderen tijt op den selfsten feestdagh alsmen int Euangelie las / Et procidentes adorauerūt eum, & apertis thesauris suis, &c. Dat is: ende te nedervallende hebben sy hem aenbeden/ eñ opghedaen hebbende haer schatten/etc. Sy wederom verweckt zijnde door het voorbeelt vande H. Wijsen. Ende inde vierichept des Gheests opstaende heeftse haer met de ootmoedichste deuotie nedergeworpen voor de heylichste voeten des Heeren Jesus/hem aēbiddende van weghen die inden Hemel zijn/op der aerdē/ende onder de aerde. Ende alsse niet en vant datse hem weerdelijck soude offeren/ soo heeftse met een beangste begheerte begost te ouerloopen de heele werelt/ soeckende onder alle de schepselen / oftse oock yet soude connen

vinden

binden / het welck sy weerdelijck sonde mogen op-offeren aen haren eenighen beminden. Ende alsse soo verhit ende hyghende liep inden dorst vande vierighe begheerten / soo heeftse sommighe verworpen dinghen ghevonden die by alle schepselen te recht behoorden versmaeyt ende verworpen te worden / als niet dienende tot den lof ende glorie des Salighmakers / de welcke sy voor haer blijtelijc opnemende / dede haer beste om die te trecken tot heim / aen den welcken alle schepselen alleen dienst schuldigh zijn. Waerom datse eerst in haer herte ghetrocken heeft door een vierighe begheerte alle die pijne / straffe / weedom / vreese / angst / die opt eenigh schepsel gheleden heeft / niet tot lof vanden Schepper / maer door ghebreck synes eyghen cranckheyts: ende dese heeftse de Heere gheoffert als voor de beste myrrhe. Ten tweeden heeftse tot haer ingetrocken alle geveynsde heylicheyt / ende wterlijck blijckende deuotie der hypocriten / Pharizeen / ketteren / ende diergheliicke / ende dese heeftse den Heere oock gheoffert als voor een den welriechenste reucoffer des wierooks. Ten derden scheense tot haer herte in te trecken alle menschelijcke affectie ende valsche ende onsuyvere liefde van alle de schepselen / ende dese heeftse den Heere gheoffert voor het costelijck gout / de welcke altemael t'samen in haer herte door de hitte van een beminnende begheerte (waer door datse scheen alle dinghen te willen brengen tot dienst van haren beminden) als het gout dat inden houen ghepoeft wordt / alle vuylicheyt van hun te vollen verkoockt / ende wonderlijc edel ghemaeckt zijnde / heeftse soo den Heere ghepresenteert. In welcker dinghen menich-

vuldighe behaeghlijckheydt de Heere als dooz selsame giften onweerdeerlijc vermakede/ verghheerde die inde ghedaente van costelijcke ghesteenten/ende die stellende op sijn Conincklycke croone/ seyde hy: Siet dese ghesteente die ghy my nu gheoffert hebt/om de weerdicheyt van hun selsaemheyt/ hebbe ick soo meweerdelijck als aenghenaem aenveert/ dat ickse ter ghedachtenisse van een sonderlinghe liefde ghedurelijck inde croone van mijn hooft sal dzaghen/ om my te beroemen datse my van mijn bzuydt gheoffert zijn gheweest/ ende dat inde teghenwoozdicheydt van alle mijn hemelsch heyz/ghelijck eenen aertsehen Keyser dzaeghe eenen costelijcken steen als eenen Besandt in sijn Keyserlijcke croone. Dus dan gedachtigh wozdende een seker persoon die dickwils haer ghebeden hadde datse dien dagh yet den Heere vooz haer soude offeren/ soo heeftse den Heere ghebzaeght/wat dat hy wilde datse hem vooz haer soude offeren. Waer op de Heere: Offert my haer voeten/ haer handen/ende oock haer herten. Dooz de voeten werden te kennen ghegheuen de begheerten. Dus om dat dien persoon vierichlijck begheert my mijn Passie te vergelden: laetse daerom alle de beswaernissen die tegen haer herte ende lichaem comen/haer beneerstighen patientelijck te verdzaghen/tot lof ende glozie van mijnen naem/ ende pzofijt van mijn bzuydt de heele Kercke. Ende dat sal ick ontfanghen/al oft my gheoffert ware vooz een wtvercozen myzrhe. Maer om dat dooz de handē de werckinge betreckent wozdt: laetse alle haer wercken soo lichamelijcke als gheestelijcke haer beneerstighen te volbzengen inde vereeninghe vande volmaecktste werckinghe

Hoe datmen de beswaernissen moet verdraghen.

linghe van mijn heylighste menschept: waer door dat se wonderlijck edel ghemaeckt zijnde/ altemael heyligh ghemaeckt sullen worden. Ende dat sal ick ontfanghen door de soetrieckende offerhande des wieroocks. Dieselijcks oock/om dat door het heete den wil betreckent wordt: laetse in al datse doen sal van eenen anderen menschе altijt mijnen wille verepsschen/ ende al dat haer dan van dien sal gheraden worden dat ghedoorloft is ende redelijck / laet haer dat ghetrouwelijck aenbeerden door mijnen wersten wille. Het welck ick aenbeerden sal door de offerhande vant beste goudt / ende laet hen weten/dat door die ootmoedichepdt/ eñ dat betrouwen/waer door sy begeeren mijnen wille te weten door eenen anderen menschе haren wille soo vereenight sal worden met den Goddelijcken wille / ghelijck vant gout ende silver int vier t'samen ghesmolten zijnde ghemaeckt wort het costelijc Electrum, dat onverscheydelijck t'samen ghevoeght wordt. Daer na alsse wederom wilde offeren het ghebet van sommighe persoonen die aen haer devotelijck bevolen waren / soo heeftse ghesien dat de Heere hadde op sijn slincker syde als een verborghen borse die seer wel ghereedt was door sijn rechter handt/ inde welcke hy scheen te hebben de ghebeden die hem van die persoonen ghepresenteert waren / waer mede hy dickwils sijn besonder vrienden goet dede alst hem ghelieffde. Ende als sy offerde door henlieden ghelijck sy ghebeden was / soo scheent dat die ghebeden ghestelt werden door den Heere inde ghedaente van verscheyden presenten ende fraeyichept/waer mede de Heere sulcke als by hem quamen niet te seer berepdt ende verciert/

Onse vvercken moeten vvy doen inde vereeninghe vãde volmaeckste vverckinge Christi.

magnifijckelijck verciere. Ende om dat de Heere te kennen gaf dat hy die dinghen hadde op tweederley manieren / hecftse verstaen dat die persoonen dat vercreghen hadden door die ghetrouwicheyt/waer door sy hun gebeden so mildelijck aen haer gegeuen hadden/om datse door haer aen den Heere gheoffert souden worden / soo dat het henlieden alleens was oft sy die offerde van haer eyghen weghen / oft van hunnent weghen/als ommers de goedertieren Heere/die hem gheweerdighde door aenghename te ontfanghen.

Vande eerweerdicheyt vant aenschijn des Heeren, vande voldoeninge die volle vergiffenisse by brenght, ende vande H. Communie.

DAT VII. CAPITTEL.

ALsse t'sauonts op den Sondagh / Omnis terra, na de ghewoonte der gheloouighen die te Roomen begheeren te sien het beeldt van het lieffelyckste aenlicht des Heeren/ haer ghereet maeckte door een geestelycke biechte/ ende ouersulcks door ghedachtenisse van haer sonden/ sy haer selven als leelijck scheen / soo isse voorts ghecomen tot de voeten des Heeren Jesu/om aldaer die leelyckheyt af te legghen/begheerende vanden Heere vergiffenisse van alle haer sonden. De Heere syn handt opheffende heeft haer de benedictie gegeuen met dese woorden: Ick gheue v vergiffenisse van alle uwe sonden / door het inghewant van myn gratie gunnende goedertierenheyt. Eñ hy heeft daer by ghevoeght: Tot een waerachtighe verbeteringe van alle uwe sonden/soo ontfanght van

Voldoeninge die Godt aen genaē is.

my

my dese voldoeninghe die ick v bevele/ dat ghy (te weten) ghedurende den omloop van desen iare/ alle daghen sult volbrenghen eenigh goet werck inde vereeninghe van die goedertierenthept/ waer door ick v alle uwe sonden vergeue hebbe/ het welck alsse seer gheerne aenveerde/ maer nochtans wat haperende door menschelijcke cranckheydt/ seyde: En wat sal ick dan doen Heere oft ick dat versuymden als de oorsake sulcks mede vracht, Waer op de Heere seyde: Waerom soudt ghy dat willen versuymē/ aenghesien dat ghy t soo lichtelijck doen cont: Want mijn goedertierenheyt sal van weerden houwen/ al waert dat ghy maer eenē voet tot sulcken eynde versette/ oft een riet vander aerden oplichte / oft maer een woordt sult ghesproken hebben/ oft aen yemanden een vriendelyck ghelaet sult ghetoont hebben/ oft voor de overleden sielkens/ Requiem æternam, oft eenigh woordt voor de sondaren/ oft ock rechtveerdige / sult ghesept hebben. Hier door sy seer vertroost zijnde/ heeft begost te biddē voor haer sonderlinghe vrienden / op datse ock dierghelijcke vertroostinghe souden moghen vande Goddelijcke vermhertichept vercrijgen/ wiens ghebedt de Heere verhoorende / heeft ghesept: Alle die met v willen doen die voldoeninge die v bevolen is/ die sullen ock met v hebben vergiffenisse van alle hare sonden door dese mijne benedictie / ende soo syn eerweerdighe handt wijt wt strechende / heeft hy ghegeven de benedictie. Voldoeninge tot volle vergiffenisse der sondē

Daer na soo heeft de Heere daer noch by ghevoeght: O met wat een de overvloedichste affectie des ghebenedijdinghs soude ick haer willen ontfanghen / die naer den omloop des iaers wederom tot my keerden/ met hem sulcken

ken vzucht vzenghende / dat hy het heel iaer
door hem becommert hebbende inde wercken
der liefden/die meerder souden bevonden wor-
den in ghetale/als sijn sonden die hy dat iaer
ghedaen soude hebben. Waer op als sy sulcks
haer selven niet toeghenende/ seyde: Hoe soude
dat moghen geschieden als de sinnen der men-
schen ghenevght zijn tot het quaet/soo ooc dat
de mensche alle vre menichvuldelijc sondight?
De Heere die heeft ghe antwoordt: En waerom
dunckt v dat soo swaer als ic Godt/ in die sake
sulcken ghenoechte neme/ dat waert inden de
mensche begheerde / maer een weynigh neer-
stichevts te doen: ick den almoghenden Heere
ben bereet soo met hem te wercken/dat myn
Goddelijcke wijshevt de overhandt sal hebbē.
Ende als sy seyde: Wat zijt ghy dan van sinne
hem te geven die sulcks te weghe vzenght? De
Heere antwoordde: Dat en can v niet opent-
lijcker geseyt worde als met dese woorden / dat
het noch ooge ghesien en heeft / noch oore ghe-
hoort/ noch in s' menschen herte ghecomen is.
O hoe gheluckich soude hy zijn/die voor sijn
doot maer een iaer overgevrocht soude hebben
int beneerstigen van sulcke Godtvzuchtichevt
oft te minsten een maent. Want sekerlijcks hy
soude oock moghen hopen sulcks vande han-
den vanden goedertierensten Heere te ontfan-
ghen. t' Sander daechs daer na/biddende voor
de gene die door haer vermaen communiceer-
den / niet teghenstaende datse door dien den
Biechtvader niet tegenwoordigh en was/geen
biecht en hadden gesproken/ soo scheen de Hee-
re hen te cleeden met een wit cleedt / te weten:
met sijn onnooselhevt/dat aen alle canten ver-
ciert was met costelijcke gesteenten/ hebbende

De goe-
dertieren
heyt Godts
int helpē
van onse
Godt-
vruchtige
oeffenin-
ghen.

de

de ghedaente/ende den reuc van violen. Waer door werdt te kennen ghegeuen de ootmoedicheyt / waer door sy haer vermaninghe gehoor hadden ghegeuen. Waer na werdt henlieden ock ghegeuen een root cleedt dat gheweuen was met gouwe blommen/ waer door wt ghebeelt werdt de Passie des Heeren / die door de liefde volbzoght was/ waer door elck een vercrycht de verdienſten van een weerdich bereytſel. Ende de Heere ſeyde: Laet hen ſetels ghestelt worden by my/op datſe alle mogen weten dat door hen/ niet by geballe/ maer met voorraet is bewaert geweeſt het principaelſte ſtuc/ dat is: het is van der eewicheydt ſoo voor hen voor-beſchickt ghewerſt/datſe heden door de deught van ootmoedicheyt / maer niet ſonder d medewerckinge ſouden ontfanghen van my de voornaemſte gauen der gratien. Maer aen de gene die niet door de vermaninghe van deſe Maeght/ maer van ſelfs door de medewerckinge gratie Godts betrouwende op de goetheydt Godts/ hoe wel onghebiecht zynde ten H. Sacramente ginghen/ werdt maer ghegeuen den rooden rock met gouwe blommen gheweuen/ ende deſe ſaten ooc met den Heere aen de tafel/ maer die met ootmoedicheyt ende vroeſheyt de H. Communie achterlieten / ſchenen te ſtaen voor de tafel/ende groote ghenoechte te hebben inde ouervloedicheyt van die leckerheden. Dus de goedertierenſte Heere ghepaeyt zynde door ſyn eyghen ſoeticheyt gaf de benedictie met ſyn ghebenedyde handt / ſegghende: Alle die door begheerte van myn liefde ghetrocken zynde beſoecken de ghedachteniſſe vande vertooninghe van myn aenſicht/ in die ſoo druckte ick de tracht van myn menſcheyt / ende de leuendmakende

De deught des ootmoedicheyts.

De Paſſie bereyt de menſchen om vveerdelijck te communiceren.

De eerwijsinge aent aenschijn Christo wat datse den mensche by brenght.

makende claerheyt van mijn Godtheyt/welke claerheyt hen van binnen gheduerlijck sal verlichten / ende sal hen bouen andere inde eewighe glorie door een sonderlinghe ghelijckenisse met mijn aenschijn alle het hemelsch hof door doen schijnen. Amen.

Op den feestdagh van S. Agnes, vande cracht der woorden die S. Agnes ghesproken heeft ten tijde van haer doodt.

DAT VIII. CAPITTEL.

OP den nacht vande vriendinne Godts de H. Maeght Agnes als sy seer verheught was om datse sagh dat de Heere hem seer beroemde door de soeticheydt haerder liefden / ende door den lof/ waer door het heel hemelsch hof hoogh verhief de woorden vande voors. Maeght die doens inde Kercke verhaelt werden. Ouerlegghende haer cranckheyt / heeftse gheseyt met droefheyt tot den Heere: O Heere wat grooter soeticheydt der ghenoechten soude moghen vloeyen hebben in mijn siele / ter oorsake van soo soete woorden/hadde mijn cranckheyt my niet belet ghehadt? Waer op de Heere: Het is v bewaert gheweest in mijn seluen/ende ghy sult het noch smakē hier oft namaels des te soeter/ hoe ghy minder vermengelinghe sult ghehadt hebben vanden smaeck des eyghen wils/waer door sy verstaē heeft dat niemants salicheyt vermindert en wordt door sulcken beletselen diemen door sijn eyghen schult niet en stelt. Ende alsmē inde seste lesse las dese woorden. Quidam dixit beatam Agnetem ab infantia Christianam, & ita magicis artibus occupatam,

vt

vt diceret Christum sponsum suum, Dat is: daer was eenen die seyde dat Agnes van ionckx af Chzisten was/ ende soo behanghen met tooue-ryen/ dat se Chzistum haer Bzupdegom noem-de. Dese dzoeue zijnde/ seyde: O Heere wat lijdt v Pzincelycke maiestept al vande menschen? Waer op de Heere: Alle desen laster die wozdt my na myn behagen ghenoegh voldaen dooz de wellustighe ghenoechte die my ende Agneete versaemt. Waer op sy: O goedertierenste Hee-re gont dan dat uwe wtuertozen v dooz sulcke ghetrouwen soetichepdt aenhanghen moghen dat ghy daer dooz als niet moeght achten de lasteringhen die v vande wederseggers aenge-daen wozden.

Als op S. Augustijns dagh haer vertoont werden de verdiensten van veel verschepden Heylighen / soo heeftse ock begheert dat haer pet soude veropenbaert wozden vande verdien-sten van dit teere Maeghdeken / het welck sy van kindts af seer teerlyck hadde bemindt/ wiens begheerte de Heere terstondts ghehooz gheuende/ oplichtende synen arm/ heeft hy aen haer vertoont de H. Agneete in een liefflijcke ende teere ghedaente aen sijn Goddelijck herte ghedzuckt/ om te betoonen ende te betupghen haer ouergroote onnooselhept / vande welcke ghesept wozdt. Dat de onbevleckcheydt maeckt datmen Godt naest comt. Dit doozluchtich kindt Godts scheen Godt soo na by te zijn dat-ter inden hemel niemandt ghebonden werdt/ die met haer onnooselhept / ende t'samen teere minnelijckhepdt mochte vergheleken wozden. Ende sy heeft verstaen dat de Heere tot allen oogenblicken t'hemwaerts intreckt alle de de-uotie ende de ghenoechte / waer dooz opt pe-

mants

Hoe aen genaē dat het Godt is, alsvvy door de vvoorden ende exempelen vande Heyligen tot liefde eñ deuotie vervveckt vvorden.

mants herte is beweecht geworden/ende noch beweeght wordt tot de liefde Godts/ende tot deuotie door de honichvloeyende woorden van die H. Maeght / die noch dickwils inde H. Kercke verhaelt worden/ende alle dese dingen in sijn herte wonderlijck edelder ghemaeckt zijnde/laet hy druppen inde ghelijckenisse van eenen Hemelschen dranck in het herte van S. Agnes/dat soo delicatelijc aen sijn herte ghehecht is/ende daer door wordt dese selfste heylighste Maeght als met verscheyden fraeyicheden wonderlijck verciert/die tot allen uren een luyster gheuen inde sielen der geenre/wiens deuotie haer verheught.

Op den Feestdagh van Lichtmisse, hoe gheveet dat Iesus ende sijn Moeder zijn om onse ghebeden te verhooren.

DAT IX. CAPITTEL.

ALsse op den deuoten feestdagh van Lichtmisse hoorde luyden het eerste gheluydt der Mettenen / verheught zijnde inden Geest/ seydese tot den Heere: Siet mijn herte eñ mijn siele die groeten v mijnen beminstē Heere/door het gheluydt van die clocke/waer door vercondicht wordt den Feestdagh vande suyueringhe van v heylighste Moeder: waer op de Heere seer goedertierlijck gheantwoordt heeft/ende alle het inghewandt mijns goedertierenheyts dat treckt de belle voor v/aen de dore vande Goddelijcke bermhertichеydt/voor v vercrijghende volle vergiffenisse van alle uwe sondē. Alsmen daer na de Mettenen opclepte / de Heere duysentfout vergheldende aen de siele

haer

haer eerste groetenisse / heeft tot haer gheseyt. Mijn gheheele Godthept die groet v/O ghy de ghenoechte mijnder sielen/ v te ghemoete seyndende alle de vrucht van mijn heylichste menschept/op dat ghy soo opt behaeghlijcste moeght berepdt worden voor den toecomenden feestdagh. Na een weynigh tijdts alsse begheerich was om te hooren watmen inden Choor sanct/ maer ouermidts sy te bedde sieck liggende dat niet en coste verstaen/ vroef zijnde / seydese tot den Heere: O Heere waert dat ick nu niet en ware verre vande plaetse des Choors/so sonde myn herte ommers door eenige woorden vanden sanck ghetrocken worden om my in v te verheughen. Waer op de Heere: En weet ghy nu niet myn alderliefste/watmen indē Choor singht / soo bekeert v t'mywaerts / ende bemerct opt neerstichste wat dat in my gebeurt/ die in my ben bevanghende al wat v opt sonde moghen verheughen. Ends terstondt heeftse inden Gheest verstaen/dat ghelijck pemandt ouermidts een te seer groote vermoeytheydt door rassichept des aems hijght/soo oock alle de litmaten / besonder vanden Heere sonder ophouwē als hijgende/ trecken t'haerwaerts inne alle de goede wercken die daer van eenige menschen ghedaen worden inde H. Kercke/ eñ die soo in hem ghesuyuert ende edel ghemaeckt hebbende / offert hy die aen de Heylighe Dryvuldichept die nopt ghenoegh en magh geeert worden / tot eenen eewigen lof. Maer de wercken die met voor-raet gestiert worden tot den lof Godts / die treckt dat Goddelijck herte tot hem binnenwaerts / de selue met een wonderlijcke ende onwtspreekelijcke maniere in hem edel ende vol makende. Ende hoe wel dat alle

de

de goede wercken elck besonder dooz de intrec-
kinghe vande heylighste litmaten des Heeren/
een onweerdeerlycke salicheyt (sulcke oock die
alle verstandt te bouen gaet) inde siele wercht:
soo ist dat die wercken nochtans die het God-
delyck herte hem geweerdicht met syn intrec-
kinghe edel te maken/ende dooz de vereeninge
met hem tot de opperste volmaecktheydt te
bzenghen/ soo veel weerdigher zijn/ ende dooz
goet vervolgh oock saligher/ als eens leuende
menschens oft ghediertens lichaem weerdiger
ende aengenamer gheacht wozdt/als een doot
lichaem. Hier na als sy hoozde singhen het
tweede Responsozium/ende bedzoeft was dat-
se het eerste/ te weten: Adorna, niet ghehoozt
en hadde/ heeftse ghesept tot den Heere. Leert
my alderliefste Heere hoe dat ic d de rust-plaet-
se van mijn herte na d best behaghen soude
moghen berepden. Waer op de Heere: Spzept
d herte wt ghelyck wel eertyts de vergulde ta-
fereelen open ghedaen werden inde tempels
der Afgoden/ om dat alsoo het volc soude ghe-
nopt wozden om sacrificie te doen op de feest-
daghen der Heydenen/ ende maeckt dat ick
sien magh de beelden die daer in gheschilderd
zijn/ inde welcke mijn siele wonderlyck ende
onwtspzekelyck haer is ghenoeghende/ dooz
welcke woozden des Heeren sy verstaen heeft
hoe dat de Heere bouen maten syn ghenoechte
heeft in het herte dat dooz hem wtghespzeydt
wozdt dooz een gedueticb ouerpeysen van syn
eyghen quaetheden/ ende der weldadē Godts
die hy sonder sulcks verdient te zijn/ soo ghe-
willichlyck schenct. Maer alsmen in het twee-
de Nocturno sanct/ Post partum virgo: op dat
woozdt: Intercede pro nobis, heeftse ghesien dat

de

de Heylighe Maeght met haren mantel afvaeghde alle de vlecken vande herten eñ sielen der vergaderinghe / ende datse die als in een hoecksken ter syden stierde / ende datse haer selven daer voor stelde / om datse niet en souden ghesien worden voor de ooghen vande Goddelycke rechtveerdicheyt. Ende als ghesonghen werdt de Antiph. Beata mater, wederom op dat woordt: Intercede, scheen de Maeght vol van gratien / als verheuen te sitten inde glorie / by den Coninck der Coningen / haren beminden Soon / ende voor een al te soeten kusken te offeren de deuotie van alle het Conuent / die voor de vereeninghe met hare alderpuerste deuotie wonderlijck aenghenaem ghemaeckt was. Wese dan die dese dinghen sagh alsse wederom verlaeghde haer beletsel / heeft de Heere tot haer ghesept: Ist dat v Simeon ende Anna inden Tempel beletten / dat is: v ghebreck van vranckheyt v is belettende vande Goddelycken dienst: Gaet wt tot my op den berch van Caluarien / daer sult ghy vinden uwen fraeyen volwassichen iongelinck ende v lief wtgestreckt. Al waer alsse inden Gheest ghecomen was / eñ een vvile tyts voor menighvuldige genoeghte vermaeckt gheweest was / inde gedachtenisse vande soetvloeyende Passie des Heeren / soo docht het haer datse ginck voor een poorte na het noorden / ende datse in eenen groote Tempel quam / daerse den H. Simeon sagh staen ontrent den autaer die dese woorden deuotelijc bat: Wanneer sal hy comen? wanneer sal ick hem sien? meynt hy dat ickt soo langhe houden sal? meynt hy dat hy my hier vinden sal? ende als hy dese ende desghelijcke woorden vermenichfuldighde / verheught zijnde inden Geest / ende

VVoderlijcke goedertierenheyt vãde H. Moeder Godts

ende als inde dzifticheydt hem keerende/ heeft hy de ghebenedyde Maeght ghesien / staende voor den autaer/ die het kindeken Jesum/ het welck schoon was van ghedaente bouen alle de kinderen der menschen / op haer armen dzoegh. Het welck als hy ghesien hadde / heeft hy terstondt verstaen / verlicht zynde inden Gheest dat het was den verlosser des werelts: Waerom met grooter blyschap den Heere Jesum in sijn armen nemende/ heeft hy geroepen ende ghesept/ Nunc dimitte, &c. Nu laet Heere dynen knecht/ etc. ende soo met dat woordt: Quia viderunt oculi mei, kuste hy hem soetelijc/ ende daer na met dat woordt: Quod paratti, heeft hy hem verheuen voor de arcke des autaers/ hem offerende Godt den Vader tot een waerachtighe salichevdt des volcks/ waer op dat de arcke terstondt als eenen spieghel ghebloncken heeft/ ende in dat schyjnsel hem vermenghelende het beeldt vant delicaetste ende lieffelijckste kindeken Jesus/ is daer in gesien gheweest/ als te kennen genende/ ende blijckelijck betupghende dat hy dien was / voor den welcken alle offerhandē vant oude Testamēt ende oock vant nieuwe voleyndt werden. Het welck Simeon siende/ heeft met een vierichevt gheroepen / Lumen ad reuelationem gentium, ende so heeft hy hem wederom aē sijn Moeder gegeuen/ segghende: Et tuam ipsius animam pertransibit gladius, dat is: ende het sweert sal voor beyghen siele gaen. Maer de maeghdelijcke Moeder hem legghende op den autaer / heeft voor hem geoffert twee de alderwitste tonghe duyfkens / de welcke het Coninclijcke kindt als met de handekens voorts stierde. Voor dese twee duyuen werdt beteeckent de simpele

ende

ende onnoosele handelinge der gheloouiger/die gheduerlijck na der duysen maniere door een discrete aenmerckinge wederleggen alle quaet ende vergaderen suyuere grepnen / dat is/ beneerstighen de voornaemste exempelē oft voorbeelden der heyligher na te volghen/ ende deselschijnen op een maniere den Heere te verlossen/ als sy door hun heylighe handelinghe / eensdeels verbullen sommighe dingen die de Heere achterghelaten heeft te volmaken tot dispensatie in syn volmaeckte leere. Maer als den vers van het aehste Respons. te weten: Ora pro nobis; ghesonghen werdt/ soo is de Coninginne der Maeghden voorts ghecomen/ende eerbiedelijck haer knien buyghende / heeftse haer vertoont als middelersse tusschen Godt ende de vergaderinghe opt deuotelijckste voor elck van hen biddende. De welcke den Keyserlycken Soon opt eerbiedelycste opheffende / ende beneffens hem inden throon der glorien stellēde/ heeft haer ghegeuen milde maght om alles te bevelen wat haer ghelieften. Ende sy heeft terstondt bevolen aen de orden vande hemelsche craehten/ datse rasschelijck omcingelende het Conbent met crachtighe handt dat souden beschermen vande duysentfout duysent listen des ouden vyants/ die terstondt het bevel vande Coninginne der Hemelē onderdanigh zynde/ schilt by schilt t'samen voeghende het Conbent omcinghelt hebben. Doen heeft dese ghesept tot de Heylighe Maeght: sullense oock Moeder der ghenaden met dese vaste hoede beschermt zijn die nu ter Chooren niet en zyn? De goedertieren Maeght heeft geantwoordt/ met dese hoede en woordt niet alleen beschermt de vergaderinghe die in Choor is/ maer door

haer soo wordt beteeckent de vergaderinghe van alle de gene die met der herten wenschen dat de ware Religie in dese plaetse / ende waer dat zy/ soude moghen altyt bewaert ende vermeerdert worden / ende om sulcks te verkrygē haer beste doen na hun vermoghen/ maer die minder acht nemen op de behouwenisse der Religie/ noch oock beneerstigen om die by hen te houwen / ende by andere te vervoorderen/ sulcke en cryghen van dese Enghelsche hoede geen onderstant. Hier by heeft de Heere ghevoeght: Soo wie begeert met sulcken hoede beschermt te worden/ laet hem beneerstigen naer wtwysen deser schilden/ beneden : dat is in sijn seluen cleyn te zijn door ootmoedicheydt/ ende van bouen : dat is in my vreedt door een vast betrouwen/ veel verwachtende van myn wytvloeyende goedertierenheyt. Alsmen ter Processie inde Capelle sanck den veers: Ora pro nobis Sancta Dei genitrix , scheen de gloriose Moeder haren delicaten Sone op den autaer te legghen / ende haer voor hem neder te buyghen/ als om te bidden voor alle de vergaderinghe. Tot de welcke wederom het Coninckliyck kindt hem buyghde / tot een teecken dat hy niet alleenlyck haer ghebeden goedertierlyck ontfinck/ maer dat hy gheerne oock alle de wille van sulcke syne beminde Moeder verbulde.

De H. Maeght Maria beschermt die de Religie vervoorderē

Ootmoedicheydt ende betrouwen beschermen ons als met eenen schilt van de laghen des vyāds.

Vanden feestdagh van S. Gregorius, väde groote glorie dieſe hebben die aen een ander leeren den wegh des leuens.

DAT X. CAPITTEL.

OP den dagh van dien heyligsten Paus Gregorius / die soo hooghe in verdienste is: Als deſe Maeght haer becommerde onder de Misse om hem te eeten / soo heeft den selfsten Godtweerdichsten Paus hem aen haer veropēbaert / omcleedt zijnde met een onweerdeerlijcke glorie ende hemelsche eere. Want hy scheen sonderlinghe gelijck gemaeckt te zijn in verdiensten met alle de Heyligben / naer haer weerdicheyt / want hy was gheliick met de Patriarchen door sijn Vaderlijcke voorsichticheyt ende neerstigh besorghen: als die dagh ende nacht sorghe ghedraghen hadde voor het profijt vande Kercke die hem bevolen was. Hy scheen oock ghelijck te zijn met de Propheten / om dat hy in syn schriften verscheyden laghen banden vyandt / waer mede hy het menschelijck geslachte beschadight / vercondight heeft / ende daer by profijtelijcke vermaningen ende beschermingben teghen de selue tot wederstant ghevoeght heeft. Waer door hy met meerder glorie verciert / hem was meer verheughende als yemandt vande Propheten door sijn prophetije. Hy wert oock vergeleken met de verdiensten der Apostelen door een getrouwe aencleuen / om dat hy met heel sijn deuotie / soo wel in tegenspoet als in voorspoet ghetrouwelijck den Heere aencleefde / ende het saet van het Goddelijck woordt / mildelijc aen alle de heele

VVeerdicheyt ende claerheyt van Sinte Gregorius.

Kercke wtreyckte. Hy werdt oock vergheleken met de verdiensten der martelaren ende Confessoren door een scherpe castijdinghe sijns lichaems ende een deuote volmaecktheyt der religie/ende alle heylicheyt. De weerdicheyt van de maeghdelijcke suyuerheyt die hadde oock in hem de ouerhandt / ende voor elck ghepeys/ woordt ende werck/daer hy oyt om sijn onbevlecktheyt van sijn herte ende lichaem te bewaren/door ghearbeydt hadde/oft andere ooc door schrijuen ende vermaninge geleert hadde om sulcks te bewaren/werdt hy verblijdt met een glorie van onweerdeerlijcke weerdicheydt. Doen seyde de Heere tot dese siele/bemerckt nu soo wel dat het met desen mijnen wtuercoren ouer een comt/datmen leest inde Schriftuert: Dat na de menichfuldicheydt des droefheyts int herte der menschē/ de Goddelijcke vertroostingen de gheloouige siele verblijden: als hy voor elck woordt/werck/oft oock ghepeys dat beswaert heeft/ met sulcken onweerdeerlijcke wellusticheden gheloont wordt. Want aenstaende den dagh van sijn natuerlijcke doodt (die heden wordt vermaent) en was hy geenssins blij na den lichaem/als die ghene die soo hy moeste gaen door die waterbeke des doodts ghestelt was in eenen lichamelijcken angst/ alle oock die rontom hem stonden / iae alle de gheheele Kercke doort verlies van sulcken Vader ende besorgher/ beschreyden dien dagh met claeghlijcke droefheyt/ die nu iaerlijcs met een voornamelijcke eere /ende vercondinghe sijns lofs soo blijdelijc gheviert wordt. Doen seydese tot den Heere: En wat Heere heeft hy daer door vercreghen dat hy de H. Kercke met soo saligen schriftē rijck gemaeckt heeft ende verlicht? De

Heere

Heere heeft gheantwoordt/ dat segghe ick: dat mijn heele Godthеydt wonderlijck in alle sijn schristen haer verheught/ende alle mijn menschelijcke sinnen die worden ghevoeght door de wellustichеyt vant soet ghenieten van alle sijn woorden ende schriften / ende hy gheniet ock dese vrolijckheyt met my/soo wanneer eenige dinghen van die hy ghesept heeft inde H. Kercke ghelesen worden/oft als pemandt door die te lesen oft te hooren salichlijck tot leerwesen beroert wordt/oft tot deuotie verweckt oft onsteken tot liefde / ende daer door verrijght hy soo veel eeren ende weerdichеydt vooz alle het hemelsche heyr/als eenen crijchsknecht oft tijtelijck Prince verrijght als hy met een cleedt gelijck sijnen Coninck ghecleedt zijnde vereert wordt: oft dat hy sittende aen de Coninclijcke tafel met de leckerste spijsen daer den Coninck seluer af eet/daghelijcks gespijst wordt. Ende de Heere heeft daer noch by gevoeght: Dit sonderlingh voordeel hebben ock S. Augustijn/ ende S. Bernaert/ende andere Leeraers vande H. Kercke/elck na de menichfuldichеyt ende het profijt van sijn leere. Alsmen sanck het 12. Respons. te weten: O Pastor,&c. S. Gregorius opstaende scheen met ghevouwen knien ende opghehenen handen den Heere deuotelijc vooz alle de Kercke te bidden / aen den welcken de Heere met een wonderlijck ghelaet des vriendelijckheyts gegeuen heeft sijn Goddelijck herte/om dat hy daer wt vrpelijck soude nemen al wat hy wiste profijtelijck te zijn vooz de Kercke/ ende dat wijt ende breedt mede soude deelē. Ende als dan den Heylighen Gregorius als met beyde sijn handen ghenomen hebbende de gratie vande Goddelijcke vertroostinghe die

VVat vruchte de heyligē genieten van haer schriften.

ouer de breede van gheheel aertrijck wilde verspreyen/ scheen de Heere hem te omgorden als met eenen blinckenden riem vant suuerste gout / waer door bedupdt wert de Goddelijcke rechtveerdicheydt / die hem wederhiel dat die niet heel ter aerden toe neder soude ghelaten worden: maer inde locht als hangende / daer soude wederhouwen worden / dat is: dat hy die gratie niet en soude wtstoten tot de onweerdighe ende ondanckbarighe: maer soo wie die begheerden te verrijghen/hem met de begeerten des herten opwaerts begenende/dat sulcken een die soo soude moghen verdienen te ontfanghen.

Op den feestdagh van S. Benedictus, hoe saligh datse zijn die het gheregeleerde leuen der Religie wel onderhouwen.

DAT XI. CAPITTEL.

De glorie van S. Benedictus.

OP den doorluchtichsten Feestdagh van onsen heylichsten Vader Benedictus. Alsse haer te deuoter begaf tot den Heere / ter eeren ende reuerentie van soo hooghen Vader: soo heeftse ghesien inden Gheest dien glorieusen Vader inde teghenwoordicheydt vande blinckende ende altyt stille ghesette Dryvuldicheyt/ met grooter eeren staende: fraey van ghedaente ende schoon int aenschouwen: wt wiens litmaten schenen wonderlyc als voort te comen ouerschoone roosen van wonderlycke cracht/ ende sonderlinghe geur ende reuck / ende soo bloeyde elck van syn litmaten / als eenen den brolickſten rosier: want elck van die roosen broght wt haer midden een ander roose / ende die

die wederom eē andere / ende die noch een andere. Ende soo van een quamender vele/ waer van de eene d'ādere te bouen ginc in frayheyt/ cracht/ ieucht/ ende elcke verscheyden stack d'andere af in blommighe reuck/ endt dus den heylichsten Vader heel blommigh ende lustigh door gratie / ende met name te recht weserde Benedictus, dat is: ghebenedijdt / verooraeckte aent heuelsch heyr een beweginge van een onweerdeerlycke ghenoechte. Eñ hy nopdese om hen met hem te verheughen/ soo dan door de blommen der rooſen die wt elck van syn litmaten bloeyden / werden beteeckent alle de verscheyden oeffeninghen waer door hy syn vleesch temmende dat onderdaen ghemaeckt hadde den Gheest. Ende oock alle de deughdelycke wercken die hy ghedaen hadde in syn heylighste leuen/ ende oot alle de wercken van syn nabolghers/ die door syn voorbeeldt ende leere verwecht zynde / de wereldt verlatende met den voortganck vande religieuse beschepdenthept op de Coninckliſcke heyrbane hem volghende / nu ghecomen waren tot de hauen vant hemelsch Vaderlandt/ ende noch tot het eynde des wereldts toe comen ſullen. Van welck elck besonder den eerweerdichſten Vader oock een besondere weerdichept erft/ waer mede de ghemeynte van alle de Heyligen/ haer verheugende met syn claerheyt ende geluckicheyt/ den Heere sonder eynde looft. Den saligē Benedictus die droegh oock als voor eenen staf/ eenen cierlycken scepter met coſtelicke gesteenten van wonderlijcken glans die aen beyde syden wonderlyck verciert was / den welcken als hy in syn handt hiel vande syde die r'haerwaerts sagh / soo scheen tot hem in door die

De salicheyt der gene die de regelē der oordē onderhouvven.

ghesteenten het gheluck der geenre/ die door de bescheydenheyt des regels van sijn Orden tot eenighen tijdt zijn bekeert ende verbetert ghe-worden / waer door hy oock was ghenietende een onweerdeerlijcke genoechte vande Godde-lijcke goedertierētheyt : maer aen d'ander syde die (te weten) gekeert was tot den Heere/ bleec de fraeyicheyt vande Goddelijcke rechtveer-dicheyt. Waer door dat hy sulcke die hy sonder hun verdiensten noch hem gheweerdicht had-de te roepen tot de hooghe weerdicheydt van sulcken Orden / ouermidts hun eygen sonden sulcksvereysschen/door een rechtveerdich oor-deel stiert tot de eewighe straffe. Want hoe dat yemandt tot hoogher Orden vanden Heere verheuen wordt / hoe hy oock rechtveerdelijc-ker/ als hy qualijck leeft/ verdoemt wordt. Maer alsse aenden H. Vader selue offerdē van weghen de vergaderinghe eenen heelen Psaul-ter/die sy t'sijnder eeren gelesen hadde:opstaen-de met een blij ghelaet offerde hy aenden Hee-re de ieucht van alle sijn litmaten/ waer mede (gelijck bouen verhaelt is) hy scheen de blom-men voorts te brenghen / tot onderstandt van sulcke die hem met een deuoot herte aenroepē/ ende oock der geenre die heylichlijck wenschen sijn voetstappen te volghen / door onderhou-wen van sijnen reghel. Maer soomen sanck het Respons. Grandi Pater fiducia morte stetit pretiosa,&c. heeft dese tot hem gheseyt : Wat weerdicheyt hebdy vercreghen / voor dat ghy met sulcken glorieusen eynde vande wereldt zijt ghescheyden? Hy heeft gheantwoordt: Dit te weten / om dat ic mijnen Gheest ghegheuen hebbe onder de woorden des ghebedts/dat ick daerom soo soetelijck mijnen Gheest verhale

bouen

boven andere Heyligen / dat sy altemael in myn toegeestinghe wonderlijck verheught worden. Doen bat se hem / dat hy door de glorie van sijn doot hem soude gheweerdighen elck een vande vergaderinge inde ure van sijn doot ghetrouwelijc by te staen. Waer op de eerweerdighe Vader antwoordde: soo wie hem beneerstight my te vermanen die weerdichept / waer door de Heere hem ghewerdicht heeft my te vereeren ende saligh te maken met sulcken glorieus eynde / dien wil ick inde ure van sijn doot soo ghetrouwelijck bystaen: dat ick my sekerlycks voor hem sal teghen stellen / daer ick sal sien dat de listen der vyanden schadelijcker tegen hem sullen opryysen: op dat hy door myn teghenwoordichept ghewapent zijnde de stricken des vyandts by mochte ontgaen / ende climmen tot de blijschap des hemels / om eeuwich saligh te zijn.

Hoe dat men de behoedinghe vã S. Benedictus verchrijghen sal.

Vanden feestdagh des Bootschaps Marie, vande lijtsaemheyt in beswaernis, ende van een lichamelijck visioen, voorts Godtvruchtige oefeninghen tot de glorieuse Maeght.

DAT XII. CAPITTEL.

Op den auont van Christus Bootschap alsmen ten Capittele lupde / ende dese haer beneerstighde om haer met Godt te voeghen / heeftse verstaen inden Gheest dat de Heere Jesus met sijn maeghdelijcke Moeder sat int Capittel hups / op de plaetse vande Overste / ende dat sy soo t'samen met een groote stillichept verwachten de toecomste van die vane Conbent / ende datse met een wonderlijcke ver-

De Heere Iesus ẽ Maria die presiderẽ int Capittel.

herhenghende soetichept ontfinghen / die binnen quamen. Ende alsmen inden Calendier las: Annunciatio dominica. De Heere Jesus hem bekeerende t'sijnder Moeder waerts / heeftse met een vriendelijck hooftbuyginghe ghegroet / ende dit doende heeft hy in haer vernieut die onweerdeerlycke soetichept / diese wel eertijts ghevoelt hadde / als de onbegrijpelijcke Godtheyt van haer het vleesch aennemende / in haer maeghdelijck Lichaem gheweerdight heeft / hem met de menschelijcke nature te vereenighen. Als nu het Convent hem begheuen hadde / tot het ghebedt lesende den Psalm Miserere mei Deus: so heeft de Heere alle die woorden gheoffert inde handen vande Maeghdelijcke Moeder / inde ghedaente van gesteenten van verschepden verue / ende de Maeghdelijcke Moeder scheen te hebben verschepden tuylkens oft rieckerkens die t'samē in harē schoot laghen / ende dese vercierde sy met de gesteenten / dat is: met de ghebeden der vergaderinghe die haer van haren Sone tot sulcken eynde ghegeuen waren. Ende sy heeft ghekeert dat door die tuylkens oft rieckerkens te kennen werden ghegeuen de beswaringhen vande vergaderinge die hem daeghs te voren ouer gheromen waren / door een onghewachte oorsake ende dat sonder hun schult. Alsse verwonderde ende vraeghde waerom dat die beswaernis vertoont werdt inde ghedaente van tuylkens. De Heere die antwoordde: Ghelijck de teere ionckvrouwen meer ghenoechten hebben ouer haerlieden te draghen vermakelijcke rieckerkens als ander cleynicheyt / om datse in dien reuck haerlieden ghenoechte hebben: soo hebbe ick ock mijn genoechte in hun hertē / die hun

swa-

swerichedē met ootmoedichept/ lijtsaemheyt/ ende danckbaerheyt bevelē aen myn Vaderlijcke goedertierenheyt/ die aen die my beminnen/ alle voorspoet ende tegenspoet bestiere tot goet. Maer soose dochte waerom dat de Heere haer op dien tyt met sulcken lichamelyck visioen onderwees: soo heeft de Heere haer voorghehouwen het gene men op den selfsten feestdagh singht vande poorte die gesloten was/ die wel eertyts Ezechiel inden Gheest gesien hadde/ ende hy heeft tot haer ghesept: Ghelyck wel eertyts de maniere eñ orden van myn menschwordinghe / Passie / ende verrijsenisse / door verholen ghedaente der dinghen ende gelijckenissen is voor betreckent ghweest: soo nu oock de Gheestelycke ende onsienlijcke dinghen en connen in s'menschen verstandt niet gebracht worden/ dan door ghelijckenisse der dingen die bekent zijn. Ende daerom en macht van niemandt verswaept worden al dat door inbeeldinghe der lichamelijcker dinghen te kennen ghegeven wordt/ maer een pegelijck moet sijn beste doen/ dat hy door ghelijckenisse der lichamelijcker dinghen magh verdienen te smaken het soet verstandt van gheestelijcke genoechtē. Maer alsmen onder de Mettenen sanck / Aue Maria, heeftse ghesien als dry beeldsskens die sprotē vandē Vader dē Soon/ en den H. Geest/ ende ginghen met een soet gedruys tot het herte vande Maeghdelycke Moeder / ende van haer herte wederom liepen met een crachtigh ghewelt tot hunnen oorspronck. Ende dat aen de salighe Maeght door dien uytvloet ghegont was de machtighste te zijn naest Godt den Vader/ de wijste naest den Soon/ de goedertierenste naest den H. Gheest. Sy heeft ooc geleert dat

Elck een moet sijn swaricheden Godt bevelen.

Geestelijcke dingē worden door de lichamelijcke bekentghemaeckt.

De excellentie vā de H. Maeght.

de vrucht vande Enghelsche groete.

dat soo dickwels als die groetenisse/ te weten: Aue Maria met deuotie ghelesen wordt vande gheloouighe op aertrijck/ dat alsdan de voorsz. beeckskens met grooter ghedruys als ouerloopende vloeyē rontomme de salighste Maeght. Ende ten anderen kant / soo vloeyense wederom in haer heylighste herte/ ende soo loopense wederom van daer door een wonderlijcke genoechlijckheyt tot hunnen oorspronck: maer van dien ouervloeyt soo wordender sommighe aderkens des blijschaps/ verheugēs/ ende des eewich salicheyts verspreyt/tot alle die persoonen der Heylighen ende Enghelen / ende oock tot alle die op aertrijck verhalen de selue groetenisse: door de welcke in elck vā hun vernieut wordt alle het goet/datse oyt door de vruchtsalighe menschwordinghe des Soons Godts vercreghen hebben. Soo wanneer oock yet verhaelt werdt vande suyuerheydt vande salighste Maeght/ als te weten : Hæc est quæ nesciuit thorum, dat is/dese is die gheen bruylofts bedde gheweten en heeft/ oft Domus pudici pectoris, dat is/ het huys vant suyuer ghemoet oft Clausa parentis viscera, dat is/ het besloten inghewant vande moeder / etc. Alle de Heylighen Godts die bewesen alsdan eere aen de Keyserlijcke Maeght/ende hunlieden vrouwe/ deuotelijck bedanckende Godt den Heere voor alle de weldadē / die aen de salighste moeder oyt ghegeuen zijn tot salicheyt van alle de ghemeynte. Den Heylighen aertsch-Enghel

S. Gabriel

Gabriel is oock ghesien geweest als blinckende met een nieu schijnsel vant Goddelijc licht/ soo dickwils alsmen vercondichde de Bootschap die door hem gheschiet is. Ende als ghe-

S. Ioseph.

noemt werdt S. Joseph (die met de Maeghdelijcke

lijcke Moeder ondertrout was) ſoo buyghden hen alle de Heylighen ſeer eerweerdelijck t'ſynder eeren/ende met hun lieffelijck oogeworpen ſoo boden ſy hem vriendelijck veel ghelucks/ als henlieden verheughende met ſijn weerdicheyt. Sy heeft oock gheſien inde Miſſe / waer onder ſy ter tafelen Godts ſoude gaen / de glorieuſe Moeder Godts wonderlijc verciert met de fraeyicheyt der deughden/aen wiens voeten ſy haer te nederſlaende / bat datſe ſoude gheweerdighen haer te bereyden om te ontfangen het weerdigh Sacrament van het Lichaem ende Bloet van haren Sone. Ouerſulcks heeft de Heylighe Maeght op haer borſt gheſtelt eenen blinckenden karkant die als ſeuen hoornē hadde/ ende op elckē horen een al te coſtelijckē gheſteente: waer door te kennen gegeuen werden de voornaemſte deughden / waer door de ſalighſte Moeder ende Maeght den Heere behaeght hadde. Door d'eerſte gheſteente werdt te kennen gegeuen die aenlockende puerheyt. Door het tweede / de vruchtbare ootmoedicheyt. Door het derde / de vierighe begheerte. Door het vierde / de verlichte kenniſſe. Doort vijfde de onwtbluſſelijcke liefde. Door het ſeſte de ouerdragende genoechte inden Heere. Door het ſeuenſte/de vreedſame gheruſticheyt. Ende ſoo de ſiele ſtont met deſen karkant voor d'ooghen Godts/heeft de Heere in haer ſulcken genoechte genomen/ende is ſoo ghelockt geworden/ dat hy hem (als een die met liefdē bevanghen is met alle de cracht van ſijn Godtheydt tot haer buygende) haer gheheel wonderlijck tot hem inghetrocken heeft. Ende haer als delicatelijck in ſijnen ſchoot ſtellende / heeft hy haer minnelijck gheſeeſteert. Maer alſmen

Mē vvore bereydt tot het H. Sacramēt door de H. Moeder Godts

ten

ten Magnificat sanck de Antiph. Arte mirabili, &c. soo scheen den H. Gheest als eenen den soetsten suyden wint te waepen / wt het herte vanden Heere die dooz sijnen alder soetstē wint saechtelijck waepende / rontomme de seuen ghesteenten des karkants / die de siele dzoegh scheen te singhen als dooz een musijck-instrument / de Antiph. tot lof vande heylichste Dzybuldichept. Hier na alsmē int Euangelie las / Ecce ancilla Domini, soo groete sy de Moeder Godts met een deuote meyninghe des herten / haer vermanende van die onwtspzekelijcke blijschap diese ghevoelde alsse in dat woozdt haer selven heel ende al dat in haer soude ghe-schieden met volle betrouwen ouergaf inden wille Godts. Waer op de salichste Maeght met het alderlieffelijckste ghelaet antwoozdde: soo wie my deuotelijck vermaent van die blij-schappe / aen dien sal ick waerachtelijc betoo-nen t'gene men inden Leysen vanden teghen-woozdighen Feestdagh begheert / te weten: Monstra te esse matrem, &c. dat is: toont dat ghy Moeder zijt: ghereckelijck my vertoonēde dat ick ben de Moeder des Coninck̄s der glo-rien / ende oock vanden mensche die bidt. Des Coninck̄s, dooz de maght waer dooz ick dien mensche wil onderstandt doē. Ende des men-schens oock die bidt / dooz den inbloedt des in-ghewants des bermhertichepdts t'zynder sa-lichept. Maer alsmen ter vesperen sanck / Hæc est dies, &c. Hodie Deus homo factus. Ende als het Conuent tot eerbiedinge vande weerdich-ste menschwozdinghe des Heeren ter aerden neder viel / de Sone vanden opperstē Coninc als beroert wozdende dooz dat woozdt / waer dooz hem werdt vernieut de gedachtenisse van

de

de liefde/ dooz wiens dwant hy dooz ons was menschе ghewozden/ stondt rasschelijc op van synen Coninclijcken thzoon/ ende eerweerdelijck staende inde teghenwoozdicheydt van Godt dē Vader/ seyde tot hem: Myn bzoeders zijn tot my ghecomen. O met wat een beel lieffelijcker beweghinghe ist te ghelooven dat beweeght is ghewozden Godt den Vader dooz dat woozdt van synen teer beminden Sone/ inden welcken hy heeft syn welbehaghen om ontallijcke meer goets te geven aen de mebzoeders van synen eenigen gebozē Sone/ als den Coninck Pharao die aen Joseph ghelueck biedende/ ouermits de ouercomste van syn bzoeders hun gegeven heeft soo ouerbloedige weldaden ghelijck beschzeuen wozdt/ Genes. 47. Genes. 46

Maer soose bekozich was om te weten wat gebedt de H. Maeght op dien haren Feestdagh alder aenghenaemste soude zijn/ soo isse oock dooz haer gheleert gewozden: dat soo wie de Octaue ghedurende daghelijcks leesde 45. Aue Maria, met deuotie inde ghedachteniſſe der daghen dat de Heere ghewasschen is in haer lichaem/ dat die aen haer sulcke aengenamen dienst soude doen/ al oft hy by haer hadde ghewees van dien tijt af datse ontfangen hadde/ ende daghelijcks tot den tijdt des baerens toe/ alle dienstbaerhept haer bewesen hadde: Ende soo nop als sy op dien tijt hem soude gheweygert hebben vooz dien dienst/ sulcks als hy begeert soude hebben: soo noode soudese nu oock willen weygheren syn begheerten. Ende sy heeft verstaen datmen den Aue Maria dus soude lesen datmen (te weten) tot dat woozdt Aue Maria, begheeren soude dat alle die beswaert waren souden moghen verlost wozden/ dooz gratia

Hoe datmen den Aue Maria meet

gratia plena, dat alle die gheen smakelijckheyt der gratien en hadden/souden smaeck crygen. Door den Dominus tecum, aē alle de sondaers vergiffenisse. Door benedicta tu in mulieribus dat alle die begostē hunnen goedē wille mochten volbrenghen. Door benedictus fructus ventris tui, aen alle de wtuercoren volmaecthept. Door Iesus splēdor paternæ gloriæ, waerachtighe kennisse. Door & figura substantiæ eius, de Goddelücke liefde / ende soo moeten by elcke Aue Maria by ghevoeght worden int eynde die woorden/te weten: Iesus splendor paternæ gloria, & figura substantiæ eius. Dat is: Jesus het schijnsel vande Vaderlijcke glorie/ende de ghedaente van sijn wesen.

Hoe datmen hem met vruchtē somtijts onthout van ten H. Sacramente te gaen, ende vande verdienstelijcke voedinghe des lichaems.

DAT XIII. CAPITTEL.

Op den Sondagh /wiens misse begint Circundederunt, alsse noch seer swack was/eñ seer begheerde dat Goddelijck Sacrament te ontfanghen/ ende oversulcs haer beste gedaen hadde om daer toe haer te berepden: nochtans heeftse door raet van haer geestelijcke Moeder door beschepdenhept te vreden gheweest / haer te onthouden vande Communie. Ende alsse sulcks den Heere tot eenen eewighen lof offerde / soo docht het haer datse voor den Heere stondt / ende de Heere hem t'haerwaerts seer minnelijck buyghende / heeft haer ghenomen inden schoot van sijn Vaderlijcke goedertierēhept. Ende als een moeder die soetelijck met haer

haerkindeken ſpeelt / ſeyde hy : Om dat ghy voor v ghenomen hebt my te deruen puerlijck om mijnent wille/ſoo ſal ick v verwermen in mijnen ſchoot: op dat ghy moghelijck na my gaende niet vermoeyt en wordt door eenighen wterlijcken arbeydt. Ende alſſe ſoo haer welluſten hadde inden ſchoot des Heerē/ ſoo heeſtſe tot hem geſeyt: O alderſoetſte lief/nademael dat de werelt die heel inde booſheyt gheſet is/ nu ter tijt meeſt door braſſerije ende dronckenſchap teghen v glorie ſtrijdt / ſoo begheere ick tot verſoeninghe van ſulcs met alle mijn herte v glorie in onſe vergaderinghe te vervoorderen tot verbeteringhe van ſulcks quaet. Waerom iſt dat ghy v gheweerdicht my uwe dienerſſe hoe wel onweerdige tot uwen dienſt te ſtieren/ ende my tot een bode te maken. Ick ſoude gheerne t'uwer liefden aen d'ander eenighe oeffeninghe vercondighen/waer door ſy v deſen tijdt door een ſonderlinge deuotie dienende ſoude moghen verſoenen/ ende verſoeten ouer de ſonden die de wereldt teghen v doet. Waer op de Heere : ſoo wie mijnen bode is/die loone ick met ſulcken loon/dat al wat hy voor my vercrijght dat ſulcks ſtreckt tot ſijn ghewin. Waer door ſy verſtaen heeft/ dat ſo wanneer yemandt ſchrijft oft andere leert met ſulcke meyninghe / op dat de glorie Godts daer door ſoude vervoordert wordē/ ende het profijt der ſielen: dat alſdan alle het profijt dat yemandt door dat ſchrijuen ofte die leere / ia al waert na duyſentich duyſent iaren vercrijght/ dat ſulcks gheheelijck comt tot diens ſalicheyt die dat in ſijn meyninghe eerſtgants den Heere opgheoffert heeft. Na deſe dinghen heeft de Heere daer by ghevoeght/ ſoo wie hem beneer-

Hoe dat men alle sijn vvercken vereet eigen sal met de meyninge Christi ende soo edel maken.

stight alle die ghemacken die hy gheniet/t'zy in dzincken/eten/slapen/ende dierghelijcken (die hy na den loop der naturen moet ontfangen) te ghebzuycken met sulcken meyninghe / dat hy seydt met der herten / oft met den mondt. Heere dese spisse oft pet anders wat het zy/ontfanghe ick in die liefde/waer dooz ghy dat heyligh ghemaeckt hebt/als ghy in d heylichste menschept sulcks gebzuycte tot lof van uwen Hemelschen Vader/ende tot salichept van alle het gheheel menschelijck gheslachte/ biddende dat het inde vereeninghe van d Goddelijcke liefde moghte streckelijck zijn tot vermeerderinghe des salichepts / dooz alle die inden Hemel zijn/op aertrijck/ ende oock int vagevier. Sulcken een/soo dickwils als hy pet gemacks met sulcke meyninghe neemt/die stelt dooz my als eenen vasté schilt/ waer mede ic beschermt wozde dooz verschepden moepelyckheden/die my vande wereldtsche menschen aenghedaen wozden. Hier na als het heele Convent onder de Misse soude communiceren / soo heeft de Heere haer neer gestelt aen de lieffelijcke wonde van sijn heylighste syde/segghende: om dat ghy heden dooz beschepdenheyt achterlaet my lichamelijcken int Sacrament des autaers te ontfanghen/dzinckt nu opt soetste gheestelijck wt mijn herte den gheweldighen inbloedt van mijn Godthept/ende soose nu soetelijc ghelaeft zijnde met de waterbeken der Goddelijcker genoechten/deuotelijck den Heere dancte/ soo heeftse gesien dat alle die op dié dagh communiceerden/stonden dooz den Heere/ende dat hy aen elck van hunlieden gaf van het bereytsel/ waer mede sy haer beneerstight hadde om bequamelyck ten Heyligen Sacramente te gaen.

Dit

Dit gheschiede dus al inde gedaente van vaprocken die wonderlijc waren/ende tot elck een van die rocken was noch een sonderlinge gaue vande goedertierenheyt Godts: om datse weerdelijck als bereedt ghemaeckt souden worden om te communiceren. Ende alsse altemael met ghelijcke weldaet dooz de verdiënsten van dese/vande milthept Godts rijck ghemaeckt waren/boozts komende t'samenderhandt hebben sy wederom den Heere gheoffert alle het gene/ dat henliede dooz de verdiensten van sijn wtuercozen gheschonken was tot eenen eewighen lof / ende tot vermeerderinghe der verdiensten ende eeuwighe salichepdt van dese Maeght: waer dooz sy hier verstaen heeft/ dat soo wanneer hem yemandt ghereet maeckt tot de Communie dooz besondere ghebeden en deuotien/ende dierghelijcken / ende nochtans hem onthout van te communiceren dooz beschepdenhept/t'zy des ootmoedichepts oft ghehoorsaemhepts: dat de Heere hem dan verbuit met de beken van sijnen Goddelijcke inbloet. Ende dooz die berepdinghe die hy een ander mede deplt / soo maeckt hy d'ander bequamer om te communiceren / ende alle het goet dat yemandt daer dooz geniet/ dat comt hem heel tot sijn verdienste/die hoe wel hy niet en communiceert / nochtans sijn beste ghedaen heeft om hem te berepden. Doen sepde sy: O Heere is dat hy soo veel verrijght die de H. Communie achterlaet/ so ist dan beter de Communie achter te laten als die te ghebruycken? Waer op de Heere sepde: Gheensins/ Want die ter liefden van mijnen lof de Heylige Sacramenten neemt/die heeft seker de salichste spijse dā mijn Godt gemaeckt Lichaem/ met dē Hemelschen

dranck des balsems vāde wellustichste Godtheyt. Ende daer-en-bouen een onverghelijcke claerheydt door het ciraet vande Goddelijcke deughden. Waer op sy: Wat ist dan mijnen Heere dat dese vercrijgen die door hun onachtsaemheydt versuymen te communiceren: om datse dien dagh te vryer in ydelheydt ende onachtsaemheden souden moghen ouerbrengen? De Heere antwoordde: die hem versuymt tot de Communie te bereyden / ende als hy de communie achterlaet / te vryer sijnen eyghen wille doet / die maeckt hem seluen des te onweerdigher/ende hy berooft hem seluen vande vruchten van soo grooten Sacrament / die diē dagh ouer de geheele Kercke mede gedeylt worden. Ende sy: Och mijnen Heere waer by comt doch dat sommighe hoe wel dat het hen dunckt datse onweerdigh zijn/ ende ooc haerlieden niet seer en bereyden / nochtans met sulcken begeerte getrocken worden om te ontfanghen v salichmakende Sacramentē/datse groote swaricheyt hebben alsse op de gewoone dagen die moeten deruē? De Heere antwoordde: Dat comt gereckelijck daerom datse rijck ghemaeckt zijnde door een sonderlinge gratie door mijnen soeten Gheest ghedreuen worden. Ghelijck eenen Coninck die op de Coninckliycke maniere ghewent is vrolijck te zijn / die heeft meer ghenoeghte sijn ghewoonlijcke Coninclijcke vrolijcheden te ghenieten / dan als eenen lackmerau te loopen achter stratē ende weghen.

Hoe schadelijc dat het is de cōmunie achter te laten om sijnē vville te doē.

Van

Vande ſalicheyt die belooft wordt aen de ghene die de leere van deſen boeck volgen, hoe datmen een arcke Godts int herte makē ſal, ende vant onderſoecken vanden goeden inval.

DAT XIIII. CAPITTEL.

OYden Sondagh als de Miſſe begint / Exſurge, alſſe wederō ſieck te bedde lagh/ende onder de Metten hooꝛde ſinghen Benedicens ergo, &c. ghedachtigh zijnde de ſoeticheyt ende deuotie dieſe dickwils in dat Reſponſ. ghehadt hadde/heeftſe tot den Heere gheſeyt: Nu dan Heere ghelyck ick dickwils dat Reſponſ. ende oock andere met ſulcken vierichheyt geſongen hebbe dat my dochte dat ic opgenomen was/ ende ſtont booꝛ den thꝛoon uwer glorie / ende dat ick den toon gaf in d herte als op een het ſoetſte oꝛghel van alle de wooꝛden ende noten: ſoo iſt nu helaes dat ick belet zijnde dooꝛ de cranckheyt veel verſuyme. Waer op de Heere: Om dat ghy ſegt myn lieffſte / ende om dat het oock waer is/dooꝛ myn ghetuygeniſſe dat ghy dickwils met een ſoet ghelupdt geſongen hebt dooꝛ het oꝛgel van myn Goddelyck herte: ſoo wil ick d tot een ghenoeghſame vergeldinghe nu oock ſoetelyck ſinghen. Ende hy heeft daer by ghehangen: Ghelyck ic eertyds dooꝛ myn ſelven gheſwoꝛen hebbe aen mynen knecht Noe: dat ick booꝛtsaen niet meer de wateren des ouervloedts bꝛengen ſoude ouer den aertsbodem/om die te doen vergaen: ſoo ſweere ick d dooꝛ myn Godtheyt dat niemandt die d wooꝛden hooꝛt met ootmoedichheyt / ende daer dooꝛ beſtiert wooꝛdt met goede meyninghe/ opt

Groot profijt vā deſē booc

salconnen vergaen: maer hy sal als door eenē sekeren wegh recht sonder falen / vry tot my comen die den wegh bē/de waerheyt / ende het leuen. Ende dien eedt besegele ick met den segel van mijn heylighe menscheydt / die ick doen noch niet en hadde ten tijden van Noe / als ic noch gheen mensche geworden en was. Waer op sy: Nademael ghy die eewighe wijsheydt/ alle dinghen wist van te voren/ waer mede de wereldt v soude wederstandt doen / ende oock het quaet voorleden al oft teghenwoordich geweest ware / waerom hebdy dat verbont met eede willen bevestigen dat ghy de wereldt niet meer en soudt laten vergaen met die wateren des ouervloets? De Heere heeft geantwoordt: Ick hebbe dat ghedaen tot een profijtelijck exempel voor de menschē: op dat sy ter tijden der stilte ende peys soo mochten leeren bestellen/ ende met verbont bevestighen de dinghen die hen profijtelijck zijn/ datse ooc ten tijden van teghenspoet ten minsten alsdan om hun eygen eere hunnen eyghen vryen wille souden ghedwonghen zijn te snoeren. Waer op sy: O Heere het soude my seer aēgenaem zijn/ waert dat ghy my nu uwe dienstmaeght v geweerdichde te leeren / hoe dat ick dese weke int timmeren van een arcke v weerdelijck mochte dienē? De Heere antwoordde: Ghy sult my in v herte een de aengenaemste arcke timmeren. Daerom doet v beste om te ouerpeysen hoe dat de arcke dry solderinghen ghehadt heeft/soo dat bouen de voghelen woonden/int midden de menschē/ int onderste de gedierten. Na dese gelijckenisse onderscheyt oock alle de daghen / besonder op dese maniere/te weten: dat ghy van smorgens vroegh tot der noenen toe van weghen de heele

Noemen de arcke timmerē sal.

H. Kerc-

H. Kercke loſſinght / ende danckt wt het innichſte beweeghſel uwer herten / vooz alle de weldaden die ick vant begintſel des wereldts af tot den teghenwoozdighen tijt toe / aen eenighen menſche gedaen hebbe / ende ſonderlinge vooz die weldaet diemen ſoo weerdelijc behooz-de te vieren : dat ick daghelijcks vanden opganck der ſonnen tot de nonen toe ſonder ophouwen opgheoffert woz̃de op den autaer aen Godt den Vader / vooz de ſalichept van het geheel menſchelijck gheſlachte. Het welck nochtans de menſchē clepn achtende daer-en-tuſſchen hen becommeren met bzaſſerijen ende bzonckenſchappen. Daer mede hen heel ondanckbaer vertoonende vooz mijn weldaden. Vooz welck ghebzeck als ghy v danckbaerhept vooz liefden vooz hen ſult tot verſoeninghe v beneerſtight hebben op te offeren / ſoo ſchynt ghy my als de voghelen int opperſte vande arcke te vergaderen. Daer na vanden Nonen tijt tot den Veſperen tijt toe beneerſtight v deuotelijck in goede wercken te oeffenen / in die heplighe vereeninghe / waer vooz ick alle de wercken mijns menſchepts volbzocht hebbe / tot verbullinge van die gemeyne onachtſaemhept / waer vooz de heele wereldt verſuynt met ghedienſtichepdt van goede wercken / my wederom te verghelden eñ te betalen vooz ſoo veel weldadē die ſy my ſchuldigh is. Ende als ghy dat ſult ghedaen hebben / ſoo ſult ghy de menſchen gerekent woz̃den int midden vande arcke vergadert te hebben. Maer ten veſperen tijt ſoo ouerlegt met bitterehepdt uwer herten alle de ongoddelijckhept der menſchen / waer vooz ſy niet alleenlijck verſuymen hun behoozlijck daghwerck des ghedienſtichepdts te leueren /

Oeffeninge des noonens tijt.

Oeffeninge des veſper tijdt.

maer daer-en-boven niet op en houwen met veel verschepden manieren der sonden my daghelycks tot gramschap te verwecken / waer voor ghy my sult offeren tot verbeteringhe alle de pynen en̄ bitterheden van myn onnooselste Passie ende doodt/ ende soo beslupt ghy my de ghedierten int onderste vande arcke. Doen seydese tot den Heere. Nademael dat ick door myn eyghen sinnelyckheyt hebbe begeert dese onderwysinghe van v te vercryghen / soo en verstoute ick my niet om my te laten voorstaen dat ghy den beste Meester my die door v selven gheleert hebt. Waer op de Heere: Waerom seyde hy/sal myn gaue daerom versmaeyt worden: om dat ick die met neerstigher blytichept door v sinnen (die ick gheschapen hebbe om my daer af te dienen) voorts brenghe / als het lofselycker ende aenghenamer gehouden wordt/ als ick den mensche wilde schapen/ voor-raedt ghebruyckende gheseydt hebbe / laet ons den mensche maken na ons beeldt ende ghelycke-nisse / dan als ick andere dinghen schapende gheseyt hebbe: Laet het licht ghemaeckt worden: Laetter een firmament ghemaeckt worden: etc. Ende sy antwoordde hier op: Waert dae ick dese autoritept inbraehte / soo souden daer andere meer spelende met haer eygen sinnelychept verschepden vonden voortsbrengē/ ende die als door autoritept beschermen / hoe wel sy die niet en hadden ontfangen door uwē crachtighen invloet der gratien. Waer op de Heere seyde: stelt hier by dit onderschept. Soo wie eyndelyck in sijn herte ghewaer wordt dat synen wille soo in alles vereenight is met mynen Goddelyckē wille/ dat hy noch int minste niet en soude connen / t'zy in voorspoet oft te-

Genes. 1.

Hoe dat-men den binnenstē invloet sal proe-ven.

ghen-

ghenspoet van myn welbehaghen hem verbremden. Ende daer-en-bouen int ghene hy doet oft lydt soo puerlijck myn glorie ende lof alleen begheert dat hy in alles syn eygen profyt ende loon wtgaet / die magh sekerlijckx segghen dat het goet dat hy door de oeffeninge van sijn sinnen begrijpt door eenen smaec van binnen/dat sulcks van my is ghecomen: soo nochtans dat het niet en sy tegē de H. Schrifture/ende dat het is tot profyt van synen naesten. Ende wederom de Heere staende door de siele met een wonderlijck bewijs des vriendelychcyts/seyde: O me-vrouwe de Coninghinne vertroost my nu gelijck ick v dicmaels vertroost hebbe. Ende aldus de almogende Heere onder dese woorden als eenen puerighen ghetrouwen minnaer der sielen/ heeft hem bouen maten lieffelijck ghebuyght als om een kussken van haer te ontfanghen. Waer ouer de siele als verbaest door sulcken onghehoorden voorstel vande meweerdicheydt des Heeren/ met de ootmoedichste deuotie antwoordde als wt het binnenste merch des herten/ dese woorden voorts vrenghende. O Godt ghy zijt den Schepper ende ick het schepsel. Onder welcke woorden scheen de siele terstondt door een wonderlycke bestieringe door de Goddelycke cracht in ghetrocken met haren Heere geluckelijck te verhenghen. Dus seyde sy tot den Heere/ gheweerdight v nu vermhertichste Vader my v dienersse te gonnē wat te rusten door den slaep na dat ick wat specerijen genomen hebbe door clauwicheyt des herten: op dat ick heden v leuentmakende Sacramenten ontfangē mochte. Waer op de Heere: Dese vereeninghe waer door v siele nu met my vereenight is / die verVVōderlijcke meweerdicheydt des Heeren.

nuchtert b meer als eenighen lichamelijcken slaep soude moghen doen. Hier na onder de Misse daerse onder soude communiceren/ soo scheense te staen by den Heere/haer beclagende datse, ouermidts de cranckheyt moeste de Misse derue. Waer op de Heere seyde: Leest Confiteor, het welck alsse met een ootmoedighe deuotie ghedaen hadde / heeft de Heere daer op berolght. B moet bermhertich zijn mijn Godtheyt. Ende alle b sonden bergheuen. Ende wtstreckende sijn eerweerdige handt heeft hy haer sijn benedictie ghegeuen. Ende so die siele haer daer na buyghde / soo nam haer de Heere in sijnen schoot / ende soo tusschen bziendelijcke omhelsinghen haer soetelijck seest bewijsende sanck hy: Ad imaginem quippe Dei factus est homo, dat is: Want de mensche is ghescheppen na het beeldt Godts/ende soo haer oogen ende oozen/mondt/ende herte/ handen ende boeten seghenende/ tot elcke segeninghe slinghende de boozs. woozden/verhalende bernieude hy meweerdelijck in die siele sijn Goddelijck beeldt eñ ghelijckenisse. Hier na Donderdaeghs als de wereldtsche menschen meest met bzassen ende bzincken haer plochten te ontgaen. Alsmen smozghens na de Mettenen inde keucken lupde om de werck-lieden bzoegh-cost te gheuen: soo seyde sy versuchtende tot den Heere: Och mijn Heere hoe bzoegh staet het bolck op om b met spijse moepelijck te zijn. Waer op de Heere als soetelijck lachende/ seyde: En wilt liefste niet versuchten / want dese daermen nu om luydt en zijn vant ghetal niet / die dooz gulsichepdt t'impwaerts wzeedt zijn: Want dooz desen inbijt wozden sy geroepen ende gheuoyt tot den arbeydt/waerom dat ick ooc genoech-

De spijse der vvere luyden is Godt aen ghenaem

te

te hebbe in hun ſpijſe / ghelijck yemandt ghenoechte heeft dat ſijn peerdt wel eet / als hy dat paiſtert om hem daer mede te dienen.

Oeffeninge, waer door men den Heere verſoent voor andere op ſulcken tijt alſmen meeſt ſondicht teghen hem, ende vande vrucht der beſwaringhen.

DAT XV. CAPITTEL.

DIen ſaterdagh die gaet voor dē Sondagh Eſto mihi, alſſe haer van alle het wterlijck afwennende tot het binnenſte bekeerde: ſo iſſe opghenomen ghewordē inden ſchoot vande Goddelijcke goedertierenheydt / al waer datſe in ſulcken ſtilte ghenoot de invloedinghe der Goddelijcker vreughden: datſe ſcheen met den Heere als te beſtieren alle de rijckē des hemels ende der aerden. Alſſe nu ſoo dien heelen dagh in ſulcken blijſchap ouerghebracht hadde / ſoo iſt t'ſauonts ghebeurt datſe door eenen ouerval ſoo ſeer beroert werdt / datſe daer door belet werdt vande voorſ. ghenietinghe / ende ſooſs langhe ghearbeyt hadde om dat beletſel te verſetten / ende ſo claer ſagh als den dagh dat die beſwaernis niet te bedieden en hadde / ende nochtans haer ſinnen daer van niet en coſte wennen / ende daerom berooft werdt van het ſchoon weder van haer voorgaēde ſtillicheyt. Ten leſten alſſe den heelen nacht bycans in ſulcken arbeydt ſonder ſlapen gelegen hadde / voor de Mettenen batſe den Heere / dat hy hem ſoude gheweerdighen ſulcke beletſel van haer herte wegh te nemen: op datſe tot glorie ende lof van ſijnen name ſoude verdienē / wederom

te

te verblijden int genieten vande eerste vreughde. Waer op de Heere antwoordde: Wildy my mijn swaricheyt af nemen/soo moet ghy swaricheyt hebben / ende aen mijn slincker sijde staen: op dat ick op v borste rusten magh. Wāt als ick my neder buyghe na de slincker sijde/ soo ruste ick op mijn herte / het welck seer lief is ende aengenaem voor die vermoeyde / ende soo sien ick recht in v herte / ende na het lieffelijck geluydt van v soetluydende begeerten/soo vertroost ghy my geduerlijck/ ende de aenghename lusticheyt van v toegeneygē/ waer door ghy t'mywaerts ghedreuen wordt/ die waeyt t'mywaerts door een vast betrouwen / waer mede ghy in alle de vonden van v herte na my hijght. Ende my vermaeekt soetelijck den wtvloet vande goedertierēheyt van v herte: waer mede dat ghy alle de menschen toewenscht de eewige salicheyt. Ende daer-en-bouen so staet voor my open de edele schatcamer van v herte/ waer wt ick ghenoeghsaem magh wtreycken aen een yeghelijck van uwen goeden wille: om dat ghy daer mede wel doet aen alle die het vā noode hebbē. Want waert dat ghy my stondt ter rechter syde/ te weten: des voorspoets / soo soude ick alle dese voors. ghenoechten ommers moeten deruen: want al wat onder de oore hoort/ dat en can de ooge niet vermaken noch reuck gheuen aen den neuse / noch het en can door de handen niet wtgereyct worden. Doen heeftse begeert dat de Heere yet gheuen soude/ waer mede sy die dry dagen geduerende/als de menschen alderonbevreestelijck sondigen hem soude eenen aenghenamen dienst doen. Waer op de Heere antwoordde: Ghy en sout nieuers in connen aenghenamer dienst doen / dan dat

Goede begeerten sijn Godt aengenaē

Vast betrouvven

Goedertierenheydt des hertē

De schatcamer vā den goedē vville.

Men can Godt nz aenghenamer doen

ghy

ghy ter ghedachteniſſe van mijn lijden ver-
draeght alle beſwaerniſſe/ t'zy van binnen als
wterlijck: ende dat ghy v ſeluen dwinght om
te doen ſulcke dinghen die v meeſt teghen zijn/
ende dat ſult ghy alderſalichſte te wege connē
brengen int bewaren van v wterlijcke ſinnen
ende in hun beſnoeringhe: want ſoo wie hem
beneerſtight ter gedachteniſſe van mijn Paſſie
hier in hem te oeffenē / laet ſulcken een verho-
pen een rijcke vergheldinghe daer voren van
mijn goedertierentheydt te ontfanghen. Daer
op deſe ſeyde: Ick wilde nu oock wel o lief-
ſten Leeraer geleert worden van v minnelijc-
heyt/ met wat ghebeden dat ick v beſt verſoe-
nende ſoude verſoeten deſe dry dagen / als ghy
meeſt tot gramſchap vande wereldt verweckt
wordt. De Heere antwoordde: Het en ſoude my
niet weynigh aenghenaem zijn/ waert dat ye-
mandt drymael las Pater noſter oft Laudate
Dominum omnes gentes, &c. ende dat hy tot dē
eerſten Pater noſter oft Laudate Dominum, &c.
offerde Godt den Vader alle de oeffeninghen
van mijn heylighſte herte / waer door ick oyt
op aertrijck vermoeyt ben ghewordē tot ſa-
licheyt der menſchen/ t'zy in louen/ danckſeg-
gen/ claghen/ wercken/ begheerte/ ende liefde:
ende dat tot een verſoeninghe van alle aertſche
ende vleeſſchelijcke ghenoechten/ ende verkeer-
de willen / waer mede nu eenigh menſchelijck
herte bevanghen is. Tot den tweeden laet hem
Godt den Vader offeren alle de oeffeninge van
mijnen onnooſelſten mondt / in vaſten ende
maticheyt/ ſoo van ſpijſe als woorden/ in ghe-
duerighe Predicatie ende ghebeden/ waer door
ick tot ſalicheyt der menſchen gearbeyt hebbe/
tot verſoeninghe van alle de ſouden die inde

dan om ſijn lijdē vvil ſvvaricheydt lijden.

Behoedeniſſe van ſijn uyterlijcke ſinnen.

Hoe datmen Godt verſoenē ſal als hy meeſt vergrātvvort

1.

2.

heele

heele Kercke ghedaen worden / in gulicheydt ende dronckenschap/ende vermenichbuldinge van onnutten/ende schadelycken clap. Tot den derden sal hy Godt den Vader offeren alle de oeffeninghe van mijn heplighste Lichaem/ met alle de beweeghselen van elc een van mijn litmaten / ende alle het verbolgh van mijn aldervolmaeckste leuen / met alle de bitterheydt van mijn onnooselste Passie ende doodt die ick gheleden hebbe tot salicheyt der menschen/ tot versoeninghe van alle de sonden/ die de werelt op desen tijdt door eenigh beweghen van Lichaem haer eyghen salicheydt bevechtende is doende. Onder den derden tijdt soo heeft hem de Heere aen haer vertoont in sulcken gedaente ghelijck hy aen de pilaer is ghegeesselt gheweest/gebonden staende tusschen twee beulen: waer van den eenen hem scheen te slaen met doornen / den anderen met een gheknoopte geessele/ ende alle beyde sloegense hem int aensicht/ waer van de gedaente van sijn aensicht soo ellendich scheen / dat die hem saghen hun herte ghesmolten zijnde / overmits alle hun inghewant beweeght werdt tot medelijden: soo dat / alsoo menighmael oock als haer op dien dagh inde ghedachtenisse quam die gedaente/ sy haer tranen niet en toste wederhouwen: want sy en hadde noyt in haer herte laten cómen/datmen opt op aertrijck ghesien heeft eenigh mensch die soo deerlijck ghestelt was als de ghedaente des Heeren Jesus op dien tijt wt wees. Want die sijde die met doornen scheen ghesaghen te worden / scheen soo verscheurt/ dat oock den appel vande ooghe van binnen ghequetst was / eñ daer-en-boven blau door gheswil vande gheknoopte geessel/eñ hy scheen

oock

oock dooz bitterheyt des lijdens sijn aensicht te bertrecken / ende als hy dat den eenen beul ontrack / soo sloegh den anderen des te gheweldigher op hem. Ende so de Heere hem wendende t'haerwaerts / seyde: En hebdy niet gheleſen van my: VVy hebben hem gesien als eenen melaetschē, &c. Antwoordde sy: Och Heere waer mede soudemen nu connen versaechten de bitter smerte van d'eerste aensicht? Waer op de Heere: Soo wie ouerpeysende mijn lijden wt deuoter herten beroert werdt dooz liefde / ende dooz sulcken liefde dat dooz de sondaren / dien s Heere soude my een al te soete plaester zijn / waer mede alle mijn pijne soude versaecht wozden. Ende dooz die twee slaghers heeftse verstaen sommighe leecke persoonen die openlyck sondighende den Heere als met doornen slaen / ende andere Religieusen / die / hoe datse meer teghen hunlieden Religie sondigen / hoese oock met meer knoopen in hun gheesselen den Heere snijten. Ende dese snijten hem alle bede int aensicht / ouermidts dat soo veel als in hen is / sy niet en ontsien te onteeren het aensicht van dien die inden Hemel regeert.

Esaiæ 53.

Eenen dienst die Godt aen genaē is.

Hier na heeftse oock verstaen datmē daerom dooz t Euangelie de Passie singht om dat de Passie alsdan te deuoter soude ouerpeyst wozden by de sonderlinghe vrienden des Heeren: soo tot sijnder eeren / als oock tot versoeninghe dooz de Kercke. Maer sonderlinghe wozdt de gheesselinghe des Heeren dan tweemaels verhaelt / die aen dese soo deerlyck op desen dagh vertoont hadde gheweest. Jude Epistel wozdt de liefde oock aenghepzesen / op dat wy te meer soo inde liefde Godts als van onsen naesten souden gheoeffent wozden. Deernisse te weten heb-

hebbende met Godt wt gantscher herten voor het onverdient spytigh verwyt/ende wedelijdē met de persoonen van onsen naestē/ om dat sy sulcken strenghen rechter teghen hen seluen verwecken :ende om dese twee dinghen te verbeteren / dat in ons de eerste plaetse soude hebben de ghedachtenisse van het lijden des Heeren/ waerom dat wy den Heere ooc deuotelijc moeten dancken/ ende laet ons biddē dat hyse door sijn barmhertichept wilt sparen / voor de welcke hy geleden heeft. Maer onder de Misse soose door den Introitum den Heere aenriep. De Heere dat tot hem treckende (om dat sulcs ouermits den aenstaenden vergrammenden tijt hem best te passe quam) seyde tot haer. Weest ghy my liefste tot een beschermersse/ voor v nemende/ waert v mogheliick dat ghy my gheerne soudt beschermt hebben/ van alle dat onghelijck dat my sonderlinghe op dien tijt aenghedaen wordt. Want nu van d'ander verlaecht zijnde / begheerende te rusten hebbe mijn toeblucht tot v ghenomen/ waer ouer sy hem omhelsende met alle haer crachten / dede haer beste om hem tot haer binnenste des herten te trecken. Eñ siet sy werdt terstondt soo opghetrocken van haer lichamelijcke sinnen/ ende werdt met Godt soo innichlijc versaemt/ datse int sitten ende staen niet en coste houwen de ghewoonlijcke maniere vant Conuent. Waer ouer vermaent zijnde door een andere/ heeftse verstaen datse niet ouer een en quam door maniere van doen met de andere. Waerom sy den Heere ghebeden heeft: datse haer lichaem soo soude moghen door sijn hulpe regeren datse van andere niet en soude mogen bemerct worden van eenighe sonderlijckhept. Waer op

de

de Heere gheantwoordt heeft: Laet (ſeyde hy) by my die affectie diemē liefde noemt/op datſe vplaetſe by my beware/ ende neemt daer-entuſſchen acht dat ghy v lichaem wel regeert. Waer op ſy: O alderliefſten Godt/ is dat een van mijn affectien oft geneychlijckhedē mijn plaetſe can vervullen/ick ſoude lieuer wenſchē datmen aen de redelijckheyt de regeringe van mijn lichaem beval: op dat ick my dan des te vryer heel tot v begeue. Het welck ſy alſdoen voor een ſonderlinghe gaue vanden Heere vercreghen heeft/ te weten: datſe noyt ſoo inden Heere binnen ſoude verſlondē zijn/oft ſy ſoude altijt met een rechte beſtieringe connen volgen wterlijck de manieren vant Convent.

Hoe dat alle de goede wercken voor Godt gherekent worden, ende hoe dat vvy die door de vereeninghe van het lijden des Heeren alderbeſt connen edel maken.

DAT XVI. CAPITTEL.

Op den nacht vanden Sondagh/Eſto mihi, heeft hem de Heere veropenbaert/ ſittende op den throon ſijnder glorie/ ende S. Jan ſat beneffens ſijn voetē ſchrijuende. Doē vraeghde ſy hem wat dat hy ſchreef. Waer op de Heere antwoordende/ ſeyde: Ick doen in dat pampier opteeckenen alle de vriendelijckheyt ende dienſt die my vande vergaderinge giſteren gedaen is/ ende noch deſe twee daghen duerende ghedaen ſal worden: eñ dat tot ſulcken eynde/ op dat als ick (aen den welcken den Vader alle oordeel ghegeuen heeft) aen een yeghelijck na de doot getrouwelijc wederom ſal geuē een

goede mate voor den arbeydt van sijn goede
wercken/ ende daer by een opghehoopte mate
wt de vruchten van mijn salichste Passie ende
doodt (waer door alle menschelycke verdienste
wonderlijck edel ghemaeckt worden) ickse dan
ock met dit pampiee brenghe tot den Vader
op dat hy ock wt de almachtichevdt van sijn
Vaderlijcke goedertierenheyt daer by voeghe
een opghehoopte ende overloopende mate
voor de weldaden die my in dese vervolginghe
(waer door ick nu vande wereldt bevochten
worde) soo minnelijck zijn bewesen gheweest.
Want nademael dat ick ben den ghetrousten
bouen alle minnaers/ soude ic connen achter-
laten mijn weldoenders te beloonen? Nade-
mael den Coninck Dauid/ die hoe wel hy alle
sijn leuen langhe ghedurende niet achter ghe-
laten en heeft sijn weldoenders met bequame
vergheldinghe te betalen / nochtans als nu
naecte den tijdt van sijn doot / ende hy sijn rijc
overgeleuert hadde in handen van sijnē Sone
Salomon/ tot den seluen ghesept heeft: Ghy
sult gratie doen aen de kinderē van Barzellai
van Galaad / ende sy sullen aen d tafel eten:
want sy hebben my ontmoet met hulpe als
ick was voorvluchtigh van uwen broeder Ab-
salon. Want soo als aē pemandt aengenamer
is een vrientschap die hem ghedaen wordt in
teghenspoet als in voorspoet: soo is my nu oock
aengenamer sulcken ghetrouwighevt die my
wordt bewesen op desen tijdt als de werelt my
met meer sonden bevecht. Soo dan den H.
Johannes sittende ende schrijuende scheen
somwijlen de penne te steken inden koker die
hy in sijn handt hadde / ende daer mede swerte
letteren te schrijuen: ende somtijts de penne te

Des Co-
nincks
Dauidts
dancbaer-
heydt.

steken

steken inde lieffelijcke wonde vande syde des Heeren/die voor hem open was/ende daer mede maeckte hy roode letteren / schackierende oock het roode gheschrift/ eensdeels met swerte verue/ende eensdeels met gouwe. Ende dese heeft verstaen dat door de dinghen die met swerten inct gheschreuen werden / beteeckent werden de wercken die de ghemeyne Religieusen doen na ghewoonte/ als is den vasten (die by alle Religieusen ghemeynlick desen Maendagh begint) ende dierghelijcken. Maer door de dinghen die met roode verue gheschreuen werden ghesien/werden beteeckent die wercke die inde ghedachtenisse des lydens Christi ghedaen werden door een sonderlinghe liefde door de versoeninghe vande Wercke. Maer door dat het roode schrift gheschackiert werdt/soin met swerte verue / soin met gouwe verue / heeftse verstaen: dat de dinghen die ghedaen worden inde ghedachtenisse des lydens/ met meyninghe van die sulcs doet/ dat hy daer door soude ghewinnen de gratie Godts / oft anders yet dierghelicken tot syn eyghen salichevdt streckelijck/dat dese worden gheteeckent met swerten inckt / maer die daer by soo puerlijck gheschieden tot den lof Godts inde vereeninge van het lijden Godts/ende tot salichevt vande heele Christenheyt/soo dat die sulcks doet te bupten gaet alle verdiensten / loon ende gratie: op dat hy ommers Godt synen lof/ende bewys der liefden soude offeren: Dese wercken van sulcken een worden gheschreuen met gouwe verue. Want hoe wel dat de voorseyde wercke groóten loon by Godt vinden/nochtans sulcke die puerlijck gheschieden door de liefde des lofs Godts/ die zyn van veel meerder verdiensten

De vvercken die na de ghevvoonte ghedaen vvorden.

VVat vvercken meer verdienen by Godt.

sten ende weerden/ ende daer by oock/ soo verwerven sy voor den mensche onmetelijcke meer vermeerderinghe der verdiensten des eewighs leuens. Ende sy heeft noch meer bemerct/ dat na twee afschuffelen tusschē beyen een plaetse noch ledigh was/ ende alsse den Heere vraeghde wat dat te beduyden hadde / soo heeft hy geantwoordt: nademael dat ghylieden gewoon sijt op desen tijdt my te besoecken met goede gebedekens ter ghedachten van mijn Passie/ soo hebbe ick seer neerstelijc doen beschrijnen uwe ghepeysen elck bysonder/ende ooc de woorden daer ghylieden my mede dient: maer die plaetse die leech is / gheeft te kennen dat ghy gheen ghewoonte en hebt v goede wercken te doen in de ghedachtenisse van mijn Passie . Waer op sy: Ende hoe alderliefste Heere souden wy dat loffelijck voor v moghen doen ? De Heere antwoordde: Dat ghy sulcks als ghy doet int vasten/waken/ende andere strengigheyt vanden reghel soudt doen inde vereeninghe van mijn lijden. Ende soo wanneer ghy v wederhout in eenigh dinck/ t'zy int sien/hooren/spreke/ende dierghelijcke/dat ghy my dat altijt offert inde vereeninghe van die liefde / waer door ick alle mijn sinnen wederhoude hebbe in mijn Passie. Want hoe wel dat ick met een gheslicht sonde moghen vervaren hebben alle mijn vanden/oft met een woordt de valscheyt ontdeckē van mijn wederspreckers: nochtans als een schaepken dat ten slach-offerhande gebroght wordt/ootmoedelijck mijn hooft buyghende/ ende mijn ooghen naert aertrijck druckende/ staende voor den rechter / en hebbe ick mijnen mondt niet eens open ghedaen om te beantwoorden een woordeken van ontschuldinghe teghen

Alle de goede vvereken moetmen doen inde vereeninghe des lijdens Christi.

Een Godt vruchtige maniere van offerhande.

teghen soo veel valsche clachten die teghen my quamen. Waer op sy: O alderbesten leeraer/ leert my maer een werck / het welck wy tot ghedachtenisse van d Passie moghen te weghe brenghen. De Heere antwoordde: Neemt dat dan / dat ghy biddende met wtgherechter armen/ de ghedaente van mijn lyden aen Godt den Vader vertoont tot versoeninghe vande heele Kercke / inde vereeninghe van die liefde/ waer door ick mijn handen aen den Cruyce wtgherеckt hebbe. Ende sy antwoordde daer op: Die sulcks wilde doen die moeste hoecksкens soecken/ om dat die maniere in gheen gebruyck en is. Waer op de Heere: Soo wie oock op die maniere hoecksкens sochte / dat soude my oock seer aenghenaem syn / ende daer mede soude hy dat werck vercieren / gelijc de gesteenten den karkant vercieren. Ende de Heere heeft daer by gheboeght / soo wie dat int ghebruyck brochte dat hy int openbaer met wtgerechte armen badt/ niet passende op pemants wedersegghen/ die soude my soo vereeren/ ghelijck pemandt vereert eenen Coninck die hem met grooter ceremonie doort hulsel op synen throon stelt. Waer na oock onder alle de aentreckinghe vande meyninghen oft ghebeden die door die gantsche Convent tot den Heere ghestiert waren: soo scheen oock sonderlinge aenghetеeckent die persoone die door haer exempel ende vermaninghe de andere verwеckt hadde om wat goets te doen / waer door claerlijck blijckt de ouervloedighe goetheyt vande Godelijcke mildheyt/ de welcke haer verheugende met onse salicheyt/ wenseht dobbel te moghen beloonen het ghene de sleehticheyt vande menschelijcke gestеltenisse alleen simpelijc besorght

De cruys ghebeden sijn Godt aengenaē

te offeren. Waer op dese gheseyt heeft: O Heere waerom en hebt ghy niet eer vercosen dat S. Benedictus (van wiens Orden ons Clooster is) dese dinghen soude beschryuen/oft oock yemandt anders/maer S. Jan: De Heere heeft gheantwoordt: Want dien mynen wtgelesen Discipel die heeft meest geschreuē vande liefde Godts ende syns naestens/ daerom hebbe ick hem meest tot desen dienst ghescickt. Want te recht machmen hem betrouwen/dat hy so salschryuen ghelyc betaemt dat myn Goddelycke ende Keyserlycke milthevdt dient te vergelden. Ende daerom oock / om dat het v lieden profytelyck is. Na dese dinghen soose op den woensdagh inde persoone vande Kercke als voor haer ende met haer quam tot den Heere/ haer vertoonende om de versoeninghe vande penitentie des vastens aen te gaen/soo isse met sulcken blyen ghelaet van hem ontfanghen ghewordeu int midden vande soetste omhelsinghen : datse sonder twyfelen ghewaer is ghewordeu door haer eyghen erbarenthevt dat Christus syn bruyt al te lief heeft/te weten/ de Heylighe Kercke/ in wiens name sy doens scheen by hem te comen.

Hoe dat Iesus door sijn eygen verdiensten de siele suyuert ende verciert, ende van sijn dry victorien, ende vande verdiensten vanden goeden vville.

DAT XVII. CAPITTEL.

ALsse op dē Sondagh Inuocauit, haer niet genoegh berepdt en dārom het H. Lichaes Heeren te ontsanghen/soo batse den Heere

met

met deuoter herten dat hy sijnen heylighsten
basten (door den welcken hy hem seluen hadde
magher ghemaect / den tydt van veertich da-
ghen ende nachten/ tot onser aller salichcydt)
aen haer hem soude gheweerdighen te willen
mede deylen / tot versoeninghe van alle haer
ghebreken / om datse ouermidts haer cranck-
heyt den basten van xl. daghen niet en mochte
onderhouwen. Tot wiens begheerte de Sone
Godts met blij ghelaet verheught opstaende/
ende voor Godt den Vader eerweerdelijck sijn
knien buyghende/seyde: Na dien dat ic uwen
eenighen Sone van eender eeuwen en wesen
met v/ door mijn onbespoorlijcke wijsheydt
claerder beneercke de cranckheydt van s'men-
schen broosheyt / als eenigh mensche wel can
kennen/daerom ist dat ick oock groot medelij-
den hebbēde met de menighvuldige broosheyt /
begheerende hun alle gebreck te voldoen/ osse-
re aen v heylighe Vader alle de weerdichste be-
sterninghe van mijnen heylichsten mondt tot
een waerachtighe voldoeninghe ende verbul-
linghe van alle het ghene sy misdaen heeft oft
oock versuymt door onmutten clap. Ick ossere
v oock rechtveerdighen Vader de besterninghe
van mijn heylighste oogen/door alle de sonden
van haer oogen. Oock ossere ick v de sterninge
van mijn ooghen / door alle die smetten diese
door ongeoorloft beschouwen ghecregen heeft.
Ende daer by oot de sterninge van mijn han-
den ende voeten/door alle de sonden van haer
wercken ende gaen. Ten lestē alderliefste Va-
der ick ossere v mijn Godt-gemaect herte door
alle de sonden diese opt door ghepeysen/begeer-
ten/oft willē ghedaen heeft. Soo dan staende
de siele voor Godt dē Vader scheense met witte

ende roode/ ende andere verschepden cleederen verciert zijnde als een doorluchtigh kindt wonderlyck te monsteren. Door het wit cleedt werdt beduydt de onnooselheydt die door de besteruinghe gegeuen wordt aen de siele Christi/ door het roodt cleedt den arbeyt int besteruen door de verschepden menichvuldige oeffeninghen van elck vande litmaten des Heeren: waer mede hy ons de eewighe salicheydt ghecocht heeft. Soo dan Godt de Vader aenbeerdende de siele die soo behaeghlijc door het ciraet van sijnen liefsten Sone verciert was / heeft hy die ghestelt tusschen hem ende sijnen eenighe ghebozen/ aen een wellustighe tafele. Eñ haer heeft omschenen van d'een syde het schijnsel vande Goddelijcke almoghentheyt van Godt den Vader: op datse tot sulcken wtnemende eere soude verheuen worden: aen d'ander syde het licht vande onbespoorlijcke wijsheyt vanden Sone Godts / die de voornamelijckste fraeyicheden van sijn volmaeckste wercken ende deughden/ soo weet de siele toe te voegen. Tusschē dese twee schijnselen daer de siele mede aen de rechter sijde ende slincker sijde scheen verciert te zijn / bleeck als een cleyn spleetken dat de claerheden d'een van d'ander onderschepden/ waer door haer vertooghden de buylicheyt van haer eyghen versmaeptheyt: waer mede sy verootmoedight zijnde/ heeft door de roodicheyt vande aengename beschaemtheydt het ghemoet des Coninchs crachtiger ontsteke om haer te begeeren. Dit aldus zijnde heeft de Heere haer voorgestelt inde ghedaente van dry gherechten / sijn dry victorien die heden int Euangelie worden voorghehouwen: om datse daer van nemen soude als een de beste medecijns

tijne tegen de wy sonden/ waer mede het menschelijcke geslachte meest sondight/ te weten: het behagen/ consenteren/ ende de begeerlijckheyt. Ende ten eersten/ datse van die glorieuse victorie waer door hy/ als den duyvel voorbrengende de behaeghlijckheyt väde spijse/ seyde: Maer dat dese steenen broodt worden/ hem wijsselijc wederstreden heeft/ seggende: De mensche en leeft niet alleen vanden broode: sy oock soude nemen voldoeninge voor alle het ghene daerse opt door onbehoorlijck behagen in gesondight hadde/ ende datse daer by oock cracht soude nemen om voortaen sulcken behaeghlijckheyt wederstandt bedoen. Want als yemandt bevochten wordt door eenigh behaghen hoe dat hy meer volght het ghewicht vande ghenoetheten/ hoe dat hy oock onstercker wordt om wederstandt te doen/ waerom elck een magh de victorie vanden Sone Godts/ Godt den Vader offeren/ tot versoeninghe van alle het gene waer mede hy tot eenighen tijt in eenigh schepsel sinnelijck oft vleeschelijck door behaghen ghesondight heeft/ biddende dat hem cracht soude ghegheuen worden om voortaen wederstandt te doen. Vande tweede victorie is aen de siele ghegont geworden/ datse soude mogen vergiffenisse nemen van alle het ghene datse door consent ghesondight hadde/ ende oock daer by cracht om voortaen wederstandt te doen. Welcke victorie oock elck magh offeren Godt den Vader tot vergiffenisse van alle de ghepeysen/ woorden/ ende wercken/ waer mede hy sijn conscientie ghequetst heeft: ende daer by oock vercrijghen cracht om wederstandt te doen. Vande derde victorie des Heere werdt aen de siele ghegheuen datse soude vergiffenisse

Een offerhande die Godt den Vader aē ghenaē is voor de genoechte oft het behaghen der schepselen.

crijghen van alle het ghene datse ghesondight hadde door begheerlijckheyt der dinghen diese niet besittende begheert hadde / ende daer by oock cracht om alle begeerlijckheydt te wederstaen / het welck oock elck van Godt can verkrijghen.

Alsse onder de misse merc nam op dē Epistel om datse sommige deughden die daer verhaelt werden soude vergaderen die de profijtelijckste waren om na te volghen / ende aen andere te leeren. Ende alsse daer op geenen geestelijcken sin en verwerf/ soo heeftse ghesept tot den Heere: Leert my mijn goedertierēste lief met welcke deughden dat ick v best na v behagen soude moghen dienen; want helaes ick en canse elck besonder alle daghen niet bearbeyden. De Heere antwoordde: Bemerckt dat onder andere deughden ingeboeght werdt/ In spiritu Sancto, ende om dat den H. Gheest is eenen goedē wille/soo veneerstight v bouen al om eenen goedē wille te hebben/ende soo sultp een sonderlingh ciraet ende vooztganck mogen hebbē van alle deughden. Want alleē de wille wint meer als yemandt met der daet soude connen te weghe brenghen oft verkrijghen/ die sulcken volcomē wille heeft dat hy my geerne bouen alle schepselen soude louen/ beminnen / dancken / ende medelijden met my hebben / ende dat hy hem gheerne opt volmaecste soude willen oeffenen in alle deughden / waert dat hy coste / die sal sonder twijfel somtijdts veel overvloedelijcker van mijn Goddelijcke milthept gheloont worden als eenigh menschе door sijn werck soude connen verkrijghen. Dus den Heyligen Geest vooztscomende ende staende voor de siele stierde sijn Goddelijcke claerheydt tusschen beyen

Den goeden vville

dat

dat onderscheyt sel/ waer door haer eygen verwoerdenthept (ghelijck geseyt is) bekent werdt/ dat wonderlijck verlichtende / eñ soo is de siele door de cracht vande Goddelijcke claerheydt/ ontcleedt zijnde van het cleedt van haer eygen verwoerdenthept/ verslonden ghewoerden ghelucksalijck inde fonteyne des eewich lichts.

Hoe datmen gheestelijck de wercken der charitaten volbrenght.

DAT XVIII. CAPITTEL.

S'Maendaeghs na den Sondagh Inuocauit salsmen int Euangelie las: Comt ghy ghebenedijde des Vaders. Want ick hebbe honger ghehadt / etc. heeft dese ghesept tot den Heere. Nu dan mijn Heere / nademael dat wy niet en connen lichamelijck spijsen den hongerigen/ende den doerstighen lauen / ende andere meer wercken des bermhertichcydts volbrenghen/ouermits dat wy door d bestieringhe leuende onder de Professie vanden reghel niet eyghens en mogen besitten. Leert ons hoe dat wy ock de soetste voys van d benedictie sullen moghen ghenieten / die ghy in dit Euangelie hebt belooft door de wercken des bermhertichcyts. De Heere heeft gheantwoordt: Nademael dat ick de waerachtighe salichcydt ende het leuen der sielen sonder ophouwen in elck mensche hongherigh ende doerstigh ben na sijn salichcydt/ soo wie hem beneerstighde alle daghen eenighe stichtighe woerden vande H. Schrifture te verhalen / die soude sekerlijcks mynen honger met een de soetste maeltydt bermaken/ waert dat hy by het lesen daer-en-bouen

Hoe dat wy de wercken des bermhertichcyts aen Christo geestelijc connen betoonen

bouen oock dese meyninghe daer by hinghe/ dat hy daer door begheerde te vercrijghen de gratie van leetwesen ende deuotie / die soude oock mijnen dorst met eenen soeten dranck lauen. Soo wie oock maer een ure daeghs hem wilde met my becommerē met sijn heele meyninghe/ die soude my een aengename herberge bereyden / ende die hem beneerstichde om daghelijcks hem te oeffenen in eenighe deughdt/ dat soude my soo lief zijn/ al oft hy my bequamelijck ghecleedt hadde. Desgelijcken die eenighe sonde oft becoringhe mannelijck wederstaende/ die ouerwonne: soo soude ick my laten voorstaē dat sulckē een my in mijn cranchеyt met grooter sorchvuldigheydt besocht hadde. Soo wie voor de sondaers/ ende voor de Sielkens in het vaghevier deuotelijck bidt/ dat sal ick oock soo nemen al oft hy my in mijn ghevanghenisse met soete vertroostinge mijn verwoestheyt versaecht hadde. Eñ de Heere heeft daer by ghevoeght: soo wie inde voors. saken hem daghelijcks t'mijnder liefden opsicht/ sal gheoeffent hebben / ende sonderlinghe inden vasten/ die sal ick sonder twijfel door mijn heele Godlijcke soeticheyt my gheweerdighen te verghelden met mijn Coninclijcke glorie ende minnelijcke ghetrouwicheyt/ ghelijck dat betaemt dat mijn onbegrijpelijcke almoghentheyt ende onbespoorlijcke wijsheyt ende aldersoetste goedertierenheydt op het aldermiltste soude behooren te verghelden.

de vrucht van dese vvercken des bermhertic-heyts.

Op-

Op-offeringhe vande verdienſten Chriſti voor de ſonden vande Kercke.

DAT XIX. CAPITTEL.

ALs deſe op den Sondagh Reminiſcere, inghelepdt zynde in de ſlaepcamer vanden Bzupdegom was op het hooghſte ghenietende ſyn vooznaemſte ghenoechten / ende bouen maten verhenght was inde ouerbloedige wellustichcheden vande Goddelijcke ſoetichcyt ende goedertierenheydt / vande welcke ſy nochtans geen en coſte verclaren / ſoo datſe vande menſchen ſouden hebben mogen verſtaen wozden: ſoo heeftſe den Heere ghebeden dat hy hem geweerdighen ſonde / haer pet te geuen / waer dooz de menſchen hen pzofijtelijck ſouden moghen oeffenen hebben. Waer op de Heere antwoozde: Bzenght my twee vande beſte boztkens / dat is de ſiele ende het Lichaem van alle het menſchelijck gheſlachte. Met welcke woozden ſy verſtaen heeft / als dat de Heere van haer verepſchte een verſoeninghe booz de heele menichte vande Kercke / ſoo heeftſe dan booz ingheuen vanden H. Gheeſt geleſen vijf Pater noſters ter eeren vande vijf wonden des Heeren / booz een verſoeninge van alle de ſonden vande vijf ſinnen / die van alle het menſchelijck gheſlachte gedaen zijn / ende noch dzy Pater noſters tot verſoeninghe van alle de ſonden die gedaen zijn inde dzy crachten der ſielen / dat is / inde redelijcke / grammelijcke / ende beghеerlijcke vande heele wereldt / ende booz alle het goet dat verſuymt is ghewozden: offerende die den Heere inde vereeninghe van die volmaeckſte meyninghe

Eé goede maniere om op te offeren voor de heele Kercke.

ninghe waer door dat het voors. ghebet in sijn soet herte heyligh ghemaeckt zijnde/ voorts is ghebrocht gheworden om onse salicheydt / tot versoeninghe van alle misdaet/ ende verbullinghe van alle onachtsaemheden die opt naer s'menschen crancheyt door onwetentheyt oft snoyheyt sijn gedaē/ tegē sijn onuerwinnelijcke Almogentheyt/ onbespoorlijcke Wijsheyt/ eñ bouen-ouervloedicheyt van sijn loutere Goetheydt. Eñ soo sy dit offerde/ de goedertierenste Heere door een onwtsprekelijc behagen hier in gepaeyt zijnde/ heeft/ midts sijn handt verheffende van het opperste van sijn hooft / tot het nederste vande voeten brengende het teeckē des Cruys/ haer seer minnelijc gebenedijt/ ende so met lieffelijcke omhelsinghen / heeft hy haer vriendelijc ghebrocht by Godt den Vader: om datse van hem met noch meer gratien soude ghebenedijdt worden. Die haer vriendelijck aenschouwende/ ende opt meweerdichste ontfanghende onwtsprekelijck gebenedijdt heeft/ haer gonnende de benedictie van alle het menschelijck gheslachte/ soo dat hy haer alleen met soo veel benedictien versien heeft/ als hy aen de heele wereldt schuldigh gheweest soude hebben/ hadde elck een hem met dierghelijcke maniere bereydt gehadt/ om de Goddelijcke gratie te ontfanghen. Waerom sal elck een hem beneerstighen dese weke den Heere te versoenen met vijf Pater nosters, voor alle de sonden/ van alle de lichamen der menschen. Ende door dry Pater nosters de sonden van alle de sielen vande Heylighe Kercke Godts: op dat hy oock moghte verdienen te vercrijghen de daet van sulcken salighen ghebenedijdinghe. Door Iesum Christum den Soue Godts die hem ghe-

weer-

weerdicht te zijn het hooft ende Bruydegom vande Kercke.

VVaer mede dat wy het H. Leuen Chriſti moghen coopen.

DAT XX. CAPITTEL.

OP dat de deuotie van deſe Maeght ſoude ouer een comẽ met den dienſt vande Kercke/ ſoo heeftſe op den Sondagh Oculi, op haer ghewoonlijcke maniere begeert geleert te worden vanden Heere/ waer door datſe ſonderlinghe in die weke haer ſoude oeffenen. Waer op de Heere gheantwoordt heeft. Om datmen nu inden dienſt vande Kercke leeſt dat Joſeph voor dertich penninghen is ouergeleuert gheweeſt/ door ſulcken exempel beweeght zijnde/ leſende 33. Pater noſters, coopt van my mijn alderheylighſte leuen/ waer door ick xxxiij. iaren ghebrocht hebbe de ſaligheydt op aertrijc. Ende deylt deſe vruchten mede aen de heele Kercke/ voor een waerachtighe ſaligheydt tot mijnen eewighen lof. Het welck alſſe ghedaen hadde/ ſoo heeftſe gheſien inden Gheeſt dat de heele Kercke als een Bruydt verciert was/ ende omhanghen/ ende wonderlijck fraey ghemaeckt/ met de vruchten van het volmaeckſte leuen Chriſti.

Vande

Vanden daet van eenen goeden wille, ende vande oeffeninghe vande vijf wonden om de heele Kercke te voeden.

DAT XXI. CAPITTEL.

OP dē Sondagh Lætare, alsse wederom begheerde vanden Heere onderwesen te worden/waer in datse haer t'sijnder eeren loffelijcste soude moghen oeffenen. De Heere heeft ghesept: Brenghtse tot my die ghy ouer seuen daghen verciert hebt met het ciraet van mijn leuen/want sy sullē met my eten. Waer op sy: Hoe sal ick dat te weghe brenghen? Sekerlijcs hoe wel dat ick onweerdigh ben/coste ick tot v mijnen Heere inbrenghen alle de menschē met de welcke ghy v gheweerdight v wellusten te hebben/ ick soude gheerne van nu af / tot den dagh des oordeels toe/verboets de wereldt om loopen / ende elck van henlieden (inde welcke ghy o soetichepdt mijnder sielen gheweerdight v wellusten te hebben) op mijn armen nemē de dien v presenteren: op dat ick ommers soo eenighsins soude moghen voldoen de onmetelijcke begheerten vande soetichept uwer Goddelijcker liefde. Daer-en-bouen waert mogelijck/ ick soude mijn herte willen deplen in soo veel stucken alsser menschen leuen: op dat ick daer door aen elck een soude moghen mededeplen den goeden wille: om v ghehoorsaem te zijn na het beste behaghen van v Goddelijc herte. Waer op de Heere: Sulcke v aengename ende in alles volcomen wille die ghenoeght my. Ende terstondt heeftse ghesien dat de heele Kercke die wonderlijck verciert was / stondt als

De daet van eenē goeden wille.

als gepresenteert voor den Heere. Ende de Heere heeft ghesept: Dese menighte sult ghy heden dienen. Ende sy is terstondts voort ingheuen Godts ghevallen aen de voeten des Heeren/ ende sy custe de wonde vanden slincker voet des Heeren/ tot een versoeninghe voor alle de sonden die vande heele Kercke opt door gepepsen/begheerten / oft verkeerde wille ghedaen zyn: biddende den Heere dat hy haer wilde gheuen de weerdighste versoeninghe / waer door hy alle de sonden des wereldts ghesuyuert heeft/tot waerachtighe versoeninge: Ende siet soo werdt terstondt aen de siele gegeuen de daet vant ghebedt/ inde gelijckenisse van een broot/ het welck sy terstondt aen den Heere ghegeuen heeft door danckbaerheyt. Maer de Heere dat minnelijck ontfanghende / syn ooghen opwaerts slaende/ ende Godt den Vader deuotelijck danckende/ heeft het ghebenedijdt. Ende daer na heeft hyt haer wederom ghegeuen om datse dat wtrepcken soude aen alle de Kercke. Daer na cussende de wonden vanden rechter voet des Heeren/tot een verbullinghe van alle dat de heele Kercke versuymt heeft/inde oesseninghe van profijtelijcke ghepepsen/ende goede begheerten/ ende heylighe wille / datse den Heere dat hy soude schencken aen de heele Kercke de weerdighste verbullinghe/ waer door hy alle de schult vant menschelijck ghesachte betaelt heeft / tot verbullinghe van hun onachtsaemheyt. Daer na cussende de wonden vande slincker handt met de alderdeuotste meyninghe tot verbeteringhe van alle de sonden die de werelt ghedaen heeft / met woorden / ende wercken / badt sy wederom den Heere dat hy aen de Kercke soude gheuen die weerdighste

Een gode vruchtigs oefeninge tot de vijf wonden om die heele Kereke te voeden.

verbeteringhe / waer dooz hy alle de sonden van onse woozden / eñ wercken versoent heeft tot een waerachtighe verbeteringhe. Daer na oock cussende de wonde vande rechter handt des Heers / tot verbullinge van alle de onachtsaemheden vande heele Kercke diese ghedaen heeft met achterlaten van pzofytelijcke wooz den ende goede wercken : heeft sy den Heere gebeden/ dat hy hem soude gheweerdighen syn weerdichste volmaecktheyt te schencken / tot voldoeninghe vande heele Kercke. Ende soose tot elck van dese H. wonden een bzoot ontfanghen hadde/ ende dat den Heere ghepzesenteert hadde / soo heeft de Heere t'elckens dat ghebenedijdt hebbende/ haer wederom gegeuen om aen de Kercke wt te repcken. Ten lesten isse ghecomen tot de wonde der liefden vande syde Jesu Chzisti/ende die met het grondighste van haerder hertt/ cussende batse den Heere dat hy dooz de ouerbloedicheyt van syn Goddelijcke goedertierenheyt/na weerdighe beternisse dooz de sonden ende ghenoeghsame voldoeninge der verschuldelijckheden nu oock hem soude gheweerdighen by te voeghen tot een ophoopinge der eewigher glozie aen de bzupt syn H. Kercke alle de verdiensten van syn heyligh leuē/ waer mede hy in syn seluen alderweerdelijcste blinct inde tegenwoozdicheyt van Godt den Vader. Het welck alsse met verheughen vertreghen hadde vande goedertierenste milthept Godts/ soo heeftse dat wtgherepckt dooz het vijfde bzoodt/ ghelijckmen plochte aen de edele Heeren / die nu met verscheyden spijssen ouerbloedigh versaeydt zijn confituren/ appelē oft ander leckere dingen/ alleenlijck om den appetijt te verwecken / dooz te stellen. Ende sy heeft ghe-

gheseyt tot den Heere: O mynen Heere wat geweerdight ghy v nu my te gheuen voor de liskens daermen af leest heden int Euangelie: op dat ick die mochte v bruyt de Kercke voorstellen: De Heere antwoordde: De heylighe oeffeninghe van alle de litmaten van myn onbleckt lichaem die schencke ic v om aen haer die wt te repcken voor alle de onachtsaemheden/ waer door sy versuymt heeft met alle haer trachten ende sinnen haers lichaems my te dienen/ ende daer by de oeffeninghe van myn edelste siele voor alle de onachtsaemheyt/ waer door sy versuymt heeft my sonder ophouwē te louen ende te danckē voor ele weldaet. Ende door dat voren gheseyt is/ hoe dat de Heere de vrucht vande menschwordinge Christi door ons vermeerdert wort

Hoe dat de vrucht vande menschwordinge Christi door ons vermeerdert wort

brooden nemende Godt den Vader bedanckte/ heeftse verstaen: dat als yemandt tot Godts eere eenigh werck ten eynde brenght/ hoe cleyn dat het oock zy/ al en lase hy maer eenen Pater noster oft Aue Maria, oft eenigh ander ghebedt oft Psalm van weghen oft voor de salichevdt vande heele Heylighe Kerck/ den Sone Godts die ontfanght dat terstondt als seer aenghenaem voor een bucht van syn volmaeckste menschevt/ ende hy bedanckt daer voor Godt synen Vader/ ende hy ghebenedyt het/ ende voor de benedictie dat vermenichfuldicht zynde/ repckt hy dat wt aen de heele Kercke/ tot voorderinghe vande eewighe saligheydt. Elck een oock sal moghen lesen dese weke vijf Pater nosters ter eeren vande soetvloeyende wonden des Heeren/ ende biddende/ so elck van die/ opt devotelijckste cussen/ ghelijck ghesept is/ tot versoeninghe van alle de sonden vande heele Kercke/ ende oock tot voldoeninghe van alle haer versuymelijckheden/ ende soo magh hy

betrouwen dat hy ooc door de barmhertichept Godts dierghelijcke vruchten sal ontfanghen.

Hoe datmen de litmaten des Heeren sal groeten, hem offerende alle ons voorspoet ende tegenspoet, ende hoe datmen in plaetse van het spijtigh verwijt den Heere sal minnelijckheydt betoonen, ende vande vvonderlijcke vrucht van sulcks.

DAT XXII. CAPITTEL.

ALsse op den Sondagh Iudica, ter eeren vande Passie des Heere/ daermen sonderlinghe op dien dagh af begint ghedachtenisse te houwen/ haer heel na siel ende lichaem den Heere ouerghegeuen hadde / om te verdraghen ende te volbrenghen / soo inden lichame als in den Gheest / sulcks als de Goddelijcke wille van haer behaeghde/ soo scheen de Heere sulcke haren wille met een onwtsprekelijcke aenghenaemheyt te aenbeerden. Maer sy als sulcks haer van Godts weghen haer ingegeuen zijnde/ heeft begost doort innighste van haer affectie te groeten elck besonder litmaet des Heere. De welcke litmaten om onser salichepdt will doort verscheyden pijnen zijn ghepijnight gheweest/ waerom alsse eenigh litmaet groete/ terstondt soo quam van dat een claerheydt die haer siele doorstraelde / ende inde claerheyt soo werdt haer ghegeuen die onnooselheyt/ die de Heere voor de H. Kercke vercregen hadde door het lijden van dat lidtmaet. Als dan de siele door elck litmaet des Heeren wonderlijc doorstraelt werdt / ende opt weerdighste verciert met de onnooselheyt Christi/ soo heeftse tot den

Een Godevruchtige groetenis det litmaet Christi

de vrucht van dese groetenis

Heere

Heere ghesept: O mijn Heere leert my hoe dat ick met dese onnooselhept die ghy my sonder mijn verdiensten dooz goedertierenhepdt ghegont hebt/ soude moghen loffelijck v eerweerdighe Passie vieren. De Heere antwoozdde: Ghy sult dickwils overpeysen met danckbaerhepdt ende medelijden die bangichepdt / waer dooz ick uwen Schepper ende Heere ghestelt zijnde inden strijdt des doodts was lange biddende / ende dooz al te grooten anchst des begheerens ende liefden / hebbe den bodem des aertrycks met mijn bloedigh sweet nat ghemaeckt / ende alle uwe wercken / ende alles sulcks dat v belanght suldy my beuelen inde vereeninghe vant onderwozpen / waer dooz ick dat selfste ghebedt ghesept hebbe tot den Vader. Vader niet mijnen wille / maer laet den uwen gheschieden/ ende soo suldijt al/ t'zy voozspoet oft teghenspoet ontfanghen in die liefde / waer dooz ick v alsulcks laet overcomen tot salichept. Den voozspoet suldy ontfanghen met danckbaerhepdt inde vereeninghe van die liefde / waer mede ick uwen beminder volgende v cranckhept/ v dien besozghe: op dat ghy met overpeysen daer dooz soudt leeren de ewighe voozspoet verhopen. Den teghenspoet suldy oock ontfanghen inde vereeninghe van die liefde/ waer dooz ick v die toesende dooz affectie van mijn Vaderlijcke ghetrouwichept/ om v daer dooz ghereet te maken het ewigh goet. Hierom heeft sy dooz haer genomen dat se die welke soude lesen een seker gebedeken/ waer dooz dat se alle de litmaten Christi elck besonder soude groeten / te weten : Saluete delicata membra, &c. Dat is/ weest ghegroet teere litmaten/ etc. Ende sy is ghewaer ghewozden dat

Hoe dat men de Passie moetouer denckē.

voorspoet ende tegē spoet moetmen ontfangē vāde hant Godts.

Een godt vruchtige groetenis tot de litmaten Christi die hem seer aengenaem is.

dāt het den Heere seer aengenaem was. Daerom en laet het ons ock niet verdrieten sulcks na te volghen/op dat wy ock dierghelijcke salichept mochten verweruen. Daer na alsmen onder de Misse int Euangelie las/ Dæmonium habes, dese tot het binnenste van haer herte beroert zynde over dat spijtigh verwyt van haer Heere/niet connende verdraghen/ dat den liefsten haerder herten soude merck nemen op de woorden die hem soo t'sijnder onschuldt voor gheworpen werden. Dese woorden verkeerde wt het binneste haerder hertē wasse hem minlijck toespreckende/ende seyde: Weest ghegroet leuentmakende ghesteente vande Goddelijcke edelheyt: Weest ghegroet alderliefste Jesu/onbederffelijcke blomme vande weerdicheyt des menschepts. Ghy zyt myn opperste ende eenige salichept. Waer op dē goedertieren beminder na sijn maniere van doen tot een de meweerdichste vergeldinge met sijn gebenedyde handt haer kinneken rakende / ende hem tot haer vrsendelijc buygende/ heeft inde ooze van haer siele soetelijcks dese woorden met een de soetste beselinghe ingheblasen / segghende: Ick ben uwen Schepper/ verlosser / ende beminder. Ick hebbe v door de bangicheydt des doodts/ verlatende alle myn salichept/ voor my vereregheu / waer over alle de Heylighen als met verwonderinghe beweeght door sulcken wonderlycken meweerdicheydt Godts den Heere ghebenedyden van sulcken een sijn meweerdichste vernederinghe tot die siele. Hier by seyde de Heere: so wie tegen de lasteringen die my op aertrijck aenghedaen sijn / my groet met sulcken liefde ghelijck ghy my kuskens ghegroet hebt/ aen dien sal ick my vertoonen in

Een godt vruchtige maniere om Christum te groeten alsme eenigh spijtig voort oft lasterich hoort dat hem voor ghe worpen wordt.

dat strenghe oordeel (als hy inde doodt om
gheoordeelt te worden sal beswaert worden
met de beschuldinghe der dupuelen) met sulc-
ken vriendelyckheydt/ gelyck ick my sluskens
uwaerts vertoont hebbe. Ende met de selue
woorden sal ick hem vertroosten / seggende:
Ick ben uwen Schepper / verlosser/ ende be-
minder/etc. Waerom ist dat nu door de woor-
den de Heylighen inden hemel soo zijn verwon-
dert gheweest/ hoe veel te meer dunckt v sullen
sy verbaest zyn/ ende verbaert zijnde swichten
alle die vpanden van die siele/die verdienen sal
die giften des vertroostinghs int oordeel door
myn Goddelycke goedertierenheyt te vertrij-
ghen. Waerom laet ons met alle het gheney-
ghen onser herten ende siele ons beneerstighen
om den Heere feest te bewijsen / soo wanneer
alsser eenighen laster wordt verhaelt/hem aen
ghedaen gheweest te hebben/ ende connen wy
niet met ghelycke liefde / ten minsten soo laet
ons hem offeren den wille ende de begheerte/
ende liefde van alle de schepselen tot Godt /
ende laet ons betrouwen van syn vytvloeyē-
de goedertierenheydt / dat hy niet en sal ver-
smaeden de cleyne vresentkens van syn ar-
men/ maer dat hy die meer na de vyedommen
des barmhertichevts ende soetichevts sal aen-
heerden/ ende daer-en-boven beloonen verre
boven de weerde.

Als men verhaelt eenighen laster die Christo is voorgheworpen, vvat dat men dan doen sal.

Met wat oeffeninghe dat vvy Christum inde herberge van ons herte sullen ontfangen, ende vā dryderley deuotie, vande vruchtbare vermakinghe des lichaems, van het steruen der sonden.

DAT XXIII. CAPITTEL.

Op den Palmen Sondagh alsse nu soetelijcker ginck laueren inde soeticheyt vande Goddelijcke ghenietinghe/ soo heeftse tot den Heere gheseyt: Leert my alderliefsten/ hoe dat ick mijnen Heere ende Godt mijnen beminderheden weerdelijck ende loffelijck soude mogen te ghemoet gaen / die om mijnent wille ghecomen zijt tot de Passie. De Heere heeft gheantwoordt: Gheeft my een last dragende gedierte/ op dat ick daer op moghte sitten/ ende een schare die my te gemoete come met blijschap/ ende daer by een schare die my met loffanck volge/ ende noch een schare die my volghe met dienst. Om wel te verstaen: Eerstgancks ghy sult my gheuen een lastdraghende ghedierte der gebrokentheydt des herten/ belydende dat ghy dickmaels versuymt hebt de reden te volghen/ ende als een beeste niet en hebt acht gheslaghen op de dinghen die mijn goedertierenheydt sonder ophouwen in v tot v salicheyt was werckēde/ door welcke versuymelijckheydt ghy verloren hebt mijn vriendelijcke stillicheyt/ soo dat als ick somwijlen wilde in v gheestelijck mijn ghenoechte hebben / door den eysch vande rechtveerdicheydt my van noode was v door lasten soo van binnen als wterlijc te suyueren/ ende soo werde ick eenighūns bedwonghen in v te lijden.

Hoe datmen den Heere moet ontmoeten op Palmē Sondagh 1.

Gebrokētheydt des Letzen.

lyden. Want de onwederhouwelycke liefde van myn Goddelycke goedertierenheydt die bedwingt my in alle uwe teghenspoet tot den grondt mynder herten toe met v medelijden te hebben. Ende als ghy v my soodanighen iock draghende ghedierte onderboeght / soo gheeft ghy my een ghemackelijcke rydplaetse. Ten tweeden soo suldy my gheuen een schare die my met blijschap te ghemoete come/ my ontfangende met de liefde vande geheele wereldt/ inde vereeninghe van die liefde/ waer door ick den Schepper ende Heere van alles heden ghekomen ben in Jerusalem / voor de salichedt van alle de wereldt/ tot vervullinghe van alle die opt versuymt hebben my hier voor te betalen met ghelijck weerdighe lof/danckseggynge/ liefde/ende dienst. Ten derden gheeft my een schare die my volghe met lof : belijdende dat ghy nimmermeer v beneerstight en hebt/om na te volgen het voorbeelt van myn volmaecte leuen/ghelyck ghy wel behoort hadt/my offerende den wille van sulcken vierige begeerte/ dat waert dat ghy coste alle de menschen verpoorderen om te volghen het voorbeeldt van myn volmaeckste leuen ende lyden/ op het alderbolmaeste / dat ghy dat gheerne tot myn der eeren/ met alle uwe craehten soudt willen bearbeyden. Ende ghy sult bidde/dat v magh sonderlinghe gegeuen worden voor een waerachtighe ootmoedicheydt/lijdtsaemheyt/ende liefde (in welcke deughden ick my ten tijden van myn lyden blijckelijck gheoeffent hebbe) soo veel als een menschc mogelijck is/ my met een vierighe begheerte te volghen. Ten vierden gheeft my een schare die my met dienstichcydt volghe / belijdende dat ghy nopt met behoor-

2. Ootmoetinge met alle de liefde van de vvereldt.

3. Bekentenisse datmen den Heere noyt volcomētlijc gevolght en heeft.

4. De vvegen heyt ende rechtheyt dicheydt moetmen voorstaē.

De vvaerheyt ende rechtveerdicheydt moetmen voorstaē.

lijcke getrouwicheyt gestaen en hebt om mijn waerheyt ende rechtveerdicheyt vooz te staen/ vooz v nemende ende begheerende voozts aen de waerheyt ende rechtveerdicheyt/met woozden ende wercken te vervoozderen/eñ wenscht dien wille tot allen uren tot mijnen lof te hebben. Ende de Heere heeft noch voozder gesept/ soo wie dat hem my/ van weghen de heele Kercke met dese vier manieren vertoont/ ick

De vruchten van onse Hee re soo te ontfangē

sal sekerlijcks tot hem soo meweerdelijc comē dat hy daer dooz sal vercrijghen vzuchten vant eewigh leuen. Hier na alsse nu ten Heylighen Sacramente soude gaen/ende haer herte dooz een innighe liefde den Heere offerde: soo scheen haer herte als inde vzeede der liefde wtghespannen/al oft de heele stadt van Jerusalem open ghedaen hadde ghewozden om den Heere te ontfangen/in het welck de Heere intredende inde ghedaente van eenen delicaten iongelinc/ scheen te maken als een sweepe van dzy coozdekens. Dooz welcke sweepe te kennen werdt ghegeuen het werck vā onse verlossinge. Dooz het eerste coozdeken / de neerstighe oeffeninghe van syn onnooselste lichaem. Dooz het tweede de deuote meyninghe van sijn heylighste siele. Dooz het derde / den deughdelijcken edeldom van syn excellenste Godtheyt/welcke dzy altijt t'samen in elck vande wercken Jesu Christi vzochten. Met dese sweepe de Heere alle haer binnenste soetkens rakende / heeft van haer wegh verdzeuen alle het stof vande menschelijcke vzooshepdt ende onachtsaemheydt. Het welck ghedaen zijnde heeft hy de sweepe gestelt int midden van haer hertè / ende siet de dzy coozdekens schenen de Heere te gheuen als eenē ghemackelijcken vhzoon / op den welcken als hy

Eē sweepe vā dry coordekens.

1. 2. 3.

hy gheseten was/ soo heeft elck coorsdeken een blomme voorts ghebrocht die seer ieuchdigh was/ waer van de eene/ te weten: den peughtrachtighen edeldom des Godthepts/ als opwassende achter den rugghe vanden Heere/ ende haer achter ouer syn hooft om buygende/ scheen schaduwe van een al te soeten locht aen den Heere te gheuen. De andere twee blommē aen de rechter ende slincker syde brochten voor den Heere eenen glorieusen reuck van ieuchdighe brolyckheydt. Maer alsmen ter tertien tydt inden Hymno sanct; O crux aue spes vnica, dese heeft den Heere gheoffert de deuotie van alle die door dien beers hen beste soude doen/ om hem dien dagh inde seuen ghetyden te louen. Alsdoen heeft de Heere ghenomen de blomme die quam wt het coorsdekē vande deuote meyninghe van syn heyligste siele / ende dese gaf hy aen henlieden/ wiens deuotie hem dese syne brupdt S. Geertrupt gheoffert hadde / door welckens ghenaken elck van henlieden oock creegh een gheestelycke luyster / ende oock een vermakinghe. Doen heeft dese gheseyt tot den Heere: Mynen Heere is dat door dese deuotie dese onse susters soo veel verboorderē / wat sult ghy haerlieden gheuen als sy na de processie met meerder liefde ende deuotie haerliedē heel v sullen toeghenen / v groetende met een bierighe begheerte? De Heere heeft gheantwoordt: Ick sal haer gheuen de lustichept van elck deser blommen besonder/ want sy sullen my dan beschencken met dryderley manieren van deuotie/ want sommighe die geerne deuotie hadden/ ende northans die deruende / die sullē my schencken haerlieden neerstichept ende arbept ende wterlycke oeffeninghe / ende dese sal ick verma-

Van dryderley deuotie.

vermaken met de blomme die spruyt wt de neerstighe oeffeninghe van mijn onnooselste lichaem: sommighe die ouervloedigh zijn in soeticheyt der deuotien/die sullen my schenckē de affectie van haerlieden begheerten/ende dese sal ick vermaken met de blomme die comt wt de deuote meyninge van mijn heylighste siele. Maer oock sommighe wiens wille in als ouer een comt met mijnen Goddelijcken wille/ om datse eenen gheest met my ghewoorden zijn/die sullen haer seluen my heel offeren tot alle mijn wel-behaghen/ende aen die sal ic laten riecken de blomme van mijn edelste Godtheydt tot haerlieden salicheyt. Maer als na de processie het Convent hem buyghde tot den Gloria, laus, &c. ende ter aerden viel alsmen seyde: Fulgentibus palmis, tot elck van dese woorden soo gaf hen de Heere de blomme vande neerstighe oeffeninghe van sijn lichaem om hen te vermaken/ te verstercken / ende te onderhouwen in sijnen dienst/daer mede te kennen gheuende dat hy sulcken arbeydt edel maeckte met sijnen heylighsten arbeydt.

Daer na soo eene dese bat datse haer soude wat vermaken met spijse:om datse heel swack was/maer so het haer heel tegen was te eten / eer datse de Passie des Heeren soude hooren:soo heeftse den Heere gevraeght na haer gewoonte wat datse doen soude. Tot de welcke de Heere seyde:Eet liefste/inde vereeninghe van die liefde waer door ick uwen beminder/als ick aent Cruys ghesmaeckt hadde den wijn van myrrhe die met galle vermengelt was niet en hebbe willen drincken/waer toe als sy haren wille met danckseggingh ghebooghen hadde:soo heeft de Heere haer ghegeuen sijn herte/ seggen-

de:

de. Siet in het vaetken der memorien van dat woordt (te weten / cùm gustasset noluit bibere, dat is/als hyt geproeft hadde/ soo en heeft hyt niet willen drincken) schencke ick v die begeerte die my ghetrocken heeft/ dat ick dat niet en soude drincken/ maer dat ict v ouerlaten soude om te drincken. Drinckt dan vrylyck het ghene ick den bestē medecijn te voren geproeft hebbe/ende doort proeuen v dat opt ghesontste ghetempert hebbe om te drincken. Maer my werdt ghegheuen den wijn van myrrhe met galle vermenght: om dat ic te rasscher steruen soude / maer de begeerte die ick hadde van veel te lijden voor den mensche/die heeft my wederhouwen van te drincken. Maer ghy daer-enteghen inde selfste liefde / neemt al dat v van noode ende bequaem is: op dat ghy daer door des te langher in mijnen dienst moeght leuen. Ten lesten door den ghemyrrhedē croes suldy dry dinghen bemercken / den ghemyrrheden wijn was met galle ghemenghelt. Daerom suldy ghy oock in elck v ghemack na dese ghelijckenisse v beneerstigen om opsicht te nemen tot dry dinghen. Ten eersten dat ghy het alle doet met een blijschap des Gheests tot mijnen lof/het welck door den wijn beteeckent wordt. Ten tweeden dat ghy met sulcken meyninghe alle ghemack aenveert/ op dat ghy te langher om mijnent wille soudt moghen lijden / ende dat naert beduytsel vande myrrhe die voor verrottinghe ende bederuinghe bewaert. Ten derden dat ghy om mijnder liefde wille soudt willen deruen/ soo langhe alst my gheliefde de blijschap van mijn alderghenoechlijckste teghenwoordicheydt diemen inden hemel heeft/ ende zijn in dese valleye des ellendicheydts / de welcke

VVaerō dat onsen Heere tē tijden vā sijn lijdē den ghemyrden vvijn niet heeft vvillē drinckē Hoe datmen met vruchten sijn lichaē sal vermaken.

welcke dooz de galle wozdt te kennen gegeuen. Soo dickwils als ghy eenigh ghemack met sulcken mepninge toelaet/ dat sal my soo aenghenaem zyn/ghelijck den teenen vziendt lief soude zyn aen den anderen / waert dat hy de galle die hem ghebzocht ware om wt te dzincken dooz hem die wt dzanck/ ende daer dooz hem schanck een den aldersoetsten nectar die men noemt hemelschen dzanck. Maer als sy onder het eten herkenoude dat beersken/ Virtus tui amoris incorporet me totam tibi amantissime Iesu, dat is: Die cracht van d Goddelijcke liefde alderliefste Jesu laet die my een lichaē met d maken. Ende dierghelijcken oock alsse tot elcken teugh seyde dit beersken: Effectus charitatis, &c. dat is in duyts: Giet ouer en wilt in mijn binnenste bewaren/o alderliefste Jesu de daet van d liefde die soo seer d'ouerhandt ghehadt heeft in d binnenste: op dat hy alle mijn wesen doozdzinghende moghte wtleken ghedurlijck dooz alle mijn beweeghselen / crachten ende sinnen mijns lichaems/ende siele tot d eewighe glozie: soo heeftse ghebzaeght hoe dat hem sulcken deuotie van yemandt soude behaghen. De Heere heeft ghéantwoozdt: soo dickwils als met sulcke mepninghe een beetken gheten wozdt / soo sal ick belijden dat ick met hem gheten hebbe / ende dat ick daer dooz dzoncken ben ghewozden / al oft ick met hem soo veel bekers die de liefde doen onsteken oft minnedzancken ghedzoncken hadde/die onse begheerten oock op weder sijden tot den anderen onsteken hadden / ende daer dooz sal ick aen dien op sijnen bequamen tijdt na de cracht van mijn Goddelijcke almoghenthepdt meweerdelijck genoegh te kennen geuen den daet

Een deuotich eten ende drincken.

van-

van sulcken liefde. Daer na alsmen inde Passie las: Et emisit spiritum, dese dooz al te grooten liefde haer lichaem ter aerden wozpende/ heeft ghesept: Siet mijnen Heere ter eeren van v dit haer doodt hier ligghende met verslaghen lichame / begheere ick dooz die liefde die v den leuen-gonner alle schepselen ghedwonghen heeft te sterue: dat ghy in mijn siele dooden wilt alle de dinghen die v mishaghen. Waer op de Heere ghesept heeft: Gheeft dan den Gheest dooz sterüen van alle de sonden ende ghebzeken die ghy begheert dat in v sterue souden/ende treet tot v in dooz mijnen Gheest al dat ghy wenscht te hebben van mijn deughden ende volmaecktheyt. Ende weet sonder twijfelen dat ghy sult crijghen volle vergiffenisse van alle de sondē / waer van dat ghy nu sterue de sult den Gheest gegeuen hebben/ ende een saligh daet van dat ghy van mijnen Gheest in v sult ghetrocken hebben / ende soo dickwils als ghy v sult beneerstighen om te ouerwinnen dese ghebzeken / wiens gheest dat ghy nu ghegheuen hebt/ ende arbeyden om te bercrijghen die deughden die v nu ingheghee zijn/soo sult ghy altijt dobbel bzuchten hebbē/ te weten: van mijn Passie / ende uwe victozie. Na desen/ soose na den noen te seer vermoept zijnde om haer leden te rusten haer te bedde begheuen hadde / niet soo seer om datse slapen soude/ als wel om datse haer soude ontslaen het gheruchte der gheenre die haer te veel quamen besoecken/soo heeftse ghesept tot den Heere. Siet Heere ter gedachtenisse van die saligh-ste predicatie/inde welcke ghy heden den heelen dagh v vermoept hebt inden Tempel/so wende ick my van alle schepselen / ende allenlijck

tot

tot v mijnen beminder my beghevende/begeere ick dat ghy wilt mijn siele toe sprekē. Waer op de Heere: Ghelijckerwijs de Godtheyt gherust heeft in mijn mēscheyt/so rust de genoechte van mijn Godtheydt in v vermoeytheydt. Ende alsse ghewaer werdt dat de menschen haer vierden / om dat sy haer geen onruste aen doen en souden/ meynende datse sliep / heeftse den Heere gevraeght / oftse aen henlieden oock soude laten weten datse niet en sliep / op dat sy soo niet belet en souden worden van sulcks te doen als sy begheerden. De Heere heeft geantwoordt neen: maer laet henlieden door oeffeningen der liefden verdienen den loon der liefden die ick soo gheerne betale. De Heere heeft noch voorder gheseyt: Siet ick hebbe v twee punckens geset/de welcke overpeysende neemt merck dat de mensche niet profytelijcker in dit leuen en can doen / dan dat hy in sulckē wercken vermoeyt wordt / waer in dat de Godtheyt haer verheught te rusten / ende laet hem soo hem verbreyden tot sijnen naesten door de wercken der liefden. Maer alst nu auondt was ghewordē/ dese onsteken zijnde door de ghedachtenisse dat de Heere op dien dagh s'auonts gheseyt wordt ghegaen te zijn ten huyse van Martha ende Maria in Bethanien/ wenschte den Heere oock ter herberghen te hebben/ soo isse ghegaen tot een beeldt des crucifix/ende met innigher liefde cussende de wonde vande H. sijde/heeftse tot haer inghetrocken alle de begeerten van het amoureuse herte des Sone Godts / biddende met de daet van alle de ghebeden die oyt wt dat heylighste herte gevloeyt zijn dat hy hem soude gheweerdigen te comen tot het cleyn herberghsken van haer

Hoe dat vvy Christum den Heere in ons huys sullē ontfanghen.

onweer-

onweerdichste herte. Waer op de Heere (die altijdt ghereet is voor die hem aenroepen hem vertoonende met sijn ghewenschte tegenwoordighcyt/blijelijck int ghelaet/seyde: Siet ick ben hier/wat sult ghy my gheuen? Ende sy: Weest willecom myn eenighe salichcydt/alle myn gheheel/eenigh/ende waerachtigh goet. Ende sy heeft daer by ghevoeght: O mijnen Heere ick onweerdighe en hebbe niet ghereedt ghemaeckt dat soude bequamen v Goddelijcke grootdadichcyt: maer ick offere aen v goedertierenthcyt alle het mijne: begheerende ende biddende dat ghy selver v wilt ghewerdighen in my te bereyden/alle dat v Goddelijcke goedertierenheydt in my meest can ghenoeghen. Waer op de Heere: Wildy my in v dese vryheyt gheuen/soo gheeft my den sleutel/waer mede dat ick al vry magh nemen wat my aenstaet/ryp tot ghemack oft om my te vermaken. Waer op sy: En welck is doch den sleutel? De Heere antwoordde/uwen eyghen wille. Door welck woordt sy verstaen heeft/dat soo wie den Heere in sijn huys wilt ontfanghen/die moet hem den sleutel van sijnen eyghen wille geuen/hem opt volcomenste beuelende in sijn loffelijcste welbehaghen/ende sonder eenigh dubben betrouwen op sijn minnelijckste goedertierenheyt/dat hy in als sijn salichcydt werckt. Dan comt de Heere int herte/ende volbrenght die siele alle den wille van sijn Goddelijck welbehaghen. Waer ouer door den Gheest Godts ghedreuen zijnde/heeftse ghelesen van weghen alle haer leden 365. mael dat dant Euangelie: Niet mijnen vville, maer uvven vville moet gheschieden, alderliefste Jesu: ende sy is ghewaer ghevvorden dat het den Heere seer aenghenaem

De sleutel des huys.

was. Hier na heeftse vanden Heere versocht/ hoe aengenaem dat hem soude zijn van eenigh mensche die den aenstaenden Feestdagh vierde met sulcken deuotie/ ghelijck sy beschreuen hadde/haer materie nemende van Hester/ende op den theem vande woorden die so beginnen: Egredimini filiæ Ierusalem,&c. De Heere heeft ghesept: Ick maeck sulcken vieringhe soo aenghenaem in mijn herte/ ende het is my so lief/ dat soo wie hem beneerstight dien so te vieren/ voor dien sal ick oock gherecdt maken int eenwigh leuen (bouen alle de beloooninghen die ic hem sal doen/ van alle sijn wercken) een bruyloffs maeltijdt/ na de milthept van mijn Coninclijcke gaef-gonstichepdt / waer door hy sulcken eere sal hebben/blijschap/ende verhenghen bouen andere / als de bruydt heeft inde maeltydt van haer bruyloft bouē andere/ aen de welcke t'haerder eeren ende liefde den Coninck door sijn milthept groote giften schenct.

Van een behaeghlijcke kniebuyginghe, ende gebedt voor onse schuldenaren, ende vande verdiensten des goeden moordenaers.

DAT XXIIII. CAPITTEL.

DAer na swoensdaeghs na Palmen Sondagh als de misse begost / In nomine, &c. dese booghde haer knien wt de binnenste affectie haerder herten ter eeren van dien naem/ tot voldoeninghe van alles datse versuymt hadde/ den Heere met behoorlijcke eerbiedinge te eeren: het welck soose verstondt dat het den Heere aenghenaem was/ soo heeftse wederom haer knien ghebooghen in dat woordt Cæle-

stium,

stium, tot verbullinghe van alle dat de Hepligē nu met den Heere inden hemel regerende/ hebben versupmt ghehadt inden lof Godts. Waer ouer alle de Hepligen opstaende met grooter danckbaerhept loosden den Heere/ om dat hy haer sulcken gratie ghegheuen hadde / ende sy baden voor haer. Ten derden in dat woordt/ Terrestrium, heeftse wederom haer knien ghebooghen tot verbullinghe van alle dat de ghemeyne Kercke opt heeft versupmt ghehadt/ oft noch versupmt inden lof Godts. Hier op gaf de Sone Godts met een minnelijcke vrolijckheydt haer wederom alle de vrucht van alle de deuotie die vande heele Kercke geoffert woordt. Ten vierden in dat woordt / Et infernorum, heeftse wederom haer knien ghebogen tot verbullinghe van al dat versupmt is gheweest by die inde helle verdoemt zijnde ghehouden worden. Alsdoen de Sone Godts opstaende/ende staende voor Godt den Vader/ seyde: dat comt my toe: Want nademael dat den Vader my alle het oordeel ghegeuen heeft / heb ickse door het rechtveerdigh oordeel van myn rechtveerdichste waerhept verdoemt zijnde / gheschickt tot de eewighe pijnen. Ende daerom is my dese verbeteringhe soo aenghenaem van haer / dat het menschelycke verstandt die vergheldinghe niet en can begrijpen: maer woordt verwaert tot het toecomende/ ter tijdt alsse sal mededeelachtigh worden vande eeuwighe salichepdt. Maer alsmen inde Passie las/ Pater ignosce illis. Soo bätse den Heere grondelijck / dat hy inde liefde/ waer door hy tes tijden vande Passie heeft ghebeden voor sijn Cruysers / hem soude ghelieerdighen te vergheuen aen die opt pet teghen haer misdaen hadden. Waer ouer

Vane ghebet voor onseschuldenaren.

alle de Heyligheu met een groot verwonderen opstaende/ baden den Heere dat hy haer soude vergheuen alle het ghene dat sy opt tegen henlieden misdaen hadde / midts hunne Feestdaghen met behoorlycke deuotie niet gheviert te hebben / oft oock anderssins henlieden niet weerdigh ghenoech geeert te hebben. De Sone Godts oock nederhallende voor Godt den Vader/heeft voor haer gheoffert de vruchten van syn heyligheste leuen / tot een de weerdighste verbeteringhe van alles / waer door datse opt met gedachten/ woorden/ende wercken tegen hem ghesondight hadde. Maer alsmen las: Hodie mecum eris in Paradiso, dat is: Heden sult ghy met my zyn int Paradijs/ soo heeftse verstaen inden Geest / dat ghelijck niemandt verkrijght ten weerdighe vrucht der penitentie in syn vterste eynde / ten ware dat hy daer toe berepdt ghemaeckt word door verdienste van eenige deught met de medewerckinge Godts/ dat dien moordenaer die sulcken saligē vruchten des leetwesens verkregen heeft/ soo dat hy op dien selfsten dagh met den Heere hem verblijde inde vrolijcheyt des Paradijs/daer door is berepdt gheworden/om dat/hoe wel hy eenen boosewicht ende moordenaer was / nochtans daer hy openbaer onrechtveerdicheydt sagh/ daer berispte hy dickwils / eñ wederstont syn ghesellen: Het welck hy oock aent Crups dede als hy synen medegheselle berispte vande toenamen die hy gaf aē de Heere des Majesteyts/ belijdende syn eygen schult / eñ dat hy te recht gestraft werdt/ waer ouer hy ooc bermhertigheyt by Godt den Heere verworuen heeft.

Vande verdienſten des moordenaers.

Op

Op witten Donderdagh, om te crijghen vergiffenisse door de verdienstē Christi, voor de Kercke. Item vande suyueringe vande 7. geneyghlijcheden. Item vande verdienſten des lijdens. Item vande liefde Christi int Sacrament.

DAT XXV. CAPITTEL.

ALs op den Witten Donderdagh ter Metenen tydt ghesongen werden de beclaginghe van Jeremias/ dese staende voor Godt den Vader / claeghde hem inde bitterheyt haerder herten van weghen de heele wereldt / alle de sonden die door menschelycke cranckheyt opt teghen syn Goddelycke almoghenthedt ghedaen gheweest waren. Inde tweede beclaginghe van Jeremias soo heeftse gestaen voor Godt den Sone / wederom beclagende alle de sonden die teghen de onbespoorlijcke wijsheyt Godts/ door menschelijcke onwetenthedt ghedaen waren. Maer aen de derde soo beclaghde sy aen den H. Gheest alle de sonden die opt teghen syn goedertierenheyt door archeyt zyn ghedaen gheweest. Hier na soo de maeghdekens tot den beers Iesu Christe, songhen Kyrie eleison, soo ghinckse door den eersten beers tot het soetste herte van Jesus/ende dat devotelijc cussende van weghen de heele Kercke / heeftse gheeyscht vergiffenisse van alle de sonden die opt met ghepepsen/ begheerten/ ende genepchlijckheden ende verdraeyden wille zyn gedaen gheweest. Door den Christe eleison, cussende den ghebenedijden mondt des Heeren / heeftse begheert verghiffenisse van alle de sonden die opt met den mondt zyn ghedaen gheweest.

Wederom tot den Kyrie eleison, cussende de eerweerdighe handen des Heeren / heeftse vercreghen vergiffenisse van alle de sonden die by yemandt vande Kerck datelijck zijn door het werck volbraght gheweest. Waer na door de andere vijf Kyrie eleison, die het volck sanck tot den Hymno: Rex Christe, &c. tot elcken veers custe sy de vyf roode wonden des Heeren om vergiffenisse van alle de sonden die de menschen met haer vijf sinnen ghedaen hebben. Het welc ghedaen zijnde/ terstondt soo zijnder als vijf beeckskens der saligher gratie met een ouervloedigh ghedruys wtghevloeyt van die vijf wonden des Heeren/ hen verspreyēde ouer de heele Kercke/ ende sy waren die suyuerende van alle haer ghebreken / ende soo heeftse verstaen datse ontfanghen hadde te vollen de daet vant ghene sy soo door de beclaginge/ als door den Kyrie eleison ghebeden hadde. Waerom elck een oock magh dese dry naehten daer op letten/ betrouwende op de goetheyt Godts/ ist indien dat hy deuotelijck in sulcks arbeydt/ dat hy oock sulcken daet een sal ontfanghen. Alsmen ten lof tijdt sanck de Antiph. Oblatus est, &c. seyde de Heere: Ist dat ghy ghelooft dat ick aent cruys Godt den Vader op-gheoffert ben: om dat ick wilde soo opgeoffert worden/ ghelooft oock sonder twijfelen/ dat ick noch daghelijcks begheerè door de selfste liefde voor elcken sondaer Godt den Vader gheoffert te worden / ghelijck ick aent cruys mijn seluen gheoffert hebbe voor de salicheydt van alle de werelt. Waerom dat een yeghelijck (met hoe swaren pack der sonden dat hy hem oock ghedruckt vint) sijnen asem magh scheppen met hope van vergiffenisse: offerende Godt den

Merct de onvytsprekelijcke liefde Godts tot de mēschē

Vader

Vader myn onnooſelſte doodt ende lijden. Eñ laet hem geloouen / dat hy daer dooz de alderſalichſte vzuchte des vergiſſenis ſal outfangē. Want men en ſoude op aertrijck gheen ſoo crachtighen medecyne connen vinden teghen de ſonden als een deuote ghedachteniſſe van myn Paſſie met een waerachtige p:nitentie/ ende een recht gheloue. Eñ alſmen in t Euangelie Ante diem feſtum, &c. las cœpit lauare pedes diſcipulorum, ſoo heeftſe gheſeyt tot den Heere. O Heere nademael dat ick onweerdigh ben/dat ick van v ſoude ghewaſſchen wozden/ och oft ick ommets moghte verdienē van een van v Apoſtelen (die ghy den Heere van alles v hebt gheweerdicht te waſſchen) oock gewaſſchen te wozdē van alle de vleckē mijnder ſonden: op dat ick heden weerdelijck ſoude mogen gaen tot de verholenthept van v heylighſte lichaem eñ bloedt. De Heere heeft geantwoozdt: Ick hebbe ſeker van dage afgewaſſchen ende wtghevaeght alle de vlecken van v ende van die na v leeringhe begheert hebben/dat hen ſenen ghenepchlyckheden dooz my ſouden gheſuyuert wozden. Waer op ſp: Helaes Heere hoe wel dat ick aen andere dat geleert hebbe/ende oock het ſelue dooz my ghenomen hebbe te doen: nochtans op andere dinghen lettende hebbe ick hier in verſuymelyck gheweeſt. De Heere antwoozdde: Ick hebbe uwen goeden wille boozt werck ghenomen: want myn vzywilligheyt goethept verepſcht/ dat ſoo wie met gantſeher herten dooz hem neemt eenigh goet werck ten eynde te vzenghen / oft merck te nemen op eenighe deuotie/ is dat hy dooz menſcheliſcke cranckheyt oft noot ſulcs achterlaet ſoo ſal ick ſynen wille boozt werc aenſien/ende

Hoe voordelijc dat is de ghedachteniſſe des Heerēs lijdē met een leerwelen eñ ghelooue.

Hoe aenghenaem dat den goeden wille aen Godt is.

ick sal dien overvloedelijck verghelden. Maer soose soude ten H. Sacramente gaen/so heeftse ghesept tot den Heere: Siet Heere ick offere v alle de begheerten van alle de persoonen die hen bevolen hebben in mijn onweerdigh ghebet. Waer op de Heere: Ghy hebt mijn Goddelijck herte met soo veel fackelen onsteken als ghy persoonen met v hebbende voor mp comt. Waer op sp: O seydese/ leert mp hoe dat ick weerdelyck voor v soude mogen comen staen/ met alle de persoonen vande Kercke/ ende v herte soude moghen onsteken met soo veel fackelen alsser persoonen zijn/ inde heele Kercke. De Heere heeft gheantwoordt: Wilt ghy dat te weghe brenghen: soo moeght ghyt door dese vier manieren doen/ te weten: dat ghy mp eerstgancks looft voor de scheppinge van alle de ghene die ick na mijn beeldt ende ghelijckenisse gheschapen hebbe. Ten tweeden dat ghy mp danckt voor alle de weldaden die ick hen opt ghedaen hebbe/ ende noch doen sal. Ten derden dat ghy beclaeght/ leetwesen hebbende voor alle de manieren waer door sy alle mijn gratien belet hebben. Ten vierden dat ghy voor hen allen bidt: op dat elck van hun nae mijn Goddelijcke bestieringhe soude volmaect worden tot mijnen lof ende glorie.

Hoe dat wy dat hert Gods met de fackelen der liefden onsteken.

1.
2.
3.
4.

Item noch op eenen anderen tijt alsse op de witten Donderdagh haer inghekeert hadde om haer met Godt alleen te becommeren/ soo heeft de Heere hem aen haer vertoont onder de ghedaente ende maniere/ ghelijck hy hem hadde op aertrijck/ op dien dagh als hy soude sterven. Hy scheen dien heelen dagh als met den meesten anghst des doodts bevanghen seer beswaert ouer te brenghen. Want hy die daer is

Den angst des Heeren als de doodt maeckte.

de

de eewighe wijsheyt Godt des Vaders/ wiste te voren alle de dinghen die ouer hem comen souden/ ende al dat hy lijden soude al oft nu gheschiet gheweest hadde. Waerom door dien dat hy was den teersten sone vande teerste Maget/ verbaest ende beuende t'elcker uren vertoonde hy soo deerlijcke ende verscheyden verschrickt-heden ende ghelaet/ ende doodtveruen/ al oft hy t'elcken ooghenblick hadde verhaelt de bitterheden des doodts. Het welcke sy inden Gheest siende werdt daer door tot sulcken medelijden beweeght / dat al haddese cracht ghehadt van duysent herten/ sy soudese al connen verwercken hebben door medelijden van sulcken lieffelijcken ende ouersoetsten beminder. Sy is oock ghewaer geworden crachtige cloppinghe vande polssen sijnder herten door begheerten/ liefde/ ende beanckstheyt des doots/ die soo nu/ so dan dat soetvloeyende herte ende vol van alle salicheyt quamen bestormē / door welckens ouerdraghende ghewelt dese schier heel van haer seluen ghegaen is Ende de Heere seyde tot haer. Door de selfste liefde/ waer door ick ten tijden van mijn sterffelijckheydt alle angst / tribulatie / ende bitterheyt des lijdens ende doot geleden hebbe in mijn lichaem voor de salicheyt der menschen/ hebbe ic (die nu onsterffelijck ben) geleden in v herte/ dat so dickwils door innigh medelijden mijnder beangstheden ende bitterhedē tot het binnenste merch toe is beroert gheweest eñ doorsteken tot waerachtighe salicheydt van alle die saligh sullen worden. Waerom soo gheue ick v voor dit medelijdē van desen dagh alle de vrucht van mijn eerweerdighe Passie ende costelijcke doot / tot vermeerderinge van v eewige salicheydt / ende

Vande verdiensten des medelijdens.

daer-en-bouen geue ick aen v herte dat sulcken medelyden gehadt heeft/dat soo waer aenbeden wordt het houdt des Cruys daer ic aen geleden hebbe/dat v siele daer door sal ontfanghen de vruchten van het innigh medelyden/ het welck sy op desen dagh ghehadt heeft/ ende dat gheue ic v noch daer toe/dat door wat sake ghy oock sult bidden dat die niet en sal staen teghen mijn welbehagen/ maer sy sal een goet eynde crijghen. De Heere heeft daer by ghevoeght/als ghy voor eenighe sake wilt bidden/ soo voeght my toe mijn herte (het welck ick v nu dickwils gheschoncken hebbe tot een teecken van ghemeynsaemheydt) ende dat inde vereeninghe van die liefde / waer door ick dat menschelyck aenveert hebbe voor de salicheydt der menschen / ende dat ick v dickwils gheghenen hebbe als tot een voordeel van een sonderlinge vriendtschap : op dat ick daer door soude wel doen aen de ghene / voor de welcke ghy bidt. Ghelyckerwijs aen eenen rijcken man voor ghevrocht wordt een kiste / waer wt hy magh nemen t'ghene hem ghelieft om daer mede aen syn vrienden goet te doen. Hier na heeftse den Heere ghevraeght : O Heere seydese / met wat name noemde ghy den Vader als ghy in v wterste waert? De Heere antwoordde : Ick riep hem dickwils aen met desen naem/ seggende:O volcomenthept van mijn wesen.

De crachtē vā gebet van Sinte Geertruyt

Met wat naem dat Christus sijnen H. Vader noemde in sijn wterste.

Onder de Misse eer dat die vant Conuent souden ter tafelen Godts gaen / onder het secret der missen / soo heeft hem de Heere Jesus aen haer veropenbaert / niet sittende / maer leggende als treckende sijnen lesten aessem/ so heel verlaten van alle sijn crachtē / dat daer door alle dat ingewandt van die hem aensagh

beweeghd

beweeght is ghewoorden schier tot Gheest ghe-
uens toe. Ende als hy soo lagh als inde wter-
ste ellendichepdt/ ter uren toe dat de vergade-
tinghe soude gaen communiceren / soo heeftse
door een wonderlijck visioen ghesien dat de
Priester hem ophief / die veel grooter van ghe-
daente ende mate was/als hy/ ende dat hy
hem droegh / vanden welcken niet alleenlijck
hy ghedraghen en werdt/ maer vanden welc-
ken alle schepselen ghedragen worden door het
woordt van syn cracht. Waer ouer sy oock
dese dingen siende door een de soetste bewegin-
ge des medelydes / heeft verstaē dat de cranc-
heyt die vertoont werdt inden Sone vanden
almoghenden Godt/ wtbeelde de ouerwinnen-
de cracht vande ouersoetste liefde / waer door
onsen Beniamin den lieffelijcken ionghelinck
gewoorden is als van hem seluen gaende onsen
soeten Jesus / door de wellustichepdt van het
verlanghen / waer door hy begheerde vereē-
night te worden met synne soo beminde siele
door de Communie des Sacraments. Dit is
den waerom dat hy by naest als sonder geest
(als een die syn eyghen crachten niet gebruyc-
ken en can) door liefden ghewoorden zynde/ge-
handelt woordt ende ghedraghen met de han-
den des Priesters.

Een vvon derlijck visioen.

Vande lief de Christi int H. Sa-crament.

VVaerom dat Chri-stus met de handē des Prie-sters int H. Sacra-ment vvil gedragen vvorden.

Item sy heeft noch op een ander reyse ver-
staen/dat soo dickwils als een menschе met
begheerte ende deuotie de H. hostie aensiet/inde
welcke verborghen is Sacramentelijck het
Lichaem Christi/dat hy soo dickwils syn ver-
diensten vermeerdert inden Hemel. Wantin-
der eenwichepdt int toecomende beschouwen
Godts soo sullen hem soo veel sonderlinge ghe-
noechten toespelen / als hy op aertrijc met be-
gheerten

Hoe verdiensteli c dat het is dat men de uotelijc de H. Hostie aensiet.

gheerten ende deuotie aenghesien heeft het Lichaem Christi/oft oock wilde sien / waert dat hy mochte/als hy met reden daer van belet is.

Op goeden Vrydagh, vande puerste ouerdrache des Gheests vande tranen ende ghedachtenisse vande Passie Christi, ende hoe dat wy in sulcke vereeninghe bidden, ende die verghelden moeten.

DAT XXVI. CAPITTEL.

HOe wel dat het ghenoegh blyckelijck is door het gene hier voor geschreuen is / dat dese bruyt Christi so wel op wercke dagen als Feestdagen met heelder herten tot den Heere denoot was/heeft my nochtans goet gedocht/ dat ic dit niet vergetē en soude/datse de gedachteniſſe vande Passie Christi soo diep gewortelt plochte te dragen in haer herte/ eñ met sulcken vierigen begeerten die te ouerleggen/datse haer was als eenen honich inden mondt / ende een soet gelanck in haer oozen/ende een blyschap in haer herte/ waerom als nu aenstaēde was den alderheylighsten goeden Vrydagh / ende soose hoorde het gelupt vant cleppen ter Completorie/beroert zynde met alle de crachten des hertē/ al oft sy gehoort hadde dat haer vercondicht werdt den wtersten doodt strydt van haren eenigen getrousten ende liefsten vriendt die tot het eynde nu al rotelende hem haeste / soo tract sy haer met alle haer crachten binnenwaerts / om te ouerdencken sijn Goddelijc lyden: op datse door een minnelijc medelydē aen haren beminden die voor haer geleden hadde/ soude betalen eenige vergeldinghe der liefden.

Waerom

Waerom dien heelen dagh / ende oock den H. Paeſch-auondt hadde ſy haer ſiele aengecleeft aen die van haren beminden/ ſoo oock dat het haer ſeer ſwaer viel haer yeuers toe te begeuen door haer wterlijcke ſinnen/ wtgheſondert alleenlijck tot de wercken dieſe door liefde ter eeren Godts aen haren euen naeſten coſte beſteden: dieſe ſonder yet te ontſien/ daert ſo te paſſe quam vryelijck te wercke brochte : claerlijck daer mede te kennen gheuende datſe waerachtelijck dien inde herberghe van haer binnenſte was omhelſende/ vande welcke S. Jan ſeydt: Godt is de liefde: Is dat wy den anderen beminnen, ſoo blijft Godt in ons, ende ſijn liefde in ons volmaeckt. Waerom datſe den meeſten deel van deſen heylighſten dagh/ ende ooc den volgenden Saterdagh ouerbrochte ſonder menſchelijck gheuoelen te hebben/ daer-en-bouen bleef ſy ſoo ſeer in Godt verſlonden/ datſe door geen wterlijcke wtbeeldinge en coſte te kennen gheuen t'gene haer werdt inghegeuen door de gemeynſchap met haren beminden die ſoo vaſtelijc aen haer cleefde door ſoeticheyt/ ende die met haer als gheſmolten was door een amourens medelijden. Ende dat ſeydt S. Bernaert dateen teecken is niet van onvolmaecktheyt/ maer van groote volmaectheyt/ wtleggẽde dat murenulas aureas faciemus tibi, dat is: Gulde gevrongẽ ketentkens ſullen vvyv maken, ſeggẽde: Alſt gebeurt dat van Godts weghen aent verſtandt/ het welck inden Geeſt wordt op getrockẽ/ yet als ſnellijc met een blinckende raſſicheyt des lichts glinſtert/ ſo zijn daer terſtont by ſommige gelijckeniſſen des inbeeldings vã de dinghen die hier beneden zijn/ die van Godt inghestort worden ſeer bequamelijck tot onſe ſinnen.

1. Ioan. 4.

Vande puerſte op treckinge des Geeſts

S. Bernart

Cant. 1. verſ. 11. Serm. 41. in cant.

sinnen/ende dat/ oft om de groote claerheyt te temperen / oft tot het ghebruyck vande leeringe/waer door de alderpuerste ende claerste strale des waerheyts als onlommert des te lijdelijcker soude zijn aen de siele / ende begrijpelijcker voor de gene die sy sulcks wilt mede deylen. Ick meyne nochtans dat de ghelijckenissen in ons ingebeelt worden door het ingeuen vande H. Engelen/die sulcs wtrecken. Waerom laet ons ghevoelen dat van Godts weghen comt/al dat heel puer is/ ende sonder fantasie van lichamelijcke beelden/ eñ oot alle schoone gelijckenisse/waer door dat weerdelijc gecleedt verschijnt/ laet ons die toe schrijuen den dienst der Engelen. Dus verre S. Bernaert. Het en is niet te dencken dat sulcs van minder weerden is dat Godt door sijn seluen ghemeerdight in te vloeyen inde siele/eñ dat hy tusschen haer ende hem alleen onder den segel van een ghemeynsame liefde/ sijn puer secreet bewaert bij van alle fantasie van lichamelijcke inbeeldinge. Dus veel dingen worden dender in desen boeck verswegen/die weerdigh souden zijn om wijt te verbreyden. Maer om dat wy desen loffelijcken Feestdagh niet en soude laten voorby gaen sonder eenige oorsake ghegeuen te hebben tot deuotie / soo sal ick hier eenige gensterkens by hangen/die wt dien houen die so seer is onsteken geweest inde memorie vande Passie ons Heers wtgesprongen zijn. Want alsse op eenē goeden Sydagh omtrent den Primen tijt deuotelijck Godt dancte voor dat hy heeft willen staē voor eenen Heydenschen mensche om gheoordeelt te worden/so heeft sy gesien den Sone Godts lustich in volmaecte vrolijcheyt/ sittēde by Godt den Vader op eenen Keyserlijcke thrōne/ ende

dat

dat hy voor elck schamperhept ende laster dis hy om onse salichepts wille geleden hadde vanden Vader met een wonderlycke soetichepdt des vriendelijchepts verstrepit werdt/ende dat alle de Hepligen met gebogen knien met een de grootste danckbaerhept/ reuerentie deden aen di Sone Godts / om dat hy hem geweerdight hadde voor het oordeel van sijn pijnlycke doot ons te verlossen vande eewige verdoemenisse/ maer als men inde Passie las Sitio, scheen de Heere te langen eenen gouwen kelck om daer in te ontfangen de tranen die ghestort waren voor medelyden van sijn doot. Maer dese soose haer herte geboelde als gesinolten om tranen te vergietē/ ende nochtans die wederhiel/eensdeels om de beschepdenthept/ ten anderen om een secrete deuotie/ heeftse ghevrarght hoe hem dat gviel. Doen scheen een al te supuer teersken van haer herte te vloepen indē mondt des Heeren / ende daer-en-tusschen heeft sy antwoordt vanden Heere ontfangē met dese woorden: Aldus sal ic t'mpwaerts intrecken de tranen der deuotie die met sulcken puere mepninghe om mijnent wille wederhouwen worden. Daer na ontrent den tertien tijt alsse voor gedachtenisse/dat de Heere op die ure met doornē gecroont is geweest/ende aen de pilare vreedelijck ghegeesselt/ende met sijn vermoepde ende vebloede schouweren hem vernedert heeft het Cruys te dragen/ seer onstekē zynde/seyde tot den Heere: Siet mijn soetste lief/om te vergeldē de liefde van sulcken onbehoorlycke bitterhept van v onnooselste Passie/ so schencke ic v mijn herte/ begeerende alle de bitterhept ende pijne van v soetste herte te lyden van deser uren af tot de vterste ure van mijn leuen toe/ biddēde

Van de gedachtenis des lijdens Christi.

dat

dat soo wanneer door menschelijcke cranckheyt de ghedachtenisse van dese dingen wt dē sinne gaet/ dat ghy my dan laet ghevoelen een lichamelijcke pyne des herten die weerdelijck ouer een come met de bitterheydt van d lyden. De Heere heeft gheantwoordt/ sulcken wille ende ghetrouwicheydt uwer herten die voldoet my genoegh: maer op dat ic mochte in d herte hebben een volcomen ghenoechte / gheeft my vrydom om te doen daer in/ende te laten wat my belieft / niet bestierende oft ick daer soeticheyt oft bitterheyt instorte. Maer soomē inde Passie las / dat Joseph nam dat Lichaem Jesu/ soo heeftse ghesept tot den Heere: Aen dien saligen Joseph is ghegheuen gheweest d lichaem Heere / maer wat sal aen my onweerdige ghegeuen worden van d lichaem. Aen de welcke de Heere terstondt gegeuen heeft sijn soetste herte inde ghedaente van een gout wieroock vat/ van het welcke soo veel roedekens des roocks wt de welrieckende specerijen opclommen tot den Vader alsser soorten der menschen waren daer de Heere de doot voor gestorven heeft. Ēn als na het gemeyn gebruyck vande Kercke na de Passie gesept worden/ gebeden voor alle Orden vande Kercke: Den Priester al knielende/ segghende: Oremus dilectissimi, &c. schenen elcke van die gebedekens vande heele Kercke vermenghelt te worden/ ende t'samen op te climmen met dien welrieckensten roock die opginc van het wierooc-vat vant herte Godts / door welcke vereeninge elc vande gebedekēs vande Kercke creegh een wonderlijcke claerheydt/ēn een den soetsten reuc. Waerom dat een yegelijc op dien dagh hem sal beneerstighen inde vereeninghe vande Passie des Heeren deuotelijck te bidden

Hoe dat men moet bidden in de vereeninge van de Passie Christi.

bidden vooz de Kercke / als de Passie alder-trachtichste plochte onse gebeden by Godt den Vader te helpen.

Item soose op eenen anderen tijt vooz de ge-dachteniſſe vande Passie Chzisti ſoetelycker beweeght werdt/ eñ wenschte wt den grondt haerder herten / datse den Heere met liefde mochte vergelden/heeftse gesept tot den Heere. O eenighe hope ende salichept inſynder sielen/ leert my hoe dat ick vooz v bitterste/doth vooz my de salighste Passie v pet ommers soude moghen vergelden. Waer op de Heere: So wie eens anders sin volght ende niet den synen/die vergelt my myn gevangeniſſe/ waer vooz ic te Mertenen tijt gevangen zynde/ gelonden ben geweest/ende my veel versmaeptheden aenge-daen zyn gheweest vooz de salichepdt der men-schen. Maer die hem ootmoedelyck schuldigh maert/die vergelt my het oozdeel/ daer ick ten Pzimen tydt dooz vele ende valsche ghetuygen beschuldight ende ter doot verwesen ben ghe-weest. Soo wie syn sinnen snoert vande saken die hem behagen/ die vergelt my de geesselinge die ic ter Tertien tijt gelede hebbe/ eñ die hem onderwozpt aen de onghemanierde Pzelaten/ die verlicht myn doozne croone / maer die on-gelyc aengedaen zynde/eerst tot peys hem ver-nedert/die vergelt my myn trups dzagen. So wie oock boven syn maght hem verbzeydt tot de wercken der liefden tot synen euen naesten/ die vergelt my de wtreckinge/waer dooz ic ten Sexten tijt herdelijt aent Cruys wtgerect ben geweest. Soo wie oock niet en ontlooyt de be-swaringe van spiritigh verwijt oft tribulatie/ als hy slechts synen euen naestē soude trecken vande schult der sonden / die vergelt my myn

Hoe dat-mē Chri-sto moet syn Passie vergelden

doot/die ic ter Nonē tijt geleden hebbe voor de salicheyt der menschen/ maer so wie getoenaēt ootmoedelijck antwoordt / die neemt my als vanden Cruyce. Ende die sijnen euen naesten voor hem stelt/ denckende dat hy meerder eerē eñ gemac / ofte ooc ander goet weerdigh is als hy/ die verghelt my mijn begrauenisse.

Noch op eenen anderen goeden Vrydagh alsse soude ten H. Sacramente gaen/ so heeftse den Heere gebedē dat hy haer soude weerdelijc bereyden/ ende sy heeft dusdanigen antwoordt ontfangen: Ic haeste my t'uwaerts met sulckē grooten begeerte/ als my niet connēde wederhouwē/nu ic in mijnē schoot vergadert hebbe/ alle t'gene heden ter ghedachtenisse van mijn Passie door gepeysen/woorden/ende werckē is gedaen geweest: op dat ickt v al int H. Sacrament van mijn Lichaem soude instorten tot v eewige salicheyt. Waer op sy: Ic dancke v mijnen gebenedijden Heere. Maer ick wilde nochtans dat die gifte my soo soude gegeuen wordē dat ick die noch aen andere meer soude mogen mededeylen diet my gheliefde. Doen seyde de Heere als soetelijckskens lachende. En wat geefdy ghy my liefste als ghy begeert dat ick v so liberalijck soodanighen gifte soude gheuen? Helaes seydese mijn Heere : Ick en hebbe niet dat sulcken weerdicheyt soude betamen/ maer ten wtersten/ic hebbe dien wille/dat/ hadde ic al dat ghy hebt / ick soudt al willen verlaten/ ende soo liberalijck v altemael geuen dat ghy dat soudt mogen geuen/aen wien dat het v geliefde. Waer op de Heere goedertierlijc geantwoordt heeft: Ist indien dat ghy dat in v herte vint dat ghy my sulcks soudt willen doen/soo moet ghy sekerlijcs wetē dat ic v diergelijcken

wil

wil doen/ende daer-en-boven noch so veel als mijn goedertierenheydt ende liefde de uwe te boven gaet. Ende spreeckt met wat weerdicheydt sal ick u ontmoeten als ghy so wijtloopende u gheweerdight tot my te comen. De Heere antwoordde: Ick en begeere anders van u niet dan dat ghy geledight zijnde/ comt om te ontsangē. Want al dat my in u behaeght / dat sult ghy al door mijn gifte ontfangen. Hier mede heeftse verstaen dat het ledigen is de ootmoedicheyt/ waer door sy achte niet te hebbē van haer verdiensten/ noch ooc yet te vermoghen dan uyt de gratie-gonnende gaue Godts/ eñ al datse doen coste datse dat door niet achte. Ootmoedicheydt.

Op den Feestdagh van Paesschen, vande verlossinge der sielen uyt de pijne. Vanden goeden vville, eñ vanden lof Godts door dē Alleluia.

DAT XXVI. CAPITTEL.

ALsse op den salighstē nacht vāde glorieuste verrijsenisse des Heeren door de Mettenē deuotelijcher haer tot Godt hadde: soo heeft hem aen haer veropēbaert de Heere Jesus heel blommigh eñ vrolijt inde glorie van sijn Godelijcke maiesteyt/ eñ vereiert met sijn eewighe ouster sselijcheyt/ aen wiens voeten sy vallende heeft hem ootmoedelijc ende deuotelijc aenbeden/ seggende: nademael dat ghy den blommigen Bruydegom/ de eere der Engelen/ eñ hun glorie u geweerdight hebt / my de minste van alle uwe schepselen te verkiesen tot u bruydt: eñ ic alleenlijc begheere ende dorstigh ben uyt het binnenste mijnder herten/ eñ het merch mijnder sielen na uwen lofende glorie. Ende daer-

by dat ic v bzienden achte booz de mijne naeste/ soo begheere ick alderliefsten Jesu / dat ghy v geweerdight dese ure ter eeren van v bzolycste verrijsenisse los te laten alle uwe geestelijcke sielkens. Om het selue eer te verrijgen so offer ic v inde vereeninghe van v onnooselste Passie alle het lijdē van myn herte ende lichaem dat ic geleden hebbe in mijn geduerige sieete. Doen heeft haer de Heere vertoont een menighte der sielen die vande pijne verlost waren/seggende/ siet booz houwelijcs goet so schencke ic dese aen v liefde. Want het sal inder eewichepdt inden Hemel blijcken/datse booz v ghebeden verlost zijn: ende dat sal v tot een gheduerige eere zijn/ booz alle mijn heyligben. Waer op sy: En hoe groot is haer ghetal? De Heere antwoozde: Het getal van die wozdt alleenlijc booz de wetenschap van mijn Godthept begrepen / ende als dese verstont dat de sielē/hoe wel datse vande pijne verlost waren / nochtans noch niet versaemt en waren tot de eewige blijdschap: so heeftse haer heel ouergegeuē aen de Goddelijcke goedertierenhept/om te lijden in haer herte ende lichaem / sulcks als hem soude gelieuen/ om dat hy hem soude geweerdigen aen die sielkens te geuen haer volle salichepdt: waer ouer de Heere versoent zijnde / ooc die op die ure alle opgenomen heeft tot de blijschap des hemels. Een wepnigh tijts daer na soose een seer groote pijne der syden lede/ende haer knien bupghde booz een beeldt vant Crucifix / soo heeft de Heere dien arbepdt ende die pijne geschoncken aen de boozs. sielkens tot een vermeerderinghe van haer blijschappen/seggende: Dese gifte der deuotien/die my met sulcken liefde van mijn bzupt geoffert is/schencke ic v tot een vermeer-

deringe

deringe van v eewighe glorie / waerom bevlij-
ticht v lieden dat ghyſe wederom met betamē-
de eere daer voor vereert/ haer ſeyndende de
vruchten van v ghebeden. Hier na wederom
ſoo ſe ghedreuen werdt door de vierichеydt der
liefde/ſoo heeftſe haer aen den Heere vertoont/
ſeggende: Siet mijn eenigh lief/ick de onweer-
dighſte ſtaen hier voor den Coninck der Co-
ningen met ſulcken affectie oft liefde/v geuen-
de alle mijn goet des lichaems ende der ſielen/
om v te dienen ſoo lange als ick ſal leuen/voor
de glorie van v loffelijckſte verrijſſeniſſe. De
Heere antwoordde : En ick ſal deſe gifte van
uwen goeden wille gebruyckē / als voor eenen
Coninclijcken ſcepter van mijn Coninclijcke
grootdadicheyt/ende daer van ſal ic my inder
eewicheyt beroemen inde teghenwoordicheydt
vande H. Dryvuldicheyt/ende alle de Heyligē/
als van dien die my van mijn lief geſchoncken
is gheweeſt. Waer op ſy: Hoe wel dat ic mijnē
Heere deſen wille door v ionſte v belooft hebbe/
ſoo vreeſe ic nochtans dat ic diē door menſche-
lijcke onvolſtandigheydt haeſt ſal vergheten.
Waer op de Heere: En wat leyt daer aen/als
ick den ſcepter die my eens ghegeuen is / nim-
mermeer wt mijn handen en ſal laten gaen/
maer altijdt de gedachteniſſe van v liefde my
geduerigh voorhouwen ſal. Eñ ſoo dickwils
als ghy my deſe meyninge ſult vernieuwen/ſo
dickwils ſal den ſelfſten ſcepter door luſtighe
blommen in mijn handen wtbloeyen / eñ met
coſtelijcke geſteenten verciert wordē. Alſſe dan
door deſe deuotie eñ meyninge alle haer crach-
ten ende ſinnen / ſo van buytē als van binnen
wt ſtrecte ende haer gereet maecte/om ter glo-
rie der verrijſſeniſſe de Mettenen te ſingē/ende

men begost het Invitatorium, Alleluia, so heeftse
gesept tot den Heere: Leert my goedertierenste
onderwyser met wat devotie dat ick v soude
mogen louen door den Alleluia, die so dickwils
op desen Feestdagh verhaelt wordt. De Heere
antwoordde: seer bequamelyc condy my louen
door den Alleluia, inde vereeninghe vanden lof
der hemelscher borgeren/die daer door ghedue-
richlyck louen inden Hemel Ende Heere heeft
daer noch by gehangen: Noteert dat in dat
woordt Alleluia alle de vocalen oft luydende
letteren worden gevonden/wtghesondert de O
die pijne beduydt/ en daer door wordt de eerste
vocale/te weten A tweemaels verhaelt. Waer-
om/looft my door de A inde vereeninghe/waer
door alle de Heyligen t'samen inbilerende ver-
heffen de ouersoetste verhenginge vande God-
delycken invloedt in mijn Godt ghemaeckte
Mēschepr/ die nu door glorie des onsterffelyc-
heyts is verheuen voor de menichfuldige bit-
terheyt des lydens ende doodt/die ick verdra-
gen hebbe voor de salicheyt der menschē. Door
de E/soo looft de aldergenoechlyckste verheu-
ginge vande lieffelyckste groenichheydt: Waer
door de ooghen van mijn menschheydt hun ghe-
noechte hebben inde blommige beemde vande
opperste ende onverdeplycke Dzyvuldicheyt.
Door de V soo prijst oock de soetste ghenoechte
waer door mijn oozen vande Godt- gemaeckte
menschepr vermaeet worden inde soetluydēde
vriendelycke verstreplinghe vande altijdt eer-
weerdige Dzyvuldicheyt/ende in den lof alder
Engelen en Heyligen sonder moede te worden.
Door de I/ so prijst den wellustigen reuc van
de aenuchename locht/waer door de neusgaten
mynder onsterffelycke Menschepr worden ver-

Vanden lof Godts door den Alleluia.

maeckt

maect dooz den ſoetſtē reuc vande H. Dzyvuldicheyt. Daer na dooz de A die dooz de O gheſtelt wozdt looft den grootdadigen / onbegrijpelijcken / onweerdeerlijcken inbloedt vande heele Godtheyt / in myn Godt-gemaecte meſchheyt / die nu onſterffelijc eñ onlijdelijc gemaect zijnde dooz t gevoelē vande lichamelijcke werckinge (die ſy niet en heeft) geniet de genoechte verdobbelt vande Goddelijcke inbloedinghe. Hier na ſooſe dooz ts ginc inde Mettenē te ſingen / heeftſe ontfangen dooz elcken Pſalm Reſponſ. oft leſſe / ouerſoete ende geboeghlijck verſtandt vande Geeſtelijcke wellusticheden dat wonderlijck ſeer wel ouer een quam met den dienſt vande genoeghlijcſte verriſſeniſſe / ende ooc met die ouereencomende liefde ende geeſtelijc genieten der vereeninge Godts met de ſiele. Dat ooc wonderlijc ſoude mogen vermakē de ſiele vanden deuoten Leſer. Het welc nochtans al / gelijc noch ander dingen meer / ic hier achter late om cozthepts wil / op dat mogelijck de lanchept geen walginge veroozſake. Ende die beuele ick aen de gratie Godts / vanden welcken ſy gecomen zijn / ende daer by oock alle de weldaden die aen deſe ſijne wtuercozen zijn gegont gheweeſt.

Hoe net dat alle onſe verdienſten by Godt beſcheyden zijn, ende hoe datſe verciert wordē door de verdienſten Chriſti.

DAT XXVIII. CAPITTEL.

OP den tweeden Paesdagh alſſe ſoude munikē / ende den heere dat dat hy hem ſoude geweerdigen dooz dat weerdighſte Sacramēt /

te verbullen alle het ghene datse opt versuymt hadde/inde Ordē der Religie. De Sone Gods haer opnemende / heeftse ghepresenteert aen Godt den Vader/geclee^dt zijnde met het cleedt der Religien. Welck cleedt scheen van soo veel verschepden stucken gemaeckt te zyn alsse iaer geweest was inde Religie: So dat het onderste deel vanden rock werdt gherekent voort eerste iaer/dat tweede deel/ voort tweede iaer/ eñ soo vervolghens tot het iaer daerse toens in was: ende dat cleedt scheē so effen ende wtgespreydt datter niet een schaduwe van eenigh plopken pet daer in sonde connen bedecken hebben. Maer in elck iaer soo saghmen daer verschepden aengetecken alle de dagen/ende de uren/ ende daer by alle de ghepeysen/ woorden/ ende wercken/ soo goede als quade / diese dat iaer van dage tot dage/ ende van ure tot ure gedaē hadde/van gepeys tot gepeys/van woordt tot woordt/van werck tot werck/ ende wat datse met elck woordt eñ werck voor hadde gehadt/ te weten/ oft den lof Godts/ ende het profyt van haer siele/oft vande menschen gheachr te zijn/oft oock yemandts schade: wat datse ooc in elck voor ghemack oft sterminghe / oft wat datse wt enckel gehoorsaemheyt/oft oock wat datse door haer eygen raedt gedaē hadde/ ende in wat werck oock datse verheugen hadde ghehadt/al oft sy dat door ghehoorsaemheyt gedaē hadde / alsse nochtans meer na haer eyghen raedt vereregen hadde dat het haer sonde toegelaten worden van haer Overste/oft door eenige loose oorsaken wtgeperst hadde/datment haer sonde beuelen. Want sulcke wercken van gehoorsaemheyt schenen in dien rock als ghesteenten die ingehecht waren in een hroos syde

die wagghelende ende als ſchijnende te vallen qualijc coſten vaſt blijuen. Maer als de Sone Godts voor haer bat / ende aen ſijnen Hemelſchen Vader offerde voor haer ſijn onnooſelſte ende volmaecſte leuen / ſo ſcheen dien rock als met een blinckende gouwe plate die doorluchtigh was bedeckt te worden: waer door alle de voorſ. ghepeyſen / woorden / ende wercken / ende ooc meyninge / nootſakelijcheden / geveynſtheden (dieſe al wetens oft ooc onachtſamelijc / al willens oft ghedwongen zijnde op elcken tijdt oft ure ghedaen hadde) daer by oock alle haer verdienſten ſoo claerlijck door-keken / ende ſoo net / ghelijckmen door een ſuyuer criſtael ſien can ſulckē verue alſmē daer onder doet. Noch het minſte ſtofken oft punctken en coſter niet verborgen blijuen dat int licht vande kenniſſe vande ſekerſte waerheyt van Godt ende oock vande andere inwoonders des hemels blijckelijc niet geſiē en werdt. Waer door ſy van Godt gheleert heeft dat elck menſchens ſtaet ſo oock open is voor Godt ende alle ſijn Heyligen inder eewigheyt. Maer dat de Heere gheſeyt heeft door den Propheet dat / tot ſoo wat ure de ſondaer hem bekeert / etc, dat is te verſtaen dat de Heere niet meer en ſal ghedachtigh zijn om te ſtraffen de ſonden die door weerdige penitentie wtgewiſt zijn. Des niet-te-min ſoo ſullen in ons hen vertoonen alle de ſmetten van onſe ſonden tot lof ende eere van ſijn ſoete bermhertichеyt. Waer door hy ſoo goedertierlijc de ſonden vergeeft / aen de gene die leetweſen hebben. Ende daer-en-bouen ons met ſoo veelderhande weldaden van ſijn Goddelijcke goedertierēheyt omcingelt / al oft wy noyt in eenigh dinck tegen hem miſdaen en hadden. Oock alle onſe

goede wercken/ghepeysen/woorden/ende wille/ die wy t'sijnder liefde volbroght hebben/ die sullen oock inder eewighept wtbloeyen tot sijnen lof (door wiens ionste ende medewerckinge wy die gedaen hebben) ende oock tot een vermeerderinghe van onse blijschap: ende soo sullen wy altijdt door malcanderen Godt louen ende beminnen/die leuende inde volmaecte Drybuldicheyt/ende regerende alle dingen/ werckt in ons allen.

DAT XXIX. CAPITTEL.

Vande vernieuwinge vant geestelijck houwelijck.

Op den derden Paesdagh soose ten H. Sacramente soude gaen/ende den Heere badt dat hy door dat selfste leuentmakende Sacrament hem soude gheweerdigen te vernieuwen in haer siele het Gheestelijck houwelijck/waer doorsy inden gheest met hem verlooft was in echte door het gheloone / ende de Religie / ende oock door de onbevlecktheyt der maeghdelijcke suyuerheyt. De Heere heeft met een soete vrolijckheydt gheantwoordt: dat (seyde hy) sal ick sonder twijfelen doen/ende soo opt meweerdighste hem buygende t'haerwaerts haer donwende / door de lieffelijckste liefde heeft hy aen haer siele ghegeuen een al te soeten kusken: door dat kusken in haer vernieuwende de binnenste oeffeninghe des Geests. Ende hy scheen door die omhelsinghe op haer borste te drucken eenen blinckenden karkandt/ verciert met costelijck ghesteente/ ende wonderlijck geesmailleert/ waer door hy in haer vernieut heeft / al datse verstoort hadde / inde Geestelijcke oeffeninghe diese soude moghen doen hebben.

Dat

Dat vvy alleenlijck door de cracht des Heeren connen vruchten voorts brenghen.

DAT XXX. CAPITTEL.

DAer na op den vierden Paesdagh / heeftse begheert vanden Heere dat hy haer soude vruchtbaer maken/om weerdige vruchten der deughden voorts te brengen/ door de daet van sijn Lichaem. De Heere heeft geantwoordt: seker lijcs ick sal v in my doen vruchten voorts brengen/eñ door v so sal ickер veel tot my trecken. Waer op sy: Heere hoe suldy tot v door my onweerdige doch sommige trecken/daer ic nu ten meesten deel verlozen hebbe de gratie van welsprekenthevdt om andere te onderwijsen/daer in ic somtijts overvloedigh gheweest ben? De Heere heeft geantwoordt: Hadde ghy gratie van te spreken / soo soudt ghy moghen dencken dat ghy dat door v welsprekenthevdt soudt vermogen/te wetende menschen tot my te trecken. Daerom hebbe ick v dat eensdeels ontroken : op dat ghy soudt weten dat ghy sulcks niet wt v/maer door myn sonderlinghe gratie vermengt. Ende de Heere heeft synen heylighsten mondt open gedaen/ende hy heeft den aessem ingetrocken/seggende: Gelijc ic terstondt mijnen aessem getrocken hebbe/soo alle die met devotie ende liefde om mijnent wille henlieden tot v buygen/die sal ick daerom tot my trecken/ende ick salse van daghe tot daghe doen voorts gaen tot beternisse.

Hoe profijtelijck dat het is dat vvy alle onse vvercken Godt bevelen.

DAT XXXI. CAPITTEL.

OP den Donderdagh na Paesschen/als ins Euangelie gelesen werdt vande H. Maria Magda-

Hoe profijtelijck dat het is hem te becommeren int lesen van dese boec

Magdalena datse haer neerbupghde/eñ keeck int graf ende sagh twee Engelen/etc. so heeftse ghesept tot den Heere: Waer is Heere het graf daer ic in kijkende soude mogen binden de vertroostinghe van mijnen Gheest? Doen toonde haer de Heere de wonde bā sijn sijde. Waer toe soose haer deuotelijc bupghde/so heeftse verstaē dat inde plaetse vande twee Engelen dese twee dingen haer ghesept werden. Het eerste was: Ghy en sult nopt van mijn geselschap connen verscheyden worden. Het tweede was dit: Alle uwe wercken behaghen my opt volcomenste. Waer ouer sy verbaest zijnde/alsse twijfelende vraeghde hoe dat sulcks coste zyn/ nademael datse in alles so onvolmaeckt was/soo dat ooc alle haer wercken niemandt op aertrijck en souden connen behagen/ouermits het verborgen ghebreck/ het welck sy daer in seluer dickwils ghewaer werdt/ hoe soudese dan connen behaghen aen de clare kennisse Godts die daer wel dupsent gebreken in vint daer de menschē qualijck een vint? De Heere heeft geantwoort: Ghelijckerwijs als ghy eenigh dinc in v hādt houdt/dat ghy lichtelijck soudt vermogē/ende weten soo te beteren/dat het elck soude behagē/ daer goeden wil toe hebbende/ sulcs geensins achter laten en soudt/soo ick oock/om dat ghy ghewoon zijt v wercken my dickwils te beuele soo houwe ick die als in mijn handt/ende nademael dat ick door mijn almogenthepdt vermagh/ ende door mijn onbespoorlijcke wetenschap best weet/sekerlijcs soo hebbe ic genoechte door mijn goedertierenhepdt alle uwe wercken soo te verbeteren datse my ende alle de hemelsche inwoonders moghen opt volcomenste behaghen.

Wy moeten ghewoonte makē om onse dingen dickwils den Heere te beuelen.

Hoe

Hoe dat vvy ons moeten bereyden om den H. Gheest te ontfanghen.

DAT XXXII. CAPITTEL.

Op de octaue vande Verrijsenisse des Heere alsmē int Euangelie las/ dat de Heere aen sijn Discipelen doot inblasen gegeuen heeft dē H. Gheest/ soo bat dese dē Heere met een deuote meyninge dat hy hem soude geweerdigen haer te geuen den soetbloyenden Geest. Waer op de Heere antwoordde: Is dat ghy begeert den H. Geest te ontfangen/ soo moet ghy eerst ghelijck mijn Discipelen mijn sijde ende mijn handen tasten. Doot welcke woorden sy verstaen heeft dat so wie den H. Geest begeert te ontfanghen/ die moet tasten de sijde des Heeren/ dat is: met danckbaerheyt ouerlegghen de liefde van dat Goddelijc herte: waer doot hy ons vander eewigheyt voorschict heeft tot sijn kinderē ende erfgenamen van sijn rijc/ ende hoe dat hy ons onweerdighe met soo veel ontallijcke goeden heeft voorcomen/ ende ons ondanckbare noch doot sijn gratie naloopt. Hy moet ooc de handen des Heeren tasten/ dat is: met danckbaerheyt ouerleggen alle de wercken van onse verlossinge: waer doot de Heere dryendertich iaren om onsent wille gearbeydt heeft/ ende sonderlinge in sijn Passie ende doodt/ eñ als hy doot dese gedachtenisse ende doot danckbaerheyt sal onstekē zijn/ laet hem van sijn herte Godt offeren inde vereeninghe van die liefde/ waer doot hy geseyt heeft: Gelijc mijnen beminde Vader my gesonden heeft/ soo seynde ick v: eñ dat soo tot het welbehagen vanden Goddelijckē wille/ dat hy niet en wille oft begeere dan het opperste welbehagen Godts. Ende daer-en-boven laet

Hoe dat vvy den H. Geest moeten ontfangē.

VVy moeten de liefde vant Goddelijc herte tōt vvaerts ouerpeysē met danckbaerheyt.

Gedachtenis vande vvercken des Salichmakers.

Een Godtvruchtige maniere om sijn herte Godt te offeren

laet hy hem overgeven om alles te doen en te lyden dat hem Godt beveelt/het welck als yemandt sal gedaen hebben/die ontfangt sonder twijfel den H. Geest met sulcken daet/ gelijc de Apostelen op desen dagh dien ontfanghen hebben door het inblasen vanden Sone Godts. Doen heeft de Heere ingeblasen / ende hy heeft oock aen dese gegeven den H. Gheest/seggende: Ontfangt den H. Geest in d lieden wiens sonden dat ghy sult vergheven hebben / die sullen haer vergeven worden. Waer op sy: Heere hoe can dit gheschieden/ nademael dat dese cracht van te binden ende te ontbinden alleenlijck is gegeven aen de Priesters? De Heere antwoorde: soo wiens sake ghy door mijn Geest onderscheydende oordeelt dat se onschuldigh is / die sal onnoosel by my geacht worden/ en so wiens sake ghy voor schult oordeelt/ die sal oock voor my schuldigh zijn. Want ic sal door uwe mont spreken. Waer op sy: Nademael dat d meweerdicheyt my dickwils van dese gaue versekert heeft/ wat vererrijge ick nu dat ghy my wederom dat selfste geeft. De Heere antwoordde: Als yemandt wordt ghewijdt Diaken en daer na Priester / daerom en verliest hy het Officie niet van Diaken te zijn / maer hy vercrijght een meerder eere van Priester te zijn: soo oock als aen de siele een gaue andermael wordt gegeven/ soo wordtse door het hergheven vaster daer in ghevestight / ende daer door vermeerdert den hoop van haer saligheden.

Vraey ghelijckenis.

De daet vande letanien, ende vande aenroepinghe der Heylighen.

DAT XXXIII. CAPITTEL.

OP den dagh van S. Marcus Euangelist als die vant Conuent ginghen inde processie met

met de Litanien/ so heeft de Heere hem aē haer vertoont inden throon van sijn maiesteyt verciert met soo veel costelijcke baggē/ als spiegels blinckende alsser nu Heyligen indē Hemel met hen regerē/ eñ alsmen inde litanien aenriep de Heyligen/ soo haest als den naem van eenigen Heylighen aengeroepen werdt/ terstondt dien Heyligē met een groote blijschap eerweerdelijc opstaende/ buygende deuotelijc voor den Heere sijn knien/ eñ wtreyckende sijn handen/ scheen aen te raken die bagghe int cleedt des Heeren/ daer hy door wtgebeelt werdt: het welck als hy dede soo schenen onder sijn handen geschreuen de namen van alle die sijn hulpe versochten/ ende die dat met deuotie deden/ ende sulcs voor hen hebbende/ hunlieden namen schenen als met gulde letteren geschreuen te zijn/ maer die namen van die dat maer door gewoonte dedē/ die vertoonden hen met swerte letterē geschreuen/ voorts die door walginge ende verstroytheyt des herten dat deden/ sulcke namen schenen soo duyster/ datmense qualijc coste bekennen. Hierom dat de namen vande persoonen die de hulpe der Heylighen aenriepen/ hebben vertoont gheweest inden rock des Heerē/ heeftse verstaen dat beduydt werdt/ soo wanneer de Heylighen van ons aengheroepen voor ons bidden dat sulcken ghebet tot een ghedachtenisse dat wy bermhertichеyt vercregē hebben sijn luyster is gheuende in Godt/ hem ghedueriglijck vermanende ende porrende/ dat hy ons soude genadigh zijn. Als oock eenige Heyligen door een sonderlinghe liefde ende deuotie van yemanden aengheroepen wort/ terstondt ontfanght dien Heylighen het schijnsel vande bagghe die hem int cleedt des Heeren wt beeldt

De daet vāt gebet der Heylighen.

De daet van een sonderlinghe deuotie diemē tot eenigē Sāt heeft.

met

met de aenteeckeninghe vande persoonen die hem dooz een sonderlinge devotie eeren tot sijn eewighe ghedachtenisse / waer dooz hy altijdt soude verwecket wozden om te verkrijgen dooz die hem aenroepen / de salichepdt van beyde de leuens.

Vande soete ghedachteniſſe van S. Ian ende Sinte Geertruyt, ende van het vergheten der gebreken ten tijde des biechts.

DAT XXXIIII. CAPITTEL.

Op den Feestdagh van S. Jan dooz de latijnsche poozte / soo heeft S. Jan hem betoonbaert aen dese bzupdt / eñ hy vertroostese met een wonderlijcke soetichepdt / seghende: En wilt niet beswaert zijn wtuercozen bzupdt van mijnen Heere / om dat v lichamelijcke crachten v begeuen / want het is cleyn / ende als van eenen ooghenblick het gene men in dese werelt lydt / te ghelijcken by de eewighe wellusten die wy nu saligh ghemaeckt zijnde ghenieten inden Hemel / die ghy oock na een weynigh tijdts met ons sult besitten als een onder ons / dan te weten: als ghy sult ghegaen zijn inde rustplaetse van uwen soo beminden Bzupdegom daer ghy soo na verlanght hebt / ende den welcken ghy met soo veel suchtens geroepen hebt / ende ten lesten sult vercreghen hebben: Weest ghedachtigh / segghe ick / dat ick dien beminden Discipel (den welcken Jesus waerachtelijck beminde) noch swacker ghewozden was in crachten ende in mijn lichamelijcke sinnen dan ghy nu zijt / doen ic noch leuende was op aertrijc / die nochtans in allen herten soo blommigh verschijn ende delicaet / datter qualijck eenen vande geloouigen is dit

De pijne van deser zijt en sijn niet te vergelijcken met de eewighe glorie.

in

in mijn gedachtenisse niet een sonderlinge de- De ghe-
uotie en heeft. Hieroun sal v gedachtenisse dock dachtenis
na vdoot in veel herten wederom bloeyen / en van S.
sy sál veel sielen trecken om hun genoechten te Geertruit
nemen in Godt. Daer na soo claeghde sy aen
S. Jan datse vreesden al wat beletsel te lijden/
om datse somtijdts sommighe dingen hoe wel
datse cleyn ware door vergetenthept achterliet
te biechten / om datse somtijdts geenen biecht-
vader geteet en hadde / en door haer cranchept
die niet en toste onthouwē / waer ouer S. Jan
haer vriendelijc vertroostе / seggende: En wilt
niet vreesen dochter / want als ghy v hrelen Väde ver
wille bestiert om elc besonder van v sonden te getenheyt
biechten / ende versoeckende eenē Biechtvader der gebre
dien niet en cont becomen / allē de dinghen die kē alsmē
ghy dan door vergetēthept achterlaet te biech- biecht.
ten / die sullen inde tegenwoordicheyt vanden
goedertieren Heere blincke inde gedaente van
costelijcke gesteenten / waer door ghy sert aen-
genaem sult ghevonden worden int aenschou-
wen van alle de Hemelsche borgheren. Hiet na
soose onder de Misse ouerlepde inet dancbaer-
heyt die schriften / die hy door een sonderlinghe
weldaet vande ghemeynschap met den Heere
ontfangen hadde. Ende alsse nu inde sequētia
verbum Dei, Deo natum, dat aen een syde stelde/
op datse des te vryer soude letten op de dingē/
die ter eeren van S. Jan gesongen werden/ so
is hy haer gecomen den voorst. H. Euangelist/
ende sittēde nessens haer rechter syde/ verboot Het is seer
hy haer de begoste oeffeninge te verleggen van goet te
de sequentia. Ende hy heeft door haer vercregen mediterē
door een wonderlijcke maniere datse ter wylen op den
sy op de dingen die inde sequentia gheschreuen dienst der
waren mediteerde / niet belet en werdt / oft sy H. Kerkē

en vercreegh tot elcken veers vande sequentia een sonderlinge kennisse. Maer alsmen sanck/ Audit in gyro sedis, dat is: hy hoort rontom dē setel/ heeftse gheseyt tot den H. Joannes. Och wat een blijschap waert ghy doens genietēde als ghy soo verheuen waert: Waer op hy: Ghy segt de waerheyt/ maer weet dat ic nu meerdtr genoechte hebbe inde dinghen die ghy nu verhaelt/ als ghy v verheught met de goedertieren meweerdicheyt van mijnen alderliefstē Heere. Ende soo als met haer in gevoelen ouer een comende/ sat hy vriendelijck by haer tot datmen sanc: Iste custos virginis, dat is: hy was den bewaerder vande Maeght/ waer-en-tusschen hy scheen verheuen te worden tot den throon toe vande glorie Godts/ al waer hy blinckēde door een wonderlijcke schoonheyt vā alle de hemelsche inwoonders door een onweerdeerlijcke liefde wert verheuen ende ghepresen/ waerom dat hy was ghenietende een ongheloofelijcke wellusticheydt door de ouersoete woorden die daer volghden/ te weten: Cæli cui Palatium, dat is: wiens palleys den Hemel is.

Vande groetenisse van alle de wonden Iesu, ende hoe verdienstigh dat het is, de siecken te dienen ende vant beletsel van s'menschen affectie.

DAT XXXV. CAPITTEL.

ALsse voor den Ascensioens dagh om te groeten de doorluchtige wonden van het heele Lichaem ons Heeren Jesus vijf duysent vierhondert ende ses ende sestich mael gheseyt hadde dit veersken: Glorie zy v lieffelijcste/ soetste/ goedertierenste/ edelste/ Keyserlijcke/ wtnemenste/ blinckēde/ ende altijt geruste Dryvuldicheyt/

dicheyt/ voor de roode wondē van mijn eenigh wtuercoren lief/ soo heeft hem aen haer op eenē tijdt veropenbaert de Heere Jesus/ die schoon is van wesen bouen de gedaente der Engelen/ hebbende op elck van sijn wonden blommen/ die door goutverwicheyt bloncken / ende haer met vriendelijc gelaet eñ de aldersoetste woordekens wederom groetende / heeft hy gheseyt onder andere: Siet in dese wtnemende blinckēde gedaēte ende glorie/ daer ghy my nu in siet/ sal ick v my veropenbarē inde ure van v doot heel blommigh ende vrolijc / ende met sulcken ciraet als nu mijn wonden door de groetenisse van v ghebedekens zijn verciert/ sal ick alle de vlecken van v souden ende onachtsaemheden bedeckende vercieren. Ende oock van alle die met dierghelijcke neersticheydt ende deuotie alle mijn wonden groeten met het selfste oft dierghelijcken ghebedt.

Groete tot de vvonden des Heerē

De daet vāde God vruchtige groetenis der vvondē Christi

Maer op den naesten Sondagh die voor dē Ascensioēs dagh comt/ alsse ras ter Mettenen tijdt op stondt om die af te lesen/ om datse dat ghedaen hebbende langher tijdt soude hebben om te bidden/ ende om datse den Heere (diese de vier daghen die voor Ascensioens dagh comen vierichlijc gewenscht hadde dat hy in haer herte soude gheherberght hebben) des te vrylijcker ende soetelijcker soude feest bewijsen. Eñ alsse nu haer Mettenen tot de vijfde lesse toe gelesen hadde/ siēde eene andere sieck persoone die niemandt en hadde die met haer de Mettenē soude lesen. Sy gelijcse vol was / hebbende het inghewandt vande liefde/ bermherticheydt met haer hebbende / heeftse gheseyt tot den Heere: Nademael dat het v bekent is mijnen Heere/ hoe dat ick bouen mijn crachten ooc gearbeyt

hebbe alleen om de Mettenen te lesen. Nochtans om dat ic geerne hadde dat ghy den Heere der charitaté by my dese dagen ter herberge quaemt/ ende om dat ick helaes my dese weke weynigh gheeret gemaeckt hebbe door gebede ende oeffeninghen der deughden om d ter herbergen/nu tot uwen eewigen lof/ ende tot verbullinghe van alle het ghene dat ick d mijnen lieffelijckſten gaſt behoorde bereydt ghemaect te hebben inde liefde/die ghy seluer zijt/sal ick wederom de Mettenen herlesen. Alsse dit dan begoste te doen/de Heere waer makende datter gheschreuen is. Ick ben cranck ghevveest, ende ghy hebt my besocht, ende ooch dat. Het ghene dat ghy aen een mijne minste ghedaen hebt, dat hebdy my ghedaen, die heeft hem aen haer bertoont met sulcken vrolijcken ghelast des goedertierenheyts ende lieffelijcheyts/dat het met gheen woorden wtghesproken/ noch met geen menschelijcke sinnen soude hebben connen begrepen worden.

Math. 25. Hoe verdienstigh dat het is de siecken te dienen

Op dat ick nochtans onder vele eenighsins een weynigh daer af rake. Het dochte haer dat de Heere Jesus in een groote glorie sittende af een wellustighe tafel/ niet alleenlijck van elck woordt/maer oock van elcke letter/ diese haer Mettenen lesende spraack/ wtreyckte onwtsprekelijcke ende onweerdeerlijcke gauen der gratien/der blaschappen/ ende eewighe beloonighen/ aen alle die inden Hemel waren/ op aertrijck/ en ooch aen de sielkens int vagevier. Ende sy creegh verlichtinge wt elcke woorden van Psalmē lessen/ ende Responsoriē van een onwtsprekelijcke soetichept vande Goddelijcke kennisse/ ende daer vloeyden in haer siele tot het merch toe een crachtigh verheughen van

dē vrucht vande goede vvercken is glorieus.

Geeste-

Geestelijck verstandt / want welck ouermidts de menichbuldigheydt sy qualijck pet onthouwen heeft om aen andere te vertellen / hoe wel datse nochtans in haer binnenste was ouervloedende inde genoechten / want ghene sy eerst ghesmaeckt hadde. Maer alsse inden Psalm: Ad te Domine clamabo, inden lesten veers / Saluum fac populum tuum Domine, & benedic hereditati tuæ, dat is: Maeckt Heere v volck salighe / ende ghebenedijdt v erfdeel: begheerde dat de Heere een ouervloedighe gratie van sijn gebenedijdinge soude geven aen sijn heele Kercke. De Heere antwoordde: Wat wildy beminde dat ick doe? Want ick hebbe my nu soo meweerdelijck in v gewelt gegeven / gelijc ick aen de galge des Cruys door bevel der liefden my heel ghegeven hebbe ter ghelieften van mijnen Vader. Waerom gelijc ick op dien tijdt niet en hebbe connen tegen het welbehaghen des Vaders / comen banden Cruyce / soo en can ic nu ook niet anders willen dan sulcks als v liefde begheert. Waerom al dat ghy begheert / reyckt ghy my dat mildelijck wt door de cracht van mijn Godtheyt. Alsse dan was genietende dese ende diergelijcke vreughdē vande Goddelijcke lieffelijcheyt ter wijlen de Mettenen dueyden. Ten lesten soose wt waren / ende soose haer begeven hadde te bedde om te rusten / soo heeft de Heere tot haer ghesept met een het vriendelijcste gelaet / die vermoeyt wort inde wercken der liefden die sal te rechte moghen rusten inde stille slaep-plaetse der liefden. Ende dit gesept hebbende heeft hyse ghenomen in sijn Goddelijcke armen / ende hy heeftse te neder gheset op sijn borste als op de geruste slaep-plaetse. Dus als wt het middelste van het Goddelijc herte / waer

Pſal. 27.

toe het scheen dat se ghekeert lagh/ soo heeft den boom der liefden ghebloeyt door een fraey ghedaente / verciert met tacken ende vruchten/ hebbende bladeren als blinckende sterren/ die wtspreyende eñ nederlatende sijn tacken rontom bevangen heeft de rustplaetse daer de siele op rustende was / ende daer soo werdt de siele door den reuc van het loof/ende met den smaec van die vruchten genoechlijck vermaeckt. Het scheen oock dat van den worteł vanden boom wtsproot een claer aperken als van een springhende water dat om hooge springhende/ ende terstondt wederom vallēde in synen oorspronc de salige siele door een wonderlycke soeticheydt oock vermaecte / eñ sy heeft door dat aperken verstaen dat het was de soeticheydt vande wtnemenste Godtheydt / wiens volheydt inde menschheydt Jesu Christi lichamelijck gherust heeft/ de welcke oock de sielen der wtuercorē met een onwtsprekelycke soeticheyt vermaect. Hier na onder de Misse / onder de welcke sy soude communiceren / soo heeftse aen den Heere bevoden alle de gebreken van haer siele/ gelijc den eenen vrient aen den anderen/ die hy weet dat hem besorgen sal de overvloedicheyt van alle goet/ biddēde dat hy haer op Ascensioens dagh by Godt den Vader soude vercrijgen vergiffenisse van alle haer ghebreken. Waer op de Heere haer ghegheuen heeft dese goedertieren antwoordt: Ghy zijt die minnelycke Hester die door een ongeloofflycke schoonheydt in myn oogen zijt behaeghlijck/ begeert dan sulcks als ghy wilt/ ende het sal u gegeuen worden. Alsse nu begost te bidden voor alle die haer bevolen waren/ eñ oock voor die haer eenige vrientschap deden. De Heere soetelyck hem tot haer buyghe-

Op den Ascensioensdach sullē wy de Heere bevelen alle onse noodsakelijcheden.

de/

de / ende als met sijn tabbaert haer deckende heeft aen haer siele een secreet kusken gegeuen. Waer door sy terstondt verstaen heeft / dat se daeghs te voren een bleesken gecregen hadde / door dien dat se door menschelijcke affectie eenighe weldaet ontfanghen hadde van een persoone. Eñ sy heeft gesept tot den Heere: Waerom laet ghy toe o Heere dat my yemandt houwe ende vereere als een Sanctinne: Als ghy de Heere van alles hebt begeert te zijn de minste onder de mans / ende dat het v loffelijck is dat v wtuercoren worden versmaeydt eñ misacht in dese wereldt / om dat se soo te beter v worden ghelijck ghemaect in glorie / hoese versmadelijcker zijn op der aerden? De Heere heeft gheantwoordt: Mijn woordt is door den Prophect die singht: Iubilate Deo omnis terra, dat is: Iubileert den Heere alle ghy aertrijck, ende daer onder volght: Date gloriam laudi eius, dat is: Gheeft glorie aen sijnen lof. Ick laet dan Psal. 65. toe dat sommige hooghe dinghen van v denckende inden Geest / tot v souden soetelijcks beweeght worde / ende v des te minnelijcker souden aenne; op dat ic haer daer door soude hepligh maken / ende tot myn gratie bequaem / eñ oock om dat ickse my soo des te aenghenamer soude maken. Waer op sy: Heere wat salder bã my dan ghewoorden / is dat ghy haerliedē daer door hepligh / waer door ick schade lyde? De Heere antwoordde: Ic hebbe genoechte uwen gouwen rock / dat is / de gratie die ic in v gheset hebbe te vereesmailleren met bruyn blinckende verue. Waer door sy / door dat woordekē bruyn verstaen heeft / dat / als een mensche ouerdenckt sommige weldaden die hem gedaen zijn / ende dat hy die door menschelijcke affectie aenbeert

heeft / en dat hy daerom droef zijnde daer door verootmoedight wordt/ dat hy den Heere door sulcken ootmoedicheyt soo aengenaem is/ghelijck de swerte verue het goudt blijckelijcker maect. Maer om dat de Heere seyde blinckende verue/heeftse verstaen dat de danckbaerheydt/ waer door yemandt aenbeerdt de weldaden/ soo wel die hem van Godt comen/als ook die hem vande menschen om Godts wille gedaen worden/ de siele meest bequaem maeckt om alderhande gaven van Godt te ontfangen/ ende ook te behouden.

Hoe datmen voor andere bidden sal, ende den Heere groeten in sijn Hemelvaert.

DAT XXXVI. CAPITTEL.

Een maniere om onse vvercken Godt te offeren

S'Maendaeghs voor Ascensioens dagh sooset met de voorst, deuotie voor hadde den Heere voor te houden de sonden van alle de wereldt/ ende alsse voor de Mettenen wederom door liefde comende by de voorst. siecke persoone die diende ook boven haer eyghen crachten/soo heeftse ook dat aen den Heere ghoffert tot sijnen eewighen lof door de versoeninghe van alle de sonden die daer inde heele wereldt ghe-schieden teghen sijnen Goddelijcken wille. Het welck alsse dede soo docht haer datse een ontal-lijcke menighte soo van mans als vrouwen/ met een gouwe coorde (die de liefde betteckent) omcinghelde / ende die so tot den Heere broch-te/waer ouer de bermhertighe en goedertieren Heere met een wonderlijck vrolijck ghelaet/ sulcks van haer als hem seer aengenaem aen-beerde/by ghelijckenisse van tenen Coninck/ aen den welcken seer aenghenaem soude zijn

een

een van sijn Princen : waert dat hy alle sijn vyanden ghevangen by hem brachte om peys met hem te maken / ende om hem voorts aen te dienen na sijn welbehagen. Des dijsdaeghs soose wederom onder de Misse voorwende alle het ghebreck ende de onvolmaecktheden van alle de rechtveerdighen/ hem biddende dat hy hem soude geweerdigen die te volmaken/ ende dat na sijn best behaghen in alle heyligheydt. De Heere sijn handt wegereckt hebbende/ hen segenende met het victorieus teeckē des Cruys/ heeftse al ghebenedydt. Door welcke salige gebenedijdinghe werdt daer verspreyt eenen soeten dau inde herten der rechtveerdighen/ waer door sy schenen allegader te bloeyen/ gelijck de roosen ende lelien hun cracht crijgen door den sonnen schyn. s'Woensdaeghs daer na soose wederom op de selfste maniere alsmē de Hostie ophief den Heere bat voor de gheloouighe sielkens dat hy hem soude gheweerdigen haer ellendicheyt/ door de blyschap van sijn vrolijcke Hemelvaert te verlichten / soo scheen de Heere als een gulde roede neder te laten int midden vant vaghevier/ hebbende so veel haken/ alsser begeerten tot hem gestiert werden voor de sielkens / ende door elckē haer werdender sommige sielkens opgetrocken vande plaetse der pijnen tot de genoechlijcke weyē des rusts. Waer door sy verstaen heeft / dat soo wanneer datter een gemeyn gebet der liefden gehouden wordt voor de sielkens/ dat dan den meesten deel van hen verlost wordt der ghener die hen meest inden lichame gheoeffent hebben in wercken der liefden. Daer na soose van wegen alle haer litmaten den Heere groetende las ccxxv. mael dit veersken. Weest ghegroet blommighen Jesu/

De vvercken der liefden bereydē tot gratie.

inde inbilatie waer door ghy opgheclommen zyt/soo groete ick v/ende loue ick v. Ende het scheen dat elck veerstken den Heere geschoncken werdt inde ghedaente van een wonderlijc soetluydende musieck-instrument dat den Heere loofde / verheughde / ende voor hem speelde/ gelijck ghebeurt met de Camerspeelders inde maeltijden vangroote Edel-lieden. Ende de Heere gaf te kennen dat het hem seer aenghenaem was. Sy heeft oot verstaē dat de veerstkens dese met deuote aendachtighept gheleſen hadde gauen voor den Heere een t'samen-soetluydende ghesanck. Maer dese sonder aendachtighept geleſen hadde dat die droeuer ende stilder ghelupdt gauen.

Op den Feestdagh des Hemelvaerts, vande ouergeuinge des wils, ende vande vrucht der gene die desen Feestdagh deuotelijck vieren.

DAT XXXVII. CAPITTEL.

OP den hoogen ende ghenoechlijcken Feestdagh des Hemelvaerts / soose smorgēs met alle haer aendachtighedt arbeydde/om den Heere inde ure van syn Hemelvaert/ te weten/ op dē middagh opt soetste soude feest bewysen/ soo heeft de Heere ghesept: alle de vriendelijckheydt die ghy my wilt bewysen ter uren van myn hooghe Hemelvaert / bewyst my die nu. Want myn vrolijcste blyschappē des Hemelvaerts die worden in my daer door vermient. Dat ic tot v sal comen door het leuentmakēde Sacrament des autaers. Waer op sy: O myn eenigh lief leert my doch hoe dat ick v een loffelijcke processie soude moghen doen tot eerbiedinge vā die voornaemste processie/ waer door

ghy

ghy om te gaen na uwen Vader v Diſcipelen wtgheleydt hebt na Bethanië. De Heere heeft gheantwoordt: Nademael dat Bethanien beduydt het huys des gehoorſaemheyts/die gaet my de behaeghlijckſte Proceſſie / ende oock de loffelijckſte/ die my leydt tot ſijn binnenſte die my ſijnen wille volcomentlijck offert / midts neerſtelijck ouerleggende die dinghen/waer in dat hy meeſt ſijnen eyghen wille bouen den mijnen ghevolght heeft. Daer ouer droef zijnde gelijck dat behoort / voortaen voor hem nemende in alles te onderſoecken mijn begeertē om mijnen wille te voldoen. Ende als haer gebrocht werdt het Lichaem des Heeren om te communiceren / ſoo heeft de Heere tot haer gheſeyt: Siet ick come nu tot v mijn Bruydt/ niet om v adieu te ſeggē/ia maer om v met my op te nemen eñ te vertoonen aen Godt mijnen Vader. Met welcke woorden ſy verſtaen heeft dat de Heere comende tot de ſiele door het H. Sacrament van ſijn Lichaem ende Bloedt/ tot hem intrect haer begeerte eñ goeden wille/ waer door ſy / als een was dat op eenen ſegel ghedruckt wordt / het beeldt van dien ontfangende / oock ſoo ontfangende de ghelijckeniſſe vande ſiele in hem die vertoont aen Godt den Vader/ende hem daer mede verſoenende/vercrijght voor haer de weldaden der gratiē. Daer na heeftſe den Heere hare gebedekens geoffert/ ende ooc die van d'andere perſoonen/ dieſe tot den Sone Godts geſtiert hadden als verſcheyden ciraet ouer ſijn wonden ende heylighe litmaten/om dat hy daer mede ſoude blinckē ter glorie van ſijn ouerwtnemende Hemelvaert. Doen heeft hem de Heere veropēbaert als met alle deſe dinghen opt bequamelijckſte verciert

Van ouer gheuen ſijns eygē vville.

ſtaende

staende inde tegenwoordieheyt van Godt den Vader. Maer Godt den Hemelschen Vader scheen door sijn almoghende cracht des Godtheyts tot hem in te trecken alle dat ciraet van synen eenigen Sone/dat hem door den goeden wille vā sijn wtuercoren geoffert was/ eñ daer van so sont hy eenen wonderlijcken luyster tot de stoelen der glorien die gereet gemaect warē vander eewicheyt voor die de voors. ghebeden hadden geoffert: om datse (soo wanneer sy sullen comen van het ballincschap tot het rijck) grootdadelijck daer door souden glorieus ghemaeckt worden.

Ter Nonen tijdt / soose haer becommerde met den Heere als die op die ure met glorie soude na de Hemelen climmen/ soo heeft de Heere hem wederom veropenbaert/schoon bouen de kinderen der menschen / aenhebbende eenen groenen rock/ende eenen roodē mantel. Ende daer werdt te kennen ghegeuen door den groenen rock de groenicheydt van alle deughden/ waer van de meeste volmaectheydt ghefloreert heeft inde menscheyt Christi. Door den roodē mantel werdt te kennen ghegeuen de sterckste liefde/die den Heere inghegeuen hadde/ dat hy soo onmenschelijcke dingē voor ons soude verdragen: al oft hy geen recht en hadde ghehadt tot het rijck/anders/dan alleenlijck het ghene hy door verduldicheyt des lijdens vercreghen hadde. Soo dan den Coninc der glorien/ende de Heere der crachten ghecleedt zijnde met dese cleederen int gheselschap van ontallijcke menichte der Engelen is gecomen door dē Choor/ ende elck persoone vande vergaderinghe die op dien dagh de Communie ontfangen hadde soetelijck met sijn rechter arm omhelsende/

heeft

heeft hy aen den mondt van elc van henlieden ghegeuen een al te soete kusken met dese woorden: Siet ick ben met v lieden tot het eynde des wereldts toe. Hy scheen oock aen sommige van henlieden eenen gouwen rinck te gheuen met eenen costelijcken steen verciert/ segghende: Ick en sal v gheen weesen laten, ick sal tot v comen. Het welck sy siende / ende haer seer verwonderende/ heeft tot den Heere geseyt: Wat hebben alderliefsten Godt dese meer verdiēt als d'andere/ om dat ghy hen den trou-rinck ghegeuen hebt tot een teeckē van een sonderlinge vrientschap. De Heere heeft gheantwoordt: Dese hebben ter wijlen sy aten deuote gedachtenisse ghehadt van die meweerdicheyt/ waer door soo ick ten Hemel soude gaen/ at ende dronck met mijn Discipelen: Waerom soo veel beetkens als yemandt van hen ter ghedachtenisse van dat veersken ghegeten heeft/ te weten: Goedertierenste Heere de cracht van v Goddelijcke liefde die moet my met v een lichaem maken/ met soo veel crachten is den steen vanden rinc begaeft. Maer soomen sanck de Antiph. Eleuatis manibus, de Heere opgheheuen zijnde door sijn Goddelijcke cracht/ hem ghefelschappende de menichte der Enghelen die hem eerweerdelijck dienden/ als inde locht van bouen heeft hy die vant Convent door het teecken des Cruys ghebenedijdt / segghende: Ick gheue v mijnen peys, ic laet v mijnen vrede. Waer door sy verstaen heeft dat de Heere door die benedictie soo crachtelijck inde hertē van die met sonderlinghe deuotie sijn Hemelvaert geviert hebben/ sijnen Goddelijcken peys ghestort hadde/ datse voorts aen noyt meer met sulcken beroertselen souden beweeght worden / oft daer

Math. 28. vers. 20.

Goede oeffeninge alsmē eet.

sonde altijdt noch in hun herten blijnen het teecken des peys/ghelijck een ghenster verbozghen lept onder de asschen.

Bereydinghe om den H. Gheest te ontfanghen.

DAT XXXVIII. CAPITTEL.

ALs nu was aenstaende den hoogen Feestdagh van Sinxē/ ende des Sondaeghs te vozen soose soude ten H. Sacramente gaen/ bat datse om te ontfangen den H. Gheest met dese vier deughden/ te weten: supuerheyt des hertē/ ootmoedicheyt/ gerustichept/ ende eendzachticheyt / weerdelijck vanden Heere soude berepdt wozden. Ter wijlen sp bat om supuerheyt des herten/ soo heeftse verstaen dat haer herte terstondt met een sneeuwittichept blant gemaect werdt. Soose bat vooz de deught des ootmoedicheyts / soo scheen de Heere als in haer herte gereet te maken eenen acker om sijn gauen te ontfangen/ maer soose bat om gerustichept oft stilte/ soo scheen de Heere haer herte te ontcingelen als met eenen gouwen rinck te ghen alle bevechtingen der vpanden. Doen seydese tot de Heere: o Heere ic vreese dat ic dat beschutsel des gerustichepts al te haest sal breken: Want als ick pet ssen dat v tegen is/ so en can ic niet lijde oft ic moet met gewelt daer tegen gaen. Waer op de Heere: dooz sulcken beroerte en wozdt het goet vande ruste gheensins belet / maer het wozdt als met verscheydē tralikens daer dooz wonderlijc verciert / waer dooz het onwtblusselijc vier vanden H. Gheest de siele sterckelijck dooz de toegeestinge vercoelt. Hier na soose bat vooz de eendzachticheyt/ de Heere heeft met die deught als met een deesel alle de andere gauen

des

des H. Geest bedect ende besorght vastelijck om dat se inde siele souden bewaert worden. Ende alsse wederom vreesde dat se dat decsel des eendrachticheyts soude verliesen door herde berispinge diese dede aen sommige die tegen de religie gingen. De Heere antwoordde: De deught des eendrachticheyts die en wort niet verstroyt als de menschc de onrechtveerdicheydt wederstaet/ia ic stelle my selven inde spleten van het herte/dat om mijnen vuet wille verstroyt wort. Ende ic beware soo des te sekerder de inwooninge ende de werckinge van mijnē Godelijcken Geest: Sy heeft oot geleert dat so wie devotelijc bidt/om vanden Heere met de voorsdeughdē verciert te worde/op dat hy so mochte gereet gemaeckt worden om den H. Gheest te ontfangē/ende daer by hem beneerstight ou daer in voorts te gaen/dat hy sekerlijcks dierghelijcke daet soude ontfanghen.

De eendrachticheydt en vvordt niet belet door een rechtueerdighe bekijuinghe

Op den honichvloeyenden Feestdagh van Sinxē, hoe dat de siele heel gesuyvert wort eñ vernieut door den H. Geest ende sijn gauen ende hoe dat wy onse wercken den Heere Iesu beuelen.

DAT XXXIX. CAPITTEL.

ALsse op den H. Sinxen auont onder den dienst deuotelijck bat/dat se mochte bereedt worden voor de toecomste vanden H. Geest/soo heeftse inden Geest ghehoort den Heere die met een de vriendelijcste soetichcyt seyde: Ghy sult ontfangen de cracht vanden H. Gheest die in u sal comen/door welcke woordē des Heerē soose een wonderlycke soetichcydt ghevoelde/heeftse oot begost met verslagenthcyt haers selfs onweerdicheyt te ouerleggen/waerom soo docht het haer/dat se int ouerleggē van haer onweerdicheyt

dichept maecten eenen grondt in haer herte die
des te dieper was / hoe sy haer seluen onweer-
diger achten. Hier ouer quam van het honich-
bloeyende herte Godts een het puetste aderken
inde ghedaente van den honich des honich-
graets / dat allenskens leeckte inden diepen
gront van haer herte / tot dat het tot opperste
toe vervult werde / waer dooz sy ghewaer is
gewozden dat haer bedruydt wert de soetichept
vanden vertroostende Geest / die dooz het herte
des Sone Godts vloept inde herte der wuer-
tozen. Doen ghebenedyde de Sone Godts met
syn Goddelycke handt de vervullinge van die
grondt inde gelyckenis vanden font des doop-
sels: op dat soo wanneer de siele daer in soude
gaen / gesuyuert wozdende van alle vlecken sy
hem aengenamer soude gemaect wozde. Soose
nu verblydt was met dese salige gratie des ge-
benedydinghs / soo heeftse gesept tot den Heere:
Siet Heere ic onweerdige sonderesse / ick belyde
met dzoefheyt dat ic helaes dooz menschelycke
trancheyt tegen v Goddelycke almogentheydt
menighvuldelyck gesondight hebbe / ende dat
ic tegē v Goddelycke wisheyt dooz onweten-
heyt op veel manieren misdaē hebbe / eñ dat ic
ooc v onweerdeerlycke goedertierēheyt in veel
manierē dooz erchept geterright hebbe: Waer-
om o Vader der bermhertichēden / weest myn-
der genadigh / ende geeft my van v almogent-
heydt cracht om wederstandt te doen alle het
ghene v teghen is / ende van v onbespoozlycke
wisheydt / gont my dat ick loosselyck magh
schouwen alle de dinghen / die de ooghen van v
goedertierenheyt mogen tegen staen / ende ooc
wt de douenouervloedicheydt van v goedertie-
renheyt / geeft my dat ic v dooz sulcken gestadi-

ger

gen getrouwicheyt aentleue / dat ic oot in het minste niet en wijcke van uwē wille. Eñ soose die woorden seyde / so scheense daer door in dien haren put van haer herte als om herborgen te worden in gedoopt te zijn / eñ na een weynigh tijts daer wt comende / heeftse geschenen ghesuyuert te zijn van alle smette der sonden / ende als den sneeu soo wit gemaert. Ende so staēde inde tegēwoordicheyt vande maiestept Godts bevalse haer inde behoedenisse vā alle de Heyligen / gelijc de nieu gedoopte plegen bevolen te worden aen hun Peters: begeerende eñ smeekende dat sy voor haer bidden souden. So dan alle de Heyligen opstaendē / hebben geoffert aē den Heere alle hun verdiensten tot verbullinge van alle haer onachtsaemheden eñ behoefselijcheden. Waer mede soose wonderlijck verciert was heeft haer de Heere wtendelijc opnemende recht tegen hem ouergeset: so dat sijnen Goddelijcken asem soetelijc haer siele quam te beasemen / ende wederom trock hy tot hem in haren asem: dat is den wille vande siele. Ende de Heere seyde tot haer. Dit zijn mijn wellusten inde welcke ic my verheuge te zijn met de kinderen der menschen. Door den asem dan vāde siele werdt beteeckent haren goedē wille / maer door den asem des Heeren de meweerdicheydt vande Goddelijcke gordertierēheyt / waer door hy hem gheweerdight den goeden wille vande siele te aenbeerden. Ende dus de siele soetelijck rustende inde soete omhelsinge des Heerē / moeste als door een verlangen bequamelijcker berepdt worden om den H. Gheest te ontfangen. Maer soose door sonderlinge gebeden haer beneerstighde / om vanden Heere de seuen gauen vanden H. Geest te ontfangen / ende eerst vadr

De cracht van dit ghebet.

Vāde seuē gauen van den H. Gheest.

om die gaue der vreese. Waer dooz sy soude wederhouwen wozden van alle quaet/ so heeft de Heere hem terstont beropenbaert als stellende int midden van haer herte eenen boom van fraeyer gedaente/ die sijn tacken wtspzeyende de heele woonplaetse van haer herte scheen te bedecken. Hy hadde sommige omgerromde stekelen waer van quamen schoone blomme die opwaerts wiessen. Hier dooz heeftse verstaen dat dien boom bedupde de Heylighe vreese des Heeren / die als met sommighe stekelen de siele steert ende treckt van alle quaet/ de blommen bedupden de wille/ waer dooz de mensche dooz de vreese des Heeren begeert ghewapent te zijn tegen alle sonden. Als dan de mensche dooz de vreese des Heeren eenigh goet werc volbzenght oft quaet achterlaet/ dan bzengt dien boom de schoonste bzuchte voozts. Diesgelijcs ooc alsse om elcke gaue den Heere deuotelijck badt / soo zijn haer beropenbaert gewozden alle de gaue elck inde gedaente van fraey blommen / dooz het bloeyen voozts bzengende bzuchten elc na sijn deughden. Waer scheen als eenen dauwe te leken banden boom des wetenschaps ende Godtbzuchticheyts/ waer dooz sy verstae heeft dat dooz studeren inde deughden des wetenschaps ende Godtbzuchticheydts dat bloeyen ende groeyen/ als besprzeyt met een den soetsten dau. Waer scheen ooc vande boomen des raets ende sterckheyts als sommige gouwe coozdekes te hangen / waer dooz bedupdt werdt dat dooz den geest des raets ende sterckheyts de siele ghetrocken wozdt om te vatten de Gheestelijcke dingen. Waer bloeyden ooc vande boomen des wijsheyts ende verstandts als beeldekens van eenen Goddelijcken dzanc / te kennen geuende dat

De vreese Godts.

Dē Geest des vvetē schaps ēn Godtvruc ticheyts.

Den Geest des raets ēn sterck. heyts.

Dē geest des vvijs- heyts en verstants.

dat dooz den Gheest des wijshepdts ende verstants de soetichept vant Goddelijck ghenieten crachtelyck inde siele bloept/ende die soetelijck versaept. Sooso op den Heylighen nacht ter Mettenen tijdt sulcken swackichept gheboelde/ datse daer inde Mettenen niet langhe en coste blijuen/so heeftse tot den Heere gesept. En wat glozie eñ lof suldy ghy mijnen Heere hier dooz mogen hebben/ dat ic onweerdige so weynigh tijts ben inden Goddelijcken dienst. De Heere antwoozdde: Siet/ op dat ghy dooz wterlijcke gelijckenisse moeght in geleydt wozden tot een geestelijc verstandt/so bemerct wat den Bzupdegom hier dooz wint als hy met gantscher herten sijn bzupdt feest bewijst: Maer eenen Bzupdegom en can nopt sulcken ghenoechte hebbẽ inde feesteringe van sijn bzupdt als ick hebbe in een hoe cleyne ure het zy/soo wanneer mijn wtuercozen my geuen hun suyuere hertẽ om daer in my te berheligẽ. Sooso tot de Communie ginck/ soo scheen de Heere als dooz den soetsten reuc van alle sijn H. lidmaten haer siele te vermaken/ waer dooz sy een wonderlijcke ende onwtspzekelijcke genoechte gheboelt heeft. De welcke sy verstaẽ heeft datse verdient hadde: om datse neerstelijc gebeden hadde dooz de gauen vanden H. Gheest. Dus gaende ten H. Sacramente heeftse Godt den Vader opgeoffert de H. hanteringe van Jesus Chzistus/ tot een versoeninge van datse int doopsel herbozen was/nopt t'sindert een bequame woonplaetse in haer hertẽ gemaect hadde/ dooz sulcken een den aldereerweerdichsten gast. Dooz welcke offerhande den H. Geest beweeght zynde is gebloghen als eenen arendt met eenen snellen blucht inde gedaente van een duyue op het le-

Een Godt vruchtige offerhãde

uentmakende Sacrament / eñ gaende na het soetste herte Jesu/ daer in gegaen zijnde/heeft hy vertoont dat hy opt volcomenste te vreden was met die woonplaetse.

Maer soomen ter tertien tijt sanc: Veni creator Spiritus, soo heeft de Heere hem aen haer vertoont/ open doende met beyde sijn handen t'haerwaerts sijn herte/dat vol was van alle soeticheyt. Doen vielse met geboogen knien op haer aensicht / soo dat haer hooft ruste int midden vant herte des Heeren. Maer de Heere haer hooft aenveerdende/ende dat by hem voegende heeft daer door haren wille (die genoemt wordt het hooft der stelen) met hem vereenight ende in hem seluen ghehepligt. Daer na door den tweeden veers : Qui paracletus diceris, soo heeftse sulcs haer de Heere leerende/de handen van haer siele/dat is/haer goede wercken gheleydt int herte des Heeren/ende soo heeftse vertreghen onderstandt vande Goddelijcke vertroostinge in alle haer wercken/te weten/datse dooztaen op het volcomenste den Heere souden behaeghlijc zijn. Daer na tot den derdē veers: Tu septiformis gratia, settende de voeten van haer siele/dat is/haer begheerten in sijn herte/ heeftse verdient heyligh makinge dā alle haer begheerten. Daer na door den vierden veers: Accende lumen sensibus, haer sinnen den Heere veruelende/ heeftse dese beloftenisse ontfangen/ dat haer sinnen so souden verlicht worden/dat ooch andere door haer souden verlicht worden inde kennisse ende ontsteken worden inde liefde Godts. Maer aen den vijfden veers: Hostem repellas longius, de Heere hem soetelijc buygende tot de siele/ heeft haer gegeuē een al te soeten kusken / waer door hy als met eenen sterken

De vvereken zijn de hāden vāde siele

De begeerten zijn de voeten vāde siele

sehilt

schilt alle de lagen des vyants geweldelijc van haer verdreuen heeft. Onder dese dingē heeftse sulcken soetichеydt ghevoelt in haer siele/datse blijckelijc gewaer werdt sulcs te zijn als haer niet te vergeefs daeghs te vozen ghesept was/ te weten: Ghy sult ontfanghen de cracht des H. Gheests die ouer v comen sal.

Vande vervullinghe vant Geestelijck habijt ende oeffeninghe tot den Agnus Dei.

DAT XL. CAPITTEL.

ALsse den tweeden Sinxen dagh ter verhefsinge vande H. hostie/die offerde tot versoeninge van al datse opt int geestelijc habijt/ soo in niet na te volghen/als in te verwozpen den trec vanden H. Geest versuymt hadde/ so scheē de salige Hostie voozts te vzengen aen alle canten fraeye tacken. De welcke den H. Geest vergaderende scheen daer mede te betuynen den thzoon vande altijdt eerweerdige Dzyvuldicheyt. Ende sy heeft verstaen dooz dat de Hostie die tacken wrspzeyde / dat oock alle haer onachtsaemheyt dooz de weerdicheyt des Sacraments te vollen was vergolden. Ende siet daer is gewozden een voys vāden thzoon die seyde: Laetse met betrouwen comē tot de rustplaetse der vereeninghe / sy die den Bzuydegom voet weyden int midden van dese blommen des lustichеydts. Dooz welcke woozden sy verstaen heeft dat de Heere dooz de offerhande van dit Sacrament hem gheweerdicht hde haer te ontfangen als volmaeckt int Gheestelijck habijt. Daer na soose na haer gewoonte tot den eerstē Agnus Dei, bat dooz alle de Kercke/dat Godt die in alles vaderlijc soude regeren/eñ tot den tweeden Agnus Dei, bat dooz de gheloouige sielkens

De vveerdicheydt vā het H. Sacramēt vervult onse onachtsaemheden.

kēs int vagevier/ dat Godt die dooz syn bermhertichept vande pijne soude verlossen. Ende dooz den derden Agnus Dei, wenste/ dat Godt de verdiensten van alle sijn Heyligen/ ende wt-uercozen die nu met hem regerē soude vermeerderen: De Heere/ onder dat woozt/ Dona nobis pacem, soetelijck hem tot haer buyghende heeft een crachtigh kusken in haer siele gedzuct/ soo dat alle de Heyligen dooz de cracht van die soetichept tot het binnenste toe beweeght eñ soetelijc doozdzongen zijnde vercregen hebben een groote vermeerderinge van haer verdiensten. Daer nā soose ter Communie ginc/ so stonden alle de Heyligē t'haerder eerē op met blisschap/ ende haer verdiensten die bestraelt werdē met het licht vande Goddelijcke claerheyt die hebben wonderlijc hunnen wederglans gegeuen: niet anders dan als vergulde schilden verlicht wozdende vande stralen der Sonne hunnen wederschijn geuen. Ende dooz die claerheyt so gauen de verdiensten van elcke Heyligē eenen lustigen wederschijn in haer siele. Alsse so stont dooz den Heere als verwachtēde/ eñ haer noch niet toegelaten en werdt te ghenieten sijn ghemeynsame vereeninghe: Ten lesten/ soose het leuentmakende Sacrament ontfangē hadde/ soo is haer siele vol vande Goddelijcke ghenietinghe/ dooz soo veel als in dit leuen toeghelaten wozdt/ vereenight ghewozden met haren bemminder. Ende doens so begosten de tacken/ waer mede den H. Geest de H. Dzyvuldichept betuyt hadde/ groen te wozden eñ te bloeyen/ ghelijck een verdozt cruyt wederom bloeyt als daer ouer gegoten wozdt eenen vzuchtbarigen reghen/ ende daer dooz de Heylighe ende altijt ghenuste Dzyvuldichept dooz een onwtspzeke-

lycke

lijcke maniere verheught zijnde / repekte wt aen alle de Heyligen nieuwe blyschap des vro-lyckheydts.

Den H. Gheest die vereenight met hem de goet-willighe siele door de Communie.

DAT XLI. CAPITTEL.

DEn derden Sinxendagh soose de H. Hostie van het Lichaem des Heeren offerde tot verbullinge/om datse nopt gebruyct en hadde met behoorlycke danckbaerheyt de sonderlinge gratie vande vereeninghe ende gheemynsaemheydt/waer door de Heere haer boven veel andere soetelycker inde Geest tot hem ghetrocken hadde/ende oock om datse haer niet onledighs en hadde van alle wterlijcke becommeringē/ om haer alleen tot hem te begeuen/ gelyck dat wel sonde betaemt hebben. Ende alsse dat dede met sulcken getrouwicheyt/datse begheerde in haer te draghen de straffe van haer onachtsaemheyt: om datse alleenlijck aen den Heere sonde voldoen de glorie ende eere hem betamēde/die sy hem door haer onachtsaemheydt ontrocken hadde. Den goedertieren Heere die den goeden wille voort werc neemt die scheen door de Hostie haren wille opt volcomenste te volbrenghen. Hier na dus den minnelyckſten H. Geest in hem treckēde alle dese volmaectheyt/ heeft hem seluen met de Hostie nederghelaten tot die siele toe / en hy heeft hem door die hostie soose communiceerde / aen die salighe siele als door eenen den alderbasthouwende lym met een de gheluckichste vereeninge onuerscheydelyck t'samen ghevoeght.

Vanden Feestdagh vãde glorieuse Dryvuldicheyt vande maniere waer door men de heylighste Dryvuldicheydt doort herte Iesu deuotelijck louen sal, ende vant beletsel vande menschelijcke affectie.

DAT XLII. CAPITTEL.

OP den loffelijcken Feestdagh vande blinckende ende altijt gesette/stille/geruste Dryvuldicheyt/soose tot eerbiedinge der seluer gelesen hadde dit beersten: O zy glozie o Keyserlijcke wtnemenste glozieuste/edelste/ soetste/ minnelijcste/altijt ghesette oft gheruste ende onwtspzekelijcke Dzyvuldicheydt / ende een onverschepden ghelijcke Godtheyt/ booz alle eewen/ nu/ende inder ewicheydt. Ende soose dat den Heere offerde: soo heeft hem de Sone Godts beropenbaert inde menschepte/waer dooz hy is minder als den Vader / staende inde teghenwoozdicheyt vande eerweerdighe Dzyvuldicheyt int aengenaem groepen vande blommige ieught/ op elck van sijn litmaten hebbende een blomme van sulcken schoonheyt eñ claerheyt/ datse by geen sienlijcke stof soudē connen vergeleken wozden / waer dooz te kennen werdt ghegheuen/ dat/ nademael onse menschelijcke cleynheyt geensins en can ghenaken tot dien bouenwzselijcken lof vande wtnemenste Dzyvuldicheyt Chzistus Iesus in sijn menschepte onse weynige beneerstinge op hem neemt/ende die in hem edel makende/ daer van maect een weerdighen bzandtoffer aen de oppersste ende onverdeylde Dzyvuldicheydt.

Als nu de vesperen begosten/de Sone Godts offerende sijn minnelijcke ende weerdighste herte/pzesenteerde dat inde ghedaente van een cythere inde tegenwoozdicheyt vãde glozieuse

Dzy-

Dryvuldicheyt. Waer door alle de deuotie ende die woorden/ die den heelen Feeſtdagh lanc geduerende geſongen werden/ ſoetelijck voor den Heere cloncken. Maer hunlieder gheſanck/ die ſonder ſonderlinge deuotie alleenlijc door ghewoonte oft menſchelijcke genoechte ſonghen/ dat gaf daer onder eenen herden toon als van ghespleten ſnaren. Maer die met deuotie de eerweerdige Dryvuldicheyt aēdachtelijc loofden/ die cloncken als op den bouenſanck met helder geſanck ende ſoeten toon een lieffelijcke muſijcke / door het heylighſte herte des Heeren. Daer na als gheſongen werdt de Antiph. Oſculetur me, ſoo iſſer een voys gehoort vāden throon/ ſegghende: Laet mijnen beminden by my comen / inden welcken ick in alles mijn welbehaghen hebbe. Ende laet hem aen mijn welluſticheyt een het ſoetſte kuſken geuen. Alſdoen quam de Sone Godts voorts in mēſchelycke gedaente/ ende heeft een het alderſoetſte kuſken gegeuen aen de onbegrijpelijcke Godtheyt/ met de welcke alleen ſijn heylighe menſcheyt heeft verdient/ opt alderſalighſte door een verbont vā een onuerſcheydelijcke vereeninge verſaemt te worden. Na deſen ſo heeft de Sone Godts op het vriendelijckſte gheſeydt tot ſijn maeghdelijcke Moeder/ tot wiēs eere de voorſ. Antiph. geſongen wert. Comt ghy oock mijn ſoetſte Moeder/ ende ontfanght ooc een vriendelijc kuſkē van my. Ende als de Heere Jeſus met de meeſte minnelijckheydt ſijn ſalighſte Moeder een al te ſoeten kuſken ghegeuen hadde: ſoo ſcheen terſtondt de glorieuſe Maeght op alle haer litmaten wonderlijck verciert te zijn door de frayheyt vande ſelue blommen / waer door de Heere hem gheweerdicht hadde te ver-

de vrucht van die deuotelijc ſinghen.

coonen verciert zijn door de ghebeden die hem gheoffert waren. Ende dese weerdicheyt heeft de Sone Godt ghegeuen aen sijn Moeder/om dat hy van haer genomen hadde de ghedaente vande menschelijcke nature/wiens heylighste litmaten schenen verciert te zijn door de offerhande van onse deuotien ende gebedekens/hoe cleyn sy oock zijn. Sy heeft oock verstaen dat soo menighmael als de persoone des Soons op dien Feestdagh genoemt wordt/dat soo dickwils Godt den Vader door een onwtspreekelijcke ende onweerdeerlycke maniere aen sijnen beminsten Sone feest bewees. Ende door die feesteringe werdt de Menschheyt Christi Jesu wonderlijc blinckende/ende door dat blincken des Menschheyts Christi vercregen alle de Heylighen een nieuwe kennisse vande onbegrijpelijcke Wysheydicheyt. Maer alsmen ter Metenen tijt int lof sanck de Antiph. Te jure laudant, ende dese met alle haer crachten loofde door de voors. Antiph. de altijdt eerweerdighe Wysheydicheydt met sulcken meyninghe / dat waert moghelijck oock datse inden wtersten strijdt des doodts gheselt zijnde met sulcken deuotie die Antiph. soude connen singhen/ soo dat alle haer crachten inden lof Godts verworht zijnde/haer leuen ouersules soude verliesen/datse nochtans geerne sulcs soude doen. Doen scheen dat de heel blinckende ende ghesette H. Wysheydicheyt gebogen werdt met een de lieffelijcste meweerdicheyt tot het weerdighste herte Jesu(het welc op de maniere van een epthere wonderlijc geraert werdt/ende soetelijc lupde inde tegenwoordicheyt vande H. Wysheydicheyt/ en datse daer aen bont wy snaren de welcke sonder ophouwen souden voldoen aen

de

de salighste Dryvuldicheyt door de onverwinnelycke almogentheyt Godts des Vaders/ eñ de wysheydt Godts des Soons/ ende de goetwilligheydt Godts des H. Gheests alle haer ghebreken.

Alsse alle de Mettenen met deuote aendachticheyt gelesen hadde/ soo heeftse by haer seluen begost te ouerleggen/ oftse mogelijc door eenige onachtsaemheyt oft sonde misdiēt hadde: datse so sonderlinge verlichtingen niet ontfangē en hadde/ gelijcse gewoon was te ontfangen alsse met dierghelijcke aendachticheyt/ gelijckse nu ghedaen hadde/ haer inden dienst voeghde: Waer ouer sy van Godts wegen met dusdanige woorden is onderrecht ghewordeu: hoe wel dat ghy na den eysch vande rechtveerdicheydt hebt moeten deruen de binnenste soeticheydt van het Geestelijc verstandt/ om dat ghy v eygen wille ghehoor geuende genoechten gehadt hebt na s'menschen voere int gheluydt vande clare stemme/ nochtans weet dat de verdiensten vande toecomende vergeldinge daer mede vermeerdert zijn: om dat ghy in mijnē dienst den arbeydt hebt vercosen voor v eyghen ghemack. Maer de gratien ende geestelycke veropenbaringen diese op desen vermaerden ende sonderlinghe haren behaeghlijcken Feestdagh door de Goddelijcke miltheyt ontfangen heeft ouermits datse door wtsprake van t'menschelijck verstandt niet en connen begrepen worden. Daerom zy voor dese/ ende oock voor andere meer die Godt bekent zijn/ den gheuer lof ende danckseggingh e/ ende sulcke als dicwils sonderlinge inden dienst Godts op desen dagh vermenichvuldicht wordt.

Het belet sel van menschelijcke finlijckheyt.

Op

Op den Feestdagh van S. Ian Baptist, vande glorie die hy heeft voor sijnen goeden wille, ende van sijn bystandt.

DAT XLIII. CAPITTEL.

ALs dese op S. Jans dagh opt deuotelijcste na haer vermogē beseth was met de Metenen / soo beropenbaerde hem aen haer den saligen Joannes staende voor den throon der glorien vanden Coninck der Coninghen/ende hy was in wonderheden lieffelijck inde blommichept vande groepende ieucht/glorieuselijck blinckende door weerdichept van sonderlinghe priuilegien / te weten: om dat hy weerdigh is gevonden ghewees te zijn den dooper Christi/ sijnen voorlooper ende wijser / etc. soose hem beschouwende ouerdachte/datmen hem inde tafereelen met een heel andere gedaente schildert als out ende verworpen. Dē H. Joannes die heeft haer onder-recht dat sulcks zijn verdiensten vermeerdert: want door de voorsichtichept Godts wordt hy inde schilderijen als outachtigh gheschildert/ouermits dat hy eenē volstandigen moet hadde voor de liefde Godts tot den ouderdom toe/ende tot het verlies ooch van alle sijn crachten toe/in alles ghetrouwelijc te strijden teghen alle onrechtveerdicheyt/ ende te loopen in alle sijn leuen tot de meeste volmaecktheyt. Ende om dat hy met sulcken wille ende wercken sijn leuen gheeyndt heeft/ daerom wordt hy met sulcken loon gheloont. Ende als dese vraeghde oft sijn verdienstē vermeerdert waren: om dat hy rechtveerdige ende eerlijcke ouders hadde. Hy antwoordde: Dat ick recht veerdige ouders gehadt hebbe/eñ dat ick daer door meer tot de rechtveerdicheyt opgheboeyt ben / dat verheft my ghelijck eenen throon

Vvaerom datmē S. Ian ouvvelijc schildert.

De verdienstē vanden goeden vville in S. Ian.

VVat dat de deugh den vāde ouders aē de kinderen helpt

thzoon die doꝛ conſtige pilaren verheuē woꝛt. Maer datſe na de werelt eerlijc waren/ſchoon oft rijck/oft edel/daer en woꝛde ick niet verder doꝛ verheuen/ dan dat ick ſulcks verſmaedende my tot de Hemelſche dingen opgeheuen hebbe/ende daer doꝛ crijge ic ſoo veel te meer glozie/gelijck eenen ſoldaet die met victozie comende wt den ſlach ſoo veel te blijer is/als hy weet dat hy veel lagen vande vyanden ontcomen is. Maer onder de Miſſe als het Condēt ten H. Sacramente ginck/ ſoo heeft S. Jan hem wederom veropenbaert/ fraey verciert met roode cleederen die ſo veel gulde lammerkens hadde/ alſſer perſoonen ware inde Kerke/die tot ghedachteniſſe ſyndet ghebooꝛte het Lichaem des Heeren ontfingen/ eñ hy ſcheen ooc te bidden voꝛ alle de gene die daer vergadert waren t'ſijndet eeren/ende voꝛ henlieden te verꝛijſen/datſe doꝛ ſijn verbiddinge ſoudē verꝛijghen de verdienſten die hy den booꝛlooper met ſynen ghetrouwen arbeydt verꝛegen hadde/te weten: dat hy boven alle neerſtichept trachte om de herten vant volck tot Godt te bekeeren.

Vanden Paus S. Leo, de maniere om de bekeringe te ouerwinnen, ende mededeylachtigh te worden van eens anders verdienſten.

DAT XLIIII. CAPITTEL.

SOo den Feeſtdagh van S. Leo ghebiel op eenen Sondagh/ende deſe haer beghenen hebbende opt deuootſte tot het ghebet den ſelfſten eerweerdighen Paus ſagh in een wonderlijcke glozie/gedachtigh zijnde dat hy ſijn eygē handt afgeſneden hadde om een tentatie te ouerwinnen/ſo loofde ſy den Heere vierighlijck voꝛ de volc-

volstandighe victorie / waer door hy hem soo victorieuselijck heeft laten triumpheren / biddende dat hy door sijn verdiensten soude gelieuen te gonnen aen een seker persoone / dat se in alle tentatien soude mogen triumpheren / tot sijnen lof ende haer profijt. Doen heeft S. Leo haer geleert / dat se die persoone soude onderrechten (door de welcke sy badt) dat soo wanneer sy moeste gaen op eenighe plaetse oft tot eenigh werck / al waer sy vreesde eenige oorsake van sonden / altijdt soude seggen dit veersken.

Een maniere om de tentatien te overwinnen.

Fiat Domino cor meum & corpus meum immaculatum, dat is: Laet mijn herte ende mijn Lichaem door den Heere onbevleckt worden. Ende als het werck volbracht sal zijn / laet se den Heere louen door dat hy haer bewaert heeft. Want nopt mensche en viel so swaer oft hy soude swaerder eñ perijckeleuser connen vallen hebben / ten ware dat hem de barmhertichept Godts bewaert hadde. Doorts alsse ghewaer wordt dat se wat ghesondicht heeft / soo moetse offeren aen Godt den Vader tot versoeninghe de onnooselste Passie ende doodt van Jesus Christus / daer by voegende: waert dat se soo dede / dat se nopt en soude toeghelaten worden so te vallen dat se daer door schade van haer siele soude lijden. Daer na als dese ginck tot de Communie / soo heeftse verstaen dat by haer was den H. Leo die voor haer badt ten eynde / dat se door het ontfangē van het H. Sacrament soude verdienen te ontfanghen dien invloet vande Goddelijcke soetichepdt die hy / den H. Paus te weten / gheboelt hadde in die Misse die hy las / als hy sijn afgesneden handt wederom ghecreghen hadde door de maeghdelijcke Moeder. Door wiens ghebet als de Hee-

Een offerhãde voor de sonde.

re

re meweerdelijcker inghestort hadde in dese de ouervloedicheydt van sijn Goddelijcke goedertierenheyt/ soo heeft hy haer daer bouen noch ghegheuen alle de verdiensten / waer door den voors. heylighsten Paus inden Hemel blinckt/ verheuen voor sulcken weerdighe victorie van sijn tentatie. Ende dat heeft den goedertieren Heere daerom gedaen / om datse door ootmoedicheyt (die in haer was sonderlinge) alsse wiste dat een deught die niet bevochten en was inden Hemel minder glorie hadde altijt vreesde datse soude deruen hebben moeten den loon vande suyuerheyt/ouermits om de groote suyuerheyt van haer herte niet toegelatē en werdt vandē Heere datse met vleesschelijcke becoringen soude bevochten worden. Het welc sy nochtans haer broosheyt toeschreef/want sy dochte dat de Heere haer daerom bewaerde bermhertelijc vande vleesselijcke aenvechtinge/om dat hy te voren wist datse so broos ende ontrouwe was/dat waert indien sy aengevochten werdt datse eer soude vallen als wederstandt doen. Ende so vervulde de Heere in haer dusdanigen ghebreck/dat sy in haer selue dacht te hebben door de verdiensten van desen Heyligen. Daeren-bouen heeft de Heere haer ghegeuen alle de verdiensten die de persoone (daerse voor ghebeden hadde) noch soude vercrijgen; waert datse na haer onderwijsen de tentatien mannelijck ouerwonne. Waerom sy hier door oock verstaen heeft / dat/ soo wanneer yemandt den Heere danckt voor de victorie oft voor eenighe weldaet die yemandt ghegont is/ oft yemandt onderwijst om hem te vervoorderen dat die de verdiensten van beyde windt.

Het profijt van danckseggingе en van andere te onderwijsē

Van

Vanden Feestdagh der H. Apostelen Peeter ende Pauwels. Hoe dat wy de schapē Christi in onse siele voeden, ende vande daet der Communie.

DAT XLV. CAPITTEL.

ALs op den doorluchtighen Feestdagh van S. Peeter ende Pauwels inde Mettenen gesongen werdt het tweede Resp. Si diligis me, so heeftse banden Heere begheert wat schapen datse soude moghen hoeden/ waer door sy hem dateliic de meeste liefde soude mogen betoonē. De Heere heeft gheantwoordt: Voedet my vijf de teerste lammerkens die ic wtuercoren hebbe/ te weten: Voedt d herte met Goddelijcke meditatien/ uwen mondt met saligher contingen / d oogen met heylige lesinge/ d oren met profijtelijcke vermaninge/ d handen met gheduerige oeffeningen: want so dickwils als ghy yet van dese dingen beneerstight/ dat sal ick altijt ontfangen voor het meeste vertoonen der liefden. Door de Goddelijcke meditatien des herten heeftse verstaen/ al watmē can ouerpeysen tot den lof Godts/ ende tot syn eygen profijt/ ende ooc tot voorderinghe van synen euen naesten. Dierghelijcken moetmen ooc genoelen vande salige continge/ maer door het heylich lesen al dat saligh is om te sien/ als het beeldt vanden gecruysten Jesus de ghebreckelijcheyt der sieken / ende de exempelen der rechtueerdighen. Onder de profijtelijcke vermaninghen heeftse verstaen dat dan de oren alder salighst weyen naert welbehagen des Heeren/ alsmen verduldelijc de berispinge ontfangt. Maer soose doch te datse de gheduerige oeffeninge der handē niet en coste t' samen ghedoen met het lesen/ heeftse verstaē dat de Heere als voor de daet ontfangt het beneerstigē oft ooc de meyninge bant lesen/

ende

ende oock dat den boec met de handen gehouden wordt/ende diergelycken. Daer na soose onder de Misse loofde S. Peeter voor sijn sonderlinge Privilegien/ende onder andere dat hy vanden Heere gehoort hadde: Quodcũque ligaueris, &c. so heeft hem den Apostel veropenbaert met sijn Pauselyt ciraet / aen hebbende de Priesterlycke cleeren/ ende wtreyckende sijn hant ouer haer heeft hy haer de benedictie gegeuen om in haer siele te volmaken alle de saligheydt/ die hy oyt heeft vermogen te wercken in eenige siele door de cracht die hem in dat woordt gegeuen was. Maer soose ginc om het H. Sacrament te ontfangen/ ende ouermerckende haer onweerdicheyt beefde: so schenen die twee voors. Princen by haer te comen d'een aen de slincker sijde/ eñ den anderen aen de rechter sijde: als om haer met grooter glorie voors te brengen. Eñ alsse voors was gecomen/ de Sone Godts opstãde ende met beyde sijn armẽ haer omhelsende/ heeft gesept: Siet met de selfste armen daer ic v mede omhelse / heb ic v oock bymp ghebrocht: maer ick heb dat liever willen doen door mijn Apostelen/ om dat v deuotie daer door te grooter soude zijn. Dus dan haer beschuldighende datse den H. Paulus vergeten hadde oock met een sonderlinghe deuotie te louen: heeftse den Heere gebeden dat hy hem soude geweerdigen door sijn seluen haer onachtsaemheydt te verhullen. Maer alsse na de Communie haer tot het gebet begeuen hadde/ soo isse veropenbaert geworden met den Heere als een Coninginne met haren Coninc/ sittende op den throon/ eñ de voors. Princen voor hen beyden hun knieen buyghende: al oft sy als soldaten souden van hunnen Heere ende vrouwe / giftẽ ontfangen.

Vande daet der H. Communie.

want vande cracht der Communie schenen de verdiensten der Heyligen vermeerdert te worden: waerom als dese haer verwonderde al oft de Apostelen oock niet genoechsaem verdienst gehadt en hadden/ hoe wel sy dickwils op aertrijck het selue sacrificie opgeoffert hadden: soo isse door dusdanige gelijckenisse geleert geworden/ dat hoe wel de Coninginne genoegh vereert is/ om datse met de Coninc vereenight is/ soo ist nochtans datse seer glorieert eñ groote genoechte schept in haer dochter op de feest bã haer bruyloft/ soo verheughen hen oock alle de Heyligen met een siele die het H. Sacrament des autaers met deuotie ontfanght.

Vanden Feestdagh van S. Margariete, vande onwtsprekelijcke glorie der Heyligen, ooc voor den minsten arbeydt.

DAT XLVI. CAPITTEL.

HEt was den Feestdagh vande doorluchtige eñ salighste Margariete/ eñ dese was ter vesperen tijt met haer deuotie besich/ eñ de glorieuse Maeght die heeft haer aen dese veropenbaert/ heel blommigh ende groeyende inde teught vande onbederffelijcke eewichept/ ende wonderlijc verciert met onbegrijckelijck cieraersel der glorien/ staẽde voor den throon vande maiestept Godts. Eñ alsmen begost het Res. Virgo veneranda, scheen de Coninc der glorien de Heere Jesus wt te schieten/ wt de onbevlecte suyuerheyt van sijn onnooselste ende Maeghdelijcke menschept een blinckende claerheydt/ eñ daer mede te verlichten het Maeghdelijck paragoen S. Margariete/ als om in haer siele te vernieuwen / ende te verdubbeleren de verdienſten van haren suyuerẽ Maeghdom: inder manie-

manieren gelijck eenen schilder een tafereel mit fraey verciert/ vernissende dat noch meer doet blincken. Onder de woorden / In magna stans constantia, heeft de Sone Godts wederom een wonderlijcke claerheyt wtgeschoten wt de onbergelijcke glorie van sijn onnooselste ende bitterste Passie/inde siele vande Maeght tot een vermeerderinge van haer glorie/eñ een ophoopinghe der verdienstē vande Passie van sijn bruyt / waer mede sy onwtspreckelijck verciert werdt. Waer na alsmen inden Hymno sanct: Sponsi sque reddens præmia, de Heert als smeckende met sijn bruyt S. Margariete/ heeft gesept: Eñ heb ic d niet genoeghsaem o dochter d verdiensten opgehoopt/ om dat ic nu vermaēt worde van loon te geuen? Ende so vriendelijck haer feesterende / heeft de Heere tot hem inghetrocken de deuotie van alle die door de geheele wereldt den Feestdagh van S. Margariete vieren : ende daer mede heeft hy de glorieuse Maeght S. Margariete als door onweerdeerlijcken loon der verdiensten verheuē gemaect. Hier na S. Margariete haer tot dese bekeerēde/ heeft gesept: Weest verblijt ende verheught sonderlinge wruercozen van mijnē Heere/ wāt sekerlijcs na een wepnigh rijts (waer door ghy in dese wereldt met verscheyden siecten eñ tegēspoet beswaert wordt) sult ghy inde eewige glorie altijdt verheught zijn / al waer d voor elck oogēblic vande lichamelijcke beswaringe duysentmael duysent iarē der hemelscher vertroostinge sullen van uwen bruydegom eñ beminder gegeuen worden. Want al wat ghy lijdt in d herte oft lichaem/ dat seyndt hy d toe/ door een sonderlinghe liefde : op dat ghy daer door met een onwtspreckelijcke maniere van daghe

tot dage/van ure tot ure sout heyligh gemaect worden/ende berepdt tot de eewighe salichept. Overlegt dat iek op dien dagh als ic die glorie (daer ic my nu in verblijde) vercreegh/soo niet geeert en werde/ gelijc ic nu vereert worde van alle de werelt/maer veel eer werdic versmaept/ eñ vã elc een werdic als ellendigh geacht. Waerom betrout/ want ghy sult oot sonder twijfel dit leuen geluckelijc epnden/genietende sonder epnde de genoechlijcke omhelsinghen vanden onsterffelijcken Bruydegom / inde glorie vãde ouerhemelsche wellustigheden / die noch ooghe ghesien en heeft / noch ooze ghehoort/noch int herte der menschen geclommen is/ die berepdt gemaect is vooz die Godt beminnen.

Van S. Maria Magdalena, van een vvaerachtighe penitentie, saluinge ende goeden vville.

DAT XLVII. CAPITTEL.

DEn Feestdagh werdt ghehouden vande beminster Jesu Christi / de salighste Maria Magdalena/eñ onder de vesperen so veropenbaerde haer de vriendinne Christi met soo veel gouwe blommen die onweerdeerlijc bloncken/ ende met so veel costelijcke gesteenten verciert/ alsse wel eertijts met vlecken der sondē besmet geweest was. Eñ staende aen de rechter handt vande Sone Godts / scheense vooz den luyster van haer glorie het heel hemelsch Vaderlandt wonderlijck te verlichten/ende de Heere Jesus haer liefselijc houwende met haer kinneke/die wasse liefde betoonende met dese woozden. Waer dooz dese inden Geest geleert werdt dat dooz de gouwe blommen de goedertierenheyt vande bermhertichepdt bedupdt werdt/ waer dooz de Heere haer bermhertelijck haer sonden

vergeuen

vergeuen heeft. Voor de gesteente de weerdichste penetẽtie/ waer mede sy voor het medewerken vande gratie Godts de wercken van haer sonden afghewasschen heeft. Maer onder de Mettenen soose op de woorden eñ dzaepingen die ter eeren vande salige Maria Magdalena gesongen werden/ haer becommerde ter eeren Godts/ soo batse de salige datse voor haer ende ooc voor andere die haer bevolen waren/ soude bidden. Ende Maria Magdalena voorts comende is gevallen aen de voeten des Heeren/ die soetelijcs cussende/ eñ daer na die met haer handen opheffende maecte die soo ghereet door haer verdiensten voor alle de gene die daer toe wilden gaen/ door een waerachtige penitentie. Daer ouer dese ooc devotelijc aencomẽde custe de selfste heylighste voeten opt vriendelijckste/ seggende: Siet Heere/ ick offere v nu de swaricheden van alle uwe dienstmaeghdẽ die my bevolen zijn/ eñ daer mede wassche ic v salighste voeten af. Waer op de Heere: Ghy hebt wel eñ opt bequaemelijcste van haerlieden wegẽ myn voeten ghewasschen/ ende nu seght haerlieden daer ghy voor gebedẽ hebt dat sy die met haerlieden hayr droogben/ cussen/ ende met salue salven. Door welcke woorden sy verstaen heeft dry dingen daerse na moesten trachten. Ten eersten datse te weten: met haerlieden hayr de voeten des Heeren droogende neerstelijc ouerdencken eñ ouer-rekenẽ/ oft sy yet onder haerlieden beswaernis vindẽ dat tegen Godt soude zijn/ oft dat haerlieden sonde van Godt wenden/ ende daer in taetse haerlieden meyninghe so stieren tot Godt/ datse om sulcs te verbeterẽ haerlieden selven geerne souden geven om alle tegenspoet te verdragen. Ten tweeden/ datse

Hoe datmen de voetẽ des Heeren moet vvasschen droogen, vaghen, cussen, en salven.

voor de kuskens vande heylighste voetē te vollen ende gerustelijc betrouwen op de getrouste goedertierenheyt Godts/dat hy haerliedē lichtelijc sal vergeuen t'gene waer van sy oprechtelijc leetwesen hebben. Ten derden datse als voor de saluinge met een volcomen wille voor haerlieden nemen/ alle dat Godt teghen is na haerlieden vermogen geerne te schouwen. Eñ de Heere die heeft daer by gevoeght. Hebdy ooc genoechte my die saluinge te geuē die ghy leest/ dat de selfste deuote vrouwe ouer myn hooft wtgestort heeft (waer door het heel huys oock is vervult geworden door den reuck) weet soo wanneer ghy de waerheyt sult beminnen/dat ghy dan dat seer betamelijcker sult hebben: want so wie de waerheydt lief heeft/ eñ om die voor te staen/somwylen sijn vrienden verliest/ oft in eenige swaricheydt comt/oft hem seluen inden arbeydt steect/ die stort gereckelijc die op ghebroken costelijcke salf-busse wt ouer mijn hooft. Waer door ooc het huys vervult wordt vanden reuc: want hy wordt een exempel van het goet / als hy die een ander beneerstight te verbeteren/ suyuerder wordt van gebrekē. Als hy sorchvuldigher wordt int toesien voor hem seluen/inde dingen daer van hy andere berispt heeft. Eñ so wordt hy eenen goeden reuc in alle plaetsen als hy hem seluen betert/ende andere ooc met zijn voorbeeldt sticht. Maer is dat hy de waerheyt beminnende om die voor te staen yeuers in hem ontgaet als met herder woordē gedrongen zijnde door den yuer yemant berispēde/oft anders sins/t'zy saechter/oft te scherper alst wel betamen soude hem hebbende/die sal ic seker by mijnen Hemelschen Vader/ende alle de Hemelsche inwoonders ghetrouwelijck

De saluinghe des Heeren is de liefde des vvaerheyts eñ de broederlijcke vermaninghe.

ont-

ontschuldigen: gelijck ick Mariam ontschuldicht hebbe/ ia ic salt al voor hem verbeteren. Eñ sy seyde daer op: O Heere nademael datter staet dat Maria die costelijcke salue cochte/ waer mede soude ick d soo aengenamen dienst mogen doen/ al oft ick ooc diergelijcke gecocht hadde? De Heere die antwoordde/ die my sijnē goeden wille offert in alle dinghen die hy voor hem neemt t'mynder liefde wille te volbrengē/ hoe dat hy ooc daer voor soude moeten arbeyden/ ende dat alleenlijck/ om dat hy mijnen lof soude mogen vermoorderē/ die coopt my waerachtelijc de costelijcste ende aengenaemste salue als hy mijn eere stellēde voor sijn gemac/ hem gewillichlijc begeeft tot allen onghemack. Al waert ooc dat hy belet zijnde sijnen wille niet en coste te weghe brenghen.

De daet vanden goeden wille.

Van S. Iacob, vande verdienſten vande Pelgrimagie na Compoſtelle, ende hoe dat de Heyligen vereert worden door de Communie.

DAT XLVIII. CAPITTEL.

OP den Feestdagh vandē glorieusen Apostel S. Iacob den meerder / soo heeft hem den selfsten Apostel veropenbaert af dese Maeght al te eerlijck verciert zijnde met de verdiensten van alle de pelgrims die de heylighe Reliquien van sijn lichaem vereeren/ waer over dese haer seer verwonderende heeft begeert te weten van den Heere/ waerom dat hy hem boven andere Apostelen met die eere verheren hadde / te weten: dat het volck van verre landen comt met deuoter neerstigheyt om sijn Reliquien te vereren / dan na de tomben vande Princen der Apostelen Peeter ende Pauwels oft eenigh ander Apostel oft Sanct. De Heere heeft gheantwoordt:

De verdiē sten van eenen vierigē yuer voor de salicheyt der sielen.

woordt: Ic heb desen mijnen beminde Apostel met dese sonderlinghe Priuilegie onder andere verheuen om sijnen vierigē yuer die hy gehadt heeft tot de bekeeringe der sielē. Waerom ouermits dat hy door het beschicken van mijn eewige bestieringe so haest ghenomen is vanden lichaime / dat hy niet en heeft connen sulcken menichte van volcke tot het geloouе bekeeren/ gelijc hy wel tot mijnder eerē begeerde. Daerom ist dat sijnen goeden wille in mijn teghenwoordicheyt altijt crachtigh eñ leuende / ende in alles my behaeghlijc dat verdient heeft; dat sulcs als hy belet zynde door de doodt/ in sijn leuen niet en heeft connen te wege brengen/ nu na sijn doot tot het eynde des werelts toe daer door verbult worde/ datter soo veel door teeckenen der miraculen die aen sijn tombe geschieden vāde Pelgrims die met deuote pelgrimagie hem besoecken beweeght worden / eñ van hun sonde ontlast worden / ende int Catholijc geloouе versterct worden. Waer ouer dese ooc begeerende door de verdiensten vanden selfsten Apostel van haer sonden ontbonden te worde/ door haer genomen heeft in plaetse vande pelgrimschap tot sijnder eeren te ontfanghen op dien dagh het H. Sacrament des Heeren: Het welc soose gedaen hadde so scheense als te sitten met den Heere des maiesteyts aen een tafel die rijckelijc gestoffeert was met verscheydē lecker spijse. Eñ soose ontfangēde het Lichaem Christi/ dat den Heere gheoffert hadde tot eenen eewigen lof/ eñ tot een verheerderinge vande salicheyt/ ende glorie vanden Apostel S. Jacob/ terstondt so is daer gecomen den voors. Apostel inde gedaente van eenen doorluchtigē Prince/ eñ is gaen sitten seer eerweerdelijc aen de tafel

De verdiē sten vāde H. pelgrimagie.

De Heyligē vvort den doot het H. Sacramēt van ons seer ghēert.

hoog

voor den Heere/ onsterffelijcke danckseggynghe geuende voor sulcken magnifiken offerhande/ als hem voor het leuentmakende Sacrament Christi gegont was. Daer na bat hy den Heere deuotelijc/ dat hy alle de daet des salichepts die hy den goedertieren Heere voor sijn verdienste hem sonde geweerdigen opt in eenige menschē te wercken/ dien heel sonde glorieuselijc werckē in haer sieke die t'sijnder eeren wille dat ouereedele Sacrament gheoffert hadde.

Hoe profijtelijck dat dese vereeninge is aen den genē die dus Communiceert.

Op den Feestdagh vande Hemeluaert vande glorieuse Maeght, vande maniere hoe datmense profijtelijck groeten ende eeren sal, ende hoe gereet datse is voor die haer aenroepen, ēn hoe dat sijse ten H. Sacramente bereydt maeckt, ende oock van haer onvvtsprekelijcke glorie, ende vande maniere hoe datmē Te Deum laudamus singhen sal.

DAT XLIX. CAPITTEL.

ALs nu was nakende den Feestdagh vāde opneminge vande onbeblecte Maeght/ eñ dese wederom te bedde lagh/ ende oock niet en coste na haer begeerte ter eeren vande salighste Maeght den Aue Maria lesen na het getal vāde iaren diese op aertrijck geleeft heeft/ soo dedese noch haer beste om dit getal te verbullen/ seer deuotelijc voor dese dry affsnydingen oft bedeplingen/ te weten: Aue Maria, gratia plena, Dominus tecum, ende alsse dese met noch andere verschepdē gebedekens/ die haer by ander persoonen om aen ons lieue Vrouwe op te offeren beuolen waren t'samen oock deuotelijc opofferde/ soo heeft de gratieuse Maeght haer veropenbaert gheckeedt met eenen groenen mantel die blonc aen alle sijden beset met gulde blom-

Visioen.

men inder manieren oft clauerblaykens gheweest hadden/ende sy heeft gesept: Siet soo veel woorden als elck van hun ghebedekens heeft (door de welcke ghy my dit nu offert) soo veel bloemkens hebben sy my ghegeuen tot ciraet/ waer van elc meer oft min ieucht vertoont/na dat elc van hun int bidden de meyninge meer oft min puerlijc by gebzocht heeft/ende ic geuen wederschijn van die blommen inde sielen van elc een van die persoonen die my die gebeden toe gevoeght hebbē:op datse daer door mijnen Sone ende het Hemelsche heyr behaeghlijc souden zijn. Ende de salige Maeght die scheen oock noch onder de clauerbladers gemengelt te hebben sommighe roosen met ses bladeren/ die seer bloncken / waer van de dzy bladeren scheuen te zijn als gout/ verciert wonderlijck met verschepden gesteenten. De ander dzy bladeren die hier-tusschen beyden waren/schenen te zijn van sommighe andere onweerdeerlijcke verwen die gheschackiert waren. Waer door sy verstaen heeft dat door de dzy gouwe bladeren beteeckent werden de dzy voorsz. affnijdinghen oft bedeplingen vande Aue Maria, waer mede sy inde cranckheydt met arbeydt de glorieuse Maeght ghegroet hadde. Waer by de Heere door syn goedertierenheydt noch andere dzy verwen diemen niet en can noemē/by gevoeght hadde voor die andere dzy bladeren. Een voor die liefde diese gehadt hadde in te groeten ende te louen syn soetste Moeder. Dat tweede voor de beschepdenheyt: waer door (alsse sagh datse anders niet en coste/ maer de dzy affnÿdingen oft bedeplingen ghelesen hadde. Het derde voor het vast betrouwen / waer door sy betroude/ dat so wel de Heere als syn lieue Moeder soude aen-

De Heyligen worden door onse gebeden ende goede begeerten verciert.

Dat ciraet geeft syn weerschijn inde sielen der bidders.

De goedertierenheydt des Heeren int vergelden vāde Godtvruchtige wercken.

aenbeerden sulcs alsse vermochte. Hier na onder de primen (na de welcke men soude singhen de Misse vande Vigilie vande assumptie) soose door het binnenste bewegen van haer herte dē Heere bat dat hy hem sonde gheweerdighen te vercrygen by syn soetste moeder door haer gratie ende ionste / om dat haer dochte datse nopt haer dienst en hadde gedaē/ gelijc dat wel sonde betaemt hebben. De Heere hem buyghende met de meeste vriēdelychcyt inde soetste omhelsinghen van syn Moeder/ heeft haer gepresenteert alle de liefde / waer door hy opt als haer sint t'haerwaerts was genepght geweest/ seggende: Weest gedachtigh liefste Moeder dat ic om uwen wille den sondaré ben genadigh geweest/ende aensiet dese myne wtuercorene met sulcken toegenepgē/ al oft sy alle de dagen van haer leuen v behaeghlijc geweest hadde/ende v met de meeste deuotie gedient hadde. Waer op de maeghdelycke Moeder als heel ghesmolten zijnde/ende in eenen honich verandert / scheen haer heel met alle haer salichcyt ter liefdē van haren Sone tot dese te begeuen. Hier na onder de Misse die begint Vultum tuum, alsmē las de Collecte: Deus qui virginalem aulam, &c. soo heeft de Heere Jesus hem aen syn salighste Moeder vertoont met sulckē onweerdeerlycke vriendelycheyt ende minnelycheyt/ al oft hy in haer op die ure vernieut hadde menigh vuldelijc alle de blyschappen diese ghehadt hadde in syn heyligste ontf. ncken isse/ gheboorte/ ende andere blyschappen van syn menschcyt. Ende als S. Geertrupt deuotelijcker lette op dese woorden/ te weten: Vt sua nos defensione mupitos iucundos faciat, &c. scheen de teere Moeder goedertierlijc haren mantel wt te spreyen

Noteert dat vvy een godtvruchtige verbeteringhe door Crīstum mogen vercrijghen.

Een gebet Christi.

De goeder tierēheyt vande Maeghdelijcke Moeder.

de maegh deli cke Moeder ontfangtse al die tot haer comen.

als

Dē dienst en hoede der Engelen ouer de Godtvruchtige

De Engelē bewaren ons vāde boose geesten ende vervoorderē ons tot het goet.

de goeder tierē heyt vā Maria tot de sondaers die tot haer loopen.

als om te ontfangen / alle die tot haer hunnen toevlucht namen / in haer sonderlinghe behoedenisse. Alsdoen quamen de H. Enghelen ende brochten voor haer alle de persoonen die hen door sonderlinge devotie oft ghebeden tot dien Feestdagh bereydt hadden / inde gedaente van fraeye maeghdekens / die eerweerdelijck voor haer sittende als dochterkens voor haerlieden Moeder al om werden beschermt door dē diēst der Engelen / ende behoedt voor de laghen der booser geesten / eñ daer by verboordert tot alle goede wercken. Sy heeft verstaen dat sulcken hoede der Enghelen verstreghen werdt door de voors. woorden vande Collecta / te weté: Vt sua protectione munitos, &c. want tot haré gebede een groote menichte der beschermende Engeli bewaert alsulcke / die de glorieuse Maeght aenroepen. Daer na schenen als onder haré rock te loopen sommige beestkens van verschepden soorte / waer door bedruydt werden alle de sondaers die een sonderlinge devotie tot haer hebben. De Moeder des berminhertichepdts dese beestkens lieffelijc ontfangende / ende als met haer cleedt bedeckende / raeckte die met haer delicate handt aen / ende verstreylde die / ende bewees hen oot minnelijc feest / gelijc yemādt met syn hondeken speelt / daer door blijckelijck te kennen genende hoe berminhertelijck dat syse aenveert alle die haer aenroepen / ende hoe dat syse door haer moederlijcke goedertierenheydt beschermt ende behoet / ooc die inde sondē zynde noch in haer betrouwen: ter tijt toe dat se die waerachtelijc versoent door penitentie met haren Sone. Maer alsmē de H. hostie inde Misse verhief / scheen de Heere Jesus met alle de salicheyt van syn Godtheyt ende menschheyt inde

gedaents

ghedaente vande Hostie des Sacraments sijn selven te gheven / aen alle die met deuotie inde Misse waren / ter eerē van sijn soetste Moeder met begeerten van haer op den Feestdagh des Hemelvaerts deuotelijc te dienē: op dat se door het leuen vande Goddelijcke cracht alle soetelijc aengeloct zijnde / ende soetelijc vermaeckt / souden versterct worden in hunnē goeden wille / gelijc yemandt nu vermaect zijnde wordt versterct door een spijse die met verschepden specerijen en sausen gecoort is. Maer so het Convēt na de Misse ginc na de insettinge ten Capittele waerts / soo heeft se ghesien dat de Heere Jesus met een ontallijcke menichte der Engelē quā na t'Conuent / verwachtende de vergaderinge met een groote blijschap / het welck sy seer verwonderende / seyde tot den Heere: Waerom o mijnē liefsten Heere comt ghy tot dit Capittel met sulcken meweerdicheyt ende menichte der Engelen / daer wy nochtans geen sonderlinge deuotie toe en hebben / gelijc wy gehadt hebben inde Vigilie vā d heyligste geboorte eñ menschwordinge? De Heere antwoordde: Ic bē daerom gecomen gelijc eenē Vader des huysgesins sijn gasten die hy genopt heeft vriendelijc willecom heet. Maer hedē ter eerbiedinge vā mijn soetste Moeder / tot vercondinge vanden Feestdagh van hare hooge Hemelvaert / sal ick door een sonderlinge liefde ontfangen alle die desen Feestdagh deuotelijc willen vieren. Eñ daeren-bouen sal ick door de autoriteyt van mijn Godtheyt absolueren / alle die met ootmoedicheyt ende deuotie belijden de onachtsaemhedē diese tegen hun Gzden gedaen hebben. Ende de Heere heeft daer noch by gevoecht / op dier voegen ben ic int Capittel met D. T. in alle Feestdagen /

VVat dat Christus verect in de Misse ouer die deuotelic inde Misse zijn.

de cracht van die vvercking he.

Christus comt met de Engelē tot de deuote vergadering der menschen.

VVat dat Christus daer in doet.

Het is profijtelic de Feestdagē te vieren, ende sijn onachsaemheyt te bekēne

Christus is inde Capittele De H. Maecht is daeghs tevoré haer hemelvaert heel verslondé geweest in Godt. De H. Maria is ten dry uren s'nachts opgenomen ghewweest eñ met Godt vereenicht. De Psalmen váde H Kercke sijn Godt aengenaé eñ ooc de Heyligé.

dagen/eñ daer-en-bouen al dat ghy daer doet/ dat ontfange ic op die maniere/gelijck ick bertoont hebbe inde Vigilie van Kersmisse. Hier na soose haer sonderlinge deuotelyck hadde ter Nonen tijdt/wanneer na ons ordinantie den Feestdagh van d hemels-vaert begint/ heeftse verstaen door de verlichtenisse Godts/ dat de salighste Maeght Maria daeghs te vorē haer opneminge ontrent den Nonen tijt so heel verslonden is geweest in Godt/dat alle menschens wtgedaen zijnde/nu int voorspel vande Hemelsche wellustigheden door den Gheest Godts int leuen gehouden werdt tot die genoechlijcste ure toe/alsse ontrent de derde ure des nachts te gemoete is gegaen den Heere die tot haer quam/ ende dat met die meeste blijschap/ soose nu bereydt was gemaect opt volcomelijcste met alle soorten van deughden niet hebbende dat haer gemoet berispte/ ende soo als vliegende in sijn armen eenen geest met hem gheworden zijnde/ is gegaen int vermogen van alle de saligheden van sijn Godthept. Maer so onder de Vesperen de Psalmen gesongen werden/scheen de Heere alle de dingen waer door hy inde Psalmen verheuen wordt in sijn Goddelijc herte te trecken/ ende van sijn herte te stieren tot de H. Maeght als een gedrups des waters/dat gheweldelijck ouerloopt: waer door de doorluchtige maeghdelijcke Moeder soo veel inbloedingen ontfanghen heeft alsse weerdigheden was besittende der verdiensten. Ende soomen sanc de Antiph. Tota pulchra es,&c. Wese vallende inde omhelsinge des Heeren/ bede haer beste om alle dese woorden soetelijc te doen clincken door het instrument vant herte des Heeren/tot gedachtenisse van die soetste feest bewglinge/waer door

Noteert hier ende int vervolgh dē invloet Godts.

geloofd

gelooft wordt dat de Sone vandē alderhooghsten met diergheliјcke woorden feest bewesen heeft aen sijn alderheylighste Moeder. Eñ siet door sulcken deuotie het gedruys van dat Goddelijck herte crachtelijck ouervloeyende/ is soo grootdadelijc ingestort geworde inde siele vande Maeght/ dat door het groot gewelt den inbloedt scheen achterwaerts te springhen al oft lichamelijcke sterren geweest hadden die wonderlijck bloncken: De welcke de Coninghinne der Hemelen rontom omcingelende/ haer door een onwtsprekelijcke frayheyt vercierēde verheught maeckten. Sommighe schenen door de menighte op de aerde te vallen / de welcke alle de Heyligen oprapende ende die voor den Heere met blijdschap presenterende werden door verwonderinge der seluer op een onwtsprekelijcke maniere verheught. Waer door beduydt wort/ dat alle de Heyligen vande ouervloedicheyt der weerdicheden ende verdiensten vande salighe Maeght ouervloedelijc blijschap/ glorie/ ende oneyndelijcke salicheyt scheppen. Eñ so alle de H. Engelen hen voegende inde iubileringe des verheugens/ met de deuotie van die vande vergaderinge t'samen met een voys songen soetelijc het Resp. Quæ est ista, &c. Het welc voleynt zijnde/ heeft de Sone Godts in eenen hooghen toon begost dē veers: Ista est speciosa, &c. Wiēs Goddelijc herte de vinger vāden H. Geest scheē te beweghen om te louen eñ glorieus te maken de ghebenedijde Maeghdelijcke moeder bouen alle schepselen. Onder den Hymno: Quem terra pontus, &c. de salighste Maeght als wtvloeyende van wellustichеyt/ scheen niet lāger haer te connen houwen / ende dus heeft sy haer begeuen op de borste van haren liefsten Sone/ eñ

De ouervloedichz vande verdiensten eñ glorie van Maria die vvort ouerghestort tot alle de Heyligen De Engelen met Christo louen de H. Maegt laet de ketters hen schamen van hun blasphemeusche hoo ueerdichz

als

als inde iubileringe vande hemelsche lustiche-
den/heeft sy gerust tot den veers toe. O gloriosa
Domina, alsdoen ghelijck oft sy door de deuotie
vande geloouige hadde versocht gewordē/haer
opheffende heeftse aen hen allen ghegheuen de
handt van haer minnelijck bystandt eñ moe-
derlijcke vertroostinghe. Maer aen den veers
Deo Patri, &c. opstaende scheeuse drymael te
nijgen met de meeste eerbiedinge/ ter eeren/ eñ
ter glorie vande altijt eerweerdige Dryvuldic-
heyt. Ende so is sy gebleuen tot den Magnificat
toe biddende voor de Kercke. Maer onder de
Antiph. Virgo prudentissima, heeftse nedergela-
ten een hemelsch licht tot alle die haer deuote-
lijck aenriepen.

Hoe aen genaem dat aen de Moeder Godts is de deuotie der geloouigher.

De maegt bidt voor de Kercke sy verlicht die haer deuotelijc aenroepē

Op eenen anderē tijdt ooc op den Feestdagh
van haer glorieuse Hemelvaert. Als dese nau-
welijcs door swacheyt der crachten ghebrocht
coste worden tot de plaetse vant gebet daerse de
Mettenen soude hooren/ende aldaer vermoeyt
sat. Ten lesten heeft dien daer opstaet inden
oosten haer besocht de Heere/door het ingewāt
van sijn bermhertichеyt. Ende het dochte haer
int seste Resp. datse was inden Geest op de ghe-
noechlijcke feest daer de maeghdelijcke Moe-
der betalende den schult des vleesch/ clam op-
waerts naer hemelrijc. Van het voors. Resp. af
te weten: vā Super salutem, &c. tot den Te Deū
laudamus toe en werter niet gesongē daerse niet
een sonderlinge verstandt van een wonderlijc
verheugen in en ontsinck/ waer van ick onder
vele weynige hier wtleggen sal / soo verre men
dat tot het wterlijc verstandt brengen can. Het
scheen dat alle de vergaderinge der Engelen eñ
der Apostelen songen dat Resp. Super salutem,
&c. als gheluck biedende haer Vrouwe voor de
son-

sonderlinghe p̄iuilegien van haer weerdicheden. Ende als daer-en-tusschen de glorieuse Maeght door een onweerdeerlycke soetichepdt getrocke zijnde/ als gaende wt het clooster des vleesch ontfangen werdt inde soetste omhelsinghen van haren Sone, Hy den minnelycksten Jesus/den Vader der weesen aennemende de persoone vande Kercke sijn beminde bruydt en haer armoede (die soo diep in sijn herte staet gehecht) als willende die beuelē aen sijn Moeder heeft in haer persoone doors gebrocht dat seuenste Resp. te weten: Sancta Deo delicta, &c. Daer na soose als ghereetschap maeckte om voorts te gaen/de Sone die met een teere liefde tot sijn Moeder beweeght was scheen haer oot noch met meer lof te vervolgen. Waer ouer hy haer gegroet heeft door het 8. Resp. Salue Maria, waer op vervolgens de vergaderinge der Heylighen by gevoeght heeft / Salue pia mater Christianorum, &c. Daer na voorts gaende Jesus inde persoone van sijn bruydt de Kercke/heeft daer by gevoeght met luyder stemme: Virgo solamen desolatorum: Hier na als de salighe Maeght met een onweerdeerlijc dansen scheen inden Hemel te gaen met den lepsen: Audite me diuini fructus, soo scheen alle het hemelsch hof door de nieuwicheyt van sulcken blijschap soo vervoert te worden dat het met gheen menschelijcke tonge sonde hebben connen wtgheleydt worden. Sy scheen te comē in een velt dat was van onbegrijpelijcke lustichepdt / het welck vol was van alderhande blommen. Waerom als gesongen werdt dat veersken: Et frondente in gloriam, alle de blomkens om te ontfangē haer sonderlinge Conmginne/scheenen wt elck van hun bladeren te geuen een lustichepdt des blinc-

Christus als Sone verheft sijn moeder met veel lofs.

Een onlō meninghe vande hemelsche vrolijchz

kens/eñ een soetichept banden soetsten smaet/ ende daer-en-bouen een ghelupdt van een helder gheclanck/ al oft het accoort van alle de wereldt een het alder soetste liedeke hadde willen singen. Waer van de H. Maeght als door de onvergelijckelijcke hare salichept verheugt synde/eñ met Godt haer verblijdende/sanck/ Gaudēs gaudebo in Domino &c. Daer na Godt den Vader als versoent inde geheele volmaecthept van sulcken schoone Maeght/heeft alle de strijdende Kercke gebenedijt door de overvloedichept des soetichepts/seggende: Nō vocaberis amplius derelicta, &c. Daer na is alle den heelē Choor der Engelen wtgebrosten inden lof der Maeghdelijcke Moeder hooghe intonerende Sexaginta sunt Reginæ, &c. te kennen gheuende dat de Maeghdelijcke Moeder was verheuen bouen haer Orden. Hier by soo heeft gevoeght den Choor der Heyligen: Et octoginta concubinæ, roepende dat de Maeghdelijcke Moeder oock bouen haerlieden was gheprivilegieert. Daer na songen alle bey de Choozen/ te weten der Engelen/ende der Heyligher/ inde persoone vande strijdende Kercke/ Et adolescentularū non erat numerus, daer door oock de Moeder Godts/gelijck dat recht is bouen hen verheffende. Daer na heeft den H. Geest den verrooster met een soet gelupdt daer onder gevoeght: Vna est columba mea, al oft hy hadde willen seggher: Dese alleen hebbe ick ghevonden my alderbest gelijckende/inde welcke ick soetelijck hebbe connen rusten. Daer by heeft de Sone Godts ghevoeght: Perfecta mea, &c. al oft hy hadde willen seggen/alle dat ic soo inde Godtheyt als inde menschepdt ghewenscht hebbe te vinden/dat heb ick opt volmaecste in haer ge-

vonden

wonden/waer onder Godt de Vader voeghde: Vna est Matri suæ electa, &c. als dooz de ouerbloedichevt der liefde willende swyggen/ dat hy in haer ghenoelde. Dat alleē wilde hy wtdzuchen dat sy was de wtuerkozen van haer Moeder de Kercke. Daer na als alle het hemelsch hof haer lof verbzeyde met Salue nobilis, werdtse gestelt met bequame eerwerdichevt op den thzoon der glozien aen de rechter handt haers Soons. Eñ daer na alle de inwoonders des hemels booz den thzoon van haer ryck t'samen vergadert zynde dooz de ouerbloedichevt vāde goedertiereste ionste/ verheffende de loffelyche handelinge van haer leuen / songen met een onwtspzekelycke inbilatie het Resp. Beata es virgo Maria. Waer by de heele Bzybuldichevt voeghde den veers Aue Maria, daer mede verteuwende de soetichevdt vande Engelsche groete/die een het saligste begintsel is geweest van alle de saligheydt. Waer by de Chooz der Heyligher voeghde: Ecce exaltata es, haer bidde ende datse booz de strydēde Kercke soude bidden. Na dese dingen Godt de Vader genoechte hebbende/ om haer noch met wtgelesender lof te verheffen / in wiens gedaente hy syn welbehagen hadde / sanck op hyde het Resp. Aue speciosa, waer onder de Sone voeghde: Sunamitis secundùm cor summi Regis. Ende den H. Gheest dede daer toe: Aue mater Maria, eñ daer by quam den Soon/ende seyde: Spiritu Sancto reste, doen volghde daer op alle de vergaderinghen der Heyligen: Tu olim Ma. sor. Ægyp. daer op quam dat vande Chooz̄en der Engelen. Tu Theo. desperat, &c. Waer op alle de Heyligher t'samen inde persoone vande strydēde Kercke hun knien buygende/songen: O Sanct. celsa.

Alle dat hemelsch Hofvolck de H. Maeght.

Na dese dingen int 12. Resp. Quæ est ista, de heele Dryvuldicheyt wtvortelende wt die afgrondige ouerwtvloeyentheyt vande iot stighe vrolycheyt/ sanc als door verwōderinge dat claer wt/ als aen een yegelijc te kennen gheuende de verdiensten vande salige Maeght. Ten lesten heeftse verstaen dat de salige Maeght selue met alle het hemelsch hof/ eñ hen voor haer salighmakinge sanck: Te Deum laudamus: tot glorie vande altijdt eerweerdighe Dryvuldicheydt. Door den eersten veers wert verheuen t'samen de heele Dryvuldicheyt. Door dē tweedē veers: Te æternum Patrem, wert sonderlinge Godt dē Vader verheuen. Door den derdē/ Tibi omnes Angeli, den Sone Godts. Door den vierden/ Tibi Cherubini, den H. Geest. Ende soo heeftse verstaen dat door elc veers elc persoon verheuē werdt/ wtghesondert de seuen veersen. Tu Rex Gloriæ Christe, &c. die sonderlinghe ghestiert werden tot Godt den Sone/ hem louende voor elc een vande gheneychlijcheden vande salighe Maeght/ dat sy die altijdt door sijn hulpe hadde gestiert tot den lof Godts/ noch oyt die hadde laten buygen tot de verganckelijcke dingen. Maer door de vervolgēde veersen/ Æterna fac, &c. soo werden wederom ouer ander elc vāde dry persoonen gepresen. Door alle welcke dinghen sulcken verstandt aen dese/ te weten/ S. Geertruyt ghegeuen werdt/ datter geenē veers aen den Vader ghegeuen en werdt die hem soo sonderlinge niet en diende dat het onmogelijc scheen anders te verstaen. Diergelijckē pastent al wat den Soon ende den H. Gheest gegeuen werdt. Daer na soose tot haer seluen quam vā dese ghenoechlijcke feest/ inde welcke sy door sulcke wonderlijcke genoechte inden Geest ge-

Met vvat eē deuotie datmē dē TeDeum laudamus moet singhen.

weest

weest was / heeftse ooch haer lichaem soo verfraept gevonden datse met sulcken snellicheyt ginc voor die ontrent haer stonden om haer te leyden datse geē gebrec altoos gevoelt en heeft/ ende dese gesonthevt heeft geduert tot datse na de Misse lichamelycke spyse ghenut hadde.

Wy laren na desen tyt alsse wederom sieck te bedde lagh/ende inde H. Vigilie vande Hemelvaert vande gloriose Maeght haer sinnen tot devotie wilde begeuē/so heeftse inden Geest gesien de H. Maeght als in eenen seer genoechlycken hof vol met schoonder blommen van alle verven/die lustigh gheplant was met welrieckende groenicheyt/ende sy scheen nu inden wersten strydt des levēs te zyn in een de stilste iubileringe der soetster beschouwinge/de welcke door de claerheyt van haer vriendelycste aēsicht ende minnelycheyt van haer gelaet/ wel betoonde datse vol was vā gratien. Daer waren in dē hof de schoonste roosen sonder doornen/ eñ de witste lelien ende welrieckende violetten/ eñ alderhande blommen sonder crupt. Waer van ooc dat wonderlyc is om seggen/ de blommen hoese verder vande Maeght waren hoe datse schoonder scheenen in gedaente/reuc/ ende cracht. Van welc elck besonder de grootmoedige Maeght den reuc tot haer treckende/ trock daer door in haer door een onweerdeerlycke hemelsche begheerte alle de crachten van elc blomme. Eñ ooc door een onwtspreckelycke genoechte wt asemēde/die int Goddelyc herte van haren liefsten Sone (dat t'haerwaerts open stondt) sandt sy de cracht vande doorst. blommen derwaerts. Daer werdt ooc gesien een ontallycke menighte der Engelē die besich waren om sulcke hare Keyserinne te dienen/

daerse den aessem was scheppende vandē reue
der blommen/eñ sy loofden dē Heere. Sy heeft
daer ooc gesien S. Jan den Euangelist die de-
uotelijc bat ontrent het hooft vande Maegh-
delijcke Moeder / vanden welcken de Moeder
des Heeren scheen als eenen vadom die won-
derlijc was tot haer in te treckē. Maer als dese
in alle dese dingē seer verheught geweest was/
so heeftse begost haer te verwonderen wat hier
door beduydt werdt. Waer ouer sy vandē Hee-
re geleert heeft: dat door den bouen vertoonden
hof beduydt werde het lichaem vande onbe-
smette Maeght / maer door de blommen ver-
scheyden deughden / waer door de salighste
Maeght bequamelijck verciert was. Door de
roosen die verder van de andere schenen / ende
fraeyer / eñ met meerder eerweerdicheyt van-
de salige geesten geeert werden / de wercken der
liefden/so tot Godt als tot haren naesten/ inde
welcke hoese haer met meerder yuer verbreydt
heeft/hoese weerdiger vruchten daer door voor
Godt ghebrocht heeft. Maer door de lelien die
stercker riecken ende aengenamer wittichey
besitten/werdt beteeckent de suyuerheydt van
hun heyligh leuen die de wtuercoren na ghe-
volght hebben. Ende door dat de H. Maeght
scheen als eenen vadom te treckē wt het herte
van S. Jan wordt te kennen gegeuen dat de
Maeghdelijcke Moeder een sonderlinge glorie
ontfangen heeft van S. Jans wegen voor alle
het goet daerse te vryer door sijn hulpe haer in
heeft connen oeffenen in dit leuen. Ende alsse
vraeghde wat profijt dat S. Jan van sulcke
dingen hadde/heeft de Heere geantwoort: Met
soo veel trappen der liefdē is mijn herte t'hem-
waerts soetelijc geneyght/als hy behulpichedē

betoont heeft tot de deughden van mijn Moeder door sijn sorghvuldicheyt. Door de persoone daer na vande salige Maeght die in den hof scheen te zijn/ heeftse verstaen dat beduyt wert de gloriose siele vãde Maeght / de welcke wonderlyc haer verheugende vande vruchten van elck van haer deughden/ de welcke sy als met een groote danckbaerheyt treckende van haer lichaem/die wederõ door haer seluen in Godt wtgestort heeft. Ende dus scheense dien heelen dagh door te legghen inde iubileringhe tot de Mettenen toe: op welcken tijdt dese wederom opgetrocken zijnde indẽ Geest onder het eerste Respons. heeft geuen de Moeder die bouen alle schepselen saligh is rustende op de borste van haren beminden Sone/inde selfste alderstilste ruste: aen de welcke wederom dẽ Soon wt sijn soetste herte met een onweerdeerlijcke genoechte inghestort heeft alle de vrucht der deughden die sy eerstgancks in hem ghestort hadde / tot dancbaerheyt die des te weerdiger is gheweest alsse in sijn Goddelijc herte eelder is gewordẽ. Ende dese vruchte omcingelde haer inde ghedaente der blommen/te weten: roosen eñ lelien der valleyen onwtsprekelijck haer vercierende met de beionde ieught. Maer Godt den Vader scheen het eerste Resp. selue met den aldersoetsten sanc voorts te brengen/seggende: Vidi speciosam, &c. als daer door aen de Hemelsche inwoonders te kennen geuende hoedanighe dat hyse op aertrijck gekent hadde/ te weten: Een duyue sonder vlecke door de onnooselheydt die op quam vande beecskens der wateren der begeerten: in wiens cleeren / dat is: conuersatie was een al te onweerdeerlijcken reuc des heyligheyts. Ende gelijck de dagen der Lenten soo

Beloonin ge vãden dienst die S. Ian aen de H. Maeght ghedaen heeft.

de strijdẽ de ende triumphe rẽde Kerc ke die heb ben inde Hymnen ende Col lecten een accoort.

omtinghelden haer de blommen der roosen eñ de lelien der valleyen/dat is: verscheyen deughden. Hier by voegende den H. Geest het tweede Respon. inde persoone vande H. Maeght haer heylighste handelings weerdicheydt int. licht brengende/sanc soetelijc: Sicut cedrus, &c. Daer na alle de Heyligen beweeght zijnde door de ingeestinge van sulcken lof als door verwonderinge songen het derde Resp. Quæ est ista, &c. Door elcke van dese woorden creegh dese crãcke een sonderling verstandt. Maer ouermits de swackicheyt van crachten en coste sy dat al niet onthouwen/ende soo alle de Heyligen met een eerweerdighe Processie t'samen comende voor den Maeghdelijcken throon vãde gloriose Moeder / loofden haer met een het soetste accoort. Door het vierde Resp. Gaude Regina, &c. om dat sy was de machtige Coninginne/door de welcke haer nu scheen de claerheyt vant eewigh licht/die nu niet alleẽ en was de Vrouwe vant aertrijc / maer terstondt soude vertoont wordẽ de Vrouwe vãt hemelrijc/als die waerachtelijck scheen de schoonste onder alle de Maeghden in alle fraeyheyt der deughden/eñ volcomenheyt der gratien / eñ die door de vollicheyt van haer vermherricheyt te bate quam door haer moederlijcke goedertierenheydt aen alle die in noot waren/ende datse hen was een vermeerderinghe vande eewige glorie. Nademael sy met haer verdiensten alle de verdienstẽ der Heylighen vermeerdert. Alsdoen alle de Chooren der Engelen eerweerdelijc voorts comende songen met luyde stemmen den veers: Fac nos lætari, &c. Als door dese woorden haer bewegende tot de glorie van ontbonden te zijn. Hier na songen alle de Heyligen Gloria Patri,

voor

voor alle de gratie die aen dese Maeght is ghegont geweest/ so na den lichaem als na der sielen. Daer na alle de Hemelsche inwoonders t'samen singende de vervolgende Antiph. ende Psalmen ter eeren Godts/ ende der Maeghdelijcke Moeder veroorsaeckten een wonderlijck verstandt. Dus dan de edele Maeght opheffende onder het vijfde Resp. met een de grootste danckbaerheydt inde iubilatie des lofs ende danckseggings/ sanck soetelijck dese woorden: Beatam me dicent omnes generationes, &c. Eñ die heylighste siele die salighste is/ onweerdeerlijck bouen alle schepselen / ontbonden zijnde vanden vleesche teederlijcke steunende onder de omhelsingen des Bruydegoms/ op de armē van haren Sone/ is verslonden geworden inde fonteyne van alle salighеyt door een onverghelijckelijcke ouersalighste vereeninge/ om nimmermeer daer wtgenomen te worden. Als doē het heel hemelsch hof wonderlijc verlicht zijnde door de aengenaemste tegenwoordicheyt vā sulcken wtnemende Coninginne/ eñ verheugt zijnde siende dat de siele vant Maeghdekē was omhelst met de soete omhelsinge des Conincs door sulcken ghemeynsaem bestaen/ ende datse verheuen werdt bouen alle Chooren der Engelen ende Heyligen/ ende datse ghestelt werdt aldernaest de H. Dryvuldicheyt/ vortelde wt al dansende wonderlijck om haer geluc te bieden tot haren lof met het seste Resp. Super salutem, &c. Ende so is dit visioen voleyndt. Siet hoe vlijckelijck ist doort voortgaende met wat een goedertierenheyt dat den minnelijcken Godt door syn gauen der gratiē die hy aen een doet/ veel daer mede soect te helpen: als hy dese mael daer het visioen voleyndt heeft/ alwaer hy het

dzy iaren gheleden eerst begost hadde : op dat als ons eygen onachtsaemheyt ons sluyt den Geestelijcken indloet der gracien/ siende eenen lustigen hof ons gheopent/ niet en souden achterlaten daer emmers eenighe blomkens der deuotien wt te plucken.

De Godtvruchtige gepeysen vande deuote sielē tot de H. Maria onderleysenen der Kercke.

Op eenen anderen tyt oock op den felsten Feestdagh alsse seer deuoot was inde Metten onderschepdende de dzy Nocturnos in dzy besonder deuotien / int eerste Nocturno soo vermaende sy de gloziose Maeght dooz elc woozdt ende note de vertroostinghen diemen ghelooft datse int verwachten van haren salighsten wtganck soo van haren Sone als oock vande Heylighen ontfanghen heeft: waerom tot elck woozdt/ waer dooz soo dooz dese als dooz eenige vande gelouuige inde heele wereldt vermaent werdt de boozs. vertroostingen/ scheen de onbevlecte Maeght als omcringhelt te wozden met blommen der roosen eñ lelikens der valleyen. In het tweede Nocturno soo vermaende sy haer vande soetste wellustichedē diese geniette inden wtganck van dese wereldt / tot het hemelsch palleys seer teerlijc steunende op haren beminden/ dooz welcke elck besonder scheen de dooruchtige Maeght verciert te wozden met soo veel ciraets alsse met woozden vermaent werdt van die wellustichept inde heele werelt. Maer inden derden Nocturno vermaende sy de Coninginne der Hemelē/ van die onwtspzekelijcste ende alle menschen verstandt te bouen gaende glozie/ waer dooz sy ontfangen is ghewozden inden ingane des rijcks/ eñ verheuen is ghewozden bouen alle weerdighedt des hemels: tot welcke elcke besonder woozden haer toe gedient werden ontallijcke schijnselē / ende

ooch de soetste smaken gelijcmen intreckt dooz de welrieckenheydt van verschepden reucken.

Maer onder de Misse soose dzyngel lesende/ Laudate Deũ omnes gentes, &c. Dooz het eerste alle de Heyligen bat/ datse de verdiensten van hun weerdigheden vooz haer souden aen den Heere offeren: op datse daer dooz weerdelijc bereydt zynde soude mogen ten H. Sacramente gaen. Eñ aen het tweede Laudate alsse wederom badt de salige Maeght/ende aen het derde den Heere Jesum. De H. Maeght soose aengeroepen werdt/ opstaende heeft gestaen inde tegenwoordicheyt vande blinckende ende altijdt stille Dzyvuldscheydt / vooz haer offerende de verdiensten van die behaeghlijckste weerdicheden/ waer dooz sy inden dagh van haer opneminge bereydt is gheweest bouen de menschelijcke/ ia ooch Engelsche weerdicheyt/ eñ hem opt volcomenste behaeght heeft. Ende soo met de meeste dziendelijcheyt als haer plaetse ouergeuende heeftse de siele gewenct/ seggẽde: Comt wtuercozen/ende staet in mijn plaetse met alle de volmaecthept der deughden/ waer mede ick het oplicht vande altijt eerweerdige Dzyvuldicheyt tot my ghetrocken hebbe / op dat ghy ooc vooz so veel v mogelijc is/ moecht behaeghlijc zijn aen de H. Dzyvuldicheydt. Waer ouer sy verwondert zynde heeft gheseyt met groote neergebogenthept. O Coninginne der Hemelẽ en met wat verdiensten soude ic sulcs vermogẽ. Ende sy heeft geantwoozdt: met dzy saken sult ghy daer toe bequaem gemaeckt wozden. Ten eerstẽ dat ghy bidt dooz de onnooselste suyuerheydt/ waer dooz ick vooz den Sone Godts in mijn Lichaem een behaeghlijcke wooninghe bereydt hebbe gesuyuert te wozden dooz mijn gebet

Een maniere van een gebedeken tot de Heyligen om bereyt te vvorden ten H. Sacramente

De H. Maget Maria deylt geerne mede haer verdienſten aen die haer aenroepen.

Hoe dat vvy de Priuilegiẽ vande verdiensten vã Maria mededeelachtigh vvorden.

gebet van alle smette. Ten tweeden sult ghy bidden door de diepste ootmoedicheyt / door de welcke ick verdient hebbe verheuen te worden bouen alle Chooren der Engelen eñ der Heyligen/dat alle v onachtsaemheden souden mogen vergeuen worden. Ten derdẽ bidt door die onweerdeerlijcke liefde die my onverscheydelijc met Godt versaemt heeft/ dat v soude gegeuen worden ouervloedicheyt van verdiensten. Het welc soo dese deuotelijc te werck stelde / soo isse terstondt verheuen ghewordẽ inden Geest tot de hooghde der glorien die haer soo meweerdelijc door de verdiensten vande Keyserinne der Hemelen ghegont werdt. Ende alsse so in haer plaetse met de Priuilegien van haer verdienstẽ soo eerlijc verscheen voor den Heere/ so heeft de Heere des maiesteyts meer danmen soude connen seggen/sijn behagen in haer gehadt / oock alle de Engelen ende Heyligen comende deden hun beste om haer reuerẽtie te bewijsen. Daer na als die van het Conuent ter tafelen Godts ginghen/soo stont die Coninginne der glorien aen de rechter handt van die communiceerdẽ/haer bedeckẽde met een deel van harẽ mantel die met de blommen vã hun gebedẽ verciert was/seggende: Aensiet dese mijnen soetstẽ Sone voor den dienst van mijnder gedachtenisse. Door welcke begeerte de Heere wonderlijc versoent zijnde vriendelijck heu smeeckende heeft hyse met hun kinneken genomen/eñ dat duerde tot dat hyse de H. Hostie ghegheuen hadde. Ende so dese oock communicerende het selfste Sacrament offerde den Heere tot eenen eewigen lof/tot vermeerderinge vande blijdschap/glorie/ende saligheyt van sijn salighste Moeder (als willende vergelden de offerhande vã haer

De H. Maeght die helptse goeder tierlic die haer eerẽ.

ver-

verdienstē/ waer mede sy haer armoede hadde geholpen. De Heere Jesus als schenckende aē sijn soetste Moeder een gifte/ seyde: Siet Moeder ic geue v het uwe wederom verdubbeleert/ noch daerom en ontneme ict aen dese niet/ aen de welcke ghy v geweerdighde dit te gheuen ter liefden van mijnen naem. Maer als het Conuent was wederō na de Processie indē Choor gecomen/ ende sanck de Antiph. Aue Domina mundi Maria, &c. docht haer door den ouersoetsten sanck der opperste Hemelsche heyren/ dat den Hemel heel beroert werdt door eenen dans der nieuwer verheuginge/ ende terstont is veropenbaert gewoorden de gloriose Maeght staende boor den autaer aen de rechter handt van haren Sone ter Conuenten waerts/ in een wtnemende glorie. Maer in dat woordt: Aue cælorum Regina, alle de Heyligen hun knien boor haer buyghende eerden haer opt bequaemste/ als de Moeder hunnē Heere. Maer onder dat woort: Aue virgo virginū, heeft de Maeght wtgereyrt met haer teere handt een de witste lelie tot alle die daer teghenwoordigh waren/ hen als lockende ende versterckende om naer te volghen het voorbeeldt van haer suyuerste Maeghdom. Alsmen sanck/ Per te venit redemtio nostra, soo is alle het inghewandt van haer moederlijcke goedertierenheydt soo beweeght gewoorden / dat door die bouen-ouerbloedighe wellustigheden van die genoechtē die sy in dat woordt ghevoelde (op dat ic dese ghelijckenisse seggen magh) haer niet connende wederhouwē haer liet vallen door de wellustige soetichept op de borste van haren Sone. Daer na met die woorden: Pro nobis rogamus rogita, vatte den hals van haren Sone met verscheyden vriendelijc-

Het ontfangen vā het H. Sacrament comt ooc te staēt ot vermeerderinghe vande glorie ende blijschap der Heyligheu.

Hoe aengenaē dat de Leyscnen vāde Kercke aē de Heyligen sijn.

De voorsprake vā Maria.

delijcheden den Coninck der Coninghen/ den Heere minnelijckheydt bewijsende / vertroonde hem met wencken elck suster besonder voor elc biddende. Alsmē begost de Antiph. Hodie beata virgo, soo isse gesien geweest omringelt met een groote glorie inde soete omhelsinge van haren Sone / datse opgenomen wert na den Hemel/ haer volghende ende met iubilatie feest bewijsende alle de Ordenen des hemels. Ende alsse soo inde hemelsche glorie verheuen werdt / nemende de rechter handt van hare Sone/ daer mede heeftse gebenedijdt alle de vergaderinge. Voor welcke benedictie scheen op elcken persoon de gedaente van een guldē Cruys te hangen met eenen groenē riem. Waer door sy verstaen heeft dat elck van hun soude moghen vruchtbaerlijc verkrijgen de vaet van die benedictie met een groeyende geloof ēn vertrouwen tot de Moeder des verm̄herticheyts.

De benedictie van de H. Maeghe Maria.

Hoe dat men de daet van dese benedictie sal verkrijgē.

Op den Feestdagh van S. Bernaert, hoe dat wy de verdiensten der Heylighen onse maken, ende vande rechtveerdighste vergeldinge Godts.

DAT L. CAPITTEL.

ALs dese daeghs te voren den Feestdagh van S. Bernaert onder de Misse ouerdachte de verdiensten vanden heylighstē Vader (tot den welckē sy een sonderlinge deuotie hadde/ ouermidts het Priuilegie van syn honichvloeyende woorden/ so heeft hem den deuootsten Abt aen haer verōpenbaert/ omcleedt zynde eerweerdelijc met een onwtspreckelycke glorie. Ende om soo te seggen met een hemelsch tiraet so dat om hem te beschouwen syn cleedt blyckelijck vertoont werdt/ wonderlijc te zyn van dry verue/ want daer glinsterden in der lelien wittichept vande

S. Bernaert honichvloeyde.

dryderley glorie ẽ frayheyde van S. Bernaert, de vvitticheyt des maegdoms, de violette verue der Religie. De rootvervichz der liefde

vande suyverste onbevlecthept/ vã sijn maeghdelijcke onnooselhept/ met de violette claerhept van sijn heylige religieushept/ ende volmaeckt leuen/ ende daer by noch de roose rootverwichept vã sijn vierichste liefde. Welcke dry schoonste verven/ inde siele van sulcken Vader spelende/ veroorsaecten aen alle de Heylighen een de vroljcste genoechlijchept. Sijn heylighste voorst ooch sijnen hals ẽn handen die schenen eerlijst becleedt te zijn met sommige gouwe platen die met roode costelijcke gesteentẽ die wonderlijcken luyster hadden/ bloncken door de platen/ werdt bedupt meest de fraeyhept van sijn profijtelijcke leere/ de welcke hy altijt in sijn herte ouerleggende door den dienst van sijn kele met sijnen heyligen mondt voorts ghebrocht heeft/ ende met sijn heylige handt neerstelijst geschreuen heeft tot salighept van alle die daer door willen verbroorderr worden. Door de gesteenten werden bedupt de sententien die sonderlinghe betuyghden de liefde Godts. De selfste gesteenten die schenen sommige de claerste stralen wt te worpen tot de binnenste verholenthept van het herte Godts/ ende soo aen sijn Godthept te beroorsaken een sonderlinge ghenoechte. Maer de Heere tot sijn herte in hem treckende wt de herten van alle die inden Hemel/ ende ooc der geenre die op aertrijc zijn alle de voorderinghe ende deuotie die yemandt vande woorden ende schriften vanden voors. Vader opt ghetrocken heeft/ ende alle die dingen t'samen ooch met de stralen voors. die door het tiraet van S. Bernaert in sijn herte ghesonden waren/ die heeft hy wederom tot hem inghestort/ de welcke sijn herte als door eenen vinger die een musijck-instrument raert/ ooc beweghende ẽn met een die soetste

soetste genoechlijcheyt doordringende gauē een dat genoechlijcste geluydt van sijn deughden/ eñ sonderlinge van sijn onnooselheyt eñ liefde. Hy droegh ooc op sijn hooft een blinckēde croone die glinsterde door een wonderlijcke schackieringe/ waer in dat blonc alle het profijt/ dat dien treffelijcken Vader gewenscht hadde met spreken ende schrijuen ter eeren Godts soude comen aen elckē mensche. Daer na begost dese bruyt Christi S. Geertruyt te lesen twee hondert vijfentwintich mael / Laudate Dominum omnes gentes, ter eeren vande voors. Heyligen/ danckende Godt voor alle sijn deughden ende gratien die hem gegont waren/ doen begosten alle de dingē diese las op een maniere oft schildekens geweest hadden te blincken in sijn cleederen / inde welcke schenen als ghegraueert te zijn alle sijn deughden besonder/ waer door hy vermaert hadde geweest op aertrijck/ die oock sulcken wederglans gauen inde siele dā die dese dancsegginge voor hem aen de Heere ghedaen hadde. Maer alsse haer deuotelijcker hadde op sijnen dagh onder de Misse die t'sijnder eeren gesongen werdt/ biddende sonderlinge voor die haer beuolen waren/ ende oock voor sommige andere die sonderlinge deuotie tot S. Bernaert hadden (hoe wel datse hen in haer gebedē niet beuolen en hadden) heeftse wederom ghesien dien eerweerdigen Vader/ blinckende inde hemelsche glorie/ van wiens borst-ciraet quā een wonderlijcke clacrheyt tot de borsten der geenre/ die door sijn verdiensten ende voorsprake begeerdē te vercrijgen een vierige liefde tot Godt. Hy dructe voor die borste van elck de gedaente van een bagge/ van een wonderlijc werc/ waer in dat bleec alle de oeffeninge vāde Goddelijcke

Hoe datmen Godt moet dācken voor de gratiē die hy de Heyligen ghegont heeft.

Door dese danckseggingе vvordt de glorie der Heyligen vermeerdert.

De glorie die geeft harē vvederschijn inde siele die de dāc segginge doet.

liefde

liefde/waer door den H. Bernardus oyt gearbeydt hadde op aertrijck/ al oft ſy oock ſulcks gedaen hadden als hy. Het welck deſe ſeer verwonderende / heeft gheſeyt tot den Heylighen: Wat ſalicheyt hebben doorluchtige Vader deſe perſoonen/ daer door datſe met v verdienſten ſchijnen verciert: als ſy nochtans ſulcke dingē niet ghedaen en hebben? Waer op hy: Is de Maeght ſchoonder die haer eygen cleederē aen heeft/ als die eens anders cleederen aen heeft/ alſſe al euen fraey zijn van een werck: ſoo oock de deughden der Heylighen worden door de deuotie der geloouigen/ als ſy Godt voor die louē met ſulcken affectie tot hen geſtiert / ſoo dat ſy daer door eewelijck hen ſullen verblijden/ende op een maniere van ſegghen glorieren in hun vruchten. De voorſ. baggen ſchenen oock met verſcheyden claerheyt ende ſchackierſel gheesmailleert te zijn na het wenſchē/ deuotie/ ende kenniſſe/waer door elc meer oft min arbeyde / om de liefde Godts te gewinnen. Inde baggen oock der gener die deſe bruyt Chriſti met ootmoedige woorden gebedē hadde om datſe voor hen ſoude bidden/blonck dat ſelfſte hun gebet claerder tot vermeerderinge des cieraets/ende hoe wel dat de baggen van ſommighe andere die meer de liefde Godts begheerden claerder ſchenen / ſoo waſt nochtans datſe dat ciraet niet en hadden/waer door werdt beduyt/ dat een menſche ſoo cleynen were niet en doet met goede meyninge/waer van hy geen ſonderlinge voorderinge en geniet/ ende ooc niet en iſſer ſoo cleyn dat hy verſuymt / oft hy en crijght daer door verminderinghe van verdienſten.

De H. deylē hen verdienſtē te vollen mede aē die tot hem deuoot zijn.

De mededeylinghe der glorie die vvaſt na elcks deuotie.

Hoe profijtelijck het is eēs anders gebet te begheeren.

Vande penitentie van S. Augustijn, vande vierichheydt sijnder liefden ende sijn glorie.

DAT LI. CAPITTEL.

ALsse op den voors. Feestdagh ghedachtigh zijnde den doorluchtigen Bisschop S. Augustijn (tot den welcken sy van ioncs af hadde affectie ghedragen/ Godt danckte voor alle de weldaden die hem gegont waren/ soo heeft den seluen glorieusen Bisschop hem veropenbaert aen haer by S. Bernaert/ als hem gelijck inde Hemelsche glorie / met den welcken hy niet en was geweest ongelijc in blijckelijcheyt vā sijn H. conuersatie/ als oock inde soete wtvloeyentheyt van sijn salighe leere / soo stont dan desen Godtweerdigen Bisschop voor den throon vā de Goddelijcke maiesteyt / wonderlijc verciert met de glorie vande Hemelsche frayheydt. Wtstierende ooc gelijc S. Bernaert wt het binnēste van sijn herte vierdraghende stralen tot het binnenste van het Goddelijc herte / waer door te kennen werdt gegeuen sijn vierige welsprekentheyt/ waer mede hy sonderlinge de herten der menschē was onstekēde inde liefde Godts/ ende hysprey de wt sijnen mondt als sommige stralen der sonnen die hen verspreyden ouer de breede des Hemels/ beteeckenende de ouervloedicheyt van sijn H. leere / die hy soo wijt verspreyt heeft ouer de breede van alle de Kercke. Daer schenē ouer de stralen als boogh-spanningen van wonderlijcke claerheydt van een nieu licht/ die de beschouwers wonderlijc aenlockende verheughden. In welck ghenoechlijck visioen als dese seer verwondert was/ soo heeft haer S. Bernaert geleert dat de stralen vande wtsprake des heylighsten Bisschop S. Au-

De eere eñ glorie vā S. Augustijn.

S. Augustijn bloncken tot verheuginge door booghs-gewijs ghestichtinghe/ om dat hy den onvergelijckelijcken Doctoor in alle sijn segelen ende schriften opt volcomenste voor hadde te verheffen het Catholijc gelooue/ als de gene ter eeren des Heeren (die hem na veel omkeerē der dolingen door sijn genade getrocken hadde tot het opperste licht des waerheydts) alle de menschen besorghde te trecken vanden wegh der dwalingē ende onwetentheyt/ ende te toonen den wegh van het saligh gheloouē. Doen seyde se tot den salighen Bernardus/ en hebdy ghy sulcks oock niet gesocht heylige Vader in alle uwe schriften? Ic wert gedreuē antwoordde S. Bernaert in alle mijn wercken/ woordē/ ende schriften/ alleenlijc door het gewelt vande Goddelijcke liefde/ maer desen doorluchtighen Doctoor werdt ghedreuen door de cracht der liefden Godts/ ende daer by oock door de eruarentheyt van sijn eyghen ellendicheyt/ tot het profijt van sijnen naesten. Ende als de Heere alle het profijt des geloofs/ vertroostinge/ gheleertheyts/ verlichtinge der liefden/ dat door de leere van S. Augustijn gegroeyt was/ wt alle de herten van die inden Hemel / eñ op aertrijc waren getrockē hadde in sijn Goddelijc herte/ ende door de vereeninge met sijn herte/ dat edel gemaect zijnde wederō in S. Augustijns herte storte/ dien soeten invloedt sijn siele tot het binnenste merch toe doordringhende/ ende soo sijn herte als een liere omdraeyende/ heeft een de soetste melodie veroorsaeckt voor Godt. Ende gelijc int herte vanden H. Abt S. Bernaert aldersoetste geclonckē hadde de onnoosel heyt des Maeghdoms met de soete liefde Godts: soo clonc ooc int herte vanden heylighsten Prelaet

Onderscheydt vāde verdiensten vā S. Bernaert eñ S. Augustijn.

Eenen invloedt vā Hemelsche vreuchdē

S. Augustijn met soeter melodie der amoureuse penitentie met de vierichept vande brandende liefde Godts. Want in beyde hun herten clonc sulcken melodie des soetichepts dat het qualijck te onderscheyden was/welc van beyden den Gheest vande toehoorders meest vermaecte. Doen seyde S. Bernaert tot haer/ dit is het ghesanck/ waer van dat de Schrifture spreect/ seggende: Omnis illa Deo sacrata & dilecta ciuitas plena modulamine in laud. &c. Wāt het herte van elc vande Heyligben singht gheduerlijc den Heere soetluydendē lof na het onderscheydt van hun deughden.

Vande groote glorie der ghener, die hen heel besteden tot den lof Godts ende salicheydt der sielen, na het exempel van S. Augustijn, S. Dominicus, ende S. Franciscus, &c.

DAT LII. CAPITTEL.

De glorie van S. Augustijn.

SGo dan op den Feestdagh vanden gloriensten Bischop S. Augustijn/alsmen inde vesperen sanck het Resp. Vulnerauerat charitas, soo heeft hem den doorluchtigen Prelaet veropenbaert/ staende in een groote glorie / eñ als met beyde sijn handen sijn herte (dat dickwils met de liefde Godts doorwont was geweest) open doēde/ heeft dat aen den Heere ghepresenteert tot sīnen lof / inde ghedaente van een de schoonste roose/ de welcke door den wonderlijcken reuck van haer welrieckenthept onwtspreckelijc alle de inwoonders des Hemels vermaecte. Waer dese den eerweerdigen Vader deuotelijc groetende/ bat voor alle die haer benolen waren/ eñ oock voor die een sonderlinge deuotie tot hem hadden. Eñ hy scheen opt deuootste te bidden den Heere/ dat alle de hertē der gener die door

De goedertieren heydt der Heyligen tot de gene die tot haer deuoorzijn.

sijn

ſijn verdienſten begeerden te vercrijgen vierichеyt vande Goddelijcke liefde/ op dier voeghen gelijck ſijn herte was bloeyende/ ſouden oock eewelijc groen zijnde eñ bloeyende reuc geuen inde tegẽwoordicheyt vande Goddelijcke maieſteyt / tot lof ende glorie vande blinckende eñ altijt eerweerdige Dryvuldicheyt. Maer ſoo ſe na haer beſte onder de Mettenen haer tot deuotie begaf/ begeerde ſy te weten met wat loon dat den Godtweerdigen Prelaet geloont wert/ voor dat hy (gelijc hy inde boecken van ſijn belijdeniſſe betuyght) ooc leuende inden lichame noyt verſaeyt en coſte worden / in te bemerckẽ de diepte van den Goddelijcken raedt/ ouer de ſalicheyt vant menſchelijc geſlachte. Ende terſtondt is haer vertoont geworden den ſelfſten eerweerdighen Vader in een onwtſprekelijcke glorie. Ende na dat van Eſaias / Lætitia ſempiterna ſuper capita eorum, dat is/ een eewighe blijdſchap is ouer hun hoofden/ ſoo ſcheen bouen ſijn hooft eenen ſoo wonderlijcken bol/ die ooc in hem ſeluen was onwtſprekelijck / ghenoechlijck/ die door een ras ghewelt ſonder ophouwen in hem ſeluen omrolde met verſcheydenheyt van Hemelen en veruen/ veroorſakẽde t'elcken oogenblickẽ d'een na d'ander nieuwe verheugingen van gheeſtelijcke blijſchap aen den ſalighſten Prelaet/ ſoo dat alle ſijn ſinnen daer mede ſonderlinge luſtigh vermaeckt werden / want ſijn geſicht dat werdt aenghelockt door de wonderlijcke claerheyt van ontallijcke ſterren die genoechlijck glinſterden/ eñ door den omloop van dien bol ſonder ophouwen verſpreydt werden. Ende daer door werdẽ geloont alle ſijn gepeyſen/ waer door hy ſijn ghenoechte ghehadt hadde in Godt op aertrijck.

Een omlõmering vãde vvel luſtẽ van S. Auguſt.

Belooninge vande H. gepeyſen ende ſtuderen.

Sijn gehoor werdt oock onwtsprekelijck verheught door dē omloop vāden voors. bol Waer door werdt geloont sijn scherpste verstandt, dat hy op sijn wterste beste ghestiert hadde tot de Goddelijcke dingen. Tot hem soo waeydē ooc een leuentmakende welrieckentheydt van een het soetste windekē / hem vergeldende voor die begeerige genoechte/ waer door hy hem heel tot Godt ghekeert hebbende/ versmaeyt heeft alle verganckelijcke genoechte. Daer by werdt ooc het gehemelt sijns mondts vermaect met eenē den soetsten smaeck; om dat hy in sijn seluen Godt den Heere genoechte aenghedaen hadde die so seer sijn genoechten begeert te hebben in het herte der menschē/ in het welc naert woort vanden Wyseman hy sijn wellustieheyt gheset heeft. Hy werdt ten lesten bespreydt door den menighvuldigen omloop vanden bol met eenē den aengenaemsten reghen/ die alle sijn wesen gheheel verfraeyde door een soete vermakelijcheyt/ waer door gheloont werden alle de oeffeninghen van sijn lichaem/ waer mede hy met alle sijn maght gevrocht hadde inden lof ende liefde Godts / ende profijt vande Kercke/ ghetrouwelijc hem oeffenende met woorden ende schriften ende clare voorbeelden aller deughdē. Ende in dese wonderlijcke verheuginghe van desen treffelijcken Vader werdt alle dat hemelsch hof soo rijc gemaect dat de ouervloedicheyt van dese dingen alleen ghenoech scheen te zijn voor hen allē. Ende de Heere seyde tot dese siele: Siet hoe dat desen mijnen beminden vriēt blinckende is door een sneeuwitte suyuerheyt/ ende aengename ootmoedicheyt ende vierighe liefde. Waer op dese door verwonderinghe seyde: O Heere hoe segdy dat desen is vlinckende

De ghemeynschap der blijschap eñ glorie der Heyligen

door

dooz een ſneeu witte ſupuerheydt / die hoe wel dat hy alle eerweerdigheydt verdient om ſijn heyligh leuen: ſoo iſt nochtans dat hy ſoo langen tijdt gedoolt heeft int gheloone/ waer-en-tuſſchen hy ſonder twijfelen eenighe ſinetten gecregen heeft? De Heere antwoozdde: dat ick hem ſoo langen tijdt wt den wegh hebbe laten dolen is gheſchiet op dat na maniere van ſpzeken in hem ſoude lupſter hebben mijn Goddelijcke beſtieringe/ waer dooz ic ſoo lijdſaemlijc ende bermhertelijc hebbe verwacht ſijn wtgeſtelde bekeeringe. Ende daer by ooc mijn goedertieren bermhertichept: waer dooz ic hem ſo meweerdelijc wederom geroepen hebbe / ende mijn goedertierenheyt / waer dooz ic hem ſonder ſijn verdienſten ſoo wtnemende met gratie voozcomen hebbe. Als deſe nu na deſe woozden neerſtelijck beſchouwende was het cieraet van deſen hoogen Pzelaet/ ſoo vertoonde aen haer in ſijn cleederē een criſtallijne puerheyt/ onder de welcke deſe dzy / te weten: ſupuerheydt/ ootmoedicheydt ende liefde / als van verſcheyden veruen bedeckt waren met een wonderlijcke genoechlijcheyt / gheljc het gout ſchijnt dooz criſtael. Doen ſeyde deſe tot dē Heere: En heeft mijnen Heere uwen beminder den ſalighſten Bernaert niet geſocht ſoo ſeer hem te verheugē in v als deſen deuootſten Auguſtijn? Wiens glozie ick leſtent ſiende niet en hebbe connen bemercken dat hy met diergelycke genoechten vzolijck was? De Heere antwoozdde: Mijnen wtuercozen Bernaert die heeft dooz elck dat hy verdient heeft eenen bouenoueebloedigen loon ontfanghen/ maer de clepnheyt van v begrijp en laet v niet toe oock het minſte vande glozie van mijn Heyligen te vollen dooz ſien. Hoe veel

te min de glorie van soo grooten Heylighen. Des niet-te-min eenighsins de begeerte van v deuotie voldoende/ hebbe ic v verscheyden verdiensten der Heyligē vertoont: op dat ghy daer in genoechte hebbende noch meerder soudt onsteken worden tot mijn liefde/ ende ooc op dat ghy blijckelijc sout ondervinden dat int huys van mijn Vader veel woonstedē zijn/ ende om dat ghy oock soudt verstaen wat het is/ t'gene tot lof van elc van mijn Heyligen geseyt wort. Non est inuentus similis illi, qui conseruaret legem excelsi, dat is: Daer en is niemandt sijns gelijc geuonden/ om de wet vandē alderhoochsten te ouderhouwen. Want inder waerheydt daer en is niet eenen Heyligen soo den anderen in glorie ghelijck/ oft hy en is eenighsins door eenige verdienstē met dien ongelijc. Nademael dā seyde sy/ Heere Godt des waerheyts dat dese dingen soo zijn/ geweerdicht v aen my onweerdighe yet te veropenbaren vande verdiensten vande teere Agnes eñ de glorieuse Catharina/ welcke Maeghden ick van ioncs op bemindt hebbe. Het welck alsse vercregen heeft/ ghelijck verhaelt is op haer Feestdagen: so heeftse daer-en-bouen yet begeert te weten vande verdiensten vande Heylige Vaders/ te weten: van S. Dominicus en S. Franciscus/ die Capiteynē geweest waren vande twee Ordenē. Door wiēs beneerstigen de Kercke Godts wonderlijck op een nieu verbetert is geworden. Soo zijn haer dan veropenbaert gheworden de twee voorsz. eerweerdige Vaders in een blinckende glorie niet ongelijc in verdiensten met den glorieusen Vader S. Benedictus / verciert met de lusticheyt van bloeyende roosen/ hebbende scepters van blinckēde schoonheyt/ voort beneerstigen

Verscheydenhz der glorie in de Heyligen Gods

Verstaet voor soo veel den loon belangt vā hooft. Capiteynē te zijn vāde Ordenen.

oock

ock vande geleerthept/ dooz de welcke sy volherdt hadde int preken ter eere Godts tot profijt vande sielen/ soo scheen ende bloncken hen de gelijcformichept der verdiensten vande heyligste Vaders S. Augustijn ende Bernaerdt/ gelijc sy in dit leuen de ghelyckenisse van hun deughden beneerstight hadden na te volghen. Dit onderschept wasser nochtās tusschen henlieden/ dat de verdiensten van S. Franciscus meest verciert warē met een wtnemende ootmoedichept / maer de verdiensten vanden glorieusen Vader Dominicus die bloncken meest dat se dooz vierige begeerten verheuen werdē. Als se onder de Misse met de meeste deuotie haer tot Godt begaf/ ende tot de dingen die daer gesongen werden/ ende alsmen begost de Sequentia wederom verheuen zynde inden Gheest/ isse gebzocht gewozden dooz den thzoon des maiestepts. Doen songen alle de Heyligen ter ghedachtenisse ende om de eerweerdichept wil van alle de gheestelijcke wellustigheden (dooz welckers genietinghe sy den voozleden nacht inde beschouwinge vande glozie van sulcken weerdigen Bischop als S. Augustijn/ ende andere voozs. verheugt geweest was) seer soetelijc dooz de siele van dese Maeght/ die dit gelien heeft/ de ses eerste veersen vande Sequentia, te weten/ Interna festi gaudia nostra sonat harmonia, ende de ander byf vernolghens/ van welcker elck woozden dese siele was genietēde een wonderlijc verstant/ ende daer by genoechte/ ende als den sesten veers wt was / soo hebben alle de Heyligen geswegen/ wenckende aen de siele/ dat sy wederom de ses verbolgende veersen soude singen t'hunder eere/ gelijck sy de eerste veersen t'hunder eere gesongen hadden/ ende soo sy soetelijcs

Het ciraet vā S. Frāciscus des ootmoedicheyts.

De vierige begeerten van S. Dominicus.

lijcs intonerende na haer ghewoonte dooz dat soetste ozgel van het herte van Jesus Chzistus hief op tot lof van het hemels Jerusalem/seggende: Beata illa Patria, ende de vijf veersen daer na vervolgens: dooz welckens elcks woozden schenen in alle de Heylighen onwtspzekelijcke blijschappē wederom vernieut te woozden. Dit gedaen zijnde/ de Heere Jesus haer soetelijcks feest bewijsende sanc soetelijc dese twee veersen/ te weten: Hoc in hac valle misera, ende quo mūdi post exilia, &c. Ende ondet dese dinghen als eenen goedertieren Meester / ia als eenen den goedertierenste Vader/ soo onderrechte hy sijn dochter/ hoe datse lettende op den Goddelijckē dienst in dese wereldt de eewige blijschap soude verdienen. Daer na alle de Choozen der Engelen/ pzesenterende alle de beloften vande Kercke songhen t'samen: Harum laudum præconia, met welcke lof-segginge hen voegende alle de andere Heylighen ter glozien Godts gauen lof aen sulcken grooten Pzelaet met iubilatie / de ander veersen daer by voeghende. Daer-entusschen den Heylighsten Vader Augustinus doozstralēde met onwtspzekelijcke/ia onweerdeerlijcke lichten der Hemelscher glozien den heelen ombanck der Hemelen / maeckte dien verheught met nieuwe wellustigheden der blijschappen. Ende dooz sijn gebet aē de leste twee veersen/ te weten: Cuius sequens vestigium, &c. heeft de Heere gegeuen een milde benedictie: op dat sijn woozden de daet souden becomen ouer alle die den vooz. nu dickwils ghenoemden Bisschop met deuoten lof vieren.

Alsmen dickwils deuotelic indē diēst Godts is maghmē in ditleuē de eewighe blijdschap verdienen.

Vanden

Vanden Feestdagh vande geboorte, vande glorieuse Maeght ende deuote oeffeningen t'haerwaerts, ende vanden grooten onderstant voor alle die haer aenroepen, ende hoe aenghenaem dat het Godt is als wy sijn Moeder eeren.

DAT LIII. CAPITTEL.

OP den doorluchtigen Feestdagh vande glorieuse Maeght als dese so veel Aue Marien gelesen hadde als dese clare Seesterre daghen gegroept heeft in het lichaem van haer Moeder/ende soose ooc die deuotelyt aen haer offerde/heeftse gevraeght wat datse by haer verdienen die met diergelycke deuotie t'haerder eeren met de Engelsche groete dat ghetal verdullen. Waer op de goedertierenste Maeght gheantwoordt heest. Sy verdienen datse inder ewicheyt indē Hemel door een sonderlinge genoechte des te gheluckiger met my sullen mededeelachtich zyn vā alle de blijschap die ic ontfanghen hebbe/ ende noch sonder ophouwen door vernieuwinge ontfāge door elcke deught/waer toe de salige ende glorieuse Dyvuldicheydt na haer welbehagen myn siele alle daghe begrameliic bereydt heeft. Waer na onder de Antip. Aue decus, soo scheen den Hemel open ghedaen te worden/ende door den dienst der Heyligher Engelen als eenen verheuen throon nederghelaten te worden int midden vanden Choor/ waer op dat sat de doorluchtighe Keyserinne der Hemelen in groote glorie ende eere. De welcke door haer lieffelijckheyt ende vriendelijckheydt melveerdelijck toe-ganck gaf tot haer aen alle de ghene die bande vergaderinge op dien Feestdagh met hunlieden begheerten belosten/ende beden tot haer souden comen.

Maer

Maer de Heylige Engelen die den throon rondt om omcingelden/die onderhielē ende beweſen wettelycken dienſt met verheugē aen de weerdighſte Moeder van hunnen Godt / het heyr oock vande ſalige geeſten dat boochde hem onder de Choozen die ſonghen / t'ſamen louende met henlieden de Conninginne der glozie/ dooz elcke woozden die daer geſongen werden. Het ſcheen ooc dat booz elcken perſoon eenē Engel ſtondt die eenen tack van fraey waſſende groenichept in ſijn handt dzoegh/welcke tacken by elck van die perſoonen gebzocht zijnde/bzochte booz's blommen ende bzuchten van verſchepden veruen/naert onderſcheydt van elcs deuotie/als nu alle dingen ghedaen waren / elcken Enghel bzocht met grooter blijdſchap ſijnen tack aen de Maeghdelycke Moeder/ dien ſtellende om den throon daerſe op ſat/ tot een verVVat loō datmen vvint met Chriſto ende zijn Heyligen deuotelijc te dienen.

meerderinge van een ſonderlinghe hare glozie ende cieraet. Doen ſeyde deſe tot de Moeder Godts: Wee my goedertieren Moeder/dat ick onweerdige niet en verdiene my te binden onder deſe ſalige Choozen der ſancters: Waer op de goedertieren Maeght antwoozdde : uwen goeden wille die verbullet al te vollen/ende die deuote meyninge/daer ghy v booz het ſoetluydende inſtrument van mijnen ſoetſten Sone na v gewoonte/ deſe veſperen tot mijnder eere in gheoeffent hebt/die gaet verre te bouen alle lichamelycke oeffeninge/om het welc te betoonen preſentere ic met mijn eyghen handt dien luſtigen tac van uwen goeden wille/die v was toegeboeght met luſtige blommen ende ſoetſte bzuchten eñ fraypheyt inde tegenwoozdicheydt bāde eerweerdige Dzybuldicheyt tot een offerhāde des meeſte genoechlijcheyts. Maer onder

de

de Mettenen so heeftse verstaē inden Geest/hoe dat de H. Enghelen quamen ende brochten de vergeerde blommen eñ bruchten van verscheyden goede meyninghe eñ deuotie vande vergaderinge/eñ die offerden sy seer degelijck aen de Maeghdelijcke Moeder/die na dat den arbeyt van elc swaerder geweest was/schenen na aduenant des te schoonder ende lustiger/ende na dat de meyninge eñ deuotie van elc superder was/warense ooc soeter. Daer na soo dese aen den Gloria Patri vant vierde Resp. onwtspreke-lijc weerdelijc prees die verheffelijcke almogēthept van Godt den Vader/ eñ de wonderlijcke wijshept vanden Sone Godts/ eñ de verwonderlijcke goedertierenhept vanden vertrooster den H. Geest. Dooz de welcke de H. eñ altijt eerweerdige Dyvuldichept heeft geconnen/ gheweten/ende haer geweerdight tot onderstandt van onser salighept te scheppen een Maeght so vol van gratien/aen de welcke sy de ouervloedichept van haer Goddelijcke salighept so mildelijc soude mededeplē. Opstaende de gratieuse Moeder ende eerbiedelijck staende inde tegenwoordighept vande salige Dyvuldichz/scheēse deuotelijc te bidden datse aen dese van wegē de Goddelijcke almogenthept/ wijshept eñ goedertierenhept soo veel gratien soude schenckē/ alst mogelijc is dooz een menschе in dit leuē te ontfangen. Tot welcke begeerte scheē de heele eerweerdige Dyvuldighept meweerdelijc haer buygende/aen dese siele ouervloedelic te schencken een bouenhemelsche gebenedijdinge / dooz welckens daet sy scheen als met een den soetstē dau alom ouergoten te worden. Eñ alsmen sanc de Antiph. Quam pulchra es, so sanc dese de selfste inde persoone vanden Sone/ter eerē van

syn

sijn hoogh verheuen Moeder/ het welc den ee-
nigen Sone na de soeticheydt van sijn goeder-
handētheyt meweerdelijc aengenaē zijnde/ eñ
met het knicken des hoofts als met danckseg-
ginghe haer eerende heeft tot haer gheseyt: dese
eere die ghy mijn soetste Moeder bewesen hebt
in mijnen persoone/ die sal ic v wederom t'sijn-
der tijt vergelden na de grootdadicheydt van
mijn Goddelijcke miltheyt. Daer na onder de
Antiph. Adest namque festiuitas, in dat woordt:
Ipsa intercedat pro peccatis nostris, soo scheen de
Moeder des Heeren eerweerdelijc te presenterē
eenen brief die haer door den dienst der Engelē
gebrocht was inde tegenwoordicheyt van ha-
ren Sone/ inden welcken brief waren geschre-
uen de voors. woorden: Ipsa intercedat met gul-
de letterē/ waer op hy vriendelijc geantwoordt
heeft: Eerweerdige Moeder ic hebbe v gegeuen
maght om te versoenen de sonden van alle de
menschen die deuotelijc aenroepen de hulpe vā
v goedertierenheyt/ op wat maniere dat het v
gelieft. Maer soomen onder de Misse inde Se-
quentia Aue præclara, sanck de woorden / Ora
virgo nos, &c. De doorluchtighe Maeght haer
bekeerende tot haren Sone/ scheen te bidden
haer handen t'samen leggende met vriendelijc
gesichte voor die haer aenriepen. Door wiens
gebet de Heere hun allen wapenende met het
teecken van sijn salicheyts draghende Cruys/
heeft hen door sijn Goddelijcke benedictie alle
bereydt gemaect om weerdelijc te ontfanghen/
ende te behouden het leuentmakende Sacra-
ment van sijn Lichaem eñ Bloedt. Maer aen
dat veersken Audi nos, soo heeft de glorieuse
Maeght gesien geweest te sitten by harē Sone
op eenen hooghen throon. De welcke dese dus
aen-

gengesproken heeft: waerom Moeder der ghenaden en bidt ghy voor ons niet? Waer op de salige Maeght: Ic spreke voor V.L. met mijn herte tot het herte van mijnen beminden. Hier na als den selfstē veers verhaelt werdt/de Coninclijcke Maeght wtstreckende haer teere handt tot het Conbent/ende als voor haer begeerte vant Conuent opgetrocken zijnde is op gestaen/ ende t'samen met de vergaderinge isse comen staen voor haren Soon om te bidden/ wiens Keyserlijcken Soon wederom opstaende/heeft hem gekeert goedertierlijck int nabolgende veers/ Salue nos Iesu, eerst tot de vergaderinge/seggende: Ic ben gereet my te voegen tot alle uwe begheerten. Daer na als dese verheught werdt/ inde glorie vanden toecomendē Feestdagh / ende overpeysende ginc spacieren/ eñ niet en vant waer mede sy haer herte soude vermakē/heeftse gesept tot de Moeder Godts. Nademael datter ontallijcke dinghen zijn die de siele souden verheugen der ghener die overdenckē de glorie vā d eerweerdige Hemelvaert/ soo wilde ick ooc nu wel geleert worden van d goedertierenheyt / waer van dat de Enghelen sonderlinge gedachtenisse houden indē Hemel/ op den Feestdagh van d gheboorte/ waer door ooc onse deuotie soude mogen geboordert worden op aertrijc. Waer op de salige Maeght antwoordde: De H. Engelen die houwen nu ghedachtenisse inde Hemelsche glorie met een onweerdeerlijcke verheuginge vande onwtsprekelijcke blijschappen die sy hadden die neghen maenden/waer in ic wies int lichaem vā mijn Moeder als sy met gebeurten hunnen deuoten dienst bewesen in mijnē wasdom. Want de H. Engelen beschouwende inden spiegel vande H.

Dry vul-

Dryvuldicheyt die sonderlinghe weerdicheyt van myn edelste Lichaē dat geformeert wert/ ende de salicheyt die de Heere voor hadde door my aen de heele wereldt te wercken/ so waren sy verheught na hun beste in sulcke gedienstic-heyt. Sy maecten eel door de Goddelijcke gratie de locht/ ende oock alle de schepselen/ waer door ic int Lichaem van mijn Moeder werdt gevoedt. De aertsch-Engelen ooc bekennende inden spiegel des Godtheyts de hoogheyt van de Goddelijcke kennisse/ gemeynsaemheyt/ eñ vereeninghe / waer door mijn siele bouen alle menschelijc/ia Engels begrijp bereyt gemaect werdt/verheughende sonder vermoeytheyt betoonden hunnen dienst. Diergelijcken oock de ander Ordenen inde sakē waer in sy sagen/dat ick hun weerdigheyt aldergelijcste soude worden/ met hun wterste beste hunnen deuootsten dienst betoonende hadden hun vermaken daer in dat sy my tot lof ende glorie vandē Schepper met blijdschap daer toe vervoorderden. Waerom datse nu ooc voor sulcke hunne diensten geloont worden/ende hen verheugen inder eewigheyt inden Hemel. Maer in het Completorio onder Salue Regina, soose voor den Heere beclaeghde haer onachtsaemheyt daer in datse noyt met behoorlijcke eerbiedinge sijn Moeder gedient en hadde/ begeerēde dat de Heere sulcs vervullen soude aen de selue/ende haer beneerstighde om die Antiph. aen sijn Moeder te offeren door het herte van Jesus Christus/so heeft de Heere terstondt so veel gulde buysen wtgelaten van sijn herte tot het herte vande Maeghdelijcke Moeder/als sy wel wenste datse vrientschap betoont soude ghehadt hebben aen sijn Moeder/door welcke buysen tot haer inclonck

de

de vyendelyckheyt vande liefde / waer door de Heere Jesus als Soon beweeght wordt tot syn soetste Moeder / ende daer door werdt alle haer onachtsaemheydt betaelt. Dese voldoeninghe mogen wy oock verkrygen van onsen goedertierensten verlosser met dit oft diergelycken gebedeken: O aldersoetsten Jesu door de liefde waer door ghy v gheweerdight hebt door ons wt de supuerste Maeght vleesch aen te nemen / ende geboren te worden / om dat ghy soudt voldoen het ghebreck van v armen. Ick bidde v door v soetste herte / wilt v geweerdigen te voldoē aen v Maeghdelycke Moeder alle het misdaet dat ick door onachsaemheyt eñ ondanckbaerheyt menighvuldelijc gedaen hebbe inden dienst eñ eere van sulcken goedertieren Moeder / wiens Moederlycke barmhertichevt ick bekenne dat my nopt in mynen noot ontbroken heeft / door welcke weerdige dāckbaerheyt bidde ick v / offert haer o goedertierēste Jesu v soetste herte / overvloeyende van alle salighevt / haer daer in gheuende alle uwe Goddelycke affectie / door de welcke ghy haer vander eewighevt / boven alle schepselen door v gratie tot een moeder verkosen / behoet / ende geschapen hebt / ende met alle deughden eñ gratien onbergelyckelijc verciert hebt. Ende daer by ock alle de vyendelijckheyt / waer door ghyse opt op aertrijc feest aengedaē hebt als sy v noch cleyn kindeken zynde op haren schoot hadde. Eñ alle de getrouwicheyt die ghy haer daer na alle den tijt ghedurende als ghy met de menschē oniglingt door v liefde als kindt aen syn Moeder bewesen hebt / (haer ghehoorsaem zynde in alles als een kindt syn Moeder / die zijt den regeerder der Hemelen) eñ sonderlinge inde ure des doots als ghy vptās

Een gebet vvaer door vvy vā Christo vercrighen vervullinghe van alle onachtsaē heden die mē inden dienst vāde Maget Maria gedaē heeft.

v eygen smerte vergetende/ eñ tot het diepste vā v merch toe/ met haer medelyden hebbende in haer verlaten hept/ haer verlien hebt van eenē getrouwen bewaerder eñ Sone/ ook daer by de affectie van die onweerdeerlijcke mewerdigheyt: waer dooz ghy haer ten dage vā hare blydelicste opneminge verheuen hebt boue alle Choozen der Engelen/ eñ haer gestelt hebt als een Vzouwe eñ Coninginne des aertrijcks eñ hemelrijcs/ ende soo o goeden Jesu versoēt my v Moeder/ ende gont my die in mijn leuē ende doodt tot een goedertieten vooꝛspzaerster ende vzouwe. Ende als dese dooz dese woozden: Eia ergo aduocata nostra, de goedertierēste Moeder aenriep tot haer hulpe/ so scheen de doozluchtige Moeder al oft sy met sommige stercke coozden getrocken hadde gheweest / haer tot dese te buygen. Waer dooz sy verstaen heeft dat so dickwils als yemandt haer aenroept met deuotie haer noemende sijn Aduocaterisse/ dat dooz dit name haer Moederlijcke goedertierenheyt soo beweeght wozdt/ datse haer niet en can wederhouwen oft sy moet haer goedertierlijc tot sijn gebeden buygen. Maer in die woozden / Illos tuos misericordes oculos, &c. de saligste Maegt teffelijck rakende de kinne van haren Sone/ heeft hem t'onswaerts na der aerdē gebuyght/ seggende: Dit syn mijn bermhertighste oogen die ic salighlijc can buygen tot alle die my aenroepē: waer dooz sy oot ouerbloedige vzuchten genieten van d'eewige salichept. Doen isse van den Heere gheleert ghewozden datse te minsten dagelijcs zijn salighste Moeder dooz dese twee woozden soude aenroepen/ te weten: Eia ergo aduocata nostra, eñ illos tuos misericordes oculos, &c. eñ datse daer dooz seker soude zijn datse

Met vvat vvoorden datmē de H. Maegt dagelijcs aenspreken sal.

inds

inde leste ure niet weynigh onderstandt daer door soude vercrijghen. Doen offerde dese aen de salighste Maeght hondert eñ vijftich Aue Maria, diese las t'haerder eeren/ biddende datse inde ure des doodts haer soude geweerdighen door haer moederlijcke goedertierenheyt by te staen/ eñ siet alle de woorden diese gelesen hadde die schenē inde gedaente van gulde penningen gepresenteert te worden voor de Consistorie/ ende van daer beuolen te worden aen sijn Moeder/ de welcke de goedertierē Moeder aenveerdende als een de getrouste besteetster leyse elc besijden tot profijt ende vertroostinge van die siele/ besorghende met een de neerstighste sorghvuldicheyt dat soo wauneerse soude van dese wereldt scheydē voor elcke van dese offerhanden sy soude vercrijgen sonderlinghe vertroostingen eñ seker onderstandt by den scherpen rechter. Ende sy heeft ooc verstaē dat als yemandt het eynde van syn leuen beueelt inde gebeden van eenen Heyligen/ dat terstondt die gebeden worden ghebrocht voor de vierschael vanden rechter/ ende dien Heyligen diese beuolen wordē die wordt van Godt Aduocaet daer ouer gestelt: op dat hy ten gelegende tijde daer van hem goet besorghe.

Noteert de vrucht vande deuote ghebeden.

Hoe dat Godt het Cruys eert, ende oock de suyuer herten. Item van sijn vyanden te beminnē, ende vande cracht vant woordt Godts, vande verdiensten vandē vasten des regels, ende hoe datmen den Heere droncken maeckt.

DAT LIIII. CAPITTEL.

OP den Feestdagh vā H. Cruys verheffinge soo se haer buyghde om reuerentie te doen aent Cruys Christi/ seyde de Heere tot haer.

Merct dat ic niet langer als vandē middagh tot den auont toe aent Cruys gehangē hebbe/ het welc ic nochtans verheuen hebbe met sulcken grooten eere. Eñ rekent daer na met wat weldaden ick dooz my genomen hebbe de herten te beloonen/inde welcke ick veel iaren ghedurende ruste/ ende als dese daer op seyde: O Heere wee my dat ic d soo luttel genoechten in mijn herte gegeuē hebbe. De Heere antwoozde: Wat genoechte hebbe ic aēt Cruys gehadt? nochtans mijn onghedwongen goedertierenhept/ dooz de welcke ic dat dooz andere vtuercozen hebbe/die doet my dat eeren. Ende soo in dier voegen dien ic dooz mijn onghedwonghen goedertierenhept vercosen hebbe/dien sal ic beloonen. Daer na/soose inde Misse was/so isset vanden Heere met dusdanige woozden onderwesen gewozden. Bemerct wat een boozbeeldt dat ick aen mijn vtuercozen gheue met sulcke vereeringhe des Cruys. Want onder ander schepselen die my gedient hebben tot het lichamelijc gemack (als de beckens daer ic in mijn tonchept in gewassen ben/ ende diergheliicke) hebbe ic meer eeren gegeuen aen mijn Cruys/ doozne croone/lancie/ende nagelen/die my tot pijne gedient hebbē. Ende ic wensche dat mijn sonderlinge vzienden my daer in wildē navolgen/datse te weten t'mijnder eeren eñ t'hunder meerder salichept meer bewijsinghe der liefden wilden betoonen aen hun vpandē als aen hun vzienden/want sy connen ongelijck meer profijts daer van gecrijgē/ maer waert datse dooz menschelijcke cranchept dooz tegenstrijdt ghequetst zijnde/versuymen terstondt na dat hun ongelijck aengedaen is daer dooz weldaden te geuen / soo soudet my een loffelijcke ende aengenaem

Hoe seer dat Christus het Cruys eñ de suyuer herten eert.

Het is seer profijtelijck sijn vyanden te beminnē.

genaem offerhande zijn/waert datse ommers na een wepnigh tijdts hun beste deden om die vyantschappen met weldaden te berghelden/ gelijck mijn Cruys na dat het een wijle tijdts onder de aerde ghelegen hadde/na is verheuen gewozden. Eñ de Heere heeft daer by gevoeght: Ick beminne oot sonderlinge het Cruys dooz de liefde die ic hebbe tot de menschelijcke saligheyt / want ick hebbe daer dooz vercreghen de verlossinge vant menschelijc geslachte / die ick met alle mijn crachten begeerde/ gelijck de deuootste menschen somwijlen met meerder affectie sien de plaetsen oft de dagen/inde welcke sy verdient hebben te ontfanghen meer goets van Geestelijcke gratien. Hier na soose dooz een groote begeerte gedzeuen werdt om eenige reliquien te becomē vant hout des Heeren dat hy soo beminde / op datse die in eerweerdicheydt hebbende daer dooz met lieffelijcker oplicht bā den Heere soude aengesien wozdē/ heeft de Heere tot haer gesept: Wilt ghy hebben de reliquiē die mijn herte aldercrachtighste trecke connen tot die ghene die sulcke besitten. Ouerleest den text van mijn Passie/ ende bemerct daer neerstelijck in wat woozden ick daer met de meeste affectie gespzoken hebbe / eñ die wtschzijuende in plaetse vande reliquien/ bewaert die/ eñ die dickwils ouerpepsende weet dooz seker dat ghy daer dooz mijn gratie alderbest bouen andere reliquien sult verdienen/ want al waert dat ic v dat niet geleert en hadde/ soo soude nochtans de reden v dat wel wijs connen maken hebbē/ want als den eenen vziendt den anderen wilt opt crachtelijckste vermanen van sijn ouwe vzientschap/soo sept hy: Weest gedachtigh die affectie die ghy in v herte gevoelt hebt als ghy

VVele de profijtelicste Reliquiē zijn die ons crachtelijcker tot Gode bervegen.

sulcken ende sulcken woordt spraeckt / lieuer dan oft hy seyde: Weest ghedachtigh die liefde die ghy ghevoelde als ghy daer sat oft als ghy die cleeren aen hadt / waerom dat ghy wel moeght gelooue / dat de weerdighste reliquien diemen op aertrijc can hebben zijn de woordē bāde affectie van mijn goedertierenste herte / eñ soose versochte de hulpe des Heeren om te beginnen op dien dagh den vasten vanden regel die den tijt van een half iaer geduerende by de Religieusen gehouden woordt / so heeftse de Heere opt meweerdighste geantwoort: Soo wie door den puer vande Religie hem ghewilligh gheeft t'mijnder liefden om te onderhouwen den vasten der religien / ende daer door niet en soeckt sijn glorie / maer de mijne / dat is my soo aengenaem dat ick door mijn eygen goedertierenheyt gedwongen zijnde (niet dat ic d' goet van doen hebbe) aenveerde oft ontfange ghelijck eenen Keyser van een sijn ghetrouwe Princen sonde lief zijn / waert dat hy hem presenteerde dat hy hem dagelijcs op sijn eygen borse genoechsaem ter tafelen sonde dienen. Waert dat het na met verbolgh des tijts gebeurde dat men int onderhouwen vande vasten wat sonde ruymer worden / enckelijck om der gehoorsaemheyt / eñ des noots wille / met tegenheyt nochtans des herten / waer door de mensche boelt sijn meyninge door de vierichheyt vanden goeden wille / soo tot my verheuen / dat hy t'mijnder liefden wille geerne hen sonde onthouwen / ende nochtans hem lieffelijck om mijnent wille onderboeght den wille van sijn ouerhoofden / inde vereeninghe des ootmoedicheyts / waer door ic ter eeren van mijnē Vader my den mensche onderworpen hebbe / sulcks is my soo aengenaem gelijck den

Vāde verdienſten vande vasten der Religie.

Inde dispensatie vāde strēgicheydt des regels moetmē zijn ouerhooft vol ghen.

den eenen vrient vanden anderen soude aengenaem zijn/ als hy hem stellende aen de tafel neffens hem met sulcken lieffelijckheyt noyde om te eten/dat hy seyde dat hy niet een beetken en soude eten/al eer hy dat eerste soude proeuē/ ende dat hy hem soo tot elck gerecht ende schotelken t'elckens feest bewees. Alst oock gebeurt door vierigheyt des Gheests dat hy hem tot de strengicheyt des vastens so begeeft/dat hy hem niet connende brygen tot het ghebodt van sijn overhooft / teghen sept / ende daer van tot sijn seluen comende leetwesen heeft/ voor hem nemende int toecomende hem te beterē / dat vergeue ick hem soo geerne/gelijc eenen Keyser inden crijch zijnde vergeuen soude aen eenen van sijnen getrousten Prince die voor hem cloeckelijck vochte tegen sijn vyanden / ende daer-entusschen onversiens hem een weynigh quetste sonder schade.

Item op den dagh vā H. Cruys verheffinghe soose onder de Misse alsmen den kelck verhief / wederom den Heere offerde de voorgaende moeyelijcheyt der vergaderinge / soo heeftse dese antwoordt ontfanghen. Ick sal drincken ende sonder dubben drincken desen kelck / den welcken de vierighevdt van uwe deuotie ende begheerten soo soet ghemaeckt heeft / dat soo dickwils als ghy my dien sult ghegheuen hebben/ic niet en sal ophouwen daer van te drincken ter tijdt toe dat ghy my heel dzoncken sult ghemaeckt hebben / ende ghereet tot alle uwe begheerten. Ende soose seyde: Heere hoe connen wy v desen gheuen / soo isse dus onderwesen ghewoorden: dat elck overleggende sijn elendicheyt den Heere van binnen lof offere/ eñ leetwesen hebbe dat hy Godt soo vierighlijck

Hoe dat vvy den Heere eenen kelck der Hemelsche soetichz moeten gheuen.

niet begheert en heeft alst wel betaemde / ende make een voornemen / dat waert moghelyck hy geerne soude verdraghen in sijn herte ter eeren Godts alle smerte die opt een herte Godt begeerende heeft connen gheroelen / oock tot den dagh sijns doodts toe: dan gheeft hy dien kelck aen synen Heere ende Godt/ die hem boven alle hemelsche dranck ende balsem aengenaem is. Dierghelycken oock magh elck een doen als hy vande Communie oft van eenighen anderen Godts dienst belet wordt met dese woorden. O wtvloet vande leuende fonteyne/o specerij-smaec vande Goddelijcke soeticheden/o wellustige dronckenschap van alle saligheden: siet ick brenge v toe in v eygen vollicheyt een druppelken van myn ellendige behoefselijcheyt. Waer door ick droeue ben (hoewel soo niet gelyck het wel betaemde) ende altyt sal droeue zijn/dat ick myn siele hongerigh houde van uwe banckетten die nopt walginge veroorsaken: door dien dat ick al willens/ ende door myn eyghen snophept den wegh van v gratie my selver beslupte. Ende nu o ghy die voorm geeft ende wederom hervormt alle myn heele substantie / nademael dat ghy alle onmogelijcheyt alleen vermeught/geeft doch aen myn herte tot uwen meesten lof dat ick magh volcomentlyck ouer een comen met het ghene ick nu segghe. Want alle de smerten der begeerten die opt s'menschen herte vant beghintsel des werelats tot den eynde toe heeft gheleden inde liefde t'uwaerts/ die soude ick geerne willen lyden in my/ooc tot den dagh myns doots toe: op dat ick v soo een te weerdiger ontfancsel in myn siele soude gheuen. Ende daer-enbouen / op dat ick v soude voldoen/ dat de on-

Ghebedt.

weer-

weerdeerlycke wtnemende weerdighept uwer gratien/soo dickwils gegunt wordt aen sulcke ondancbare ende onweerdighe als ick ben.

Op den Feestdagh van S. Michiel, vanden ghetrouwen dienst der Engelen t'ons waerts, ende hoe dat wyse eeren sullen, ende wat een minnende siele by Godt vermagh.

DAT LV. CAPITTEL.

ALs nu nakende was den Feestdagh päden aertsch-Enghel S. Michiel/soose op eenen tyt soude communiceren/ ouerdenckende den meweerdighsten dienst vande salige Geestē die aen haer onweerdige vande Goddelycke milthept gegont was/willende dien vergeldē/heeft sy den Heere gheoffert dat selfste leuentmakende Sacrament van syn eyghen Lichaem ende Bloedt/seggende: Alderliefsten Heere ick offere v ter eeren van uwe soo grooten Princen dat ouergrootdadigh Sacrament tot eenen eewigen lof/ ende tot vermeerderinghe huns blydschaps/glorie/ ende salighepts. Dus de Heere dat geoffert H. Sacrament met een onwtsprekelycke maniere intreckende ende vereenigende in syn Godthept/verooraecte daer door aen die salighste gheesten der Enghelen/ sulcke onwtsprekelycke blytschappē/ dat al waert datse eerst te voren gheen salichept ghehadt en hadden/ soo souden sy ouervloedelyck ghenoeth hier door verheught gheweest hebben/ ende ouervloeyende gratieuselyck in alle wellustichēden. Waer op de H. Engelen na hun Orden met de grootste eerbiedinghe hun knien voor haer buygende/seyden: Ghy hebt ons te recht

Hoe dat wy de H. Enghelen eeren.

bereert met sulcken offerhande/ want wy zijn sorghvuldich voor v door een sonderlinghe liefde. De Ordenē dan eerst der Enghelen seyden: Wy zijn altijdt wacker ende sorghvuldich met een onwtspreckelijcke blijdschap dagh eñ nacht om v te bewaren / noch wy en latē niet toe dat v yet soude verloren gaen vande dinghen waer mede ghy bequamelijc soudt berepdt gemaect worden voor uwen Bruydegom/ dese dan voor sulcken dienst soo den Heere als oock dese salichste Gheesten bedanckende seer deuotelijck/ hadde ghenoechte oock den H. Enghel die haer vanden Heere tot een bewaerder gegeuen was onder andere te kennē. Eñ siet terstont als eenē doorluchtigen Prince die met wonderlijcke cleederen verciert was: so datse by geē sienlijcke gelijckenissen mochten geleken worde/ staēde achter tusschē Godt eñ de siele/ eñ ombattēde met sijnen eenen arm Godt/ eñ met den anderē de siele/ seyde met een de meeste eerbiedinge eñ teere liefde: my verstoutende door die langduerende gemeynsaemheyt/ waer door ick dicwils Godt dē Bruydegom bidde tot dese siele/ eñ haer verheffe wederō tot hem / inde indilerīge desverstants hebbe ic my vercloect om hier tegēwoordelijc te staē. Dus heeft dese hem geoffert sommige sonderlinge gebedekensdiese t'sijnder eeren gelesen hadde/ de welcke hy met een groote blijschap ontfangende/ heeft die werom geoffert inde gedaēte van schoone roosen aende nimmermeer te vollē ge-eerde Oprbuldicheyt. Hier na de aerts-Engelē lieffelijc de siele groetende/ hebben gheseyt: Alle de verholentheden vande secreten Godts die wy inden spieghel der Goddelijcker kennisse sien dat bequaem zijn naert begrijpvan v verstandt/

Vanden gerouvvē dienst der Engelen t'onsvvaerts.

die

die scheyden wy wt tot v profijt / ende o schoo-
ne Bruydt Christi dese beneerstighen wy ons
om v met de ghemeynsaemste vriendelijckheyt
dickwils te veropenbaren. De crachten des
Hemels seyden oock/wy dienen v deuotelijc in
alles/waer mede ghy overpeysende met schrif-
ten ende woorden/ wint den lof ende glorie vā
uwen Heere/in alle dese dinghen v ghetrouwe-
lijck verboorderende/ende voorts stierende. De
Heerschappen seyden oock: nademael dat de
eere des Coninghs het voordeel bemindt / ende
dat een dristighe liefde met de reden niet ghe-
toomt en is / soo dickwils als den Coninc der
glorien ghenoechte heeft door wellustichеydt te
woonen inde rustplaetse van v siele / ende sy
wederom door beweginge der liefden tot hem
ghedreuen wordt: Wy daer-en-tusschen geuen
hem in v plaetse die eerbiedinge die sijn groot-
dadichеydt is betamende / op datter niet ver-
stuymt en worde vant ghene de Keyserlijcke
glorie verepscht. De Prinsdommē seyden oock:
wy beslijtighen ons met alle neerstichеydt om
v te vertoonen met alle het voeghlijckste ende
Coninclijck cieraet der deughden verciert/
voor den Heere den Coninck der Coninghen/
na het welbehaghen sijnder herten. Maer de
Machtigheden seyden: Nademael dat wy we-
ten dat uwen bemindē met v versaemt is door Potestates.
een gheluckighe vereeninghe: soo beneerstighen
wy ons alle ooghenblicken/om te weeren alle
de belerselen soo van buyten als van binnen/
die souden moghen beletten v soetste veselen/
waer mede oock alle dat hemelsch hof verheugt
wordt / ende alle de heele Kercke saligh ghe-
maeckt. Want een beminnende siele vermagh
meer saligheyts by Godt te vercrijgen voor de

leuende

VVat dat een beminnede siele by Godt vermagh.

leuende ende doode/als twaelf duysent andere die niet en beminnen. Doen danckte de siele deuotelijck alle de H. Enghelsche geesten/ende oock Godt den Heere voor dese dinghen/ende noch andere meer die hier moghte bygheuoeght worden/ten ware dat de swackheydt van het menschelijck begrijp dat belette. Waerom alle desse dingen moeten aen de goedertierenheyt Godts beuolen worden/aen wien alle dingen kennelijck zijn.

Vanden Feestdagh vande elf duysent Maeghden, wat vrucht datter af comt als wy Godt voor die Heyligen dancken, ende dat Godt vruchten van sijn gauen begeert, ende vande cracht des Resp. Regnum Mundi, &c.

DAT LVI. CAPITTEL.

ALsmen des nachts vanden Feestdagh vande elf duysent Maeghden dickwils sanck dat woordt: Ecce sponsus venit, dat is: Siet die Bruydegom die coumt/ten lesten dese daer door beweeght zijnde/heeft ghesept tot den Heere: O welgewenste Heere/nu ick soo dickwils gehoort hebbe: Ecce sponsus venit, seght hoe dat ghy sult comen/ende wat ghy ons sult brenghen. Waer op de Heere: Ick sal nu met u wercken/ende oock in u. Waer is u lampe? Ende sy heeft gheantwoordt: Siet Heere ick ghene u mijn herte tot een lampe. Ende de Heere: Ick sal die ouerbloedelijck vullen met de olie van mijn Goddelijck herte/dat is gratie. Waer op sy: Waer salmen de lemmet halen om datse branden soude? De Heere antwoordde: U deuote meyninghe die ghy in u wercken recht tot

tot my stiert die sal de lemmet zijn. Maer als-
men sanck het Respon. Verus pudicitiæ ende sy
onder dat woordt / Spes & corona virginum,
Godt dancte voor de verdienstē der Maeghdē/
ende voor de gratie die aen haerlieden allen ge-
gheuen was/ soo heeftse alle de Maeghden sien
staen voor den throon / ende voor elcke gratie
diese ontfangen hadden/ schoten sy wt soo veel
stralen des lichts tot den ghenen die inden
throon sat/ welcke stralen elck besonder de Hee-
re in hem ontfanghende/ stierde die wederom
inde siele die hem voor de Maeghden bedanckt
hadde. Waer door sy verstaen heeft: dat soo
wanneer yemandt Godt bedanct voor de Hey-
lighen / dat de Heere met de verdiensten vande
Heyligen sijn gratie vermeerdert inde siele van
die daer voor Godt danckt. Maer soomen sanc
het Respons. Regnum mundi, in dat woordt/
Quem vidi, quem amaui, is in haer gedachtenis-
se gecomen een persoone diese ghehoort hadde/
dat dickwils beroert werdt door begheerten
van Godt te sien. Waer ouer sy tot Godt ghe-
seyt heeft: Wanneer o goedertieren Godt sult
ghy v gheweerdighen haer siele te vertroosten/
datse met blijdschap dat Resp. mochte singen.
De Heere antwoordde: My te sien / my te be-
minnen / ende in my te ghelooven is sulcken
grooten dinck: dat niemandt sulcks sonder
vruchten can begheeren/ waerom als eenighe
siele dat wenscht te vercrijghen/ eñ belet wordt
door menschelijcke cranckheydt/ terstondt soo
comt mijn menscheyt voor mijn suster/ dat is/
voor des menschen siele/ tot de Godtheyt / als
door recht des erf-deels/ dat goet ontfangende
ter tijdt toe dat dien mensche ontbondē zijnde
vanden vleesche seluer dat magh ontfanghen
ende

VVat vruchten datmen heeft als-men Godt danckt voor de Heyligen

de vrucht vande H. begeerte.

ende ghenieten dooz een eewighe blijschap. Op eenen anderen tijdt noch alsmen sanct het Responsi. Regnum mundi, onder dat woordt/ Propter amorem Domini mei, heeftse gheboelt ende onderbonden dat het Goddelijck herte so doordzongen werdt tot het merck toe met soetichepdt dooz de deuotie van die dat Resp. songen/ende soo beweeght/dat hy de Sone Godts seluer ons vleesch / ende onsen broeder / booz Godt den Vader/ eñ alle de Heyligen wtbozste in dese woozden: Ick belijde sekerlijck heden dat ick aen dese schuldigh ben om hen te beloonen den getrouwen dienst diese my na hun vermoghen ghedaen hebben. In dat woordt oock Iesus, dat te segghen is salichept/beleet de Heere dat hy schuldigh was in hen allen salichept te wercken/ diese opt gewenscht hadde vã kindts af. Hoe wel datse dooz de ordinantie eñ bestieringhe van sijn Vaderlycke voorsinnicheydt wtgheskelt werdt tot den bequamē ende voorbestierden tijdt toe. In dat woordt oock Christus, dat wtgheleyt wordt ghesalfden / betupghde de Heere dat hy hen schuldigh was te beloonen alle de deuotie die sy begheert hadden/ die hy tot noch toe achterghelaten hadde hen te gheuen. Maer in dese twee woozden. Quem vidi, quem amaui, betupghde hy int openbaer booz Godt den Vader/ ende alle de Heyligen dat sy t'sijnder liefde wille het Catholijck gelooue met rechtueerdige wercken bevestight hadden. Ende in dese twee woozden: In quem credidi quem dilexi, betupghde hy datse hem dooz een vaste hope ende volcomen liefde aengehangen hadden. Waer op sy: Wee my o Heere / wat sult ghy aen die doen die nu niet ter Choozen en zijn? De Heere antwoozdde: Ick

hebbe

hebbe nu kluskens tot my inghetrocken de deuotie van alle die in dit Resp. hen opt verblydt hebbē. Daer mede hebbe it dat tegēwoordigh Conuent saligh ghemaeckt / ende onder hen ock begrepen die niet tegenwoordigh en zyn. Ende sy seyde: is datse met soo cleynen deuotie soo veel profyts connen crygghen/wat schaeyt het hen dan die hen seluen veronachtsamen als sy so lichtelijc wederom hun onachtsaemheden connen wt doen. De Heere antwoordde: Als eenen Keyser aen een van syn Princen liberalijck veel hoeuen ende besitselen geeft/ende daer-en-bouen hen met costelycke cleederen vertiert: Desen als hy vanden Keyser gaet woordt bekent dat hy seer ryck is gemaeckt ende vereert: Des niet-te-min om dat hy versuymt te oeffenen de saken die hem ghegeuen zyn/soo stelt hy hem seluen in perijckel van armoede/ ende lydt schade / ende daerom en neemt den goedertieren Keyser hem de cleederen niet/die de Keyserlycke milthept onbedwonghen hem gegeuen hadde. Diergelycken ock als ick voor een cleyn deuotie magnifycke weldaden geue/ soo zyn de menschen daerom namaels gehouden in die dingen hen neerstelyck te oeffenen/ ende is dat sy dat versuymen te doen/ so sullen sy sekerlijc de vruchten van die goede wercken verliesen/maer noch den lupster van myn onghedwonghen loutere goethept/waer door ick hen sonder hun verdiensten welgedaen hebbe/ die sal inder eewighept tot mynen lof eñ glorie in hen blycken. Ende sy seyde: Maer hoe moeten sy hen oeffenen in diergelycke dinghen/tot welcker kēnisse dese veropenbaringe oft diergelycke nopt gecomen en is? De Heere heeft geantwoordt: Dese selfste gauen diese ontfangen

zijnse gehouden neerstelijck dooz nabolghen te oeffenen. Want sekerlycs aen de welcke ic laet eenighe kennisse van dusdanige dingen tomē/ die moet sonder twijfel weten dat hy dooz de wetenschap van dusdanige dinghen meer verbonden is tot dankbaerheyt ende neerstichheyt des nabolghens. Waerom oock is dat hy al willens dooz sijn lijdheyt de weldaden die hem int gemeyn oft besonderlijck ghegont zijn verssmaept met deuote danckbaerheyt eñ beneerstinge van na te bolghen te vermeerderen/ laet hem wy weten dat hy daer dooz eewige schade sal onderwozpen wozden.

Noch op eenen anderen tijt onder het selfste Resp. Regnum munci, &c. soo isser verschenen eenen hoop dupuelen vooz alle beyde de Chooren der santsters / eñ elcken dupuel scheen verscheyden cieraet des wereldts / ende verscheyden verwozpselen van ydelheden te vertoonen vooz de vergaderinge. Maer als het Conuent wt gantscher herten sanck. Regnum mundi, ende ornatum sæculi contempsi, alle dat gesnoz der dupuelen beschaemt zijnde als oft rasende honden ghewees hadden die met heet water ouergoten werden/ is terstondt weth gevlodē. Daer dooz heeftse verstaen dat so wanneer yemandt met deuoter herten belepdt dat hy het rijck des wereldts verssmaept / eñ al wat hem den dupuel vooz bzengt om te temterē/ ter liefden Jesu versoept van gantscher herten/ dat terstondt alle de cracht des dupuels soo gheswact wozdt eñ verlaecht dat hy nopt voozts aen en derft den menschē in die sake (alwaer hy hem eens ghetrouwelijck heeft wederstant ghedaen/ende wederstant doende verwonnen heeft) bevechten.

Hoe dat wy de begeerlinghe des duyuels overwinnen.

Op

Op den Feestdagh van alder-Heylighen, dat de goede Religieusen onder de Martelaers gherekent worden, ende hoe dat door danckseghinghe de verdiensten der Heylighen onse worden.

DAT LVII. CAPITTEL.

Op den Feestdagh van Alderheyligen heeftse inden Geest verstaen de onwtspreekelycke verholentheden vande glorie des nimmermeer ghenoegh ghepresen Oprvuldichepts/ende hoe dat de selfste salighe ende glorieuse Oprvuldichepdt in haer seluen sonder beghin ende eynde wtvloeyende van alle soetichepdt ende genoechte aen alle de Heylighen/ ooc eewige blijfschap/ glorie/ende salichepdt gheeft: maer ouermidts de menschelijcke cranckhepdt en heeftse niet connen verclaren vande dinghen dieseso claer inden claren spieghel vande claerhepdt Godts ghesien hadde: op dat de menschen daer eenigh verstandt wt souden grypen connen / wtghesondert dit weynigh / het welck sy noch nauwelyts half gebroken door eenige gelyckenisse heeft connen te kennen geue. Haer is dā veropenbaert gheworden de Heere der crachte. Den Coninck der glorien inde gedaente van eenen ouermachtigen Vader des hupsgesins/die gereet makende een groote maeltijt aen alle syn Princen ende Oorsten/heeft daer toe oock gheroepen alle syn vrienden ende gebueren. Want hy de fontepne des leuens/den oorspronck des eewigh lichts/ eñ den oorspronc van alle goet/ de versadende versaedthept der Enghelen (om de eerweerdichepdts wille ende deuotie / waer

dooz op dien dagh vande Kercke gevierd wozdt den Feestdagh van Alderheyligen) scheen oock alle de gheloouighe die noch op aertrijck wooonen/vande strijdende Kercke tusschen geschict te hebben onder de Choozen die nu inden Hemel zijn triumpherende na de verdiensten van elcks weerdicheyt. Om wel te verstaen die het houwelijck wettelijck gebruyckende inde vreese Godts gheoeffent wozden in goede wercke/ die schenen te zijn by de H. Patriarchen. Maer die soo weerdich zijn/dat se de secreten ende verholentheden Godts weten/die schenen onder de Pzopheten gheimengelt te zijn. Die pzeken ende de H. Schzifture leeren/die waren versaemt met de H. Apostelen/ende soo van d'ander desghelycks. Sy heeft oock besonder gesien dat de Ozdenen der Religieusen die onder de ghehoozsaemheydt der Ozden leuende Godt dienden/vergeert waren/ende vereenight met de Martelaers: om dat gelijck de Martelaers in dat lidt waer in sy geleden hebben/booz den Heere/een sonderlinghe cieraet/ende daer by ooc maght vercregen hebben met een onweerdeerlijck verheughen: soo oock de Religieusen booz elcke genoechte/waer van sy hen in wat sake het oock zy onthouwen/als int sien/smaken/hoozen/wandelen/spzeke/ende met dier gelycke gelijck gemaeckt zijnde de verdiensten der Martelaren/sullen oock gheluycken loon met hen hebben inden Hemel. Want al ist dat den vervolgher hun bloedt niet en stozt/nochtans dat meer is/sy veneerstigen hunnen eygé wille af te snyden booz gedurige onthouwinghe/ als op-offerende den Heere een daghelijts sacrificie des belydinghs/tot eenen reuck van wonderlycke soetichepdt. Hier na soose sonde

com-

communiceren/ willende biddē voor de Kercke/ maer gheenen ſmaeck hebbende bat ſy den Heere/ dat waert tot ſynen lof datſe voor de Kercke bat dat hy haer ooc ſoude ſmaec geuen om te bidden. Ende terſtondt zijn haer veropēbaert geworden verſcheyden veruen/ te weten: De witticheydt vande Maeghdelijcke ſuyuerheyt/ Hiacinten couleur der Confeſſoren ende Religieuſen / der rooſen verue die de blomme is der Martelaren / ende noch ander veruen/ beduydende de verdienſten van alderhande Heylighen. Onder de welcke ſooſe door haer ſeluen wilde tot den Heere gaen / ſiende datſe niet en was blinckende door eenighe van deſe veruen/ doort ingeuen vandē H. Geeſt/ die aen de menſchen de wetentheyt leert/ heeftſe begoſt wt het innighſte vande affectie haerder hertē Godt te bedancken voor alle die oyt ſijn gratie verheuen heeft indē ſtaet vande Maeghdelijcke weerdigheyt/ biddende door de liefde / waer door hy hem gheweerdight heeft voor ons te worden de Sone van een Maeght dat alle die hy inde Kercke vercoſen hadde tot die weerdicheydt/ dat hy die inde wonderlijcke ſuyuerheyt des herten ende lichaem ſoude geweerdigen tot ſynen lof eñ glorie te bewaren/ terſtont heeftſe gheſien dat haer ſiele met ghelijcke witticheyt blonck als der Maeghden. Daer na heeftſe Godt bedanct voor de heyligheydt ende volmaectheyt van alle de Heylige Confeſſoren ende Religieuſen/ inde welcke de Heere oyt vāt beginſel des wereldts af/ wel-behagen gehadt heeft: biddende dat de Heere ſoude bewaren die noch ſtrijdē inde Kercke onder het habijt van de Religie tot een ſaligh eynde van hun leuen. Ende terſtont wert haer ſiele ghegeuen het cie-

Door dāc ſegginge vvordē de verdiēſtē der Heyligen onſē

raet vande violette verue. Dierghelijcke doet
soose voor elcken staet der Heyligher den Heer
danckende badt voor vermeerderinghe ende
vooztganck vande Kercke/soo scheen haer siele
door het blincken van eleke verue/die sulcken
Oyden bedupden/verciert te worden. Ten lesti
soose Godt danckende vierichlijcker badt voor
den staedt der ghener die hem beminnen / soo
scheen haer siele met een goudwen cleet omhan
ghen te worden / ende alsse soo door het cieraet
van verscheyden verdiensten vande H. Kercke
wonderlijck verciert stondt inde teghenwoor
dicheyt des Heeren/hy syn genoechte nemende
inde fraeyheydt / seyde tot alle syn Heyligher/
Siet dese staet hier in een berghult cleedt om
hanghen met schackiersel / ende soo wtstekende
de synen arm heeft hyse genomen op syn boz
ste om haer te ondersteunen/ als die ouermits
de wtbloepentheyt des wellustichepts niet en
coste haer ouer eynde houden. Daer na soo de
ure van te communiceren aenstondt/ende sy
in haer groote swackheyt der crachten gevoel
de/soo heefse gheseyt tot den Heere: En hoe sal
ic d nu mynen Heere o alderliefsten/die tot my
comt int H. Sacrament connen eeren/my tot
d opzechtende:ouermidts dat ic geen cracht en
hebbe/noch oock pemanden kast gegeuen hebbe
om my te helpen. De Heere heeft geantwoordt:
Wat hebdy van doen de hulpe der menschen/
die stennende op my uwen beminden onder
houden worot met de armen van myn almo
genthept? Waer ouer ick d cracht genoech sal
geuen om door d seluen op te rysen/ende op d
beenen te mogen staen. Ende so door de hulpe
der gratie die te vozen langen tyt sonder hulpe
van andere niet en hadde connen opstaen oft
gaen/

gaen/ isse opghestaen om te eeren het Lichaem Christi door haer selue inde stercte des Geests/ door wiens mededeelachtigheydt sy versaeyt zynde gheluckelyck eenen Gheest met hem is ghelworden.

Op den Feestdagh van S. Elizabeth, hoe aenghenaem dat het de Heyligē is dat vvy Godt voor hen louen.

DAT LVIII. CAPITTEL.

OP den Feestdagh van S. Elizabeth/ soomt inde Sequentia sanct dit/ Mater nos agnosce. Dese deuotelyc de salighe Elizabeth groetende badt haer datse haer onweerdighe gedachtigh soude zyn. Waer op sy gheantwoordt heeft: Ick kenne u inden spiegel vande eewige claerheydt/ inden welcken claerlyck blinckt alle de meyninghe van u wercken. Ende als dese seyde: En rekent ghy niet de giften tot achterdeel van uwen lof/ dat ick singhende in u feeste alleenlyck mijn meyninghe stiere tot hem/ van den welcken ghy het alle (waer voor ghy ghepreesen wordt) door gratie ontfanghen hebt/ tot u bycans gheen opsicht nemende? Waer op sy: Gheenslins seydese/ maer het is my onеyndelycker aenghenamer/ ia des te soeter doer ghy mijn affectie daer feest door aen/ ghelyck yemandt meer vermaec heeft in een musyck instrument als in het bleeten der schapen/ oft brullen der ossen.

De Heyligen kennen onse meyninghe inden spieghel vande eevvighe claerheyt

Vande verdiensten ende hulpe van S. Catharina.

DAT LIX. CAPITTEL.

ALs op den dagh van S. Augustijn onder andere de Heere haer wtlegghende dat woordt: Non est inuentus similis illi, haer oock vertoonde de verdiensten van veel Heyligen/so begeerde sy ooc te weten vande verdienstē ende glorie vande glorieuse Maeght S. Catharina diese van ioncs af sonderlinge bemint hadde/ wiens begheerte de Heere voldoende / heeft hy haer vertoont de H. Maeght/ verheuen op eenen soo hooghen throon/dat waert indien datter geen Coninghinne inden Hemel geweest en hadde/dat den Hemel genoegh door haer glorie scheen verlicht te wesen. Onder haer soo saghse de vijftich Orateurs / de welcke sy door den Geest Godts ouerwinnende/tot den Hemel gestiert heeft / die alle in hun handen gulde scepters houw ende / eñ het opperste hooft van die op de cleeren vande Maeght buyghende haer daer mede op de maniere van blommen weerdelijc vercierden. In die blommen blonc oock als door een wonderlijc werc daer in gevoeght alle de neersticheydt/die de Orateurs ghedaen hadden om wijsheyt te vercrijgen : waer mede te kennen werdt gegeuen dat die neersticheden daerom de schoone Maeght vercierden om dat de Orateurs die heel tot ydel glorie souden bestiert hebben / maer de Heylighe Maeght dede haer beste om hen met alle hun wijsheydt te bekeeren tot de gratie des geloofs/tot lof van hunnen Schepper. Ende de Heere scheen oock

dick

dickwils aen de verheuen Maeght delicate kusskens te geuen/ende daer door gelyck boven geseyt is van S. Agneete/ haer in te storten als door toegeeftinghe/alle het verheughen dat hy t'hemwaerts inghetrocken hadde/vande herten der wtuerkoren die op aertrijck memorie van haer hielden/ eñ daer door scheen de croone van haer hooft door wonder ieuchdelycke veranderinge/ wederom op een nieu blommē voorts te brengen/die een wonderlycke lupster gaf tot alle de gene die tot haer deuoot zijn.

Vande Kerckvvijdinghe, dat de vvoorden vande achterclappers de sielen vercieren, vāde cracht des offerhandens der herten ende tribulatien, ende vande blijschap des Heeren ouer een die hem bekeert.

DAT LX. CAPITTEL.

ALsmen op den Feestdagh vande Kerckwijdinge ter Mettenen tijdt las/ Regina Saba venit ad Salomonem, ende daer na/ cum gemmis virtutum, &c. Dese beweeght zijnde/ seyde tot den Heere: Wee my goedertierenste Godt/ende hoe sal ic cleyne ende arme tot v comen die niet een plaetsken der deughden in my en vinde. Waer op de Heere: En weet ghy doch dat niet dat v moeplychept aengedaen wordt door verscheyden achterclappers. Ende sy: Ic weet het Heere/ want ouermidts mijn schult hebbe ick dickwils mijnen euen naesten verargert. Waer op de Heere: Soo dan alle de woorden vande achterclappers zijn v soo veel deughden/ waer mede ghy verciert tot my mocht comen/ ende ick door mijn medelydende goedertierenheydt

bedwonghen zijnde/ sal v ontfanghen. Eñ hoe dat v leuē meer sonder v schult gelastert wort/ soo ist dat mijn hert oock meer tot v door een minnelijcke soetichept hem buyght: want daer door wordt ghy my ghelijck/ die in alle mijn wercken alstijt verdraepers hebbe gehadt. Hier na onder het Resp. Benedic,&c. heeft haer de Heere gebracht in een plaetse die wonderlijcker was als smen wel sonde moghen wtspreken / te weten: tot het herte Jesu Christi/ het welc was inde ghestelteniſſe van een huys daermen den Feestdagh vande Kerck-wijdinge in soude vieren/ in het welck als sy ghecomen was docht het haer datse beſweer door een onweerdeerlijcke ouerwtvloeyenthept der genoechten. Eñ sy heeft gesept tot den Heere: O mijnē Heere/ hadde ghy mijnen Geest alleenlijc gebracht in een plaetse daer v voeten gestaen hadden/ ghy sout my genoegh voldaen hebben/ maer wat sal ic beginnen om v te betalē voor een soo wonderlijcke meweerdicheyt/ die ghy my nu betoont.

Vande cracht vāde offerhande des hertens.

Waer op de Heere gheantwoordt heeft: Om dat ghy v beneerstight my dickwils te geue dat weerdighste deel van v substantie/ te weten/ v herte/ soo oordeele ick dat het betaemt dat ic v oock mijn herts geue/ tot v vermaken die uwē Godt ben een in al/ v cracht/ leuē/ wetenschap cost/ cleedt/ etc. ende al dat een Godtvruchtige siele soude mogen wenschen. Waer op sy: Dat mijn herte v opt in eenige dingen heeft connen toestaen/ dat selfste was o mijnē Heere v gifte. Ende de Heere: Het is my natuerlijck/ dat soo wien ic voorcome inde gebenedijdinge des soetichepts/ dat ick dien oock tot den eynde volghe inde saligheden der vergeldingen. Ende so wie met my werckt/ op dat ick hem my sonde be-

Nota.

quaem

ghaem maken na het welbehaghen van mijn herte/ ist nootsakelijck dat ic my ock voeghe na het welbehagen van alle sijn herte. Als sy in dese genoechte door het verstandt ginck spacieren/soo is door haer veropenbaert gheworde dat Goddelijck gasthuys vant herte des Heeren / dat ontrent haer met viercantighe costelijcke gesteenten van verscheyden verven ghetimmert was. Welcke gesteenten schenen met gouwe voeghselen als met mortel by den anderen ghevoeght te zijn / ende soose neerstelijck toesagh/soo heeftse in elc gesien een wonderlijcke aenspelende glinsteringe / waer door sy verstaen heeft/hoe dat int toecomende leven in elc een vande wtuercoren de weerdighept van een sonderlinge gratie/ aen alle de salige geven sal een genoechlijc verheugen. Want door de ghesteltenisse van die voors. ghesteenten/soo heeftse verstaen int Goddelijck herte de Predestinatie oft voorbestieringe van alle de wtuercoren/ en dat de wtuercoren ghehouden zijn d'een den anderen te verdragen/gelijc den eenen steen de anderen onderhoudt inden muer. Maer door dat het gevoeghsel vande gesteenten van goudt was/heeftse verstaen:dat het voors. verdragen der geloouiger moet geschieden door liefde ende simpel meyningen om Godts wille.

Op eenen anderen tijdt op de Vigilie vande Kercwijdinge/soose inde ghedaente vande Coninginne Hester eerlijc verciert zijnde met Coninklijcke cleederen van sonderlinge beblijtichept doort medewercken vanden Heere stondt voor hem den Conine der Coninge den Heere/ om te bidden voor haer volck / dat is door de Kercke:soo isse ontfangen ghevorden vanden waerachtighen Assuerus selver / met sulcke

bewÿsinge des vriẽdelÿcheyts / dat haer doch-
te datse ingelaten was tot in dse sacristÿe van
sÿn soetste herte. Ende sy heeft gehoort dat de
Heere vriendelÿcken tot haer seyde: Siet ick
geue v alle de ouervloedicheyt vãde soeticheyt
van mÿn Goddelÿck herte/ waer wt dat ghy
aen een elck sult moghen mededeylen soo veel
als ghy seluer wilt/ waer ouer sy als met haer
handt nemende wt het herte des Heeren/ heeft
dat wtgestroyt op de menichte vande vyandẽ
die op dien tÿdt door hun dreyghen haer dorp
verveert gemaeckt hadden. Het welck ghedaen
zÿnde sy verstaen heeft: dat soo aen wien maer
een druppelken comt te ghenaken vande be-
spreyinge diese wt het herte vanden Heere had-
de genomen dat het in dien sulcken daet werc-
ken sal dat hy daer door waerachtelÿc leetwe-
sen crijgen sal door een gereckelijcke penitentie
tot salicheyt. Hier na soose vierighlÿcker badt
voor een persoone/ soo scheense een goede mate
diese wt het herte des Heeren ghenomen hadde
in haer herte te storten. De welcke terstondt
na datse sulcs ontfangen hadde is verandert
gheworden in bitterheydt. Waer ouer als dese
verwondert was/ soo isse dus door den Heere
onderwesen geworden. Als yemandt aen sÿnẽ
vriendt ghelt gheeft / hy die dat ontfanght die
heeft sÿn vryheyt om daer mede te coopẽ sulcs
alst hem gelieft / ende als voor dat selfste ghelt
gecocht mogen worden soete appelen eñ suere/
so coopen nochtans sommige lieuer suere / om
datse schÿnen langer te dueren. Diergelijcken
ick ooc als ic ghedwongen zijnde door de gebe-
den van mÿn wtuercoren yemandt gratie in-
storte/ die werct in hem sulcs als meest tot sÿn
profÿt dienstigh is. Om dat te verstaen: Aen
som-

sommighe ist veel profytelycker in dit teghenwoordigh leuen door swaricheden geoeffent te worden als door soetichcyt der vertroostinge/ daerom als ick hen gratie instorte/ die wordt hen verandert inde bitterheyt vã tegenwoordige beswaringen ende tribulatien/waer door sy meer ende meer tot myn gratie bequaem gemaeckt wordẽ na het beste behagen van myn Goddelyck herte. Het welck hoe wel dat het hen in dit teghenwoordigh leuen onbekent is: soo ist nochtans dat sy dat soo te soeter sullen gewaer worden int toecomende leuen/ hoe dat sy hier ghetrouwelycker sullen gearbeyt hebbẽ om allen teghenspoet ter liefden van mynen naem patientelyc te verdragẽ. Onder de Metenen soose haer met haer seluen ende Godt becommerde/ende ghesongen werdt het Respon. Vidi ciuitatem, heeft haer de Heere ghedachtigh gemaect van een woordt/het welck sy de menschen plochte dickwils voor te houwen om hen moet te geuen/ op datse Godt vertrouwen souden/ende hy heeft gesept/op dat ghy soudt weten ende voor sekerder soudt zyn / nu sal ick v toonen hoe meweerdelyck dat het my aenghenaem is dat de geloouige siele na het ouertredẽ haer bekeerende/ende tot my comende leetwesen heeft/voor de ouertredinge/ met voornemẽ van voortaen na haer vermoghen / met myn hulpe de sonden te schouwẽ. Als de Sone vanden oppersten Coninck dese dinghen seyde; soo is hy eerlyc met Keyserlycke cleederen vertiert gecomen voor den thzoon der glorie van Godt den Vader / het selsste Resp. met luyende stemme soetelyck singende/ende seggende: Vidi ciuitatem Sanctam Ierusalem , in welcke woorden sy verstaẽ heeft de onweerdeerlycke soetichcyt/ waer

Vant profijt des svvaricheyts eñ der tribulatien.

Vãde blijschap des Heeren ouer die leetvvesẽ hebben.

waer door dat Goddelijc herte beweeght wort soo dickwils als yemant met droefheyt ouerpeyst/ dat hy door verstroytheyt des herten oft ontbondenheyt der woorden/ oft door onprofijtelijcke wercken geweken is van Godt sijnē Heere/ die hem met so veel weldaden voorcomt ende volght / ende met begheerten voor hem neemt voortaen hem te willen wachten. Het welck soo dickwils als hy dat doet/ soo veelmaels singht de Sone Godts als ontfanghen hebbende een onweerdeerlijcke soeticheyt van een nieuwe blijschap/ dese oft desgelijcke woorden aen Godt den Vader. Het dochte haer ooc dat onder de woorden : Et audiui vocem magnam de Throno dicentem. De Sone Godts daer tusschen voeghde alle de woorden die een vermorruwet herte int peysen verhaelt/ op dese ende dierghelijcke maniere/ segghende : Wee my ellendighe/ hoe hebbe ick desen tijdt om gebracht/ niet peysende op mijnen Heere mijnen Godt/ die my soo lief heeft/ ende diergelijcken. Ende dese dinghen heeft de Sone Godts inde persoone vande menscheyt ghesongen in eenen contratenor/ als makende eenē soeten discant met Godt den Vader die inden bouensanck alderexcellenste sanck / Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, al oft hy al t'hemelsch heyr vā de salighe Gheesten ghenoyt hadde om hem te verwonderen. Waer door te kennen ghegeuen werdt: dat hy/ die soo vermorruwet met vollen wille voor hem neemt het quaet te beterē/ ende het goet te beneerstigen/ waerachtelijck wordt het tabernakel Godts/ in het welck de Heere des Maiesteyts hem gheweerdight te woonen als in sijn eyghen huys / hy die is den Bruydegom van een beminnende siele/ die ghebene-

Hoe vvy een tabernakel Godts vvorden.

dijdt

dijdt is inder eewighept. Hier Godt den Vader met sijn eerweerdighe handt de Benedictie gheuende/seyde: Ecce noua facio omnia, daer mede willende segghen dat door sulcken vermoyruwinghe ende de Godtdelijcke Benedictie/ende door het heylighste leuen vande Soon Godts/al verbult wordt ende vernieut inde geloouige siele dat versuymt was. Ende daerom worter meerder blijdschap inden Hemel ghehouden ouer eenen sondaer die penitentie doet als ouer negenenneghentigh rechtueerdigen die gheen penitentie van doen en hebben. Want de oneyndelijcke goethept Godts die gheweerdight haer in die siele die waerachtelijck leetwesen heeft door sijn seluen sulcke wellustichheden te wercken. Ende de Heere die heeft daer by gheboeght. Als ick wat siele het oock zy door het verblijden van dit teghenwoordigh leuen leyde tot het hemelsch palleys in dien wonderlijcke wegh/te weten: inden inganck des Hemels/onder andere ghenoechlijckheden/waer mede ick haer feest bewijse/soo singhe ick haer soetelijck dat doorst. liedeken: Vidi ciuitatem sanctam Ierusalem nouam ascendentem de terra. Door welcke woorden op eenen oogenblic ick haer instorte alle de ghenoechte/die ick ende alle het hemelsch heyr opt ghevoelt hebben op verschepden uren van sijn bevouwe ende leetwesen der sonden.

Hoe dat het ghene dat versuymt is, verbetert vvort

Vande

Vande wijdinge der Capelle, vande tegenwoordicheyt ende gratie Godts inde heylige plaetse ende hoe dat wy door de Engelen voldoen den lof die wy Godt schuldigh zijn.

DAT LXI. CAPITTEL.

ALs de Capelle gewijt was/ende alsmē ter Mettenen sanck het Resp. Vidi ciuitatem, soo heeft de Heere hem veropenbaert in Pauselijcke cleederen op eenē throon aen den muer ontrent den autaer / schickende ontrent hem sijn cleederē/al oft hy die plaetse voor hem verkosen hadde om daer in te woonen / het welck als dese sagh bemerckende dat hy berre was van die plaetse die sy vercosen hadde om te bidden/soo scheense hem met groote begeerten te willen thaerwaerts neder trecken. Waer op de Heere sepde: Nademael dat ic hemel eñ aerde verbulle / waerom en soude ick dese plaetse ock niet verbullen? Ēn weet ghy niet datmē met meerder neerstichept bemerckt de plaetse die den pijl doorschiet/dan de plaetse daermen den boghe spant/soo moet ghy ock weten dat ick met soo crachtighen affectie niet en wercke daer ick lichamelijck my veropenbare: als ick doen daer mijnen schat is/ende daer mijn heel ooge van mijn Godheyt haer genoechte heeft. Ende miraculeuselijck sijn handt wtstekende heeft hy den Heyligheu autaer geraeckt/al oft hy daer by gheweest hadde/seggende: Dat is daer/ende hy heeft daer by gheseyt: soo wie saligheijck mijn gratie soeckt/ die sal my alderblijckelijckste inde weldaden vinden/ ende soo wie ghetrouwelijck mijn liefde soeckt/ die sal my

Een fraey ghelijcke tisse.

my in ſyn binnenſte alderſoetelyckſt geuoelen. Door deſe woorden heeftſe verſtaē datter groot onderſcheet is tuſſchen de gene die de ſalicheyt ſoo van hun lichaem als ooc van hun ſiele begeeren na de beſtieringhe van hunnen eyghen wille/ende die gene die hen getrouwelyck beuelen aen de voorſinnicheydt vande Goddelycke liefde. Item alſmen inde Miſſe ſanck: Domus mea domus orationis vocabitur, de Heere ſcheen met ſyn rechter handt te raken ſyn ingewant/ ende wt gantſcher herten wt te berſten tot deſe woordē: In ea omnis qui petit accipit. Ende wtſtreckende ſyn handt als van bouen naert midden vanden Tempel / is hy ſoo blyuen ſtaende al oft hy ſyn hant daer ſoo hadde willen laten/om weldaden wt te reycken.

VVy moeten ons beuelen met betrouwē aen de voorſinnicheydt Godts.

Item alſmen inde weke op den Benedictus ſonck de Antiph. Fundamenta templi eius, ſoo zyn gheſien gheweeſt int opperſte vande mueren de Enghelſche Gheeſten luſtich int aenſchouwen/ ende fraey gecleedt/ die geſtelt waren tot de beſcherminge vanden Tempel: om de lagen der vyanden te verdryuen/ ende malcanderen rakende met hun gouwe vleughelen ſongen ſy eenen ſoeten ſanck tot lof des Godtheydts. Sy ſchenen oock t'elcken van bouen tot beneden te comen/tot een teeckē datſe door een minnelycke affectie gheduerichlyck in die plaetſe hun borgers beſochten / ende voor alle quaet beſchermden. Maer als deſe op den Feeſtdagh vande wydinghe der ſeluer Capelle ſieck te bedde ligghende haer beneerſtichde/om haer te becommeren met de dingen dieſe ſommighe iaren gheleden vanden Heere/ door een ſonderlinghe gratie ontfangen hadde/te wetē: dat de negen Chooren der Enghelen voor haer

De Engelen bevvaren de Tempels.

ſou-

souden gheuen dien lof. ende danckseggínghe aen Godt/ die sy ouermits mēschelijcke cranc-heyt niet en coste betalē/ ende soose door sulcke dingen een wonderlijcke blijschap inden Geest voelde/ waer van men veel soude mogen seggē/ dat ic om cortheyt wille achterlate / ten lesten heeftse ghesien een wtnemende seer clare riuie-re die met cronckelende wateren vloeyde door de heele breede des Hemels/ ende gelijc de sonne schijnt soo gaf oock de claerheyt Godts eenen lustigen wederglans voor de aensienders int water/ soo dat elcke cronckel des waters won-derlijck blonck al offer duysent sonnen gesche-nen haddē indē Hemel. Door die riuiere heeft-se verstaen dat beduydt werdt de gratie der de-uotie die sy als doens ghenoodt door de gratie des Heeren door de crollen oft golfkens alle haer ghepeysen diese met alle haer vermoghen ende neerstichеyt tot Godt gestiert hadde. Doē boogh hem nederwaerts de Coninck der glo-rien/ ende hy heeft eenen gouwen kelck gestekē int diepste vande riuiere/ ende dien heel vol wt-halende heeft daer mede alle de Heylighen toe-ghebrocht / waer van elck een van hunlieden ontfangende ouervloedicheyt vā nieuwe blij-schappen ende genoechten is wtgeborsten indē lof ende danckseggínghe voor alle de gratien die van Godt den gheuer van alle goet oyt zijn aen dese siele ghegont geweest. Het scheen oock dat wt het onderste deel van dien kelc quamen als sommighe gulde pijpkens die gestiert wer-den na sommighe persoonen die hen dien mael vervoordert hadden/ op datse haer te vryer met Godt soude becommeren / ende oock na som-mighe die hen aen hare ghebeden beuolen had-den. Door welcke pijpkens sy Goddelijcke ver-

troo-

troostinge ghenooten. Doen seyde dese siele tot den Heere: Wat can dit hen helpē dat ic dit sie ende verstae als sy dit niet en gheuoelen? Waer op de Heere: En helpt het den Vader des huysgesins niet/ dat hy sijnen kelder vult met heel wagens met wijn/ welckēs soetichеyt hy nochtans alle uren niet en smaeckt. Des niettemin tot welcke urē het hem ghelieft/ soo can hy soo veel wijns daer wt tappen alst hem ghelieft/ ende daer van drincken tot versaeytheydt toe. In dier voegen oock als ick tot het ghebēt van mijn wtuercoren ander gratie instorte/ al en geuoelen sy terstondt niet den smaeck der deuotien / soo sullen sy nochtans op bequamen tijdt soetelijck smaken mijn meweerdigheydt.

Een fraey ghelijckenisse.

Een deuote Misse die den opperstē Priester Iesus aen dese sijne Bruyt alsse noch met dē lichame leefde gesongen heeft, ende haer de Heylighe Communie gegeuen heeft, te kennen geuende door dese gelijckenissen dat hy dagelijcks sijn seluen aen den Vader voor ons offert indē Hemel soo dicwils als hy inden dienst der Missen aen Godt den Vader opgheoffert wordt op aertrijck.

Op den Sondagh Gaudete in Domino, als dese Maeght soude communicerē/ eñ onder de eerste Misse/ die was Rorate, droef zijnde/ dē Heere claeghde datse geen Misse en coste hoorē. De almogende Heere medelijdē met sijn arme hebbende/ heeft haer vriendelijck vertroost/ segghende: Wildy niet liefste dat ick v een Misse singhe? De welcke terstondt ghetrocken zijnde inden Geest gheantwoordt heeft/ iae soetichеyt mijnder sielen dat bidde ic v/ wt ganscher her-

ten. En wat Misse soudt ghy gheerne hooren seyde de Heere: Maer sy antwoordde: Sulcken als ghy vooz v neemt te singen. Wildy hooren seyde de Heere: In medio Ecclesiæ. Sy antwoordde/ neen / ende als de Heere veel Missen d'een na d'ander voorgehouden hadde/ ende sy geen van die begeerde. Ten leste heeft de Heere haer gevraeght oft sy wel hadde willen hooren/ Dominus dixit, de welcke soo sy die oock niet en begeerde/ heeft de Heere tot haer geseyt: Ic soude tot elcke woorden van desen Introitus v wel sulcken licht des wetenheyts schencke dat ghy daer door wonderlijc soudt vertroost worden. Maer als sy by haer seluē dochte/ hoe dat sulcks soude geschieden/ om dat de woorden van dien Introitus alleenlijc scheuen te raken den eenigh gheboren Sone des Vaders/ soo heeft de Heere met alle sijn Heyligen luyer stemme begost den Introitum vanden aenstaende Sondagh / seggende: Gaudete in Domino semper, &c. Met dese woorden haer wonderlijc verweckende om in hem haer te verheugen ende vrolijc te zijn. Ende de Heere die sat inden throon van sijn Coninclijcke Maiestept/ ende de siele vallende voor sijn voeten custe die soetelyck. Daer na met luyder stemme heeft hy verbolght/ Kyrie eleyson. Ende siet twee doorluchtighe Princen vanden choor der Throonen zijn gecomen ende hebben ghenomen de siele/ ende hebben die ghebracht inde teghenwoordicheyt van Godt den Vader. De welcke terstondt op haer aenlicht vallende/ heeft neerlegghende aenbeden. Aen de welcke Godt den Vader door den eerste Kyrie eleyson minnelijck ghegheuen heeft volle vergiffenisse van alle de sonden diese door menschelijcke vroosheydt ghedaen hadde. Hier na hebben de

voorst.

voorſ. Princen haer opghelicht op haer knien/ ende ſoo heeftſe verdient door den tweeden Kyrie eleyſon vergiffeniſſe vā alle de ſonden dieſe door menſchelycke onwetentheyt gedaen hadde. Hier na wederom opgeheuen zijnde door de voorſ. Princen/ ende ſtaende neergebogē/ al oft ſy de voetſtappen des Heerē hadde willen cuſſen/ heeftſe ghecregen vergiffeniſſe van alle de ſonden dieſe door booſheyt gedaē hadde. Daer na zijnder gecomen twee doorluchtige Princen vande Orden der Cherubinnen die de ſiele omvattende gebrocht hebbē tot den Sone Godts die haer ſoetelijck ontfangende in ſijn lieffelijcke omhelſingen gedruckt heeft aen ſijn Goddelijck herte/ ſoo heeft de ſiele in haer ghetrocken alle de genoechten die oyt yemandt heeft ghevoelt van menſchelycke omhelſinghe/ ende die heeftſe door den eerſtē Chriſte eleyſon van haer herte gheſtort in het Goddelijck herte als in hunnen oorſpronck / waer wt alle de genoechten van alle ſchepſelen gevloeyt zijn / ende dat ghebeurde door een wonderlijcke invloedinge Godts inde ſiele / ende wedervloeyt vande ſiele in Godt: ſoo dat door alle de neergaende noten het Goddelijck herte met een onwtſprekelijcke ghenoechte vloeyde inde ſiele/ ende wederom door de climmende noten de ſiele met alle haer ghenoechten hervloeyde in Godt. Aen den tweeden Chriſte eleyſon heeft de ſiele tot haer inghetrocken alle de ghenoechten die oyt yemandt ghevoelt heeft int cuſſen/ ende die offerde ſy oock aen haren eenigen beminden door een ſoet cuſken/ het welck ſy gaf aen ſijnen honichvloeyenden mondt. Maer aen den derden Chriſte eleyſon, de Sone Godts wtſtreckende ſijn handen / heeft vereenight met de wercken

van die siele alle de vrucht van sijn heylighste leuen. Ten lesten twee hoogh verheuen Prinet vanden Choor der Seraphinnen voortscomende hebben ghenomen dese siele/ ende hebbense eerweerdelijc ghepresenteert voor den H. Gheest die doorgaende de dry crachten der sielen/ door den eerstē Kyrie eleison verlicht heeft gehadt de redelijcke cracht vande siele met de claerheyt van sijn Godtheyt/ om datse in als soude kennen sijnen loffelijcksten wille. Door den tweeden Kyrie eleison heeft hy verstercke de grammelycke cracht der sielen/ om wederstandt te doen teghen alle treken des vyants/ ende om alle quaedt te ouerwinnen. Door den derden Kyrie eleison heeft hy onsteken de begeerlijcke cracht der sielen/ op datse vierichlijc wt ganseh haer herte ende siele/ ende alle haer crachten Godt soude beminnen. Maer door dat de Seraphinnen die onder de Choorен der Enghelen de hooghste zyn/ de siele brochten voor Godt den H. Gheest/ die de derde persoone is inde H. Dryvuldicheyt/ ende dat de Throonen haer presenteerden aen Godt den Vader/ werdt te kennen ghegheuen dat des Vaders/ des Soons/ ende des H. Gheests een Godtheyt is/ ghelycke glorie/ ende een eewige Maiesteyt/ die in volmaeckte Dryvuldicheydt leeft ende regneert al om van eewe tot eewe. Hier na de Sone Godts opstaende van sijnen Coninck-lijcken throon/ hem keerende tot Godt den Vader soetelyck singhende/ heeft in goeden toon gheseyt: Gloria in excelsis Deo, &c. In dat woordt Gloria verheffende de onmetelijcke eñ onbegrijpelijcke almogentheyt van Godt den Vader/ maer dat woordt In excelsis tot hem seluen intreckende loofde sijn onbespoorlijcke wijs-

wijsheyt. Maer in dat woordt Deo soo vereerde hy de onweerdeerlijcke ende onwtspreckelijcke soetichcyt vande goedertierenheydt des H. Geests. Hier op verbolgde alle het Hemels hof sanc met soeter stemme: Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis, ende soo is de Sone Godts wederom gaen sitten op sijnen throon/ maer de siele comende voor sijn voeten sat inde onvermerckinge ende verloochcninge van harē eyghen wille: tot de welcke de Heere seer meweerdelijck hem buygende/ wenckte haer met syn eerweerdige handt: datse tot hem soude comen. De welcke terstondt opstaende/ eñ staende voor den Heere is wonderlijck heel verlicht gewoorden door de claerheyt van sijn Goddelijc schijnsel. Ende sier twee doorluchtighe vorsten vandē Choor der Throonen aencomende hebben ghebroght eenen wonderlijcken throon die wonderlijc verciert was/ den welcken sy stellēde voor den Heere/ dien eerbiedelijck onderhielen. Waer na twee doorluchtige Hertogē vanden Choor der Seraphinnen / opnemende de siele/ hebben die gheselt op den throon aen de rechter sijde / ende hebben haer aen de slincker sijde vriendelijck ondersteunt. Noch twee glorieuse Princen vanden Choor der Cherubinnen dragende twee fraey lichten/ stonden voor de siele/ ende soo sy sittende inde glorie van haren beminden scheen met hem een te zijn int monsteren des cieraets vant Coninckljck purper cleedt. Maer het Hemelsch heyr soo wanneer als het singhende quam tot eenighe woorden die dienden tot Godt den Vader/ gheljck te weten/ Domine Deus Rex cœlestis, heeft terstondt t'samen stil gheswcghen. Ende dan sanck de Sone Godts alleen tot den lof ende

glorie Godts met de meeste eerbiedinge. Ende als nu oock de Gloria in excelsis wt was / de Heere Jesus den oppersten Priester ende waerachtighsten Bisschop/ opstaende ende de siele soetelyck groetende/ singhende seyde: Dominus vobiscum, waer op de siele haer beurte waernemende blydelyck antwoordde: Et Spiritus meus tecum prædilecte, dat is / mijnen Gheest is oock met v mijnen ouerbeminden. Waer op de Heere met groote danckbaerheyt hem buyghende heeft de siele bedanckt voor datse haer daer toe bereedt ghemaeckt hadde/ dat haren Geest ouer een coste comen met sijn Godtheydt/ wiens wellustigheyt is te zijn met de kinderen der menschen. Hier op vervolgende de Heere/ heeft ghelesen de Collecte/ Deus qui hanc sacratissimam noctem veri luminis illustratione fecisti clarescere, de welcke hy besluytende gheeyndt heeft/ seggende: Per Iesum Christum filium tuum, als Godt den Vader danckende voor de verlichtinghe van die siele/ wiens verworpenheyt beduydt wordt door dat woordeken noctem, dat is: Nacht/ die daer door wert geheeten de heylighste/ om datse door kennisse van haer verworpenheyt wonderlyck edel gemaeckt is gheworden. Doen stont dien blommighen ende teeren iongelinc op / die glorieert om dat hy op de borste vanden Heere gherust hadde/ te weten/ S. Jan Euangelist/ aen hebbende geele cleederē/ die aen allen canten hadden gulde arents in hen gebleuen / ende staende tusschen de bruydt ende den bruydegom: dat is/ tusschen Godt ende de siele/ een van sijn sijden ten Heere waerts wendende/ ende d'ander ter sielen waerts / ende sanck met luyder stemmen den Epistel/ segghende: Hæc est spon-

S. Iā singe de Epistel

sa, &c. Daer na alle de vergaderinghe der Heylighen besluytende / sanck: Ipsi gloria in sæcula, &c. Daer na songhen sy altemael t'samen den Graduael: Specie tua & pulchritudine tua, daer by hanghende den veers / te weten: Audi filia & vide: ende alsse daer na begost hadden den Alleluia. Paulus de wtnemende Leeraer met den voorsten vingher van syn rechter handt toonende de siele / seyde: Æmulor enim vos, &c. Waer op het heele heyr vervolghende met eender ghelupdt daer by gehanghen heeft de reste / seggende: Exultent filiæ Sion. Ter eeren vande siele / door welcke dinghē sy wonderlycke ende onvertellycke ghenoechten des verstants ghecregen heeft. Maer alsmen inde Sequentia sanck dien veers / Dum non consentiret, de siele voordeelende datse onachtsaemlyck alle de tentatien wederstandt ghedaen hadde / scheen door schaemte haer aensicht te willen vertrecken. Maer de Heere den supueren pueraer der sielē niet connende lyden de beschaemthevt van syn bruydt / heeft terstont alle haer versuymthevt bedect met een gouwe / ende al te wonderlycke ghevrochte bagge / waer door syn glorieuse victorie / daer hy alle de lagen des vyandts crachtelyck door overwonnen heeft bedruydt werdt. Daer na quam den anderen Euangelist / ende hy begost het Euāgelium: Exultauit Dominus Iesus in Spiritu, & dixit, &c. Door welcke woorden Godt die de liefde selver is / verweert zynde door de prickelen vande anwederhouwelycke liefde / en heel door de soeticheyt des Godtheyts doordrongen zynde is opgestaen / ende syn handen opheffende / heeft ghesongen met een soete melodie de navolgende woorden vant Euangelium / segghende: Confiteor tibi Pater cœli &

terræ, &c, voorhouwende aen den Hemelschen Vader met wat een vierichept des herten ende danckseggynghe hy die selfste woorden gheseyt hadde op aertrijck, Ende door elck woordt bedanckte hy besonder door die weldaden die opt zyn ghegheuen gheweest/ende noch sullen ghegheuen worden / aen de siele die verdient heeft in dese dinghen teghenwoordigh te zyn. Als Euangelie wt was heeft de Heere een teecken ghegheuen aen de siele datse inde persoone van de Kercke int openbaer soude vercondighen het Catholijck gheloof/ ende dat singende soude segghen: Credo in Deum, het welck soose gedaen hadde/de Choor der Heyligen verbolgens sanck het Offertorium: Domine Deus in simplicitate, daer by voegende: Sanctificauit Moses, het welck alst ghesongen werdt/ heeft het gheschenen dat het herte ons Heeren Jesu dat alleen het alderweerdighste was wt hinck inde ghelyckenisse van eenen gouwen autaer die met een vierighe claerhept wonderlijck blonck. Doen quamen daer gheblogen alle de Engelen die geordonneert waren tot den dienst der menschen/ ende hebbē op dien autaer van het herte des Heeren opgheoffert met een groote blijdschap leuende voghelen / waer mede beteeckent werden alle de goede wercken / ende ghebeden die ghedaen gheweest waren van de ghene die hen bevolen waren. Daer na quamen alle de Heyligben ende offerden elck besonder alle hun verdienſten op dien selfsten autaer/tot eenen lof/ende tot saligheyt vande siele die daer teghenwoordigh was. Ten lesten is daer by ghecomen eenen grootdadighen Prince/ te weten/ den Enghel die ghegheuen was vanden Heere aen dese siele om haer te bewaren/

waren / brenghende eenen gulden kelck / den
welcken hy oock gheſet heeft op dien gouwen
autaer vant Goddelijck herte / in welcken kelc
waren alle de tribulatien / teghenſpoeden /
ende beſwaringhen / die deſe ſalighe ſoo in haer
herte als in haer lichaem verdraghen hadde /
van haer kintſheydt af tot dien tydt toe: welc-
ken kelck de Heere terſtondt met het teecken
des Heyligh Cruys ghebenedijdt heeft / ghe-
lijck de Prieſter doet als hy de Hoſtie heylight.
Het welck ghedaen zijnde / heeft hy met ſoeten
voys opgheheuen / ſegghende: Surſum corda,
waer door alle de Heylighen als beweeght zijn-
de hun herten opſtierende inde ghedaente van
gouwe pijpen hebben die ghevoeght aen den
gouwen autaer vant Goddelijc herte / op datſe
ſouden verdienen te ontfanghen eenighe drup-
pelkens tot vermeerderinghe der verdienſten /
blijſchap ende glorie / vande ouervloedigheydt
van dien kelck die de Heere met ſulcken vlij-
ticheydt ghebenedijdende heyligh ghemaeckt
hadde. Hier op vervolghende de Sone Godts
den Gratias agamus, & vere dignum, &c. ſanck
hy die opt ſoetſte met de aendachtighſte deug-
tie inde cracht van ſijn Godtheyt / tot lof ende
glorie van Godt den Vader / ende danckſeg-
ginghe voor alle de weldaden die aen deſe wt-
uercoren ghegont zijn / ende noch ſullen ghe-
gont worden / nu ende int toecomende leuen.
Ende als hy inde Prefatie gheſonghen hadde,
Per Ieſum Chriſtum, ſoo heeft hy ſtille gheſwe-
ghen. Ende alle het gheheel Hemelſche heyr
ſanck daer op met de eerweerdighſte iubilatie /
ſegghende: Dominum noſtrum, al oft het met
een onwtſprekelijcke blijſchap beleden hadde
dat hy alleen was dien Heere / dien Godt / den

Schepper/ ende verlosser / ende den aldermil-
sten wtrepcker van alle hun goet / diemen al-
leen weerdelijck schuldigh is alle eere / glorie/
lof/ iubileringhe/ maght/ ende heerschappije/
ende voorts onderdanighepdt op te draghen/
van weghen alle schepselen. Maer als hy sanc
Per quem maiestatem tuam laudant Angeli, alle
de Enghelsche Gheesten quamen daer ghevlo-
ghen met eenen onwtspreckelycken dans / hun
handen t'samen slaende al oft sy dat hemelsch
hof ghenoyt hadden om Godt te louen. Maer
in dat woordt: Adorant Dominationes, dien
selfsten Choor der Dominatien op syn knien
vallende aenbat den Heere: belijdende dat hy
alleen dien was aen den welcken wettelijck
alle knien gheboghen worden van die inden
Hemel zijn/op der aerden/ende onder d'aerde.
Ende als hy daer by voeghde: Tremunt pote-
states, alle den Choor der Bevel hebbers/die
werp hem beneden op syn aensicht om te be-
tuygen dat hy alleen van alle schepselen moet
gheeert worden / seggheude oock: Cœli cœlo-
rumque virtutes ac beata Seraphim, soo loofden
sylieden met alle de Choozen der Enghelen
den Heere/ singhende met een onweerdeerlijck
ghelupdt des soetichepts. Daer na alle de He-
melsche heyzen der Heylighen met een soet we-
derpunt iubilerende songhen: Cum quibus &
nostras voces vt admitti iubeas deprecamur.
Daer na voortscomende de overblinckende
roose vande Hemelsche lustichepdt de Maeght
Maria/met een de soetste vops hief op: San-
ctus, Sanctus, Sanctus. Verheffende met de mee-
ste danckbaerhept in die dry wooxden de onbe-
grijpelycke almoghenthepdt/de onbespoorlijc-
ke wijshepdt / ende de soetste goetwillichepdt/

vande

vande opperſte ende onverſcheyden Dryvul-
dicheyt/ t'ſamentlijc verweckende alle het He-
melſch heyr om dat het met haer verblydt ſou-
de zijn om dat ſy (de Maeght Maria) het wt-
druckelijckſte beeldt Godts / was gheworden
de ſterckſte naeſt Godt den Vader / de wyſte
naeſt den Sone / ende de goedertierenſte naeſt
den H. Geeſt den vertrooſter. Hier op vervolgh-
den alle de Heylighen/ ſeggende: Domine Deus
Sabaoth, het welck gedaen zijnde ſcheen de Hee-
re Jeſus den waerachtighen Prieſter ende op-
perſten Biſſchop opſtaende van ſijnen Keyſer-
lijcken ſtoel/ ſijn ſalighſte herte dat inde gelijc-
keniſſe van eenen gouwen autaer verſcheen
met ſijn eyghen handen opheffende te preſen-
teren aen Godt den Vader / en̄ ſijn ſeluen door
ſulcken onwtſprekelijcke ende onweerdeerlijc-
ke maniere voor ſijn Kercke te immoleren/ dat
gheen weerdigheyt van eenigh ſchepſel yet ver-
magh om dat eenighſins te mogen begrijpen.
In de ſelfſte ure als de Sone Godts ſyn God-
delijck herte Godt den Vader offerde/ ſoo clep-
temen de clocke ter eleuatiē inde Kercke/ ende
ſoo iſt gheſchiet dat op den ſelfſten oogenblick
de Heere dat volbrocht inden Hemel / het welc
de Kercke op aertrijck dede door den dienſt des
Prieſters: als ſy daer-en-tuſſchen niet en wi-
ſte wat ure dat het was / ende watmen inde
Miſſe ſanc. Als nu de ſiele ſeer verheught was
door de verwonderinghe van ſulcken onbegrij-
pelijcke werckinghe Godts/ ſoo wenckte haer
de Heere/ datſe dē Pater noſter leſen ſoude inde
vereeninghe/ waer door dat gebedt in ſijn ſoet-
ſte herte langhen tijdt was ſoet ghemaeckt ge-
weeſt / ende voorts gebrocht is gheworden wt
grooter liefden tot ſalicheydt van alle gheloo-
uighe

Met wat een affectie datmen den Pater noſter leſen ſal.

ughe. Het welck als sy lesende ghedaen hadde/ aen den Heere dat selfste wel behallende heeft aen alle de Enghelen ende Heyligen dooz sulcke hare affectie ghescheoncken/ datse met dien Pater noster al souden connen te weghe brenghen/ datse opt dooz eenigh ghebet souden connen vercryghen dooz de saligheydt vande heele Kercke ende ock geloouige sielkens. Doen wenckte de Heere wederom aen de siele datse sonde bidden dooz alle de Kercke. Ende soose opt denootste bat dooz alle int ghemeyn / ende dooz elck besonder heeft de Heere dat ghebedt mede ghedeylt inde vereeninghe van alle sijn ghebeden ende wercken van sijn heyligste Menschheydt aen de heele Kercke / met sulcken vrucht als yemandt yet dooz eenigh ghebedt can vercrygen/seggende: dat ghebedt dat ghy my nu gheoffert hebt dooz de Kercke sal haer zijn een saligheydt der saligheden / ouerbloedigh/ ouermidts sijns hooghverheuentheydts ghelijck men seydt / Canticum canticorum: dat is het liedeken der liedekens. Doen seyde sy/ Wel mijnen Heere wat sal nu de Communie zijn? Waer op de Heere soetelijck antwoordde: Dat en sult ghy niet alleenlijck ghewaer woorden met de ooze des herten / maer ghy sult dat ouersoetelijck voelen in alle het merch van d siele. Ende haer tot hem roepende ende in sijnen schoot haer teerlijck omhelsende ende met soete kuskens smeeckende/ heeft dooz sulcken meweerdigheyt haer doordringhende wonderlijck ingebloept de cracht van sijn Godtheyt/ ende daer tegen haer tot hem ingetrocke/ ende in hem verandert/ende met hem een makende saligh ghemaeckt dooz soo veel alsmen ghelooven magh dat een menschе die met het broos

bleesch

vleesch noch beswaert is can ghenieten. Ende soo in sulcken vereeninghe heeft hy haer oock met hem vereenight Sacramentelyck door ontfanghen van syn Heylighste Lichaem ende Bloedt. Ende soose ghecommuniceert hadde heeft den sanghet van alle sanghers / iae den vierichsten pueraer van syn beminde met een doorgaende stemme begost: Ecce quòd concupiui iam video, quod speraui iam teneo, illi sum iunctus in Spiritu, quam in terra positus tota sinceritate dilexi, dat is: Siet dat ic begeert hebbe dat sien ick nu / dat ic verhoopt hebbe dat hebbe ick nu / met haer ben ick versaemt inden Gheest / die ick noch op aertryck zynde met alle oprechticheydt bemindt hebbe. In dat woordt In terra positus, opentlyck betuygende dat hy allen den arbeydt / tribulatie / ende teghenspoet die hy op aertryck gheleden hadde / soo sonderlinghe door de salicheyt van dese siele gheleden heeft / dat al waert dat hy anders gheen vrucht vercregen en hadde van syn heylighste leuen ende onnooselste Passie / ende bitterste doot / dat hy oordeelde dat hem genoeghsaem voldaen is / door sulcke wtnemende verseninghe die hy op die ure volbracht hadde in die siele. O onweerdeerlycke soeticheydt vande Goddelycke meweerdicheydt die soo vierichlyc haer begheert te vermaken inde menschelycke siele / dat hy alle de pyne van syn weerdighste Passie ende doodt / oordeelt als vergolden door de vereeninge met een alleen / aen den welcken nochtãs alle de werelt te recht verbonden is / door een vruchten van syn dierbaerste Bloedt. Hier na heeft de Heere wederom ghesonghen / Gaudete iusti, op het welck alle het hemelsch

heyr

heyr verbolghens heeft geeyndt/ als hem verheughende met die siele. Daer na seyde de Heere inde persoone vande strydende Kercke/die op aertrijc sonde verbult worden, Refecti cibo potuque cælesti Deus noster, te suppliees exoramus, vt in cuius hæc commemoratione percepimus, eius muniamur & precibus, per Iesum Christum filium tuum, dat is: Versadicht zijnde door de Hemelsche spijse/ende dranck/ verbidden wy d ootmoedelijck d onsen Godt: dat wy moghen door sijn ghebedt gewapent worden/ tot wiens ghedachtenisse wy dese dinghen ontfanghen hebben/door Jesum Christum uwen Sone. Hier na de Heere soetelijck alle de Heyligheu groetende heeft ghesonghen: Dominus vobiscum, ende in dat woordt ter eerweerdicheydt van die vereeninghe die hy soo meweerdelijck in die siele ghebrocht hadde/ heeft hy de verdiensten blijdschap ende glorie van alle de Heyligheu wonderlijck vermenighvuldighende/opghehoopt inden Hemel. Doen songhen alle de Choozen der Enghelen vooz den Ite missa est, tot lof ende glorie vande blinckende ende altijdt stille Dzyvuldicheyt met een claer luydende stemme: Te decet laus & honor Domine. Daer op de Sone Godts sijn Conincklijcke handt wtstekende / heeft de siele ghebenedijdt/ segghende: Ick ghebenedijde d dochter des eewighs lichts met sulcken cracht/dat aen wien ghy voortaen goet sult willen door een sonderlinghe affectie/ die sal daer door boven andere soo saligh ghemaeckt worden/als Jacob wel eertijts vercreghen heeft voorspoet houe sijns anderē Broeder/ door de Benedictie van sijnen Vader Isaac. Ende soo tot haer

selven

seluen ghecomen zynde / isse ghewaer ghewoz-
den dat haren beminden dooz een ontbinde-
lijcke vereeninghe was ghehecht met haer
binnenste.

Eynde des vierden
Boecks.

Het vijfde boeck vanden invloedt der Goddelijcker goedertierentheydt.

Inhoudende sommighe dinghen belanghende den staet der over-leden sielen/ waer mede vermenghelt gaen veel profytelijcke dinghen/ om hem tot het sterven te bereyden.

Voor-reden vanden vijfden Boeck.

DEsen vijfden Boeck houdt in vele salighe veropenbaringhen, hoe dat elck een met een bly ende ouerghegheuen ghemoet hem sal bereyden tot het sterven, ende hoe hy Godts, ende der Heyligher bystant sal versoecken, hoe dat oock het rechtveerdich Oordeel Godts, aen elck een verghelt naer sijn wercken, hoe profijtelijck dat hy besorght door sijn bermhertigheydt, dat voor de ghene die inden staet der liefden sterven, onderstant ghedaen wordt: soo door de ghebeden, als andere godtvruchtighe vvercken, der ghener die noch leven. Van dese oeffeningen dan die de over-leden meest vervoorderen, wordt in desen Boeck ghehandelt, onder de welcke dese de voornaemste bouen andere zijn, die ghenomen zijnde uyt den onuytputtelijcken schadt der verdiensten Christi, voor de sielen

geoffert worden aen den seluen Christo. Ende hier door wordt oock Godts bermhertigheydt ende sijn ouersoete goedtheydt wonderlijck ghepresen, dat hy aen alle de ellendighe ende verlaten sondaers hulpe gheeft, waer door sy als sy ommers willen hen seluen ende oock andere moghen verlossen vande sonden ende straffe der seluer.

Van't heyligh leuen van Mevrouwe de Abdisse S. Geertruyt, hoe dat Godt sijn vermaken heeft in een bedroeft herte, ende van een bescheyden spijs-nuttinghe, eñ communie. Ende vande oeffeninghe der siecken, eñ vande verdienstē der ghener diese dienen.

DAT I. CAPITTEL.

MEvrouwe S. Geertrupt eerweerdigher ghedachtenisse / als een vriendinne Godts ende vol-vanden H. Gheest die wy met oprechter liefden moeten nae-volghen als een goedertierenste ende allen lof / en eerweerdighe Abdisse / die heeft haer Ampt van Abdisse wysselijck / suetelijck / verstandelijck / met een wonderlijck beschey dentheydt / tot lof des Heeren / eñ profijt der menschē ghеregeert / den tydt van veertich Jaren ende elf daghen / door een vrandende liefde / eñ deuotie / tot Godt inde meeste goedertierenheydt ende sorghvuldighеyt / tot haren euen-nasten: met een diep oot-

ootmoedicheyt ende ſtrenghicheyt tot haer ſel-
uen. Want ſy is ſeer neerſtich gheweeſt inde
ſiecken te beſoeckē / hen beſorghende ſulcs alſſe
van noode hadden ende ſy hielpſe met haer ey-
ghen handen / ſoo tot hun vermaken / als tot
hun ruſte / ende andere dinghen dieſe van doen
hadden / ſoo wanneer het haer toegelaten wert
ende niet belet en werdt door de caritate van
d'andere Religienſen / die met ghewelt ſulcs
van haer niet en begheerden ghedaen te hebbē.
Ende niet alleenlijcken in deſe dinghen ; maer
dock in andere / als int Clooſter te vaghen / te
ſchicken elck dinck op ſijn ſtede / waſſe d'eerſte
inde weer / ende ſomwijlen oock alleen inden
arbeydt / tot datſe d'andere oock haer onderſa-
ten ſoo lockte / hen voor-gaende / eñ met ſoete
woorden noodende om datſe haer helpen ſou-
den. Alſſe nu dan met deſe eñ andere verſchey-
den / ia alle deughden bloeyende was als een
rooſe / al haer leuen door / wonderlijck beha-
ghelijck ende begraciet voor Godt eñ de men-
ſchen / ten leſten alſſe het xl. Jaer ende xi. da-
gen ſoo ouerbracht hadde / iſſe (och iammer!)
ten leſten in een cranckheyt ghevallen diemen
de cleyne gheraeckthеyt noemt. Den welcken
ſchicht / als komende uyt de handen vanden
Almoghenden (dit ſochte die edele ſiele nu vet
ghemaeckt zynde met ſoo veel vruchten der
deughden / te trecken t'hem waerts uyt het
velt vande lichamelycke ellendicheyt) hoe dat
die tot het merch toe door-ghegaen heeft het
binnenſte van haer onderſaten / dat moghenſe
weten die haer ghekendt hebben : want wy en
gheloouen niet datmen inde breede des werels
eenen menſche ſoude konnē vinden die met ſoo
grooten ghebenedydinghe van Godt is voor-

komen gewerst soo naer de nature als naer de gratie ende wat daer aen cleeft tot Godt strekende / als dese. Want hoe wel dat het ghetal der persoonen diese onder haer moederlycke behoedinghe ontfanghen heeft / ende opghevoedt inde Religie / bouen het ghetal van hondert ghecommen is: soo en hebben wy nochtans niet konnen verstaen / dat sy eenighen menschе ghebonden hadden / diese oft meer bemindt hadden / oft die haer in eenighe dinghen soude te bouen gegaen hebben. Sy was soo lieffelyck / dat (het welck nochtans wonder is) alsser somwylen kinderen die onder hun seuen Jaren waren / int Clooster ontfangen werden; die hun natuerlyck verstant noch niet en hadden / om te verstaen de dinghen die Godt belanghen / datse terstont als sy ook naer kinder doeren begosten te kennen dat sy hun gheestelycke moeder was / met sulcken liefde tot haer heylighe goedertierenheyt ontsteken gewordē zyn / dat het hen dochte ombehoorlyck te zyn dat sy souden beleden hebben / datse hun vader / oste moeder / oft yemanden van hun vrienden lieuer souden gehadt hebben / als haer. Dese eñ dierghelycke dinghen / eñ in sonderheydt wat dat de vremde van haer ghevoelt hebben / als sy haer saghen / ende haer woordē hoorden / die vol van de wyshеydt Godts waren / soude te langhe zyn om hier te verhalen. Waerom me sullen wy dit al-te-mael t'samen wederom storten met lof ende danck-seggbinge inden afgront vande Goddelycke goetheydt uyt de welcke alle goedt vloeydt. Als dan nu dese strale der Sonnē was strekende tot den ondergank des doots / door de cranckheyt des lichaems /

Haer liefselijckheydt.

haer

haer dochters vreesende ofte moghelijck haer ontrocken zijnde het verblicken van soo claren exempelen/ende van haer ghenomen zijnen het ghelepdt van sulcken goedertieren moeder / soude moghen ghebeuren datse inden wegh der Religie souden comẽ te missen/ hebben met ganschе de affectie haerder hertẽ haer toeblucht ghenomen tot den vader der bewm hertichеden/ om hem te verbidden met sulcken ghebeden soo sy best mochten. Ende om dat hy dat opperste goet is / vandẽ welcken alle goet /de verdiensten crijght des goetheyts: soo en heeft hy niet versmaeyt de ghebeden van sijn armen/ ende wiens ghebeden niet en betaemdẽ datse souden verhoort worden teghen sijn bestieringhe / die heeft hy soo verhoort gelijck het profijtelijc was tot haer salicheyt / ende hy heeft haer-lieden soo vertroost datse begosten haer te verblijden inde saligheyt vã haer ſMoeder. Want als sy voor haer baden/ heeft hy haerliedẽ dickwils door dese S.Geertruydt antwoordtgegeuen inden gheest: waer door sy vertroost zijn gheworden/ alst blijckelijck int vervolgh verclaert sal worden. Op eenen tijdt als eene voor haer biddende wensten haren staet te weten / soo heeft de Heere gheantwoort: Ick hebbe verwacht met een onwerdeerlijcke blijschappe desen tijdt/ dat ick mijne beminde soude leyden alleen inde woestijne: op dat ick daer sonde spreken naer haer herte/ende ick ben ghecomen tot mijn vermeten: want sy comt met my overeen in alles naer mijn aenghenaemste welbehaghen/ende sy is my onderdanigh in als / naer mijn soetste genoeghen. Om dit te verstaen/ so is de woestijne de sieckte: daer

Toevlucht tot Godt alsmen besorght is.

Oseæ 2.

de Heere spreeckt tot het herte van sijne beminde/ende niet tot de ooren: want soodanich is sijn uytspraecke datse naer der menschen voer niet verstaen en can worden/ghelijckerwijs die dinghen die tot het herte gesept worden/die worden meer ghevoelt als ghehoort.

Dewoorden des Heeren tot sijn uytvercoren.

waerom de woorden des Heeren tot sijn beminde / zijn tribulatien ende beswaringhen des herten/te weten: als den kranckten peyst dat hy onnut is / ende dat hy synen tijdt onnuttelijcken verslijt / ende dat de andere om synent wille arbeyden / ende oock hunnen tijdt verquisten / om datter moghelijck door hunnen arbeydt ghecn profijt tot gesonthept volghen en sal. Waer op sy alderbest naer het wel behaghen Godts antwoort/ alsse in haer herte lijdsaem blijft/ begheerende dat alle den wille Godts in haer soude volbroght worden want sulcken antwoort en wordt inden hemel niet op der menschen maniere ghehoort/ maer het clinckt als door de soetste Goddelijcke orgel / te weten:door t herte Jesu Christi/ met de meeste genoechte vande heele Bruyldichept/ ende alle het hemels hof. Want ghecn menschelijck herte dat sterffelijck is en soude/ ter wijlen het de beswaernisse gevoelt/ uyt ganscher siele connen segghen / dat het dat ghecrne wilt lijden nae den wille Godts/ ten ware dat sulcs daer in ghebloeydt ware bã dat volmaeckste herte Jesu Christi. Waerom dat oock vã noode is dat het sijn geclanck ghene indẽ hemel door dat selfste herte/te weten Christi Jesu. Ende de Heere heeft daer by ghevoeght: mijn Wt-verkoren die is my ghehoorsaem naer mijn soetste ghenoeghen om datse niet en versmaeyt de beswaernissen / gelijck

De beste antwoort op de woordẽ Gods.

lijck Vasti de Coninghinne versmaeydt heeft het bevel van den Coninck Assuerus/als hy begheerde datse binnen soude comen op haer hooft hebbēde de Keyserlijcke croone / op dat hy soude verthoonen aen sijn Princen haer schoonheyt: soo ist oock alst my lust de schoonheyt van dese mijne Ut-verkozen te verthoonen inde teghenwoordigheyt van altijdt eerweerdighe Bijbuldicheyt ende van het gheheel hemels hof: als-dā beswaere ic haer meest met cranckheydt ende verdriet ende daer by versoet sy mijn herte / alsse dan door haer beschevdentheydt met verdult toelaet eenighe vermakelijckheyt eñ ghemaeck des lichaems/ ende dat is haer noch tot een vermeerderinge der glorie alsse sulcs somwijlē noch doet met ghepersthevt. Nochtans moet sy haer daer in vertroostē/overdenckēde dat aen den genen die Godt beminnen, alle dinghen, door mijn lieffelijckste goedertierenthevdt/ ghedijen tot goet. De tribulatien vercieren de siele. Rom. 8.

Hier na alsse noch op een ander tijdt door haer badt/heeft de Heere gheantwoordt. Ick hebbe somwijlē ghenoechte dat mijn beminde my wat fravs maeckt ende dan gheve ick haer peerlen ende gouwe blommen. Om dit wel te verstaen: de Peerlen zijn haer sinnen eñ de gouw-blommen zijn haren leghen tijt/ waer mede sy my seer bequaem ende aenghenaem tierlijckheyt maeckt / als sy leegh zijnde eñ nu eenigh sins haer crachten wederom ghecreghen hebbende beghint haer te keeren tot haer ampt/sorghvuldigh zijnde hoese alle de dinghen die de Religie moghen verboorderen ende in staut houwen / soo mochte bestieren / dat naer haer doot alle haer insettingen ende voorbeelden mochten zijn als eenen ba- VVat dat de Peerlē eñ gouvvebloē men zijn.

sten pilaer om de Religie te ondersteunen tot mijnen eewighen los: maer alsse in dese dinghen arbeydende merckt datse haer ghesontheydt soude crencken/terstont ophoudende/ betrouwende alle dinghen my beveelt/op dat ick het al vervullen soude. Want dese ghetrouwicheyt is die mijn Goddelijck herte deweeght/datse soo haest als sy ghewaer wordt datse op de beter handt is/ terstont proeft/ watse vermach inde dinghen die haer ampt belanghen / ende terstont oock alsse ghevoelt datse verargert/datse dan wederom ophoudt ende my beveelt.

Vast betrouvvē.

VVat getrouvvicheyt het herte Christi bevveegt.

Op eenen anderen tijt als de voorseyde mevrouwe de Abdisse S. Geertruyt (lieffelycker ghedachtenisse) sonderlinghe hier mede beswaert was / om datse gheen handtwerck en coste gedoen/ ende daerom vreese hadde/datse haeren tijdt onnuttelijckē verslete/ ende soose naer haer gewoonlijcke ootmoedicheyt van dese selue (wiens antwoordē sy bouen de andere achten) onderstāt sochte / heeftse begeert datse daer voren den Heere soude bidden: het welck alsse seer devotelijcken dede/soo heeftse dusdanighen antwoort van den Heere becomen. Eenen goedertieren Coninck en soude noyt qualijcken connen nemen / dat sijn uytverkoren versuymden voort te langhen haer fraey dinghen op dien tijdt/als hy met haer spelende ghenoechte heeft haer handekens te tasten:maer het soude hem des te aenghenamer zijn / als hy haer vondt altijdt ghereedt om in alles sijnen wille te doen: soo oock de soeticheyt mijnder herten heeft veel lieuer dat dese mijne uytvercoren verduldelijcken lijdt alsse door sieckten belet wordt:maer alsse ghewaer

waer wordt nu wat gebetert te zijn/laetse dan wederom nemen den wille om de Religie te verborderē soo veel als in haer is/sonder schade van haer ghesonthevdt.

Item soose overmidts haer cranckheydt (door de welcke haer dochte datse gheen profijt en coste doen in haer ampt) begheerde den last/vande Abdije over te laten/ende daer op oock door dese den wille van Godt begeerde te weten, soo isse met dese woorden vandē Heere onder-wesen ghewordē: Ick heylige mijn uytverkorē door de siecktе om dat ick in haer soude woonen: ghelijck een Kercke geheylicht wordt door de wijdinghe des Bischops. Item ghelijck een Kercke met sloten gesloten wort op dat de onweerdighe daer niet in en souden comen: soo beslupte ick ooc dese door de cranckheden/om dat haer sinnekens niet en souden vatten soo veel verscheyden wterlijcke dinghen in de welcke somwijlē niet al te veel profijts en is/ende nochtans het herte ongherust maken/ende somtijdts beletten dat het herte hem met my soo wel niet en can bekommeren. Waerom ick (die spreke inden boeck des wijsemans Dat mijn wellustigheydt is te zijn met de kinderē der menschen,) dese my/soodanighe gemaeckt hebbe: dat ick ouermidts de beswaringen van haer siecktеn / te recht in haer moet woonen. Naer dat: By is de Heere allen den ghenen die verdruckt van herten zijn. Waer-en-boven hebbe ick toeghedaen soo haer te vercieren in goede meyninge ende goeden wille dat ick in haer blijnende als eenen Coninck in sijn stilste rustplaetse / voor eenen tijdt op aertrijck in haer mijn wellusten soude hebben / naer mijn best behaghen / eer dat ickse sal brenghen tot de eewighe

De sieckte heylicht de siele.

Prov. 8.

Psal 33. vers. 19.

wighe wellusten des hemels. Maer haer uyterlycke sinnen die hebbe ick haer eensdeels ghesondt ghelaten: om dat ick door haer antwoordt soude geuen ende mijnen wille te kennen gheuen aende kinderen der vergaderinghe daer sy ouerste af is. Ghelyck ick eertyts de kinderen van Israel ghegheuen hadde de Arke des Testaments om dat sy my daer dragen souden / ende dat sy my in die souden ontfien.

Hoe dat wy moeten worden de Arcke Christi de mãna. De tafelé des Testamẽt. De roede van Aarõ

Laet haer oock gelyck die Arcke / in haer hebben het Manna: dat is de suetichepdt des vertroostings / inde affectie / ende oock inde woorden / naer haer vermoghen / tot alle haer ondersaten. Laet haer ooch hebben de Tafelen des Testaments / dat is: laet haer bevelen te doen ende te laten naer mijn wel-behaghen / soo sy dat sal connẽ onder-scheyden. Laet haer oock hebben de roede van Aaron / dat is: berispinghe der quaden / in penitentien te stellen: beschepende met een blytichepdt des Gheests / ouerdenckende dat ick door mijn selues alle onghebeterde saken beteren can / soo door inspraake / als door tribulatien: maer al dat ick door haer doen / daer mede vermeerdere ick haer verdienste: is datse niet verbetert en worden diese berispt / dat en sal haer niet schaden / als sy maer sorghvuldige neerstichept en doet:

1. Cor. 3. VVant den mensch mach begieten ende planten, maer ick alleen can den wasdom gheuen.

Item soose vreesde datse haer hier in onachtsamelyck droegh / om datse de H. Communie achter liet / oock het gebedt met andere gheestelycke oeffeninghen / ende daer en teghen vreesde onweerdelycken te Communiceren / ouermidts datse om haer cranckheyts wille haer met gheen betamende oeffeninghe tot de

H. Com-

H. Communie coste ghereedt maken / heeftse verdient vande Heere door dese / met dusdanighen woorden onderrecht te worden ende vertroost. Alsse enckelijck om mijnent wille de Communie ofte yet sulcks achter laet datse anders geerne doen soude / maer ghewaer wort dat het haer let / dan soo wilt mijn miltste goedertierentheydt voor haer eyghen deel dat sy versuymt / haer ghenen mijn deel / ghelijck het mijn eyghen is / al wat goet datter inde heele Kercke ghebrocht wordt. Soose oock (naer de gewoonte vande goede sielen die sonde vreesen daer gheen sonde en is) op eenen tijdt beswaert was / om datse sach dat die haer dienden schenen haeren tijdt te verliesen: ouermidts datter geen vrucht van gesontheyt met haer en volghde. Den ghetrouwen Godt / die niet toe en laet dat yemant ouer sijn macht ghetenteert soude worden, die vertrooste haer ouer dit / door dese / met dese woorden / t'mijnder liefden ende eeren wille salmen haer dienen met eerweerdicheyt / minnelijckheydt / neerstichеyt / eñ vrolijckheyt; want ick den Godt die in haer woone hebse ghestelt tot een hooft vande vergaderinghe: waerom elck een van die / haer schuldich is te helpen ghelijck de lidtmaten hun hooft. Ende laet haer dat met blijschappe ontfangẽ t'mijnder eeren / dat ick door haer als door eene mijne ghetrouste vriendinne / vermeerdere de verdiensten van mijn uytvercoren als ick alle de weldaden die haer bewesen worden / niet alleenlijcken door den daet / maer oock door de affectie / ende woorden / sal beloonen al oftse my bewesen werden.

Gregor.

1. Cor. 10

Item soo alle de gemeynte op den feestdach van S. Lebuinus een ghemeyn ghebedt voor haer

S. Lebuinus.

haer hiel op datse door de verdiensten van den voors. Heylighen soude ghenesen worden/ den selfsten salighen Martelaer ernstelijcke/ door dese aengheroepen wesende scheen haer dusdanighen antwoordt te geuen. Als den Coninck ghenuchte heeft te spelen met sijn uytvercorē op sijn rustplaetse/duncket v dan dat het wel soude betamen/datter eenen soldaet soude comen om hem moyelijck te vallen/midts biddende dat hy sijn uytvercoren soude uyt laten comen:om dat sijn huysghenooten door haer souden moghen vertroost worden:soo en soudt oock niet betamen dat yemandt haer ghesontheyt soude begheeren/wiens cranckheyt door lijdsaemheyt ende goeden wille vereenight met Godt/ is voor den Coninck der hemelen als een minnelijcke lief-feestinghe. Waerom moetmen weten: dat een/ wiens sieckte tot meerderen lof Godts streckt/ als sijn ghesontheyt/ die de heylighen aenroept/ daer door verdient dat de gratie Godts hem soetelijc onder-rechtende lijdsaemer maeckt/ ende gewint voor de sieckte/ ouervloedigher vruchten tot meerder Godts lof.

Vande wonderlijcke lijdsaemheydt van dese H. Moeder, van haer liefde, deuotie ende medelijden, eñ hoe de Heere haer besocht heeft in haer uyterste.

DAT II. CAPITTEL.

ALse de ghene die ouermerckende de gheleghentheyt van haer leuen/ bekendt hebben de gratie Godts in haer sieckten/ die zijn ghedwonghen te belijden dat dese ghetuyghenissen

waer

waer sonder bedrogh zyn. Want soose xij. weken ghedurende haer sprake verloren hadde soo oock datse noch door eenigh woordt / noch oock teecken te kennen coste gheuen / wat haer ombrack: upt-genomē alleen door twee woorden / te weten: Mijnen gheest. Door de welcke soo de omstaenders niet en verstondē wat haer meyninghe was / ende daer ouer anders deden als sy meynde / ende als de Moeder hier op arbeydende in dickwils te verhalen / mijnen gheest / niet en voorderden: ten lesten als een tam lammeken stille swyghende / eñ door een vriendelijc gesicht als der dupue rontom siende / loechse somwylen lieffelijcken / ouer de dinghen die teghen haeren sinne ghedaen werdē. Eñ noyt en heeftmen connen bemercken datse tot eenighe onlydsaemheyt ghevallen is. Ende dat heeftmē oock bemerckt in dese cranckheyt voor-namelijck als spruytende uyt den wortel vande liefde Godts / ende haeren naesten (die soo diepe gheplant was in haer binnenste hart leuen ghedurende) datse noyt soo qualijcken te passe is gheweest / ofte sy en wert vrolijcker / al ofter sy niet geledē en hadde als sy yet hoorden spreken van Godt / t'zy int Sermoon / oft anderssins.

Lijdsaemheydt van S. Geertruyt

Datse daer-en-boven groote deuotie gehadt heeft dat betuyghden wel de tranen diese ouervloedelijck stortē / soose ten H. Sacramente sonde gaen / ende oock de godtvruchtighe oefeninghen / waer mede sy haer de ffende / alsse de misse hoorde. Waer toe datse altydt begheerde ghevroght te worden: hoe wel dat haer een been nu verstoruen was / eñ het ander daerse op steunden / soo onuerzaechelijcken haer seer dede / datmen dat het minste niet en coste aenraken

Deuotie van S. Geertruyt

raken sonder groote pyne / op het welck sy nochtans tradt / niewers opt met het ghelaet bethoonende de pyne: om datse niet en soude weder houwē worden bande Misse te hooren. Sy was in haer ghetyden seer neerstich ende devoot / soo ock dat hoe wel sy somwylen door de cranckheydt stupmerde / ende ock somtyds oft een broesken in haeren mondt hadde oft den kroes aen haer lippen / altydt nochtans op de ghetyden lettende / wasse miraculeuselyck wacker soo langhe die duerden. De leste male alsse seyde Spiritus meus, dat is Mijnen gheest / was om het Completorium te stupten / daer naer begostse te wercken naer de doot. Voorts hoe datse inde liefde volmaeckt was dat heeftse door haer overbloedige vriendelyckheydt te kennen ghegheven: want soose ghelyck ick ghesept hebbe / anders niet en coste spreken dan Spiritus meus, Mijnen gheest / soo boldedese daer mede aen een pegelyck / ontfanghende die binnen quamen soetelyckskens / haer een handt (diese nauwelycks en coste geroeren) opt-stekende bewees sy elck-een feest / beantwoordende tot elcke vraghe / eñ met haer handt raeckte sy vriendelycken hun kinnekens ende handen: soo dat ock machtighe eñ treffelycke personē bekenden datse nopt vermoept en werden van haer ghesellschap / maer datse meer ghenoechten met haer hadden als met peminden anders / die hen wat profytelycks oft gaf / oft seyde. Sy seyde ock adieu door't voorschreuebeersken Spiritus meus, aen die nu hen vertrocken / soo lieffelycken haer siecke handt opheffende / om hen te ghebenedyden / dat het seker ghenoechlyck was om te aenschouwen.

De liefde vā Sinte Geertruyt

Soose

Sooſe verſtondt dat een van haer dochters ſieck te bedde lach diemen ſeyde dat ſeer cranck was / hoe wel datſe niet eenē voet en coſte verſtappen / oft eenich woort ſpreken anders dan wp gheſept hebben Spiritus meus, ſoo iſt nochtans datſe met ſulcken teeckenen alſſe beſt coſte ſulcken groote begheerte verthoont heeft/ om den ſiecken te beſoecken / dat die by haer waren niet en coſten achter laten haer ſooſe beſt coſten by de ſiecke te brenghen: alwaer gecomen zijnde heeftſe met teeckenen / ende gheſaet aen haer ſulcken ghetrouwen ghenepchlijckheyt des medelijdens verthoont / datſe de herde herten tot krijten beweeghde. Eñ nademael gheen penne te vollen haer ſonderlinghe deughden ende godtbruchtichheydt vermach te beſchrijuen: laet ons voor elcke van die/den gheuer van alles int gheneyn op-offeren / op het innichſte/ een offerhande des loſs.

Haer medelijden met de ſiecken.

Als (ghelijckmen uyt het voor-gaende can beſporen) ſy ſoo mirakeleuſelijck / volcomētlijck ſpraack alleen dat woort Spiritus meus, eñ dit gheduerlijck verhaelde / ende gheen ander altoos / datmen verſtaen coſte: deſe die ſoetteſijcker bouen andere t'haerwaerts geſint was heeft den Heere ghebraeght/ wat dat dit bedieden mochte: waer ouer ſy voor dē Heere aldus is onderrecht gewordē: Om dat ick den Godt die in haer woone / harē gheeſt ſo t'mywaerts inghetrocken hebbe/ende met my vereenight/ datſe in alle de ſchepſelen my alleen begheert: daerom iſt/ datſe in al watſe ſpreect/antwoort ende begheert/ als ſulcs van doen hebbēde altijdt vermaent van mijnen gheeſt/inden welcken haren ghheeſt leeft/ende ſoo dickwils als ſy dat doet/ſoo gheue ick een teecken aent hemels

Hoe dat haeren gheeſt met Godt verſaemt vvas.

hof/

hof/datse my alleen soeckt. Waer door hy ock een eeuwighe glorie inden hemel hebben sal. Dierghelycke noch meer andere ghetuyghenissen soudemen moghen by brenghen vande gheluckichept van dese ouse saligh ste Moeder/ die aen dese haere Gheestelycke dochter beropenbaert is gewordē/de welcke wy hier om corthept wille naelatē: om datse altemael hier in ouer-een comen/ende daer toe strecken:dat/ al watmen in haer coste met lichamelycke ooghen beschouwen / naer upt-wysen vande H. Schrifture betuyghde claerlycken / dat Godt waerachtelycken in haer woonde / ende ock met haer: ende dat alle wat door haer gebeurde/dat hy sulcs door synen soetsten gheest naer sijn beste behaghen bestierde.

Maer soo't nu een maent geleden was dan datse haer spraake verloren hadde/ende op eenē morghen soo qualycken te passe was / dat het scheen datse haren gheest soude gheuen/eñ soomen die vant Conuent t'samen geroepen hebbende haer rasselyck het H. Oblisse gaf:soo heeft hem de Heere verthoont inde ghedaente ende fraeyheydt van eenen Bruydegom/die sijn armen uptrepckte / als om haer te omhelsen/ ende haer aenschoude om haer te feesteren / ende hy keerde hem derwaerts daer haer aenschijn henen ghinck/ als om voor haer hem te stellen. Waer door aen dese te kennē wert ghegheuen/dat de Heere soo soetelyck tot sijne beminde geneyght was/ dat hy als door verlanghen van haer tot hem te nemen (te weten soo berepdt zynde) als sijn handen upt-strecckende van haer te omhelsen/ wenste met groo-

De vriedelijckhz Christi.

ter begheerten/datse soude ontbonden worden vande lichame/ hoe wel datse nochtans naer dien

dien tijdt ouer de vier maenden gheleeft heeft.

Als dese vraeghde hoe dat dese onse eerweerdighe moeder daer wy af spreken / vergeleken wort met de verdiensten vande H. Maeghden die nu ghecanonizeert waeren / eñ haerlieden bloet voort gheloone ghestort hadden / so heeft de Heere geantwoort. Sy heeft int eerste Jaer darse Abdisse is ghewordē haeren wille soo met den mynen vereenight / ende door myn mede-werckinge isse in allen wercken so gheproeft ghewordē / datse heeft moghen vergeleken worden met de verdiensten der gheenre die hooghste ghecroont zyn. Maer nu soo veel deughden alsse naer het ghetal der Jaeren daer by gevoegt heeft / so veel hebbe ick daer by vermeerdert de verdiensten der glorie. Waer by een yder wel can verstaē / met wat eē blinckende overvraghende glorie / dese uytvercoren Godts onse goedertierenste Moeder ghecroont is.

Sy wort vergeleken in verdiēsten met de ghecanonizeerde Maeghden.

Als dan dien dach ghecomen was / die van dese uytvercoren Godts met sulck blij verlanghen ghewenst was / ende met soo veel deuote ghebeden ghewapent was / datse begost den stryt des doots / so scheen de Heere die van hem selven heel lustich is haer te ghemoeten / vergheselschapt aen syn rechter zyde / eñ aen syn slincker zyde: daer met syn salichste Moeder / ende hier met synen beminde discipel S. Jan den Evanghelist / naer de welcke volghde een ontallijcke menighte van mans eñ vrouwen persoonen vant gheheel hemels hof / eñ sonderlinghe het wit heyr der Maeghden / het welck scheen dien dach / als sy in haer uytterste was het heel hups te verbullē / haer vorgēde oock onder onse ghemeynte / die oock dien

Hoe de Heere eñ de Heyligheen de siele besocht hebben die in doots noot was

dach daer bleef beschreyende met tranen ende suchten haer verlatenthept/ende bevelende aen Godt met deuote ghebeden den uptganck van haere soo lieuen Moeder. Maer als de Heere Jesus ghecomen was tot het bedde van syne beminde/so scheen hy haer met soo soeten ghelaet feest aen te doen/dat te recht de bitterhept des doodts daer door versaecht werr. Eñ soomen door de crancke las/inde Passie: Et inclinato capite emisit spiritum, De Heere Jesus als door onuerdragelycke liefde hē neerbuyghende ouer die haeren gheest sonde gheuen/ met beyde syn handen syn eyghen hertte opendoende/heeft dat bouen haer ghehanghen. Eñ als alle de vergaderinghe int ghebedt was/ dese wederom door een soet beweeghsel gedreuen zynde/ heeft ghesepdt tot den Heere: Nu dan goedertierenste Jesu/door die onophoudelycke goedertierenthept/waer door ghy ons sulcken liefselycken Moeder ghegheuen hebt/ nademael dat ghyse nu wederom wilt nemē/ soo bidden wy dat ghy v laet beweghen door ons schreyen/ende suchten: ende wilt haer soo veel alst moghelyck is gelyck maken met v H. Moeder/haer yet mededeylen vande liefde die ghy bewesen hebt aen v salichste Moeder soo wanneer sy upt den Lichaem scheyden. Waer ouer de Heere door een goedertieren medelyden beweeght zynde/ scheē tot syn Moeder aldus te seggben: Segbt my wou Moeder: wat was v het soetste onder de dinghen die ick v gunde/ als ghy upt het lichaem scheyde/ om dat dese bidt dat ick aen haer Moeder diesghelycks gunnen sonde? doen antwoorde de goedertierenste ende bermhertichste Maeght seer lieffelyck: daer in wast myn sone/ dat ick de

VVonderlijcke mevveerdicheydt des Heeren.

meeste

meeſte genoechte ſchepte / dat ick ſulckē voor-
ſekerden toevlucht hadde tot v armen. Daer
op antwoorde de Heere: dat hebdy Moeder
vercreghen om dat ghy ſoo dickwils op aert-
rijck met claghende ſuchten mijns lijdens ge-
dachtich zijt gheweeſt. Laet mijn uytvercorē/
die verdienſten/daer mede vervullen/datſe he-
den ſoo dickwils arbeyde haeren aeſſem met
ſwaricheydt te verhalen als ghy op aertrijck
uwen gheeſt oft aſem ghetrocken hebt om te
ouerdenckē mijn lijden/waer ouer ſy ſoo dien
dach ghedurende in doodts ſtrijdt gheweeſt is.
Daer-en-tuſſchen wert haer op dien dach ge-
gunt uyt het herte des Heeren/ dat voor haer
open was een ſekere ghenietinge vande God-
delijcke goedertierenheydt/als uyt eenen hof
van ghenoeghlijcke blommen/ofte uyt eenen
winckel van welrieckende ſpecerijen. Tot elc-
ke oogeblicken ſoo quamender hemelſche Gee-
ſten vanden hemel op aertrijck ende haer be-
ſchouwende ſeyden ſy / ſinghende / om haer te
noodē/met een de ſoetſte melodije:comt/comt/
comt Mevrouwe/ want de hemelſche wellu-
ſticheden die verwachten v. Alleluia, Alleluia.

Vande coſtelijcke doot, eñ glorie vande H. Moe-
der, ende vande gratie die op dien tijdt gegunt
wert aen die op aertrijck leefden. Vande offer-
hande der Miſſen, ende andere verdienſtē voor
haer eñ van haer voorſpraeck voort Conuent.

DAT III. CAPITTEL.

AEnſtaende die welluſtichſte ure / dat dien
hemelſchen Bruydegom den Sone vandē
hooghſten Keyſerlijcken Vader hem ſtelde /

om sijn beminde/ nae lange verwachten naer den uytganck van den kercker deser wereldt/ te ontfanghen inde rust-plaetse sijnder liefde: soo is hy ghehoort geworden van dese / dat hy dusdanighe woorden van hemlich-vloeyende soetichept tot haer seyde: Siet nu immers ten lesten so sal ick v my vercrijgen door het crachtichste kusken mijnder soetichepdt/ende ick sal maken dat ghy sult door-gaē / door mijn aencleuenste omhelsinghe van mijn Goddelijck herte / tot uwen Heere Godt / mijnen hemelschen Vader. Al oft hy seyde: nademael dat mijn almoghenthepdt v tot deser uren toe alhier/om dat ghy meer verdienen soudt gehouden heeft / de vierichepdt van mijn teere liefde en kan niet langher haer onthouwen van v mijnen begeerden schadt/ midts v ontbindende van het vleesch/v heel tot my in te brengen/ om in v te blussen de tracht van mijn brandenste liefde naer het believen van mijn wellustichste genoechten. Het welck gheseyt zijnde is de hondertfout salighe siele/verlaten hebbende den kercker des vleesch / ende verheuen zijnde met een iubilcringhe van een onweerdeerlijcke soetichept ontfangen geworden inde eenighe bouen uptnemenste sacristije / te weten:het soetste herte Jesu / dat haer soo ghetrouwelijck / liberaelijck ende ghenoechelijck gheopent was / ghelijck het op den voorgaenden dach is verthoont gheweest: alwaer watse ghevoelt heeft/watse ghesien heeft/ watse ghehoort heest / watse door de affectie des salichepts tot haer inghetrocken heeft/ upt de bouen ouerbloedichept vande goddelijcke goedertierenthept dese siele / die door een sonderlinghe priuilegie verdient heeft met dusdanighen

ghen ende soo wonderlycken tydt-koetse oft ros-bare ghevoert te worden / wie isser die leeft/ die sulcks can weerderen? Voorts met wat een honich-bloeyende vriendelyckheydt vande blommigen ende teeren Bruydegom/ die haer in syn binnenste ouerboerde/ ende met wat een vrolyck ghedans der Enghelen die haer ghelept deden/ ende menichvuldighe blyschappe der Heyligen die haer ontfingen/ ende met wat eenen feestelycken lof van alle de Heyligen te samen / dat de salichmakinghe der glorien van dese gheluckichste siele is gebroght ghewerden/ nademael dat de menschelycke cranckheyt daer niet af en can met allen upt-stamelen/soo ist nochtans behoorlyck dat wy t'saenender handt met de hemelsche borgheren/die verdient hebben hen gheluckelycken in dese blyschappen te vinden/ singhen een liedeken der iubileringhe met danckseggbinghe aenden oorspronck van allen/Godt den Heere. Als dan die blinckende Sonne/die haer stralen soo wyt verspreydt hadde/van dit aertryck ghetrocken was / en dat cleyn druppelken wederom ghekeert was tot synen afgront daert uytgevloedt was/soo wast dat de dochters verlaet zynde inde duysternissen der verwoesthevdt/haer ooghen des geloofs oplichtende door den wegh des hoops om als door cleyne spleetkens te beschouwen de glorie vande salicheyt van haer lieue Moeder/upt der herten storten ouervloedighe tranen/om dat haerlieden ontrocken was soodanighe ende soo lieffelycke Moeder / wiens ghelyck sy noyt ghesien en hadden/ noch oock en dachten te sien. Nochtans onder de tranen ghemenght zynde de hemelsche blyschappen/

hebben sy lof ghegeuen inden hemel/ met luyder stemmen/als verheught met de glorie van haerlieder Moeder/ende sy hebben haerlieden verlatenthept beuolen aende liefde van haer Godtvruchtichste Moeder / met het Responsi. (Surge virgo & nostras &c.) het welck dese H. Maeght ophief/ de welcke verdient heeft ook als ghemeynsaemer haer in dese blijschappe te vinden. Ende soo is dat maeghdelyck Lichaem als eenen eertweerdighen Tempel Jesu Christi door de maegdelycke handen gebrocht geworden / ende is ghestelt gworden voor den Autaer. Ende als alle de vergaderinghe haer ontrent het lichaem ter aerden neder gworpē hadde/om te bidden/so heeft die siele haer veropenbaert met een onghelooffelycke glorie cñ eere/staende inde teghenwoordicheydt vande eerweerdighe Dryhuldicheydt/ biddende voor alle die hen eertijts aen haer bevolen hadden. Ende soomen de Misse sanck/ende dese/te weten: haer Gheestelycke dochter/voor den Heere int ghebedt beclaeghde met droefheydt haer verlatenthept de Heere haer soetelyck vertroostende heeft sulcken antwoordt ghegheuen: en vermach ick niet in haer te verhullen al dat ick v ontrocken hebbe. Is dat men betrout eenen goeden Heere / als hy neemt het goet van syn knechten die ouer-leden zyn / dat hy hun kinderen niet en sal laten verlozen gaen: soo veel te meer betrout my (die de goetheydt selver ben) is dat ghy met gheheelder herten v tot my bekeert / dat ick v wil zyn t'volcomen van alle t'ghene een yder van v-lieden in haer beclaeght verlozen te hebben. Soo dan op die nre/ als (ghelyck ghesept is) de Heere in hem ghenomen heeft die salige siele/soo is het herte

Jesu

Jesu met sulcken honich-soete goedertierenthcyt ghesmolten ghewozden/ ouer die ganssche werelt/dat die maeght (aende welcke gegunt is dese gheestelijcke dinghen te verstaen) meer als sekerlijck verstaen heeft/ dat op de heele breede des aerts-bodems gheen betamelijcke bede en is begheert ghewozden / die oock niet vercreghen en is ghewozden van den Heere. t' Sanderdaechs daer nae/soomē het lichaem onder de eerste Misse sonde begrauen: so heeft de dienstbode des Heeren op geoffert ten tijde van: Offertozium booz die siele/ te weten/ tot verbullinge van haer verdiensten/ het amoureuste herte Jesu Chzisti/ghelijck hy dat beseten heeft / inde vereeninghe des menschcyts / vol eñ volmaeckt in alle goet / het welck oyt van dat herte ghebloeydt is in eenigh menschelijck herte / ende van daer wederom booz goede meyninge wederom tot hem ingebloeyt is sonder eenigh gebzeck. Het welck als sy dede/soo heeft de Heere hem beropenbaert / dat ontfanghende inde ghedaente van een flesken dat was ghelijck het herte van een menssche / het welck vol was met verscheydē costelijcke ende lieffelijcke fraeyicheden / ende als hy dat in sijnen boesen gesteken hadde/so heeft hy die siele van onse goedertieren Moeder tot hem gheroepen met dese woozden / coomt hier mijn Maeghdeken/siet wat dat ghy wilt maken met dit goet / dat v van v dochters ouergesonden is. Waer-ouer sy scheen haer te stellen booz het aenschijn des Heerē eñ haer handen uytghestreckt te hebben inden boesem des Heeren om neerstelijck te ouermercken wat daer in schuylde. Ende alsse in het weerdichste herte des Heeren Jesu van de volmaeckt-

Hoe dat de Heere door de liefde vā sijn uyt-verkoren andere verhoort.

heyt van alle goet / ende deughden beweeght zijnde door die goetgunstighe liefde diese natuerlijck van Godt ontfanghen hadde / van elck wat besonders van datse daer in vant/ met de handt opheffende/ seydese tot elck: Nu dan mijnen alderliefsten Heere dat soude wel voor de Priorinne dienen / ende dit voor die/ ende dat voor sulcken een/ghelijck sy wiste dat een yder op aertrijck van noode hadde / het welck sy wenste dat op dien tijdt soude vervult wordē / door de ouervloedicheyt der deugden vant Goddelijck herte. Waerom de Heere haer vriendelijck aensiende heeft haer oock lieffelijck aenghesproken / segghende: compt naeder t'mywaerts mijn uytvercoren. Waer op sy rasselijck op-staende is ghetreden naer de slincker zijde des Heeren/ende de Heere synē arm opheffende heeft hy haer omhelst eñ teerlijcken haer persende aen sijn herte / heeft hy ghesept: Siet nu gelijck ick sien/waer door te kennen wert ghegheuen/ dat het goedt der deughden datse eersten begheerden te gheuen aen haer vrienden/ ghelijck sy wiste dat sy op aertijck van doen haddē/dat sulcks was door menschelijcke affectie: maer door die omhelsinghe / waer door Godt haer met hem vereenight hadde / datse dan anders niet en coste willen als Godt/ die hoe wel dat hy den mensche lief heeft bouen het verstant der menschē/ soo laet hy nochtans toe / om redenen/ datter eenighe ghebreken inde mensche blijuen. Hier na ter uren alsmen de H. Hostie verhief: soo heeft dese maeght met die selfste Hostie opgheoffert tot verdiensten van haer ouer beminde Moeder die nu ouer-ledē was/de affectie vande liefde des Soons/die het herte Jesu Christi

ghe-

ghehadt heeft tot sijn soetste ende altijdt maegdelijcke Moeder Maria / het welc alst geschieden / heeft de sone Godts vriendelijck tot die siele gesept: Comt Maeghdeken: want ick wil v bewijsen de liefde als kindts van mijn soetste herte strockende tot mijn Moeder. Alsdoen de Salige Maeghdelijcke moeder Maria ontfanghende die siele in haer omhelsingen/heeft die ghevroght by den Heere / tot de welcke de Heere hem buyghende heeft haer ghegeuen een ouer-soet kusken / waer mede hy haer eenighsins heeft doen proeuen sijn liefde/ die hy als kindt heeft tot sijn moeder/het welck alst dickwils ghebeurde onder veel missen / ten lesten soo daer wel xx. Missen oft meer ghesonghen werden / soo wenste sy dat yet van meerder weerden soude op-geoffert worden tot vermeerderinghe der verdienstē/ van haer seer beminde Moeder waerom dat sy voor haer geoffert heeft de liefde des soons / die Christus Jesus ghehadt heeft tot Godt den Vader inde Godtheyt / eñ tot Maria sijn Moeder inde menschheyt/ende soose dat dede / de Sone Godts opstaende stont voor den Vader eñ hy riep tot hē de sielē vande overledenen segghende: Compt herwaerts/ Mevrouwe de Coninghinne/ wāt v is nu wat ghesonden van meerder weerden/ ende soo sy wederom doorgelept vande Moeder des Heeren om hooghe ghevoert wert / dese die dat sach / sepde tot haer: nu en can ick v o vrou-moeder niet langher aenschouwē / noch yet van v verdiensten meer begrijpen. Eñ sy: Ghy kont my nochtans wel vragen die dinghen daer ghy af begheert onder-recht te worden/ doen sepde dese: Goede Moeder/waerom en verbidt ghy voor ons niet dat wy onse tra-

nen moghen op-houwen: want wy zijn seer schadelijck voor onse hoofden / midts die soo overvloedelijck te vergieten / om dat wy v verlozen hebben / na-de-mael dat het v altijdt moeyelijck was / als wy sonder beschevdenthevt ons seluen beswaerden. Waer op sy antwoorden: mijnen Heere die my seer teerlijck bemindt / die gunt my dat tot profijt eñ glorie daer d'ander niet veel profijts af en hebben. Want voor die beschevdenthevt / waer door ic my beneerstight hebbe om alte sorchvuldelijcken V.L. te regeren / heeft hy my nu gegeuen dat ick alle v tranen hem als in eenen gulden kop toebrenghe / waer over sijn over-uyt-vloedenthevdt my wederom instort een beecken bã sijn honichvloeyende Godthevt / waer door ick vrolijck drancken ghemaeckt zijnde singhe voor mijnen beminde liedekens des danc-segghings voor mijn dochters eñ andere diese stonden. Ende als dese vraeghde oft dit alleenlijck gheschiede vande tranen die ter eeren Godts ghestort worden / te weten: om datmen vreese / dat de Religie achterdeel soude lyden door haer afsijnichevdt. Sy antwoorde: dat ghebeurt oock tot alle tranen die gestort worden door de affectie des Godtvruchtichevdts. Maer voor soo veel belanckt de tranen die vloeyen gelijck ghy gesevt hebt ter eeren Gods daer voor singht den Sone Godts seluer met my danck-segghingen / ende dat valt my soo te genuchelijcker / als den Schepper weerdiger is / als het schepsel. Daer na dese dochter met haren naeme roepende sevdese. Ick hebbe van uwent weghen dochter een sonderlinghe belouinghe van Godt ontsanghen / om dat ick v ghetrouwelijck ende minnelijck verboor-

dert

dert hebbe ter eeren Godts tot die ſake die v bekent is: want my wort gheſonghen in het herte van mijnen beminden Heere Jeſus als door een ſoet-luydende pype geduerlijcken een amoureus Liedeken / waer voren alle het hemels hof my glorieus maeckt/ende by dit lieffelijck gheluydt is my noch deſe blijſchap ghegunt/dat aen mijn ooghen wort ghegeuen een het vrolijckſte gheſichte/ende aen mijnen neuſe ende mont den ſoetſten reuck ende ſmake. Maer dat aent gevoelē geen ſonderlinge vermakinghe hier in en wort ghegeuen/comt om dat ick in die ſake wat onachtſaem gheweeſt ben/hoe wel nochtans met goede meyninghe/ ende om de ghemeyne vrede. Eñ alſmen clepte ter Eleuatien/ ſoo heeft deſe de H. Hoſtie aen Godt opgheoffert / tot vervullinghe van die voorſchreuē verſuymtheyt der ouerledene: het welck ſoo het gheſchiede/ ſoo veropenbaerde haer die H. Hoſtie inde maniere vā eenen den genoechelijckſten ſchepter (die ſcheen in hem ſeluen op een de ghenoechelijckſte maniere te ſpelen) voor deſe ouerledē ſiele: maer nochtans en coſte ſy dien ſchepter nergens aen raken: want al wat hier verſuymt wordt / en can in dander leuen nimmermeer te vollen vervult wordē. Sy ſcheen door de affectie van danckbaerheydt (dieſe door een ſonderlinghe voorcomentlijckheyt van Godt ontfangen hadde) te bidden voor al die gecomē waren om haer uytvaert te houwen: ſo dat door haer verdienſten wert ghegeuen aen elck een verghiffeniſſe van veel ſonden ende hun macht om wel te doen wert door de Goddelijcke gratie vermeerdert. Ende alſmen de Benedictie ſoude gheuen van een vande Miſſen/ſoo ſcheen ſy/onſe ghe-

VVat dat helpt een ander te vervoorderen.

bene-

benedijde moeder te staen voor den throon vande altijt eerweerdighe Dryvuldicheyt eñ te bidden / segghende: O gunner der gauen / gheeft doch door de gaue van v goedertierentheyt dese gratie aen mijn gestoruen gebeente / dat soo dickwils als mijn dochters sullen comen aen mijn graf om haerlieder verlatentheden ende ghebreken te beclagen / datse alsdan eenichsins door ervarentheydt moghen wetē / dat ick haerlieder een Moeder der vertroostinghe ben / welcke woorden den goetgunstichsten Godt goedertierentlijck ghehoor gheuende / heeft aen elck een vande persoonen door sijn goddelijcke almoghentheyt / wijsheyt / ende goetwillicheydt / sijn benedictie ghegheuen. Maer soose int graf gheleyt was dese salighe ende ghebenedijde Moeder: heeft de Heere tot versekeringhe van dese benedictie telckens alsmen de aerde opt eerweerdige lichaem werp / gheschenen met uytghereyckter hant te maken het teecken des cruys opt lichaem. Ten lesten oock als alle de aerde opgehoopt was / soo heeft de Moeder des Heeren de Maeght Maria met haer teere handt oock het teecken des Cruys gemaeckt op het graf / als om daer op te drucken den seghel / tot ghetuyghenisse / dat de Heere sulcken gaue aende ouerledene ghegunt hadde.

Gratie die ghegunt is aen die aen haer graf hen aen haer beuelen.

Godt segent haer graf.

Maria segelt haer graf.

Maer naer de begrauenisse / soomen begost het Respons. Regnum mundi, &c soo isser sulcken glorie / ende blijschap inden Hemel ghesien geweest / al oft in een huys alle de steenen soo vande mueren als vanden vloer hen door een sonderlinge opspringen beweeght hadden. Eñ onder andere soo wert daer gesien eenen dans vande schoonste Maeghden / die gheleyt wert

VVat nae de begrafenisse geschiede

door

door Die/wiens uytvaert men hiel als oft sy gheweest ware de Coninghinne der maeghden/ dragende in haer handt met een delicaet wesen een witte lelie/ met het bloeyen van verscheyden blommen/soose met dander hant naest naer haer leyde de Maeghden die van haer vergaderinge die haer bevolen was gheweest/nu overleden waren/ende nu inde glorie met haer. Naer de welcke ooch volghden de andere Maeghden des hemels/ ende soose alsoo in glorie ende door een onuytsprekelijcke blijschappe gecomen waren voor den throon Godts/ scheen Godt den Vader onder dese woorden (quem Vidi) aen de se die voorghinck nieuwe giften te gheven. Maer onder die woorden (quem amaui) scheen de Sone Gods haer dierghelijcke te schencken/eñ onder dat woort (in quem credidi) heeft den H. Gheest ooch soo ghedaen. Ende onder dat woort (quem dilexi) scheen de overledene haer delicate armen uyt te strecken ende soetelijck te omhelsen Jesum haren liefsten Bruydegom. Hier na soomen sanck het Respons. Libera me Domine, soo scheender eenen anderen dans in den hemel/ inden welcken hen verheughden die sielen die dien dach door de Missen ende ghebeden die voor haer gedaen werden ende ooch door haer verdiensten/waren ten hemelwaerts gecomē. Onder welcke sielen sonderlinge bekent wert de siele van eenen die conuers zijnde in haer Clooster/gherekent wert al wat onachtsaem gheweest te hebben inde gheestelijcke dinghen/ maer nochtans door de verdiensten van dese onse glorieuse Moeder seer vertroost ghewor-den was.

Op den vertichsten dach soo heeft de door-

luch-

luchtighe ende salighe Moeder haer veropenbaert aen dese Maeght/ verciert zynde met soo wonderlycke veranderinghe/ dat het bycans niet en scheen geweest te hebben om hier by te verghelycken/ het welck haer eerste verthoont gheweest was. Waer in blonck alle datse verdient hadde te ontfangē van Godts goedertierentheyt / voor de sware perssinghe van haer lichaem in dit leuen.

Verdiensten voor de onderwijsinge.

Daer is oock ghesien geworden eenen gouden boeck/ die wonderlijck verciert was/ voor den Throon/ inden welckē men sach geschreuen alle de onderwijsinghe diese gegeuen hadde aen haer ondersaten op aertrijck/ eñ oock dat daer noch in soude geschreuen worden tot haer verdiensten/ soo wanneer yemant soude profijt doen door haer woorden ende wercken als voor-beelt. Eñ als dese die dit sach vraegde/ wat sonderlinge verdiensten sy in die rechterhandt hadde/ daerse meer in geleden hadde soo heeftse gheantwoort: Ick omhelse mijnen beminden daer soetelycker mede ende dat is een onwerdeerlycke genoechte voor mijn herte dat hy mijnen liefsten Jesus hem gheweerdicht die te hebben als voor eenen halsbant eñ hy heeft sijn vermaeck om dien te genieten inde soeticheydt der omhelsinghen/ haer rechter zijde oock vant opperste vā haer hooft tot het onderste van haer voeten wert gesien met een wonder ciraet als met ghesteente verciert / eñ dese rechter zijde gaf aende slinker zijde oock ouer het selfste ciraet. Doort ciraet vāde rechter zijde wert beduydt de verdienste diese voor de cranckheyt vercreghen hadde. Doort ciraet vande slincker zijde werdt beteeckent de verdienste diese ontfanghen hadde om dat haren

Verdiensteu voor de cranckheydt.

wille

wille altijt met den wille des Heeren ouer-een quam / waerom dat van de eene zijde tot de andere als stralen ghesonden werden die t'samen speelden al eens gelijck als de Sonne int water speelt. Voor de spraake oock diese verloren hadde soo heeftse terstont soose ouerleden was sulcken kusken vanden Heere ontfangen datse inder eewichcyt sal houwen een clarichcyt die uyt haren mondt coint soo fraey/dat alle dat hemels hof oock daer een sonderlinghe blijschappe in sal scheppen. Maer soo dese onder de Misse badt uyt gansch haer affectie dē Heere / dat hy aende siele vā onse dickwils nu verhaelde Moeder de Abdisse soude verghelden alle de weldaden die sy van haer ontfanghen hadde / heeft de Heere ghesept/een yder van v lieden is soo voldoende dat ick nu nauwelijcs pet van mijn goet can achter houden oft ick en moet het al in die siele storte. Hier op/ouerminnelijck de siele beschouwende heeft hy geseyt: het is wel besteedt gheweest dat met sulcken danckbaerheydt is vergolden gheweest. Hier na sy vallende voor den Thyoon der glorien heeft Godt bedanckt voor de getrouwicheyt van haer ondersaten met dese woorden: O sy eewighen onmetelijcken / ende v onveranderlijcken lof/mijnen alder-soetsten Godt voor alle uwe weldaden / ende ghebenedijt sy dien tijt / inden welcken ghy my vercydt hebt om te ontfanghen dese ouer salichste ende aldersoetste vrucht. Ende sy heeft daer by ghevoeght: O Godt mijns leuens antwoort ghy haerliedē/voor my: waer op de Heere seyde: Ic sal mijn oogen des vermhertichcyts op haer bestighen/ eñ soo scheen de Heere met sijn heplichste handt twee cruycen te maken / waer mede

Den loon des danckbaercheyts

mede hy een yder vande vergaderinghe gaf gratie van een goet exempel oft voorbeelt in de upterlycke wercken / ende meyninghe oft opsicht der goddelycke liefde van binnen int herte.

Vande suyuerheyt, vast betrouwen, ende suyueringhe van Suster E.

DAT IV. CAPITTEL.

DEn twaelfsten dach naert overlyden van Mevrouwe de Abdisse de minnelyeste S. Geertruyt saliger gedachtenisse / is ooc overleden een ander persoone van haer achter gelaten dochters / wiens overlyden heeft veene droefheyt op dandere veroorsaeckt aende vergaderinghe / want sy was seer lief- ghetallich geweest soo voor Godt als voor de menschen / overmidts de glorie van haer onnooselste suyverheyt ende groote devotie / ende oock haer wonderlycke soetichevt van manieren / ende ghemeynsaemheyt tot een yder. Naer wiens doot dese overpeysende de soetichevt van haer leven ende handelinghe heeft met droefheydt tot den Heere gheseyt: Nu o alderliefsten Heere / waerom hebdyse soo haest van ons ghenomen? waer op de Heere antwoordde: Alsmen het uytvaert hiel van myn beminde Abdisse Geertruyt nemende myn vermaken inde vierichste devotie vande vergaderinghe / ben als beneden ghecomen om te weyden onder de lelien / ende als ick dat leliken sach voor myn ooghen seer behaeghlyck / soo hebbe ick myn handt daer toe uytghesteken / ende als ick dat nu elf daghen ghedurich tusschen myn vinge-

ren

ten hiel om dat te breken: so ist door die cranckheyt dat het ghewassen is ende cracht gewonnen heeft tot eenen wonderlycken reuck ende fraeyheyt. Waerom dat ick dat nu tot my genomen hebbe / om mijn ghenoechte daer in te hebben. Ende de Heere heeft daer by ghevoegt Als yemant van d lieden overpeynsende de soetigheyt van haer ghesellschap haer gheerne wederom hadde / en my als dan tot mijnder gelieften haer offert / die brenght voor mijnen neuse een lelie van den soetsten reucke / het welck ick haer naer mijn goedertierenthevdt met hondert fout bruchten sal verghelden. Ën als dese met alle haer suyverlycke ghetrouwicheyt offerde voor haer / soomen de H. Hostie op-hief alle de getrouwicheyt vant herte Christi Jesu / soo heeftse ghesien datse hoogher verheuen wert / al oft sy tot meerder weerdicheyt op ghenomen hadde gheweest / ende al oftmen haer blinckende cleederen hadde aenghedaen ende eerlycken dienaers beschickt ende dat selfste sachse telckens alsse de selfste offerhande voor haer offerde. Daer naer soose den Heere vraeghde waer by dat het quam / dat de selfste Maeght / alsse in haer uyterste arbeyden / scheen naer ghedaente ende ghelijdt als verbaest te zijn: So heeft dusdanighe antwoordt vanden Heere becomen. Mijn groote ghetrouwicheyt t'haerwaerts die heeft sulcs in haer ghevrocht / want soose voor sommighe daghen in haer cranckheydt door d ghebedt wenste te verckrijghen / dat ick haer na de doot sonder eenigh beletsel tot my soude nemen ende daer van door d beloftenisse ontfangende sulcs met betrouwen gheloof gaf: ick siende haer betrouwen hebbe ghenoechte ghehadt om haer

Een offerhande voor de overledene.

noch meer goets te doen. Ende ouermidts dat de longhe ieucht / selden heel gesupuert is oock vande gemeyne onachtsaemheden / als is van sijn ghenoechte te hebben in dinghen die niet seer noodich en zijn / ende vierghelijcke / eñ dat sy daerom stont om gesupuert te worden door de pyne der sieckten / als ickse nu ter glorien riep / en hebbe niet connen verdragen dat sulcke pyne soo verduldelijck gheleden haer niet en soude te vollen strecken tot de eewighe glorie / waerom ick toeghelaten hebbe datse alsdan soude verbeert worden door ghesicht des duyuels / oin dat sulcs haer soude zijn tot een Waghenier / ende dat alle de andere dinghen waer mede sy gesupuert was / haer souden zijn tot verdienste des eewighs leuens / ter glorie. Waer op dese: waer waert ghy doens o hope der gheenre die in wanhope zijn? de Heere antwoordde / ick hadde my verborgē aen haer slincker zyde / maer terstondt soose ghesupuert was / soo hebbe ick my haer verthoont / eñ ick hebse met my genomen tot de ruste ende tot de eewighe glorie.

Van hem te bereyden tot de doot, ende van sijn eygh en sinnelijckheyt te suyueren, ende vande glorie van S. Gheertruydt, ende hoe dat de Heyligen voor ons bidden, ende vande cracht der Misse.

DAT V. CAPITTEL.

NAer dese is noch een andere ghereyst / die van haer kindtsheyt af sonderlinghe de doot ghevreest was tot de Moeder van onsen Salichmaker / dese dan soose den loop des ar-

beyts

heyts volbzoght hebbende gheroepen wert tot den loon vande eewighe vergheldinghe / genomen hebbende seer deuotelijck alle de kerckelijcke rechten ende nu opt uyterste zijnde/heeftse ghenomen met haer handen / die hy na nu doot waren verstoruen / het beelt vant Cruycifix ende sy heeft met sulcke honich-bloey ende woozden de heylige wonden gegroet/bedanckt ende aenbeden/en aen elck sulcke soete kusskens ghegeuen / datse daer dooz wonderlijck de omstaenders tot berouwe bewreghde / ende soose met verscheyden ghebedekens aende H. Wonden hadde versocht van den Heere ende de salichste Maeght Maria/ende de H. Enghelen ende alle Heyligben / verghiffenisse van haere sonden/ verbullinghe van haere gebzeken / bescherminghe van haeren uytganck / ten lesten als vermoeyt zijnde / rustende den tijt van een cleyn urken / isse ghetrouwelijck gherust inden slaep met den Heere. Ende soo de vergaderinghe tot deser sielen bate/haer tot het gebedt begheuen hadde / so heeft de Heere hem aen dese beropenbaert houwende dese siele die ouerleden was in sijn armen/ende haer smeeckende/ midts haer kinneken aenrakende spzack hy haer aldus aen: kendy ghy my wel mijn dochter? Ende als dese die dat sach / den Heere badt dat hy aen haer dooz een sonderlinghe verlooninghe soude willen vergheldeu die ootmoedicheyt / waer dooz sy haer ende noch andere diese gheloofde dat Godt meest behaeghden ghedient hadde / om datse van haerlieden gratien soude mede verlachtich wozden / heeft de Heere aen de ouerledene dus ghegheuen sijn Godt-gemaeckt herte met dese woozdē: dzinckt nu met bollen kroes uyt my het ghene/ daer ghy

Vergheldinghe der ootmoedige bedienstigheyt.

ghy op aertrijck naer ghedorst hebt door mijn uytvercoren. s'Anderdaechs soo heeft de siele haer veropenbaert onder de Misse als sittende inden schoot des Heeren/ eñ de Coninghinne der hemelen te weten / de Moeder des Heeren scheen daer oock teghenwoordich te zijn/ ende haer eyghen blijschappen ende verdiensten aen dese te schencken/ eñ sonderlinghe alst Conuēt voor haer las den Psauter/ die onderscheyden wert met Aue Maria, tot elck woordt scheen de Moeder des Heerē aen die siele fraeyheyt te gheuen/die sy als verdiensten ontfinck/ soo die woorden gelesen wordē vant Conuent. Dus soo dese begeerich was om te weten/ van den Heere met wat smette de siele vande ouerledene door menschelijcke brooshept ghevleckt was/ vande welcke hy seluer oordeelden datse meest gesuyuert moeste wordē/ eer datse uyt dē lichaem scheyden/de Heere seyde: datse wat eyghen-sinnich was. Het welck ick oock in haer daer door ghesuyuert hebbe/datse ouerleden is eer dat het Conuent het ghemeyn gebedt voor haer gestort hadde / want daer door isse seer beancxt geweest/vreesende dat het haer seer schade / siende dat den onderstant des ghebedts vant Conuent haer ghebrack / ende daer door wertse ghesuyuert van die smette/ende als dese seyde. En coste Heere dat niet ghesuyuert worden door leet-wesen des herten / alsse in haer uyterste van v versochte vergiffenisse van alle haer sonden? De Heere antwoordde: sy en heeft door dat alle ghemeyn leet-wesen niet connen ghesuyuert worden: want sy is een weynighsken in haeren eyghen sinne ghebleuen niet te vollen ghehoor gheuende aen die haer leerden/ ende soo moestse met beswaringhe ghesuyuert

Suyueringhe van eyghen sinnelijcheydt.

worden

worden. Ende de Heere heeft daer by gevoeght
ock noch voor een ander sake moeste sy gesup-
uert worden/te weten / om datse somwijlē ver-
sumt hadde de gratie des biechts. Maer dat De gratie
heeft mijn goedertierenthevdt haer vergheuen vande
door de tegenwoordicheyt van mijne eñ haere Biechte.
vrienden/ die voor haer sorge droeghen/ eñ met
die beswaringhe alleen/ waer door sy / op hae-
ren uytersten dach bedwongen zijnde biechte/
hebbe ick haer allen den schult quijt-gheschol-
den/die sy daer in hadde. Maer soomen onder
de Misse int Offertorium sanck/ Hostias &
preces, scheen de Heere sijn rechtet handt op te
heffen/ eñ daer door isser een groote claerheyt
gheworden / al oft den heelen hemel verlicht
gheworden waer / ende sonderlinghe die siele
(die inden schoot des Heeren scheen te sitten)
die scheen wonderlijck verlicht te worden/ende
comende alle de Heyligen elck een na de weer-
dicheydt van hun Choren / hebben hun ver-
dienſten opgheoffert inden schoot van Jesus
Christus/ tot verbullinge der verdienſten van
die siele/ende dat heeftse verstaen te geschieden Het profijt
om dat die siele noch leuende indē lichame ge- van voor
woon was te bidden/dat sulcs soude gheschie- de ouer-
den voor de overledē sielen / alsdan alle de hey- leden te
ligben hen aen haer soo vriendelijck bewe- bidden.
sen: soo wast nochtans dat de Maeghdekens De voor-
sonderlinghe als ghespelen met de vriendelijc- sprake
ste maniere haer feest bewesen. der Hey-
ghen.

Item op een ander mael als dese voor haer
badt/met luttele / maer seer crachtighe woor-
den / soo verthoonden hen alle de woordē diese
biddende ghesept hadde/ als gheschreuen voor
de borste des Heeren Jesu/ ende daer scheenense
als vensteren te zijn/ die strecktēn tot het herte

Jesu des Soons Godts / eñ sy heeft ghehoort dat de Heere spraeck tot de siele: Siet den heelen hemel ouer / ende bemerckt oft daer yet is in yemanden vande heyligher dat ghy sout willen hebben / eñ treckt dat uyt myn herte door dese vensteren: ende dierghelycken verstontse dat ghebeurde door elck ghebedt dat deuotelycke door haer ghestort werdt. Maer soomen de verheffinge der H. Hostie dede/ soo scheen de Sone Godts haer te geuen syn lichaem inde gedaente van een onbevleckt Lammeken: aen het welck soo sy een ouersoet kusken gaf/ sos scheense in dat kusken als verandert te worde/ al oft sy een niew blyschap ontfanghen hadde inde kennisse des Godtheydts. Doen vermaende dese haer / datse soude bidden door de ghene die haer bevolen waren / ende sy antwoordde: Ick bidde door henlieden/ maer ick en vermach anders niet te willen dan dat ick sien dat mynen liefsten Heere wilt / waer op dese: En helpet hem dan niet datse in d ghebeden hopen? sy antwoordde/ het helpt hen veel: want de Heere siende hun begeerte ghecft ons dat wy door hen bidden. Ende dese vraeghde voorts/ moeghdy ock wat besonders verbidden door d sonderlinghe vrienden die d sulcs niet ghebeden en hebben: Ende sy: de Heere die doet hen meer goets door syn natuerlycke goedertierenthept/ om onsent wille / waer op dese seyde/ bidt nochtans nu sonderlinge door dien Priester die nu door d cõmuniceert / en sy daer op: hy sal my daer vozen dubbelen loon ontfangen. Want ghelyck de Heere van hem ontfanckt/ eñ in my de salichedt stort: soo sal dat selfste wederom tot hem door my inghestort worden: midts het myne daer ock by doende/

ghe-

ghelijck het goudt / het welck met verscheyden verven onder-scheydē is / daer door des te aenghenamer is. Waer op dese: Ghy schijnt met d woorden te kennen te gheven / dat het profijtelijcker is een Misse voor de overleden te lesen als een andere. Waer op sy / om de liefde wil (waer door hy de sielen daer mede helpt) ist voordelijcker / dan oft hy een ander Misse las / alleenlijck om de schult des Priesterdoms. Maer is dat hy door beweghinghe des herten tot Godt ghevveven wort / ende so Misse doet / dat is alder vruchtbarichste. Ende dese: waer van weet ghy alle dese dinghen / daer ghy soo slecht van sinnen zijt gheweest inden lichame? sy heeft gheantwoordt / daer van hebbe icht / daer S. Augustijn af spreeckt / Godt eens ghesien te hebben / is het al gheleert te hebben. De vrucht der Misse

Item soose haer op eenen anderen tijdt sach in groote glorie ghecleedt met roode cleederen / heeftse den Heere ghevraeght / waer van dat haer dat quam? De Heere beantwoordde: Ick hebbe haer / ghelijck ick door d aen haer belooft hadde / ghecleedt met mijn Passie. Door datse hoe wel sy groote flauwicheyt des herten ghevoelde / haer nochtans niet en ontrock vande gheneynen arbeyt des Ordens / ende alsse in sulcke dinghen bouen haer macht arbeydde / soo en claeghde sy daer niet seer over met onlydtsaemheydt. Eñ de Heere die voeghde daer by / door datse ock in haer cranckheydt sommighe ghebreken gevoelde / soo hebbe ick haer soo veel van mijn edelste dienaers ghegheven / die haer verorsaken een sonderlinge genoechte der glorien / ende dat dickwils / door die ghebreken diese verdra ghen heeft / ende door datse swaerder pijne in een van haer armen ghele-

den heeft / met so veel glorie des salichepts om-helst sy my / datse soude wenschē hondert mael soo veel gheleden te hebben.

Daer schenen oock sommige sielen met ghebooghde knien voor haer te sitten / die verlost waren door de ghebeden die voor haer ghestort waren meer danse van doen ghehadt hadde. Ende soo dese vraeghde oft de vergaderinghe eenigh onderstant daer door hadde / datter veel nu van haerlieden inden hemel opghenomen waren / sy antwoordde: Ghy hebt daer door een groot onderstant / want de Heere die vermenighvuldicht ter opsicht van elck een van ons lieden / tuwaerts syn weldaden. Ende soo dese voor haer biddende in de andere Misse die niet en gheschiedde voor de overledene haer sach inde glorie / soo heeftse haer gevraeght wat dat sy van die Misse coste hebben / die voor de overleden niet ghesonghen en wert. Waer-op sprende wat heeft de Coninginne van het goet vanden Coninck haren Heere? want ick ben nu versaemt met mynen Heere den Coninck eñ soetsten bruydegom / soo dat ick inder waerheydt mede deyle met alle syn goet / ghelyck een Coninginne mede deelachtich is met den Coninck over syn tasel / waer voor sy den selfsten Coninck der Coninghen lof ende glorie tot onepndelycke eeuwen toe.

Vande

Vande bereydinghe van Mevrouwe S. M. haren uyterſten ſtrijt, Patientie, deuotie, leſte Oliſſe, vanden daet der Letanien, ende vande goedertierentheyt vande Moeder des Heeren.

DAT VI. CAPITTEL.

ALS Mevrouwe M. ſaligher ghedachteniſſe onſe deuote Canterſſe tot de doot toe ſieck zijnde / maer vol van goede wercken / ia vol van Godt ſeluer / te bedde lach / ſoo heeftſe by nae een maent te voren haer ſterue na haer gewoonlijcke deuotie ende goetwillicheyt haer beneerſticht / om haer te oeffenen inde ghedachteniſſe des doots / naer de maniere ſo ſy die van te voren gedicht hadde. Als deſe op den ſondach ſooſe int ontfangen van het heylichſte lichaem eñ bloet Chriſti / bevelende de uyterſte ure van haer leuen / aende bermhertichеyt Gods / oock voor haer badt / ſo heeftſe verſtaen inden geeſt: dat de Heere haer ſiele heel tot hem inghetrocken hadde door ſijn goddelijcke cracht / ende dat hy naer een cleyn weynighſken tijdts die wederom in het lichaemken geſtort hadde / om datſe daer noch een weynichſken in woonen ſoude. Doen ſeyde deſe tot den Heere: waerom wildy Heere datſe noch op aertrijck blijue: om dat ick / ſeyde de Heere / in haer ſoude volbrenghen het werck / dat ick door mijn Goddelijcke beſtellinghe in haer in deſe daghen voor-geſchickt hebbe te wercken / eñ daer toe ſalſe my in dry dinghen ghedienſtich zijn / te weten / met de ruſte des ootmoedicheyts / met de tafel des verduldicheyts / ende met het ſpel der deughden. Om te verſtaen in al watſe ſiet oft hoort

S. Mechtildis.

S. Geertruyt crijght veel viſiceuen van vveghen S. Mechtildis.

De ruſte de tafel ende ſpel des Heeren.

van yemant/ soo rekent sy haer verootmoedighende/ onweerdigher ende verworpender als andere / waer door datse my een wellustighe ruste verleent in haer herte ende siele/ten tweeden soo aenneert sy in alle sieckten eñ tribulatien met blijschap lijdsaemheyt/ende t'mijnder liefden wille soo lijdt sy gheerne alle beswaernisse/ende soo maeckt sy my een costelijcke tafel ghereedt. Ten derden soo veroorsaeckt sy door de offeninghe van verscheyden deughden een het genoechelijckste spel voor mijn Goddelijck vermaken.

Op eenen anderen tijdt soose soude communiceren/als dese den Heere vraeghde / wat dat hy met haer vrochte/ soo heeft hy geantwoort: Ick ruste op de rust-plaetse vande soetste omhelsinge/ met welcke woorden sy verstaen heeft dat dit was de rust-plaetse der soeter omhelsinghen/op de welcke sy met den Heere ende de Heere met haer ruste / te weten: dat hoe wel sy met verscheyden beswaringhe ende ghedurige pijnen gepraemt wert / nochtans betrouwende op de goedertierentheydt Godts gheloofde/ dat haer dat al ouer quam door de bermhertichept Godts tot salicheyt/altijdt Godt danckende/ende alle haer dinghen ghetrouwelijck bevelende aende Vaderlijcke voorsinnicheyt.

Alsse nu tot het eyndeken ghinck ende dagelijcs ontrent den auont ghepijnight wert met een onuerdraghelijcke herte pijne / so vertrooste sy op eenen tijdt de omstaende susters seer minnelijck / om dat sy met haer bitterste pijne medelijden hadden/segghende: en wilt niet krijten noch bedroeft zijn om mijnen wille/ alder-liefste susters. Want ick hebbe sulcken medelijden met v lieden verlatentheydt dat/

waert

waert den wille van onſen alder ſoetſten beminder/ick altijdt ſoude willen leuen in deſe pijnē / op dat ick v vertrooſterſſe altijt mochte weſen in alle ſaken. Ende ſooſe op eenen tijdt ernſtelijcker ghedwonghen werdt door de gebeden van ſommighe om datſe eenighe medecijne ſoude nemen/ om de pijne te verſaechten (ghelijck ſy hoopten) ende ſy hoe wel teghen haren danck ſeer minnelijck dat aenveerde/ ende daer op terſtont ſoo ſy de medecijne ghenomen hadde noch ſwaerder pijne creegh / eñ als deſe daechs daer nae den Heere vadt / dat hy aende crancke ſulcke vriendelijckheyt ſoude verghelden / ſoo heeft de Heere gheantwoordt: Ick hebbe / uyt die pijne die mijn beminde gecregē heeft/ ouermits datſe des s'auons doort ghebedt van die haer vaden ſoo minnelijck de medecijne ghenomen heeft/ghemaeckt een de gheſonſte medecijne voor alle de ſondaers de heele werelt door/ ende voor de ſielkens vant vaghe-vier.

Op den leſten ſondach op een nae/ te weten alſmen die Miſſe beghint: Si iniquitates, alſſe de leſte mael communiceerde / deſe voor haer biddende heeft door de inſprake Godts verſtaē. dat hy begheerde / dat ſy haer vermanen ſoude/datſe haer ſoude bereyden om te ontfangen het H. Sacrament des Olis / ouermidts dat hy die den neerſtichſten bewaerder is van ſijn vrienden haer wilde / naer datſe ontfanghen ſoude hebben dat vruchtbaerichſte Sacramēt/ bewaren in ſijnen ſchoot voor alle ſmette/ ghelijck eenen ſchilder met ſijn beſte neerſticheydt bewaert een beelt/dat hy nieu ghſchildert heeft op datter gheen ſtof op en come / eñ ſooſe haer dit ſeyde/ſy/die in alles haer ouericheyt onder-

daen

daen was / heeft dat terstont ghestelt in haer wel-behaghen/ende haer beuolen inde Goddelijcke voorsinnicheyt die nimmermeer en verlaet die in hem betrouwē/de Prelaten nu/ soose haer in sulcken eerweerdicheyt haddē/ datse niet en twijfelde/ oft sy en wiste wel den tijdt wanneer dat de Heere wilde datse dat Sacrament des H. Olis ontfangen soude/ siende datse dat soo ernstelijck niet en begheerden hebben opghehouden haer dat op dien dach te geuen. Maer de Heere waer-makende dat vant
Matt. 24. Euangelium/ Hemel ende aerde sullen vergaē: maer mijn woorden en sullen niet vergaen, heeft dat woort dat hy tot sijn uytvercoren ghedaen hadde met dusdanige getuyghenisse bevesticht. Want smaendaechs voor de Mettenen heeft de S. M. begost bestormt te wordē met so snelle pijnen datmen dochte datse in haer uyterste doot strijdt was. Doen heeftmen terstont de Priesters geroepen/ende sy heeft het H. Sacrament des Olis ontfanghen. Ende soo ist ghebeurt datse hoe wel sy niet op dien dach dat H. Sacrament en ontfinck/ datse nochtans dat ontfinck voor den op-ganck vanden anderen dach. Ende soo dese voor haer badt soo heeftse verstaen dat/als haer oogen door den Priester ghesalft werden / als-dan den beminsten Heere alle het opsicht van sijn Goddelijcke goedertierentheyt (waer door oyt sijn honichvloeyende herte door sijn eyghen goetwillicheyt is beweeght gheweest) met een strale vande Goddelijcke claerheydt seer meweerdelijck tot haer wendende / haer heeft met die claerheydt gheschoncken / alle de offeninghe van sijn goddelijcke ooghen. Waer door haer ooghen schenen door de ouervloedicheydt vande Goddelijcke

goe-

goedertierentheyt als te leken een vochticheyt van een de ſoetſte olie / hier door heeft ſy verſtaen dat de Heere hem ſoude gheweerdighen door haer verdienſten ouervloedelyck te gunnen aen alle die haer met betrouwen ſouden aenroepen / onderſtant der vertrooſtinge. Ende dat heeftſe daer voren verdient / om datſe haer altydt tot alle menſchen goedertierlyck ende goedtwillich vertoonden met een beweghinghe der liefden / ende diergheliycken oock alſſe gheſalft wert op haer ander litmaten / ſchanck de Heere haer oock de volmaeckſte oeffeninghen van ſyn heylichſte lidtmaten. Maer ſoomen den mont ſoude ſaluen / hy den brandenſten yueraer der ſielen / die heeft hem ghevoeght op het meweerdichſte om te gheuen aen den mondt van ſyn bruyt een kuſken / dat alle honich-dranck in ſoeticheydt ouer-wan / waer mede hy haer oock ghegheuen heeft alle de vrucht van ſynen heylichſten mont. Maer ſoomen inde Letanien las: Alle heylige Seraphinnen ende Cherubinnen vidt voor haer / ſoo heeftſe geſien dat de heyren der Seraphinnen ende der Cherubinnen met groote eerweerdicheyt ende vrolycke danſinge d'een van dandere hen af-ſcheydende / een ſeer bequame plaetſe tuſſchen hen int middel gauē / aen deſe uytverkoren Godts / recht oordeelende / dat die opder aerden een Engels leuen geleyt hadde / doorde heylicheyt van een maeghdelyc leuen / eñ oock die ouervloedelyck bouen de Engelen met de Cherubinnen geput hadde de wateren vande gheeſtelycke wetenſchap / uyt de fonteyne van alle wyſheyt / ende noch die met die vierige Seraphinen / dien die een verſlinnende vier is / omhelſt hadde / met de armen der lief-

De daet vande Letanie.

de:

de: soude moeten gheset worden verheuen onder hen lieden/ nademael sy verdient hadde boven allen/ traeder te comen by de goddelycke maiesteyt/ eñ als elck persoon besonder vande Heyligheu inde Letanien ghenoemt werdt/ den ghenoemde met groote blyschappe ende de meeste eerweerdicheyt opstaende brochte/ offerende met ghebouwen knien/ syn verdienste/ inde ghedaente van fraeyicheyt / op den schoot vandē Heere: op dat hy die soude schencken tot een vermeerderinghe des blyschaps/ ende glorie aen syn beminde. Als nu de salvinge des H. Olisse volbrogt was/ heeft de Heere haer vriendelyck in syn omhelsinghe ontfanghende / soo den tydt van twee daghen onderhouwen: dat de wonde van syn soet vloeyende herte open stont voor den mondt vande cranche: waer uyt sy scheen te trecken alle den aessem diese uyt liet. Soo dan als nakende was dien ghenoechlyckesten tydt van haeren salichsten voorganck (inden welcken de Heere naer den arbeyt van verscheyden cranckheden voor hen ghenomen hadde te ghenen aen syn uytuerkoren den slaep sonder quellen vande eewighe ruste) te weten des woonsdaechs inde Vigilie van S. Elisabeth: soo heeftse merckelyck begost/ voor de nonen tydt haren doot strgt. Als die vant Conuent dan t'samen ghecomen waren/ ende verwachtēde den uytganck van hun mede-suster in Christo/ haer met de ghewoonlycke ghebeden voor quamen. Dese ghedreuen zynde door vierigher begheerte / heeft ghesien haer siele inde gedaente vā een seer teer maegdeken staende voor den Heere eñ al den aessem diese aessemde / stierende door de wonde van syn heylichste zyde naer syn honichvloeyende

herte

herte/waer door het goddelijck herte beroert zijnde door de ouervloedicheyt van ſijn eygen goedertierentheyt ende ſoeticheydt / ſoo dickwils alſt haeren aeſſem oft gheeſt introck/ ſo dickwils heeft het verſpreydt / door de bouen ouervloedicheydt der liefden ouerloopende ouer de heele breede vande H. Kercke den reghen ſijnder gratien / ende dat ſonderlinghe ouer die perſoonen die by haer waren. Ende dat heeftſe verſtaen dat gheſchiedde / om dat de ſalighe ſiecke op dien tijdt (Godt dat ſoo voeghende) hadde een deuote meyninghe eñ een vierighe begheerte ſonderlinghe voor alle menſchen ſoo leuende als doode: aende welcke altemael de Heere / wijt ende breedt ſijn weldaden der gratien uyt geſtort heeft. Maer ſoomen las de Antiph. Salue Regina, in dat woort/ Eia ergo aduocata noſtra, deſe uytvercoren Godts de maeghdelijcke Moeder ſoetelijck aenſprekende/heeft aen haer bevolẽ haer mede-ſuſters / dieſe nu haeſt ſoude verlaten/ biddende datſe haer lieden om harent wille met noch meerder affectie ſoude ontfanghen/ ende ghelijck ſy ſoo langhe alſſe gheleeft hadde/haer altijdt in als verthoont hadde haerlieden ghewillige ende ghereede voor-ſpraeckſter / dat ſy de Moeder des bermherticheyts nu naer haer doot oock haer ſoude gheweerdighen met haer by haren ſone te zijn / een voorſpraeckſter ende aduocaterſſe voor haerlieden. Waer toe de onbevleckte Maeght haer ghewillich verthoont heeft/ende uytſtekende haer delicate handen tot de handen vande crancke heeft de ſorghvuldicheydt vande vergaderinghe die haer bevolen was / als uyt haer handen ontfanghen. Daer nae ſoomen

Hoe vorderlijck dat het is aen alle menſchẽ goet te vvenſchẽ.

Vande goedertierenthe vande Maeghdelijcke Moeder.

las

las het ghebedeken Aue Iesu Christe, in dat woort Via dulcis, scheen de Heere Jesus / den teeren Bruydegom der sielen / als door de vetticheyt van sijn Godtheyt den wech van sijn bruyt als vet te maken / om dat hyse soo soetelijcker ende delicatelijcker tot hem soude trecken. Eñ soo dien heelen dach inden doot strijt ligghende en seyde sy anders niet dan / goeden Jesu / goeden Jesu / opentlijck betuyghende wie dat tot het diepste toe in haer herte stack. Wiens naem onder sulcken bittere pijnen des doodts sy soo gheduerichlijck / met sulcken soeticheydt herhaelde in haren mondt. Ende soo een yder hem in haer gebedt beval opt denotelijckste / ende alder-hande sijn nootsakelijckheden haer insghelijcks oock voor-hiel / alsse nu niet meer en coste / ommers heel properlijck seyde sy: gheerne / oft wel. Waer door sy uyt druckelijck te kennen gaf / met wat een liefde datse al wat haer bevolen wert den Heere beval. Onse S. Geertuyt die heeft oock verstaen dat uyt alle de lidtmaten vande krancke (daerse pijn in hadde) quam als eenen uytnemenden vadom / die haer siele ghenakende door een wonderlijcke maniere die was wasschende van alle smetten / heylichmakende eñ bequaem / tot de eewighe salicheyt. Als alle desedinghen S. Geertruyt inden gheest ghesien hadde / soo heeftse voor haer ghenomen die te verswijghen om datmen niet weten en soude / dat sy die persone was aende welcke datse veropenbaert waren. Het welc hoe dat het tegẽ de wille des Heeren is (VViens glorie is het woort te verbreyden) die oock gheseyt heeft. Het gene ghy hoort inde oore spreeckt dat op die daken) is claerder als het licht doort ghene vervolgt.

Tob. 12. Math. 10.

Want

Want als ten Veſperen tijdt vande H. Eliſa-
beth / Mevrouwe M. wederom blijckelijck S. Mech-
ſcheen haren gheeſt te willen gheuen / ſoo dat tildis.
het Conuent uyt den choor gheroepen zijnde
de ghewoonlijcke ghebeden wederom herhael-
de: ſoo en coſt ſy met allen haer crachten
ende binnenſte ghevoelen / niet een woordeken
verſtaen vande dinghen die ontrent de ſiecke
gheſchieden / ter tijdt toe datſe haer ſchult be-
kennende ende die met leet-weſen af vaghen-
de den Heere beloofde / datſe tot ſijnder eeren
alleen gheerne / eñ oock tot vertrooſtinge van
haren naeſten ſoude veropenbaren / al wat hy
hem ſoude gheweerdigen aen haer te veropen-
baren. Hier na als deſe crancke naert Com-
pletorium nu ten derden-mael ſchreen te willē
haren gheeſt gheuen. Deſe wederom opghe-
trocken zijnde inden gheeſt / heeft gheſien de
ſiele vande crancke wederom / als gheſeydt is /
inde ghedaente van een ſeer teere ende lieffe-
lijck Maegdeken: het welcke nu gecleedt zijnde
met nieuwe cireerſel / ende fraey ghemaeckt
door de ghedurighe Paſſien / vloogh met ghe-
welt om den hals vanden teeren bruydegom
Jeſus Chriſtus / ende met ſoete omhelſinghen
hem douwende / ſoogh uyt alle de wonden des
Heeren als een bieken dat verſcheyden blom-
men met vlijticheyt ſuyght / ſonderlinge ghe-
nuchten dieſe t'haer-waerts in trock. Maer
ſoomen onder andere las het Reſponſ. (Aue
ſponſa, Virginum regina, roſa ſine ſpina) voorts
comēde de glorieuſe Maeght heeft de ſiele van
de crancke noch meer bequaem ghemaeckt
ende aen haer een hebbelijckheydt ghegheuen
om te vollen te ghenieten ende te verbreughen
inde welluſticheden des Godtheyts. Alſdoen

de Heere Jesus nemende als eenen karkandt die blinckende wonderlijck door glinsterende gesteenten gemaeckt was/ uyt de verdiensten van sijn Moeder ende uyt die weerdicheydt/ waer door sy alleen verdient heeft gheheeten te worden ende te zijn Moeder eñ Maeght/ eñ dien karkant heeft hy ghehangen op de borst vande crancke/ haer schenckende dat sonderlinghe Priuilegie/ datse tot ghelijckenisse van sijn Maeghdelijcke Moeder oock soude gheheeten worden Moeder eñ Maeght/ om datse door eenen suyueren yuer sijn ghedachtenisse in veel herten voorts ghebroght hadde.

Machtilde.

Vande salighe doodt van Mevrouvve M. Voos. ende van haer ouervloedighe vergheldinghe ende vande verdiensten der Heylighen ende vande voldoeninghe tot de vijf vvonden.

DAT VII. CAPITTEL.

SOo dan op den nacht vã S. Elisabeth/ als de Mettenen begost waren/ heeft de uytvercoren Godts wederom begonst soo verandert te worden/ datmen meynde/ datse nu den lesten gheest soude geuen. Waer ouer het Conuent de Mettenẽ achter latende is terstont op de ghewoonlijcke maniere ontrent haer ghecomen. Als doen heeft de Heere hem veropenbaert aen dese heel blinckende/ door dat schijnsel vande Goddelijcke cracht aenghenomen hebbende de ghedaente van eenen Bruydegom gecroont zijnde met glorie ende eere/ eñ onuyt-sprekelijck verciert met de cierlijckheyt vande blinckende Godtheyt. Ende aensprekende de siele vande crancke met de soetste

vrien-

vrientelijckheydt seyde hy: Terstont myn beminde sal ick v verheffen by v naeste vrienden/ dat is inde teghenwoordicheydt van myn beminde vergaderinghe/ende soo heeft hy door een onbegrijpelijcke eñ onwerdeerlijcke maniere die salichste siele gegroet/door elcke vande wonden van sijn heylichste lichaem/ so dat elcke wonde vier wonderlijcke eñ ghenoechelijcke manieren van roepinghe upt-gaf/te weten: van een het soetste ghelupdt/ des crachtichsten vadoms/ ouervloedichsten daus/ ende ghenoechlijckste claerheydts/ waer door de Heere ghegroet heeft sijn uytuercozen/ om datse naer synen roep getrocken zijnde comen soude. Door dat soet-lupdende ghelupt (dat alle ghelupdt der Orghelen te bouen ghinck) werden beteeckent alle de woorden/die sy de uytvercozen Godts haer leuen lanck soetelijck tot Godt oft profijtelijck tot salicheydt van haren naestē gesproken hadde/ de welcke door hondertfoudigh der vruchten soet ghemaeckt zijnde int Goddelijck herte haer vergolden werden/ door den uytbloet van elcke wonde des Heeren. Maer door dien wonderlijcken domp oft vadom werden beteeckent alle de begheerten diese ghehadt hadde tot den lof Godts/ naer Godt ende om Godts wille tot salicheyt van andere/de welcke oock door een onbegrijpelijck vermenichvuldighden daet/ aen hem wederom toe gemeten worden door elck een vande soetvloeyende wonden des Heeren Jesu. Maer door den vijftbloeyenden dau we wert uytghebeelt alle den toe-keer diese opt tot Godt ghehadt heeft/ oft tot eenigh schepsel om Godts wille/ die oock met een onuytspreckelijcke soete ghenoechte door de wonden des

Christus groet de siele van S. Mechtildis met sijn vijf vvonden.

Heeren haer sielen beweeghde. Maer door die clare blinckenthepdt werden beteeckent verschepden passien/diese van kindts af tot den teghenwoordigen tijdt toe/soo na den lichaem als naer den gheest gheleden hadde/ de welcke bouen alle menschelijck verstandt inde vereeninghe vande Passie Christi edel ghemaeckt zijnde haer siele heylich maeckten/eñ ghelijckformich met de Goddelijcke liefde. In sulcke ghenoechte der hemelscher wellustigheden desse siele rustende en heeft nochtans dese reyse haren gheest niet gegeuē. Maer sy heeft noch ghehaeckt/om dat haer noch meerder gauen van haren beminden bereedt ghemaeckt souden worden. Maer de Heere die heeft ouervloedelijck besprepdt met den wijt-bloeyenden dauwe sijnder gebenedijdinge/alle die daer teghenwoordich waren/seggbende: bedwongen zijnde door mijn eygen vriendelijckheyt werde ick verheught van binnen door de soetichepdt der liefden/ dat alle de persoonē van dese mijn lieue vergaderinghe souden teghenwoordich zijn in dese mijne soo meweerdighe verandeTransfiguratie. ringhe van ghedaente/om datse daer sulcken eere voor sullen hebben inden hemel by alle mijn Heyligen/als die dzy uytvercozen/te weten: Petrus/Iacobus / ende Iohannes/hebben bouen d'andere Apostelen: om datse ten tijden als ick verandert wert van ghedaente op den berch verdienden daer tegenwoordich te zijn. Waer op dese antwoordde: Heere wat can dese uwe wijt-bloeyende benedictie ende ouervloedighe instortinge der gratien helpen voor de ghene die dat niet en ghevoelen doorden binnenstē smaeck: De Heere antwoordde: Een fraey gelijckenisse. Als aen pemanden ghegheuen wordt van sijnen

nen Heere eenen vruchtbaren bogaert / soo en can dien terstont niet weten ende kennen den smaeck van elcke vrucht: maer hy moet verwachten tot dat de vruchte rype worde: dierghelycken oock als ick aen pemanden de gaven der gratien instorte/ soo en gevoelt hy terstont niet den smaeck vande binneste genoechte: ter tijdt toe/ dat hy door de oeffeninghe van uyterlycke deughde gevroken hebbende de uytterste schorsse vande tydtlycke genoechte verdient te smaken de keerne vande binneuste soetichept. Hier ouer het Conuent ontfanghen hebbende een salighe gebenedijdinghe gaende na den chor heeft aldaer de Metten voorts uyt ghesonghen. Maer doen men sanck het ry. Res. (O Lampas) heeft de siele vande crancke/ haer veropenbaert inde tegenwoordicheyt vande opperste Vyruldicheydt biddende seer deuotelyck voor de heele Kercke. De welcke Godt den Vader wederom door de selfste woorden soetelijck singhende gegroet heeft/ seggende: Weest ghegroet myn uytvercoren/ die door het voorbeelt van d heylich leuen waerachtelyck sult moghen gheseydt worden te zyn een lampe vande heylige Kercke die beetsmes uyt stort der H. Olie / dat is der ghebeden ouer de vreede des werelts. Daer by so heeft de Sone Godts vervolgt seggende: Weest verblijt myn Vrupt/ die te recht ghenoemt wordt een medecyne der gratie / want aen veel menschen die sonder gratie zyn / sal door d ghebeden ouervloedigher gratie ghegunt worden. Hier by soo heeft oock den Heyligen Gheest ghesonghen: weest ghegroet myn onbevlecte / die te recht ghenoemt sult worden een voetsel des gheloofs: want in alle de herte der ghener die

godtvruchtelijck gheloof gheuen / aen mijn goddelijcke werckinghe / die ick in d niet lichamelijck maer gheestelijck wercke / sal de deught des gheloofs ghevoedt ende gheyesticht worden / daer nae heeft Godt den Vader haer gheschoncken van sijn almoghenthepdt / datse aen alle die door menschelijcke vrooshepdt verveert zijn ende noch niet te vollen hen betrouwen op de goethepdt Godts / soude zijn een vaste vorghe des versekerhepts. Den Heylighen Gheest heeft haer oock gheghenen als vertrooster datse soude mogen uptreyckē aende lauwe een vierige wermte / upt die vierichepdt van sijn goddelijcke liefde. Daer nae heeft den Sone Godts haer gheschoncken: datse aen alle / die sieck zijn door sonden / soude inde vereeninghe van sijn heylichste Passie ende doot / medecijne geuen. Doen quam alle de menighte der Enghelen ende der Heylighen ende haer eerlijck door Godt verheffende songhen sy met luyder stemmen: Tu Dei saturitas, oliua fructifera, cuius lucet puritas, & resplendent opera. dat is: Ghy zijt de versaepdthepdt Godts / de vruchtbare olijue / wiens suyuerhepdt verlicht / wiens wercken blincken / ende in dat woort Cuius lucet puritas (dat is: wiens suyuerhepdt verlicht) soo presen sy die soetste ruste / waer door de Heere meweerdelijck in haer siele gherust heeft / eñ onder dat woort Et resplendent opera. dat is: Wiens wercken blincken / soo loofden sy haer loffelijcke ende pure meyninge in alle haer wercken. Daer nae soo songhen alle de Heylighen ouerluydt de Antip. Deus palam omnibus, &c. Maer onder de presatie vande Hooft-misse. Heeft den blommigen Jesus wederom op een nieuwe ghecleedt zijnde met de

fracy-

fraeyheyt van een nieuwe glorie/met de ſoetſte vriendelijckheydt bekeert het aenſicht van ſijn bruyt recht tegen ouer ſijn aenſicht: ſoo dat hy den aeſſem vande crancke rechtgangs ſcheen door haer toe aeſſemē t'hemwaerts in te trecken/ende ſijn Goddelijcke oogen ſtellende ouer haer ooghen / maeckte hy die daer door wonderlijck claer/ ende ſoo haer gheluckelijck heylich makende wertſe bereyt tot de toecomende glorie des ſalicheyts. Als nu nakende was die aldergewenſte ure / dat de bouen nu dickwils genoemde uytvercorē Bruyt Chriſti Jeſu/nae het beſte behaghen van haeren beminden volmaecktelijck toe ghemaeckt zijnde / ſoude innegaen inde ſlaepcamer van haeren bruydegom: ſoo ſanck de Heere des Maieſteyts ſeluer heel ouervloeyende door welluſticheden / haer omſchijnende met het licht ſijnder Godtheyts/ op een den ſoetſten toon: ſegghende: Venite benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis para. &c. haer ghedachtich makende van die ouerweerdighe gifte/ waer door hy ſommighe iaren gheleden in die ſelfſte woorden/aen haer ghegheuen hadde ſijn herte tot eenen pant der liefden ende alle genoechten ende vertrooſtinghen / die hy van dien dach af gheduerlijck aen haer vertoont hadde. Dus haer vriendelijck groetende / ſeyde hy/ waer is mijn preſent? Waer op ſy haer herte opgheoffert heeft in het herte van haeren beminden daerſe dat in verdroncken hadde. De Heere oock ſijn heylichſte herte voeghende met haer herte / haer heel als verſlindende door de cracht van ſijn Godtheydt heeftſe gheluckelijck verſaemt tot ſijn glorie/alwaer ſy ghedachtich zijnde onſer die haer gedachtich zijn / bidden wy datſe ons

Een vvōderlijck lieffelijck ſteruen.

verwerue de gratie vande Goddelycke goedertierenthey dt.

Alsmen dan naer ghewoonte de siele beval/ soo heeft de Heere hem veropenbaert / sittende inde Maiesteyt synder glorie/ hebbende de siele vande overledene in synen schoot rustende/ die hy vriendelycken feest bewees / en soomen las: helpt nu Heyligen Godts/ comt te gheinoete Enghelen haer siele ontfanghende / de Engelen siende datse met sulcken meweerdicheydt banden Heere ontfangen was/ ende soo groodadelyck gheert / bupghende hun knien voor den Heere als Prinsen die van hunnen Keyser lant ten leene ontfanghen/ hebben daer wederom ghecreghen hun verdienste / diese te vozen inde saluinghe des H. Olisse opgheoffert hadden tot vermeerderinghe der verdiensten van dese beminster ende vrindinne Christi / als de ghene die door haer verdiensten verdubbelt waren ende wonderlyck edel gemaeckt. Dierghelycken deden oock alle de Heyligen elck als synen naem inde Letanien aengeroepen wert. Doen heeft dese haer beweeght inden Gheest/ op datse soude bidden voor de ghebreken van haer sonderlinghe vrienden. Waer op sy: Siet ick sien nu soo claerlyck in het licht des waerheyts/ dat alle de affectie die ick tot yemanden hebbe connen dragen op aertryck nauwelyes is een druppelken verghelyken by de heele zee/ int opsicht van die soetste affectie/ waer door het goddelyck herte t'haerwaerts beweeght wort/ eñ oock sien ick met wat een vorderlycke bestieringe de Heere indē menschē toe laet/ dater eenighe gebreken in hem blyuen op dat hy sonde veroodtmoedicht worden ende dickwils gheoeffent/ende soo van daghe tot daghe ver-

Hoe groot dat de goedertierentheyt Godts is.

voor-

voordere inde salichevdt / soo dat ick ock met gheen ghepeys anders en can willen dan dat de almachtighe wyshevdt myns Heeren voor een yder tot hun opperste salichevt gheschickt heeft. Waer ouer ick my heel begenende om die geschickste bestieringe vande Goddelycke goedertierenthevt te louen ende te bedancken/ende dat se soo mach volbrocht worden.

t'Sanderdaechs daer nae/ onder de eerste Misse/ te weten: Requiem æternam, schren de uptvercoren Godts als voorts te bringen upt het herte Godts gouwen pypen/ die genaeckte alle die t'haerwaerts sonderlinge deuotie hadden/ door de welcke sy souden trecken upt het herte Godts al watse begheerden. Elcke pype van dese/hadde een gulden kraentken door het welck sy met dese oft dierghelycke woorden moesten tappen die yet begheerden te verckryghen/ te weten. Door de liefde door de welcke ghy aen d uptvercoren M. oft aen yemande van d Heylighen opt goet hebt gedaen oft ghedaen sout hebben/ hadt ghy de menschen daer toe ghereedt ghevonden/ ende noch doen suist inden hemel oft op aertryck/verhoort my goedertierenste Iesu door haer verdienste / ende aller uwer uptvercoren/ en dus doende machmen betrouwen datmen door sulcke woorden lichtelycker de Goddelycke bermhertichevdt trecken sal tot sulcs alsmen begeert. Het schen alsmen de Eleuatie vande H. Hostie dede / dat de H. Siele oock wenste t'samen met de Hostie opgheoffert te worden aen Godt den Vader tot eenen ewigen lof door de salichevt van alle de gemeynte. Waer ouer den eenigen sone Godts die niet en can weygeren de begheerte van syn uptvercoren haer heel tot hem intreckende en

Hoe dat men uyt de pijne vant goddelijck herte yet treckt ende tapt.

haer met hem Godt dē Vader opofferen̄/ heeft door die vereeninghe dobbele salicheydt uytghereyckt aen alle die inden hemel zijn/op der aerden/ende oock int vaghe-vier.

Op eenen anderen tijt als haer siele wederom veropenbaert werdt inde glorie aen dese Maeght/soo heeftse haer ghevraeght/wat datse daer voor vercregen hadde/ dat haer sonderlinghe kaerkens soo dickwils voor haer ghelesen hadden die Antip. Ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia, ipsi gloria in secula, als sy daghen gheleeft hadde op aertrijck / ende soo veel Missen haddē doen singen vande H. Dryvuldicheyt alsse iaren oudt was/ tot lof ende glorie ende danck-segghinghe voor alle de weldaden diese ontfanghen hadde. Waer op sy geantwoort heeft: door die Antip. Ex quo omnia, heeft de Heere my verciert met soo veel blommen seer lustich/ als sy Antiphonen ghelesen hebben/door de welcke ick tot my intrecke eenen leuenden smaeck uyt het honichvloeyende herte vā sijn Maiesteyt. Maer voor de Missen heeft hy my dit geschonckē / dat ick in alle den lof daer ick hem mede loue gewaer worde eenen smaeck der specerijen/ die wonderlijck vermaeckt ende ghenoechlijck beweeght alle het ghevoelen van mijn siele.

Noch op eenen anderen tijdt/ als dese opt devootste kuffende de vijf wonden des Heeren ghelesen hadde vijf Pater nosters/ die offerende aenden Heere tot vervullinghe vant ghene sy versuymt hadde / de voorschreuen Mevrouwe M. by te staen/ te wijlen sy noch sieck was ende naer haer ouerlijden oock met behoorlijcke ghebeden/ ende dat ouermidts sy belet gheweest was door de ghedurighe sieckte, daerse

doen

doen mede beſocht wert: ſoo hebben haer veropenbaert vyf de verſchyſte blommē/ als ſpruytende upt de ſelfſte wonden des Heeren/ upt de welcke dooz de cracht dāde ſelfſte ſoetbloeyende wonden Chriſti ſcheen een vochticheyt als balſem te bloeyen van een wonderlycke puerheyt ende ſeer merckelycke cracht. Als doen deſe vriendelycſheus groetende de ſiele vande ſalighe M. ſeyde: O uptverkozen Godts laet v goedertierenthepdt deſe blommen/ die bloeyen upt de bouen ouervloedicheyt van Goddelycke goedertierenthepdt/ in daucke nemen dooz myn ſchult die ick v noch niet en can betalen/ ende verciert v ſelven daer mede tot vermeerderinghe van alle uwe verdienſten/ ende verbidt dooz my onweerdige uwen Bruydegom. Waer op ſy antwoozdde: myn genoechte waſt als ick ſien die blommen die ſo eerweerdelyck gheboeght zyn aende ſoet-bloeyende wonden myns Heeren. Want ſoo dickwils als ick die met begheerten rakende perſſen ſal/ ſoo ſullen ſy my terſtont upt-leken upt de cracht van ſyn ſoetbloeyende wonden een die gheſonſte vochticheyt tot quytſcheldinghe der ſondaren ende vertrooſtinghe der rechtveerdighe.

Vande ſielen van M. ende E. hoe volcomentlijck datſe geſuyuert werden van haerliedē onachtſaemheden, ende geloont voor haerlieden verdienſten.

DAT VIII. CAPITTEL.

DAer zyn twee edele dochters naer geſlachte/ maer noch edelder naer der ſielen: naeden vleeſche gheſuſters/ maer na den gheeſt/ ende

eñ deught noch naeder/ naer datse hun kintse iaren in onnooselheyt bloeyende inde deughden vande H. Religie hadde ouerghebracht/ gheroepen gheweest in haer eerste vierichеyt/ van dese werelt tot de hemelsche slaep-camer van den onsterffelijcker Bruydegom. Waer van de eerste op den glorieusten feestdach des Hemel-vaerts Marie / op den dach te weten/ van haer Bruyloft ghestoruen zijnde / dander haer / merckelijck dertich daghen daer na gevolght is/met sulcken saligen steruen / datmẽ van alle beyde haer woordẽ eñ wercken die anders niet als een vierige begheerte/ ende wonderlijcke deuotie ende besten wille uyt beelden/ grootdadighe dinghen soude moghen vertellen. De eerste dan die geluckelijck op den dach vanden Hemel-vaert voors. ouerledẽ was/die heeft haer veropẽbaert aen dese S. Geertruyt soose voor haer badt/als met een groot licht eñ verscheyden ciraet voor den troon der glorien des Keysers Christi Jesu / by den welcken sy nochtans stont als een beschaemde bruyt die haer aensicht scheen ter zijden te keeren/ ende niet en dorste haer ooghen opendoen ende opstaen ter glorie van sulcken maiesteyt. Het welck als dese sach ghedreuen zijnde door den gheest des medelijdens heeft sy gheseyt tot den Heere. Nu/o goedertieren Heere/waerom laet ghy dese uwe dochter soo by v staen al oft sy een vremde ware / waerom en ontfanckt ghyse niet in v soete omhelsinghe? waer ouer de Heere als door het vriendelijckste ghelaet nu beweeght zijnde/ scheen sijn rechter handt uyt te strecken om haer te omhelsen. Maer de siele die scheen haer als door een delicate eerbiedinghe te ontrecken vande omhelsinghe

Veropenbaringhe vande ouerledẽ suster.

des

des Heeren/het welck dese seer verwonderende heeft gheseydt tot de siele. Wat reden isser/ dat ghy schijnt v te willen ontrecken vande soete omhelsinge van sulcken liefselijckē bruydegom een? Waer op sy: om dat sommighe blecken vande welcke ick noch niet ghenoech ghesuyuert en ben my ombequaem maken. Waerom ouermidts de recht-veerdichevdt/ hoe wel dat ick vrijen toeganck hadde tot den Heere soo soude ick my nochtans weder houwen om den Bruydegom te ghenaken / naedemael dat ick weet dat ick noch niet genoegh berevdt en ben tot sulcken glorieusen Heere. waer op dese: en hoe can dat zijn/ nademael dat ghy schijnt als uu heel glorieus inde teghenwoordichevdt Godts te staen? De siele antwoorde. Hoe wel dat alle schepsel voor den Heere is / daer nochtans voor de siele sonderlinghe hem meer naekende wert/ naer datse toeneemt inde liefde: Die salichept nochtans/ waer door de salighe siele vrolijck is door de ghenietinghe/ende beschouwinghe des Godtheyts met een volle vergheldinghe / en verdient ghreen siele te ontfanghen / voor al eer sy te vollen ghesuyuert zijnde verdient in te gaen inde blijschap van haeren Heere. Hier na een maendt gheleden als de suster van dese/te weten: E. saligher ghedachteniſſe in haer uytterste was/ende dese langher voor haer ghebeden hadde/ naer een wepnich tijdts van haer ouer-lijden heeftse ghesien haer siele in een lichte eñ clare plaetse inde ghedaente van een Maeghdeken/dat met roode cleederē gecleedt zijnde/soude soo op-gheschickt zijnde gebroght worden voor den Bruydegom. Ende de Heere die heeft hem ooch daer veropenbaert by haer

inde

inde ghedaente van eenen blommighen ionghelinck ende teer die door elck van sijn vijf wonden/de vijf sinnē vande siele / met een nieuwe soetichepdt der soeticheden / vermakende haer met een wonderlijcke lieffelijckhepdt des verheughens vertroostе. Doen seyde/dese aenden welcke dit verthoont wert tot den Heere: nademael dat ghy den Godt van alle vertroostinghe haer met soodanighen vrolijckhept besoeckt/hoe comt het datse nochtans met droefachtich aensicht betuyght beswaringhe van binnen: waer op de Heere: door dese tegenwoordichept en kanse niet te vollen vertroost worden: ouermidts dat ick haer maer en ghene de ghenoechten van mijn menschept : want daer door hebbe ick haer alleenlijck vergolden die begheerten ende devotien/diese tot mijn Passie in haer uyterste ghehadt heeft / maer hier nae alsse sal ghesuyuert zijn vande onachtsaemheden van het voor-leden leuē / dan sal ick haer volcomenlijck vertroosten inde tegenwoordichept van mijn ghenoechlijckste Godthepdt: waer op sy seyde / hoe comet dat alle de onachtsaemheden vant voor-leden leuen niet en zijn ghenoechsaem ghesuyuert geworden door de deuotie / diese verthoonde te hebben in haer uyterste / nademael de Schrifture seydt : dat elck een gheoordeelt wort nae dat hy int eynde vant leuen ghebonden wort ? De Heere heeft gheantwoort: Als de menschе nu door gebreck van cracht als machteloos ten uyterstē comt/ dan is sijn handelinghe opt eyndeken ghecomen: om dat hy dan niet meer en can door sijn crachtdadichepdt / maer alleenlijck door den wille. Ende aende welcke ick van dien tijdt af door mijn liberale goedertierenthepdt gunne

De vergeldinge vande deuotie der Passie.

eenen

eenen goede wille ende een deuote begeerte/die verdoordert / maer die en heeft altijdt sulcken dollen daet niet/om daer mede upt te wissen alle de schult vande voorleden onachtsaemheden/ghelijck het wel soude connen gheschieden/waert dat een menschе noch ghesont zijnde ende sterck van crachten met ganssch sijnen wille / sijn leuen beterde. Waer op dese seyde: En soude mijnen Heere b goedertieren barmhertichevdt niet vermoghen/dese siele (aende welcke ghy van kindts af hebt ghegheuen een toeghedaen herte tot elck een ende een goetwillichevdt) nu oock te verlossen/ ende te ontbinden van alle beletselen der onachtsaemheden? waer op de Heere:haer toeghedaenthevdt ende goetwillichevdt des herten die sal ick boven overvloedelijck verghelden :maer het betaemt dat om mijn rechtveerdichevdts wille alle smetten der onachtsaemheden afghevaeght worden/ende hier nae al smeeckende houwende het kinneken van het Maeghdeken seyde hy: en in dit gheeft mijn upt gheerne gehoor aen mijn rechtveerdichevt: want alsse sal ghesupuert wesen/soo salse door de glorie van mijn Godthevt vertroost worden/ waer op so sy met vriendelijcken aensichte / ia seyde/soo scheen de Heere hem als naer den hemel te vertrecken/ ende sy bleef op de selfste plaetse alleen ende als met alle haer crachtē haer opwaerts treckenkende wilde sy om hooghe. Door datse alleen bleef/ scheen ghesupuert te worden datse somwijlen door kintse lichtveerdichevdt gheerne onder de menschen bleef. Door datse met arbevt om hooghe wilde wert ghesupuert/datse om beswaringhe des lichaems somwijlen de luyhevt gehoor gaf. Maer noch op eenen anderen

Liefde tot de rechtveerdichz is inde overleden sielen.

deren tijdt / soose onder de Misse voor haer biddende seyde alsmen de H. Hostie verhief. Heere heylighe Vader dese H. Hostie offere ick v voor haer van weghen aller die inden hemel/ op aertrijck/ ende daer beneden zijn: soo heeftse haer wederom vertoont de voors. siele als nu wat inde locht verheuen zijnde/ ende daer schenen ontrent haer te zijn als ontallijcke persoonen die voor haer op hun knien met beyde hun handen de ghedaente vande Hostie op hieuen/waer door aen die siele een wonderlijcke vervoorderinghe ende een onweerdelijck vermaken aengedient wert. Doen seyde de siele: Nu worde ick ghewaer dat het waerachtich is dat de schriftuere seydt: datter soo weynigh goet inder mensche niet en is oft het en wordt beloont/noch gheen schult oft sy wort ghesuyuert/ oft voor de doot oft daer na. Want voor dat ick gheerne de H. Communie ontfinck/ ontfanghe ick nu veel baets vant H. Sacrament des Autaers dat voor my op-gheoffert wort / ende voor dat ick de menschen soo toeghedaen hebbe gheweest int ghemeyn / comt het nu oock dat het ghebedt dat voor my ghestort wort my des te eer helpt / daer en bouen verwachte ick noch voor elck een eewighe vergheldinghe inden hemel/ende soo scheense inde locht als opghevoert te worden / als de ghene geholpen wert met de gebeden vande Kercke. Eñ alsse soude comẽ tot dat eynde des weghs dat haer gheset was / wiste sy wel dat de Heere haer met de croone des Rijcs door de menichvuldicheyt sijnder bermherticheden soude te ghemoet comen/ ende haer brenghen inde eewighe blijschap.

Alle goet vvort geloont ende alle schult moet gesuvuert vvorden.

Vande

Vande siele van Mevrouvve S. die door de crancheyt ghesuyuert vvert vande onghehoorsaemheydt.

DAT IX. CAPITTEL.

ALS Mevrouwe S. die een was vande ouwers nu saligher gedachtenisse / gheolijt was / ende dese voor haer las vijf Pater nosters / ende ten lesten aende wonde vande zijde van Jesus Christus badt / dat hy haer soude suyueren door dat gebenedijt water dat daer uyt vloeyde / van alle haere smetten / eñ dat hyse door sijn dierbaer bloet soude vercieren met verscheyden deughden: soo is sy veropenbaert gheworden inde ghedaente van een teer maeghdeken / dat met een cransken verciert was / het welck de Heere met sijn slincke arm omhelsende / in haer siele ghevrocht heeft sulcs als dese gebeden hadde. Nochtans heeft dese verstaē datse noch een weynich tijts soude ouer blijuen / ter tijt toe datse een sonde soude uytvaghen door de sieckte / diese gedaen hadde teghen de ghehoorsaemheyt / ouermidts datse te veel / ende meer alst behoorde spraeck hiel met een crancke / het welck oock gheschiet is: want sy heeft daer noch vijf maenden ouergheleeft sulcke sieckte lijdende / dat daer door blijckelijck ghesien wert / waer voren datse gesuyuert wert. Op dien dach nochtans soo verthoonde sy sulcken hemelschen blijschap / datmen oock merckelijck coste bemercken dat de Heere haer met sijn gratie besocht hadde / ende sy dede haer beste dickwils / om datse de gaue Godts soude te kennen geuen diese ontfangen hadde /

Een onghehoorsaemheyt vvordt door siecten ghesuyuert.

hadde/maer door dien dat haer gevoelen haer berghinck soo en coste sy dat niet uytbrengen ende als dese (aende welcke dit inden gheest veropenbaert was/ beneffens d'andere daer tegenwoordich was / haer roepende met haeren naem ende met de handen naer haer als wijsende riepse/ och segt ghy het doch my wāt ghy weet het / ende soo sy al lachende eñ plaperende begost hadde te spreken/ de siecke dervolghende ghinck van selfs voorts / ende als de andere daer wat by voeghdē als sulcs meynende soo loochendent de sieke seer volstandelijck / maer sy heit voor vast dat de Heere haer sonden vergheuen hadde ende dat hyse met deughden verciert hadde. Maer naer vijf maenden / daechs te voren haeren sterfdach/ soo heeft de Heere hem veropenbaert aen de krancke al sittende ende ghereet makende een stille sidt-plaetse in synen schoot: waer mede hy voor hadde de supuerheyt ende ghemackelijckheyt voor de onghemacken vande cranke persoone. Maer de crancke die wert veropenbaert aende slincker zijde des Heeren als op die plaetse leggende omwonden zijnde met een wolcsken. Waer op die dit sach tot den Heere sepde: Gheenlins Heere dient dese soo langhe als sy met dit wolcsken omwonden is te sitten op sulcken glorieuse sit-plaetse / waer op de Heere/ ick laetse soo een wepnigh tijdts totdatse te vollen gesupuert zijnde by my bequamelijcker mach blijuen / ende soo heeft die krancke dien dach ghedurende eñ den nacht inden strijt des doots gheweest. Maer t'sanderdaechs heeftse gheſien dat de Heere met een vrolyck aensicht hem tot de crancke boogde ende dat de crancke om den Heere te ontmoeten

moetē haer ophieft/ doen sey de dese. Nu comt ghy Heere niet/ tot dese verlatē siele/ als eenen barmhertighen Vader? Ende hy met een soet hooft knicken heeft haer van sulcs versekert/ ende naer een weynigh tijdts als de crancke ouer-leden was soo heeftse haer siele ghesien inde selfste ghedaente van een Maeghdeken/ daer syse eerst in ghesien hadde/ bekleedt zijnde met witte eñ roode cleederen/ de welck bloogh met blijschap tot de stt-plaetse die haer bereydt ghemaeckt was. In wiens ontfanckenisse als de Heere syn slincker arm uptstreckte/ sy door een alte delicate teerheyt heeft haer hooft daer op ghelepdt als om te rusten/ ende terstont al oft haer dat niet gedient en hadde/ heeftse haer ghewozpen op den rechten arm om daer op te rusten: ende terstont haer van daer op-lichtende om te kussen den mont van haeren ghebenedijden beminden/ ende daer niet connende toe-gheraken isse met ghewelt ghevallen op den hals/ ende sy heeft den Heere tusschen syn bozst ende hals/ een ouersoet kusken ghegheuen: ende soo ghevallen zijnde op de bozst des Heeren als vermoeydt zijnde/ was sy haer daer ligghende/ ende heeft daer gherust ter tijdt toe dat inde bevelinghe van haer siele men las dat woozt (Tibi supplicatio commendet Ecclesia.) In welck woozdt scheense upt die bozste/ waer in dat verbozgen zyn alle de schatten der salicheden/ te putten een soete laeffenisse met groote ouervloedicheydt/ waer dooz sy soetelijck vermaert zijnde/ scheen haer opzechtende soo haeren gheest te gheuen.

Een soet vageviers

Vant gheluckich steruen van suster M. ende bevestinghe der veropenbaringhe, ende de vveldaden die door haer verdiensten belooft zijn.

DAT X. CAPITTEL.

ALS suster M. saligher gedachtenisse/nu op haer uyterste was ende dese onder de andere badt/soo seyde sy tot den Heere / waerom alderliefste Heere en verhoort ghy ons niet die voor haer bidden? De Heere antwoordde: Haeren gheest is soo vande menschelijcke dinghen verbremt/ datse naer de menschelijcke maniere van V.L. niet en sal connē vertroost worden. Maer sy heeft gheseyt tot den Heere: Met wat oordeel gheschiet dat? De Heere die antwoordde: Ick hebbe mijn verborghentheyt in haer/ghelijck ick dat eertijts met haer ghehadt hebbe / ende soose vraeghde hoe datse ontbonden soude worden/ de Heere antwoordde / mijn binnenste Maiesteyt die sal haer intrecken. Doen seyde dese: met wat eynde salse verscheyden? De Heere antwoordde. Ick salse heel verslinden met mijn Goddelijcke cracht niet anders als een brandēde Sonne een druppel dauws verdrooght ende soo dese vraeghde/ waerom dat hy toe liet / datse inde uyterlijcke sinnen miste / soo antwoordde de Heere: om dat ghy soudt weten/dat ick meer int binnenste dan int uyterlijck wercke / eñ sy seyde daer op: dat soude v gratie beter connen wijsmakē aen elck een in sijn herte / ende de Heere seyde: hoe soudense gratie verweruen die selden oft nimmermeer hen tot het binnēste keeren daer de gratie plochte inghestort te worden? daer

nae

nae heeft deſe / de Heere ghebeden / dat hy ommers nae de doot vande ſalighe M. haer ſoude verheffen dooz de gratie der teeckenen tot ſyn glozie / om te betuyghen ſyn Goddelycke veropenbaringen / ende om den mont te ſtoppen aende ongheloobighe. Als doen houwende eenen boeck met ſyn twee vingerē ſeyde hy: En ſal ick ſonder wapenen myn victozie niet connen behouwen? ende hy heeft daer op vervolghde alſt van noode was ſoo hebbe ick het volck ende de Coninckrycken met teeckenen eñ ſelſaemheden my onderdaen ghemaeckt. Maer nu teghenwoozdelyck / vooz die ghene die dooz hun eyghen herbarenthept geſmaeckt hebben pet van ſoo-danighe inbloedinghe/die machmen lichtelyck daer toe bzenghen datſe gheloouen. Maer deſe verkeerders en zynt alleen niet die ick noch verdzage die deſe ſchziften weder-ſegghen / maer ick ſal ouer hen allen de ouerhant krijghen. Onder deſe dinghen iſſe ghewaer ghewozden een wonderlycke ſoeticheyt vande aenghenaemheyt Godts/die de Heere ontfanckt van ſyn gheloouige / ſo wanneer ſy haeſtelyck gheloouen de milde bouenouerbloedicheyt vande Goddelycke gratie/die aende uytvercozen mede ghedeelt wozdt/niet naer de verdienſten der menſchen/ maer dooz de onwederhouwelyckheydt van het Goddelyck herte.

Een godtvruchtich gheloof is den Heeraenghenaem.

Als de ſelfſte ſuſter M. ſaligher ghedachtenisſe gheolyt wert/ deſe ghedzeuen zynde dooz een godtbzuchtighe begheerte/ heeft geſien dat de Heere Jeſus met ſyn handt haer ingewant raeckte ende ſeyde. Als deſe ſalighe ſiele ontbonden zynde vanden vleeſche ſal verdzonckē wozden in haeren oozſpzonck / dan ſal ick dig

die hooghe baren van mijn honich-soete salicheyt met een goedertieren affectie seer ouerbloedelijck uyt-stoorten ouer alle die hier teghenwoordich zijn. Daer na soo als de voors. M. in haeren doot strijt was / ende dese met de andere eenen langen tijdt geduerende haer tot het ghebedt hadde begeuen/ten lesten heeft sy verstaen dat de Heere alle de omstaenders beschanck/rijckmakende / eñ begiftende met dyderley weldaet. Deerste was dat hy alle de rechte begeerten van hun allen soude volbrenghen. Het tweede dat hy aende ghene die arbeyden/om hun gebreken te ouerwinnen/soude sonder ophouwen hun helper zijn / welcke twee sy verstaen heeft datse voortaen op dese plaetse door de verdiensten vande salighe M. lichter sullen vertreghen worden. De derde weldaet was/dat hy met uytghestreckte handen een wijse benedictie gegeuen heeft/ de welcke als dese met een al-te-grooten danckbaerheyt verhaelde/ soo is de Heere naer een weynigh tijts veropenbaert/ hy die is de Heere der crachtē/den Coninc der glorien/die de schoonste is onder de kinderen der menschē/ia bouen de ghedaente der Enghelen/ ende hy sadt aent hooft vande krancke / ende daer quam eenen reghen-boghe met gout-verue blinckende uyt den mondt vande krancke / te weten : haren aessem / die ghinck naer het Goddelijck herte naer de slincker zijde / ende soose langhen tijdt bleef inde soetichept van dit visioen ende men daer-en-tusschen sanck de Psalmen: Deus, Deus meus respice in me, &c. Soo heeft de Heere int leste van dien Psalm : Ad te Domine leuaui animam meam, met een wonderlijcke soetichept heun neder gheboghen op de krancke/

sijn

sijn Bruyt om haer een kusken te geuen/ ende nam een wepnigh tijts hem op-heffende heeft hy ten tweeden mael dat hergaen. Naer dese dinghen soomen las de aenroepinghen der heylighen / onder de Antiph. (Vt te simus inuentes) so heeft haer veropenbaert de Maegdelijcke Moeder/die gebozen was vande doorluchtige Coninclijcke stamme/eñ sy was eerlijck ghecleedt met purpure cleederen ende soetelijck ende vriendelijck haer buygende tot de Bruyt van haren sone/houwēde haer hooft met haer delicate handen stierde sy dat:om dat haeren aessem soo te rechter sonder omwegen/ soude gaen tot sijn Goddelijt herte: Maer soomen onder andere las dat ghebedeken : te weten: Aue Iesu Christe, verbum Patris, &c. Soo heeft de Heere hem veropenbaert verandert in figure dooz een wonderlijck licht blinckende in sijn cracht als een Sonne / ende hy was heel dooz sijn Goddelijck aensehijn schynende/ waer van dese verwondert zijnde ende inden gheest van haer seluen upt-gheboert zijnde eñ wederom naer een wepnichsken tot haer seluē gecomen zijnde/ heeft sy ghesien die seer blinckende hemelsche roose/te weten de Maeghdelijcke Moeder datse als gheluck biedende den bzupdegom haeren sone / inde iubileringhe met de seer ghenoechlijcke vereeninghe van hem met dese nieuwe bzupt / ouer sulcs met de alder-soetste omhelsinghe hem gaf de soetste kuskens. Waer dooz dese verstaen heeft / dat onder dese dinghen volbzoght was dese geluckighe vereeninghe / waer dooz die dozstighe siele is inghebzoght ghewozden inde volle kelders/ia inden afgront selfs vānde ware salicheyt/ waer in sy verdzoncken zijnde / soo ghe-

Mevveer-dicheyt des Heeren.

Mevveer-dicheyt vande Moeder Godts.

luckelijck / nimmermeer daer wederom uyt soude comen.

Vande siele van M. ende vvat dat het vveerdich is, als yemandt eens anders sonden op hem neemt, ende sijn verdiensten aen een ander mede deylt.

DAT XI. CAPITTEL.

ALs M.B. saligher ghedachtenisse in haren doot-stryt was/ dese alle haer affectie binnen by haer seluen vergaderede/ dede haer beste om met de gratie Gods te onder-soecken alle het ghene gheschiedde ontrent de steruende. Maer naer een groote ure en coste sy van Godt niet verstaen/ anders dan datse wat beletsel ghehadt hadde/ ouermidts datse wel eertijts wat ghenoechte ghehadt hadde in uyterlijcke dingē: om dat te weten haer bedde was behanghen met gheschildert doeck / ende vergulde beelden / ende dierghelijcke. Maer alsse ouerleden was/ eñ soomen op den selsten dach Misse voor haer las/ eñ dese inde elevatie vande H. Hostie de selue op-offerde tot een medecijne voor die siele / hoe wel sy die siele niet en sach nochtans heeftse verstaen datse daer teghenwoordigh was. Hier ouer-vragende heeft sy gheseyt tot den Heere: O Heere waer is sy? die gheantwoort heeft: sy comt tot my blanck ende wit. waer door sy verstaen heeft / dat die ghebeden die voor haer inde liefde Gods eerse stierf/ ghestort waren gheweest / haer soo veel hebben gheholpen/ datse sonder beletsel is henen ghevloghen/ te weten: daer door/ dat somighe persoonen haer sonden op hen ghenomen

Hoe dat de sinnelijckheyt der uyterlinghe dinghen schade veroorsaeckt int uyterste.

men hebben om die dooz liefde te voldoen/ende daer by alle hun verstiensten haer gheschoncken hebben dooz de gratie Godts tot haer verdiensten. Alsmense nu soude begrauen / eñ dese onder de Misse wederom dooz haer badt / soo heeft syse gesien aende slincker handt des Heeren sittende aende tafel inde maeltydt/ ende al dat dooz haer int ghebedt in deuotie ende dierghelycke op-gheoffert werdt / dat sulcs haer dooz-gestelt wert inde gedaente van verscheyden gerechten. Maer so den Heere ten tyde van de verheffinghe der H. Hostie/de selfste die dooz haer op-gheoffert wert haer gaf inde gedaente van eenen dzinckbeker: so haest alsse daer een weynich uyt ghepzoeft hadde / terstont isse/ dooz-dzonghen wesende ten merch toe met de natuerlycke Goddelycke soetichept verandert gewozdē in sulcken goedertierenhz/ datse haer t'samen gevoeghde handen op-heffende badt dooz alle die haer in dit leuen met gedachten/ woozden oft wercken teghen gheweest waren. Want sy verheughde haer nu vande verdiensten diese daer bozen vercreghen hadde. Ende soo dese haer verwonderende vzaeghde/ waerom datse ooc dooz haer vzienden niet en badt/ soo antwoozdde sy: myn ghebedt valt soo te trachtigher/ hoe ick vierichlycker met der herten alleen bidde tot het herte van mynen beminden/ dooz myn vzienden.

Wat dat de ghebōden helpē

Als dese S. Geertruyt op eenen tydt ouerdachte datse alle de verdiensten diese soude moghen verdient hebben dooz de vermhertichept Godts/ inde oeffeninghe van goede wercken heel af ghegaen hadde/ om die te schencken tot de verdiensten vande ouerledene/ dzoef zynde seyde sy tot den Heere: Ick hope Heere dat

Vande vruchtalsmen de verdienſten van ſijn vvercken heel mededeylt.

b beminnende bermhertichepdt te dickwilder aen sal sien mijn naeckthepdt ende armoede. Waer op de Heere/wat kan ick doch doen aen een die soo om de liefde wil naeckt ghemaeckt is/dan dat ick die met myn eyghen cleedt oft dlies bedeckende / met haer des te neerstigher wercke: op datse des te eer wederom cryghe sulcs alsse upt liefden uptgegeuen heeft? waer op dese seyde. Hoe seer oock eñ hoe veel dat ghy met inp werckt/soo moet ick ommers naeckt tot b comen: want ick ouergegeuen hebbe niet alleenlijck t'ghene ick hadde / maer oock het ghene ick noch bercrijghen sal. Waer op wederom de Heere: Als de Moeder de ghecleede kinderen laet sitten neffens haer voeten/ dan neemt sy het naeckt kindeke op haren schoot/ ende dat met haer eyghen cleederen deckende neemt sy dat in haer armen. Ende hy voeghde daer noch by. En wat hebt ghy des te minder sittende aenden afgront des zees als ander sitten aende upt-ganghen der rivieren? Te weten/sulcke sitten aende uptganghen der rivieren / die eenighsins steunen op hun eyghen wercken/maer die door liefde ende oetmoedicheyt heen alle dingen tot niet maeckt/ die heeft Godt die den afgront is dan alle salichepdt.

Vande sielen van G. ende B. van suyueringhe vande versuyminghe des Biechts, ende vant tijtelijck behaghen door het rechtveerdichste oordeel Godts.

DAT XII. CAPITTEL.

NAdemael dat naert ghetuyghen vande H. Schrifture elck een daer door ghestraft wort/waer door hy sondicht/ende daer teghen waer

waer dooz pemandt goet doet ende lijdt/ daer dooz oock gheloont wozt/ soo laet ons hier onder stellen het ghene volght tot pzofijt des lesers. Want daer waren by ons twee persoonē die te samen sieck waren op eenen tijdt / waer van d'eene blijckelijck upt-dzooghde / waer ouer sy oock met teerder opsicht (ghelijck het scheen van noode te zijn) gecoestert wert dooz die haer dienden / d'andere om datmen haer siechte niet en wiste ende kende / ende daerom scheen sulcken noot niet te hebben / die en besozgdemen niet met suleken blijtichept: Maer om dat de oozdeelen der menschen seer bedzieghlijc zijn / sy diemen meynde gheen dootsnoot te hebben/ is meer als een maent dooz d'andere ghestozuen. Als dese dan dooz groote lijdsaemheyt ende deuotie ghehephicht zijnde/ meer als ghesupuert / was ghecomen tot haer upterste: soo heeft de goet-dadighe goedertierenthept van onsen beminder niet lijdende het minste stofken van eenighe smette in dese sijn beminde bzupt in haer ghesupuert dit / te weten: datse somwijlen haer neerstichept achtergelaten hadde / om te biechtē. Want als haer conscientie eñ ghemoet haer niet en bzoeghde van eenige sonde / so heeftse nochtās versupmt van het dagheliycs stof (waer van dit sterfselijck leuen niet ouer gebzoght en wozt/ sonder daer van bestouen te wozden) ontbonden te wozden dooz de woozden des Pziesters. Haer ghelatende al oft sy gheslapen hadde / als den Pziester daer tegenwoozdich was om dat hyse niet aenspzeken soude. Als nu de ure gecomen was/ alsse soude ingaen inde slaep-camer vanden hemelschen Bzupdegom/ met blyschap eñ verheughen/ soo heeft den ghetrouwen beminder

De vracht des Bichts

der eerstgangs dese sinette van haer willen afvagen. Want sy heeft met angst begheert datmen haer eenen Biecht-vader soude vrenghen/ ende doen heeftse terstont haer tale verlozen/ waer dooz sy verveert is ghewozden vreesende oft sy/om datse de viecht versuymt hadde/ soude van doen moeten hebben daer vooz naer de doot ghesuyuert te wozden / ende soo dooz die vreese isse ghesuyuert ghewozden. Ende soo is dese vriendinne des hemelschen Vruydegoms heel schoon zynde (inde welcke gheen vlecke ghebleuen en was) upt ghekept zynde upt den karcker des vleeschs / ghecomen met een onwerdeerlijcke glozie tot de hemelsche slaep-camer. Waer van de Heere veel dinghen hem geweerdicht heeft te veropenbaren. Onder welcke ick dit alleen tot stichtinghe des leseis hier verhale/ te weten/ dat alsse gevzoght was vooz den troon vanden Coninck der glozien / soo heeft hy haer dese sonderlinghe Vzinilegie ghegunt/ datse tot elcke dinghen daerse mede ghebloont wert / ook wert vooz-comen met een de soetste vziendelijckheyt/ datse die so soude ontfanghen / ghelijck een de soetste moeder haer eenich cleyn kindeken dat cranck is plochte feest te bewijsen/ om dat het eenighe medecyne soude innemen/ waer mede het volcomen ghesonthepdt soude vererijghen / ende dat daerom: om datse somwylen bezoeft wert / alsse hoozde dat haer mede-suster inde cranckheyt lieffelijcker wert ghedient / alsmen haer straffelijcker handelde int toespzeken. Hier nae heeft de Heere daer by ghevoeght spzekende tot die salighe siele: Seght my myn dochter wat ghelieft v dat ick doen sal met de siele van v mede-suster / ende wat vertroostinge begeerde ghy

ghy dat ick haer gheue? want ghelijckerwijs op aertrijck tot haer ghelieste stont wat spijse datse soude eten/ende die moeste ghy met haer nemen/ hoe wel dat ghy wel somwijlen anderen soudt verkosen hebben / soo ist nu ook in uwen wille/te oordeelen hoedanighe vertroostinghe ende weldaet ick haer geuen sal. Waer op sy antwoordde: O Heere mijnen alder soetsten / doet haer vrientschappe in als/ghelijck ghy met my ghedaen hebt / want ick en soude geenen beteren middel oft beter maniere connen versieren die my behaechlijcker soude zijn. Welcke woorden de Heere ghehoor gheuende, heeft seer minnelijck ghesept dat hy soo doen soude. Maer als de andere oock nae een maent gherepst was van dese werelt/so is sy oock veropenbaert gheworde t'sanderdaechs naer haer overlijden / wonderlijck verciert zijnde ghelijck dat betaemde/ overmidts datse haer leuen lanck gedurende inde onnoosselste simpelheyt gheleeft hadde/ ende daer by seer deuoot ende seer neerstich inde strengicheyt van haer Orden/die blecke stont daer nochtans in haer te supueren/te weten: datse in haer sieckte (gelijck verhaelt is) sommighe dinghen ghehadt heeft diese niet van doen en hadde daerse nochtans ghenoechte in hadde/ te weten: in eenige fraeyicheyt ende vertroostinghe der vrienden. Dese smette dan wert verthoont datse op dese maniere gesupuert wert/te weten: datse stont in een deure teghen over den troon vande glorie des Conincs / die hem verthoonde overghelijckelijck schoon van ghedaente/ende den soetsten boven alle het menschelijck verstant ende den minnelijcksten / ende hy betoonde sulcken feest aen die siele voors. datse door be-

ghecrte

Mercke de rechtveerdichz Godts.

Noteert hoe dat yemandt eenighsins besmet zijn de te volniet en kan ghenieten de glorie Godts.

gheerte om by hem te comen soude hebbē comen als beswycken: maer sy en coste in gheenderley manieren naerder by hem comen als de ghene wiens cleederen door sommige nagelen die vast aende deure waren weder-houden werden / waer van sy haer niet en coste eenigsins los maken. Als dese dan dit siende met ganscher herten compassie eñ medelyden met haer hebbende door haer badt/soo isse van dat beletsel door de Goddelycke bermhertigheydt verlost ghewerden. Doen heeft dese den Heere vragende ghesept: Waedemael dat die siele onder ons lieden vriendē heeft / die met v seer ghemeyn zyn/so verwondere ick my hoe dat ghyse alleenlyck door myn ghebeden dat beletsel quyt ghemaeckt hebt / daer ick nochtans hen toebetrouwe datse devotelyck door haer gebeden hebben ende daer by ook betrouwende by v goedertierenthevdt hopen datse van v verhoort zyn. Waer op de Heere: Ick hebbe waerachtelyck ghehoort de gebeden van myn sonderlinghe vrienden door die siele ende goedertierlyck verhoort / ende ick hebbe aen die siele meer goets ghedaen/als sy wel souden comen ghelouen / al hadden sy met hun ooghen ghesien dat ick dese siele door hun gebeden uyt het vaghevier naer den hemel ghevoert hadde: nochtans dat beletsel dat ick door v ghebeden hebbe wech ghenomen en hebbe ick aen henlieden niet veropenbaert. Waerom dat sy ook niet ghebeden en hebben door haer op die maniere ghelyck ghy ghedaen hebt. Waer op dese seyde: Ende hoe is dit te vollen verdult geweest dat ghy gesept hebt/ dat ghy in alles goet wilt doen aen dese siele gelyck aen die d'eerste overleden is: daer sy nochtans langher int gheestelyck

Hoe veel te meer sullē dan de groote smerten onder scheyden God van ons.

lijck habijt ghedient heeft / ende daer toe ooch in sommighe deughden dese te bouen ghegaen heeft/ende noch dat die by v is ghecomen met meerder glorie sonder beletsel ? Waer op de Heere: mijn rechtveerdichept is daer in altijdt onveranderlyck/ dat een yeghelyck synen eyghen loon sal hebben in syn wercken / ende het en can gheensins gheschieden dat die minst verdient heeft / meer sal ontfanghen als die meer verdient heeft : ten zy dat eenige omstandichept/ als zijn beter meyninghe / swaerder stryt/ vierigher liefde / eñ diergelycke de wercken edelder ghemaeckt hebben. Maer de behoorlycke vergheldinghe woordt somwijlen door myn eygen goet-willighe goedertierentheyt vermeerdert / om de ghebeden der ghelooviger ende andere verdienstelycke omstandigheden / ende naer dit hebbe ick soo wel aen dese ghedaen als aen die andere/want ick hebbe aen elck een van haer lieden by gedaen nae haer lieden verdiensten / ende om datmen seer moet schouwen het beletsel/dat is te hanghen inde aertsche behaeghlyckheyt soo is dese salighe siele wederom ghesien geworden / als noch niet heel verlost zijnde van haer beletsel/ want sy wert veropenbaert al staẽde voor den troon des Heeren/ ende met de selfste begheerte (ghelyckse eerst begheert hadde te comen soose inde poorte weder-houwen werdt) heeftse nu oock verlanght te vallen inde omhelsinge ende versaemt te worden met het kusken des Bruydegoms/ wiens gedaente gaet bouen de schoonheyt der kinderen der menschen/ den welcken de Engelen hen verzeugen te aenschouwen/ maer sy wert door ghelyck beletsel wederhouden/al oft sy haer niet en hadde connen gebuyghen.

De rechtveerdichz Gods int vergeldẽ.

Mẽ moet de aertsche behaechlijcheyt seer schouwẽ.

ghen. Alsse dan van dit beletsel naer een weynigh tijdts verlost was / ten lesten soo isse veropenbaert noch niet te vollen als haer glorie vercreghen hebbende: maer de Heere scheen in sijn handen te houden een croone die wonderlijck verciert was / de welcke soo saen als hy die op haer hooft soude setten / sy daer mede de volle blijschap soude ontfangen/het welck als dese sach heeftse den Heere ghebraeght seggende: can dat geschieden Heere in d ryck dat de siele door sulcken verlangen gepijnicht wort? De Heere antwoorde: sy en wordt niet ghepijnicht / maer sy verwacht met blijschappe de verbullinghe/ gelijck een dochterken dat inde handē van haer moeder siende haer cierlijcheyt/ daerse den naesten feestdach mede sal fraey gemaeckt worden met blijschap dien dach verwacht. Daer na de siele/ daer wy nu dickwils af verhaelt hebben/siende de persoone die voor haer het ghebedt ghestort hadde / heeft haer vriendelijck bedanckt / waer op sy: Hoe wel dat ghy altijdt ghemeynsaem waert/soo dochtet my nochtans/ dat ghyt my niet wel afnaemt in d cranckheyt als ick d vermaende/ ende de siele antwoordde: en daerom is d ghebedt my nu meest voorderlijc geweest / om dat het des te suyuerder uyt liefde om Godts wille ghestort wert.

Vande vierighe begheerte van suster G. van haer deuote bereydinghe ter doot ende glorie.

DAT XIII. CAPITTEL.

NAer dese dinghen isser een ander dochter ghestorven/ de welcke van kints af ende verbolghens haer ieught ghedurelijck tot de

ure

ure van haer doot toe / betuyght heeft met blyckelyckheyt van grootdadige wercken dat se de schoone bloeyende werelt in haren gheest versmaeydt hadde. Wiens sterfdach des beroepings nu nakende / soose begost haren doot strijt / opt vriendelyckste adieu seggende aen alle die daer tegenwoordich waren / heeftse beloost darse voor henliede soude bidden / so haest alsse soude gecomen zijn tot den ouer-uptbloedigen afgront van alle goet / te weten: tot Godt. Ende soose seer beswaert was door de aenstaende doot: soo heeftse door de innighste affectie haerder herten tot den Heere gesept: Heere ghy die myn secreten weet. Ghy weet met wat een begheerte ick altydt ghewenst hebbe / alle myn crachten tot den ouderdom toe / in uwen dienst ghetrouwelyck te besteden. Maer nu nademael dat ic sien dat dit uwen wille is dat ick by v soude comen / soo is alle die begheerte my verandert in eenen dorst om v te sien / soo ock dat de bitterheyt des doots selver my is verandert in een soetichcyt. Nochtans waert v gheliefte dat ick in dese beswaernisse soude blijnen ligghen / ick ben te vreden al waert tot den dach des oordeels toe / al-waert ock soo dat het heden den eersten dach ware vande scheppinghe des werelts / maer na-de-mael dat ick weet dat ghy my heden wilt vrenghen inde ruste / soo bidde ick v door v goedertierentheyt / dat ghy dat soo langhen tydt uyt stelt tot uwen lof / tot dat myn pijne mach betalen de pijnen van alle de sielen int vaghevier die ick sonderlinge soude willen datse verlost waren. Ende in alle dese dingen / weet ghy o mynen Heere / dat ick gheheelick myn verdiensten als cleyn achte ende alleenlyck uwe glo-

Notcert hier dat vvoort *Paratum cor meum Deus, Paratum cor meum.* Fraey gelatenthz.

rie soecke. Naer dese ende diergelijcke/ die langhe souden zijn om te verhalen/ als de sieck-Meerstersse haer badt datse nu heel doot zijnde de beenen soude laten upt strecken so heeftse ghesept: Ick sal selue die offerhande aen mijnen ghecrupsten Heere offeren. Ende so heeftse als met ghewelt haer beenen uptghestreken teghen het Crucifix. Met dese woorden inde hierichepdt van die liefde/ waer door ghy met een crachtighe voys uwen gheest den Vader bevolen hebt/ soo bevele ick v alle de beweghselen van mijn boeten / t'samentlijcken oock mijn ooghen / handen/ oozen/ mondt / herte/ ende soo bevalse alle haer lichaem met diergelijcke woorden/ daer nae begheerde sy datmen haer soude de Passie des Heeren lesen / ende sy selver met haer handen wees datmen daer beghinnen soude (Subleuatis oculis Iesus in cælum) segghende datter niet tijdts ghenoegh en soude zijn om te volepnden/ waer datmen begoste/ Ante diem festum, het welck oock blijkelijck is onder-vonden gewoorden: want sooft opt denootste gehoort hadde de Passie des Heeren tot die plaetse toe: Et inclinato capite tradidit Spiritum) soo heeftse begheert datmen haer het Cruys soude gheven / ende op elck vande bijf wonden rustende/ heeftse die met sulcke ouersoete woorden die vol waren vande wijsheyt Godts ghegroet/ bedanckt ende haer siele bevolen/ dat het wonderlijck eñ al te ghenoeglijck was om te hooren/ ende daer nae als vermoeyt zijnde isse ghevallen op het kussen/ ende naer weynigh tijdts daer nae isse inden Heere seer gheluckelijck gherust. Het welck ghedaen zijnde / soo isse ghesien ghewoorden als ontfanghen gheweest te zijn inde soetste omhelsinghe

des

des Heeren/ ende datse van hem ontfinck een sonderlingh ciraet/voor datse soo mannelijck ende soo ghetrouwelijck de wereldt vertreden hadde om Christus wille. Daer zijn oock ghehoort gheweest de Choozen der Enghelen/ die met een glorieuse dansinghe haer leydende songhen: VVie is dese die daer clime uyt de woestijne ouervloeyende door wellusticheden, die daer is steunende op haren beminden. Maer alsse voor den Thzoon der glozien gecomen was Jesus den Bzupdegom der maeghden haer voor hem stellende seyde: Ghy zijt mijn glozie / daer naer op-staende heeft hy op haer hooft ghestelt een croone des rijcks ende soo heeft hy haer gheset op den Thzoon der glozien. Maer t'sanderdaechs soomense soude begrauē dese wederom voor haer biddende heeft haer ghesien in sulcken blijschap ende glozie/dat het onghelooffelijck is voor de menschelijcke cranckheyt. Ende soose haer bzaeghen wat loon datse hadde voor elcke deught diese in haer / op aertrijck bekent hadde:so heeftse voor haer verdiensten dit vertreghen by Godt / dat dese die dit van haer begheerde soude ghevoelen inden Gheest / yet vande salicheyt van haer verghelijnge. Ende naer dese dinghen heeft de siele vande overledene daer by ghevoeght/ wat wildy meer weten van mijn verghelijnghe? Die heele hemelsche Arcke/ inde welcke woont alle de vollicheyt des Godtheyts lichamelijck/te weten:dat soetste herte van mijnē beminder Jesus Christus/ is voor my open / uytghesondert een beslupsel: dat voor my niet open en staet/wāt ic dat in mijn leuen niet verdient en hebbe/want dat daer in verborgen is/ dat wort alleenlijck van sulcken open gedaē / die met sulcken liefde Cant. 8. Vers 5.

De gauen Godts moetmen kennelijc makē ter eeren Godts.

Godt beminnen op aertrijck / datse alle het goet datse weten gheerne souden kennelijc maken aen alle de werelt/ om dat Godt daer door meer glorie soude ghewinnen. Welcke liefde ick niet gehadt en hebbe/ maer ick was alleen mijn genoechte daer in hebbeñ/dat ickt te weten alleen wiste wat ick door sijn gaue ontfanghen hadde. Waerom dat ic oock tot dat overghenoeghlijck gasthuys niet ontfanghen en worde dat voor soo danighe gereedt gemaeckt is/ doen seyde dese tot die siele. Als uwe ghespelen ende oock de mijne my sullen vraghen wat dat ick van v verdiensten verstaen hebbe wat sal ick antwoordē/ nademael dat ick met geen woorden uytdrucken kan dat ick gevoelt hebbe. Waer op de siele: waert dat ghy vermaeckt gheweest waert met den wonderlijcken reuck van veel verschepden blommen/ wat sout ghy van alle die connen seggghen anders dan dat den reuck van elck besonder behaeghlijck gheweest ware. Dierghelijck oock na-de-mael dat ghy nu meer als opt inden gheest ghekent hebt mijn verghelijnghe en sult ghy anders niet connen seggghen/ dan dat mijnen soetsten ende ghetrousten minnaer Jesus my geloont heeft voor elck een van mijn ghepeysen/ woorden/ ende wercken sekerlijcks wel ende opt alderbeste verre bouen mijn verdiensten.

Vanden loon van broeder S. voor sijn ghetrouwicheyt ende goetwillicheyt.

DAT XIV. CAPITTEL.

ALS broer Seg. in sijn uytterste lach/ ende dese ouetmidts sy met andere dinghen besich was/ versuymt hadde voor hem te bidden

soo

soo isse ghedachtich gewoꝛden dat hy wel verdient hadde het ghebedt vande Ghemeynte/ ouermidts dat hy bouen andere Conuersen hem altydt bewesen hadde naer sijn beste seer ghewillich ende ghetrouwe booꝛ de vergaderinghe: waer ouer sy begost heeft seer ernstelyck den Heere te bidden/ dat hy uyt sijn eygen goedertierenthcyt nae de menighbuldicheydt van sijn bermhertigheden hem soude vergelden die ghetrouwicheyt die hy dickwils aent Conuent bewesen hadde. Waer ouer sy dusdanige antwoꝛt vande goedertierẽthcyt Godts ontfanghen heeft: Ick hebbe die ghetrouwicheyt ter opsicht der ghebeden vande vergaderinghe in dꝛy dingen beloont/ want booꝛ een natuerlycke goetwillichꝛ soo was sijn herte dickwils bꝛolyck als hy pemanden yet goets bewesen hadde / eñ elck een van die blyschappe die soo nu / soo dan sijn herte nae den weldaet soet maeckten / nu te samen vergadert zijnde die verheughen hem: want hy voelt die nu allegader t'samen in sijn siele/ daer hy oock heeft hy de blyschappe van elck een van die herten die hy opt booꝛ eenig weldaet verheught heeft/ als eenen armen met ghelt/ een kint met wat fraeys/ eenen siecken met eenen appel/ oft met eenige andere eet-Ware. Bouen al dit so hebbe ick hem daer by ghegheuen een blyschappe vande verseketꝛhꝛ / booꝛ de welcke hy weet dat de booꝛs. dinghen my aenghenaem zijn gheweest / daer-en-bouen al dat hem sal moghen helpen tot een volcomen hulpe/ dat sal in coꝛten tydt verbult woꝛden.

Neerstichcyt om een ander goet te doen.

Vande straffe vande hertneckicheydt in broeder H. ende hoe dat hy door de verdiensten der Heylighen ende leuende gheholpen vvert.

DAT XV. CAPITTEL.

SOose op eenen tijdt badt voor de siele van broer Herman Conuers / ghelijckmen die noemt die onlancs ghestoruen was / ende soose vraeghde aenden Heere waer dat hy was. De Heere antwoordde: hy is hier / want wy hebbē hem doen roepen om de gebeden die voor hem nu deuotelijck ghestort zijn geweest / op dat hy eenighsins met ons mochte goet chier maken. Doen is de Heere veropenbaert gheworden als eenen Vader des huys-gesins die aen een tafel sadt / op de welcke scheen ghestelt te worden al wat voor die siele gheschiedde in offerhande / ghebeden / begheerten ende dierghelijcke / daer veropenbaerde oock de siele voors. sittende aent eynde vande tafel met een droef ghemoet ende neder-gheslaghen aensicht / als die noch niet gesuyuert en was / noch weerdig om vertroost te worden door de ghenoechlijcke beschouwinghe des aensichts Godts. Maer sy scheen daer door eenighsins claerder te wordē om datter uyt de voors. offerhanden yet uytcomende ghelijck uyt werme spyse eenen vadom comt / t'haerwaerts ghinck / waer door sy wonderlijck mede vermaeckt werdt. Sy heeft oock verstaen dat daer noch veel aen gebrack tot volcomentheydt / want die siele ontfinck den daet van die offerhande alleenlijck / als comende vande spyse die op de tafel was / ende niet als gelijck de Heere in hem heel ontfanghende die spyse / die wederom uyt syn seluen

De eracht van de gebeden voor de ouerledē.

uen uptreyckt met een groote blijschappe aen
syne saligh ghemaeckte sielen. De Heere noch-
tans aenghelockt zynde dooz syn eyghen goe-
dertierenthept eñ dooz de affectie/die hy hadde
tot de offer-handen heeft altydts vande syne
daer wat by geboeght / dooz welcke cracht die
siele meest verheught wert. Dies ghelyts oock
de heylighe Maeght sittende by haren Sone
inde Keyserlycke glozie het scheen oock van
haere wat te stellen op die tafel/op dat die siele
daer dooz meer sonde vertroost wozden / om
datse noch op aertryt zynde haer met een son-
derlinghe deuotie gedient hadde/ soo oock elck
een vande Heylighen (die sy eenighen besonde-
ren dienst bewesen hadde op aertryck) die bzogt
daer oock by van het syne/ghelyck dat de siele
ter wylen sy noch leefden verdient hadde dooz
eenigē arbeyt oft deuotie t'zy groot oft clein:
waerom dooz alle dese dingen eñ principalyck
dooz de affectie van die dooz haer badē sy haer
van ure tot ure / meer verclaert vindende /
heeftse begost meer ende meer haer ooghen op
te heffen tot dat genoechlyckste licht vande sa-
lichmakende Godthept/ het welc sonder pine
ooghe te beschouwen is alle ghedachtenisse
der beswaringhe waerachtelyck af-ghelept te
hebben/ ende aen-ghedaen te hebben de ouer-
vloedicheyt vant goet der ewigher salichepdt
sonder verslenst te mogen wozden. Maer dese
die dooz haer badt alsse sach datse in dusdani-
ghen staet berustе / heeft haer ghebzaeght/seg-
ghende / om wat sonde wozt ghy nu meest be-
swaert: ende de siele: om mynen eyghen wille
ende eyghen raet/ want als ick wel dede soo
hadde ick meer ghenoechte in mynen eyghen
wille te volbzenghen als eens anders raet.

VVat dat den dienst vande maegdelijcke moeder verdiente. Eerbiedinghe der Heylighen.

Eyghen vwille.

Waer voor ick nu sulcke swarichept van conscientie gevoele/dat waert dat alle de beswarenisse der herten van alle de menschen in een vergadert werden/soo en souden sy my niet duncken / datse vergeleken soude mogen worden by het ghene dat ick nu ghevoele. Waer op dese/ ende waer mede soudemen v mogen helpen? Ende de siele: Waert dat yemant dochte dat ick daerom beswaert ben/ ende daer voor hem wachte voor sulcs / die sonde myn beswaringhe seer verlichten. Waer op dese: waer voor wort ghy daer-en-tusschē meest getroost: de siele antwoordde: voor myn getrouwicheyt daer ick groote neerstichept voor gedaen hebbe op aertrijck. Het ghebedt dat myn gherrouwe voor my stonden van ure tot ure verwoordende dat verlicht myn swaricheden/ghelyck yemāt door een goede tydinge vertroost wort/ ende elcke note die voor my inde Misse oft inde Vigilien ghesonghen wordt die is my als een het soetste banquet. Daer by heeft de Goddelijcke ghenadicheyt dat ghevoeght by de verdiensten der gheenre/die voor my bidden / dat al watse doen / dat door goedt meyninghe tot Godt ghestiert wordt/ als arbeyden/ eten/slapen ende dierghelijcke/ oock gestiert wordt tot myn verlichtinghe ende ghedurighe verwonderinghe/om dat ick met volle getrouwicheyt hebbe gehadt een toegedaen wille tot alle hun profijt. Waer op dese: wat helpet v / dat wy ghewenst hebben dat Godt v sonde geven alle het goet dat hy in ons volbrocht heeft? de siele: dat helpt seer veel / want daer ick gheen eygen verdiensten en hebbe / daer worde ick met v lieden verdienstē verciert. Ende dese wederom daer op: Nademael dat ghy ghebeden hebt dat

Het ghebedt voor de overledene.

datmen v haeſt ſoude helpen door behoorlijcke ghebeden / ſout v niet beletten / waert dat ye-mandt qualijck te paſſe zijnde uytſtelde tot dat hy beter te paſſe ſoude worden? de ſiele: Al dat met beſcheydentheyt uytgheſtelt wort/ daer uyt wort gheſpreyt de welrieckentheydt van ſulcken wonderlijcke ſoeticheydt/ dat wy ſeer blij zijn van dat uytſteiſel alſſer nochtans gheen luyerdije oft onnachtſaemheydt onder en valt. Doen ſeyde deſe: En heeft het v niet gheſchaeyt dat als ghy tot der doot toe ſieck waert/dat wy doens meer ghewenſt hebben ende ghebeden dat ghy ſoudt gheſont worden om te leuen/dan dat ghy nae der ſielen ſoudt bereydt ghemaeckt worden tot de doot? waer op die ſiele: ten heeft my niet geſchaeyt/ maer het heeft my hier in voorderlijck geweeſt / dat de onmatighe goetwillicheydt Godts (wiens bermherticheden alle ſyn wercken te bouen gaen) hoe dat hy meer ſach dat ghy door men-ſchelijcke cranckheyt nochtans inde liefde tot my gheneyght waert / hoe hy door bermher-ticheyt beweeght zynde meer goet dede. Eñ ſy: letten v oock de tranen die door menſchelijcke affectie voor v gheſtort zijn gheweeſt? De ſiele heeft geantwoort: Sy en letten niet meer dant letten ſoude eenen vrient die door een vriende-lijck medelijden ſoude beweegt worden tot ſyn vrienden die hy droef ſiet om ſynen wille. Maer als ick een volle ſalicheyt ſal vercregen hebben/ dan ſal ick daer door verheught wor-den/gelijck eenen teeren Jongelinc verheught wort als hy ſiet datter veel zijn / die hem door vriendelijckheydt prijſen; ende dat verdien ick al daer door/ want de meyninghe van die ge-trouwelijckheyt / waer door ick uwe affectien

bertregen ende gewonnē hebbe die wert noch
bolder tot Godt gestiert. Dese daer nae weder-
om voor haer biddende sooste den Pat. noster:
las eñ dese woorden seyde: Vergheeft ons onse
schult ghelijck wy vergheuen oock onse schul-
denaren, so bemerckte sy dat de siele een beantt
ghelaet toonde: het welck sy seer verwonderde
ende sooste vraeghde hoe dat sulcs by quam/
soo heeftse dusdanighe antwoort becomen.
Doen ick noch was op de werelt soo hebbe ick
daer seer in ghesondicht/ dat ick aen die pet te-
ghens my deden niet lichtelijck vergheuen
hebbe/ maer ick heb my langhen tijdt t'haer-
waerts stuer ghelaten ende daerom tot verbe-
teringe van sulcs lijde ic dat/ als ic dat woort
hoore/ dat ick beweegt ende beroert worde als
door eenen angst van onuerdraghelijcke be-
schaemthept/ende als dese vraeghde hoe lange
datse dat lijden soude: sy heeft gheantwoort.
Als myn sonde sal ghesuyuert zijn door v af-
fectie/ waer door ghy soo deuotelijck voor my
bidt/ dan sal de Goddelijcke goedertierenthept
maken dat ick voortaen dat woort aenghena-
mer sal hebben/ om dat de vermherticheydt
Godts my die schult quijt ghescholden heeft.
Maer soomen het H. Sacramēt vant lichaem
Christi offerde inde Misse voor die siele/ soo
heeft haer die siele veropenbaert als wonder-
lijck claer ghemaeckt ende verheught. Doen
seyde dese tot den Heere/ heeft dese siele nu al
verwonnen datse moeste lijden? de Heere ant-
woordde: sy heeft meer verwonnen als ghy
oft eenigh mensche soude moghen weerderen/
al wertse ghesien vande helsche vlammen tot
den Hemel te vlieghen. Maer nochtans en isse
soo te vollen niet ghesuyuert datse weerdich is
om

Hoe schadelijc dat het is als men sijnen naesten niet en vvil gheringe vergeuen.

De erachtvant Sacrificie der Misse voor de overledene.

om vertroost te worden met mijn ghenoeghlijcke teghenwoordicheydt/ nochtans van ure tot ure soo worstse door elcke gebeden / die door haer gestort worden meer ende meer vertroost ende verlicht. Ende de Heere die heeft daer by ghedaen. O ghebeden en connen haer so haest niet helpen alsse wel anders souden doen/ hadde sy die schult niet/ dat sy / doe sy op de werelt was/ soo hert ghevonden wert/ ende so onverbiddelijck / om haren wille te buyghen naer den wille van eenen andere als men haer pet padt/ daerse gheenen sinne toe en hadde.

Hartborsticheydt is seer schadelijc

Vande straffe des bedroghs, ende loon des arbeyts in broer Ian.

DAT XVI. CAPITTEL.

HOE wel dat het recht is dat de sielen dis upt den lichame scheyden eerst gesuyvert worden vande smetten/ diese hadden diese hier versuymt hebben te beteren/ ende datse naermaels gheloont worden voor hun goede werken/ soo ist nochtans dat de barmhertige ghenadicheyt des Heeren ghelijckse dickwils/ soo heeftse ook nu beropenbaert de onwederhouwelijckheyt van haer goedertierenheyt: want soo broer Ian overleden was die Procurator/ dat is/ den besorgher was vant hof ende met swaren en ghedurighen arbeyt de ghemeynte gheregeert hadde/ so zijn alle sijn wercken beropenbaert inde ghedaente van eenen trap opden welcken sijn siele nu vanden lichame ghescheyden zijnde/ ende noch staende te suyveren voor sommighe onachtsaemheden climmende vanden eenen trap tot den anderen meer ende

meer

meer verheuē wert / so dat sijn pijne hem daer door lijdsamer dochte ende verdraghelijcker. Maer naedemael dat het swaer is onder veel sorghen de onachtsaemheydt te schouwen/ die welcke hoe cleyn sy ock is/ de rechtveerdicheyt Godts niet onghestraft en laet / soo ghebeurdent ter wijlen hy op sommige van die trappē tradt / dat hy als verbaest worrdende ghebeeft heeft al oft den trap onder hem wagghelende soude willen vallen hebben. waer door dese verstaen heeft/ dat die de wercken waren inde welcke hy een bedrogh gedaen hadde/ende die schult wert gesuyuert door de verschrickthept.

De straffe des bedroghs.

Maer als yemant vande vergaderinghe met eenigh woort oft gedachte badt voor die siele/ terstont dochtet haer/ dat aen haer de handt van bouen ghegheuen wert tot hulpe. Waer van die siele veel onderstants creegh. Sy heeft hier nae verstaen dat de Heere die sonderlinge Priuilegie door sijn berimhertichepdt aen die vergaderinghe gegeuen heeft/ dat soo wie aen een van henlieden eenigh weldaet met sijnen arbeyt besteedt hadde/ dat die ock/ soo geringhe als hy vande werelt soude scheyden/ soude als-dan verdienen inde suyueringhe van sijn misdaet vertroost te worden voor de weldaden die hy aende vergaderinghe ghedaen sal hebben/ende die gaue sal de vergaderinge behouden soo langhe alsse in haren staet niet en sal verargheren.

Den loon des arbeyts voor de Godtvruchtige

Het

Hoe dat de siele van broeder The. verlost werde door het ghebedt dat aende vijf vvonden; ende anderlins ghestort vvert.

DAT XVII. CAPITTEL.

ALs het ouerlijden van broer The. een van onse Conuersen (die ooc het Conuent dooz sijnen ghetrouwen arbeyt veel iaren geregeert hadde) aen dese geboodtschapt wert/sodheeftse haer terstont tot den Heere bekeerende dooz hem deuotelijck ghebeden/ende sy heeft inden Gheest ghesien sijn siele die seer bupl eñ swart was / die scheen in haer seluen dooz een knaghinghe des ghemoets dooz een onuytspzekelijcke pijne ellendelijck ghepijnicht te wozden. Waer ouer dese tot het binnenste toe medelijden hebbende met sijn siele/ heeft met de minnelijckste affectie gelesen vijf Pater nosters tot eeren vande vijf wondē des Heeren/ de welcke sy kusten tot ontlastinghe van sijn siele. Ende soose naer den vijfden Pater noster met deuote meyninghe kuste de wonde vande heylichste zijde Chzisti/so scheen dat daer terstont met eenen vadom uyt quam bloet eñ water. Ende sy heeft verstaen/ dat de siele daerse dooz badt aengheraeckt zijnde dooz dien leuent-makende vadom/ seer salichlijck van binnen ghesont is ghewozden / maer datse noch dooz een seer groote pijne der wonden uyterlijck gepijnight werde. Maer dooz de cracht van het bloet eñ water so isse verdoert gewozden in eenen warmoes hof / waer dooz alle de wercken bediedt werden/diese in dese werelt ghedaen hadde aen welcke cruyden des warmoes-hofs / de Heere scheen

De cracht vant ghebedt voor de overledene.

scheen ghegheuen te hebben dooz de cracht vande ghebeden van dese ende oock van alle die vande vergaderinghe sulcken cracht / dat met wat cruydt dat bediede eenigh goet werc / sy bestreeck eenige wonde als met een meester-cruyt dat sulcke wonde gheneesen werd / ende soo heeftse verstaen dat alle de wonden van die siele metter tydt souden gheneesen worden / ende hoe dat de hulpe van het ghebedt der vergaderinghe haer crachtiger bystant dede / datse soo te haester van alle pyne soude verlost worden. Ende sy heeft daer noch by verstaen / dat als pemant het cruydt van een syn werck daer hy bedriegelijc in gehandelt hadde op de wonde leyde / dat de siele daer gheen verlichtenisse met allen af en ontfinck / ia dat de pyne des te grooter was. Hier naer soomen naer de begraeffenisse / naer gewoonte sanck (Media via) ende tot die woorden / te weten: Sancte Deus, sancte fortis, sancte & immortalis, die vant Contient het aertrijc kusten / so is de siele oock ghesien ghelweest datse met de meeste danckbaerheyt met opgeheuen handen ende ooghen ten hemel waerts / haer knien buygende met de ghemeynte den Heere loofde / om dat hyse tot sulcke plaetse gebzocht hadde / inde welcke sy met haten arbeyt dooz de verdiensten / der gheenre die sy gheregeert hadde oft besorght / soude becomen sulcken den salichsten daet eenen: belijdende datse verstont / dat waer datse oock ter werelt geweest soude hebbe / van noode haer soude gheweest hebben naer haer ghestelteniſſe ende ghelegenthept / met den arbeyt haerder handen den kost te schaffelen / vande welcke sy nopt sulcken vruchten des Salichepts en soude comen gecreghen hebben / ghelijckse

Hoe goet dat het is een goede gemeynte te dicten.

lijckſe nu door de verdienſten des Conuents met haren arbeyt vercreghen hadde.

Vande ſtraffe van broer F. voor ſijn dorricheyt, eyghendom, ende vvederſpannicheydt ende vande deught van een vierighe affectie.

DAT XVIII. CAPITTEL.

SOoſe badt voor de ſiele van broer F. onſen Conuers die onlancs gheſtoruen was/ ſoo heeftſe gheſien ſijn ſiele inde gedaente van een leelijcke padde die in haer ſeluen vreeſſelijck brande/ eñ voor haer ſonden ghepijnight wert: want het ſcheen datſe onder haren arm wat verborghen hadde/ waer van datſe onuytſprekelijck ghepijnigt wert: daer en-bouen ſcheen haer pijne vermeerdert te worden/ door datſe ſoo ſwaerlijck als met een groot ghewicht neder ter aerden waerts ghedruckt wert / ſoo datſe haer niet en coſte op gherechten. Waer door ſy verſtaen heeft/ dat de ſiele daerom inde ghedaente van een leelijcke padde ſcheen: om dat hy int habijt vande Religie verſuymt hadde ſijn verſtant te ſtieren tot Goddelijcke dinghen/ hy branden ende hy wert met verſcheyden pijnen ghepijnight om verſcheyden ſonden die hy ghedaen hadde. Maer die pijne die hy leedt onder eenen arm / als verborghen/ heeftſe verſtaen dat hy verdient hadde/ om dat hy ſonder oorlof van ſijnen Prelaet te ſeer arbeyden om tijtelijcke haue te ghewinnen/ ende als hy yet ghecreghen hadde dat hy dat verborghde. Maer die verdruckinghe ter aerden nederwaerts die hem meeſt beſwaerden die leedt hy/ om dat hy ſijnen Prelaet wederſpannigh

De ſtraffe van eygendom inde Religie.

nigh gheweest was. Hier nae soose de behoorlijcke Psalmen eñ Vigilien las / soo vraeghde dese wat profyt de siele van desen daer door ghenoodt. De Heere antwoordde: hoe wel dat het veel helpt aende sielen al datmen tot haerlieden onderstant inde Vigilien eñ andere gebeden doet/ nochtans soo helpt het haerlieden veel meer alsmen met affectie ende wepnich/ al waert met vijf woorden voor haer-lieden bidt: by gelijckenisse oft yemant hebbende besmijckte handen / waert dat hy dickwils daer op water goot/ sy ten lesten schoon soude worden alst sluck soude smelten ende t'samen met het water af-loopen / maer soo het gheburde/ dat hy die gheweldelijck vryende quam te wasschē wepnich water soude van doen hebben om die te rasser schoon te maken: so ist ooc te verstaen dat bouen veel gelesen Vigilien en andere gebeden verder gaet eñ meerder cracht heeft een woort dat door een vierige affectie gebeden wordt / ende daerom oock veel meerder verlossinghe verooraect aende sielen / dan oftmē veel voor haerlieder las met een lau herte.

Vande cracht vā ee vierich ghebedt.

Dat de sondaerē die verhert zijn ende veroudt in hun sonden berooft vvorden vanden onderstant der Kercken, ende datse svvaerlijck gheholpen vvorden.

DAT XIX. CAPITTEL.

ALS aen een sekere persoone vercondight wert de doot vā een van haer maeschap/ soo is sy daer door soo beroert geworden/ datse dese oock beweeght heeft tot medelijden: soo datse voor de siele haer ernstelijck ghegheuen heeft

heeft tot het ghebedt ende soo isse onder-wesen ghewoorden / dat het door de bestieringe Godts by ghecomen was / dat de doot vande voorsz. persoon in haer teghenwoordichepdt vercondicht was ghewoorden / waer op als dese seyde: Heere ghy soudt my ock wel connen de gratie ghenen hebben om voor die siele te bidden / al hadde ick dat medelyden niet ghehadt? De Heere antwoorde: Ick hebbe een sonderlinge behaghen ende genoeghte in dat werck / als de mensche syn natuerlyck beweegsel met eenen goeden wille tot my stiert en so dat goet werck volbrengt. Daer nae soose langer voor die siele badt / soo heeft die haer veropenbaert inde gedaente van een padde / die swart was als een kole / en die door de groothepdt ende bitterhepdt der pynen als in haer selven ghecropen was / noch daer en wert ontrent haer gheenen beul oft pynigher ghesien / maer sy wert in haer selven in elck van haer lidtmaten ghepynight vande schult diese gemaect hadde met elck een van haer lidtmaten. Maer dese lieffelyck spelende met haren soetsten beminder heeft onder andere dinghen tot hem gesepdt: Nu o myn heer Heere soudy ooc wel om mynen wille die siele willen ghenadich zyn? tot welcke de Heere wederom als haer feest bewysende ghesepdt heeft: Ick en wil niet alleenlyck aen dese siele alleen / maer aen duysent duysenden der sielen ghenadichepdt bewysen om uwen wille. Ende de Heere heeft daer by gevoeght: Hoe wildy dat ick hem vermhertich soude zyn / wildy dat ick hem alle syn sonden vergheuende hem bevryde van alle pyne? Waer op sy: dat en soude moghelyck v techtvaerdichepdt met betamen. Eñ de Heere: Het soude wel betamē waert dat ghy

De daet des betrouvvēs.

het met betrouwen alleenlijck van my begeerde / want ick den Godt die voorsien die toecomende dinghen hebbe hem in sijn uyterste met sommighe meyninghe daer toe bequaem gemaeckt. Waer op sy: Nu dan o salichept mijnder sielen volbrenght dat ghelijck v bermhertichept dat can verrijghen / want door v gifte soo betrouwe ick waerachtelijck in v goedertierenthept. Het welck soo sy seyde. Terstont de siele van dē overledenen opryssende heeft gestaen inde ghedaente van een menschelijck lichaem achterghelaten hebbende alle swartichept met een witticheydt van een bel dat noch bupl was / nochtans met een groote blijschap ende danckseggbinghe als die van alle pijnen verlost was. Dese heeft daer verstaen dat die buple hupt noch soude ghesupuert worden tot op de witticheydt des sneus eer dat sy weerdich soude ghevonden worden om te ghenieten de teghenwoordicheyt des Godthepts / ende dese supueringhe gheschiedde door dese gelijckenisse in dese siele / al oft sy met pssere slaghen ghesupuert hadde ghewonden van het roest / daer-en-bouen / om de ghewoonte der sonden (om dat hy soo langhen tijt inde sonden gebleuen was) heeft de siele soo qualijck de witticheydt becomen / ghelijck eens menschen herte qualijck soude lijden / dat het lichaem een heel iaer opt belt uptgerockt soude moeten leggen ter bleycken om witticheyt te becomen. Maer soo dese haer verwonderde / hoe dat die siele onder soodanighe quellinghe soo blijde coste wesen: soo isse dus onder-wesen ghewonden / dat een siele die met so groote ende verschepden sonden verschept niet en can met de ghemeyne ghebeden vande H. Kercke gheholpen worden / tot datse

Deverouderde sondaers worden seer swaselijc geholpen met de gebeden vāde H. Kercke.

een

een weynigh gheſuyuert zijnde door de berm-
hertichept Godts te neder legghe dat gewichte
des ſchults / dat haer belette datſe niet mede
en deylde de ghebeden der H. Kercken die tot
elcken ooghen-blick neder daelde ouer die te
ſuyueren zijn / als eenen ſalichſten dauwe / eñ
ſaluinghe des ſoeticheyts oft een de ſoetſte ſpij-
ſinge. Alsdoen deſe bedanckēde heeft den Hee-
re ghevraeght ſegghende: gheeft my te kennen
alderliefſte Heere met wat arbeyt oft gebeden
elck menſche van v bermhertichept ſoude mo-
ghen vercrijghen dat de ſiele van wat ouerle-
den het oock zijn / mochte verloſt worden van
dat ghewicht dat ſoo vreeſelijck beledt den in-
vloet vande ghebeden vande Kercke. Nade-
mael ick geſien hebbe deſe ſiele / ſoo verblijt om
datſe alleen dat ghewichte afgheleyt hadde al
oft ſy uyt het diepſte der hellē tot den Throon
der glorien met de meeſte blijſchap vervoert
gheweeſt ware. Ende ick oock nu waerachte-
lijck ſien datſe wel te paſſe is door de ghebeden
der H. Kercke / met de welcke ſy ſonder ophou-
den bly ghemaeckt wordt. Waer op de Heere:
Ghy en cont geenen arbeyt doen noch gebedt
ſtorten / waer door aen eenighe ſiele ſulcken eñ
ſoo grooten hulpe mach comen. Want ſulcs
en can met gheenderley macht terſtont te we-
ghe ghebroght worden dan alleenlijck door
ſulcken affectie der liefden gelijck ghy op deſe
ure ghevoelt hebt. Eñ gelijcker wijs dat gheen
menſche door ſijn ſeluē en can hebbē ten waer
dat ickt gaue: ſo en can oock ſulcke hulpe aen
gheen ſiele gheghenen worden / naer de doot /
ten zy die door een ſonderlinghe gratie dat ver-
dient heeft in dit leuen. Weet nochtans dat
ſulcke onverdrachelijcke beſwaerniſſe met ver-

volgh des tijdts verlicht can worden met alderhande gheheden ende arbeyt der vrienden/ die met een gheloovighe meyninghe arbeyden: ende soo worden se oft vroegher oft later gholpē hoe den arbeyt der geloovige met vrandender deuotie/voor haer beyuert wort eñ ooc naer datse in dit leuen verdient hebben. Soo dan de voorst. siele alsse gheboelde de hulpe vant ghebedt/ uytspreydende haer handen tot Godt heeft ghebeden dat hy dat soude ontfanghen inde daet van die liefde / waer door hy door sijn selven upt den hemel nederwaerts dalende de doot heeft ghestoruen/ende dat hy upt die selfste daet der liefden dat aen hen die voor haer baden soude wederom geuen als sy dat meest van doen soudē hebbē. Doen scheen de Heere in teecken dat hyt hoorde / te nemen vande handen vande siele een vragma/eñ dat hy die ter syden wech leyde om daer mede te beloonen de biddaers tot vergheldinghe.

Vande offerande der H. Hostie ende der Vigilien voor de ouders.

DAT XX. CAPITTEL.

De cracht van offerande vande salighe Hostie.

OP dien Sondach alsmen ghemeyne ghedachtenisse hout voor de sielen vande Ouders van die vant Conuent/ soose naer de H. Communie de H. Hostie den Heere offerde tot een hulpe vande voorst. sielen/ eñ terstont sach een groote menichte comen als van de onderste duysterheyt ghelijck de gensteren verspreyt worden van het vier / waer van de somnighe waren inde ghedaente van sterren andere van ander ghedaenten: sy vragende oft die groote me-

menighte was vande ouders des Conuens/ heeft ſulcken antwoort vanden Heere ontfanghen: Ick ben uwen naeſten / vader/broeder ende bruydegom / ſoo zijn dan mijn beſondere vrienden/v naeſte vrienden / die ick niet en begheere datſe uytgheſtooten ſouden worden uyt de ghemeyne ghedachteniſſe van v vrienden/ waerom dat ſy onder die ghemenght zijn. Eñ daerom heeft deſe voorgenomen altijdt te bidden meer voor de ſonderlinghe vrienden des Heeren. Maer daeghs daer nae/ſoo heeftſe onder de Miſſe nae de verheffinghe vande Hoſtie den Heere hooren ſegghen. Wy hebben gebanqueteert met die ghereedt waren ende hier ghecomen zijn: Maer nu laet ons noch een deel ſeynden tot de ghene die noch niet en hebben connen comen.

Item op een ander iaer alſmen de Vigilien luyde / ſoo heeftſe een lammeken gheſien dat ſneeu wit was (ghelijckmen het Paes-lam plochte te ſchilderen) het welc als uyt de wonde van ſijn herte uyt liet gaen roode aderkens des bloets in eenen guldẽ kelck ende het ſeyde: Ick ſal ſeluer ghenadich zijn aen alle de ſielen voor de welcke heden op deſe plaetſe de maeltijdt ghereedt ghemaeckt wort.

Vanden daet des grooten Pſalters, ende hoe gheringhe dat Godt een beminnende ſiele verhoort.

DAT XXI. CAPITTEL.

ALS het Conuent den grooten Pſalter las voor de ſielen (den welcken men ſeyt dat hy aende ſielen ſeer profijtelijck is) eñ deſe op

eenen tijdt/soose soude communiceren deuotelycker badt voor de sielen/ so heeftse den Heere gevraegt hoe dat het hy quam/dat dien Psauter hem soo aenghenaem was dat hy soo veel sielen hilp/daer nochtans (gelyck haer docht) door de menichvuldicheyt so der psalmen als der ghebeden/die tot elcken vers der Psalmen toegevoeght worden/meer verdrietelyckheyts als deuotie veroorsaeckt wordt / de Heere antwoordde: De ouer-groote liefde die ic draege tot haerlieden verlossinghe die stout my voors. Waerom tot ghelyckenisse: waert dat een Coninck gheuanghen hadde sominighe van syn liefste vriendē / die hy gheerne vry soude laten/ ten ware dat het oordeel des rechtveerdicheyts hem wederhielt: ten lesten ghedwonghen worde door den grooten puer / die hy heeft tot hun verlossinghe/soo sy niet en hadden/ waer mede sy hem soude verlossē soude dien Coninc van weerden nemen/waert dat yemant vlechs van syn crysknechten yet voor hem betaelde om te verbullen het gewicht vant gout oft silver dat sy schuldich zyn / om dat hy ommers soo eenighe oorsake soude hebben om hem te [illegible]ten gaen: soo aenveerde ick ock al dat my opgheoffert wordt voor de sielen/ die ick met myn dierbaer bloet ende doot verlost hebbe/ op dat ick soude oorsake hebben om haerlieden van straffe te ontslaen/ēn te brengē tot de blyschappe/die haerlieden vander gewichz bereyt is. Waer op sy: Hoe is d aenghenaem den arbeyt der geenre/die d desen Psaulter lesen: De Heere antwoordde: Soo aenghenaem seker al oft sy my selver met hunnen prys vande ghevanghenisse hilpen/ ende dat soo menichmael alsser eenighe siele door hun ghebeden verlost

wort/

woort / eñ dat sal ick hem sonder twijfelen ten gheleghender tijdt wederom verghelden / naer de almoghenthept van mijn milste goedertierenthept. Waer op sy: En hoe veel sielen gheweerdicht uwe ghenade tot elckens ghebeden bij te laten? De Heere antwoordde: naer dat elcks affectie dat verdient. Ende de Heere heeft daer noch bij gheboeght: De liefde van mijn inghebooren goetdadichept die stout mij daer toe / dat ick tot elckens ghebedt een altegroote menichte der sielen bij late. Waer ouer dese ghenoot zijnde door de bouen-ouer-uytbloepenthz vande Goddelijcke goedertierēthz alsse den Psaulter die haer voorghestelt was noch niet begost en hadde / ouermidts datse belet was door haer cranckheyt / soo heeftse dien inde vierichept des gheests begost / ende soose eenen vers volepnt hadde / soo heeftse den Heere ghevraeght / hoe veel sielen dat sijn ouerbloedige bermhertichept geweerdichde te verlossen door haer ghebedt: waer op de Heere: Ic woorde ouerwonnen door de gebeden van een minnende siele dat ick soo veel menichte der sielen stelle / om verlost te worden door v gebeden als ghy repsen v tonge sult roerē om eenigh woort van desen Psaulter te lesen. Waer vozen goedertierenste Jesu v zy lof van eeuwen tot eeuwen.

De goedertierēthept Gods in te verhooren een minnende siele.

Vande vreesselijcke pijne van eenen soldaet ende vande cracht vanden grooten Psaulter.

DAT XXII. CAPITTEL.

OP eenen anderen tijdt soose wederom door de sielen badt / so heeftse ghesien de siele van eenen krijsman (die soo ick meyne ouer vier-

thien iaren ouerleden was) inde ghedaente van een groote beeste/die soo veel groote hoornen scheen te hebben als andere beesten hayren plochten te hebben / ende dese beeste scheen alleenlyck met eenen stock wederhouwen te worden ouer den mondt vande helle/ welcken stock haer onderhiel onder haer slinker zyde/ende sy steunden daer heel op/teghen de welcke alle de pyne en ellendicheyt vande helle uyt dompende die met een onderzaghelycke en uytsprekelycke pyne pynighde/ noch sy en creech ghen hulpe van eenighe ghebeden vande Kercke. Dese haer verwonderende int ouer-mercken van die beeste/ heeft verstaen doort Goddelyck ingheuen/dat dien man ter wylen hy noch leefde meest ghesondicht hadde in hoovaerdicheydt ende opgheblasentheyt/ ende dat daerom syn sonde inde maniere van hoornen op hem gewassen waren/ ende so hart gewonden waren/om dat hy so langen tyt als hy in dat beesten bel sonde woonen geen hulpe altoos en sonde ontfangē. Door den stock daer hy op steunende alleenlyck mede ondersteunt wert dat hy inde helle niet en sonde vallen heeftse verstaen/dat hy somwylen (hoe wel selden) te wyle hy leefde eenen goeden wille ghehadt hadde door den welcken hy met de mede-werckende bermhertichevt Godts weder-houwen wert dat de helle hem niet heel en verslindē. Ons dese door de gratie Godts met bermhertichevt ouer hem beweeght worende heeft ghelesen den grooten Psaultre ende heeft dien opgheoffert aen het Goddelyck herte om die siele te helpen. Ende siet soo scheen terstont dat bel vande beeste ontbonden te worden / en de siele quam daer uyt inde ghedaente van een

De straffe van hoovaerdicheyt ende opgheblasentheyt.

seer

seer cleyn kindeken. Eñ so dese wederom door haer badt soo scheense verwoert te worden tot een huys daer veel sielen vergadert waren. Alwaer sy gecomen synde/ scheense so terstont verheught te worden al oft sy uyt het diepste der hellen nu ghevlogen ware tot de lustigheyt des Paradijs. Ende dat daerom om dätse wiste dat de ghebeden vande Kercke haer kosten helpen diese vande ure van haer doot af tot die ure toe (inde welcke sy door de gebeden vande uytverkozen Godts verlost is ghworden van dat veestelyck vel ende verwoert was tot die plaetse) ghederft hadde/ende de sielen die daer woonden seer vriendelyck die siele ontfangende die scheinen haer een plaetse onder haerlieder te bereyden. Het welck dese bemercken-kēde/ badt sy den Heere uyt het inwichste haerder herten met grooter affectie/ dat hy hem sonde ghewerdigen te vergelden aen die sielen sulcke vriendelyckheydt/ als sy aen die siele bewesen hadden/ door wiens ghebedt de Heere hem bupghende heeft hy die overghevoert tot laeffenissen van verscheyden wellustichedē der genoechtē. Doen heeft dese wederom den Heere gebraeght seggende/ wat vruchte ghewint onse vergaderinghe vanden grooten Psaulter diese leest: De Heere die antwoordde: die vrucht te weten, D ghebedt sal v in uwen schoot bekeert worden/ daer-en-boue sal ic hen door de overvloedicheyt vā mijn goetwillichste goedertierenthēyt noch dese vruchte gheven door de liefde waer door sy tot mynen lof/ mijn gheloovighe onderstant doen/ dat soo op wat plaetse hier naemaels inde heele werelt den Psaulter soo ghelesen wort/ daer sal elck een van haerlieden soo gracelyck af mededeylen/ al oft hy

om haren wille alleen gheleſen ſoude worden. Hier na heeftſe op een andermael tot dē Heere gheſept: O Vader der hermhertigheden/ ſo wie door d liefde ghedreuen zynde/ begheerde dien Pſaulter tot uwen lof te leſen tot hulpe van d gheloouighe sielen/ ende dat hy ſoo veel Miſſen ende aelmiſſen niet en coſte beeomen/ als daer wel tot dien Pſaulter ſouden behoeuen / wat door dienſt ſoude hy d maghen doen / die ghy hande ſelfſte weerde ſoudt houwen? De Heere heeft gheantwoordt / dat hy naert ghetal der Miſſen ſoo dickwils ſoude ontfanghen het H. Sacrament van myn lichaem tot hulpe van die sielen/ ende door de aelmiſſen ſoo dickwils leſen Pater noſt. met de Collecte: (Deus cuius proprium eſt , &c.) door de bekeeringhe van alle ſondaren eñ dat hy een werck der liefden doe oock door elcke aelmoeſſe. Ende ſy: Ick ſal noch eens ſpreken tot mynē Heere/ begheerende te weten / oft ghy oock wel ſoudt toelaten een corter ghebedeken/ dat ghy d ſoudt geweerdighen te ontfangen al cuen aengenaem gelyck ghy deſen Pſaulter ontfanght tot hulpe ende quytſcheldinghe vande gheloouighe sielen. De Heere antwoordde: ſoo wie tot elcken Verſ. vanden Pſaulter ſeyde dit ghebedeken/ Aue Ieſu Chriſte Splendor.) Ende eerſt beghinnende de aerde kuſte met dat veerſken In vnione illius ſupercæleſtis laudis, &c. Eñ dat hy in die liefde/ waer door ick de menſchelycke natuere aengenomen hebbe door de verloſſinge vant menſchelycke geſlachte ſeyde de woorde vant voorſ. ghebedeken/ die dienen tot myn handelinge / ende daer nae ſyn knien buygende inde vereeninghe van die liefde / waer door ick den ſchepper van alles my gheweerdicht

hebbe

hebbe voor de verlossinghe der menschen van de menschen gheoordeelt te worden/ ende te lyden: seyde die woorden die myn lyden belanghen/ende ten lesten seggende die woorden die myn verryssenisse ende hemel-vaert louen/ staende loosden my inde vereeninghe van dat betrouwen / waer door ick vermelt hebbende het ryck des doots als verwinner verryssende ende ten hemelwaerts climmende/de menschelycke nature verheuen hebbe aen de rechter hant des Vaders/ ende daer nae wederom de aerde kussende las de Antip. Salvator mundi, inde vereeninghe van die danckbaerheydt/ waer door alle de Heyligben hem gheluckich achten / dat se door myn mensch-wordinghe/ Passie/ende verryssenisse salich gemaeckt zyn. Ende daer by gelyck ick boven gheseyt hebbe naer het ghetal der missen die tot dien Psalter dienen/ontfinck het Sacrament van myn lichaem/ende voor de aelmisse las eenen Pater noster met de Collecte (Deus cui proprium) en daer by tot elck/ een werck van Charitaten dede / dat soude ick soo aenghenaem ontfanghen/als den grooten Psalter.

Verclaringhe vanden grooten Psauter.

DEn leser sal moghelyt twyfelen wat van desen grooten Psauter is / en hoe datmen hem lesen moet. Want het niet claer genoech uytghedruckt en wort so dat het elck een soude moghen begrypen / soo schynt dese de maniere te zyn/voor soo veel alsmen uyt de boecken ende oeffeninghe van dese Maeght met de beste neerstichept heeft connen trecken gelyck hervolght/ te weten. Ten eersten vergissenisse biddende met gebooghen knien de aerde kussende

sende salmē seggen/ inde vereenige bā dien bo-
uen hemelschē lof/ waer dooz de ouergloziense
Dzybuldichept alleen hare eyghen volcomen
lof is/ die daer nae vloept in uwe gebenedyde
menschept/ aldersoetste Heere Jesu Chziste/ eñ
inde gloziense Moeder/ eñ in alle uwe Engelē/
ende Heyligen. Ende van daer wederom her-
vloept van hen inden afgront ws Godthepts
daerse uytghevloept is: soo offere ick v desen
Psaulter tot uwen lof eñ glozie. Eñ ick aen-
bidde v/ eñ groete v/ ick ghebenedyde v met de
affectie van al datter is: v bedanckende dooz
die liefde / waer dooz ghy om onsen wil v ghe-
weerdicht hebt mensch te wozden / gebozen te
wozden/ dzy-en-dertich iaren lanck hongher/
dozst/ arbeyt/ eñ smerten te lyden/ eñ v selven
ons te laten int H. Sacramēt: v biddende dat
ghy desen Psaulter (dien ic dooz die siele/ dooz
die eñ dooz so vele/ dooz leuende oft doode/ dooz
de welcke ghy wilt gebeden hebben/ offere) ge-
weerdicht te vereenigē eñ te vermengelen/ met
de verdiensten van v heylichste leuen eñ hande-
linghe. Eñ dooz die ouervloedichept te verdul-
len eñ volcomenlyc te vernieuwen/ op te rech-
ten alle datse versuymt hebben / oft achter ge-
laten hebben in uwē lof/ danesegginge/ liefde/
gebeden/ deughden/ eñ andere goede wercken/
eñ dienst-bewysingen/ diese v schuldich warē/
diese dooz v gratie souden hebben doen cōnē/
eñ nochtans niet ghedaen en hebben/ oft niet
puerlyc/ maer onvolmaectelyc gedaē hebben.

Ten tweeden vergiffenisse biddende midts
geknielt de aerde kussende/ seghr: Ick aenbid-
de v/ ick groete v/ ick gebenedyde v/ soetste Hee-
re Jesu Chziste / v danckende dooz die liefde/
waer dooz ghy den Schepper van alles om

ons

ons te verlossen v geweerdicht hebt vande mē-schen gevangen/gebonden/gesteurt/vertredē/ geslagen/bespogen/gegeesselt/met doornen ge-croont/verwesen/ met den last des cruys ghe-perst/ontcleedt/ ghecruyst/eñ door de bitterste doot ghedoot / eñ met de spere door-steken te worden. Eñ ic offere v inde vereeninge van die selfste liefde myn onweerdige gebedē/ v biddē-de: dat ghy v geweerdicht door de verdiensten van v heylichste Passie eñ doot upt te doen / eñ volcomenlijck af te vagen alle het gene de sie-len voor de welcke ic bidde/opt tegē uwen wil-le gesondicht hebbeu/met gepepsen/woorden/ eñ quade wercken. Eñ dat ghy op-offert aen Godt den Vader alle de pijne eñ smerte van v gequetst lichaem/eñ bedroefde siele/ v verdien-sten eñ oeffeninghen: voor alle de straffe daerse voor v rechtveerdicheyt mede verbonden zijn.

Ten derdē/segt deuotelijc al staende/ ic aen-bidde/groete/ende ghebenedijde v soetste Heere Jesu Christe/ v danckēde voor die liefde eñ ge-trouwicheyt/waer door ghy ons vleesch ouer-wonnē hebbende/ de doot door v verrijsenisse glorieus gemaeckt hebt / eñ ten hemelwaerts climmēde aende rechter hant Godts ws Va-ders gestelt hebt: v biddende dat ghy die sielen daer ic voor bidde / wilt mede deelachtich ma-kē/door v meweerdichz/vā v glorie eñ victorie.

Ten vierdē vergiffenisse nemende/midts de aerde kussende segt. Salichmaker des werelts maert ons allen salich/Heylige Moeder Gods eñ altijt maeght Maria / bidt voor ons / wy bidden oock ootmoedelijck door de ghebeden der Heyliger Apostelē/ Martelaren/ Confessо-ren/ ende der H. Maeghden: dat wy van alle quaet mogen bevrijt worden/ eñ dat wy mogē

ver-

verdienen (nu ende altijt te genieten alle goet) Ick aenbidde/ick groete/ende ghebenedyde v soetste Heere Jesu Christe: v danckende voor alle de weldaden/ die ghy opt aen v glorieuste Moeder/ ende aen alle uwe uytvercoren ghedaen heb. Inde vereeninghe van die danckbaerheydt/ inaer voor alle de Heyligben hen verheughen/ datse door v menscb-wordinghe/ Passie/ en verrijsenisse salich ghemaeckt zyn. V biddende ende smeeckende dat ghy door de verdiensten ende ghebeden van die glorieuse Maeght/ende alle Heyligben/v wilt ghewerdighen/te verbullen aen die sielen al wat hen ghebreeckt int hunne.

Ten byfden suldy lesen deuotelijck CL. Psalmen ghelijckse vervolghens inden Psaulter staen/ aen-hechtende naer elck veersken vanden Psaulter dit ghebedeken (Weest ghegroet Jesu Christe/ de claerheyt des vaders/ de Pijnte des peys/ poorte des hemels/ leuendich broot/ de vrucht des Maeghs/ het vat des Godtheyts) Ende int eynde van elcke Psalm met ghebooghen knien: Requiem æternam dona eis Domine. Et lux perpetua luceat eis. Daer by sult ghy doen deuotelijt/ oft ghy sulter doen doen CL. Missen/ oft ommers L. ten minsten xxx. oft in plaetse van die sult ghy so dickwils communicere. Item ghy sult CL. aelmissen doen/ oft inde plaetse van elcke sulxy seggben Pater noster en Deus cui proprium &c. suscipe deprecationen nostram, ende quos delic, &c. voor de bekeeringhe van alle sondaren/ ende ghy sult daer by doen CL. wercken der liefde. Een werck der liefden is/ al dat men door de liefde Godts aen synen euen naesten doet/ als hem goet doen/ een goet woort gheuen/ oft arbeyden/

Hier en vvort gheen erachtgeset int getal vvaerom men meer oft minmach lesen en doen nae deuotie.

VVat dat een vvere der liefden is.

beyden/oft voor andere bidden/ etc. Ende dit is voor soo veel belanght den grooten Psalter wiens cracht int voor-gaende verhaelt is ghewoorden.

VVat dat hy verdient die sijn verdiensten aen een ander mede deylt.

DAT XXIII. CAPITTEL.

SOose den Heere offerde alle het goet werck/ dat hy den goedertieren Godt opt hem gheweerdicht hadde in haer/eñ voor haer te wercken/ende dat voor de siele van eenen overledenen: so heeftse gesien dat het ghestelt wert voor den Throon vande Goddelijcke Maiesteyt/ inde ghelijckenisse van veel verschepden fraeylieffelijckheydt: waer door niet alleenlijck de Heere / maer oock alle de Heylighen / schenen wonderlijck hen te verheughen. Ende de Heere heeft dat seer minnelijck tot hem ghetrocken/al oft hy verblijt ghewoorden hadde: om dat hy wat hadde / waer mede hy de behoefteghe soude moghen goet doen / die door hun eyghen wercken sijn weldaden niet verdient en hadden. Daer nae heeftse ghesien / dat de goedertierenste Heere tot elck werck/dat hem door haer ghesoffert was/ wat ooc hy voeghde door sijn milste goedertierenthey t / ende dat hy dat soo wederom tot haer stierde/ om datse voor haren goeden wille nu dubbel soude ontfangē ende behouden / tot de eeuwighe beloninge. waer door sy verstaen heeft dat een mensche niet en verliest / maer dat hy veel ghewint die een ander door liefde helpt.

Hoe

Hoe aengenaem dat het Godt is dat mẽ de Godtvruchtighe bemindt, ende voor de overleden bidt. Item vande straffe des onghehoorsaemheyts ende achterclaps.

DAT. XXIV. CAPITTEL.

SOomen op eenen dach de Misse soude singhen voor die siele van een oudt vrouken/ diemen op dien dach begraven soude / dese beweeght zijnde met medelijden t'haerwaerts heeft voor haer siele gelesen vijf Pater nosters/ ter eeren vande vijf wonden des Heeren. Ende voort ingenen Godts soo heeftse ock door liefde opgheoffert aenden Heere alle dat de Godthept in haer/ende door haer opt haer heeft geweerdicht te wercken/tot een vermeerderinge der glorie deser vrouwẽ. Het welck als sy ghedaen hadde / soo heeftse terstont ghesien haer siele verheven seer eerlijck tot de plaetse / die vanden Heere haer inden hemel ghereedt ghemaeckt was/ ende dat haeren stoel daer door soo hooghe verheven wert / als de Choor der Seraphinnẽ verheven wort/ boven de Chooren vande onderste Enghelen. Doen vraeghde dese den Heere/ waer door dat die siele dat verdient hadde/datse door haer gheboden/ ende offerande diese voor haer ghedaen hadde/sulcken grooten weldaet becomen hadde. De Heere antwoordde: Met dry dinghen heeftse dat verdient/ten eersten:om datse altijt eenen goeden wille gehadt heeft ende begheerte/ om mynde Religie te dienen hadde sy daer de macht toe ghehadt. Ten tweeden: om datse de Religieusen ende alle goede menschen lief ghehadt heeft.

Goeden wille tot de Religie Liefde tot Religieuse personen.

heeft. Ten derden: om datse die gheerne om mijnent wille ghedient heeeft ende wel-gedaen heeft. Ende de Heere heeft daer by ghevoeght hoe aenghenaem dat dese dry dinghen my in alle menschen zijn / dat moeght ghy besporen inde verheffinghe van die siele.

Dienst-vvillichz tot de Rolieuse persoonē.

Als daer oock een ouerleden was die haer leuen lanck gheduerende voor de hulpe der sielen veel ghebeden ghestort hadde / maer door menschelijcke broosheyt wat onachtsaem gheweest was inde volmaecktheydt des ghehoorsaemheyts: als die somwijlen de strengitheydt des vastens ende wakens ende dierghelijcken ghestelt hadde voor de deught des gehoorsaemheyts / soo isse ghesien gheworden als met verscheyden karkanten verciert / maer datse onder dat verciersel beledt zijnde door het swaer ghewichte der steenen nochtans door veel persoonen ghebraght wert tot den Heere. Eñ als dese dat siende verwondert was / so isse onderrecht gheworden / dat de persoonen die haer leyden / waren de sielen die door haer ghebedt verlost waren. Ende het ciereersel / waren de woorden vant ghebedt / maer de steenen de sonde van ongehoorsaemheyt. Doen seyde de Heere: siet hoe dat die sielen door haerlieden danckbaerheyt my niet toe en laten / dat ick naer de ghewoonlijcke orden eerst haer sonden soude suyueren eñ dan haer cieraet vertoonē / daerse nochtans noch gesuyuert moet worden om de sonden van onghehoorsaemheyt ende eyghen sinnelijckheyt. Waer op dese: Heere en heeftse int leste daer van vermaent zijnde gheen kennisse af ghehadt ende leet-wesen ommers so sy best mochte? Waer van de Schriftuere seyt. Als de mensche bekent dan vergheeft Godt. De

Onghehoorsaē-heyt ende eygensinnelijckhz verdruckt de siele.

Heere antwoordde / en hadde die bekentenisse niet ghecomen / soo soude het ghewichte haer soo diep verdruckt hebben / datse qualijck tot eenigen tijdt tot my soude ghecomen hebben. Sy scheen onder dat ciraet te hebben eenen pot die vreesselijck soude / waer door de herdicheyt vande steenen moeste tot sweet ghebroght worden / tot datse heel te niet souden ghedaen zijn. Ende sy wert door de voorsz. persoonen eñ door de ghebeden der ghelooughe vervoorders als door haer dienaers. Daer nae vertoonde de Heere den wech der sielen naer den hemel / inde ghedaente van een smal bert / dat was stepl was : soo datmen daer qualijck op cost climmen / ende het was van noode dat die opwaerts clommen datse hen souden behelpen met beyde hun handen / het bert aen alle beyde zijden behendelijck houdende. Waer door bediet wert / dat de sielen door de goede wercken moesten geholpen worden / sulcke ooc die verdienden de Engelen te hebben tot hulpers die vervoorderden veel. Want aen beyde de zijden sachmen vreesselijck grijp-voghelen / te weten / de duyvelen omblieghen / om de sielen te beletten / maer daer wert verhoont den onderstant / die hadde de persoonen die onder de ghehoorsaemheyt der Religien leefden / al oft die berders aen elcke sijden stocken ghehadt hadden / daerse hen aen houwen costen om niet te vallen. Aende sijde daer de Prelaten hun ondersaten versmaeyden door ghehoorsaemheyt te regeren / schenen die stocken te onbreken / eñ men was daer beangst voor den val. Maer die sielen die haerlieden vrijwillichlijck tot de ghehoorsaemheyt begauen / die ghinghen met haer eyghen handen aende stocken vast houdende

Dē vvech der sielen tot den hemel.

dende vrijmoedelijck door/ met hulpe der En-
gelen die alle haerliedē beletselen wech weerdē.
Noch een andere soose ouerleden was/ so isse
beropenbaert geworden al ofter aen haer oo-
ren gewassen gheweest waere een hardicheyt/
al oft knoesselinghen gheweest waren/ diemen
met groote swaricheyt met de nagelen af moe-
ste krabben tot datse vergaen was. Ende dat
daerom/ om datse murmuratien ende achter-
clap gehoort hadde/ eñ in haren mont scheen-
se dat beletsel te hebben/ al oft haren mondt
van binnen met leer bedeckt gheweest hadde:
om dat die Goddelijcke soeticheyt haer niet en
soude smaken. Ende dat daer voren om datse
somwijlen achterclap ghehoort hadde. Waer
ouer sy vanden Heere gheleert heeft: Is dat/
die sulcs simpelijck alleen gedaen hadde ende
dickwils daer voren berou ende penitentie ge-
daen hadde/ sulcs verdient heeft/ dat de ghene
die sulcs met versmaeydtheyt dickwils doen
tsamen met het leer hebben lancikens die co-
men vande tonghe tot het ghehemelt/ eñ we-
derom vant ghehemelt tot de tonghe steken-
de. De welcke oock pijnelijck quetsende doen
daer uyt eenen verfoeyelijcken etter loopen.
Waerom datse seer onbetamelijck souden in-
de tegenwoordicheydt Godts staen/ nademael
datse verfoeyelijck zijn voor de hemelsche bor-
gherije: doen heeft dese al versuchtende tot den
Heere gheseyt. Wee my o Heere daer ghy eerst
plocht te vertoonen de verdiensten der heyli-
ghen/ daer ist nu dat ghy verthoont de suyue-
ringe der sonden! Waer op de Heere: De men-
schen werden doens meer genoyt door de goe-
den der gratien/ maer nu wordense nauwelijcs
vant quaet ghetrocken door de straffe.

De straffe van murmuratie ende achterclap.

Hier dunckt my goet sommighe dinghen te verhalen/waer door de goedtdadichste goedertierenthept Godts/dese H. Maeght Geertruyt haer ghewerdicht heeft haeren uytganck te berepden.

Vande beglieerte des doots die de Heere in haer onsteken heeft.

DAT XXV. CAPITTEL.

Op den feestdach van S. Martē onder het Resp. Beatus Martinus obitum suum, dese onsteken zynde seyde tot den Heere: O Heere wanneer suldy met my ock soo doen? de Heere antwoordde: Ick wil d al te haest vande werelt nemen. Door welcke woorden dese met een al te grooten verlangen onsteken worden/ wenste ontbonden te worden/ ende te zyn met Christo: daerse nochtans te vozen daer om niet en hadde gesorght. Hier na op den woonsdach naer Paesschē soose de Communie noch inden mondt hadde/ soo isse door de aenspraake Godts aldus ghegroet gewozden. Comt myn uytvercozen/ ende ick sal mynen Throon in d stellen. Onder welcke woozden sy ghewaer is ghewozden/dat die ure gecomen was/ vande welcke sy ghehoozt hadde op den vooz. feestdach van S. Marten/ dat woozt/ te weten: Ick wil d alte haest vande werelt nemen. Doen seyde de Heere daer by: soo veel tyts als ghy ouet desen dach van heden leuen sult/en maeckt gheen rekeninghe dien vooz d te leuen/ maer ghy sult mynen lof naer d begeerten in alle dinghen soecken te ghewinnen. Dat dan den haren sterf-dach daer nae tot eenen tyt toe

upt-

uytgheſtelt is gheweeſt/dat is daerom gedaen: om dat de Heere niet en begheerde datſe ſoude reyſen ſonder de verdienſten des verlangens/ ende des bereytſels: waer toe hy haer door de voorſ. woorden verweckt hadde. Want als (ſulcks de Schriftuere betuyghende) de uytgheſteide begheerten waſſchen/ ſoo waſt oock met goet vervolgh den hoop der verdienſten.

Op eenen anderen tydt ſooſe wederom op eenen ſondach ouer dochte de begheerte van ontbonden te zijn vanden lichame/ ſo heeft de Heere gheſeyt: Waer dat ick al volbraghte in v uyterſte/dat ghy van v ionghe iaren af tot nu toe ſout hebben connen ouerdencken/dat ſoude weynigh zijn vergheleken by die gratie/ die ick alleenlyck door mijn lautere goedertierentheyt ſonder v begheerte v gheiont hebbe/ ende de Heere heeft daer noch by ghevoeght. Verkieſt wat ghy wilt/oft nu uyt den lichame te gaen/ oft met cranckheyt langher verciert te worden/hoe wel ick weet dat ghy inde lange cranckhz het ſtof der onachtſaemheden vreeſt. Waer ouer ſy haer onder-worpẽde onder ſulcken groote meweerdicheydt Godts dus ſeyde: Laet mijnen Heere uwen wille gheſchieden/ ende de Heere: te rechte/ ſeyde hy/ſoude ick behooren te verkieſen. Daerom is dat ghy om mijnder liefden wil te vreden zijt noch te wandelen int lichaemken. Ick in v blijuende ghelijck een duyue in haren neſt/ ſoo ſal ick v in mijnen ſchoot broeyen tot dat ick v ten leſten nae v doot ſal vrengen tot de luſticheden vande eewighe groenicheden. Dus is haer verlanghen voor eenen tijdt ghetempert gheworden. Eñ hier nae alſſe ſmaels tot haer ſelvẽ quam/ ſoo hoordeſe dat dit veerſken haer van bin-

De cranc-heyt ver-ciert de ſiele.

neu verhaelt woꝛt. Mijn duyue inde gaters der steenrotse. Maer desen als wederom haer verlanghen wies/ ende begheerde haest onthonden te woꝛden/soo heeft de Heere gheantwooꝛt: wat Bꝛupt wasser opt die met sulcken verlanghen haer haeste om te comen tot die plaetse/ inde welcke sy wiste dat den Bꝛupdegom soude moeten ophouwen vande vermeerderinge van syn ciraet/inde welcke plaetse sy vooꝛtaen oock gheen fraeyicheyt meer en soude moghen maken vooꝛ haren Bꝛupdegom? Want naer de doot en wast de verdienste vande siele niet meer / noch sy en sal niet meer vooꝛ den Heere moghen lyden.

Cant. 2. Vers. 14.

Fraey gelijckenisse.

Met vvat deughden dat de siele Godt te ghemoet ghevoert vvort inde doot.

DAT XXVI. CAPITTEL.

SOose op eenen tijdt soude Communiceren/ ende te seer machteloos was/ so heeftse den Heere ghebꝛaeght: oftse dooꝛ de aenstaende swackheyt de schult des leuens sonde betalen/ waer ouer sy oock dusdanighen antwooꝛt becomen heeft. Als een maeghdeken siet dat de boden vanden Bꝛupdegom dickwils ouer comen / ende datse handelen vande saken die tot de bꝛuyloft dienen/so ist oock recht dat sy haer ghereet maeckt tot de dinghen die de bꝛupt belanghen: dierghelijck oock betamet/ dat ghy/ als ghy de cranckheyt voelt gheen dinghen en verstuynt van die/met de welcke ghy sout willen bereet zyn. Waer op sy: En hoe sal ick connen weten die gewenste ure van d toecomste/ wanneer ghy my sult uptlepden upt den ker-

Fraey gelijckenisse.

ker van dit vleesch? Eñ de Heere: Ick sal twee Engelen vande Princen vant hemels hof door gulde trompetten aen beyde v oozen soetelyck doen singhen: Siet den Bruydegom comt: gaet hem te ghemoet. Ende sy: wat sal den wagen zijn als ick door dat ryck sal reysen / om door v mijnen eenighen beminden gheselt te worden? De Heere antwoordde: De ouerweldigende treck mijnder Goddelycker verlangen / upt mijn sunchste liefde tot v ghestiert / die sal v in mijn ryck brenghen. Doen seydese daer wederom op: Wat sal ick dan mynen Heere door eenen setel hebben? Ende de Heere antwoordde: Het volle betrouwen / waer door ghy van mijn miltste goedertierenthevdt alle goet verhoopt / dat sal v in dit ghelept door eenen Setel dienen. Eñ sy: met wat toom sal ick dan gheregeert worden? de Heere antwoordde: De vierichste liefde / waer door ghy met alle v innighste snaeckt naer mijn omhelsinge / die sal v door eenen toom zijn / waer op sy: ouermidts dat ick niet en weet watmen meer tot het ryden van doen heeft / en weet ick nu niet meer te vraghen / waer mede ick op dien ghewenschten wech sal reysen. Waer op de Heere: Hoe veel dat ghy nu ondersocht / so sultyp nochtans oneyndelyck meer vindende v verblyden. Ende daer in zijn mijn wellusten ghelegen: dat noyt sinenschen verstaut soo veel en can ondersoecken / als ick plochte door mijn uptvercozen ghereet te maken.

Den vvagen vvaer mede sy ouergheuoert is ter glorie

Den Setel des Bruyts.

Dē toom

Vande goude schichte der liefden.

DAT XXVII. CAPITTEL.

De liefde

SOo eenen sekeren broeder inde Capelle prekende onder andere gheseyt hadde: de liefde is eenen gouwen schicht oft pyl/ al eñ wat/ yemant daer mede schiet sulcs voor hem ghewint hy / soo is hy dan sot die syn liefde met aertsche dingen beslommert de hemelsche dinghen versuymende / door dese woorden dese ontsteken wordende/heeft gheseyt tot den Heere: Och oft ick desen pyle hadde. Want ic soude sonder vertoeuen v mynen eenigen beminden mynder herten willen door-schieten/ om dat ick v altijdt soude besitten. Het welck soose seyde / soo sachse den Heere die teghen haer eenen gouden pyl verheuē hiel ende haer aldus beantwoordde: Ghy neemt voor v / dat waert dat ghy eenen gouwen pyl hadt / dat ghy my quetsen soudt/ soo dan nae dat ick dien hebbe/ so wil ick v soo doorsteken/ dat ghy noyt meer tot v eerste gesontheyt en sult comen/den voorschreuen pyl scheen dry keeren te hebben te weten: voor/int midden/eñ achter. Waer door te kennen wert ghegheuen dry-voudighe cracht der liefden / diese werckt inde siele als sy die quetst. Den eersten keer soo wanneer/ als die de siele door-schiet/die quetst die siele/ soo datse aen haer (naer der cranckeu voer) alle verganckelijcke dingen heel onsmakelijc maeckt: soo oock datse voort-aen in diergelijcken geen vertroostinghe/oft ghenoechte en can hebben. Den tweeden keer die maeckt die siele als een die de cortse heeft (die door de bitterheydt der

Dryvoudighe cracht der liefden.

pynen

pijnen met de meeste onverduldichcyt / mede-
pijne begheert) met een bouen-matigh onver-
duldich verlangen ontsteken / om Godt aen te
hanghen / nademael het haer ganschy onmoge-
lijck dunckt sonder hem eenighsins haren ac-
sem te moghen scheppen. De derde daet nae
soo die door de siele gaet die brenght die tot de
onweerdeerlijcke dinghen diemen met gheen
andere ghelijckenisse en can uytdrucken / dan
datse de siele als van het lichaem treckende /
doet verdrincken opt ghenoechlijckste inde he-
melsche waterbeken des Godthepts. Naer de
voorsz. beropenbaringe dese door menschelijcke
ghevoelen bewerght zijnde / wenste oock meer
alst veraemde vierichlijck datse soude hebben
moghen sterven inde voorsz. plaetse / te weten:
inde Capelle al oft de lichamelijcke plaetse het
gheestelijck verboorderde. Ende soose dat ooc som-
wijlen onder haer ander ghebeden voeghde /
soo heeftse op eenen tijt sulcken antwoort van-
de Heere ontfangen: Ick sal maken dat d siele
inden uytganck sal onder mijn vaderlijcke
schaduwe rustē / gelijck een moeder den bemin-
den haerder lichaē doet rusten in haren schoot
hem met haer cleedt bedeckēde / so wanneer sy
met hem vaert ouer de woeste zee / ende naer de
doot soo sal ick d met my doen verhengē / inde
ghenoechlijcke velden vande hemelsche groe-
micheyt / gelijck een moeder die haer kindeken
niet en wilt laten sonder ghesonthept inde ha-
nen / het welck sy wel wilde dat sonder moeye-
lijckheyt der perijckelen oock soude zijn op de
zee. Hier ouer dese Godt danckende / en van die
kintsche begheerte afstant doende heeft haer
seluen heel de Goddelijcke voorsinnicheyt on-
derworpen.

Hoe ghetrouvvelijck dat Godt ons bevvaert de bereydinghe tot de doot, die vvy te voren ghedaen hebben.

DAT XXVIII. CAPITTEL.

Sy heeft op eenen tydt in haer ghebedt de vermhertichept Godts versocht voor de ure van haer doot. Waer over sy sulcke antwoort beco men heeft: hoe sout my betamen dat ick t'ghene ick in d wel begost hebbe / met d oock niet wel en soude volepnden? Ende sy: hadde ghy Heere op dien tydt myn leuen hier doen epnden als ick mepnde voor d antwoorde dat ick soude steruen / ick mepne dat d gratie my doens beel bereyder soude ghevonden hebben: maer voort vertoeuen vreese ick / dat ick voor de lauwichept des luyhepts onachtsamer sal gevonden worden. Waer op de Heere: Alle dinghen hebben haren tydt / inde voorsinnichept van myn wysheydt: waerom al wat ghy t'sy wanneer het is eenighsins doet / dat bewaert myn goedertiere nthept voor d / eñ al dat ghy daer noch by sult doen / dat en sult ghy niet verliesen. Voor welcke woorden des Heeren sy verstaen heeft: dat ghelyck het plochte te gheschieden onder de wereltsche menschen / als eenen edelen man wilt vruchtbaer houwen / dan so vlieght de mare vande vruchtbaer voor den oost (als hy tot de vruchtbaer syn terwe vergaert) inden mondt van een yder. Het selfste ghebeurt oock ten tyden alsmē den wyn teelt ende men den wyn vergadert. Maer als dese dingen inde schure oft inden kelder gedaen zyn / hoe wel darinnen onder de ghemeynte daer niet meer af

en

en spreckt/ daerom en worden se niet vermindert/ maer ten tyde vande bruyloft dan worden se ouervloedelyck uytgherepckt: dierghelyck gheschiedt het/ als aen myn uytvercoren inghegeuen wort/ dat sy hen souden bereyden tot de doot/ daer se nochtans daer naer langen tydt uytgheselt wort.

Een oeffeninghe tot de doot diemen iaerlijcks moet houden, ende deuote bereydinghe tot die selue, ende vande goedertierentheydt van Maria.

DAT XXIX. CAPITTEL.

SY hadde een seer profytelyck onder-wysinghe gheschreuen hoe dat te weten elck een/ ommers eens int iaer/ deuotelyck ghedachtenisse soude moghen houwen van syn doot/ op dat hy die onsekere ure met sulcke deuotie alst hem soude mogelyck zyn mochte voor-comen (soo dat hy den eersten dach soude schicken tot syn uyterste crancheyt/ den tweeden dach tot de biechte/ den derden dach tot het H. Olysel/ den vierden dach tot de Communie/ den vyfden dach tot de doot. Ende soose dit ghelyckse aen andere gheleert hadde/ ooek selver voor haer nam te oeffenen eñ op den voorgaenden sondach die voor dese daghen quam/ door de H. Communie de hulpe Godts tot onderstant versochte/ ende seer deuotelycklas den Psalm (Quemadmodum) met den Hymnus/ Iesu nostra redemptio, inde vereeninge/ waer door de beminnende siele eenen gheest met Godt wort/ soo heeft de Heere tot haer gesept: light op myn ghelyck den Propheet Heliseus ghelegen heeft op Psal. 41.

op het kindeken/ dat hy vande doot verweckt heeft. Waer op sy seyde: hoe sal ick dat te wege brengē? De Heere antwoorde: voeght v handē met myn handen / dat is: bevelt my alle de wercken uwer handen. Item voeght v oogen met myn oogen/ ende elck een van v litmaten met de myne/ dat is: bevelt my inde vereeninghe van myn onnooselste lidtmaten/ elck een van v lidtmaten met alle hun beweginge / op dat se voorts aen anders niewers om / als tot mynen lof/ ende glorie / ende t'myner liefde/ beweeght mogen worden. Het welck soo sy dede/ soo scheender eenen gouden riem te comen van het herte Gods die haer siele omcingelende/ de selue hechten aenden Heere/ met eenē onbindelycken bant der liefden. Waer nae soose op den tyt alsse tot de Communie soude gaen/ overdachte datse daechs te voren wel hadde willen te biechten gaen / haddese daer toe gheleghenthept ghehadt / ende begheerde vanden Heere quytschellinghe van alle haer sonden ēn onachtsaemheden: soo scheen de Heere als uyt elck van syn lidtmaten sommige goude haecrkens uyt te laten ende daer mede de siele als in hem te beslupten door de cracht van syn onbegrypelycke Godthept: ghelyck een ghesteente int gout begrepen ende besloten wordt. Maer t'sanderdaechs daer na soose tot bedwyndenisse vande overwinnende cranckheyde tweemael las den voors. Psalm. (Quemadmodum) met den Hymno Iesu nostra redemptio, ter gedachtenisse dā die vereeninge / waer door de Godthept als oorsyronc vande menschelycke salicheyt/ versaemt is met de menschept / soo schenen die haecrkens voors. die quamen uyt de lidtmaten des Heeren / om die siele te behanghen/

Een godvruchtige beveelinge

ghen/verdubbelt te worden. Ten derden dage
oock / soose den selfsten Psalm wederom dry-
mael las tot eerbiedinghe van die vereeninge/
waer door Christus als oorsake van onse glo-
rieus makinghe vereenight is met die altydt
eerweerdighe Dryvuldicheyt: soo worden oock
de haecxkens dryvoudich. Maer ten vierden
daghe soose ghedachtenisse hiel van haer uyt-
terste cranckheyt met ghebeden ende deuotie
daer toe dienende: soo veropenbaerde haer sie-
le als ghehecht aent Cruycificx ghelyck een
ghesteente dat in syn gout is begrepen / eñ het
scheen/dat van dat gout quamē als blommen
inde gedaente als wijgaerts bladeren/die om-
gebuyght zijnde ouer dat ghesteente/ dat won-
derlijck vercierden/ waer door te kennen wert
ghegeuen/dat de Passie Jesu Christi (in welc-
ker vereeninghe sy haer cranckheyt opgeoffert
hadde den Heere) haer siele seer betamelyck
aengenaem maeckte/ aende H. Dryvuldichz.
Maer ten vijfden daghe/soose haer sonden on-
der forme vande biechte inde bitterheyt haer-
der herten voor den Heere verhaelde. Elck een
van diese verhaelde door de goedertierentheyt
des Heeren vergheuen zijnde / heeft haer ver-
toont als een costelijcke blinckende gesteente/
waer mede die gouwe blommen daer voor af
gheseyt is/wonderlijck verciert werden. Ten
sesten daghe daer nae soose ghedachtenisse hiel
vant H. Olissel / scheen de Heere opt meweer-
dichste daer teghenwoordich te zijn/ eñ als uyt
het binnenste van syn herte een vochticheydt
voorts te brenghen/ waer mede hy haer oogen
ooren/ende mont/met haer andere lidtmaten
suyuerende bestreeck / daer by voeghende als
tot een ciraet de verdiensten vande heylichste
lidt-

lidtmaten van sijn Goddelijcke menscheyt/het welck als de Heere in haer volbroght hadde/so heeft hy tot haer geseyt: Beueelt my dit cieraet op dat ick v dat als een getrouwe moeder beware tot bequamer tijdt dat ghy dat met geen sonden eñ onachtsaemheden meer en sult moghen besmuysteren ende verdoncketen / ende soose dat deuotelijck dede / soo scheen de Heere dat ciraet vande siele te nemen eñ dat te leggen in sijn herte / als in een voorseker de kiste om te bewaren. Maer des saterdaechs / soose haer naer haer cleyn vermogen ghereedt gemaeckt hadde tot de Communie / soo ist dat onder de Misse als nu de H. Hostie verheuen wert/ veropenbaert zijn gheworden voor den Throon vande Goddelijcke Maiesteyt vier glorieuse Princen der Engelen: waer van twee den Heere Jesum aen sijn rechter sijde ende slincker sijde ombattẽde leyden: maer die andere twee leydende de siele hebbẽ die te gemoet gebroght inde teghenwoordigheyt des Heeren/ de welcke de Heere soetelijcskens ontfangende op sijn borste gestelt heeft/ende met het leuentmakende Sacrament des autaers/ (het welck hy inde ghedaente van een bedecksel in sijn handen hiel) hem ende haer bedeckende heeft hy haer met hem geluckelijck versaemt eñ vereenight.

VVonderlijcke meweerdichz des Heeren.

t' Sondaechs daer nae soose opt deuootste gedachtenisse hiel van den dach vã haer ouerlijden met de ghebeden die daer toe dienen/soo is hy de Heere wederom tot haer gecomẽ door sijn meweerdichste soeticheydt/ ende alle haer lidtmaten (diese aen hem nu bevolen hadde als die de werelt steruende / voor hem alleen voortaen tot sijnen eeuwighen lof ende bewijsinghe der liefden begheerde te leuen) met sijn eer-

eerweerdighe handt ghebenedijdende/heeft die soo crachtelijck gheseghent/ ende heeft in elck lidtmaet van haer siele soo crachtelijck ghedruckt het teecken van een gouwen Cruys/ dat aen alle beyde de syden vant lidtmaet het Cruys claerlijck blonck. Waerom door dat het Cruys scheen van gout te zijn/ werdt uytgebeelt dat alle haer wercken ende bewewinge van haer lidtmaten voorts aen souden door de cracht vande Goddelijcke vereeninge edel gemaeckt worden: maer door het Cruys wert betreckent dat alle de smetten diese vooraen soude door menschelijcke cranckheyt crijghen/ souden door de cracht vande Passie Christi terstondt ghesuyuert worden. Soose tot de verheffinge vande H. Hostie de Heere offerde haer herte dat de werelt soude besterren/ende badt dat de Heere hem soude geweerdigen haer siele suyuer te makē/ ende ombesmet van alle sonden/door syn onnooselste menschept: ende dat hy door syn uytnemenste Godtheyt/ende oock door die liefde (door de welcke hy de opperste Godtheyt verfaemt heeft met de ombevlechte menschept) hem soude gheweerdigen haer opt betamelijckste bequaem te maken/tot alle syn gauen/ so scheen de Heere syn herte dat hy met beyde syn handen gheopent hadde te voeghen met haer herte datse oock op die selfste maniere voor hem gheopent hadde/ende soo t'samen te vereenighen. Ende soo heeft de vlamme vande Goddelijcke liefde die upt vorstē/ upt den vranden sten houen vant Goddelijck herte de siele van dese gheluckighe/ ghelveldichlijck ontstekende heel ghesmolten/ende ghesmolten zijnde heeft hy die wederom doen vloeyen in Godt. Woen quam daer als upt het midden van die twee

Een vvonderlijcke mevveerdichz vā de Goddelijcke liefde.

twee herten die soo gheluckelijck t'samen ghe-
hecht waren / bloeyen eenen boom van won-
derlijcke schoonheyt die scheen met eenen gou-
wen ende den anderen silueren struyck omge-
draeyt zijnde seer wonderlijck inde ghedaente
van eenen wijngaert om hooghe te wassen/
hebbende clare blinckende bladerē die verlicht
worden door de stralē vande Sonne der blinc-
kende ende altijdt gheruste Dryvuldicheyt/die
aen alle de Heylighen veroorsaeckten een on-
uytsprekelijcke salicheyt. Ende de Heere seyde
tot haer: desen boom is ghegroeyt door de ver-
eeninghe van mijnen Goddelijcken wille/met
den uwen. Door den gouwen struyck werdt
bediet de Godtheydt/ ende door den silueren de
siele van dese / die daer mede t'samen omghe-
draeyt was. Ende soose badt voor die haer be-
uolen waren/so scheen den voors. boom voorts
te brengen vruchten vande schoonste appelen
die vol waren vande vlamme der Goddelijcke
liefde/welcke appelen neder ghebooght zijnde
werden gheschickt voor elck een daerse voor
badt: om datse die door goede begheerten ende
deuotie souden af plucken tot hun waerachti-
ge salicheyt/hier nae alsse seer gekrenckt zijn-
de haer begaf te bedde om te rusten / segghen-
de: Heere alle het ghemack dat ick voortaen sal
ghenieten dat offere ick v tot eenen eeuwighen
lof/ begheerende dat ghy dat ontfanght/al oft
aende lidtmaten van v heylichste menscheyt
toegedient ware. De Heere antwoordde/ oock
waer in dat ghy voortaen sult door mensche-
lijcke cranckheyt sondighen/dat moet door de
cracht van mijn Godtheydt verbetert zijn.

Een godvruchtige offerhāde

Beleefde antveoort ende vergeldinge vanden Heere.

Hier nae heeftse den Heere gevraeght oft hem
gheliefde/haer door die cranckheyt diese leedt/

re

te trecken uyt dit ballinckschap. Waer op de Heere: Ick sal v door dese cranckheydt brenghen tot een plaetse die naerder by my is/ inde ghelijckenisse / ghelijck eenen bruydegom die sijn beminde bruyt heeft woonende in verre gheleghen plaetsen / blakende door haer liefde / soo roept hyse wel oft ombietse/ ende door sijn eyghen gheleydt / vergheselschapt met een groote menichte van sijn Princen / ende krijsknechten (die haer comen beschencken met verscheyden presenten / ende vereeren/ eñ vermaken met trompetten / ende eythers ende andere musijck instrumenten / ende voorts dienen door een onuytsprekelijcke ghewillicheyt ende ontallijcke kosten) soo leyt hyse seer eerlijck tot een kasteel dat by sijn hof ende Paleys gheleghen is. Alwaer gecomen zijnde soo vertoont hy hem aen haer inde tegenwoordicheyt van alle sijn Princen en Vorsten / op het vriendelijcste / haer gevende den trourinck tot een teecken van houwelijcx verbondt/ ende soo laet hy haer daer/ tot den dach vãde bruyloft: op dat hyse dan met volle glorie ende eere soude brengen in sijn Keyserrijck. Nademael dan dat ick de Heere uwen Godt ende beminder eñ stercker yveraer met v ben / ende inder waerheyt in v lijde alle den teghenspoet ende de beswaringhe van v herte ende lichaem/ so ist dat alle mijn heylighen v dienen te wijle dat ghy desen Coninckljcken wech wandelt verblijdt zijnde met v gheluckicheyt. De trommelen eñ orgelen ende andere soetluydende instrumenten eñ presentẽ/ waer mede ghy op desen wech vereert wort / zijn verscheyden onghemack eñ beswaringen van v sieckten die sonder ophouwen soetelijck voor my luyden/ ende mijn ooren

des goedertierenthepts bermaken/om met v
medelyden te hebben: ende beweghen de af-
fectie van myn Goddelyck herte om v wel te
doen/ende meer eñ meer tot my te trecken eñ
met my te vereenigen. Maer als ghy sult ghe-
comen zyn tot die plaetse die v vander eenwic-
hept berepdt is/dat is/tot sulcken machteloo-
sichept dat ghy sult schynen tot de doot te ghe-
naken/dan sal ick v inde teghenwoordichepdt
van alle de Heylighen gheuen een het soetste
kusken eñ den trourinck des houwelyes dat
is het Sacrament van upterste Olissel. Ende
dat door het kusken / want ick sal v sckerlyes
instorten upt de innichste soetichept van my-
nen Goddelycken Gheest/ soo crachtelyck de
saluinghe/door wiens bettichept ghy soo door-
dronghen ende ouergoten sult zyn / dat voor-
daen gheen stof/der sonden oft onachtsaemhe-
den (dat oock myn lieffelyckste ghesichte al-
waert maer tot eenen ooghen-blick tyts van
v soude keerē) op v sal laten rusten. Ende hoe
dat ghy eer het H. Olissel v besorght / hoe ghy
oock meer v salichept sult vermeerderen/ende
so door sulcken staet sult ghy my soo nae woo-
nen dat soo wanneer ick my sal willen gheree
maken om v te brengen in myn eewigh ryck/
soo sult ghy dat terstont verstaen/ om dat ghy
my soo nae sult woonen / waer ouer dat alle
v binnenste sal verheught worden / dat hem
ghereedt sal maken om my te ontmoeten. Eñ
so vol zynde van wellusten sal ic v onder myn
baste ombelsinge leyden door de waterbeke der
tydtlycker doot / ende ick sal v intrecken ende
heel verdrincken ende ouergoluen inde zee van
myn uptermenste Godthept: op dat ghy eenen
gheest met my wordende / met my moeght re-
geren

Verstaet dat gheestelijck vanden daet des H. Sacraments.

geren van eeuwe tot eeuwen. Want dan ſoo ſullen v in plaetſe vande trommelen ende organen van v onghemacken ende beſwaringen (waer door ghy my ouer wech vermaect hebt) ſoetelijck luyden de clinckende orghels eñ ander verſcheydē vermakelijckhedē / die nu mijn Godt-gemaeckte menſcheyt verbreugen / voor die onghemacken die ick op aertrijck geleden hebbe / om de ſalicheyt wille vant menſchelijc gheſlachte. Hier nae heeft de Heere hier op vervolght / ſo wie begheert in ſijn uyterſte verblijt te worden met dierghelijcke vertrooſtinge van mijn toecomſte / laet dien ſijn beſte doen om daghelijcs met de uytgeleſenſte cleeren / dat is: met het naer-volgē vande wercken van mijn volmaeckſte leuen / ghecleedt te worden. Ende laet hem climmen op den waghen van ſijn lichaem / dat is: laet hem in als den gheeſt volghen ende hem beneerſtighen / om ſijn lichaem tonder brenghen ende laet hem den toom van ſijn peert / dat is / ſijnen eyghen wille in mijn handen ſtellen: te vollen betrouwēde op mijn goedertierentheyt / dat ic hem in alles getrouwelijck by ſal ſtaen / om ſijnen gheeſt in alles vaderlijck te vervoorderen / ende laet hem alle onghemack ende teghenſpoet my offeren tot eenen eewighen lof. Dan ſal ick hem door elck dat hy lijdt vercieren als met coſtelijcke gheſteenten ende verſcheyden ciereerſel. Maer alſt gebeuren ſal door menſchelijcke cranckheyt / dat hy my ſal ontrecken den toom die hy my eerſt ghegheuen hadde / om yuers in ſijnen eyghen wille te doen / laet hem dat terſtont door penitentie uyt-vaghen / ende laet hem dan wederom ſijnen wille my ouergeuen / ſoo ſal mijn rechter-handt hem wederom op-heffen door

Hoe dat vvy de vertrooſtinghe des Heeren in ons uyterſte moghen crijghen.

berumhertichept / ende sal hem leyden met een onweerdeerlijcke glorie / ende eere tot het rijck vande erwighe claerhept. Maer soose op den verbolghenden sondach hiel den feestdach die so genoechlijc soude zijn / wanneer sy comende upt dese ballincschap soude ghebzaght worden inde teghenwoordichept vande salichste Wzybuldichept / ende dooz opghetrockenthept des Gheests met de ooge vande binneste beschouwinghe onersach alle de verstienssten ende blijschappe van elcke ozden der Enghelen / ende Heylighen / ende daer-en-bouen wonderlijck verheught was in het ouerbloedigh goet / met het welck sy soo gheluckelijck begaeft zijn: soo heeftse upt het innichste van haer herte begost den Heere te dancken vooz hen lieden. Diesgelijcs oock soo loofdesy den Heere vooz alle de weerdichepdt / gratie / ende glorie die hy aende maeghdelijcke Moeder Maria gedaen hadde / eñ sy badt die maeghdelijcke Moeder datse om de liefde wil van haeren Sone haer soude gheweerdighen op te offeren / tot verbullinge van haer armoede aenden Heere die deughden / die sy wiste dat alder aenghenaemste waren aen hem den Heere der deughden. Waer ouer de Coninginne der hemelen beweeght zijnde dooz de gebeden van haer deuote dochter heeft den Heere gheschoncken als vooz een het alderwitste hemde haer maeghdelijcke suyuerhept / ende vooz eenen groenen rock haer behaghelijckste sotmoedichept / eñ tot eenen ouerrock van purpure haer onbederffelijcke liefde.

† Hoe dat wy connen verkrijgen de bequaemheydt tot de deugden die by andere verſuymt zijn.

† Welck cieraet der deughden als de Heere de siele aengedaen hadde / alle de Heyligen haer ghenoechte scheppende inde uptnemende cleederen van die deughden oprijsende hebben gebeden

beden / dat hy hem oock soude gheweerdighen in te stozten in die siele alle de gaue der gratie/ die elck een van hen soude moghen ontfangen hebben/hadde hy hem ghereet gemaeckt naer betamen. Doen heeft de Heere naert ghebedt van sijn uptvercozen gestelt op haer bozste een de heerlijckste clenodie/ die met ontallijcke gesteenten wonderlijck verciert was. Waer van elck ghestreente scheen in te trecken al dat yemant versuymt hadde in hem niet te voeghen om te ontfanghen alle de gauen der gratien. Dat en is nochtans soo niet te verstaen / dat yemant can ontfangen al dat vande heele gemeynte versuymt is / maer dat de siele dooz de danckbaerheyt bequaem gemaeckt wozt / om eenighsins te ontfanghen de dinghen die by andere versuymt zyn ghewozden.

Vande vertroostinghe des Heeren ende der Heylighen, ende vande H. Communie.

DAT XXX. CAPITTEL.

SOose op eenen tijdt haer tot den binnensten mensch begaf / ouerdenckende de ure des doots/soo heeftse ghesept tot den Heere: O wat een eere ende vertroostinghe hebben die geluckighe die in dit leuen verdient hebben opt eynde van hun leuen dooz d Heyligen vertroost te wozden ende ghewapent? welcke vertroostinghe ick onweerdighe moet deruen ouermidts dat ick aen gheen van d Heyligen behoozlycken dienst ghenoegh gedaen hebbe/ noch oock (om de waerheyt te bekennen) ic van eenigen Sant eenigen troost kan begeeren/als alleenlyck van d die zyt het heylich der Heyligher.

De Heere die antwoordde: Ghy en sult gheen sins deruen de vereeringhe / ende vertroostinghe van myn Heyligen (om dat ghy my alleen gelyck dat betaemt voor hen allen stelt) maer veel eer soo worden sy daerom tuwaerts meer bewreght / ende daerom hebben sy meer ghenoechte om v te dienen. Waerom ock ten tyde van v uyterste als de andere menschē meest beangst zyn / dan sullen sy v met hun vertroostinghe bystaen. Maer als die genoechlyckste ure sal gheromen zyn als aen andere die gebeden der Heyligher plochten te helpen / dan sal ick my seluen heel blominich ende vrolyck vol wellustichheden met alle het vermaken van myn Godtheyt ende menschheyt aen v vertoonen. Waer op sy: Och wanneer suldy ghy v ghēweerdighen / o alder ghetrouste Jesu / my uyt den kercker van dese ballingschap te vrenghen tot die salige ruste? De Heere antwoordde: Aen wat vruyt heeftmen oyt bereedt ghemaeckt sulcken ghelupdt van het volck / waer door men haer gheluck biedt / dat sy om dat ghelupdt te hoorzen haer beclaeghde over haren vrupdegom / dat hy het haer te laughe maeckte als hyse omhelsde / feest bewees / ende vriendelyck kuste? ende sy hier op: Wat sult ghy dan in my connē vinden die het verwerpsel ben van alle schepsel / dat ghy in my soo v sout willen vermaken / dat ghy sulcs geweerdicht te verghelycken by die kussinge ende omhelsinge vande vriendelyckheyt / die onder de vrupts ende vrupdegoms ghepleeght wordt. De Heere antwoordde: dat segghe ick / dat ick my v soo dickwils mede deple int H. Sacrament des autaers het welck naer dit leuen niet en kan gheschieden / ende daer door hebbe

ick oneyndelyck meer ghenoechte/alsse altemael te samen hebben connen onder-binden die opt onder de menschen ghenoechte hebben ghehadt in kussen ende omhelsinghe/want de ghenoechte van omhelsinghe ende kussen die is verwozpelyck/eñ sy gaet met der tydt onder de menschen daer henen: maer die soetichеydt van die vereeninghe / waer dooz ick my v ghemeyn make eñ mededeple dooz het H. Sacrament des Autaers die is de alder-edelste/noch sy en vergaet nemmermeer / noch sy en verslaut niet/maer hoe datse meer vernieut wozt soo te crachtigher datse inder eewichеydt blyft.

Vande priuilegien, ende groote gratien die van Godt door dese aen de vverelt gestort zijn.

DAT XXXI. CAPITTEL.

SOose dan ghelyck bouen gheseyt is vande Heere wert booz-comen op soo verscheyden manieren/datse wensthē soude de ontbindinghe des vleesch / ende soose naer dien tydt begost ghebzeck te crygghen inde leuere/ende verstaen hadde vande medecynen/die haer onderstocht hadden dat het onmogelyck scheen datse wederom soude tot haer eerste gesonthеydt ghеraken/met een wonderlycke verheuginge des gheests Godt daer booz danckēde quamse tot dese woozden: Hoe wel Heere dat het my ghenoechlyck ende ghewenst is bouen alle wellustichеydt / dat ick upt den kercker des vleesch ontbonden zynde met v soude versaemt wozden:nochtans waert v ghelieste soo / ick soude verkiesen hier te blyuen oock tot den dach des oozdeels toe / ende tot uwen lof inde uptерste

armoede leuen. Waer op de Heere: sulcken niuen wille/ heeft soo grooten dget by myn goddelycke goedertierenthepdt vercreghen/ al oft ghy al wat ghy vooz v genomen hebt/ opt volcomenste met de wercken volbzoght hadt. Ende als de Heere dit seyde/ scheen hy so overvloedich te zyn vande wellusten der onweder-houwelycke soeticheden/ dat upt alle de sinnen van syn goddelycke menschepdt/ te weten: upt syn ooghen/ oozen/ neuse/ mont/ ende handen afleeckte een hemelsche vochtichz/ waer dooz alle de Heyligben int gheneyn schepten een nieuwe glozie des blyschaps ende vermakelyckheyts/ eñ de Heere die seyde: Op dien dach/ te weten: als ick v heel tot myn ingetrocken sal hebben/ dan sullen de berghen leken dese soeticheyt/ wel verstaende/ de Heyligben: om dat alsdan de hemelen sullen honichvloeyende wozden over de heele werelt/ ende de heuvelen/ dat is: die op aertryck zyn/ die sullen vloeyen dooz melck ende honich/ dat is: sy sullen beschoncken wozden met de vertroostinghe van eenighe gheestelycke gratie dooz v verdiensten. Dese dan ontfangen hebbende dese antwoozt soo goedertieren vande menveerdicheyt Godts met de meeste danckbaerheyt/ heeft begost tot noch meerder danckbaerheyt te overlegghen ende t'samen te vergaderen/ t'ghene de Heere soo dooz syn selven als oock dooz andere personen belooft hadde/ ende vooz elck van dese loofde ende danckte sy den Heere opt devootste. Want sy hadde een beloftenisse ontfangen vande bonen overvloedicheydt vande onweder-houwelyckste goedertierenthepdt Godts/ dat de Goddelycke liefde inder waerheyt alle haer crachten moeste verteren.

Item

Item dat gheen doot over haer de overhant soude moghen crygghen als alleen die edelste deught der liefden / die de overhant oock heeft ghehadt over de Sone Godts / ende die syn costelycke ziele verscheyden heeft van syn teer lichaem.

Item dat aenden H. Gheest bevolen was door den raet vande H. Drybuldichevt. Dat hy inde selfste liefde / waer door hy die overweghende menschwordinge vanden liefsten sone Godts door een onuytspreckelycke maniere gevrocht heeft / int maeghdelyck lichaem / oock soude alle dingē / die in haer / so in haer cranckheyt / als oock in haer doot souden geschieden / in sghelycks ghelinckelyck volmaken door syn Goddelycke cracht ende werckinghe.

Item dat de liefde haer soude dienen / eñ dat alle die haer met de affectie ende daet eenighen dienst souden bewysen in haer sieckte / dit oock souden ontfanghen tot hun vergeldinge door de milthevt Godts / dat de liefde Godts oock hen soude dienen in hun cranckheyt.

Item datse de Heere met soo veel gratien soude beschencken als yemant op dien tijt onder de menschen soude connen oft mogen ontfanghen.

Item dat inde ure van haer salige doot-ruste / een groote menichte der sondaeren soude door een waerachtige penitentie bekeert worden / door de milde goedertierenthevt Godts. Eñ daer en-bouen dat al die tot eenighen tydt tot de gratie Godts sullen comen / eenighsins op die ure daer toe sullen berepdt worden.

Item dat een groote menighte der sielē ooc op die ure soude ontbondē worden / van haer pynen / tot een vermeerderinge van haer ver-

dienſten/ende blijſchappe/ ende dat die als een hupsgeſin met de bzupt t'ſamen int rijck vande hemelſche glozie ſoude gaen.

Item noch waſſe boozſekert dooz de onuytſpzekelijcke beloftenisſe van de Goddelijcke waerheyt: Dat ſo wie yet booz haer van Godt begheerde / dat hy / die booz haer bidt / ſoude daer van in hem ſeluen/den ſalighen daet gheluckelijck gheuoelen.

Item dat ſoo dickwils pemandt Godt met deuotie loofde oft danckte / booz de weldaden die haer ghegunt zijn/dat Godt hem ſal willen rijck maken met ſoo veel deughden oft gheeſtelijcke gratiē/iſt niet in dien ſtont / ommers tot gheleghender tijt.

Item dat ſo pemant deuotelijck Godt booz haer louende eñ danckende booz eenigh dinck badt / eerſt dooz die liefde / waer dooz de Heere haer vander eewichept tot ſonderlinghe gratie verkoſen heeft: ten tweeden dooz de liefde waer dooz hyſe ſoetelijck tot hem ghetrocken heeft: ten derden dooz de liefde/ waer dooz hyſe gheneynſamelijc met hem vereenight heeft: Ten vierden dooz de liefde / waer dooz hy heeft begheert haer ghenoechlijck te ghenieten: Ten vijfden dooz de liefde / waer dooz hy hem gheweerdicht heeſt haer gheluckelijck te volmaken/dat hy ſulckens eens ghebeden ontwijffelijck ſoude verhoozen / waert datſe hem ſalich waren.

Hoe dat men door haer van God vvat ſal verkrijgen.

Item dat de Heere haer geſwozen heeft dooz de waerheydt van ſijn Paſſie onder den ſeghel van ſijn dierbaer doot / waert dat pemandt dooz de liefde / met eenen goedē willie inde ure van haer doot oft booz haer doot oft ooc naer de ſelue wilde bewapenen oft verbolghen

Maniere om doort beſorgen eens anders ſterben ſijn eygē ooc te beſorgē

met

met alsulckē oeffeninge als hy in syn doot soude wenschen verlient te zyn / eñ dat met sulcken meyninghe dat hy by haer voeghde alle de ghene voor de welcke hy gheerne ghebeden hadde / ende eer dat hy dat ghebedt begoste dat hy aenden Heere offerde syn beneerstinge inde vereeninghe van die liefde / waer door de Heere de doot ghecleden heeft / ende die selfste ten dage van syn hemelvaert met alle de vrucht van syn heylichste menschepdt gheoffert heeft aen Godt synen hemelschen vader. Dat sulcken een in syn eyghen doot soude vinden alle dat yemant inde werelt voor haer soude doen / ende dat soo al oft hy alleen met groote deuotie alle dat en sulcs voor syn seluen ghedaen hadde.

Vande soete ruste, ende vvonderlijcke vervullinghe der onachtsaemheden, ende vande vierighe ghebedekens.

DAT XXXII. CAPITTEL.

NAer dese dinghen heeft de Heere Jesus / die bouen alle weerderinge schoonder is van ghedaente bouen alle kinderen der menschen / hem vertoont / die door een wonderlycke vriedelyckheyt haer ontfanghende in syn omhelsinghe in alle soetichcyt haer ghereedt maeckte een de soetste rust-plaetse in synen slincken arm / by syn soetste herte / dat vol is van alle salichcyt. Hy scheen haer voor een kusseken op te schudden alle de pyne van syn heylichste lichaem die hy aent cruys geleden hadde door de salichcyt des werelts / op dat die siele tot haer soude in-trecken tot haer eewige salichcyt alle de salichste vrucht der seluer. Hy heeft ock onder

der haer hooft/ als voor een kusseken gheleyt/ alle de pyne van syn soetste herte/ die hy aent Cruys soo seer ghevoelt hadde/ overmidts dat hy wel wiste dat syn bitterste schandelyckste ende onnooselste Passie ende doot so weynighe vruchten soude doen in vele menschen/ ende onder dese kusseken stelde hy als slaeplakens der uytnemenster wittichevt/ die deerlycke verlatenthevt/ waer door hy den getrouwen vriendt verlaten zynde van alle syn vrienden/ als eenen dief/ ende moordenaer/ vreedelyck ghevanghen is gheweest/ ende onbermhertelyck ghebonden/ ende tot de doot ghestout/ ende daer-en-bouen van syn vyanden schandelyck is belacht/ beghreckt/ ende door verwyt der toe-namen ghequelt is gheweest. Daer na heeft de Heere haer ghedeckt met alle de vruchten van syn costelycke doot/ om datse daer door soude heylich ghemaeckt worden naer het welbehaghen vande Goddelycke goedertierenhz. Alsse dan so ter herten Godts waerts lach/ op synen slincken arm op het soetste rustende/ beschouwende heeft sy ghesien het selfste Goddelyck herte/ waer in dat alle het goet verborgen leyt/ het welck haer inde ghedaente van eenen hof oft Paradys vol van alle gheestelycke vroylyckheyt ende ghenoeghte open ghedaen zynde/ was als toelachende/ waer in dat oock groeyden alle de aessemen ende uytaessemen vande menschevt Christi als een al-te-groenen gras/ eñ daer roken alle de ghepeysen van syn heylichste herte al oft roosen/ lelien/ ende violiren gheweest hadden oft andere vande ghenoeghelyckste blommen. Ende daer vertoonden haer alle de deughden des Heeren Jesu/ door een genoeghelycke lenghde inde gedaente

van-

vande wijngaert van Engaddi/ wiens torſſen zijn de alderſoetſte: welcke boomen der goddelijcker deughden / ende wijngaerden der ſoetſter woorden hun tacken ende rancken rontom uytſpreyende ontrent deſe ſiele haer door een wonderlijcke ende onuytſprekelijcke maniere vermaeckten. De Heere die ſcheen oock haer ſiele met elck een van de vruchten van deſe boomen ſijnder deughden wel verſtaende/ vriendelijck te ſpijſen/ ende door de ſoeticheydt der torſſen lieffelijc te lauen/ daer quamen ooc als door het midden vant Goddelijc herte als dry ſuyuere beecſkens die in malkanderen invloeyende mirakeleuſelijck incrinckelden. Eñ de Heere ſeyde tot haer: uyt deſe beexkens ſuldy ten tijde van v doot ſoo crachtelijck ghelaeft worden/ ende v ſiele ſal daer door ſoo ſalichlijck gheſont worden tot de opperſte volmaecktheydt/ dat ghy niet langher inden vleeſche en ſult connen blijuen: maer daer-en-tuſſchen neemt v ghenoechte in deſe beſchouwinghe/ tot een eewighe voorderinghe van v verdienſten. Ende ſooſe deuotelijck Godt den Vader badt dat hy hem ſoude gheweerdighen haer aen te ſien door de onnooſelſte menſcheydt Chriſti: die puer/ ſuyuer/ ende onbevleckt is van alle ſonden/ ende door ſijn uytnemenſte Godtheydt: die rijck is/ ende verciert met alle deughden/ welcke glorieuſte Godtheydt ghebloeyt heeft door de heylichſte menſcheyt/ ſoo heeftſe verdient te vercrijghen eenen ſeer minnelijcken daet van haer ghebeden/ daer nae ſooſe biddende ſeyde: Gheeft my alderlieſſten Vader de minnelijcke benedictie van v Goddelijcke goedertierentheydt/ etc. Soo heeft de Heere uytreykende

ſijn

sijn almogende handt haer van bouen met het teecken des heylich Cruys gheseghent. Welcke ghebenedijdinghe oft seghininghe der gratien scheen inde ghedaente van een gulden paullioen haer beddeken te bedecken in het welcke schenen te hangen/bommen/orghelen/ Cymbalen / eñ andere gouwe musijck instrumenten / door welcke alle bediet wert de onwerdeerlijcke vruchte vande salichste passie Jesu Christi die haer op verscheydē manieren verreughde. Rustende dan onder soodanighe ende soo groote ghenoechten ende wellustigheden/niet ghelijtk een crancke die te bedde leyt/ maer ghelijck een teere vruyt op haer vruyts bedde/iae ghelijck een siele die Godt dorst/naer de vruchtbarichept van Lia/ ontfanct de kussens van Rachel met een groote vierichepdt onder de langhe verwachte omhelsingen/ende so haer toe waeyende het soetste windeke vande Goddelijcke versoeninghe ouerdachte sy/ nu niet inde bitterhept haers ghemoets/maer haer verblijdende inde goeden van haren Heere/de onvruchtbaerheden van haer voorgaende wercken / ende sy dede haer beste om die te sausseñ met de smakelijcke vettichepdt diese haelde uyt de ouerbloedichept vande ghesontste weyen deser plaetse/soo ock datse daer niet alleenlijck en ontlasten haer versuymelickheden / maer daer-en-bouen noch beguamer vercierſel vercreegh aen haer volmaecte wercken. Waerom sy vergheert heeft de denootste gebedekens/ende ock andere heeft sy op deen tijdt ghemaeckt/de welcke sy lesende in plaetse van alle de lidtmatē sochte haer best te doē om daer mede te betalen ende te lossen eerst haren schult daerse eenighe onachtsaemhept gedaen

hadde/

hadde/te weten: in haer Ghetyden te lesen/ eñ inde ghetyden vande H. Maeght Maria/ende inden dienst voor de Overleden / eñ in diergelycke. Hier mede dedese ock haer beste om te lossen alle de deughden/inde welcke sy dochte datse haer niet gheoeffent en hadde naert behoorsen/ te weten: inde liefde Godts/ ende van haeren euen-naesten/in ootmoedicheydt/gehoorsaemheyt/supuerheyt/ghebuersaemheyt/ danckbaerheydt / verheughen in eens anders goet/medelyden/ ende dierghelycken. Hier by heeftse noch haer beneerstight om te verlossen haer gheestelycke oeffeninge/daer haer dochte datse al wat te onachtsaem in geweest hadde/ te weten: In Godt te louen/te dancken/haer te beteren in haer gebeden/ende die niet alleen voor haer maer voor de geheele Kercke. In alle dese dingē dede sy haer beste / om datse soudē door die devootste gebedekens versoent worden Noch sy en heeft haer niet ghenoegh midts voor elck wat te betalen/ maer gelyck gheseyt is/ sy heest voor elck CCXXV. ghebedekens gelesen voor alle haer lidtmatē/ eñ daer onder voeghde sy noch tot elck eenen Pater noster/ ende eenen Aue Maria tot meerder weerdicheydt/ ende die Ghebedekens waren soo soet diese daer tusschen soo schickte / datse niet alleenlyck het smenschen herte souden trecken tot deuotie/maer sy waren ock crachtich om te locken den Heere selver den Coninck ende Bruydegom vande eewige wellustigheden/ om hem daer in te vermaken. Ende daer by ock sochte sy datse die ghetrouwe beloftenisse diese vande onbedriechelycke waerheyt ontfangen hadde (als voorsis) soude ock elck bysonder lossen/ende hoe wel datse heel voorsekert was

voor

door de volstandicheyt des betrouwens nochtans noyt vergeten haer selfs onweerdicheyt/ soo beneerstighde sy naer haer beste/ om haer des bequamer te maken door de ghebedekens tot de dinghen diese voorsekerlijck gheloofde datse door de milste bouen-ouervloedicheydt vande Goddelijcke goedertierentheydt soude vercrijghen.

Daer-en-tusschen op het neerstichste oock ouersiende haren reghel/soo weeghdese alle die woorden met soo deuote ghebeden / ende ghewichtighe ende sware suchten/datse daer door niet alleenlijck (ghelijck nu gheseyt is) al dat versuymt was verbeterde:maer wel oock datse volcomentlijck alle haer volmaeckte werckinghe eenen edelen luyster gaf. Soose dan dit door de gratie Godts opt ernstelijckste gedaen hadde/so heeftse alle haer crachtē/ ende sinnen van haer lichaem / ende siele tot hoogher dinghen ghestiert. Ende onder andere opt deuotelijckste / meer als duysent werf herknauwende storte sy uyt sulcken veerskens / die uytdruckten het vierich gewelt der begheerten diese tot Godt hadde / ende die door goet vervollich haer tot het merch toe opt innichste/ door een stercke treckinge met hē (door wiens liefde sy quelde) ende hier in verbreydese haer meyninghe opt breedtste/inde vereeninge van die liefde vande ghemeyne affectie die gins eñ weder is/ende oock de danckbaerheyt/ tot die altijdt eerweerdighe Dryvuldicheyt / van weghen aller schepselen. Op datse soo voorts-aen des te vrijer / eñ waerachtigher betrouwende soude moghen herknaghen dat veersken / dat haer so vast inde gedachtenisse hinck/te weten: Desiderate millies. Dit veersken met dandere/

te we-

te weten: Veni festinans properè. Sitiuit anima mea. Tuus prævalens amor, Onderschepdde sp met het veersken. O Amantissime pater sanctissimam conuersationem, &c. (het welck veersken sp met eenen wonderlycken ende onuytsprekelycken daet doox de instortinghe Godts ontfanghen hadde/ende sp heeft oock verstaen dat het selfste oock wonderlyck aenghenaem is wanneer het van yemanden ghelesen woxt) ende dit seyde sp ende herhaelde sp sonder ophouwen eñ altoos soo lange haer sieckte duerde/inder voeghen datse niet toe en liet datmen haer sonde belet hebben/ hoe machteloos sp oock was / van alle daghen van weghen alle haer lidtmaten soo te lesen. Wtghesondert alleen alsse dsoz meerder affectie tot hooger dinghen ghedzeuen wert. Dickwils oock gebeurdent datse dooz de ouerbloedichept des soetichept s / waer dooz haren gheest dickwils vermaeckt wert (so haer veel dooz-liefde quamen besoecken) uytstoxte sulcken soetvloeyende gebedekens/ ende onderwysinghe/waer mede de besoeckers betuyghden datse sulcken vertroostinghe des Gheests ontfinghen / datse geerne haer haddē willen dienen in haer cranckheyt/ om sulcken vertroostinghe ende onderwysinghe/diese dooz haer woozden ontfingen/te moghen verdienen. Waerom oock sommige persoonen sonderlinge ghebeden met grooter begheertē/dooz haer stoxten:op dat de Heere haer sonde laten ghenesen / oft ommers dat hy die cranckc also in dit leuen tot hun vertroostinghe sonde onderhouwen. Soo dat niet te twysselen en is/ oft de Heere/ die nopt en versmaeyt de begheerten vande ootmoedige/ en heeft haer om hun ghebeden/langher in dit leuen onder-

Siet inden tweeden boeck int 23. cap.

S. Geertruyt was vol van deuote en vierighe ghebedekens.

houwen: om haer verdiensten te vermeerderen/ en hem verblydende in hun liefde. De voorschreuen Verssen die moghen oock aldus ghelesen worden.

Desiderate millies.

Mi Iesu, quando venies,
Me lætum quando facies,
De te me quando saties?

Naer duysent fout verlanghen/
Jesu/wanneer comt ghy/
Met blyschap ons verbanghen/
Versaeydt met v/ doch my.

Veni, veni, Rex optime,
Pater immensæ gloriæ,
Effulge clare lætius,
Iam exspectatus sæpius.

Comt/ comt/ och Coninck goet/
Vader groot upter maten/
Verlicht claer met der spoet/
En wilt ons niet verlaten.

Tua te cogat pietas,
Vt mala nostra superes,
Parcendo, & voti compotes,
Nos tuo vultu saties.

V goetheyt moet v dwinghen/
Om ons v'ant quaet t'onslaen/
En naer ons herts bedinghen/
V t'eewigh goet t'ontfaen.

Sitiuit amma mea. Psalmo 41.

Dese sult ghy onderscheyden met het beerssen/ O amantissime Pater: Het welck staet inden tweeden boeck int xxiij. Capittel ontrent het beghintsel.

Een

Een voldoeninghe die de Heylighe Maeght Maria seer aenghenaem is.

SOose dan met sonderlinghe ghebeden (ghelijck bouen verhaelt is) versaemt hadde de onachtsaemheden / diese droef was datse ghedaen hadde in verschepden dienſten diese aende salichste Maeght schuldich was / ende soose op dien dach sommige dingen den sone Gods offerde hem biddende dat hy hem soude gheweerdighen die aen syn salichste Moeder van harent weghen te schencken / tot voldoeninghe van alle haer onachtsaemheden diese ghedaen hadde inden dienst vande glorieuse Maegt. De Coninck der glorien opstaende / heeft geoffert aen syn ouerweerdichste Moeder / syn goddelijck herte / seggende: Siet beminde Moeder: Ick gheue v mijn herte / ghelijck het ouervloedich is met alle salicheyt / ende daer inne soo schencke ick v alle de Goddelijcke affectie: waer door ick v bouen alle schepselen wyllichlijck voor bestiert / dat is / ghepredestineert / gheschapen / gheheyligh / ende v door een sonderlinge affectie my tot een Moeder bequaem ghemaeckt hebbe. Ende ock alle de soeticheyt des vriendelijckheyts: waer door ick v oyt feest bewesen hebbe op aertrijck / als ghy my noch cleyn kindeken zijnde op uwen schoot hielt / ende koesterde / ende noch alle de ghetrouwicheyt / die ick v daer nae alle den tijdt gedurende dat ick met de menschen om-ghinck / door een affectie als kint / tot syn moeder bewesen hebbe / in als v onderdaen / als een kint syn moeder: die nochtans den hemel regeerde: ende sonderlinghe inde ure des doots als ick by nae myn eyghen smerten vergetende / ende mede-

lijden hebbende met v verlatentheyt/ eñ droeft-
heyt/ ende dat tot mijn merch toe/ v nochtans
versien hebbe ghetrouwelijck van eenen sone/
in mijn plaetse. Ende noch daer-en-bouen de
affectie van onwerdeerlijcke meweerdicheyt/
waer door ick v ten daghe van v ghenoechlijc-
ste hemel-vaert verheuen hebbe / bouen alle
Chooren der Enghelen / ende Heylighen: V
stellende/ ende makende een vrouwe ende Co-
ninghinne van hemelrijc eñ aerrtijck. Welcke
dinghen altemael ter liefden van dese mijne
beminste als heel vernieut zijnde ende verdub-
belt/ ick v schencke/ tot voldoeninghe van alle
de onachtsaemheden / diese oyt goedertieren
Moeder in uwen dienst ghedaen heeft: op dat
ghy soo als met v verdubbelde gheluckicheyt
moeght te gemoete gaen aen dese mijne bruyt/
ter tijde ende inde ure haers doots / haer ont-
fanghende met v moederlijcke goedertierent-
heyt. Het welck de begracide Moeder met een
de vriendelijckste vrolyckheyt als aengenaem
toestaende/ ende haer tot alles bereydt verclа-
rende/ heeft gheseyt: Gunt my oock nu alder-
liefsten sone/ in dese ontfanghinge (waer door
ick naer v welbehaghen dese uwe Wtvercoren
sal te ghemoete gaen) dat al t'ghene ghy my
ghegunt hebt/ ick tot haer mach instorten/ een
Goddelijcke soeticheyt / die edele sy bouen den
Balsam olie/ de welcke sy geluckelijck ontfan-
ghende mach ouervloeden inde vollicheyt der
wellusticheden. Maer dese salighe beweeght
zijnde door sulckē meweerdicheyt vande God-
delijcke goedertierentheyt heeft gheseyt tot den
Heere: Wee my goedertierenste Godt / dat ick
versuymt hebbe / dese versoeninghe hoe cleyn
sy oock is/ die ick ghedaen hebbe / voor de on-
acht-

achtsaemheden in mijn ghetijden ende andere dienſten / daer ick v in ghehouwen was / met diergelijcke deuotie v te beuelen: naerdemael dat v onwederhouwelijcke goedertierenthept haer ſoo getweerdight heeft de clepnichept van mijn clepn dienſthen ſoo edel te maken. Waer op de Heere: En weeſt niet bi ſorght alderlieſſte/want ick hebſe ſoo ontfanghen al inde vereeninghe van die liefde/waer dooz ick die inderewichept ſoet ghemaeckt ende edel ghemaert zijnde in mijn Goddelijck herte v die ingeſtozt hebbe / ende ick hebbe daer mede vereenight/ alle de ſoetichept/ ende de mepninghe / die opt eenigh menſchen herte dooz mijnen invloet heeft / ende dus opt volcomenſte gheheplicht zijnde/hebbe ickſe aen mijnen hemelſchen Vader gheoffert dooz alle uwe onachtſaemheden tot een de behaeghlijckſte verſoeninghe ende aenghenaemſte ſlach-offerhande. Waer ouer hp ooc dooz een onwerdeerlijcke maniere verſoent zijnde/tuwaerts ghewent heeft ſijn heele vaderlijcke ia Goddelijcke affectie.

Hoe dat deſe bruyt voor haer ſelven heeft ghebruyckt alle den dienſt diemen ghebruyckt by de ſiecken die in doots ſtrijt zijn, ende vande voorteeckenen van haer doot.

DAT XXXIII. CAPITTEL.

DEſe Maeght die ploghte des bzydaeghs ontrent den noen-tijt/ dat is ten dzy uren nae noen/haer te vertreckē van alle upterlijcke dinghen: al oft ſy hadde willen gaen ruſten om datſe dooz niemant belet en ſoude wozden/ ende dan ghinckſe alleen haer becommerē met

Godt dooz een innighe deuotie/ende sy ghinck aen haer seluen doen alle t'ghene men plochte te doen by de ghene / die in hun uyterste zijn/ iae noch meer alsmen soude connen peysen tot sulcken werck/soo in deuote ghebeden/ als salighe Meditatien / eñ soose dat een wijle lanck met de meeste deuotie ghedaen hadde / eñ wederom eens op eenen bzydach haer dus vertrocken hadde/ende nu soetelijck was rustende inde ghestilde ruste der sielen: heeft de goedertieren Heere (die by groote weldaden noch grooter by plochte te voeghen / haer te wijle sy was in een opghetoghenthept des gheests/ bertoont in dese ghelijckenisse / dooz wat een gheluckighe repse hy hem gheweerdighde/haer te roepen van dese werelt. Het dochte haer datse ruste inden schoot vanden Heere / steunende op synen slincken arm/ bekeert tot het goddelijck herte:ende datse daer was als een die haren gheest gheeft / inde ghedaente van een seer teere ende wonderlijcke vercierde Maeght. Doen quam daer ghevloghen een ontallijcke menighte der Enghelen ende Heylighen met een groote blijschappe/ waer van elck een van hen bzoght een wier-roock-vat in syn handt/ waer mede hy offerde de Collectē/ gebeden/ eñ deuotiē vande heele Kercke: op dat sy die daer souden doen bzandē booz eenen wieroock / tot lof des Coninchs/ ende des Bzupdegoms der glozien/ende tot pzofijt van die Bzupt / te weten: van dese salighe siele. Soose dan aen-riep de salighe Maeght dooz de Antiph. (Salue Maria) soo heeft de Heere syn salichste Moeder geroepen/datse haer soude ghereedt maken/ om dese syne uytvercozen te verrooste. Waer ouer de Coninginne der Maeghden haer buygende/

De H. Maria.

de/ blinckende dooz een nieu licht heeft het hooft vande kranckе dooz een wonderlyckе lieffelyckheydt met haer teere handen onderschoozt. Hier by quam oock den H. Enghel/ den bewaerder vande krancke/ inde gedaente van eenen doozluchtigen Pzince/ die hem verheughde in het gheluck vande ghene die hem bevolen was. Daer nae ſo de krancke aenriep den H. Aerts-enghel S. Michiel / hy hem ſelnen vertoonende als een grootdadigh Pzince/ met een groote menighte der Enghelen/ heeft ſynen dienſt aen haer ghepzeſenteert. Ende hy heeft hem gheſtelt tegen over haer: om te overwinnen de laghen der duyuelen/ die daer oock outrent waren als in een hoetſken vant huys inde ghedaente van padden ende ſerpenten/ die ſoo ſwack waren datſe ſoo wanneer ſy hun hoofden oft yet van hun dozſten reppen tegen deſe ſiele / terſt ondt overwonnen zynde vande glozie van ſulcken Maieſteyt/ als beſchaemt ende ſinneloos daer henen vielen. Waer dooz ſy niet wepnigh vertrooſt en wert. Daer naer ſcheen upt den mondt van die krancke upt te comen/ inde ghedaente van een vierige duyue/ de deuotie die binnen in haer herte was verbozghen / ſtreckende tot den thzoon der glozien toe vande Goddelyckе Maieſteyt / met ſulcken cracht / dat de ſiele nu niet van doen en hadde den onderſtant der Engelen/ die haer ſouden bevzyden booz de bevechtinge der duyuelen ende hun laghen: want ſy werden ſoo beſchaemt dooz de verveerthepdt dieſe kreghen vande cracht der deuotien die upt haer lippen quam / datſe t'ſamen de vlucht namen/ ende ſchuyl-hoecken ſoghten. Ende ſoo de krancke elck beſonder vande Ozden der Heyligen ghe-

Den beſcherm Enghel deſes Maeghs.

S. Michiel

De Choo ren der Heyligé.

ghelijckmen by de heele krancken doet) tot haer hulpe versochte/ soo maechte elck Oyden vande Heylighe ghereetschap om haer vrientschap te doen. Want de Patriarchen voorts comende vroghten in hun handen de ghelijckenisse van groene tacken: die bedieden / de vruchten van hun goede wercken ende die stelden sy rontom de plaetse vande krancke. De Heylighe Propheten oock brengende inde ghelijckenisse van gouwen spieghelen de verdiensten van hun wetenschap: hongen de selue aen de voorst. tacken teghen ouer oft int ghesicht vande krancke. Door welckens beschouwinghe haer siele onuytsprekelijcke ghenoechten tot haer intrack. Daer nae voorts comende dien uytgheleesen eñ teeren discipel Johannes den Euanghelist eñ Apostel (die den Heere als ghereeckent heeft met een sonderlinghe Priuilegie der liefden: aenden welcken hy oock tot een betuyghen des getrouwicheyts syn Moeder aent Cruys bevolen hadde) ende hy heeft met een lieffelycke vriendelyckheyt twee gouwe ringhen aen haren hert-vinghers gesteken/ daer op vervolghens de andere Apostelen hebben met eerweerdicheydt elck eenen gouwen rinck (waer door de ghetrouwicheydt daerse door met den Heere op aertrijck waren ghebesticht bedruydt wert) gesteken aen haer ander vinghers tot een cieraet. Daer nae quamen de Martelaers/ die haer met gulde plaetkens (waer in dat bloncken alle de dinghen die sy opt op aertrijck om synent wille geleden hadden) seer wonderlijck vertierden. De Confessoren. Confessoren oock die schoncken haer gouwe ende ghenoechlijcke blommen / waer door haer alderbesten wille die al tijt gereet was om Godt ghe-

De Patriarchen.

De Propheten.

S. Ian Euang.

De Apostelen.

De Martelaers.

De Confessoren.

duerlyck naer hun best vermoghen te dienen/ betoeckent werdt. Waer in dat oock schenen met een wonderlycke claerheyt alle de dinge/ waer dooz sy opt Godt behaeght hadden. De salighe Maeghdekens oock die hebben haer rooseu gheschoncken die gouwe omgekroonde haerskens hadden. Waer dooz de sonderlinge soeticheyt te kennen wert gheghenen/ dooz de onbevleckthey haerlieden maeckt alder-naest Godt te ghenaken/ ende haer bindt met baster bant tot de binnenste beschouwinghe. Want de Heere Jesus den Coninck ende den bruydegom bande onbevleckste maechdom/ die scheen in syn cleeren verciert te zyn met diergelycke blommen naert getal der Maeghden die daer beropenbaert werden/ eñ die haer verdiensten aen dese mede deylden: welcker blommē haerskens elck besonder inst gehecht werden met de blommen van andere deughden. Soo wanneer sy haer voeghden met den Heere selver/ haerē beminder/ dooz de gemeynschap met hem/ diese hadden / dooz Privilegie van haer-lieden sonderlinghe onnooselheydt waer ouer elck een van haerlieden scheen tot haer in te trecken een sonderlinghe soeticheyt vanden Goddelycken smaeck/ eñ hier om oock dese soose met eens yders maeghts blommen verciert was: alst ghebeurde dat de Heere hem thaerwaerts voeghde/ met soo veel haerskens als sy aen hem cleefde/ soo veel onwerdeerlycke soeticheden vande Goddelycke soeticheydt trockse t'haerwaerts/ ende soo wertse gheluckelyck ende ghenoechlyck gewaer/ wat dat de gunst ende de goetdadicheyt van so veel bruyden diese om haerlieden bruydegoms wille bewesen / salicheyts koste dooz bzenghen de we-

de Maechdekens.

De vve-duvven ende andere Hey-lighen.

weduwen oock ende de andere Heylighen/ die presenteerden de vrucht van alle hun goede wercken inde gedaente van gulde ruyckerkens. Maer inde ghelijckenisse van elck een vande presenten ende scheneken die elck een vande Heylighen daer op offerde / soo speelde toe aen dese siele van dese salighe / alle het goet / waer mede elck een van henlieden Godt behaeght hadde/ ende dese gauen hadden lupster in dese siele al oft sy alleen alle dese dinghen ghedaen hadde : waer door sy oock onwerdeerlijck vertroost wert. De onnoosele Heylighen oock hoe wel datse weynigh van hen selven scheenen te hebben eyghens / nochtans ter eerbiedinghe van hunnen Heere door wiens dierbaer bloet sy hem verheughen datse verlost zijn/ende door lauter goedertierenthept het eewich rijck verkreghen hebben / die en hebben oock niet versuymt eerbiedinge te betoonen met haer gunste / maer edel ghemaeckt zijnde met het claer blincken van hunne suyverste onnooselheydt inde vereeninghe vande ouerweerdige onnooselhept Jesu Christi hun stralen oock stierende tot dese siele / verrierden die door een wonderlijcke maniere. Hier na de Sone van den alderhoochsten den Coninck der glorien hem neer buyghende als om aen dese sijne vrupt die in sijnen schoot rusten inde genoechten / te gheuen een kuysken / heeft tot hem ingetrocken die geheele salige siele in sijn goddelijcke cracht/ niet anders dan als den sonneschijn des middaechs tot hem intreckt door sijn hitte ende te niete vrenght een cleyn druppelken dauws/ met de daet van alle de deughden ende goede wercken/ die haer inde ghedaente vande voorsz. presenten door de Heylighen geschoncken waren

De onnoosele.

ren. Ende soo haer heel omringelende eñ doordringhende heeft hyse hem ghelyck gemaeckt/ ghelyck het yser door het vier gloeyende woort.

Hoe dat desen boeck ghepresen vvort ende vande autoriteyt deses boex.

DAT XXXV. CAPITTEL.

ALs desen boeck nu gheschreuen was/ soo veropenbaerde hem aen haer de Heere Jesus/hebbende dien ghedruckt in syn borste/ seghende: desen boeck hebbe ick ghedruckt int binnenste van myn borste: op dat ick elck letterken daer in beschreuen besonder doordringhe tot het merch toe met de soetichevdt van myn Godthevt/ (ghelyck eenen soeten wyn door drinckt een krupm van wittenbroot) op dat elck een/ die daer in sal lesen/ tot myner lof/met een ootmoedighe devotie/daer upt geniete vruchten des eeuwighs levens. Doen heeftse den Heere ghebeden/ dat hy dien boeck soude hem geweerdighen te bewaren van alle dwalinghe tot syns eyghen lof ende glorie. Eñ hy uytstreckende syn eerweerdighe hant heeft dien ghetee kent met het teecken des Cruys/ segghende: Met dien selfsten daet/ waer door ick in dese misse het broot ende den wyn ouergheselt hebbe in substantie tot een ders salichevdt/ soo hebbe ick oock al dat in desen boeck gheschreuen is/ met myn hemelsche benedictie/nu terstont gheheylicht: voor alle (gelyck voors. is) die daer in willen lesen/ met een ootmoedighe devotie tot waerachtighe salichevt. Ende de Heere heeft daer noch by ghevoeght: soo behaeghlyck is my den arbeyt des beschryf-

sters

sterſſe/ al oft ſy my ſo veel welrieckende reuc-
kens broghte/ als ſy letteren geſchreuen heeft:
van welcke edele beſonder ick dryvuldelyck
verheught worde / want inder waerheydt ick
hebbe daer in de ſmakelyckheyt vande onuyt-
ſprekelycke ſoeticheydt / van myn goddelycke
liefde / waer uyt dat alle de dinghen die daer
beſchreuen zyn/ ghevloeyt zyn/ende daer-en-
bouen ſoo vermaect my den ſoeten reuck van
den goeden wille des ſchryfſterſſe. Ende ten
derden ſoo lacht my toe de gedaente van myn
lautere goedertierentheyt: die haer verthoont
in elck een vande ſchriften des boecks. Want
door die ſelfſte liefde / waer door ick / al dat in
deſen boeck beſchreuen is/ v door myn loutere
goedertierentheydt inghestort hebbe / door de
ſelfſte liefde hebbe ick dat oock gevesticht inde
memorie van die v hoorden/ alle dingen ſchic-
kende eñ ſtellende / eñ door haer handen naer
myn beſte behaghen beſchryuende. Want ick
ſal deſen nu dickwils verhaelden boeck met
myn heylighſte conuerſatie bedecken / eñ met
de roode bagghen van myn vyf wonden ver-
cieren/ ende beſeghelen als met de ſeuen ſeghe-
len vande ſeuen gauen des H. Gheests / door
myn Goddelycke goedertierentheydt / ſoo dat
niemandt dien uyt myn handen ſal connen
rucken.

Hoe

Hoe aenghenaem dat desen boeck is, ende vande vrucht voor den ootmoedighen leser ende vande straffe der verkeerders.

DAT XXXVI. CAPITTEL.

HIer naer als de bergheerster deses boecx soose soude ter Communie gaē den selfsten in haer mouwe onder haren rock vroegh/ om dat se dien den Heere soude offeren tot eenen eewighen lof/ soo nochtans dat daer niemant afen wiste/ ende soose naer ghewoonte ontmoetende het lichaem Christi met ghebooghen knien / haer ootmoedelyck nederbuyghde / soo is de Heere ghesien gheweest door een andere persone / al oft hy door de onwederhouwelyckheyt van sijn uyt ghestorte liefde / met een groote blijschappe te ghemoet ghegaen hadde/ ende dat hy die haer knien buyghde soetelyck omhelsde seggende: Ic sal alle de woorden van desen boeck die my nu geoffert is/ iae die waerachtelyck door ghewelt van mijnen gheest beschreuen is / doordringhen met de secrithepdt van mijn Goddelycke liefde / ende doordringhende vruchtbaer maken/ eñ soo wie met een ootmoedich herte tot my comende/ ter liefden van mijn liefde daer in wilt lesen/ aen dien sal ick als op mijnen schoot met mijnen eyghen vinger besonderlyck toonen / wat hem profijtelyck is ende nuttelyck. Ende daer-en-bouen sal ick my themwaerts soo meweerdelyck buyghen/ dat gelyckerwijs yemant verscheyden specerijen ghegheten hebbende / eenen soeten reuck soude uyt asemen voor eenen die hem soude willen kussen / soo ick oock door de toe-

geestinge

geestinghe van mijn Godtheyt sal aen sijn siele crachtelijck in-gheesten eenen salighen daet. Maer die ghedreuen wordende door een neuswijsighe opgheblasentheydt achter my comt al oft hy op mijnen rugghe soude lenen om te sien ende te besnuffelen/op dat hy den text van desen mijnen boeck soude verkeeren / desen sekerlijcs als ick sijnen last niet langher en sal willen verdraghen / en sal ick my niet ontsien/naer dat hy door mijn Goddelijcke cracht sal beschaemt ghemaeckt zijn/ daer henen te worpen.

Opofferinghe deses boecs tot den lof van Godt.

DAT XXXVII. CAPITTEL.

ICK offere v Jesu Christe desen uytvloet bouen honich soet van v lautere goedertierentheyt / den welckē de crachtighe soeticheyt uytghebroght heeft uyt het binnenste van v minnelijckste herte uwer onbespoorlijcker Godtheyts/ om in te vloeyen / nat / vruchtbarich/ ende salich te maken: ende tot v in te trecken/ ende onbindelijck met v te hechten / het herte ende siele van dese uwe uytvercoren / o oorspronghelijck licht van eeuwigh licht! ende dit door de affectie van al datter is: inde vereeninghe van die bouen ouerdraghende liefde/ waer door ghy den eenighen geboren vanden alderhooghsten Vader / alle den invloet des Godtheyts die in uwe Goddelijcke menscheyt neder ghecomen is / met volle danckbaerheyt offerende die wederom inghestort hebt/in den afgront van uwen oorspronck: biddende ende

be-

begheerende met de affectie / ende begheerte
van alle de ſchepſelen / dat ghy dien in v wilt
trecken / door de affectie van uwen ſoetvloey-
enden gheeſt / tot eenen eewigen lof / die omme-
telijck zy ende onveranderlijck / die aen v on-
beſpoorlijcke wijſheydt alder hooghſte kenne-
lijck is / hoe datſe beſt betaemt aen die uytne-
mende almoghentheydt van Godt den Va-
der / ende hoe datſe onweerdeerlijc can verma-
ken de ſoetvloeyende goetwillicheydt van den
vertrooſtende Gheeſt / tot een volcomen ghe-
noechſaemheyt des danckſegghings alder ge-
luckicheyts: die ghy door hem ghevrocht hebt /
noch werckt / ende noch inder eewicheyt v ſult
gheweerdighen te wercken / in het herte / ende
de ſiele van die dien ſal ontfanghen / ende oock
van alle die tot het eynde des werelts toe / naer
het woort van v waerheyt daer uyt verlicht
ſullen worden / vertrooſt / ende onderweſen: oft
oock ſults ontfanghen ſouden / waert dat v
goetheyt mijnen Godt in hen daer toe bereyt-
ſel vant. Ende oock voorts tot een weerdighe
verſoeninghe van alle t'ghene / waer in mijn
cleynicheyt des verſtants / mijn verſuymelijck
pooghen / ende bodt begrijp / achterghelaten
heeft uwe gauen die my ghegheuen waren om
uyt te reycken / met weerdige ende profijtelijc-
ke uytlegghinghe te verclaren. Ende oock tot
verſoeninghe van alle die door menſchelijcke
kranckheyt / oft door duyuels ingheuen v gra-
tie vloeyende goedertierentheyt / die ſoo claer-
lijck daer in ſchijnt / ſoo lieflijck ende ſoo
ſoetelijck ſmaeckt / verſmaeyende ſullen on-
der de voeten worpen (het welck ick wenſche
met de hulpe van v vermherticheydt dat het
niet gheſchieden en moet) ende noch tot een

trach-

trachtighe vercrijginghe van alle gratien die door de affectie ende gratie / gunsticheydt van v Goddelijck herte sullen door een yeghelijck connen vercregen worden / by die met een ootmoedighe deuotie / ter liefden van v liefde / met een danckbarige affectie / dien hen sullen gheweerdighen te lesen / eñ daer by hen sullen beneerstighen daer uyt te trecken hun profijtelijcke ende nuttelijcke leeringhe / ter liefden uwer eerweerdicheydt / waer uyt ghevloeyt zijn / ten eynde hy die naer-volghe. Ten lesten tot een dancksegghinghe: om dat v onbegrijpelijcke goetheydt / o Godt mijnder herte: haer gheweerdight heeft / te verkiesen / my die de versmaeyste ben / ende om beter te segghen / het verworpsel van alle uwe schepselen / tot den dienst van dese oueredele uytreyckinghe / ende bedeylinghe / daer mijn cleynheydt in gheen dinghen v ghenoech en can doen / soo offere ick v / v soetste ende alleen het weerdichste herte / in die weerdicheydt / waer in het is vervult vande Goddelijcke gratie / ende uytnemende inde volmaecktheydt van alle salicheyt inder eeuwicheyt.

Besluyt des Boecs.

DAT XXXVII. CAPITTEL.

DEsen Boeck is beschreuen tot lof / ende glorie van Godt den beminder des menschen salicheyts. Maer om de cortheydt wille soo zijnder veel / iae ontallijcke puncten achter ghelaten. Hy is voleyndt ghewordẽ met sulcken blijckelijcken ende om soo te segghen

mi-

mirakeleuselycken hulpe / bande bermhertic-
heydt Godts / datmen alleenlyck daer upt
wel heeft konnen bevroeden wat eenen ouer-
bloedighe vrucht der sielen den boos-commer
ende verbolger der uytnemenster gauen daer
upt verwacht/ soo nochtans dat de beetskens
der Goddelycker inbloedinghe die tot dese v
syne uytvercozen ghestiert werden hier niet
heel uytgheput en werden/want ons mede ge-
deplt hebbende de gauen die ons watz bequa-
melyck / soo heeft hy syn uytvercozen als dooz
opclimmende trappen der inbeeldinghen ghe-
leydt tot verbozghender / suyverder/ ende uyt-
nemender puttinghen des wyshepts die dooz
onlommeringhe van lichamelycke inbeeldin-
ghen gheens suns en connen verhzept wozden/
tot het begryp / en verstant van die sulcs niet
versocht ende onder-bouden hebben. Welcke
alle dese dinghen wensche dat de onweder-
houwelycke goedertierenthepdt Godts / t sa-
men met alle dat hier beschzeuen is / make
dat soo mochte ouervloeyen tot profyt banden
leser / dat hy verryghende de hondert voudi-
ghe vrucht / mach ghevonden wozden weer-
dich om gheschzeuen te wozden inden boeck
des leuens/ende dat daer-en-tusschen de sim-
pele ende eenvuldighe lesers deses boecs (die
dooz hun selven niet en connen swemmen in-
de riviere vande Goddelycke goedertieren-
heydt / moghen ten minsten met dit schip
hun reyse aen-nemen : Ende als ghenoechte
scheppende inde belydinghe der weldaden /
die hun cuen-naesten ghegunt zyn gheweest/
hen becommerende int lesen / ouerpeysende/
ten lesten oock mochten verdienen te smaken/
hoe soet dat de Heere is. Ende hoe dat hy in-

der waerheydt gheluckich is / die in hem betrouwende syn heel ghepeys in hem woypt. Het welck ons wilt dooz syn goedertierenthept hem gheweerdighen te gonnen die inde volmaeckte Bypuldichepdt leest ende regeert Godt van oneyndelycke eeuwen tot eeuwen/ Amen.

Eynde vanden vijfden Boeck.

Dat

Dat seste boeck,

Inhoudende sommighe Godtvruchtighe/ende liffelijcke oeffeninghen die de suyuere siele door de innige soetichept tot Godt op-trecken.

Voor-reden vanden sesten boeck.

DEse soo Godtvruchtige oeffeningen die niet alleenlijck geleert, maer ooc vvonderlijck zijn, door de vvelcke alle siele (die de Heere des Maiesteyts hem gevveerdicht sijn Bruyt te noemen) haer mach daghelijcs tot Godt verheffen ende met vlammige begheerten haer door liefde met hem vereenighen, heeft dese H. Bruyt Christi daerom met een heylighe veranderinge verscheyden, op datse vveeren soude alle slappicheyt ende verdrietelijckheyt, ende dat elck een in sijn deuotie daer soude vindē sulcs als hē dient. VVaer toe staet te bemercken, dat hoe vvel hier eenige sonderlinge oeffeningen eñ gebeden toegeeyghent vvorden voor die inde Religie gaē, voor de VVyinge der maegden, ende voor de professie der Orden, eñ diergelijcke: nochtans en salmen hem niet

laten voor-ſtaen; dat deſe dinghen alleen voor de Religieuſen zijn, maer datſe voor een yeder ghemeyn zijn. VVant de Religieuſen en zijnt alleē niet die hen tot God bekeeren noch ſy en begeuen eñ verſekeren hen aen Godt alleen niet, maer oock alle de Chriſtenē. So vvie dan in ſy ſelven begint te haten ſijn ſouden eñ ſijn vverels leuen, eñ ſijn ſelven te verſoeyen, om ſijn ondanckbaerheyt, voor hem nemende te ſchouvven de ſonden die hy nu haet, eñ voorts aen te leuen naer de gheboden des Heeren eñ ſijn vvelbehagen: ſulcken een is onder het getal der gheenre die de vverelt verlatende een leuen der penitentie eñ eenige oordē aenveerdē. Alſt dan gebeurt dat naer dat hy nu ſommigē tijdt tot Godt bekeert zijnde geproeft hebbē de hoe ſoet dat het iock des Heeren is, hier door vermaeckt zijnde vaſt voor hem neemt niet achtervvaerts te treden, maer dagelijcs tot een beter voorts te gaen: vvat doet ſulcke anders als profeſſie? daer na iſt dat yemāt verdriet crijgende inde vvereltſche dingē (om datſe bedriechlijck zijn eñ ydel) hem opgort met eē ſuyuere beminninge, vvaer door hy vervvorpen hebbende eñ gedoot

alle

alle ydele neusvvijse leghe eñ vergancke-
lijcke dingen, alleé Godt mochte aenhan-
gen, eñ sijn vvelbehagen stelt met een ge-
trou herte voor alle sijn eygen vvellusten:
dunckt v niet dat sulcken een sijn suyuere
siele Godt opdraeght, eñ die aen hem ver-
sekert? dit vvil ick daerom seggen, op dat
als yemant siet het voorste van dese oeffe-
ningen eñ de titulen, hem niet en soude la-
ten voorstaen dat het alleenlijck voor de
Monicken ende Susterkens is. Voorts hoe
vvel dese dingen met verscheyden bedee-
linge eñ orden zijn onder-scheyden, soo
ist nochtans datse altemael daer toe dienē,
op dat de siele door vierige begeerten eñ
door minnelijcke eñ hert-grōdige vvoor-
den, van haren bruydegom soude vercrij-
gen een volle eñ suyuere verloogheninge
van alle aertsche genoechten, iae oock van
haer selver, eñ daer by een de suyuerste be-
minninge van hem alleen eñ sulcken een,
na de vvelcke mochte volgen de soetste eñ
de voorsekertste hope eñ betrouvven om
haer geheelijck aen hem te beuelen ende
niet te vreesen, onder het gheleydt van
sulcken getrouvvē eñ beminnende bruy-
degom. Ten anderen soo daer yemandt

vvare, die niet en ſoude luſten deſe orden eñ bedeylinghe der oeffeningen te onderhouden, die mach ſonder onderſcheyt leſen oft int ouerpeyſen herknauvven eenighe gebedekens, die hier geſet zijn om de liefde te ontſteken: vvant ſy zijn inder vvaerheydt ſoo crachtich, datſe het herte oock van eenen die niet vveynigh verkout en is, ſouden connen vervvermen met de Goddelijcke liefde, ſoo nochtans is dat hy comt met een goet herte eñ niet door neuſvvijſicheyt, eñ daerom machmenſe bequamelijck ghebruycken alſmen hem ghereet maeckt tot het H. Sacrament, eñ oock tot danckſegghinghe naert ontfanghen vant voorſ. H. Sacrament. VVāt ſy vergaderē den gheeſt, eñ veroorſaken deuotie ende berouvve. Ten leſten, om dat alſulcken ſake die ſonder orden eñ vvet gaet, nootſakelijck allencskens te niete gaet, ſoo ſalt vvel van doen zijn, datmen ſommige daghen inde vveke, oft maent ſtelle, op de vvelcke men de voorſ. oeffeningē naer hun ordinantie gebruycke, diemen niet lichtelijck achter laten ſal. VVant ten zy dat het vervolgens verduren in ons een gheyvoonte veroorſake,

door

door de vvelcke vvy niet sonder vroegen ons ghemoets, ons ontsien achter te laten het ghene vvy geluckelijck begost hebbē ist dat vvy het maer eens oft tvveemael achter en laten, het sal allencskēs heel vergaen. Maer soo daer yemandt vvare die gheenen smaeck en heeft in dese Goddelijcke dinghen, die mach vry gaen ende eerstgancs suyueren sijnen smaeck vande liefde deser vverelt ende van die ghebreken, vvaer mede dat hy vveet dat hy besmet is (ist ommers so dat hy hem seluen kent.) Eñ laet hem dan vvederom comen met eenen suyueren ende onbesmetten smaeck, laet hem ootmoedigh vvederom comen, ende hy sal ghevoelen het ghene dat hy eerstgancs niet en voelde, ende hy sal prijsen t'gene hy eerst versmaeyt heeft.

D'eerste offeninghe
Om wederom te vercrijghen de onnoselheydt des Doops.

Op dat ghy int eynde van v leuen soudt moghen toonen het ombevleckt cleedt vande onnooselheyt des Doops eñ den segel vā het kersten geloof heel ende ongequerst: soo besorght op sekeren tijdt meest te Paesschen eñ Sinxen gedachtenisse te houden vanden Doop: begheert als-dan herboren te vvorden in Godt door de Heylicheyt van een nieu leuen, ende gestelt te vvorden in een nieuwe kintsheyt, ende seght.

Pſal. 66. GOdt wil my bermhertich zijn/ ende wil my ghebenedijden ende laten lichten sijn aenschijn op my/ eñ wil mijn der ontfermen. Laet hem mijn herte ghebenedijden/ in alle oprechticheyt / ende waerheyt: Dan het aenschijn des Heeren soo laet de aerde mijnder herten gheroert worden / inden geest sijns monds soo laet hem mijnen gheest vermaeckt/ ende verment worden / sijnen goeden
Pſal. 142. gheest moet my toeleyden in een recht landt.

Daer nae soo leest v gheloove te weten : *Credo in Deum.* Den Heere biddende , dat hy v volkomelijck doen versaken, den duyuel: ende v bewaren in een recht, leuendich , ende vol-comen gheloove, tot het eynde vvs leuens toe.

HEere Godt goedertieren eñ mijnen waerachtighen Schepper ende verlosser/ die my geteeckent hebt met het heylich licht ws aenschijns/

schijns / die my verlost hebt met den dieren prijs des bloets ws eenigh Soons / ende herbozen hebt tot de hope des leuens / dooz den Doop / inde cracht ws gheests: maeckt dat ick sterckelijck / ende met een waerachtich / volmaeckt ende gheheel herte mach versaken den duyuel / ende allen sijn pompen ende werken / ende in v mijn Godt / ende Schepper dooz Jesum Christum uwen Soon (die den wech de waerheyt / ende het leuen is) mach ghetrouwelijck gheloouen / inde cracht des H. Gheests met een recht / ende vierich gheloouе / het welck omringhelt zy met leuende wercken / ende v aenhanghe / ende totten eynde toe onuerroerelijck met v volherde.

Voor den seghel vvs gheloofs seght.

H. Dzybuldigheyt Vader / Soon / ende H. Gheest laet v Goddelijcke Almogenthеyt regeren ende verstercken / uwe goddelijcke Wijsheyt onderwijsen / ende verlichten / uwe goddelijcke Goethеydt helpen ende volmaken mijn gheloof / op dat ick het selue wederom mach gheuen onbevleckt en gheheel dooz v aenschijn / inde ure des doots / met groote ouerbaet ende woecker van alle deughden.

Voor de uytmaninghe bidt den Heere dat hy inde cracht sijns naems v vvijsselijck doet vervvinnen ende verstaen alle de boosheden des duyuels: op dat den vijandt tot eenighen tijdt ouer v vermoghende, hem niet en verblijde, maer dat hy in alle becoringhe vervvonnen zijnde, van v vvijcke, ende int eerste aencomen beschaemt vvorde.

Ghebedt.

HEere Jesu Christe groote Bischop/die my in v costelijcke doot leuendigh ghemaeckt hebt/ blaest van my inde cracht ws gheests alle de laghen des vijants door die vermoghentheyt uwer teghenwoordicheydt/ scheurt in my alle stricken des duyuels/ende doet verde van my door het aensien uwer bermhertichheyt alle blintheyt des hertē / laet v volmaeckte liefde maken dat ic in alle bekoringe mach mannelijck triumpheren. Laet v H. ootmoedicheyt my leeren wijsselijck ontgaen alle de stricken des vijants. Laet v verlichtēde waerheyt my toe leyden / eñ maken dat ick met een volmaeckt herte oprechtelijck voor v wandele: laet den seghen van v alderghedooghelijckste bermhertichheyt my voorcomen/eñ volgen/ eñ bewarē tot het eynde mijns leuens toe/ Amē.

Met dese vvoorden suldy v segenen met het teecken des H. Cruys, soo voor v voor-hooft als voor v borste.

INde naem des Vaders/ des Soons/ eñ des H. Gheests/ van v o mijn ghecruyste liefde alder-soetste Jesu sal ic nemen het teecken des H. Cruys soo in mijn voor-hooft / als in mijn herte: op dat ick inder eeuwicheyt mach leuen onder v hoede. Gheeft my een leuende gelooue
Psal. 118. uwer hemelscher geboden / op dat ick met een uyt-ghebreydt herte mach loopen de weghen van v gheboden/laet my door v soo sijn gemaniert: dat ick mach verdienen ghemaeckt te worden eenen tempel Godts/ ende een woonplaetse des H. Gheests/ Amen.

Begheert

Begheert hier dat den opperſten Prieſter de Heere Ieſus Chriſtus ſijn handen op v legghe: op dat ghy inder eenvvicheyt moeght vvoonen inde hulpe des Alderhoochſten, eñ herberghen inde hoede vanden Godt des hemels.

ALderſoetſte Jeſu/ wilt my beſchermē onder de ſchaduwe vws handts. Laet v rechter handt my op nemen. Doet my open de poorte van v goedertierenthept: op dat ick geteeckent met het teecken des wijſheyts mach zijn inder waerheydt ſonder alle aertſche begheerlijckheyt / ende v blijdelijck dienen in d H. Kercke na den ſoeten reuck van v geboden/ en dat ick van daghe tot daghe vervoorderе van d'een deught in dandere.

Op dat den Heere v geue eenen Engelen die v een leydtſman zy op uwe weghen

O Jeſus Prince des vredes ende Engel vanden grooten rade / wilt ghy ſelver my altijdt eenen leydts-man zijn ter rechter ſijden/ Eſai. 9.
ende den behoeder mijnder wandelinghe / op dat ick niet beroert en worde/ende van v dole/ ende wilt v vernederen te ſenden uwen Enghel upt den hemel / den welcken onder v goedertieren ſorghvuldicheyt ſorge voor my drage ende ſtiere naer v goet-behagen / eñ volmaeckt zijnde in v weghen / my weder brenghe tot v. Amen.

Om te groeten ende te ontfanghen uvven H. Enghel.

WEeſt gegroet H. Engel Gods/ behoeder mijnder sielen eñ lichaem/ door het alder ſoetſte herte van Jeſus Chriſtus den Sone Godts/

om

om sijnder liefden wille die v / ende my geschapen heeft/ om de liefde van den ghenen die my v inden Doop bevolen heeft: wilt my nemen inde sorghvuldicheyt van v aldergetrouste vaderlijcke liefde/ op dat ick van v geholpen zijnde magh sonder mijn papen te besmettē doortreden de waterbloeden van dit leuen / tot dat ic met v blijdelijck come: om te besien dat heunichbloeyēde aenschijn/ het welc ghy beschout/ met de aldergenoechlijcste ghedaente der keyserlijcker Godtheyt/ die alle smaeck des soeticheyts te bouen gaet/ Amen.

Hier sult ghy bidden dat uvven mont magh vervult worden met het sout des wijsheytds : op dat ghy moeght smaken den smaeck des gheloofs inden H. Gheest.

O Alder soetsten Jesu ick sal van v nemen het sout des wijsheyts/ende den gheest des verstants versoent zijnde ten eewighen leuen.

Ghebedt.

MAeckt dat ick smake de soeticheydt van uwen gheest/ laet my hongerigh zijn naer uwen wille / laet my dorstich zijn naer v welbehaghen: op dat mijnen dienst v altijdt aenghenaem zy/ Amen.

Soo dan seghenende v ooren ende neusgaten met het teecken des H. Cruys sult ghy den Heere bidden dat hy opene de ooren van uvver herten in sijn wet, ende dat hy vervulle alle v binnenste metten reuck sijnder kennisse.

O Ty Jesu mijnen alderhertelijcksten herder maeckt dat ick ontweerdich schaepken v soets

v ſoete voys altijdt volghe/ende kenne/ende in eenen alder-ſoetſten reuck van leuendigh ghelooue loope tot de beinden des eewich leuens/ alwaer ick inder eewicheyt mach ruſten ende bemercken dat ghy mijnen Heere waerachtelijck ſoet zijt. Pſal. 33.

Nemende in v rechter hant het vaentken van het ſalichmakende Cruys, op dat ghy uwen vijant mooght vervvinnen, ſeght:

STelt o alder beminnenſte Jeſu het teecken des H. Cruys in mijn rechter hant/ op dat ick door dat teecken met ghewapender handt henen trede teghen alle laghen des vijandts/ weſende omwalt met v hulpe. Amey.

Het Slot.

MY moet gebenedijden Godt des Vaders almoghentheyt/ my moet ghebenedijden des Soons wijſheyt/ my moet ghebenedijden de alder goedertierenſte liefde des H. Gheeſts/ ende bewaren int eewich leuen/ Amen.

Daer nae ſoo ſult ghy de maeghdelijcke Moeder bidden, dat ſy voor v vercrijge een volmaeckte hernieuwinghe van v leuen, ende dat ſy de eerweerdighe rooſe, vvorde in deſe gratie v Moeder ende peetken: op dat ghy in v manieren moeght haer een vvaerachtich ſoon oft dochter zijn: ende dat ſy de peerle des ſuyuerheyts v ſiele ingewondē hebbende in den mantel haerder reynicheyts onder haer alder ſoetſte beſcherminghe, v bevvare ſonder vlecke voor haeren Sone den Coninckliјcken Heere, ende

eñ make dat uwen naem aengetelt mach vvorden, in Israel in een het aldervolmaeckste lot, op dat v deel zy met de ghene die wandelen in een onnooselheyt des herten, den Heere altijt in al uwe weghen voor oogen hebbende.

WEest ghegroet Coninghinne des goedertierentheydts/ olijne des barmhertichepdts/ dooz de welcke ons is ghecomen de medecijne des leuens/eñ den hars der ghenade / maeghdelijcke Moeder des godtelijcs spzuytsel/dooz de welcke ons is ghecomen het gheslachte van het opperste licht / het spzuytsel vanden reuck van Israhel. Och ghelijcker wijs ghy zijt gewozden dooz uwen Soon een waerachtighe Moeder onser allē/ om dat hy niet versmaept en heeft te wozden onsen bzoeder/soo oock om sijnder liefden wille wilt my ontfanghen inde sozghe van v moederlijcke liefde / helpt ghy mijn gheloof/ bewaert ende leert my / eñ wilt soo nu mijns hernieuwinghs ende gheloofs Peetkē zijn / dat ghy inder eewichept moeght zijn mijn hertelijckste ende besondere moeder salichlijck altijdt sozghende dooz my in dit leuen / ende inde ure mijns doot / my ontfanghende in uwe volle moederlijcke affectie.

Om den name te ontfanghen.

Pſal. 34. Esai. 62. Pſal. 111. MIjnen alder-soetsten Jesu wilt mijnen name schzijuen inden boeck des leuens onder uwen honichbloeyenden naem. Seght tot mijn siele ghy zijt mijne/ic v salichept hebbe v herkent/ ghy en sult nu niet langher verlaten heeten: Maer ghy sult geheeten wozden mijnen wille in die: op dat mijn deel zy met v / inder eewichept in het landt der leuenden.

Voor

Voor het in-doopen des Fonts inden naem des Vaders, des Soons, ende des H. Gheests.

OCh Jesu Fonteyne des leuens laet my upt v seluer dzincken den beker des leuende waters: op dat ick v ghesmaeckt hebbende inder eeuwichept gheenen dozst en crijghe dan naer v: wilt my heel indoopen in het diepste uwer bermhertichepdt / wilt my doopen inde ombevleckthept/van v dierbaer doot/wilt my vernieuwē in v bloet / waer mede dat ghy my verlost hebt: met het water van v alderheylichste syde soo wilt afwassen alle vlecken/met de welcke ick tot eenighen tijdt besmet hebbe de onnooselhept des doops / wilt my vervullē met uwen gheest/ ende wilt my heel besitten in suyuerhept van siel ende lichaem.

Voor het Chrisma dat is de H. Saluinge, bidt den Heere dat de saluinghe van sijnen Gheest v leere van alles.

HEylighe Vader die dooz uwen Soon onsen Heere Jesum Chzistum my herbozen hebt upt den water ende den H. Gheest / gheeft my heden volle verghiffenisse van alle mijn sonden / ende wilt v verweerdighen my te saluen met de Olie ws gheests tot het eewigh leuen/ Amen.

V Peys zy met my inder eewichept/ Amen.

Maeckt hier het teecken des H. Cruys op v borste ende schouderen, segghende.

MAeckt dat ick dooz de liefde uwer liefden/ het soet iock van v gheboden/ eñ den lichten last dzage altijt op mijn schouderen / ende dat

dat ick het Sacrament des H. Gheloofs / ghelijck als een bondelkē van Myrre altijt mach draghen in mijn borste / op dat ghy die voor my zijt ghecruyst gheweest moeght vast ghepzint blijuen in mijn herte.

Voor het vvit cleet seght.

OCh Jesu Sonne der rechtveerdicheydt maeckt dat ick d aendoe: op dat ick naer d mach leuen / maeckt dat ick onder d mijn leydsman het cleedeken vande onnooselheydt des doops wit / Heylich / eñ ombevleckt mach bewaren / ende onghequetst voor uwen rechter stoel vertoonen: op dat ick dat mach hebben int eewich leuen / Amen.

Om te ontfanghen het licht soo sult ghy bidden om verlichteniſſe van binnen.

O Jesu licht het welck niet uyt ghedaen en kan worden / wilt ontsteke̅ in my die lampe uwer liefden altijdt brandende / ende leert my mijn Doopsel ombegrijpelijck bewaren: op dat ick gheroepen tot d bruyloft ghecomen zijnde / gheredt mach verdienen / in te gaen de ghendechten des eewich leuens: om te sien het waerachtich licht / ende het hemelschbloeyende aenschijn ws Godtheyts / Amen.

Om te ontfanghen de ghemeynschap des leuendich-makende lichaems ende bloet van het ombevleckt Lam Iesu Christi.

O Mijn Heere Jesu Christe / d eerweerdich Lichaem ende costelijck bloet moeten bewaren mijn siele ende lichaem int eeuwich leuen /

nen / Amen. V Peys zy met my: In v o Jeſu die zijt de waerachtighe Peys / laet my inder eeuwicheyt peys hebben bouen peys / dat ick door v mach comen tot dien peys die allen verſtandt te bouen gaet: laet my v daer in v blijdelijck ſien inder eewicheyt / Amen. Phil. 4.

Inde ghemeynſchap oft communie begeert, dat alle v leuen verborghen vvorde met Chriſto in Godt, ende dat ghy heel volmaeckt moeght gheuonden vvorden inde ure vvs doots.

O Hertelijckſten Jeſu eñ ſoetſtē weert mijnder ſielen / v ſoete lichaemelijcke nuttinghe / laet die heden my zijn tot een verghiffeniſſe van allen mijn ſonden / ende een voldoeninge van alle mijn onnachtſaemheden / ende een nieuwe hercrijghinghe van mijn verloren leuen. Laetſe my zijn een eewighe ſalicheyt / eñ een hermakinghe van ſiel ende lichaem / een onſtekinghe der liefden / ende een herbouwinghe der deughdē / een eewigh ſlot van mijn leuen in v / laetſe my zijn een vrijdō des gheeſts / geſontheyt des lichaems / eerlijckheyt der manieren / eenen ſchilt des lijdtſaemheyts / een teecken des ootmoedicheyts / eenen ſtock des betrouwens / en de eenen trooſt des droefheyts ende een hulp des volſtandicheyts: Laetſe my zijn een wapen des gheloofs / een ſterckheydt des hoops ende een volmakinghe der liefden / ende een voldoeninghe van v gheboden / ende een vernieuwinghe des gheeſts / een heylichmakinge inde waerheyt / ende een volmaecktheyt der gheheelder religie: Laetſe my zijn een oorſprouck der deughden / ende een eynde der ſonden / ende een toe-nemen van allen goet / eñ

een eewich Testament van b liefde: op dat in dese Pelgrimagie alleen zijnde met den lichaē/ het ghedachte zy begheerich/ ende de memorie daer in zy alleen bekommert/ int'gene dat ghy zijt mijn alderbeste deel: ende dat ick int eynde mijns leuens weeh gewozpen hebbende de bittere schozsche van dit lichaem/ magh comē tot de soetste nōte/ alwaer inde nieuwe sterre van b glozieus-ghemaeckte menschepē mach sien het claerste licht ws weerdichste Godthepts/ eñ daer de schoonste roose vā b honichvloeyende aensicht my mach vermaken met haer keyserlijcke gedaente/ alwaer uytgedaen hebbende de moeylijckheden van dit leuen inder eeuwicheydt blij zijnde mach goede chier maken/ende my verblijdē inde rijckdommen uwer liefden/ ghelijck een bzupt haer is verheughende inde ghenoechten van haeren Coninck/Amen.

Voor het Vormsel.

Ephe. 6. O Victozieuste Jesu hooghste Pziester wilt my berstercken in b almaghtige cracht. Alderstercxste wilt my aengozden het swaert des gheests: op dat ick mach berwinnen/ in b altijdt winnende/ duysent stricken des bijants.

Het Slot.

Psal. 50. Rom. 12. HEere Godt die soo mijn schepper zijt/ dat ghy oock mijn hermaker zijt/ och wilt heden uwen H. Gheest in mijn inghewont vernieuwen/ende wilt my schzijuen by het volck van b verkiesinghe/ghelijck een onder-gelwas van een nieu kindt/ op dat ick met de kinderen

ten der beloftenissen my mach verblijden ver-
treghen te hebben door gratie / het ghene ick
niet en hebbe inder natueren. Maeckt dat ick
groot van gheloof zy / ende bly met de hope/
ende in teghenspoet verduldigh / ende verheu-
ghende in uwen lof/ vierigh van gheest/ende v
mijnen Heer mijnen Coninck getrouwelijck
dienende/eñ met v tot het eynde mijns leuens
watkerlijck volherdende: op dat t'ghene nu
gheloouende ben inde hope dan mach blijde- 1.Ioan.3.
lijck sien metter ooghen inder daet. Laet my
v sien gelijck ghy zijt/ laet my v aenschouwen
aensicht tot aensicht/ daer ghy my mijnen lie-
uen Jesu sult versaden met v seluen / alwaer
int genieten van v honichvloeyende aensicht 1.Cor.13.
moet zijn mijne eewige rust/ Amē/Amē/Amē.

Ghetrouwe Godt het waerachtich Amen/
het welck niet en ghebreeckt/ laet my vierich-
lijck dorsten dat lief Amen / waer mede ghy
raeckt ende soetelijck smaken het soet Amen/
waer mede ghy vermaeckt/ende gheluckelijck
volmaeckt worden in dat salich Amen / waer
mede ghy volmaeckt : op dat ick inder eewic-
heydt sterckelijck magh verdienen te proenen
het eewich Amen / seer soet ter plaetsen daer ic
ghelooue nae dit ballinckschap te sien het eeu-
wigh Amen / Jesum den Sone Godts / den
welckē alleen is genoegh voor die hem bemin-
nen/ ende tsamen met den Vader ende den H.
Gheest alle goet is gheuende / ende niet en is
versmadende t'ghene hy geschapen heeft/ Amē
Amen/ Amen.

Met dit ghebedt beveelt den Heere v geloof ende v onnooselheyt des Doops.

MIjn soetste Jesu/wilt ghy voor my bewaren in het Cabinet van d goedertierenste herte de onbeleckheyt mijns gheloofs / op dat ick de selue onder d ghetrouwe bewaringe d mach vertoonē ende ure des doots/ och wilt doch den segheł uwer herten inprenten in mijn herte/op dat ick naer d mach leuen/ ende nae dit ballinckschap sonder beletsel tot d comen. Amen.

De tweede Oeffeninghe vande gheestelijcke bekeeringhe.

Soo wanneer dat ghy vernieut hebbende v goet voor-nemen wilt ghedachteniſſe houden van v eerſte bekeeringhe, door de welcke ghy de werelt verſaeckt hebt, ende v herte met alle sijn crachten tot den Heere wilt stieren: soo ghebruyckt deſe Oeffeninghe, Godt biddende dat hy v voor hem wilt stichtē tot een Clooster der liefden ende allen deughden.

OCh Jesu den beminſten mijnder herten/ nademael dat het seker is datter gheen gheestelijcke vruchten t'samē groeyen en connen / ten sy dat sy begoten worden met den dauwe ws Gheests / ende ghevroeydt worden met de cracht uwer liefden / oft ghy my dan so barmhertich waert/dat ghy my wilde ontfanghen

ghen inde armen uwer liefden / ende verwermen met uwen gheeſt. Siet hier mijn ſiele ende lichaem / doſe gheue ick v / op dat ghyſe beſitten ſoudt. Mijnen uytvercoren/mijnen uytverkoren ſtort in my v ghebenedijdinghe/ doet my open/ende leydt my inde volheyt ws ſoeticheyts. Want ick begheer v uyt ganſcher herten ende ſiele. Ick bidde v dat ghy my alleen beſit/ och ick ben uwe/ende ghy zijt mijn/ maeckt dat ick altijdt met een nieuwe vierichеyt des gheeſt om v leuende liefde waſſche/ ende door v gratie mach bloeyen beneffens de riuieren der wateren / ghelijck de Lelien vanden dale/ Amen.

Bidt hier de maeghdelijcke Moeder dat ſy voor v bidde.

OCH witte Lelie naeſt Godt mijn meeſte hope / o ſoetſte Maria: wilt van my int goet ſpreken voor uwen beminden Soon / voert mijn woort ſterckelijck/ende drijft mijn ſake getrouwelijck / ende wilt bermhertelijck voor my vercrijghen mijn gebeden: want ick ben op v betrouwende/mijn eenighe hope nae Chriſtũ / toont dat ghy my zijt een goedertieren moeder. Maeckt dat ick int Clooſter der liefden / ende inde ſchole des H. Gheeſts ontfanghen worde vanden Heere: want ghy bouen alle zijt machtich dat te vercrijghen van uwen beminden Soon / ghetrouwe Moeder ſorght voor uwen Soon oft dochter/op dat ick een vrucht worde vande liefde die altijdt leeft ende dat ick waſſe ende volherde in allen heylicheyt/vanden hemel bedaut zijnde.

Aenroept hier de gratie des H. Gheests op dat sy v doet voorderen inde Religie.

COmt H. Gheest / comt liefste Godt / verbuilt mijn herte/het welck helaes is ydel van allen goet/ wilt my ontsteken / om v te beminnen/wilt my verlichten/ om v te kennen/ wilt my op trecken/ om my in v te verheugen wilt my raken/dat ick v magh ghenieten.

Gaet hier uyt de vverelt ende uyt alle t'ghene v lief de Iesus niet en is.

WIe sal my ghenen alder-beminsten Jesu vederen als eender duyve/ ende ick sal vlieghen nae de begheerlijckheden wensehende te rusten in v.

VVort hier verborghen in Christo Iesu.

OCH och / mijnen claren Jesu / door de liefde daer ghy Godt mensche door gheworden zijt / ende zijt comen soecken dat verloren was/ende het selue salich maken : comt nu in my mijnen uptuerloren/ ende leydt my insghelijcs in v:wilt my verborghen inde vaste steenrotse vā v vaderlijcke bescherminge / wilt my beslupten in het hol van v goedertierenste herte / van alle het ghene dat ghy niet en zijt. O beminde bouen het beminste/gheeft my een lot in v volck Israel : op dat mijn deel zy onder de dochters van Jerusalem.

VVerpt

VVerpt v hier aende voeten Iesu.

WIlt my seghenen beminste Jesu / wilt my ghebenedijen / ende wilt my ghenadigh zijn naer de bermhertichept van v goedertierenste herte. Och laet mijn herte verkiesen niet te weten sonder v / ende laet my wel sterchelijck verbooꝛderen inde schole uwer liefden / onder de onder-wijsinghe van v gratie / booꝛ de meesterije van v saluinghe / Amen.

Om het gheestelijck cleedt aen te trecken.

OCh Heylige Vader / booꝛ de liefde daer ghy my booꝛ gheteeckent hebt / met het licht van v aenschyn gheeft my / dat ic in v verbooꝛdere in alle heylichept eñ deught Chꝛiste Jesu / inde liefde booꝛ de welcke ghy my met v eygen bloet verlost hebt / wilt my aen doen de superherpt van v onnooselste leuen. Almachtigen Heylighen vertrooster inde liefde / waer booꝛ ghy my met eenen gheestelijcken naem v aengheteeckent hebt / maeckt dat ick v upt ganscher herten beminne / ende met ganscher siele v aenhanghe / ende alle mijn crachten in v liefde ende dienst bestede / dat ick naer v herte leue ende inde ure des doots booꝛ v berepdinghe magh in gaen sonder smette in v bꝛuplost.

Bidt de Maghet Moeder dat sy v vvil leyden inde Religie, oft in uwen anderen staet.

O Maria hertelijchste Moeder Godts / ende mijne / doet my aen het weselijc vlies van het Lammeken Jesu / op dat de opperste liefde my booꝛ v ontfange ende voede / belütte / heerschappe / en volmake.

Offert hier de beloften van reynicheyt uwen hemelschen bruydegom.

OCh soetste Jesu/ ick hebbe v uytvercoren eenen ghetrouwen beminder mynder sielen/ende een beter gheselle myns leuens om v so queelt myn siele. Ic offere v de liefde mynder sielen/v verkiesende tot eenen gheselle ende leydtsman. Ick offere v siel en lichaem om v te dienen: want ick ben uwe eyghen ende ghy zijt mijn eyghen/och waerachtighe liefde wilt my aencleuen. Ick offere v myn suyuerheyt/ want ghy zijt heel soet ende genoechelyck eenen bruydegom vol genoechten. Ick beloue v ghehoorsaemheyt/want v vaderlycke gheneghentheyt die lockt my tot v/ende v goedertierentheyt ende soeticheyt is my treckende. Ick verbinde my aen v/om te bewarē uwen wille: want v aen te hangen is liefflyck bouen alle dingen/ v te beminnen is al te soet ende wenschelyck. Ick offere my v den eenighen mynder herten: op dat ick nu voortaen v alleen leue: want ick en hebbe niet soeter beuonden/ noch profytelycker gheacht/ als innighlyck met v mynen beminden vereenight te wordē. Och maeckt myn herte naer v herte: op dat ic mach verdienen myn handelinghe te hebben naer uwen goeden wille. Resp. Ick hebbe versmaet het ryck des werels met allen cieraet/ om de liefde van mijnen Heere Jesu Christi: den welcken ick gesien hebbe/ dien ick bemint hebbe / inden welcken ick ghelooft hebbe/den welcken ick lief ghehadt hebbe. Vers. Myn herte heeft een goet woort op gheworpen / ick segghe myn wercken den Coninck toe. Den

welc-

welcken/etc. Reſp. Waerachtigen oorſpronck ende bewaerder des reynicheyts die gheboren zijnde uyt de maghet elck een gheweckt hebt tot de H. Liefde des ſuyuerheyts / Chriſte de ſchoonheydt de hope eñ croone der maeghden wilt door de bedinghen van v ſalichſte Maget Moeder Maria/my ſuyuer bewarē van geeſt ende lichaem/ Verſ. Fonteyne des leuens eñ oorſpronck des eewigh lichts / ende ſalichſte oorſake van allen goet.

Ghebedt.

ALmachtighe eeuwighe Godt wilt goedertieren aenſien onſe ghebeden ende gheeft ons v dienarē die in een beſonderheyt der liefde ſamen ghecomen zijn tot ws naems eere/ een recht gelooue / een onghebroken hope/een waerachtighe ootmoedicheyt / een heylige deuotie/ een volmaeckte liefde/ eñ neerſticheyt/ volſtandigheyt / ende volherdigheyt in goede wercken / ende wilt ons gheuen door de verdienſten ende ghebeden van allen Heylighen/ dat in onſe herte zy een ſimpel ghevoelen / een ſtercke patientie/een ſuyuere ende ombevlecte Religie / een behaghelycke ghehoorſaemheyt/ een eewighe vrede / een ſuyuer ghedachte / een Heylige conſcientie/eenen gheeſtelyc brant des herten cracht der ſielen een ombevleckt leuen/ ende een ombegrijpelycke voleyndinge op dat wy manlyck loopende moghen verdienen geluckelyck te comen in v ryck/ Amen.

De derde

Oeffeninge der Gheestelijcker trouwe ende wpinghe.

Op dese maniere sult ghy de gheestelijcke bruyloft houden der liefden ende der vereeninghe ende trouwe vande suyuere siele met Iesu den hemelschen bruydegom met eenen onuerscheydelijcken bandt der beminninghe.

De voys Christi tot de siele.

SIet my aen wie dat ic ben mijn duyue/ ick ben Jesus uwen soeten vriendt/ doet my open het binnenste uwer herten. Ic dien schoone van gedaente upt het lant der Enghelen. Ick ben selue de lupster vande Goddelijcke Sonne. Ick ben den claer blinckendē dach der Lenthen/ die alleen altijt claer is ende niet en can ondergaen. De Maiesteyt mijnder bouen-wesenlijcker glorie verbuilt hemel ende aerde. Wiens vreedtheydt alleen de eewicheyt is uptmetende. Ick draghe alleen op mijn hooft de Keyserlijcke croone vā mijn glorieuse Godtheyt. Ick draghe het cranskenroot van mijn bloet/ het welck ick voor v vergoten hebbe. Daer en is niemant bouen oft beneden der Sonnen die mijns ghelijck is/ ick leyde upt aen mijn handt die witte Lelische daussen der maeghdē / eñ ick gaen haer lieden voor inden choor des eewich leuens/ inde ghenoechelijckheden mijnder Godtheyt. Ick ben haer-

haerlieder vermakende met het genoechelijck ghenieten vande bloeyende genoechlijckheyt: niet te-min ick en verontweerdige my niet te slaen mijn ooghen naer de valleye / waer uyt ick vergaderē magh violen sonder smette. So wie my dan wilt beminnen / die wil ick trouwen ende beminnen ende sterckelijck lief hebben. Ic sal hem leeren het liedekē der maeghden / het welck hy soo soetelijck sal singen dooz mijn kele dat hy bedwongen sal wozden met my vereenight te wozden met eenen soeten bandt der liefden / het ghene ick ben naeder naturen dat sal hy wozden uyt gratie. Ic sal hem omhelsen met de armen der liefden / hem douwende tot het binnēste mijnder Godtheyt: op dat hy dooz de cracht van mijn bzandende liefde mach smelten / gelijck het was dooz het aenschijn des biers. Mijn beminste duyt/ wilt ghy mijne zijn / so moet ghy my soetelijc/ wijsselijck/ende sterckelijck beminnen: op dat ghy dese dinghen soetelijck moeght onderwinden. Psal. 67.

De liefde verweckende de siele,

OCh mijn siele ontwaeckt v / hoe lange sult ghy slaperich zijn / hoozt het woozt dat ick v bootschappe. Bouen de hemelen is den Coninck die naer v verlanghen heeft / hy is v beminnende uyt gandtscher herten / ende heeft v lief bouen maten. Hy heeft v soo soetelijck lief ende bemindt v soo ghetrouwelijck / dat hy oetmoedelijck sijn ryck om uwen wille verlaten heeft. Om v te soecken heeft hy toegelaten dat hy als eenen dief aengetast sonde wozden / hy is v soo hertelijck beminnende / ende soo

soo sterckelijck lief hebbende ende bzijt b so soetelijck eñ is b so maghtich beyverende dat hy sijn blommigh lichaem blijdelijck booz b ten doot gheleuert heeft: dit is den ghenen die b in sijn bloet ghewasschen heeft/ die booz sijn doot
Apo. 1. b verlost heeft: hoe langhe sal hy verwachten dat ghy hem wederom lief hebt: Hy heeft b eñ b liefde alte dier ghecocht / hy heeft b lief ghehadt bouen sijn eere / hy heeft b lieuer gehadt dan sijn edel lichaem: het welck hy tot geenen tijdt booz b ghespaert en heeft: hy dan die soete liefde / die soete beminninghe/den ghetrouwen liefhebber / dat ghy hem wederom lief hebt. Ist dat ghy dit wilt aenbeerden hy is te te bzeden b te trouwen/eñ daerom haest b/hem te bootschappen wat dat ghy zijt verkiesende.

De voys vande siele haer aen Godt op-offerende.

Psal. 85. IC ben een weesken sonder moeder/ arm/ ende sonder haue ben ick / ende sonder Jesum en hebbe ick gheen vertroostinge. Hy can alleen den dorst mijnder sielen blusschen hy is den eenighen uptvercozen mijnder herten/ hy
Apo. 19. is den Coninck de Coninghen/ ende dén Heer der heerschappé. Is dat hy dien opperstē Keyser my ellendighe ende verwozpenste wilt toonen sijne goedertierenthepdt/ wilt hy met my doen naer sijn ontfermhertichepdt/ naer sijne oneyndelijcke meghedooghsaemhept/dat vermach alleen sijne goethepdt ende dat is hanghende aen sijnen goeden wille/ ick ben sijn eyghen/hy heeft mijn siel ende lichaem in sijn handen/laet hem met my doen het ghene sijn
1. Reg. 13. goedertierenthept ghelieft/ och wie mocht my ghe-

gheuen/dat ick moghte worden een mensche
nae sijn herte/ dat hy sijn welbehaghen in my
moghte hebben/in sijn goede gheliefte: dat sou-
de my alleen mogen blij-maken ende vertroo-
sten. Och Jesu eenighen uptvertozen mijnder
herten / mijnen soeten beminder / mijnen be-
minden/mijnen beminden/mijnen beminden
bouen al wat opt bemint is gheweest / naer v
soo is versuchtende ende quelende het bemin-
nende begheeren mijnder herten / o leuende
ende bloeyende somersthen dach! och oft ghe-
beurde dat ick naerdet met v vereenigt mogh-
te worden: op dat dan van v mijne Sonne/
soude moghen uptspruyten de blommen ende
vruchten van mijne gheestelijcke verworderin-
ge. Verwachtende hebbe ick v verwacht/comt Psal. 39.
dan tot mijn gheliefck een tozteldupfken tot
sijn gaeyken/ ghy hebt gewondt het binnenste
mijnder herten met v gedaente eñ schoonheyt
mijnen beminden/ mijnen beminden. Is dat Psal. 44.
ick met v niet vereenight en worde so en sal ick
inder eewichz niet blij connen zijn/och vrient/
vriendt/vriendt/wilt v begheren/ende het mij-
ne mettet daet verbullen.

De voys Christi.

ICK sal v trouwen in mijnen H. Gheest/ eñ
ick sal v met my verknoopen / met een on-
verschepdelijcke eeninge/ ghy sult mijnē weer-
dinne zijn / eñ ic sal v beslupten in mijn leuen-
digh-makende beminninge/ ic sal v becleeden
met het purper cleedt mijns bloets / ick sal v
croonen met het uptgheleseñ goudt van mijn
bitter doot / eñ door mijn seluen sal ick uwen
wille vol-doen ende soo sal ick v blijde maken
inder eeuwicheyt.

Hier

Hier volght de vvyinghe door de vvelcke de gelouighe siele haer heel vvijhet, opoffert, ende belooft aen eenen man Christo haer te bewaren een suyuer Maeght, ende hem getrouvvelijck aen te hanghen onder de onderhouwinghe vande maeghdom oft suyuerheyt, als wesende eenen hemelschen Bruydegom, ende dat met een suyuer herte ende reyn lichaem, ende met een vereenighende liefde die met gheen liefde van dinghen die gheschapen zijn besmet en vvordt, ende eerst tot lof eñ prijs des bruydegoms soo seght op.

Psal. 112. WIE is ws ghelijck mijn Heere Jesu Christe mijn soete liefde hoogh verheuen eñ onuteteliick / ende die aenschoudt de leeghe? wie is ws ghelijck onder de sterckeñ? die verkiest Exod. 10. die swacke dinghen des werelts? wie is sodanigh als ghy die ghefondeert hebt hemel ende aerdt: wien de Tzoonen ende heerschappijen dienen: ende wilt v genoechten hebben met de kinderen der menschen? Hoe groot zijdy ghy Psal. 8. Coninck der Coninghen/ende Heer der heer- Apo. 19. schappen / die beueelt de sterren? ende stelt v Iob. 7. herte aenden menschen? Hoe danich zijt ghy/in wiens handen zijn rijckdommen ende glorie? ghy zijt vol ghenoechten ende veemt een bruyt vander aerdē. O liefde waer toe zijt ghy buyghende v Maiesteyt? Och o liefde waer henen leydt ghy de fonteyne des wijshepts? seckerlijck tot den afgront des ellendichepts. O liefde v coomt toe / v alleen coomt toe dien voor-naemsten ouerbloedigen wijn / waer mede verwonnen ende vroncken ghemaeckt wort dat Godelijck herte.

De

De Proeue der Liefden.

DIt is onsen Godt die ons heeft lief gehadt met een onuerwinnelijcke liefde/ met een onwerdeerlijcke eñ onschepdelijcke liefde / die daerom aenghenomen heeft het wesen des lichaems van onse aerde / om dat hy daer van bruydegom soude zijn/ende dat hem daer van een bruyt soude zijn/ die ons lief heeft gehadt upt heel sijn seluen den welcken te beminnen/ is met hem trouwen.

Comt, comt, comt.

ICk come / ick come / ick come tot v mijnen beminsten Jesu: den welcken ick lief gehadt hebbe / dien ick ghesocht hebbe / dien ick ghewenst hebbe/ om v soetichept/ goedertirenthz/ ende liefde/ met ganscher herten/ met ganscher siele/ met ganscher crachte/ ben ick v volgende die my roept / en wilt my niet beschamen maer doet met my naer v saechtmoedighept ende naer de menschsuldigheden uwer barmhertigheden.

Voor dese Litanie soo roept aen de hulpe van allen de Santen

O Fontepne vande eewighe lichten H. Dyp vuldichept Godt wilt my versterchen met v goddelijcke Almoghenthepdt/ wilt my regeren met v godlijcke Wijsheyt / ende wilt dooz v Goddelijcke goethept / wp maken na v herte. Vader vande hemelen / Coninck der Coninghen/ wilt my tot een bruyloft maken den Conine uwen Soon/ Jesu Chziste des leuende Godts Sone / laet mijn liefde met v trou-

we:

we: want ghy seluer zijt mijnen Coninck eñ mijnen Godt. H. Gheest vertrooster wilt met de gomme der liefden daer ghy mede zijt vereenighende den Vader eñ den Soon/ mijn herte vereenigen met Jesu inder eewichz/ H. Maria moeder des Coninclijcs lams / des bruydegoms der maeghden/ och wilt my inleyden met een suyuer herte / ende lichaem tot de woonstede van uwen Sone Jesu. Alle H. Enghelen ende aerts-Enghelen wilt vercrijghen dat ick met een Enghelsche suyuerheyt/ mach gaen inde rustplaetse van mijnē bruydegom. Alle H. Patriarchen ende Prophetē wilt voor my vercrijghen sulcke liefde als mijnen bruy-
1. Ioan. 1. degom van my is vereyschende. Alle H. Apostelen och bidt dat ick magh smaken den kus van dien honichvloeyenden mondt / dien ghy ghevoelt hebt van het leuende woort Godts. Alle H. Martelaren och wilt voor my vercrijghen sulcken cracht van begheerlijckheyt/ dat ick magh verdienen te gemoete te gaen met de palmen van martirie / den genen die draeght den crans van roosen ende lelien. Alle Heylighe Confessoors wilt voor my vercrijgen/ dat ick in alle volmaecktheyt eñ Heylicheyt mach naer-volghen de maniere van mijnen Bruydegom Jesus. Alle H. Maeghdē och bidt voor my dat ick met een suyuer liefde mach verdienen als een torteldupue mijnen nest te maken inde wonde der liefden van mijnen Bruydegom Jesu. Alle Heylighen och wilt voor my vercrijghen dat ick soo weerdelijck bereet zijnde mach ingaen ter bruyloft des lams/ gelijck elck een van v lieden inghegaen is om te sien het aenschijn Godts. Weest my genadigh Heere/ eñ maeckt my naer v herte/ weest my ghe-

nadich

nadich Heere ende wilt my beschermen van
alle t'ghene my van v is belettende. Maeckt
door v mensch-wordinghe dat ick v met gan-
scher herten soetelyck/ wyselyck ende sterck-
lyck beminne. Door v lyden eñ doot maecke
dat ick my sterue ende v alleen leue. Door v
glorieuse verryssenisse ende wonderbaerlyche
opclimminghe/ maeckt dat ick van daghe tot
daghe van veen deught in dander climme.
Door alle het inghewant uwer barmhertic-
heyt/ soo wilt my bystaen inde ure des doots/ Psal. 20.
eñ wilt my verblyden inde blyschap ws aen-
schyns myn Heere/ eñ en laet myn siele gheen
quaet hoor inde dach des oordeels: maet laet Psal. 111.
my hooren de glorie ws woorts. Coint ghy
ghebenedyde myns Vaders. Door v Moeder Matt. 25.
laet my ghenieten als een waerachtige bruyt
de trouwe van v suyuere liefde. Wy sondaers
wy bidden v verhoort ons. Dat v ghelieue het
propost van suyuerheyt / het welck ick v op-
offere heel ende onbevleckt ghelyck den ap-
pel uwer ooghen voor v te bewaren. Wy bid-
den v/ dat ghy my laet smaken inde liefde des
bruylofs ende bruyloffche omhelsinghe / hoe
groot ende hoedanigh ghy zyt. Wy bidden dat
ghy my wilt gheuen den godtspenninck van
uwen gheest / met het houwelyts goet van v
gheheelder liefden. Wy bidden v/ dat ghy my
met het bruylofs-cleedt/ ende brandende lam-
pen / onder de wyse maeghden inde ure des
doots v doet te gemoete comen/ gelyc de bruyt
haren bruydegom. Wy bidden/ dat v ghelieue
door den kus van uwe honichvloeyende mondt
my tuwent te leyden inde slaep-camer van v
alder ghenoechlyckste liefde. Wy bidden dat
ghy ons allen die v hier dienen in dese plaetse/

v doet beminnen uyt ganscher herten eñ onuerscheydelijck v aenhangen. Ende in een eewighe oprechticheyt van gheest ende lichaem v behaghen. Wy bidden dat ghy ons doet begheeren sulcs als v behaeght te verhooren. Wy biddē Jesu Sone des leuende Godts verhoort ons int vermoghen van v Goddelijcke liefde. Lam Godts dat wech neemt alle de sonden des werels doet uyt alle mijn sonden/ nae de menighvuldicheydt uwer bermhertichеyt. Lam Gods dat wech neemt alle de sondē des werels / wilt alle mijn onachtsaemheden vervullen door v onuytblusselijcke liefde. Lam Godts dat wech neemt alle de sonden
Luc. 2. des werels/wilt inde ure des doots my soo in peys laten gaen/dat ick v mach sien aensicht
Genes. 32. aen aensicht. Kyrie eleyson, Christe eleyson, Kyrie eleyson.

Ghebedt.

OCh Jesu blommigen Bruydegom/ghelijckerwijs de doot/ouerset de siele van het lichaem: soo laet v liefde mijn herte ouer setten in v: dat ick met eenen onuerscheydelijcken lijm v magh aencleuen/in v. Vers. Ontfancks my o mijnen Jesu inden afgront uwer bermhertigheyt/ wilt my afwassen van allen vlecken inde diepte van v goedertierentheydt/wilt my opnemen Heere inde omhelsinge van v medewerckinge: op dat ick magh verdienen met v gecoppelt te worden/met het verbont vande volmaeckte vereeninghe / wilt my aennemen mijnen alder-soetsten Jesu inde alder-soetste bruyloft van v liefde/ maeckt dat ick daer gewaer worde den kus van uwen honichvloeyenden mondt/ Amen.

Een

Een gebedt om een volmaeckte suyuerheyt van siel ende lichaem te vercrijghen.

GOdt die zijt een goedertieren in-woonder der suyuere lichamen ende onuerdorruen sielen/ Godt die soo zijt hermakende het menschelijcke wesen/ het welck deurt bedrogh des duyuels inde eerste menschen bedorruen is geweest / ende in d woort (door het welcke alle dinghen ghemaeckt zijnde) niet alleen en zijt wederroepende tot de onnooselheydt van haeren eersten oorspronck/ maer oock leydt tot het genieten van sommigh goet/ het welck in het nieu leuen sal vertregen worden/ ende nu verheft tot de ghelijckenisse der Enghelen/ siet op mp d onweerdighe dienaer oft dienst-maeght die stelle het door-nemen van mijn suyuerhz in d handt/ d soo offere ick mijn deuotie/ vande welcke ick ontfangen hebbe de belofteniſſe die ick offere/ wanneer soude doch de siele omringht zijnde met het sterffelijck vleesch / de wet der naturen/ ende de libertept vant ghene sy vermagh/ ende de tracht vande gewoonte/ ende de prickelinghen vande ieucht connen verwinnen / ten waer dat ghy door den vryen wille waert onstekende dese liefde vande suyuerhept / ende dat ghy dese begheerte in ons waert voedende ende sterckhept waert geuende: want d gratie is uytghestort ouer alle het volck dat verkosen is/ uyt allen natien die onder den hemel zijn / tot erfghenamen des nieuwen Testaments / int ghetal der ontallijcker sterren/ onder alle deughdē de welcke ghy uwe kinderen (die niet nae den bloede noch uyt de begheerlijckhept des vleesch / maer ghebo-

Ioan. 1.

zijn van uwen gheest) hebt inghestort / soo is
ock dese gifte inghebloeyt in sommige sinnen
upt de fonteyne uwer milthey dt / dat hoe wel
gheen gheboden en waren verminderende de
eere vanden houwelijcken staet / ende ock de
eerste benedictie op den houwelijckē staet was
blijuende: nochtans souden gheuonden wor-
den sommighe hooghere sielen / de welcke ver-
smaden souden de versaminghe van man ende
wijf / begheerende het Sacramēt / ock niet en
souden naer volghen dat met de bruyloft ghe-
daen wordt: maer souden beminnen t'ghene
daer door bediedt wort. De salige maeghdom
die heeft bekent haren Schepper / ende naer-
komende de Engelsche ongeschenthey t heeftse
haer selven opgheoffert tot de slaep-stede ende
camer vanden ghenen die niet alleen en is een
Sone vande ombevleckte Maghdelijckhey t /
maer ock eenen Bruydegom vande maegh-
delijcken staet. Nademael dan Heere dat ick
ben versoeckende v goddelijcke hulpe ende be-
geerende versterckt te worden met het H. Sa-
crament van v ghebenedijdinghe / gheeft my
hulpe eñ bestieringhe op dat den ouden vyant
(die de hooghe ghedachten ende posghen ghe-
woon is te quellen met subtijlder laghen) om
te verdoncketen den prijs vande volmaeckte
suyuerhey t / niet in en cruype door eenighe on-
achtsaemhey t der ghedachten / ende neme van
het propoost der suyuerhey t / sulcs als oot be-
behoorde te zijn inde maniere der weduwen.
Laet Heere in my zijn door de ghifte vs
gheests / een wijse stillichey dt / een wijse saecht-
moedichey t / ende een rijpe saechtsinnichey dt /
ende een suyuer vrijhey t. Laet my blaken in-
de liefde / dat ick bupten v niet en bermine

Laet.

Laet my soffelyck leuen / ende nochtans niet begheeren ghepresen te zyn. Laet my v glorificeren in een heplicheyt van lichaem / ende een suyuerheyt van siele / met liefde laet my v beminnen / laet my met liefden v dienen / weest ghy myn eere/myn blyschap/myn genoechte/ mynen troost in droefheyt/ende in twyfelheyt mynen raet/ ende myn beschermingc in myn onghelyck/myn verdult in quellinghe / ende ouerbloedicheyt in armoede/ in het vasten een spyse/int waken mynen slaep/ ende in kranckheyt myn Medecyne: laet my in v alle dinck hebben/ den welcken ick bouen alle dinck begheere te beminnen / eñ laet my bewaren dat ick v belooft hebbe / laet my / v die een onderscoecker zyt der herten niet met het lichaem/ maer met de ghedachten behaghende/ ingaen onder het getal vande wyse maeghden: op dat ick verwachten magh mynen bruydegom met Mat. 25.
ontsteken lampe met de olie der berepdinghe/ ende niet verbaest zynde door de onuersienlycke toecomste des Conincs / maer gherust met het licht blydelyck inden daus der maeghde v magh te ghemoete loopen / ende dat ick niet uytghestooten en worde met de dwase: maer bruylyck magh ingaen in s'Conincs hof met de wyse maeghden / ende int gheselschap van v lam ghepresent zynde altydt magh blyuen in suyuerheyt/door den seluen/ etc.

Om Gheestelijck de Vviele te ontfanghen seght.

Resp. De Heere heeft my aenghedaen het cleedt des salicheyts ende hy heeft my omhanghen met het cleedt des blyschaps / ende heeft my verciert als een bruyt met een croone. Esai. 61.

Vers. De Heere heeft my aenghedaen eenen mantel ghewenen van goudt/ende heeft my met onmetelijcke ketenē verciert/eñ heeft/etc/ als bouen int Resp.

Ghebedt.

Cant. 1. OCh mijnen beminden / vercosen uyt duysenden / doet my rusten onder de schaduwe van d liefde/ my ouerdeckēde met het vlies van d ombevleckthept / daer sal ick nemē van d de wiele des superhepts / de welcke ick onder d ghelepdt ende regheringhe sal brenghen voor den rechter-stoel van d glorie met honderd foutsche bruchten vande onnooselste superhepdt.

Tot het opsetten vande Croone.

Antiph. Hy heeft een teecken gheset in mijn aensicht op dat ick anders gheenen minnaer en soude aen-nemen als hem. Resp. Ick hebbe Chrīstū lief / tot wiens slaep-plaetse ic ben inghegaen/wiens Moeder Maeght is/wiens Vader gheen bron en bekent/ wiens orgel my speelt met soeten sanck / den welcken beminnende ick super ben/ende rakende reyn ben/ ende ontfanghende maeght ben. Vers. Ick hebbe ontfanghen honich ende melck uyt synen mont/ ende syn bloet heeft myn wangen verciert: den welcken/ etc. vt sup. int Resp.

Ghebedt.

OCh mijnē broeder ende bruydegom Jesu/ groote Coninck / ende Lam / sedt sulcken teecken op het aensicht mijnder sielen/dat ick onder de Sonne niet en verkiese / noch begeer/

re/ noch liefen hebbe sonder v. Ende ghy mijnen beminden bouen alle beminden verweerdight v my te vereenighen met v/door het verbondt vant Sacramentelijck houwelijck/ op dat ick v waerachtighe vrupt ende huysvrouwe magh worden/door een onverscheydelijcke liefde die stercker zy dan de doot.

Tot den rinck soo seght.

Antiph. Dien edelsten van stamme eñ weerdicheyt bouen alle menschen/ die heeft my ondertrout met synen rinck. Resp. Nu is mijn lichaem met het syne vereenight/ eñ syn bloet heeft mijn wanghen verciert/ wiens Moeder Maecht is/ ende wiens Vader gheen vrou en kent. Versus. Ick ben met hem versekert den welcken de Enghelen dienen / wiens schoonheyt de Sonne ende de Mane verwonderen.

Ghebedt.

OCh mijnen Jesu de vrucht ende blomme vande maeghdelijcke reynicheyt/ het beste deel van mijne erffenisse ende Coninclijck houwelijcs goet / die my versekert hebt met den rinck des gheloofs / met den seghel vvs gheests / maeckt dat ick v bequaem zy / mijn leuende lelie ende ghenoeghlijcke blomme: maeckt dat ick so onbindelijck gevoeght worde met v versche/liefde/dat ick door de cracht van begheerten om met v te zijn/dorstigh zy om te steruen. Ende het verbont t'ghene ghy met my ghecocht hebt/ laet dat van my weech nemen / mijn herte / dat het vu niet langher meer met my en zy/maer met een onverscheyde- Psal. 15.

delijcke liefde met d woone. Resp. Ick hebbe versmaeydt / etc. Ghelijck inde tweede oeffeninghe.

Ghebedt.

WY bidden d almachtigh Godt/dat ick d onweerdighe dienger ofte dienst-maeght die om de hope vande eewighe vergheldinghe / d mijn Heere begheere opgewijt te worden/ met een vol gheloone ẽ met een volstandigh ghemoet mach blijuen in een heylich voornemen. Wilt ghy almachtigh Vader d verweerdigen/ my te Heyligen / ende te ghebenedijen ẽ inder eewighevt d op te wijen. Gheeft my ootmoedicheyt/ suyuerheyt/ ghehoorsaemheyt/ liefde ẽ de menighte van alle goede wercken/ gheeft my Heere voor de wercken / glorie/ voor beschaemtheyt/eerweerdicheyt/voor suyuerheyt heyliheyt: op dat ick inder eewicheyt met de H. Enghelen mach louen d glorieuste weerdicheyt/ Amen.

Voor de benedictie soo begheert ghebenedijt te worden vande Goddelijcke Dryvuldicheyt.

LAet my ghebenedijen / ende met my wercken/ de soete vaderlijcke beweeghelijcheyt van Godt den Vader / ende de goddelijckheyt des Maiesteyts. Laet my ghebenedijen ende versamẽ het soet maeghschap vã Godt Jesus Christus/ ende het bloet-ghenoortschap vande menschelijcke bestadinghe. Laet my ghebenedijen ende vruchtbaer maken de soete goedertierenthey des H. Gheests/ ẽ sijn brandende liefde. My moet gebenedijen/verstercken/ende vast-

vaſtmaken de heele Keyſerlijcke Dryvuldic-
heyt. My moet ghebenedijen/ende vereenigen
de glorieuſe menſcheyt van Godt Jeſus Chri-
ſtus: den welcken belieft heeft my vande we-
relt te verkieſen / betoonende dat hy my ſeer
lief ghehadt heeft door ſijn doot/ende my heeft
doen trouwen met ſijn liefde: op dat door ſijn
ſalighe/leuende/ ende ſoetſte ghebenedijdinge/
ick ſoude aenueerden de volmaecktheyt van
alle deughden/een heele ende ombevleckte ſuy-
uerheyt (die ick belooft hebbe) ſoude bewarē/
ende mijn voor-nemen houwen / ende toonen
ootmoedicheyt/beminnen reynicheydt/ ende
bewaren lijdtſaemheyt/ ende volherdē totten
uyterſten toe in alle heylicheyt / ende naer dit
leuen magh verdienen te ontfangen de croone
des ſuyuerheyts / in een witte ſtole onder de
witte leliſche heyren die het lam volghen/ſon-
der vlecke den Sone vande Maghet Maria/
werwaerts dat hy blomme der maeghden is
gaende/Amen.

Bidt hier den goedertieren Heere, dat hy in plaet-
ſe van Abdiſſe v ouerleuere aen ſijn vvit leli-
ſche Moedere de Maghet Maria: om v te be-
vvaren, ende v van haer handen, dan vveder-
om te ontfanghen.

O Den beminden naer mijn wenſchen. Prou. 31.
O Jeſu den beminſten bouen alle bemin-
de / gheeſt my ouer ende beueelt my nu uwe
Moeder de Keyſerlijcke maeghdelijcke Rooſe/
de welcke om uwen wille my zy inder eewic-
heyt tot een leydtſvrou/ eñ eene beſchermerſſe
van mijnen maeghdom / och beueelt my aen
die delicate handen die geuoeydt hebben ende

opghebzoght hebben v den Sone Godts des Vaders / dat sy beschermе ende helpe het voornemen van myn supuerheyt/ my leydende sonder smette deur den wech vande maeghdelycke reynicheyt/oft supuere onthoudinghe Och / och wilt doch segghen tot die maeghdelycke Roose/ neemt dese inde hoede van v moederlycke ghenepghelyckheyt / ick beuele hem oft haer v / in alle de cracht van myn Goddelycke liefde. Siet Moeder hoe ghy hem oft haer my wederom leuert/ onbevleckt zynde/ ende opghenoet zynde naer myn herte wederom gheeft / Amen.

Door den loffanck *Te Deum laudamus*, so looft de H. Dryvuldicheyt die altijdt moet ghe-eert zijn, segghende.

HEpsighe Dzyvuldicheyt (uyt de welcke is schynende de leuende Godtheyt/eñ is uyt dzuppende het leuen/ de liefde eñ de wysheydt/ waer uyt is bloeyende de barende cracht ende mede-weselycke wysheyt ende de uytbloeyende soeticheydt / ende de vierighe liefde/ende de uytdzeplycke heylicheydt / ende de goetheydt alles verbullende/ v zy lof eer ende glozie/ v zy danckseggbinghe/de magbt/ende de wenscheliycke claerheyt: om dat ghy den hooghen Ceder boom van Libanus uytgbespzeyt bouen de Cherubinnen dooz de Conincklycke maiesteyt des Godtheyts / v ghenoechte hebt in dit afgrondigh dal des ellendicheyts vereenight te wozden met een riet van Isope / met een dzuploftsche onthelsinghe / ende een dzupdegoms ontbanghinghe/ende ghy o Godt/ liefde bandt der H. Dzyvuldicheyt/ghy neerleggende/

Eccl. 24.

de/ ruſt ende hebt v ghenoechte onder de kin-
deren der menſchen/ in een H. ſuyuerheydt/ de
welcke is welrieckende door v minnelijcke
tracht / in v heylighe welluſticheden als een
rooſe gheplückt onder de doornen. O liefde / o
liefde/ waer henen geraecktmen tot deſe wel-
luſticheyt. Hoe gheraecktmen tot deſe vettic-
heyt des gheeſts? Waer/ waer is den wech des
leuens leydende tot de velden die Godt dau-
wen/ ende de dorſtighe herten lauen. O liefde
ghy alleen kent die weghen ende de wandelin-
ghen des waerheyts/ in v ſoo worden vaſt ghe-
maeckt de verbonden des H. Dryvuldicheyts.
Door v ſo worden aenghedient de beſte gauen
des gheeſts / van v ſoo zijn ouerſchietende de
ſaden vande vruchten des leuens / uyt v ſoo
vloeyen de ſoetſte honighen der ghenoeghlijck-
heden Godts / van v zijn vloeyende de vetſte
water-druppen vande ghebenedijdinghe des
Heerens Sabaoth/ de lieue pandē des gheeſts/
die in onſen landen olacy te ſeer weynigh zijn.
O liefde / liefde inde ſchoone beminninghe
maeckt my eenen wech tot v in een ſuyuere
liefde. Laet my v inder eewicheyt volgen/ daer
ghy henen gaet/ door de liefde vant houwelijcs
verbont: alwaer ghy regerende eñ beuel heb-
bende door die volſte Maieſteyt ws Godtheyts
met v zijt leydende inden alderſalichſtē hemel-
ſchen dans inde ſoetſte verſaminghe van v le-
uende liefde ende ws vierige Godtheyts leuen-
de vrientſchap/ duyſent ſchoone millioenen der
Maeghden de welcke met v eenderhandt ver-
ciert zijn met een wit cleet / haer verheugende
inder ſoeten ſanck vande eeuwighe bruyloft.
Och o lief wilt my in deſe ellendicheyt ſoo be-
waren onder de ſchaduwe van v liefde/ dat ick

nae

na dese ballinckschap ingaende sonder smette tot het Heylich/ghy myn leydtsmã zynde/ onder de maeghdelijcke heyzen / my magh vermaken een aderken van d Goddelijcke liefde/ ende magh versapen een houtchbloeyende ghenetinghe/ Amen. Laet het al segghen/ Amen.

De vierde

Oeffeninghe vande Professie der Sielen met Godt.

Ghy sult de Professe oft beloftenisse van een nieuvve viericheyt door een gheestelijcke vernieuvvinghe doen, met dese vierighe begheerten ende ghebedekens, v heel opofferende den Heere tot een slagh ende brandt offerande eñ tot eenen reuck des soeticheyts.

ICK begheere d ouer-groote bermhertichheyt/ almachtighe Vader / bermhertich/ goedertieren/goet/saechtmoedigh/ eñ vergeuende ouer de sonden/dat ghy my doozt tarken (die den tijde van myn snoeyinge/ inden welcken ghy my gheset hebt in dese Religie / och / och! niet waerghenomen en hebbe: maer hebbe allen den tijdt van myn leuen in onbzuchtbaerheyt dooz ghebzoght) dooz d inghebozen goethept / dooz de liefde van d ouerbeminde glozieuste Moeder onse Patronesse de Maghet Maria/ ende dooz de voozspzake van S. Benedictus onsen eerweerighen wetgheuere / met het ghesicht van d bermhertichepdt van daghe d gheweerdight aen te sien : op dat ick in d wederom gesont wozdde magh groen

wozt

woꝛden / ende inde gheheylighde waerheydt wederom bloeyen. Laet my een waerachtigh onderhouwer woꝛden vande Religie / ende een onderhouwer van het waerachtigh gheestelijck leuen / ende dat ick d̄ mijnē beminden magh bꝛenghen bꝛuchten der geheelder deughden/ende heylichcyt: op dat ick inden tijdt des oosts/dat is inden dach mijns ouerlijdens in alle volmaecktheyt van Religie/heel rijp ende volmaeckt moghte voꝛ d̄ gevonden woꝛden.

Voor de ghebenedijdinghe.

VWe Goddelijcke almogenthcyt/wijsheyt/ ende goethcyt mijnē Godt mijn soete liefde/die moet my ghebenedijen/eñ my doen met eenen ghereeden wille in d̄ comen/ende waerachtelijcken mijn seluen verlooghenen / ende met een wacker hert/ gheest/en siele / op de alder volmaeckste maniere d̄ volghen.

Roept hier aen de gratie des Heylighen Gheests.

OMijnen Godt / mijn soeticheyt ende mijn beminninghe/och laet neder dalen uwen H. Gheest uyt den alderhooghsten/ende schept in my een nieu hertc/ eñ eenen nieuwē gheest/ d̄ salutinghe die leere my van alles / want ick heb d̄ verkosen voꝛ duysenden/ eñ ick beminne d̄ bouen alle liefde. Ick hebbe d̄ lief bouen de liefde van mijn siele/ laet de cracht dā mijn siele ver woꝛden vande schoonheydt ende cierheyt der liefde die ghy begheert / want ick begheere d̄ seere / och maeckt dat ick bequamelijck voꝛ d̄ verschyne/Amen. Psal. 58.

Comt/

Comt / ende siet ick come tot v dien ick lief ghehadt hebbe inden welcken ick gelooft hebbe/dien ick bemint hebbe.

Ghebedt.

Apo.14. GHy zyt de verblijdinghe mijns gheests/ ghy zyt den lof mynder herten ende mont mijnen Jesu / laet my v volghen werwaers dat ghy gaet als ghy mijn herte tot v sult ghenomen hebben ende eyghentlijck beseten: soo en sult ghy my dat inder eeuwicheyt niet connen wech nemen/ Antiph. Comt: ende siet ick come tot v dien ick lief gehadt hebbe/ welcken ick ghelooft hebbe/dien ick bemint hebbe.

Ghebedt.

MIjnen beminden ick vrange v aen mijn herte door een onuerscheydelijcke omhelsinghe der liefden mijnen Jesu / siet ick houde v vast met alle de liefde mijnder herten / alwaert dat ghy my duysent werf gebenedijde/ soo en sal ick v niet laten gaen. Comt dochters/ ende siet ick come, vt supra.

Ghebedt.

ALle de uytwerckinge eñ cracht ws Godtheyts die moet v vrijsen voor my / alle de beweeghelijckheyt van v menschheyt/ die moet v voor my voldoen/alle de grootmakinghe ende de Maiesteyt der keyserlycker dyvuldicheyt moet vrijsen/groot-maken ende eeren v seluen eñ in v seluen/ voor my/ door dien hoogen lof/ waer door ghy alleen voor v seluen ghenoegh zyt/

zijt/ende het ghebreck van alle schepselen door v selven vervullende zijt volmakende in v selven/Amen. Antiph. Hoort mijn ick sal v leeren de vreese des Heeren. Psal. 33.

Ghebedt.

OCh Jesu goeden herder maeckt dat ick v voys hoore in alles wat my belet van v/ heft my op in v armen/doet my v schaepken bevrucht zijnde met uwē gheest/rusten in uwē schoot. Leert my daer hoe dat ick v moet vreesen/toont my daer hoe dat ick v beminnen sal/ onderwijst my daer hoe dat dick v volghen sal/Amen. Antiph. Comt tot hem ende wordt verlicht ende v aenschijnen en sullen niet beschaemt worden. Ibidem.

Ghebedt.

SIet ick come tot v verteerende vier/o mijnen Godt/ och wilt verslinden mijn cleyn stofken met de virighe cracht der liefden/wilt my heel verteeren ende in-swilgen in v/ siet ick come tot v mijn soet licht/ och laet doch lichtē v aenschijn over my: op dat mijn duysternisse voor v worde gheltjck den middach/ siet ick come tot v o salichste vereeninge/ och wilt my een met v maken door den lijm der levende liefde/Psal. De Heere behoort de aerde toe/etc. Antip. Dit is het geslachte der gener die Godt soecken/die soecken het aenschijn vandē Godt van Jacob.

Ghe-

Ghebedt.

DOet my soeten Jesu aen-schijnen ende aen-tellen int geslachte van die v beminnen o Godt van Israhel/int gheslachte van die soecken v aensicht/ o Godt van Jacob / int gheslachte vā die v lief hebbē Godt des Sabaoth. Och dat ick onnoosel van handen ende suyver van herten ontfanghe de ghebenedijdinghe eñ de barmhertichz van v o Godt myn salichept.

Psal. 50. Psalm. Weest my ghenadich Godt. Antipho. Schept Godt een suyver herte in my/ende den rechten gheest vernieut in mijnen binnensten.

Ghebedt.

WIlt my verde genoegh indoopen inden afgront der liefden / och liefde gheeft doch om niet uyt lauter gunste/my suyverende met het badt van v gratie van alle smette/wilt my o myn waerachtigh leuen in v vernieuwen.

Psal. 90. Psal. Die woont inde beschermínghe. Antiph. Die woont inde beschermínghe vanden alderhooghsten / die sal blijuen inde hoede van den Godt des hemels.

Ghebedt.

ONtfanghet mijnder sielen/ende mijn toeblucht inden quaden dach omloommet my met de vlimmen uwer beschermínghe in alken aenbechtínghen. Wilt my omringhelen met den schilt uwer waerheyt. Weest ghy selver met my in alken teghenspoet / mijn hope/ wilt my beschermen van alle perijckelen van siel ende lichaem/ende staet my voor/och wilt my v toonen nae dit ballinckschap myn soets salichepdt/Amen.

De

De Letanien.

KYrie eleyſon / Chriſte eleyſon / Kyrie eleyſon / H. Dryvuldicheyt eenē Godt gheeft dat mijn herte v vreeſe / v beminne / v volghe: want ghy zijt mijn warachtige liefde. H. Maria Paradijs des heylicheyts / lelie des ſuyuerheyts / wilt de leytſbrouwe / ende beſchermerſſe zijn van mijn ſuyuerheyt: want in v ſo is alle gratie des leuens / ende der waerheyt. Alle H. Enghelen / ende Aerts-enghelen / wilt vercrijghen dat ick eenen aengenamen dienſt magh beſteden met ſiel ende lichaem / aen dien Coninck / wien te dienen is regeren / byden welcken ghy ſtaet dienende ſonder veruelen / met een onuytſprekelijcke blijſchap. Sint Jan Baptiſta vercrijght voor my dat ic magh verlicht worden met dat waerachtich licht van het ghene ghy zijt ghecomen ghetuygenis gheuen. O mijnen vader Abraham wilt voor my vercrijghen dat gheloof ende die ghehoorſaemheyt die v ghebraght heeft tot de vrientſchap vanden leuenden Godt. O beminden Godts Moyſes / wilt voor my vercrijghen dien gheeſt des ſaechtmoedigheyts / des peys / ende liefde: die v weerdigh gemaeckt heeft aenſicht tot aenſicht te ſpreken met den Heere des Maieſteyts. O Dauid Coninck ende eerweerdigen Propheet / wilt my vercrijghen die oprechtigheyt des ghetrouwigheyts / waerheyts / ende ootmoedicheyts / die v ghemaeckt heeft een man nae het herte Godts: ſoo dat ghy waerachtelijck bemindt ende behaghende waert Godt den Coninck. Alle H. Patriarchen / ende Propheten wilt voor my vercrijgen den gheeſt

van begrijpelijckheyt ende verstant. S. Peeter Prince der Apostelen wilt voor v authoriteyt my ontbinden van alle bandē van mijn sonden. S. Pauwels vat des verkiesings wilt my vercrijghen de gifte van waerachtighe bemijninghe. O mijnen beminden Johannes dien discipel die Jesus beminde/ wilt voor my vercrijghen die Godtvruchtichheyt/ ombevlecktheyt/ ende heylicheyt des gheests / die van my begheert die blomme ende den Soon vande lelie/ wiens delicate bewaerder ghy waert. Alle H. Apostelen broeders ende vrienden van mijnen bruydegom Jesus Christus/ wilt voor my vercrijghen dat ick met hem vereenight worde/ met een onuerscheydelijcke liefde. Sinte Stenen uptvercorē eerste martelaer vercrijgt dat ick magh dorsten het martelaerschap voor de liefde Christi/ dat hy mijn hulpe worde/ die v gheghenen heeft sijn solaes/ in v doot. Sinte Lauwerens onwinbaer crijsman vercrijght my liefde die stercker zy dan die doot: Waer door ghy verwonnen hebt de vlamme eñ den beul. Sinte Joris blomme der Martelaren vercrijght voor mijn eenen onwinnelijcken gheest inden dienst Gods. Alle H. Martelaers vercrijght voor my eenen onuerwinnelijcken gheest/ een soete lijdsaemheyt: op dat ic gereedt zy om de liefde Jesu mijn lichaem ende siele te besteden. Sinte Gregori Apostolijcke herder/ vercrijght dat ick altijt magh waken sonder ophouwen tot den eynde mijns leuens/ in een goet voornemen vande H. Religie. Sinte Augustijn spieghel vande H. Kercke vercrijght voor my dat ick gheheel leue voor Godt eñ sijn Kercke. O edelste gront-steunsel van allen Religien/ mijnen vader/ Sinte Benedictus be-

minte

mint van Godt/vercrijght voor my inde stren-
gigheyt des Gheestelijcke leuens sulcken stant-
vastigheyt van ghemoet / dat ick met v magh
crijghen den loon van het eeuwigh leuen. Alle
H. Confessorē vercrijght voor my dat ic magh
aengedaen worden/met belijdinge/ eñ schoon-
heyt: op dat alle mijn leuen ende wercken den
Heere belijden sijn groote ontfermhertichеydt
in alle werken. Sinte Catharina ghequetst
met de Goddelijcke liefde vercrijght dat ick al-
le aertsche dingen magh versmaden/ eñ alleen
wenschen mijnen Jesum. Sinte Agnes deli-
cate cameriere van het lam/vercrijght dat ick
met een vierighe minne mijnen bruydegom
Jesum beminne / met wiens liefde ghy v be-
roemt ghebonden te zijn ende versekert doort
gheloof/ende segt in sijn slaep-camer ghegaen
te zijn. Sinte Marie Magdalena / vierighste
beminstersse van Jesus Christus / vercrijght
dat ick magh een neerstighe onderhouwer oft
onderhoustere zijn vande H. Religie. Alle Hey-
lighe Maeghden ende Weduwen maeckt dat
ick soo vervoordere in alle Heylicheyt van een
gheestelijck leuen / dat ick magh comen tot de Matt. 13.
honderste vruchte. Alle Heylighen ende uytver-
coren Godts wilt voor my vercrijghen sooda-
nighe ende soo grooten onderhouwinge vande
H. Religie: dat ick daer door magh comen met
v lieden tot dat Vader-landt vant eeuwigh le-
uen/ het welck niet en weet dan blijschap ende
daer Godt is ouer al. O Heere weest genadigh
mijnder sonden ende onachtsaemheden / ende
wilt door v alder-volmaeckste handelinghe
vervullen de vervallentheyt van mijn verlo-
ren handelinghe / van cleynmoedicheydt des Psal. 54.
gheests ende tempeest / van alle verkeertheydt

des herten / ende vleeschelyckheydt / van alle blintheydt/ende onbzuchtbaerheydt des ghemoets/ eñ van alle onachtsaemheyt van manieren / ende booshеydt wilt my beschermen. O Heere / booz alle het inghewant van v vaderlyche bermhertigheydt/ soo gheeft my verstant ende onderwyst my int pzopoost van dese Religie (die ick nu belyde booz v) want ick bekenne dat ick niet en ben / noch weet/ noch vermagh sonder v. Booz v Moeder lept my op een onbesnet pat: op dat ick v behaeghelyck wozde van siele ende lichaem. Ick onweerdighe ende verlozen soon oft dochter (die eylaeen om myn sondens schult hebbe verlozen den naem van een soon oft dochter) verrouwende van v vaderlycke goedertierenthеyt v
Psal. 68. bidde ick naer de/ vermenichvuldighеyt van v bermhertigheden/ aensiet my/ ende alle myn quaethеyt uptwissende verhoozt my hier inne dat ghy my inde H. Religie wilt gunnen eenen onwinnelyeken gheest/ een bequaem herte/ eñ eenen goedē moet/ ende een bequaem lichaem. Wy bidden v verhoozt ons: dat ghy v geweerdight ons in te stozten gratie/ smaeck eñ liefde van een geestelyck leuen. Wy bidden/ dat ghy my volmaecktelyck leert de werelt verfaken/ eñ v met gansscher denotie maeckt aen te hanghen. Wy bidden dat ghy my een onderhouwer oft onder-houster maeckt van dese Heylighe Religie / eñ gheeft te volherden in dit goet booz-nemen. Wy bidden dat ghy ons / die v hier in dese plaetse dienen / wilt gheuen eenighеyt van gheest inden bandt der liefden ende vzeden/ ende na dit leuen wilt leyden tot den beloofden pzyys van v glozie. Wy bidden/ dat ghy uyt allen de autozitеyt van v Godthеyt/

my

my wilt ontslaen van alle myn sonden / ende verstercken in myn goet voorneme ende wilt v versoent toonen t'mywaerts / door alle de barmhertigheden van v menschept / eñ in alle dese dinghen my heel wilt verhoorzen. Wy bidden Jesu Sone des leuenden Godt/v alleen is bekent de oorsake van myn begheertē/maeckt dat ick worde naer v herte. Wy bidden/ Lam Gods hout myn rechter handt in desen wegh daer ick wandele: op dat ick niet achter en blyue. Lam Godts laet my hier volmaken t'ghene ick in uwen name begost hebbe. Lam Godts / en laet myn sonden my niet beletten: maer laet v barmhertigheydt my in alle dese dinghen voorderen. Christe hoort ons/eñ inde ure des doots/wilt my verblyden met v saligheyt. Kyrie eleyson. Christe eleyson. Kyrie eleyson.

Ghebedt.

O Godt alderkunstelijckstē planter ende bewaerder der deughden / maeckt dat ick onweerdigh gelijck een cleyn graentken/ van v het waerachtich saet maghtigh worde int voor-nemen vande H. Religie / ende opwasse tot de dupsenste vrucht van een volmaeckter leuen/eñ tot den eynde myns leuens ghetrouwelijck ende sonder moede te worden in uwen H. dienst magh volherden.

Roept aen de Goddelijcke vvijsheyt, dat sy v by-stae met het Resp.

HEere seynt af de wijsheyt vandē stoel van v groothept op dat sy met my zy / eñ met my wercke/ dat ick magh weten t'allen tydē/ Sap. 9.

Ibidem. wat v behaghende is. Vers. Gheeft my Heere die wijshepdt die staet by uwen stoel: Dat ick magh weten/ als vozen.

Hier sult ghy den Heere gheuen het hantschrift van v professie, segghende.

MIjnen beminsten Jesu ick wensche met v aen te nemen den reghel der liefden: op dat ick mijn leuen in v magh vernieuwen eñ ouerbzengen/ och wilt mijn leuen stellen onder het behoet van uwen H. Gheest/ op dat ick tot allen tyden ghereet gebonden wozde tot v gheboden. Maeckt mijn manieren de uwe gelyt/ eñ wilt my versterckē in v liefde eñ peys / wilt mijn ghedachten sluyten met het licht uwer liefden: op dat ghy alleen my moeght leeren/ leyden ende wijst int binnenste des herten/ verlicht mijnen gheest metten uwen/ soo sterckelyck/ so diepelyck / dat ick waerachtelyck heel in v begrauen wozde / ende dooz de vereeninge met v/ ick in mijn seluen te niete gae / soo dat niemandt mijn begrauinghe en weet in v/ dan ghy. Laet de liefde my hier sluyten met synen seghel/ eñ v ouer leueren met eenen onuerscheydelycken knoop/ Amen.

Bekeert v hier tot den Heere, ouermerckende vvelcke dat is de eerste ghehoorsaemheyt die sijn liefde van v is vereyschende.

Cant. 8. MIjnē beminde die roept tot my: Stelt my gelyck eenen seghel op v herte eñ op uwen arm/ wāt de liefde is sterc als de doot/ maeckt v ghereet om in te gaen / met den Heere / dooz vlytichept den wech vande schoone beminnin-

ghe

ghe. Resp. Ick sal v beminnen Heere myn Psal. 17.
cracht / Heere myn gront-steunsel / myn toe-
vlucht ende myn verlosser/ Vers. Louende sal Ibidem.
ick aen-roepen den Heere / ende ick sal vyt
zyn van myn vyanden. Heere myn gront-
steunsel/ etc.

Om te aenveerden het iock vanden heylighen Reghel.

ONtfanckt my H. Vader in v goedertierenste vaderlycke gheneygheliickheyt/dat ick in dese loop-baue van dit heylich voornemen (daer ick t'uwer liefde in begost hebbe te loopen) v selven magh hebben tot eenen prys/eñ eewighen erfdom. Ontfanckt my Heere in v goedertierenste vroederlycke genegenthept/eñ vraeght met my den heelen last des daeghs eñ Mat. 20.
der hitten / laet my v hebben tot eenen troost
des arbeyts ende eenen gheselle van myn rey-
se/een leydtsman eñ medevroeder / ontfanght
my H. Gheest Godts liefde/in v goedertieren-
ste vermhertichept eñ liefde/op dat ick v magh
hebben tot eenen meester van myn ganscht le-
uen ende eenen soeten beminner mynder her-
ten/ Amen.

Valt hier neder voor den Heere.

KYrie eleyson, &c. Psal. Miserere mei Deus, Psal. 50.
Dat is ontfermt v myn der Godt. Seght/
Alder beminsten Vader ick come tot v boeten/
siet myn sonden hebben my verscheyden van Esai. 59.
v/ och nae de menighvuldighedē van v verm-
hertigheden soo/weest my genadigh / eñ vveert
den muer van myn oude handelinghe die my-

Van v verschepde / ende treckt my soo ghewel-delyck tot v/ dat ick door de soetichepdt vande onuytblusselycke liefde v magh volghen/ wyselyck beminnende.

Ghebedt.

Rom.7. OCh goedertieren Jesu nademael ick wel eenen goeden wille hebbe/ maer nochtans niet en vinde hoe ick dien volbrengen sal/ wilt myn siele soo bekeeren met de medewerckende gratie tot v/ upt de crouckhept der menschelycker broosheydt/ door de ombesmette wet uwer liefden: dat sonder moede worden loopende den wegh van v gheboden / ende v onverschepdelyck aenhangende ghy met my zijt myn Heere/ my altydt helpende/ ende versterkende/ int werck het ghene ick heb aenghenomen door de liefde uwer liefden.

Int aendoen vant H. cleedt soo seght.

OCh edele liefde comt daer ick onedel riet/ upt v lelie-blommigh ghesichte / gheplant ben/ met de rechter handt van v weerdighste Godthept inde diepste valleye des H. ootmoedichepdt/ by den door-ganck des waters van v uytbloeyende liefde / ende den door-ganck vant groot water van v versoenlyckhept ende goedertierenthepdt/ op dat ick v dozre hoy ws plantsoens (die in my ben eenen gheheelen niet ende pdelheyt) upt de vettichept van uwe gheest wederom groen worde ende bloeye wederom in v / o mijnen soetsten morghen / laet my oock hier upt-doen den ouden menschen met syn wercken: op dat ick magh aendoen

Col. 3.

den

den nieuwen die naer Godt gheschapen is in de rechtveerdicheyt ende heylicheyt des waerheyts/ Amen. Resp. Ick heb versmaeydt. vt sup. Ephe. 4.

Wat hebbe ick nu meer te doen met de werelt/o Jesu mijnen beminden/ siet ick en hebbe inden hemel niet sonder v begeert: v beminne ick alleen / v begheere ick / v hebbe ick lief/ in v soo gaen ick heel van my selven mijnē beminden/ mijnen beminden: och voert my inde vlamme van uwen leuenden brandt / ende maeckt dat ick soo gheheel v aenhanghe / dat inde ure des doots verlaten hebbende het liehaem/ inder eewicheyt my wel zy in v: want mijn siel die beminт v / mijn herte begheert v/ mijn cracht die beminдt v / alle mijn leuē my voor-by gaende is in v ghegaen. Och Jesu den beminsten bouen alle beminden tot v soo is mijn herte sprekende. Ghy zijt mijn alderliefste lief/ mijne heel waerachtighe ende voorsekerde blijschap/ mijn beste deel / die mijn siele alleen beminдt.

Gaende tot de Communie, soo worpt v ganschelijck in Godt: op dat ghy hem alleen, leuen moeght.

WAT ben ick mijn Godt/ het leuen mijnder sielen: och/ och/ och hoe verre van v / siet ick ben als een cleyn stofken / het welck den wint voorpt haut aen sicht der aerdē / och wilt doch voorts brenghen soo sterckelijck den soeten wint van v almoghende liefde inde cracht uwer beminninghe / ende door den storm ws Gheests soo wilt my in v met sulcken ghewelt worpen / ende ontfanghen inden schoot van Psal. 1.

v goedertieren sorghvuldigheyt/dat ick magh beghinnen waerachtelijck in mijn seluen te vergaen ende in v mijn soete liefde met den gheest opghetoghen worden / daer soo gheeft dat ick my seluen in v verliese dat ick my seluen daer gheheelijck achter late / soo dat geen voetstappe meer van my in my en blijue/ghelijck een stofken vander aerden opghenomen gheen plaetse en toont daert uyt ghewaeyt is. och / och voert my gheheelijck ouer inde beweeghlijckheyt uwer liefden / op dat mijn onvolmaecktheydt heel te niete in v magh ghedaen worden/ eñ uyt my gheenen gheest meer en hebbe:och gheeft my dat ick my in v so verliese dat ick inder eeuwicheyt mijn seluen nieuers en vinde als in v/ Amen.

VVenst hier inden Heere volmaeckt te worden.

WAt ben ick Heere de liefde mijnder herten? och hoe onghelijck ben ick v / siet ick ben als een cleyn drupken van v goetheydt / ende ghy zijt een volle zee des soeticheyts. Och liefde liefde doet my eens open een lutsken het binnenste van v goedertierentheyt / drupt op my alle de sluysen vande goedertierenste vaderlijcke gheneghentheydt / breeckt ouer my alle de fonteynen van den grooten afgrondt uwer ontfermhertigheden / laet my het diepste van v liefden inswilligẽ/ laet my verdroncken worden inden afgront vande zee ws ghenadichste goedertierentheyts. Laet my vergaen inden ouervloet uwer liefden / ghelijck een drupken des zees is vergaende inde dieptẽ des volheyts. Laet my steruen / laet my sternen

uen inden doorvloet van v grootſte bermher-
ticheyt/ghelijck een voncxken viers ſterft door
eenen grooten loop van een riuiere / laet my
omwinden den water-drup van v beminnin-
ghe / laet den kelck uwer liefden my mijn le-
uen wech nemen / den verborghen raet van v
alderwijſte liefde die moet in my wercken ende
volmaken een glorieuſe doot der leuende liefde/
laet my daer mijn leuen laten in v / alwaer
ghy eeuwelijck leeſt / o liefde mijn Godt van
mijn leuen/ Amen.

VVenſt hier begrauen te vvorden inden leuenden Godt.

WAt ben ick Godt/ mijn heylighe ſoeticheyt?
Ick ben helas ghewoorden als eenen ver-
vloeck van alle ſchepſels/ maer ghy zijt mijn
groot betrouwen / want in v ſoo leyt de ouer-
vloedigheyt ende het vernieuſel van alle mijn
verlies. Och liefde/ liefde/ liefde vergadert nu
op my de hoopen van v groote goetheyt/ ende
verghiffeniſſen verdruckt my met het pack vã
v goedertierentheydt/ ende ghenade/ laet my
mijnen gheeſt gheuen inden ſoeten aſem van
uwen ſoeten gheeſt/doet my ſlapen in het decx-
ſel van v liefde/laet my mijnen gheeſt gheuen
leuende inden ſmaeck van v ſoeticheyt: op dat
ick o mijn ſoete genoeghlijckheyt van my uyt-
gaende ſoetlijck in v gaet. Laet my v alleen/in
v onthelſinghe/ende laet my waerachtelijcken
begrauen worden in het kuſken van uwen
honichvloeyenden mont/wilt my wenden int
wit cleet van v lieue verloſſinghe/ wilt my be-
grauen met de welrieckende ſpecerijen van v
weerdighe doot / ſtelt my int marmoren graf
van

van b doorsteken herte / my verborghende onder den steen van het alderfoetste aensien van b honichbloepende aenschyn: op dat ghy inder eewighept door my sorghe draeght/ daer/ daer mijnen beminden/ soo laet my begrauen zijn/ inde soete schaduwe van b vaderlijcke beminninge/ laet my rusten/ laet my rusten/ laet my rusten inde eeuwighe ghedachtenisse van b costelijcke ende leuende vrientschappe / och och in b stercke liefde soo laet mijn vleesch dorre worden in b o mijn leuen-brengende liefde so laet mijn leuen uptgaen. In b o mijn soete liefde so laet alle mijn gestaltenisse tot asschen ghebroght worden / ende laet mijn siele inder eewichept rusten in het honichbloepende licht ws aenschyns/ Amen.

Daer nae soo seght den Leysen *Magnificat*, tot een danckseggbinghe, met dit ghebedt.

O Godt mijns leuens / den leuendighmaker mijnder sielen / o mijn soete lief/ mijnen vader/ mijnen bruydegom/ mijnen besorgher/ soo gheue ick tot een present den heelen schadt mijnder liesden / tot een vrantboetsel vande vierichept ws gheests/ inden vierigen ouen van b leuende liefde/ om uwent wille/ om uwent wille o mijnen beminsten bouen al dat bemint is / in deser uren aengaende herde weghen/ wetende dat b bermhertichept beter is Psal. 62. ouer de leuende/ och o mijnen beminden wilt my/ die my veel beloue van b bermhertichept/ door b goddelijcke cracht opgorden tot den crijgh met het wapen van uwen Gheeest / op dat ghy my stelt alle de laghen der vijanden tot eenen rugghe ende al het ghene dat niet ghe-

gheheelijck in my voor v en leeft/ onder plant dat in my door v onuytbluſſelijcke liefde/ op dat ick door de ſoete hulpe van v leuende liefde ghetrocken ende verſaet door de leuende ſoeticheyt uwer liefden / v lief hebbe / v lief hebbe (o mijn ſoete cracht) blijdelijck draghende door uwen voorganck / het ſoet iock ende den lichten laſt van v liefde: op dat allen den arbeyt des dienſts (die ick aen v mijnen beminden beſtede) my ſchijne te zijn een luttel dagen by de grootheyt uwer liefden gherekent / laet de ſoete ghetempertheyt van uwen gheeſt verkorten ende verlichten het gheheel ghewichte/ ende de hitte des daeghs / ende wilt ghy v beweerdighen alle mijn uytwerckinghe eñ oeffeninghe van mijn leuen te verwerren inde medewerckinghe van v leuende beminninghe: op dat mijn ſiele v inder eewicheydt groot make ende mijn leuen v diene ſonder moede te worden / laet mijnen gheeſt hem verheughen in v Godt mijn ſalicheyt/ laet allen mijn wercken ende ghedachten v lof zijn ende danckſegghinghe/ Amen.

Geneſ. 29. Verſ. 20.

Luc. 1.

Alles volleyndt zijnde, ſoo beueelt v den Heere met den Leyſen, *Nunc Dimitte.*

OCh nu o liefde mijnen Coninck / o mijnen Godt/ nu o mijnen Jeſu / mijnen beminden wilt my ontfanghen inde goedertierenſte ſorghvuldichz / van v Goddelijcke herte / wilt my daer och daer t'ſamen lijmen met v liefde: op dat ick heel v leue / och laet my dalen inde groote zee van v afgroudelijcke vermhertic-heydt / och beueelt my daer aen het binnenſte uwer uytvloeyender goedertierentheydt.

Och

Och wilt my in laten inde verslindēde vlamme uwer leuender liefde! daer daer so stelt my ouer in v / ghevryant zijnde tot assen in siel en lichaem / och inde ure mijns uytgancks soo beveelt my aen de voorsinnighevdt van v vaderlijcke liefde / daer daer myn soete salicheyt soo wilt my vertroosten met de teghenwoordicheyt van v honichvloeyende aensicht / daer wilt my vermaken met den smaeck vande lieue verrijghinghe / daer ghy my door verlost hebt / daer soo wilt my tot v roepen met de leuende voys van v beminninghe. Wilt my daer ontfanghen inde omhelsinghe van v alderbergheuenste versoeninghe / wilt my daer toe trecken / in trecken / ende indzincken inden soeten adem van uwen soetvloeyenden gheest / wilt my daer in doopen door kussen vande volmaeckte vereeninghe in v eewighe ghenietinghe / gheeft my dan dat ick v sien magh / dat ick v hebben magh / ende dat ick inder eeuwicheyt v gheluckelijck magh gebruycken / want myn siele heeft v begheert / o Iesu den beminsten bouen alle beminden / Amen.

De vijfde

Oeffeninge der Goddelijcker liefden IESVS MARIA ANNA.

Soo vvanneer dat ghy v vvilt becommeren met de liefde soo treckt v herte van allen ombehoorlijcke gheneyghelijckheden, van allen beletselen ende inbeldinghen, daer toe verkiesende

ſende eenen bequamen tijdt, ende dach, ten minſten dry uren daechs, te weten ſmorghens, ſnoenens, ende t'ſauonts, tot een voldoeninge dat ghy uwen Heere uwen Godt niet lief ghehadt en hebt, uyt ganſche uwer ſielen, herte, ende crachten, ende dan met allen v beweghen ende deuotie ende innicheyt ſoo vereenight v met Godt in v ghebedt als oft ghy Ieſum uwē bruydegom teghenvvoordigh ſaeght, (die alcuen vvel teghenvvoordigh is in v ſiele) ende ſmorghens vroegh als uvven Godt te gemoete comende ſoo ſeght dit ghebedt met deſe dry veerſkens vanden 62. Pſalm.

Deus Meus ad te de luce vigilo: Sitiuit in te anima Pſal. 26.
mea: In terra deſerta, &c.

Die inde duytſche tale dus luyden: Mijn Godt des ſmorgēs ſo wake ick tot v. Mijn ſiele heeft ghedorſtight nae v, hoe menighvuldigh oock dorſticht mijn vleeſch naer v. Ghelijck in een vvoeſt, onganckbaer ende vvaterloos landt ſoo hebbe ick v verſchenen int Heyligh, om dat ick ſoude ſien v cracht ende v glorie.

O C H/ o liefde Godt/ ghy zijt alleene mijn heele ende waerachtighe liefde/ ghy zijt mijn liefſte ſalichmakinghe mijn heele hope/ ende mijn blijſchap/ mijn opperſte ende beſte goet/ by v mijnen Godt mijn liefde/ liefde ſoo ſal ick ſmorghens ſtaen ende ick ſal ſien dat ghy zijt die eewighe ſoetichept ende ſalighept/ ghy zijt den dorſt mijnder herten ghy zijt het heel ghenoeghen mijns gheeſts hoe dat ick v meer proeue/ hoe dat ick meer houghere/ hoe ick meer drincke/ hoe ick dorſtiger ben. O liefde Godts v aenſchouwinghe is den ſchoonſten dach/

dach/ dien eenen dach den welcken inde voor-
Psal. 83. houen des Heeren/is beter dan duysendt / tot
de welcke alleen is versuchtende myne v eeni-
Psal. 70. ghe siele die ghy verlost hebt/och wanneer sult
ghy my versaden met de soeticheyt van v ho-
nichvloeyende aenschyn / myn siele is beghee-
Psal. 38. righ ende verdwynt na de vetticheydt van v
soeticheyt/siet ick hebbe verkosen verworpē te
zyn int huys myns Godts:op dat ick mochte
snacken nae de vermakinge van v soetste aen-
schyn/o liefde v te sien is opgheroghen te wor-
den in Godt / v aen te hanghen is met Godt
versaemt te worden/met een houwelijcks ver-
bondt/ o claerste licht mynder sielē/eñ schoon-
Psal. 35. sten morgenstont/och wort doch in myn dach
ende wordt my soo claer / dat ick in v licht het
licht sie / ende door v mynen nacht verande-
re in dach. Och mynē liefsten morghenstondt
al dat ghy niet en zyt dat deuckt my om de
liefde uwer liefden/als niet ende ydel/och wilt
Iob. 5. my smorghens vroegh besoecken/ dat ick heel
terstont in v verandert worde / o liefde die nu
niet alleē en heet licht-brēghstere/maer Godt-
brenghstere/och comt tot my ouervloedelijcke
op dat ick door v smelte / ende van my te niete
gebroght geheelijc in v vloeye / dat ick voorts-
aen niet wederom vergadert en magh worden
in my tijdtelijck / maer eeuwelijck aen v ghe-
lijmt vlijde. O liefde ghy zijt die sonderlinghe
ghedaente/die eerste betamelijckheyt/ die hier
in dit leuen niet ghesien en wordt / dan onder
de vleughelen der Seraphinnen/och wanneer
sal sulcken ende soo grooten schoonheydt my
Apo. 22. vermaken? O Keyserlijcke morgēsterre/blinc-
kende door de claerheyt Godts/o wanneer soo
sal v teghenwoordicheyt my verlichten? O al-

der

der minnelijckste gedaente wanneer sult ghy
my van v versaden? och oft ick hier een wey-
nighsken mochte genieten/een cleyn straelken
van v schoonheydt / dat ick mochte een cleyn
lutsken voorsmaken v soetichevdt ende v mijn
beste deel soetelijck voor-proeven / och keert v
tot my een weynigh: op dat ick mijn ghesicht
magh slaen op v blomme der blommen. Ghy
zijt dien schoonen spieghel der H. Dryvuldig- 1.Cor.13.
heyt den welcken daer aensicht aen aensicht/
maer hier alleen in een ghemaetsel geoorloft is
te sien/door de ooge van een suyver herte. Och
overspringhelt my met v goedertierenthevdt/
ende ick sal gesuyvert worden/ raeckt het bin-
nenste mijnder herten met v suyverhevt/ ende
ick sal witter als sneeuw worde. Ick bidde laet Psal. 50.
de groottè uwer liefden overhandt hebben/eñ
laet my inwinden de menithfuldighe heylic-
heyt uwer verdiensten: op dat de onghelijckhz
van my/met uwe schoonheyt / my van v niet
en belette/siet t'mywaerts ende siet/eñ maeckt
dat ick v kenne ende wete/ ghy hebt my eerst- 1.Ioan.4.
mael lief ghehadt/ghy hebt my verkosen daer
ick v niet verkosen en hadde/ ghy comt tegens
van selfs den ghenen die v dorsten: die claer-
heyt des eeuwichevts die is blinckende in v
voorhooft/ och toont my v aenschijn / eñ doet
my bemercken v ghedaente/ siet v aenschijn is Cant.2.
soet ende betamelijck/in het welcke is stralen-
de den schoonsten dagheraet des Godthevts.
In v wangen is wonderlijck blosende Omega
ende Alpha/in v ooghen soo vrant onuytblus-
selijck de schoone eeuwichevdt / daer is die sa-
lichmakinghe mijns Godts blinckende als
een lampe / daer soo speelt soetelijck de liefde
met de waerhevt / den reuck des leuens die is

van v/ tot my opcomende/ honich ende melck
druypt my uyt uwē mondt. Hoe schoon zyt ghy
Godt liefde / hoe ghenoeghelyck ende wonder-
lyck/ende hoe weert in v genoeghelyckheden/
Cant. 7. ghy Coninghinne sidt voor aen inden Godde-
lycken stoel vol vande Keyserlycke Dryvul-
dicheyt/ryckdommen/ghy hup swouwe ende
druyt zyt altydt int gheselschap vanden op-
persten Godt met een onuerschepdelycke be-
minninghe vereenight met den Sone Godts/
och liefde wilt doch inden onderganck myns
leuens my droegh opstaen / ende als ghy sult
sien dat ick in dese ballinckschap sal vergaen/
maeckt dat ick het eeuwigh leuē in v scheppe/
ende maeckt dat ick dit ballinckschap soo eyn-
de dat ick met v magh comen inde druyloft
des lams sonder keletsel/ ende door v als myn
leydtsman magh vinden mynen waerachtigē
druydegom ende lief / eñ met hem in v armen
soo magh versaemt worden dat ick inder eeu-
wigheyt van syn omhelsinghe niet verscheyden en worde / o liefde o sleutel Dauidts doet
Apo. 3. my dan open het Heylich der Heyligher / op
dat ick door v inghelaten zynde blydelyck in
Psal, 82. Sion mach sien den Godt der Goden / wiens
honighvloeyende aensicht myn siele nu begeert
ende wenscht.

Ten middaghe soo comt tot uvven bruydegom die met uvver liefden onsteken is, op dat hy die Sonne des rechtveerdicheyts, met sijn vierigheyt onsteke v lauheyt: op dat de kole der Goddelijcker liefden onuytblusselijck brande op den Autaer van v herte segghende dit ghebedt met dese dry veersen vande 17. Psalm.

Dili-

Diligam te Domine fortitudo mea, Dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus. Deus meus adiutor meus, & ſperabo in eum. Protector meus & cornu ſalutis meæ. Die in nederlants aldus luyden: Ic ſal v beminnen Heere mijn cracht Heere mijn vaſticheyt ende mijn toevlucht eñ mijn verloſſer. Mijn Godt, mijn helper ende ick ſal in hem hopen: Mijnen beſchermer ende den horen mijns ſalicheyts.

OCh o liefde/ mijn eerſte blomme der liefdē/ ghy zijt mijn alderliefſte morghen ghift/ ende houwelijcs goet/ ſiet om uwent wille heb ick de werelt verſmaedt ende hebbe geacht de blijſchap des werels als ſtof der voeten/ om te comen tot v houwelijc / och laet my in comen tot het verborgen van v beminninge/ ſiet mijn herte dat blaeckt om te hebben een kuſkē van v liefde / doet my open de vrije camer van v ſchoone beminninge/ ſiet mijn ſiele is dorſtigh nae de innighe omhelſinghe van v innige vereeninghe: Och maeckt nu een maeltijt van v overvloedige barmhertichept my hopende ter tafelen van v ſoetichēden / ſedt my voor het ſoetſte gherecht vāñ v eeuwighe verghiffenuſſe ende quijtſcheldinge/ het welck alleen mijnen gheeſt can vermaken/ och laet ons nu t'ſamen banketteren o mijn liefſte ende opperſte goet/ ghy zijt in v ſelven overvloedigh in allen goet ende onwerdeerlijck overſchietēde / ende deylt v ſelven wonderlijck mede aen v ſchepſel / och wilt my verſaden met v. Hoe ſal een genſterkē anders connen leven als in ſijn vier? oft hoe can een druppken weſen/ anders als in ſijn fontepne? och laet v lieve vierigheyt my gheheel/

mijnen gheest ende mijn siele verslinden ende
inwinden / naer het ghene uwe almachtighe
miltheyt vermagh in mijn cleyn stofkē. O lief-
de/o aldersoetsten middaechse hitte/v Heylige
rust-wercken die genoegen my bouen al door
uwen vollen Peys/v gewenste Sabothen zijn
ghedeckt met de teghenwoordigheydt Godts/
ende ouervloeyen met de gratie van het claer-
ste aenschijn des bruyts/och o mijnen bemin-
den bouen alle schepselen uytvercoren eñ voor-
ghekosen verclaert my nu in v/ende toont my
Can. 1. waer dat ghy weydet/waer dat ghy rustet in-
den middach. Siet mijnen gheest is brandende
ende vlammende naer de soeticheyt van uwen
oorlof / o liefde alle mijn hope ende betrou-
wen rust onder uwe lommere: honighvloeyen-
de beminninghe/inden schoot van uwen peys
soo woont Israhel sonder vreesen/dese gewen-
Hier. 25. ste Saboten zijn mijns hertsen de gheweldige
begheerten: o liefde v ghebruyck is een weer-
dighste t'samenvoeghinghe vant woort met
de siele/de welcke maeckt de volmaeckte ver-
eeninghe Godts/v te gebruycken is met Godt
Phil. 4. verwerret te wordē/v te genieten is met Godt
een te worden / o ghy zijt dien peys die allen
verstandt te bouen gaet / eñ daer is den wech
daer men gaet naer v slaep-camer. Och oft
my ellendigh ghegunt wert / ia maer voor ee-
nen oogenblick/te rusten onder het cleedt van
v soete beminninghe: op dat mijn herte moch-
te vertroost w[illegible]n ia met een troostelijck
woort / van v leuende woort: dat mijn siele
mochte hooren uyt uwen mondt dat soet ende
Psal. 34. goet woort: Ic ben v salicheyt/ siet voor v staet
open de camer mijns hertē. Och schoone lief-
de waerom hebt ghy soo leelijcken lief gehadt
ende

ende soo buylen een/anders dan om dat ghyse
sout schoon maken in v: v goedertieren minne
die treckt my ende lockt my tot v/ o delicate
blomme des magets Maria / och en wilt my Eccl.11.8.
niet beschamen van my wachten: maer geeft
mijn siele datse rust vinde in v. Ick en hebbe
niet ghewenster gheuonden / noch lieuer ghe-
acht ende gewenst als gheperst te worden lief-
de met v omhelsinghe / als te rusten onder de
vloghelen van mijnen Jesus/ ende te woonen
inden tabernakel vande Goddelijcke liefde.
O liefde/ o weselijcke middagh/ick soude duy-
sentmael willen sterven / om dat mijn ruste in
v soude zijn/och oft ghy tot my wendē / o mij-
nen beminsten/sulcken aensicht / ende soo da-
nigh/ van v schoone beminninge! och oft my
ghegheuen werde dat ick v altenae quame/
dat ick my vonde niet ontrent/ maer in v: op
dat van v de Sonne des rechtveerdicheydts in
my stof eñ asse moghten opgroepen blomkens
van alle deughden/ eñ ghy mijnen man zijnde
mijnen Heere/ sulcken vruchtbaerheydt come
tot mijne siele: dat in my ghebozen wozde een
schoon kindt vande gheheele volmaecktheyt!
op dat ghenomen zijnde uyt dit dal des ellen-
dighepts/inde teghenwoozdighept van v wen-
schelijck aensehyn/inder eewicheyt magh glo-
rieren dat ghy den spieghel sonder smette inde Sap.7.
waerheyt v beweerdight hebt versaemt te woz-
den met my / die sodanighen ende soo grooten
sondaer ben. Och o liefde laet v woozdē die be-
ter zijn dan den wijn my vermaken inde ure
des doots/ ende laet uwe lippen my vertroo-
sten die soeter zijn dan honich ende honich- Psal.18.
graten/weest ghy seluer mijnen wech / dat ick
dan niet en misse/inde omweghen/maer dooz

d o Coninghinne gheholpen zijnde/sonder beletsel magh comen tot de vettichept eñ schoonheyt vande Godtlijcke woestijne/alwaer ick inder eewichept blp zijnde magh ghenieten de honichbloepende tegenwoordigheyt van mynen bruydegom ende des lams/ laet het al Amen segghen.

Psal.41. t'Sauons heel smeltende ende van v seluen gaende,door het groot verlanghen,nae t'ghenieten vant eeuwich aenschouwen vant honichvloedende aenschijn Godts,ende lams,soo valt inde omhelsinghe van uvven beminden bruydegom Iesu, als een besighe bie aenhanghende gheheelijck met een cusken aen sijn beminner de herte, begheert van hem soo stercken kus, dat ghy nu v seluen steruende in v doot moght toegaen in Godt,en vvort een en gheest met hem roepende inden dorst.

Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum ita desiderat anima mea ad te Deus : Sitiuit anima mea ad te Deum fontem viuum, quando, veniam,& apparebo ante faciem Dei. Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die & nocte: cùm dicitur mihi quotidie vbi est Deus. Dat int duyts luydt: Ghelijckerwijs een hert is begherende de fonteynen der wateren, soo verlanght mijn herte in v mijn Godt. Mijn siele is dorstigh gheweest nae v mijnē Godt de leuende fonteyne, wanneer sal ick comen ende verschijnen voor het aenschijn van mijnen Godt. Mijn tranen zijn mijn broot gheweest daeghs ende snachs: om dat desgelijcs my gheseyt vvort, v vaer is uvven Godt.

Och

OCh o liefde ſoet vã kuſſen/ ghy zyt die fonteyne die ick dorſte / ſiet myn herte is vierich nae v/och och oft ghy my cleen druppelkē inſwillighde in v bolle zee/ ghy zyt den beminden ende ſoeten inganck mynder sielen:op dat ick van my in v magh opghetoghen worden. Och laet my open ghedaen worden den saligheen inganck van v liefſte herte/ ſiet ick en hebbe myn herte nu met my niet / maer ghy mynen beminſtē/mynen ſchadt/ ghy bewaert dat in v cabinet by v / ghy zyt het eenigh/ heele/en lieue weſen mynder herten / v alleen ſoo heeft myn ſiele vierichlyck aenghehanghen. Och hoe danigh is v gheſelſchap / waerlyck/ waerlyck v geſelſchap is beter als allen leuen / uwen reuck is ghelyck het binnenſte balſem des Goddelyncken peys ende der genaden / ghy zyt dien ouervloedighen ende altereycken winckel der Goddelycker vertrooſtinghe. Och o Coninghinne liefde / och leydt my Can. 1.
in v kelders op dat ick daer smake de beſte wynen die daer verborghen zyn / ſiet alle v baten zyn vol van Godt eñ ouervloedende vanden H. Gheeſt. Och oft my hier ghebeurde dat ick wenſche/eñ dat my ghegheuen werde mynen lieuen keus/ende dat ghy inder waerheyt v tot myn bekeerde / ende my vermaeckte int ſeer ſoete kuſken van v ghenade! och oft ick v myn beminſte lief / in myn binnenſte ontfinghe en kuſte / ende met v waerlyck vereenight v moghte onuerſchеydelyck aenhanghen: O liefde ghy zyt dat ſoetſte kuſken des Herybuldigheyts / dat ſoo maghtelyck vereenight den Vader met den Sone / ghy zyt dat ſaligh kuſken waer mede de Keyſerlycke Godtheyt ghecuſt heeft door synen Sone onſe menſcheyt

och o soet kusken en laet uwen bandt my niet voorby gaen die ben een cleyn stofken/ en laet my niet sparen v ghenaken/ ende omhelsinge ter tydt toe / dat ick eenen gheest met Godt worde. Maeckt dat ick waerachtelijck ghenoele hoe veel ghenoeghten dat in v zyn mynen leuende Godt/myn soetste liefde/dat ick v in v selue omhelse ende vereenight met v worde. O liefde Godt ghy zyt myn liefste beminninghe / sonder de welcke noch in hemel noch in aerde ick noch en hope noch en begheere / ghy zyt myn waerachtich erfdeel / ende alle myn verwachten: waer toe dat myn eynde eñ voornemen is streckende. O liefde v volmaeckte beminninghe laet die zyn myn eynde eñ volmakinge/wilt my toonen het houwelijes verbondt het welck myn herte met v aenghegaen heeft/alst auondt met my wort. O hy zyt het licht van myn auont-sterre int aenschyn van mynen liefsten Godt / och wilt v ghewerdighen my te verschynen inden tydt des doots. Och mynen lieuen ende schoonen auondt ; op dat ick in v mach hebben mynen ghewensten auondt/van dese inwooninghe rustende liefflijck op v horsten die vol van alle soeticheydt zyn, Och o liefde Godt laet myn onbindinghe zyn een omwindinghe van myn siele in v/ op dat ick met v becleedt zynde in v Coninckliche cieraet magh weerdelijck verschynen voor den onsterffelijcken bruydegom int bruylofs cleedt / met het houwelijcks goet. Och liefde laet die ure van myn overlyden gheteeckent worden met den seghel van v beminninghe/ daer op ghedruckt zy het teecken vande eewighe vergiffenisse oft versoeninghe: op dat de overvloedicheyt van v druppende ghebenedydinge

my

my magh leyden sonder beletsel / tot den in-
ganck die is van ontfanghen te worden in v/
int eewigh genieten ende besittinghe. Och lief-
de/liefde mijnen liefsten auont laet my v sien
blijdelijck ende verheught inde ure des doots/
laet die Heylige vlãme die inde vierige cracht
des Godtheyts in v altijdt vrandt waerachte-
lijck supueren alle de vlecken van mijn siele.
O mijnen seer soeten auondt/maeckt als den
auont van mijn leuen aencomt/ dat ick soete-
lijck in v slaepe / ende dat ick ghenoele die sa-
ligheste rust die vereydt is in v / voor uwe be-
minde. Laet v vriendelijck ende altebehaghe-
lijck aenschijn weerdelijc beschickẽ het vereyt-
sel van mijn vruyloft. Wilt v geweerdighen te
bedecken ende beleeden de armoede ende het
gebreck van mijn leuen/met de rijckdommen
van v goethept. Laet mijn siele ghetrouwelijck
woonen inde genoechten van v liefde. O liefde
weest ghy selver nu my sulcken auondt / dat
mijn siele den lichaem segge eenẽ soeten adieu/
met een blijschap ende verheughen. Laet den
gheest keerende tot den Heere die dien gheghe-
uen heeft / soetelijck rusten onder v schaduwe
in peys/ seght dan openbaerlijck met v stem-
me selfs spelende / siet den vruydegom is nu
aengecomen / gaet nu upt ende wort met hem
nader versaemt: op dat hy v blijde make met
de glorie sijns aenschijns / och hoe gheluckigh
hoe saligh is hy/wiens ballincschap sijn eyn-
de nu heeft ghenomen. O wee / o wee my hoe
langhe sal het mijne noch dueren: och wat ce-
nen dan sal dat zijn/als my sal comen dat soet
ende ghenoeghlijck nu / als my sal gheopen-
baert worden/ende my sal verschijnen de glo-
rie met een oneyndelijcke ghenieten ende eewi-

ghe blijschap van mijnen Godt / mijnen Coninck/ mijnē bruydegom: als ick inder waerheyt sal sien ende bemercken dat wenschelijc/ begheert / ende lieffelijc aenschijn van mijnen Jesus/wiens ghedaente mijn siele dus lange begheert heeft/ende ghedorst/sekerlijcs dan sal ick versaeydt eñ verbult worden met den waterstroom der ghenoechten/ die my besloten schuylt inde winckelen des Godtheyts. Dan sal ick sien mijnen liefsten Godt/ende mijn beminste lief: om den welcken mijn siele nu is
Psal. 72. beswijckende eñ oock mijn herte. O wanneer sult ghy v my verthoonen: op dat ick sie/ ende v scheppe mijnen Godt die leuende fontepne/
Psal. 41. dan sal ick drincken ende dronckē worden vande volheyt des soetigheyts vande leuende fontepne / die vloeydt uyt ghenoeghten des honighvloepende aenschijns / het welck mijn siele wenscht. O soet aenschijn wanneer sult ghy my van v versaden? dan sal ick in gaen
Ibidem. inde plaetse vant wonderlijck Tabernakel/ tot het aensien van Godt/ tot wiens inganck mijn herte wordt versuchtende / om het vertoeuen in mijn ballinckschap / och wanneer sult ghy my verbullē met blijschap door v honichvloepende aenschijn? alsdan sal ick aen-
Psal. 15. schouwen eñ kussen den waerachtighen bruydegom mijnder sielen mijnē Jesum den welcken mijn herte inden dorst is aenhanghende. ende nae den welcken het is wegh ghegaen/ och wie sal my verlossen vande ballinckschap van dese pelgrimagie? och wie sal my trecken uyt de stricken deses werels? och wanneer sal ick dit alle en digh lichaem verlaten? op dat ick sonder middel mach sien v mijnen Godt de sterre der sterren. Laet my o liefde door v ghe-

trocken

trocken worden uyt deſe bekoringhe des doots in v mijnen Godt mijnen beminden / maeckt dat ick doorgaende den muer des lichaems vrijlijck ende met blijſchap/ v ſien magh daer aenſchijn aen aenſchijn inder waerheyt / ſonder eenigh raetſel. Och ghy fonteyne der eewiger lichten roept my wederom in uwe afgrondelijcke vloedt daer ick uytghevloeydt ben. Laet my v daer bekennen ghelijck ick bekent gheweeſt hebbe / laet my v beminnen ghelijck ick bemindt heb gheweeſt / ende dat ick v ſie/ ghelijck ghy zijt / mijn Godt doort gheſicht eñ ghenieten ende v ſalighe beſittinghe inder eeuwicheyt/ Amen.

Pſal. 17.

1. Cor. 13.

Ibidem.

1. Ioan. 3.

Op den dach oock vande liefde ſoo ſuldy den Heere ſeuen mael v ſiele opofferen om in v te vercoelen de liefde van ſijn goddelijck herte eñ ten eerſten ten Metten tijdt ſo bidt den Heere, dat hy den opperſten meeſter v leere door de ſaluinge des H. Gheeſts de conſte der minnen, v nemende voor ſijn eyghen Diſcipel, op dat ghy ſonder moede te worden door ſijn leeringhe moeght geoeffent worden inde deught der liefden, ende ſeght.

Heere Jeſu ick hebbe mijn toevlucht tot v ghenomen / leert my doen uwen wille / want ghy zijt mijnen Godt.

Pſal. 144.

Ghebedt.

O Liefde Meeſter/ mijn Heere/ die hoogher zijt als de hemelen / ende dieper dan den afgront/ wiens wonderlijcke wijſheyt alleen doort aenſchouwen is ſalichmakende in alles vo-

bouen de Cherubinnen die vol liefde zijn siende de leeghten in dit dal der tranen / ende vergaderende de clepne tot v salige leere. Och laet doch v onderwijsinghe my niet voorby gaen die een mosiergat ben van allen quaedt / maer laet my vermaken v leuendigh makende leere / och oft ende dupsentmael oft ghy my verkoost tot eenē soon oft dochter / op dat ghy my moghte besitten ende hebben als v eygen / och o liefde beghint van nu af in my te toonen v meesterschap / my uptverscheydēde van mijn seluen tot den dienst van v leuende liefde ende beminninghe / besittende o liefde / ende heylich makende ende vervullende mijnen heelen gheest / Amen.

Ter Priem-tijdt, soo bidt den Heere dat hy v leyde inde schole der liefden, daer ghy moeght leeren Iesum kennen ende beminnen, ende dit met dit ghebedt ende veers.

Psal. 118. Ick ben v dienstmaeght aldersoetste Jesu / gheeft my verstandt op dat ick leere v Ghehoden.

Ghebedt.

O Lieue Godt / hoe wel ende neerstelijck soo hroepdt ende voedt ghy v kieckskens inden schoot uwer liefden / och oft ende dupsentmael oft ghy my nu opende de schole van v suyuere beminninghe / dat ick daer moghte ghewaer worden v soete onderwijsinghe ende my door v re ghebeurte viel een niet alleen goede / maer inder waerheyt een Heylich ende volmaeckte siele. Och o liefde wilt indoppen mijn sinnen in het merch uwer liefden: op dat ick door v een

een cloeck-sinnigh kindt worde / ende wordt ghy inder waerheyt mijn Vader mijnen Leeraer / mijnen Meester / ende laet mijnē gheest ghesuyuert ende afghekoockt worden van alle schuym der sonden: op dat hy bequaem worde om te ontfanghen v vierighe uytspraken / ende o liefde laet uwen Heylighen opperhten Gheest in my gheheel woonen.

Ter Tertien-tijdt, soo bidt den Heere dat hy met leuende letteren sijns gheests, in v herte schrijue sijn vierighe vvet, sijnder goddelijcker liefde: op dat sy onuerscheydelijck daer in vast hanghe tot allen uren: ende dit met dit ghebedt, ende vers.

Mijnen beminsten Jesu / oft alle mijn ghedachten woorden ende wercken ghestuert werden om te bewaren uwe rechtveerdichmakinghen tot allen tijden? Ibidem.

Ghebedt.

O Liefste Godt / hoe ghereet zijdy den genen die v soecken / hoe soet ende lieffelijck voor die v vinden / och oft ghy my open dedet uwen wonderlijcken A. B. C. op dat mijn herte een sake met v mochte aengaen / seght my nu inde leuende eruarenthept / welcke ende hoedanige dat is de principaelste eñ glorieuste Alpha oft A. van v schoone beminninge / och en wilt my niet verborghen de vruchtbaere Beta oft B. vande verbullinge der generatien vande Keyserlijcke wijshept. Wijst my met den vingher van uwen gheest neerstelijck ende bysonder elcke lettere van v liefde: op dat tot het merch toe doorsmakende v soeticheden / ick die inder waer-

waerheyt met een suyuer ooghe der herten ondersoecke ende doorsie/ leere eñ wete / ende bekenne de selue te volle/ so verre als het ghedoorloft is te weten in dit leuen.) Leert my doort mede-werckē van uwen gheest de Tau oft T: van d opperste volmaecktheyt/ ende leydt my tot de O. vande volle voleyndinghe / maeckt dat ick soo volmaecktelijck leere uwe schrift vol van liefde eñ volmaecktheyt dat my niet een Iota oft J/ dat is een stuckxken en ghebreke vande verbullinghe uwer liefden / waer door ick mochte beledt worden / als ghy my (o liefde Godt mijn soete liefde) tot d gheroepen sult hebben om d in d selue altijdt te aenschouwen.

Ter Sexten-tijdt, soo bidt den Heere dat ghy inde kunst sijnder liefden so moeght voorderen dat de liefde v hebbe als een eygen Instrument tot alle haerē wille, dat ghy heel wort naer dat herte Godts eñ seght dit gebedt met den vers.

Ps. 81. 85. O heeft my d soetste ghebenedijdinghe mijnen soeten Jesu/ waerachtighen wet-gheuer: op dat ick mach voortgaen van deen deught in d'ander ende d magh sien den Godt der goden in Sion.

Ghebedt.

O Liefde God die d niet en bemint die is sonder tonghe/ ende sonder sprake/ ende desen voordert alleen / die gheheel aen d hanght / d alleen/ sonder ophouwen beminnde. Och en laet my inde schole uwer liefden niet altijdt alleen blijue/ als een cleyn kiecksken van d koesteringhe / dat noch inden dop is/ maer in d/

ende

ende door v/ ia met v / soo laet my gaen ende
voorderen van daghe tot daghe / van d'een
deught in d'andere / daghelycks voor v vrucht
vrenghende o mijnen beminden inde nieuwe
palen van v beminninge/noch ten is my niet Ibidem.
ghenoegh dat ick v kenne met de sillaben al-
leen/ick begheere ende wensche / dupsentmael
oock v contemplerende te kennen / v sterche-
lyck te beminnen/ niet alleen soetelyck/maer
oock wijsselyck/ende onuerscheydelyck v aen
te hanghen/op dat ick beghinne nu niet meer
in my/maer in v alleen voor v te leuen. O lief-
de doet my nu v inde waerheydt kennen ende
sedt eenen stoel in mijn siele voor v van alle
heylicheyt/Amen.

Ter noen-tijdt, soo bidt den Heere, op dat den Coninck der Coninghen v doe aennemen den crijgh der liefden, ende v leere op v te nemen het saecht iock ende den lichten last: op dat ghy den Heere volght met v cruys, den Heere aenhangēde met een onuerscheydelijcke liefde, ende dat met dit ghebedt ende veers.

Ghy Heere zijt mijn hope mijn ontfanghet Psal. 90.
ende mijn toevlucht ghy zijt met my in allen
mijn tribulatien.

Ghebedt.

O Lieue Godt al die sterck ende snel gheuon-
den worpt int werck van v beminninghe/
die sal waerachtelyck staen voor v Coning-
lyck aensicht/ tot allen tijden / och liefste Co-
ninghinne der Coninghinnen doet my/ om v
glorie wil/ met v een verbondt maken inden Prou. 31.
nieu-

niewen strydt der liefden. Leert my de handt tot stercke dinghen strecken / ende soetelijck / ende sonder moede te worden in v / ende door
Psl. 44. v beschicken ende uptrechten den ghetrousten handel van v beminninghe. Ghy de sterckste / bindt het sweert op mijn dye / en laet my met v eenen man aendoen: op dat ick in allen deughden / mannelijck ende vroom magh doen / ende wel in v vast ghemaeckt met v onuerschepdelijck blijue / met eenen onwinnelycken moet. Laet alle mijne crachten soo ghepast worden tot v liefde / ende mijn sinnen soo ghevestight ende versterckt / dat ick in dese vroomheyt met een sterckheyt des gemoets / ende mannelijck magh comen tot die soete van liefde / die leydt tot de binnenste slaep-plaetse des camers van v volmaeckte vereeninghe / nu o liefde houdt my ende hebt my als v eyghen / want ick en hebbe nu niet meer noch gheest / noch siele anders dan in v.

Ten Vesperen-tijdt, soo gaet met uwen minnaer ende met de wapenen van uwen beminden teghen alle becoringhen voorsekert: op dat ghy door hem (vviens bermhertigheyt v altijdt helpt ende vertroost) moeght vervvinnen v vleesch, de vvereldt ende den duyuel, en van alle temtatien glorieuselijck triumpheren, en begheert dit met dit ghebedt ende veersken.

Psl. 110. Milder soetsten Jesu en laet mijnen voet niet beroert worden. Want ghy en slaept niet noch en slupmert niet die mijn siele bewaert.

Ghe-

Ghebedt.

O Liefde Godt ghy seluer zijt mijnen muer/ Psal.26.
ende het beschutsel van mijnen muer / die
in dese werelt lijden druckinghe die weten wat
een lommeringe dat haer bereydt is in uwen Ibidem.4
peys/ tot een beschutsel vande hitte eñ reghen.
Och siet nu aen ende bemerckt mijnen strijdt/
ende leert ghy seluer mijn vingheren tot den Psal. 143.
strijdt/ al stonden daer heyren teghen my/ soo Psal.26.
en sal mijn hert niet vreesen / naedemael dat
ghy mijn sterck bolwerck ende toren met my
zijt/ ghy alleen met v ghesicht opent my alle
de lagen des vijants. Waer is mijnen vijant?
als ghy my helpt / laet hem nu aencomen/
als ghy met my zijt / van binnen ende
van buyten / ghy blaest hem wech met een
woordt voor my / alwaert dat den vijant my
duysentmael van bouen neder werpe/ vallen-
de op v soete rechter handt soo sal ick die om-
helsen ende kussen/ met alle mijn binnenste/ eñ
ghy voor my vechtende/ ende my beschermen-
de/ soo sal ick sterck staen ongequest/ vertreedt
ghy in my den duyuel onder de voeten / ende
iaeght van my wech ende doodet alle soorten
van ghebreken/ laet in v teghenwoordigheydt Psal.90.
duysent vallen aen mijn slincker syde/ eñ duy-
sentigh duysenden aen mijn rechter handt/
ende en laet gheen quaet tot my comen/ nade-
mael dat ghy by my zijt mijn opperste/ waer-
achtigh/ ende liefste goet/ och oft ende duysent-
mael oft v scherpe schichten/ ten lesten tot my Psal.44.
verkeerden: op dat de spisie van v beminninge
draghende in mijn ingewant/ int midden van
v o liefde ick ouer betrouwende in v woonen

mochte. Och o liefde laet mp nu soo v r'onder vallen/dat ick inder eewighept t liefde niet en ontgae noch v handen.

Ter Completen tijdt so wenst met uvven beminden met den wijn der liefden droncken te worden ende inde eenigheydt Godts de vverelt te steruen, ende uvven gheest te geuen inde omhelsinghe van uvven beminsten, ende op de borst Iesu eerst uytgegaen hebbende den mensche, soetelijck te rusten, op dat ghy inde liefde daghelijcs v seluen steruende ende Godt alleen leuende, inde ure des doots ghetrouvvelijck de doot teghen moeght gaen, haer aensiende als het eynde van v ballinckschap, ende een deure des leuens ende een poorte des hemels ende dit met dit ghebedt ende veersken.

Psal. 30. Verbozght mp alderliefsten Iesu/inde verholenthept van v aensicht/ dā alle die mp zyn laghen ligghende / ende laet mijn siele niet beschaemt wozden als sp sal spzeken tot haere Psal. 126. vyanden inde poozte/maer verbultse met blyschap dooz v honighvloepende aensicht. Psal. 15.

Ghebedt.

O Lieue Godt ghy zyt die volmakinghe van allen goet/ ende het eynde/ghy hebt lief tot Ioan. 13. den eynde toe het ghene ghy verkiest / ende al Ioan. 7. wat onder v handen coint dat en wozpt ghy niet vuyten / maer bewaert het selue neerstelijck dooz v/och maeckt mp gheheel v eyghen/ ende het eynde van mijn volmakinge dooz het recht v ande eeuwige besittinge/ ende en spaert mp nu niet meer / maer quest mijn herte tot

het

het merch tot van mynen gheest dat ghy niet een druppen leuens in my en laet / ia neemt myn heel leuen wech met v/voor v seluen/in v bewarende myn siele. O liefde/wie sal my gheuen dat ick in v mochte volmaeckt worden/ ende door v doot van de ghevangenisse des lichaems ontbonden worden/ ende van dit ballinckschap verlost worden: hoe goet ist o liefde v te sien/v te hebben ende inder eenwithept te besitten. Inde ure myns overlijdens soo wilt my bystaen met v groote vertroostinghe/ende wilt my van ghebenedijen met den schoonen dagheraet van v openbare beschouwinge/ nu o liefde soo late ende beuele ick hier aen v myn leuen met myn siele / laet my nu / laet my nu op dat ick in vrede in v ruste eñ slape/Amen. Psal. 4.

Oock opden dagh als ghy v sult becommeren met de liefde om v sinnen te ontteken vande vvaerachtige Sonne (die Godt is) op dat ghy niet uytghebluft en wordt, maer van daghe tot daghen voorts vvast inde liefde, soo sult ghy herknouwen stadelijck dese veerschens.

Saligh zijn die oogen die v sien o liefde Godt och wanneer sal ick daer comen / daer ghy zijt Godt/het waerachtigh licht Godt ende het lam: Ick weet dat ick int leste v sien sal met myn eyghen oogen / o Jesu mynen salichmaker/ saligh zijn die oozen die v hooze. Och liefde Godt het woordt des leuens/ och wanneer sal v stemme vol van honichvloeyende soeticheyt/my vertroosten/my tot v roepende: Och en laet my niet vreesen voor een ghehoor van een quaet woordt/ maer laet my haest hooren de glorie van v woort/Amen. Mat. 13. Psal. 111.

Saligh zijn de neusen die v riecken/ o liefde Godt den soetsten reuck des leuens/ och wanneer sal ick riecken den soeten reuck/ van v honichbloeyende Godtheydt? Och laet my haest comen tot de vette ende ghenoeghlijcke velden/ van v eeuwighe beschouwinghe / Amen.

Saligh is den mondt die smaeckt o Godt liefde de woorden van v vertroostinghen soeter dan honich ende honichgraten / wanneer sal mijn siele verbult worden met de vettichept ws Godtheyts/ ende dzoncken worden met de ouervloedighept van v genoeghte/ och laet my hier smaken dat ghy soet zijt mijnen Heere : op dat ick v daer mijn Godt inder eewighept gheniete/ Amen.

Pſal. 18. Pſal. 26. Pſal. 35. Pſal. 33.

Saligh is de siele die door een onuerschepdelijcke omhelsinghe der liefden v aen heeft ghehanghen/ ende saligh is het herte dat voelt het kusken van v herte. O liefde Godt/ met v makende een verbondt van een ombindelijcke vriendtschappe/ och wanneer wanneer sal ick gheperst worden in v saligh armen? ende v Godt mijnder herten sien sonder beletsel oft oft middel: och laet my haest haest in blijschap sien v honichvloeyende aensicht verlost zijnde van dit ballinckschap.

Pſal. 72.

Ten leſten tot verſekeringhe ende verſterckinge der liefden ſoo neyght ende gheeft v ſelven ouer gheheel inde macht der liefden, heel aen hanghende Godt uwen beminder: op dat hy v hebbe tot een Inſtrument tot alle vermakelijckheyt van ſijn Goddelijck herte, ende dat hy v in hem, ende hem in v voor hem ſelven beware tot het eewigh leuen, ſegghende:

O alder

O Alder beminsten Jesu ick houwe v vaste met de liefde / noch ick en sal / v niet laten gaen / want my en is gheensins ghenoegh v benedictie/ ten zy dat ick v selue houwe/ ende hebbe/myn beste deel/alle myn hope/ eñ myn verlanghen. Ende o liefde leuendigh makende leuen / in het leuende-makende wooꝛt ws wooꝛts / het welck ghy selue zyt soo maeckt my leuendigh/hermakende dooꝛ v alle t'ghene in my is verlozen/ende uytghebluſt inde Godtdelijcke liefde. O liefde Godt die my gheschapen hebt/wilt my vermaken in v liefde. O liefde die my verlost hebt al dat in my is veronachtsaemt inde liefde / wilt dat verlossen ende verbullē in my/ dooꝛ v selven/ o liefde die dooꝛ het H. bloet van uwen Chꝛistus my dooꝛ v vercreghen hebt / wilt my inde waerheyt heyligh makē. O liefde Godt die my tot eenē soon oft dochter verkosen hebt / wilt my opvoeden in v herte/eñ my voeden. O liefde die my dooꝛ v hebt verkosen/eñ niet dooꝛ een ander/maect dat ick heel v aenhange. O liefde Godt die my uyt lauter gratie lief hebt ghehadt gheeft dat Marc. 12.
ick v van ganscher herten ende siele ende gheheelder crachten beminne. O liefde almaghtigh Godt / wilt my versterecken in v liefde/ o wyse liefde gheeft dat ic v wysselyck beminne. O soetste liefde gheeft dat ick v soetelyck smake. O liefste liefde gheeft dat ick v alleen beminne ende dooꝛ v leue / o ghetrouste liefde vertroost my / ende helpt my in allen tribulatien. O geselschapste liefde wilt ghy allen myn Esai. 26.
wercken in my wercken. O victoꝛieuste liefde gheeft dat ick tot den lesten toe in v volherde. O innighste liefde die my nopt verlatē en hebt v soo beuele ick mynen gheest / ontfanckt my

inde ure des doots tot v selven / met uwen eyghen mondt my tot v roepende/seggende: heden sult ghy met my zijn / comt nu upt het ballinckschap tot het seestelijck mozgen vande eewighept die uopt en verslenst/ daer sult ghy vinden my Jesum den waerachtighen heden vande Goddelijcke claerheydt/die ben het beghinsel eñ het eynde van alle schepselen / eñ v en sal niet meer aen-comen den mozghen van dese veranderinghe/ maer in my den warachtighen heden soo sult ghy hebben den eewigen heden: op dat soo als ick leue / ghy oock leeft in my Jesu uwen beminder/ gelucklijck blijde zijnde tot den eynde / Amen. Soo laet seghen alle de crachten/ ghenoelen/ beroertselen van mijn lichaem/ ende siele.

Luc. 23.

Apo. 3.

Ioan. 14.

De seste

Oeffeninghe des lofs ende danckseggínghe.

Neemt somtijdts voor v eenē dagh op den welcken ghy v moeght verleghen sonder beletsel te bekommeren met den lof Godts, tot vervullinghe van allen lof ende danckseggínghe die ghy veronachtsaemt hebt uwen Godt te betalen alle de daghen ws leuens voor alle sijne weldaden, ende dit sal den dagh des lofs eñ des danckseggínghs, eñ den Iubileus dach zijn, ende ghy sult houwen gedachteniſſe van dien schoonen lof, door den welcken ghy inder eewicheyt v verblijdē sult als ghy sult versadight worden met de teghenvvoordigheydt Godts, eñ als v siele sal vervult worden met de glorie

Godts

Godts, vvaerom dat hier onder ghemenght worden sommige deuote versuchtingen vande siele die Godts aensicht soeckt te sien. Maer onder desen lof soo zijnder sommighe soo Goddelijck, datse eer schijnen te zijn vande ghene die zijn int Vaderlandt der saligher, dan int aertrijck der vvandelaers, comt dan eersten met den gheest des ootmoedicheydts inde teghenwoordigheydt van uvven Heere uvven Godt, op dat hy v toone de gratie van sijn aenschijn, segghende.

IC k sal spreken tot mijnen Heere daer ick stof ende asschen ben / och mijnen hooghen Godt ende verheuen/aensiende den ootmoet der dallen/oft valleyen. Mijn siel ende mijnen gheest die beswijckt ouer de ontalligheyt uwer gauen / opent my den schat van v goedertierenste herte/ daer verborghen lept het upterste van mijn begheerte / opent my de genade van v honichvloeyende aenschijn: op dat ick in v teghenwoordicheyt mijn siele uytstorte/opent my die soetste versoeninghe van mijnen peys in v: de welcke mijnen Gheest verheughe/ende ontbinde mijn tonge tot uwen lof. Och o liefde gaet ghy voor my inde teghenwoordigheyt vanden grooten Godt/ ende spreeckt daer uyt den roep van mijn begeerten: want nae Godt soo is alle mijn cracht verdrooght inden dorst. Och treckt en neemt op mijnen gheest bouen naer v. Want mijn vleesch ende mijn herte is nu verdwenen inde salighmakinghe van mijnen Godt. Och verthoont my mijnen Heerden Coninck/ want mijn siele is nu ghesmolten voor de liefde ende het verwachten / van mijnen bruydegom/ och liefde verbult nu seer snel-

Gen.18.

Psal. 137.

Psal.142.

Psal.72. & 118.

Can.5.

Cant. 5. snellijck mijn begheerten/is dat ghy vertoeft/ siet ick sterue/ verdwynende door liefde.

Beghint hier te prijsen ende te louen den Heere.

Esa. 52. OCh mijn siele licht v op/ licht v op: smijt af v stof / staet op / ende gaet inde teghenwoordighevt vande/Heere uwen Godt: op dat ghy hem belijdt alle sijn ontfermhertigheden

Iob. 9. ende bermhertigheden/die hy v getoont heeft/ ende wat ben ick tot den Heere: oft hoe sal ick hem connen antwoorden voor duysent een?

Esa. 38. O liefde ick lyde gewelt / antwoordt ghy voor my/ want ic en wete niet wat ic sal antwoorden ende segghen teghen den Godts mijns leuens/ick ben ghewoorden sonder tonge in verwonderinge der glorien sijns aensehyns/noch ick en hebbe nu gheen stemme meer oft gevoelen/want mijn herte ende cracht is verdoort int blincken sijns Maiesteyts. O liefde antwoort ghy voor my in Jesu mijnen Godt het woort des leuens / ende beroert my dat Goddelijck herte/waer in dat v cracht soo blijckelijck is schijnende. O liefde/eñ ick hernemende cracht sal segghen door v tot den Godt mijns

Psal. 53. salligheyts / ghy zijt den ontfanghet mijnder sielen/ghy zijt het leuen mijns gheests/ghy zijt

Psal. 72. den Godt mijnder herten. O liefde dzaept ghy om die soetste liere vande soetste kele van mijnen bzuydegom: op dat hy seluer den Godt mijns leuens/ van mijnent weghen voor hem singhe die eerste stemme van synen lof/ende sal int vermaken van synen lof/laet hem t'samen mede inwinden mijn leuen / ende mijn siele. Och o liefde dat ghy doet/doet dat haestelijck/

want

want ick en kan niet verdraghen de ſtercke Ioan.13.
wonde die ghy my ghegheuen hebt.

Vervveckt hier v liefde, om haer te verheughen in Godt.

OCh mijn ſiele ſlaet op v ooghen/ ſiet aen eñ bemerckt de maght ws Conincs/ de gratie ws Godts/ de liefde van v ſalichmakinghe by de welcke ghy gheeomen zyt / met ſtaey/ ſmaeckt ende beſiet/ hoe ſoet ende hoe beſchouwelyck dat uwen bruydegom is/ die ghy voor duyſenden verkoſen hebt. Siet wat eenen eñ hoe grooten glorie / waer voor dat ghy de werelt hebt verſmaeyt/ ſiet hoedanighen goet het is / dat ghy verwacht hebt/ ſiet hoedanighen vaderlant dat het is daer ghy nae gheſnaeckt hebt/ ſiet wat het voor eenen prijs is/ daer ghy om ghearbeyt hebt/ ſiet wie/ hoedanigh/ ende hoe groot dat uwen Godt is dien ghy bemint/ aenghebeden / ende altijdt ghewenſt hebt. O Godt mijns leuens / ick en weet niet wat lof ick v weerdelyck ſal ſeggen/ noch oock mijnen beminden wat dat ick v ſal gheuen voor al het ghene dat ghy my ghegheuen hebt: ſoo dan ick offere v in my / ende my in v / mijnen ſoeten Jeſu tot een brant-offer des prijs/ eñ lofs. Ick en hebbe anders niet / het ſelfſte dat ick ben in v/ ende leue/ dat gheue ick v altemale / ghy zijt mijn leuen/ ghy zijt mijn vernoeghen/ ghy zijt mijn glorie/ ghy zijt de blijckelyckhz des vermherticheyts / die in mijn ſiele blinckt / v zy lof ende de grootſte danckſegghinghe. Och wanneer ſal ick verbranden op uwen autaer het merch mijnder ſielen / ende t'ſamen ſmelten mijn herte met het heylich vier/ dat daer altijt

Pſal. 33.

Pſal. 115.

Act. 3.

brandt/ende my seluen heel v op-offeren / tot
een brandt-offer des lofs? Och o Godt myn
Heylighe soetichept/ verbreydt ghy myn herte
in v / ende maeckt myn siele wijt : op dat alle
myn inghewant vervult worde met v glorie.
Och wanneer sal ghesept worden tot mynder
Psal.143. sielen : Bekeert v tot v ruste / want die Heere
heeft wel met v ghedaen. Och wanneer sal ick
die genoeghlijcke stemme hooren ? Comt inde
slaep-plaetse van uwen bruydegom. O Jesu
Psal.4. mynen soetsten vrede/ wanneer sal ick in v ru-
sten / eñ slapen: op dat ick v glorie sien magh?
2.Tim.1. Maer ghy o leuē mijns gheests ghy zijt mach-
tigh / het ghene ick v te bewaren ghegheuen
hebbe/ my het selue te bewaren/ ende myn sie-
le wederom tot v te brenghen/ die my ghescha-
pen hebt. O liefde liefde wanneer soo sult ghy
Psa.141. myn siele uyt de ghevangheniſſe leyden ? och
wanneer sult ghy myne eenige ombinden van
de boeyen des lichaems / och wanneer wan-
neer sult ghy my in leyden / inde slaep-camer
van mijnen bruydegom ? op dat ick met een
onuerscheydelijck genieten/ met hem versaemt
worde? Och o liefde haest myn bruyloft want
ick soude wenschen duysentmael te steruen ;
op dat ick sulcken ghenoeghten moghte ghe-
nieten : nochtans niet myn profijt / maer v
welbehaghen soeckende.

Daer

Daer nae als bycans verdwijnende door de verwonderinghe der glorie vvs Godts soo staet inde teghenvvoordigheydt des aenschijns het welck de Engelen hen verblijden te aenschouwen ende leeft metter herten eñ met den monde den 102. Psalm. Benedic. &c. Eerst groetende het aenschijn der glorien met dese woorden.

GHebenedijt zijdy ghy Adonai int firmamẽt des hemels/ laet het binnenste merch ende alle de cracht mijns gheests v ghebenedijen/ laet v ghebenedijen/ alle de ghesteltenisse mijnder sielen/ende lichaem: laet alle mijn binnenste v glorificeren: laet alle mijne begheerten haer met v verheughen / want ghy zijt alleen prijselijck ende glorieus/ inder eewichept/ mijn herte ende mijn cracht die hebben my nu verlaten/ende het binnenste merch mijns vleesch is naer v ghegaen / Godt mijnen beminder/ die my gheschapen hebt / eñ mijn siele die ghy verlost hebt versuchtende om het uptstel van mijn ballinckschap/ volght v metter ghedachten int heyligh / daer ghy selfs mijnen Coninc ende mijnen Godt blijft met het wesen van mijn vleesch. Och hoe saligh zijnse die in v huys woonen / salichste zijnse die staen by v honichbloeyende aenschijn: waerlijck waerlijck sy sullen v prijsen inder eeuwichept om v onmetelijcke glorie: Och wanneer sal mijn siel gaen inde plaetse vant wonderlijck tabernakel: op dat mijnen mondt v prijse met dese salichste Gheesten/ roepende inder eewighepdt opt blijelijckste voor v honichbloeyende aenschijn Heylich, Heylich, Heylich. Och o mijnen Godt hoe glorieus zijt ghy/ hoe lieffelijck/ hoe

Dan. 3.
Ibidem.
Psal. 37.
Psal. 83.
Ibidem.
Psal 41.
Esa. 6.
Apo. 4.

loffe-

loffelijck / opden Heyligben Troon ws Godt-
heyts / hoe ghenoechlijck is v licht vooz de oo-
ghen / hoe salich ist v te sien de waerachtighe
Dan. 7. Sonne / hoe schoone / hoe ghenoeghlijck / hoe
betamelijck is uwen lof / daer by v staen duy-
sentich duysenden / alwaer uyt myn seluen
spzinghende in v mijnen leuenden Godt mijn
herte ende mijn siele nu verheughen. Och hoe
groot ende hoedanigh is v glozie mijnē Godt /
mijn Heylighe soetichepdt vooz den Heyligben
troon ws rycs / daer alle de Engelen ende alle
v Heyligben v louen ende pzijsen. Siet mijn
siele die quelt ende vergaet dooz het verdziet
van dit leuen / eñ met ganscher herten soo be-
Phil. 1. gheere ick ontbonden eñ met v te zijn: op dat
ick oock die ben de verwozpentste van alle v
schepselen / moghte v opofferen merchelijcke
Psal. 65. dat is de innichste vzant-offer-handē der ver-
blijdinghe / onder de salichste heyzen die bouen
de hemelen uwen pzijs singen / daer sal ick op-
den gouden autaer van v Goddelijck herte v
vzanden den liefsten wierroock mijns gheests
ende siele / met het vet vande soetste saluinghe
van v groote ende veele soetichept / waer mede
dat ghy mijnen vader ende Heere my verrooft
hebt in alle mijn tribulatien ende benau-
winghe.

Berst hier uyt in een stemme des lofs.

LAet ghebenedijen / glozie geuen / ende groot
maken v / vooz my alle v wonderlijcke
wercken / ende alle v milste gauen die ick uyt
v hebbe / o Godt mijns leuens laet v ghebene-
dijen v veele ende groote omfermhertigheden /
ende bermhertigheden / eñ v ontallijcke wel-
daden /

daden/waer mede ghy o Godt mijnder herten mijn siele/wel mede ghedaen hebt/ laet v ghebenedijen alle mijn binnenste ende alle mijn wesen eñ cracht: want ghy zijt den God mijnder salichevdt / ende den ontfanghet mijnder sielen. Pſal.87. Pſal.53.

Hier sult ghy den Heere louen in blijschap voor den Troon Godts, ende des lams, voor alle sijn vveldaden.

LAet v iubileren de begheertē van mijn binnenste inghewant ende mijn wenschen/ eñ laet my bekennen de groote gauen van v veel gratien / laet v louen ende prijsen het suchten eñ crijten van mijn ellendigh ballinckschap ende laet v iubileren het ghene dat ghy my zijt mijn Heere/te weten: mijn vertoeuen/mijn lijsaemheyt/ ende mijn lanck verwachten. Laet v iubileren mijn hope / ende betrouwen / die ick tot v hebbe: want ten lesten sult ghy my o Godt mijn salichste leuen leyden uyt dit stof tot v. Laet v iubileren den seghel des geloofs/ waer mede dat ghy my v aengeteeckent hebt/ want ick gheloone mijnen beminde verlosser dat ick int leste v in mijn vleesch sien sal. Laet v iubileren die begheerte die ick naer v hebbe/ ende den dorst die ick naer v lyde want nae dit leuen o mijn waerachtigh vaderlandt mijnen Godt sal ick ten lesten tot v comen. Oock v Goddelijcke liefde de mijne voor-comende/die my verbindt dat ick v sonder ophouden soude beminnē/die moet v bouen al iubileren: want ghy mijnen Godt mijn soete liefde zijt alleen ghevenedijt inder eeuwicheyt.

Hier

Hier sult ghy aenbidden in teghenwoordigheydt van uwen Heere uwen Godt, biddende met deuoter herten ende monde dat Iesus voor v voldoe ende vervulle.

Psal. 65. 26. OCh wanneer/wanneer mijnen beminsten Iesu/sal ick ingaen in d huys/met dzandtofferhanden: op dat ick d daer op-offere een offerhande van claghen ende roepen/ ende betale die beloften die mijn lippen d onderscheyden hebben/ in mijn tribulatie? och wanneer

Psal. 41. wanneer sal ick comen ende verschijnen voor uwen Heyligen troon: op dat ick sien mochte d honichbloeyende aenschijn / wiens Godtlijckste licht versaeydt in hem seluen alle de begheerten der Heyligen/ende verkeert hun herten ende stemmen ende lippen in een soete Ju-

Pro. 31. bilatie. Och den beminden mijns herten verstaet mijnen roep/let op mijn gebedt/verhoort my / want d o mijnen Coninck ende mijnen Godt soo roept / ende wilt / ende begheert het versuchten mijnder herten/ende het begheeren mijnder sielen. Naer d soo dzupt mijn ooghe/ tot d soo streckt mijn ghesicht / ghy selfs mijnen Godt/mijn soetichepdt/ende mijn beminninghe/ mijn hope van mijnder kintscheydt af/

Psal. 70. Ghy zijt dat gheheel dat ick beminne/ende begheere/ dat ick wensche ende wille. Ende nu o mijnen beminden inde verwinnede liefde door de welcke ghy sittende aende rechterhandt des Vaders/ in mijn vleesch / my bewaert door d seluen als gheschzeuen in d handen/ ende voeten/ in d soetste herte op dat ghy inder eeuwicheydt niet en soudt vergheten mijn siele die ghy

Psal. 40. soo dierbaerlijck verlost hebt / mijnen Godt/ mijn

mijn bermhertichеyt/betaelt v seluen nu voor my/voor alle dese goeden die ghy my ghedaen hebt/doet/ende noch doen sult/ eewighen/onmetelijcken ende onueranderlijcken lof gelijck ghy kunt/ ende in v seluen vermoeght eñ weet ouer een te comen/met v eerweerdighste glorie ende eere ws Maiesteyts. Wtberstende voor my mijnen lieuen Jesu in sulcken/in soodanighen voys des dancksegghines/als v betaemt mijnen seer grooten ende wonderlijcken Heeree: v prijsende in v/in my/eñ voor my/in alle de cracht ws Godtheyts / ende alle beweeghlijckheyt des mensheyts/van weghen der gheheelder ghemeynschap: ter wijlen toe dat ghy my cleyn sierken ws schepsels leydt door v/ want ghy den wech zijt/leydt tot v/ want ghy die waerheyt zijt/ende inleydt ende verborght in v / want ghy het leuen zijt:op dat v seer soet aenschijn vol van gratien mijn deel zy inder eewigheydt. Ioan. 14.

Hier als vermaeckt ende v ghenoechten ghenomen hebbende inde aenschouvvinghe der glorien Godts so groet uwen beminden met dese woorden lesende den hemel schē Psalm. 144. *Exaltabo te Deus meus Rex, &c.*

MIjnen Coninck ende mijnen Godt mijn liefde ende blijschap v soo iubileert mijn siele ende mijn herte. V o het leuen mijnder sielen/mijnen Godt/waerachtigh/ende leuende Godt / de fonteyne vande eeuwighe lichten (wiens honichvloeyende aenschijns licht op my gheteeckent is) v begheert mijn herte te groeten/te louen/ ende groot te maken ende te ghebenedijden / eñ ick offere v op alle het binnenste Psal. 4.

nenste merck van alle mijn crachten ende sinnen tot eenen brandt-offer van eenē nieuwen
Psal.115. lof/ ende danckseggghinghe / ende Heer wat sal ick v geuen voor alle de weldaden die ghy my ghedaen hebt: siet nae ick bemercke ghy hebt my bouen v glorie lief ghehadt / noch ghy en hebt v seluen niet ghespaert voor my/ eñ daerom hebt ghy my voor v gheschapen/ende hebt my voor v verlost ende verkosen : op dat ghy my tot v soudt brenghen: Ende ghy gheeft my
Psal.72. salichlijck te leuen in v/eñ v inder eeuwicheyt opt ghelickelijckste te ghenieten: want wat is my nu inden hemel sonder v/ oft wat begheere oft wil ick van allen uwen goeden sonder v/ ghy zijt Heere mijn glorie / mijn hope / mijn blijschap/eñ mijn salicheyt/ ghy zijt den dorst mijns gheests / ende het leuen mijnder sielen/ ende het verheughen mijnder herten. Och mijnen Godt/waer leydt my mijn verwonderinghe die ick van v hebbe bouen my: ghy zijt het beghintsel ende het eynde van allen goet / ende de wooninghe in v / is ghelijck den ghenen die
Psal.86. hen t'samē al verblijdē / ghy zijt den lof mijnder hetten ende mondts/ghy blinckt heel inde bloeyende ghenoechlijckheydt van v brolijcke liefde: v weerdichste Godtheyt die moet v groot maken/ ende glorificeren / want ghy zijt den oorspronck des eewighs lichts/eñ de fonteyne des leuens/noch gheen schepsel en is weerdigh ghenoegh om v te louen : ghy alleen zijt ghenoegh voor v seluen/ die in v nimmermeer en vergaet / v honighbloeyende aensicht bouen honigh ende honich-grate maeckt het de sielen der Heyligher.

Ghe-

Ghebenedijt hier Godt den Heere uvven grooten Coninck voor alle sijn bermhertichеden.

MIjnen Godt v moet ghebenedijden voor my v glorieus ende wonderlijck licht / v moet louē eñ prijsen de Keyserlijcke eere van v meeste Maiesteyt / v moet ghebenedijden het weerdighste ghereetschap van v onmetelijcke glorie. V moet louen de beste cracht van v oneyndelijcke moghentheyt / v moet ghebenedijden den principaelsten schijn van v eeuwighe claerheydt / ende v moet louen de blinckende genoeghlijckheyt vā v schijnende schoonheyt / v moet gebenedijen den afgrondt van v rechtveerdighe oordeelen / ende v moet prijsen den onbespoorlijcken omganck van v eeuwighe wijsheydt / laet v ghebenedijden het ontallijck ghetal van v vele ontfermhertigheden / ende laet v louen het onweeghlijck ghewicht van alle v bermhertigheden.

Offert hier den Heere een offerhande der Iubileringhe deuotelijck segghende.

LAet v iubileren al het inghewant van v goedertierentheyt ende de ouervloedige menichte van v oneyndelhcke goetheydt / laet v iubileren uwe altegroote / ende ouer-uytvloeyende liefde (die ghy tot den mensche draeght) ende de onwederhouwelijcke miltheydt van v goedertierēste liefde / laet v iubileren de triumphante sterckheydt van v oueruytvloeyende soeticheyt / ende de volheydt vande gheheele saligheyt die blijft in die ghy lief hebt.

Aenbidt hier den Heere uwen Godt: op dat hy v haest in leyde in sijn H. tabernakel ende hem selue prijse voor v, segghende dese vvoorden.

O Salichste leuen mijnē Godt/ tot den welcken alleen mijn ooghe siet / och wanneer/ wanneer sal v leuende strale wederom my intrecken die ben het minste ghensterken inde blinckenthept der Heyligher: op dat de iubilatie van uwen lof ook weder gheclanck gheue/ door mijn tonghe voor uwen throon / alwaer Godt den Vader/ Godt den Soon/ Godt den Heyligher Gheest in eenen soeten sanck des danckseggbincs van al datter is sy eenparigē lof. Och wanner sal de snare van mijn goede begheerte aengeknoopt worden aende Seraphinsche snaren die v sonder ophouwen roepen het onuytspreckelijck Sanctus: op dat de blijsthap mijnder herten ende iubilatie by dese salichste in v tegenwoordicheyt ook luydde inde selfste maniere van hunnen lof-sanck eñ prijsinghe: Och wanneer sal v sneeu-wit bliesdes ombevlecthepts my omwindē/ ontnomen zijnde uyt de stricken des iaghers: op dat ick v sie den schoonen van gedaenten bouen de ghedaente der Enghelen / uytleydende den dans der maeghden ende Heyligher/ende hoore het nieu liedeken vande eeuwelicke bruyloft/ het welck ghy o Coninck eñ hunnen bruydegom soo soetelijt spelende voorsinght/ alwaer luydt de gloire van v beste ende uytnemenste stemme bouen allen Cymbalen des hemels / alwaer gheen stemme oft mondt weerdigh ghenoegh gevonden, en worde/ om v naer v weerdigheyt te prijsen: och hoe groot ende hoedanighe is de

iubi-

iubilatie daer den eenen ende dryvuldighen Heere gesongen wordt den oppersten ende eeuwigen vorst / des lofs ende danckseggbings / vande eene ende dryvuldige Godthept / alwaer de hemelsche musiecke haer gratie te neder leggbende swyght / ende het Seraphicks gheselschap sijn vleugelen laet hanghen / och o Godt mijnder herten ende ghewensten vriendt / daer daer inde ghenoeghsaemheyt die ghy hebt inde volste overvloedighept ups selfs / soo hanght aen d stemme eenen nieuwen dranck van lof / en des danckseggbings voor my onweerdighe tot deser stont in een Jubileringhe vs Goddelijcks herte / ende laet het Orghel van d Jubileringe voor my voldoē voor alle het goet dat ghy my ghedaen hebt int scheppen / inde verlossinghe / ende verkiesinghe vande werelt. Och beslupt mijn liefde in d inden ommedraeydes lofs met sulcken onverscheydelijckē bandt der liefden / dat het binnenste merch mijnder herten sonder moede te wordē d Jubilere / in alle het verdraghen eñ lijden van mijn ellendigh ballingschap / altijdt uwen lof dorstende / ende willende wederkeeren tot d die my ghescheppen hebt / tot dat afgheleydt hebbende het pack van dit lichaem / ick verschijne in d tegenwoordighept int Heylichdom: alwaer inde teghenwoordighept van d Goddelijckste aenschijn mijn herte verbult worde met blijschap / ende mijn tonge met Jubilatie: alwaer ick inder eeuwicheydt my verblijden moghte van d goethept / ende glorieren vant eeuwigh ghebruyck vs hoochvloeyende aenschijns / Amen.

Hier als by naest ghesmolten zijnde ende bykans van v selven ghegaen zijnde ouer de onmetelijckhey: der rijckdommen ende genoeghten der glorien ws Godts, ende op de onverdeerlijcke schoonheyt sijns lofs, ende ouer de glorie der ghenet die by hem staen, ende ouer de homchvloeyende ghedaente sijns alderblinckenste ende glorieus aenschijns, soo noyt alle de schepselē tot den lof Godts met den Hymno. *Benedicite omnia opera Domini, &c*, eñ met dit ghebedt.

MIjn herte ende mijn vleesch hebben hem verblijdt in v/mijnen leuenden Godt/eñ mijn siele is verheught geweest in v mijn waerachtighe salighepdt: och hoe wonderlijck is uwen Tempel Heere Couinck der crachten: hoe glorieus is de plaetse van v woonninghe/ alwaer ghy bouen al sit den alderhooghsten Godt/in v Maiestept. Mijn siele is begheerig ende beswijckt tot den ingauck van v glorie/ mijnen Godt/mijnen Godt. De liefde ende het verheughen mijnder herten / mijn toevlucht/ ende cracht/mijn glorie ende lof/mijnen Godt och wanneer sal mijn siele v pzijsen inde vergaderinghe der Heyligen: och wanneer sullen mijn oogen sien v mijnen Godt den Godt der Goden: Godt mijnder herten / wanneer sult ghy my verblijdē met het gesicht vā v honichvloey ende aenschijn: och wāneer sult ghy my geuen de begheerten mijnder sielen inde openbaringhe van v glorie: Mijn Godt mijn uytverkorenste deel / mijn sterckhept ende glorie/ och wanneer sal ick ingaen in v moghenthept op dat ick sien magh v cracht ende glorie: och wan-

wanneer sult ghy my bekleeden met den rock des lofs door den gheest des droefheyts: op dat alle mijn lidtmaten t'samender handt met de Enghelen v gheven een offerhande des roc-pines? Godt mijns leuens/wanneer sal ick gaen inden Tabernakel uwer glorien: op dat ick v oproepe een blinckenste Alleluia/eñ mijn siele ende herte v belijde inde teghenwoordigheyt van alle de Heylighen? om dat ghy hebt groot ghemaeckt v bermhertigheden met my/ mijnen Godt mijn schoon erfdeel. Wanneer sal mijne eenige/versleten hebbende den strick des doots/ sonder middel v sien ende prijsen? O wanneer sal ick woonen in v Tabernakel inder eewigheydt: op dat ick stadelijck uwen naem prijse/ende eenen nieuwen loffanck segghe/door v grootmakinghe ouer de menighte van v bermhertigheydt? daer en is niemandt ws ghelijes onder de Goden mijn Heere/ende daer en is gheen ghelijckenisse vande hooghte der rijckdommen van v wonderlijcke glorie wie heeft ondersocht dē afgront ws wijsheyts/ eñ wie heeft ghetelt de ontellijcke schatten ws bermhertigheyts? waerlijc daer en is so grooten noch soodanighen niet/ als ghy mijnen onsterfelijcken Godt. Wie sal uytleggen de glorie ws Maiesteyts? wie saude konnen versadight worden/ met het ghesicht des claerheyts? Hoe sal de ooghe ghenoegh zijn om te sien/oft de ooze om te hooren ouer de verwonderinghe vande glorie ws aenschijns? Mijnen Godt/ mijnen Godt/ ghy zijt alleen wonderlijck ende glorieus/ ghy zijt alleen groot ende prijsselijck alleen soet ende minnelijck/ alleen schoon en ghenoechlijck/ alleen fraey ende vol genoechten/ alleen soo groot ende soodanigh/

dat in allen glorien in hemel noch in aerden niemant ws ghelijck ghevonden en worde. O wonderlijck licht is aengenamer eñ lief getalligher mijnder hertē als alle glorie/ het welck alleen mijnen gheest kan blijmaken ende het verdriet van dit leuen veranderen in blijschap ende verheughinghe. Och wanneer sult ghy mijnder sielen onuytblusselijckē met een lampe verlichten/ ende my onsteken in v? op dat ick my kenne in v ghelijck ick ghekent hebbe gheweest. Och hoe geluckigh/ hoe saligh is hy den welcken de glorie ws aenschijns in haer verborgen bewaert? Och wanneer sal die soetste strale my onweerdighe verslinden? op dat ick met v worde eenen gheest ende liefde. Alle mijn binnenste segghen tot v/ Heere wie is ws ghelijck? Waerlijck ghy en hebt niemandt by v te ghelijcken in glorie / want ghy zijt alleen Godt/ glorieus ende verheuen inder eeuwen. Och wāneer sult ghy my vant stof op heffen/ op dat ick staen moghte voor v Coninckliijck aenschijn/ voor de assen my geuende een croone vande eewighe glorie? op dat door de stemme van een eeuwigh Jubileren myn siele v prijse / voor alle het goet dat ghy my voor niet gedaen hebt/ mijn herte met mijn siele die blaken nu naer v Godt mijnder herten / eñ mijn deel inder eewigheyt. God in v verheught hem mijnen gheest. O Godt mijn salighmaker/ waert dat in mijn gewelt waren alle de schepselene ick souse al vergaderen tot de glorie ws lofs. Hadde ick alle de crachten der Enghelen ende der menschen/ ick soudese gheerne bestedē voor niet tot uwen lof: op dat my ghegheuen moghte worden / te sien hoedanighe dat voor uwen Heylighen Troon zijn de prijsen van

uwen

uwen lof ende de ghewenste blijschappe/ daer ghy uwen Sabaoth houdt/ ende de arcke des Heylichdoms met v inde salichste ruste / daer dupsentich dupsendt dupsendē by v staen dach ende nacht sonder ophouden roepende. Heylich/ Heylich/ Heylich/ daer daer in het gouwē wieroockvat van v goddelijck herte (waer in tot uwen lof gebrant wort den soetsten roock/ vande eewighe liefde) soo worpe ick ock als een cleynste greynken myn herte/ wenschende ende begheerende dat hoe wel het slecht eñ onweerdigh is / sterckelijck leuende ghemaeckt zijnde door den blaes vs gheests mochte verandert worden in stof ende materie om ghebrandt te worden tot uwen lof / ende dat het lange versuchten dat ick upt den afgrondt der aerden tot v stiere/ om myn langhe verwachten wille / v moghte zijn tot eenen eeuwighen lof ende glorie/ Amen.

Als dan blijde zijnde naer den gheeft ende naer der sielen inden lof Godts, ende gheen woorden vindende die met sijn weerdigheydt ouer een comen, soo bidt den Heere Iesum uyven beminden, dat hy hem seluen glorificere voor v, met soo grooten ende soodanighen lof als hem betaemt, ende hem behaeght, ghelijck hy hem meest verheught ghepresen te zijn: seghende met deuoter herten ende mondt.

LAet v ghebenedijden myner Godt / o myn soetichcyt/ de Heylige glorie vs Godtheyts waer door ghy v verweerdight hebt te vervullen ende te bewoonen het inghewandt vande suyuere Maghet Maria negen maenden ghedurende. V moet ghebenedijen / de hooghste

tracht ws Godthepts die haer genepght heeft tot de neerhz vande maeghdelycke vallepe. V moet gebenedyen de conſtelijckſte almogenthz d hooghſte Godt/waer doꝛ ghy die maeghdelycke Rooſe ſulcken tracht/ ſchoonheydt/ende fraeyheyt ghegheuen hebt / dat ghy die ſeluer hebt connen begheeren. V moet ghebenedyden d wonderlycke wyſhz/wiens ouerbloedige gratie gemaeckt heeft/dat alle het leuen dan Maria/de ziel t'ſamen met het lichaem bequaem ſouden woꝛden tot d weerdigheyt. V moet gebenedyen d ſtarcke wijſe ende ſoete liefde / die gemaeckt heeft dat ghy maeghdelycke bloeme eñ bzuydegom ſoudt woꝛden den Sone des Maghets. V moet ghebenedyen de cleynmakinge ws Maieſteyts die my bercreghen heeft ſchatten der eeuwigher erffeniſſe. V moet ghebenedyen de beminninghe dan ons menſheyt die my gheroepen heeft tot het gheſelſchap ws Godtheyts. V moet ghebenedyen het baſlincſchap het welck ghy dzyendertich Jaren doꝛ my gheleden hebt: op dat ghy myn ſiele (die verlozen was) ſoudt wederom bzenghen tot de fonteyne des eewigh leuens. V moeten gebenedyen/den arbeyt/het lyden/ ende ſweeten waer mede ghy alle myn benautheden / perſſinghen / en cranckheden Heylich ghemaeckt hebt. V moet ghebenedyden de erbarenthepdt mynder ellendicheyt/ waer doꝛ ghy my gheworden zyt een Vader van veel bermhertigheden / ende eenen Godt van oneyndelycker goedertierenthepdt. V moet gebenedyen d ouerbloedighe beminninghe/waer doꝛ ghy ſeluer geworden zyt een coſtelycke verloſſinge mynder ſielen / d moeten ghebenedyen/ alle ende elcke dzuppen dan d dierbaerſte bloet: waer

mede

mede ghy myn siele leuendigh gemaeckt hebt/ ende my soo dier verlost hebt. O moet ghebenedijen de bitterheyt van v dierbaere doot/ de welcke de stercke liefde v voor my ingebroght heeft: door welckens recht ick my niet en schame van v voor my te nemen / alle het ghene wat my in my onbreeckt vande verdiensten/ ende voor te laten staen / ende weten dat ghy waerachtelijck voor my sorght: naedemael dat ghy mijn zijt/ende ick uwe/ende dat door eeuwigh recht van v eyghen vercrijghinghe. O moet voor my ghebenedijen v triumphante glorie / door de welcke ghy sit in myn vleesch aende rechter handt des Vaders Godt ghebenedijt inder eeuwicheyt. O moet ghebenedijen v eygen claerheyt/eer ende deught/ waer door wonderlijck verhult ende versaeydt worght het heel hemels heyr.

Hier als heel aenhanghende Godt uwen beminden, soo bidt den Heere dat hy met sijn seer beminde Moeder de Maghet Maria, ende met allen het crijschvolc des hemels voor hem selfs op-offere een offerhande des Iubilerings inde feestelijcke ghenoeghelijckheyt van sijn vrolijckste liefde, ende dat hy den soetsten citherspeelder eerst self speele op d'orghel zijns Godtheyts ende op de cither des menscheyts: segghende dese vvoorden metter herten ende monde.

O Godt myns leuens laet v door my Jubileren de Godtheyt van v Keyserlijcke Dryvuldigheyt/ ende de weselijcke eenigheyt/ ende persoonlijcke eyghenthey t/ ende soet gesel schap ende van d'eene tot den anderen de innighste

nwe gemeynschap / laet v Jubileren de hooghept ws ombegrijpelijcke weerdighepts/ ende onueranderlijcke eewichepts ende onsmetteliycke supuerhepts/ ende oorspzongelijcke Heyligheyts / ende glozieuse ende volmaeckte gheluckichepts. Laet v Jubileren het supuerste vleesch ws menschepdts / in het welck ghy my ghesupuert hebt/ende zijt ghewozden been van mijnen beenen/ eñ vleesch van mijnen vleesch. Laet v Jubileren v excellenste siele / den costelijcken pandt: waer mede mijn siele is verlost gheweest. Laet v Jubileren v Goddelijck honichvloeyende herte / het welck de liefde inde doot vooz my gheschenrt heeft. Laet v Jubileren v goedertierenste eñ getrouste herte / waer in de lancie my eenen wech gemaeckt heeft: op dat daer mijn herte ingaende rusten soude. Laet v Jubilerē dat soetste herte als eenige toevlucht van mijn ballinckschap/ het welck soo genadelijck altoos vooz my sozght / noch en rust nemmermeer indē dozst naer my/ tot dat het my inder eewighept tot hem neme. V moet vooz my Jubileren het weerdighste herte ende de siele van v glozieuste Moeder de Maghet Marie / die ghy vooz v tot een Moeder verkosen hebt/ om dat ick de salighepdt van doene hadde: op dat haer moederlijcke bermhertighept my altijdt soude open staen. Laet v Jubileren de ghetrouste sozghe die ghy vooz my dzaeght / dooz de welcke ghy my versien hebt van soo grooten eñ soo danighen aduocaterije ende Patronerije: dooz de welcke ick lichtelijck soude vercrijgen v gratie/ ende inde welcke ick ghetrouwelijck gheloone dat v bermhertighept my bewaert wozdt. Laet v Jubilerē dat wonderlijck Tabernakel uwer glozien / het

welck

welck alleen weerdelijck dient inde Heyligher woonplaetse/ dooz het welck ghy v selven alderbeste moeght voldoen de soozte van lof ende glozie die ick v schuldigh ben. Laet v dooz my Jubileren de seuen gheesten / die staen inde teghenwoordigheydt van uwen troon. Laet v Jubileren de ontallijcke heyzen vande Heyligher Engelen/die ghy ten dienst seyndt tot verryghinge van v uytverkozen gheslachte. Laet v Jubileren die vierentwintigh Ouders met allen de Patriarchen ende Pzopheten/die met affertinghe hunder croonen / te voeten vallen dooz den troon/ op cithers v spelende/ ende geuende ontallijcken lof/ ende danckseggh inge. V moeten Jubileren de vier Heyligher gebleughelde dieren / wiens inghewant daechs ende snachs/v louen uytgheuen. Laet v Jubileren de Apostelijcke weerdigheydt van v beminste bzoeders / dooz wiens ghebeden ghy wonderlijck de Kercke onder-houdt. Laet v Jubileren de victozieuste schare der Martelaren wiens stoole is met v dierbaer bloet purper ghe verwet. Laet v Jubileren het volmaeckste ghezelschap der Confessozen/wiens gheest ghy ouer ghenomen hebt in v wonderlijck licht. Laet v Jubileren alle de Heyligher ende ombevlecte Maeghden/de welcke t'samen met v is vercierende een claerheydt/ van sneeu-witte suyuerheyt. Laet v dooz my Jubileren dat nieu liedeken dat in haeren mondt is luydende als sy v volghen waer dat ghy gaet/ goeden Jesu Coninck ende bzuydegom der Maeghden. Laet v dooz my Jubileren het binnenste merch ws Godtheyts / ende het vet ws soetigheyts: waer mede dat versaeydt ende vet ghemaeckt wozdt dat hemelsche Jerusalem met de claer-

heyt

hept ws aenschijns. Laet d Jubileren alle het heyr dā d uptvorcozē / d erffenisse eñ dysonder volck: want sy met d/ende ghy met hen zijt inder eewichept hunlieder Godt. Laet d Jubileren alle de sterren des hemels / die d lichten met blijschappen / ende gheroepen zijnde tot d beuel altijdt gherect zijn / d Jubileren alle d wonderlijcke wercken / die den omloop des hemels / der aerdē / eñ des afgrondts is begrijpende / ende laetse d segghen dien eewigen lof / die dan d uptgaende wederom in d bloept hunnen oorspronck. Laet d Jubileren mijn herte ende mijn siele met alle de substantie mijns vleesch ende gheests upt de trachten der gheheelder ghemeynte. O dan / upt den welcken alle dinck is / door den welcken / ende inden welcken alles is / d allen zy eere ende glorie inder eeuwicheydt / Amen.

Daer nae als een weynich vermaeckt door den lof ws Godts, ws Conincs die int Heylich is, nu met een uytghebreydt herte, recht v op om ghenoeghten te scheppen, in Godt uvven beminden tot hem vvorpende alle de liefde uwer herten: op dat hy v hier opvoede inde ghebenedijdinghe sijns soeticheyts, ende v daer leyde tot de ghebenedijdinghe der volheydt sijns ghenietinghs, ende dat met dese vvoorden.

MIjnen Godt / mijnen Godt / want ghy mijn zijt daerom en is my niet ghebreck / ende want ick uwe ben / daerom sal ick ock my inder eewicheyt in d glorieren: ghy bereydt my in alle mijn droefheydt gheivenste banketten / ende waer is myn der sielē wel / anders als in d o Godt mijns leuens? Is dat ghy so soet

zijt

zyt in dese ellendigheyt voor de ghedachten wys lofs/wat salt dan zijn als d glorie sal blycken int blincken wys Godtheyts/ is dat soo vermaeckt het druppen dan d voorproefsel/ wat salts gheworden o Heylighe soetichept als my ghegheuen sal worden d ouervloedigheydt: is dat uwen troost hier int goedt is verbullende myn begheerten/ wat salt dan zyn/ o mynen Godt/ als ghy myn ghees in d sult verslonden hebben? och hoedanighe eñ hoe groot sullen zyn de vintenste weyden dan d honichvloeyende aenschyn! nademael dat myn siele hier voor een cleyn weynigh tyts oft een ure ghestelt zynde inde plaetsen vande weyden dan d soetigheden soo gesmolten zynde in d vloeyt/ Och wat een vermaké salder zyn/ inde tegenwoordigheyt wys Goddelycks aenschyns/ daer hier op de wateren dan d binnenste vermakinghe soo genoechelyck ende soo soetelyck het merch myns gheests ende mynder sielen ghevoeyt wordt. Mynen Godt mynen Godt/ als ghy myn siele in d verslonden hebt ende die tot d ghekeert/ soo en laet ghy my niet toe/ dat ick pet denecke oft gheboele sonder d/ eñ ghy neemt my seluen wech in d/ soo dat in my gheen sorghe en blyft dan my/ want ghy verborght my in d dan my/ ende wat blyschap/ wat verheugen wat Jubilatie salder dan zyn als ghy my sult gheopent hebben/ de schoonheyt wys Godtheyts eñ myn siele d sien sal aensicht aen aensicht: sekerlycks dan en salt my niet anders lusten dan alleen my te bekommeren met d glorie ende die te sien o Godt/ ende te gaen om den autaer dan myn versoeninghe ende het merch mynder sielen d op te offeren tot eenen Jubilatie ende lof/ dan o myn siele sult ghy sien eñ

ghy

ghy sult ouervloedē / ende v herte sal verwonderen / ende verbreydt worden / als de menighvuldighept der ryckdommen / der genoechten / ende de verreydinghe der glorien vande groote zee der ganscher altijdt eerweerdighe dryvuldighept / tot v sal bekeert zijn: als v sal ghecomen zijn de sterckte des volcks / het welcke den Coninck der Coninghen eñ de Heere der Heeren heeft verlost voor hem door een gheweldighe handt uyt de handē des vyants: als v sal ouerdeckē den ouervloet des barmhertichepts ende almogenthepts der Goddelijcker liefde / des wijs hepts eñ goethepts / in het erfdeel des eewich verkiesinghs / dan sal tot v comen den kelck der beschouwinghe / ende ghy sult dronckē worden van dien dronckē makende kelck ende schoon van glorie des Goddelycks aenschijns / ende ghy sult dryncken vande water-beeck vande Goddelycke ghenoechte / als de fonteyne der lichten seluer v inder eewighept sal vermaken inde wellustighedē van syn volhepdt / dan sult ghy de hemelen vol sien vander woonsteden der glorien Godts eñ dat Maeghdelijck licht / het welck naest Godt verlicht den ganschen hemel met de claerhept van haer suyuerste licht / eñ de wonderlijcke wercken der vingheren Godts ende die Morghensterren die altijdt soo blijdelijck staen inde teghenwoordighepdt Godts / hem dienende. O Godt mijnder herten ende mijn uytvercorenste deel / och / och hoe langhe sal mijn siele noch deruen de teghenwoordighepdt van v soetste aenschijn: v is alleen genoegh bekent het stof van mijn ellendighe inwooninghe / (dat ghy kent hoe groos dat het is) ende hoe danighe de ellendighept is van dese ballinckschap daer

ick

sick in woone / och den uptvercoze mijnder be-
gheerten tot v soo dozsten de binnenste deelen
mijns inghewants. Och doet my haest comen
tot v o Godt / fonteyne des leuens : op dat ick
in v putte het eewigh leuen inder eeuwighept.
Och och haestigh so verschijnt met v aenschijn
ouer my dat ick blijdelijck v sien magh aen-
sicht aen aen sicht / och terstondt terstondt soo
toont my v selven : op dat ick gheluckelijck
blijde zy in v inder eeuwighepdt / och / och o le-
uen des gheests boert ouer den roep mijns
gheests ende begheerten / ende voeght hem met
de stemme van v ghenoeghelijcke liefde / eñ past
soo mijn leuen eñ lijmt mijn siele met v liefde:
op dat alle mijn leuen ende alle mijn werck v
eenen lof singhe in een Psalter van thien sna-
ren / eñ alle mijn meyninghe met v vereenight
beghinne ende dooz-wandele ende eynde in v
o waerachtigh leuen mijnder sielen. Och / och
o waerachtighe liefde mijns herten / betaelt
ghy vooz my aen v selven sulcken betamelijc-
ken ende soo schoone vereeringhe des lofs / eñ
danckseggbincs / by de welcke dat mede Ju-
bilere alle de gheschickthept des hemels / ende
dat vooz het aldergrootste ende soetste goet dat
ghy selver zijt mijnen Godt : om dat ghy van
my die de verwozpenste ben van alle de schep-
selen v gheweerdight / bekent / bemint / eñ ghe-
prefen te wozden: want ghy Godt mijn salich-
maker zijt de heele oozsake mijns saligheyts /
ende het leuen mijnder sielen. Och ock in die
weerdighept van dien lof soo laet toe dat mijn
siele bestede in v het wepnigh merck des geests
smiltende inde liefde ws lofs / totter tijdt toe
dat mijn gheest gheluckelijc tot v weder comme
o Godt. Och doet my soo verheughen in dit le-

uen

uen inde ghedachtenisse ws lofs/ dat inde ure myns doots den dorst ende stercke liefde van v te sien/ te prysen/ eñ met v te zijn/ in my verwinne de cracht des doots/ ende ghy seluer in die benautheyt weest my die poorte ende vaderlandt/ tot dat ghy my brenght tot de binnenste glorie des hemelsche leuens: op dat mijnen gheest ende mijn siele inder eeuwigheydt haer in v verblijde/ Amen.

Daer nae als een tortel-duyue sonder gaeyken door de vierigheydt om te begheeren het aenschouvven vant honichvloeyende aenschijn, verdvvijnende door teghenheyt ende verdriet van dit leuen, latende hanghen uvve vloghelen der begherten met de Heylighe ghedierten voor den troon Godts, belijdt voor den Heere uvven Godt dat v herte daer heel is, daer hy is uvven ghevvensten schadt, ende begheert van hem eenen gheluckighen uytganck.

MIjn herte heeft ghehanghen daer Godt mijn leuen wil. Och Jesu beminden bouen alle beminde / ghy zijt het ghetrou leuen mijnder sielen/ ghy zijt het heele quelen mijnder sielen/ v alleen soo dorst mijn herte innichlijck / v ghenoechelijcke salicheyt / v wonderlijcke schoonheyt/ v eerlijcke ghedaente/ v minnelijck wesen / heeft my ghegheuen een soete wonde / door de welcke my swaer valt te sien het licht vã dese werelt/ het verdriet my mijns selfs/ hoe langhe hoe langhe sal ick verlangen mijnen beminden naer v ghenietinghe / ende het aenschouwen van v minnelijck aenschijn ghy zijt den dorst mijnder sielen/ hemel eñ aerde ende al dat in hen is / schijnt my als eenen

win-

winterſchen hijſel. V minnelijck aenſchijn is alleen mijn vertrooſtinge/ende ſomers ſolaes och liefde / liefde / wanneer ſal ick van v met deſe gifte begaeft wordē dat myn lichaem van v gedoot in ſtof verkeere ende mijn ſiele wederom vloeye in v Godt ſijnen leuendē oorſpronc/ de ſuyuerſte Goddelijcke invloedinghe die ſoo ſoetelyck met haer Godts-formelycke ſtralen uyt den hooghſten troon ſchynen/die hebben mijnen heelen gheeſt beuanghen / wat ſal doch een blaeyken van eenen boom meer verwachten in ſoo grootē tempeeſt/deſes werels? Och liefde liefde houdt my met v maghtighe handt op dat mijn ſiele doort ſelue niet en verdrincke. Het ſoet geluydt van het leuende water ſpringende uyt ſijnen eyghen oorſpronck/ heeft mijn herte ſoo ſterckelyck bevanghen. Och tot gheenen tijdt en ſpeelden liere ſo ſoetelijck. Dit leuen is my ſoo ſlecht ghewordē als eenen droom / och hoe langhe ſal ick deſe bedrieghelijckheydt lijden. Och liefde liefde en ombindt my noyt van uwen bant/ ter tijden toe dat ghy my leuert aen den eenighen beminden mijnder herten in ſijnē ſoetſten ſchoot. Den ſoetſten reuck vande leuende vrucht die ghy ſeluer zijt mijnen byſonderen beminden heeft mijnen gheeſt van v wech ghenomen: ſoo dat my mijn lichaē ſtinckt als eenen meſthoop / waer door mijn ſuchten tot v nimmermeer op en houdt. Och liefde liefde wanneer wilt ghy my ombinden vande lichame: op dat ick gheniete den beminden mijnder herten ſonder middel/ eñ met hem blijue ſonder termijn. V eenighe ſtrale ws Godtheyts my gegheuen door v menſcheyt / die verheught ſoo wonderlijck mijnen gheeſt/ ſoo dat ick hondert licha-

men soude versmaden haestelijck / soo ick dit hadde/wat meynt ghy dan wat voor genoegten dat verborghen zyn int ghenieten van syn doorsienneliycke claerheyt: Ick soude duysent dooden voor niet achten / waer dat ick moghte beschouwen de soetichevdt ws waerheyts/ och liefde liefde handelt ghy met my ghenadelijck/ende neemt my haest op tot dien fraeyen feestdach/alwaer ick moghte aenschouwen de glorie van mynen bruydegom den getrouwen Salichmaker. De volheydt ws Godtheydts die can myn siele alleen versaden / de welcke ghy v verweerdight hebt nae v te schapen/een bruppel/maer van uwe soetigheyt ingedroncken rooft mynen gheest so sterckelyck / dat de doot my innighlyck soude smaken voor allen leuen:op dat ick v aenschyn daghelijes mocht aenschouwē. Och liefde liefde/ wanneer sult ghy myn siele soo verscheydē van het liehaem dat mynen gheest ghedurlyck in v mynen beminsten woone: v minnelyc omhelsen smaect soo soetelyck/dat hadde ick duysent herten sy souden rasselyck smelten. O leuende kussinghe die verdrinckt myn leuen in v/ende sy knoopt vastelyck myn sinnen aen v. Hoe gheerne/hoe gheerne soude ick doot cryten op dat ick volmaecktelyck moghte doorgaen den vloet ws Godtheyts: Och liefde liefde / och oft ghy in my volmaeckte v feestelycke bruyloften / dat myn siele ghenomen uyt dit dal der ellendicheyt als een bruppel vande zee/ alsoo sy oock verslondē moghte worden in harē oorspronck. Och soetsten Jesu/ den beminstē mynder herten/eñ mynen eenighen uytvercoren bouen al dat bemindt can worden / weest ghy mynen leydtsmā in dese ellendigheyt: op dat ick myn

daghen

dagen slupte in uwen lof. Och Jesu mijn soete liefde weest ghy den toevlucht vande arme bzupt diesonder v niet eyghens en heeft/ noch eenigh goedt. Weest haeren stier-man in dese groote zee/ende een vertroostinghe in het vzeeselijck tempeest des doots/gheeft my de handt van v goedertierenthept/ende weest ghy selver den stock mijns sterckheyts: op den welcken ick soo vastelijck steune o den soeten verlosser mijnder sielen / dat voozt aenschijn ws aensichts te niete gebzoght wozden alle de bezieghelijckheden ende dertelheden mijnder vijanden. Och Jesu mijnen getrouwen vziendt/laet den afgront van v wijtvloeyende bermhertigheyt my zijn een sekerste hauē/ dooz de welcke ick ontloope de vzeeselijcke opspzonghen van allen mijn vijanden / eñ weest ghy selver dan mijn sekerste loopplaetste/inde welcke ick blijdelijck sitten magh/ vpt de gevanekenisse van allen quaedt. Och Jesu mijn soete hope laet v Goddelijck herte (het welck om mijn liefde wil is ghebozsten gheweest/ ende open staet altijdt booz alle de sondaers) zijn mijn eerste toevlucht vpt het lichaem / alwaer dooz den afgrondt vande oneyndelijcke liefde in een ooghenblick verslonden wozde al het ghene dat ick beminde / op dat ick/ o mijnen beminden mijns hertsen gaen magh met v aende heimelschen daus sonder eenigh beletsel. Och Jesu mijn eenighe salighepdt /mijnen salighmaker eñ mijnen Godt/seyndt my in mijn vpterste de ghetrouste hulperesse Maria v beminde Moeder de schoone sterre des zees: op dat ic int aenschouwen vandē blinckenden dageraet haers glozieus aenschijns bekenne/dat ghy die Sonne des rechtveerdicheyts dooz de claerheyt ws

lichts ghenakende zijt mijnder sielen. Och beminde bouen allen beminden/ ghy weet de begheerten mijnder herten/ want ghy zijt alleen het versuchten mijnder sielen. Och dan comt haester / op dat ick inde tegenwoordigheyt ws minnelijcs aenschijns alle de smerten mijns herten t'samentlijck verghete. O liefde liefde slaet gade de ure mijns uytgancks/ eñ segeltse met uwen seghel: op dat onder v getrouwe bewaernisse uyt uwe groote goethz (op de welcke ick steune) my niet en magh deeren / toont in mijnen uytganck so sterckelijck v soete wijsheyt / ende versterckt mijn ellendighe siele/op dat inder eewicheyt in haer blincke uwe altegrooten bermhertigheydt / die ghy o schoonen Coninck in haer gevrocht hebt/ door v seluen/ soo in mijn leuen als in mijn doot / verteert dan alle mijn crachten in v cracht ende verdrinckt my inden afgrondt ws Godtheydts door v bermhertigheydt/alwaer my versade/ vermake / eñ vervulle het Coninckliicke aenschijn Jesu den beminden mijnder herten in v glorie / Amen.

Beueelt hier wederom uwen uytganck aen Godt ende het eynde vvs leuens: op dat hy sy uvven medewercker in alles, ende beschicke den vytganck vvs leuens ende stelle nae sijn bermhertigheyt segghende dit ghebedt.

MIjnen Heere mijnen Godt mijnen soeten Schepper/ende verlosser/ inden welcken alleen mijn herte heeft ghehoopt/ inden welcken ick ghelooft hebbe. Dien ick beleden hebbe/o bloeyende blomme des Godtheyts/ ouer sprenght my met den dauwe van v blommige mensc-

menschept: op dat inde dzuppinge van b hep-
lighe liefde ende soetichept myn siele haer ver-
blijde vergherende het quaet van dit ballinck-
schap / ende voortsbzenghende was dommen
van alle deughden / in b de voornaemste peerle
ende blomme der deughden / met b de ballinck-
schap van dese ellendighepdt saechtelyck dza-
ghende / ende verduldelyck doende in allen
tribulatien / benautheden / eñ persinghen. Mij-
nen Godt mynen Coninc / die zyt int hepligh /
int welck mijn leuen is verborghen met my-
nen Jesu / siet b suyuer genoechtē die zyn ouer
my ouerghebloeydt / nu ben ick van my in b
verlozen / ende leuende ben ick vergaen / ende
nu waer sal ick gaen sonder b / eñ inden hemel
noch inder aerden en kenne ick nu niet sonder
b mijnē Godt / den lof van Israhel die woont
int Hepligh / inden welcken ick ben / roere / eñ
leue. In b alleen soo betrouwe ick / in b soo is
mijn herte wijt gemaeckt: want ghy zyt myn
heele ende eenighe blijschappe / ende alle mijn
wensehen / de straele van b licht die heeft wac-
ker ghemaeckt mijnen slapenden gheest / och
wanneer sal mijn siele verstonden worden inde
leuende riuiere van b soetste ende eewighe ghe-
nietinge? wanneer sal den ouerbloept der lief-
den met hem nemen mijnen gheest / ende in b
wederom gheuen / om te sien b honichbloeyen-
de aensehijn? Godt mijns leuens eñ den oor-
spzouck mijns salichepts ende den ontfanger
mijnder sielen / sonder den welcken ick niet en
ben noch wete / noch en vermagh / noch deuge /
tot den welcken ick alleen hope / tot den welc-
ken ick wensche te comen / wiens leuen is te
aensien b bloeyende genoeghlijckste aensehijn
aenden welcken ick inder eeuwighept onuer-

schepdelijck wil aenhanghen / met ganscher herten / siele eñ cracht: och heplight ghy mijn wesen/ende mijn leuen tot uwen lof alleen/eñ glorie/dat in alle gedachten woorden/eñ wercken / ende alle de beroertselen mijnder sielen/ het merch mijnder sielen eñ alle de cracht ende wesen mijns lichaems/ vol van liefden eñ beminninghe v prijse eñ glorificere/ ende laet dit ouer my beroeren den afgrondt uwer bermhertigheyt: dat te weten mijn siele bewoondt den kercker des lichaems / seer wensehende/ blakende eñ hijghende naer v Godt de leuende fonteyne / eñ dat sy is ellendigh in dese inwooninghe / niet wetende haeren inganck eñ uytganck/eñ dat alleen dat ghy Vader der bermhertigheyt niet en versmaeyt het werck uwer handen/ ende aensiet doch met het selue inghewãt uwer bermhertigheyt mijne inwooninghe / waer mede dat ghy medelyden ouer my ghehadt hebt als ghy dryendertich iaren v geweerdight hebt te onder-soecké dit selfste ballinckschap / ghelijck ghy mijnder ghenadigh gheweest hebt/als om my te verkrijgen/ v soetste herte door de liefde aent cruys is gebroken gheweest. Och o salighste leuen mijnder sielen weest ghy mijn triumphe ende victorie in alle mijn beroringe: eñ mijn verdult in alle cranckheden:ende in allen tribulatien mijn vertroostinghe: in allen ghepeys / woordt/ eñ werck/ mijn meyninghe/mijn beghintsel/mijn eynde ende mijn volmakinghe/eñ mijn heplighmakinghe in allen mijn leuen: ende mijn volherdinghe in lanckmoedigheydt/int verwachten des eynde van eenen goeden strijdt. Och o mijne schoone erffenisse/ ende het beste deel mijnder sielen/tot het welcke alleen street mijn ver-

langen/eñ mijn hope:wilt ghy inde ure mijns uytgangs alle dinghen beschicken eñ bestellen naer v goedertierenthept eñ genade:op dat het bendel dan v weerdighste Cruys my zy alsdan een vast beschutsel tegen de laghen des vijants ende de beste wapenen / v victorieuste passie. De naghelen ende de lancie my zijn de voorsekerste eñ ghewisse schichten/tegen dupsent des vijants bedrieghelijckheden:op dat omcingelt met v triumphante ende beminnende doot/eñ gheteeckent door de verrijghinghe van v dierbaer bloet / ghy mijnen leydtsman zijnde ende mijnen leerhost/ick by door-trede door het enghe gat des doots/ ende dan mijn saligheyt en wilt ny niet verlaten / maer versthynt my met v ghenade/ ende barmhertigheyt: op dat ick v aensitht aen aensieht aenschouwe mijnē Godt ende beminder / die my tot v ghescha-pen hebt/daer o ontfanget mijnder sielen mij-nen beminden Jesu/ soo toont my inden spie-ghel der openbaerder beschouwinge / de glorie vos Godtheyts: op dat mijnen Gheest eñ siele verbult worden met iuwen genoechelijcken eñ blinckenden lof / eñ mijn herte blijde zy inder eewighept in v o mijn soete saligheyt. Eñ mijn eenighe die ghy verlost hebt laet die verblijden inde goeden vos huys/ver gemaeckt zijnde met het merchelijck ver vant ghenieten van v ho-nichvloeyende aenschijn/ende bly ghemaeckt/ ende verheught ouer de menighte der laghen/ ende stricken des vleesch/ des dupiels / eñ des werels / ende enghicheyt des doots die sy ont-gaen heeft/ ende ouer v o mijn soetste deel ende saligste leuen / die sy besitten sal daer ghy in my/ende ick in v door eene eewige liefde v aen-hanghende onuerschepdelijck ouer alle de goe-

den die ghy my gedaen hebt prijse altijdt uwen naem: want ghy zijt den Godt mijns leuens den verlosser eñ beminder mijnder sielē/Amē.

Begheert hier vande Heere de benedictie ende beuestinghe sijnder liefden, tot dat ghy comt tot sijn beschouvvinghe.

GOdt vereenighende liefde mijnder herten liefde/lof/ eñ iubileringhe mijns gheests/ mijnen Coninck ende mijnen Godt mijnē beminden onder duysenden uytuercozen/den genoechelijckstē bzuydegom mijnder sielen/Heere Coninck der crachten dien alleen mijn herte bemindt behaeght eñ begheert / och o liefde weest ghy my daer-en-tusschen het houwelijcx goet vol van ghebenedijdinge der Godtelijcker soeticheydt met v soo moet mijnen gheest aenhangen met eenen adem / met eenen wille met eene liefde/ter tijdt toe dat ic inder eeuwigheyt met v eenen gheest woxde. Ghy seluer vierighe liefde weest my een werckelijcke leuende soete ende onstekende gebenedijdinghe in dese mijne wandelinghe: op dat mijn siele ende alle mijne cracht eñ wesen onuytblusselijcke vzande / gelijck een ghensterken inde vlamme van v beminninge/ ghy selue o leuende liefde weest ghy mijn volmakende ende voleyndende ghebenedijdinghe / mijn siele makende als een weerdighe bzuyt om v int ghemoet te comen: op dat alle mijn leuen in v liefde beschickt/ende mijn doot in v (o mijn salighste leuen) doox de leuendicheyt des gheloofs/hope/ende liefde heel volmaeckt zijnde/ eñ weerdelijck berepdt zijnde met alle de Kerckelijcke Sacramenten / eñ alle mijn crachten in uwen dienst te niet ghedaen

daen zijnde / ende alle mijn inghewant ende merch door v liefde verdort zijnde / mijn ſiele achtergelatē hebbende het pack des lichaems / v o mijnen ſoeten beminder volghe / bly zijnde gheruſt / ende vry / tot de binnenſte vetticheden ende luſtigheden der Heyligher Dryvuldighz / alwaer alle mijn ſonden door v goedertierentheyt vergeuen / ende alle mijn miſdaet verborghen / onder v onwerdeerlijcke liefde / eñ mijn verloren leuen met allen ſijn verballinghen / door v (o rijcke liefde) met de volmaecſte hanteringhe van mijnen Jeſn wederom op ghe-recht zijnde: hier mijn ſiele quelende eñ haer uytdrooghende door de teghenheyt van dit leuen / daer in v o leuendigh makende liefde verlongende als een adelaer vernieuwt haer verheughe: blijde zijnde ende verheugende ouer v honichvloeyende aenſchijn / gelijck een die gevonden heeft ende nu houwende aenveert de oneyndelijcke blijſchappen des eewich leuens de welcke ſy beſitten ſal in der eeuwicheydt. O liefde Godt / Amen.

De ſeuenſte

Oeffeninghe van de voldoeninghe der ſonden / ende bereydinghe ter doodt.

Aenmerckt dat in deſe offeninghen de bemindende ſiele gheeft Godt haeren eenighen beminden veel verſcheyden namen, ende noemt hem dicwils haer liefde, wijsheyt, waerheyt, peys, &c. Ende dat door ſtouticheydt vande innighſte ghemeynſchap oft vrijheyt met hem. Laet dan door

dese vvoorden anders niet ghepeyst worden dan Godt selver, den welcken sy door dese deughden is vleydende, eñ noemt met verscheyden vvoorden, soo het ghebruyck is der minnaren, vvant inder waerheyt hy is de liefde, de bermhertigheyt de vvaerheyt, de rechtveerdigheyt, de vrede, de vvijsheyt, de vollerdigheyt, ende vvat dierghelijcken vveerdelijcken Godt toeghevoeght kan vvorden, en is in hem anders niet dan sijn enckel Goddelijck vvesen. Alst dan v ghelieuen sal te houvven den dach vande voldoeninghe soo sult ghy tot elcke vande seuen ghetijden v selven tot v innevvaerts trecken: op dat ghy met de liefde sprake moght houden, haer seyndende voor v tot den vader der bermhertigheyt om hem te versoenen: op dat hy uyt den schadt des lijdens sijns gebenedijde Soons v vergheue alle uwe schult tot het leste stuppelken uvver versuymenissen toe: op dat ghy in v eynde moght gerust vvorden, dat alle uvve sonden v volcomelijck zijn vergheuen eñ ten eersten soo leest den eersten veers, vanden Ioffanck *Amorem sensus* dit daer by hanghende.

LAet v goedertierenthey t v bedwinghen/dat ghy onse quaden verwindt ons sparende/ ende dat ghy my onweerdighe in myn begeerten inde ure mijns doots sonder hinder versadight met v soetste aenschyn: op dat my in vzy een eewighe rust / ende soo met de bermhertigheyt ende liefde suldy den Vader versoenē met dese woozdē seggende metter herten eñ monde.

O Soete bermhertichey t Godts vol van genade ende goedertierenthey t / siet ick ellendigh inden angst ende smerte myn der herten vluchte tot uwē raedt/ want ghy zijt alle myn hope/

hope/ende mijn betrouwen / ghy en hebt den ellendigen nopt versmaeydt/ ghy en hebt nopt den stinckensten sondaer verstooten / ghy en hebt niemandt tot v comende verwozpē / ghy en hebt den benauden nopt booz-by ghegaen sonder beweghinge/ghy hebt allen den behoeftigen als een moeder onder-stant gedaen/ ghy hebtse goedertierlijc by gestaen/ die v nae uwē naem aengheroepen hebben / oth en wilt myn onweerdighe oock niet verwozpen om mijn sonden wille/en verstoot my niet om mijn onprofijtelijcke handelinghe/ en versmaeydt my niet/en segt my niet/waer toe beslaet hy d'aerde/maer naer dat v natuere in heeft/ soo sozgt booz my ghenadelijck / ghenadelijck / siet ick ghestelt zijnde inde upterste armoede der verdiensten / come come tot het gasthuys der armen (dat by v is) vol van liefde: op dat ick onder de locht van mijn onbzuchtbaer leuen niet en sterue/van coude ende reghen / verhopende van v liberale hant een aelmoesse:waer booz mijn verlozen leuen hermaeckt wozde. Eñ daer met de bonte vellen van v vermhertighept soo wilt verwermen de syden van mijn naecktheyt: op dat booz v liefde alle mijn sonden bedeckt wozden / ende vervult alle de versuymenissen. Och opent my v bzije woonstedē: op dat ick daer booz v gratie geberght wozde. Booz v so laet my tot een hulpe comen de goedertierenste liefde Godts / inde welcke alleen is versekert de ghesonthepdt mijnder sielen eñ des gheests. Och liefde liefde mijnen Jesus dien uwen Coninckljcken gheuangen / die de croone der vermhertichept dzaeght/ dien ghy in dese ure soo sterckelijck gheuanghen hebt: dat ghy t'samen met v ghenomen hebt alle sijn goet/

goet / met dien edelsten bluet rijck makende de hemelen ende aerde ende al met goet verbullende upt de overvloedigheydt van uwen glorieusen gheuanghenen. Och och met dien liefsten roof met dien dupsentwerf beminden gevanghene soo verlost mijn verlozen leuen / en voldoet my mijn onbzuchtbare hanteringhe niet seuënoudigh / maer hondertvoudig: want al hadde ick het leuen van alle menschen ende Engelen alleen / nochtans en soude ick so veel weert niet connen zijn als is dien uwen ghewensten gheuanghene / soo veel te min nu ick ben een verwozpē slecht menschē stof en assen. Och oft my ghegunt werde dat ghy my met den beminsten Jesu oock wat ghevangen leyde ende boeyde / ende eyghentlijck erfde: dat ick dooz de t'samen spzeckinghe ende het geselschap van dien ghevangen werde van eenen sondaer / Heylich: van eenen onbzuchtbaren / eenen waerachtighen gheestelijcken menschē / van eenen vijant Gods / eenen vziendt / van eenen lauwen / waerachtelijcken Godt dozstende: van eenen onbzuchtbaren / voozts botten de volmakinge van alle deughden / en de Heylicheyt van allen Religie. Aldaer mijnen lieuen Jesu laet den schoot van v bermhertighz wesen de besluptinghe mijnder gevanckenisse / laet daer de ketene van v Goddelijc herte mijnen bandt ende boeye zijn: op dat ick int ghewelt der leuender liefde v eewighe gevanghen blijue onberschepdelijck aen v cleuende / heel v leuende ende aenhanghende: op dat ick inder eeuwicheydt van v niet ghetrocken en magh wozden.

Te

Te Priem-tijdt ſoo ſpreeckt met de liefde ende ende waerheydt, op dat ſy voor v ſprekende inde ure des doots, ghy gheruſt moght comen ten Ordeel hebbende Ieſum den rechter ſelver voor uvven goedertierenſten aduocaet ende verantvvoorder. Verſus.

Benigne multum Domine, &c. Ende laet v goedertierenthept: als bouen. Eñ beghint God dus te verſoenen.

O Lieue waerhept/o rechte Gods rechtveerdighept/hoe ſal ick verſchijnen vooꝛ v aenſchijn draghende mijn ongherechtighept ende de verdoemeniſſe van mijn verlooꝛen leuen/ eñ het gewicht vā mijne altegroote onachtſaemhept: och och ick en hebbe het ghelt vant Chriſtelijcke gheloue ende gheeſtelijck leuen niet ghegeuen de banckiers der liefden: op dat ghy met den woecker des winſts van allen volmaecktheyt (ghelijck ghy wel ſoudt willen) het ſelue mocht weder crijghen. Ick hebbe het pondt des tijdts dat ghy my betroudt hadt/ niet alleenlijc onnuttelijc verteert/maer hebbe het ſelue al verlooꝛen/verdooꝛuen/ende verquiſt. Waer ſal ick gaen? waer ſal ick keeren? ende waer ſal ic v leden van v aenſicht? Och waerheyt/de rechtveerdighept eñ vereffeninge zijn v onverſchepden geſellen neffens v ſijde gaende. Ghy oordeelt het al in ghetale/ met gewichte/ ende mate / al wat ghy vat dat weeght ghy in eene alteſoetſte waghe. Wee my ende dupſentmael wee/ is dat ick v geleuert wozde gheenen Aduocaet hebbēde/ die vooꝛ my verantwooꝛt. O liefde bijdt ghy aen vooꝛ my / antwooꝛdt

ghy

ghy voor my/vercrijght ghy vergiffenisse voor my/dryft ghy mijn sake: op dat ick leue door v gratie. Ick weet wat ick doen sal/ ick sal aenveerden den kelck des salicheyts/ic sal den kelck van Jesus settē inde schale vande waerheyt die ydel is/eñ soo sal ick vervullen al wat my ghebreeckt/ ende soo sal ick alle mijn sonden bedecken/ met dien kelck sal ick alle mijn vervallingen vervullen/ met dien kelck sal ick alle mijn onvolmaecktheydt bouen de weerde voldoen. Och o liefde mijnen Jesum die uwē Coninckljcken gebondenen/die tot het merch toe cranck is gheworden door de beroeringhe des inghewants van v bermhertigheyt(dien ghy ter deser uren met sulcken gewelt ten oordeel ghetrocken hebt: op dat ghy op hem soudt legghen alle de sonden des werels/als hy geen smette en hadde: niet dan om mijnder liefde wil eñ mijne schult die ghy van hem eyste) och dien onnooselstē/dien liefsten/ter liefden mijnder liefden verdoemt/ eñ ter doot veroordeelt/ sal ick heden van v nemen o alderliefste liefde/ om een gheselle te zijn van mijn oordeel/gheeft my sulckē borge eē: op dat hy zy die ouer mijn sake sitte. O lieue waerheyt sonder mijnē Jesu tot v te comen/ dat soude my onuerdraghelijck zijn/maer met mijnen Jesu te verschynē voor v is alte genoeghelijck/ ende lieffelijck. O waerheyt sit nu op uwen rechterstoel gaet nu inde vierschale eñ spreeckt uyt van my tghene v ghelieft/ ick en sal niet quaets vreesen. Ick weet dat v aensicht my niet beschamen en sal/ als mijn groote hope eñ alle mijn betrouwen met my is. Ick wilde wel weten wat uytsprake dat ghy nu van my gheeft/ als ick mijnen Jesum met my hebbe dien liefstē dien getrou-

sten

ſten die mijn ellende verdraghen heeft: om dat hy by v een groote bermhertigheydt voor my ſoude verwerue̅. Jeſu mijnen ſoetſten den lieffelijcken pant van mijn verloſſinge comt ghy met my ten oordeel. Och laet ons t'ſame̅ ſtae̅/ weeſt ghy mijnen rechter en̄ mijnen aduocaet/ vertelt wat dat ghy voor my ghewordẽ zyt/ hoe wel dat ghy van my gepeyſt hebt/ hoe dier dat ghy my vercreghen hebt: om dat ick uyt v ſoude gerechtveerdight worden/ ghy hebt voor my gheleeft: om dat ick niet verloren en ſoude gaen/ ghy hebt mijn ſonden ghedraghen / ghy zijt voor my gheſtoruen: op dat ick inder eeuwicheyt niet en ſoude ſteruen/ ghy hebt alle het uwe my toegebroght: op dat ick rijck van verdienſten door v ſoude wordẽ. Och inde ure des doots ſoo oordeelt my naer die onnooſelheydt/ nae die ombevleckthz die ghy my aengebroght hebt in v / als ghy door v/ alle mijn ſchult betaelt hebt/ veroordeelt ende verdoemt voor my gheweeſt hebt: op dat die arm ende ſonder yet ben uyt my/ door v ſoude ouervloeden van allen goet/ Amen.

Te Tertien tijdt ſoo gaet by den peys ende liefde op dat de cracht ende het merch van uvve ſinnen inder eeuvvigheyt vvorde toegeheylight den Heere, op dat ghy daer door ten tijde des doots moeght ghevonden worden ten vollen verſoent met den Heere: ende ſeght.

Cauſa tibi ſatag. &c. Ende laet v goedertierentheyt/ etc. als voren.

OVrede Godts die allen verſtandt te [illegible]uen gaet/ ſaecht/ minnelijck/ ſoet/ en̄ excellent/ waer dat ghy comt daer is omberoerlijcken

ruſt

ruſt / ghy cont alleen temmen de gramſchap
vandē Prince / ghy verciert den troon des Co-
nincs met goedertierenthyt / ghy maeckt claer
het ryck van Keyſerlycke glorie met ghenade
ende bermhertichepdt. Och wilt doch de ſake
dienen van myn ſchuldighe ende arme. Och
ontfanckt my onder v vleughelen: op dat ick
daer beſchermt worde vande overhanghende
quaden / die ick vreeſe voor de veelte / eñ groote
van myn onachtſaemheden / ſiet den epſcher
oft aen-legher die ſtaet nu voor de deure van
my epſchende de leeninge vant leven. Den ep-
ſcher begheert van my den tribuyt des tijdts
met den welcken te ſpreken / my niet vry en
ſtaet / naedemael ick niet en hebbe / waer mede
ick myn ſchult ſoude betalen / o mynen peys
mynen ſoetſten Jeſu / hoe langhe ſwyght ghy /
hoe lange ſiet ghy door de vingeren / hoe lange
zijt ghy ſtille? och ſpreeckt doch nu een woordt
voor my / een woort van caritate segghende: ick
ſal hem verloſſen: want ghy zijt den toevlucht
van alle ellendighe / ghy en gaet niemant voor
by ſonder groeten / ghy en hebt niemandt / die
tot v ſijn toevlucht nam / onverſoent van v
laten gaen. Och en gaet my ellendige eñ wan-
hopende niet voorby / ſonder caritate. Och ver-
ſoent my den Vader / ontfangt my indē ſchoot
der caritaten / gheeft my den dronc coudt wa-
ters vande Heylige hope op dat ick leve. O lief-
de verkoelt ghy myn tonghe / vermaeckt myn
ſiele die by cans vergaet door arm-gheeſtichz.
Och o liefde lief / myſnen Jeſum die op deſe ure
voor my gegheeſſelt / eñ met doornen gecroont
ende door bermhertichept dzoncken gewor den
is / Jeſus myſnen waerachtighen Coninck
bupten den welcken ick anders ghen en be-

gheere /

gheere (den welcken ghy ghemaeckt hebt tot eenen spot der menschen / verworpen / eñ versmaeyt als eenen melaetschē/ so dat het Joodtschelant hem verlooghende vande syne te zyn/ om dat ick hem door d heel eyghen sonde hebben) och öft ghy my dien onnoosselsten / dien liefsten (die door my soo te vollen betaelt heeft dat hy niet ghenomen en hadde) mynen Jesum gaeft inden arm mynder sielen: op dat ic hem neme op mön herte / met de bitterheydt zynder pynen eñ lyden mijnen gheest vermanende. Och die bitterste castydinghe mynder vrede die ghy hem opghelept hebt/die moet betalen alle myn versuymenissen eñ schulden. O peys weest ghy myn eeuwighe eñ lieue verbinteniſſe in Jesu / weest ghy myn liefste pilaer myns sterckheyts: op dat aen d ghebonden door een onuerschepdelycke vrientschappe ick moghte worden met Jesus een herte ende een siele/ in d o peys ontfanghende de soetste gheselingen der liefden/ eñ de binnenste wonden der liefden door d blyuende inder eenwigheyt aengecleeft aen Jesu. Och peys doet my doch een woordekē / opent my die weerdighste salfbusse der liefdē (die by d is) op dat sy met haeren leuenden reuck verwackere mijnē tragen gheest/besprēckende salft myn sinnen met het bloet van dat glorieuse hooft/met de smerten dā die eerweerdige sinnen: op dat ick door dien smaeck dā balsem heel verandert worde/ vande luyheyt ende traegheydt myns gheests ghelyck verandert wordt inde Lenten de onbruchtbaerheyt der aerden in nieuwicheyt der blommen. Och Jesu mynen soetsten / laet de oeffeninge van d heylichste sinnē zyn eendeel van alls myn schult ende een verbulsel van

alle mijn onachtsaemheden: op dat al wat gebreck hebbe in my/ dat ick dat heel hebbe in v/ die v heel voor my besteedt hebt / Amen.

Te Sexter-tijdt soo spreeckt met ds vvijsheyt eñ liefde: op dat alle uvve dingen vernieut vvorden, ende inde ure des doots beschermt moege vvorden door de cracht vant weerdige Cruys, van alle becoringhe ende laghen des vijandts, ende leest den veers.

Externi huc ad &c. Ende laet: *vt supra.*

O wonderlijcke wijsheyt Godts / hoe sterck ende hoe schoone is v stemme ghy roept sonder uptnemen/ alle tot v/ die v begheeren/ ghy woont inde ootmoedige / ghy hebt lief die v lief hebben/ ghy voordeelt de sake der armen/ ende hebt ghenadelijck bermhertichevdt over alle menschen/ghy en haet niet vant gene ghy ghemaeckt hebt/ghy siet voor de dinghen de sonden der menschen/ eñ verwacht hen bermhertelijc tot beron. Och opent my oos de aderen des leuens my toebrenghen de den beker der versoeninge: op dat ick wete wat v behaeghelijck zy/tot allen tydt. O wijsheyt ghy draeght het eewigh teecken der eeuwē in v handt/ voor v is alle dinck voorspoedigh/ghy eene eñ alleene vermoghet al / ghy in v blijnende vernieuwet al. Och wilt my vermeuwen/ ende heyligen in v: op dat ghy v moeght ouerbrenghen in mijn siele / ghy maeckt de brienden Godts. Och crijght ghy my de brientschap Godts/ maeckt dat ick ten morghen tijdt tot v wake: op dat ick v vinde waerachtelijck / och neemt ghy my eerst aene: op dat ick v waerachtelijck begheere. Och hoe wysselijck beschic-

keu-

kende gaet ghy omme / och hoe voorsichtelijck beschickt ghy allen dinghen / als ghy onder het deckſel van den menſche te beſchermen ende ſalich te maken aenbeerdende door uwen wysten raet (in een maniere van segghen) hebt den Coninck der glorien bedrogen / hem voorhoudende de gepeysen van vrede/ende de verbullinghe der liefden/houdende de meeſte Maieſteyt/hebt op synen trugge gheleyt de occaſie vande liefde: op dat hy op het houdt ſoude draghen de booſheyt des volcks. Och ende och ſchoone wijſheyt Godts/ wiens grootdadige wercken gheen booſheyt der duyuelen en heeft connen beletten/wiens goedertieren raden niet en hebben connen veranderen alle de onwetentheden der menſchelycker booſheden / wiens barmhertighheyts ende liefdens groothcyt/ende volheyt des Godtheyts/ gheen groothcyt der misdaden en heeft connen uytbluſſen/oft d Keyſerlijcke vernuftichcydt heeft de ouerhandt ghehadt/ om alle dinghen ſoetelijck te beſtellen/rakende van d'een eynde tot het andere ſterckelijck. O wijsh3 de ſchoonſte deught vāde Goddelijcke Maieſteyt och oft d vermoghen in my onweerdighe de ouerhant creghe/och oft ghy in my die ſo cleyn ben/met den gheeſt vs mondts wech blaeſde eñ te niete dedet alle de beletſelen van uwen wille/ende goet behagen: op dat ick door d verwinne alle de becoringen/ ende door d te bouen gae alle de beletſelen / ende door de grootte der liefde myſteruende in d leue/ ende door d mynen leydtſman wel ontcomme de ſchuylwekinge van dit leuen/van d nemende het beſchutſel der liefde ende het deckſel der beminninghe / met d makende een Teſtament vande leuende liefde.

O wijshept wat een spel berockent eñ volepnt ghy/op hoe danigen plaetse bedrieght ghy mijnen Coninck/mijnen Jesum / ghy bloot den Coninck der glorien / hem makende een vertoonsel der schanden / ghy spant aen het hout den prijs vande gantsche werelt / ghy alleen weeght eñ onderscheydt/hoe veel dat vermagh dat Sacrament / oft die verholenthept tot de betalinge des schults vande heele overtredinghe/ghy verheft het leven van allen menschen in het cruys vander aerden : op dat hy in sijn doot alle dinghen tot hem treckende soude levendigh maken / o wijse liefde hoedanighen salve maeckt ghy/om dat daer door soude verbult worden den ghemeynen val/ och wat een plaester leght ghy om de wonden van allen te heelen. O liefde uwē raedt is de hulpe der verlooznen/ghy verdoemt den onnooselen:op dat ghy soudt salighmaken den ellendighen misdadighen/ghy stort het onnoosel bloet : op dat ghy soudt mogen versoenen de gestoorde rechtveerdighept / ende door den armen/eñ hulpeloosen sout verkrijgen eenen ghenadighen Vader. O liefde v voorstel is de verlichtinghe der ellendighe/ghy dryft de sake vanden peys/ghy verhoort de tusschen-comēde barmhertichept. Ghy doet onderstant met eenen wijsen raedt allen den benauden / door de goedertierenste wille ws saechtmoedighepts / ghy eyndet de gemeyne ellendighept door het glorieus werck ws barmhertighepts. O liefde uwen vondt is een oorsake der verlooznen tot salighept/ och o wijshept siet nu staet open uwē kelder vol van alle goedertierenthept/ och aensiet my ellendighe bupten staende aende deure uwer liefden/ och verbult het cleedeken van myn armoede

met

met de ghebenedijdinghe uwer ſoeticheden/ſiet voor v ſo ſtaet den rooſter ledigh vā mijn goede begheerte. Och doet mij open het ſlotken van v volhept / leert mijn herte uwe ſuyuere raeden / v blinckende gheboden/ v ghetrouwe getuyghenissen/ maeckt mij gedachtigh uwer geboden: op dat ick die voldoe/ och en doet mij niet naer de menighte mijnder ſonden/noch en vergheltmij niet mijnen Jeſu/naer mijn misdaden. Och gheluckerwijs ghy mij waerachtelijck in v bloet verſoent zijt / ſoo gheeft mij wederom door de cracht van v coſtelijt cruys alle het verlies van mijn leuen. Och o wijſe liefde deckt ghy ende verborght ghy alle mijn misdaet / door mijnen Jeſum / die van ſelfs door uwen eyghen wille is verlaten ghewerſt.

Ter noen-tijdt ſoo ſpreeckt met de liefde, ende beminninghe: op dat ſy voor uvve quaden v vermanghelen haerlieden goet, ende dat ghy v doot vvint inde doot des lams, op dat ghy onder ſulcke beſcherminge moeght met gheruſtigheyt door-gaen, ende ſeght den veers.

Dives pauper, &c. Aart v goedert. *vt ſup.*

O Schoone beminninghe Godts/o liefdens ſtrijt ſtercker als de doodt/ghy zijt de vermakinghe der ſchepſelen/de ſalighepdt eñ verloſſinghe der gheheelder werelt/och hoe ſoet is v t'ſamencoutinghe / och hoedanigh iſt met v ouer een te comen / v inedewooninghe die en heeft gheen verdriet / v geſelſchap is een waerachtighe blijſchap/ſonder epnde. Och coom in mijn ſlechte camer ende ruſt met mij / maeckt dat ick hooze v vermaninghe / ende t'ſamen-

sprekinghe vol vanden Heylighen Gheest / op dat ick met v verghete alle myn benautheden / ende tribulatien / weest ghy met my in desen wech / daer ic in wandele: want alle goet comt my t'samentlyck met v. O eerweerdighe beminninghe siet ick arm menschen / omghetopt met den sterckſten windt van myn onachtsaemheden / ende verbeert vanden donder der conscientie mynder sonden / ick loope onder het dack van v bermhertichept: want ick voele dat my gheen hope ouer en schiet anders dan in v / noch ick en vinde tot gheenen cant eenighen rust buyte v / ghy vroedt den verloren als een moeder in uwen schoot / ghy bedvierht met al ten voorsichtighen eñ versochten raedt / noch en spaert hem tot den doot toe den Sone des alderhooghste: op dat ghy sout helpen den hopeloosen ellendighen. O liefde / o beminninghe / ghy hebt voor de sondaers sulcken werck ghevrocht inde Sone des Magets / dat ghy daer door alle de wanhopende in v hebt hope ghegheuen / ghy dwinckt door v eyghen goedertierenthepdt een yder ghetrouwelyck in v te doen: op dat gheenen ellendighen van v en hebbe te misnoegē / ghy stelt elcks een sake in salichept. Och liefde wilt maken in v een plaetse van raet ende eenen nest van toevlucht / voor my arme verlaten / eñ begheuen: op dat ick magh doen rusten myne gequesten gheest. Vraegt ghy met my de oorsake mijns ballinckschaps / recht ghy op de clepnoedighept mijns gheests / vertroost de benauthepdt mynder herten: my seggende ick en sal v niet verghetē. Och liefde hout hier in v woort / ende verweerdight my te roepen tot uwen nieuwen jaer / want myn siele die heeft groot verlanghen

gen na d merckte: op dat ghy door myn quaet op d goedertieren merckten my vermanghelt uwe goeden. Ghy houdt mynen Jesum/ mynen soeten salichmaker so sterkelyck genagelt aen het cruys/dat hy onder uwen handen synen gheest gheuende van hem seluen ghegaen is door liefde. Och liefde wat maeckt ghy/wie tast ghy aen/ ghy en spaert niet / noch en rust niet ter tydt toe dat ghy helpt den ellendigen/ ghy en gheeft de liefde gheen mate/ghy nagelt de fontepne des leuens soo inden doorst dat het hem niet ghenoegh en is eens te steruen/ maer nu steruende gheeft hy hem seluer soo der liefden ouer / dat hy begheert eñ doorst / met meer dooden door een yder te sterven de verlozene verlossende met eenen lieuer pandt. O liefde d vernuftichept die heeft de pees vant herte van mynen Jesu soo cloeckelyck geraeckt dat het door liefde bedozuen verdozt is. Och liefde laet het d ghenoegh zyn/houdt nu mate nu Jesus in d ooghen doot hanckt / doot ia heel doot/op dat ick ouerbloedelyc het leuen soude hebben/ doot: op dat den Vader my te liever soude verkiesen tot eenen Sone / doot : om dat ick gheluckigher soude leuen / o myn liefste doot ghy zyt myn gheluckichste lot. Och doot laet myn siele in d eenen nest hebben/ o doot barende de bzuchten des eewigh leuens / och laet d leuende goluen my heel omwinden. Och doot het eewigh leuen/ och laet my altydt onder d vloghelen hopen. O salighe doot / och laet myn siele woonen in d schoone goeden / och costelyckste doot ghy zyt myn liefste vercryghinge/ och verslindt ghy myn heel leuen in d/ eñ verdzinckt myn doot in d/o crachtichste doot/och laet myn doot onder d behoet voorsekert ende

gherust zijn. O leuende doot laet my onder v vleughelen smelten. Och doot die het leuen drupt / och laet inder eewicheyt in my brandē de genster van v soete leuendigh makinghe/o glorieuse doot/o vruchtbarighe doot/ och doot het hooftstel mijnder salicheyt / ende het minnelijck verbont van mijn vercrijghinghe/ende het vast bescheet van mijn versoeninghe. O triumphante doot soet ende leuendigh / in v so blinckt my sulcken liefde/wiens ghelijck noch in hemel / noch in aerden ghevonden en is. O mijn hertelijckste doot/ghy zijt de gheestelijcke vetrouwinge mijnder herten. O alderbeminste doot / in v soo zijn my bewaert alle de goeden/och weest doch voor my sorghvuldich : op dat ick steruende soetelijck onder v lommer schuyle. O bermhertighste doot / ghy zijt mijn geluckighste leuen/ghy zijt mijn beste deel/ghy zijt mijn ouervloedighste verlossinghe/ghy zijt mijn schoonste erffenisse. Och wentelt my heel in v/ende verborght/ mijn heel leuen in v / eñ besluyt mijn doot in v. O doot vloeyende van soeticheyt besorght ghy voor mijn doot/omcinghelt my heel inde vangicheyt des doots. Laet my door v eenen vrijen door-ganck: op dat de moordenaers mijnen uytganck niet en besetten/vergadert mijnen gheest inden schoot van v liefste verkiesinghe/ontfanckt mijn siele inde camer van v uyterste liefde/ verslindt mijn leuen in v/ende verdrinckt my heel in v. O lieue doot maeckt my nu rust in v / maeckt dat ick gheluckelijck in v mijnen gheest gheue/ eñ soetelijck slape. O hertelijcste doot bewaert my dan voor v inder eeuwicheyt/ in v vaderlijcke liefde/ inde eewighe vercrijghinghe ende besittinghe. O liefde ghy hebt my vercreghen die

saligh-

salichste doot/dat liefste lot / ghy hebt voor my soo veel ende soo groote dinghen ghedaen/dat ghy my tot uwen dienst inder eenwichept verbonden hebt: wat sal ick v wederom gheven voor soo grooten ende soo veel goeden: wat lof eñ danckseggbinghe sal ick v offeren: al beste de ic my dupsentmael / wat ben ic snoy menschen by v/o mijn ouervloedige verlossinge: soo dan sal ic v offeren mijn heele siele/die ghy verlost hebt/ende ick sal tot v brengen de liefde des herte. Och brenght mijn leué ouer in v/brengt ghy my heel in v/ eñ my in v beslupteđe maect my een in v. O liefde den brant uwer Godthz die heeft my gheopent het heel soete herte van mijnē Jesu/o honichbloeyende herte/och herte oueruptbloeyende van bermhertighept/och herte druppende van soetichept / och herte vol bermhertighepdt / och doet my sterven om v liefde eñ beminninge. O liefste herte verstndt bidde ick in v mijn heel herte / noydet my tot de leuende spysen van v herte dat ic lieuer hebbe dan peerlen / brenght my onweerdighe de wijnen van v vertroostinghen: op dat den val van mijnen gheest verbult worde/met v Goddelijcke liefde eñ vande ouervloedichept uwer liefden/ soo laet het gebreck ende armoede van mijn verstant verbult worden. O liefde och oft ghy dat herte/ dien soeten reuck/ dien soetsten wieroock/ die weerdichste offerhande nu voor my offerde op den gouwen autaer vande menschelijcke versoeninghe tot voldoeninghe van alle de dagen die ick geleest hebbe/inde welcke ick v gheen vrucht ghebroght en hebbe. O liefde verdrinckt mijnen gheest inde riuiere van dat honichbloeyende herte/begrauēde int diepste uwer Goddelijcker bermhertichept alle het

ghewichte van mijn onrechtveerdighept ende verſuymenissen / gheeft my wederom in Jesu een het claerste verstant ende ſuyverste beweeghelyckheyt: op dat ick door v besitte een herte dat vry zy van alle vleesselyckheden vremt eñ verschepden: op dat ick inde ure des doots ghy mynen lepdtsman zynde / mijnē gheest onbevleckt God v overlevere. O beminste herte tot v soo roept nu mijn herte / weest my ghedachtigh / laet die soetichepdt van v liefde bid ick mijn herte vermaken. Och laet over my beroert worden het merck uwer genaden / want helaes ick hebbe veel quade verdiensten ende gheen goede / mijnen Jesu de verdiensten van v costelycke doot (die alleen machtigh geweest hebben om te betalen den ghemeynen schult) die moeten my vergheven al dat ick qualycken in v verdient hebbe / ende moeten my in v wedergheven alle de goeden daer ick in van v verlozen ghegaen ben / my soo maghtelyck tot v bekeerende dat in mijn selvē heel verandert inde cracht vns Goddelycke liefde / ick in v ooghen die gratie vinde / ende vercryghe die vermhertichept / die ghy voor my verdiēt hebt als ghy door de liefde mynder liefden aent cruys stervende van v selven zyt gegaen. Ende gheeft mijnen lieven Jesu dat ick v alleen in als / ende boven al beminne / ende v vierichlyc aenhaughe / in v hope eñ overhope / gheeft my dat ick weerdelyck voor de reste uwe doodt magh ghelyck doen: op dat ick inde ure des doots sonder eenigh verfoeyen magh verdienen ghewaer te worden oft te genieten de soetste vrucht van mijn verlossinge / ende de overweerdighste verdiensten vns doots / met sulcke cracht als ghy my begheert hebt / als ghy in-

den

den doodt mijnder sielen uwen gheest ghegeuen hebt ende met den grootsten prijs ws bloets my verlost hebt. O liefde wilt my inde ure des doots eenen soeten adieu seggben: op dat ick soetelijck in d ruste in peys / Amen.

Ten Vesperen-tijdt spreeckt met de liefde ende goedertierentheyt om Godt te versoenen: op dat sy int eynde des leuēs voor v verantwoorden den Heere voor alle uwe schult ende onvolmaecktheyt ende leest den veers.

Felix qui sitit, &c. Laet d goedertierentheydt/ vt supra.

O Soete goedertierenthept Godts o lieue liberaelhept Godts/ghy opent uwen schoot voor een yder/ghy zyt den toeblucht der armē O goedertierenthepdt / wat raedt ghy? waer sal ick loopen dan het aensicht der kouwen nu niet connende verdraghen de scherphepdt des winters? de laumichepdt mynder sielen heeft met ys belepdt alle de velden mijnder herren. Och ouerlommert my met d bleughelen bedeckende de beschaemthept mijnder naecktheyt: op dat ick werm woude onder d plumē ende inder eewighept hope onder d bederen. O goedertierenthept / goedertierenhept: en wilt my benaude niet verlatē / en wilt d aenschijn niet afwenden dan mijn suchten ende roepen/laet d liefde bedwingen dat ghy my gheerne hoort/ och spreydt upt uwen schoot daer ick een wepnigh in ruste/ende laet my mijnen gheest voor d uytstorten verseckert zijnde dan d goethepdt/ ende natuerlycke goedertierenthepdt dat ghy gheenen verlatenen en versmaepdt/ noch ghe-

guel-

quelden en verwoyt/ och hoe bequaem zijn v manieren den ellendigen/ och hoe aengenaem zijn de reucken van v saluinghen den ghenen die nu bykans vergaen / oft afvallen. Ghy recht de ghestootene/ghy ontbindt de gheboepde/ghy en versmaepdt niemandt in tribulatie ghy siet moederlijck eñ bermhertelijc de nootsakelijckheden ende ghebreckelijckhen van allen/ ghy raedt Godtvruchtelijcken de wanhopende / ghy versiet de ghebreckelijckheydt van allen / och maeckt nu tot my ghebreckelijcken v ooye ghereet : op dat ick selsame redenen met v houwe vooz myn siele/ ende van v ontfange lieue raden. Siet ic ben seer verbaest om myn misdaet/ende ben beschaemt om myn versuymenissen / ende vreese al te seer het verlies van myn leuen/ ende vreese de ondersoeckinge daer Chzistus den edelen menschе myn rekeninghe mede sal setten/ist dat hy van my sal willen wederom eyschen den tijdt die hy my gheleent heeft/eñ den winst vant pont myns verstants dat hy my ghegeuen heeft/ ick en vinde gheen antwooyt die weerdigh zy uwer liefden/ wat sal ick doen? waer sal ick my keeren? Ick en can niet grauen/ ick schame my te bedelen. O goedertierenthey/goedertierenthey opent my uwen mondt/ laet uwen soeten raet bid ic v mynen gheest verkoelen/och antwooyt my wat dat v dunckt dat ick in dese dingen doen sal/want naer uwen naem ghy zijt waerlijck goetthertigh / ende ghy weet best wat my hier in profijtelijckst is/ och spaert ende helpt my/ ende en wilt v niet verzeenden van my in dese tribulatie. Laet v beroeren de armheydt myns gheests/ ende beroert zijnde dooz medelijden der herten soo seght tot my / laet ons

t'sa-

t'samen een bozse hebben. O goedertierenthept goedertierenthept ghy hebt by v leggende soodanighen ryckdommen dat hemel ende aerde niet ghenoegh en zyn om die te begrypen/ ghy hebt ghedwonghen mynen Jesum/ dat hy syn siele booz de myne soude geuen/ syn leuen booz myne: op dat ghy alle het syne sout myne maken / en soo upt v ouervloedighept soude wassen den schadt vande armen / och roept myn hongherighe siele tot v przebende: op dat ick leue leue upt uwe ryckdommen/ ende ghy my opboeyende ende opquekende onder v leeringhe ick niet en vergae/ tot dat ick/ ghy mynen leydtsman zynde/ tot mynen Godt keere/ ende gheue den gheest die heur my ghegheuen heeft. O goedertierenthept/ o goethept / o soete milthept Godts ghy hebt in v slaep-camer leggende een wonderlycke gifte / de welcke de aerde verwondert / den hemel doet verbaest zyn/ wiens ghelycke van eeuwen tot eeuwen niet ghevonden en wozdt / ghy offert booz my daghelyes Godt den vader sulcken offerhande aenden Autaer/ sulcken wieroock des slachofferhandes/ datse alle verdienste te bouen gaet/ en waerachtelyc myn schult kan betalen/ ghy offert aen de Vader den Soon daer hy waerlyck syn welbehagen in heeft: op dat ghy heur my soudt versoent maken ende te vreden stellen. Och booz dat sacraument het welck waerlyck myn onvolmaecktheyt can voldoen ende alle myn ghebreck hermaken / soo hernieut myn leuen / ende gheeft my int honderste deel wederom al myn verlies: op dat myn siele haer in v verheuge/ booz v soo laet myn ionckheyt als een arent vernieut wozden / tot v soo laet myn leuen bekeert wozden / v soo laet

alle

alle mijn cracht dienen / v soo moet alle mijn wesen oft substantie glorificeren / mijnen Jesu wilt door v goedertierenthz alle mijn onrechtveerdigheden upt doen / deckt door v liefde alen mijn sonden / eñ door v beminninge so verbuilt alle mijn versuymenissen / door v liefde so stelt my inde vryheydt des gheests / waer door ghy den erfgenaem der onnooselheyt voor my sterruende ghegeuen hebbende den prys van v eyghen bloet / my mede vry ghemaeckt hebt / maeckt my ghelyckvormigh uwen wille / op dat ick mijn leuen in v verandere. Maeckt my gheheel / soodanigh ghelyck ghy my sout begheeren: op dat naer dit leuen ghelaten hebbende den wolck des lichaes / ick aenschouwe v honichvloeyende aeschijn in blyschap / Ame.

Ter Completen-tijdt soo spreeckt met de liefde ende de volstand gheydt: op dat v slechte vervvorpen hanteringhe verandert met het weerdighste leuen des Heeren Iesu, inde ure des doots gheuonden moghte worden in een volmaecktheyt van Heylicheydt eñ Religie ende leest den veers.

Grandis est, &c. Laet v goed.

O Ghedurende liefde ons Heeren Jesu dis ons heeft lief ghehadt totter doot toe ghy draeght alleen de croone des ryes / v hoort toe den triumphe vā victorie eñ den tytel der glorien / o voorsichtighe neerstichept ende neerstighe bewaringhe die hrenght den Coninck der Coninghen sulcken gauen die den hemel verwondert. O verdurēde liefde waerlyck v stemme is soet ende luydende / v aensicht is soet eñ

beta-

betamelijck / ghy vergadert uyt de woeſtijne ſoo ſelſame giften eñ ſo veel ſoorten van deughden/ eñ ſpecerijen / dat den Godt der hemelen/ met een bly aenſicht v aenſicht eert/ begerende ende prijſende v ſchoonheyt eñ ghedaente/ v ſo helpt den Heere bouen alle met ſijn aenſicht/ want int midden van v ſoo en wordt hy niet beroert/ ruſtende als eenen bruydegom in ſijn ſlaep-camer / och helpt ghy my ſmorghens vroegh in v den waerachtigen middach mijn ſiele bewarende van het tuſſchen-licht/ eñ het donckere des blintheyts/ o volherdende liefde ghy zijt de volmakinghe van alle deughden/ eñ de gheſontheyt des gheeſts / ghy maeckt de ſware packen licht/ ende door v goet gebruyck ſoo verſoet ghy allen den arbeyt der deughdē/ ende v ghewoontſel maecktſe ghenoechelijck. O volmaeckte Godts liefde / in v is allen ſoeticheyt ende lieffelijckheyt / ghy zijt den waerachtighen peys ende gheruſticheyt/ in v ſoo is een omberoerlijcke vrede eñ ſtillicheyt/ ghy zijt het eynde eñ de volmakinge van allen goet/ eñ een vervullinghe der geboden Godts / ghy zijt den Sabaoth der Sabathen/ in v ſoo maeckt de wijſheydt haer ruſte/ in v ſoo volmaeckt de liefde haer becommeringhe. O volherdende liefde ghy hebt in mijnen Jeſu volbroght het werck dat de goedertierentheydt op hem gheleyt hadde / ghy hebt vervult het werck onſer verloſſinghe: op dat ghy die verlorene ſout wederom roepē tot het lot des verkieſinghs/ ghy doet mijnen Jeſum ſoetelijck inden peys ruſten ende in v beruſten vanden arbeydt / ende vertoeuen onder v ſchaduwe/ eñ vierende ſoetelijck ſijnen Sabaoth houden/ ende den ſlaep der liefden nemen/ begrauen/ ende gheſeghelt

onder

onder uwen seghel. O liefde ghy bewaert onder behoet ende altijdt wakende neerstichept/ den beminden prijs mijnder sielen bouē goudt ende topaes uyt vercoren/ den welcken alleen can hermaken alle mijn ghebreck ende wederom stellen alle mijn onvolmaecktheydt / och waer bewaert ghy mijnen liefsten schadt die in v beset is / aldaer soo stelt ende beset oock mijn herte: op dat mijnen gheest daer blijue daer mijn liefste lief is woonēde/o onverwonnen liefde/o stercke volherdinghe van mijnen Heere Jesu tot v soo climt op/ den roep mijns gheests uyt het diepste mijns herten/och weest ghy mijnen gesandt/och doet voor my een goet woort: op dat mijnen Jesus/ mijnen Coninc/ eñ mijnen Godt (die in v heeft volbroght het werck/ het welck den Vader hem in handen ghegheuen heeft om te wercken) oock door v my snoode wormken gheue een suyuer herte/ ende onuerwonnen gheest om hem te dienen met eenē neerstigen eñ getrouwen yuer/eñ sijn gheboden onder het iock der liefden volherdelijck te dragen met een gewillige schoudere: op dat ghy geweldige liefde wort (so int leuen als naer de doot) mijnen waerachtighen hondert foudighen prijs / eñ v selue vercrijge tot eenen tornoy prijs/naedemael dat in v is mijn heele eñ volle blijschap/maeckt dat ic in een beminnēde vermorghinge/eñ een ootmoedigh berou/ als een cleyn hondeken altijdt beknaghe mijn sonden/eñ het gebreck van mijn onvolmaeckte wercken: op dat ick in dit leuen ontfanghe dat volmaeckt cruymelken vande soetste ghenietinge des honich vloeyende aenschijns van mijnen Jesus: op dat ick door v versaeydt worde met de eeuwighe blijschap / als my sal

open-

openbaren de glorie mijns Jesu / o volstandighe liefde/sterck / ende onuerwinnelyck / laet v vernufthepdt my leeren beminnen Jesum met een onuerwinlycke staudvastighept/ende dienen met een onuerwonnen volherdighept/ ende laet my / ghy my verweckende eñ beroerende altijdt ghereet zijn als mijnen Heere sal comen inde eerste eñ tweede wake: op dat ick niet en slupmere eñ niet traegh en zy als het ghelupdt ghedaen sal worde ter middernacht/ maer door v hulpe eñ leydinge / laet my weerdelijck ingaen / met het lam tot de bruyloft/ och ende nu oock door uwen tod doen / soo laet mijn lampe ghevonden worden vol vande olie der liefden/vol van den brandt der beminninghe/ vol vande wercken/ blinckede door licht vant leuende gheloof / op dat ick door v magh besitten de ghenoechte des eewigh leuens/mijnen soetsten Jesu/mijnen seer beminden bruydegom/ verweckt nu in v mijnen tragē gheest in v doot soo gheeft my wederom een leuē/dat door v alleen leue/gheeft my een hanteringhe die weerdelick ouer een comē metden prōs ws bloets / gheeft my eenen gheest die v verstaet/ ende een ghemoet dat v ghevoele ende een siele die uwe wille wete / een deught die v welbehaghen voldoet/ ende volstandighepdt met v volherdende/ och eñ inde ure des doots soo opent my sonder vertreck de deure ws goedertierenste herte: op dat ic door v sonder beletsel magh verdienen in te gaen inde slaep-plaetse van v leuende liefde. Laet my v daer ghebruycken ende hebben o waerachtighe blijschap mijnder herten/ Amen.

Op den selfsten dach als ghy houdt de voorsˉ. voldoeninghe: ten middage soo bidt den Heere, dat hy v brenghe in den hof van sijn Goddelijck herte: op dat ghy daer seuen werf ghewassen wordt inde Iordane vande verdienſten sijns leuens eñ lijdens: op dat ghesuyuert van alle smette inden dach vvs ouerlijdens heel schoon zijnde mooght ingheleydt vvorden inde slaep-camer van sijn goddelijcke liefde.

OCh leuende Jesu mijnˉ salichmaker upt den lande der Enghelen schoon eñ doorblinckende/helaes/helaes mijn siele uwe creature die ghy bemindt/ die is dolende inde duysternissen des verblintheyts. Och weest ghy mijn salichept / ende mijn rechte verlichtinge/ mijnen beminde doorˉ die supuere tranen van v cleerste ooghen so wast af alle de vlecken der sonden mijnder oogē: op dat int eynde mijns leuens sonder beletsel met een supuere ooghe der herten sien magh inden spieghel der Heyligher Dryvuldigheyt/ v soetste aenschijn: want ghy zyt alleen dien ick met ganscher herten begheere. Och verdrinckt my haestelijck inden afgront vs genietinghs/ och Jesu mijn minnelijcke hope/ mijnen getrouwen bruydegom/ vol van bermhertichz / die nopt en versmaept het suchten der ellendigher helaes/helaes doorˉ mijn eyghen ghebreck / soo is mijn oore doof ghewordē/ och o Vader der bermhertichedē laet mijn leuen v ghehoorsaem zijn/ doorˉ ghehoor der oorē/ mijnen beminden doorˉ de soete goedertierenthedt van v ghebenedyde oorē/ so wist af alle de onrechtveerdichept van mijn sondighe oorē: op dat ick inde ure des doots

niet

niet en vreese van het ghehoor van een quaedt woordt: maer door uwen ſoeten roep mijn ghehoor blyſchap ende verheughen ghegheuen worde / want ghy zyt alleē mijn verwachtinghe / och neemt my haeſtelijck tot uwe bruyloften. Och o eewighe ſoeticheyt der zielen den eenigen beminden mijnder hertē/ wiens aenſchijn is vol van alle vriendelijckheyt / eñ herte vol ſoeticheyts / helaes / helaes mijn ghepeys is buyten wandelende van v/och o Godt mijnder herten vergadert ghy de verſtroyinghe / mijns ghemoets in v mijnen beminden door de ſuyuere meyninghe van v heylichſte ghedachten/eñ de vrandende liefde van v doorſteken herte / ſoo waſt af alle den ſchult van mijn quade ghedachten/ eñ mijn ſondigh herte: op dat v bittere paſſie mijn omlommeringhe zy inde doot / eñ v herte door de liefde ghebroken/mijn eewige woonſtede zy: want ghy alleen zyt mijnen beminden bouen alle ſchepſelen / och en laet niet toe dat ick verre van v gheſtelt worde den eenighen beminden mijnder herten. Och Jeſu den eenighen ghebozen Soon des hemelſchen Vaders / goedertieren ende barmhertigh Heere die v vercoſen kinderē nimmermeer verwoeſt en laet / helaes/ helaes ick hebbe veel gheſondight met mijn tonghe/ och o mijn glorie verbuilt ghy mijnen mondt met uwen lof/mijnen beminden door de leuende maght vande ſoete woorden ws gebenedyde Mondts/ſoo vaeght af allen miſdaet van mijnen beſmetten mont:op dat ick int kuſſen van uwen honighvloeyende mondt blijelijck ſcheyde van deſe werelt: want uwen honighvloeyenden mondt can alleen vertrooſten het binnenſte mijnder herten. Och ſchoone liefde

sterckt in mijn herte den schicht van v leuende beminninghe: op dat ick doot valle inden afgront van v leuende oorspronck. Och Jesu alderwyste werck-man ende beste constenaer/ die soo lofselyck hermaeckt hebt / het werck uwer handen/dat ick verdoruen hebbe/helaes alle mijn wercken zyn onvolmaeckt eñ niet met v wet ouer-een comende / och o mijnen toevlucht ende cracht/laet door de mede werckinge van v leuende liefde/alle mijn uytwerckinghe gheheylicht worden / mijnen bemindē door de volmaecktheydt uwer wercken ende cruycinghe uwer handen soo wast af alle het misdaet van mijn ongoddelijcke handen: op dat ick sonder beletsel terstondt inde ure des doots/magh vallen in v omhelsinghe / want ghy zijt mijnen wettigen bruydegom uytverkosen uyt duysenden/och in mijn uyterste ure niet naer mijn verdienstē maer door v ingeboren goetheydt / soo bekent my voor v eyghen. Och Jesu liefselycken Jonckman vriendelijc eñ wenschelyck/ wiens gheselschap soo edel is eñ aenghenaem / helaes ick ben afgheweken vandē rechten wech / eñ ick en hebbe v gheboden niet bewaert/och o lief / mijnē leydtsman stiert mijn weghen in uwen wille/ mijnen beminden door de pijnelycke vermoetheyt / van v ghebenedyde voeten eñ goddelijcke doorbooringhe soo wast af alle de besmettinghe van mijn sondige voeten: op dat ick door v (o ghetrouwen onderstant mijnder reysinghe) blijdelijck ingaen magh de plaetse van v Tabernakel der verwōderinge/ tot het huys Godes: want ghy zijt den eenighen strijdt-prijs daer ick om-loope/och gheeft my de voortdrijuende liefde die my niet toe en late lauwelijck ende

onachtſamelyck te wercken: maer dat ick ſonder moede te wozdē naer v loope. Och Jeſu mynen grooten Godt/ ſoet eñ goedertieren die niet en cont geuen anders als groote dingen / och leuende Godt wiens vierige inbloet trecht na haren ſchoot al t'ghene dat daer wel opt is uytghebloept/ helas/ helas alle myn leuen is vergaen/verdozt eñ verlozen/och Godt myns leuens/ laet myn leuē wederom in v groepen/ bloepen eñ vzuchten voozts bzenghen/mynen beminden dooz de edele onnooſelheyt/eñ pure heylicheyt ws leuens / ſoo waſt af alle de leelyckheyt/van myn bedozuē leuen:op dat myn leuen nu niet meer met my en zy/maer dat het heel wegh gedzagen wozde inde vierige cracht ws liefdens: op dat ic inde ure des doots/my gheluckelyck in v vinde/o myn waerachtighe leuen/wāt ghy zyt myn opperſte / eñ ouer beminde goet/eñ den eenigen toeblucht mynder sielen/ och gheeft my dat ic naer v queele van liefde eñ ſterue van verlanghen ende loue met verheughinge/ende eewelyck bzande met den bzandt uwer liefden/Amen.

Sauondts als om blommen te plucken met uwen beminden ſoo bidt voor de benedictie ende deſe deughden.

MJnen beminden Jeſu ick bidde v laet v ſiele my heden ghebenedyen / laet my gebenedyen v Keyſerlycke Godthepdt/ laet my ghebenedyen v bzuchtbarighe menſchept/met ſulcken gewelt/dat v Coninclycke milthept my late ſulcke blyckelycke teeckenen van v ſegheninge/dat ic van my in v heel verandert aen v hanghe/dooz een onwinnelycke onuerſchepdelycke liefde / maeckt my volmaeckt in

v vreesen maeckt my v behaeghelijck int ootmoedigheyt des gheests in broederlijcke liefde in een suyuere onnooselheyt/ ende ootmoedige beschaemtheyt/ in een suyuerheyt des herten/ in een bewaringe der sinnen/ in heylicheyt des leuens/ in een gereede onderdanigheyt / in een soete verduldigheyt/ in een gheestelijcke kastijdinghe / in een willichlijcke armoede/ in een heylighe saechtmoedigheyt/ in een rijpicheydt der manieren/ in een blijschap des gheests/ eñ in allen waerheyt/ eñ goede conscientie/ in volstandigheyt des gheloofs/ in een heylighe volherdigheyt/ in sterckheyt der hope/ in volheyt der liefden/ eñ inde salighe volmakinge van v beminninge: op dat den hof van dijstelen ende doornen van mijn herte verandert worde in een paradijs der deughden/ eñ eenē rosier van alle volmaecktheydt/ ghelijck eenen acker vol van allen peys/ heyligheyt/ eñ goedertierentheyt / den welcken den Heere gebenedijt heeft. Och o mijnen hertelijcksten Jesu / weest ghy altijt soo met my dat mijn herte met v blijue. Laet v liefde onuerscheydelijc met my volherden/ eñ laet mijnen doorganck soo van v ghebenedijt wordē: dat vande boeyen des vleesch verlost zijnde mijnen gheest altijdt in v ruste/ Amen.

Soc Jesu Paderb. 1672

Eynde der oeffeninghen ter eeren Godts, ende de H. Moeder Godts Maria eñ Sinte Geertruyt.

DE TAFEL,

Vande merckelijckste dinghen / waer van van in dit leuen van S. Geertruyt ghehandelt wort. b. bedient boeck / c. capitel / f. folium.

AEndachtigheyts vruchten, b. 3. c. 24. 59. b. 4. c. 2. f. 407.
Aentreckinghe, b. 2. c. 2.
Aertsche behaeghlijckheyt te schouwen, b. 5. c. 12.
S. Agniete, b. 4. c. 8.
Alderheylighen, b. 4. c. 57.
Arcke des Testaments, b. 4. c. 14. b. 5. c. 1.
Arbeyt in uyterlinghe dinghen Godt aengenaem, b. 3. c. 69.
Aue Maria, hoe datmen dien lesen sal, b. 4. c. 12.
S. Augustijns penitentie vierigheydt ende glorie, b. 4. c. 51. 52.
Autoriteyt van desen boeck b. 1. voor-reden, f. c. b. 5. c. 35.

B.

Badt der Biechten, b. 3. c. 14.
Ban sonder oorsake en schaedt den gheest niet, b. 3. c. 16.
Beelden eeringhe, b. 3. c. 42.
Begheerte om te leeren, b. 1. c. 1. f. 10.
Begheerte om yet van Godt te vercrijghen, b. 2. c. 23. 30. f. 261. 263.
Begraeffenisse des Heeren inde siele, b. 3. c. 27.
Bekeeren der sondaren is Godt behaeghlijck, b. 1. c. 8.
Bekenteniſse der vveldaden Godts, b. 3. c. 71.
Beletsel vande Goddelijcke verlichtinghe, b. 1. c. 2. f. 12.
S. Benedictus, b. 4. cap. 11.
Bermhertigheyt, b. 3. c. 30. f. 247. 252.

Bereydinghe tot de Communie, b. 3. c. 34. 38. b. 4. c. 7. 12.
Bereydinghe tot de doot, b. 5. c 28.
Bereydinghe tot Aſcenſioens dagh, b. 4. c. 35. 36.
Bereydinghe tot Sinxen, b. 4. c. 38.
S. Bernardus feeſt-dagh, b. 4. c. 21.
Beſcheydentheydt, b. 1. c. 12.
Beſnijdenis-dach, b. 4 c. 5.
Beſondere veropenbaringe, b. 1. inde voorreden, f. 6.
Beſpieghelinghe van S. Ian, b. 4. c 4.
Beſwaringhe, b. 3. c. 84. 86. b. 4. c. 6. 12. 15.
Beſwaringhe des biechts, b. 3. c. 15.
Betrouwen, b. 1. c. 11. 12. b. 3. c. 7. 9. 17. 18. f. 218. 223. b. 4. c. 4. 9. b. 5. c. 1. 4.
Blijſchap met eens anders voorſpoet, b. 1. c. 6.
Boom der Goddelijcker liefden, b. 3. c. 15.
Broederlijcke beriſpinghe, b. 3. c. 62. 75. b. 4. c. 38.

C.

Capelle vvijinghen, b. 4 c. 61.
Chriſtus voeght hem tot de Miſſe, b. 3. c. 17. 18.
Cleynmoedigheyt ouerwinnen, b. 3. c. 7.
Clocken verwecken onſe deuotie, b. 4 c. 2.
Clooſter der ſielen int lichaem Chriſti, b. 3. c. 28.
Cloppinghe des herten Chriſti, b. 3. c. 51.
Communiens beletſel ende vervoorderinghe, b. 3. c. 18. b 4 c. 4.
Cracht der Miſſe voor de ouerledenen, b. 5. c. 15. 20.
Cracht van een vierigh ghebedt, b 5. c. 18.
Cracht van den grooten Pſauter, b. 5. c. 22.
Cranckheyt verſaemt ons met Godt, b. 3. c. 2. 5. 9.
Cruys is voor een yder ſijn becoringhe, b. 3. c. 30.
Crucifics beſchouvvinghe, b. 3. c. 41. 42. 43. 45.
H. Cruys verheffinghe, b. 4. c. 54.

D.

Daet vant lichaem Christi, b. 3. c. 35. 37.
Danckbaerheyts loon, b. 5. c. 3.
Danckseghinghe in teghenspoet, b. 1. c. 4. b. 3. c. 2.
Danckseghinghe voor de eerste gratie, b. 2. c. 1.
Danckseghinge voor de besondere gratien van Sinte Geertruyt, b. 2 c. 20. 22. 23.
Danckseghinghe, b. 3. c. 10. 30. f. 262. c. 40. 71. b 4. c. 3.
Deruinghe van troost vermeerdert glorie, b 3. c. 3.
Deughden becleeden Iesum ende Maria, b. 2. c. 17.
Deughden die de siele Godt te ghemoete voeren, b. 5. cap. 26.
Deuotie van S. Geertruyt, b. 5. c. 2.
Deuotie tot de passie ons Heeren, b. 5. c. 8.
Dienst diemen daghelijcs aen sijnen Apostel doen sal, b. 4. c. 4. f. 417.
Discrete vermakinghe vervvint den vijandt, b. 3. c. 57.
Duyuels listen, b. 3. c. 31.

E.

Eyghentheyt schouwen, b. 1. c. 12.
Eyghensinnelijckheyt, b. 3. c. 88. b. 5. c. 5. 24.
Eyghen wille, b. 3. c. 30. b. 5. c. 15.
Elf duysent Maeghden, b. 4. c. 56.
S. Elizabeth, b. 4. c. 58.
Excellentie vande H. Maeght Maria, b. 4. c. 12.

F.

Feesteringhe aen den Heere, b. 4. c. 1.
S. Franciscus ootmoedigheyts glorie, b. 4. c. 52.

G.

S. Gabriel, b. 4. c. 12.
Gauen aen S. Mechtildis ghegheuen, b. 5. c. 7.

S. Gheertruyts ghebeden, b. 1. c 2. f. 13. b. 5. cap. 32.
Item haren gheeft van Prophetien, b. 1. c. 4.
Sy wordt besocht door Godt ende sijn Heylighen in haer uytersste, b. 5. c 2.
Sy wordt gheleken by de groote ghecanonisseerde Heylighen, Ibidem.
Sy wordt door den rosbaer vant herte Christi ouergheuoert naer Godt den Vader, b. 5. c. 3.
Godt seghent haer graf met Maria, b. 5. c. 3.
Ghebedts cracht, b. 1. c. 13. b. 3. c. 9. 80. 49. 66.
Ghebedt voor de vijanden, b. 3. c. 68.
Ghebreken vvaerom datse in ons toeghelaten worden, b. 3. c. 83.
Ghehoorsaemheydt, b. 3. c. 30. f. 256. c. 81. 83.
Ghelatentheyt, b. 3. c. 6. 30. b. 4. c. 3. 22. b. 5. c. 6.
Ghemeynschap der Heylighen, b. 3. c. 18.
Ghemeynschap der Enghelen, b. 4. c. 2.
Ghelijckenisse van S. Ian Euangelist met S. Ian Baptist, b. 4. c. 4.
Ghesant vande Goddelicke goedertierentheydt b. 1. voor-reden f. 5.
Ghetijden vande Passie des Heeren, b. 3. c. 46.
Ghetrouvvigheydt, b. 1. c. 4. b. 3. c. 63. b. 5. c. 1.
Goedertierentheyt Marie, b. 4. c. 3. 9. b. 5. c. 6.
Goedertierentheyt Christi, b. 2. c. 18. b. 3. c. 10. b. 5. 7.
Goetgunstigheyt, b. 1. c. 4. b. 5. c. 6.
Goeden wille, b. 3. c. 30. & f. 259. c. 31. 74. f. 362. b. 4. cap. 2.
Goeden vville tot de Religie, b. 5. c. 24.
Goet verstant, b. 1. c. 1.
Goddelijck kusken, b. 2. c. 22.
Godt ghebenedijden vvat het is, b. 3. c. 30. f. 254.
Godts dienst vervoorderen, b. 3. c. 85. b. 4. c. 52.
Godt moet een yder in sijn seluen ghemack aendoen, b. 1. c. 12.
Godt op sijn eyghen borse dienen, b. 3. c. 18.

Godt

Godt soecken, b 3. c 12.
Gratien uytnemelijck in S. Geertruyt, b 1. c 15. 17.
Gratie vande biechte, b 5. c 5.
S. Gregorius feestdagh, b 4. c 10.
Groetenis des beelts Mariæ is Christo aenghenaem, b 3. c 20.
Groetenis des Heeren ende sijn wonden, b 3. c 29. 64. b 4. c 21.
Groetinghe Christi met sijn vijf wonden vvaer mede hy de siele van S. Mechtildis besoeckt, b 5. c 7.

H.

Handelinghe wel bestieren, b 3. c 74.
Handtschoen des Heeren, b 3. c 18.
Heyligheyt van S. Geertruyt, b 1. c 3. f 16.
Hemel wordt ghenoemt een gheloouige ende beminnende siele, b 1. c 6.
Herdborstigheyt is seer schadelijck, b 5. c 15.
Het herte Christi tot dienst van Sinte Geertruyt, b 3. c 25. 26.
Het herte van S. Geertruyt wordt van Godt begheert, b 3. c 67.

I.

S. Ians Baptists feest, b 4. c 43.
S. Iacob, b 4. c 46.
Invvooninghe Godts inde siele, b 2. c 3.
S. Ioseph, b 4. c 12.

K.

S. Katerina, b 4 c 59.
Kelck der liefden, b 3. c 30. f 246.
Kenniss sijns selfs, b 1. c 4 b 2. c 21. 23.
Kerckwijdinghe, b 4. c 60.
Kersdaghs oeffeninghe, b 2. c 15.
Kersnachts vissoen, b 2. c 6.

S. Le-

L.

S. Lebuinus, b. 5. c. 1.
S. Leo feest, b. 4. c. 44.
Leetwesen, b 3. c. 30.
Liefde, b. 1 c. 4. 12. b. 2. c. 8. 20. b. 3. c. 4. 30. f. 261. c. 61.
Liefde van S. Geertruyt, b. 5. c. 2.
Liefde tot de rechtveerdigheyt is inde ouerleden, b. 5. cap. 8.
Liefde tot de Religieuse persoonen, b. 5. c. 24.
Liefdens schicht oft pijl, b. 5. c. 25.
Liefde vveckt den Heere, b. 3. c. 27.
Lieffelijckheyt van S. Geertruyt, b. 5. c. 2.
Lickteeckenen van wonde Christi aen S. Geertruyt ghegheuen, b. 3. c. 18. f. 215.
Listen des duyuels wederstaen, b. 2. c. 11.
Lijdtsaemheyt in teghenspoet, b. 1. c. 4. 18. b. 3. c. 30. f. 267. c. 63.

M.

Maeghden voordeel, b. 3. c. 17.
Maeghdom, b. 3. c. 87.
Manieren van Godt te ghenieten, b. 4. c. 2.
Mariens goedertierentheyt, b. 2. c. 16. b. 3. c. 19. b. 5. cap. 6. 10.
Maria is de lelie vande H. Dry vuldigheyt, b. 3. c. 19.
Mariens onderstant, b. 4. c. 53.
Mariens gheboorte, b. 4. c. 53.
S. Maria Magdalena, b. 3. c. 9. haren dagh, b. 4. c. 47.
S. Margaritens dagh, b. 4. c. 46.
S. Mechtildis, b. 1. c. 4. 17 harē doot-strijdt, b. 5. c. 6. 7.
Mededeylinghe der gratien, b. 1. c. 5. b. 3. c. 1. 65.
Medelijden, b. 1. c. 9. b. 3. c. 76.
Medelijden van S. Geertruyt, b. 5. c. 2.
Menschelijcke affectie moetmen schouwen, b. 1. c. 7.
Meweerdigheyt Christi, b. 2. c. 19. b. 3. c. 17. b. 5. c. 2. 10.

S. Mic-

S. Michiels feeſt, b. 4. c. 54.
Minſpelinghe des Heeren, b. 3. c. 30. f. 266.
Miraculen van S. Geertauyt, b. 1. c. 14.
Miſſe die onſen Heere ghedaen heeft, b. 4. c. 61.
Miſſe hooren naer den gheeſt, b. 3. c. 8.
Mondtbeſnoeringhe b. 3. c. 18.

N.

Neerſtigheyt om andere te leeren, b. 1. c. 2. f. 13.
Neerſtigheyt om een ander goet te doen, b. 5. c. 14.
Nieuwen iaer aen S. Geertruyt ende andere ghegeuen, b. 4. c. 5.
Neſt inde wonden des Heeren, b. 3. c. 74.

O.

Oeffeninghe vande wonde der liefden, b. 2. c. 5.
Oeffeninghe van Kerſmiſſe, b. 4. c. 3.
Oeffeninghe van den dagh van S. Ian Euangeliſt, b. 4. cap. 4.
Oeffeninghe op Beſnijdenis dagh, b. 4. c. 5.
Oeffeninghe van dry Coninghen dagh, b. 4. c. 6.
Oeffeninghe vant aenſchijn Chriſti, b. 4. c. 7.
Oeffeninghe op S. Agnieten dagh, b. 4. c. 8.
Oeffeninghe op Lichtmiſſe, b. 4. c. 9.
Oeffeninghe op de boodſchap Mariæ, b. 4. c. 12.
Oeffeninghe tot de doot, b. 5. c. 29. 33.
Oeffeninghe van den ſondagh Inuocat, b. 4. c. 17.
Oeffeninghe van den ſondagh Reminiſcere, b. 4. c. 19.
Oeffeninghe van den ſondagh Oculi, b. 4. c. 20.
Oeffeninghe van den ſondagh Lætare, b. 4. c. 21.
Oeffeninghe tot de vijf vvonden des Heeren om de H. Kercke te voeden, b. 4. c. 21.
Oeffeninghe vanden ſondagh Iudica, b. 4. c. 22.
Oeffeninghe van den Palmen-ſondagh, b. 4. c. 23.
Oeffeninghe op den woons-dagh van de goede vveke, b. 4. c. 24.

Oef-

Oeffeninghe op witten donderdagh, b 4. c 25.
Oeffeninghe op goeden Vrijdagh, b 4. c 26.
Oeffeninghe van den Paesdagh, b 4. c 27.
Oeffeninghe van den tweeden Paesdagh, b 4. c 28.
Oeffeninghe van den derden vierden vijfden Paesdagh b 4. c 29.30.31.
Oeffeninghe op beloken Paesschen, b 4. c 32.
Oeffeninghe van S. Marcus dagh, b 4. c 33.
Oeffeninge van S. Ian ante portam latinam, b 4. c 34.
Oeffeninghe van Ascensioens dagh, b 4. c 37.
Oeffeninghe van Sinxen, b 4 c 29.
Oeffeninghe van den tvveeden ende derden Sinxendagh, b 4. c 40.41.
Oeffeninghe op H. Dryvuldigheyts dagh, b 4. c 42.
Oeffeninghe op Ascensioens dagh, b 4. c 49.
Oeffeninghe om te vercrijghen de onnoselheydt des doops, b 6. f 168.
Oeffeninghe van de gheestelijcke bekeeringhe, b 6. fol. 180.
Oeffeninghe der gheestelijcker trouwe ende vvijnghe b 6. f 186.
Oeffeninghe van professie der sielen met Godt, b 6. fol. 204.
Oeffeninghe vande goddelijcke liefde, b 6. f 222.
Oeffeninge des lofs ende danck-segghincs, b 6. f 246.
Oeffeninghe vande voldoeninghe der sonden ende bereydinghe ter doot, b 6. f 281.
Offerhande, b 3. c 30. f 257.
Offerhande voor de ouerledenen. b 5. c 4.
Ondervvijsinghe voor verscheyden staten der menschen, b 3. c 74.
Onderscoeckinghe van den vville Godts, b 1. c 5.
Ondervvorpinghe ter vville Godts, b 3. cap. 11. 53. 56.
Onthouvven hem vant H. Sacramēt is goet door eervveerdigheydt, b 3. c 18. b 4. c 13.

On-

Onghehoorſaemheyt vvort door ſieckten gheſuyuert b 5.c 9.24.
Onachtſaemheyt verſoenen, b 5.c 32.
Ontreckinghe van ghevoelijcke gratie doet hope ende andere deughden vvaſſen, b 1.c 11.19. b3.c 16.
Onſienlijcke dinghen hoe die uytghedruckt vvorden, b 1. voor-reden, f. 8.
Ootmoedigheyt van S. Geertruyt, b 1. voor-redē, f. 3.
Ootmoedighyt, b 1.c 4. 5.12. b 2.c 18. b 3.c 5.9.18. 30. f 259. 267. c 68. b 4.c 4.7.9.

P.

S. Peeter ende S. Paulus feeſtdagh, b 4.c 4.45.
Pijninge des lichaems verlicht dē ſiele, b 2.c 14.
Plaeſter des H. Sacraments voor de vvonde des herten Chriſti ende S. Geertruyt, b 3.c 18. f 226.
Prelaten hoe die moeten gheſtelt zijn, b 3.c 73.
Hoe datmen hem tegens hen moet dragen, b 3.c 75.
Preuilegien die aende vverelt door S. Geertruyt ghegunt zijn, b 5 c 31.
Profijt van deſen boeck, b 1. voor-reden, f 2. b 2. voor-reden, b 4.c 14. b 5.c 36.
Profijt van yet uyt deſen boeck te ſchrijuen. b 1. f 3.
Profijt van hem te begheuen int ghebedt van S. Geertruyt, b 2.c 20. b 4.c 2. f 404.
Profijt van ter eeren S. Geertruyt goedt te doen, b 2. cap. 23.
Profijt van in een goede ghemevnte te zijn, b 3.c 16.
Profijt van dickvvils te communiceren, b 3.c 36.78.
Profijt vande ghedachteniſſe der Paſſien, b 3.c 39.
Profijt vande Tribulatien, b 3.c 48.74.77. b 4.c 61. b 5. cap. 1
Profijt der ghebreken, b 3.c 58. b 4.c 2.
Profijt vant ghebedt voor andere, b 3.c 72.73.
Profijt van hem in eens anders ghebedt te beuelen, b 3. c 73.82. b 4.c 1.

Profijt van aen een ander sijn verdienſten mede te deylen, b. 3. c. 76.
Profijt van Chriſtum ende sijn Moeder lieffelijck aen te ſpreken, b. 4. c. 1.
Profijt der Heylighen door hun ſchriften, b. 4. c. 10.
Profijt van den Aue Maria te leſen, b. 4. c. 12.
Profijt van te bidden voor de ouerledenen, b. 5. c. 5.
Profijt van alle sijn verdienſten mede te deylen, b. 5. cap. 11.
Profijt van alle de gauen Godts kennelijck te maken, b. 5. c. 13.

Q.

Quelen der liefden, b. 3. c. 55.

R.

Rechtveerdigheyt, b. 1. c. 6. b. 3. c. 30. b. 5. c. 12.
Religie vervoorderen, b. 1. c. 8.
Rijpicheyt van manieren, b. 1. c. 1. f. 10.
Rudolphus Rooms Coninck, b. 1. c. 4.

S.

H. Sacrament, weerdelijck ontfanghen, b. 2. c. 10.
H Sacraments daet, b. 3. c. 10.
Saechtmoedigheyt, b 1. c. 18.
Schade van onghenadigheyt, b. 5. c. 15.
H. Schriftuere hoemen die leſen ſal, b. 3. c. 75. f. 363.
Secreten des gheeſts aen wien men die openbaren ſal, b. 2. c. 4.
Seghel des Godtheyts op de ſiele, b. 2. c. 7.
Sententien der Doctoren, b. 1. c. 2. f. 13.
Sieckte heylight de ſiele, b. 5. c. 1.
Sinnelijcke ghenoeghten in Chriſto, b. 3. c. 54.
Sinnelijcke ghevoelen is ſchadelijck, b. 3. c. 30. f. 265.
Slaep ghevvinninghe, b. 3. c. 51.

Soetigheyt int onderſoecken der H. Schriftuere, b. 1. c. 2. f. 13.
Soet bereyden tot de doot, b. 5. c. 13.
Sprake met Godt, b. 1. c. 5.
Spreken door den Heylighen Gheeſt, b. cap. 2. f. 15. 17. 18.
Steruen der lichamelijcker ghenoeghten, b. 3. c. 4.
Steruen der onprofijtelijcker vvoorden, b. 3. c. 30.
Straffe van eyghendom in Religie, b. 5. c. 18.
Straffe van hooueerdigheyt, b. 5. c. 22.
Straffe van murmuratie ende achterclap, b. 5. c. 24.
Suyuerheyt van herten, b. 1. c. 1. 10. b. 5. c. 4.
Suyuere ſiele is de vvelluſtigheyt Godts, b. 1. c. 4.
Suyueringhe der ſielen gheſchiet op tvvee manieren, b. 3 c. 14.
Suyuerheyt van S. Ian, b. 4. c. 4.
Svvarigheyt gheneeſt de ſiele, b. 3. c. 30.
Sijnen naeſten vvinnen, b. 1. c. 16.

T.

Teecken vande goddelijcke teghenvvoordigheyt, b. 1. cap 19.
Teghen ſtrijdt is den trourinck vant gheeſtelijck houvvelijck, b 3. c. 2.
Toenemen int leeren, b. 1. c. 1.
Tonghe hoe datmen die beſtieren ſal, b. 1. c. 17.
Treckinghe des Heeren, b. 3. c. 44.
Tribulatie ende haer vrucht, b. 3. c. 68.
Trooſtelijckheyt in ſprake, b. 1. c. 2. f. 15.

V.

Vaghe-vier, b. 5. c. 4. 9.
Vaſten-auonts boete, b. 4. c. 15.
Verborghen de gauen iſt ghebruyck der Heylighen, b. 1. c. 4.

Verdienſten voor de ondervvijſinghe, b 5. c 3.
Verdienſten voor de cranckheyt, b 5. c 3.
Verdienſtelijck eten, b 4. c 13.
Verduldigheydt Godts in onſe ſonden te verdraghen, b 2. c 12.
Verduldigheyt, b 3. c 30. f 159. c 62.
Vereeninghe der ſiele met Godt, b 2. c 9. 20.
Vergiffeniſſe der ſonden, b 3. c 11.
Verhooren des ghebets, b 3. c 33.
Verlichtinghe van den binnenſten menſche, b 2. c 2.
Vermaken der ſinnen ons Heeren inde ſiele, b 3. c 50.
Vernieuvvinghe der Sacramenten inde ſiele, b 3. c 60.
Veroude ſondaers zijn qualijck te helpē door de Kercke, b 5. c 19.
Verſlindinghe int ghenieten Godts, b 2. c 22.
Verſoeninghe Godts, b 2. c 23. b 3. c 13. 30. f 268.
Vertrooſtinghe int uyterſte van den Heere, b 5. c 29.
Vervoorderinghe van eens anders ſaligheyt, b 5. c 3.
Vigilie van Kerſmiſſe, b 4. c 2.
Viſioen van S. Mechtildis, b 1. c 17.
Voldoeninghe aen de Heylighe Maeght Maria, b 5. cap. 32.
Volmakinghe, b 2. c 20.
Voorkomminghe voor den leſer deſes boecks, b. 1. inde voor-reden, f 6. 7.
Voorſichtigheyt Godts, b 1 c 12.
Vreeſe des Heeren is de hoede der affectien, b 2. c 13.
Vrijheyt des herten, b 1. c 12.
Vriendelijckheyt Chriſti, b 5. c. 2.
Vrucht deſes boecs, b 1. voor-reden, f. 3.
Vrucht des biechts, b 5. c 12.
Vrucht der miſſe, b. 5. c 5.

VV.

VVanneer deſen boeck beſchreuen is, b 1. inde voor-reden.

VVan-

VVanneer den vville voort werck wordt ghenomen, b 3. c 89.
VVat vvercken Godt aenghenaemste zijn, b 4. c 16.
VVegh der sielen tot den hemel, b 5. c 24.
VVereltsche coutinghe vvatse schaedt, b 2. c 3.
VVederstant der sondē veriaeght den duyuel, b 2. c 11.
VVellustighe inwooninghe, b 2. c 20.
VVercken der liefden verstercken de deuotie, b 2. c 15.
VVercken der bermhertigheyt hoe die aen Christo bewesen worden, b 4. c 18.
VVoestijne naer den gheest, b 5. c 1.
De VVonden des Heeren vvorden int herte van Sinte Geertruyt ghedruckt, b 2. c 4.
VVterlijeke dinghen hoemen die bestieren sal, b 2. c 3. b 3. c 74. f 364.

Y.

Ydel glorie, b 1. c 4.
Ydele glorie, hoe Sinte Geertruyt die ouerwonnen heeft, b 1. c 12.
Yuer hoe datmen dien ghebruycken sal, b 3. c 79.
Yuer vande eere Godts, b 1. c 2. 5. 8.

FINIS.

De voornamelijckste fouten, die int drucken ghevallen zijn sullen aldus als volght moghen verbetert vvorden.

Folio 1. linie 13. toegheeft / leest toegheest / f 3. l 6. in hem gheesten blasen / leest in hem gheestende blasen / f 5. l 17. deuoot herte / leest deuote herten / f 18 l 33. eñ door / leest door f 19. l 14. des / leest der / f 24. l 11. als een / leest als door een / f 19. l 6. wensche / leest wenste / f 48. l 17. onberanlijcke / leest onberan-

derlijcke/f 49.l 28.bevestē/leest bevestigen/f 54.l 26. des/leest der/f. 56.l 19. nieuers/ leest yeuers / f 60. l 24. alle leest alte/f 68.l 23. weder/leest weer/f 70.l 30 niemāt/leest yemant/f 71.l 10. sp/leest hy/l 15. hen/ leest hem/f 74.l 32. lept/leest lepdt/ f 81.l 1. bekeeft/ leest bekeue/f 81. l 4. oeffeninge/ leest oeffeninghen/ f 82.l 9. ander seer deuoot / leest andere seer deuote/ f 82.l 13. den welcken/ leest de welcke/ f 97. l 21. stoz tende/leest stozttede/f 98.l 34. Ja leest /ia. f 99. l 30. : leest (f 100. l 9. , leest) f 106. l 18. sonne/leest som me/f 107. l 4. onweder lijcke / leest onweerdeerlijcke/ f 110. l 10. wozdē/leest werden/f 115. l. 1 Een cracht een/leest wat een cracht/f 134. l 26. eñ leest en/f 144. l 23. Ick v toe/leest ick toe/f 148. l 1. verbinden/leest verblinden/f 148. l 35. soetsmakēde/leest soetmaken de f 156. l 14. alderdeelste/leest alderedelste/f 150. l 9. verkoos/leest verkoost/f 164. l 9. gelept/leest gelepdt f 183. l 35. dp leest bp / f 190. l 2. beghintse/ leest be ghint/f 195. l. 26 wozt leest wert/ f 203. l 30. deledt/ leest belet/ f 205. l 18. daer wat / leest daer van wat/ f 224. l 33. onweerdelycken/ leest onweerdeerlijcken/ f 243. l 13. alleen te hangen / leest alleen aen te han ghen/f. 253. l 23. benngh/leest benghnigh/ f 303. l 25. voozwozpender/leest voozwozpende/f 312. l 37. ver looghende/ leest verlooghenende/ f 320. l 33. beghee ren/leest begheuen/ f 354. l 27. ghenepghlijckheden/ leest genuchelijckhedē/f 343. l 27. LXVI. leest LXX. f 380. l 33. wasschē/leest wassen/f 381. l 16. beswaert/ leest bewaert/f 405. l 28. hem leest haerlieden /f 426. l 18. onweerdighe/leest onweerdeerlijcke/f 561. l 26. dat dooz studeren/leest dat sulcke die studeren/f 562. l 36. dat bloepen/leest bloepen/f 570. l 1. verciert zijn/ leest verciert te zijn / f 596. l hen leest heyz / f 602. l 9. onuerschepdende/ leest onderschepdende / f 611. l 3. seghelen/leest segghen/oft woozden/ f 640. l 19. ver wozpselen / leest voozwozpselen / f 650. l 7. een elck/ leest elck een.

Vant

Vant vijfde boeck.

f 16.l 1.hy/leest sy/f 27.l 36.van leest vant/ f 64.l 12. onwerdelijc/ leest onwerdeerlijc/ f 69.l 10.vervolghde/ leest vervolght. f 94. l. 36. comen/ leest connen/ f 144 l 2. vergheten/ leest verghetende/ f 144, l 27. quelde/leest queelde/f 156.l 3 edele/leest elcke/ f 160. l 10.waer/leest waerse.

Vant seste boeck.

f 188.l 13. liefhebber dat/ leest liefhebber begheert dat/f 191.l 28.wy/leest my/ f 204. l. 19. doort/ leest dorre/ f 216. l 26.v dorre/het dorre/ f 219.l 28. gaet/ leest gae/f 219.l 29. onthelsinge/leest omhelsinghe/ f 224 l 29.blijde/leest blyue/f 226.l 7. dryvuldigheyt/ leest Dryvuldigheyts/ f 229. l 5. my wachten / leest myn verlanghen/f 230.l 32. desghelijcs/leest daghelijcks f 237.l 11. sijn/leest de/f 238. l 10.stuckē/ leest stippelken/f 252.l 3.quelt/queelt/f 285.l 15. v ledē/ leest v lieden/f 294.l 25. elcks een / leest elck eens.

APPROBATIO.

HÆc insinuatio diuini amoris D. Gertrudis Islebiensis per R. D. Cornelium de VVit traducta ex latino in germanicū idioma, est pia & sancta, digna, quæ in multorum manus perueniat ad affectus inflammandos: quod attestor 40. Aug. an. 1606.

Egbertus Spitholdius S. T. L. Canonicus & Plebanus Antuerpiensis.

Extract van de Priuilegie.

ALbert ende Isabella Clara Eugenia onse Hertoghen hebben aen Hieronymus Verdussen gheconsenteert ende toegelaten, te moghen drucken ende vercoopen eenen boeck gheheetẽ: *Den invloet des Godtsdienstichеyts en Godtvruchticheyts*: Ouergheset uyt den Latijne in onse nederlãtsche tale, door H. Cornelis de Wit, eñ dat voor den tijdt van ses iarẽ. Verbiedende alle andere Boeek-vercoopers eñ druckers, den voorschreuen boeck ghedurende desen seluen tijdt, na te drucken oft te conterfeyten: op de pene in de opene brieuen daer van zijnde verhaelt. Ghegheuen te Brussele den xx. Octobris, Anno, 1606.

Buschere.

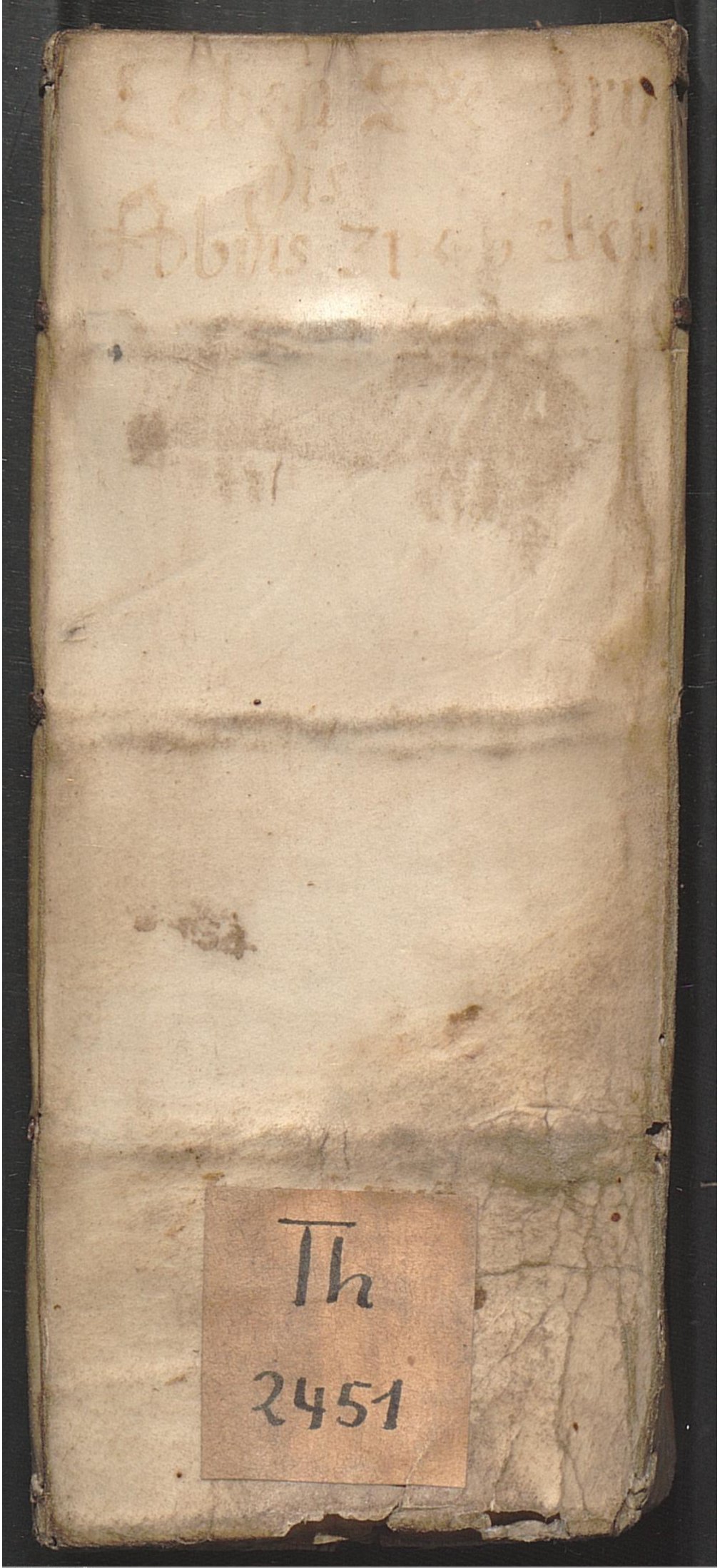
Th
2451
UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN